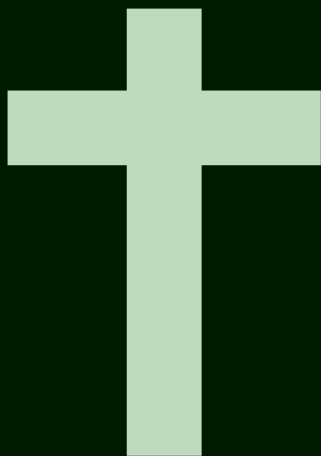

Dónbeenì páaníí
fĩle ṽahũ

New Testament in Buamu (UV:box:Buamu)

Dónbeenì páaní fīnle vūahũ
New Testament in Buamu (UV:box:Buamu)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buamu

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Buamu

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 30 Dec 2021
 331a1641-e36a-5300-8cb1-c9476fce9bf

Contents

Matiye	1
Maaki	43
Luki	70
Zán	117
Bè-wénia	149
Oroomusa	189
Koréntesa nín-yání	208
Koréntesa nun níí	226
Kalasiisa	238
Efeezesa	245
Filiipusa	252
Koloosisa	257
Tesaloniikisa nín-yání	262
Tesaloniikisa nun níí	266
Timotee nín-yání	269
Timotee nun níí	275
Tiite	279
Filemōn	282
Hebere	284
Zaaki	298
Piere nín-yání	303
Piere nun níí	308
Zán nín-yání	311
Zán nun níí	316
Zán tīn níí	317
Zude	318
Bè-sànkanií	320

Le Dónbeeni bín-tente vūahú na ó o Matiye túara

Vūahú túaró jūhú

O Matiye lé o Yeesu nĩ-keninia píru jūn nĩ-kení. O bía mí vūahú yi le o Yeesu *Krista lé o kánílo na khíi buen, yía le Dónbeeni yánkaa dó mí jūn nən le mí ì na 6a *zúifúwa yi. O mún zéenia bío 6a zúifúwa ya-díwá pánáa o Yeesu.

O Matiye bía a Yeesu teró là a háyónmu bío. O bía le o Yeesu lé o bée na wà buée kání 6a núpua mí bè-kora yi (Matiye 1-2). O mún bía bío ó o Zān bātízéráa o Yeesu, làa bío ó o Satāni khārāa wo lora (Matiye 3-4). O zéenia bío ó o Yeesu sá lè mí tonló ho Kalilee kshú yi (Matiye 19-28).

O Matiye sankaa o Yeesu kāránló làa cúa-hónú:

1. Ho túiá poni bèrò yi bío (Matiye 5-7).
2. Le *Dónbeeni béeñi bío keníló (Matiye 10).
3. Hā wāhio bío hējūn na wee zéeni le Dónbeeni béeñi bío yahó (Matiye 13).
4. Bío le Dónbeeni núpua ko 6a 6ua lè mífen (Matiye 18).
5. O Yeesu bíní 6uenló bío (Matiye 24-25).

O Yeesu lé o Krista bío bon

(Luki 3.23-38)

¹ O Yeesu *Krista nōnkāni lé dío kà: O Yeesu Krista nōnkāni can o *Daviide yi, ó o Daviide nōnkāni 6ēn can o *Abarahaamu yi.

² O o Abarahaamu lé o *Izaaki 6ān maá.

O o Izaaki za lé o *Zakoobu,

ó o Zakoobu za lé o *Zúdaa lè mín zàwa,*

³ ó o Zúdaa zàwa na ó o yú là a Tamaare lé o Farēesi là a Zeraa,

ó o Farēesi za lé o Hēsiron,

ó o Hēsiron za lé o Araamu,

⁴ ó o Araamu za lé o Aminadaabu,

ó o Aminadaabu za lé o Naasōn,

ó o Naasōn za lé o Salamōn,

⁵ ó o Salamōn za lé o Buaze na ó o yú là a Arahaabu,

ó o Buaze za lé o Obēede na ó o yú là a Uruute,

ó o Obēede za lé o Zesee,

⁶ ó o Zesee za lé o bēe Daviide.

O o bēe Daviide za lé o *Salomōn na ó o yú là a Uuri 6ān háa,

⁷ ó o Salomōn za lé o Orobuamu,

ó o Orobuamu za lé o Abia,

ó o Abia za lé o Azaafe,

⁸ ó o Azaafe za lé o Zozafaa,

ó o Zozafaa za lé o Zoraamu,

ó o Zoraamu za lé o Oziasi,

⁹ ó o Oziasi za lé o Zúataamu,

ó o Zúataamu za lé o Akazaa,

ó o Akazaa za lé o Ezekiasi,

¹⁰ ó o Ezekiasi za lé o Manasee,

ó o Manasee za lé o Amōosi,

ó o Amōosi za lé o Zoziasi,

¹¹ ó o Zoziasi za lé o Zekonia lè mín zàwa.

Būn wó ká a *Isirayēle nípomu á ho *Babiloonasa kíkka yi á 6a vaá wee káyá 6a kshú yi.

¹² Bío 6a wi ho Babiloona yi mu káyámu yi

ó o Zekonia ton o Salasiēle,

ó o Salasiēle za 6ēn lé o Zorobabēele,

¹³ ó o Zorobabēele za lé o Abiyuude,

ó o Abiyuude za lé o Eliakiimu,

ó o Eliakiimu za lé o Azoore,

¹⁴ ó o Azoore za lé o Sadooki,

* **1:2** O Zúdaa lè mín zàwa lé bía lé o Isirayēle nípomu zì-júná píru jūn 6ān maáwá.

ó o Sadooki za lé o Akiimu,
 ó o Akiimu za lé o Eliyuude,
 15 ó o Eliyuude za lé o Eliazaare,
 ó o Eliazaare za lé o Matan,
 ó o Matan za lé o Zakoobu,
 16 ó o *Zakoobu za lé o Zozeefu, o Mari 6̀an báa.
 O Mari mu lé wón ton o Yeesu na 6̀a le *Krista.

17 A wáa lá a *Abarahaamu nii wán à 6̀uee 6̀úe o *Daviide yi, á 6̀a maáwà na sá mín á yú ho píru náa. O o Daviide nii à 6̀uee 6̀úe ho páahú na ó o *Isirayeele nípomu á ho Babiloonasa kíkáa yi á 6̀a vaá wee káyá 6̀a kǎhú yi, á maáwà na sá mín á yú ho píru náa. A 6̀en lá bío 6̀a wi mu káyámu yi nii wán à 6̀uee 6̀úe o Krista yi, á maáwà na sá mín á mún yú ho píru náa.

O Yeesu teró
(Luki 2.1-7)

18 Bío ká lé bío ó o Yeesu bío wóráa á vaá 6̀o á teró yi. Bàn nu Mari fúamu hía bò non o Zozeefu yi.† Ká sání 6̀a ya mín, á búñ ò o sù lè sání lè le Dónbeení Hácírí pánká.

19 Bàn fúaalè Zozeefu fù léee núpue na téréenna. O fú yi wi ò o dé níyio mín fúaalè Mari yi, ó o wi ò o sánka 6̀úe mu fúaamu.

20 Bío mu wi o síi yi ká, ó o Núhúso Dónbeení wáyai tonkaro bía láa wo há kónkórá yi: «*Daviide m̀onm̀ání Zozeefu, yí hézón o Mari fé yaró. Le sání na wi o wán ká ó o sù lè le Dónbeení Hácírí pánká.

21 O ò te o za báa. Fo ò cé o yèni láa Yeesu.‡ Orén lé yía á à kání mín nípomu mí bè-kora yi.»

22 Mu búenbúen wó bèra a na à bío ó o Núhúso bía lè mí ní-cúa fεero nii à yío lé.

23 O bía:
 «Yia yí zú báa á à sí le sání á à te o za,§
 á 6̀a wé è ve láa Emanuwεεle.

Bún kúará le: «Le Dónbeení wi láa wen». *»

24 Bío ó o Zozeefu sína, ó o wó bío le Dónbeení wáyai tonkaro le o wé. O fó a Mari á yan.

25 Ká a Zozeefu máh á yí wó a láa háa yí m̀on fúaa bío ó o ton mí za, ó o Zozeefu mu có a yèni láa Yeesu.

2

Ba bè-zúrlowà 6̀ueé 6̀úεkto o Yeesu

1 O Yeesu hía ton ho *Zudee kǎhú lóhó na 6̀a le Betelehεemu yi. Mu páahú ká a *Heroode* lé o bée. O Yeesu mu teró m̀onđén, á 6̀a núpua 6̀úí na káránna zú mu bío á zú há mànáyio lè mí kúaráwa, á ló lè le wii hēení 6̀ueé dǎn ho Zeruzaleemu lóhó,

2 á 6̀a túara: «Ba *zúífúwa bée na ton á wi wen? Le mànáyiiire 6̀úí hà lè le wii hēení, á zéenia a bío, á wa ló 6̀uara wà 6̀ueé 6̀úaaaní a.»

3 Bío ó o bée Heroode jí mu, ó orén lè ho Zeruzaleemusa 6̀úen6̀úen yilera lúnkaa.

4 O o von le *Dónbeení yankarowá júnáa lè ho *lándá bío zéenílowa 6̀úen6̀úen na wi o nípomu yi á kúaa mín wán. O o túara 6̀a yi láa hen na ó o kánfio á ko ò o te yi.

5 A 6̀a bía non wo yi: «O ko ò o te ho Zudee kǎhú lóhó na 6̀a le Betelehεemu yi. Lé bío á bío ká lé bío á le *Dónbeení ní-cúa fεero túara:

6 «Betelehεemu, fo yínón ho *Zudaa kǎhú lórá 6̀úen6̀úen 6̀an ló-za.
 Lé fo ó o Núhúso na à dí ú nípomu *Isirayeele yahó á à lé yi.»†»

7 O o *Heroode wáa sánkaa von 6̀a bè-zúrlowà mu, ò o túara 6̀a yi á zúrnánáa ho páahú binbirí na 6̀a m̀on le mànáyiiire yi.

8 Bún m̀ón ó o le 6̀a lén wa ho Betelehεemu, ò o bía non 6̀a yi: «Mí va a túaka o háyónza mu bío sese. Ká mí yú a m̀on, á mí bíní 6̀uee bío mu na mí, á ínén mún vaá 6̀úaaaní a.»

9 Bío 6̀a jí h́n bíoní so o bée mu cón wó, á 6̀a wà. A 6̀a bínía wee mí le mànáyiiire na 6̀a ǹonzoñ m̀on lè le wii hēení, á le wá á 6̀a bó yi. Páahú na le vaá dǎn ho lahó na ó o háyónza mu wi yi, á le d́n.

10 Bío 6̀a m̀on le mànáyiiire ká síi, á mu wó sí-wεε 6̀a cón láa sòobée.

11 A 6̀a yòò zon le zii yi, á zoó m̀on o háyónza mu lè mín nu Mari. A 6̀a líí f́ará mí nonkó júná wán á 6̀a 6̀úaaaní a háyónza. Bún m̀ón á 6̀a feera mí sía á 6̀a h́n wo lè ho sánú lè mu bíowa 6̀úí na sámu sí, ho *ánsán lè ho *mífirè.

† 1:18 Mu lé mu yaamu ká lé bío 6̀a d́n yi páania le zii yi. Ba zúífúwa cón ó o h́nzoró h́a wee wé kerí mín zii á yi le lúú-kúure síi, á lonáa wo ká j́nhú téréenna. ‡ 1:21 O Yeesu yèni kúará le: «Le Dónbeení wee kání 6̀a núpua.» § 1:23

Mi lorí Ezayii vuahd 7.14 * 1:23 Mi lorí Ezayii vuahd 8.8, 10 * 2:1 O Heroode na bío bía hen lè o Heroode Ní-beení.

† 2:6 Mi lorí Misee vuahd 5.1

¹² Bɔ́n mɔ́n le Dónbeení ná 6a zeñ wán há kònkórá yi le 6a yí bíní yí vaa lé o Heroode wán. A 6a wáa lá wá-veere á vannáa mín kǎhú.

O Yeesu bân nûwá lûwa làa wo

¹³ Ba bè-zúrlowá lénlò mán, á le Dónbeení wáyai tonkaro 6úii 6uara a Zozeefu cǎn há kònkórá yi, á bía nɔ́n wo yi: «Híní fé o háyónza lè mín nu à ù lùwí va ho *Ezipite kǎhú. Va a keení bín fúuu fúaa ká í kǎhú le ù bíní 6uen. Lé bío ó o bée *Heroode á à bío le 6a cǎnka a háyónza mu 6úe.»

¹⁴ O o Zozeefu wáa hínɔ́n ho ɔ́nàahú á fó a háyónza lè mín nu ò o ɔ́n ho Ezipite kǎhú.

¹⁵⁻²¹ Ká a Heroode zúna le 6a bè-zúrlowá khá a, ó o síi cǎ láa sóobé. O o nɔ́n le ɔ́nii le 6a 6úe 6a zà-báawa 6úen6úen na ho Betelehεemu lóhó yi, làa hía bámakaa ho yi. A wáa lá bía lúlúio yú há bío ɔ́n ɔ́nii à líiráa, á héha lè ho páahú na 6a bè-zúrlowá zéenia le mí mɔ́n le mánáayiire yi. Bɔ́n lé bío á le *Dónbeení ɔ́n-cúa fεero Zeremii bío na ó o bía á wóráa ɔ́nii sí. O bía:

«Wáamakaa 6úii sǎ ná ho Aramaa lóhó yi.

Mu wó lè minka wée.

Lé o Arasεe le wee wá mí zàwa bío yi.

O yí tà le 6a yanka mí

lé bío 6a ɔ́nii kǎhú.‡»

O Zozeefu là a háyónza lè mín nu kará ho Ezipite yi fúuu fúaa bío ó o Heroode húrun.

O *Heroode húmú mǎndén, ó o Núhúso wáyai tonkaro bínía 6uara a Zozeefu cǎn há kònkórá yi, á 6ueé bía nɔ́n wo yi: «Híní fé o háyónza lè mín nu, à ù bíní va ho *Isirayεe kǎhú yi. Lé bío á bía lá wee cǎ a háyónza mu á à 6úe wáa húrun.» O o Zozeefu hínɔ́n á fó a háyónza lè mín nu á bínía 6uararáa ho Isirayεe kǎhú yi. Mu wó ká síi bèra a na à bío ó o Núhúso bía lè mí ɔ́n-cúa fεero ɔ́nii à yío lé. O bía: «Í von í za léra ho *Ezipite kǎhú yi.»§

²² Bío ó o Zozeefu ná à 6a le o Aakelayuusi lé yía zon mín maá Heroode lahó á lé o bée ho *Zudee kǎhú yi, ó o zána ho vaa keenílò bín. Bío á bío ó o ò wé á zéenia nɔ́n wo yi há kònkórá yi, á 6a wá ɔ́n ho Kalilee kǎhú.

²³ Ba vaá kará ho lóhó 6úii na 6a le Nazareete yi. Mu wó ká síi, bèra a na à bío le *Dónbeení ɔ́n-cúa fεerowá yánkaa bía à ɔ́nii sí. Bán yánkaa le 6a kǎhú wé è ve o làa Nazareete nii.

3

O Zán Batiisi buera le Dónbeení bioní

(Maaki 1.1-8; Luki 3.1-18; Zán 1.19-28)

¹ Páahú 6úii 6ueé dǎn, ó o Zán Batiisi bío 6a zúna le o wi ho *Zudee kǎhú dùure yi, á wee bue le Dónbeení bioní. O wee bío na 6a núpua yi:

² «Mí khí mu bè-kora wéró yi, á bè le Dónbeení yi, lé bío le *Dónbeení béeñí 6ueé 6ó.»

³ Lé orén Zán mu á le *Dónbeení ɔ́n-cúa fεero *Ezayii á bía bío ká síi:

«Nii 6úii wee bío ɔ́n-ɔ́n le dùure yi ká síi:

«Mí wíoka ho wǎhú

ká a Núhúso o 6uen.

Mí muin ho wǎhú

na ò o bè.»*

⁴ O Zán dà-zínii tà lá a cón-ɔ́nmúkú vará, á ku-céèñii wó lè ho sáahú. O bè-dínii lé 6a hawá lè há sò-kia sòró.

⁵ Ho Zeruzalεemu lóhósa, lè ho Zudee kǎhú nípomu, làa bía 6ó ho muhú na 6a le Zurudén yi 6úen6úen á wee 6uen o cǎn.

⁶ Ba wee zéeni mí bè-kora 6a núpua yahó, ò o Zán bátizé 6a ho Zurudén mu yi.

⁷ Bío ó o mɔ́n à 6a *Farizéwa lè 6a *Saduséwa wee lé 6uen o *bátéemú lahó yi, ó o bía nɔ́n 6a yi: «Mí yí mɔ́n miten le, díhioní zàwa yén! Le Dónbeení sí-clíle na yòó lua á mí so wee leéka le mí dà à fé miten níi yi le? Lé o yén bía mu nɔ́n mia?»

⁸ Héyii! Mí wé wé há wárá na se, hía wee zéeni le mí khú mu bè-kora wéró yi á bò le Dónbeení yi.

⁹ Mí yí leéka le bío mí lé o *Abarahaamu mǎnmánía á bɔ́n mí dòn wáa à yí dé. Le í bío mu na mia: Mí yí mɔ́n há huua na ká le? Hǎn le Dónbeení yáá pá dá á à wé lá a Abarahaamu zàwa.

¹⁰ A mí cén pa miten bío sese. Lé le dóorè hónhónía 6uan há vǎnsía kíuoró bío yi. Vǎndé leé vǎndé na yí máa ha há bía na sí, á dén n kúii á à sía à kúee mín wán á à cíi.

‡ 2:15-21 Mí loñ Zeremii vuahú 31.15

§ 2:15-21 Mí loñ Ozee vuahú 11.1

* 3:3 Mí loñ Ezayii vuahú 40.3

¹¹ Inén wee bátizé mia lè mu jumu lé bio mi khú mu bè-kora wéro á bò le Dónbeení yi. Ká yía á à buen ínén món, wón á à bátizé mia lè le Dónbeení Hácírí, lè ho dshú. O po mi. I yàá yí ko là a nakāa tenló hùúu.

¹² O buan mí véeró dèe mí nù yi á buée véeráa mí dínló. A hía lé ho dín-poni o ò khuii á à kúee mí nání yi. Ká há jaakáa hñn o ò cfi ho dshú na máa hí hùúu yi.»

O Yeesu batèemù bio

(Maaki 1.9-11; Luki 3.21-22)

¹³ Mu páahú, ó o Yeesu ló ho Kalilee kshú yi á buara ho muhú na 6a le Zurudén yi. O buara a Zán cón le wón bátizé mí.

¹⁴ O o Zán pá, ò o bía non wo yi: «Ūnén lé fo lá ko á ū bátizé mi, á lée webio 6èn non á ū le ínén bátizéráa fo?»

¹⁵ Ká a Yeesu máhá bía non wo yi: «Día le mu wé làa bñn. Lé ká sñi á wa ko á wa wéráa á tíráa le Dónbeení sñi bío jii.» O o Zán wáa tá.

¹⁶ Bío ó o Zán bátizé a Yeesu vó ó o Yeesu ló mu jumu yi. Ho pñn-kéní mu yi, á ho wáayi jii héra, ó o mñn le Dónbeení Hácírí á le lion lòn háponi o wán á líi wi làa wo.

¹⁷ A mu támu búí sá jhá ho wáayi á bía: «Yia ká lé í Za na á í bó í taká wán. O bio sí mií.»

4

O Satáni wi ó o khá a Yeesu lorí

(Maaki 1.12-13; Luki 4.1-13)

¹ Bñn món á le Dónbeení Hácírí buan o Yeesu vannáa le dùure yi bèra a na ò o *Satáni khá a lorí.

² Há wizoóní búará-jun lè mí tñnna búará-jun ó o Yeesu wó ò o yí dú, á le hñi dà a.

³ O o Satáni vá buée bó a yi, á bía non wo yi: «Há huua na ká fo yí mñn lé? Ká fo lé le Dónbeení Za bío bon kénkén, á ū bío le há huua na ká yèrèma wé ho dínló.»

⁴ O o Yeesu bía: «Bío ká lé bío tíara le Dónbeení bíoní vñahú yi: «Dínló mí dòn yí máa na mukání nùpue yi. O nùpue makóo mún wi le Dónbeení bíoní na le wee bío yi.»*

⁵ Bñn món ó o Satáni mu fó a vannáa ho Zeruzalemu, á vaá yòò dñía wo le *Dónbeení zí-beení jún-tñahú,

⁶ ò o bía non wo yi: «Ká fo lé le Dónbeení Za bío bon kénkén, á ū yén lii ho tá yi, lé bío mu tíara: «Le Dónbeení á à na le jii mí wáayi tonkarowá yi á 6a à cñn fo á líi wíoka à bará, bèra a na á ū zeñ yí tñii làa huee búí.»»

⁷ O o Yeesu bía non wo yi. «Mu mún tíara le Dónbeení bíoní vñahú yi ká: «Yí vñ yí khúaa ū Nuhúso Dónbeení jii yi hári lòn wizon-kéní.»»

⁸ O o Satáni mu pá bñía fó a yóoraráa le búee búí na dñndñn wán, á yòò zéenia ho tá kána búenbúen, lè mí náfòró, lè mí semu na wi há yi làa wo,

⁹ ò o bía non wo yi: «Í i na bío ká búenbúen foñ ká fo tá líi fará ū nonkónúná wán á ū búaanía mi.»

¹⁰ O o Yeesu wáa bía non wo yi: «Lé bñn, Satáni! Mu tíara le Dónbeení bíoní vñahú yi: «Ū Nuhúso Dónbeení lé yía á ū ko á ū búaaní, á mún sá na orén mí dòn yi.»»

¹¹ O o Satáni wáa wá ò o día a Yeesu. A le Dónbeení wáayi tonkarowá buara a cñn, á buée wó bío ó o makóo wi yi non wo yi.

O Yeesu búakáa mí tonló ho Kalilee kshú yi

(Maaki 1.14-15; Luki 4.14-15)

¹² Wizonle búí, ó o Yeesu jhá le o Zán 6a dó ho kásó yi, ó o wá van ho Kalilee kshú.

¹³ O yí kará ho Nazareete yi, ò o wá van vaá kará ho *Kapεnayuumu lóhó yi. Ho lóhó mu wi ho Kalilee vñ-beení jii, ho Zabulon lè ho Nefutalii lùu na bñn yi.

¹⁴ Mu wó ká sñi, á há bíoní na le *Dónbeení jii-cúa fεero *Ezayii bía á jii sí. O bía:

¹⁵ «Ūnén Zabulon lè únén Nefutalii kána na wi lè ho vñ-beení cñn ho Zurudén jñhú yi.

Ūnén Kalilee na lé bíi yínón 6a *zúífúwa kshú.

¹⁶ Minén nípomu na lá wi le tóbíri yi

á mñn mu khon-beení.

Minén na lá kará mu húmú kshú yi mu yuumu yi

á mu khoomu ló wán. »*

* 4:4 Mi lorí Lándá zéeníló vñahú (Deutéronome) 8.3 † 4:6 Mi lorí Lení vñahú (Psaumes) 91.11-12 ‡ 4:7 Mi lorí Lándá zéeníló vñahú (Deutéronome) 6.16 § 4:10 Mi lorí Lándá zéeníló vñahú (Deutéronome) 6.13 * 4:16 Mi lorí Ezayii vñahú 8.23-9.1

17 Lé bñn jii wán ó o Yeesu wáa búakáa wee bue le Dónbeení bióní. Bío ká lé bío ó o hía wee bío: «Mi khí mu bè-kora wéró yi à bè le Dónbeení yi. Lé le *Dónbeení béení gueé bó.»

(Maaki 1.16-20; Luki 5.2-11)

18 Bío ó o Yeesu hía wee vará á bá ho Kalilee vù-beení, ó o mən 6a ce-pawà nùwà jùn. Ba lée maá zàwa, o Simən na 6a mún wee ve làa Piere, lè mún za Andere. Ba wee yénní mí zùán dé mu jumu yi. 19 O o Yeesu bía nən 6a yi: «Mi buee bè mi, á i wé á 6a nùpua lé bía á mi wé è yí á á 6ua à 6uennáa í cón làa bío mi wee paráa 6a cewa bío síi.»

20 A 6a dēnía kúaará mí zùánwà à 6a bò là a Yeesu wà.

21 Bío ó o vá van cínú, ó o tñ mən maá zàwa nùwà jùn búi. Ba lé o Zebedee nùwà, o Zaaki là a Zán. Ba wi mí woohú yi lè mún maá, á wee wíoka mí zùánwà. O o Yeesu von 6a.

22 Mí lahó yi, á 6a lò díá mí woohú lè mún maá, á 6a bò là a Yeesu wà.

(Luki 6.17-19)

23 O Yeesu hía wee vará ho Kalilee kəhú búenbúen yi, á wee kàrán 6a nùpua 6a *zúífúwa kàránlò zíní na wi bñn yi, á wee bue le *Dónbeení béení bín-tente. O wee weé 6a nùpua na mu wámú lè mí síiwà búenbúen tò.

24 O Yeesu yèni lò fò ho Siirii kəhú búenbúen. A 6a wee 6ua bía mu wámú lè mí síiwà wee beé lò, làa bía sánia wee jí bío cēēe bío yi à 6uennáa o cón: Bía 6a cínáwa wi yi, làa bía á le dándáhíoní wi yi, lè 6a mùamúawà, ó o Yeesu wee weé 6a.

25 Ba zámá-kúii hía wee bè o yi. Ba wee lé ho Kalilee lè há Lórá Bío Pírú kána yi, lè ho Zeruzalemu lóhó yi, lè ho Zudee kəhú yi, lè há kána na khíi lè ho Zurudən muhú mán.

5

O Yeesu kàránna 6a nùpua le búee wán

(Luki 6.20-23)

1 Ká a Yeesu mən bán minka ni-kúii so, ó o yòora le búee yóó kará. O o ní-kenínia wà 6ueé bó a yi.

2 O o wáa lá le bióní ò o wee kàrán 6a ká síi:

3 «Bía zú le mí khon mí yiwa bán júná sí,
lé bío le Dónbeení béení á 6a níní wi yi.

4 Bía wee wá, bán júná sí,
lé bío le Dónbeení khíi híi 6a sía.

5 Bía wayika bán júná sí,
lé bío ho tá na le Dónbeení dó mí jii le mí ì na, á bío á à sí 6a yi.

6 Bía le Dónbeení síi bío wéró poni wee búe, bán júná sí,
lé bío á bío 6a wee ca á 6a à yí á mu jii ì sí.

7 Bía zú mí ninzáwa màkàrí bán júná sí,
lé bío le Dónbeení mún khíi zūn 6a màkàrí.

8 Bía hácirí bò le Dónbeení bío mí dòn wán bán júná sí,
lé bío 6a khíi mi le Dónbeení.

9 Bía wee wé á ho hēerá keñ bía làa ba páania wi pāahú bán júná sí,
lé bío le Dónbeení khíi ve 6a le mí zàwa.

10 Bía 6a wee beé lò lé bío 6a wee wé bío le Dónbeení síi vá yi bán júná sí,
lé bío ho wáayi béení bío sá 6a yi.

11 Ká 6a nùpua wee là mia, á wee beé mi lò, á wee fúaa há sabíoní lè mi síiwà mi dání yi ínén bío yi, se mi júná sí.

12 Mí zámaka, mí le mí sía wa làa sòobéé, lé bío le Dónbeení búíá beení pan mia ho wáayi mu bío yi. Mu bon, lé ká síi á 6a beeraráa le *Dónbeení jii-cúa fēerowà na dú mí yahó lò.

(Maaki 9.50; Luki 14.34-35)

13 «Minén ka lòn yámú ho dímjíná nùpua tñahú. Ká mu yámú yonyoró lò mu yi, á 6a á wé kaka á mu ù bñn ì zoráa. Mu cúnú máa keñ ká mu yínón à lée yénní mu kúia à 6a nùpua wé yonka.

14 «Minén ka lòn khoomu ho dímjíná nùpua tñahú. Ho lóhó na son le búee wán wé dñn denkhēen.

15 Ba máa wé dé fñtání à bún yi làa láahó. Ba wé dé le bārā hen na le ko le bārā yi, á bía wi le zii yi búenbúen keñ mu khoomu yi. 16 Minén mún ko mi keñ lòn khoomu 6a nùpua yahó, bēra a na ká 6a mən mu bè-tentewà na mi wee wé, á 6a 6úaaní mìn Maá na wi ho wáayi.

O Yeesu kàránna 6a nùpua ho lándá bío dání yi

17 «Mi yi leéka le í 6uara á wá gueé búe o *Məyiize lándá lè 6a jii-cúa fēerowà kàránlò júhú dé. Búeé. I wá gueé tíi mu jii lé bío.

18 Le í mí ho túia na mía: Hári ho wáayi lè ho tá à mía kaka, á ho lándá 6àn bín-za na khúekhué á máa fá ho jii, fúaa mu bío búenbúen wéró.

¹⁹ Lé bñn ñon ká yla wó khon há lándáwá mu bàn dà-za búti dǎní yi, á wee kàrán 6a ñupua le 6a wé wé làa bñn, wón 6anso khii keñi ñinú ho wáayi béení yi. Ká yla 6èn wee tà bè ho lándá yi, á wee kàrán 6a ñupua le 6a wé wé làa bñn wón 6anso khii wé o ñi-beení ho wáayi bá-zámu yi.

²⁰ Le 1 bío mu na mia: Ká mi yí máa bè bío le Dónbeení le mi wé yi á yí po ho *lándá bío zéenilówà le 6a *Farizéwá, á mi máa dàrí máa keñi ho wáayi bá-zámu yi.

Ho hээрà keñló minén le 6a ñupua na ká páahú bío

²¹ «Mi ñá à 6a bíá bío ká ñon wàn 6úawa yi: «Yí 6úe ñupue.»* Yía wó ñi-6úe á 6anso 6a à 6ua á à varáa le cítii fiinii.

²² Ká ínén mahá à bío á à na mia: Yía sii cá mín za yi, wón 6a à 6ua á à varáa le cítii fiinii. Yía bíá le mín za lée bñnbú, wón 6anso á ho lándá túiá fεerowá ko 6a cítii. A yía bíá le mín za lé o khéero, wón 6anso ko ò o dé le Dofnii dshú yi.

²³ «Ká fo wá 6ueé wé mu hámu á à na le Dónbeení yi mu hámu ñinú laho yi, ká ù hácirí guara le fo wó khon le mi ñinza ó o sli wee cí foñ,

²⁴ à ù bárá ù hámu mu hámu ñinú laho yi, ká ù lén va a cón à mi vaá véení mu. Ká bñn wó wó, à ù mahá 6uee wé ù hámu à na le Dónbeení yi.

²⁵ «O 6úí lá le fo wó khon làa mí sii, ó o von fo le cítii fiinii, à únén na wó khon à fèn wé le ñii dà-kéní làa wo ho wshú wán ká mi ñin yi vaá dón. Ká bñn mia á wón vaá dé fo o cítii-ñii yi, á wón 6èn á à yèremá khii dé fo o paro ñii yi o ò dé ho kásó yi.

²⁶ Le 1 mí ho túiá na foñ: Ho kásó mu á fo máa lé yi huúu, ká ù yí wá le wári na á fo ko à ù na 6úen6úen á yí tíra ñii.

Mi yi le mi sía wá ñupue bán hǎa yi

(Matiye 18.8-9; Maaki 9.43, 47-48)

²⁷ «Mi ñá à 6a bíá bío ká: «Yí wé há-fé táá bá-fé.»†

²⁸ Ká ínén mahá à bío bío ká á à na mia: Yía lora mín za 6án háa á sli wá a yi, se 6anso fó a wó mí yilera yi.

²⁹ Ká mu lé ù ñín-tíání yère wee dé fo mu bè-kohó wéro yi, à ù còkon le lée díá. Mu sáaani á ù sánia bío búti yi keñi bñn, á po bío há ñii sú à 6a lèera dó le Dofnii dshú na máa hí lue yi.

³⁰ Ká mu lé ù ñín-tíání ñii wee dé fo mu bè-kohó wéro yi, à ù kúii le lée díá. Mu sáaani á ù sánia bío búti yi keñi bñn á po bío há ñii sú á fo ò zoráa le Dofnii dshú na máa hí lue yi.

O búti yi ñindñ na mín háa

(Matiye 19.7-9; Maaki 10.11-12; Luki 16.18)

³¹ «Mu túara: «Yía le mí i ña mín háa, á 6anso ko ò o wé mu yaamu fáaró vúahú à na a yi.»‡

³² Ká ínén mahá wee bío mu na mia: Báa na díá mín háa, á bán háa mu ñon yi fó báa, ká a wá vaá yan bá-veere, se lé bán báa mu dó a ho bá-féñló yi. A yía mún fó a háa na bán báa díá wo á yan, wón mún lé o há-fé.

Mi wé yi báa bío huúu

³³ «Mi mún ñá à 6a bíá ñon wàn 6úawa yi: «Bíó fo báa le Dónbeení yahó le fo ò wé à ù yi khíni yi. Wé mu.»§

³⁴ Ká ínén mahá wee bío mu na mia: Mi yí báa huúu. Mi yí báa le ho wáayi, lé bío á bñn lé le *Dónbeení béení lue.

³⁵ Mi yí báa le ho tá, lé bío á hón lé le Dónbeení zení béenii. Mi yí báa le ho Zeruzalεmu, lé bío á hón lé 6a bá-záwa béε lóhó.

³⁶ Yáa mún pá yi báa le ù ñúhú, lé bío le ñún-vání dà-kéní mí dòn bán cemu le le bán bímu á fo yi dá máa wé.

³⁷ Mi wé le úuu, à mi ñin bñn wán. Ká mi le 6ueé, à mi ñin bñn wán. Ká bío mi wee bñni báa à bè mu wán bñn wee lé o *Satáni yi.

Mi wé yi ñi yúaa mín wán

(Luki 6.29-30)

³⁸ «Mi ñá à 6a bíá: «Ká yía fia mí ñinza yère á 6a mún ñi fio 6anso yère. Yía kéra mí ñinza ñin-kéza á 6a mún kén 6anso ñin-kéza.»*

³⁹ Ká ínén mahá wee bío na mia le ká a ñi-súmúí wi ò o wé mu bè-kora làa mia, à mi díá le o wé. Hen ká a búti dó ù ñín-tíání sáahó yi, ù ñii mu yi ká ù yèremá hía so dá a yi.

⁴⁰ Hen ká a 6úí le mí i cítii làa fo á à fèráa ù báká, ù bè ù kánbun ho wán na a yi.

* 5:21 Mi loñ Léró vúahú (Exode) 20.13; Lándá zéeniló vúahú (Deutéronome) 5.17 † 5:27 Mi loñ Léró vúahú (Exode) 20.14; Lándá zéeniló (Deutéronome) vúahú 5.18 ‡ 5:31 Mi loñ Lándá zéeniló vúahú (Deutéronome) 24.1 § 5:33 Mi loñ Levii núwá vúahú (Lévitiqúe) 19.12; Miló vúahú (Nombres) 20.3; Lándá zéeniló vúahú (Deutéronome) 23.22-24

* 5:38 Mi loñ Léró vúahú (Exode) 21.24; Levii núwá vúahú (Lévitiqúe) 24.20; Lándá zéeniló vúahú (Deutéronome) 19.21

⁴¹ Ká ho pànká ton-sá búí kíkáa foñ le ù sè bìo búí à varákaráa ho kilomētere dà-kéní, à ù sè mu à varákaráa há kilomēterewa bío jun làa wo.

⁴² Yia flora bío ù cǎn, à ù na mu wo yi. Yia le mí ì ke bío ù cǎn à ù yi pí.

Mi wé warí mi zúkúsa

(Luki 6.27-28, 32-36)

⁴³ «Mí jǎ à 6a bía: <Fo ko à ù warí mí ninza ká ù jin ù zúkúso.>

⁴⁴ Èε ká Ìnén wón wee bío mu na mia: Mí warí mi zúkúsa. Mí wé flo na bía wee beé mi lò yi,

⁴⁵ lé bǔn á à zéeni le mi lé mǐn Maá na wi ho wáyai zàwa. Orén lé yia wee wé à le wii há 6a nǐ-súmáa lè 6a nǐ-tentewà wán. O wee wé à ho viohó tè bía téréna làa bía yí téréna cǎn.

⁴⁶ Ká bía wa mia lé bán mí dòn á mi wa, á mi wee leéka le mi so pá à bǐnǐ ì yí cǔnú mu mǎn le? Hàrí 6a *lǎnpó féwá wee wé ká síi.

⁴⁷ Ká mǐn zàwa lè mǐn hǐnnǐ lé bán mí dòn mi wee tēni yi, se mi so pá yú bío wó lé? Hàrí bía yí zǔ le Dónbeenǐ wee wé ká síi.

⁴⁸ Mí wé 6a nǔpua na jii tun làa bío á mǐn Maá na wi ho wáyai tentemu jii tunnáa bío síi.»

6

O Yeesu kàránlò na ó o nǎn mu hámu wéró dǎnǐ yi

¹ «Héyǐ! Hen ká mi wé le mi ì wé bío le Dónbeenǐ lǎndá bò, à mi yí wé mu le 6a nǔpua mi. Ká mi wó mu 6a mǎn, á mi máa yí cǔnú mǐn Maá na wi ho wáyai cǎn.

² Hen ká fo wé le fo ò há mu bío lè 6a nǐ-khenia, à ù yí yényení mu le 6a nǔpua jí làa bío 6a nǐ-kháwa wee wéráa mu ho kàránlò zǐnǐ lè há 6onfúaa yi bío síi. Ba wee wé mu à cà lè le yēni. Le 1 mí ho tǔiá na mia: Bǎnsowa so yú mí cǔnú wó.

³ Èε ká ùnén, fo wé le fo o há mu bío lè 6a nǐ-khenia, à ù yí le hàrí mǐn bǎnlo binbirǐ à zǔrǐ dēε búí mu yi.

⁴ Le mu hámu mu à wé bío na sǎnkaa wó. A mǐn Maá na wee mi mu bío na sǎnkaa á à na mu cǔnú foñ.

O Yeesu kàránlò na ó o nǎn ho floró lè le jii lírò dǎnǐ yi

(Luki 11.2-4)

⁵ «Hen ká mi wé wee flo, à mi yí wé lè 6a nǐ-kháwa bío síi. Bán wee wé ðin ho kàránlò zǐnǐ làa hen na há wána fò mǐn yi à wéráa mí floró, bèra a na à 6a nǔpua búenbúen wé mi 6a. Le 1 mí ho tǔiá na mia: Ba yú mí cǔnú wó.

⁶ Èε ká ùnén wé le fo o flo, à ù yòo zo ù zǐi à pe ho zǔajii, à ù flo mǐn Maá Dónbeenǐ yi. Le làa fo páania zoó wi bǐn. A lerén na zǔ bío fo zoó wee wé á à na mu cǔnú foñ.

⁷ «Hen ká mi wé wee flo, à mi yí ðin la há minka bíonǐ yi làa bío á bía yí zǔ le Dónbeenǐ wee wéráa mu. Ba wee leéka le ká mí yí bía cērēε á le Dónbeenǐ máa jí mí cǎn.

⁸ Mí yí wé bío 6a wee wé bǎn síi, lè bío á mǐn Maá Dónbeenǐ á fèra zǔ bío mi màkóo wi yi wó, ká mi ðin yi flora.

⁹ «Mí wé wee flo, à mi flo ká síi:

Wán Maá na wi ho wáyai,

wé à 6a nǔpua zǔrǐ le fo lé le Dónbeenǐ na bǎn síi mia.

¹⁰ Dí ù bēni há lùa búenbúen yi.

Le ù síi bío wé ho tá wán làa bío mu wee wéráa ho wáyai bío síi.

¹¹ Há wen lè mu bè-dǐnǐ na ko làa wen ho zuia.

¹² Sén wa bè-kora día, làa bío á warén mún wee tà sén día à na bía wó khon làa wen yi.

¹³ Pa wen bío wee khà wen dé mu bè-kohó wéró yi bío yi. Kǎnǐ wen o *Satǎni níi yi.

[Le bēni, lè ho dǎnló, lè ho cǔkú bío sá foñ fēεε. *Amiina.]

¹⁴ «Ká bía wó khon làa mia bío á mi wee tà sén día, á mǐn Maá na wi ho wáyai mún wé è sén mi bè-kora á à día.

¹⁵ Ká mi yí máa tà sén día na 6a yi, á mǐn Maá na wi ho wáyai mún máa wé è sén mi bè-kora máa día.

¹⁶ «Hen ká mi wé lù mi jini, à mi yí sè mi yara làa bío á 6a nǐ-kháwa wee wé wéráa mu. Ba wee wé sè mi yara à 6a nǔpua búenbúen zǔrǐ le 6a lù mí jini. Le 1 mí ho tǔiá na mia: Ba yú mí cǔnú wó.

¹⁷ Èε ká ùnén wé le fo ò Ì ù jii à ù sεε ù yahó, à wíoka ù púhǔ sese,

¹⁸ bèra a na à 6a nǔpua yí zǔrǐ le fo lù ù jii. Mǐn Maá Dónbeenǐ mí dòn na wi le lùe na sǎnkaa yi á mǎn bío fo sǎnkaa wó. Orén lé yia á à na ho cǔnú foñ.»

*Ho náfòró binbiri bío**(Luki 12.33-36)*

¹⁹ «Mi yí sá ho náfòró ká lè miten ho òmíjǎ yí. Ba sùnḡowa lè 6a làkàbútaawa wi bín á à yáa ho. Ba kǎnlòwá wee wé háaka há wonna ká 6a zoo juaa ho.

²⁰ Ho wáayi lé bín á mi sá ho náfòró binbiri bará yí à ká lè miten. Bín á sùnḡowa táá làkàbútaawa máa yí ho máa yáa. Kǎnlòwá mún yí dà máa yòò háa woohú bín á máa juaa bío.

²¹ Mu bon, hen na á ù náfòró wi yí lé bín á ù sli búenbúen á à dé yí.

²² «O nùpue yíó lé o sánia fíntání. Ká ù yíó se, á ù sánia búenbúen á à kǎrǎ mu khoomu yí.

²³ Ká ù yíó yí se, á ù sánia búenbúen á à kǎrǎ le tǐbírí yí. Hen ká mu khoomu na wi fon háa yerémáa wó le tǐbírí, á ù lorí bío le tǐbírí mu á à kǎrǎnáa cícící.»

(Luki 16.13)

²⁴ «Nii woon yí dà máa sá máa na júnása nùwá jún yí. O ò jin o nǐ-kéní ká a warí yíá so. O wé è jí o nǐ-kéní bióní, ká yíá so ó o máa kǎnbi. Mi yí dà máa sá máa na le Dónbeení yí ká mi mún pá henía le wárí caró bío.»

*Mi dé mi sta le Dónbeení yí**(Luki 12.22-31)*

²⁵ «Lé bǔn nǎn á í wee bíoráa bío ká á à na mia: Mi wé yí yáa mi yílera mi mukǎní bío yí, le mi ì yí mu bè-dínii le mu bè-junii wen, táá mi sánia bío yí, le mi ì yí há sǐ-zǐnia wen á à zǐ. Le mukǎní bío po mu bè-dínii, á há sánia bío po há sǐ-zǐnia, mu so yí bon le?

²⁶ Mi lorí 6a júnzáwa. Ba yí máa dí bío á mún yí máa lá ònló. Ba náa mia, ká mǐn Maá na wi ho wáayi máhá pá wee díiní 6a. A minén so bío júhú yí wi yí po 6a júnzáwa le?

²⁷ Minén tǎhú á yíá dà mí mukǎní wizooní á à dé wán cǐnú mí yílera yáaró bío yí so wi le?

²⁸ «Á mí yílera yáaró há sǐ-zǐnia bío yí so júhú wi le? Mi lorí le púílè. Le yí máa sá dǛe, á mún yí máa tǐ sǐa.

²⁹ Le í bío mu na mia: Hǎrǐ o *Salomǎn lè mí cukú búenbúen ká wón pá yí zǎ sǐa na se yú lerén búyí.

³⁰ Ká le Dónbeení wee donkhueé le júní ká sǐi, dío wé kǎrǎ ho zuia ká ho yíró à 6a cíí le, á sǎnkú minén á le è wé kaka máa zǐiní. Mi sǐadéro le Dónbeení yí bèntǐn fòora.

³¹ «Áwa, á mí wé yí yáa mi yílera à òn bío le léee webio mi ì dí táá léee webio mi ì jua, táá le mi ì yí há sǐa wen á à zǐ.

³² Mu bon, bia yí zú le Dónbeení búenbúen wee òn cá bǔn fǛe, ká minén mǐn Maá na wi ho wáayi wón zú bío ko làa mia.

³³ Mi le mi yara sǐ le Dónbeení béení bío làa bío téréna le cǎn, á bío ká búenbúen á le Dónbeení á à na mia.

³⁴ Mi cén yí yáa mí hácirí ho yíró bío yí. Lé ho yíró bío wi lè mi wǎhú. Há wizooní lè mí dà-kéní kéní bè-wénia á à kǎna há.»

7*Mi wé yí cíti nùpue à sǐiní júhú**(Luki 6.37-38, 41-42)*

¹ «Mi wé yí cíti nùpue à sǐiní júhú, á le Dónbeení mún máa cíti mia á máa sǐinía júná.

² Lé bío á bío mi wee sǐiní lè 6a nùpua júná, lé bǔn bǎn sǐi le Dónbeení khií sǐinínáa mi júná. Le wǐlò dǛe na á mi wee mǎnzá lè mu bío, lé dén bǎn sǐi á le Dónbeení á à mǎnzá lè mí bío.

³ Le zóore na wi ù yère yí á fo yí zú bío, á le zǎn-dǛe na wi mi ninza yère yí á fo máhá mǎn wee zéeni.

⁴ Fo dà à wé kaka á bío le mi ninza díá le ù lén le zǎn-dǛe na wi o yère yí, ká le zóore na wi únén yère yí á fo yí zú bío le?

⁵ Yí mǎn á úten na le! Le zóore na wi ù yère yí lé díó á ù ko á ù lén vé, á ù yíó máhá á mi wéréwéré á à dàñ ò lénnáa le zǎn-dǛe na wi mi ninza yère yí.

⁶ «Mi yí lá mu bío na bío sǎ le Dónbeení yí à na 6a booní yí. Nún-sǐ, á 6a dà à yèrémá à cǎaaka mia. Mi mún yí kúia ho lóro na yáwá here 6a nǎnbúeení tá le 6a yonka.»

*Mi wé cá mu bío le Dónbeení cǎn**(Luki 11.9-13)*

⁷ «Mi wé fio le Dónbeení cǎn, á le è há mia. Mi wé cǎnka mu bío le Dónbeení cǎn, á mi ì yí. Mi wé búanbúá ho woohú á le è hén ho mi ì zo.

⁸ Lé bío á yíá wee fio á le è há, yíá wee cá bío le cǎn, ó ò yí mu, yíá wee búanbúá ho woohú á le è hén ho ó ò zo.

⁹ «Minén ñahú ó o búí za flora ho búurú o cón, ó o so ò na huee wo yi le?

¹⁰ Tàá ká a flora a ceza o cón ó o so na háa wo yi?

¹¹ Awa, á bio minén na yí seka á zū bio se naló mi záwa yi, á sònkú mìn Maá na wi ho wáayi á à wé kaka máa nanáa mu bè-tentewá bia wee fio mu o cón yi?

¹² «Bìo mi wí à 6a nĩ-vio wé na mia búenbúen à mi mún wé mu 6àn síi na 6a yi. Bún lé bio ó o Mɔyĩize lándá lé le *Dónbeenĩ jĩ-cúa fɛerowá zéenia.»

*Mi bānbá à mi cá le mukāni na máa vé
(Luki 13.24)*

¹³ «Mí zo lè ho zūajii na fñia. Lé bio á hĩa 6úaa wāhú béró sí, ká 6a núpua na máhá wee bè ho á à hí mu húmú binbirí. Bia wee bè ho á boo.

¹⁴ Ho zūajii na fñia hón wāhú béró do, ká bĩa máhá wee bè ho á à yí le mukāni binbirí na máa vé. Bia wee bè ho á yí tà yí boo sese.»

*Ba jĩ-cúa fɛerowá na bío yi bon wee zūñ kaka?
(Luki 6.43-44)*

¹⁵ «Bia le mí lé le *Dónbeenĩ jĩ-cúa fɛerowá ká mu yí bon, á mi pa miten bio yi. Ba wee wayii miten lòn pia bío síi, ká 6a yiwa yí se lòn dakhĩnkĩnwa.

¹⁶ Mí ì zūñ 6a bío 6a wárá yi. Nĩa máa wé khé kíkahó wán. A lunkúnsòró mún máa wé fáa 6ódíohó wán.

¹⁷ Le vĩndɛɛ na se wee wé ha hā bia na se. A le vĩndɛɛ na yí se wee wé ha hā bia na yí se.

¹⁸ Le vĩndɛɛ na se máa wé ha bia na yí se, á le vĩndɛɛ na yí se máa we ha bia na se.

¹⁹ Vĩndɛɛ léé vĩndɛɛ na yí máa ha hā bia na se, dén ñ kúii á à sía à kútee mún wán á à cfi.

²⁰ Lé ká síi á mí ì zūñnáa bia le mí lé 6a jĩ-cúa fɛerowá à 6a yí nɔn 6a, hā wárá na 6a wee wé yi.»

(Luki 13.25-27)

²¹ «Bia búenbúen na wee ve mí le «Núhúso! Núhúso!» yínɔrĩ bia khii kɛrĩ le Dónbeenĩ béeni yi. Bia wee wé wán Maá na wi ho wáayi síi bio lé bán khii kɛrĩ mu yi.

²² Le cítii fi nɔnzɔn, á núpua cɛrɛɛ á à bío ò na mi: «Núhúso, wa buera le Dónbeenĩ bíoni, á nɔn 6a cínáwa léra 6a núpua yi, á wó mu yéréké bíowa cɛrɛɛ lè ũ yèni.»

²³ A ĩ wáa à bío ò na 6a yi: ĩ yí zū mia húuu. Mí vá lé ĩ nĩsání, bè-kora wérowá yén.»

*Hā zĩni bío jũn wahiire
(Luki 6.47-49)*

²⁴ «Awa. Núpue léé núpue na wee jí ĩ bíoni á bè hā yi wón 6anso bío 6onmín láa núpue na hácirí wi, á son mí zii ho 6úaaahó wán.

²⁵ Ho vlohó 6ueé tò, á hā bɔnnáa sú cáa, á ho pinpiró và lè mí pánká le zii mu wán à le yí tò, lé bío le jũhú fárá ho 6úaaahó wán.

²⁶ Ká núpue léé núpue na wee jí ĩ bíoni, ò o yí máa bè hā yi, wón 6anso bío 6onmín láa a núpue na lé o bɔnbú, á son mí zii le hɔnlè wán.

²⁷ Ho vlohó 6ueé tò, á hā bɔnnáa sú cáa, á ho pinpiró và lè mí pánká le zii mu wán, á le tò púpɛ.»

²⁸ Bío ó o Yeesu bíá vó, á 6a zāamāá wó coon láa sòobɛɛ bío ó o wee kārán lè 6a núpua bio yi.

²⁹ Lé bio ó o yí kāránna 6a núpua lè ho *lándá bio zéeniłowa bio síi. Orén wó mu lè ho pánká na le Dónbeenĩ nɔn wo yi.

8

*O Yeesu wéera a búeré búí
(Maaki 1.40-45; Luki 5.12-16)*

¹ O Yeesu yòó ló le búee wán lion, á 6a zāamā-kúii bò a yi.

² O *búeré búí vá 6ueé 6ó a yi, á líi fárá mí nɔnkójuúná wán o yahó, ò o bíá: «Núhúso, fo dá à wéé mi ká fo tà.»

³ O o Yeesu líi bò mí níi o wán ò o bíá nɔn wo yi: «Ī tà mu, wáa wa.» Mí lahó yi, ó o níi dɛenia wan.

⁴ Bún mɔn ó o Yeesu bíá nɔn wo yi: «Bìo wó foñ á ũ yí bío le núpue jí. Ká ũ máhá vaa zéeni ũten lè le *Dónbeenĩ yankaro. A ũ mún wé mu hámu bio na ó o *Mɔyĩize bò le 6a wé wé mu dání yi, á 6a búenbúen zūñ ká ũ wan bio bon.»

*O Yeesu wéera 6a dástiwá jũhúso ton-sá
(Luki 7.1-10)*

⁵ Bío ó o Yeesu vaá wee zo ho *Kapɛɛnyuumu lóhó yi, á ho Oroomu dásiwá jũhúso búí vá 6ueé 6ó a yi, á flora a le o séeni mí.

6 O bía: «Núhúso, 1 ton-sá dūmaná le zii yi. O lé o mùamúa, á lò wee be dákhhína.»

7 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Í buéé wéé wo.»

8 A 6a dásiwá núhúso bía nɔn wo yi: «Núhúso, ũ buenlɔ 1 zii léé bho na á í yí koráa. Na le jii mí dòn, á í ton-sá pá à wa.

9 Inén 1 beere júnása wi á í wee bèe bíoní yi. A ínén mún wi 6a búí núhú wán, á bán mún wee jí 1 cón. 1 le yía wa hen á wón wa bín. 1 le o búí buen ò o dèení buen. 1 le 1 ton-sá wé bho na, ò o dèení wé mu mí lahó yi.»

10 Bho ó o Yeesu já hón bíoní so, ó o wó coon, ò o bía nɔn bía bò a yi: «Le 1 mí ho tuiá na mia: O *Isirayele nìpomu búenbúen yi á í ðín yí fò mín làa nùpue na sídéro mii yú yía ká yi.

11 Nùpua cèrèè khii lé lè le wii hènii lè le tènii, á buéé kèení ká 6a à dí ho sánú le *Dónbeení bèení ðiiní là a *Abarahaamu, là a *Izaaki, là a *Zakoobu.

12 Ká bía lá ko à 6a níni kèr le Dónbeení bèení yi, bán 6a à ja léé kúia ho khúuhú le tibíri yi, á 6a léé wá á yiwa à vá bín.»

13 Bín món ó o Yeesu wáa bía nɔn 6a dásiwá núhúso yi: «Lén khí6o, bho fo flora á à wé, lé bho fo dó ú sii mii.» Lé hón pòn-kéní so yi, á 6a dásiwá núhúso ton-sá á wan yi.

O Piere bán hio háa lè 6a vánvárowá búí wééro bho

(Maaki 1.29-34; Luki 4.38-41)

14 O Yeesu van o Piere zii. O vaá yú a Piere mu bán hio háa le damu dèe yi à le tènii wee zèé wo.

15 O o Yeesu buan o nii yi á le tènii khíina. O o háa mu dèenia hínon nɔn ho ðínlɔ wo yi.

16 Ho tá yuuní, á 6a buan 6a nùpua cèrèè na 6a cínáwa wi yi á buararáa o Yeesu cón, ó o wee bho à ja 6a cínáwa lén 6a yi. O mún wéera 6a vánvárowá búenbúen na 6a buan buararáa o cón.

17 O wó mu bèra a na à le *Dónbeení jì-cúa fèero *Ezayii bho na ó o bía à wé: «O lá wa lònbee. O fó wa vámú bò mí wán.»*

Ba nùpua nùwá jun búí na wi 6a bè là a Yeesu bho

(Luki 9.57-62)

18 O Yeesu mɔn 6a zámáa na kńia wo yi, ó o nɔn le jii mí nì-kenínia yi le 6a le mí khí lè ho vù-beení món.

19 A ho lándá bho zéenílo búí buéé 6ó a yi, á bía nɔn wo yi: «Nì-kàránlo, 1 ì bè foñ á à varáa há làa búenbúen na á ũ wee va yi.»

20 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ba cawanwá yú há kána wee zo. A 6a júnzáwa mún yú mí lenna. Ká a *Nùpue Za wón máhá yí yú ho lahó na ó o dà à vún yi.»

21 O o nì-kenínia nì-kéní búí bía nɔn wo yi: «Í ì bè foñ. Ká ũ máhá día le 1 vaa nùu wán maá vé.»

22 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Día le 6a nì-hía à nùu mí nì-hía, ká ũnén buee bè mii.»

O Yeesu ðńia ho pinpi-beení

(Maaki 4.35-41; Luki 8.22-25)

23 O Yeesu yóo zon ho woohú lè mí nì-kenínia á 6a wá.

24 Cúa-yen à ho pinpi-beení wee và ho vù-beení wán á wee yànbónka mu jumu kúee ho woohú yi fúaa ho wi ho lí. Mu wee wé ká a Yeesu duma. 25 O o nì-kenínia vá buéé 6ó a yi, á sínia wo, à 6a bía nɔn wo yi: «Núhúso, wa à hí. Káni wen.»

26 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Léé webio nɔn á mí zánanáa? Mi sía déro mii 6èntn fòora.» O o wáa líí hínn, á yóo nàmakaa ho pinpiró lè mu jumu na wee yànbónka yi, á mu wó tétété.

27 Ba búenbúen á mu wó coon, á 6a wee bío mín yi: «Páa! O nùpue mu lé o yén sii ká? Hàri ho pinpiró lè mu jumu ó o bíaráa, á mu pá bò a bíoní yi.»

Ba nùpua nùwá jun cínáwa ja lénlɔ bho

(Maaki 5.1-20; Luki 8.26-39)

28 Bho ó o Yeesu khii dɔn ho Kadaraa kòhú yi, á nùpua nùwá jun búí ló 6a nì-hía nùunii wee sí a yahó. Ba nùpua mu 6a cínáwa wi yi á 6a zánii wi fúaa nii woon yí máa khà miten à lá ho wòhú mu.

29 Bho 6a mɔn o Yeesu á 6a wee bío ká pónpón: «Dónbeení Za, léé webio fo lon làa wen. Fo buara wá buéé beé wa lò ká mu páahú ðín yí dɔn le?»

30 Mu wee wé à nònbùe-6oohú búí khèra vaá wee ðí.

31 A 6a cínáwa mu yankaa o Yeesu ká síi: «Hen ká ũ wi ũ ja wen, ũ wáa bío le wa vaa zo ho nònbùe-6oohú na ká yi.»

* 8:17 Mi loñ Ezayii vuahé 53.4

³² O o Yeesu le 6a vaa zo. A 6a cínáwa mu ló 6a nùpua nùwá jun mu yi á vaá zon 6a nòn bù è è ní yi. A 6a bù è n bù è n yó ó lùwa le 6ú è e wán á kù è n kaa lí i zon ho vù-beení yi á húrun.

³³ A bía lá wee pa 6a á lùwá lion ho lóhó, á lí lú bío wó bù è n bù è n á fè è ra, sò nkú bío wó 6a nùpua nùwá jun na 6a cínáwa lá wí yi.

³⁴ A ho lóhó nùpua bù è n bù è n ló wá lée sɪ á Yeesu yahó. Bío 6a lée yú a, á 6a yanka wo le o sá béré ò o lé mìn kòhú yi á lén.

9

O Yeesu wé era a nni bú i na sánia húrun
(Maaki 2.1-12; Luki 5.17-26)

¹ O Yeesu yó ó zon ho woohú á yèrè má káa ho vù-beení á khú mí lóhó.*

² A 6a 6uan o mù amú a bú i lé mí dàmú dè è á 6uararáa o cón. Bío ó o Yeesu mən bío 6a dóráa mí sía wo yi, ó o bía nən o nni mu yi: «Wán bónlo, hení t̄ sli, t̄ bè-kora séra día.»

³ A ho *lándá bío zé è n lówa nùwá yèn bú i wee bío mìn yi: «O nni na kà wee mání mítén lè le Dónbeení.»

⁴ O o Yeesu zúna 6a yilera ó o bía nən 6a yi: «Lée webio nən á há yile-kora wiráa mia.

⁵ Lé mu yén bíoró wayi? Lé á bío le o bè-kora séra día lée, taá lé á bío le o híni varáka?

⁶ Ká t̄ máhá wí mi zú n le o *Nùpue Za yú ho pánká ho tá wán á sénnáa mu bè-kora día.»
O o wáa bía bío kà nən o mù amú a yi: «Lii híni, lá t̄ dàmú dè è á t̄ khí 6o.»

⁷ O o nni mu hí nən yó ó d̄ n, á wá van mí z̄ i.

⁸ Bío 6a zámáa mən mu, á 6a zána, á wee khòoni le Dónbeení ho pánká na kà 6àn síi na le nən 6a nùpua yi bío yi.

O Yeesu von o Matiye le o bè mi yi
(Maaki 2.13-17; Luki 5.27-32)

⁹ Bún món ó o Yeesu ló hón lahó so yi wá. Bío ó o wee khí i, ó o mən o nni bú i na 6a le Matiye ká a kará mí tonló lahó yi, á wee fé ho lánpó. O o bía nən wo yi: «Híni bè mi.» O o Matiye lí i hí nən bə a yi.

¹⁰ O Matiye von o Yeesu lè ho d̄ n ló mí z̄ i. Ho *lánpó féwá lè 6a n̄-kora cèrè wi ho d̄ n ló mu d̄ inii lá a Yeesu lè mí n̄-kenínia.

¹¹ Bío 6a *Farizéwa mən mu ká, á 6a bía nən o n̄-kenínia yi: «Lée webio nən á mí n̄-karánlo wee dí lè ho lánpó féwá lè 6a n̄-kora na ká?»

¹² O o Yeesu n̄ á bío 6a bía, ó o bía nən 6a yi: «Héyli! Minén! Nùpua na lò hereka so wee wé cá t̄ ni 6ánsó d̄ ní le? Bueé. Ba vánvárowá lé bía wee wé cá a d̄ ní.

¹³ Mí lén vaa kárán le Dónbeení bioní na ká á zú n kuará: «Bío á t̄ mákó wi yi lé le yi na se. Ká 6a bā-kùio na 6a wee wé lè mu hámu á t̄ pá bío.»† Mí zú n mu sese. Inén yí 6uara bía wee leéka le mí téréna bío yi dé. Bía zú le mí lé 6a bè-kora wérowá lé bía á t̄ 6uara bío yi.»

O Yeesu bía há nini ltró bío
(Maaki 2.18-22; Luki 5.33-39)

¹⁴ O Zán Batiisi n̄-kenínia vá 6ueé 6ó a Yeesu yi á 6a wee t̄ uá wo yi: «Lée webio nən á warén lè 6a *Farizéwa wee lí wa nini túntún, únén n̄-kenínia yí máa lí mí nini?»

¹⁵ O o Yeesu bía nən 6a yi: «Mí wee leéka le bía 6a von mu yaamu sánú d̄ inii yara so dá á sè ká a há-fla 6án báa láa ba páania wi le? Bún yí dá máa wé. È è ká páahú bú i khii dá, ó o há-fla 6án báa 6a á lén 6a t̄ ahú, bún ká 6a máhá wé è lí mí nini.

¹⁶ Nùpue máa lá nín-ké-finle bío bú i máa láa báka k̄ nle. Lé bío ká a wó mu, á le nín-ké-finle á a wíoka a lè è ho.

¹⁷ Láa bún síi, nùpue máa wé kúee *d̄ ivén fla s̄ m̄ ani-káa yi. Lé bío ká a kúaa ho bún, ká ho háa wee za, á há á náma, á ho d̄ ivén á á kúaa, á há s̄ m̄ aniwa mún ñ yáa. Ho d̄ ivén fla 6a wé kúee há s̄ m̄ ani-fla yi. Ká mu wó ká, á mu bù è n bù è n á à wé se.»

Ba zú ifúwa ya-dí htnló
là a háa bú i wé é ró bío
(Maaki 5.21-43; Luki 8.40-56)

¹⁸ Páahú na ó o Yeesu wee bío lè 6a nùpua yi, á bún 6a *zú ifúwa ya-dí bú i 6ueé d̄ n, á 6ueé lí i 6úrá a tá ó o bía: «t̄ hínló húrun yí míana, ká t̄ máhá 6uen 6uee bè t̄ nni o wán o ò vèe.»

¹⁹ O o Yeesu lè mí n̄-kenínia hí nən bə láa wo.

²⁰ Hón páahú so yi, á bún ò o háa bú i wee mí mí s̄ e ró f̄ e è á d̄ n há lú lúio pí rú jun á ho máa fl, á vá 6ueé 6ó a yi, á zoó t̄ uaa o dà-z̄ inii n̄-kání yi lá a món.

²¹ O wee bío bío ká mí yi: «Hen ká t̄ d̄ arna t̄ uaa o dà-z̄ inii yi mí dòn, á t̄ i wa.»

* 9:1 O Yeesu 6án lóhó na ó o Matiye bía bío hen lè ho Kapèenayuumu. Mí loñ Matiye vuahd 4.13 † 9:13 Mí loñ Ozee vuahd 6.6

²² Bío ó o Yeesu yèrémáa khii mɔn wo, ó o bía: «Wàn hínlò, yí zón dèè. Bío fo dó ù sli mií, lè bín wééra fo.» O o háa mu dèénia wan mí lahó yi.

²³ Bío ó o Yeesu wáa vaá dɔn 6a zúífùwa ya-dí zii, ó o wáa mɔn 6a sí-6úawá à 6a wíokaa mítén vó o ní-hío nùnlò bío yi, lè 6a zámáa na wee wá ká 6a a zúnzúra.

²⁴ O o bía: «Mí lè lè ho khúuhú. O hínzo-za mu yí húrún, o lée yía na duma.» A 6a wee yáa mí jini yí na a yi.

²⁵ Bío 6a zámáa ló vó, ó o Yeesu yòò zon le zii yi, á zoó fù o hínzo-za níi yi, ó o líí hínɔn,

²⁶ á mu ná ho kshú búenbúen yi.

Ba muiiwá là a níi na o cɔnd wí yi wééró bío

²⁷ Bín mɔn ó o Yeesu ló bín wá. Bío ó o wee khii, á muiiwá nùwá jun búí bò a yi ká 6a a wáamaka: «*Daviide Za, makári wen.»

²⁸ Bío ó o Yeesu vaá dɔn le zii, á 6a muiiwá mu buée 6ó a yi, ó o tùara 6a yi: «Mí láa mu yi le í dà wee wéé mia lé?» A 6a le: «Úuu, Núhúso, fo dà mu.»

²⁹ O o Yeesu wáa dɔn 6a yío, ò o bía: «Le mu wé làa bío mí láaráa mu yi.»

³⁰ A 6a yío dèénia wee mí. O o Yeesu henía bío ká nɔn 6a yi: «Háyá, núpue yí ko ò o jí bío wó mia ká.»

³¹ Ká bío 6a wá, á 6a wee bío o Yeesu bío ho kshú búenbúen yi.

³² Páahú na á bán wee lén yi, á bín 6a 6uan o níi búí guararáa o Yeesu cɔn, cɔná búí wí o yi, ó o yí dà máa bío.

³³ O o Yeesu nɔn o cɔná mu léra, ó o níi jii dèénia fá á wee bío. A 6a zámáa wó coon mu bío yi, á 6a wee bío: «Warén *Isirayeele nípomu yi á wa dín yí mɔn bío ká 6àn síi hùúu.»

³⁴ Ká 6a *Farizéwa bán 6èn wee bío: «Mu lé 6a cɔnáwa júhúso lé yía wee na ho dànló wo yi ò o ja lè 6a cɔnáwa lén bíá 6a wí yi.»

Ba zámáa makári 6uan o Yeesu yi

³⁵ O Yeesu wee héé lé há ló-beera lè há ló-záwa yi, á wee káran 6a núpua 6a *zúífùwa káranlò zíní yi. O wee bue le *Dónbeení béeení bín-tente, ká a wéé mu wámú lè mí sííwa búenbúen na tò 6a núpua.

³⁶ Ba zámáa na ó o wee mí á makári 6uan wo yi. Lé bío ó o mɔn à 6a san, á yilera lúnkaa. Ba ká lòn pia na paro mía.

³⁷ O o wáa bíá nɔn mí ní-keninia yi: «Ho dínlò bon dín cèrèè, ká ho lárowá lé bíá yí boo.

³⁸ Awa. A mí fio o mshú 6anso yi le o wíoka na 6a ton-sáwá le 6a lá ho.»

10

O Yeesu tonkarowá píru jun yènnáa

(Maaki 3.13-19; Luki 6.12-16)

¹ O Yeesu hueekaa mí ní-keninia píru jun á nɔn ho dànló 6a yi á 6a wéé ja lè 6a cɔnáwa lén bíá 6a wí yi á mún wéé lè mu wámú lè mí sííwa búenbúen.

² Hía ká lé o tonkarowá píru jun yènnáa: O nín-yání tonkaro lé o Simɔn, na 6a mún có yèni làa Piere, lè mún za Andere, là a Zaaki lè mún za Zán na lé o Zebedee záwa.

³ A dé o Filiipu là a Baatelemii, o Toma là a lánpó fé Matiye, o Alifee za Zaaki là a Tade,

⁴ o Simɔn na lé 6a Zelootewa* kuure núpua ní-kéní, là a Zudaa Isikariote na khii dé o Yeesu mí zúkúsa níi yi.

O Yeesu tonkaa mí tonkarowá píru jun

(Maaki 6.7-13; Luki 9.1-6)

⁵ Bán báawa píru jun so lé bíá ó o tonkaa, á henía bío ká nɔn yi: «Mí yí va há kána na á bíá yínóí 6a *zúífùwa kará yi, á mún yí zo ho *Samaríi kshú lóra yi.

⁶ O *Isirayeele nípomu na ka lòn pia na wúnun bán lé bíá mí va cɔn.

⁷ Mí lá ho wshú wá, á bío ká lè bío mí wéé bue: Le *Dónbeení béeení á súaráa.

⁸ Mí wéé 6a vánvárowá. Bíá húrún á mí vèení. Ba búerwá á mí wéé, á ja 6a cɔnáwa lén bíá 6a wí yi. Mí yú mu làa káamáa, á mí 6èn mún wéé na mu làa káamáa.

⁹ Mí yí lén làa sánú, táá wáí. Hári le wén-wíníwá á mí yí 6ua.

¹⁰ Mí yí 6ua puure. O búí yí 6ua báká táá nakáa á séení hía ó o zá. O búí yí 6ua búin-za. Í bíá bín lè bío ó o ton-sá ko lè mí jii dínlò.

¹¹ Mí wéé vaá zon lóhó lée lóhó yi, á mí cá yía á à tà mí í làa o wán, á kèení wón 6anso cɔn fúaa mí léró ho lóhó mu yi.

¹² Mí wéé vaá zon zii lée zii na yi, á mí bío le ho hééra à kéí le zii mu núpua wán.

* 10:4 Ba Zelootewa lé 6a núpua na fù wee cùúí mún síí bío hení. Ba hía wee fi lè 6a Oroomusa lè tibírí yi.

¹³ Ká bía wi le yi á tà mi bío, á mi héerá á à keŋí 6a wán. Ká 6a pǎ mi bío, à mi fé mi héerá tɛɛníí.

¹⁴ Mi wé vaá zon zii, tàà lóhó na yi, ká bía wi bín pǎ mi bío á le mí máa jí mi cón, ká mi wee lé bín, à mi púaa mi zení khúnkhúní kúia.†

¹⁵ Le í mi ho túiá na mia: Le cítii fi ñnzoñ, á hón lóhó so núpua bío na khií sá 6a yi á à poiŋ bío sá ho *Sodəomu lè ho Koməore lórása yi.»‡

*O Yeesu bía le lònbee na yòo lua bío
(Maaki 13.9-13; Luki 21.12-17)*

¹⁶ «Mí jí bío kà: Í wee tonka mia. Mi ka lòn pia na wà vaá zo 6a dakhínkhínwa t̄ahú. Mí zūn miten ɓuaró làa bío 6a háwá zúnáa miten ɓuaró bío síi, á wé 6a núpua na wayika lè 6a ɓúaaɓúuní bío síi.

¹⁷ Mí pa miten bío. Ba núpua khií wé è ɓua mia á à varáa ho pánká ɓansowá cón á bán vaá cítii mia. Ba wé è ha mia lè há lábáani 6a *zúífúwa káránlò zíní yi.

¹⁸ Ba wé è ɓua mia á vaá ɗíní há kána núnása lè 6a bá-záwa yahó bío mi tà mii bío yi. Lé ɓún mi ì bè yi á à zéenináa í bío lè ɓarén làa bía yínáí 6a zúífúwa.

¹⁹ «Hen ká 6a khií wé ɓuan mia vannáa le cítii finíí, à mi yí le mí yiwa dè bío mi ì láráa mi jí-cúaa làa bío mi ì bío bío yi. Mi ì yí há bioní na mi ì bío ho páahú mu yi.

²⁰ Há bioní mu máa wé mi kùrú bioní. Mìn Maá Dónbeení Háciri lé ɗiŋ á à dé há mi jinií yi á mi ì bío.

²¹ Ba núpua ɓúí wé è dé mín kùrú záwa á à na 6a à ɓúe. Hàri 6a maáwá ɓúí á à wé mu ɓan síi lè mí záwa. Ba záwa ɓúí mún ñ híní mín maáwá wán, á à na 6a 6a à ɓúe.

²² Ba núpua ɓúenɓúen á à jin mia bío mi tà mii bío yi. Ká yia máhá há mí síi fúaa mu véenii, wón á à fen.

²³ Hen ká 6a khií wee beé mi lò lóhó na yi, à mi lúwí wa dà-veere yi. Le í mi ho túiá na mia: O *Isirayele kshú lórá ɓúenɓúen á mi máa bëeni máa vé ká a *Núpue Za yí ɓuara.

²⁴ «Ní-kenínii na po yia wee kení a wón mía. A ton-sá na po mí júhúso wón mún mía.

²⁵ Ká a ní-kenínii hía ka làa yia kenía wo bío, se ɓún á à kǎna. Ká a ton-sá mún hía ka le mí júhúso bío, se ɓún á à kǎna. Ká le zí-júhú ní-kínle 6a hía wee ve là a *Belezebuule,§ á se o zii núpua á 6a a ve lè há yennáa na yí seka po ɗén.

*Le Dónbeení lé ɗiŋ mi wé zón
(Luki 12.2-7)*

²⁶ «Mí cén wé yí zón 6a núpua. Mu bío na sánkaa ɓúenɓúen khií mi, á bío sà yi ɓúenɓúen mún khií zūn.

²⁷ Bío á í bía ñon mia le tibiri yi, à mi mí wéréwéré le 6a núpua jí. Bío á í hūmɔnkaa làa mia à mi yòo bue há lóra.

²⁸ Mí wé yí zón bía wee ɓúe o núpue ká 6a yí dà máa ɓúe o mànáká. Le Dónbeení na dà a yáa há sánia lè ho mànáká le Dofnii dshú na máa hí yi, ɗén lé ɗiŋ mi wé zón.

²⁹ Ba jínzà-wíníwá ɓúaa nun so yí máa wé yéè ho tsmón dà-kéní le? Eε ká hári 6a yà-kéní máa kùen ká mún Maá Dónbeení yí zū mu.

³⁰ Ká mu lé minén, hári mi jún-vání ɓúenɓúen á le Dónbeení zū jii.

³¹ Mí wáa yí zón ɗɛɛ, lé mi bío júhú wí po 6a minka jínzà-wíníwá.

*O Yeesu bío t̄aró táa mu pl̄ó
(Luki 12.8-9)*

³² «Yia ɗín 6a núpua yahó ò o bía wéréwéré le mí bío sá mii, á ínén mún khií bío mu wéréwéré wán Maá na wi ho wáayi yahó le ɓanso bío sá mii.

³³ Ká yia ɓèn bía wéréwéré 6a núpua yahó le mí yí zū mí, á ínén mún khií bío wán Maá na wi ho wáayi yahó le í yí zū ɓanso.

*O Yeesu bío wee kheé 6a núpua
(Luki 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ «Mí yí leéka le í ɓuara wà ɓueé dé ho héerá ho ɗimíjá yi. Búeé. Í yí wà ɓueé dé héerá ho yi. Há fio lé hía á í wà ɓueé dé.

³⁵ Í wà ɓueé kheé o za le mín maá, á à kheé o nu lè mí hínlò, là a ɓúaa háa lè mí yàró háa.

³⁶ O núpue ɓan zii núpua lé bán á à yèrémá à wé o zúkúsa.

† **10:14** Há zení khúnkhúní púaa kúiaró lée bío na 6a zúífúwa wee wé hón páahú so yi ká 6a vaá ló ho ká-veere ɓúí yi á bínia wà ɓueé zo mín kshú. Ká bio hen ká ɓún lé ɓarén zúífúwa wee wé mu làa mín, á zéeni le le pánii mia ɓarén làa bía pǎ le Dónbeení bëení bío páahú. ‡ **10:15** Mí loŋ Bío júhú ɓúeenii vauhú (Genèse) 18-19 § **10:25** Belezebuule: Mu páahú ká le yèni mu á 6a zúífúwa c̄ɛrɛ hía zu le lé 6a c̄náwa júhúso na lé o Satáni te le.

³⁷ Yia wa mín maá táá mín nu á po mi, wón bânso yí dà máa páaní làa mi. A yia wa mí za táá mí hínlò á po mi, wón bânso yí dà máa páaní làa mi.

³⁸ Yia yí máa lá mí *kùrùwá pí* à bèráa mii, wón bânso mún yí dà máa páaní làa mi.

³⁹ Yia wi ò o pa mí mukānī bío wón á à vīnī le. Ká yia máhā vīnīa mí mukānī ínén bío yi, wón á à bīnī ì yí le.

*Yia buan le Dónbeenī ton-sá cūnú na ò ò yi
(Maaki 9.41)*

⁴⁰ «Yia buan mia sese, se lé ínén á bânso buan sese. A yia buan mi se, se lé yia tonkaa mi á bânso mún buan se.

⁴¹ Hen ká yia buan le *Dónbeenī jī-cúa fεero búí se lé bío ó o lé le Dónbeenī jī-cúa fεero, á bânso khii yí 6a jī-cúa fεerowá cūnú na 6a à yí. Hen ká a búí buan o nùpue na téréna lé bío ó o téréna, ó o khii yí bia téréna cūnú na 6a à yí.

⁴² Ká nùpue non hārī ho kóo-za yimú cúee jūn-wia bia wi hen na jūhū mia nī-kénī búí yi, lé bío ó o lé ì nī-kenīnī, wón bânso á à yí mu cūnú máa khí.»

11

¹ Bío ó o Yeesu zéenia mí nī-kenīnia vó, ó o ló bīn wà, á wà vaá kārán 6a nùpua ká a bue le Dónbeenī bío ho kōhū mu lórá yi.

*O Zān Batiisi tonkaa 6a nùpua o Yeesu cōn
(Luki 7.18-35)*

² Bío ó o Zān Batiisi wi ho kāsó yi, ó o já bío ó o *Krista wee wé, ó o tonkaa mí nī-kenīnia nūwā yen búí

³ le 6a va a tūa wo yi: «Ūnén lé fo á wa já bío le fo ko ū buen léee, táa wa pá ko á wa lòonī nī-veere?»

⁴ O o Yeesu bía non 6a yi: «Bíu mi wee jí làa bíu mi wee mí á mi vaa bíu na a Zān yi.

⁵ Ba muuivá yio wee mi, á 6a mùamúawá hīnon wee varáka. Ba búeréwá wee wa. Ba bekewá jikōnna wee jí mu bío. Ba nī-hía wee vèe. A le bīn-tente wee bue na 6a nī-khenia yi.

⁶ Yia yí pá ì bío ká a tà mu yi, se wón bânso jūhū sí.»

⁷ Bío ó o Zān nī-kenīnia bīnīa wà, ó o Yeesu wee bío o Zān mu bío lè 6a zāamāa ká síi: «Lée webio á mi van vaá lora le dùure yi? Lée ho konkohó na ho pinpiró wee hée vīnwá lée? Bùéé.

⁸ A lée webio mí vaá lora? Lée nùpue búí na sía hōnbōnōn le? Bia wee zī hōn sí-seniso á wi 6a páamā-beera zīnī yi.

⁹ A lé o yén mi van bío yi? Lé le *Dónbeenī jī-cúa fεero búí le? Ká mu lé wón, se mi tūiá sí. O yáá pá po wón, le ì bío mu na mia.

¹⁰ O Zān mu lé yia á le Dónbeenī bionī vūahū bia bío ká síi: «Ì ì tonka ì tonkaro ò o dí ū yahó á buéé wíoka ū wōhū.»

¹¹ Le ì mí ho tūiá na mia: 6a nùpua na wi ho ñmījā yi búenbúen á yia bío jūhū wi po a Zān wón mia. Eε ká le *Dónbeenī bēēnī zāwa mōn-dí máhā pá po a.

¹² Pāahū na ó o Zān Batiisi wee zéeni le Dónbeenī bío yi á buee búe ho zuia yi, á le Dónbeenī bēēnī bío á 6a wee firáa lè mi sòobéε. A bia wee fi làa bīn wi 6a fé mu lè ho pānká.

¹³ Le Dónbeenī jī-cúa fεerowá búenbúen là a *Moyiize lāndá á bia le Dónbeenī bēēnī bío yi fúuu á buéé 6ó a Zān Batiisi páahū.

¹⁴ Ká mí tà le bío bia búenbúen bon, se o Zān mu lé yia lé o *Elii na búenlò bío fèra bia.

¹⁵ Yia wee jí bío, á wón jí bío bía sese.»

¹⁶ O Yeesu pá bīnīa bía: «Ho zuia nùpua á ì dà à tètè lè 6a yén? Ba ka lè 6a háyúwá na lée kará 6a nùpua fémínlò lahó yi, á 6a wee háanī na mí nīnzāwa na zoó le 6onfónī yi ká:

¹⁷ «Wa 6úa há sía san, á mi le mi máa lée yo. Wa bó le yēni, á mi le mi máa wá.»

¹⁸ Mi lorí. Bío ó o Zān 6uara, á yí máa dí ñn-poni, á mún yí máa jū ñvén, á 6a le o cíná wi o yi.

¹⁹ O o *Nùpue Za 6èn 6uara, á buéé wee dí ká a jū, á 6a wee bío bío ká: «Mí lorí. O nīi na ká yí máa wé bío búí ká mu yīnōñ ñnlo díro làa ñvén jūlò. O lé 6a *lānpó féwá lè 6a nī-kora 6ān bōnlo.» Eε ká le Dónbeenī bè-zūrīminī wee zéeni mí térénlò 6a bè-zūrīlowá bè-wénia yi.

*Hā lórá na nùpua pá a Yeesu bío
(Luki 10.13-15)*

* **10:38** Ho kùrúwá píló bío wee zéeni le 6ānso sá mu húmú yi. Hen ká á mu wee zéeni le yia tà a Yeesu bío á zū le bīn sūaani orén mí bèere mukānī.

²⁰ Bɔn mɔn, ó o Yeesu wee zá lè há lórà na ó o wó mu yéréké biowa cèrɛɛ yi, lé bío á 6a nùpua na wí há yí á yí yèrèmaa mi yilera lè mí wárá. O wee bío bío kà:

²¹ «Ūnén Korazēn lóhó lè ūnén Betesayidaa lóhó, ho yéréké á à sà mia. Lé bío ká mu yéréké biowa na wó mi cǎn bân sii lá wó ho Tiire lè ho Sidōn lórà* yi, se há lórà mu nùpua lá hīnɔn hàání á khuiira há pórókówá zǎ† á kúaa le sáni mi wán, á zééníanaa le mí wí à mí khi mu bè-kora wéro yi.

²² Lé bɔn nɔn á ĩ wee bíoráa mu na mia: Le cífii fī nɔnzoŋ á ho Tiire lè ho Sidōn lórà lònbee na a yí há, á à wé làa yi minén lònbee yi.

²³ «Ée ká ūnén *Kapɛɛnyuumu, fo wee leéka le 6a khii lá fo á à yòoráa ho wáayi yi le? Bùeé. Ho nī-hónbó-lóhó lé hīa 6a khii líi dé fo yi. Lé bío ká mu yéréké biowa na wó ū cǎn bân sii lá wó ho *Sodɔɔmu yi, se ho lóhó mu pá lá wí hārī lòn zuia.

²⁴ Lé bɔn nɔn á ĩ wee bíoráa mu na mia: Le cífii fī nɔnzoŋ á ho Sodɔɔmu bío á à wé làa yi ūnén bío yi.»

O Yeesu dó mɔn Maá Dónbeení bǎrákà

(Luki 10.21-22)

²⁵ Cínú bɔn mɔn, ó o Yeesu bíníaa wee bío bío kà: «Ī Maá, ūnén lé ho wáayi lè ho tá Núhɔso, ĩ wee dé ū bǎrákà. Lé bío mu bío na fo sà mu bè-zúrímíní bǎnsowà lè le hácírí bǎnsowà yi á fo tá zééníaa làa bío bío jùhú mǎa.

²⁶ Ī Maá, mu bon. Bío mu wóráa ká lé bío sí foŋ.

²⁷ «Ī Maá dó mu bío búenbúen ĩ níi yi. Nii woon yí zú a Za, ká mu yínɔrí o Maá. A nii woon mún yí zú a Maá, ká mu yínɔrí o Za, làa bío ó o Za mu wí ò o zééní làa wo.

²⁸ «Minén búenbúen na ho sèrò na líi wee beé lò, mi búen ĩ cǎn, á ĩ na há vúrínà mia.

²⁹ Mí lá ĩ zúu bè mí wán à díaa le ĩ kǎrán mia. Lé bío á ĩnén wayi, á wee líiní ĩten, á minén mí beere á à yí há vúrínà.

³⁰ ĩ zúu na á ĩ bè mí wán á yí líi, á ho sèrò na á ĩ bè mí wán á mún záyi.»

12

O Yeesu lé yíaa á ho Sabaa bío wí níi yi

(Maaki 2.23-28; Luki 6.1-5)

¹ Cínú bɔn mɔn, ó o Yeesu wee kǎa há mana búii yi ho *Sabaa zoŋ. A le hīni dà a nī-keníníaa, á 6a wee khé ho dīnló na bon dīn à là.

² Bío 6a *Farizléwa mɔn mu á 6a wee bío là a Yeesu: «Loŋ ū nī-keníníaa. Bío 6a wee wé yí ko làa wéro ho Sabaa zoŋ. Wa lándá hò mu.»

³ O o Yeesu bíaa nɔn 6a yi: «Bíó ó o *Daviide yankaa wó ká arén lè mí nùpua le hīni dà á mí dīn yí kǎránna yí mɔn le?»

⁴ O wá zon le Dónbeení pǎnsóni búkú yi, á zoó lá ho búurú na 6a wó lè mu hámu á 6a là. Ká 6a nɔn lá yí ko á 6a là ho. Le *Dónbeení yankarowá mí dòn lé bíaa á ho láró níi nɔn yi.*

⁵ Táa mí so dīn yí kǎránna mu o *Mɔyíize lándá yi, le le Dónbeení yankarowá na wee sá le Dónbeení pǎnsóni búkú yi, á máa wé bè ho Sabaa lándá yi ká mu jɔn pá yí nɔn wé khe le?»

⁶ Le ĩ bío mu na mia: Bío wí hen á jùhú wí po le Dónbeení pǎnsóni búkú.

⁷ Ká le Dónbeení bióní vùahú bióní na le bíaa le minén mǎkóo wí le yi na se yi, ká 6a bà-kúio na 6a wee wé lè mu hámu á mí pá blo,† á mí lá zú kúarà, se bíaa yí wó yí khon á mí lá máa síiní júná.

⁸ Lé bío ó o *Nùpue Za lé yíaa á ho Sabaa bío wí níi yi.»

O Yeesu wéera a níi na bàhó hurun

(Maaki 3.1-6; Luki 6.6-11)

⁹ Bɔn mɔn ó o Yeesu ló bín á wá van 6a *zúifùwa mu kǎránlò zii yi.

¹⁰ Mu zoŋ á níi búii wí bín á bàhó hurun. A bíaa wí bín wí 6a kooní a Yeesu yi. Lé bɔn nɔn á 6a tũara a yí kǎ: «Wa lándá yi á nùpue so dà wee wéé *Sabaa zoŋ le?»

¹¹ O o Yeesu bíaa nɔn 6a yi: «Minén ó o búii pio yà-kéní mí dòn lá wí sii, á wó wó kũera zon le buii yi ho Sabaa zoŋ, ó o so máa líi lén wo le?»

¹² A bío ó o nùpue bío jùhú máhá wí po a pio há. A bɔn wa lándá yi, á nùpue dà à wé tentemu làa nùpue ho Sabaa zoŋ.»

* **11:21** Ho Tiire lóhó lè ho Sidōn lóhó: Há hīa le ho Fenisii kǎhú ló-beera búii. Lé bín á ho wáahú na 6a le Baale wí yi. Hón wáahú so lé hīa ó o béé háa na 6a le Zezabele fó zonnáa o Isirayeele kǎhú yi. Há lórà mu fró bío bío o Ezekiyeele vùahú yi 26.1-28.19. † **11:21** Hen ká 6a zúifùwa fú wí 6a zééní le mí wí le wéé yi, táá ká 6a wí 6a zééní le mí wí à mí khi mu bè-kora wéro yi, á 6a wé khuii há pórókówá zǎ, ká 6a wé kúee le sáni mí wán. * **12:4** Mí lorɔ Samuweele nín-yání vùahú 21.2-7 † **12:7** Mí lorɔ Ozeé vùahú 6.6

¹³ Bún mán, ó o Yeesu yèrèmaa bíá là a nni: «Hóoní ũ báhó.» O o nni hóonía mí báhó, á ho dèénia wan dín làa hía so bío.

¹⁴ A 6a *Farizíewa wá ló, á bío 6a à wé á à yíráa o Yeesu á à 6úe lé bún 6a léee wee wāaní wán.

O Yeesu lé le Dónbeení ton-sá na le mən lera

¹⁵ Bío ó o Yeesu zúna mu, ó o ló bún wá. A 6a minka zāamāa bō a yi. O o wēera 6a vānvārowá 6úen6úen na wi bún,

¹⁶ ká a máhá henía mu nōn 6a yi le 6a yí bá mí bío na núpua yi.

¹⁷ Mu wó ká síi, bèra a na ò o jii-cúaa fεero *Ezayii bíoní na ká à jii sí.

¹⁸ Le le Dónbeení bíá:

«Yia ká lé í ton-sá na á í mən lera,

yia á í bō í tàká wán.

Í síi wan o bío yi.

Í i liiní í Hácírí o wán,

o ò bue í cítí bío á à na há síiwá yi.

¹⁹ O làa núpue máa wāaní.

O máa wāamaka bío.

Ba máa jí a sá 6onfúaa yi.

²⁰ Le nāaninle na jumaa

ó o máa khé máa díá.

A le fíntání na wee hí

ó o mún máa 6úe.

O ò 6ua mítén ká síi,

fúaa bío ó o térénló bío yòó có ló,

²¹ á há síiwá 6úen6úen máhá á dé mí sía wo yi.»[‡]

O Yeesu pánká á yi ló Satáni cǎn

(Maaki 3.22-30; Luki 11.14-23)

²² Ba 6uan o nni 6úí 6uararāa o Yeesu cǎn ò o cíná wi o yi, ó o lé o muíi á mún yí dà máa bío. O o Yeesu wēera a, ó o jii dèénia fá á wee bío, á mún wee mi.

²³ A 6a zāamāa wó coon mu bío yi, á 6a wee bío: «Yia ká máhá lé o *Daviide Za léee?»

²⁴ Ká bío 6a *Farizíewa jaa mu, á 6a wee bío: «O nni na ká á wee ja 6a cínáwa lén bíá 6a wi yi là a *Belezebuule pánká, yia lé 6a cínáwa jùhúso.»

²⁵ Ká a Yeesu máhá zúna 6a yilera, ó o bíá nōn 6a yi: «Kǎhú léee kǎhú na núpua wee fi mín yi á à fi í vé. Lóhó léee lóhó, táá zli léee zli na núpua wee fi mín yi á jùhú á à 6úe.

²⁶ Ká bío ó o *Satáni te ó o wee bíni ja se o wee fi lè mítén. A bíá bío sá a yi jùhú so máa 6úe le?

²⁷ «Mí wee bío le í wee ja 6a cínáwa lé bío ó o Belezebuule wee na mu 6àn pánká mií. Ká lé bún mu wórāa, á yia 6èn wee na ho pánká mínén núpua yi á 6a ja lè 6a cínáwa lé o yén? Bíá làa mia léee dà-kéní bán mí beere yáá wee zéení le mí bío yí bon.

²⁸ Ká le Dónbeení Hácírí lé dío wee na ho pánká ínén yi, à í ja lè 6a cínáwa, se bún wee zéení le le *Dónbeení bēení á dèénia 6ueé 6ó mia.

²⁹ «Nii woon yí dà máa zo pánká 6ànso zli á máa zoó khuii o nii bío, ká a yí can o pánká 6ànso mu yí wó. Ká a máhá can wo wó, ó o zoó khuii bío wi o zli 6úen6úen.

³⁰ «Yia yí wi làa mi, se wón wee fi làa mi. A yia mún yí máa séení mi ho vá kúeemínwánló yi, se wón wee saawani.

³¹ Lé bún nōn á í wee bío mu na mia: Ba núpua bè-kora na 6a wó 6úen6úen lè há bín-kora na 6a bíá 6úen6úen, á bío khii sén n díá á à na 6a yi. Ká yia bíá khon le Dónbeení Hácírí dání yi, wón 6a khii máa sén bío máa díá.

³² Yia bíá le bín-kohó o *Núpue Za dání yi, wón 6a à sén n díá á à na yi. Ká yia bíá khon le Dónbeení Hácírí dání yi, wón 6a khii máa sén máa díá máa na yi, hàrí ho zuia.»

Le vɪndɛɛ semu wé zurí há bíá na le wee ha yi

(Luki 6.43-45)

³³ «Hen ká le vɪndɛɛ se, à le bíá wé sí. Ká le vɪndɛɛ yi se, à le bíá máa wé sí. Le vɪndɛɛ semu wé zū há bíá na lé wee ha yi.

³⁴ Díhioní yén! Bío mi yí se, á mi dà à wé kaka á à bíorāa mu bío na se. O núpue bío na wi o síi yi, bún lé bío ó o wee wé bío.

³⁵ O núpue na se wón wee wé bío há bín-tentewá, lé bío á bío wi o síi yi se. Ká yia yí se wón wee wé bío há bín-kora lé bío á bío wi o síi yi se.

[‡] 12:21 Mi lorí Ezayii vuahú 42.1-4

³⁶ Le 1 mĩ ho tũia na mia: Le Dónbeenĩ cĩtĩ fi ñnzon, á hã bín-conconwã na 6a nũpua bía á 6a à zéení jũhũ.

³⁷ Lé bío á ù jũ-cúa lé hĩa 6a à ãn wán á à ãn á le cĩtĩ á à zũrnáa ká ù téréna, táá ká ù yí téréna.»

Ba le o Yeesu wé yéréké bío búí à mí mí

(Maaki 8.11-12; Luki 11.29-32)

³⁸ A ho *lándá bío zéenílowa lè 6a *Farizíewa nùwã yen búí wãa bía ñon o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, wa wi á ù wé bío búí à wa mi.»

³⁹ O o Yeesu bía ñon 6a yi: «Ho zuia nũpua na yí se, na wee bĩnĩ le Dónbeenĩ món à wé mu bè-kora, á wee cà à 6a mi yéréké bío. Èe ká 6a máa mi yéréké bío búí ká mu yínón le *Dónbeenĩ jũ-cúa fɛɛro Zonaasi bío.»^S

⁴⁰ Mu bon. O Zonaasi wó hã wizoonĩ bío ãn lè mí ãn ñna bío ãn o ceza pìohó yi. Lé ká sũ o Nũpue Za mún khũ wéráa hã wizoonĩ bío ãn lè hã ãn ñna bío ãn ho tá yi.

⁴¹ Ho Niniivesa yèrèmaa mí yilera lè mí wára, lé bío 6a jã á Zonaasi bionĩ. A yia wi minén ãhũ, wón bío jũhũ wi po a Zonaasi. Lé bũn ñon á le Dónbeenĩ cĩtĩ fi ñnzon, á ho Niniivesa mu á à hĩnĩ ì ãn ho lónbío nũpua yahó, á à koonĩ 6a yi.

⁴² O bɛɛ hãa na hĩa wi ho Saba kãhũ jũhũ wán á hĩa ló lùe na dání nà yi làa sòobɛɛ, á bueé jã á *Salomón bè-zũrnĩnĩ bionĩ.* A yia wi minén ãhũ, wón bío jũhũ wi po a Salomón. Lé bũn ñon á le Dónbeenĩ cĩtĩ fi ñnzon, ó o bɛɛ hãa mu á à hĩnĩ ì ãn ho lónbío nũpua yahó á à koonĩ 6a yi.

Bío ó o cĩnã wee bĩnĩ buee zordá yia ó o lá ló yi

(Luki 11.24-26)

⁴³ «Hen ká a cĩnã ló a nũpue na ó o lá wi yi, ò o vaa hɛɛ vará le ãure yi, à cà ho lahó na ó ò kɛɛnĩ á à vũn yi ká a máa yí ho. Ká a hĩa cà san,

⁴⁴ ò o bío mí yi: «Ì ì bĩnĩ ì va hen na á ì ló yi.» Ká a bĩnã van bĩn ò o vaa yí ho lahó mu mí kãamãa ká ho sãara, á wiokaa sesese.

⁴⁵ Ká a mɔn mu, ò o bĩnĩ vaa fɛ 6a cĩnãwa bùaa hɛɛn na bɛn jũn po arɛn, á 6a páanĩ buee zoo kɛɛnĩ cĩcãkã ho lahó mu yi. Ká mu wó ká, á wón nũpue so bío wíoka yáa poĩ bío mu fũ karãa. Lé làa bũn sũ á ho lónbío nũpua na yí se bío khũ wéráa.»

O Yeesu bãn nu lè bãn zãwa lé 6a yén?

(Maaki 3.31-35; Luki 8.19-21)

⁴⁶ O Yeesu wee bío lè 6a zãamãa, á bũn à bãn nu lè bãn zãwa bueé ãn. Ba lée ãn ho khũhũ, á wi 6a bío làa wo.

⁴⁷ O o búí bía là a Yeesu: «Loĩ. Mĩn nu lè mĩn zãwa lée ãn ho khũhũ á wi 6a bío làa fo.»

⁴⁸ O o Yeesu bía lè ãnso: «Wàn nu lé o yén? A wàn zãwa lé 6a yén?»

⁴⁹ Bũn mɔn ó o dá mí nũ mí nĩ-kenĩnia yi ò o bía. «Mĩ loĩ. Wàn nu lè wàn zãwa wi hen.

⁵⁰ Lé bío á yia wee wé wàn Maá na wi ho wáayi sũ bío, wón lé wàn za, lè wàn hĩnló, lè wàn nu.»

13

O ãro wãhiire

(Maaki 4.1-9; Luki 8.4-8)

¹ Bũn zon ó o Yeesu hĩnɔn le zĩ yi ló, á wã vaá kará ho vũ-beenĩ jũn, á wee kàrán 6a nũpua.

² Ba mĩnka zãamãa kĩnã wo yi, ó o wó san zon ho woohũ á zoó kará, á 6a zãamãa bãn ãn mu jũmu jũn.

³ O wee wã hã wãhio á kàránãa 6a nũpua làa bío cɛɛɛ. O bía: «Nĩ búí ló van mí mɔhũ yi, á wã vaá dé mí bè-ãa.

⁴ Bío ó o wee dé mu á mu búí lion ho wãhũ nĩsãnĩ, á 6a jĩnzãwa sɛekaa bũn vã.

⁵ Mu búí lion ho búaaahó na le ãnĩ wi wán ká le yí ì, á mu ãɛɛnã ló, lé bío le ãnĩ yí boo bĩn.

⁶ Bío le wii jã lè mí sòobɛɛ, á ho ãn ló na ló wĩnĩwĩnĩ á hon, lé bío ho nanĩ yí vã yí lion.

⁷ Mu búí lion hen na hã kíkara bia hɛra yi, á mu ló, á hõn kíkara so hĩnɔn yóó pã mu.

⁸ Mu búí bũn lion ho tá na se yi, á mu ló, á yóó han mí bia. Hã búí yú khĩmànĩ khĩmànĩ, hã búí yú búarã-ãn ãn, hã búí yú bõnĩ làa píru píru.»

⁹ O Yeesu pá bĩnã bía bò mu wán: «Yia wi ò o jũ bío, á wón jũ bío bía sese.»

Lée webio ñon ó o Yeesu wee wãrã hã wãhio

(Maaki 4.10-12; Luki 8.9-10)

^S 12:39 Zonaasi: O bío bía le Dónbeenĩ páanĩ kĩnle vuahũ na 6a le Zonaasi vuahũ yi. ^{*} 12:42 Mĩ loĩ Bá-zãwa nĩn-yãnĩ vuahũ (1 Rois) 10.1-13; Wizoonĩ bè-wénia cúa-jũn nũ vuahũ (2 Chroniques) 9.1-12

¹⁰ O o ñi-kenínia vá 6ueé b6 a yi, á wee tùa wo yi. «Lée webio ñon fo wee wàráa há wáhio na 6a yí?»

¹¹ O o Yeesu bía ñon 6a yi: «Le Dónbeení wó á le béení bío na sà yi á mi yú zúna, à 6a ñi-wo yí zúna mu.

¹² Lé bío á yía bío wi á 6a khií bíni yòó bè mu búí wán á à na a yi, ó o bío á à wé boo. Ká yía dèe búí mía, wón á hàri mu bè-za na ó o wee leéka le mu wi mi cón á 6a pá à fé.

¹³ Lé búin ñon á í wee wàráa há wáhio na 6a yi. 'Ba wee loí coon, ká 6a yí máa mi. 'Ba wee jí mu bío ká 6a yí máa 6ua mu à zúñ kúará.

¹⁴ Lé ká síi á le *Dónbeení ñi-cúa færo *Ezayii bío na ó o bía 6a dání yi á jii sùráa. O bía bío ká:

«Mi khií wee jí mu bío

ká mi máa zúñ mu kúará.

Mi khií wé è loí coon

ká mi máa mi hàri dèe.

¹⁵ Mu ñipomu na ká bènfin bónbúra.

'Ba tun mí jikónna,

á muunía mí yílo.

'Ba yí wi à 6a mi bío.

'Ba mún yí wi à 6a jí bío.

'Ba yí wi à 6a zúñ mu bío

à yèrémá buen ínén Dónbeení cón à í weé 6a.»*

¹⁶ «Èe ká minén bán ñúná sí. Mi yílo wee mi, á jikónna mún wee jí mu bío.

¹⁷ Le í mí ho túiá na mia: Le Dónbeení ñi-cúa færowà cèrèe lè 6a ñupua búí na téréna á sía hía vá à 6a mi bío minén wee mi, à 6a yí mən mu. Ba sía hía vá à 6a jí bío minén wee jí, à 6a yí ná mu.

O Yeesu zéenia o díro wáhiire kúará

(Maaki 4.13-20; Luki 8.11-15)

¹⁸ «Mi wáa jí yía wee dé mu bè-dà wáhiire kúará.

¹⁹ Bía wee jí le *Dónbeení béení bío á 6a yí zú mu kúará á ka lè ho wóhú nísání na mu bè-dà lion yi. O *Satáni wee 6uee lén mu 6a sía yi.

²⁰ Ba búí ka lòn 6úahó. 'Ba wee jí le Dónbeení bíoní, à tà le yi fúafúa, à zámaka le bío yi.

²¹ Ká 6a máhá yí máa día à le zo 6a. 'Ba wee tà le bío ho páahú na cínú yi mí dòn. Ká le lònbee, tàá ho kúará lénló yú 6a le Dónbeení bíoní bío yi, à 6a dèení pí le Dónbeení bío.

²² Ba búí ka lè ho tá na há kíkara bía héra yi á mu bè-dà lion yi. 'Ba jí le Dónbeení bíoní, ká ho dímjána bío yilera, lè ho náforó poni na wee khá 6a ñupua, á wee hè le bíoní mu, à le máa wé bío 6a yi.

²³ Ba búí bèn ka lè ho tá na se bío, na mu bè-dà lion yi. 'Ba wee jí le Dónbeení bíoní, à zúñ le kúará, á 6a bèn wee ha há bía. 'Ba búí khímàni khímàni, 6a búí 6úará-tín tín, 6a búí 6óní làa píru píru.»

Le ñi-kohó wáhiire

²⁴ O Yeesu bínia wà le wáhiire búí ñon 6a yi: «Ho wáayi béení bío 6onmín làa bío ká: Nii búí dó mu bè-dà tente mí mōhú yi.

²⁵ A ho tñàahú búí ká 6a ñupua 6úen6úen dūma, ó o ñii mu zúkúso 6uara, á 6ueé dó le jíní bía ho mōhú mu yi, ò o bínia wà.

²⁶ Páahú na ho dñnló ló á yòó wee te yi, á le jíní mún líí ló.

²⁷ A ho mōhú 6ánsò ton-sáwá bía ñon wo yi: «Núhúso, fo yí dó mu bè-dà tente ũ mōhú yi le? A le jíní bèn ló wen bín.»

²⁸ O o bía ñon 6a yi: «Lé í zúkúso wó mu.» O o ton-sáwá bía: «Fo wi à wa vaa dèe le jíní mu le?»

²⁹ A ho mōhú 6ánsò bía ñon 6a yi: «Búeé. Mi día, lé bío ká mi le mi ì dèe le jíní ká mi yí wó sese á mi ì dèe le á à léé lè ho dñnló.

³⁰ Mi día le mu páani dá fúaa ho dñnló láró páahú. Hón páahú so yi, ká í bío ò na 6a ton-sáwá na à lá ho dñnló yi le 6a dèe le jíní vé, à kúia lè mí kúnkúwá à cfi. Bún món à 6a máhá lá ho dñnló kúee í nání yi.»

Ho mútáadè bεere lè le ña-ñni wáhio

(Maaki 4.30-34; Luki 13.18-19)

³¹ O Yeesu tñ bínia wà le wáhiire búí ñon 6a yi: «*Le Dónbeení béení bío 6onmín lè ho mútáadè bεere na ó o ñii búí vaá dù mí mōhú yi.

* 13:15 Mi loí Ezayii vtaahú 6.9-10

³² Lé ka cínú po há bia na ká búenbúen. Ká le máhá ló, à le dá porí ho zen-6uahò bè-vànií búenbúen, à wé mí vîndè-kùure, à 6a jînzàwa wé 6uee tá mí lenna lakara wán.»

(Luki 13.20-21)

³³ O Yeesu bîniá wà le wàhi-veere búii non 6a yi: «Ho wáayi béenî bío 6onmín lè le ja-fîni na ó o háa búii zúnzúio kúaa mu dûmu kiloowa 6óni làa hònú yi á khan bàrà á mu ló.»

O Yeesu wee wà há wàhio á zéenînda mu bíowa yara

(Maaki 4.33-34)

³⁴ Bún búenbúen ó o Yeesu wee wà lè há wàhio à na 6a zàamáa yi. O háa yí máa wé kàrán 6a ká á yí wà wàhio. O háa wee wé ká síi,

³⁵ bèra a na à le *Dónbeenî jî-cúa fèero bío na ó o bía à jîii sí:

«Ì khii wé è bío làa ba

lè há wàhio.

Mu bío na sà yi

hàrí ho ðímjíná jùhú búeenîi

á ì khii zéení yara làa ba.»†

O Yeesu zéenta le jî-kohó wàhiire kúará

³⁶ Bún món ó o Yeesu wà vaá zon le zii yi ò o díá 6a zàamáa. O o nî-kenínia wà zon o cón, á zoó bía làa wo: «Le jîní na ló ho mòhú yi wàhiire kúará á ù zéení làa wen.»

³⁷ O o Yeesu bía non 6a yi: «Yia wee dé mu bè-dà tente lé o *Nùpue Za.

³⁸ Ká ho mòhú lè ho ðímjíná. Mu bè-dà tente lé bía bío sà le Dónbeenî béenî yi. Ká le jî-kohó lé bía bío sà o *Satáni yi.

³⁹ O zúkúso na dó le jî-kohó bia lé o Satáni. Ho ðínló láró wee zéení ho ðímjíná véro bío. Ká 6a ton-sáwá na wee lá ho ðínló lé le Dónbeenî wáayi tonkarowá.

⁴⁰ Bío 6a wee ðeéraa le jîní á kúee ho ðshú yi, lé bún àn síi mu khii wéráa ho ðímjíná véro páahú.

⁴¹ O Nùpue Za khii tonka mí wáayi tonkarowá, á 6a 6ueé lén bía wee khà bía ká dé mu bè-kora wéro yi, làa bía wee wé mu bè-kora.

⁴² Ba khii kúee 6a ho dá-súmú yi, hen na le minka yi véé wi yi, á 6a à wá bín.

⁴³ Ká bía térénna bán á à jùuika lè le wii bío síi mín Maá Dónbeenî béenî yi. Yia wi ò o jî bío, á ànsò jî bío bía sese.

Ho nàfòró na sánkaa lè ho lóró wàhio

⁴⁴ «Ho wáayi béenî bío 6onmín lè mu bè-senî búii na 6a lú ho mòhú yi. O o búii zúna mu ðání vaá khéera á bîniá sà vaá lú. O síi wan wan, á vaá yéera bío wi o cón búenbúen, ò o 6ueé á ho mòhú mu.

⁴⁵ «Ho wáayi béenî bío 6onmín là a duanlo búii na wee cà ho lóró na yàwá here.

⁴⁶ Bío ó o yú ho búii na yàwá here, ó o vaá yéera bío wi o cón búenbúen, ò o yà ho lóró mu.

Ho zúán wàhiire

⁴⁷ «Ho wáayi béenî bío pá bîniá 6onmín lè ho zúán na 6a wee lée dé ho muhú yi à vîniá 6a cewa lè mí síiwá.

⁴⁸ Ká ho sú, à 6a ce-pawá vá ho léráa mu jumu jii, à lée kéenî ká 6a hueeka 6a. A bía se 6a wee kúee mí sákíwá yi, ká bía yí se bán 6a wee kúia.

⁴⁹ Lé bún àn síi khii wé ho ðímjíná véro páahú. Le Dónbeenî wáayi tonkarowá á 6ueé lén bía yí térénna bía térénna ðahú,

⁵⁰ á à kúee ho dá-súmú yi, hen na le minka yi véé wi yi, á 6a à wá bín.»

⁵¹ Bún món ó o Yeesu túara 6a yi: «Bíó ká búenbúen mí zú kúará le?» Á 6a le úuu.

⁵² O o Yeesu wáa bía non 6a yi: «*Lándá bío zéenílo lée lándá bío zéenílo na kenía mítén á zú ho wáayi béenî bío jùhú á ka lòn zii ànsò búii na nàfòró á mu bè-fla lè mu bè-kía wi yi.»

Ho Nazaréete lóhósa yi tà a Yeesu bío

(Maaki 6.1-6; Luki 4.16-30)

⁵³ Bío ó o Yeesu wà hán wàhio so vó, ó o ló bín,

⁵⁴ á wà van ho lóhó na ó o ðsh yi. O wà vaá wee kàrán 6a nùpua 6a *zúífúwa kàránló zîni yi. A 6a nùpua na wi bín búenbúen wó coon á 6a wee bío: «Bún bè-zúíminî so ó o yú wen? O wó kaka wee wéráa mu yéréké bíowa na ká?

⁵⁵ Yínón o 6ùen-khèero te mí za le? A àn nu yínón o Mari le? O Zaaki là a Zozeefu là a Simón là a Zude so yínón àn zàwa le?

⁵⁶ A àn hínni so làa wen yí wi mín wán hen le? A lé wen ó o yú hón pánká so búenbúen yi?»

† 13:35 Mi lorí Lení vùahú (Psaumes) 78.2

⁵⁷ Lé bɛn bɛn yí á 6a yí wí à 6a dé mí sɛa wo yi. O o Yeesu wáa bía nɔn 6a yi: «Le *Dónbeení nɛ-cúa fɛɛro wé yí le kɔnbii há lùà 6úen6úen yi. Ká 6a lóhósa lè 6àn kùrú zii nùpua bán máa wé kɔnbi o.»

⁵⁸ O Yeesu yí dàrna yí wó yéréké bɛ cèrèe bɛn lé bɛ 6a siadéro wo yi fòora.

14

O Zán Batiisi 6úeró

(Maaki 6.14-29; Luki 9.7-9)

¹ Mu páahú ó o *Herodee* na wi ho Kalilee kɔhú nùhú wán á ná bɛ 6a wee bɛ o Yeesu dání yi.

² O o bía nɔn mí mɔnsa na làa wo páania wi yi: «O nùpue mu na kà lé o Zán binía vèera. Lé bɛn nɔn ó o dà wee wéráa mu yéréké biowa.»

³⁻⁴ Mu bon. O Herodee há nɔn le nɛ le 6a wii o Zán. A 6a wiira a can dó ho kàsó yi. O Herodee wó mu lé bɛ ó o Zán bía nɔn wo yi le o lá yí ko ò o fé mún za Filiipu 6àn háa Herodiade à ya.

⁵ O Herodee lá wi ò o 6úe o Zán ká a màhá zána 6a zámáa lé bɛ 6a 6úen6úen wee leéka le o Zán lé le *Dónbeení nɛ-cúa fɛɛro.

⁶ Ee ká a Herodee teró wizonle sánú díró yi, ó o Herodiade hínlò yon bía 6a von yahó. O o Herodee mu sɛi wan mu yi,

⁷ ó o báa le ká a hínzoró mu flora bɛ na mí cɔn á mí ì na mu wo yi.

⁸ O o hínzoró vaá bía mu nɔn mún nu yi, á 6àn nu le o bɛ le o Zán Batiisi nùhú lé hía à 6a dé ho len6úen yi à na a yi.

⁹ Bɛ ó o hínzoró 6ueé bía mu, ó o bée sánia tò mu bɛ yi. Ká bɛ ó o báa bía ó o von yahó, ó o nɔn le nɛ le 6a wé mu na a yi.

¹⁰ O o tonkaa o 6úe le o va ho kàsó yi à vaa kúii o Zán Batiisi nùhú.

¹¹ A 6a vaá kúio ho dó ho len6úen yi 6ueé nɔn o hínzoró yi ó o guan vaá nɔn mún nu yi.

¹² O o Zán mu nɛ-keninia 6ueé lá a nùna, à 6a wà vaá bía bɛ mu wóráa á nɔn o Yeesu yi.

O Yeesu dɛntia 6a minka zámáa

(Maaki 6.30-44; Luki 9.10-17; Zán 6.1-14)

¹³ Bɛ ó o Yeesu ná bɛ wó kà, ó o zon ho woohú wà, á wi ò orén mí dòn va ho lahó 6úe na á nùpue mía yi. Ká 6a nùpua màhá zúna mu. A 6a lóka há lórà yi á vará mu nɛmu nɛi bò a Yeesu yi.

¹⁴ Páahú na ó o zoó ló ho woohú yi, ó o mɔn 6a minka zámáa. A 6a màkárí guan wo yi, ó o 6úakáa wee wéé 6a vánvárowà na wi 6a tɛahú.

¹⁵ Bɛ ho ziihú dɛn, ó o nɛ-keninia wà 6ueé 6ó a yi, á bía nɔn wo yi: «Le wii tò, à ho lahó na ká á bɛ 6úe mún mía yi. Bɛ le 6a nùpua len va há lórà yi, á vaa yi mu bɛ yà dí.»

¹⁶ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ba varó bɛn nùhú mía. Minén miten na mu bè-díni 6a yi.»

¹⁷ A 6a bía nɔn wo yi: «Bɛ wi wa cɔn hen, léé búurú bi-zàwa bɛ hònú làa cezàwa búaa nɛn.»

¹⁸ O o Yeesu bía: «Mi 6ua mu 6uennáa.»

¹⁹ O o bía nɔn 6a zámáa yi le 6a líí kɛnì le nɛnì wán. O o fó ho búurú bɛ hònú le 6a cezàwa búaa nɛn, ò o hoonia mí yahó ho wáayi, ò o dó le Dónbeení báràkà, ò o cèekaa ho búurú nɔn mí nɛ-keninia yi. A bán fó sankaa nɔn 6a zámáa yi.

²⁰ A 6a 6úen6úen dú sù. A bɛ dú ká 6a khiira á mu sú há sákiwá píru nɛn.

²¹ Bía 6úen6úen na dú mu, á 6a báawa mí dòn á à yí ho muaaseé hònú sɛi, ká 6a háawa le 6a háyúwá nɛi ló.

O Yeesu wee varáka mu nɛmu wán

(Maaki 6.45-52; Zán 6.16-21)

²² Bɛn mɔn, ó o Yeesu dɛnɛnia kíkka mí nɛ-keninia yi le 6a zo ho woohú dí mí yahó kɛi ho vɛ-beenì mɔn ká minén ñ na ho wɔhú 6a zámáa yi á 6a à 6oka.

²³ Bɛ ó o wó bɛn vó, ó o wà yòora le 6úee wán mí dòn, á yóó wee wé mí floró á ho tá hɛn yú bɛn.

²⁴ Bɛn páahú à ho woohú vá zon mu nɛmu yi, á ho pinpi-beenì hɛnɔn wee và le mí pánkà á wee lá mu nɛmu 6uee hénka le ho woohú.

²⁵ Há tá-tía yi, ó o Yeesu zoó wee varáka mu nɛmu wán á mà mí nɛ-keninia.

²⁶ Bɛ 6a mɔn wo ò o wee varáka mu nɛmu wán, á 6a zána dàkhíina, á 6a wee bɛ: «O léé nɛ-hónbóni.» A 6a wee wáamaka.

²⁷ O o Yeesu dɛnɛnia bía ká sɛi nɔn 6a yi: «Mi henì mí sɛa, mu lé ñnén, mi yí zón bɛ.»

* 14:1 O Herodee mu lé yia 6a wee ve làa Herodee Antipaasi.

²⁸ O o Piere wáa bía nɔn wo yi: «Núhúso, ká mu lé fo bío bon, ũ bío le í varáka mu jumu wán á buen ũ cón.»

²⁹ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Buen!» O o Piere ló wee varáka mu jumu wán á wee va a Yeesu cón.

³⁰ Ká bío ó o mɔn bío ho pinpiró wee wéráa ó o zána. A bío ó o wá lí lí mu jumu yi, ó o wáamaa: «Núhúso fení mí.» ³¹ O o Yeesu dɛɛnia dá mí níi cána a, ò o bía nɔn wo yi: «Ū sílídéró fòora. Lée webio nɔn á fo titikaaráa?»

³² Bío 6a mí nùwá jɔn yòb zon ho woohú yi, á ho pinpiró òn.

³³ A 6a nǐ-keninia na wi ho woohú yi á fàrá mí nɔnkójúná wán o Yeesu yahó, á 6a bía nɔn wo yi: «Fo 6èntín lé le Dónbeení Za bío bon.»

O Yeesu wéera 6a vándárowá búí

(Maaki 6.53-56)

³⁴ Bío 6a káa ho vù-beení khii dɔn ho Zenezarɛete káshú,

³⁵ á 6a nùpua na wi bín zúna a Yeesu, á 6a bía a buenlò bío nɔn bía sùaràkaa bín búenbúen yi. A 6a buan 6a vándárowá búenbúen buararàa o cón.

³⁶ A 6a wee fio wo le o díá le 6a pá wáa yí o dà-zínii jì-kání tùii yi. A bía búenbúen na wee yi le tùii yi á wee wa.

15

O Yeesu lè 6a Farizíewa wee wáani

(Maaki 7.1-13)

¹ Ba *Farizíewa búí lè ho *lándá bío zéenílowa búí ló ho Zeruzalɛemu yi guara a Yeesu cón á guéé tùara a yi:

² «Lée webio nɔn á ũ nǐ-keninia yí máa wé bío á wán maáwá bò nɔn wɛn le wa wé wé? Ba yí máa sɛɛ mí níni á bè yi díráa láa bío mu koráa.»

³ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Lée webio nɔn á mínén 6èn yí máa wé bío le Dónbeení henía nɔn mia, á mi bò mi kùrú kàránlò yi?»

⁴ Le Dónbeení bía bío ká: «Kónbi mín maá lè mín nu* le mún bía: «Yíá bía khon mín maá táá mín nu dání yi, wón ko láa búeró.»†

⁵ Ká mínén wee kàrán 6a nùpua le ká a búí 6àn maá lè 6àn nu ó o bía bío ká nɔn yi: «Bío á í ko á í na á séení láa fo á í hɔn lè le Dónbeení.»

⁶ se wón 6ànso màkóo mia ò o séení mín maá. Mi wee pí le Dónbeení bíoní ká síi á wé le láa bè-káamáa ká mi bè mi kùrú kàránlò yi.

⁷ Mi yí mɔn miten na le? Yaa o *Ezayii tùii sí mi wán páahú na ó o fɛera le *Dónbeení jì-cúa na ká mi dání yi:

⁸ «Ba nùpua na ká wee búaaní mi lè mí jinií

ká 6a yiwa yí á 6a khèra láa mi.

⁹ Le búaaní na 6a wee na mí jùhú mia.

Lé bío 6a nùpua lándáwá lé hía 6a wee kàrán láa mín.»‡»

Bío wee tíi o nùpue

(Maaki 7.14-23)

¹⁰ Bún mɔn ó o Yeesu von 6a zámáa á bía nɔn 6a yi: «Mí jì bío ká á zúní kúará.

¹¹ Bío wee zo a nùpue jii yí máa tíi wo. Há bíoní na wee lé lá a nùpue jii, hɔn lé hía wee tíi wo.»

¹² O o Yeesu nǐ-keninia vá guéé bó a yi, á bía nɔn wo yi: «Fo zú le ũ bíoní mu á vá 6a *Farizíewa yi le?»

¹³ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Bè-fánii lée bè-fánii na á í Maá na wi ho wáayi á yí fá, á khii dɛɛ á á kúia.

¹⁴ Mi díá 6a. Ba lé 6a muiiwá na tò 6a muiiwá búaa wán. Ká a muii tò mí ninza muii búini wán, á 6a á páaní vaá zo ho káshú.»

¹⁵ O o Piere wáa bía nɔn wo yi: «Zéení le wáhiire mu kúará láa wɛn.»

¹⁶ O o Yeesu bía nɔn wo yi «Éee! Lé mínén pá òn yí zú mu biowa yara le?»

¹⁷ Mu bío búenbúen na wee zo a nùpue jii, á líi zo a píohó yi, bún ó o wee bíni lée ní kúia.

¹⁸ ɛ ká há bíoní na ó o wee bío lè mí jii, á wee lé o síi yi, hɔn lé hía wee tíi o nùpue.

¹⁹ Mu bon. Há yile-kora wee lé le síi yi. Lé bún te le ní-búee, lè ho há-fénlò lè ho bá-fénlò lè mí síiwá, lè ho kónlò, láa bío yí bon bíoró o nùpue jii, lè 6a nùpua yènnáa yáaró.

²⁰ Bún bíowa so lé bío wee tíi o nùpue, ká ho dí le há níni na yí sɛera, bún yí máa tíi nùpue.»

* 15:4 Mí loñ Léró vùahú (Exode) 20.12; Lándá zéenílò (Deutéronome) vùahú 5.16 † 15:4 Mí loñ Léró vùahú (Exode) 21.17 ‡ 15:9 Mí loñ Ezayii vùahú 29.13

O sɩl veere h̄aa na tà a Yeesu yi bio

(Maaki 7.24-30)

- ²¹ B̄n m̄n ó o Yeesu ló b̄n wà, á van ho k̄sh̄ úú na s̄aràa ho Tiire lè ho Sid̄n lórá yi.
- ²² A ho Kanan k̄sh̄ h̄aa úú na wi ho k̄sh̄ mu yi, á wà úuara a c̄n, á úueé wee bío p̄np̄n kà s̄i: «Núh̄so, *Daviide Za, màkárí mi. I h̄nló á c̄nà úú wi yi á wee beé o ló làa s̄obé.»
- ²³ O o Yeesu yí dó mí j̄i wo yi. O o n̄i-ken̄inia vá úueé bó a yi, á wee bío làa wo: «O h̄aa mu na b̄ wà m̄n wee w̄amaka f̄éé á úú bío le o b̄n.»
- ²⁴ O o Yeesu b̄ia: «O *Isirayele n̄pomu na ka lòn pia na v̄nun lé bán 6a tonkaa mi bío yi.»
- ²⁵ O o h̄aa yáá w̄aa wà úueé lí f̄ará mí n̄nkó j̄uná wán o Yeesu yahó, ò o b̄ia: «Núh̄so, séení mi.»
- ²⁶ O o Yeesu b̄ia n̄n wo yi: «Mu yí se á 6a lá 6a háyónzàwa d̄nló à yénní kúia na 6a booní yi.»
- ²⁷ O o h̄aa b̄ia n̄n wo yi: «Núh̄so, b̄n bon. Éé ká 6a booní wee wé s̄eeka ho d̄nló na wee k̄nka lí kúia m̄n so tá à dí.»
- ²⁸ O o Yeesu w̄aa b̄ia n̄n o h̄aa mu yi: «Fo b̄nt̄n dó úú s̄i mi làa s̄obé.» Mu ù wé làa bío fo lonnáa mu. O o h̄nló d̄énia wan b̄n wán.

O Yeesu w̄éera 6a v̄návrowà c̄rèè

(Maaki 7.31)

- ²⁹ B̄n m̄n ó o Yeesu ló h̄n lahó so yi á van ho Kalilee v̄-beení j̄i, á vaá yòora le úúee wán yóó kará.
- ³⁰ A 6a m̄nka z̄amàa úuara a c̄n lè 6a lóni, lè 6a m̄uiwà, làa b̄ia s̄ánia bío úú m̄ia b̄n, lè 6a bekewà, lè 6a v̄návrowà c̄rèè úú. Ba úueé b̄aràka 6a o Yeesu tá, ó o w̄éera 6a.
- ³¹ Bío 6a z̄amàa m̄n à 6a bekewà na lá yí dà m̄a bío á wee bío, á m̄n à b̄ia s̄ánia bío úú lá m̄ia b̄n á wan, á m̄n à b̄ia lè 6a lóni wee varàka sese, á m̄n à b̄ia lá lè 6a m̄uiwà á wee mi, á mu wó 6a c̄on d̄akh̄ina, á 6a wee úuani o *Isirayele b̄n Dónbení yèni.

O Yeesu b̄nna d̄inia 6a m̄nka z̄amàa

(Maaki 8.1-10)

- ³² O Yeesu von mí n̄i-ken̄inia á b̄ia n̄n 6a yi: «Ba n̄pua na kà màkárí 6uan mi. Bío kà lé 6a wizooní t̄n kà 6a wi làa mi, á 6a b̄-d̄inii w̄aa vó. I yi wi à ì dia 6a á 6a 6o ká 6a yí yú bío yí dú. Lé bío 6a dà vaá lé è l̄iorá ho w̄sh̄ wán lé le h̄ni.»
- ³³ O o n̄i-ken̄inia t̄nara a yi: «Wà à yí mu b̄-d̄inii wen le dùre na kà yi á à na bán m̄nka z̄amàa so yi?»
- ³⁴ O o Yeesu t̄nara 6a yi: «Léé búurú bío yèn wi mi c̄n?» A 6a b̄ia n̄n wo yi: «Léé búurú bío h̄nùn làa cezàwa úuà yèn úú.»
- ³⁵ O o Yeesu w̄aa b̄ia n̄n 6a z̄amàa yi le 6a lí k̄eni,
- ³⁶ ò o f̄ó ho búurú bío h̄nùn lè 6a cezàwa, ò o dó le Dónbení b̄aràka, ò o c̄eeka mu n̄n mí n̄i-ken̄inia yi á bán sankaa n̄n 6a z̄amàa yi.
- ³⁷ Ba úúenúen dú s̄u, ó o n̄i-ken̄inia khuiira bío ká, á mu s̄u h̄a s̄akíwà bío h̄nùn.
- ³⁸ B̄ia úúenúen na dú mu, á 6a báawa mí dòn á à yí muaaseé náa s̄i, ká 6a h̄awa lè 6a háyúwà ní ló.
- ³⁹ B̄n m̄n ó o Yeesu n̄n ho w̄sh̄ 6a z̄amàa yi le 6a 6oka, ò o zon ho wooh̄ mí dòn á van ho Makadan k̄sh̄.

16

Ba wi ò o Yeesu wé yéréké bio

(Maaki 8.11-13; Luki 12.54-56)

- ¹ Ba *Fariz̄ewa lè 6a *Sadus̄ewa wi á 6a kh̄aa o Yeesu j̄i yi, á 6a vá úueé bó a Yeesu yi á b̄ia n̄n wo yi le o wé yéréké bío úú na wee z̄eení le o d̄arló ló le Dónbení c̄n.
- ² O o Yeesu b̄ia n̄n 6a yi: «Hen ká le wii lí wee zo, á ho w̄ayi mùia, à mi le ho tá h̄ia wé se.
- ³ Ká le ȳnb̄i búir̄i, ká ho w̄ayi mùiamu á dó mí yuumu, à mi le ho v̄iohó á à 6uen. Ká mi wee lon̄ ho w̄ayi à z̄urnáa bío a à wé, á léé webio n̄n á bío wee z̄eení bío wee wé bío kà wán á mi yí z̄u?
- ⁴ Ho z̄uia n̄pua na yí se, na wee b̄ni le Dónbení m̄n à wé mu b̄-kora wee cà à 6a mi yéréké bío. Éé ká 6a m̄a mi yéréké bío úú ká mu ȳn̄n le *Dónbení j̄i-cúa f̄eero Zonaasi bío.*» B̄n m̄n ó o wà ò o dia 6a.

* 16:4 Mi lon̄ Matiye v̄uah̄ 12.39

*Ba Farizilewa lè 6a Sadusilewa bio
(Maaki 8.14-21)*

- ⁵ Bio 6a nĩ-keninia wee khí lè ho vù-beeni món o Yeesu cón, á 6a nansáa yí 6uan ho búurú.
⁶ O o Yeesu wáa bía làa ba: «Mi pa miten 6a *Farizilewa lè 6a *Sadusilewa bio yi. Ba bio bonmín lè le ja-fini.»
⁷ O o nĩ-keninia wee bio làa mín: «O wee bio kà sii lé bio wa yí 6uan ho búurú.»
⁸ O o Yeesu zúna bio 6a wee bio, ó o tũara 6a yi: «Lée webio non mi wee bíoráa le lé bio mi yí 6uan ho búurú? Mi siadéro mi 6èntin fòora.
⁹ Mi pá òn yí máa jii mu bio à zúr mu kúará le? Ho búurú bio hònú na á ò cèekaa non 6a báawa muaaseé hònú yi, lè há sákíwá na mi khuiira bio ká kúaa yi jii á mi nansáa bio yi le?
¹⁰ A ho búurú bio hènun na á ò cèekaa non 6a báawa muaaseé náa yi, lè há sákíwá na mi khuiira bio ká kúaa yi jii á mi nansáa bio yi le?
¹¹ A lée webio non á mi le mu lè ho búurú bio á ò wee bio? Mi pa miten 6a Farizilewa lè 6a Sadusilewa na bio ka lón ja-fini bio yi.»
¹² O o nĩ-keninia máhá wáa zúna le o lá yí bía le 6a pa miten le ja-fini na 6a wee wé lè ho búurú bio yi, ká lé 6a Farizilewa lè 6a Sadusilewa káránlò na 6a wee na ó o le 6a pa miten bio yi.

*O Piere bia le o Yeesu lé yia le Dónbeeni mən lera
(Maaki 8.27-30; Luki 9.18-21)*

- ¹³ O Yeesu wá van ho kshú na sũaráa là a Filiipu ló-faráanii na 6a le *Sezaaree yi. O o tũara mí nĩ-keninia yi: «Ba núpua wee bio webio o *Núpue Za dání yi?»
¹⁴ A 6a bía non wo yi: «Ba 6úí le fo lé o Zán Batiisi. Ba 6úí le fo lé o *Elii. Ba 6úí yáá 6èn le fo lé o Zeremii, táá le *Dónbeeni jii-cúa fèero 6úí.»
¹⁵ O o Yeesu tũara 6a yi: «Minén cón á ò 6èn lée wée?»
¹⁶ O o Simón Piere bía non wo yi: «Fo lé o *Krista, le Dónbeeni na wi fèee Za.»
¹⁷ O o Yeesu wáa bía non wo yi: «Zán za Simón, ù jiihú sí. Mu yínón núpue zéenia ho tũia poni na ká làa fo. Lé wán Maá na wi ho wáayi á zéenia mu làa fo.
¹⁸ A ínén 6èn n bio bio ká á à na foñ: Fo lé o Piere bún kúará le huee. A lé dén huee so á ò ò fàrá ò kuure wán, á hàrì mu húmú máa òn bio 6úí máa wé làa de.
¹⁹ Ho wáayi bèeni won-záwa á ò ò na foñ. Bio lée bio na á fo khii wé pá bio ho tá wán, á le Dónbeeni mún ò pí mu bio ho wáayi. A bio na fo khii wé tá bio ho tá wán, á le Dónbeeni mún ò tá mu bio ho wáayi.»
²⁰ O o Yeesu wáa henia mu non mí nĩ-keninia yi le 6a yí bio le mí lé o Krista.

*O Yeesu wee bio mi húmú lè mi vèeró bio
(Maaki 8.31-9.1; Luki 9.22-27)*

- ²¹ A lá bún jii wán, ó o Yeesu 6úakáa wee bio bio ká wéréwéré lè mí nĩ-keninia: «Ì ko á ò wa ho Zeruzalemu, á lò vaa be bín làa sòobé 6a *nĩ-kia, lè 6a yankarowá júnása lè ho *lándá bio zéenilowa níi yi. Ba á 6úe mi, ká há wizooní tìn zòh á ò ò vèe.»
²² O o Piere wáa fò a 6a wá ló, ò o wee bio: «Ébé! Nuhúso, bún máa wé làa fo. Le Dónbeeni á à kání fo mu yi.»
²³ Ká a Yeesu máhá yèrémáa bía non wo yi: «Vá lé ò nísání lè ò *Satáni bioní. Fo wee búmaka ò tonlò. U yilera yínón Dónbeeni yilera. Há lé 6a núpua yilera.»
²⁴ Bún món ó o Yeesu bía non mí nĩ-keninia yi: «Yia wi ò o bè mi, á 6ánsò khí mí kùrú sli bio wéró yi, ká a wé lá mí *kùrúwá pí à bèráa mi.
²⁵ Lé bio á yia wi ò o kání mí mukání wón á à vīnī le. Ká yia máhá tá le mí ò vīnī le ínén bio yi, wón á à yí le.
²⁶ O núpue lá yú ho òmíná bio 6úen6úen, ò o khon le mukání binbirí yi, se lé ho cúnú yén á 6ánsò yú? O núpue lá khon le mukání binbirí yi, ó o so dà à na bio 6úí á à bíní ò yíráa le le?
²⁷ Mu bon. O *Núpue Za khii 6uen mín Maá cùkú beeni yi lè mí wáayi tonkarowá, á 6ueé sáání 6a núpua nĩ-kéní kéní yi, á à héha làa bio 6a wó.
²⁸ Le ò mí ho tũia na mia: Ba nùwá yen záwa 6úí na wi bia hen tlahú máa hí ká 6a yí non o Núpue Za 6uenlò lè mí bèeni.»

17

*O Yeesu minikaa le 6úee wán
(Maaki 9.2-9; Luki 9.28-36)*

- ¹ Wizooní bio hèzín bún món, ó o Yeesu fò a Piere là a Zaaki là a Zán na ló o Zaaki 6án za á yòoraráa le 6úee 6úí na òn wán. Bio 6a yòó wi bín mí òn,

² Ó o Yeesu miníkaa 6a yí o yi, á yahó wee juiíka lè le wii bío síi, á sí-zínia ka ptiápúia lòn khoomu.

³ A 6a ní-kenínia le mí ì lorí, á 6a m̀n o *M̀yíiize là a *Elii* á 6a dín wee tà há láakáwá là a Yeesu.

⁴ O o Piere wáa bíá bíá ǹn o Yeesu yi: «Núhúso, mu wó se á wa wi hen. Ká fo tà á ì tá há búkú záwa bío t́n. Uǹn dà-kéní, o M̀yíiize dà-kéní, o Elii dà-kéní.» ⁵ Bío ó o wee bío, á búń le d̀ndúure búí na wee juiíka á yòò ló líí pon 6a yi. A mu támu búí sá jíá le d̀ndúure mu yi: «Yia ká lé 1 Za na á ì b̀ 1 táká wán. O bío sí míí. Mí wé jí á c̀n.»

⁶ Bío ó o ní-kenínia jíá mu támu mu sá, á 6a zónkaa dákhhína, á líí búrá mí yara ho tá yi.

⁷ O o Yeesu 6ueé 6ó 6a yi, á b̀ mí níí 6a wán, ó o bíá: «Mí líí híńí. Mí yí źn bío.»

⁸ A 6a wáa h́onía mí yara á 6a yí m̀n ǹpue ká yínóń o Yeesu mí d̀n.

⁹ Bío 6a ló le 6úee wán wee líí, ó o Yeesu henía bío ká ǹn 6a yi: «Bío mí m̀n ká à mí yí bío le ǹpue jí fúaa o *Ǹpue Za húrun á véera ló 6a ní-hía f́ahú.»

(Maaki 9.10-13)

¹⁰ O o ní-kenínia túara a yi: «Lée webio ǹn ho *lándá bío zéenílowa le o Elii ko ò o buen ho yahó?»†

¹¹ O o bíá ǹn 6a yi: «Mu bon. O Elii ko ò o buen vé, á 6úee kúee mu bíowa búenb́uen mí lara yi.

¹² Le 1 bío mu na mia: O Elii mu yáá 6uara wó. Ká 6a ǹpua máh́á yí źna le lé orén. A 6a wó a láa bío 6a sla vá yi. Lé búń síí 6a m̀n ñ beéráa o Ǹpue Za ló.»

¹³ O o ní-kenínia wáa źna le lé o Zán Batiisi ó o wee bío bío.

O Yeesu wéera a háyónza na le dándáhloní wi yi

(Maaki 9.14-29; Luki 9.37-43a)

¹⁴ Bío 6a líí d́n hen na 6a zámáa wi yi, ó o níí búí vá 6ueé 6ó a Yeesu yi á líí f́ará mí nonkójúná wán o yahó, ó o bíá:

¹⁵ «Ní-káránlo, lorí 1 za mákárí yi. Le dándáhíoní wi o yi. Le wee beé o lò. P̀nna c̀r̀e le wee lá a dé ho d́hú táá mu jumu yi.

¹⁶ A ì 6uan wo 6uararáa ù ní-kenínia c̀n, ká 6a máh́á yí dáńna yí wéera a.»

¹⁷ O o Yeesu wáamaa: «Eee! Mí zuia ǹpua 6̀nt́n yí máa dé mí sía le Dónbeení yi bío bon, á mí m̀n yí máa jí hári d̀e. Mí wee leéka le 1 k̀eńí láa mia á wé è kárán mia fúuu le? Mí 6ua a háyónza mu buennáa.»

¹⁸ Bío 6a 6uara láa wo, ó o Yeesu námakaa o ćná yi, ó o ló. O o háyónza d̀eńía wan mí lahó yi.

¹⁹ B́n m̀n ó o Yeesu wá. O o ní-kenínia wá vaá 6ó a yi á 6a túara a yi: «Lée webio ǹn á warén yí dáńna yí jónnáa o ćná mu.»

²⁰ O o Yeesu bíá ǹn 6a yi: «Lé bío mí slidéro mí ka ćnín dákhhína. Le 1 mí ho t́úía na mia: Hen ká mí sladéro mí na ḱuekhúe le ho mútáàdè b̀ere bío á mí yáá pá lá tà le mí wé láa bío, á mí lá dà à bío ò na le 6úee na ká yi le le lé ho lahó na le wi yi, á va lòn-veere, á mu ù wé. Bío woon á mí lá máa wé è wé máa sa.

²¹ [Ee ká mu máh́á lé ho fíoró le le jíí lírò mí d̀n le bío dà à jía a ćná na ká 6àn síí à à lén.]»

O Yeesu wíokaa wee bío mí húmu le mí véero bío

(Maaki 9.30-32; Luki 9.43-45)

²² Wizonle búí ká a Yeesu le mí ní-kenínia búenb́uen páania wi ho Kalilee ḱhú yi, ó o bíá ǹn 6a yi: «O *Ǹpue Za á 6a á dé 6a ǹpua níńí yi.

²³ Ba á 6úe o, ká mu wízoní t́n zoń o ò vée.» A 6a ní-kenínia yílera yáara láa s̀obéé.

Le Dónbeení źí-beení lánpó cáló bío

²⁴ O o Yeesu le mí ní-kenínia wá van ho *Kapɛɛnyuumu lóhó. A le *Dónbeení źí-beení *lánpó féwá wá 6ueé 6ó a Piere yi á 6a túara a yi: «Mí ní-káránlo so wee sáání le Dónbeení źí-beení lánpó le?»

²⁵ O o Piere bíá: «Úuu o wee sáání ho.» Páahú na ó o Piere wá vaá zo le źí na ó o Yeesu wi yi, ó o Yeesu d̀eńía wee túa wo yi: «Sim̀n, lée wée ko ò o wé sáání ho lánpó le mí síwá à na ho d́míjíá na ká bá-záwa yi? Fo wee leéka webio mu d́ńí yi? Lé ho ḱhú ǹpua mí b̀ere lée táá lé bíá 6a funnáa á dáńna?» O o Piere le lé bíá 6a dáńna.

²⁶ O o Yeesu bíá ǹn wo yi: «Áwa, búń wee zéení le ho ḱhú ǹpua yi ko 6a wé sáání ho lánpó.

²⁷ Ee ká wa máh́á máa lúnka 6a ǹpua mu yílera. Lén líí ho v́í-beení yi, á líí pa le ce-híńí. O o nín-yání ceza na fo ò v́í à ù lén à lée h́n jíí, á fo ò yí le wén-hónló le yi na dà warén wa ǹwá jún lánpó á à sáání. A ù wáa 6ua d́n à ù va 6a ćn vaa sáání wa lánpó.»

* 17:3 Mí lorí Luki vuahú 9.31 † 17:10 Mí lorí Malasii vuahú 3.23

18

*Lée wée po bía ká**(Maaki 9.33-37; Luki 9.46-48)*

¹ Hón pàahú so yi, ó o Yeesu ní-kenínia wà 6ueé 6ó a yi, à 6a wee tùa wo yi: «Yia bío òhúhú wi po bía ká le Dónbeení béeñí yi lé o yén.»

² O o Yeesu von o háyónza 6ueé òhúhú 6a yahó,

³ ò o bía: «Le í mí ho túiá na mia: Hen ká mi yí yèrémáa á yí ka le 6a háyúwá bío síi, á mi máa zo le *Dónbeení béeñí yi.

⁴ Yia bío òhúhú wi po bía ká le Dónbeení béeñí yi lé yia wee liiní mítén à wé là a háyónza na ká bío síi.

⁵ Yia 6uan háyónza 6úi na ka làa yia ká bío síi sese, se mu lé ínén í béece á 6ànsò 6uan sese.

*Mu bè-kohó wéró yi se**(Maaki 9.42-48; Luki 17.1-2)*

⁶ «Ba háyúwá na dó mí sía mí ní-kení á nùpue khà dó mu bè-kora wéró yi, se mu súaani á 6a ca le hue-beeni 6ànsò fonle yi à lée dé ho mu-beeni yi ò o líi lí.

⁷ Ho òhúhú á ho yéréké khíi sá yi, lé bío á bío wee khà 6a nùpua dé mu bè-kora wéró yi á wi ho yi. Mu bon, mu lée bío na wéró máa khí ho yi. Ée ká yia níi wee bè mu, á ho yéréké khíi sá yi.

⁸ Ká mu lé ù níi táá ù zeñ wee dé fo mu bè-kora wéró yi, ù kúio há lée kúia. Fo zon le mukáni na máa vé lùe yi lé ù ní-kení táá lé ù zeñ-kéní, se mu súaani bío 6a à lée fo á à dé ho òhúhú na máa hí máa mi yi lé ù níni mí bío òhúhú táá ù zeñ mí bío òhúhú.

⁹ Ká mu lé ù yèrè wee dé fo mu bè-kora wéró yi, ù còkon le lée díá. Fo zon le mukáni na máa vé lùe yi lé ù yèn-kéní, se mu súaani bío 6a à lée fo ò dé le *Dofiní òhúhú yi lé ù ylo mí bío òhúhú.

*O pio na vñun bñia yú wáhiire**(Luki 15.3-7)*

¹⁰ «Mi pa miten bío, à 6a háyúwá na ká ní-kení ò o 6úi yí zuani yi. Lé bío 6a háyúwá mu wáyai tonkarowá wi le wán Maá Dónbeení féece.

¹¹ [O *Nùpue Za 6uara wà 6ueé cà bía khèra le le Dónbeení á à fení.]

¹² Le í túa mia. Hen ká a 6úi pia khímàni lá wi síi, ó o yà-kéní wó wó séra vñun, ó o so máa kúia 6a khímàni yà-kéní mía na ká le 6úee yi ká a máa cànkà yia vñun le?

¹³ Le í bío mu na mia: Ká a hía yú a, ó o síi á à wa wa a bío yi á à porí 6a khímàni yà-kéní mía na yí vñun.

¹⁴ Lé làa bñn síi á mìn Maá na wi ho wáyai mún yí wi à 6a háyúwá na ká ní-kení á ví.

Ká mìn za 6úi wó khon làa fo

¹⁵ «Hen ká mìn za wó khon làa fo, à ù vaa zéeni a wékheró na a yi, ùnén làa wo mi nùwá òhúhú mí dòn. Ká a tà, á mi ì bñn ì wé 6a zàwa.

¹⁶ Ká a pá, à ù cà nùpue ní-kení táá nùwá òhúhú dé ù wán, à héha làa bío le Dónbeení bíoni vñun bíaràa mu: «Mu bío 6úen6úen á wa à lén ylo 6a séràsa nùwá òhúhú táá nùwá òhúhú bñn bñn wán.»*

¹⁷ Ká a pá pá le mí máa jí bán cón, à ù bío mu le mìn zàwa na kúaa mìn wán. Ká a pá le mí máa jí bán cón, à ù wáa wé o lòn lànpo fé, táá ní-veere 6úi na yí zú Dónbeení.

¹⁸ Le í mí ho túiá na mia: Bío lée bío na mi khíi wé pá bío ho tá wán, á le Dónbeení mún ò pí mu bío ho wáyai. A bío lée bío na á mi khíi wé tá bío ho tá wán, á le Dónbeení mún ò tá mu bío ho wáyai.

Mi wé 6un6ua fo

¹⁹ «Le í mún bío mu na mia. Hen ká nùwá òhúhú 6úi wé ló mí òhúhú á 6un6uaa fíora bío lée bío ho tá wán, á wán Maá na wi ho wáyai á à na mu 6a yi.

²⁰ Mu bon, hen na á nùwá òhúhú táá nùwá òhúhú kúaa mìn wán yi í yèni yi, se í wi 6a òhúhú.»

O ton-sá na pá ho séndiaró bío

²¹ O o Piere wáa wá 6ueé 6ó a Yeesu yi ò o tùara a yi: «Nùhúso, ká wán za wee wé khe làa mí féece, á í ko à í sén día na a yi cúa-yen? Lée cúa-hèñun lée?»

²² O o Yeesu le 6úee. «Í yí bío le cúa-hèñun mí dòn. Í le 6úarà-tín làa píru píru cúa-hèñun.

²³ Lé bñn nòn á í ì tètè ho wáyai béeñí làa bío ká: Bée 6úi le mí ì càtí mí kení na wi mí ton-sáwá yi.

²⁴ Bío ó o 6úakáa wee càtí há, á 6a 6uan o 6úi 6uararàa, à le wári na ó o ko o ò wí mí òhúhúso yi á boo dàkhína.

* **18:16** Mi lorí Làndá zéeni ló vñun (Deutéronome) 19.15

²⁵ O nii mu yi dà le máa wí. A 6a nùhúso nòn le jii le 6a wáa yèè wo ò o wé o wobá-níi, à yèè bàn háa, là a zàwa, làa bío wi o cón búenbúen, à màhá wínáa le kee.

²⁶ O o ton-sá mu líí fàrá mí nònkóṣúná wán mí nùhúso yahó ò o wee yanka a: «Sabéré ù jii ù yi. I ì wí le kee mu búenbúen.»

²⁷ A 6a nùhúso zúna a màkàrí, ó o séra mu día nòn wo yi ò o le o lén.

²⁸ «Ó o ton-sá mu wà lée sá mí nínza búí yahó ò orén kee bèn wi wón yi. Le lée wén-hāani khímāni. O o wíira mí nínza mu tun kǎnlè ò o wee bío: «I wári na wi fon á ù wí.»

²⁹ A 6a nínza mu líí búrá à tá, á wee yanka a kà: «Sábéré ù jii ù yi. I ì wí le kee mu.»

³⁰ Ká a màhá pá, ò o vaá dó a ho kásó yi á pannáa o kee wíló.

³¹ Bío 6a ton-sáwá na kà mòn bío wó, á mu vá 6a yi làa sòobé. A 6a wà vaá lá mu búenbúen fèera nòn mí nùhúso yi.

³² A 6a nùhúso von o ton-sá mu á 6ueé bíá nòn yi: «Yí kohó 6anso yén! Unén á ì séra bío díá lé bío fo yankaa mi.

³³ Fo 6èn mún lá ko à ù zún mi nínza màkàrí làa bío á ínén zūnanáa à ù màkàrí.»

³⁴ Ba nùhúso sli cá dakhíina, ó o le 6a 6ua a ton-sá mu vaa dé ho kásó yi á pa le kee na wi o yi búenbúen wí véro.»

³⁵ Bún món ó o Yeesu bíniá bíá: «Lé kà síi á wán Maá na wi ho wáayi á khií wé làa mia, ká mi yí máa tà sèn díá na mìn zàwa lè mìn hínni yi lè mi sía búenbúen.»

19

*Bío ó o Yeesu bíá mu yaamu fàaró dāni yi
(Maaki 10.1-12)*

¹ Bío ó o Yeesu kàrána 6a nùpua kà síi vó, ó o ló ho Kalilee kǎhú yi á wà khú ho *Zudee kǎhú sǎn-kéní na wi ho Zurudēn muhú món.

² Nùpua cèrèe nòn o món khú bín lè mí vánvárowá, ó o weéra 6a.

³ A 6a *Farizéwa búí wi 6a khúaa o Yeesu jii yi, á 6a wà 6ueé 6ó a yi, á 6a tūara a yi: «Wa làndá yi, ká nùpue bàn háa dá wó khon làa wo, á níi so nòn wo yi ò o dèení na a le?»

⁴ O o Yeesu bíá nòn 6a yi: «Mí so yí kàrána bío kà yí nòn le Dónbeení bíoní vūahú yi le? «Mu nùhú búeeníi, á le Dónbeení léra a báa á léra a háa.»*

⁵ Lé bún nòn ó o báa á à díá mìn maá lè mìn nu, ká à lè lè mìn háa. A 6a mí nùwá jun á à wé sánia dà-kéní.†

⁶ Ba wáa yí nòn nùwá jun, 6a lée ní-kéní. Bío le Dónbeení cèera mìn yi á nùpue yí fáa.»

⁷ A 6a *Farizéwa bíá nòn wo yi: «Lée webio nòn ó o Mōyiize bíaráa le ká báa le mí ì na mìn háa, o ò wé mu yaamu fàaró vūahú na a yi?»‡

⁸ O o Yeesu bíá nòn 6a yi: «O Mōyiize nòn le níi le mi dà a na mi hánání, lé bío mi yí máa jí dèe. Eé ká mu nùhú búeeníi á mu lá yí ká ká síi.

⁹ Le í bío mu na mia: Báa na díá mìn háa à bàn háa mu jòn yí fó báa, ò o kún fó há-veere yan, se wón lée há-fé.»

¹⁰ O o Yeesu ní-keninia bíá nòn wo yi: «Ká mu lé kà síi ó o báa ko ò o 6uaráa miten mìn háa dāni yi, ká nùpue wáa yí yan se mu sūaaní.»

¹¹ O o Yeesu bíá nòn 6a yi: «Hón kàránló so na kà á báawa búenbúen yí dà máa tà yi. Bíá le Dónbeení nòn mu pánká yi, bán mí dòn lé bíá dà à tà mu yi.

¹² Bío wee hè 6a báawa búí á 6a máa ya á síiwá boo. Ba búí wee te ká 6a bámu húrun. Ba búí lé 6a nùpua 6ó 6a bámu. Ba búí bèn wee pí mu há-yaamu ho wáayi bēení bío yi. Yia dà hón kàránló so á à tà yi, à wón tà ho yi.»

*O Yeesu dúbuaa 6a háyúwá yi
(Maaki 10.13-16; Luki 18.15-17)*

¹³ Nùpua búí 6uan 6a háyúwá 6uararāa o Yeesu cón le o bè mí níni 6a wán, ò o fio na 6a yi. O o ní-keninia wee zá làa ba.

¹⁴ O o Yeesu wáa bíá nòn 6a yi: «Mí díá 6a háyúwá le 6a 6uen í cón. Mí yí hè 6a. Lé bío ho wáayi bēení bío sá bíá ka lè 6a bío síi yi.»

¹⁵ O o Yeesu wáa bò mí níni 6a wán. Bún món ó o ló hón lahó so yi wà.

*Ho náfòrò lé le Dónbeení bēení bío
(Maaki 10.17-31; Luki 18.18-30)*

¹⁶ Yío 6ueé tí, à nùpue búí vaá vá 6ueé 6ó a Yeesu yi, á tūara a yi: «Ní-kàránlo, lée webio á í ko à í wé ká mu se á yírāa le mukāni binbirí na máa vé?»

* 19:4 Mí loñ Bío nùhú búeeníi vūahú (Genèse) 1.27; 5.2 † 19:5 Mí loñ Bío nùhú búeeníi vūahú (Genèse) 2.24 ‡ 19:7 Làndá zéeníló vūahú (Deutéronome) 24.1

17 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Lée webio nɔn á fo wee tũaráa miì lè mu bío na se bío? Le Dónbeení mí dòn lé ðío se. Ká fo wi á ù yí le mukáni binbirí na máa vé, á le Dónbeení bióní na le henía bío á ù bè yí.»

18 O o nni tũara: «Hón lé há bióní yén?» O o Yeesu bía: «Yí búe nùpue. Yí wé há-fénló táá bá-fénló. Yí juuaa bío. Yí fi sabéré mí nínza jii.

19 Kǎnbi mǎn maá lè mǎn nu. Wañ mí nínza làa bío á fo waráa úten bío síi.»^S

20 O o yàronza bía nɔn o Yeesu yi: «Bún búenbúen á ì bò yí. Lé mu yén á ì pá bínía ko á ì wé.»

21 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ká fo wi ù wé o nùpue na bío jii sú, á ù lén vaa yèé bío wi ù cǎn búenbúen, á na wárí 6a nǐ-khenia yí, á fo khií yí ho náfóró ho wáayi. Bún mǎn á ù bíní buee bè miì.»

22 Bío ó o yàronza já hǎn bióní so, ó o bínía wá ká a sǎnía tò, lé bío ó o nni bío boo dà.

23 O o Yeesu bía nɔn mí nǐ-kenínia yi: «Le ì mí ho tũía na mia: Ho náfóró 6ánsó zoró le *Dónbeení béséni yí bétǎn do.

24 I pá á bíní ì bío bío ká á à na mia: O cón-jnúmúkú zoró lè ho mísímí kǎhú á à wé wayi á à porí o náfóró 6ánsó zoró le Dónbeení béséni yí.»²⁵ Bío 6a nǐ-kenínia já há bióní mu, á 6a wó coon dákhíina, á 6a bía: «Éee! A yia wáa dà à fen lée wée?»

26 O o Yeesu yóó fá mí yíó 6a yi ò o bía: «Ba nùpua cǎn á mu yí dà máa wé, èé ká le Dónbeení cǎn á bío búenbúen dà wee wé.»

27 O o Piere wáa bía nɔn o Yeesu yi: «Loñ, warén ló díá bío lá wi wa cǎn búenbúen á wá bò forí, á wa bío khií wé kaka?»

28 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Le ì mí ho tũía na mia: Hen ká a *Nùpue Za khií kará mí cùkú beení kanmúini wán ho ðimíjá finle yí, á minén píru jun na bò miì á mún ñ kéeni 6a bá-záwa kanmúini wán, á à cǐfǎraa o *Isirayeele zǐ-júná píru jun.

29 A bía búenbúen na ló díá mí zǐní, lè mún záwa, lè mún hínni, lè mún maáwá, lè mún nuwá, lè mí záwa táá mí manawá ínén bío yi, bán khií yí mu 6án cúa-khímáni khímáni á mún ñ yí le mukáni binbirí na máa vé.

30 Èé ká bía dú ho yahó há làa na ká wán, á cèrèe khií wé 6a món-díwá. A bía dú ho món há làa na ká wán, á cèrèe khií wé 6a ya-díwá.

20

Ho érezén vǐnsla guahó vǎrowá wahíire

1 «Mi loñ, ho wáayi béséni bío ka làa bío ó o nni búí na érezén vǐnsla guahó wi á hía wó. Wizonle búí ó o fèra hínnon ló le yǐnbíi búiríi, á wá lée cá 6a vǎrowá á à kúee mí érezén vǐnsla guahó yi.

2 A 6a vǎrowá mu làa wo wǎanía tò le wén-hǎnló dà-kéní na lé o nùpue nǐ-kéní wizon-kùure sámú sǎánii wán, ó o le 6a wáa vaa sá mí érezén vǐnsla guahó yi.

3 Bún món ó o bínía ló le yǐnbí-wi-bee yi, á lée yú 6a búí 6a nùpua fémínló lahó yi á 6a yí máa wé dèe.

4 O o bía nɔn 6a yi: «Minén mún lén vaa sá ì érezén vǐnsla guahó yi, ká ì na le wizon-kùure sámú sǎánii mí nǐ-kéní kéní yí.»

5 A bán wá van. Bún món á ho mǎhú 6ánsó ðn bínía ló ká le wii yóó fǎrá, á kún ló le wi-háarè, á lée wó bío ó o wó khíina 6án síi.

6 Mu véenii ó o bínía ló ho zǐhú jii, á ðn lée yú 6a nùpua búí ho fémínló lahó yi. O o tũara 6a yi: «Mi kará hen á tò le wii kǎamáa le we?»

7 A bán bía nɔn wo yi: «Lé bío á nùpue yí lá wen.» A ho mǎhú 6ánsó bía nɔn 6a yi: «Minén mún lén vaa sá ì mǎhú yi.»

8 «Bío le wii tò, á ho mǎhú 6ánsó bía nɔn mí ton-sáwá jǐhúso yi le o ve 6a vǎrowá buee sǎáni yi. Le o búaká làa bía 6uara ho món, á vaa véenii làa bía 6uara ho yahó.

9 A bía van ho mǎhú yi ho zǐhú á 6uara. A 6a lè mí nǐ-kéní kéní yú le wén-hǎani dà-kéní kéní.

10 A bía van ho mǎhú yi ho yahó wee leéka le minén ñ yí á à porí 6a. Bío 6a 6uara, á ho mǎhú 6ánsó mún nɔn le wén-hǎani dà-kéní kéní 6a yi.

11 Bío 6a fó mí sǎánii, á 6a sía yí wan le bío yi,

12 á 6a wee bío lá a mǎhú 6ánsó: «Bía ká sá ho zǐhú jii mí dòn. A ù pá sǎánía 6a yí á mànía lè warén na tá le wizon-kùure sámú lónbee yi le wiso-hádǎhú yi.»

13 A ho mǎhú 6ánsó bía nɔn 6a vǎrowá mu nǐ-kéní yi: «Wán bǎnlo, ì yí tò ù wán. Wa so fú yí wǎanía yí tò le wén-hǎnló dà-kéní wán le wizon-kùure sámú bío yi le?»

^S 19:19 Mi loñ ho Léro vuahú (Exode) 20.12-16; Lándá zéeniló vuahú (Deutéronome) 5.16-20; Levii núwá vuahú (Lévitique) 19.18.

¹⁴ Awa, fé ũ wári ũ lén. Yía ɓuara ho mɔ́n á ĩ mún wi á ĩ saání yi á mànì lè ũnén.

¹⁵ Inén lé yía te ĩ wári. Ká ĩ le ĩ wé le làa bío na, á ĩ ĩ wé. Taá lé bío á ĩ wo mu saamu lé bɔ́n wee vá foñ le?»

¹⁶ O o Yeesu bínía bío bò mu wán: «Ba mɔ́n-díwá khíi wé 6a ya-díwá, á 6a ya-díwá khíi wé 6a mɔ́n-díwá.»

O Yeesu wiokaa wee bío mi húmú lè mí véeró bío

(Maaki 10.32-34; Luki 18.31-34)

¹⁷ Bío ó o Yeesu wee va ho Zeruzalɛmu, ó o fó mí nĩ-kenínía píru jɔ́n mí jɔ́i yi, á wee bíoráa làa bío ká ká 6a wi ho wɔ́hú wán varákaa wá:

¹⁸ «Mí loñ, wa wee yòo ho Zeruzalɛmu. Lé bɔ́n ó o *Nùpue Za 6a á dé le *Dónbeení yankarowá júnása lè ho *lándá bío zéenílowa níi yi. Ba á síni a jùhú á á ɓúe.

¹⁹ Ba á na a bío yí zú le Dónbeení yi á 6a á zuańka yi, á á ha a lè há lábaani. Bɔ́n mɔ́n, á 6a á ɓúe wo ho *kùrúwá wán o ò hí. Ká mu wizooní tɔ́n zoñ o ò vèe.»

Bíó ó o Zaaki là a Zán ɓàn nu flora a Yeesu cɔ́n

(Maaki 10.35-45; Luki 22.25-27)

²⁰ O Zebedee ɓàn háa lè mí zàwa nùwá jɔ́n wá ɓueé ɓó a Yeesu yi, ó o háa mu líí fàrá mí nonkóɔ́núná wán o yahó, á wi ò o flo bío ɓúí o cɔ́n.

²¹ O o Yeesu bío non wo yi: «Lée webio á ũ màkóo wi yi?» O o bío: «Dé ũ jɔ́i na mí le ĩ zàwa nùwá jɔ́n na ká ò o nĩ-kení khíi kerí ũ nín-tláń, ká a nĩ-kení kerí ũ nín-káahó* ũ béni yi.»

²² O o Yeesu bío non 6a yi: «Bíó mi wee flo mí yí zú. Le lònbee na á ĩ ĩ lá ɓàn síi á mí so dà á lá le?» A 6a le ũu le mí dà mu.

²³ O o Yeesu bío non 6a yi: «Mu bon, mi lò á à be. Ká inén màhá yí dà máa bío wéréwéré le lé yía ká á á kɛení ĩ nín-tláń taá ĩ nín-káahó. Hón lùà so bío sá bío á wán Maá wiokaa há káráa yi.»

²⁴ Bío 6a nĩ-kenínía nùwá píru na ká já mu, á 6a sía cá 6a nùwá jɔ́n mu yi làa sòobé.

²⁵ O o Yeesu wáa von 6a ɓúenɓúen á bío non yi: «Mí zú le há kána júnása wee wé mí pànká bío 6a wi jùhú yi wán. A bío lé 6a nĩ-beera wee zéeni làa bío ká le mí pò 6a.

²⁶ É ká minén bío yí ko mu wé ká síi. Hen ká minén nĩ-kení ɓúí wi ò o bío jùhú wé porí bío ká, ó o ko ò o wé 6a ton-sá.

²⁷ Ká minén nĩ-kení ɓúí wi ò o dí bío ká yahó, á ɓanso ko ò o wé mí wobá-nii.

²⁸ Lé ká síi ó o *Nùpue Za bío karáa. O yí ɓuara á 6a sá na a yi. O ɓuara wá ɓueé sá á à na 6a nùpua yi, á mún ñ na mí mukáni á à lénnáa 6a nùpua cèrèe júná.»

O Yeesu héra 6a muúwá nùwá jɔ́n yíó

(Maaki 10.46-52; Luki 18.35-43)

²⁹ Bío 6a ló ho Zerikoo lóhó yi, á 6a zámá-kúii bò a Yeesu yi.

³⁰ Mu wee wé á muúwá nùwá jɔ́n ɓúí kará ho wɔ́hú nísání, á já á 6a le o Yeesu wee khíi. A 6a wee bío pɔ́npɔ́n: «Núhúso, *Daviide Za, màkárí wen!»

³¹ A 6a zámáa wee zá làa ba le 6a wé tété. A 6a yáá wáa wiokaa wee bío pɔ́npɔ́n: «Núhúso, Daviide Za, màkárí wen!»

³² O o Yeesu ɗín ò o von 6a tùara yi: «Lée webio á mí wi á ĩ wé na mia?»

³³ A 6a bío: «Núhúso, wé le wa yíó á wé mí.»

³⁴ A 6a màkárí ɓuan o Yeesu yi, ó o ɗɔ́n 6a yíó lè mí níni. Mí lahó yi á 6a yíó ɗɛénía wee mi, á 6a bò a Yeesu yi.

21

O Yeesu zoró ho Zeruzalɛmu lóhó yi

(Maaki 11.1-11; Luki 19.28-40; Zán 12.12-19)

¹ O Yeesu lè mí nĩ-kenínía vaá sùaráa ho Zeruzalɛmu yi. Bío 6a wi le ɓúee na 6a le Oliivewa vɔ́nsla ɓúee wán, ho Betefazee lóhó jɔ́i, ó o fèra tonkaa mí nĩ-kenínía nùwá jɔ́n á bío non 6a yi:

² «Mí lén va ho lóhó na vaá mí yahó yi. Mí vaa ɗɛení bɔ́n, á mí ì mí sùnpè-nu ká a can ɗín lè mí za. Mí fee 6a ɓuee na mí.»

³ Ká 6a tùara mia á mí bío le o Núhúso màkóo wi 6a yi, á 6a á ɗɛení ì díá 6a mí ì lénnáa.

⁴ Bɔ́n wó ká síi ɓera a na le *Dónbeení jò-cúa fɛero bíoní na ká á bío wéráa.

⁵ «Mí bío na ho Sion lóhó nìpomu yi:

«Loñ, lé ũ béé na bò o buen ũ cɔ́n.

O wayi.

* 20:21 Nín-tláń làa nín-káahó: Mu wee zéeni le hón lara bío jɔ́n so lé há bío jùhú wi.

O yòra a sùnpè-nu

lè mí za.»*

⁶ A 6a nì-kenínia wáa wá, á vaá wó bío ó o Yeesu le 6a wé.

⁷ Ba vaá 6uan o sùnpè-nu le mí za 6uararáa, á bò mí kán6unwá 6a wán ó o Yeesu yóó kará wán.

⁸ Ba minka zámáa na bò a yi á 6a cèrèe wee bá mí kán6unwá ho wǎhú wán o yahó. Ba 6úí lé há vǐnsá vǐnna 6a wee khé à bá.

⁹ Ba minka zámáa na varákáa dú a Yeesu yahó làa bíà bò a yi á wee bío pǎnpǎn:
«Le ho cùkú à dé o *Daviide Za yi.

Le le Dónbeení wé mu bè-tentewá làa yía bò o 6uen o Nùhúso yèni yi.

Le le Dónbeení na wi ho wáayi à ho cùkú dé yi.»†

¹⁰ Bío ó o Yeesu vaá zon ho Zeruzaléemu, á ho nípomu 6úen6úen kánkáa. Ba wee tùaka mín yi: «Yia ká léé wée ká?»

¹¹ A 6a nùpua wee bío: «O lé o Yeesu, le *Dónbeení nì-cúa fèero. O ló ho Kalilee kǎhú lóhó na 6a le Nazaréete yi.»

O Yeesu zon le Dónbeení zì-beení yi

(Maaki 11.15-19; Luki 19.45-48; Zán 2.13-16)

¹² O Yeesu vaá zon le *Dónbeení zì-beení yi, á zoó nǎn bíà wee yèé mu bío làa bíà wee yá mu bín. Ba wén-pùarílowá tabáriwa làa bíà wee yèé 6a 6úaa6úuní kanmúiní ó o dónkaa kúaa,

¹³ ò o bíà nǎn 6a yi: «Le Dónbeení bíoní vùahú bíà bío kà: † zii 6a wé è ve làa fióró zii.»‡

O o bínía bíà: «Á mínén 6èn wó le le 6a kǎnlowá lùe há?»§

¹⁴ Ba múiíwá le 6a múamúawá 6úí wá 6ueé 6ó a Yeesu yi, ó o wéera 6a.

¹⁵ A 6a yankarowá núnása le ho *lándá bío zéenílowa yiwa cá bío 6a mǎn ò o Yeesu wee wé mu yéréké bíowa bío yi làa bío 6a háyúwá wee bío pǎnpǎn ká síí bío yi: «Ho cùkú à dé o *Daviide Za yi.»

¹⁶ A 6a wáa bíà nǎn o Yeesu yi: «Fo wee jí bío 6a wee bío le?» O o Yeesu le: «Ūuu, í wee jí mu. Mínén so yí káránna bío kà le Dónbeení bíoní vùahú yí yi mǎn le? «Fo wó, á hárí 6a háyúwá le 6a kúnkúzawa wee khòoní fo.»*

¹⁷ Bún mǎn ó o ló ho lóhó yi wá díá 6a, á van ho Betanii lóhó vaá cáana bín.

O Yeesu dánkánia le vǐndèe na 6a le fikiyé

(Maaki 11.12-14, 20-25)

¹⁸ Mu tá na léé tǎn yǐnbíí, ká a Yeesu bíníà bò o 6uen ho Zeruzaléemu, á le híni dà a.

¹⁹ O o mǎn le vǐndèe 6úí na 6a le *fikiyé ho wǎhú nǐsání. O o wá vaá 6ó le yi, ká a mǎhá yí yú bíà le wán, léé vǐnna mí dòn. O o wáa bíà nǎn le yi: «Fo máa bíní máa há bíà hùúu.» A le vǐndèe mu dèeníà hon mí lahó yi. ²⁰ Bío ó o nì-kenínia mǎn mu, á mu wó 6a coon. A 6a tùara a Yeesu yi: «Le vǐndèe mu dèeníà wó kaka honnáa ká?»

²¹ O o Yeesu bíà nǎn 6a yi: «Le í mí ho tǔiá na mia: Hen ká mí dó mí sía míí, á yí máa titika, á bío á í wó le le vǐndèe na ká bǎn síí á mí wé è wé. Ká mí mún pá dà à bío ò na le 6úee na ká yi: †Híní hen na fo wi yi à vaa zo ho mu-beení yi, á mu ù wé.

²² Ká mí dó mí sía míí, á bío 6úen6úen na mí wee fio le Dónbeení cǎn, á mí ù yí.»

O Yeesu pánká ló wen?

(Maaki 11.27-33; Luki 20.1-8)

²³ O Yeesu yóó zon le *Dónbeení zì-beení yi zoó wee kárán 6a nùpua. A 6a yankarowá núnása le 6a *zúífúwa *nì-kía wá 6ueé 6ó a yi, á 6a tùara a yi: «Fo yú le níí wen wee wéráa bío ká? Lé wée nǎn mu wéró níí foí?»

²⁴ O o Yeesu bíà nǎn 6a yi: «Ínén 6èn mún ñ tùa mia làa bío dà-kéní mí dòn. Ká mí zéeníà mu, á ínén mún ñ zéení yia nǎn le níí míí á í wee wéráa bío ká.

²⁵ Yia tonkaa o Zán le o wé bátizé 6a nùpua léé wée? Lé le Dónbeení léé, tàá lé 6a nùpua?» A 6a dín wee wǎaní mín yi: «Ká wa le le le Dónbeení tonkaa wo, o ò bío le léé webio nǎn á wa yí tàráa o bío.

²⁶ Ká wa mún le le 6a nùpua tonkaa wo, á 6a zámáa máa díá wén. Lé bío 6a 6úen6úen wee leéka le o Zán le le *Dónbeení nì-cúa fèero.»

²⁷ A 6a wáa bíà nǎn o Yeesu yi: «Wa yí zú yia tonkaa wo.» O o Yeesu bíà nǎn 6a yi: «Áwa, á ínén mún máa zéení yia nǎn le níí míí á í wee wéráa bío ká.»

Ba záwa nùwá nún wáhiire

* 21:5 Mi loí Zakari vùahú 9.9 † 21:9 Mi loí Lení vùahú (Psaumes) 118.25-26 ‡ 21:13 Mi loí Ezayii vùahú 56.7

§ 21:13 Mi loí Zereemí vùahú 7.11 * 21:16 Mi loí Lení vùahú (Psaumes) 8.3

²⁸ O Yeesu pá bíníá bía: «Mí jí bío ká: Níi búí zàwà nùwā jùn hía wi. O o von o nǐ-kéní á bía nǎn yí: †I za, lén vaa và ho èrèzén vǐnsíá buahó yí ho zuia.»

²⁹ O o le mí máa va. O o hía bíníá lon mí yí, ó o wá van á vaá và.

³⁰ Bún mǎn, ó o maá mu bía mu bío dà-kéní mu làa yíá so. A wón le mí í va, ò o màhá yí van.

³¹ Awa, 6a nùwā jùn mu tǎhǎ, á lé o yén wó bío á 6àn maá lá wee cà?» A 6a bía: «Lé yíá ó o biaráa ho yahó.» O o Yeesu bía nǎn 6a yí: «Le í mí ho tǔiá na mia: Ba *lǎnpó féwá là 6a hāawa na wee yèè mítén á à zo le *Dónbeení béeñí yí á à dí mí yahó.

³² Lé bío ó o Zán Batiisi buara, á buée wee zéeni ho wā-tente bío làa mia, á mí yí tà mu yí. Ká 6a lǎnpó féwá là 6a hāawa na wee yèè mítén bán tà mu yí. A bío mí yáá pá mǎn bún, á mí pá yí yèrémáa mí yilera là mí wára, á yí tà á bío.»

*Ho èrèzén vǐnsíá buahó vǎrowà wáhiire
(Maaki 12.1-12; Luki 20.9-19)*

³³ «Mí wíoká jí wáhiire búí: Mǎhǎ 6ánsó búí hía fá ho èrèzén vǐnsíá mí mǎhǎ yí, á son ho dándá kǐnía yí. O o có ho kǎhǎ á wíokaa, hía ho èrèzén wee jaa yí. O mún son o paro lùe. Bún mǎn ó o wáaná tò là 6a nùpua búí na à và ho, ò orén wá van le khúii. ³⁴ Páahǎ na ho èrèzén wee be yí, ó o tonkaa mí ton-sáwá le 6a va 6a nùpua mu cǎn le 6a khé bío bío sá mí yí á na.

³⁵ Ká 6a nùpua mu màhá vaá wíikaa 6a, á han o nǐ-kéní, á 6ó a jùn níi so, á mún lèekaa o tǐn níi so là hā huaa 6ó.

³⁶ O o mǎhǎ 6ánsó bíníá tonkaa 6a ton-sáwá mu búí. Bán boo po bíá là ho yahó. Ká 6a nùpua mu màhá vaá wó bán làa bío 6a wó làa bíá so.

³⁷ Mu véeni, ó o tonkaa mí za, ò o wee leéka: †I za wón 6a à kǎnbi.»

³⁸ Ká bío 6a nùpua mu yère dá a wán, á 6a wee bío mín yí: †Yíá lua ká lé yíá á ho mǎhǎ bío khíi sí yí. Mí wa búe o, á ho mǎhǎ bío wáa à sí wén.»

³⁹ A 6a hǐnǎn wíira a, á khèra lée 6ó díá.»

⁴⁰ O o Yeesu tǔara 6a yí: «Áwa, ká a mǎhǎ 6ánsó khíi buara, ó o buée wé 6a nùpua mu kaka?»

⁴¹ A 6a bía nǎn wo yí: «O máa cèe 6a bío máa díá. Ba nǐ-súmáa mu o ò búe, ká a cà nǐ-vio á à kúee mí mǎhǎ mu yí. O orén làa bán á à wáani ì tē bío 6a khíi na a yí wán, ho páahǎ na 6a dó nǎn mín yí.»

⁴² Bún mǎn, ó o Yeesu bía nǎn 6a yí: «Mí ñín yí káránna bío ká yí mǎn huúu le Dónbeení bíoní vǎahǎ yí le? †Le huee na 6a so-sowa fù pá díá lé ñío hía buee buan ho soró ñíná. Bío ká lé bío ó o Níhúso Dónbeení wó, mu lée bē-tente wa yèn-dání yí.»†»

⁴³ O Yeesu pá bíníá bía: «Lé bún nǎn á ì ì bíoráa mu á à na mia. Le *Dónbeení béeñí á à fé mí cǎn á à na nǐ-vio yí, bíá á à ha le béeñí mu 6àn bíá mí bēere.

⁴⁴ Yíá lúwá le huee mu wán, á 6ánsó sáníá á à yáa. Ká yíá á le 6èñ kùera lion wán, á 6ánsó á à fúfúuka.»

⁴⁵ Bío 6a yankarowá júnásá là 6a *Farizíewa jíá a Yeesu wáhió na ó o wá, á 6a zǔna le lé 6arén ó o wee bío bío.

⁴⁶ A 6a wáa wee cà bío 6a à wé wé á à búeráa wo, ká 6a màhá zána 6a zámáa na wee lá a Yeesu là le *Dónbeení jí-cúa fèro.

22

*Mu yaamu sǎnú ñínlǎ wáhiire
(Luki 14.15-24)*

¹ O Yeesu pá bíníá wá hā wáhió á biaráa làa bíá wee jí a cǎn. O bíá bío ká nǎn 6a yí:

² «Ho wáayi béeñí bío 6onmín làa bío ká: Bée búí sá ho ñínlǎ mí za yaamu yí.

³ O o tonkaa mí ton-sáwá le 6a vaa yí bíá ó o vonka ho ñínlǎ mu bío yí le 6a buen. Ká 6a màhá yí wí 6a buen.

⁴ O o bíníá tonkaa mí ton-sáwá búí á nǎn le jíi na ká 6a yí: †Mí vaa bío bío ká à na bíá á ì von yí: †Dáani là ì búaa na jíi wí á fúaa, †ñínlǎ bío búenbúen wíokaa wó. Mí wáa buen mu yaamu sǎnú ñínlǎ ñíní.»

⁵ Ká bíá 6a von màhá yí càtío mu, á 6a wá vaá wee sáka mí tonni. Ba búí vanka mí mana. Ba búí vaá wee duan.

⁶ A bíá ká wíira 6a ton-sáwá mu han là mí sòobé, á 6a 6ó 6a.

⁷ O o bée síi cà, ó o tonkaa mí dásiwá le 6a vaa búe bíá wó mu, á cǐí 6a lóhó.

⁸ Bún mǎn ó o bíá nǎn mí ton-sáwá yí: †Mu yaamu sǎnú ñínlǎ sá wó, ká bíá á ì von lé bíá yí ko 6a dí ho.

† 21:42 Mí lorí Lení vǎahǎ (Psaumes) 118.22.

⁹ Mi wáa lén zo ho lóhó bonfúaa yi, á bía mi zoó yí bín búenbúen à mi ve le 6a 6uee dí ho dínló mu.)

¹⁰ A 6a ton-sáwá wà zoó von bía 6a fòráa mín búenbúen, 6a nì-kora lè 6a nì-tentewá. A ho sánú dínní zii 6ueé sú lè 6a nùpua.

¹¹ «Ó o bée yòd zon le zii yi, á zoó wee loŋ bía 6a vonka. O o mɔn o nì-kéní 6úi 6a t̄iaht̄ ò o yí zà ho sánú báká.

¹² O o bía nɔn wo yi: «Wàn bónlo, fo wó kaka zonnáa hen à ū yí zà ho sánú báká?» O o nni yí dárina dèe yí bía.

¹³ O o bée nɔn le jii mí ton-sáwá yi: «Mí wii wo ca zení là a níní, à lée lée día ho khúuhú le tibirí yi, hen na le wée lè le minka yi véé wi yi.»

¹⁴ O o Yeesu bíná bía «Bia von boo. Ká bía hueekaa bán yi tà yí boo.»

Ho lánpó cáld á na ho Oroomu bée yi bío

(Maaki 12.13-17; Luki 20.20-26)

¹⁵ Ba *Farizíewa wà vaá wáania tò bío 6a à tùa là a Yeesu yi wán, á à yíráa o nni ì 6ua yi.

¹⁶ A 6a tonkaa mí nì-kenínia nùwá yɛn 6úi là á *Heroode mɔn nùpua nùwá yɛn le 6a vaa bío bío kà na a Yeesu yi: «Nì-karánlo, wa zú le fo wee mí ho t̄úia. Bío le Dónbeení le 6a nùpua 6ua lè miten, lé b̄t̄n 6àn káránló binbirí á fo wee na. Fo yí máa zón nùpue. Fo mún yí máa kà nùpue yío.

¹⁷ Awa, á ū zéeni bío fo wee leéka bío kà dání yi: Wa lándá yi á ho lánpó ko ho wé cá na ho Oroomu bée yi lée, táá mu yí ko làa wéró?»

¹⁸ O o Yeesu zūna há yile-kora na wi 6a yi, ó o bía nɔn 6a yi: «Mí yí mɔn miten le. Mí wee cá 1 ní á à 6ua yi le we?»

¹⁹ Le wári na á mi wee saáni lè ho lánpó á mi na le 1 loŋ.» A 6a buan le wén-h̄n̄l̄ó 6ueé nɔn wo yi. ²⁰ O o Yeesu tùara 6a yi: «Ho yahó lè le yèni na wi le wén-h̄n̄l̄ó mu wán á wée te?»

²¹ A 6a bía: «Lé o bée Sezaare.» O o Yeesu wáa bía nɔn 6a yi: «Áwa. Bío sá a bée yi, á mi na mu wo yi. Ká bío 6èn sà le Dónbeení yi, á mi na b̄t̄n dèn yi.»

²² Bío 6a jí bío ó o Yeesu bía kà, á 6a wó coon, á 6a wáa día wo à 6a wà.

Ba nì-hía vèeró bío

(Maaki 12.18-27; Luki 20.27-40)

²³ Mu zoŋ, á 6a *Sadusíewa wà 6uara a Yeesu cón. (Barén lé bía le 6a nì-hía máa vèe.)

²⁴ Ba tùara a Yeesu yi làa bío kà: «Nì-karánlo, bío kà lé bío ó o *M̄oyiize bía: «Hen ká báa 6úi yan mín háa á húrún ò o yí yú za làa wo, á 6àn za 6úi ko ò o ya a maháa mu, à te 6a záwa yi mín za mu yèni yi.»*

²⁵ Mu ù wé á záwa nùwá h̄ɛjun 6úi h̄ia wi làa wɛn. Yia nín-yání yan á húrún ò o yí yú za le mín háa.

²⁶ A yia sá fó a maháa mu yan á wón húrún. O o t̄n̄n n̄i so fó a, á wón mún húrún. Ba mí nùwá h̄ɛjun búenbúen yan wo b̄enia á húrunka.

²⁷ Bío 6a búenbúen húrún, ó o háa mu mún húrún.

²⁸ Awa, á 6a nì-hía vèe n̄n̄zòh̄ ó o háa mu bío á à s̄i a yén yi 6a nùwá h̄ɛjun mu t̄iaht̄? Bío 6a búenbúen máhá yan wo b̄enia.»

²⁹ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mí wee v̄iní miten. Mí yí zú h̄ari d̄èe le Dónbeení bioní v̄uah̄t̄ bío dání yi. Mí mún yí zú le le Dónbeení dà bío búenbúen wee wé.

³⁰ Bío wi b̄t̄n, hen ká 6a nì-hía kh̄ii vèera, á 6a báawa lè 6a háawa máa ya mín. Ba à wé lè le Dónbeení wáayi tonkarowá bío s̄ii ho wáayi.

³¹ Ba nì-hía vèeró bío dání yi, á mi so d̄in̄ yí káránna bío le Dónbeení bía nɔn mia le?

³² Le bía le min̄n lé o *Abarahaamu, là á *Izaaki, là á *Zakoobu 6àn Dónbeení. Le Dónbeení lé bía yío wi lua 6àn Dónbeení. Le yínorí nì-hía 6àn Dónbeení.»†

³³ Ba z̄amáa na jí a bioní á wó coon o káránló bío yi.

Le Dónbeení lándá na bío j̄uh̄t̄ wi po h̄ia ká

(Maaki 12.28-34; Luki 10.25-28)

³⁴ Bío 6a *Farizíewa jí ò o Yeesu bía 6ó 6a *Sadusíewa j̄uh̄t̄, á 6a kúaa mín wán.

³⁵ A 6a nì-kéní na lé ho lándá bío zéeni lo wi ò o yí o nni 6ua yi, ó o tùara a yi:

³⁶ «Nì-karánlo, há bioní na bío henia ho lándá yi, á lé le yén j̄uh̄t̄ wi po h̄ia ká?»

³⁷ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: ««Fo ko ù warí ū N̄h̄t̄so Dónbeení lè ū s̄ii búenbúen, lè ū manáká búenbúen, lè ū yilera búenbúen.»‡

³⁸ Dén lé dío bío here, á j̄uh̄t̄ wi po h̄ia ká.

* 22:24 Lándá zéeni lo v̄uah̄t̄ (Deuteronomie) 25.5-6 † 22:32 Mi loŋ Léró v̄uah̄t̄ (Exode) 3.6 ‡ 22:37 Mi loŋ Lándá zéeni lo v̄uah̄t̄ (Deuteronomie) 6.5

³⁹ Dìo sà le yi na mún ñúhú wi lè lerén bio sii lé dño ká: «Fo ko ù warí mi ninza làa bío á fo waráa úten bio sii.»[§]

⁴⁰ O *Moyiize lándá búenbúen, lè le *Dónbeení ñi-cúa fεεrowá kàránlò búenbúen, á can há bíoní bio ñun na bò heníá ká yi.»

*Yia le Dónbeení mən léra bio
(Maaki 12.35-37; Luki 20.41-44)*

⁴¹ Bío 6a *Farizléwa kúaa mín wán, ó o Yeesu tùara 6a yi:
⁴² «Mi wee leéka le *Yia le Dónbeení mən léra nɔnkāni can wen?» A 6a bíá nɔn wo yi: «O lé o *Daviide mɔnmāni.»

⁴³ O o Yeesu bíá nɔn 6a yi: «Á bío le Dónbeení Hácírí dú a Daviide yahó, ó o bèn wó kaka vonnáa wo le mí Núhúso? Bío ká lé bío ó o Daviide bíá:

⁴⁴ «O Núhúso Dónbeení bíá nɔn í Núhúso yi:

Buee kεεní í nín-tíani
fúaa ká í búrá ú zúkúsa ú tá,
á ú bò ú zení wán.*

⁴⁵ Ká a Daviide wáa wee ve o Yia le Dónbeení mən léra le mí Núhúso, ó o wé o Núhúso ká a mún pá à bíní ì wé o mɔnmāni kaka?»

⁴⁶ A 6a ní woon yí dàrna dεε yí bíá. A lá búñ zoñ ó o búí yí bíníá yí khà mítén yí tùara a yi làa bío búí.

23

*Mi pa miten 6a zuifúwa ya-díwá bio yi
(Maaki 12.38-40; Luki 11.43, 46; 20.45-47)*

¹ O o Yeesu wáa yèrémáa wee bío lè 6a zāamáa lè mí nī-keninia:
² «Ho *lándá bío zéenilowa lè 6a *Farizléwa wee kàrán o *Moyiize lándá làa mia. Hón lé 6a tonló.

³ Mi ko mi wé ñí 6a cón, à bè bío 6a wee bío na mia búenbúen yi. Ká 6a wára hñn mi yí dé mitén yi. Lé bío á bío 6a wee kàrán làa mia 6a yí máa wé.

⁴ Ba wee ñí ho sèró na lí 6a núpua bà-ñúná wán, ká 6arén mí bæere mahá yí máa dé mí níní hári cínú à séení 6a sèràa ho.

⁵ Ba wee wé mí bío búenbúen à zéenínáa mítén. O Moyiize lándá bíoní búí kúeení lùakúa zàwa na 6a wee ca mí búráa lè mí bàra yi á 6arén wee wé à há wé búaaaka. Ba kánbunwá ñi-káa dùbúaaní á wee kεεñ khèekháa. ⁶ Ho dñnló dñni kεεníní na seka, lè ho kàránlò zíní yahón lùá, á 6a wa kεεníló.

⁷ Ba wa à 6a núpua wé tēení 6a yi lè le kɔnbii 6a zāamáa fēmínlò lara yi, á mún wa à 6a núpua wé ve 6a làa nī-kàránlowá.

⁸ Eε ká minén ó o búí yí tà le 6a ve o làa nī-kàránlo. Mi búenbúen lè 6a zàwa mín yi, á mí nī-kàránlo mún lé o nī-kéní.

⁹ Mi wé yí ve níi woon lè mìn maá ho tá wán. Lé bío á mìn Maá lé o nī-kéní, wón wi ho wáayi.

¹⁰ O búí yí tà le 6a ve o làa ñúhúso. Lé bío mi ñúhúso lé o nī-kéní. Wón lé o *Krista.

¹¹ Yia po mi búenbúen ko ò o wé mi ton-sá.

¹² Yia yòoníá mítén, á wón 6a à liiní. Ká yia liiníá mítén, á wón 6a à yòoní.

*Ho yéréké khii sá 6a zuifúwa ya-díwá yi
(Maaki 12.40; Luki 11.39-52; 20.47)*

¹³ «Minén *lándá bío zéenilowa lè minén *Farizléwa nī-kháwa yén! Ho yéréké khii sá mia. Lé bío mi wee hē 6a núpua lè ho wáayi béení díró. Minén mi bæere yí dà máa dí le, á bíá wi 6a dí le á mí mún wee hē.

¹⁴ [«Nī-kháwa yén! Ho yéréké khii sá mia. Mi wee fé 6a maháawa níi bío búenbúen véení, ká mí pá bíní wé ho floró na túee à zéenínáa le mí téréenna. Lé búñ nɔn á minén cítíi khii wé here làa sòobéε.]

¹⁵ «Nī-kháwa yén! Ho yéréké khii sá mia. Mi wee vará ho tá lùá búenbúen yi, à pá há muna hεε cá 6a núpua le 6a yèrémá mí yilera lè mí wára. Ká mí yú a nī-kéní saani à mí wé ò o bío sí le *Dofñí dāhú yi pón minén làa cúa-ñun.

¹⁶ «Minén ya-dí muuiwá yén! Ho yéréké khii sá mia. Lé bío mi wee bío bío ká: Yia báa lè le *Dónbeení zī-beení yēni, se búñ dεε búí mía. Ká a mahá báa lè le Dónbeení zī-beení 6an sánú yēni, se búñ yí dà máa díá ká.

§ 22:39 Mi lorí Levii nuwá vūahđ (Lévitique) 19.18 * 22:44 Mi lorí Lení vūahđ (Psaumes) 110.1.

¹⁷ Mi lé 6a bónbúwá, á lé 6a muiiwá. Lé mu yén nùhú wi po mu yén? Lé ho sánú lée, táá lé le Dónbeení zì-beení na nòn á ho sánú mu bío sánáa le Dónbeení yi?

¹⁸ Mi mún wee bío le yía báa le mu hámu cíníi 6àn yèni, se bñn dèe 6úii mía. Ká a màhá báa le mu hámu na wi le wán yèni, se mu máa díá ká.

¹⁹ Muiiwá yén! Lé mu yén nùhú wi po mu yén? Lé mu hámu lée, táá lé mu 6àn cíníi na nòn á mu hámu mu bío sánáa le Dónbeení yi?

²⁰ Yía cén báa le mu hámu cíníi, se 6ánsò báa làa bío 6úen6úen na wi le wán yèni.

²¹ A yía báa le le Dónbeení zì-beení yèni, se 6ánsò báa le le zì-beení mu, á mún báa le le Dónbeení na wi le yì yèni.

²² A yía mún báa le ho wáayi yèni, se 6ánsò báa le le *Dónbeení béení kanmúini yèni, á báa le le Dónbeení mí beere na kará le wán yèni.

²³ «Minén làndá bío zéeníflowa le minén Farizíewa nì-kháwa yén! Ho yéréké khíi sá mia. Lé bío há wòn-zà-wíníwá le mí síwá na 6a wee kúee le zeení yi á mi wee na 6àn cúa-pírú nii, á ho làndá karánló na nùhú wi á mi màhá wee pón díá. Bñn na lé ho térénló, le le hii, le le Dónbeení bío táró. A bñn lé bío mi nòn lá ko mi wé wé, ká mi mún yi nònsá bío ká wéro yi.

²⁴ Ya-dí muiiwá yén! Mi wee líi mi bè-nunii á lén o dònwíá díá, ká a cón-númúktù wón mi màhá wee ví.

²⁵ «Minén *làndá bío zéeníflowa le minén Farizíewa nì-kháwa yén! Ho yéréké khíi sá mia. Lé bío mi wee se mu jumu juunii le ho dínló díinií sía 6àn máa, ká há yiwa màhá zoó sú le mí kánló bío, le mi yile-kora.

²⁶ Farizíe muii yén! Ú yi lé dío ú ceé vé, lé bñn á à na ká bío ho khúuhú á à ce.

²⁷ «Minén làndá bío zéeníflowa le minén Farizíewa nì-kháwa. Ho yéréké khíi sá mia. Mi ka le há búráa na 6a khúunia máa á há se, ká há yiwa màhá zoó sú le 6a nì-híá húa le mu bè-sooní le mí síwá.

²⁸ Minén mún ka ká síi. Ho khúuhú á mi ka le mí lé 6a nì-tentewá 6a nùpua yahó, ká mi yiwa hón sú le ho nì-khènló le mu bè-kora le mí síwá.

²⁹ «Minén làndá bío zéeníflowa le minén Farizíewa nì-kháwa yén! Ho yéréké khíi sá mia, le bío mi wee so le *Dónbeení jì-cúa fèrowá na húrun búráa, á wee donkhueé bío fù téréna miten búráa.

³⁰ Mi wee bío: Ká wán maawá pàahú á warén lá yánkaa wi yi, se 6a jì-cúa fèrowá 6úero bío á wa níni mía yi.

³¹ A bñn mi bíoní le mí wára wee zéení le bíá 6ó le Dónbeení jì-cúa fèrowá, bán mñnmánia le minén mi beere.

³² Awa á mñn maawá mu bío na á 6a 6úa nùhú á mi wáa bánbá tíi jii.

³³ Mi ka lòn háwá, dhioni yén! Mi wee léeka le mí dá a kání le Dofní dshú yi le?

³⁴ Lé bñn nòn, á Inén á à tonka 6a jì-cúa fèrowá le mu bè-zúrminí 6ánsowá, làa bíá karánna dñn mi cñn. A mi ì 6úe 6a 6úii, ká 6a 6úii mi ì 6úee há *kùrùwáwá wán. ʼBa 6úii bán mi ì ha le há lábaani mí karánló zíní yi, á wé è jaka 6a há lóra yi á à beé lò.

³⁵ Lé bñn á à na ká bíá minén le mñn 6úaaawa 6ó ká 6a bè-yáanii mía, lònbee na wi 6a 6úero món á à yí mia. Le nì-6úee mu 6úakáa o *Abéee nì-tente 6úero jii wán, á 6ueé 6ó a Barasii za Zakari yi, wón na 6a 6ó le sòobá-lùe le mu hámu cíníi pàahú.

³⁶ Le 1 mí ho túiá na mia: Ho zuia nùpua lé bán á le lònbee na wi dén nì-6úee so món á à yí.»

*O Yeesu bíá ho Zeruzalæmu lóhó bío
(Luki 13.34-35)*

³⁷ «Éee Zeruzalæmusá! Minén na wee 6úe le *Dónbeení jì-cúa fèrowá, á wee léeka bíá le Dónbeení tonkaa mí cñn le há huaa á 6úe. Lée zen cúa-yen á ì wi á ì ve mia kúee mñn wán làa bío ó o kúeeré wee wé veráa mí záwa kúee mí mía tá bío síi á mi yí tà mu.

³⁸ Awa, le Dónbeení á à pí mia á mí zii á à dñn coon.

³⁹ Le 1 bío mu na mia: A lá ho zuia jii wán, á mí máa bíni máa mi mi, fúaa nònzoñ na mi khii wee bío bío ká: «Le le Dónbeení dúgua yía bò o 6uen o Nùhúso yèni yi.»*

24

*Le Dónbeení zì-beení floró bío
(Maaki 13.1-23; Luki 21.5-24)*

¹ Bñn món ó o Yeesu ló le *Dónbeení zì-beení lùn yi. Bío ó o wee lén, ó o nì-keninia vá 6ueé 6ó a yi á 6a wíokaa wee zéení bío le Dónbeení zì-beení sonnáa síi làa wo.

* 23:39 Mi lorí Lení vùahú (Psaumes) 118.26.

² O o Yeesu wáa bía nɔn 6a yi: «Bìo ká búenbúen mi yí mɔn le? Le 1 mĩ ho tũia na mia: Mu búenbúen khii fi, á hãri huee máa keŕi mí ninza huee wán.»

Mu bè-sũnda na khii wé bío

³ O Yeesu yóò kará há Oliiwewa vĩnsla búee wán, ó o nĩ-keninia mí jii yi vá 6ueé 6ó a yi, á 6a tũara a yi: «Zéeni ho páahũ na le Dónbeenĩ zĩ-beeni mu á à fi yi lãa wɛn. Lé mu biowa yɛn khii zéeni ũ buenlò páahũ lè ho ðĩmĩná véro páahũ?»

⁴ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mĩ pa miten bío. Mĩ yí día le nùpue khã mia.

⁵ Lé bío á nùpua cèrèè khii buen 1 yèni yi á à bío le mí lé o *Krista. Ba á khã 6a nùpua cèrèè á à vĩini.

⁶ Há hĩa táró á mi khii wé è jí sã, hĩa 6ó mia lãa hĩa khèra. Ká mi màhá yí zón. Lé bío á bũn biowa so ko mu wé ho yahó. Èé ká bũn dèenía máa wé ho ðĩmĩná véro.

⁷ Ho síi 6úi khii wé è lé vaá fi lãa síi veere. A ho kũhũ 6úi khii wé è lé vaá fi lè ho kã-veere. Le hĩni, lè ho tá dèkéro á khii wé è wé hã lùu 6úi yi.

⁸ Bũn biowa so búenbúen wéro á khii keŕi lãa bío ó o hã-sãnisó sãni vía wee wé búakaráa bío síi.

⁹ «Hón páahũ so yi, á 6a nùpua á à dé mia á à na 6a à beé lò, á à 6úe. Há síiwá nùpua búenbúen khii jin mia bío mi tá mĩ bío yi.

¹⁰ Hón páahũ so yi, á nùpua cèrèè á à khĩni mí sãdéro mĩ. Ba wé è bĩni mín máa, á wé è jin mín.

¹¹ Bĩa le mí lé le *Dónbeenĩ jĩ-cúa fɛerowá ká mu yí bon á khii keŕi cèrèè. Ba á vĩini nùpua cèrèè.

¹² Mu bè-kora khii dé wán, á 6a nùpua cèrèè waminĩ á à tĩ yi.

¹³ Ká yĩa màhá há mí síi fúaa mu véenii, wón á à fen.

¹⁴ Le *Dónbeenĩ bɛeni bĩn-tente mu ko le bue ho ðĩmĩná lùu búenbúen yi, á há síiwá búenbúen jí le, á ho ðĩmĩná màhá bè yi véraa.

¹⁵ «Mĩ khii mí mu bè-sũmũ na wee yãa mu bío ká mu wi le Dónbeenĩ zĩ-beeni yi, bío á le *Dónbeenĩ jĩ-cúa fɛero Daniyɛle bía bío.* (Yĩa wee káran bío ká, á zũn mu kúará sese.)

¹⁶ Hón páahũ so yi ká bĩa wi ho Zudee yi á bán lùwĩ yóò há búaa.

¹⁷ Yĩa á à keŕi mí zĩi lòho yí ko ò o lii zoo lá mí bío 6úi mí zĩi.

¹⁸ Yĩa á à keŕi há mana yi mu páahũ yí ko ò o bĩni 6ó à lii lá mí kánbun mí zĩi.

¹⁹ Ho yéréké khii sá 6á hã-sɛenasa lè 6á hã-ɲàawa yi mu zoŋ.

²⁰ Mĩ fio le Dónbeenĩ yi á mi lùwíló mu yí wé há yio páahũ, táá ho *Sabaa zoŋ.

²¹ Lé bío á hón páahũ so yi ká le lònbee á à wé búaa á à porĩ dío khĩna, á lá ho ðĩmĩná jũhũ búeenĩ na le Dónbeenĩ lera mu bío búenbúen yi á 6uee búe ho zuia yi. A le 6àn síi mún máa bĩni máa keŕi hũuu.

²² Ká le Dónbeenĩ lá yí khò há wizoonĩ mu yi, á nũi woon lá máa kãni. Èé ká le màhá khò há yi 6a nùpua na le hueekaa bío yi.»

O Nùpue Za bĩni buenlò bío

(Maaki 13.24-31; Luki 17.23-24; 21.25-31)

²³ Ká a 6úi khii bía nɔn mia: «Mĩ loŕi, lé o *Krista na hen, táá nĩn-yĩa vaá hen, á mi yí tá mu.

²⁴ Mu bon. Ba kristawa lè 6a jĩ-cúa fɛerowá na bío yí bon khii keŕi. Ba khii wé è wé mu yéréké biowa lè mí síiwá na ka lè mu wee zéeni le Dónbeenĩ pãnká á à vĩinĩnáa 6a nùpua. Hãri bía le Dónbeenĩ hueekaa ká mu lá dá à wé, á 6a mún n vĩini bán.

²⁵ Awa, 1 6èn wáa fèra bía mu nɔn mia.

²⁶ «Ká 6a wáa khii bía nɔn mia le o Krista wi ho tá henĩ yi, á mi yí va bĩn. Táá ká 6a bía le lé hen ká ó o sãnkãa miten yi, á mi yí tá mu.

²⁷ Lãa bío ká ho vlohó jũĩna ho wáayi lùe 6úi á mu khoomu dèeni keŕi lùu búenbúen, lé bũn 6àn síi ó o *Nùpue Za bĩni buenlò bío khii wéraa.

²⁸ Hen na ó o yã-hĩnii día yi, lé bĩn 6a dùbúawá wee wé fè mín yi.

²⁹ Hón wizoonĩ so 6àn lònbee khĩlóló mɔn, á le wii á à dé mí yuumu. Ho piihũ khoomu máa bĩni máa keŕi. Há mànaayio á à kũenka à lii. Ho wáayi bío búenbúen á à dèké.†

³⁰ Bũn ká bío wee zéeni a Nùpue Za buenlò á à mi ho wáayo. A ho ðĩmĩná nùpua búenbúen wé è wá ká 6a à zúnzúra. Ba á mi a Nùpue Za buenlò há dùndũio wán ho wáayi lè mí dàrlóló lè mí cùkú beenĩ.

³¹ Le búaa-beeni sá á à jí. O mún n tonka mí wáayi tonkarowá ho tá kónbúaa mí bío náa yi, á 6a à ve bĩa le Dónbeenĩ hueekaa á à kúee mín wán.

³² «Mĩ loŕi ho fikiyéé vĩndèè bío le wee wéraa. Hen ká le 6àn lakara hĩa wee nãma, á wee sã mí vɔn-yórówá, se mi zũ le ho vlohó tèro dõn.

* 24:15 Mĩ loŕi Daniyɛle vùahũ 9.27; 11.31; 12.11. † 24:29 Mĩ loŕi Ezayii vùahũ 13.10; 34.4

³³ Lé làa bñn sii ká mi khií wee mi bñn biowa so búenbúen wéró, à mi mún zúrí le o Nùpue Za búenlò sùaráa. O ò búen máa khií.

³⁴ Le í mí ho túúá na mia: Ho páahú na kà nùpua máa hí máa vé ká bñn bío so búenbúen yí wó.

³⁵ Ho wáayi lè ho tá khií vé, ká í bioní hñn ñ kεí bñn fεεε.»

Le Dónbeení mí dòn zú ho ðmíjǎ véro páahú

(Maaki 13.32-37; Luki 17.26-30, 34-36)

³⁶ «Nii woon yí zú ho ðmíjǎ véro wizonle lè ho páahú máa zéeni. Le Dónbeení wáayi tonkarowá yí zú mu, hári le Dónbeení Za mí beere yáá pá yí zú mu. O Máá mí dòn lè yia zú mu.

³⁷ Bío wó a Nòwee páahú lè bío bǎn sii khií wé o *Nùpue Za bñn búenlò páahú.

³⁸ Páahú na mu jùn-beeni ðín yí buara, ká 6a nùpua wee dí ká 6a a ju, á wee ya mín ká 6a a yeé mí hñni. Fúaa nònzón na ó o Nòwee zon ho won-beeni yí.

³⁹ Ba yí zúna bío búí yahó fúaa bío mu jùn-beeni búara buée lá 6a búenbúen. Lé bñn bǎn sii mún khií wé o Nùpue Za búenlò páahú.‡

⁴⁰ Mu páahú ká báawa nùwá jùn wi mana yi, ó o ñi-kéní á à fé è lénnáa, ká yia so á à ðía.

⁴¹ Ká háawa nùwá jùn páníá ðín wee ni mu bío, ó o ñi-kéní á à fé, ká yia so á à ðía.

⁴² Mi cén tíní mí yío, lé bío mi yí zú le wizonle na mi Nùhúso á à buen yí.

⁴³ Mi zú mu le ká le zii bǎnso lá wee wé zúrí o kònlò búenlò bío ho tñnaahú, se o lá wée tíní mí yío, á máa ðía ó o máa zo a zii.

⁴⁴ Lé bñn nòn á minén mún tíní mí yío, lé bío ó o Nùpue Za khií buen ho páahú na mi yí máa dé le o ò búen yí.

O ton-sá tente là a ton-sá kohó wáhiire

(Luki 12.41-48)

⁴⁵ «O ton-sá na yí máa lé mí jùhúso món, na hácirí wi lé o yén? Lé yia 6a jùhúso dó 6a ton-sáwá na ká bío nii yi, ò o wé na ho ðnló 6a yi ho páahú na mu ko yi,

⁴⁶ ó o wee sá ho tonló mu á 6a jùhúso bñnía buée kúaa wán. O ton-sá mu jùhú sí.

⁴⁷ Le í mí ho túúá na mia: O jùhúso mu á à bǎrá a mí bío búenbúen jùhú wán.

⁴⁸ Eε ká a lé o ton-sá kohó, ó o wé è bío bío ká mí yi: «Jùhúso míana ò o máa buen».

⁴⁹ Ká à híni wé è ha mí ninzáwa ton-sáwá, ká à dí ká à ju lè 6a ja-juwá.

⁵⁰ Wón ton-sá so 6a jùhúso khií buen le wizonle na ó o yí zú yi, lè ho páahú na ó o yí dó yi.

⁵¹ Ká a khií buée ðñn, ó o buée beé o lò làa sòobéε, á à dé o 6a ton-sáwá na ló mí jùhúso món tñahú.»

25

Ba hínni nùwá píru wáhiire

¹ «Ho wáayi béeni bío bonmín làa bío ká: Hínni nùwá píru búí háa buan mí fíntéena wá vaá sǎnáa o há-fla bǎn báa yahó.

² Ba nùwá hònú lè 6a bǎnbúwá ká 6a nùwá hònú na ká lè 6a hénlowá.

³ Bía lè 6a bǎnbúwá á buan mí fíntéena à 6a yí buan ho jiló yí séenia.

⁴ A 6a hénlowá bǎn buan ho jiló á séenia háa wi 6a fíntéena yi.

⁵ Bío ó o há-fla bǎn báa yuaanía ò o máa buen, á 6a hínni mí nùwá píru búenbúen ðuma á mu ðámu 6ó.

⁶ «Ho tá tñahú á le zèerè sǎ ja: «Lé o há-fla bǎn báa lua, mi lé léε sí a yahó».

⁷ A 6a hínni mí nùwá píru sǎnkaa, á wee wíoka mí fíntéena.

⁸ A 6a bǎnbúwá wee bío làa bía hénkaa: «Mi há wen lè mí jiló ðínú. Wa fíntéena wee hí.»

⁹ A bǎn bía nòn 6a yi: «Búεé. Wa máa wé mu. Ho jiló na wa buan máa yí warén làa mia. Mu sǎaaní à mí va 6a ja-yèerowá cǎn vaa yà mí jiló.»

¹⁰ A 6a bǎnbúwá wáa hínni wá van ho jiló yèeni. Ba lénló món, ó o há-fla bǎn báa buara. A 6a hínni nùwá hònú na wíokaa mí fíntéena vó pan wo, á páníá yòó zon làa wo mu yaamu sǎnú ðínni zii. A 6a pon ho zǎjǎii á dó.

¹¹ Mu ù dé mí yi, à bñn 6a hínni na so bèn buée ðñn, á buée wee wáamaka: «Nùhúso, Nùhúso, hén le wa zo.»

¹² O o há-fla bǎn báa bía nòn 6a yi: «Le í mí ho túúá na mia: I yí zú mia.»

¹³ O o Yeesu bñnía bía bò mu wán. «Mi cén tíní mí yío. Lé bío mi yí zú le wizonle lè ho páahú na ó o *Nùpue Za á à buen yí.»

‡ 24:39 Mi lorí mu Bío jùhú 6úεénií vùahú (Genése) 6-7.

*Ba ton-sáwá nùwá tñn wahiire
(Luki 19.11-27)*

¹⁴ «Ho wáayi béenì bío 6onmín làa bío kà: Nii 6úí le mí ì va le khúii, ó o von mí ton-sáwá á kàràfáa mí níí bío yí.

¹⁵ O ñí-kéní ó o ñon ho sánú kùráa khlá-hònú yí. A yía sá ó o ñon há kùráa khlá-ḡun yí. O o tñn níí so wón ó o ñon há kùráa khlímàni yí. Ba ñí-kéní kéní yú á héha làa bío 6a dà wee sàráa. Bún món ó o wá.

¹⁶ A yía yú há kùráa khlá-hònú dèenía hñn wee duan làa há, á yú há kùráa khlá-hònú bò há wán.

¹⁷ Yía yú há kùráa khlá-ḡun mún wó làa bún bío síí, ó o yú há kùráa khlá-ḡun séenía.

¹⁸ Ká yía yú há kùráa khlímàni wón wá vaá có ho kòhú á lú mí ḡuhúso sánú kùráa yí.

¹⁹ «Mu míana, bún món á 6a ton-sáwá mu ḡuhúso bínía 6uara. O o wáa le 6a zéení bío mí sánú bío wóráa.

²⁰ O o ton-sá na ó o ñon há kùráa khlá-hònú yí 6uara, á 6ueé zéení há kùráa khlá-hònú na ó o bínía yú ò o bía: «Núhúso, fo hía ñon ho sánú kùráa khlá-hònú mií. Loñ, lé há khlá-hònú na á ì bínía yú.»

²¹ A 6a ḡuhúso bía ñon wo yí: «Fó6úa, fo wó se. Fo léee ton-sá tente. Bío fo téréenna mu bío na ḡuhú tá mía bío yí, lé bún ñon á bío ḡuhú wi po bún á ì khii kàràfá foñ. Buen 6uee zámaka làa mi.»

²² «Bún món á yía yú há kùráa khlá-ḡun 6uara á bía: «Núhúso, fo hía ñon ho sánú kùráa khlá-ḡun mií. Loñ, lé há khlá-ḡun 6úí na á ì bínía yú.»

²³ A 6a ḡuhúso bía ñon wo yí: «Fó6úa, fo wó se, fo léee ton-sá tente. Bío fo téréenna mu bío na ḡuhú tá mía bío yí, lé bún ñon á bío ḡuhú wi po bún á ì khii kàràfá foñ. Buen 6uee zámaka làa mi.»

²⁴ «Á yía yú há kùráa khlímàni 6èn 6uara, á 6ueé bía: «Núhúso, ì zú le fo lé o nùpue na lònbee wi. Fo wee lá ho ðnló ho lahó na fo yí te yí, á lá ho ðnló hen na fo yí dù yí.

²⁵ A ì zána, á ì vaá lú ù sánú kùráa ho tá yí. Awa, fé ù sánú.»

²⁶ A 6a ḡuhúso bía ñon wo yí: «Ton-sá kohó yén! Fo lé o pa-dí. Bío fo zú á ì wee wé lá ho ðnló ho lahó na á ì yí dù yí,

²⁷ á fo so lá yí ko ù vaa bàrá ì wári ho banki yí le? Se bío á ì 6uara, á ì lá vaá fé lé le le 6àn cùnú.

²⁸ Awa, mi fé ho sánú kùráa khlímàni mu o cón, à na yía há kùráa khlá-pírú wi cón yí.»

²⁹ «Yía bío wi á 6a à na mu 6úí 6ànso yí yòó bè, o ò yí á à puuní. Ká yía bío mía, á hàri mu bè-za na wi o cón, á 6a pa à fé.

³⁰ Ká a ton-sá na dà-ḡláníi mía á mi lá léee léee día ho khúuhú, le tíbí-cúaa yí, hen na le minka yí véé lé le wée wi yí.»

O Nùpue Za khii 6ueé citi 6a nùpua

³¹ «Ká a *Nùpue Za khii bínía bò le mí wáayi tonkarowá 6úen6úen 6uara le mí kúkú beenì, ó o 6ueé kèenì mí bá-zàmu kanmúini wán á à fináa le citíi.

³² A há sííwá nùpua 6úen6úen á à kúee mín wán o yahó, ó o wáa à sanká 6a nùpua mín yí, làa bío ó o pi-pa wee wé sénnáa 6a pia lén 6a via yí bío síí.

³³ A 6a pia ó ò kúee le mí nín-tlání, ká 6a via ó ò kúee le mí nín-káahó.

³⁴ Bún món ó o béé á à bío á à na bía wi là a nín-tlání yí: «Minén na á wàn Maá dú6ua yí, mi buen 6uee fé le béenì kía na wiokaa mi bío yí hàri ho ðmíná lénlò páahú.

³⁵ Mu bon. Le hñi hía dà mi á mi ñon ho ðnló mií. A le ḡu-hání dà mi á mi ñon mu ḡumu mií. A bío á ì lé o ñí-hání á mi tá á ì huera mi wán.

³⁶ A bío á ì fù wee vará ì bíri á mi ñon le dà-zlání mií. I lò fù yí here á mi 6uan mi sese. I fù wi ho kásó yí, á mi 6ueé 6úee kío mi.»

³⁷ A bía téréenna á à bío bío ká: «Núhúso, lé wen wa mən fo yí à le hñi dà fo á wa ñon ho ðnló foñ, táà le ḡu-hání dà fo á wa ñon mu ḡumu foñ á ù ḡun.

³⁸ Lé ho páahú yén á wa mən á ù lé o ñí-hání á wa tá á ù huera wa wán. Táà lé wen á wa mən fo à ù wee vará ù bíri á wa ñon le dà-zlání foñ.

³⁹ Lé ho pən-yén á ù lò yí here, táà á ù zon ho kásó yí á wa vaá 6úee kío fo.»

⁴⁰ O o béé á à bío ò na 6a yí. Le ì mí ho túiá na mía: Mi wé sansan wó mu ñon wàn zàwa ñí-kéní 6úí na cínú yí, se mu lé ínén á mi wó mu ñon yí.

⁴¹ «Bún món ó o béé á à bío ò na bía wi là a nín-káahó yí: «Minén na le Dónbeenì dánkánía, mi khèn làa mi. Mi lén vaa zo ho dshú na máa hí máa mi yí, hía lò á pan o *Satáni le mí tonkarowá.

⁴² Mu bon, le hñi fù dà mi, á mi yí ñon ho ðnló mií. Le ḡu-hání fù dà mi, á mi yí ñon mu ḡumu mií.

⁴³I fù lé o nǐ-hāni á mi yí tà á ì yí huera mi wán. I fù wee vará ì bírí, á mi yí nǎn le dà-zínii mi. I lò fù yí here, á fù wi ho kásó yí, á mi yí búεkíó mi.»

⁴⁴A 6a wáa à bíó bíó ká: «Núhúso, lé wen wa mǎn fo yi à le hǐni lé le ju-hāni dà fo, à ù lé o nǐ-hāni, à ù wee vará ù bírí, à ù lò yí here, à ù wi ho kásó yí, á warén yí séenia fo?»

⁴⁵O o bée á à bíó ò na 6a yi: «Le ì mí ho tǔiá na mia: Mí wé sansan yí wó mu yí nǎn bia wǐnǐwǐni ká nǐ-kéní búii yi, se mu lé ìnén á mi yí wó mu yí nǎn yi.»

⁴⁶Bán nùpua so á à va le lónbee na máa vé lahó yi. Ká bǐa téréna bán á à va le mukǎni binbirí na máa vé lahó yi.»

26

*Ba zúifùwa júnása wee lé o Yeesu wán
(Maaki 14.1-2; Luki 22.1-2; Zán 11.45-53)*

¹Bíó ó o Yeesu bǐa hǎn bíoní so wó, ó o bǐa nǎn mí nǐ-kenínia yi:

²«Mí zǔ le hen làa wízooní bíó jún ká ho *Paaki sǎnú á à dí. O o *Nùpue Za 6a à dé á à na 6a à búεε ho *kùrùwá wán.»

³A 6a yankarowá júnása lé 6a *zúifùwa nǐ-kǎa wáa kúaa mín wán 6a yankarowá jùhúso beení na 6a le Kayiifu lún yi.

⁴Ba wǎanía tò le mí ì wǐi o Yeesu ká mu yí zǔ, á à búεε.

⁵Ba wee bíó: «Wa yí ko wa wǐi wo ho sǎnú páahú. Ká wa wó mu, á 6a zǎamáa á à kǎnká mu bíó yi.»

*O hǎa búii kúaa ho jiló o Yeesu jùhú wán
(Maaki 14.3-9; Zán 12.1-8)*

⁶Bíó ó o Yeesu wǐ ho Betanii lóhó yi o Simǎn na hǎa lé o *Gúéré nǐi zǐi á wee dí,

⁷ó o hǎa búii búεé zon ká a búan ho dǔukó-za na sú lé ho jiló na sǎmu sí á yáwá here. O hǎa mu vá búεé bó a Yeesu yi, ò o kúaa ho jiló mu o jùhú wán.

⁸Bíó ó o nǐ-kenínia mǎn mu, á 6a yiwa cá mu yi, á 6a wee bíó: «Bíó ká yí nǎn bè-yáaré le?

⁹Ho jiló mu jǎn lá dà á yéé ho yáwá na here yi á à sanká bǎn wǎrǐ á à na 6a nǐ-khenia yi.»

¹⁰O o Yeesu zǔna bíó 6a wee bíó, ó o bǐa nǎn 6a yi: «Mí wee zá là a hǎa mu le we? Bíó ó o wó làa mi á se.

¹¹Ba nǐ-khenia bán làa mia á a keń mín wán fεεε, εε ká ìnén wón máa keń làa mia fεεε.

¹²Ho jiló mu ó o kúaa ì wán á fèra wíokaarǎa ì sǎnia ì nùuló bíó yi.

¹³Le ì mí ho tǔiá na mia: Le Dónbeení bǐn-tente wé buera lùe lée lùe yi, ho dǐmǐjǎ búenbúen yi á 6a à bíó bíó ó o hǎa na ká wó, á 6a à leéka a bíó.»

*O Zúdaa wǐ ò o dé o Yeesu na
(Maaki 14.10-11; Luki 22.3-6)*

¹⁴Lé mu ó o Yeesu nǐ-kenínia píru jún nǐ-kéní na 6a le Zúdaa Isikariote wá van 6a yankarowá júnása cǎn, á vaá bǐa nǎn 6a yi:

¹⁵«Hen ká ì dó a Yeesu nǎn mia, á mi ì na webio míl?» A 6a mà le wén-hāani bóni làa píru nǎn wo yí.

¹⁶A lá bún jii wán ó o Zúdaa wáa wee cá bíó ó ò wé wé è dérǎa o Yeesu 6a níi yi.

*O Yeesu wee dí ho Paaki dǐnló lé mí nǐ-kenínia
(Maaki 14.12-16; Luki 22.7-13)*

¹⁷Ho *búurú na á ja-fǐni yí dó yi sǎnú díró bǎn nǐn-yǎni wizonle zon, ó o Yeesu nǐ-kenínia wá búεé tǔara a yi: «Lé wen á fo wi à wa wíoka ho *Paaki sǎnú dǐnló bíó yi.»

¹⁸O o Yeesu wáa bǐa nǎn 6a yi: «Mí len zo ho lóhó yi, ká mi zoó fò mín làa nùpue na, á mi bío na bǎnso yi: O Núhúso bǐa le mí páahú dǎn, á lé ùnén cǎn á mí búεé dí ho Paaki sǎnú yi lé mí nǐ-kenínia.»

¹⁹A 6a nǐ-kenínia wó bíó ó o Yeesu bǐa le 6a wé, á wíokaa ho Paaki dǐnló bíó.

(Maaki 14.17-21; Luki 22.14; Zán 13.21-30)

²⁰Bíó ho zǐihú dǎn, ó o Yeesu lé mí nǐ-kenínia píru jún kará ho dǐnló jùhú yi.

²¹Bíó 6a wee dí, ó o Yeesu bǐa nǎn 6a yi: «Le ì mí ho tǔiá na mia: Mínén nǐ-kéní lé yǐa á à dé mí ì na.»

²²O o nǐ-kenínia yilera lúnkaa mu bíó yi làa sòobéε, á 6a búakáa wee tǔa wo yi lé mí nǐ-kéní kéní. A yǐa le: «Núhúso, mu lé mínén le?» A yǐa le: «Mu lé mínén le?»

²³O o Yeesu bǐa nǎn 6a yi: «Yǐa páanía zoó cá làa mi, wón lé yǐa á à dé mí ì na.

²⁴O *Nùpue Za á à hí làa bíó le Dónbeení bíoní vǔahú bíarǎa mu. Ká yǐa mahǎ níi ì bè mu á ho yéréké è zo jùhú. Bǎnso yáá lá yí ton, se mu stǎani.»

²⁵O o Zúdaa na á à dé wo ò na á lá le bíoní ò o tǔara: «Nǐ-kǎranlo, á lé ìnén le, táá?» O o Yeesu bǐa nǎn wo yi: «Únén lé yǐa bǐa mu.»

O Nuhúso dtnló

(Maaki 14.22-25; Luki 22.15-20; 1 Korénte 11.23-25)

²⁶ Bío 6a wee dí, ó o Yeesu lá ho búurú, á dó le Dónbeení bārákà, ò o cèekaa ho nòn mí nì-kenínia yi ò o bía: «Mí fé là. Hón lé 1 sánia.»

²⁷ Bún món ó o lá le juunú dí dèe na ho *dívén wi yi, á dó le Dónbeení bārákà ò o nòn ho 6a yi ó o bía: «Mí búenbúen fé juka.»

²⁸ Dén lé 1 cāni na wíokaa wee zéeni le Dónbeení páanú na le bò bio, dén lé 1 cāni na kúaarà 6a núpua cèrèe bè-kora séndiáror bio yi.

²⁹ Le 1 bio mu na mia: A lá bio kà jui wán, á í máa bíni máa ju ho dívén mu, fúaa nònzoñ na á í khii bíni ì ju ho wán Maá Dónbeení bēeni yi.»

³⁰ Bún món, á 6a sía ho sánú lení á 6a wà yòora há Oliivewa vnsia búee wán.

O Yeesu bía le o Piere á à pí mí bio

(Maaki 14.26-31; Luki 22.33-44; Zan 13.37-38)

³¹ O Yeesu wáa bía nòn mí nì-kenínia yi: «Ho tñn-kení na kà yi, ká mí búenbúen á à pí 1 bio. Mu bon. Mu túara le Dónbeení bíoní vūahú yi kà síi á 6a wee kárán:

Ì ì búe o pi-pa,

á ho pi-6oohú pia á à kéná à lén ñ va há lua búenbúen yi.»*

³² Èe ká 1 véeró món, á í ì dí mí yahó vaá pa mia ho Kalilee kshú yi.»

³³ O o Piere lá le bíoní á bía nòn wo yi: «Hári á bía ká búenbúen pí ù bio, á ínén wón máa pí mu húú.»

³⁴ O o Yeesu bía nòn wo yi: «Le 1 mí ho túiá na foñ: Ho tñn-kení na kà yi, ó o kò-béee máa wá, ká únén bía há cúa-tñ le fo yí zū mi.»

³⁵ O o Piere bía: «Í máa bio le 1 yí zú fo húú, hári ká 1 ko á í hí làa fo.» A 6a nì-kenínia na ká búenbúen bía mu bio dà-kení mu.

O Yeesu wee fio ho Zetesemanii yi

(Maaki 14.32-42; Luki 22.39-46)

³⁶ O o Yeesu lé mí nì-kenínia wáa vaá dñ le lùe búí na 6a le Zetesemanii, ó o bía nòn 6a yi: «Mí kéeni hen, ká ínén wón á à lén ñ va vaá hen, á vaá fio.»

³⁷ O o fó a Piere là a Zebede zāwa nūwā jun wārāa. O o yi wāa búakāa wee dè, á hácirí yāara.

³⁸ O o bía nòn 6a yi: «Í hácirí yāara dakhíina. Í ka lé 1 máa fen. Mí kéeni hen làa mí à tñní mí ylo.»

³⁹ Bún món ó o wáa vá van cínú, á vaá líi búrá, ò o wee fio kà síi: «Í Maá, ká mu lá dà á wé, á ù yí le le lònbee na kà á yí mí. Èe ká búee. Í yí le ínén síi bio wé. Unén lé yia síi bio wé.»

⁴⁰ O o bínia 6uara mí nì-kenínia nūwā tñ mu cñ, á búee yú 6a à mu dāmu 6ó 6a. O o bía nòn o Piere yi: «Èee minén, le lèèrè dà-kení na mí fání mí ylo yi á à fio làa mí lé bún mí yí dāna yí wó lon?

⁴¹ Mí fání mí ylo, á fio, bèra a na à mí yí zo mu bè-kora wéró yi. O núpue síi wee wé vá mu bè-tente wéro yi, èe ká ho pánká na ó o ò wé làa bú lé hía mia.»

⁴² O o Yeesu bínia wá mu cúa-jun ní, á vaá wee fio kà síi: «Í Maá, hen ká le lònbee na ká yí dà máa dà 1 wán ká le yí yú mí, à únén lé fo síi bio pá wé.»

⁴³ O o tñ bínia 6uara mí nì-kenínia cñ, á búee yú 6a à mu dāmu 6ó 6a. Ba yí dāna yí fánia mí ylo.

⁴⁴ Mu cúa-tñ ní, ó o bínia wá, á tñ vaá flora mu bio dà-kení mu.

⁴⁵ Bún món, ó o bínia 6uara mí nì-kenínia cñ, á búee bía nòn 6a yi: «Mí dūma wee vūrika le? Mí loñ, ho páahú dñ. O *Núpue Za á 6a à dé 6a bè-kora wérōwá níi yi.

⁴⁶ Mí híni wa lén. Yia á à dé mí ñ na búee dñ.»

Ba wira a Yeesu

(Maaki 14.43-50; Luki 22.47-53; Zan 18.2-11)

⁴⁷ Páahú na ó o Yeesu wee bio yi, á bún ó o Zúdaa búee dñ. O lé 6a nì-kenínia píru jun nì-kení. Ba zāamāa na bò làa wó á 6uan há khá-túa lé há búaa. Lé le *Dónbeení yankarowá júnasa lé 6a *zúifúwa *ní-kía lé bán tonkaa 6a.

⁴⁸ O Zúdaa, yia á à dé o Yeesu mu á à na, á zéenia bio 6a zāamāa á à zúrínāa wo. O bía: «Í hía vaá tēnia núpue na yi lè le kñnbii, se wón lé yia mí wee cà, á 6a wāa wii wo.»

⁴⁹ O o dēnia wá búee 6ó a Yeesu yi ò o bía nòn wo yi: «Nì-kāránlo, foó.» O o tēnia wo yi lè le kñnbii.

⁵⁰ O o Yeesu bía nòn wo yi: «Wán bñlo, bio fo wá búee wé hen, á ù wāa wé.»

A bía ká wá búee 6ó a yi, á wira a.

* 26:31 Mí loñ Zakari vūahú 13.7.

51 A bía wi là a Yeesu mu nǐ-kéní búí dò mí khà-tóní ò o hà le Dónbeení yankarowá òhúhúso beení ton-sá nín-tǎnǐ òhíkàahú kúio.

52 O o Yeesu wáa bía nǎn wo yi: «Dé ũ khà-tóní mí loorè yi. Lé bío á bía wee khuii há khà-túa búenbúen khíi hí làa há.

53 Fo yí zú ká í lá dà à ve í Maá le o búee séení mi le? O o lá à ðéèní ì tonka mí wáayi tonkarowá hín-táwá ká 6a po kuio píru òun le?†

54 Éé ká mu wó ká, á bío túara le Dónbeení bióní vúahú yi á à wé kaka òii ì síráa? Mu bon, ho vúahú mu yi á mu bía le lé ká síi á mu ko mu wéráa.»

55 Bún mǎn ó o Yeesu bía nǎn 6a zámáa yi: «Mí so lá ko mí 6ua khà-túa làa búaa búee wíiráa mí lòn nǐ-kánii le? Làa wizooní búenbúen ká í lá wee wé kéèní le *Dónbeení zǐ-beení yi á kàrán 6a núpua á mi yí wíira mi.

56 Éé ká bún búenbúen wó léé bèra a na, à le *Dónbeení òi-cúaa fεεrowá bío na 6a bía le Dónbeení bióní vúahú yi á òii sí.» A 6a nǐ-kenínia búenbúen wáa lúwa 6a díaa.

Ba 6uan o Yeesu vannáa ho làndá túia fεεrowá cǎn (Maaki 14.53-65; Luki 22.54-55, 63-71; Zán 18.12-14, 19-23)

57 Bía wíira a Yeesu á 6uan wo vannáa 6a yankarowá òhúhúso na 6a le Kayiifu cǎn. Lé bún á ho *làndá bío zéenílowa le 6a *zúífúwa nǐ-kǐa kúaa mín wán yi.

58 O Piere khèra bò a Yeesu mǎn fúaa o Kayiifu lún, á vaá zoó páania kará le 6a parowá, á wee loñ bío mu hía wéráa.

59 Ba yankarowá òúnáa, le ho làndá túia fεεrowá búenbúen wee cá bío 6a à koonínaa o Yeesu yi á à bè yi ì síinínaa o òhúhú á à na 6a à búee.

60 Ká 6a máhá yí yú bío búí, hàri bío 6a núpua cèrèe pá wáa 6uara búee koonia o yi mí cúee. Mu véení, á núpua nùwá òun búí

61 6uara búee bía bío ká: «O nǐ mu bía le mí dá à fio le Dónbeení zǐ-beení á à bíní ì so há wizooní bío tǐn yi.»

62 A 6a yankarowá òhúhúso líi hínǎn yóò ðín ò o bía nǎn o Yeesu yi: «Bío 6a núpua mu wee bío ũ dání yi á fo le fo yí máa bío ðéé búí yi le?»

63 O o Yeesu cèkè ò o ðín. A 6a yankarowá òhúhúso wáa bía nǎn wo yi: «Í wee fio fo, le Dónbeení na wi fεε yèni yi, ká fo lé o *Krista, le Dónbeení Za, ũ bío mu na wεn.»

64 O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Lé fo bía mu. Le í mí ho túia na mia: A lá bío ká wán, á mi ì mí a Núpue Za ká a kará le Dónbeení na dá mu bío búenbúen nín-tǎnǐ.‡ Mí mún khíi mí a ká a kará há dùndúio wán wá à 6uen.»§

65 A 6a yankarowá òhúhúso wáa léekaa mí dà-zínii le bío mu vá a yi dàkhíina, ò o bía: «Lé le Dónbeení ó o là. Wa màkóo yáa wáa mía scérása yi. Mí pá bío ó o là le le Dónbeení.

66 Awa, á lé mu yén á mi wee léekaa?» A 6a bía: «O wó khon, ó o ko ò o búee.»

67 A 6a wee púini mí òjinsáni kúee o yahó wán, ká 6a a vúaa wo le mí nín-kuio. Ba búí wee fio o sáara,

68 ká 6a a bío: «Ūnén Krista, wáa zéení yía vína fo làa wεn.»

O Piere pá a Yeesu bío (Maaki 14.66-72; Luki 22.56-62; Zán 18.15-18, 25-27)

69 Hón páahú so yi, ò o Piere pá kará ho lún yi, á 6a yankarowá òhúhúso beení ton-sá háa nǐ-kéní vá búee 6ó a yi, á bía nǎn wo yi: «Ūnén mún lá wi là a Kalilee nǐ Yeesu.»

70 Ká a Piere máhá pá mu 6a núpua búenbúen yío yi, ò o bía: «Bío fo wee bío ká á ínén yi zú.»

71 O o wá vaá ðín ho lún zúajii. O o ton-sá háa nǐ-kéní tǐn mǎn wo, á wón bía làa bía wi bín: «Yia ká là a Nazareete nǐ Yeesu lá páania wl.»

72 O o Piere tǐn pá mu ò o báa: «O nǐ na ká a ínén yí zú.»

73 Mu dó mí yi cǐnú, á bía bún vá búee 6ó a Piere yi, á 6a bía nǎn wo yi: «Mu bon kénkén. Fo le 6a nǐ-kéní búí. Ū bióní wee zéení mu.»

74 O o Piere wíokaa báa le mí sòobéé á bía: «O nǐ na ká á í yí zú huúu.» Ho pǎn-kéní mu yi, ó o kò-béé wá.

75 O o Piere hácírí máhá bíníaa 6uara bío ó o Yeesu bía nǎn wo yi wán: Sáni ò o kò-béé wá, bún ká ūnén pá le fo yí zú mí á ðǎn há cúa-tǐn. O o Piere ló, á léé wá búbúbú.

27

Ba 6uan o Yeesu vannáa o Pilaate cǎn (Maaki 15.1; Luki 12.1; Zán 18.28)

† 26:53 Ho wáayi tonkarowá hín-táwá kuio píru òun na bío bía ká á kuure dà-kéní wee yí hín-táwá muaaseé hēzIn síi.

‡ 26:64 Mí loñ Lení vúahú (Psaumes) 110.1 § 26:64 Mí loñ Daniyele vúahú 7.13

¹ Le yĩnbii bùirií á le *Dónbeení yankarowá júnása, lè 6a *zuífúwa nĩ-kĩa búenbúen páníia wó le jii le mí ì na a Yeesu 6a à búe.

² A 6a non le jii le 6a ca a, à 6ua varáa o *Pilaate cón, yia ho *Oroomu béε bára ho Zudee kǎhũ jũhũ wán.

*O Zudaa húmú bío
(Bè-wénia 1.18-19)*

³ Bío ó o Zudaa, yia dó a non á mɔn ò o Yeesu 6a síinía jũhũ le mí ì búe, ó o zũna le mí wó khon, ó o yilera yáara, ó o ñuan le wén-hãani bóni láa píru á bĩnía 6ueé non le Dónbeení yankarowá júnása lè 6a nĩ-kĩa yi,

⁴ ò o bía: «ĩ 6èntĩn wó khon lé bío á ì non yia yí yáara dèε le 6a búe.» Ká bán màhã bía non wo yi: «Á bũn ciran warén le? Unén lé yia láa bú.»

⁵ O o Zudaa miina le wári kúaará le *Dónbeení zĩ-beení yi, ò o ló lée wá, á vaá lù ho hũlò zon.

⁶ A le Dónbeení yankarowá júnása khuiira le wári, à 6a bía: «Wa làndá yi, á dén wári so síi yí ko le kúee le Dónbeení zĩ-beení wári wán, lé bío á le lé le cãni wári.»

⁷ A 6a wáania tò, à 6a yá ho mǎhũ búii na 6a wee ve láa «C-ó-mí Mǎhũ» láa de, á wó lè 6a nĩ-háni nũnũ.

⁸ Lé bũn te bío 6a wee veráa ho mǎhũ mu láa cãni mǎhũ hàri lòn zuia.

⁹ A le *Dónbeení jii-cúa fεero Zeremii bío na ó o bía á jii súráa: «Ba khuiira le wén-hãani bóni láa píru, dén na lé le wári na ó o *Isirayεele nípomu héhaa lá a yàamu

¹⁰ á yá lá a có-mí mǎhũ láa bío ó o jũhũso bíaráa mu non mi.»*

*O Pilaate wee tùaka a Yeesu yi
(Maaki 15.2-5; Luki 23.2-5; Zãn 18.29-38)*

¹¹ Bío 6a ñuan o Yeesu vannáa o *Pilaate cón, á wón tùara a yi: «Lé ünén lé 6a *zuífúwa béε le?» O o Yeesu bía non wo yi: «Fo bía mu.»

¹² Bũn mɔn, á bío 6a yankarowá júnása lè 6a nĩ-kĩa wee kooní a yi, ó o yí bía dèε.

¹³ O o Pilaate wáa bía non wo yi: «Bío 6a wee bío ũ jii búenbúen á fo yí máa jii le?»

¹⁴ O o Yeesu yí bía dèε mu búii dǎni yi. A mu wó a Pilaate coon dǎkhĩina.

*Ba stinía o Yeesu jũhũ le mí ì búe
(Maaki 15.6-15; Luki 23.13-25; Zãn 18.39-40; 19.4-16)*

¹⁵ Ho *Paaki sánú lée Paaki sánú díro yi, à yia ho *Oroomu béε bára ho Zudee kǎhũ jũhũ wán à lén o kásó nĩ búii día, yia 6a zǎamáa le o día.

¹⁶ Mu ì wé à kásó nĩ búii wi bĩn á yeni ló. Ba wee ve o láa [Yeesu] Barabaasi.

¹⁷ O o Pilaate wáa tùara 6a zǎamáa na kúaa mín wán yi: «Lé o yén á mí wi à ì lén día? Lé o [Yeesu] Barabaasi lée táa lé o Yeesu na 6a le *Krista?»

¹⁸ O Pilaate zũ kénkén le 6a dó a Yeesu non mí yi lé bío le yandee wi 6a yi o bío yi.

¹⁹ Pǎahũ na ó o Pilaate wi le cítii finii lahó yi, á bán háa le 6a 6uee bío bío ká na a yi: «Yí dé ũ jii o nĩ mu bío búii yi. Lé o yí wó yi khon. Ho tĩnǎahũ, á ì 6èntĩn lò bon há kònkórá yi o bío yi.»

²⁰ A le *Dónbeení yankarowá júnása lè 6a *zuífúwa nĩ-kĩa á bía bó 6a zǎamáa jũhũ, le 6a fio o Barabaasi lén díaró ká 6a búe o Yeesu.

²¹ O o Pilaate lá le bóni ò o tùara 6a yi: «Ba nũwá jun na ká tǎahũ, á lé o yén á mí le ì día?» A 6a bía non wo yi: «Día a Barabaasi.»

²² O o Pilaate tùara 6a yi: «Ká a Yeesu na 6a le Krista á mí le ì wé kakaráa?» A 6a búenbúen bía: «Búεε wo ho *kùrùwá wán ò o hí.»

²³ A wón tùara 6a yi: «Lée webio ó o wó khon yi?» A 6a wíokaa wee bío pǎnpón: «Búεε wo ho kùrùwá wán ò o hí.»

²⁴ Bío ó o Pilaate mɔn ò o yí dà bío búii máa wé, à 6a nũpua hoorá wíokaa wee dé wán, ó o lá mu numu ò o sεera mí níni 6a zǎamáa yahó ò o bía: «ĩ níi ló a nĩ na ká búero bío yi.»

²⁵ A 6a zǎamáa búenbúen bía: «Le o húmú bío sánsá warén lè wa zàwa.»

²⁶ O o Pilaate wáa lera a Barabaasi día, ò o le 6a ha a Yeesu lè há labáani. O o non wo le 6a búεε ho kùrùwá wán.

*Ba dásiwá wee zũarĩka a Yeesu yi
(Maaki 15.16-20; Luki 23.11; Zãn 19.2-3)*

²⁷ O Pilaate dásiwá ñuan o Yeesu zonnáa le zĩ-beení lún yi, à 6a von mí ninzáwa na ká búenbúen á 6a 6ueé kĩnía wo yi.

* 27:10 Mi lorĩ Zakari vǎahũ 11.12-13; Zeremii vǎahũ 18.2-3; 19.1-2; 32.6-15

28-29 Bío 6a le mí ì zùàńka a yi, á 6a tera a sí-zínia, á 6a zínia wo lè ho kánbun muhù†. Ba tá ho ńúhú kírí lè há kíkara á yòó bò a ńúhú wán á wó là a bá-zámu khònlúee, á 6a dó le káání o nín-tíání, á wee líi fàrá mí nònkóńúná wán o yahó, ká 6a a bío: «Zúífúwa bée, foó!»
 30 Ba wee ńúńí mí ńinsáńí kúee o wán, á wee fé le káání vín là a ńúhú.

31 Bío 6a zùàńkaa wo yi vó, á 6a tera ho kánbun muhù, á 6a bínia zínia wo là a kùrú sía, á guan wo wá vaá búee ho kùrúwá wán.

O Yeesu 6a búaa ho kùrúwá wán

(Maaki 15.21-32; Luki 23.26-43; Zán 19.17-22)

32 Bío 6a zoó wee lé ho lóhó yi, á 6a fò mún làa ńí búí na 6a le Simón. O wee lé ho Siréena lóhó yi. A 6a dásiwá kíkáa wo yi le o fé o Yeesu kùrúwá ńí.

33 Bío 6a vaá dān ho lahó na 6a wee ve làa Kolokota, bñn kúará le «ńún-òòkúee lahó,»

34 á 6a nòn ho *dívén na 6a lúnkaa lè mu bío búí na hée o Yeesu yi le o ńu. Ká a dindío mu, ó o pá le mí máa ńu mu.

35 Bío 6a búaa wo ho kùrúwá wán vó, á 6a wó le ńún-síní bío á sankaaráa o sí-zínia,

36 á 6a kará bñn pan wo yi.

37 Ba túara bío nòn 6a síiníanaa o ńúhú ho penperen wán á yòó búaa o ńúhú yi: ȲIA KÁ LÉ O YEEU, 6A ZÚIFÚWA BÉE.

38 Ní-wánna nùwá ńun 6a mún búaa há kùrúwáwá wán là a Yeesu. O ní-kéní wi là a nín-tíání, ó o ní-kéní wi là a nín-kááhó.

39 Ba nùpua na wee khíí làa bñn wee kífón mí ńúná ká 6a á là a,

40 ká 6a a bío na a yi: «Ūnén na lá wi á ū flo le *Dónbeení zí-beení á bñn so le bān dà-veere há wízoóní bío tñn yi, wáa fení ūten. Ká fo lé le Dónbeení Za, á ū lé ho *kùrúwá wán líi.»

41 Hári le Dónbeení yankarowá, lè ho lándá bío zéenílowa, lè 6a ní-kía wee yáa mí ńíní yi na a yi ká 6a a bío:

42 «O fení 6a búí, ò orén máhá yí dà máa fení mítén. O yí le mí lé o Isirayeele ńípomu bée le? O o wáa lé ho kùrúwá wán líi, á wa à dé wa sía wo yi.

43 O dó mí síi le Dónbeení yi, á bía le mí lé le Dónbeení Za. Awa, ká le Dónbeení mu wa a, á le wáa fení a.»

44 Ba ní-wánna na 6a búaa há kùrúwáwá wán o nísáa mún wee là a làa bñn síi.

O Yeesu húrun

(Maaki 15.33-47; Luki 23.44-56; Zán 19.25-42)

45 Le wii yòó fàráló páahú, á ho kshú búenbúen dñndñn wó le tibírí, á míana fúuu fúaa le wi-háarè.

46 Le wi-háarè mu páahú, ó o Yeesu bía bío ká pñnpñn: «Elii, Elii, lama sabatanii?» (Bñn kúará le «wán Dónbeení, wán Dónbeení, fo pá mí día le we?»*)

47 A bía wi bñn nùwá yēn búí ńá mu, á 6a bía: O wee ve o *Elii.

48 A 6a ní-kéní lùwa vaá lá le dēe búí na wee kùńín mu ńumu 6ua, á 6uee zíira mu bē-ńia yi, á can le 6úaaħiire yi yòó dá a Yeesu yi le o ńu.

49 Ba búí bān bēn wee bío: «Mí día le wa loń le o Elii 6uee fení a le?»

50 O o Yeesu wíokaa wáamaa pñnpñn, ò o húrun.

51 Hón páahú so yi, á ho pñnsò-beení na zoó céra le Dónbeení zí-beení yi á yòó lēera mí tñahú líí ló. A ho tá dēkío, á há 6úaarà bēnkaa.

52 Há búráa ńíní hénkaa, á le Dónbeení nùpua cērēe búí na lá húrun á vèera.

53 Ba ló há búráa yi, ó o Yeesu vèeró món, á 6a líi zon le Dónbeení lóhó Zeruzalemu yi. A 6a nùpua cērēe mōn 6a.

54 A ho Oroomu dásiwá ńúhúso lè 6a dásiwá na lá pan o Yeesu yi á mōn ho tá dēkéró làa bío wó, á 6a zána dākħíina, á 6a wee bío: «O 6ēntñn lá lé le le Dónbeení Za binbirí.»

55 Hāawa cērēe mún kera bñn, á khèra dñn wee loń. Ba lé bía bò a Yeesu yi hári ho Kalilee yi, á wee sá na a yi.

56 Ba hāawa mu tñahú ó o Makadala Mari, là a Zaaki là a Zozeefu bān nu Mari, là a Zebedee nùwá bān nu á wi yi.

57 Bío ho ziihú dān, á ho Arimatee lóhó ńí búí na lé o náfòrò bānsó á wá 6uara. O yèni 6a le Zozeefu. O mún lá lé o Yeesu ní-kenínia ní-kéní búí.

58 Wón lé yía wá vaá flora a Yeesu ní-hínmu o *Pilaate cón. O o Pilaate le 6a día le o lá.

59 O o Zozeefu lá há, á bá lé ho pñnsò-fñle,

60 á dó mí kùrú búure yi na ó o có ho 6úaaħó yi. O o bñnía le hue-beení á pon le ńii, ò o wá.

61 Mu wee wé ò o Makadala Mari lè mí yèn-6ua Mari na so á kará sánsáa le búure.

Ba dásíwá pan o Yeesu búure yi

⁶² Mu tá na léé t̄s̄n, ho *Sabaá zoñ, á 6a yankarowá ñúnása, lè 6a *Farizéwa páania van o Pilaate c̄s̄n,

⁶³ á vaá bía n̄n wo yi: «Cúkúso Pilaate, o sabín-fútaalo mu bióní búí á wa hácirí 6uara wán. Bío ó o yílo lá wi lua, ó o bía le mí húmú wizooní t̄n zoñ ká mí ì vèe.

⁶⁴ Cén na le ñii le 6a pa le búure yi fúaa mu wizooní t̄n ní, bèra a na ò o ñi-kenínia yí buee lén o s̄anía ká 6a bío na 6a z̄amáa yi le o vèera. A dén sabéré so á à porí dío ho yahó.»

⁶⁵ O o Pilaate bía n̄n 6a yi: «Ba dásíwá na a pa le búure yi wi hen, nín-bia. Mí fé 6a à mí lén vaa pa le yi làa bío mí dà à wé làa bú.»

⁶⁶ A 6a wáa wá vaá léra le búure mu paró bío yío. Le hue-beení na pon le búure ñii á 6a wíokaa pon kúinkúin, á bàrà 6a dásíwá le 6a pa le yi.

28

O Yeesu vèera

(Maaki 16.1-10; Luki 24.1-12; Zán 20.1-10)

¹ Ho dimaasi zoñ tá-t̄la yi, ká ho *Sabaá kh̄fina, ó o Makadala Mari lè mí yèn-6ua Mari na so á wá van le búure wán.

² Yío 6ueé t̄í, á ho tá dèkíò lè mí p̄nká, ó o Nuh̄tso Dónbeení wáayi tonkaro búí yòó ló líí b̄inía le huee kh̄fí bàrà á yòó kará wán.

³ O wee ñuúika lè ho viohó ñuúikaró bío síí, á sí-z̄inia ka p̄tiap̄tiapt̄ia.

⁴ Ba parowá z̄ana fúaa 6a wee z̄a, á ka lè 6a húrun.

⁵ A ho wáayi tonkaro lá le bióní, ò o bía n̄n 6a háawa yi: «Minén háawa mu, mí yí z̄s̄n. I z̄ú le mí wee cá a Yeesu, yía 6a búaa ho *kùrùwá wán.

⁶ O mía hen, o vèera làa bío ó o h̄ía biaráa mu. Mí 6uen buee lorí ho lahó na ó o lá d̄uma yi.

⁷ Mí bánbá vaa bío na a ñi-kenínia yi le o vèera. A bío ká wán, ó o dú 6a yahó van ho Kalilee k̄sh̄t̄, lé b̄ín 6a vaá mí a yi. B̄ín lé bío á ì lá wi à ì bío na mia.»

⁸ A 6a d̄énia b̄inía f̄uaf̄ua ká 6a z̄nkaa, á 6a sía mún pá wan làa sóob̄é, á lúwa vaá bía mu là a Yeesu ñi-kenínia.

⁹ Yío 6ueé t̄í, ò o Yeesu wee sí 6a yahó, á bía làa ba: «Mí foó.» A 6a wá 6ueé 6ó a yi, á líí 6uan o zení yi à 6a búaaania wo.

¹⁰ O o Yeesu wáa bía n̄n 6a yi: «Mí yí z̄s̄n. Mí lén vaa bío na wán z̄awa yi le 6a lén va ho Kalilee k̄sh̄t̄, lé b̄ín 6a à mí mí yi.»

Ba dásíwá na lá pan o Yeesu búure yi ñi-cúa

¹¹ Bío 6a háawa wí ho w̄sh̄t̄ wán wá, á 6a dásíwá nùwá yen búí na lá pan le búure yi 6̄en wá lion ho lóhó yi, á líí bía bío wó búenbúen n̄n 6a yankarowá ñúnása yi.

¹² Le *Dónbeení yankarowá ñúnása kúaa mún wán lè 6a *ñi-k̄a á wáania tò, à 6a n̄n le wárí na boo 6a dásíwá yi,

¹³ à 6a bía n̄n 6a yi: «Mí bío le o ñi-kenínia 6ueé ñuaana a ho tá t̄sh̄t̄ ká mí d̄uma.

¹⁴ H̄arí ká a *Pilaate wó wó ñá mu, á wa à z̄ur̄t̄ bío wa à bío á à búeraa o ñúh̄t̄, á mí ñúná á à lé.»

¹⁵ A 6a parowá fó le wárí, á 6a wó làa bío 6a biaráa mu n̄n 6a yi. A mu b̄enb̄era fò há làa búenbúen 6a *z̄uíf̄uwa c̄s̄n á 6ueé 6ó ho zuia yi.

O Yeesu zéenia miten lè mí ñi-kenínia

(Maaki 16.14-18; Luki 24.36-49; Zán 20.19-23; Bè-wénia 1.6-8)

¹⁶ Ba ñi-kenínia p̄irú dòn wá van ho Kalilee k̄sh̄t̄, le búte-za na ó o Yeesu zéenia làa ba wán.

¹⁷ Bío 6a m̄n wo, á 6a búaaania wo, ká 6a búí wi 6a t̄sh̄t̄ pá titikaa.

¹⁸ O o Yeesu vá 6uara, ò o bía n̄n 6a yi: «Mu bío búenbúen wéró ho wáayi lè ho tá wán á le Dónbeení n̄n p̄nká míí.

¹⁹ Mí wáa lén va há síwá n̄pua búenbúen c̄s̄n, à vaa wé 6a lè ñi-kenínia. Mí bátízé 6a o Maá là a Za lè le Dónbeení Hácirí yèni yi.

²⁰ Mí k̄arán 6a à 6a wé bè bío búenbúen na á ì henia n̄n mia yi. Mí z̄ur̄t̄ mu, ì ì kerí làa mia há wizooní búenbúen yi fúaa ho ñim̄ñá véro.»

Le Dónbeeni bín-tente vūahū na ó o Maaki túara

Vūahū túaró pūhū

O Maaki hía wee bè là a Piere là a Poole, á wee séení 6a le Dónbeeni tonló yi (Bè-wénia 13.5; Koloosisa 4.10; Piere nín-yání 5.13). O Maaki vūahū wee zéení le o Yeesu lé le Dónbeeni Za na yú ho pánká mu bío búenbúen wán (Maaki 1.1; 15.39).

Bío ó o Zán na hía wee bátizé 6a núpua á 6uara 6ueé wiokaaráa ho wōhū ká là a Yeesu, lé bñn ó o Maaki nín-yání túara mí vūahū yi. O mún zéení bío ó o Yeesu 6uara 6ueé bátizéararáa o Zán cón làa bío ó o Satáni khàráa wo loína bío (Maaki 1.1-13).

Bío ó o Yeesu von lé mí nì-kenínia, làa bío ó o wó, bñn búenbúen ó o Maaki túara mí vūahū yi (Maaki 1.14-10.52).

O Yeesu fèra bía bío va á wé o yi ho Zeruzalæmu yi á nòn mí nì-kenínia yi. Ká 6a máhā yi zūřna a bióni mu kúará (Maaki 8.31; 9.30-32; 10.32-34).

Pāahū na ó o Yeesu wee zo ho Zeruzalæmu yi, á 6a zāmáa dó ho cūkú beeni wo yi. Ká 6a *zúifūwa ya-díwá bán pá a bío (Maaki 11-13). O Maaki vūahū véení, ó o zéení a Yeesu hómú là a véeró bío (Maaki 14-16).

Le Dónbeeni tonkaa o Zán Batiisi

(Matiye 3.1-12; Luki 3.1-9, 15-17; Zán 1.19-28)

¹ Dño ká lé le bín-tente, dño wee zéení le Dónbeeni Za Yeesu *Krista bío pūhū búení

² làa bío le Dónbeeni bía mí pì-cúa fæero *Ezayii vūahū yi:

«Ī ì tonka ĩ tonkaro

o ò dí ũ yahó á 6ueé wíoka ũ wōhū.*

³ Nii búii wee bío pónpón le dùure yi ká sii:

«Mí wíoka ho wōhū ká a Nūhūso ò 6uen.

Mí muin ho wōhū na o ò bè.†»

⁴ A lé bñn mu 6èn wóráa. O nii búii na 6a le Zán hía wi le dùure yi, á bío ká lé bío ó o wee bue: «Mí 6uen à ĩ bátizé mia, lé bñn á à zéení le mí khú mu bè-kora wéró yi, á bò le Dónbeeni yi, á le è sén mí bè-kora á à día.»

⁵ Ho Zudee kōhū núpua lè ho Zeruzalæmu lóhósa búenbúen wee lé 6uen o cón. Ba wee zéení mí bè-kora 6a núpua yahó, ò o Zán bátizé 6a ho Zurudēn muhū yi.

⁶ O Zán dà-zínii tá là a cón-púmúktú vará, á ku-cēnii wó lè ho sáahū. O bè-dínii lé 6a hawá lè há sò-kía sòró.

⁷ Bío ká lé bío ó o hía wee bue na 6a zāmáa yi: «Núpue búii wi ĩ món wá a 6uen, wón po mí. Ī yáá yi ko là a nakāa tenló hūúu.

⁸ Inēn bátizéra mia lè mu jumu yi, ká arén wón khii bátizé mia lè le Dónbeeni Hácíri.»

O Yeesu bátizémù là a kúara lénló bío

(Matiye 3.13-17; 4.1-11; Luki 3.21-22; 4.1-13)

⁹ O Yeesu wáa ló ho Kalilee kōhū lóhó na 6a le Nazaræete yi á van o Zán cón, á wón bátizéra a ho Zurudēn muhū yi.

¹⁰ O Yeesu zoo léení mu jumu yi, ó o mōn ho wáayi á ho jii héra lè mí pánká, á le Dónbeeni Hácíri lion lón háponi o wán.

¹¹ A mu tāmú búii sã jã ho wáayi, á bía: «Fo lé ĩ Za na á ĩ bò ĩ taká wán, ũ bío sí mi.»

¹² Bñn mōn á le Dónbeeni Hácíri dēení jãana a vannáa le dùure yi.

¹³ O wó há wizooni 6úará-jun bñn. Lé hón pāahū so búenbúen ó o Satáni khà a yi loína. O kera 6a najuwá fahū bñn á bío ó o mākóo wi yi, á ho wáayi tonkarowá wee wé na a yi.

O Yeesu von 6a ce-pawá nūwā nda

(Matiye 4.12-22; Luki 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ O Zán déró ho kásó yi mōn, ó o Yeesu wá van ho Kalilee kōhū á vaá wee bue le Dónbeeni bín-tente na 6a núpua yi.

¹⁵ O wee bío na 6a yi: «Ho pāahū jii tun, le *Dónbeeni béení 6ueé 6ó. Mí khí mu bè-kora wéró yi á bè le Dónbeeni yi, à mí tà le bín-tente bío.»

¹⁶ Bío ó o Yeesu hía bá ho Kalilee vū-beeni jii wá, ó o vaá mōn 6a ce-pawá nūwā jun. Ba lé o Simōn lè mín za Andere. Ba wee yénni mí zúán dé mu jumu yi.

* 1:2 Mí lorí Malasii vūahū 3.1 † 1:3 Mí lorí Ezayii vūahū 40.3

¹⁷ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mi ɓuee bè mi, á í wé á 6a nùpua lé bía mi wé è yí á à 6ua à ɓuennáa í cón láa bío mi wee paráa 6a cewa bío síi.»

¹⁸ A 6a dɛɛnía kúaará mi zúánwá à 6a bò là a Yeesu wà.

¹⁹ O Yeesu dá vá van mí yahó, ó o mɔn o nii ɓúí na 6a le Zebedee zàwa, o Zaaki lè mín za Zán à 6a wi mí woohú yi wee wíoka mí zúánwà.

²⁰ O o Yeesu dɛɛnía von 6a, á 6a ló díá mín maá Zebedee lè 6a ton-sáwá ho woohú yi, á 6a bò là a Yeesu wà.

O nii na ó o cɛnd wee beé ló

(Luki 4.31-37)

²¹ O Yeesu lè mí nĩ-kenínia wà van ho *Καπεπnayuumu lóhó yi. Ba *zúífúwa vùrló wizonle na 6a le *Sabaa zoñ ó o zon 6a káranló zii yi, á zoó wee káran 6a.

²² A bía jí a bioní wó coon láa sóobéɛ. Lé bío ó o yí káranna 6a nùpua lè ho *lánda bío zéeniłowa bío síi. Orén wó mu lè ho pánká na le Dónbeení nɔn wo yi.

²³ Mu páahú mí ɓere yi, á ɓɛn ò o nii ɓúí na ó o cɛná wi yi ɓueé zon 6a zúífúwa káranló zii yi, á bía pónpón:

²⁴ «Nazarete nii Yeesu! Léee webio á ũ wà ɓueé cá wa cón hen? Fo ɓuara wa yáaró bío yi léee? Ba le í yí zú fo le? Ũnén lé yía lé le Dónbeení nùpue na le tonkaa.»

²⁵ O o Yeesu námakaa wo yi: «Wé tété. Lé o nii mu yi lónbío.»

²⁶ O o cɛná zékera a nii lè ho pánká, ò o ló a yi ká a wáamaa pónpón.

²⁷ A 6a nùpua wó coon dakhíina, fúta 6a wee bío mín yi: «Éee! Bío kà léee webio? Ho léee káranló flne na pánká wi. Hári 6a cɛnáwa ó o nùpue mu wee na le jii yi, á 6a wé bío ó o wi à 6a wé.»

²⁸ O o Yeesu yèni dɛɛnía ló fúafúá ho Kalilee kóhú ɓúenɓúen yi.

O Yeesu wéera 6a vánvárowá cèrɛ

(Matiye 8.14-17; Luki 4.38-41)

²⁹ ɓɛn mɔn ó o Yeesu ló 6a *zúífúwa káranló zii á bò mín là a Zaaki là a Zán á téréna van o Simɔn là a Andere ɓán zii.

³⁰ Mu wó ò o Simɔn ɓán hio háa wi le dāmu dɛɛ yi, lé bío le tɛɛní wee zéé wo. O Yeesu ɓuee dɛɛnii á 6a bía a bío làa wo.

³¹ O o Yeesu vá vaá ɗn o jùhú yi, ò o líí fú a nii yi hóonía làa wo, á le tɛɛní khíina ó o dɛɛnía hínnɔn nɔn ho ɗnɔlɔ 6a yi.

³² Le wii zoró mɔn, ho tá yuuní,[‡] á 6a nùpua ɓuan mi vánvárowá làa bía 6a cɛnáwa wi yi ɓúenɓúen ɓuararāa o Yeesu cón.

³³ Ho lóhó nùpomu ɓúenɓúen ló ɓueé kúaa mín wán le zii zúajii.

³⁴ O Yeesu wéera 6a nùpua cèrɛɛ na mu vāmú lè mi síwá lá wee beé ló, á mún nɔn 6a cɛnáwa cèrɛɛ léra bía 6a wi yi. O yí máa díá à 6a cɛnáwa mu bío, lé bío 6a zú a síi.

(Luki 4.42-44)

³⁵ Mu tá na léee tɔn yɛnbii ɓùerii, ká ho tá ka yùiii, ó o Yeesu hínnɔn le zii yi, á wà ló ho lóhó mɔn le lùe ɓúí na á nùpue mía yi, á léee wee fio le Dónbeení yi ɓn.

³⁶ O o Simɔn lè mi nɛnzáwa ló léee wee cá a.

³⁷ Bío 6a vaá yú a, á 6a bía nɔn wo yi: «Loí, 6a nùpua ɓúenɓúen wee cá fo.»

³⁸ Ká a Yeesu máhá bía nɔn 6a yi: «Mi wa lén va há lórá na bámakaa yi. I mún ko á í vaa bue le ɓn-tente ɓn, lé bío á ɓɛn lé í ɓuenló jùhú.»

³⁹ O o wáa hínnɔn tò ho Kalilee kóhú ɓúenɓúen yi wà, á wee bue le Dónbeení bioní na 6a nùpua yi 6a *zúífúwa káranló zini yi, á mún wee ja 6a cɛnáwa lén bía 6a wi yi.

O Yeesu wéera a ɓúeré ɓúí

(Matiye 8.1-4; Luki 5.12-16)

⁴⁰ *ɓúeré ɓúí wà ɓuara a Yeesu cón, á ɓueé líí fàrá mí nɔnkóɓúná wán ò o wee yanka a ká síi: «Fo dà á wéé mi ká fo tà.»

⁴¹ O o nii makári ɓuan o Yeesu yi dakhíina. O o líí bò mi nii o wán ò o bía nɔn wo yi: «Í tá mu, wáa wa.»

⁴² O o ɓúeré sáahú dɛɛnía ɓnía se ɗn.

⁴³ O o Yeesu le o lén, ò o henía bío ká nɔn wo yi:

⁴⁴ «Háyà. Bío wó foñ á ũ yí bío le nùpue jí. Ká ũ máhá vaa zéeni ũten lè le *Dónbeení yankaro. A ũ mún wé mu hámu ɓio na ó o *Moyiize bò le 6a wé wé mu dání yi, á 6a ɓúenɓúen zúí ká ũ wan bío bon.»

[‡] 1:32 Ho Sabaa jùhú wee wé ɓúa ho yèzúmá zoñ ziihú á vaa vé ho tibiiri zoñ le wii zoró páahú. Lé ɓɛn nɔn á 6a bíarāa hen le 6a nùpua pan le wii líi zoró á wee ɓuarāa mí vánvárowá ɓuennāa o Yeesu cón, lé bío 6a lá yí dá máa wé mu le wisoni yi ho Sabaa bío yi.

⁴⁵ Ká bío ó o nni mu wà ó o wee yényení bío wó a yi há lùà búenbúen yi. Lé bún nòn ó o Yeesu yí máa tà zo lóhó à nùpue mi, ò o wee khèn kèní ho donkàhú lùe búí na á nùpue mia yi. A 6a nùpua wee lé lùà búenbúen yi à buen o c̄s̄n.

2

O Yeesu wéera a mùamúa á mún séra a bè-kora dia

(Matiye 9.1-8; Luki 5.17-26)

¹ Wizooni bío yèn bún m̄n, ó o Yeesu bíniá buara ho *Kapèenyuumu. A 6a ná a s̄á le o wi le z̄ii yi.

² A 6a z̄aamáa buéé fò mín búirí búirí á lùe yí ká, hàrì ho z̄uájii. O o Yeesu wee zéeni le Dónbeení bíoní na 6a yi.

³ A 6a nùpua nùwá yèn búí vaá ló wee buen. Ba nùwá náa 6a f̄ahú buan o mùamúa.

⁴ Ká 6a màhá yí dà máa zoó bàrá a o Yeesu yahó 6a nùpua booró bío yi. A 6a yòó kara ho lóho s̄ansáa hen na ó o Yeesu wi yi. Lé hón k̄hú so á 6a dó a mùamúa yi lè há h̄ni á liinía ká a d̄uma mí d̄amu d̄è wán.

⁵ Bío ó o Yeesu m̄n bío 6a dóráa mí s̄a wo yi, ó o bíá nòn o mùamúa mu yi: «Wàn b̄nlo, ù bè-kora séra dia.»

⁶ A ho *lándá bío zéeni lowa na wi bún wee bío mí yiwa.

⁷ «O nùpue mu wee bío ká s̄ii le we? O wee m̄ni m̄ten lè le Dónbeení. Lée wée dà à s̄en mu bè-kora á à dia ká mu ȳn̄n̄ lè Dónbeení mí d̄on.»

⁸ O o Yeesu d̄èniá z̄una 6a yilera ó o bíá nòn 6a yi: «Lée webio nòn á há yilera na ká s̄ii wiráa mia?»

⁹ Lé mu ȳn̄n̄ bíoró wayi? Lé á bío na a mùamúa yi le o bè-kora séra dia lée, táá lé á bío na a yi le o h̄ni lá mí d̄amu d̄è ò o varáka?

¹⁰ Ká 1 màhá wí á mí z̄ur̄ na lé o *Nùpue Za yú ho p̄ánkà ho tá wán à s̄ennáa mu bè-kora dia.» O o wáa bíá bío ká nòn o mùamúa yi:

¹¹ «Le 1 bío mu na foñ, lii h̄ni, lá ù d̄amu d̄è á ù khí6o.»

¹² Mí lahó yí ó o nni mu d̄èniá h̄n̄n̄ yòó d̄n̄, á lí lá mí d̄amu d̄è ò o lée wá ká 6a búenbúen d̄n̄ wee loñ. A 6a búenbúen wó coon mu bío yi. A 6a wee khòoní le Dónbeení ká s̄ii: «Bíó ká 6àn s̄ii wa d̄n̄ yí m̄n h̄uu.»

O Yeesu buara 6a bè-kora wérowá bío yi

(Matiye 9.9-13; Luki 5.27-32)

¹³ O Yeesu yeremáa van lè ho Kalilee v̄u-beeni jii. A 6a z̄aamáa wee buen ò o kárán 6a.

¹⁴ O wee kh̄í, ó o m̄n o n̄i búí na 6a le Alifee za Levii ká a kará mí tonló lùe yi, á wee fé ho l̄anpó. O o Yeesu bíá nòn wo yi: «H̄ni bè m̄.» O o Levii líi h̄n̄n̄ bò a yi.

¹⁵ O Levii von o Yeesu lè ho d̄n̄ló mí z̄ii. Ho *l̄anpó féwá lè 6a n̄i-kora c̄èr̄è wi ho d̄n̄ló mu d̄in̄i lá a Yeesu lè mí n̄i-ken̄niá. Mu bon. Ba nùpua c̄èr̄è na h̄ia wee bè làa wo lé bán nùpua so s̄ii.

¹⁶ Ho *lándá bío zéeni lowa na lé 6a *Fariz̄iwa kuure nùpua búí á m̄n ò o Yeesu wee dí lè 6a n̄i-kora lè ho l̄anpó féwá, á 6a bíá nòn o n̄i-ken̄niá yi: «Lée webio nòn ó o wee d̄íráa làa bán nùpua so s̄ii?»

¹⁷ O o Yeesu ná bío 6a bíá, ó o bíá nòn 6a yi: «Héyí! Minén! Nùpua na lò hereka so wee wé cà t̄ni 6ànso d̄áni le? B̄uée. Ba v̄anv̄arowá lé bíá wee wé cà a d̄áni. Inén yí buara bíá wee leéka le mí t̄ér̄enna bío yi dé. Bíá z̄u le mí lé 6a bè-kora wérowá lé bíá á 1 buara bío yi.»

Mu bè-kta le mu bè-fla wi mín j̄n̄d̄a yi

(Matiye 9.14-17; Luki 5.33-39)

¹⁸ Wizonle búí ó o Z̄an Batiisi n̄i-ken̄niá lè 6a *Fariz̄iwa n̄i-ken̄niá lù mí j̄n̄i. A 6a nùpua búí wá buéé t̄uara a Yeesu yi: «Lée webio nòn ó o Z̄an Batiisi n̄i-ken̄niá lè 6a Fariz̄iwa n̄i-ken̄niá wee lí mí j̄n̄i á ùn̄n̄ n̄i-ken̄niá 6èn yí máa wé mu?»

¹⁹ O o Yeesu bíá nòn 6a yi: «Mi wee leéka le bíá 6a von mu yaamu s̄an̄u d̄író yí á 6a so dà a bío le 6a lí mí j̄n̄i ká a há-fla 6àn báa làa ba wi mín wán le? Bún yí dà máa wé.

²⁰ È ká p̄ahú búí kh̄ii dá, ó o há-fla bán báa 6a à lén 6a f̄ahú, bún ká 6a màhá wé è lí mí j̄n̄i.

²¹ «Nùpue máa lá n̄n̄-ké-f̄nle bío búí máa la làa baká k̄nle. Lé bío ká a wó mu, á le n̄n̄-ké-f̄nle á à w̄ioka à l̄è ho.

²² Làa bún s̄ii, á nùpue máa kúee *d̄iv̄én fla s̄um̄ani-k̄ia yi. Lé bío ká a kúaa ho bún, ká ho h̄ia wee za, á há à n̄ama. A ho d̄iv̄én lè há s̄um̄aniwa á à páani ì yáa. Ho d̄iv̄én fla ko ho kúee há s̄um̄ani-fla yi.»

O Yeesu wee zéeni ho Sabaa bío ya-binbiri

(Matiye 12.1-8; Luki 6.1-5)

23 Ho *Sabaa búí zoñ ká a Yeesu wee káa há mana búí yi, ó o ní-kenínia wee khé ho dínlò ho wáhú nísání à là.

24 A 6a *Farizíewa wee bío là a Yeesu. «Loí, lée webio nòn á ù ní-kenínia wee sáráa ho Sabaa zoñ ká wa làndá jòn hò mu?»

25-26 O o Yeesu bíá nòn 6a yi: «Bíó ó o *Daviide yánkaa wó á mi dín yí káránna yí mòn le? Mu wó le *Dónbeení yankarowá jùhúso beení Abiataare pàahú. O Daviide lè mí ninzáwa á le híni híá dà á 6a yí yú bíó 6a à dí. O orén mí bεεre zon le Dónbeení zlí yi á zoó lá le Dónbeení hámu búúrú là, ó o mún 6uan ho búí lée nòn mí ninzáwa yi, ká le Dónbeení yankarowá mí dòn lé bíá jòn lá ko 6a wé là ho làa bíó ho làndá bóráa mu.»*

27 O o Yeesu pá bínia bíá nòn 6a yi: «Ho Sabaa bàrá ò o nùpue bíó wé se, ká nùpue yí léra Sabaa bíó yi.

28 Lé bún nòn ó o Nùpue Za á ho Sabaa bíó mún wi níi yi.»

3

O Yeesu weéra a nii na bàhó húrun

(Matiye 12.9-14; Luki 6.6-11)

1 Bún món ó o Yeesu bínia van 6a *zúífúwa káránlò zlí yi. Mu zoñ à nii búí wi bín á bàhó húrun.

2 A 6a *Farizíewa na wi bín bò mí yío o Yeesu wán le mí i loí ká a weé o nii mu ho *Sabaa zoñ, lé bíó 6a wi 6a zéeni a Yeesu mu wékheró bíó.

3 O o Yeesu bíá nòn o nii na bàhó húrun yi: «Lii híni 6uee lée dín 6a nùpua 6úen6úen yahó le 6a mi fo.»

4 Bún món ó o Yeesu tùara bíá wi bín yi: «Wa làndá yi á lé mu yén ó o nùpue ko ò o wé ho Sabaa zoñ? Lée bè-tente lée, tàá lée bè-kohó? Lé ho káni a nùpue lée, tàá lé ho díá ò o hí?» A bíá wi bín yí bíá dεε.

5 O o Yeesu lorína 6a 6úen6úen yi khúí fò le le sí-cílè. O mún yi wee vá le mi sòobéε bíó 6a yiwa tunka bíó yi. O o wáa bíá nòn o nii yi: «Hóóní ù bàhó.» O o nii hóónía ho á ho dεénía wan.

6 A 6a Farizíewa fó mín á 6a ló á dεénía lée kúaa mín wán là a *Herode kuure nùpua, á 6a wee loí bíó 6a à wé á à 6úeráa o Yeesu.

Ba zámáa wee lé 6uen o Yeesu cón

7-8 O Yeesu lè mí ní-kenínia wá van ho Kalilee vù-beení jii á 6a minka zámáa bò a yi. Ba nùpua mu búí ló ho Kalilee kóhú yi. Ba búí ló ho Zudee kóhú lóhó na 6a le Zeruzalemu yi, lè ho kóhú mu lórá búí yi mún. Ba búí ló ho Idumεε kóhú yi, lè ho Zurudén muhú món. Ba búí ló há ló-záwa na bámakaa ho Tiire lè ho Sidón lórá yi. Bán zámá-kúii so hífa wee 6uen o Yeesu cón, lé bíó 6a jà bíó ó o wee wé 6úen6úen.

9 O o Yeesu wáa le mí ní-kenínia 6ua ho woohú búí 6uennáa bèra a na ká 6a zámáa hífa wee hénka a, ò o zo hon.

10 Mu bon. Bíó ó o wee weé 6a nùpua cèrèε ká sii, á bíá mu vámú wee beé lò wee jàa mín o wán, bèra à na ò o yí 6a túii yi.

11 Ba nùpua na 6a cínáwa wi yi ká 6a sansan mòn o Yeesu, á 6a lé lùiorá a tá, à wé wáamaka ká 6a à bíó: «Fo lé le Dónbeení Za.»

12 Ká a Yeesu màhá wee hení mu na 6a yi le 6a yi bá mí bíó na nùpua yi.

O Yeesu hueekaa mí tonkarowá píru jùn

(Matiye 10.1-4; Luki 6.12-16)

13 Bún món ó o Yeesu yóra le 6úee búí wán, ò o von 6a nùpua búí á 6a 6ueé yóra a cón.

14 O o hueekaa 6a píru jùn 6a fíahú á có yèni làa tonkarowá. O hueekaa 6a à 6a káí mí wán làa wo ò o wé tonka à 6a bue le Dónbeení bíó.

15 O mún nòn ho pánká 6a yi á 6a wé jà le 6a cínáwa lén bíá 6a wi yi.

16 Bíá ó o hueekaa yènnáa lé hífa ká:

O Simón, yia ó o có yèni làa Piere.

17 O Zaaki lè mín za Zán na lé o Zebedee záwa. O Yeesu có 6a yèni làa Buanεzeεsi, bún kúará le «nùpua na ka lòn vlohó na wee námaka.*»

18 O Andere, o Filiipu là a Baatelemii,

o Matiye là a Toma,

o Zaaki na lé o Alifée za,

o Tade, o Simón na lé 6a Zelootewa† kuure nùpua ní-kení.

* 2:25-26 Mí loí Samuwele nín-yání vúahú 21.1-7 * 3:17 Ba zúífúwa cón, ó o nùpue na ka lòn vlohó na wee námaka le ò o nùpue na síi khúaa. † 3:18 Mí loí Matiye vúahú 10.4

19 O Zudaa Isikariote na khii dé o Yeesu mí zúkúsa níi yi.

O Yeesu dǎrló yí ló Satáni cǎn
(*Matiye 12.22-32; Luki 11.14-23; 12.10*)

20 Bǔn mǎn ó o Yeesu bǐnǎ ǒueé lion le zǐi yi. Á 6a minka zǎamáa tǐn ǒueé fò mín fúaa o Yeesu lè mí nǐ-kenǐnia yáá yí yú pǎahǔ máa díráa.

21 Bǐo á bǎn nǔwǎ jí mu, á 6a ló wǎ ǒueé fé o, á 6a wee bío le o jíhǔ mía bǐn.

22 Ho *lǎndá bío zéénílowa na ló ho Zeruzaléemu yí ǒuara bǐn bǎn ǒen wee bío: «Mu lé 6a cǐnǎwa jíhǔso na 6a le *Belezebuule‡ lé yǎa wí o yi. Lé wǎn nǎn ho pǎnká wo yí ó dà wee jǎnǎa 6a cǐnǎwa lén bǐa 6a wí yi.»

23 O o Yeesu wǎa von 6a wee bíoráa lè há wǎhio: «O *Satáni yí dà máa jǎ mí nǐnzǎwa cǐnǎwa.

24 Ká kǎhǔ dà-kéní nǔpua hǐa wee fi mín yi, se hón kǎhǔ so máa va yahó.

25 Ká zǐ-jǐhǔ dà-kéní nǔpua hǐa wee fi mín yi, á hón zǐ-jǐhǔ so máa va yahó.

26 Ká a Satáni hǐa wee fi lè mí nǐnzǎwa cǐnǎwa, ká a bǐenǐ sankaa, ó o pǎnká máa va yahó ká ho ò yáa.

27 Níi woon yí dà máa zo pǎnká ǒanso zǐi á máa zoó khuii o níi bío ká a yí can o pǎnká ǒanso mu yí vó. Ká a máhǎ can wo vó, ó o zoó khuii o zǐi bío ǒuenǒuen á à lénǎa.

28 Le 1 mí ho túúá na mia: Ba nǔpua bǐ-kora lè 6a bǐn-kora na 6a à bío le Dónbeení dǎní yi ǒuenǒuen á le Dónbeení dà khii sǎn ñ díá á à na 6a yi.

29 Ká yǎa máhǎ khii bǐa le bǐn-kohó á léra le Dónbeení Hácírí yi, wón bío á le Dónbeení máa sǎn máa díá máa mi hùúu. Mu ù jí a jíhǔ yí féεε.»

30 O Yeesu bǐa ká síi nǎn 6a yi, lé bío 6a wee bío le o cǐnǎ wí o yi.

O Yeesu bǎn nǔwǎ bǐnbǐrǐ
(*Matiye 12.46-50; Luki 8.19-21*)

31 Bǐo ó o Yeesu bǎn nu lè bǎn zǎwa wǎa ǒueé dǎn, á 6a lée dǐn ho khúuhǔ, á 6a tonkaa o ǒúí le wón zoo ve o.

32 Ba nǔpua na kará kǐnǎ o Yeesu yi boo, á bǔn à yǎa 6a tonkaa ǒueé wee bío làa wo: «Loí, mǐn nu lè mǐn zǎwa [lè mǐn hǐnni] wee cá fo, 6a lée wí ho khúuhǔ.»

33 O o Yeesu bǐa: «Lé o yén lé wǎn nu? Á wǎn zǎwa lé 6a yén?»

34 O o loína bǐa kará kǐnǎ wo yi khii fò, ò o bǐa: «Mi loí! Wǎn nu lè wǎn zǎwa wí hen.

35 Lé bío á yǎa wee wé le Dónbeení síi bío se wón lé wǎn za, táa wǎn hǐnló, táa wǎn nu.»

4

O díro wǎhiire
(*Matiye 13.1-9; Luki 8.4-8*)

1 O Yeesu tǐn wíokaa wee kǎrán 6a nǔpua ho Kalilee vǔ-beení jǐi. Ba minka zǎamáa kǐnǎ wo yi, ó o wó san zon ho woohǔ á zoó kará. Ho woohǔ mu wí mu jumu yi, ká 6a zǎamáa bǎn lée wí le ǒónǒoore yí mu jumu jǐi.

2 O hǐa wee wǎ há wǎhio á kǎrǎnnáa 6a nǔpua làa bío cǐrǐε. Bío ká lé bío ó o kǎrǎnna làa ba:

3 «Mí tántá mí jǐkǎnna. Níi ǒúí ló van mí mǎhǔ yi, á wǎ vaá dé mí bè-dá.

4 Bǐo ó o wee dé mu, á mu ǒúí lion ho wǎhǔ nǐsǎní, á 6a jínzǎwa sǐekaa bǔn vǎ.

5 Mu ǒúí lion ho ǒúaaahó na le tǐní wí wǎn ká le yí lí, á mu dǐenǎa ló, lé bío le tǐní yí boo bǐn.

6 Bǐo le wíi jí mu lè mí sóobéε, á mu hon, lé bío mu naní yí zon ho tá yi sese.

7 Mu ǒúí lion hen na há kíkara bǐa héra yi, á mu ló, á hǐn kíkara so hǐnǎn yóó pà mu, á mu yí yú bǐa hùúu.

8 Mu ǒúí bǔn lion ho tá na se yi, á mu ló, á yóó dǎn, á yú há bǐa ǒóní làa píru píru, ǒúará-tǐn tǐn, khǐmǎni khǐmǎni.»

9 Bǔn mǎn ó o bǐa nǎn 6a yi: «Yǎa wee jí bío, á wón jí bío bǐa sese.»

O Yeesu wǎhio wǎrǒ jíhǔ
(*Matiye 13.10-17; Luki 8.9-10*)

10 Bǐo ó o Yeesu pǎánǎ wí làa bǐa yí máa tà lé o mǎn là a nǐ-kenǐnia píru jún, á 6a flora a le o zéení há wǎhio mu kúará làa mí.

11 O o bǐa nǎn 6a yi: «*Le Dónbeení bǐenǐ bío na kúará lá dǐn yí zǔ á minén yú zǔna. Ká 6a nǐ-vio wee jí mu bío ǒuenǒuen lón wǎhio.

12 Lé bǔn nǎn

á 6a lé 6a nǔpua na yío wí

ká 6a yí máa mí sese.

Ba mún wee jí mu bío,

‡ 3:22 Mí loí Matiye vǎahǔ 10.25

ká 6a yí máa zūn mu 6àn kúará binbirí.

Ká bñn mía se 6a lá á à yèrémá à buen le Dónbeení cón,
á dén lá à sèn n̄ díá á à na 6a yi.»*

O Yeesu zéenia o ðiro wáhiire kúará

(*Matiye 13.18-23; Luki 8.11-15*)

¹³ Bñn món ó o Yeesu bía n̄n 6a yi: «Ká le wáhiire na ká 6àn kúará á mi yí zū, á mi ì wé kaka á à zūrnáa há wáhiio 6úen6úen na ká 6àn kúaráwa?

¹⁴ Le Dónbeení bióni ka lè mu bè-dà na ó o ðiro wee dé.

¹⁵ Ba n̄pua 6úi ka lè ho wáht̄ n̄sání na le bióni lion yi. Hen ká 6a j̄á le Dónbeení bióni, ò o Satáni ðèení lén le 6a yiwa.

¹⁶ Ba 6úi ka lè ho 6úaaahó na le tñn wi wán ká le yí li. Hen ká 6a j̄á le Dónbeení bióni, à 6a tà le yi, à zámaka le b̄io yi.

¹⁷ Ká 6a máhá yí máa tà à le bióni mu wii 6a sese à va yahó. Ká le lònbee, táá ho kúará lénlò yú 6a le Dónbeení bióni b̄io yi, à 6a ðèení j̄í le Dónbeení b̄io.

¹⁸ Ba 6úi ka lè ho tá na á há kíkara bia héra yi á mu bè-dà lion yi. Ba j̄á le Dónbeení bióni,
¹⁹ ɛ́é ká ho yíró b̄io yilera, lè ho náfóro símu na wee v̄ini 6a n̄pua, lè mu b̄iowa síwá c̄èrɛɛ na 6a n̄pua sia wee vá yi, bñn wee wii 6a, à h̄è le bióni mu à le máa ðar̄i ðèe 6úi wé.

²⁰ Ba 6úi 6̄èn ka lè ho tá na se b̄io. Ba wee j̄í le Dónbeení bióni à tà le yi. Bán ka lòn ð̄nló na yóó ton, á ho 6úi yú há bia 6óni làa píru píru, 6úará-tñn tñn, khímàni khímàni.»

Le f̄ntáni wáhiire

(*Luki 8.16-18*)

²¹ Bñn món ó o Yeesu b̄inia bía n̄n 6a yi: «O 6úi so wee wé dé f̄ntáni à b̄ini lá láahó 6ún yi le? Táá 6ànso so wee wé dé le zoo bàrá kàtá tá le? B̄ueé. Ba wé dé le bàrá hen na le ko le bàrá yi.

²² Mu b̄io na s̄nkaa 6úen6úen khii mi. A b̄io sà yi 6úen6úen b̄io khii zūn.

²³ Yia wee j̄í b̄io, à 6ànso j̄í b̄io bía sese.»

²⁴ O Yeesu pá b̄inia bía b̄io ká n̄n 6a yi: «Mi wé j̄í b̄io wee b̄io na mia sese. Le w̄llo ðèe na mi wee m̄nzà lè mu b̄io, lé dén 6àn s̄ii á le Dónbeení á à m̄nzà lè mí b̄io á à wioka à bè mu 6úi wán á à na mia.

²⁵ Lé b̄io á yia b̄io wi á le è b̄ini ì na mu 6úi wo yi á à bè mu wán. Ká yia ðèe 6úi mía, á h̄ari mu bè-za na ó o wee leéka le mu wi mí cón, á le pá à fé.»

B̄io mu bè-d̄inii wee wé wé d̄andá 6àn wáhiire

²⁶ O Yeesu tñn b̄inia bía: «*Le Dónbeení b̄èení b̄io 6onmín làa b̄io ká: Nii 6úi dó mí bè-dà mí m̄ht̄ yi.

²⁷ O wee da à lée s̄ln làa wizooní. Hón p̄aah̄t̄ so ká há bia wee hàa à yòo lé ká a yí zū b̄io mu wee wéráa.

²⁸ Ho tá mít̄en wee wé à mu b̄io na dó à lé, à wé mí mùuní, à te, à kúee mí yio.

²⁹ Ká ho ð̄nló h̄ia bon, á láró ð̄n, ò o m̄ht̄ 6ànso ðèení lá mí kh̄nle ká a khè ho.»

Ho mút̄aadè v̄ind̄èe bèere wáhiire

(*Matiye 13.31-32; Luki 13.18-19*)

³⁰ Bñn món ó o Yeesu tñn pá b̄inia bía: «Lé mu yén á wa dà à t̄èè lè le Dónbeení b̄èení? Lé le wáhiire yén á wa à ð̄n wán á à z̄éenináa le b̄èení mu b̄io?

³¹ Mu b̄io dà à t̄èè lè le v̄ind̄èe na 6a le mút̄aadè 6àn bèere. Le ka c̄inú á po há bia 6úen6úen na ho ð̄m̄j̄á yi.

³² Ká 6a dù le à le lé, à ð̄a por̄i ho zen-6uahó bè-v̄anii 6úen6úen, à lakara keŕi á t̄aró wé, à 6a j̄in̄zawa wé ðar̄i tá mí lenna yi.»

(*Matiye 13.34-35*)

³³ Lé ká s̄ii ó o Yeesu h̄ia wee wáráa há wáhiio c̄èrɛɛ làa h̄ia ká 6àn s̄ii b̄io, à z̄éenináa le Dónbeení bióni na 6a n̄pua yi. O h̄ia wee k̄arán 6a à héha làa b̄io á bia wee j̄í a cón dà à zūrnáa há kúará.

³⁴ O h̄ia máa wé b̄io lè 6a z̄ámáa ká a yí máa wà wáhiio. Ká p̄aah̄t̄ na ó or̄én lè mí n̄-kenínia wi mí ð̄n, ò o z̄éeni há kúará na bán yi.

O Yeesu ð̄n̄ta ho p̄in̄piró

(*Matiye 8.23-27; Luki 8.22-25*)

³⁵ Mu n̄nzoñ mí bèere z̄iíht̄, ó o Yeesu bía n̄n mí n̄-kenínia yi: «Mi wa khí lè ho v̄ū-beeni m̄n.»

³⁶ A 6a wáa wà díá 6a z̄ámáa. Ho wooh̄t̄ na ó o Yeesu lá wi yi lé h̄ia ó o n̄-kenínia zon làa wo á 6a wà. Há wonna 6úi mún suaráa yi làa ba.

* 4:12 Mi loŕ Ezayii v̄uaht̄ 6.9-10

³⁷ Cúa-yen à ho pinpi-beeni hínòn wee và, á mu ñumu wee yànbónka zo ho woohú. Lònbiò à ho yóò wee sí lè mu ñumu.

³⁸ Mu wee wé ò o Yeesu líí dūma ho woohú fíkshú sá mí ñúhú á mu dāmu 66. O o ñi-keninia sñía wo á bía ñòn wo yi: «Ñúhúso, wa à hí. Mu so lée bío na yí ciran fo lée?» ³⁹ O o Yeesu sña námakaa ho pinpiró yi, ò o bía ñòn ho vū-beeni ñumu yi: «Wé tété.» A ho pinpiró dēnia dñn. A mu 6úen6úen wó tétété.

⁴⁰ O o Yeesu bía ñòn mí ñi-keninia yi: «Lée webio ñòn á mi zānāna? A lé minén pá dñn yi dó mí sía mii lon?»

⁴¹ Ká bío 6a zāna dākhiina, á 6a wee bío mín yi: «Páa! O ñupue mu lé o yén sii ká? Hári ho pinpiró lè mu ñumu ó o bíarāa, á mu pá bò a bíoni yi.»

5

O Yeesu ñòn 6a cñdwa lera o ñii 6úii yi

(Matiye 8.28-34; Luki 8.26-39)

¹ Bñn mñn á 6a wá khii dñn ho Kalilee vū-beeni mñn ho Zerasaa* kshú yi.

² Bío ó o zoó ló ho woohú yi lée wee dñn, à bñn ò o ñii 6úii ló 6a ñi-hía ñunúñ† á wee sí a yahó. O cñá 6úii wi o ñii mu yi á wee beé o lò.

³ O wee cāa 6a ñi-hía ñunúñ. Ñupue yi dá máa bñni máa ca a lāa dēε woon, hári lè há zúakúariwá.

⁴ Pōnna cērēε 6a can wo lè há zúakúariwá. Ká a mähá wee wé khòo há zúakúariwá, á háaka há cñani na wi o zení yi. Pánká 6ānsò na dá a bío wón mía.

⁵ Fúuu lè há wizooní, ká lé 6a ñi-hía ñunúñ lè há 6úaa ó o wi yi, á wee wāamaka ká a hūaa mítén 6óonika yi lè há huua.

⁶ O ñii mu khāra mñn o Yeesu ó o lūwa 6uara á 6ueé líí 6urá a tá

⁷ ò o wee bío bío ká pñpñn: «Dónbeeni na wi mu bío 6úen6úen ñúhú wán Za Yeesu! Lée webio fo lon lāa mí? Sábéré, 1 wee yanka fo le Dónbeeni yèni yi, yí yáa 1 bío.»

⁸ O bía bñn, lé bío ó o Yeesu wee kíká a cñá na wi o yi le o lé.

⁹ O o Yeesu tūara a yi: «Ū yèni 6a le we?» O o bía: «Ī yèni 6a le Zāamāa, lé bío wa boo.»

¹⁰ O o wee yanka a le o yí ña mí lén ho kshú mu yi.

¹¹ Mu wee wé à ññbùε-6ooht 6úii wee dí le 6úee ñisání.

¹² A 6a cñáwa mu yankaa o Yeesu ká: «Na ho wshú wen le wa vaa zo 6a ññbùεeni na ká yi.»

¹³ O o Yeesu ñòn mu wshú 6a yi. A 6a cñáwa mu ló a ñii yi á vaá zon 6a ññbùεeni yi. A 6a 6úen6úen yóò lūwa le 6úe wán á kùenkaa líí zon ho vū-beeni yi á húrún. Ba à yí lòn muaseé ñun síi.

¹⁴ A bía lá wee pa 6a lūwa vaá bía mu ñòn bía wi mí manawá yi, á bía mu ñòn bía wi ho lóhó yi. A 6a ñupua ló wá 6ueé lon bío wó.

¹⁵ Bío 6a 6ueé dñn hen na ó o Yeesu wi yi, á 6a mñn o ñii na 6a minka cñáwa lá wi yi, ò o wó mí ñi-tente á zā mí sía kará, á 6a zāna.

¹⁶ A bía mu wó yío yi lá bío wó a ñii na 6a cñáwa lá wi yi lāa bío wó 6a ññbùεeni yi á fεera ñòn bía ló 6uaraka yi.

¹⁷ A 6a wee yanka a Yeesu le o sábéré ò o lén día mí.

¹⁸ Pāahú na ó o Yeesu bñniá wa yóò zo ho woohú yi, ó o ñii na yú mítén 6a cñáwa ñii yi yankaa wo le o día le mí bè lāa wo.

¹⁹ O o Yeesu pá ò o bía ñòn wo yi: «Bñni va mín zli á vaa bío ū makári na ó o Ñúhúso zúrña, lāa bío ó o wó ñòn fon 6úen6úen á na 6a ñupua yi.»

²⁰ O o ñii mu 6èn wáa wá á tò há Lórá Bío Pírú kshú yi ká a wee yényení bío 6úen6úen na ó o Yeesu wó ñòn wo yi. A bía 6úen6úen na ñá mu á mu wó coon dākhiina.

O Zayirusi htñló lá a hāa 6úii weéε bío

(Matiye 9.18-26; Luki 8.40-56)

²¹ Bñn mñn ó o Yeesu zon ho woohú, á yèrēmāa khú ho vū-beeni mñn, hen na ó o ló yi 6uararāa. A 6a minka zāamāa 6ueé kñia wo yi ká a wi mu ñumu ñii.

²² Hón pāahú so yi á bñn 6a *zúifūwa kārānló zli ya-dí 6úii na yèni 6a le Zayirusi 6ueé dñn. Bío ó o 6ueé 6ó a Yeesu yi ó o líí 6urá a tá,

²³ á wee 6ón6óni a ká síi: «Ī hñló máa fen, 1 wee fio fo, sábéré á ū 6uee bè ū ñii o wán ò o lò fá.»

²⁴ O o Yeesu wáa bò lāa wo á 6a wá. A 6a minka ñupua 6ura bò a yi.

* 5:1 Ho Zerasaa lé há Lórá Bío Pírú kshú ló-beeni. Le Dónbeeni bíoni vñnna 6úii yi á ho Kadaraa lè ho Zεεkesa lórá lé hía bío bía. † 5:2 Ba zúifūwa búráa lè warén búráa yinóñi dà-kéni. Ba fù wee wé cé mí búráa há 6ó-leera yi kúia. Lé hñn búráa so síi ó o khéero ló yi 6uararāa o Yeesu cñn.

²⁵ Hãa búí wi 6a t̄ahú á wee mi mí seeró f̄eεε á d̄n hã lúluúio pírū ɲun à ho máa f̄.‡

²⁶ O lò bon làa sòob̄εε le t̄ini b̄ansowa níni yi, á níi bío búenb̄úen wó. Ká a máh̄á pá yí yú mít̄en. O wámú yáá wíokaa wee dé wán.

²⁷ O hãa mu hãa pá a Yeesu bío, lé b̄un n̄on ó o b̄ueé zon 6a z̄amãa yi, á ɲaana zoó 6o a Yeesu yi, á t̄taa o dà-z̄ínii yi là a m̄ón.

²⁸ O lá wee bío bío ká mí yi: «Hen ká 1 dàrna t̄taa o dà-z̄ínii yi, á ì wa.»

²⁹ Bío ó o b̄èn yú zoó t̄taa o dà-z̄ínii yi, ó o seeró d̄eñía d̄in, ó o z̄una mu mí s̄anía yi le mí wan.

³⁰ Mí lahó yi, ó o Yeesu z̄una le p̄anká búí ló mí yi, ó o ȳèrèmaa d̄in 6a z̄amãa yi ò o t̄tara: «Lée wée t̄taa 1 dà-z̄ínii yi?»

³¹ O o ñi-kenínia b̄ia n̄on wo yi: «Fo yí m̄on bío 6a n̄upua burarãa foñ á wee ɲaa mín le? A ù pá wee t̄ta le lée wée t̄taa foñ.»

³² Ká a Yeesu wi ò o z̄ún yía wó mu, ó o wee lorí mí n̄sãa yi.

³³ O o hãa z̄ãna, ó o wee z̄a, lé bío ó o z̄ú bío wó a yi. O o wá b̄ueé líí búrá a Yeesu tá, ò o f̄era bío mu wórãa búenb̄úen n̄on wo yi.

³⁴ O o Yeesu b̄ia n̄on wo yi: «Wán h̄inlò, bío fo dó ù s̄ii mií, lé b̄un weéra fo. Wãa lén, vaa yí héerã. Fo wan mu wórãa.»

³⁵ Bío ó o Yeesu wé ká s̄ii á b̄un 6a tonkarowá búí ló a Zayiruusi z̄ii ɲon o m̄ón á b̄ueé wee bío làa wo: «Ù h̄inlò wãa húrun. Fo t̄n pa à seé o ñi-karãno le?»

³⁶ Ká a Yeesu máh̄á yí lorína lè 6a c̄n ò o b̄ia n̄on o Zayiruusi yi: «Yí titika, dé ù s̄ii mií.»

³⁷ O Yeesu yí tà le n̄upue l̄eñí mí ká mu yínorí o Piere là a Zaaki lè mín za Zan.

³⁸ Bío ó o vaá d̄n o Zayiruusi mu z̄ii, ó o Yeesu m̄on bío le lùe kánkãa d̄innãa. Ba n̄upua wee wá p̄ónp̄ónp̄ón.

³⁹ O o Yeesu yòó zon le z̄ii yi ò o b̄ia n̄on 6a yi: «Lée webio te h̄ón minka kánkãa so. Lée webio n̄on mi wee wárãa ká s̄ii? O h̄inzo-za mu yí húrun, o lée yía na d̄uma.»

⁴⁰ Á 6a wee z̄uãka a yi. O o wãa le 6a búenb̄úen lé, ò o fó a h̄inzo-za b̄àn maá lè b̄àn nu lè mí ñi-kenínia n̄uwá t̄n á zonnãa hen na ó o h̄inzo-za wi yi.

⁴¹ O o líí f̄ú a níi yi ò o b̄ia: «Talita kumi.» (B̄un kúarã le «h̄inzo-za, le 1 bío mu na foñ, líi h̄íní»).

⁴² O o h̄inzo-za d̄eñía líí h̄inon wee varãka. O teró lúluúio yú pírū ɲun. Bío 6a m̄on mu ká s̄ii á 6a wó coon dàkh̄ina.

⁴³ Ká a Yeesu máh̄á henía mu n̄on 6a yi le 6a yí bío mu le n̄upue ɲí. O o b̄inía b̄ia le 6a na mu bío wo yi le o dí.

6

*Ho Nazar̄ete lóhósa yi tà a Yeesu bío
(Mat̄iye 13.53-58; Luki 4.16-30)*

¹ B̄un m̄ón ó o Yeesu ló h̄ón lahó so yi á wá van ho lóhó na ó o d̄n yi. O o ñi-kenínia b̄o làa wó.

² Bío ho Sabaa d̄n ó o zoó karãna 6a n̄upua 6a *z̄uíf̄uwa karãnló z̄ii yi. Ba minka n̄upua na ɲá a b̄ioní á wó coon dàkh̄ina. Á 6a wee bío: «Bíó ká búenb̄úen ó o yú wen? O b̄è-z̄únm̄iní lè mu ȳéréké biowa na ó o wee wé ó o yú wen?»

³ Yínorí orén lé o búen-kh̄eero le? A b̄àn nu yínorí o Mari le? O Zaaki là a Zozee là a Zude là a Sim̄on, b̄an so yínorí b̄an z̄awa le? A b̄àn h̄inni làa wen yí wi mín wán hen le?» Lé b̄un n̄on á 6a yí t̄arãa o Yeesu bío.

⁴ Ká a Yeesu máh̄á b̄ia n̄on 6a yi: «Le *Dónbeení ɲi-cúa f̄eero wé yí le k̄onbii lùe búenb̄úen yi. Ká b̄àn k̄urú lóhó mí beere n̄upua, lè b̄àn temínlowá lè b̄àn z̄i-ɲúh̄ú n̄upua b̄an máa wé k̄onbi o.»

⁵ O Yeesu yí wó ȳéréké bío b̄in, ká mu yínorí 6a v̄ánv̄arowá n̄uwá ɲen na ó o b̄o mí níni wán á weéra.

⁶ Bío 6a yí dó mí s̄ia wo yi á wó a coon.

*O Yeesu tonkaa mí ñi-kenínia lè 6a n̄uwá ɲun ɲun
(Mat̄iye 10.5-15; Luki 9.1-6)*

B̄un m̄ón ó o Yeesu tò há lorá na b̄amakaa b̄in yi, á wee karãn 6a n̄upua.

⁷ O von mí ñi-kenínia pírū ɲun á wee tonka lè 6a n̄uwá ɲun ɲun. O n̄on ho dàrló 6a yi, á 6a wé k̄k̄anáa 6a c̄nãwa yi,

⁸ á b̄ia bío ká n̄on 6a yi: «Mí yí bua d̄eε à lárãa ho w̄sh̄ú ká mu yínorí le b̄ün-za mí d̄on. Mí yí bua b̄è-d̄inii, t̄á puure. Mí yáá pá yí bua wárí.

⁹ Mí z̄i há nakãa ká a búí yí bua báká búí à séení h̄ia ó o z̄ã.»

‡ 5:25 Mí lorí Levii n̄uwá v̄uahú 15.25-33

10 O o b́nía b́ia: «Mi wé vaá zon lóhó léé lóhó yi, à le źi na mí làara yi lé b́n à mi kèni yi fúaa mí léro ho lóhó mu yi.

11 Ká lóhó na sa wé pá le mi máa làa mí wán, táá ká 6a pá le mi máa jí mí cón, ká mi wee lé ho yi, à mi púaa mi zení khúnkhúní kúia b́n. * A b́n ñ zéeni làa bán le 6a wó khon.»

12 A 6a b́en wá dén jii so wán, á vaá wee héé bue mu na 6a núpua yi le 6a yèrémá mí yilera le mí wára.

13 Ba ćnawa cèrèè 6a wee ja len b́ia 6a wi yi, á mún wee khii ho jiló le 6a vánvárowá cèrèè, à wéé 6a.

*O Zan Batiisi búeró bio
(Matiye 14.1-12; Luki 9.7-9)*

14 B́n ñ wé ò o b́éé *Herodee† ja a Yeesu bio, lé bio ó o yèni ló há làa búenb́uen yi. Ba núpua búii wee bio le lé o Zan Batiisi á véera, le lé b́n nòn ó o dà mu yéréké bio wee wéráa.

15 Ká 6a búii bán b́en wee bio le mu lé o *Elii. Ba búii yáá b́en wee bio le mu lé le *Dónbeení jii-cúa fèerowá na yáania ñi-kéni.

16 Bio ó o Herodee ja mu ká, ó o le éee! Le o Zan Batiisi na mínén nòn le jii 6a kúio j́hú lé wón b́nía véera le.

17-20 Bio ká lé bio mu wóráa: O Herodee háa fó mín za Filiipu‡ bán háa Herodiade yan. O o Zan b́ia nòn wo yi: «Mín za bán háa á fo yí ko à ù fé ya.»§ Bio ó o Herodiade ja mu ó o sli cá a Zan yi, á wi ò o cá a búeró yahó ká a máhá yí dáina mu yí wó, lé bio ó o Herodee mu fú wee hézón o Zan. O źi le o léé ñi-tente na bio sá le Dónbeení yi, ó o b́en fú pan o bio. Hen ká a wee jí a b́oni, ò o máa zún bio ò ò wé sese, ò o jón pá wa a b́oni j́iló. Ká b́n pá yi hó bio ó o nòn le jii á 6a wíira a Zan mu can dó ho kásó yi, á wéeráa o Herodiade sli.

21 A nònzoñ na ó o Herodee mu teró wizonle bánbáa bueé dñ yi, ó o Herodiade wáa bó b́n yi á wóráa bio ó o láa wee leéka. Mu zoñ ó o Herodee wó ho ssn-beeni ò o von mí b́éni ñi-beera, á von 6a dásiwá júnása le ho Kalilee kshú bá-zawa.

22 Mu zoñ ó o Herodiade h́nló á wá zon hen na 6a wee dí ho sánú yi, á zoó yon. O o bio wééra a Herodee làa b́ia ó o von sía. O o Herodee wáa b́ia nòn o h́nzoró yi: «Bio fo le fo ò cá à ù zéeni, á í na mu foñ.»

23 Fúaa o háa b́a á b́ia bio ká: «Bio búenb́uen na á fo le fo o cá á í na foñ, hàri mu wé í b́éni bán sanká màní, á í pá à na mu foñ.»

24 O o h́nzoró wáa wáa lée túara mín nu yi: «Lé mu yén á í ko à í bio le o *Herodee na mi coon?» A wón b́ia nòn mí h́nló yi: «Lén zo o bio le o Zan Batiisi j́hú lé háa ò o na foñ.»

25 O o h́nzoró dènia yèrémáa bánbáa zon o b́éé cón á zoó b́ia bio ká nòn wo yi: «O Zan Batiisi j́hú lé háa à ù wáa dé ho lenbuen yi na mi.»

26 O o b́éé sánia búenb́uen yóó tò. Ká a máhá yí wi ò o pí b́ia ó o von yahó bio ó o b́aa bio yi.

27 Mí lahó yi ó o dènia tonkaa mí dási ñi-kéni, á nòn le jii yi le o vaa kúii o Zan Batiisi j́hú 6ua buennáa. O o dási ñi wá van ho kásó źi yi, á vaá kúio o Zan Batiisi j́hú,

28 á dó ho lenbuen yi á bueé nòn o h́nzoró yi, á wón guan vaá nòn mín nu yi.

29 Bio ó o Zan Batiisi ñi-keninia ja mu, á 6a bueé lá a vaá núnua.

*O Yeesu d́inia 6a minka źamáa
(Matiye 14.13-21; Luki 9.10-17; Zan 6.1-14)*

30 Ba tonkarowá vaá b́nía 6uara a Yeesu cón, á bueé fèera bio 6a wó làa bio 6a káránna búenb́uen le 6a núpua á nòn wo yi.

31 Ba núpua na wee buen ká 6a b́ni len á boo dà, fúaa o Yeesu le mi tonkarowá yí yú ho páahú máa díráa. Lé b́n nòn ó o bíaráa bio ká nòn 6a yi: «Mí buen le wa khèn lé à mí léé yí v́n ćinú.»

32 A barén mí dòn wáa zon ho woohú á khèra ló van hen na á núpue mía yi.

33 Ká núpua cèrèè máhá mòn 6a lenló, á źna 6a. A 6a lóka há lórá búenb́uen yi á búunia dú a Yeesu le mí tonkarowá yahó van ho lahó mu yi.

34 Bio ó o Yeesu zoó ló ho woohú yi, ó o mòn 6a minka źamáa. A 6a makári guan wo yi, le bio 6a bonmín lòn pia na paro mía. O o wáa káránna 6a làa bio cèrèè.

35 Bio le wii wee tè, ó o Yeesu ñi-keninia vá bueé 6ó a yi á b́ia nòn wo yi: «Le wii tò, á hen na wa wi yi, á núpue mía yi.

36 Bio le 6a núpua mu len va há manawá le há lórá na sùarákaa hen, á vaa yà mu bio dí.»

* 6:11 Mí loñ Matiye vuahú 10.14 † 6:14 O Herodee na 6a b́ia bio hen lé o Herodee Antipaasi. ‡ 6:17-20 O Filiipu na 6a b́ia bio hen lé yía háa wi ho Oromu lóhó yi. Wón wi mí dòn là a Filiipu na fára ho Sezaaree lóhó. O Herodee háa fó bán háa yan ká a yio wi lua. § 6:17-20 Mí loñ Levii núwá vuahú (Levítique) 18.16

³⁷ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Minén miten na mu bè-dínii 6a yi.» A 6a bía nɔn wo yi: «Hàrì wa vaa yà wén-hàani* khíá-ɲun búurú 6uee na 6a yi, á hon pá máa yí 6a.»

³⁸ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mi vaa loŋ le lée búurú bio yen ká mí cɔn.» Bio 6a van 6uara, á 6a bía nɔn wo yi: «Lée búurú bi-záwa bio hònú làa cezàwa bùaa ɲun.» ³⁹ O o Yeesu wáa nɔn le ɲii mí nì-keninia yi le 6a sankaa 6a nùpua le 6a kɛní lè mí kuio le ɲi-sio wán.

⁴⁰ A 6a kará lè mí kuio. Ba 6úí lè ho khímàni khímàni, 6a 6úí lè ho 6úar-ɲun làa píru píru.

⁴¹ O o Yeesu wáa fò ho búurú bi-záwa bio hònú lè 6a cezàwa bùaa ɲun 6uan, ò o hóonia mí yahó ho wáyá á wee fio, ò o dó le Dónbeení báraká, ò o cɛkkaa ho nɔn mí nì-keninia yi le 6a sankaa na 6a nùpua yi. O mún sankaa 6a cezàwa bùaa ɲun nɔn 6a 6úen6úen yi.

⁴² Ba lè mí nì-kéní kéní yú dú á sù.

⁴³ Ho búurú lè 6a cezàwa na là ká á 6a nì-keninia khuiira, á mu sú há sàkiwá píru ɲun.

⁴⁴ Bía dú mu, á 6a báawa mí dòn á yú ho muaaseé hònú.

O Yeesu wee varáka ho vù-beení ɲumu wán

(Matiye 14.22-33; Zán 6.15-21)

⁴⁵ Bún mɔn ó o Yeesu dɛɛnia kíkáa mí nì-keninia yi le 6a zo ho woohú á dí mí yahó khí ho vù-beení mɔn lè ho Betesayidaa lóhó cɔn, ká minén ñ na ho wáhú 6a záamaa yi á 6a á 6oka.

⁴⁶ Bio 6a saawaa mín yi vó, ó o vaá yòora le 6úee 6úí wán á wà yòó fio le Dónbeení yi.

⁴⁷ Ho tá á à bio le mí ì hì, á bún ho woohú na ó o nì-keninia zon á zoó wi ho vù-beení sɪi yi. O o Yeesu mí dòn lée ðin le 6ón6óore yi.

⁴⁸ O o mɔn ò o nì-keninia lò wee be lè ho woohú pàró, lè bio ho pinpiró wee sí 6a yahó. Há tá-tá yi, ó o Yeesu wee varáka mu ɲumu wán á mà 6a, á wà vaá nikhí 6a.

⁴⁹ Bio 6a mɔn wo ò o wee varáka mu ɲumu wán, á 6a wee leéka le o lée nì-hónbóní. A 6a wee wáamaka.

⁵⁰ Ba 6úen6úen á yía yí mɔn wo mía. A 6a zónkaa dàkhíina. Ká a Yeesu dɛɛnia bía làa ba: «Mí hení mí sía, mu lè ñnén, mí yí zón bio.»

⁵¹ O o yóó zon ho woohú yi làa ba, á ho pinpiró ðin. O o nì-keninia wó coon dàkhíina.

⁵² Ba yí zúna mu yéréké bio na ó o wó lè ho búurú 6àn kúará, lè bio 6a tun mí yiwa.

⁵³ Ba káa ho vù-beení khíi ðan ho lahó na 6a le Zenezareete káhu, á 6a can mí woohú mu ɲumu ɲii.

⁵⁴ Bio 6a zoó ló ho woohú yi á 6a nùpua na mɔn o Yeesu dɛɛnia zúna a,

⁵⁵ á 6a héera bía á bio. A 6a nùpua wee lè lù 6úen6úen yi á 6ua mí vánvárowá ká 6a wi mí dāmu sía wán, á varáa o cɔn hen na 6a wee ɲi le o wi yi.

⁵⁶ Lù 6úen6úen na ó o Yeesu wee va yi, há ló-záwa lè há ló-beera lè há manawá, á 6a nùpua wee 6ua mí vánvárowá á varáa ho fémínló lara yi ká 6a yanka a le o día le 6a túiika a dà-zínii ɲi-káa yi. A bía wee yí le túii yi, bán 6úen6úen wee wa.

7

O Yeesu lè 6a Farizéwa wee wāan

(Matiye 15.1-9)

¹ Ba *Farizéwa lè ho *lándá bio zéeniłowa nùwā yen 6úí na ló ho Zeruzalɛmu yi, á 6ueé kúaa mín wán kɪnia o Yeesu yi.

² Ba loŋna mɔn ò o nì-keninia 6úí wee dí á 6a yí sɛera mí níní á yí ceérarāa míten làa bio ho lándá bórāa mu.

³ Mu bon, 6a Farizéwa lè 6a *zúifúwa 6úen6úen á wee bè ho lándá na á 6àn maáwā zéenia nɔn 6a yi. Ba máa wé dí ká 6a yí sɛera mí níní sese.

⁴ Ká 6a vaá ló ho yáwá yi á 6a máa dí ká 6a yí sɛera míten. *Lándáwá cɛɛɛ na 6a yú mín maáwá cɔn á 6a wee bè yi: Há ɲuuní sía, lè há dūnā lè há bánámáwá, bio na á há ko á há wé sɛerāa.

⁵ A 6a Farizéwa lè ho lándá bio zéeniłowa wáa túara a Yeesu yi: «Lée webio nɔn á ù nì-keninia yí máa bèrāa ho kārānló na á wān maáwā nɔn wɛn yi, á wee dí ká 6a níní yí sɛera làa bio ho lándá bórāa mu?»

⁶ O o Yeesu wáa bía nɔn 6a yi: «Nì-kháwa yén! O *Ezayii túiá sí mí wán páahú na ó o fɛera le *Dónbeení ɲi-cúaa na ká mí dān yi. Bio ká lè bio ó o hía túara:

«Ba nùpua na ká wee 6úaaní mí lè mí ɲiní,

ká 6a yiwa yi, á 6a khèra làa mí.

⁷ Le 6úaaní na 6a wee na mǐ ɲúhú mía.

Lé bio 6a nùpua lándáwá

lé hía 6a wee kārān làa mín.»*

* 6:37 Le wén-hónló dà-kéní wee yí o nùpue nì-kéní wizon-kùre sámú sáanii.

* 7:7 Mí loŋ Ezayii vtaht 9.13

⁸ O o Yeesu bíníá bía: «Le Dónbeení lándáwá á mi wee p1 díá, ká mi bè 6a nùpua kàránlò yi.»

⁹ O o pá bíníá bía: «Bíó mi pá le Dónbeení lándáwá à mi bò mín kùrú lándáwá yi lée bíó na se mi cón sá!

¹⁰ Mu bon. O *Moyiize bía: «Kònbí mìn maá lè mìn nu.»[†] Mu mún bía: «Yia bía khon mìn maá táá mìn nu dǎní yi, wón ko làa búeró.»[‡]

¹¹ Ká minén bán wee kàrán 6a nùpua le ká nùpue bía nòn mìn maá yi táá mìn nu yi le mí nǐi bíó na mí lá ko à mí séení làa wo lée Koroban. (Bún kúará le hámu na bíó sá le Dónbeení yi.)

¹² Se mí nòn le nǐi wo yi ò o yí séení mìn maá táá mìn nu.

¹³ Ká mi wee wé ká síi se lé le Dónbeení bíoní bǎn báhéé á mi wee lén le wán lè mí kùrú lándáwá na mi wee zéení làa mìn. Bún bǎn sífwa cǎrǎc á mi wee wé.»

*Mu bíó na wee tíi o nùpue
(Matiye 15.10-20)*

¹⁴ Bún mǎn ó o Yeesu von 6a zǎamáa á bía nòn yi: «Mí búenbúen jí bíó ká à zǔrǐ kúará:

¹⁵ Bíó ó o nùpue wee dí, bún dǎe woon yí máa tíi wo. Bíó wee lé o síi yi, bún lé bíó wee wé tíi wo.

¹⁶ [Yia wee jí bíó à wón jí bíó bía sese.]»

¹⁷ Bíó ó o Yeesu wá díá 6a zǎamáa ó o vaá zon le zii yi, ó o nǐ-kenínia zoó wee túa wo yi lè le wáhiire mu bǎn kúará.

¹⁸ O o bía nòn 6a yi: «Minén mún yí zǔ mu bíowa mu yara le? Mí yí zǔ le bíó ó o nùpue wee dí dǎe woon yí máa tíi wo le?

¹⁹ Mu yí máa zo a síi yi, ká mu wee zo a píohó yi ò o bíni lée ní kúia.» O Yeesu wee zéení làa hǎn bíoní so le ho dǎnló búenbúen dà wee dí.[§]

²⁰ O pá bíníá bía: «Bíó wee lé o nùpue síi yi lé bíó wee tíi wo.

²¹ Lé bíó ó o nùpue síi lé bín á há yile-kora wee lé yi à dé o ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí sífwa yi, lè ho kǎnló lè le nǐ-bútee yi.

²² Há wee na ò o wé o bá-fé táa o há-fé, à síi wé vá 6a nùpua bíowa yi, à wé o nǐ-sǔmúí, à wé khá 6a nùpua vǐiní. O yú bíó na ò o wé. Le yandee wee keñ wo yi. O wé yáa 6a nùpua yèni, à wé búaaní mǐten, à wé o bǎnbú.

²³ Bún bíowa so búenbúen wee lé o nùpue síi yi. Bún lé bíó wee tíi wo.»

*O síi veere háa na tá a Yeesu yi bíó
(Matiye 15.21-28)*

²⁴ Bún mǎn ó o Yeesu ló dén lùe so yi á wá van ho kǎhú na sùarǎa yi lè ho Tiire lóhó. O vaá zon le zii búii yi, á yí wí à 6a zǔrǐ o bíó. Ká a máhá yí sá mǐten yí yú.

²⁵ Háa búii na hínló ó o cǎná wí yí á pá a sá. O o dǎenia wá guara a cǎn á búee líi búrá a tá,

²⁶ ò o flora a Yeesu le o ja a cǎná lén mí hínló yi. O háa mu yínǎn zúifù, o ló ho Siiro-Fenisii kǎhú yi.

²⁷ O o Yeesu bía làa wo: «Díá le 6a háyúwá dí vé. Mu yí se à 6a lá 6a háyónzàwa dǎnló yénní kúia na 6a booní yi.»

²⁸ O o háa bía nòn wo yi: «Núhúso, mu bon. Eε ká 6a booní jǎn mún pá wee wé sèeka ho dǎnló na 6a háyónzàwa wee dí ká ho ò kùtenka.»

²⁹ O o Yeesu wáa bía nòn wo yi: «Ū bíoní na á ū bía ká bíó yi, á ū jǎn o cǎná léra ū hínló yi wó. Wáa híní lén va ū zii.»

³⁰ O o háa 6èn bíníá wá van mí zii, á vaá yú mí hínló ò o dǔma le dǎmu dǎe wán, ò o cǎná ló a yi.

O Yeesu wéera a beke búii

³¹ Bún mǎn ó o Yeesu ló ho kǎhú na á ho Tiire lóhó wí yi, á ló ho Sidǎn lóhó yi, á káa há Lórá Bíó Pírú kǎhú yi bíníá guararǎa lè ho Kalilee vǔ-beení cǎn.

³² Á 6a bó là a nǐi búii guararǎa o cǎn ò o lé o beke, á bíoní mún yí máa jí. Ba flora a Yeesu le o bè mí níní o wán.

³³ O o Yeesu wáa fó arén mí dòn wǎrǎa á khèra lè 6a zǎamáa, ò o kúaa mí nún-kízàwa o níkǎnna yi. Bún mǎn ó o bò mí jinsǎní o nǐi denle wán,

³⁴ ò o hóonia mí yahó ho wáayi á wee fio, ò o vǔuna sùeε ò o bía nòn o nǐi yi: «Efata.» (Mu kúará le «hén».)

³⁵ Mí lahó yi ó o nǐi níkǎnna dǎenia wee jí mu bíó, á denle fá, á wee bíó sese.

[†] 7:10 Mí loñ Léró (Exode) vuahú 20.12; Lándá zéeníló (Deutéronome) vuahú 5.16 [‡] 7:10 Mí loñ Léró (Exode) vuahú 21.17; Levii nùwá (Lévitique) vuahú 20.9 [§] 7:19 Mí loñ Bè-wénia vuahú 10.9-16

³⁶ O o Yeesu henía mu nòn bía wi bín búenbúen yi le 6a yí bío bío wó kà à na nùpue yi. Ká bío ó o hò 6a kà síi, á 6a wáa wíokaa wee yényení mu.

³⁷ Ba nùpua wó coon mu bío yi dàkhíina. Ba wee bío: «Bíó ó o wee wé búenbúen bèntín se. Hàrì 6a bekewà jikónna wee jí mu bío. A bía bíoní lá yí máa jí wee bío sese.»

8

O Yeesu bínia diinia 6a minka zámáa

(Matiye 15.32-39)

¹ Hón páahú so yi á 6a minka zámáa tìn wà 6ueé kúaa mín wán. Bío á bío 6a à dí míá, ó o Yeesu von mí nì-kenínia á bía bío kà nòn yi:

² «Ba nùpua na kà makárí 6uan mií. Bío kà lé 6a wizooní tìn ká 6a wi làa mi, á 6a bè-dínií wáa wó.

³ Ká í díá 6a kà síi 6a wà, á 6a wé è lé è lùiorá ho wshú wán lé le híni. Lé bío 6a cèrèc léenia ná yi.»

⁴ O o nì-kenínia bía nòn wo yi: «Wà à yí mu bè-dínií wen le dùure na kà yí á à na bán minka zámáa so yi?»

⁵ O o Yeesu tùara 6a yi: «Lée búurú bío yen wi mí cón?» A 6a bía nòn wo yi: «Lée búurú bío hèjun.»

⁶ O o bía nòn 6a zámáa yi le 6a líi kéení. O o fó ho búurú bío hèjun, ó o dó le Dónbeení báráká, ó o cèekaa ho nòn mí nì-kenínia yi le 6a sanká na 6a zámáa yi, á 6a sankaa ho nòn 6a yi.

⁷ Cezàwa bùaa yen búí mún lá ká 6a cón. O o Yeesu dó le Dónbeení báráká 6a cezàwa mu bío yi, ó o le 6a nì-kenínia mún sanká bán na 6a yi.

⁸ Ba búenbúen dú sù, ó o nì-kenínia khiiira bío ká, á mu sú há sákíwá bío hèjun.

⁹ Ba báawa na kera bín á à yí muaasee náa síi. Bún món ó o Yeesu nòn ho wshú 6a yi le 6a 6oka.

¹⁰ O o yòó zon ho woohú bún wán lè mí nì-kenínia á jòn ho Dalamanuta kshú.

Ba Farizéwa le o Yeesu wé yéréké bío búí à mí mi

(Matiye 16.1-4)

¹¹ A 6a *Farizéwa 6uara 6ueé wee wáani là a Yeesu. Ba wi 6a khúaa o jii yi, á 6a le o wé mu yéréké bío búí na wee zéení le o dànló ló le Dónbeení cón.

¹² O o Yeesu yòó vùna sùèc ó o bía: «Lée webio nòn á ho zuia nùpua wee caráa mu yéréké bío? Le í mí ho túia na mia: Yéréké bío dèc woon máa zéení làa mia.»

¹³ O Yeesu wà díá 6a, á bínia yòó zon ho woohú lè mí nì-kenínia á jòn lè ho vù-beení món.

Ba Farizéwa là a Heroode bío

(Matiye 16.5-12)

¹⁴ O Yeesu nì-kenínia nònsáa á yí 6uan mu bè-dínií. Búurú bi-za dà-kéní mí dòn lé hía wi 6a cón ho woohú yi.

¹⁵ O o Yeesu wáa bía bío kà henía nòn 6a yi: «Mí fání mí yío, à pa miten bío 6a *Farizéwa là a *Heroode bío yi. Ba bío 6onmún lè le ja-fíni.»

¹⁶ O o nì-kenínia wee bío mín yi: «O wee bío kà síi lé bío wa yí 6uan ho búurú.»

¹⁷ O o Yeesu zúna bío 6a wee bío, ó o tùara 6a yi: «Lée webio nòn mí wee bíoráa le lé bío mí yí 6uan ho búurú? Mí pá díñ yí máa jí mu bío à zúrí mu kúará le? Mí tun mí yiwa le?

¹⁸ Mí léé muíiwá léé, táá mí yí máa jí bío. Mí so yí máa lééka mí yiwa bío kà wán le:

¹⁹ Bío á í cèekaa ho búurú bío hönú nòn 6a báawa muaasee hönú yi, á bío dú ká na mí khiiira wáráa sú sákíwá bío yen?» A 6a bía: «Lée sákíwá píru jun.»

²⁰ O o bínia tùara 6a yi: «Á bío á í cèekaa ho búurú bío hèjun á nòn 6a báawa muaasee náa yi, á bío dú ká na mí khiiira wáráa á sú sákíwá bío yen?» A 6a bía: «Lée sákíwá bío hèjun.»

²¹ O o Yeesu wáa bía nòn 6a yi: «Ó, o! A hàrì lòn zuia à mí pá yí zú mu bío yara le?»

O Yeesu wó ó o muíi búí wee mí

²² Bún món á 6a wà vaá dñn ho Betesayidaa lóhó. A 6a búí 6uan o muíi 6uararáa o Yeesu cón à 6a flora a le o túii wo yi.

²³ O o Yeesu tò a muíi mu níi yi á lóráa ho donkiahú, á léé bò mí jinsání o yío wán, ó o bò mí níni o wán ó o tùara a yi: «Fo wee mí bío búí le?»

²⁴ O o muíi yòó loína ó o bía: «Í wee mí 6a nùpua. Ba wee varáka, ká 6a màhá ka lòn vlnsá.»

²⁵ O o Yeesu pá bínia bò mí níni o yío wán, ó o loína sese á mòn mu bío wéréwéré. O wan á wee mí mu bío búenbúen wèen.

²⁶ O o Yeesu wáa le o lén va mí zii, ká a yí líi zo lóhó yi.

O Piere bía le o Yeesu lé yía le Dónbeení mɔn léra

(Matiye 16.13-20; Luki 9.18-21)

²⁷ Bún mɔn ó o Yeesu lè mí nì-kenínia wà jɔn lè há lórá na sùaràa yí là a Filiipu ló-fáránii cɔn, hía 6a le Sezaaree. Bio 6a lá ho wɔhú wà, ó o Yeesu tùara 6a yi: «Lée webio 6a nùpua wee bio í dání yi?»

²⁸ A 6a bía: «Ba 6úi le fo lé o Zán Batiisi. Ba 6úi le fo lé o *Elii. Ba 6úi bán 6èn le fo lé *Dónbeení jì-cúa fɛerowá 6úi na yáania nì-kéní.»

²⁹ O o bínía tùara: «Ká minén bán 6èn le í lée wée?» O o Piere bía nɔn wo yi: «Unén lé yía le Dónbeení mɔn léra.»

³⁰ O o Yeesu wáa henía mu nɔn 6a yi le 6a yí bio mu na nùpue yi.

O Yeesu wee bio mí húmú lè mí vèeró bio

(Matiye 16.21-28; Luki 9.22-27)

³¹ Bún mɔn ó o Yeesu wee kàrán mí nì-kenínia ká a bío: «O *Nùpue Za ko ò o lò be làa sòobé. Ba *nì-kia, lè le *Dónbeení yankarowá júnása, lè ho *lándá bio zéénílowa á à pí a bío. Ba nùpua á 6úe o ká há wizooní tɔn zoñ ò ò vèe.»

³² O hía wee bio mu na 6a yi wéréwéré. O o Piere wáa fó a á 6a vá ló, á lée wee bio làa wo.

³³ Ká a Yeesu mahá yèrémáa khii loóna mí nì-kenínia yi ò o nàmakaa o Piere yi ká síi: «Va lé í nísání lè ù *Satáni bioní. U yilera yínorí Dónbeení yilera. Há lé 6a nùpua yilera.»

³⁴ Bún mɔn ó o Yeesu von 6a zàamáa lè mí nì-kenínia á bía nɔn yi: «Yia wi ò o bè mií, à 6ánsò khí mí kùrú síi bio wéro yi, ká a wé lá mí *kùrúwá pí* à béráa mií.

³⁵ O nùpue na wi ò o kání mí mukání wón á à víní le. Ká yia mahá tà le mí ì víní le ínén lè le Dónbeení bín-tente bio yi, wón á à kání le.

³⁶ O nùpue lá yú ho ðímíjná bio 6úen6úen ò o khon le mukání binbirí yi, se lé ho cúnú yén á 6ánsò yú?

³⁷ Lée webio ó o nùpue dà à kání lè mí manáká?

³⁸ Yia wee niyi ínén lè í bioní bio yi ho zuia nùpua tfahtú, bía wee bini le Dónbeení mɔn á wé mu bè-kora, ó o Nùpue Za 6èn mún khii niyi 6ánsò bio yi ká a khii bínía 6uara mín Maá Dónbeení cùkú beení yi lè le Dónbeení wáayi tonkarowá.»

9

¹ O Yeesu pá bínía bía nɔn 6a yi: «Le í mí ho túia na mia: Ba nùwá yɛn 6úi wi hen á máa hí ká 6a yí mɔn le *Dónbeení béení láró lè ho pánká.»

O Yeesu miníkaa le 6úee wán

(Matiye 17.1-13; Luki 9.28-36)

² Wizooní bio hèzn bún mán, ó o Yeesu fó a Piere là a Zaaki là a Zán á yòoraràa le 6úee 6úi na dɔn wán á 6a yóò wi bín mí dòn. O o Yeesu ðíndín miníkaa 6a yahó,

³ á sí-zínia wee juiíka kúikútiá, á ka píiapúia. Há cemu 6án síi a nùpue na dà à ceé làa sía ho ðímíjná yi wón mia.

⁴ Yio 6ueé tí, ò o *Elii là a *Mɔyizié* ðíndín ló 6ueé wee bio là a Yeesu.†

⁵ O o Piere wáa bía nɔn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, mu wó se á wa wi hen. Wa á tà há bùkú zàwa bio tɔn: Unén dà-kéní, o Mɔyizié dà-kéní, o Elii dà-kéní.»

⁶ O yí zú bio ò ò bio lé bio 6a nínzàwa là arén mí bɛere á zána dàkhíina.

⁷ A le dùndúure 6úi yóò ló lí pon 6a yi á mu támú 6úi sá wee jí le dùndúure mu yi: «Yia ká lé í Za na á í bò í tàká wán, mi wé jí a cɔn.»

⁸ Mí lahó yí á 6a nì-kenínia lońkaa mí nísáa yi, à 6a mahá yí mɔn nì-veere ká yínorí o Yeesu mí dòn.

⁹ Bio 6a ló le 6úee wán wee lii, ó o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Bio mi mɔn ká á mi yí bio le nùpua jí, ká mu yínorí o *Nùpue Za húmú là a vèeró mɔndén.»

¹⁰ A 6a tá bio ó o bía yi ká 6a mahá wee tũaka mín yi: «Ho vèeró mu húmú mɔndén 6án kúará lé mu yén?»

¹¹ A 6a tũara a Yeesu yi: «Lée webio nɔn á ho *lándá bio zéénílowa le o Elii ko ò o 6uen ho yahó?»‡

¹² O o bía nɔn 6a yi: «Mu bon. O Elii ko ò o 6uen ho yahó à 6úee kúee mu biowa mí lara yi. Eɛ ká lée webio 6èn mún nɔn á mu tũararàa le Dónbeení bioní vùahú yi le o Nùpue Za lò ò be làa sòobé, á 6a mún máa mí a máa dé dɛɛ yi.

¹³ Awa, á le í bio mu na mia: O *Elii mu 6uara ho yahó, á 6a nùpua wó a làa bio 6a sía vá yi làa bio mu tũararàa le Dónbeení bioní vùahú yi o dání yi.§»

* 8:34 Mí loń Matiye vùahú 10.38 † 9:4 Mí loń Luki vùahú 9.31 ‡ 9:4 O Elii là a Mɔyizié lé le Dónbeení nùpua na yánkaa wee fɛɛ le jì-cúa na le nípomu yi. Ba hurun míana. § 9:11 Mí loń Malasii vùahú 3.23 § 9:13 O Elii na ó o Yeesu le o 6uara ho yahó lé o Zán Batiisi ó o bía bio.

O Yeesu wɛɛra a háyónza búí
(Matiye 17.14-20; Luki 9.37-43a)

¹⁴ Bío 6a ɓueé dɓn 6a nĩ-kenínia na ká, á 6a ɓueé yú á 6a zāamáa kńńia 6a yi, á ho *lándá bío zéeniłlowa búí dńń wee wāani lāa ba.

¹⁵ Ba núpua miini lá a Yeesu á mu vńńikaa 6a. A 6a ɓununia wà ɓueé tɛɛní a yi.

¹⁶ O o Yeesu tũara mí nĩ-kenínia yi: «Lée webio mi wee wāani wán lāa ba?»

¹⁷ O o ɓúú ló 6a zāamáa yi á bía nɔn wo yi: «Nĩ-kāránlo, í lá ɓuan í za ɓuararāa ũ cɓn, cńná ɓúú wi o yi á wee beé o lò. O wee hè o ò o máa bío yi.

¹⁸ Lùe lée lùe ká a bío mu hńńn o wán, ò o cńná mu fé o dé ho tá yi, ò o jinsá-khùankhúwa wé lé, á wé lá mí jĩa, á pà día. A í flora ũ nĩ-kenínia le 6a jĩa a cńná mu lén wo yi, ká 6a máhã yí dǎnna mu.»

¹⁹ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mí zuia núpua ɓèntńń yí dó mí sĩa le Dónbeeni yi ɓío bon. Í máhã wāa à jĩ í yi mi bío yi, á wé è kārán mia vaá dā ho pāhũ yén coon? Mí ɓua a háyónza mu ɓuennáa.»

²⁰ A 6a ɓuan wo ɓuararāa. O cńná miini lá a Yeesu ó o zɛkɛra a háyónza lè mí pánká. A wón lí lùwá ho tá yi, á wee birónka, á jinsá-khùankhúwa wee lé.

²¹ O o Yeesu tũara a háyónza ɓàn maá yi: «Mu wee wé o yi miána lée taá lé lònɓío?» A ɓàn maá bía: «Lé o kúnkúzamu pāhũ á mu ɓúakáa yi.

²² Pǎnna cɛɛɛ yi ó o cńná mu wé lá a á dé ho dšhũ yi taá mu jumu yi le mí ì ɓúe. Ká fo dà á wé bío ɓúú, á ũ makári wɛn á ũ séení wɛn.»

²³ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Fo bía le ká í dà mu. Yia dó mí sli mĩ á ɓío ɓúenɓúen dà wee wé cɓn.»

²⁴ Mí lahó yi ó o háyónza ɓàn maá dɛɛnía zoó wāamaa: «Í dó í sli foń ká ũ máhã séení mi á í yí titika.»

²⁵ O o Yeesu mɔn á 6a zāamáa ɓununia wà ɓueé ɓúe 6a yi, ó o wee zá lá a cńná kà sii: «Ūnén cńná na wee wé ò o núpue máa bío yi, á mún máa jí mu bío, le í bío mu na foń, lé o háyónza mu yi, á yí bĩní yí zo a yi húu.»

²⁶ O o cńná wee wāama, ò o zɛkɛra a háyónza lè mí pánká ò o ló. O o háyónza día lòn núpue na húrun. Fúaa bía wi bín cɛɛɛ wee bío le o húrun.

²⁷ Ká a Yeesu máhã lí fù a níi yi á hoonía lāa wo ó o yóó dńń.

²⁸ Bío ó o Yeesu wa van le zii yi á lè mí nĩ-kenínia mí dòn pánńa wi, á 6a tũara a yi: «Lée webio nɔn á warén yí dǎnna yí jɔnńáa o cńná mu?»

²⁹ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ho floró mí dòn lé hĩa dà á jĩa a cńná na kà ɓàn sii á à lén.»

O Yeesu wɔkkaa wee bío mí húmú lè mí vèeró bío
(Matiye 17.22-23; Luki 9.43-45)

³⁰ Bũn mɔn ó o Yeesu lè mí nĩ-kenínia ló dɛn lùe so yi á káa ho Kalilee kšhũ wà. O Yeesu yí wi á 6a núpua zũn o dǎn,

³¹ Lé bío ó o wee kārán mí nĩ-kenínia. O wee bío na 6a yi: «O *Núpue Za á 6a à dé 6a núpua níní yi á 6a à ɓúe. O o húmú mɔn wizooní tńń ká a vèe.»

³² Ká a nĩ-kenínia máhã yí zũna a bioní mu kúará. A 6a mún zǎna, á yí wi 6a tũa wo yi lè mu jũhũ.

Lée wée po bía ká?

(Matiye 18.1-5; Luki 9.46-48)

³³ Bũn mɔn ó o Yeesu lè mí nĩ-kenínia wà vaá dɓn ho *Kapɛɛnayuumu lóhó. Bío á 6a wà van le zii yi ó o tũara 6a yi: «Lée webio mi lá wee wāani wán ho wšhũ wán?»

³⁴ A 6a wó tété, lé bío 6a lá wee wāani, á wi 6a zũn yia po ɓarén na ká.

³⁵ O o Yeesu wāa líi kará ò o von 6a mí píru jũn á bía nɔn yi: «Hen ká yia wi ò o kɛɛ bía ká jũhũ wán, á ɓanso líni miteen 6a ɓúenɓúen yahó, á wé 6a ɓúenɓúen ton-sá.»

³⁶ O o fó a háyónza búú ɓueé dńńia 6a yahó, á líi lá a yóó ɓuan ò o bía:

³⁷ «Núpue lée núpue na ɓuan o háyónza na kà ɓàn sii sese ínén bío yi, se le ínén í ɓɛɛɛ á ɓanso ɓuan sese. A yia ɓuan mi sese, se mu yínor ínén á ɓanso ɓuan sese, mu lé yia tonkaa mí ó o ɓuan sese.»

Yia yí máa fi lāa wɛn se wón lāa wɛn lée dà-kéni

(Luki 9.49-50)

³⁸ O o Zǎn bía nɔn o Yeesu yi: «Nĩ-kāránlo, wa mɔn o níi ɓúú ò o wee jĩa 6a cńnáwa lè ũ yèni, á wa lá wi á wa hè o, lé bío ó o mía wa kuure yi.»

³⁹ Ká a Yeesu máhã bía nɔn 6a yi: «Mí yí hè o, lé bío á Núpue na wó yéréké bío lè í yèni á yí dà máa bío bín-kohó í dǎnń yi mí lahó yi.

⁴⁰ Yia yí máa fi lāa wɛn se wón lāa wɛn lée dà-kéni.

⁴¹ Le 1 mí ho tũia na mia: Yia non mu jumu koo-cúe mia lé bio mi bio sã yia le Dónbeení mɔn lera yi, wón ãnso á à yí mu cúnú máa khi.

Mi pa miten bio mu bè-kohó wéro yi
(Matiye 18.6-9; Luki 17.1-2)

⁴² «Ba háyúwá na dó mí sía mi á yia khà dó mu bè-kohó wéro yi, wón ãnso á 6a lá can le hue-beení fonle yi á lèera dó ho muhú yi, bún pá à wé s̄taani le lónbee na à yí o.

⁴³ Ká mu lé ù níi wee dé fo mu bè-kora wéro yi, à ù kúii le díá. Fo yú le mukáni binbirí na máa vé lé ù níi dà-kéní bún s̄taani bio 6a à dé fo le Dofní d̄shú na máa hí lùe yi lé ù níni bio j̄un.

⁴⁴ [«Ba s̄unbowa na wee là hã s̄anía wi b̄n, 6a yí máa hí. A ho d̄shú mún yí máa hí b̄n hùú.»]

⁴⁵ Ká mu lé ù zeñ wee dé fo mu bè-kora wéro yi, à ù kúii le díá. Fo yú le mukáni binbirí na máa vé lé ù zeñ kéní bún s̄taani bio 6a à dé fo le Dofní d̄shú na máa hí lùe yi lé ù zení mí bio j̄un.

⁴⁶ [«Ba s̄unbowa na wee là hã s̄anía wi b̄n, 6a yí máa hí, á ho d̄shú mún yí máa hí b̄n hùú.»]

⁴⁷ Ká mu mún lé ù yère wee dé fo mu bè-kora wéro yi, à ù còkon le lén díá. Fo yú le *Dónbeení b̄ení lé ù yèn-kéní bún s̄taani bio 6a à dé fo le Dofní d̄shú na máa hí lùe yi lé ù yío mí bio j̄un.

⁴⁸ [«Ba s̄unbowa na wee là hã s̄anía wi b̄n, 6a yí máa hí. A ho d̄shú mún yí máa hí b̄n hùú.»*]

⁴⁹ «Nùpue lée nùpue á le Dónbeení khíi khén kúará lé le lónbee na ka lòn d̄shú bio, á à ceéráa wo, láa bio 6a hía wee wé kúeeráa mu yámú mu hámu wán à ceéráa mu bio síi.†

⁵⁰ Mu yámú yoo. Eε ká mu yámú yonyoró hía ló mu yi, á 6a à wé kaka á mu ù b̄ní ì zoráa? Minén mí b̄ere keñ lòn yámú na yonyoró wi. Mi keñ mún wán láa héérá.»

10

Bio ó o Yeesu bía mu yaamu fáaró d̄ní yi
(Matiye 19.1-12; Luki 16.18)

¹ B̄n m̄n ó o Yeesu ló b̄n á wà van ho *Zudee k̄shú, á khú ho Zurud̄n muhú m̄n. A 6a z̄amáa t̄n kúaaaka m̄n wán hen na ó o wi yi. O o wee kárán 6a láa bio ó o lá wee wé wéráa mu.

² A 6a *Fariz̄lewa nùwá ȳen búii vá b̄ueé b̄ó a yi. Ba wi à 6a yí o níi 6ua yi, á 6a t̄ara a yi: «Wa lándá wee na níi báa yi ò o ja mún háa le?»

³ O o Yeesu mún t̄ara 6a yi: «Lé mu ȳén ó o *M̄oyiize lándá henía non mia mu d̄ní yi?»

⁴ A 6a bía: «O M̄oyiize non le níi le ká báa wi ò o díá mún háa ò o lén, ò o wé mu yaamu fáaró v̄uahú vé à bè yi díaráa wo.»*

⁵ O o Yeesu wáa bía non 6a yi: «O M̄oyiize mà b̄n lé bio mi yí máa jí d̄e.

⁶ B̄n mia á mu j̄uhú b̄úeeníi ká mu lá yí ka ká. Mu bio búenb̄en lénlò p̄ahú, á le Dónbeení l̄era a báa, á lera a háa.»†

⁷ [«B̄n bio yi ó o báa á à díá mún maá lé mún nu ká à l̄é lé mún háa,

⁸ á 6a mí nùwá j̄un á à wé s̄anía dà-kéní.»‡ Ba wáa yín̄n̄ nùwá j̄un, 6a lée ní-kéní.

⁹ Bio le Dónbeení c̄éra mún yi à nùpue yí fáa.»

¹⁰ A bio ó o Yeesu lè mí ní-kenínia hía zon le z̄ii yi, á 6a wiokaa t̄ara a yi mu bio mu d̄ní yi.

¹¹ O o bía non 6a yi: «Báa na díá mún háa ò o kún fó há-veere yan, se wón lée há-fé b̄n nín-yání háa c̄n.

¹² Mu lée dà-kéní là a háa na díá mún báa ò o wà vaá yan bá-veere. Wón mún lée bá-fé.»

O Yeesu wee fan 6a háyúwá bio yi
(Matiye 19.13-15; Luki 18.15-17)

¹³ Ba nùpua búii b̄uan mí háyúwá b̄uararáa o Yeesu c̄n le o bè mí níni 6a wán. O o ní-kenínia wee zá láa ba.

¹⁴ Ká bio ó o Yeesu m̄n mu, ó o síi c̄á ó o bía non mí ní-kenínia yi: «Mi wé díá le 6a háyúwá b̄uen í c̄n. Mi yí h̄e 6a. Mu bon, bía ka lé 6a háyúwá na ká bio síi, lé bán á à keñ le Dónbeení bá-z̄amu yi.

* 9:48 Mi lorí Ezayii v̄uahú 6.24 † 9:49 Mi lorí Levii nùwá v̄uahú (Lévítique) 2.13
v̄uahú (Deutéronome) 24.1, 3 ‡ 10:6 Mi lorí Bio j̄uhú b̄úeeníi v̄uahú (Genèse) 1.27; 5.2

* 10:4 Mi lorí Lándá z̄eenlò
‡ 10:8 Mi lorí Bio j̄uhú b̄úeeníi v̄uahú (Genèse) 2.24

¹⁵ Le 1 mí ho tũiá na mia: Yia yí tà le *Dónbeení béeñí bío là a háyónza bío sii á 6ánsò yí dà máa zo le yí hùúu.»

¹⁶ Bũn mǎn ó o wee láka 6a 6ua ò o bò mí níni 6a ní-kení kení wán ò o fara le le Dónbeení wé mu bè-tentewá làa ba.

Ho náfòró 6ánsò lè le Dónbeení béeñí bío

(Matiye 19.16-30; Luki 18.18-30)

¹⁷ Bío ó o Yeesu wee lá ho wǎhũ á à lén, à bũn ò o nĩ búu lùwá mà a, á 6ueé líí fàrá mí nǎnkópúná wán o yahó ò o tũara a yi: «Nì-kàránlo tente, léee webio á ì ko á ì wé à yíráa le mukání binbirí na máa vé?»

¹⁸ O o Yeesu bíá nǎn wo yi: «Lée webio nǎn fo wee veráa mí làa ní-tente? Ní-tente mía ká mu yínǎí le Dónbeení mí dǎn.

¹⁹ Fo zú le Dónbeení làndáwá na kà: Yí 6úe nùpue, yí wé há-fénló táá bá-fénló, yí juaa bío, yí fí sabéré nùpue nĩ, yí khá nùpue à fé bío, kǎnbi mǎn maá lè mǎn nu.»[§]

²⁰ O o nĩ bíá: «Nì-kàránlo, bũn 6úen6úen á ì bò yí hàrì 1 yàrónzamu páahũ.»

²¹ O o Yeesu loĩna a yi, á wara a. O o bíá nǎn wo yi: «Bíò dà-kení ká á fo yí wó. Lén vaa yéé bío wí ù cǎn 6úen6úen à sanká 6àn wárí na 6a ní-khenia yí, bũn ká le Dónbeení kǎa na ho wáayi á fo ò yí. Bũn mǎn à ù bĩní 6uee bè mĩ.»

²² Ká a nĩ jíá hǎn bíoní so, ó o sǎnía tò, á yèrémáa wá ká a yilera yáara, lé bío ó o nĩ bío boo.

²³ O o Yeesu loĩna mí ní-keninia na kǎnia wo yi ò o bíá: «Ho náfòró 6ánsowá zoró le *Dónbeení béeñí yí 6èntǎn lǎnbee wí.»

²⁴ Há bíoní mu yáara 6a hácírí làa sòobéé. O o Yeesu pá bínia bíá nǎn 6a yi: «Wán bǎnlowá, ho zoró le Dónbeení béeñí yí 6èntǎn lǎnbee wí.

²⁵ O cǎn-juumúktú zoró lè ho mísmí kǎhũ á à wé wayi á à porí o náfòró 6ánsò zoró le Dónbeení béeñí yí.»

²⁶ Ba ní-keninia wó coon dàkhíina há bíoní mu bío yi. A 6a wee tũaka mǎn yi: «Éee! A yía wáa dà à fen léee wée?»

²⁷ O o Yeesu loĩna 6a yi ò o bíá: «Bíò yí dà máa wé 6a nùpua cǎn á dà wee wé le Dónbeení cǎn. Lé bío le Dónbeení dà bío 6úen6úen wee wé.»

²⁸ O o Piere bíá nǎn wo yi: «Loí, warén ló díá bío lá wí wa cǎn 6úen6úen à wa bò foñ.»

²⁹ O o Yeesu bíá nǎn 6a yi: «Le 1 mí ho tũiá na mia: Yia ló díá mí zii, lè mǎn zàwa, lè mǎn hĩnni, lè mǎn nu, lè mǎn maá, lè mí zàwa, lè mí manawá ñén lè 1 bĩn-tente bío yi,

³⁰ á 6ánsò ò yí há zĩní, lè mǎn zàwa, lè mǎn hĩnni, lè 6a nuwá, á à yí 6a zàwa, lè há manawá. A le lǎnbee mún ñ yí o. Mu 6àn khímáni khímáni á 6ánsò ò yí ho páahũ na wa wí yi. A mún ñ yí le mukání binbirí na máa vé ho páahũ na wá à 6uen yi.

³¹ Eé ká bíá dú ho yahó bío ká wán á cèrèe khíi wé 6a mǎn-díwá. A bíá dú ho mǎn bío ká wán á khíi wé 6a ya-díwá.»

O Yeesu wíoka wee bío mí húmú lè mí vèeró bío

(Matiye 20.17-19; Luki 18.31-34)

³² O o Yeesu làa bíá làa wo bò mǎn wáa lá ho wǎhũ wee yòo ho Zeruzalæemu. O o varákkaa dú mí ní-keninia yahó. O o ní-keninia hácírí yáara, á bíá làa ba bò mǎn zána. O o Yeesu tǎn bĩnia fó mí ní-keninia píru jún, ò o wee bío bío ko mu wé o yi hen làa cǎnu à na 6a yi:

³³ «Mí loí, wa wee yòo ho Zeruzalæemu, hen na ó o *Nùpue Za 6a á dé le *Dónbeení yankarowá júnása lè ho *làndá bío zéenílowa nĩ yi. Ba à siini a jũhũ, á à na bíá yínǎí 6a *zúífũwa yí á 6a à 6úe.

³⁴ Bǎn á à zũarĩka a yi, á à píuní mí jĩnsání ì kúee o wán, á à ha a lè há lǎbáani, á à 6úe o. Ká há wizooní tǎn zoñ o ò vèe.»

Bíò ó o Zaaki là a Zǎn wee fto o Yeesu cǎn

(Matiye 20.20-28)

³⁵ Bũn mǎn ó o Zebedee zàwa Zaaki là a Zǎn á 6ueé 6ó a Yeesu yi á bíá nǎn wo yi: «Nì-kàránlo, wa wí à ù wé bío wa à fio ù cǎn à na wén.»

³⁶ O o Yeesu tũara 6a yi: «Lé mu yén á mí le 1 wé na mia?»

³⁷ A 6a bíá nǎn wo yi: «Hen ká ù khíi wí ù béeñí cùkú yí, à ù tà díá le wa kèení ù nĩsáa. O ní-kení keñí lè ù nín-tǎní, à yía so keñí lè ù nín-káahó.»*

³⁸ O o Yeesu bíá nǎn 6a yi: «Bíò mí wee fio á mí yí zú jũhũ. Mí so dà a lá le lǎnbee na à dé mí mu húmú yí làa mí le?»

§ 10:19 Mí loí Léró vúahũ (Exode) 20.12-16; Làndá zéeníló vúahũ (Deutéronome) 5.16-20

* 10:37 Mí loí Matiye vúahũ 20.21

³⁹ A 6a le úuu le mí dà mu. O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mu bon. Le lònbee na à yí mi 6àn síi á à yí mia. Mi ì zo le lònbee mu yi.»

⁴⁰ Ká mu máhà yínɔn ínén á à bío le yla ká 6ànsò à kɛɛní 1 nín-tiání tǎá 1 nín-káahó. Hón lùà so bío sá bía le Dónbeení wíokaa há karáa yi.»

⁴¹ Ká bío 6a ní-kenínia nùwá píru na ká ɔ́á mu, á 6a síá cá a Zaaki là a Zán yi.

⁴² O o Yeesu von 6a 6úen6úen á bía nɔn yi: «Mí zū mu le bía 6a nùpua yío wi wán le 6a lé há kána júnása, bán júnása so á wee wé zéeni mí pánká 6a nùpua wán. A 6a ní-beera wee wé zéeni làa bía ká le mí po 6a.»

⁴³ Ɛɛ ká minén bío lá yí ko mu wé ká síi. Hen ká mi ní-kení búi wi ò o bío nùhú wé porí bía ká, á 6ànsò wé minén na ká ton-sá.

⁴⁴ Hen ká mi ní-kení búi wi ò o dí bía ká yahó, á 6ànsò ko o ò wé mi 6úen6úen wobá-níi.

⁴⁵ O Nùpue Za mí beere yáá yí 6uara á 6a sá na a yi. O 6uara wá 6ueé sá á na 6a nùpua yi, á mún ñ na mí mukáni á à lénnáa 6a nùpua cèrèɛ júná.»

O Yeesu weera a muíi búi na 6a le Baatimeɛ yío

(Matiye 20.29-34; Luki 18.35-43)

⁴⁶ O Yeesu lè mí ní-kenínia lè 6a zámáa vaá dɔn ho Zerikoo lóhó. Bío 6a wee lé ho yi, á bɔ́n ò o muíi búi na 6a le Baatimeɛ á kará ho wóhú nísání wee fioka. Bàn maá 6a le Timeɛ.

⁴⁷ Bío ó o ɔ́á le mu lé o Nazarɛte níi Yeesu, ó o bía pónpón: «*Daviide Za, Yeesu, makári mi.»

⁴⁸ A 6a nùpua cèrèɛ wee zá làa wo le o wé tété. O o yáá wáa wíokaa wee bío pónpón: «Daviide za, makári mi.»

⁴⁹ O o Yeesu dín ò o bía: «Mí ve o le o 6uen.» A 6a bía nɔn o muíi mu yi: «Hení ũ síi, líi híní, lé o wee ve fo.»

⁵⁰ O o wáa léera mí kán6un díá, ò o líí tá hínon á mà a Yeesu wee 6uen.

⁵¹ O o Yeesu tùara a yi: «Lée webio á fo le 1 wé na fon?» O o muíi bía nɔn wo yi: «Ní-kàránlo wé le 1 yío á wé mi.»

⁵² O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Lén, bío fo dó ũ síi mi lé bɔ́n á 1 weéráa fo.» Mí lahó yi ó o dèɛnía wee mí á bò là a Yeesu wá.

11

O Yeesu zoró ho Zeruzalɛmu yi

(Matiye 21.1-11; Luki 19.28-40; Zán 12.12-19)

¹ Bío ó o Yeesu lè mí ní-kenínia vaá sùaráa ho Zeruzalɛmu yi, ho Betefazee lè ho Betanii lórá nísání, lè há Oliivewa vɛnsla 6úee cón, ó o Yeesu tonkaa mí ní-kenínia nùwá jún le 6a dí mí yahó,

² á bía nɔn 6a yi: «Mí lén va ho lóhó na vaá mí yahó yi. Mí vaa dɛɛní á mí ì dɛɛní ì mí sùnpè-bòohú búi na á nùpue dín yí yòra yí mɔn húúu ká a can dín. Mí fee wo á 6ua 6úee na mi.»

³ Ká a 6úi tùara mia le lée webio nɔn mi wee feeráa wo, á mi bío na 6ànsò yi le o Nùhúso makóo wi o yi, ó o mún ñ bíní ì 6uen làa wo lònbió.»

⁴ A 6a wá van á vaá zoó yú a sùnpè-bòohú búi le 6onfónii ho wóhú nísání ká a can dín le zii búi zúajii. A 6a feera a.

⁵ A 6a nùpua nùwá yɛn búi na wi bín á tùara 6a yi: «Lée webio mi wó ká? Mí feera o sùnpɛɛní mu le we?»

⁶ Á bío ó o Yeesu lá bía nɔn 6a yi lé bɔ́n á 6a bía nɔn 6a nùpua mu yi. A 6a díá 6a á 6a wá.

⁷ Ba 6uan o sùnpɛɛní mu 6ueé nɔn o Yeesu yi, á 6a bò mí kán6unwá o mání wán, ó o Yeesu yòó kará wán.

⁸ Ba nùpua cèrèɛ wee bá mí kán6unwá ho wóhú wán o yahó. Ba búi lé há vɛnsla vónna na 6a khó há mana yi á 6a wee bá. ⁹ Bía dú a yahó làa bía dú a mɔn á wee bío bío ká pónpón:

«Le ho cùkú á bío sí le Dónbeení yi.

Le le Dónbeení wé mu bè-tentewá

làa yáa bò o 6uen o Nùhúso Dónbeení yèni yi.*

¹⁰ Le le Dónbeení wé mu bè-tentewá

làa yáa wá 6ueé fàrá wán 6úaa *Daviide béeni á à díní.

Le ho cùkú á bío sí le Dónbeení na dà mu bío 6úen6úen wán yi.»

¹¹ Bío ó o Yeesu vaá dɔn ho Zeruzalɛmu, ó o wá van le *Dónbeení zì-beeni lún yi, á zoó loríkka le khii fò. Bɔ́n mɔn ó o fó mí ní-kenínia píru jún à 6a bínía jún ho Betanii. A bɔ́n á le wii wáa tò.

* 11:9 Mí lorí Lení vuhú (Psaumes) 118.25-26

O Yeesu dánkánia le v̄nd̄ɛ na 6a le fikiyée
(Matiye 21.18-19)

12 Mu tá na lée t̄ɔn, p̄aah̄ɔ na 6a wee lé ho Betanii yi á à lén, à b̄ɔn ò o Yeesu á le h̄ini dà.
13 O kh̄era m̄ɔn le v̄nd̄ɛ na 6a le fikiyée à le sà ð̄in. O o wá le mí vaá loŋ le mí ì yi bia le wán lé. O o vaá yú à lée v̄ɔnna mí n̄ii yi, lé b̄io mu yí wó h̄a v̄ns̄la mu haró p̄aah̄ɔ.
14 O o Yeesu wáa b̄ia n̄ɔn le v̄nd̄ɛ mu yi: «Fo máa b̄ini máa ha bia huúu á n̄upue máa dí.»
O o n̄i-ken̄inia j̄á b̄io ó o b̄ia.

O Yeesu j̄ɔn 6a bè-ȳɛ̄erowá
(Matiye 21.12-17; Luki 19.45-48; Z̄an 2.13-22)

15 Ba vaá ð̄ɔn ho Zeruzalēmu ó o Yeesu wá vaá zon le *Dónbeen̄i z̄i-been̄i lún yi á zoó wee j̄a 6a bè-ȳɛ̄erowá lè 6a bè-ȳawa. Ba w̄en-p̄uar̄ilowá tab̄áriwa, làa bia wee ȳɛ̄ 6a b̄uaab̄iut̄uni kanm̄uini ó o dónkaa k̄uaa.
16 O wee h̄e 6a le n̄upue yí 6ua ð̄ɛ̄ à k̄aanaá ho lún mu yi.
17 O o mah̄á wáa wee k̄arán 6a n̄upua làa b̄io k̄a: «Le Dónbeen̄i b̄ion̄i v̄uah̄ɔ yi á mu b̄ia: †Z̄i 6a wé è ve le k̄ana n̄upua búen̄buen̄ floró z̄i.» O o Yeesu b̄inia b̄ia: «Á min̄ɛn wó le lè 6a k̄ɔnlowá lùe h̄á?»
18 A le *Dónbeen̄i yankarowá j̄un̄ása lè ho *lándá b̄io z̄een̄ilowa j̄á mu á 6a wee cà b̄io 6a à wé wé è búeraa o Yeesu. Ba z̄ána a lé b̄io ó o k̄aránlò á 6a z̄aamáa búen̄buen̄ s̄ia wee wa b̄io yi.
19 B̄io le wii tò ó o Yeesu lè mí n̄i-ken̄inia á ló ho lóhó yi lée wá.

Mi dé mi s̄ia le Dónbeen̄i yi
(Matiye 21.20-22)

20 Mu tá na lée t̄ɔn ȳinb̄ii búir̄ii k̄á 6a lá ho w̄sh̄ɔ wá, á 6a vaá m̄ɔn ho fikiyée mu à ho hon lè mí nan̄i búen̄buen̄.
21 O o Pīere leékaa b̄io wó kh̄iina b̄io, ó o b̄ia n̄ɔn o Yeesu yi: «N̄i-k̄aránlò, loŋ. Ho fikiyée na fo dánkánia á hon.»
22 O o Yeesu wáa b̄ia n̄ɔn mí n̄i-ken̄inia yi: «Mi dé mi s̄ia le Dónbeen̄i yi.
23 Le †m̄i ho t̄uiá na mia: Ká a b̄ui lá b̄ia lè le búee na k̄a: †H̄ini hen na fo wi yi à vaa zo ho mu-been̄i yi.» Ká b̄anso yí titikaa ò o dó mí s̄ii le Dónbeen̄i yi le b̄io mí b̄ia á à wé, á mún ñ wé á à na a yi.
24 Lé b̄ɔn n̄ɔn á ì wee b̄ioráa mu á à na mia: Hen ká mi wé wee flo b̄io b̄ui le Dónbeen̄i c̄ɔn á mi láa mu yi le mu yú vó. Le è wé mu á à na mia.
25 Mi wé sansan wee flo, ká a b̄ui wó khon làa mia á mi s̄ia wee c̄i b̄io yi, à mi s̄én mu día. B̄ɔn ká m̄in Maá Dónbeen̄i á mún ñ s̄én mi bè-kora á à día.»
26 [Ká mi yí máa tà s̄én día na 6a yi, á m̄in Maá na wi ho wáayi mún máa wé è s̄én mi bè-kora máa día.]

O Yeesu p̄anká ló wen?
(Matiye 21.23-27; Luki 20.1-8)

27 B̄ɔn m̄ɔn á 6a wáa j̄ɔn ho Zeruzalēmu. B̄io ó o Yeesu zoó wee varáka le *Dónbeen̄i z̄i-been̄i lún yi, á 6a yankarowá j̄un̄ása lè ho *lándá b̄io z̄een̄ilowa lè 6a n̄i-k̄a á wá 6ueé 6ó a yi
28 á 6a t̄uara a yi: «Fo yú le n̄ii wen wee w̄eráa b̄io k̄a? Lée wée n̄ɔn mu w̄eró n̄ii foŋ?»
29 O o Yeesu b̄ia n̄ɔn 6a yi: «In̄én mún ñ t̄ua mia làa b̄io dà-k̄eni. Ká mi tà á z̄een̄ia mu, á ì b̄èn mún ñ z̄een̄i ȳia n̄ɔn mu b̄iowa mu b̄àn w̄eró n̄ii m̄ii làa mia.
30 Ȳia n̄ɔn le n̄ii o Z̄an yi le o wé b̄átizé 6a n̄upua lée wée? Lé le Dónbeen̄i lée, t̄aa lé 6a n̄upua? Mi b̄io lon!»
31 A 6a ȳeremáa wee w̄an̄i m̄in yi: «Ká wa le lé le Dónbeen̄i tonkaa wo, o ò b̄io le lée webio n̄ɔn á wa yí t̄ar̄aa o b̄io.
32 T̄aa ká wa b̄èn le lé 6a n̄upua tonkaa wo, á mu ù wé kaka?» Ba z̄ána 6a z̄aamáa lé b̄io á b̄àn búen̄buen̄ wee leéka le o Z̄an h̄ia lé le *Dónbeen̄i j̄i-c̄ua f̄ɛ̄ro binbir̄i.
33 A 6a wáa b̄ia n̄ɔn o Yeesu yi: «Wa yí z̄u ȳia tonkaa wo.» O o Yeesu b̄ia n̄ɔn 6a yi: «Áwa, á in̄én mún máa z̄een̄i ȳia n̄ɔn le n̄ii m̄ii á ì wee w̄eráa b̄io k̄a.»

12

Ho èr̄éz̄én v̄ns̄la guahó varowá wahiire
(Matiye 21.33-46; Luki 20.9-19)

† 11:17 Mi loŋ Ezayii v̄uah̄ɔ 56.7

1 Bũn mɔn ɔ ɔ Yeesu waa wee bɔ ɔ lãa ba lè hã wãhio: «Nii búii hãa léra ho érézén vɔnsia buahó á son ho dándá kɔnɔ yɔ, á có ho kɔhũ na ɔ ɔ wé è jaa ho érézén yɔ. O mún son o paro lùe. Bũn mɔn ɔ ɔ wãanɔ tò lè 6a nùpua búii na à và ho, ò orén và van le khúii.

2 Pãahũ na ho érézén wee be yɔ, ɔ ɔ tonkaa mí ton-sá nĩ-kéní le o va 6a nùpua mu cɔn le 6a khé bɔ bɔ sã mí yɔ à na.

3 A 6a nùpua mu vaá han wo á díá ɔ ɔ wà lè mí nĩ kãamãa.

4 O ɔ mɔhũ òanso bɔnɔ tonkaa mí ton-sá veere. A wón 6a vaá vɔaana vɔaana nũhũ, à 6a là là a.

5 O ɔ mɔhũ òanso tɔn pá bɔnɔ tonkaa nĩ-veere. A 6a vaá 6ó wón. Lé kã sɔii 6a wó lè 6a ton-sáwá cèrèe na ɔ ɔ mɔhũ òanso tonkaa. Ba búii 6a han, à 6a búii 6a 6ó.

6 O ɔ mɔhũ òanso za na ɔ ɔ bò mí taká wán lé yɔa wãa kã cɔn. A wón lé yɔa ɔ ɔ tonkaa, ò ɔ wee leéka: I za wón 6a à kɔnbi.

7 Bɔ 6a nùpua mu yère dá a wán, á 6a wee bɔ mún yɔ: «Yɔa lãa kã lé yɔa á ho mɔhũ bɔ khii sɔ yɔ. Mɔ wa búe ɔ á ho mɔhũ bɔ wãa à sɔ wɛn.»

8 A 6a hɔnɔn wɔira a za mu 6ó, á lá lée lèera díá lè ho soró mɔn.»

9 O ɔ Yeesu waa túara 6a yɔ: «Lé mu yén á ho mɔhũ òanso wãa à wé? O ɔ ò buen 6ueé búe 6a nùpua mu, kã a cà nĩ-vio á à kúee mí mɔhũ mu yɔ.

10 Le bɔnɔn na kã á mi so òn yɔ káranna le Dónbeení bɔnɔn vɔahũ yɔ yɔ mɔn le?

«Le huee na 6a so-sowa fũ pá díá lé òho hãa 6ueé buan ho soró ònɔn.»

11 Bɔ kã lé bɔ ɔ ɔ Nũhũso Dónbeení wó, mu lée bè-tente wa yèn-dání yɔ.*»

12 Ba *zúifùwa núnása wee cà bɔ 6a a òn wán á à wɔirãa o Yeesu, lé bɔ 6a zũ le lé 6arén á le wãhiire mu wà bò wán. È kã bɔ 6a zãna 6a zãamãa, á 6a díá wo à 6a wã.

*Ho lãnpó cãlɔ á na ho Oroomu bée yɔ bɔ
(Matiye 22.15-22; Luki 20.20-26)*

13 Bũn mɔn á 6a tonkaa 6a *Farizléwa nùwã yɛn búii là a *Herodee kuure nùpua nùwã yɛn búii o Yeesu cɔn le 6a 6uee túa wo yɔ, à yírãa o nĩ 6ua yɔ.

14 A 6a 6ueé bɔa nɔn wo yɔ: «Nĩ-káránlo, wa zũ le fo wee mí ho túãa. Fo yɔ máa zón nùpue. Fo mún yɔ máa kã nùpue yɔ. Bɔ le Dónbeení le 6a nùpua wé 6ua lè mítén lé búñ 6àn káránlò binbirí á fo wee na. Awa, á ù bɔ na wɛn. Wa lãndá yɔ á ho lãnpó ko ho wé cà na ho Oroomu kɔhũ bée yɔ lée, táa mu yɔ ko làa wéró? Wa ko wa wé cà ho lée, táa wa wé yɔ cá ho?»

15 O ɔ Yeesu zũna le bɔ 6a lon binbirí á 6a yɔ bɔa. O ɔ wãa bɔa nɔn 6a yɔ: «Mí wɔ mí khúaa í nɔii yɔ à yírãa í nɔii 6ua yɔ le we? Mɔ cà le wén-hɔnló búii na mĩ le í loñ.»

16 A 6a cà le 6ueé nɔn wo yɔ. O ɔ Yeesu túara 6a yɔ: «Ho yahó lè le yèni na wi le wén-hɔnló mu wán á wée te?» A 6a bɔa: «Lé ho Oroomu bée.»

17 O ɔ Yeesu wãa bɔa nɔn 6a yɔ: «Àwa. Bɔ sã ho Oroomu bée yɔ à mí na mu wo yɔ. Kã bɔ 6èn sã le Dónbeení yɔ à mí na mu le yɔ.» A 6a wó coon bɔ ɔ ɔ bɔa bɔ yɔ.

*Ba nĩ-hia vèeró bɔ
(Matiye 22.23-33; Luki 20.27-40)*

18 Ba *Sadusléwa lé bɔa le 6a nĩ-hia máa vèe. Wizonle búii, á 6a búii á 6ueé 6ó a Yeesu yɔ á túara a yɔ kã:

19 «Nĩ-káránlo, bɔ ɔ ɔ *Moyiize túara henía nɔn wɛn lé bɔ kã: «Hen kã á búii yan mín hãa á húrún ò ɔ yɔ yú za làa wo, á 6àn za ko ò ɔ fé 6àn hãa ya à te 6a zãwa yɔ mín za mu yèni yɔ.»†

20 Awa. Kã lòn nùpua nùwã hènun búii yánkaa lée zãwa sɔii. O ɔ yahón so yan mín hãa á húrún ò ɔ yɔ yú za làa wo.

21 O ɔ nɔn nɔii so fó a mahãa mu yan á húrún ò ɔ yɔ yú za làa wo. Lé búñ ɔ ɔ tɔn nɔii so bɔ mún wórãa.

22 Ba mí nùwã hènun yan wo bèenia á húrunka ò ɔ búii yú za làa wo. Mu 6àn véenii ɔ ɔ hãa mu mún húrún.

23 Awa. Nɔnzon na 6a nĩ-hia á à vèe yɔ ɔ ɔ hãa mu bɔ á à sɔ a yén yɔ? Bɔ 6a mí nùwã hènun mahã yan wo bèenia.»

24 O ɔ Yeesu bɔa nɔn 6a yɔ: «Mɔ wee vɔnɔn miten. I bɔa búñ lé bɔ mɔ yɔ zũ le Dónbeení bɔnɔn vɔahũ bɔnɔn kúará. Mɔ mún yɔ zũ le le Dónbeení dà bɔ 6úen6úen wee wé.

25 Mu bon. Ba nĩ-hia khii vèera á 6a báawa lè 6a hãawa máa bɔnɔn máa ya mín. Ba á 6onmín le le Dónbeení wáayi tonkarowá ho wáayi.

26 Ba nĩ-hia vèeró ònɔn yɔ á mi so òn yɔ káranna ho lahó na wee bɔ le vɔndè-za na ho òhũ wɔ yɔ bɔ ɔ Moyiize vɔahũ yɔ yɔ mɔn le? Mu túara bɔn le le Dónbeení bɔa nɔn ɔ Moyiize yɔ: «Nén lé ɔ *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu 6àn Dónbeení.»‡»

* 12:11 Mɔ loñ Lení vɔahũ (Psaumes) 118.22-23 † 12:19 Mɔ loñ Lãndá zéeniłó vɔahũ (Deutéronome) 25.5-6 ‡ 12:26 Mɔ loñ Léró vɔahũ (Exode) 2.6

²⁷ O o Yeesu wáa bía: «Le Dónbeení lé bía yío wi lua 6àn Dónbeení ká le yínorí nǐ-hía 6àn Dónbeení. Mi sòobáa wee víiní miten dà.»

Le Dónbeení lándá na bío here po hía ká
(Matiye 22.34-40; Luki 10.25-28)

²⁸ Ho *lándá bío zéenilo 6úí ɲá 6a wáanii. O o mɔn ò o Yeesu bía se nɔn 6a Sadusɛwa yi ó o vá 6ueé 6ó a yi ò o tũara a yi: «Le Dónbeení lándáwá 6úen6úen tɛaht á lé ho yén bío here po hía ká?»

²⁹ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Le Dónbeení lándáwá yi á hía ká lé hía bío here po hía ká: *Isirayɛele nípomu, ɲí bío ká: Wa Nùhũso Dónbeení lé o Nùhũso mí dòn.

³⁰ Fo ko á ù wań ù Nùhũso Dónbeení lé ù sii 6úen6úen, lé ù mánáká 6úen6úen, lé ù yilera 6úen6úen, lé ù pánká 6úen6úen.»[§]

³¹ Hía sá ho yi lé hía ká: «Fo ko á ù wań mí ninza làa bío fo waráa ũten bío sii.» *Lándáwá na kún bío here á po há bío ɲun na ká hǎn mía.»

³² A ho lándá bío zéenilo wáa bía nɔn o Yeesu yi: «Nǐ-káránlo mu se, bío fo bía lé ho tũia. O Nùhũso lé le Dónbeení mí dòn. Dónbeení 6úí kún mía ká mu yínorí lerén.

³³ A wań le Dónbeení lé ù sii 6úen6úen, lé ù yilera 6úen6úen lé ù pánká 6úen6úen, à mún wań mí ninza lé ũten bío sii, bún sũaaní mu hámu na 6a wee wé na le Dónbeení yi lé 6a bà-kũio na 6a wee ya lé le muiní na le Dónbeení yi.»

³⁴ O o Yeesu mɔn ò o nǐ mu bía 6a bè-zúrɔlowá bioní ó o bía nɔn wo yi: «Hen làa ɕínú ká fo ò kɛn le Dónbeení bà-zámu yi.» Bũn mɔn ó o 6úí wáa yí bínia yí khá miten yí tũara a yi làa bío 6úí.

Yía le Dónbeení mɔn lera bío
(Matiye 22.41-46; Luki 20.41-44)

³⁵ Mu wó ká a Yeesu wee kárán 6a nũpua le *Dónbeení zǐ-beení yi, ó o tũara bío ká: «Ho *lándá bío zéenilowa dà a wé kaka a bioráa le yía le Dónbeení mɔn lera lé o *Daviide mǎnmǎnii?

³⁶ Lé bío ó o *Daviide mí bɛɛre á le Dónbeení Hácírí wó ó o bía bío ká: «O Nùhũso Dónbeení bía nɔn í Nùhũso yi:

Buee kɛení í nín-tǎnǎn fúaa ká í 6úrá ù zúkúsa ù tá á ù bò ù zení wán.»[†]

³⁷ «Bío ó o *Daviide wee ve yía le Dónbeení mɔn lera le mí Nùhũso. O o wé o Nùhũso ká a mún pá à wé o mǎnmǎnii kaka?» Ba zámáa wee ɲí a Yeesu ɕún le le sí-wɛɛ.

Mi yí wé le ho lándá bío zéenilowa bío
(Matiye 23.1-36; Luki 20.45-47)

³⁸ Bío ó o Yeesu wee kárán 6a zámáa ó o wee bío na 6a yi: «Mi yí wé le ho *lándá bío zéenilowa bío. Bán na wa há báká-beera zíló à wé héekaráa. Ba wi 6a nũpua wé tɛení 6a yi le le kǎnbii 6a zámáa fémínló lara yi.

³⁹ Ba *zúífúwa káránló zíní yahón kanmúiní le ho dǐnló dǐiníi kɛénínía na seka á 6a wé hueeka kɛení yi.

⁴⁰ Ba wee khá 6a maháawa à fé nǐ bío 6úen6úen. Ba mún wa ho floró na túee wéró à wé le 6a téréenna. Barén ɕítíi khíi wee here le Dónbeení ɕn.»

O mahá-khenii hámu bío
(Luki 21.1-4)

⁴¹ O Yeesu kará le *Dónbeení zǐ-beení hámu 6onkoní nísání á wee lorí bío 6a zámáa wee kúeeráa le wáí le yi. Ho náfóró 6ànsowá ɕɛɛɛ wee 6uee kúee le wáí na boo.

⁴² Mahá-khenii 6úí mún 6ueé kúaa mí tǎmónwá bío ɲun.

⁴³ O o Yeesu wáa von mí nǐ-kenínía á bía nɔn yi: «Le í mí ho tũia na mia: O mahá-khenii na ká bío na ó o kúaa á boo po bía ká 6úen6úen bío.

⁴⁴ Lé bío le wáí na 6a 6úen6úen wó lé mu hámu lé dǐo 6a yú puunía. O orén le mí khemu, ò o pá kúaa bío wi o ɕún 6úen6úen na ó o lá wé è dí.»

13

Ho dǐmǐná véro là a Nũpue Za 6uenló bío
(Matiye 24.1-44; Luki 21.5-33)

¹ Bío ó o Yeesu zoó ló le *Dónbeení zǐ-beení lún yi, ó o nǐ-kenínía nǐ-kéní bía nɔn wo yi: «Nǐ-káránlo, há huua na ká 6ɛntǐn seka, á há mún 6úaaaka. Há soni dáamu yáá!»

§ 12:30 Mi lorí Lándá zéeniló vuahú (Deutéronome) 4-5 * 12:31 Mi lorí Levii núwá vuahú (Lévitique) 19.18 † 12:36 Mi lorí Lení vuahú (Psaumes) 110.1

² O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Fo mɔn há dāamu lon? Eε ká huee khíi máa kerí mí ninza huee wán. Mu búenbúen khíi fl.»

³ Bún mɔn ó o Yeesu yóò kará há Oliivewa vɛnsia búee wán á sánsáa le Dónbeení zì-beení. O o Piere là a Zaaki là a Zán là a Andere na wi làa wo mí dòn á túara a yi:

⁴ «Lé ho páahú yén á mu bío mu ù wé yi? A lé mu bío yén khíi zéení le mu wéró páahú dɔn?»

⁵ O o Yeesu wáa bía nɔn 6a yi: «Mí pa miten bío. Mí yí díá le núpue khá mia.

⁶ Núpua cèrèε khíi buen 1 yèni yi á à bío: «1 lé o Krista.» Ba à khá núpua cèrèε á à vɛini.

⁷ Ká mí khíi wee jí há hía táró sá, hía lúio yi làa hía khèra làa mia à mí yí le mí yiwa dé, lé bío á búñ bíowa so ko mu wé ho yahó. Ká bún dènia máa wé ho ðmíjána véro.

⁸ Ho síí búí khíi wé è lé vaá fi lé ho síí veere. A ho káhtú búí khíi wé è lé vaá fi lé ho ká-veere. Ho tá dèkéro khíi wé há làa búí yi. A le híni khíi lé. Mu ù wé làa bío o há-sániso sání via wee wé búakáráa bío síi.

⁹ «Eε ká minén pa miten bío. Ba núpua khíi wé è 6ua mia á à varáa ho pánká 6ansowá cón á bán vaá cíti mia. Ba wé è ha mia 6a *zúífúwa káranló zíní yi. Ba wé è 6ua mia á vaá ðní há kána òúnása lé 6a bá-záwa yahó bío mí tà mí bío yi. Lé bún mí ì bè yi á à zéenínáa 1 bío làa ba.

¹⁰ Mu bon, sání ho ðmíjána vé, á le Dónbeení bín-tente ko le bue à na há sííwá búenbúen yi.

¹¹ Hen ká 6a khíi wé wíkaa mia á 6uan vannáa le cíti yi à mí yí le mí yiwa fèn dè bío mí vaá bío bío yi. Hón páahú so yi á há bíoní na à bío ò na mia lé hía à mí bío. Lé bío á há máa lé minén mí bεere yi. Mu lé le Dónbeení Hácírí á à dé há mí jini yi.

¹² Ba núpua búí wé è dé mín kúrú záwa á à na 6a à búe. Hári 6a maáwá búí á à wé mu 6án síi lé mí záwa. Ba záwa búí mún n híni mín maáwá wán, á à na 6a 6a à búe.

¹³ Ba núpua búenbúen á à jin mia bío mí tà mí bío yi. Ká yía máhá há mí síi fúaa mu véení, wón á à fen.

¹⁴ «Mí khíi mí mu bè-súmúí* na wee yáa mu bío ká mu wi hen na mu yí ko mu kerí yi. (Yia wee káran bío ká à zúrú mu kúará sese.) Hón páahú so yi ká bíá wi ho Zudee yi à bán lúwí yòo há 6úaa.

¹⁵ Yia á à kerí mí zii lòho yí ko ò o lii zoo lá bío búí.

¹⁶ Yia á à kerí há mana yi mu páahú yí ko ò o bíni 6o à lii lá mí kán6un mí zii.

¹⁷ Ho yéréké khíi sá 6a há-sεenasá lé 6a há-jaawa yi mu zòh.

¹⁸ Mí flo le Dónbeení yi à mu bíowa mu wéró yí lí há yio yi.

¹⁹ Lé bío ho páahú mu 6án lónbee á à wé 6úaa á à porí ðio khíina. Hári ho ðmíjána jínúhú búaró páahú na le Dónbeení léra mu bío búenbúen yi à 6uee búe ho zuia yi, á le lónbee mu síi yí kera yí mɔn. A le 6án síi mún máa bíni máa kerí hùúu.

²⁰ O Núhúso lá yí khò le lónbee mu wizooní yi, á níi woon lá máa kání. Ká a máhá khò há yi 6a núpua na ó o hueekaa à 6a wé làa wo bío yi.

²¹ Ká a búí bía nɔn mia ká síi: «Mí lorí. Lé o *Krista na hen, táa nín-yia vaá hen», à mí yí tà mu.

²² Mu bon, 6a Kristawa lé le Dónbeení jì-cúa fεerowá na bío yí bon khíi kerí. Ba à wé mu yéréké bíowa lé mí sííwá na ka lé mu wee zéení le Dónbeení pánká á à vɛinínáa 6a núpua. Hári bíá le Dónbeení hueekaa ká mu lá dà à wé, á 6a mún n vɛini bán.

²³ Awa. A minén cén pa miten bío. I fèra bíá mu búenbúen nɔn mia vó.

²⁴ «Le lónbee khíiló mɔndén á

le wii á à dé mí yuumu.

Ho plíhú khoomu máa bíni máa kerí.

²⁵ Há mànáyio á à kùenka à lii.

Bío 6uan ho wáyí bíowa ðnía búenbúen á à dèké.»†

²⁶ Hón páahú so yi á 6a à mí a Núpue Za buenló há dùndúio wán lé mí ðárló lé mí cùkú beení.

²⁷ O khíi tonka le Dónbeení wáyí tonkarowá ho tá kón6úaa bío náa yi lé ho ðmíjána búenbúen yi á 6a a ve bíá le Dónbeení hueekaa á à kúee mín wán.

²⁸ «Mí lorí ho *flkiyéε vɛndεε bío le wee wéráa. Hen ká le 6án lakara hía wee náma á wee sá mí vɔn-yórówá, se mí zú le ho viohó téré dɔn.

²⁹ Lé làa bún síi ká mí khíi wee mí mu bíowa mu wéró, à mí mún zúrú le o *Núpue Za buenló sùaráa. O ò buen máa khí.

³⁰ Le 1 mí ho túiá na mia: Ho páahú na ká núpua máa hí máa vé ká bún bíowa so búenbúen yi wó.

³¹ Ho wáyí lé ho tá khíi vé, ká 1 bíoní hɔn n kerí bín fεεε.

* 13:14 Mí lorí Daniyεe le vuahú 9.27; 11.31; 12.11 † 13:25 Mí lorí Ezayii vuahú 13.10; 34.4

³² Nii woon yí zū ho dīmíjǎ véro wizonle lè ho pǎahǔ máa zéení. Le Dónbeení wáayi tonkarowá yí zū mu, hàrì le Dónbeení Za mí beere yáá pá yí zū mu. O Maá mí dòn lé yía zū mu.

³³ «Mí pa miten bío. Mí yí wé lòn nùpua na dūma. Lé bío mí yí zū ho pǎahǔ na mu ù wé yi.

³⁴ Mu bío ònmin làa bío kà: Nii búí le mí ì va le khúii. O ò kàràfáa mí zii mí ton-sáwá yi, á sankaa há tonni nòn ba lé mí nǐ-kéní kéní yi. Bún mǎn ó ò bía nòn ò paro yi le ò tǐnǐ mí yío.

³⁵ Minén mún tǐnǐ mí yío, lé bío mí yí zū a zii bǎnsò bǐnǐ buenlò pǎahǔ. O dà à buen ziihǔ táá tá tǎahǔ, táá kò-bá-wéé yi, táá yǐnbíi.

³⁶ Ká a khúii dǐndǐn guara ò ò yí buée yí mia ká mi ka lòn nùpua na dūma.

³⁷ Bío á ì wee bío na mia kà, á yahó sá ba nùpua búenbúen. Mí yí wé lòn nùpua na dūma.»

14

*Ba zúifùwa júnása wee lè o Yeesu wán
(Matiye 26.1-5; Luki 22.1-2; Zán 11.45-53)*

¹ Wizooní bío jún wáa ká ho Paaki sǎnú díró lè ho *búurú na á ja-fni yí dó yi sǎnú díró yi. A le *Dónbeení yankarowá júnása lè ho *lándá bío zéenílowa wee cà bío ba á wé wé è wíráa ò Yeesu ká mu yí zū, á à na ba à búe.

² Ba wee bío: «Wa yí dà máa wíi wo ho sǎnú díró yi. Ká wa wó mu á ba zǎamáa á à kánká mu bío yi.»

*O háa búí kúaa ho jiló o Yeesu jùhǔ wán
(Matiye 26.6-13; Zán 12.1-8)*

³ O Yeesu kera ho Betanii lóhó yi ò Simón na háa lé ò *búeré nǐi zii. Pǎahǔ na ò ò kará wee dí à bún à háa búí buée wee zo, á guan mí dǔukó-za búí na wó lè le huee na ba le alibaatere à ho sú làa jiló búí na sǎmu sí. Ho jiló mu ba le náàrè á yáwá here làa sòobé. Bío ó ò buée bó a Yeesu yí ó ò pǔina ho dǔukó-za mu jii, ò ò kúaa ho jiló mu ò Yeesu jùhǔ wán.

⁴ A bǐa wí bǐn búí sía cà. A ba wee bío mín yi: «Ho jiló na ká yáaró jùhǔ lé mu yén?
⁵ Ho jònl lá dà à yèé á à yí há wén-hàani khǐá-tǐn* á à sankaa na ba nǐ-khenia yi.» A ba lan wee zá làa wo.

⁶ O ò Yeesu wáa bía: «O háa mu mí díá bío. Mí wee zá làa wó le we? Bío ó ò wó làa mí á se.

⁷ Ba nǐ-khenia bán làa mia á à kerí mín wán féé. A pǎahǔ léé pǎahǔ á mí dà wé è wé mu sǎamu làa ba ká mí tà. Ée ká Inén wón máa kerí làa mia féé.

⁸ Bío ó ò dà à wé lé bío ó ò wó. O kúaa ho jiló na sǎmu sí 1 sǎnia wán à fèn wíokaráa há paráa há nùulò.

⁹ Le 1 mí ho tǔiá na mia: Le Dónbeení bǐn-tente wé buera lùe léé lùe yi ho dīmíjǎ búenbúen yi, á ba à bío bío ó ò háa na ká wó, á ba à leeka a bío.»

*O Zudaa wi ò ò dé o Yeesu na
(Matiye 26.14-16; Luki 22.3-6)*

¹⁰ O Yeesu nǐ-keninia píru jún nǐ-kéní na ba le Zudaa Isikariote á wà vaá bía nòn ba yankarowá júnása yi le mí wí à mí dé ò Yeesu na ba yi.

¹¹ A bán sía wan wan á dó mí jini nòn le mí ì na le wári wo yi. O ò wáa wee cà ho pǎahǔ na ò dàrǐ n wé mu yi, á à dérǎa wo ba nini yi.

*O Yeesu wee dí ho Paaki dǐnló lè mí nǐ-keninia
(Matiye 26.17-25; Luki 22.7-14, 21-23; Zán 13.21-30)*

¹² Ho *búurú na á ja-fni yí dó yi sǎnú díró bǎn nín-yání wizonle zoñ, dǐo ba wee wé fúaa ho Paaki piozáwa yi,† ò ò Yeesu nǐ-keninia tùara a yi: «Lé wen á fo wí à wa vaa wíokaa ho Paaki dǐnló yi?»

¹³ O ò tonkaa mí nǐ-keninia nùwá jún á bía nòn yi: «Mí lén zo ho lóhó yi, á mí zoó sí a nǐ búí yahó ká a sò mu jumu lè ho dǔuhǔ. Mí bè ò yi,

¹⁴ ká a vaá zon zii na yi à mí bío na le zii mu bǎnsò yi: O nǐ-kǎranlò le wa túa fon: Ho lahó na á Inén lè 1 nǐ-keninia á à dí ho Paaki dǐnló yi lé ho yén?

¹⁵ O ò zéení la-beení búí làa mia ho nónwíohǔ yi na sía bǎrǎka vó. Lé bǐn à mí wíokaa wa Paaki dǐnló bío yi.» ¹⁶ A ba wà vaá zon ho lóhó yi, á zoó yú mu búenbúen làa bío ó ò Yeesu bǐarǎa mu. A ba wíokaa ho Paaki dǐnló bío.

¹⁷ Bío le wíi tò, ó ò Yeesu lè mí nǐ-keninia píru jún guara.

¹⁸ Bío ba kará wee dí ò ò Yeesu bía: «Le 1 mí ho tǔiá na mia: Minén na làa mí páanía kará ho dǐnló jùhǔ yi nǐ-kéní á à dé mí ì na.»

* 14:5 Mu pǎahǔ á há wén-hàani khǐá-tǐn lé ò nùpue lúlu-kúure sǎmú sǎánii. † 14:12 Mí loñ Léró vǎahǔ (Exode) 12.6, 14-20

¹⁹ O o nĩ-kenĩnia yilera lũnkaa, á 6a wee tũaka a yi lè mí nĩ-kéní kéní. A yia le: «Mu lé ínén le?» A yia le: «Mu lé ínén lé?»

²⁰ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mu lé minén píru ɲun nĩ-kéní, yia láa mi páania wà zoó cĩ.»

²¹ Mu bon. O *Nùpue Za á à hí láa bío le Dónbeení bioní vùahũ bíaráa mu. Ká yia mahá nĩi ì bè mu á ho yéréké è zo ɲúhũ. Bãso yáá lá yí ton se mu sdaani.»

(Matiye 26.26-30; Luki 22.15-20; 1 Korinte 11.23-25)

²² Bío 6a wee dí, ó o Yeesu lá ho búuru á dó le Dónbeení bārākà. O o wee cèeka ho na mí nĩ-kenĩnia yi ká à bío: «Mí fé là, hón lé í sánia.»

²³ O o bínia lá le ɲuuníi dèe na ho *dívén wi yi ò o dó le Dónbeení bārākà. O o nɔn ho 6a yi á 6a búenbúen ɲun.

²⁴ O o bía nɔn 6a yi: «Dén lé í cāni na wíokaa wee zéeni le Dónbeení páanii na le bò bío, dén lé í cāni na kúaará 6a nùpua cèrèe bío yi.

²⁵ Le í mí ho tũia na mia: I máa bĩni máa ɲu dívén húuu fúaa ho páahũ na á í khíi ɲu ho 6àn bè-fla yi le Dónbeení bēeni yi.»

²⁶ Bũn mɔn á 6a bía ho sánú lení, á 6a wá yòora há Oliivewa vĩnsia búee wán.

O Yeesu bía le o Piere á à pí mí bío

(Matiye 26.31-35; Luki 22.31-34; Zán 13.36-38)

²⁷ O Yeesu bía nɔn mí nĩ-kenĩnia yi: «Mí búenbúen á à lùwí ì dia mí. Láa bío le Dónbeení bíaráa mu mí bioní vùahũ yi ká sii: «Í búe o pí-pa á 6a pia á à kénna à lén ñ va há lúu búenbúen.»‡

²⁸ Èe ká í vèeró mɔn, á í ì dí mí yahó vaá pa mia ho Kalilee kóhũ yi.»

²⁹ O o Piere bía: «Hári á bía ká búenbúen pí ũ bío, á ínén wón máa pí mu húuu.»

³⁰ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Le í mí ho tũia na fon. Ho tĩnɔn-kéní na ká yi, sání ò o kò-béee wá há cúa-ɲun, bũn ká ùnén bía le fo yí zú mí á dñn há cúa-tĩn.»

³¹ O o Piere pá bínia wíokaa tĩna mí bioní yi: «Í máa bío le í yí zú fo máa mi húuu, hári ká í ko à í hí láa fo.» A 6a nĩ-kenĩnia na ká búenbúen bía mu bío dà-kéní mu.

O Yeesu flora ho Zetesemanii yi

(Matiye 26.36-46; Luki 22.39-46)

³² Bũn mɔn á 6a wá vaá dñn le lùe búii na 6a le Zetesemanii. O o Yeesu bía nɔn mí nĩ-kenĩnia yi: «Mí keeni hen le í lén vaa fio.»

³³ O o fó a Piere là a Zaaki là a Zán á bórāa. O búakāa zāna á yi wee dè

³⁴ Ó o bía nɔn 6a yi: «Í háciri yáara dàkhĩna. I ka le í máa fen. Mí keeni hen, á tĩni mí yío.»

³⁵ Bũn mɔn ó o wáa vá van cĩnú, á vaá líi búrá ò o flora le ká mu dà á wé, à le lònbee na ká à yí yí mí.

³⁶ O bía bío ká: «Í Maá, fo dà bío búenbúen wee wé. Yí le le lònbee na ká à yí mí. Èe ká mu yí wé ínén sii bío. Le ùnén lé yia sii bío à wé.»

³⁷ O o bínia guara mí nĩ-kenĩnia cón á buée yú 6a à mu dāmu 6ó 6a. O o bía nɔn o Piere yi: «Simɔn, dāmu 6ó fo le? Fo yí dà máa tĩni ũ yío hári le léèrè dà-kéní yi le?»

³⁸ Mí fāni mí yío à wé fio bera a na à mí yí zo mu bè-kora wéró yi. O nùpue sii wee wé vá mu bè-tente wéró yi, èe ká ho pánkā na ó o ò wé láa bũn lé hĩa mia.»

³⁹ O o tĩn wíokaa khēra vaá flora ò o bía há bioní dà-kéní mu.

⁴⁰ Bũn mɔn ó o bínia guara mí nĩ-kenĩnia cón á buée yú 6a à mu dāmu 6ó 6a. Ba yí dārīna yí fānia mí yío. A bío 6a wáa à bío á à na a Yeesu yi á 6a yí zú.

⁴¹ Bío ó o Yeesu wá á bínia guara mún cúa-tĩn nĩi yi, ó o buée bía nɔn 6a yi: «Mí pá dūma wee wũnka lon? Mu wáa vó. Ho páahũ dñn. O *Nùpue Za á 6a à dé 6a bè-kora wérowá nĩi yi.

⁴² Mí hĩní wa lén. Yia á à dé mí ì na buée dñn.»

Ba wĩira a Yeesu

(Matiye 26.47-56; Luki 22.47-53; Zán 18.3-12)

⁴³ Páahũ na ó o Yeesu wee bío yi, à bũn ò o Zúdaa buée dñn. O lé 6a nĩ-kenĩnia píru ɲun nĩ-kéní. Ba zāamāa na bò láa wo á buan há khā-túa lè há búaa. Bía tonkaa 6a lé le *Dónbeení yankarowá ɲunásá lè ho *lándá bío zéenílowa lè 6a nĩ-kía.

⁴⁴ O Zúdaa, yia á à dé o Yeesu mu á à na, á zéenia bío 6a zāamāa á à zũnāa wo. O bía: «Í hĩa vaá tēenia nùpue na yi lè le kǎnbii, se wón lé yia mi wee cà. A mí wáa wii wo à 6ua sese lénna.»

⁴⁵ O Zúdaa buée dēenií ó o wá vaá 6ó a Yeesu yi ò o bía nɔn wo yi: «Nĩ-kārānlo.» O o tēenia wo yi lè le kǎnbii.

⁴⁶ A bía láa wo bò mín wáa wĩira a Yeesu.

‡ 14:27 Mí lorí Zakari vùahũ 13.7

⁴⁷ A 6a nĩ-kéní 6úi dò mí khà-tóní á hà là le le *Dónbeení yankarowà ñúhúso beení ton-sá nĩ-kéní ñikáahú kúio.

⁴⁸ O o Yeesu bía nòn bía wà 6ueé wíi wo yi: «Mí so lá ko à mí 6ua khà-túa làa búaa à 6uee wíiráa mí le? I léé nĩ-káanii le?»

⁴⁹ I làa mia lá wee kɛ́í mìn wán túntún, á wee kàrán 6a nùpua le *Dónbeení zĩ-beení lún yi á mí yí wíira mí. Éé ká mu wó kà, á le Dónbeení bioní vùahú bío ñii síráa.»

⁵⁰ O o nĩ-kenínia búenbúen wáa lùwa wà à 6a día a.

⁵¹ Yàronza 6úi lé yíà bò a Yeesu yi. Léé bunló mí dòn wí o wán. Ba le mí i wíi wo, á 6a 6uan o 6unló yi,

⁵² ó o kueera ho día, ò o lùwa wà mí káamáa.

O Yeesu 6a 6uan vannáa 6a túiá fɛerowá yahó

(Matiye 26.57-68; Luki 22.54-55, 63-71; Zán 18.13-14, 19-24)

⁵³ Bún món á 6a 6uan o Yeesu vannáa le *Dónbeení yankarowà ñúhúso zii, hen na 6a yankarowà ñúnása là 6a nĩ-kía là ho *lándá bío zéenílowa búenbúen kúaa mìn wán yi.

⁵⁴ O Piere khèra bò a Yeesu mán. O 6ueé zon 6a yankarowà ñúhúso lún yi, á zoó pánía kará là 6a parowá á wee huee ho dšhú.

⁵⁵ Ba yankarowá ñúnása là 6a *zúífúwa túiá fɛerowá búenbúen wee cà bío 6a à koonínáa o Yeesu yi á à bè yi i síinínáa o ñúhú á à na 6a à 6úe. Ká 6a màhá yí yí bío 6úi.

⁵⁶ Nùpua cèrèe wee 6uee fúaa há sabioní o ñii, ká 6a màhá wee bíní kán mìn.

⁵⁷ A 6a nùwá yén 6úi wáa hínòn koonía o yi là le sabéré na ká:

⁵⁸ «Wá ñá ò o bía le mí i fio le Dónbeení zii na 6a nùpua son, á à bíní i so le 6úi há wizoóní tñn yi ká dén á nùpua máa so.»

⁵⁹ Hári bún á 6a yáá pá wee kán mìn wán.

⁶⁰ A 6a yankarowá ñúhúso wáa lii hínòn yóó ñin 6a búenbúen yahó ò o tùara a Yeesu yi: «Bíó 6a nùpua wee bíó ù dání yi á fo le fo máa bíó ñéé 6úi yi le?»

⁶¹ O o Yeesu cèkè ò o ñin. A 6a yankarowá ñúhúso wíokaa tùara a yi: «Le únén lé o Krista, le Dónbeení na wa wee khòoní za le?»

⁶² O o Yeesu bía: «Úu, i lé orén. Mí búenbúen á à mí a *Nùpue Za ká a kará le Dónbeení na dà mu bío búenbúen nín-tíání. Mí mún khíi mí a ká a kará há dùndúio wán bò ò 6uen.Š»

⁶³ A 6a yankarowá ñúhúso wáa lèekaa mí dà-zínií lé bío mu wá a yi dàkhíina, ò o bía: «Wá màkóo wáa mia seérása yi.

⁶⁴ Há bín-kora na ò o mà lééra le Dónbeení yi á mí ñá. Awa, á lé mu yén á mí wee leéka?» A 6a búenbúen le o wó khon ó o ko ò o 6úe.

⁶⁵ Ba nùwá yén záwa 6úi 6a fahú á búakáa wee khàani kúee o Yeesu wán. Ba pon o yahó yi á 6a wee vúaa wo là mí nín-kuio ká 6a à tùa wo yi le o zéení yíà wó mu làa wo. Le *Dónbeení yankarowá ñúhúso lún parowá fó a, á wee dé sáará yi.

O Piere pá a Yeesu bío

(Matiye 26.69-75; Luki 22.56-62; Zán 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Páahú na ó o Piere pá líi wí ho lún yi, á bún le Dónbeení yankarowá ñúhúso beení ton-sá háawa nĩ-kéní 6úi 6ueé dšn.

⁶⁷ Bíó ó o mòn o Piere ò o wee huee ho dšhú, ó o wíokaa lorína a yi sese ò o bía: «Únén mún lá wí là a Nazarɛete ñii Yeesu mu.»

⁶⁸ O o Piere pá mu ò o bía: «Bíó á fo wee bíó ká á i yí zú.» Bún món ó o wà vaá bánía ñin ho lún zúajii. [O o kò-béé wá.]

⁶⁹ Bíó ó o ton-sá háa mu mòn o vaa báníló, ó o wee bíó làa bíi wi bín: «O nùpue na kà lé 6arén nĩ-kéní 6úi.»

⁷⁰ O o Piere tñn pá. Mu yáá yí míana, á bún à bía wi bín tñn bía nòn o Piere mu yi: «Ho túiá poni. Fo lé 6arén 6úi. Unén mún lé o Kalilee ñii.»

⁷¹ O o Piere wáa bía: «Ká i fá sabéré à le Dónbeení le i mí mu. I i báa mu ñii wán, o nùpue na mí wee bíó bíó á i yí zú.»

⁷² Hón páahú so yi ó o kò-béé wá há cúa-ñun ñii. O o Piere hácírí màhá bínía 6uara bíó ó o Yeesu fù bía làa wo yi wán: «Sání ò o kò-béé wá há cúa-ñun bún ká únén pá le fo yí zú mí á dšn há cúa-tñn.» O o Piere wáa wee wá.

15

Ba 6uan o Yeesu 6uararáa o Pilaate cšn

(Matiye 27.1-2, 11-14; Luki 23.1-5; Zán 18.28-38)

¹ Le yĩnbii bũirli á 6a *yankarowà júnása, lè 6a nĩ-kĩa, lè ho *lándá bio zéenílowa, bán búenbúen na lè 6a *zúífùwa tũiá fεεrowà á kúaa mín wán, bèra a na à 6a bío tè bio dà-kéní wán. Ba can o Yeesu, á buan buée nɔn o *Pilaate yi.

² O o Pilaate tũara a yi: «Lé unén lé 6a zúífùwa bée le?» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Fo bía mu.»

³ Ba yankarowà júnása wee kooní a Yeesu yi làa bio cèrɛɛ.

⁴ O o Pilaate wíokaa tũara a yi: «Fo le fo máa bío dèe le? Bío 6a wee bío ũ jii á fo yí máa jí le?»

⁵ Ká a Yeesu máhá yí bĩnía yí bía dèe. Bũn wó a Pilaate coon.

Ba le o Yeesu ko ò ò búe

(Matiye 27.15-26; Luki 23.13-25; Zán 18.39-19.16)

⁶ Hen ká ho *Paaki sánũ sansan dɔn, ò o Pilaate lén o kásó nĩ búí día, yĩa 6a zámáa le o día.

⁷ Mu ù wé à nĩ búí na 6a le Barabaasi páanía wi ho kásó yi lè 6a búí na làa wo káa á 6ó a nĩ búí.

⁸ A 6a zámáa wáa wà van o Pilaate cón á vaá wee fio wo ò o wé bío ó o láa wee wé na 6a yi.

⁹ O o Pilaate bía nɔn 6a yi: «Mí wi à 6a zúífùwa bée lé yĩa à ĩ día le?»

¹⁰ O Pilaate zũ kénkén le 6a yankarowà júnása dó a Yeesu nɔn mí yi lé bío le yandee wi 6a yi o bío yi.

¹¹ Ká 6a yankarowà júnása máhá súkúra 6a zámáa le 6a fio o Pilaate cón le o Barabaasi lé yĩa ò o día.

¹² O o Pilaate wíokaa tũara 6a zámáa yi: «Lé mu yén mi le ĩ wé làa yĩa mi wee ve làa zúífùwa bée?»

¹³ A 6a wee bío na a yi ká 6a a wámaka: «Búee wo ho *kùrùwá wán ò o hí.»

¹⁴ O o Pilaate tũara 6a yi: «O wékhe lé ho yén?» A 6a yáá wíokaa wee wámaka pónpón: «Búee wo ho kùrùwá wán ò o hí.»

¹⁵ O Pilaate wi ò o wéé 6a zámáa s̄i, ó o léra o Barabaasi día, ò o le 6a ha a Yeesu lè há labáanĩ, ò o nɔn wo le 6a búee ho kùrùwá wán.

Ba dásiwá wee zũarĩka a Yeesu yi

(Matiye 27.27-31; Zán 19.2-3)

¹⁶ A 6a dásiwá buan wo zonnáa ho *Zudee kóhũ bée lún yi, à 6a von mí ninzáwa na ká búenbúen.

¹⁷ Ba zĩnía o Yeesu lè le dà-muhũ, á tá ho kírĩ lè há kíkara á dó a jũhũ yi.*

¹⁸ Bũn món á 6a wee tɛɛnĩ a yi ká: «*Zúífùwa bée, foó!»

¹⁹ Ba wee vũaa o jũhũ lè le káanĩ, á wee khàani kúee o wán ká 6a à fárá mí nɔnkórnáa wán à líi búrá a yahó.

²⁰ Bío 6a zũarĩkaa wo yi vó, á 6a tera le dà-muhũ o wán, à 6a zĩnía wo là a kùrú s̄a. Bũn món á 6a buan wo lóráa ho donkĩahũ á wà léee búee ho *kùrùwá wán.

Ba búaa o Yeesu ho kùrùwá wán

(Matiye 27.32-44; Luki 23.26-43; Zán 19.17-27)

²¹ O Sireena nĩ Simɔn na lé o Aleksándere là a Urufuusi 6àn maá, á ló há mana yi bò ho wóhũ buée wee khĩ, á 6a dásiwá buée kíkáa yi le o fé o Yeesu kùrùwá pí.

²² Ba buan o Yeesu vannáa lahó búí na 6a le Kolokota yi, bũn kúará le «jún-6òkuee lahó.»

²³ Ba lùnkáa ho *divén lè mu bío búí na 6a le m̄ĩrè á wi 6a na a Yeesu yi ò o ju, ká a máhá yí jun mu.

²⁴ Bũn món á 6a búaa wo ho kùrùwá wán. Ba le mí ì sanká a sí-zĩnía á 6a wó le jún-sĩnĩ bío à zũrnáa dío á à sí yĩa làa yĩa yi.

²⁵ Le wi-bee páahũ lé bío 6a búaa wo yi ho *kùrùwá wán.

²⁶ Bío 6a tũara le dèe wán, bío wee zéení bío nɔn 6a búaaráa wo lé bío ká: «ZÚÍFÙWA BÉE.»

²⁷ Ba mún búaa 6a nĩ-wánna nùwá jun búí là a Yeesu. O nĩ-kéní wi là a nín-tĩánĩ ká a nĩ-kéní wi là a nín-káahó.

²⁸ [Bũn wó à le Dónbeenĩ bionĩ vũahũ bionĩ na ká a jii sí: «Ba mà a dó 6a nĩ-kora t̄ahũ.]]†

²⁹ Ba nùpua na wee khĩ làa bĩn wee k̄íson mí júná ká 6a a là a. Ba wee bío: «Fo yí mɔn mu le. Unén na lá le fo ò fio le *Dónbeenĩ zĩ-beení á à bĩnĩ ì so le 6àn dà-veere há wizoonĩ bío tĩn yi,

* 15:17 Ba bá-záwa lè 6a nĩ-beera lé bía yánkaa dá há sí-muna wee zĩ. Há yáwá fũ here. Há kírĩwá 6a wee wé, à kúee 6a bá-záwa júná yí à zéenínáa 6a bá-zámũ pánká bio. Ká bío 6a wí 6a zũarĩka a Yeesu yi, á 6a zĩnía wo lè ho kánbun muhũ á dó há kíkara kírĩ o jũhũ yi. † 15:28 Mĩ lorĩ Ezayii vũahũ 53.12

³⁰ wáa fení úten. Lii ho *kùrùwá wán le wa lorí.»

³¹ Le *Dónbeení yankarowá júnása lè ho *lándá bío zéenílowa mún wee yáa mí jini yi na a yi ká 6a a bío láa mín: «O fenía 6a búí ò orén màhá yí dà máa fení mítén.

³² Le o Krista, o *Isirayéle béé, à lé ho kùrùwá wán lii. Ká wa mən mu á wa à dé wa sía wo yi.» Bía páanía 6úaa há kùrùwáwá wán là a Yeesu bán mún wee là a.

O Yeesu humu

(Matiye 27.45-56; Luki 23.44-49; Zán 19.28-30)

³³ Le wii yóo fàráló páahú á ho kǎhú búenbúen dindín wó le tǐbíri. Mu míana fúuu fúaa le wi-háaré.

³⁴ Le wi-háaré mu páahú, ó o Yeesu bía bío ká pǎnpǎn: «Eloyii, Eloyii, lama sabatanií?» Bútn kúará le «Wán Dónbeení, wán Dónbeení, fo pá mí día le we?»

³⁵ A bía wi bín nùwá yén búí jǎ mu á 6a bía: «Mí lorí, o wee ve o *Elii.»

³⁶ A 6a ní-kéní búí lùwa vaá lá le dèe búí na wee kúiní mu jumu á zǐra mu bè-jia yi á can le 6úaaahiire jii yi á yòó dá a Yeesu yi le o yéé, ò o bía: «Mí dín, wa à lorí ká a Elii 6ueé liiní a ho *kùrùwá wán.»

³⁷ Lé bútn páahú ó o Yeesu wáamaa yi pǎnpǎn, ò o húrun.

³⁸ A ho pǎnsò-beení na zoó céra le *Dónbeení zǐ-beení á yòó lèera mí tǎhú líi ló. ³⁹ Ho Oroomu dásiwá jǎhúso na dín o Yeesu yahó á mən bío ó o húrunnáa ó o bía: «O núpue na ká 6ántín lá lé le Dónbeení Za binbíri.»

⁴⁰ Háawa nùwá yén búí mún há wi bín á khèra dín wee lorí. Ba háawa mu tǎhú ó o Mari wi yi, yía wee lé ho Makadala lóhó yi. A séení a Mari na lé o Zaaki háyónza là a Zozee 6àn nu, là a Saloméé.

⁴¹ Ba háa wee bè o Yeesu yi ká a wi ho Kalilee yi á wee séení a. Háawa cèrèé búí mún háa wi 6a háawa mu tǎhú á bó là a Yeesu 6uara ho Zeruzaléemu yi.

Ba nùna a Yeesu

(Matiye 27.56-61; Luki 23.50-56; Zán 19.38-42)

⁴² O Yeesu hí-nǎnzoñ ho ziihú jii, à bío á lé bútn zoñ á 6a wee wioka mítén ho *Sabaa bío yi,

⁴³ ó o Zozéefu na wee lé ho Arimatee lóhó yi á 6uara. O fù lé 6a *zúifúwa túiá fèerowá ní-kéní na 6a ninzáwa wee kǎnbi. Wón mún lá wee lóoní le Dónbeení béení láró páahú. O henía mí síi ó o van o *Pilaate cǎn á vaá flora a Yeesu ní-hínmu.

⁴⁴ Ká a Pilaate jǎ bío ó o Yeesu dèeníá húrun ó o wó coon mu bío yi. O o von 6a dásiwá jǎhúso á 6ueé túara yi le o Yeesu mu húrun míana le.

⁴⁵ A bío ó o jǎ mu 6a dásiwá jǎhúso cǎn wó, ó o nǎn le jii o Zozéefu yi le o lá a sánia.

⁴⁶ O o Zozéefu yá ho bun-sení dà-poni ò o liinia o Yeesu ho *kùrùwá wán á líi bá lé ho 6unló 6uan vaá dó le búure yi, dío 6a lá có ho 6úaaahó yi día. Bútn mǎn ó o bliinia le hue-beení pon le búure mu jii.

⁴⁷ O Makadala Mari là a Zozee 6àn nu Mari á dín mən hen na ó o dó a yi.

16

O Yeesu véeró

(Matiye 28.1-8; Luki 24.1-12; Zán 20.1-10)

¹ Bío ho *Sabaa khíina, ó o Makadala Mari là a Zaaki 6àn nu Mari là a Saloméé á yá ho jiló na sámu sí le mí vaá khii làa Yeesu sánia.

² Ho dimaasi zoñ yǐnbii búirií, le wii hàrò páahú, á 6a hínnon wá jǎn le búure.

³ Ba wee bío mín yi: «Lé wée yáá vaá bliiní le hue-beení na pon le búure jii á à na wən coon?»

⁴ Ká bío 6a vaá dǎn, á 6a le mí ì lorí, à le hue-be-beení bliinia ló le búure jii á khii día le nisání. ⁵ A 6a wá vaá zon le yi, á zoó mən yárónza búí ò o kárá lè le nín-tǎnǎn, á zǎ ho báká poni na túee. A 6a zǎna.

⁶ Ká a yárónza mu màhá bía nǎn 6a yi: «Mí yí zǎn. I zú le lé o Nazaréete níi Yeesu na 6a 6úaa ho *kùrùwá wán á mí wee cà. O mía hen, o véera. Mí lorí. Lé ho lahó na ká á 6a lá bàrá a yi.

⁷ Mí lén vaa bío mu na a Piere là a Yeesu mu ní-kenínia na ká yi le o dú 6a yahó van ho Kalilee kǎhú. Lé bín 6a vaá mí a yi làa bío ó o bíarǎa mu.»

⁸ A 6a yilera lúnkaa, á 6a wee zà. A 6a ló á léé lùwa wá. Ba yí bía dèé yí nǎn núpue yi lé bío 6a zǎna.

O Yeesu zéenia mítén lè mí ní-kenínia

(Matiye 28.9-10; Zán 20.11-18)

⁹[O Yeesu vèeró món ho dimaasi zoñ yinbii á mu nín-yání, ó o zéenia míten là a Makadala Mari, wón na ó o hía ñon 6a cínáwa bùaa hẹjun léra yi.

¹⁰O o Mari wà van bía là a Yeesu lá páania wi cón, á vaá yú 6a à 6a yara sò á wee wá, ó o bía làa ba le mí mən o Yeesu.

¹¹Ká bío 6a ñá bío ó o Mari bía le o Yeesu vèera, ó o mún mən wo, á 6a yí tà mu.

¹²Bún món ó o Yeesu zéenia míten làa síi veere lè mí nĩ-keninia nùwá ñun ká 6a ñon hã mana.

¹³A 6a bínía 6ueé bía mu lè 6a nĩ-keninia na ká á bán mún yí tà mu yi.

¹⁴Mu 6àn món, ó o Yeesu zéenia míten lè 6a nĩ-keninia píru dòn ká 6a wee dí. O zá làa ba bío 6a yí dó mí sía wo yi, làa bío 6a tun mí yiwa á yí tà bía bía le mí mən wo ò o vèera bío.

¹⁵O o wáa bía nən 6a yi: «Mi lén va ho ñmíñá lù 6úen6úen yi à vaa bue le Dónbeení bín-tente na 6a nùpua 6úen6úen yi.

¹⁶Yia á à dé mí síi le yi, á 6a à bátizé, wón á à fen. Ká yia yí dó mí síi le yi, wón ñúhú á à sí.

¹⁷Bía dó mí sía le yi wé è wé mu yéréké biowa na wee zéeni le Dónbeení pánká: Ba à ja 6a cínáwa á à lén bía 6a wi yi lè l yeni; 6a a bío hã síi-viò bioni;

¹⁸yia wé 6uan háa yi, tàá ká a ñun bè-ñunii 6úi na dà a 6úe nùpue, á dèe woon máa wé 6ànsò; 6a à bè mí niní 6a vánvárowá wán á bán á à wa.»

¹⁹Bío ó o bía bún vó, ó o Nùhúso Yeesu 6uan yòora ho wáayi á yóó kará le Dónbeení nín-tiání.

²⁰A 6a nĩ-keninia wà vaá wee bue le bín-tente hã lù 6úen6úen yi. O Nùhúso wee séeni 6a, á 6a wee wé mu yéréké biowa na wee zéeni le Dónbeení pánká à zéeni le bío 6a wee bío á lée tũíá poni.]

Le Dónbeení bín-tente vūahú na ó o Luki túara

Vūahú túaró pūhú

O Luki hía wee bè là a Poole va hā kúio. O yínón zúifù. O lé o *Kereesi nni. O fù lé o òkòtúaràn. Lé orén túara ho vūahú mu, á mún túara 6a Tonkarowà bè-wénia vūahú.

Bio non ó o Luki túararàa mí bín-tente:

1. O Luki wi à 6a kèrètèwa búenbúen zúrí le bía dó mí sía o *Krista yi á bio bò bio na wó mon kénkén wán. O o wi ò o hení 6a sía à 6a wíoka fàrá tìn.
2. O mún wi ó o zéeni le 6a kèrètèwa yínón núpua na wi à 6a fá mí jii ò ní lè 6a *zúifùwa.
3. Nún-sí ó o Tiofile hía lé o Poole jii-tà ho Oroomu yi. O o Luki túara ho vūahú mu non wo yi, à séenia o tonló yi.

O henia mu bè-kora séndiárorè le ho fioró bio. O zéenia a *Isirayeele nípomu lándáwá yara. Yia lé 6a núpua búenbúen kánílo ó o zéenia bio mi vūahú mu yi.

1-2 Tiofile,* bio wó khíina wa cón lè mí dà-kéní kéní búenbúen le Dónbeení dání yi à lá mu pūhú búeeníi á 6a búí mən á lé mu seéràsa, bán lé bía wó le Dónbeení bín-buerowà na zéenia mu làa wən. Ba cèrèe wi à 6a kúeeka mu mún wán à túa hā vōnna yi.

3 A bio á ínén mún wi á í túa mu lè 6a bio síi, á í tūakaa mu cincíra bía mən mu lè mí n-kéní kéní cón á zúrinánáa mu ya-tente. A bio mu sámaanáa lé búñ á í wi à í túaràa mu à na únén Tiofile cùkúso yi,

4 búñ lé bio o na á fo ò zúñ kénkén ká bio á 6a fù kàrána làa fo búenbúen lé ho tūiá poni.

O Zán Batiisi teró bio zéenió

5 Ho Zudee káshú bée *Herodee páahú, á le Dónbeení yankaro búí fù wi bín á yèni 6a le Zakari. O lé o Abia kuure núpue búí. Bàn háa yèni 6a le Elizabèeti. Wón fù lé le *Dónbeení yankarowà pūhúso *Aaron nonkani hínló búí.

6 Ba mí nūwā jūn fù léee núpua na térénna le Dónbeení yahó, ó o Nūhúso lándáwá là a bè-zéeniia lè mí dà-kéní kéní búenbúen á 6a wee bè yi lè mí jii-káa.

7 Ba lá ò ní yí yú za lé bio ó o Elizabèeti hía na yí máa te, à 6a mí nūwā jūn mún kínkaa.

8 Wizonle búí, ó o Zakari zon le *Dónbeení zí-beeni yi lé bio á 6a kuure núpua lé bán ho yankaró páahú yèrémáa 6ueé òn,

9 á bio 6a le mí ì cá yia zoó cíi mu bio na sámu sí le *sòobá-lùe† yi làa bio mu bòráa le Dónbeení yankarowà lándá yi á 6a wó le jūn-síni bio, ó orén lé yia ó o Nūhúso léra.

10 Hón páahú so yi, ká 6a zámáa léee ò ní ho khúuhú á wee wé ho fioró.

11 Yio 6ueé tí ò o Nūhúso wáayi tonkaro lí ò ní ho yahó mu bio na sámu sí cíníni ò ní nisáni 6àn nín-tíani.

12 Páahú na ó o Zakari mən wo, ó o zána làa sòobéé á wee zà wawáwá.

13 Ká a tonkaro máhá bía làa wo: «Zakari, yí zón ò ní, le Dónbeení ná ũ fioró. Mìn háa Elizabèeti á à sí le sání á à te o za báa; ká a khúí ton à ũ cé o yèni le Zán.

14 O bio khúí wé hā zámakaa lè le sí-wée ũ cón, á núpua cèrèe mún khúí zámaka a teró bio yi.

15 Lé bio ó o khúí wé nì-beeni o Nūhúso yèn-dání yi. Bè-junni na dà a vī hā yio ó o máa bè mí jii yi húúu, á le Dónbeení Hácírí á à fèn ò ní keri wo yi ká a yáá ò ní yon.

16 Orén lé yia khúí bini ò ní fé o *Isirayeele nípomu cèrèe á 6a à yèrémá à buen 6a Nūhúso Dónbeení cón.

17 Orén mí beere lé yia khúí fèn ò ní wíoka a Nūhúso wáshú lè le Hácírí lè ho dànló na le Dónbeení yánkaa non mí jii-cúa fero *Elii yi. ũ za mu lé yia khúí véeni há bíoni na wi 6a maáwá lè mí záwa páahú, á mún ò ní yèrémá bía pá le Dónbeení bíoni sía á 6a à wé lè 6a núpua na térénna lè 6a bè-zúrlowá bio síi. Lé ká síi o ò ní wíokaráa 6a núpua á à paráa o Nūhúso búenló.»

18 O o Zakari bía non le Dónbeení tonkaro mu yi: «Bio ò wé á í tāràa mu yi lé mu yén? Bio á í máhá kína, á wán háa mún yio tōn yú.»

19 A le Dónbeení tonkaro bía: «Ínén na ò ní yahó ká lé o Kabiriyeele. I wi le Dónbeení nisáni á wee sá na le yi. Lerén lé ò ní tonkaa mi le í 6uee bio le bín-tente na ká na fon.

* 1:1-2 Tiofile: Le yèni mu kúará lé bio ká: «Yia le Dónbeení wa». Yia ó o Luki von lè le yèni mu á bio yí tá yí zú sese.

† 1:9 Le sòobá-lúe: Lé le Dónbeení zí-beeni lahó búí na á núpue woon yí dà máa zo yi ká mu yínón le Dónbeení yankarowá mí òn.

20 Awa! A bio fo yi tà ì bíonl̄ yi, lé b̄n̄ n̄n̄ á ù j̄nī á à lí á máa b̄n̄l̄ máa bío fúaa ù za báa mu te n̄n̄zoñ. Loñ mu sese, bío á ì bíá làa fo búenb̄uen á à wé ho páah̄t̄ na le Dónbeenl̄ le mu ko yi.»

21 Hón páah̄t̄ so yi ká 6a z̄aamáa pá lée ð̄n̄ ho kh̄uh̄t̄ á pan o Zakari. Ho p̄ñn̄-tónl̄ na ó o zoó wó le s̄obá-lùe yi á lunkaa 6a yilera.

22 Páah̄t̄ na ó o wà bué lé yi, à b̄n̄ ò o j̄nī lù, ó o wee bío lè 6a n̄pua lè mí n̄n̄l̄. A 6a ð̄en̄l̄a z̄una mu le o bío mu ȳn̄r̄l̄ k̄áamáa, Dónbeenl̄ z̄een̄l̄a bío búu làa wó zoó le s̄obá-lùe mu yi.

23 N̄n̄zoñ na ó o Zakari mu tonl̄ó wó yi, ó o wà van mí z̄l̄i.

24 Lé b̄n̄ m̄n̄ á 6àn h̄aa Elizabethi s̄ur̄aa mí s̄án̄l̄. Bío ó o z̄una mí s̄án̄l̄ mu bío, ó o wó h̄a pl̄ina bío hònú búenb̄uen ká a yí máa tà lé kh̄uh̄t̄. Hón páah̄t̄ so yi ó o wee bío mí yi:

25 «Pát̄l̄! Bío ká yáá ð̄n̄ yí bon. O za máa teró bío na fù wee wé bío na m̄i f̄ēēē á wáa wó ho zuia. O N̄h̄t̄so na p̄anká wi á z̄una ì m̄akár̄i á h̄oon̄l̄a ì j̄h̄t̄.»[‡]

O Yeesu teró bío z̄een̄l̄o

26 Pl̄ina bío h̄ez̄l̄n̄ b̄n̄ m̄n̄, á le Dónbeenl̄ bíá n̄n̄ mí tonkaro Kabiriyeele yi le o t̄n̄ lén va ho Kalilee k̄sh̄t̄ lóh̄ó búu na 6a le Nazarete yi, o h̄n̄zo-s̄in̄ii búu c̄ñ.

27 O h̄n̄zo-ru mu f̄uáamu[§] á b̄ò n̄n̄ o bé̄ē *Daviide n̄n̄k̄ani n̄pue búu na ȳeni 6a le Zozee fu yi. O h̄n̄zo-s̄in̄ii mu ȳeni 6a le Mari.

28 Bío ó o Kabiriyeele vaá zon o z̄l̄i yi ó o t̄en̄l̄a a yi: «Mari, foó. O N̄h̄t̄so Dónbeenl̄ wó mí s̄aamu làa fo: Or̄én mí beere mún wi làa fo. Wáa z̄ámaka.»

29 O o Mari kará coon á yilera yáara. O wee le mí yi, le dén t̄en̄l̄i so j̄h̄t̄ lé mu ȳén.

30 A le Dónbeenl̄ tonkaro bíá: «Mari, yí z̄ón ð̄ēē woon, le Dónbeenl̄ s̄aamu á ð̄n̄ fo.

31 Loñ! Bío fo kará wán á fo ò s̄i le s̄án̄l̄ á a te o za báa, ká ù le fo ò cé o ȳeni á ù bío le Yeesu.

32 O kh̄ii wé n̄pue na j̄h̄t̄ wí á 6a wé è ve o lè le Dónbeenl̄ na wi mu bío búenb̄uen j̄h̄t̄ wán Za. A le Dónbeenl̄ mún kh̄ii b̄ará á 6àn 6úaa Daviide bá-z̄amu kanm̄úin̄l̄ wán.

33 O kh̄ii lá lé bé̄en̄l̄ o *Zakoobu n̄ipomu z̄l̄i, á bá-z̄amu máa ve máa mí.»

34 O o Mari bíá n̄n̄ wo yi: «Mu dà a wé kaka? Bío á ì m̄ah̄á yí z̄ú báa.»

35 A ho wáayi tonkaro z̄een̄l̄a mu ya-tente làa wo: «Le Dónbeenl̄ Hácírí á à lii ù wán, á le Dónbeenl̄ na wi mu bío búenb̄uen j̄h̄t̄ wán ð̄arl̄ó á à b̄ún fon lè ho t̄ar̄ó bío s̄ii. Lé b̄n̄ n̄n̄ ó o za na á ù kh̄ii te á 6a wé è ve le yi poni b̄anso, làa Dónbeenl̄ Za.

36 Loñ! O Elizabethi na làa fo te m̄n̄ pá s̄ù le s̄án̄l̄ lè mí há-k̄n̄mu; wón na 6a fù le o h̄fana yí máa te, n̄n̄-yia s̄án̄l̄ pl̄ina yú há bío h̄ez̄l̄n̄.

37 Lé bío á bío na le Dónbeenl̄ á à wé è sa b̄n̄ bío so m̄ia h̄úú.»

38 Hón páah̄t̄ so yi ó o Mari bíá n̄n̄ ho wáayi tonkaro yi: «Ì wi o N̄h̄t̄so n̄i yi ho zuia, ì wi o n̄i yi ho ȳir̄ó. Le mu wé m̄i làa bío fo bíar̄aa mu.» A ho wáayi tonkaro zoó ló lée wá ò o díá a Mari.

O Mari bú̄ēk̄tr̄ó là a Elizabethi bío

39 Wizoónl̄ bío ȳen b̄n̄ m̄n̄, ó o Mari h̄n̄n̄ b̄ánb̄aa j̄n̄n̄ ho lóh̄ó búu na wi ho *Zudaa k̄sh̄t̄ 6úaa yi.

40 Bío ó o vaá ð̄n̄ ó o t̄er̄en̄na vaá zon o Zakari z̄l̄i, á zoó t̄en̄l̄a a Elizabethi yi.

41 Bío ó o Elizabethi j̄ná a Mari t̄en̄l̄i s̄á, ó o za ð̄en̄l̄a zoó k̄úr̄n̄na a yi, á le Dónbeenl̄ Hácírí wáa s̄ú a Elizabethi mu,

42 ó o zoó bíá p̄ñp̄ñ: «Ba h̄áawa búenb̄uen t̄ah̄t̄ t̄n̄en̄ lé ȳia le Dónbeenl̄ dú6úaa wi wán, ó o za na s̄án̄l̄ wi ù wán á le mún dú6úaa yi.

43 In̄én lée wée á ì N̄h̄t̄so b̄an nu ló buarar̄aa ì c̄ñ!

44 Loñ! Páah̄t̄ na á ì j̄ná ù t̄en̄l̄i s̄á, á ì za s̄ii wan wan á k̄úr̄n̄na ì yi.

45 Yia tà le bío ó o N̄h̄t̄so bíá n̄n̄ mí yi á à wé máa kh̄i b̄en̄t̄n̄ bío se.»

Le Dónbeenl̄ kh̄òonl̄ó leni na ó o Mari sía

46 O o Mari wáa bíá:

In̄én wee dé o N̄h̄t̄so ȳeni wán,

47 á ì s̄ii mún wan le Dónbeenl̄ na lé ì k̄ánl̄o bío yi.

48 Lé bío le lora mí ton-sá h̄aa na bío j̄h̄t̄ m̄ia.

Bío ká wán á 6a n̄pua búenb̄uen na wee te lè mí p̄ñna á à bío lé ì bío se.

‡ 1:25 Ba zuif̄uwa c̄ñ ó o h̄aa na ton h̄n̄n̄ ȳóó k̄na ò o yí f̄o za h̄úú á bío fù lée n̄yio na 6úaa ð̄akh̄l̄ina. § 1:27 Mi loñ Matiye vuah̄t̄ 1.18

49 Lé bío le Dónbeení na dà mu bío búenbúen
á wó mu bè-beera non mí.

Le yèni po há yènnáa búenbúen.

50 Le sáamu á bènberá fò 6a nùpua
na wa le á wee k̀nbi
há p̀nna búenbúen yi.

51 Le wee wé zéeni mí p̀nká
bía wee ̀uaani míten wán
á ̀na 6a v́nvná.

52 Le wee wé liini 6a bá-zàwa mí kanmúini wán
à hóoni 6a yídàwa ̀núná.

53 Bía le híni wee búe
á le wee wé siini níni
lè mu bè-tentewà c̀erèe,
à ̀na ho náfòró ̀ansowà
á 6a lén lè mí nín-káamáa.

54 Le séenia mí ton-sá *Isirayele,
à zéeniáa le le yi yí nonsáa mu sáamu
55 na le wee wé là a *Abarahaamu lè mí m̀n yi fúuu,
làa bío le hía dóráa mí ̀ni non wán maáwa yi.

56 O Mari wáa kará là a Elizabeti á yú há ̀ina t́n síi, b́n m̀n ó o b́nía wà 6on.

O Zán Batiisi teró

57 Bío ó o Elizabeti teró d́n, ó o ton mí za b́a.

58 A bía làa wó kará 6ó m̀n yi lè 6an teminlowà ̀ná le o Nùhúso wó mí sáamu làa wo, á 6a ṕania wee zámaka làa wo.

59 O kúnkúza mu teró wizooni bío h̀t́n zòn á 6a 6uan wo 6ueé *kúio,* á 6a le mí ì cé 6án maá Zakari yèni á à na a yi.

60 A 6án nu Elizabeti pá ò o bía: «Bùeé. O yèni 6a le Zán.»

61 A 6a bía non wo yi; «Lée webio? Le yèni mu 6a yèn-6ua mía m̀n zii.»

62 A 6a wáa wee tùa 6án maá yi lè mí níni le lé le yèni yén ó o le mí ì cé á à na mí za yi.

63 O o Zakari le 6a lá le d̀e: na wee túa wán na mí yi, á bío kà lé bío ó o túara: «O yèni 6a le Zán.» A mu wó 6a coon.

64 Lé b́n wán ó o Zakari ̀ni d̀enia feera wee bío, á wee ̀uaani le Dónbeení.

65 A bía sùarákaa b́n búenbúen zána, á ho *Zudee k̀hú 6úaa lùa búenbúen yi á 6a wee bío bío wó.

66 A bía wee ̀ni mu búenbúen wee 6ua mu mí sía yi. Ba wee tùa míten yi: «O kúnkúza mu bío k̀ii wé kaka coon?» O Nùhúso p̀nká 6̀nt́n wi làa wo.

Le Dónbeení khòonlò leni na ó o Zakari sía

67 O o kúnkúza mu 6án maá Zakari á le Dónbeení Háciri sú á le le o bío há bioní na kà:

68 «Mí wé sío ̀uaani a Isirayele ̀nìpomu
6án Dónbeení na lé o Nùhúso.
Lé bío le 6uara ḱnia mí ̀nìpomu
á mu wi míten.

69 Le non ò ḱnìlo na p̀nká wi wèn
na ló le ton-sá *Daviide ź-̀nùhú yi.

70 Le yánkaa bía bío kà hááni
mí ̀ni-cúaa f̀erowà ̀ni níni yi:

71 I k̀ii ḱni mia mi zúkúsa

làa bía ̀ina mia búenbúen níni yi.

72-73 B́n sáamu so lé bío le hía wó,
le hía wó mu á non wán 6úawa yi.

Le yi pá yí nonsáa bío lerén làa ba ̀ni níni tò wán
le mí ì 6ua làa m̀n yi.

Le yánia b́a lè wán 6úaa *Abarahaamu

74-75 le mí ì fé wèn wà zúkúsa níni yi,

A wa à d́n ǹ d́n wé è sá a na le yi
wa mukáni wizooni búenbúen yi.

* 1:59 Mu le o nùpue bámu d̀e 6án ̀ni sáahú wéndiaró. Ba zúifúwa ćn á mu fú lée bío na 6a wee wé à zéeniáa mu teminmu na yánkaa wi le Dónbeení là a Abarahaamu lè mí m̀n nùpua ṕaahú. Hári ho zuia á 6a m̀n nùpua pá wee wé mu. Mi lorí Levii núwá v́aahú (Lévitique) 12.3

Mu húaaràmu lè mu tentemu yi
le yahó ká zánii mía wèn.

⁷⁶ ʔnén háyónza mu, 6a khii ve
lãa yia dà mu bío ʔúenʔúen wán ʔi-cúa fεero.

Fo khii dí o Nùhúso yahó loo
á à wíoka a wǎhú á à na a yi.

⁷⁷ O o nípomu à zúrì ho fenló
bío 6a bè-kora séndiaró bío yi.

⁷⁸ Wán Dónbeení sǐi se, á hii wi
le léé waminí 6ánso.
Le wó á mu khoomu ló ho wáayi
lè le wii na líi hà bío sǐi.

⁷⁹ Le khoomu mu ù lé á à kúia
bía kará le tǐbíri yi wán
lãa bía na wi mu húmú yuumu yi,
á à dí wa yahó ho hээрà wǎhú wán.»

⁸⁰ O o háyónza mu wáa wee dá á hácíri wee dé wán ká le wà. O o ò kεení hã mana tá hení
yi fúaa nǎnzǎn na ó o khii dǐn o Isirayεεle nípomu yahó á 6a a mí.

2

O kánilo teró bío (Matiye 1.18-25)

¹ O Zán mu teró páahú lé bǔn á ho *Oroomu béε Okusite á nǎn lè ʔii, le hã kána na bío sá
mí yi á 6a túa núpua ʔúenʔúen yènnáa à mí zúrì ʔii.

² Hón nín-yání mǐlò so wó ká a Kiriniyuusi lé yia ó o bàrá ho Siirii kǎhú ʔúhú wán.

³ Lé bǔn nǎn ká núpue na nǎnkáni can lóhó na yi ò o lén va bǐn à vaa túa mí yèni.

⁴ O o Zozεεfu mún hǐnǎn ló ho Kalilee lóhó na 6a le Nazareεte yi á wà van ho Zudee kǎhú
lóhó yi, hia yèni 6a le Betelehεεmu. Lé bǔn ó o béε *Daviide ton yi. O Zozεεfu mu lé o Daviide
mǎnmánii ʔúí.

⁵ O o Zozεεfu mu lè mǐn fúaalè Mari hǐnǎn páanía bò mǐn á wà vaá túa mí yènnáa bǐn.
Hón páahú so yi ká 6àn fúaalè mu sǎni dǎn.

⁶ Bío 6a vaá wi ho Betelehεεmu yi, ó o Mari teró páahú dǎn,

⁷ ó o ton mí hǐnbii za á 6a bá a lè ho pǎnsóro á dó ho boohó yi, lé bío 6a yi yú le lùe 6a
nǐ-háni làanii.

Ba pi-pawà ʔá le bǐn-tente

⁸ Mu wee wé ká 6a pi-pawà khèra vaá wee pa mí pia fé mǐn yi hã mana na sùarãa bǐn yi.

⁹ Yio 6ueé tǐ à le Dónbeení wáayi tonkaro ʔúí dǐn 6a yahó, ó o Nùhúso khon-be-beeni lion
6a wán lè mí pǎnká á 6a yiwa lèkkaa á zána dàkhǐna.

¹⁰ Ká ho wáayi tonkaro màhã bía á hǐina 6a sǐa: «Mí yi zǎn wà. Léé bǐn-tente á í bío á à na
mia. Le bío á à wé hã zámaka-beeni mǐn nípomu ʔúenʔúen cǎn.

¹¹ Mí yú a kánilo, o ton ho tǐnãahú na ká yi o Daviide 6a lóhó yi. O lé o *Krista á lé o
Nùhúso.

¹² Bío mí ì zúrínãa wo lé bío ká: Mí wáa lén, ká mí hía vaá mǎn kúnkúza yia ká a dǔma ho
boohó yi á bá lè ho pǎnsóro se wón lé orén.»

¹³ Mí lahó yi á bǔn á ho wáayi tonkarowá ku-beeni ʔúí yóó ló lion o cǎn á 6a páanía wee
khòoní le Dónbeení:

¹⁴ «Ho cùkú lè le yèn-beeni á bío sǐ le Dónbeení
na dà mu bío ʔúenʔúen ʔúhú wán yi!

O o hээрà na ó o wee na 6a núpua
na bío sǐ a yi á yí mí pǎnká ho tá wán.»

¹⁵ Bǔn mǎn á ho wáayi tonkarowá bǐnia yóó wà á 6a día 6a pi-pawà, á 6a yèrémãa wee
bío mǐn yi: «Mí hǐni le wa bánbá va ho Betelehεεmu yi á vaa mí bío ó o Nùhúso zéenia lãa
wèn à zúrì mu yahó.»

¹⁶ Mí lahó yi á 6a dèenia hǐnǎn bánbáa vaá yú à Mari là a Zozεεfu là a kúnkúza yia mu ká
a dǔma ho boohó yi.

¹⁷ Bío 6a mǎn wo ká sǐi, á 6a dèenia lan wee bío bío ho wáayi tonkaro bía nǎn 6a yi o
kúnkúza mu bío yi á na bía wi bǐn yi.

¹⁸ A bía ʔá 6a pi-pawà mu ʔi-cúa ʔúenʔúen á dǐn coon mu bío yi.

¹⁹ O o Mari wón 6èn buan hã bioní mu mí yi, á wee le mí yi hã bío yi féεε.

²⁰ Bïo 6a vaá mɔn o wán vó, á 6a bíníá wà ká 6a wee òuàani le Dónbeení yèni, á wee khòoní le bïo 6a ná làa bïo 6a mɔn óuénóuén bïo yi.

O Yeesu 6a vad nɔn le Dónbeení yi

²¹ O teró wizoóní bïo hêtín níi zoń á 6a *kúio*^{*} wo, á có yèni le Yeesu. Dén yèni so le ðio á ho wáayi tonkaro hía zéeniá lè 6àn nu ká a sání yáá ðín yí sù.

²² Bún mɔn á bïo 6a ceéra mítén vó làa bïo mu bòráa o *Mɔyiize lándá yi, ó o Mari là a Zozεεfu buan mí za Yeesu vannáa ho Zeruzalεεmu á wá vaá na a Núhúso yi,

²³ Làa bïo mu túararáa o Núhúso lándá vúahú yi: «Ba núpua hínbíi zá-báawa lè 6a sároń búaa nín-yání zá-tenia bà-báa óuénóuén bïo sá a Núhúso yi.»[†]

²⁴ Ba mún ko 6a na 6a óuáaóúuńi búaa ñun, ká bán yí yú, á 6a a na 6a háponí búaa ñun á á wé lè mu hámu, làa bïo mu túararáa o Núhúso lándá vúahú yi.[‡]

²⁵ Bún páahú ká a ní-kínle óúí fù wi ho Zeruzalεεmu yi á yèni 6a le Simíon. Le Dónbeení Hácírí fù wi làa wo. O lée núpue na fù téréna 6a núpua yahó, á dó mí síi le Dónbeení yi, á mún bò le lándáwá lè mí dà-kéní kéní yi. O fù kará wee lòoní yía wá óueé kání a *Isirayεεle ñipomu mí wobámu yi.

²⁶ Le Dónbeení Hácírí yánkaa bía nɔn wo yi: «Fo máa hí ká fo yí mɔn o *Krista na lé le Dónbeení tonkaro lè ũ yío.»

²⁷ Ho páahú na ó o Yeesu 6àn nùwá buan wo wá óueé tírãa o Núhúso lándá jii, lé hón páahú so yí á le Dónbeení Hácírí dà-kéní kéní mu á ñàana a Simíon buararãa le *Dónbeení zì-beení yi.

²⁸ Bïo ó o mɔn o kúnkúza mu ó o ðèeniá vaá fó a buan mí bàra yi, ò o wee khòoní le Dónbeení ká síi:

²⁹ Núhúso, bïo á ũ fù bía

εε lé mu wáa wó ho zuia.

Lónbïo ũ ton-sá à ũ wáa díá

o ò yí níi à hí làa hээрà.

³⁰ O kánílo á ñ yío á wáa mɔn,

³¹ yía ũ fèra wíokaa bàrá

há síiwá óuénóuén yahó loo,

o ò wé yía wé è dé há khoomu.

³² Orén lé yía á à wé mu khoomu

á há síiwá núpua á à bè yi ñ zúrínáa fo

o ò wé ũ ñipomu *Isirayεεle

cúkú lè ho yèni loo.

O Simíon là a Aana bïo na 6a bía a Yeesu ðáni yi

³³ O o Yeesu 6àn maá lè 6àn nu wó coon há bíoní na ó o Simíon bía 6a za ðání yi bïo yi.

³⁴ Bún mɔn ó o Simíon dúbuua 6a yi, ò o bía nɔn o Yeesu 6àn nu Mari yi: «Àwa! Le í fèn bïo mu na foń: Ũ za mu na ká bïo khíi wé há kánkáa o Isirayεεle ñipomu óuénóuén cón. Orén bïo yi, á le Dónbeení khíi síini 6a cèrεε ñúná, á lé orén bïo yi, á le mún ñ lén 6a cèrεε búí ñúná. O ò wé yía wé è zéeni le Dónbeení bïo, ká 6a núpua màhá máa tà a yi.

³⁵ Bún lè bïo á à na ká 6a núpua cèrεε sía bïo na fù tun yi á à lé ho khúuhú. Εε ká únén Mari, le lónbee na à yí fo á à kén lòn cànbúa na 6a cú lè ũ kosíi.»

³⁶ Hón páahú so yí ò o há-kínle óúí mún óueé ðón. O lé le *Dónbeení ñi-cúa fεero. O yèni 6a le Aana, ká bán maá lè o Fanuwεεle na ló a Azεεre nùwá zii. Bàn báa na ó o hía yan lè mí hínmu ó o kararáa ðán há lúlúio bïo hẹñun.

³⁷ Bïo á wón húrún ó o yí bíníá yí yan á teró lúlúio yóó yú ho óúar-áa làa bïo náa. O fù wee wé buen le *Dónbeení zì-beení yi túntún à óuee sá na le yi lè mí jii líró lè mí floró le wisoní lè ho tñáahú.

³⁸ Bïo ó o mɔn o kúnkúza Yeesu ká 6àn nùwá buan wo, ó o ðèeniá wee khòoní le Dónbeení ká a bïo o háyónza yía mu bïo à na bía óuénóuén na fù wee lòoní ho páahú na le Dónbeení á à kání ho Zeruzalεεmu yi.

Ho Nazarεεte bñi varó bïo

³⁹ Bïo ó o Yeesu 6àn nùwá wó bïo ó o Núhúso lándá lé 6a bè yi á mu óuénóuén jii tun vó, bún mónðén á 6a van ho Kalilee kshú yi, ho Nazarεεte lóhó na 6a lá wi yi.

⁴⁰ O o háyónza mu wee dà ká a lííka, á hácírí wee dé wán. O fù sú lè mu bè-zúrminí á le Dónbeení dúbuua mún fù wi o wán.

O Yeesu fò mín lè ho lándá zúrúlowá

* 2:21 Mi loń 1.59 † 2:23 Ba sárońi búaa nín-yání zá-tenia bà-báa bán wee óue à wé lè mu hámu na a Núhúso yi. Mi loń Léró vúahú (Exode) 13.2, 12, 15 ‡ 2:24 Mi loń Levii nùwá vúahú (Lévítique) 12.1-8

⁴¹ Lúlúure léé lúlúure ká a Yeesu òn nùwá fù wee wé va ho Paaki sánú[§] diiní ho Zeruzaléemu yi.

⁴² Bío ho páahú mu yèrémáa 6ueé dān, á 6a le mí ì va bín làa bío 6a lá wee wé wéráa mu. Hón páahú so yi, ò o Yeesu lúlúúo wáa yú ho píru jun* ó o bò le mín nùwá van ho sánú mu diiní.

⁴³ Bío ho Paaki sánú mu vaá dú vó, á 6a bínía wee 6o, á 6a za Yeesu wón pá kará ho Zeruzaléemu yi ká 6a yí zú mu.

⁴⁴ Barén hácirí yi á 6a wee leéka le o wi mí ninzáwa ñahú. Lé 6a wizon-kúure veení mōn, á 6a máhā zúrínáa mu ká a yí bò làa bán. A 6a máhā wáa wee héé tuaka a bío mín temínlowà le mí nī-zúrínlowà cón.

⁴⁵ A bío 6a tuakaa san, á 6a bínía lá ho wōhú van ho Zeruzaléemu á vaá wee cànka a bín.

⁴⁶ Mu wizooní tñ ní zōn á 6a vaá zoó yú a le *Dónbeení zī-beení yi ká a páanía kará le ho lándá zúrínlowà á wee jí 6a cón ká a tuaka 6a yi. ⁴⁷ A bía wee jí a bióní búenbúen wee wé coon le hácirí na ó o wee cikonnáa mu bío dání yi, làa bío ó o wee bíní zéénínáa mu yara bío yi.

⁴⁸ Bío ó o Yeesu òn maá le òn nu zoó mōn wo bín á 6a ñn concáan. A òn nu bía làa wo: «Éee! Unén, fo wó wen ká le we? Loñ! Mín maá làa mi cànkaa fo há lùà búenbúen yi san á wa yí mōn fo, á wa hácirí yáara làa sòobéé ù bío yi.»

⁴⁹ O o Yeesu bía òn 6a yi: «À mí lá wee cànka mi le we? Mí so yí zú ká í ko á ì pa bío bío sá wán Maá yi sese á wé o síi bío le?»

⁵⁰ A òn nùwá yí zūna a bióní mu kúará.

⁵¹ Bún mōn ó o Yeesu hñnōn bō 6a yi vannáa ho Nazaréete á vaá wee bè 6a bióní yi. Bún bíowa so na wee wé le mí dà-kéní kéní búenbúen á òn nu fù wee 6ua mí síi yi, á wee le mí yi mu wán fēéé.

⁵² O o Yeesu wáa wíokaa wee dā ká a líika. O hácirí là a bè-zúríníni wee dé wán ká mu wá. Lé bún òn ó o bío wééraráa le Dónbeení le 6a nùpua sía.

3

O Zán Batiisi tonló jùhú

(Matiye 3.1-10; Maaki 1.1-6; Zán 1.19-23)

¹ Bún páahú ká 6a bá-záwa béé Tibéere wi mí pánká láró lúlúúo píru hònú níi yi.* A bío ká le bío ó o bāraka le mí nùpua há kána 6úi na bío sá a yi júná wán: O *Pōnsi Pilaate lé ho Zudee á wón wi jùhú wán; ká a *Heroode lé ho Kalilee. Bàn kíne Filiipu lé ho Ituree le ho Tarakoniite á wón wi júná wán; ò o Liziansi 6èn lé ho Abilene á wón wi jùhú wán.

² Bía hía lé le *Dónbeení yankarowá júnáa mu páahú lé o Aana là a Kayiifu. Lé hón páahú so yi á le Dónbeení dó mí bióní o Zakari za Zán jii yi ká a wi há mana yi ho tá hení yi.

³ O o wáa hñnōn tò há lórá na bá ho Zurudén muhú á wee bue bío ká na 6a nùpua yi: «Mí 6uen á ì bátizé mia, lé bún á à zéení le mí khú mu bè-kora wéro yi, á bò le Dónbeení yi, á le è sén mi bè-kora á à díá.»

⁴ Bún lé bío wee zéení le le *Dónbeení jì-cúa fēero *Ezayii bío mu na ó o yánkaa túara mí vūahú yi ká wéro dñn:

«Nii 6úi wee bío pōnpōn le dùure yi ká síi:
Mí wíoka ho wōhú ká a Nùhúso o 6uen.

Mí muin ho wōhú na o ò bè.

⁵ Hña léé bonconí à mi tí há.

Há 6úaa le há 6úe-záwa
à mi dà le há mání.

Há wána na kunka
à mi bíní téréen.

Há wá-záwa na kùaránkúarán
à mi bíní wíoka.

⁶ Hón páahú so yi á 6a nùpua
na wi ho síi yi búenbúen

à à mi bío le Dónbeení wi à le kánínáa 6a.»†»

§ 2:41 Ba zúifúwa Paaki sánú le 6a kèrétlewa Paaki sánú yínōri dà-kéní. Mí loñ Dónbeení bióní vūahú bióní 6úi òn kúará vūahú yi. * 2:42 Ba zúifúwa cón ká a za báa teró lúlúúo hía yú ho píru jun bún ká a wáa dà wee mí dé 6a nùpua na yío tñ ñahú le Dónbeení bío dání yi. * 3:1 Bío ó o Tibéere wi mí pánká láró lúlúúo píru hònú níi yi, à bún ò o Yeesu teró lúlúúo yú ho 6óní làa píru. Bún wee zéení le o Yeesu lúlúúo píru jun bío na bía là a Zán Batiisi bío mu yí cēéra mín yi, ká lúlúúo cèrèe wi mu páahú. † 3:6 Mí loñ Ezayii vūahú 40.3-5

⁷ A bïo 6a zãamaa lè mí kuio wee lé 6uen o Zãn mu cãn bèra a na o ò bátizé 6a, ó o wee bïo na 6a yi: «Mí yí m̃n miten le, dihioni zàwa yén! Le Dónbeenì sí-clíle na yóo lua á mí so wee leéka le mi dà a fé miten níi yi le? Lé o yén bía mu ñn mia?»

⁸ Héyí! Mí wé wé hã wárá na se, hãa wee zéeni le mi khú mu bè-kora wéró yi á bò le Dónbeenì yi. Mí yí bïo mi yiwa le bïo mi lé o *Abarahaamu m̃nm̃ña á bún mí dòn wáa á yí dé. Le 1 bïo mu na mia: Mí yí m̃n hã huua na kà le? H̃n le Dónbeenì yáá pá dà à yèrémá à wé là a Abarahaamu zàwa.

⁹ A mí cén pa miten bïo sese. Lé le dóorè hónhónia 6uan hã ṽns̃ta kúioró bïo yi. Ṽnd̃e lée ṽnd̃e na yí máa ha hã bia na sí, á dén ñ kúii á à sia à kúee m̃n wán á à cíi.»

¹⁰ A bía wi b̃n b̃i túara a yi: «Àwa! A bïo wa wáa ko wa wé lé mu yén coon?»

¹¹ A bïo kà lé bïo ó o bía ñn 6a yi: «Hen ká yia bákáwá lée bïo ñun ká a m̃n mí ninza 6úti na báká mia hùúu, ó o ko ò o na ho 6úti wo yi. Ká yia bè-d̃inii wí ò o m̃n páani sanká mu làa yia bè-d̃inii woon mia máa dí.»

¹² Ba *l̃ñpó féwá 6úti m̃n 6uara a Zãn mu cãn á wà 6ueé bátizé. A bán m̃n túara a yi: «Ñi-kàránlo, lé mu yén á war̃n 6èn ko wa wé?»

¹³ O o bía ñn 6a yi: «Mí yí fé ho l̃ñpó à yòo porí bïo ho l̃ndá zéenia làa mia.»

¹⁴ A 6a dásiwá m̃n 6uara á 6ueé túara a yi làa bïo á 6ar̃n 6èn ko 6a wé. O o bía ñn 6a yi: «Mí wé yí h̃h̃iika 6a ñpua á fé wári, à m̃n yí báká ñpue woon yi le sáberé ñii wán, ká mí sáani lé d̃io à mí kápa yi.»

(*Matye 3.11-12; Maaki 1.7-8; Zãn 1.24-28*)

¹⁵ B̃n 6úen6úen yi ká 6a ñpua kará dó mí sía wee l̃oní bïo le Dónbeenì le mí ì wé. Ba mí ñi-kéni kéni wee leéka le ñh̃h̃ú sí ó o Zãn mu lé yia lé o *Krista.

¹⁶ Ká a màhá bía ñn 6a yi: «Iñn wee bátizé mia lè mu ñumu, èe ká a 6úti na 6èn p̃nká po Iñn á wi lè ho m̃n bò o 6uen. I yáá yí ko là a nakáa tenló hùúu. Wón lé yia 6ueé bátizé mia lè le Dónbeenì Hácírí lè ho d̃h̃h̃ú.

¹⁷ O 6uan mí véeró d̃e mí níi yi á 6ueé véeráa mí d̃nló. A hã lé ho d̃n-poni o ò khuii á à kúee mí nání yi. Ká hã ñáakáa h̃n o ò cíi ho d̃h̃h̃ú na máa hí hùúu yi.»

¹⁸ O Zãn m̃n pá k̃n hã bía b̃ioní c̃èr̃e làa bún 6àn sí á ñn 6a ñpua yi á m̃n zéenia le Dónbeenì b̃n-tente bïo làa ba.

O Zãn kásó zoró bïo

(*Matye 14.3-4; Maaki 6.17-18*)

¹⁹ B̃n wee wé ká a *Herodee, yia wi ho Kalilee k̃h̃h̃ú ñh̃h̃ú wán á fó m̃n k̃nle 6àn hãa Herodiade yan. O m̃n lá wee wé hã wén-kora lè mí síwá á s̃enia bïo ká. B̃n 6úen6úen lé bïo ó o Zãn ñá ó o vaá yú a á bía ñn wo yi le o lá yí ko ò o wé mu.

²⁰ O o yáá wíoka dó mu wán, ò o le 6a fé o Zãn vaa pe ñii ho kásó yi.

O Yeesu bátizé m̃n bïo

(*Matye 3.13-17; Maaki 1.9-11*)

²¹ Bïo 6a ñpua hãa wee lé 6uen o Zãn cãn à 6uee bátizé, ó o Yeesu m̃n 6uara ó o Zãn bátizéra a. Bïo o Zãn bátizéra a vó ó o Yeesu wee flo. Lé hón páah̃ú so á ho wáayi ñii h̃era

²² á le Dónbeenì Hácírí lá a háponi síi, á lion o wán. A mu támu 6úti sá ñá ho wáayi á bía: «Fo lé 1 Za na á ñi bó 1 taká wán, ù bïo sí mi.»

O Yeesu ñnkani

(*Matye 1.1-17*)

²³ Páah̃ú na ó o Yeesu hãa wee 6úa mí tonló ñh̃h̃ú yi ká a teró l̃lúio wee yí ho 6óni làa píru síi. A bïo 6a yánkaa wee leéka làa b̃n ó o hãa lé o Zoz̃efu za, ká a Zoz̃efu mu 6àn maá 6èn lé o Helií,

²⁴ ó o Helií 6àn maá lé o Mataate,

ó o Mataate 6àn maá lé o Levii,

ó o Levii 6àn maá lé o Meliki,

ó o Meliki 6àn maá lé o Zanayii,

ó o Zanayii 6àn maá lé o Zoz̃efu,

²⁵ ó o Zoz̃efu 6àn maá lé o Matatiasi,

ó o Matatiasi 6àn maá lé o Am̃osi,

ó o Am̃osi 6àn maá lé o Nahuumu,

ó o Nahuumu 6àn maá lé o H̃silii,

ó o H̃silii 6àn maá lé o Nakayii,

²⁶ ó o Nakayii 6àn maá lé o Maate,

ó o Maate 6àn maá lé o Matatiasi,

ó o Matatiasi 6àn maá lé o Sem̃eñe,

ó o Sem̃eñe 6àn maá lé o Zoz̃eki,

ó o Zozεεki bân maá lé o Zodaa,
 27 ó o Zodaa bân maá lé o Yuanan,
 ó o Yuanan bân maá lé o Erezaa,
 ó o Erezaa bân maá lé o Zorobabεεle,
 ó o Zorobabεεle bân maá lé o Salasiεle,
 ó o Salasiεle bân maá lé o Nεrii,
 28 ó o Nεrii bân maá lé o Meliki,
 ó o Meliki bân maá lé o Adii,
 ó o Adii bân maá lé o Kosaamu,
 ó o Kosaamu bân maá lé o Elemadamu,
 ó o Elemadamu bân maá lé o Εεre,
 29 ó o Εεre bân maá lé o Zozue,
 ó o Zozue bân maá lé o Eliyezεεre,
 ó o Eliyezεεre bân maá lé o Zoriimu,
 ó o Zoriimu bân maá lé o Mataate,
 ó o Mataate bân maá lé o Levii,
 30 ó o Levii bân maá lé o Simiɔn,
 ó o Simiɔn bân maá lé o Zudaa,
 ó o Zudaa bân maá lé o Zozεεfu,
 ó o Zozεεfu bân maá lé o Zonaamu,
 ó o Zonaamu bân maá lé o Eliakiimu,
 31 ó o Eliakiimu bân maá lé o Meleyaa,
 ó o Meleyaa bân maá lé o Mεnaa,
 ó o Mεnaa bân maá lé o Matataa,
 ó o Matataa bân maá lé o Natān,
 ó o Natān bân maá lé o *Daviide,
 32 ó o *Daviide bân maá lé o Zesee,
 ó o Zesee bân maá lé o Obεεde,
 ó o Obεεde bân maá lé o Buaze,
 ó o Buaze bân maá lé o Sala,
 ó o Sala bân maá lé o Naasɔn,
 33 ó o Naasɔn bân maá lé o Aminadaabu,
 ó o Aminadaabu bân maá lé o Ademεn,
 ó o Ademεn bân maá lé o Aanii,
 ó o Aanii bân maá lé o Hεsiron,
 ó o Hεsiron bân maá lé o Farεεsi,
 ó o Farεεsi bân maá lé o *Zudaa,
 34 ó o Zudaa bân maá lé o *Zakoobu,
 ó o Zakoobu bân maá lé o *Izaaki,
 ó o Izaaki bân maá lé o *Abarahaamu,
 ó o Abarahaamu bân maá lé o Teraa,
 ó o Teraa bân maá lé o Nahoore,
 35 ó o Nahoore bân maá lé o Seruuki,
 ó o Seruuki bân maá lé o Arakoo,
 ó o Arakoo bân maá lé o Falεki,
 ó o Falεki bân maá lé o Ebεεre,
 ó o Ebεεre bân maá lé o Sala,
 36 ó o Sala bân maá lé o Kayinaamu,
 ó o Kayinaamu bân maá lé o Aafakisaade,
 ó o Aafakisaade bân maá lé o Σεεmu,
 ó o Σεεmu bân maá lé o Nɔwee,
 ó o Nɔwee bân maá lé o Lamεεki,
 37 ó o Lamεεki bân maá lé o Matuzala,
 ó o Matuzala bân maá lé o Enɔɔki,
 ó o Enɔɔki bân maá lé o Yarεεde,
 ó o Yarεεde bân maá lé o Maleleyεεle,
 ó o Maleleyεεle bân maá lé o Kayinaamu,
 38 ó o Kayinaamu bân maá lé o Enɔɔsi,
 ó o Enɔɔsi bân maá lé o Σεεte,
 ó o Σεεte bân maá lé o Adāma,
 ó o Adāma bân maá lé le Dónbeení.

4

*O Yeesu kutard lénló bio**(Matiye 4.1-11; Maaki 1.12-13)*

¹ Le Dónbeení Hácírí pánká wi o Yeesu wán. O o wáa ló ho Zurudén yi lée wá, á le Dónbeení Hácírí lèèniá wo vannáa le dùure yi.

² A mu yú wizooní búará-*nun* ká a *Satáni wee khá a loí bín. Hón wizooní so yi búenbúen ó o yí dú bio húuu. Há wizooní mu vaa véenú, á le híni dà a.

³ Bio ó o Satáni mən mu ká, ó o bía nən wo yi: «Le huee na ká á fo yí mən le? Ká fo lé le Dónbeení Za bio bon kénkén, á ù bio le le huee na ká yèremá wé ho dínló.»

⁴ O o Yeesu bía nən wo yi: «Bio ká lé bio túara le Dónbeení bioní vūahú yi: «Dínló mí dòn yí máa na mukáni núpue yi.»*»

⁵ Bún món ó o Satáni mu fó a yóoraráa le búee búu na dən wán á yòò dín ò o zéeniá ho tá kána búenbúen láa wo le cúekúee wán,

⁶ ò o bía nən wo yi: «Í ì na ho pánká foń á fo ò keń há nūhú wán, á à na há náforó lè há semu na wi há yi foń, lé bio le Dónbeení nən há mi. Í dà a na há yía á í síi vá yi.

⁷ Ká fo tá á líí fárá ù nonkópúná wán á ù búaanía mi, á há bio ò sí foń.»

⁸ O o Yeesu bía nən wo yi: «Mu túara le Dónbeení bioní vūahú yi: «U Nūhúso Dónbeení lé yía á ù ko á ù búaaní à mún sá na orén mí dòn yi.»†»

⁹ Bún món ó o Satáni mu pá bínía fó a vannáa ho Zeruzaleemu, á vaá yòò dínía wo le *Dónbeení zí-beení jún-tíahú, ò o bía nən wo yi: «Ká fo lé le Dónbeení Za bio bon kénkén, á ù yén líi ho tá yi,

¹⁰ lé bio mu túara: «Le Dónbeení á a na le jii mí wáayi tonkarowá yi le 6a pa ù bio sese.»

¹¹ A mu mún bínía túara: «Ba à cən fo á líí wíoka à bára, bèra a na ù zeń yí túii láa huee búu.»‡»

¹² O o Yeesu bía nən wo yi: «Mu mún túara lè Dónbeení bioní vūahú yi: «Yí ví ví yí khúaa ù Nūhúso Dónbeení jii yi hári lòn wizon-kéní.»§»

¹³ Bio ó o Satáni mu khá a láa bio búenbúen san ó o wá ò o día a, á pannáa pən-veere.

*O Yeesu 6an kúrú nūwá pá a bio**(Matiye 4.12-17; Maaki 1.14-15)*

¹⁴ Bio á bún búenbúen wó khíina, ó o Yeesu wá van ho Kalilee kshú ká le Dónbeení Hácírí pánká wi o wán. O yèni ló ho Kalilee mu kshú lórá búenbúen yi.

¹⁵ O fù wee wé káran 6a núpua 6a *zúífúwa káranló zíní yi. A 6a búenbúen 6èntín fù wee wíoka a yèni.

(Matiye 13.53-58; Maaki 6.1-6)

¹⁶ Bún món ó o wá van ho Nazareete, hen na ó o dən yi. Ho *Sabaá zon ó o van 6a zúífúwa káranló zii láa bio ó o lá wee wé wéráa mu. Bio ó o le mí ì káran le Dónbeení bioní vūahú, ó o líí hínon yòò dín, ¹⁷ á 6a lá le *Dónbeení jii-cúa fero *Ezayii vūahú nən wo yi. O o fó ho bera á fò mún láa bio ká:

¹⁸ «O Nūhúso Hácírí á wi mi.

Lé bio ó o léra mi

le í vaa bio le bín-tente bio

à na bía lé 6a nì-khenia yi.

Le tonkaa mi

le í bio na 6a kásósa yi

le 6a à keń míten,

à í mún bio na 6a muiiwá yi

le 6a yío á à bíní wé è mi.

A í na há sání-wia

bía 6a wee beé lò yi.

¹⁹ A í mún bue le lúluure na ó o Nūhúso sáamu bio ò wé yi bio.»*

²⁰ Bún món ó o bun ho vūahú á khíi nən ho káranló zii ton-sá yi ò o líi kará á wee zéeni há bioní mu júná láa ba. A bía wi le zii yi búenbúen fá mí yío o yi.

²¹ Bio ó o jii zoó wee hen á bio ká lé bio ó o bía nən 6a yi ho yahó: «Mí yí mən le? Le Dónbeení jii-cúa fero bioní na mí já lé hén bio lan wee wé ho zuia.»

* 4:4 Mí loí Lándá zéeniáo vūahú (Deutéronome) 8.3 † 4:8 Mí loí Lándá zéeniáo vūahú (Deutéronome) 6.13 ‡ 4:11

Mí loí Lení vūahú (Psaumes) 91.11-12 § 4:12 Mí loí Lándá zéeniáo vūahú (Deutéronome) 6.16 * 4:19 Mí loí «Dónbeení sáamu lúluure» Dónbeení bioní vūahú bioní búu 6an kúará vūahú yi.

22 Bía wee jí há bíoní mu búenbúen wee wíoka a yèni á mún wó coon há bío yi. Ba lá yí máa dé le h́n b́n-tentewá so na kà ó ó dà wee bío. A 6a wee bío mín yi: «Yia kà k̀dani ýnɔ́n o Zozeɛfu yàró na wa búenbúen zú lé wón wee bío há bíoní mu na kà.»

23 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mi túiá sí, mi dá à wà le wáhiire na kà á à na mi: «Tini 6̀anso weé úten úten.» Lé b́n nɔn á mi yáá pá dà à b́ni ì bíoráa bío kà á à na mi: «Bíó á fo wó ho *Kapɛɛnayuumu yi búenbúen á wa jí, á ù 6̀en wé mu 6̀an síi hen kà m̀n k̀rú lóhó yi le wa mi.»»

24 O o Yeesu pá b́niá bía: «Le í m̀ ho túiá na mia: Le Dónbeení jí-cúa ɛɛro na dà à yí le yèn-tente m̀n k̀rú lóhó yi, wón mia.

25 Le í m̀ ho túiá poni na mia: Le Dónbeení jí-cúa ɛɛro *Elii páahú, á ho vlohó h́a d́n á yí máa t̀ á d́n há lúlúio bío t́n lè mí plina bío hézín, á le h́ni ló ho k̀hú búenbúen yi. B́n páahú kà 6a maháawa mún boo o *Isirayɛle nípomu t́ahú.

26 Ká le Dónbeení mahá pá yí tonkaa o Elii 6a ní-kéní woon ćn, ká ýnɔ́n ho Sidón k̀hú lóhó búí na 6a le Sareputaa maháa mí dón ćn.†

27 Ba búeréwá mún h́a boo o Isirayɛle nípomu t́ahú le Dónbeení jí-cúa ɛɛro Elize páahú, á 6a ní-kéní woon ó o búí sánia yí wan ká ýnɔ́n o Siiríi ní Naaman mí dón.‡»

28 H́n bíoní so bío vaa véeni, á b́n á bía wi le zli yi búenbúen h́nɔn yóó d́n lé le sí-cílè.

29 Lé b́n 6a d̀ɛniá wíira a wán, á vaa lóráa léé líikaa lóráa ho lóhó món, á vaa yóora le búee mu na ho lóhó son wán 6̀n jún-t́ahú le mí ì dón wo ò dé ho k̀hú yi.

30 O o d́nd́n fó mítén 6a níni yí á léé wà ò ò díá 6a.

O Yeesu weéra 6a vánvárowá

(Maaki 1.21-28)

31 B́n món ó o wá van ho Kalilee lóhó, h́a 6a le *Kapɛɛnayuumu. Ká 6a *zúífúwa vúrúlo wizonle na 6a le *Sabaa dón, ò o káran 6a 6a káranló zli yi.

32 A bía jí a bíoní wó coon láa sóobɛ lé bío ó o bíoní pánká wi binbirí.

33 Mu zoñ ò o níi búí na ó o ćná wi yi á wi 6a káranló zli mu yi. A wón zoó bía bío ká p̀np̀n:

34 «Ɛee! Nazarete níi Yeesu, léé webio á ù wà 6ueé cá wa ćn hen? Fo 6uara wa yáaró bío yi léé? Ba le í yí zú fo le? Ünén lé yia lé le Dónbeení núpue na le tonkaa.»

35 O o Yeesu námakaa wo yi: «Wé tété, lé o níi mu yi lónbío!» O o ćná mu d̀ɛniá fó a dó ho tá yi 6a núpua na wi b́n búenbúen t́ahú ò o ló a yi ká a mahá yí yú a yí 6óonia yi.

36 A bía kera b́n na m̀n mu wéró bán búenbúen źnkaa kará concáan. Cúa-yen, á 6a yèrémáa wee bío mín yi: «Pát! Dio ká lé le bíoní yén síi ká? O núpue mu wee na le jíi 6a ćnáwa yi lè ho pánká, á 6a máa dán kán wo ká 6a d̀ɛni wé bío ó o le 6a wé.»

37 O o Yeesu yèni d̀ɛniá ló há lórá na b́makaa b́n búenbúen yi.

(Matiye 8.14-17; Maaki 1.29-34)

38 Bío ó o zoó ló ho káranló zli, ó o téréna van o Simón zli. O vaa d̀ɛni á b́n 6a wee bío láa wo le o Simón 6̀n h́o h́a le t̀ɛni wee z̀é. A 6a flora a le o weé wo.

39 O o vaá zon á líi lúnúrá a j́hú yi ò o bía le le t̀ɛni lé o yi, á le d̀ɛniá ló. Mí lahó yi ó o h́nɔn nɔn ho d́nló 6a yi.

40 Bío le wii líi zon,§ á bía búenbúen na 6a vánvárowá le mí sífwa wi ćn á guan 6a 6uararáa. O o bó mí níni 6a ní-kéní kéní wán á 6a wan.

41 Ba núpua c̀ɛɛ na 6a ćnáwa wi yi á 6a wee lé yi ká 6a a bío p̀np̀n: «Ünen lé yia lé le Dónbeení Za.» Ká a Yeesu wón mahá wee zá láa ba le 6a yi bío. Lé bío 6̀ren mí 6̀ere yáá zú mu le o lé *Yia le Dónbeení m̀n léra.

O Yeesu wee bue le Dónbeení b́n-tente

(Maaki 1.35-39)

42 B́n 6̀n tá léé t́n ýnbii búiríi, ó o Yeesu h́nɔn kh̀ra ló van le lùe búí na a núpue mia yi, á vaa kará mí dón. Bío 6a núpua sína yí m̀n wo, á 6a wee cánka a. Bío 6a vaá yú a, á 6a wáa yi wí á 6a b́ni díá ò o kh̀n láa ba.

43 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ó, o! I mún ko à í va há lórá na ká yi á vaa bue le *Dónbeení b̀ɛni b́n-tente b́n, lé bío á b́n lé bío le Dónbeení tonkaa mi bío yi.»

44 O o h́nɔn wá, á vaa wee bue le b́n-tente 6a *zúífúwa káranló zli yi ho *Zudee k̀hú yi.

† 4:26 Mi lorí Bá-zàwa nín-yání vùahú (1 Rois) 17.9

‡ 4:27 Mi lorí Bá-zàwa cúa-jun níi vùahú (2 Rois) 5.1-14

§ 4:40

5

O Yeesu von mí nín-yání nì-keninia
(Matiye 4.18-22; Maaki 1.16-20)

¹ Wizonle ɓúí ká a Yeesu wi ho Zenezareete* vū-beení jii á ɓa zāamāa kíniya yi wee jàa mín, lé ɓio ɓa wi ɓa jíle Dónbeení bioní, ó o mɔn há wonna ɓio jùn ká há ɗín mín nisāa mu jumu jii.

² Ba ce-pawà na zon há ɓuararāa ɓúenɓúen ló léee ɗín wee sɛɛ mí zúánwà.

³ Há wonna mu ɓàn dà-kéní lé o Simɔn te ho, á hón lé hĩa ó o Yeesu flora zon, ò o ɓía nɔn wo yi le o jàa zo mu jumu yi cfinú, ɓún mɔn ó o líí kará ò o wee kàrán ɓa zāamāa na ɗín ɓín.

⁴ Pāahú na ó o ɓía vó yi, ó o khíi wee ɓio là a Simɔn: «Wāa vā zo mu jumu na boo yi, à ũnén lè mí nínzāwa na pāanía wee sá à yénní mí zúánwà kúee mu jumu yi à mí wíika ɓa cewà.»

⁵ O o Simɔn ɓía làa wo: «Éee! Unén! Loñ! Wa púia mu jumu yi cáana à wa yí fò hàrì ceza. Ɛɛ ká ũ bioní jii wán, á ũ yénní há á à kúee.»

⁶ A ɓa yénní há kúaa mu jumu yi á há líí vūn ɓa cewà cèrèɛ, léee cfinú ká há zúánwà hūni là à fáa.

⁷ A ɓa von mí nínzāwa ce-pawà na wi ho won-veere yi le ɓa ɓuee séení mí. A ɓán ɓuara ɓueé séenia ɓa á há wonna mí ɓio jùn sù lé ɓa cewà fúaa há wi há líí lí mu jumu yi.

⁸ ɓio ó o Simɔn Piere mɔn mu ká sii, ó o líí ɓúrá a Yeesu tá ò o ɓía nɔn wo yi: «Búí! Núhúso, ũ yáá ɓɛnɗín lá yí ko à ũ sùará fon lé ɓio á ũ lé o bè-kora wéro.»

⁹ O Simɔn wee ɓio ká sii lé ɓio ɓa ce-kuii na ɓa vūn ká ɓio zāniya wo dàkhíina, orén làa ɓía pāanía wi ho woohú yi làa wo.

¹⁰ Hàrì o Zebedee nùwà Zaaki làa Zān na mún lé ɓa ce-pawà, ɓán mún zāna lè ɓa ɓio sii. O o Yeesu ɓía nɔn o Simɔn mu yi: «Áyí! Yí zón dɛɛ woon. Líí hñí. A lá ho zuia jii wán, á ɓa nùpua lé ɓía fo wé è yí á à ɓua à ɓuennáa 1 cón.»

¹¹ ɓún mɔn á ɓa vā mí wonna ɓueé ɗíníya mu jumu jii, à ɓa kúará mí ɓio ɓúenɓúen ɓín, à ɓa ɓò là a Yeesu wà.

O Yeesu wéera a ɓùeré nñi
(Matiye 8.2-4; Maaki 1.40-45)

¹² Wizonle ɓúí ká a Yeesu wi ho lóhó ɓúí yi, ó o fò mín là a *ɓùeré nñi ɓúí. ɓio ó o mɔn o Yeesu ó o dɛɛniya líí ɓúrá à yahó á ɓuure ɓó ho tá yi. O o flora a yi ká: «Núhúso! Fo dà à wéé mí ká fo tá.»

¹³ O o Yeesu líí ɓò mí nii o wán ò o ɓía nɔn wo yi: «Ũ tà mu, wāa wa.» Mí lahó yi ó o nñi dɛɛniya wan.

¹⁴ ɓún mɔn ó o Yeesu heníya ɓio ká làa sòobéɛ nɔn wo yi: «ɓio wo fon á ũ yí ɓio le nùpue jí. Ká ũ màhá vaa zéení ũten lè le *Dónbeení yankaro. A ũ mún wé mu hámu ɓio na ó o *Moyiize ɓò le ɓa wé wé mu ɗání yi à ɓa ɓúenɓúen zūrì ká ũ wan ɓio bon.»

¹⁵ Ká ɓún yí hò ɓio ɓa wíokaa wee ɓio o Yeesu ɓio há lùà ɓúenɓúen yi. A ɓa nùpua cèrèɛ wee vā kúee mín wán à jínáa o ɓioní à mún ɓua mí vánvárowà lè mí sííwà à ɓuennáa ó cón le o wéé.

¹⁶ Ká a Yeesu wón màhá wee wé wé ká a lén mí dòn vaa flo le lùè ɓúí na wan ɓúírín yi ká a ɓíní ɓuen.

O Yeesu wéera a mùamúá
(Matiye 9.1-8; Maaki 2.1-2)

¹⁷ Wizonle ɓúí ò o Yeesu wee kàrán ɓa nùpua. Mu nònzon ká ɓa *Farizéwa lè ho *lándá ɓio zéenílowa wi ɓín á kará ɓó a yi. Ba ló ho Kalilee lè ho *Zudee lórá cèrèɛ yi. Ba ɓúí yáá pá ló ho Zeruzalɛmu lóhó yi. O Núhúso Dónbeení pánká na wi o Yeesu yi lé hĩa nɔn ó o wee wéeráa ɓa vánvárowà.

¹⁸ Yio ɓuee ũ, à nùpua ɓúí sò mí mùamúá luaráa ká a wi mí ɗámu dɛɛ wán. ɓio ɓa ɓueé ɗán á ɓa wi ɓa zo le zii yi làa wó à zoó bàrà a Yeesu yahó.

¹⁹ A ɓa wó fúuu san lé ɓio ɓa nùpua boo dà. A ɓa ɗía ɓa yòora làa wó le zii mu lòho, á yòó kara ho sñn-kéní à ɓa can há hūni o mùamúá mu ɗámu dɛɛ yi á liiniya làa wó líí bàrà a Yeesu yahó ɓia wi ɓín ɓúenɓúen ɗahú.

²⁰ ɓio ó o Yeesu mɔn ɓio ɓa dórāa mí sía wo yi, ó o ɓía nɔn o mùamúá yi: «Wàn ɓónlo, ũ bè-kora séra ɗía.»

* 5:1 Ho Zenezareete vū-beení yèni, ho Kalilee vū-beení lè ho Tiberiade vū-beení ɓúenɓúen lé ho vuhú dà-kéní ɓa wee ve ká.

²¹ Bío ó o bía bñn kà á ho lándá bío zéenílowa lè 6a Farizíewa á wee bío mí yiwa: «O nùpue mu lée wée á wee màn míten lè le Dónbeení kà sii? Lé wée dà a sèn mu bè-kora á à díá ká yínón le Dónbeení mí dòn.»

²² Ká a Yeesu mähá zúna 6a yilera ó o bía nòn 6a yi: «Lée webio nòn á há yilera na kà sii wiráa mia?»

²³ Lé mu yén bíoró wayi? Lé á bío le o bè-kora séra díá lée táá lé á bío le o híni varáka?

²⁴ Ká1 mähá wi á mi zúri le o *Nùpue Za yú ho pánká ho tá wán á sénnáa mu bè-kora díá.» O o wáa bía bío kà nòn o mùamúa yi: «Le 1 bío mu na foñ, lii híni, lá ũ dāmu dēε á ũ khífo.»

²⁵ O o nñi mu dēnia hínon yòò ðñ bñn wán 6a búenbúen yío yi á líí lá mí dāmu dēε ò o wee búaaní le Dónbeení ká a wá nòn mí zii.

²⁶ A 6a búenbúen wó coon mu bío yi. A 6a zāna á 6a pá wee khòoni le Dónbeení kà sii: «Wa ðēntñ mən yéréké bè-bárakáwá zuia.»

O Yeesu von o Levii le o bè mí yi

(Matiye 9.9-13; Maaki 2.13-17)

²⁷ Bñn món ó o Yeesu ló lée wá. O vaá wee khíí ó o mən o lānpó fé búí na 6a le Levii ká a kará mí tonló lùe yi. O o bía nòn wo yi: «Híni bè mii.»

²⁸ O o Levii dēnia hínon díá mí tonló lè mí bío búenbúen, ò o bò a Yeesu yi.

²⁹ O Levii sá ho ðñló o Yeesu bío yi, ò o von wo mí zii. O mún von 6a nùpua búí 6a buéé páania kará wee dí. Ba cērεε lé 6a ninzāwa *lānpó féwá.

³⁰ A bío 6a Farizíewa lè ho lándá bío zéenílowa na bío sá 6a yi mən mu á 6a wee khí mí kíó yi. A 6a tūara a Yeesu nñ-keninia yi: «Lée webio nòn á mí pá tà wee dí ká mí i ju lé 6a lānpó féwá lé 6a nñ-kora na ká?»

³¹ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Héyii! Minén! Nùpua na lò hereka so wee wé cà tñni bānso dāni le? Búéé, 6a vānvārowá lé bía wee wé cà a dāni.

³² Inén yí 6uara bía wee leéka le mí téréna bío yi dé. Bía zū le mí lé 6a bè-kora wérowá lé bía á i 6uara bío yi, bèra a na á 6a khí mu bè-kora wéro yi.»

O Yeesu bía le nñi ltró bío

(Matiye 9.14-17; Maaki 2.18-22)

³³ Bñn món á 6a nùpua búí tūara a Yeesu yi: «O Zān nñ-keninia wee wé lí mí jiní á mún wé mí floró, á 6a Farizíewa nñ-keninia mún wee wé ká sii. A únén nùpua bán ðēn wee dí ká 6a a ju lée webio?»

³⁴ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Mí yí mən le: Pāahú na 6a nùpua wi mu yaamu sánú díró yi lá a há-fla bán bāa á 6a so dà á bío le 6a lí mí jiní le?»

³⁵ Ho pāahú búí khíí dá ó o há-fla bán bāa 6a a lén 6a tñahú, bñn ká 6a mähá wé é lí mí jiní.»

³⁶ O o mún bñnia wá le wáhiire na kà nòn 6a yi: «Nùpue na a lá mí báká finle á à kúii bío búí á à la lè mí báká kñne na lēera wón mía. Lé bío ká a wó mu, á ho dà-finle á à yáa. A bío lan mún yí mún máa wí mún.

³⁷ Lāa bñn sii, nùpue máa kúee *dívén fla sūmāni-kā yi. Lé bío ká a kúaa ho bñn ká ho hía wee za, á há à nāma, á ho dívén á à kúia, á há sūmāniwa mún ñ yáa.

³⁸ Ho dívén fla ko ho kúee há sūmāni-fla yi.

³⁹ A nùpue mún máa díá dívén ká ká a máa ju dívén fla. Lé bío á 6a wee bío le ho dívén ká lé hía sl.»

6

O Yeesu zéenia ho Sabaa bío lè 6a nùpua

(Matiye 12.1-8; Maaki 2.23-28)

¹ Mu wó ká a Yeesu wee káa há mana búí yi ho *vūnló wizonle na 6a le Sabaa zoñ, ó o nñ-keninia wee báará zoo khé ho ðñló lée púká lá.

² A 6a *Farizíewa búí mən mu á 6a wee bío lāa ba: «Lée webio nòn mí wee wéráa bío ká? Wa lándá hò mu.»

³ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Bío ó o *Daviide yánkaa wó ká arén lè mí nùpua á le híni dà á mí ðñn yí káránna yí mən le?»

⁴ Orén míten zon le Dónbeení zii á zoó lá le Dónbeení hámu búurú á là, ò o 6uan ho búii lée nòn bía lāa wó bò mún yi. Ká a nñn lá yí ko ò o wé mu, lé bío le *Dónbeení yankarowá mí dòn lé bán wee wé là ho.»

⁵ O o tñn pá bñnia bía nòn 6a yi: «O *Nùpue Za lé yia á ho Sabaa bío wi nñi yi.»

(Matiye 12.9-14; Maaki 3.1-6)

⁶ Ho Sabaa mu búí zoñ ó o Yeesu van ho káránló zii yi á vaá zoó wee kárán 6a nùpua. Mu zoñ á nñi búí wi bñn á nñn-tñáni báhó húrun.

⁷ A ho *lándá bïo zéenílowa lè 6a Farizíewa bò mí yïo o Yeesu wán le mí ì lorí ká a pá à wéé nùpue ho Sabaa zoñ, lé bïn 6a à ðïn wán á à yíráa wo ò kooní yi.

⁸ O o Yeesu zūna 6a yilera ò o pá bía nòn o nñi na bàhó húrun yi: «Lii hñi vá 6ueé léé ðïn hen ká 6a nùpua yahó le 6a mi fo.» O o nñi líi hñn à vá 6ueé léé ðïn.

⁹ O o Yeesu bía làa ba: «Le ì tūa mia làa bïo 6úú: Lé mu yén ó o nùpue ko ò o wé ho Sabaa zoñ? Léé bè-tente léé, táá léé bè-kohó? Lé ho káni a nùpue léé, táá lé ho 6úe o?»

¹⁰ O o Yeesu lora 6a 6úen6úen yi khíi fò ò o bía nòn o nñi yi: «Hóóni ú bàhó.» O o nñi hóónia ho á ho ðéniá wan.

¹¹ A ho lándá bïo zéenílowa lè 6a Farizíewa sía cá mu yi làa sòobéé, á 6a wee wáani mín yi: «Léé webio á wa yáá à wé á à yíráa wo ò fi nñi yi coon?»

*O Yeesu hueekaa mi tonkarowá píru jun
(Matiye 10.1-4; Maaki 3.13-19)*

¹² Wizonle 6úú ó o Yeesu hñn le mí yòó wé mí fioró le 6úee wán, ó o yòó flora le Dónbeení yi bïn fúuu cáana.

¹³ Bïo ho tá tñn, ó o von mí nñi-kenínia kúaa mín wán, á hueekaa 6a píru jun 6a ðahú á có yèni làa tonkarowá. Hla ká lé 6a yènnáa:

¹⁴ O Simòn na ó o có yèni làa Piere,
o Andere na lé o Simòn mu bân za,
o Zaaki là a Zán, o Filiipu là a Baatelemii,

¹⁵ o Matiye là a Toma, o Alifee za Zaaki,
o Simòn na lé 6a Zelootewa* kuure nùpua nñi-kéni,

¹⁶ o Zaaki za Zudaa,

là a Zudaa Isikariote na khíi dé o Yeesu o zúkúsa nñi yi.

*O Yeesu káránna 6a nùpua á wéera 6a 6úú
(Matiye 4.23-25; Maaki 3.7-11)*

¹⁷ Bïn món, ó o Yeesu bñia bò lé mí nñi-kenínia lion ho tá pèerú yi hen na ó o món-bèwa cèrè ðïn yi. Ba minka zámáa mún wi bïn. Ba ló 6a *zúifúwa khú kúaráa 6úen6úen yi, ho Zeruzalému lóhó, lè ho Tiire lè ho Sidñ lórá na wi mu yámú jumu jii ló-záwa yi.

¹⁸ Ba 6úen6úen wá 6uee jí a Yeesu cón á mún ñ cànka ò o wéé 6a véena. Bía 6a cínáwa wee beé ló wee yí mítén.

¹⁹ Ba nùpua 6úen6úen wee cànka à 6a yí o túii yi, lé bïo le Dónbeení pánká na wi o yi á wee lé léé wéé 6a nùpua 6úen6úen.

(Matiye 5.1-12)

²⁰ O o Yeesu wáa yòó lora mí nñi-kenínia yi ò o bía:

«Minén na lé 6a nñi-khenia, mi júná sí,
lé bïo le Dónbeení bèeni á mi nñi wi yi!

²¹ Minén na le hñi wee 6úe ho zuia, mi júná sí,
lé bïo á bïo mi wee ca á mi ì yí á mu jii ì sí!

Minén na wee wá ho zuia, mi júná sí
lé bïo mi khíi ði há konsíni!

²² «Ká 6a nùpua khíi jina mia, á pá mia, á wee là mia, á wee yáa mi yèni o *Nùpue Za bïo yi, se mi júná sí.

²³ Mi zámaka à wé coronka lé bïo le Dónbeení bñia beení pan mia ho wáayi mu bïo yi. Mu bon, lé ká síi á 6arén bân 6úaawa mún yánkaa beéraráa le *Dónbeení jii-cúa fèerowá lón.

²⁴ É ká minén náforó 6ánsowá á ho yéréké khíi sá yi,
lé bïo á mu bïo 6úen6úen mí yú vó,

á bïo máa bñi máa bè mu wán máa na mia.

²⁵ Minén na wee ði búbaba ho zuia á ho yéréké khíi sá yi,
lé bïo á bïo cèrè hñi khíi tè mia.

Minén na wee ði há konsíni ho zuia á ho yéréké khíi sá yi,
lé bïo mí bïo khíi wé ho yahó sèró lè le wéé.

²⁶ Minén na 6a nùpua wee wíoka yèni á ho yéréké khíi sá yi,
lé bïo á lé ká síi á bân 6úaawa mún yánkaa wó làa bía fù le mí lé le Dónbeení jii-cúa fèerowá ká mu jòn yi bon.

*Wa ko wa wé wé mu bè-tentewá làa bía yí wa wen
(Matiye 5.38-48)*

²⁷ «Áwa, minén na wáa ðïn wee jí ñ cón 6úen6úen lé minén á ñ wee bïo bïo ká a na yi:
Mí wañ mí zúkúsa.

Bia jina mia à mi wé mu bè-tentewá na yi.

* 6:15 Mi lorí Matiye vuhú 10.4

28 Bĩa wee dánkání mia
à mi wé dúbua yi.

Bĩa wee yáa mi yèni
à mi wé flo na yi.

29 Hàrí ká a 6úí dó ù sáahó yi,
à ù yèrè má hĩa so dá a yi.

Ká a 6úí fó ù kán6un,
à ù mún díá le o fé ù báká.

30 Yia flora bío ù c5n,
ù na mu wo yi.

Yia lá ù bío,
à ù díá le o 6ua.

31 Bío mi wi à 6a nĩ-vio wé na mia,
à mi wé mu 6án sii à na 6a yi.

32 Ká bĩa wa mia lé bán mí dòn á mi wa, á mi wee leéka le mi so pá à bĩní ì yí bío mu m5n le? Hàrí 6a bè-kora wérowà mún wa bĩa wa 6a.

33 Ká bĩa wee wé mu bè-tentewà na mia lé bán mí dòn mi wee wé mu 6án sii na yi, á mi wee leéka le mi so pá à bĩní ì yí bío mu m5n le? Hàrí 6a bè-kora wérowà mún wee wé bũn.

34 Ká bĩa khii dàrì mu á à wí mia, lé bán mí dòn á mi wee ke le mí bío, á mi wee leéka le mi so pá à bĩní ì yí bío mu m5n le? Hàrí 6a bè-kora wérowà mún wee ke mún biowa làa mún làa bũn sii à paráa mu khii wílo.

35 Eε ká minén yí wé bũn. Mi warí mi zúkúsa, mi wé wé mu bè-tente na 6a yi. Ká nùpue kon ù bío, ù yí dé ù sli mu khii bĩní wílo yi. Lé bũn ñ na ká mi ì wé le Dónbeenĩ na wí mu bío 6uen6uen ñúhũ wán zàwa, lé bío á 6a bè-yizũrlowà lè 6a nĩ-sũmáa á le wee wé mu bè-tentewà na yi.

36 Mi zúrì le hii wéró làa bío á mìn Maá Dónbeenĩ zũnáa le hii wéró bío sii.

Mi wé yí cítì nùpue

(Matiye 7.1-5)

37 «Mi wé yí cítì nùpue, á le Dónbeenĩ mún máa cítì mia. Mi yí sìnì nùpue ñúhũ, á le Dónbeenĩ mún máa sìnì mí ñúná. Mi wé sèn díá na mìn yi, á le Dónbeenĩ mún wé è sèn ñ díá á à na mia.

38 Mi wé há mu bío, á le Dónbeenĩ mún wé è há mia. Mu bío na le Dónbeenĩ á à há làa mia á à wé bío na à kúee mí dèε yi á à didii fúaa ká mu sú cáa pùuu. Lé bío le wílo dèε na mi wee m5nzá lè mu bío, lé dén 6án sii á le Dónbeenĩ á à m5nzá lè mí bío á à na mia.»

39 O bĩnáa wá le wáhiire na ká: «Muíi so dá a tèmí nĩnza muíi búini wán le? Bùéé. Lé bío ká 6a vaá d5n ho k5hũ á 6a mí nũwá ñun á à páanì ì zo ho.

40 Nĩ-kenínii na po yia wee kení a wón mía. Nùpue léε nùpue na kenía d5n ó o dà à wé làa yia kenía wo bío sii.

41 Léε webio ñn á le zóore na wi ù yère yi á fo yí zũ bío, á le zàn-dèε na wi mi nĩnza yère yi á fo máhã m5n wee zéeni?

42 Fo dà a wé kaka à bío le mi nĩnza díá le ù lén le zàn-dèε na wi o yère yi, ká le zóore na wi ùnén yère yi á fo yí zũ bío le? Yí m5n ùten na le! Le zóore na wi á ù yère yi lé dío á ù ko á ù lén vé, á ù yío máhã á mi wéréwéré á à dàrì ñ lénnáa le zàn-dèε na wi mi nĩnza yère yi.

Le vĩndèε lè mi bia wáhiire

(Matiye 7.16-20; 12.33-35)

43 «vĩndèε na se máa wé ha bia na yí se, á le vĩndèε na yí se mún máa wé ha bia na se.

44 Mu bon, le vĩndèε bia lé h5n 6a wee wé bè yi à zũrnáa le síí. Lunkúnsòró máa wé fáa 6ódióhó wán. A ñia mún máa wé khé kikahó wán.

45 O nùpue na se wón wee wé bío há bín-tentewà lè bío á bío wi o sli yi se. Ká yia yí se wón wee wé bío há bín-kora, lé bío á bío wi o sli yi yí se. O nùpue bío na wi o sli yi, lé bũn wee wé lé là a ñii.

Há zĩní bío ñun wáhiire

(Matiye 7.24-27)

46 «Mi wee we mi le «Núhũso! Núhũso!» à mi máhã yí máa wé bío á ì wee bío na mia á mu ñúhũ so wi le?

47 Mi ñn le ì zéeni a nùpue na wee 6uen ì c5n, à ñíí bíoní, à mún bè há yi bío ó o bío 6onnáa mìn làa mia.

48 O bío 6onmín làa nùpue 6úí na le mí ì so mí zii ó o náana ho tá á líi 6ó le huee yi a máhã bò yi fáraráa le ñúhũ. Há vi-beera tèró pãahũ á mu ñun-beeni 6ueé dèkíó le à le pá ñn. Le yí tò lé bío le ñúhũ fárá se.

⁴⁹ Εε κά yia wee jí í bióní ò ó yí máa bè hā yi, wón bānso bío bonmín làa nùpue búí na fára mí zii jùhú ho tá káamáa yi á son. Bío ho vi-beení tò á mu jùn-beení guara buéé bó le yi, á le dèenía tò pùpè.»

7

*Ba dásíwá jùhúso ton-sá weéró bío
(Matiye 8.5-13; Zán 4.46-54)*

¹ Bío ó o Yeesu bía hñn bióní so búenbúen á nòn ba zámáa yi vó, ó o wà van ho *Kapεenayuumu.

² Mu páahú ká ho *Oroomu dásíwá jùhúso búí wi bñn á ton-sá nì-kéní na ó o bèntfn wa làa sòobéé á lò yí here día mu húmú jii wán.

³ Bío ó dásíwá jùhúso mu já a Yeesu bío, ó o tonkaa ba *zúífúwa nì-kía nùwá yen búí le ba vaa fio wo le o buee weé mí ton-sá.

⁴ A bán wà van o Yeesu cñn á vaá wee bónbóní a ká ba à bío làa wo: «O nni mu na tonkaa wen bèntfn ko là ù séení,

⁵ lé bío ó o wa wa nípomu. Orén lé yia léra mí níi yi á séeníá wen á sonnáa wa kàránló zii.»

⁶ O o Yeesu dèenía bò làa ba á ba wà. Bío ó vaá sùaràa o nni mu zii à bñn ò o fn tonkaa mín bñnlowà le ba léee bío na a yi: «Núhúso, yí seé ütén í bío yi. Ú buenló í zii yi léee bío na á í yí koráa.

⁷ Lé bñn bío yi á í yí heníaná í sñi á yí guara ù cñn íten. Na le jii á í ton-sá pa á wa.

⁸ Inén í beere júnása wí á í wee bè bióní yi. A Inén mún wi ba búí jùhú wán, á bán mún wee jí í cñn. Í le yia va hen à wón va bñn, í le o búí buen ò o dèení buen. Í le í ton-sá wé bío na, ò o dèení wé mu mí lahó yi.»

⁹ Bío ó o Yeesu já hñn bióní so, ó o wó coon o nni mu bío yi, ó o yèrémáa khii bía là ba zámáa na bò a yi: «Le í bío na mia: O *Isirayεεle nípomu búenbúen yi á í dn yí fò mín làa nùpue na siidéro mii yú yia ká yi.»

¹⁰ A ba dásíwá jùhúso bñn bñnlowà bñnía khíbon á vaá yú ò o ton-sá mu wan.

O Yeesu vèenía o Naηεε mahda za

¹¹ Bñn mñn ó o Yeesu wà wee va ho lóhó búí na ba le Naηεε. O o nì-kenínia là ba zámáa-kúii bò làa wo.

¹² Bío ó o vaá dñn ho lóhó jii, ó o fò mín làa nùpua búí à ba buan mí nì-hío wà vaá nùu. Yia húrun léee maháa búí te mí za kéní. Ho lóhó nùpua cèrèé ló á bò là a háa mu.

¹³ Bío ó o Núhúso mñn o háa mu ó o makári buan wo yi. O o bía làa wo: «Háa mu, yí yáa ù yilera.»

¹⁴ O o wà vaá bó ba yi á lá mí níi bò le kháare wán á bía buan o nì-hío dn. O o Yeesu bía: «Yàrónza, lii hñn, lé mí bía mu.»

¹⁵ O o dèenía líi hñn yòó kará wee bío. O o Yeesu hoonía wo yòó dó bñn nu níi yi.

¹⁶ A bía wi bñn búenbúen zána á ba wee khòoní le Dónbeení ká síi: «Yia ká mahá lé le *Dónbeení jii-cúa fεεro binbirí á wa yú. Le Dónbeení ló guara á wà buéé fení mí nípomu.»

¹⁷ O Yeesu bío na ó o wó ká dèenía já ba *zúífúwa kñhú búenbúen yi á dà khii zon háa làa ba bó mín yi mún.

*O Yeesu zéenia mí buenló jùhú nòn o Zán Batiisi yi
(Matiye 11.2-6)*

¹⁸ O Zán Batiisi nì-kenínia vaá bío wó búenbúen á nòn wo yi. Bñn mñn ó o von ba nùwá jùn búí ba tñhú

¹⁹ á tonkaa le ba vaa tùa o Yeesu yi: «Ùnén lé yia á wa já bío le fo ko ù buen léee, táa wa pá ko á wa loóni nì-veere?»

²⁰ A bán wà vaá yú a Yeesu á bía nòn wo yi: «O Zán Batiisi tonkaa wen ù cñn le wa buee tùa fo le lé fo lé yia ko ù buen léee, táa wà pa nì-veere?»

²¹ A mu wáa wó se à ba buéé dñn ò o lan wee weé ba nùpua cèrèé na mu wámú lé mí síiwá tò. O mún wee ja ba cñnawa lén bía ba wi yi, á mún wee hñn ba muuwa ylo à há mi wéréwéré.

²² Bñn wéro mñn, ó o mahá yèrémáa wee bío là a Zán tonkarowá: «Mí lén vaa zéení bío mí mñn làa bío mí já à na a Zán yi: Lé ba muuwa ylo wee mí, á ba muamúawá hñn wee varáka, ba búeréwá wan, ba bekewá jikónna wee jí mu bío, ba nì-hía wee vée, á le bñn-tente wee bue na ba nì-khenia yi.*

²³ Yia yí pá í bío ká a tà mu yi se wón bānso jùhú sí.»

* 7:22 Mí loñ Ezayii vñahú 35.5; 61.1

*O Yeesu wee bio o Zān Batiisi bio
(Matiye 11.7-11)*

²⁴ Bío ó o Zān tonkarowá bíníá wá, ó o Yeesu wáa wee bio o Zān mu bio lè 6a zāamáa ká sii: «Lée webio á mi van vaá lora le dùure yi? Lé ho konkohó na ho pinpiró wee héé vīnvá lée? Búeé.

²⁵ A lée webio mi vaá lora? Lée núpue búí na sīa hñbññn le? Hñ sī-sení 6ansowá so lé 6a páamá-beera zíní á 6a wí yi.

²⁶ A lé o yén mi van bio yi? Lé le *Dónbeení ñi-cúa fεero lée? Ká mu lé wón se mi túiá sí. O yáá pá po wón, le í bio mu na mia.

²⁷ Orén lé yīa le Dónbeení fēra bía bio mí vōnna yi: † í tonka í tonkaro o ò dí ū yahó á 6ueé wíoka ū wāhū.†

²⁸ Le í bio mu na mia: Ba núpua na ho dímíñá yi búenbúen á yīa ñuhú wi po a Zān wón mia. Eε ká le *Dónbeení bēní zāwa mōn-dí máhá pá po a.

(Matiye 11.16-19)

²⁹ «Ba núpua búenbúen, hāri ho *lānpó féwá á hīa wee 6uee ñí a Zān cōn. A 6a tà zūrína le le Dónbeení bio bon á 6a wee 6uen o cōn ò o bátízé 6a.

³⁰ Ká 6a *Farizéwa lè ho *lāndá bio zéenílowa bán yí tà bio le Dónbeení le mí ì wé è na 6a yi, á 6a 6èn mún pá à Zān *bátéémù bio.»

³¹ O o Yeesu bíníá bía: «Ho zuia núpua na ká á ï dà à tèè lè 6a yén? Lé 6a yén á 6a bio 6onnáa mín?

³² Ba ka lè 6a háyúwá na lée kará 6a núpua fēmínló laho yi, á wee háani na mí ninzáwa na zoó le 6onfónii yi ká:

Wa 6úa hā sīa san,

à mi le mi máa lée yo.

Wa bó le yēni,

á mi le mi máa wá.

³³ Bío ó o Zān Batiisi 6uara á yí máa dí dñn-poni, á mún yí máa ñu *divén, á mi le o cíná wi o yi.

³⁴ A Bío ó o *Núpue Za 6èn 6uara wee dí, á mún wee ñu ho divén á mi mún yí tà bñn, á mi wee bio bio ká: «Mí loí! O ñi na ká yí máa wé bio búí ká mu yínñ dñnló díró làa ña-ñunló. O lé 6a *lānpó féwá lè 6a bè-kora wérowá 6àn bñnlo.»

³⁵ Eε ká bía búenbúen na mu bè-zúrímíní wi yi bio bon, bán wé è wé mu bè-zúrímíní mu 6án wará.»

O bá-fé na bè-kora séra dta bio

(Matiye 26.1-13; Zān 12.1-8)

³⁶ Wizonle búí ó o Farizé búí von o Yeesu le o 6uee dí mí zii. O o Yeesu van á 6a vaá khónkaa dūmaka‡ wee dí.

³⁷ Hón páahū so yi ò o háa búí na á ho lóhó núpua búenbúen zū bá-fénló bio á ñá bio ó o Yeesu wi o ñi mu zii, ó o 6uan mí dεε búí na yáwá here na sú lè ho ñiló na sámu sí á 6uararāa bñn.

³⁸ Bío ó o 6ueé zon, ó o bánbáa khíi huerá a Yeesu mōn ò o wee wá, ó o yèn-caa wee lii o Yeesu mu zení wán. O o ñún-vāní lé dño ó o wee bñn sūuka làa hā, bñn mōn ó o wee bñn yēé hā ká a kúee ho ñiló mu há wán.

³⁹ A bio ó o Farizé na ó o wi zii á mōn mu, ó o wee bio mi yi: «Yīa ká cén lá lée Dónbeení ñi-cúa fεero kēnkēn, ó o lá a zūrí o háa mu na wee lanláka a zení léenii, lá a bè-wénia.»

⁴⁰ O o Yeesu bía nōn wo yi: «Simōn, í i bio bio búí á à na foñ.» O o Simōn le: «Núhūso, bio.»

⁴¹ O o bía làa wo: «Núpua nūwā ñun hīa kon nāfōrò 6ānsó búí wári. O ñi-kéní lée wén-hāani khíá-hònú, ò o ñi-kéní na so lée wén-hāani 6uará-ñun làa píru.

⁴² Bío á yīa 6a kon le cōn zū à 6a yí dà le máa wí, ó o 6ó 6a mí nūwā ñun kení. Awa! Ba nūwā ñun mu fñhú, á ū wee leéka le lé o yén ñ warí o ñi mu á à poñ mí ninza.»

⁴³ O o Simōn bía: †í wee leéka le lé yīa ó o día le kee na 6úaa nōn yi.» O o Yeesu le: «Ū bio bon, fo má ho túiá.»

⁴⁴ O o yèrémáa khíi sánsáa o háa mu ò o wee bio lá a Simōn: «Fo yí mōn le: í 6ueé zon hen coon à ū yí le 6a 6ua mu ñumu 6uee seε le í zení, ò o háa na ká wón wá siinía hā á bñnía sūuka le mí ñún-vāní.

⁴⁵ Bío á í 6ueé dñn ū zii, á ū yí hñnōn yí wīira mi á yí yēera ñi, ò orén lè mí 6uee zoró hen á í zení lé hón ó o wīira lè ho yēeró.

† 7:27 Mí loí Malasii vñahú 3.1

‡ 7:36 O Yeesu páahū ká 6a zuifūwa le mí ì dí, á 6a khón daráka kñi ho dñnló yi díraa.

⁴⁶ Fo mún yí kúaa jiló 1 jùhú wán á yí dóràa ho cùkú miì, ò orén wón lé ho jiló na sãmu sí ó kúaa 1 zení wán. §

⁴⁷ Lé bñn nòn à ì ì bío mu á à na foñ: Bío ó o hãa mu 6a séra bè-kora cèrèe dia lé bñn nòn ó o waminí wára booraa. Ee ká yia bè-kora na séra dia ka cfinú, wón waminí wára na o ò zéeni à bèn ñ keñ cfinú.»

⁴⁸ Bñn món ó o Yeesu bía nòn o hãa yi: «Û bè-kora séra dia.»

⁴⁹ A bía làa wo páania wee dí wee bío mí yiwa: «O nùpue mu lée wée á wee hení mí sli á bío le mu bè-kora séra dia?»

⁵⁰ O o Yeesu bía nòn o hãa yi: «Fo wãa yú ho hээрà, hñi lén, ù sñideró miì á fenía fo.»

8

Ba hãawa na fù wee bè là a Yeesu

¹ Bñn món ó o Yeesu hñnòn tò há ló-beera lè há ló-zàwa yi á wee bue le *Dónbeení béeñi bñn-tente. Bía bò làa wó lé o ñi-kenínia pírú jùn,

² lè 6a hãawa nùwã yèn 6úí, bía ó o jòn 6a cínáwa léra yi á mún weéra véena. Ba lé o Mari na 6a wee ve làa Makadala* Mari, yia ó o jòn 6a cínáwa búaa hèjùn léra yi,

³ là a Kuza na ó o *Heroode bára mí zli tonni jùhú wán 6àn hãa Zaana, là a Suzaana. Hãawa cèrèe mún hía wi bñn á séenia 6arén á fù wee wé lén mí níi bío à séeni là a Yeesu lé mí ñi-kenínia.

O Yeesu wá o ñiró wãhiire á bñnta zéenia kúará

(Matiye 13.1-9; Maaki 4.1-9)

⁴ Ba nùpua hía wee léka há lórà yi 6uen o Yeesu cñn. Bío 6a kñnia wo yi boo, ó o wà le wãhiire na ká nòn 6a yi:

⁵ «Ñii 6úí hía ló van mí mòhú yi, á wà vaá dé mí bè-dà. Bío ó o vaá wee dé mu á mu 6úí lée lion ho wãhú wán, á 6a wã-bèwa yonkaa, á mu 6úí á 6a jínzáwa 6èn sèekaa vã.

⁶ Mu 6úí lion há huua yi hen na le tñí yí boo yi, á mu ló ká mu ðènia bñnia hon, lé bío á ho hñnló mia bñn.

⁷ Mu 6úí bñn lion hen na há kíkara bia héra yi, á mu ló á yòó zon mín yi làa há, á hñn pa mu.

⁸ Mu 6úí bñn lion ho tá na se yi, á mu ló á yòó ðñn á han mí bia, á há lè mí ðà-kéni kéní á yú há bia khímàni khímàni.» Bñn món ó o pá bñnia bía bío ká nòn 6a yi: «Yia wee jí bío, á wón jí bío bía sese.»

(Matiye 13.10-13; Maaki 4.10-12)

⁹ O o Yeesu ñi-kenínia tũara a yi: «Le wãhiire mu kúará lé mu yén?»

¹⁰ O o bía nòn 6a yi: «Le Dónbeení béeñi bío na ó o nùpue yí zú kúará á le wee zéeni à ceé na minén mí ðòn yi. Ká 6a nùpua na ká wee jí mu lòn wãhio káamãa, lé bñn nòn á 6a lé 6a nùpua na yio wi ká há yí máa mí, á mún wee jí mu bío ká 6a yí máa zñn mu kúará.†

(Matiye 13.18-23; Maaki 4.13-20)

¹¹ «Le wãhiire mu kúará lé bío ká: Mu bè-dà lé le Dónbeení bioní.

¹² Bío lion ho wãhú wán lé 6a nùpua na ká 6a já le Dónbeení bioní á 6a máa yí tà le yi, ká a *Satáni ðèni bánbá 6uee lén le 6a yiwa yi, á mún ti 6a káníló wãhú.

¹³ Bío lion há huua na le tñí yí boo yi lé 6a nùpua na ká 6a já le Dónbeení bioní á 6a tà le yi, á zámaka le bío yi, ká ho kúará lénlò yú 6a páahú na yi, á 6a ðèni lé lè mí món, lé bío á le bioní mu yí wira 6a sese.

¹⁴ Bío lion há kíkara yi lé bia wee jí le Dónbeení bioní ká 6a jún-sèró, lè ho ðmíjã náñfóró, lè ho 6àn símu á wee hè le á le máa ðañ ha há bia na ðñn.

¹⁵ Bío 6èn lion ho tá na se yi lé bia wee jí le Dónbeení bioní á 6ua le lè le sli na se, ðio púaara dia. Ba yí máa bñni lé lè mí món. Bñn lé bío nòn á 6a wee haráa há bia na se.

Le fñntani wãhiire

(Maaki 4.21-25)

¹⁶ «Nùpue na á dé le fñntani mí zli á à bñni ì lá le ðèe 6úí á à pe yi, tàa ká á dó le wó o ò lá le zoó bára mí kàtà tá wón mia. Ba wé dé le bára hen na le ko le bára yi, á bía wee zo le zii wé mi. ¹⁷ Mu bè-sànkani na mu koomu khíi máa lé wán bñn mia. Hári bío kúará yí zñn 6úen6úen bío khíi bío yi le wizon-kéni.

§ 7:46 Le ñii yèeró, há zení seeró lè ho jiló kúeeró ho jùhú wán, bñn 6úen6úen lé bío á 6a zúifúwa fù wee wé á ðéeraa ho cùkú mí ñi-háni yi. * 8:2 Makadala: Lé ho lóhó 6úí na wi ho Kalilee vù-beeni jñi lè le wii téenii. † 8:10 Mí loñ Ezayii vuahú 6.9.

¹⁸ A mi cén wé jí bío wee bío na mia sese, lé bío á yíá bío wi á 6a à bíní ì na mu 6úí wo yi á à bè mu wán. Ká yíá dèe 6úí mía, á hárí mu bè-za bío na ó o wee leéka le mu wi mí cón á 6a pa à fé.»

*O Yeesu 6àn nu là 6àn zàwa bío
(Matiye 12.46-50; Maaki 3.31-35)*

¹⁹ O Yeesu 6àn nu là 6àn zàwa 6uara a cón à 6a màhá yí dà máa zoó 6úe o yi, lé bío 6a nùpua boo dà.

²⁰ O o 6úí bíá mu nòn wo yi: «Mìn nu là mìn zàwa wi 6a mi ù wán, 6a léé dín ho khùuhù pan fo.»

²¹ O o Yeesu bíá nòn bíá wi bín 6úen6úen yi: «Bia wee jí le Dónbeení bioní à bè le yi, bán lé wàn nu là wàn zàwa.»

*O Yeesu dńnia ho pinpiró
(Matiye 8.23-27; Maaki 4.35-41)*

²² Wizonle 6úí, ó o Yeesu zon ho woohù là mí nì-keninia, ò o bíá nòn 6a yi: «Mi wa khí le ho vù-beení món.» A 6a dèenia zoó wà mu jummu yi bín wán.

²³ Bío 6a vā zon yú, á ho pinpi-beení hínon wee và là mí pánká ho vù-beení wán, á mu jummu wee yānbón zo ho woohù, lónbío à ho yòó wee sí là mu jummu. Bún 6úen6úen wee wé ká a Yeesu wón mu damu 6ó.

²⁴ O o nì-keninia vaá wee síní a ká 6a à bío bío kà: «Núhúso! Núhúso! Wa à hí.» Bío ó o sína, ó o líí hínon á nāmakaa ho pinpiró là mu jummu na wee yānbónka yi á mu 6úen6úen dín wó tétété.

²⁵ O o Yeesu bíá làa ba: «Mi sía déró mī wáa wi wen?» A 6a 6úen6úen zónkaa dín concáan, á wee bío mìn yi: «Páa! O nùpue mu lé o yén síi ká? Hárí ho pinpiró là mu jummu ó o bíaráa, á mu pá bò a bioní yi.»

*O Yeesu weéra a nni na 6a cínáwa wi yi
(Matiye 8.28-34; Maaki 5.1-20)*

²⁶ A 6a khíi dón ho Zerasaa kóhù, hía sánsáa mìn là ho Kalilee kóhù.

²⁷ Bío ó o Yeesu ló ho woohù yi líí le mí ì dín, à bín ho lóhó na 6a wi yi nùpue 6úí na 6a cínáwa wi yi á wee sí a yahó. O wee vará mí bírí míana. O mún yí máa da zii yi, lé 6a nì-hía núnúí ó o wee da yi.

²⁸⁻²⁹ Pónna cèrèe ká 6a cínáwa mu hínon o wán, à 6a sí sa ca a níní là a zení là há zúakuaríwá ò o yí dān yí va lùe. Ká a màhá wee khòo há 6úen6úen kúia, à 6a cínáwa na wi o yi ja a dé há mana yi. O o Yeesu nòn le jii 6a cínáwa na wi o yi le 6a lé. Lé bín nòn ó o miínú là a Yeesu mu, ó o líí búrá a tá ò o wee bío bío ká pónpón: «Dónbeení na wi mu bío 6úen6úen jùhù wán Za Yeesu, léé webio á ù lon làa mí? Sábéré, í wee yanka fo, yí yáa í bío.»

³⁰ Bún món ó o Yeesu tùara a nni mu yi: «Ū yèni 6a le we?» O o bíá: «Í yèni 6a le Zámáa.» Lé bío 6a cínáwa na wi o yi á boo dà.

³¹ A bán lé bia wee yanka a Yeesu le o yí ja mí vaa kúee 6a cínáwa kóhù na náyiló jii mía yi.[‡]

³² Mu wee wé à nòn bùe-6ooohù 6úí yòó wee dí le 6úee yi. A 6a cínáwa mu yankaa o Yeesu le o sáberé ò o na ho wóhù mí yi, à mí vaa yòo zo bán yi. O o nòn mu wóhù 6a yi.

³³ Lé bín wán 6a cínáwa mu ló a nni mu yi á vaá zon 6a nòn bùeéni yi. A 6a 6úen6úen yòó lùwa le 6úee wán á kùenkaa líí zon ho vù-beení yi á húrun.

³⁴ Bío á bíá lá wee pa 6a mōn bío wó ká, á 6a lùwa vaá bíá mu nòn bíá wi mí manawá yi, á bíá mu nòn bíá wi ho lóhó yi.

³⁵ A 6a nùpua ló le mí 6úee lón bío wó. Bío 6a 6ueé dōn o Yeesu, á 6a mōn o nni mu na 6a cínáwa lá wi yi, ò o wó a nì-tente á zā mí sía kará a Yeesu tá. A 6a zāna.

³⁶ A bíá mu wó yío yi wee bío bío ó o nni mu wó wó wannáa làa ba.

³⁷ Ho Zerasaa kóhù nípomu yi á yíá yí zāna mu bío mu wón mía, fúaa 6a wee yanka a Yeesu le o sáberé ò o lén díá mí. O o Yeesu wá vaá zon ho woohù le mí ì bíní ì lén ñ va hen na ó o ló yi,

³⁸ ó o nni na yú mítén 6a cínáwa nni yi yankaa wo le o díá le mí bè làa wo. O o Yeesu pá ò o bíá nòn wo yi:

³⁹ «Lén va mìn zii à vaa bío bío 6úen6úen na le Dónbeení wó nòn fon à na 6a nùpua yi.» O o nni mu bínia wá á vaá wee yényení bío 6úen6úen na ó o Yeesu wó nòn wo yi ho lóhó 6úen6úen yi.

[‡] 8:31 Ba zúifùwa cón á ho kóhù na náyiló jii mía mu lé 6a cínáwa kásó lùe.

O Zayiruusi hínlò là a háa búí wééró bíó

(Matiye 9.18-26; Maaki 5.21-43)

⁴⁰ Bíó ó o Yeesu bíníá khúí dñn hen na ó o ló yí guararáa, ó o khúí yú 6a núpua cèrèè à 6a wee zámaka a bíní guenlò bíó yí. Ba búenbúen lá wee lònòni a.

⁴¹ Hón páahú so yí à bñn ò o nli búí na lé 6a *zúífúwa kàránlò zii ya-dí na yèni 6a le Zayiruusi buéé dñn, á buéé líí búrá a Yeesu tá ò o wee yanka a le o bè làa mí va mí zii,

⁴² lé bíó ó o hínlò yà-kéní na ó o yú á wee hí. O lúlúio wáa lá wee yí ho píru jùn sii. Bíó ó o Yeesu bò làa wo wà a va a zii, á 6a minka núpua 6ura bò a yí.

⁴³ Háa búí wi 6a tñahú á wee mí mí sèeró fèèè á dñn há lúlúio píru jùn à ho máa fí. O níí bíó yára le tñi bñnsowá cèrèè cñn ká bán búenbúen máhá yí dàrina a yí wéera.

⁴⁴ Bíó ó o wá zoó 6ó a Yeesu yí, ó o zoó túaa o dà-zínií jì-kání yí là a mñn. O o sèeró dèèniá ðñn bñn wán.

⁴⁵ O o Yeesu ðñn ò o túara: «Lé o yén túaa mii?» A bíá 6ó a yí búenbúen à yía le mí yí túaa wo yí, à yía le mí yí túaa wo yí. O o Piere lé yía bíá làa wo: «Éee! Núhúso! Fo yí mñn bíó 6a núpua buraráa foñ á wee jñaa mín le?»

⁴⁶ O o Yeesu le: «Í mñn mu, ká a búí máhá pá túaa mii. Lé bíó á í zúna mu le pánká búí ló mii.»

⁴⁷ Bíó ó o háa mu mñn ò o zúna a bíó ó o wá buara ká a wee zàka á buéé líí búrá a Yeesu tá, ò o zéeniá bíó nñn ó o túaanáa wo yí, làa bíó ó o wó wó wannáa mí lahó yí bíá wi bñn búenbúen yahó.

⁴⁸ O o Yeesu bíá nñn wo yí: «Wàn hínlò, bíó fo dó ù sii mii, lé bñn wéera fo. Wáa lén, vaa yí hèèrà.»

⁴⁹ Bíó ó o Yeesu wee bíó ó o jii yáá yí tò, à bñn ò o tonkaro búí ló a Zayiruusi zii á jñn o mñn buéé dñn á buéé wee bíó làa wo: «Ù hínlò wáa húrun. Wáa yí sèé o nì-kàránlò.»

⁵⁰ Bíó ó o Yeesu jñá mu, ó o bíá nñn o Zayiruusi yí: «Yí titika, dé ù sii mii, á ù hínlò á à wa.»

⁵¹ Bíó 6a vaá dñn, ó o le bíá ká ðñn ho khúuhú, ò o Piere là a Zán là a Zaaki là a hínzo-za 6àn maá lé 6àn nu lé bán ó o fó zonnáa le zii yí.

⁵² Ba núpua búenbúen wee wá kúaará a hínzo-za mu bíó yí. O o Yeesu bíá: «Mí yí wá bíó. O hínzo-za mu yí húrun, o léé yía na dñma.»

⁵³ A 6a núpua wee zùarñka a yí lé bíó 6a zú kénkén le o húrun.

⁵⁴ O o Yeesu líí fù a níí yí, ò o von wo pñnpñn: «Í hínlò, líí híní.»

⁵⁵ O o vèera á dèèniá líí hínñn. O o Yeesu bíá le 6a na mu bíó wo yí le o dí.

⁵⁶ A 6àn nùwá can ðñn coon mu bíó yí. Ká a Yeesu máhá heníá mu nñn 6a yí le 6a yí bíó bíó wó ká le núpue jì.

9

O Yeesu tonkaa mí nì-kenínia píru jùn

(Matiye 10.5-9, 11-14; Maaki 6.7-13)

¹ O Yeesu von mí nì-kenínia píru jùn á nñn ho dàrlò lé le jii 6a yí, à 6a wé kíkánáa 6a cínáwa yí á mún wééráa mu vámú lé mí síwá.

² O tonkaa 6a le 6a vaa bue le *Dónbeení bèèní bíó à mún wéé 6a vánvárowá.

³ Bíó ká lé bíó ó o heníá nñn 6a yí: «Mí yí 6ua hàrì dèè à láráa ho wóhú. O búí yí 6ua bñn-za, táá puure, táá bè-dínií. Mí yáá pá yí 6ua wárí. O búí yí 6ua báká búí à sèeni hía ó o zá.

⁴ Mí wé vaá làara núpue na wán, à wón zii lé ðio mí kèèní yí fúaa mí léro ho lóhó mu yí.

⁵ Mí wé vaá zon lóhó na yí, ká bíá wi ho yí pá mí bíó, ká mí wee lé ho yí, à mí púaa mí zení khúnhkhúni kúia bñn. * A bñn n zéeni làa bán le 6a wó khon.»

⁶ A 6a bèn wá dèn jii so wán á vaá wee hèè bue le Dónbeení bñn-tente, á mún wee wéé 6a vánvárowá há lórá lé mí dà-kéní kéní yí.

O Heroode háçiri yára a Yeesu bíó yí

(Matiye 14.1-2; Maaki 6.14-16)

⁷ Bñn bíowa so na wee wé ká búenbúen ó o *Heroode na 6a bàrà ho kóhú jùhú wán jñá á mu lúnkaa o yilera, lé bíó 6a búí wee bíó le lé o Zán Batiisi vèera.

⁸ Ba búí bèn le lé o *Elii bíníá 6uara. Ba búí yáá 6èn wee bíó le mu le lé *Dónbeení jì-cúa fèerowá na yáaniá nì-kéní lé yía vèera.

⁹ Ká a Heroode wón wee bíó mí yí: «O Zán á ínén ñ bèere nñn le jii á 6a kúio jùhú. O o níí mu na bèn wee wé bñn bè-beera so na à í jñá bíó léé wéè coon?» O o wáa wee cà ò o mí a Yeesu wán konloon.

O Yeesu ðíniá 6a núpua na po muaaseé hònú

(Matiye 14.13-21; Maaki 6.30-44; Zán 6.1-15)

* 9:5 Mí loní Matiye vuahú 10.14

¹⁰ Bío ó o Yeesu tonkarowá bínía ɓueé dɓn á bío 6a wó ɓúenɓúen á 6a lá fɛera nɔn wo yi. Bɓn mɔn ó o fó ɓarɛn mí dòn á 6a khèra van lè ho lóhó ɓúí na 6a le Betesayidaa cɛn.

¹¹ A bío 6a zámáa zúna mu, á 6a hò a mɔn. O o Yeesu mɔn 6a ó o yèrɛmáa sá 6a yahó, á wee bío le Dónbeení bɛɛnì bío na 6a yi. A bía wee cá le lòn-heɓúee ó o mún weéra.

¹² Bío ó o nì-kenínia pírú ɓun mɔn à le wii wee tè, á 6a vá ɓueé 6ó a yi á 6a bía làa wo: «Bío na 6a zámáa yi le 6a lén na há ló-záwa lè há manawá na sùaráa hen á vaa làa, á mún yí mu bío dí. Lè bío á hen na wa wi yi á lóhó yí sùaráa yi, dɛɛ woon mía hen.»

¹³ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Minɛn miten na mu bè-dínii 6a yi.» A 6a bía nɔn wo yi: «Búurú bi-záwa bío hònú làa cezáwa bùaa ɓun mí dòn lé bɓn wi wa cɛn hen, tàá fo le wa lén vaa yá ho dínlò á ɓuee na 6a nì-kúii na ká yi le?»

¹⁴ Lé bío á 6a báawa na wi bɓn mí dòn mu zoñ á à yí ho muaaseé hònú sii. O o Yeesu bía nɔn mí nì-kenínia yi: «Mí sanká 6a nùpua le 6a keɛnì lè mí kuio ho ɓúaráa-ɓun làa pírú pírú wán.»

¹⁵ A 6a hínɔn sankaa 6a á 6a ɓúenɓúen karáka.

¹⁶ O o Yeesu wáa fó ho búurú bío hònú lè 6a cezáwa bùaa ɓun mu á ɓuan ò o hóonia mí yahó yóò dá ho wáayi, ò o dó le Dónbeení báraaká mu bío yi. Bɓn mɔn ó o cɛkkaa mu nɔn mí nì-kenínia yi le 6a dá lè 6a zámáa.

¹⁷ A 6a ɓúenɓúen dú sù, á bío ká á 6a khiiira á mu sú há sàkiwá pírú ɓun.

O Piere le o Yeesu lé o Krista

(Matiye 16.13-21; Maaki 8.27-31)

¹⁸ Wizonle ɓúí, ó o Yeesu khèra vaa wee fio, ò o nì-kenínia wi bɓn, ó o tùara 6a yi: «Ba nùpua wee bío webio í dání yi?»

¹⁹ A 6a bía: «Ba ɓúí le fo lé o Zán Batiisi, 6a ɓúí le fo lé o Elii. Ba ɓúí bán ɓɛn le fo lé le Dónbeení ɓi-cúaa fɛerowá na yáania nì-kéní ɓúí na véera.»

²⁰ O o Yeesu bínía tùara 6a yi: «Ká minɛn cɛn á mí le í lée wée?» O o Piere bía: «Fo lé o *Krista na le Dónbeení tonkaa.»

²¹ O o bía bío ká henía nɔn 6a yi: «Mí yí vɓí vɓí bío mu le nùpue jí dé.»

²² O o pá bínía bía nɔn 6a yi: «O *Nùpue Za ko ò o lò be. Ba nì-kía, lè le *Dónbeení yankarowá ɓúnáa, lè ho *lándá bío zéenílowa á à pí a. Ba á na a 6a à ɓúe, ká há wizooní tɓn zoñ ò ò vèe.»

O Yeesu wee bè yi kaka

(Matiye 16.24-26; Maaki 8.34-9.1)

²³ Bɓn mɔn ó o yèrɛmáa wee bío làa bía wi bɓn ɓúenɓúen: «Yia wi ò o bè mií, á ɓanso khi mí kùrú sli bío wéro yi, ká a wé lá mí *kùrúwá pí[†] lè há wizooní ɓúenɓúen, á bèráa mií.

²⁴ O nùpue na wi ò o kání mí mukání, wón á à vɓini le. Ká yia máhá tà le mí ì vɓini le ínɛn bío yi, wón á à kání le.

²⁵ O nùpue lá yú ho dímjía bío ɓúenɓúen ò o khon le mukání binbirí yi, tàá o bío yáara ɓúenɓúen, se lé ho cúnú yén á ɓanso yú?

²⁶ Yia wee nɓi ínɛn lè í bioní bío yi, ó o Nùpue Za ɓɛn mún khií nɓi ɓanso bío yi ká a khií bínía ɓuara lè mí cùkú beení, là a Maá Dónbeení lè mí wáayi tonkarowá cùkú beení yi.

²⁷ Le í mí ho tiiá na mia: Bía wi hen t̄ahú, á 6a ɓúí wi yi á máa hí ká 6a yí mɔn le *Dónbeení bɛɛnì.»

O Yeesu minkaa le ɓúee wán

(Matiye 17.1-8; Maaki 9.2-8)

²⁸ Bío á bɓn ɓúenɓúen bía khiína, wizooní bío hɛtɓn bɓn mɔn ó o fó a Piere là a Zán, là a Zaaki á yòoraráa le ɓúee wán á wá yóò fio.

²⁹ Páahú na ó o wee fio yi, ó o yahó d̄nd̄n miníkaa, á s̄l-z̄inia mún yèrɛmáa wee ɓuúika k̄iák̄iá.

³⁰⁻³¹ Yio ɓueé t̄í à nùpua nùwá ɓun ɓúí d̄n là a Yeesu ho wáayi cùkú beení yi á wee tà há láakáwá làa wo. *Ba lé o Mɔyiize là a *Elii.‡ Há láakáwá na 6a wee tà lé o Yeesu bío na ó o ò va ho Zeruzaleemu á vaá hí á à tííraa ho tonló na ó o ɓuara bío yi ɓii.

³² Bɓn ɓúenɓúen wee wé ká a Piere lè mí ninzáwa d̄uma kákáká. Bío 6a sína á 6a mɔn o Yeesu cùkú beení lè 6a nùpua nùwá ɓun na páania d̄n làa wo.

³³ Páahú na á 6a nùpua mu le mí ì lén, ó o Piere wáa yí z̄ú bío ò ò bío, ó o bía nɔn o Yeesu yi: «Núhúso, mu wó se á wa wi hen. Wá à tá há b̄uku-záwa bío tɓn: Únɛn dà-kéní, o Mɔyiize dà-kéní, o Elii dà-kéní.»

† 9:23 Mí loñ Matiye v̄ahú 10.38 ‡ 9:30-31 O Mɔyiize bío wee zéení ho Lándá bío o Isirayeele n̄ipomu cɛn. Ká a Elii bío bɓn wee zéení le Dónbeení bioní t̄ánlò bío. O Yeesu lé yia ɓɛn ɓueé tíra mu mí cúa-ɓun ɓii.

³⁴ Pãahũ na ó o wee bío yi, á le dùndúure búí yòó ló líi pon 6a yi. Bío ó o nĩ-kenínia m̄n bũn, á 6a zãna.

³⁵ A mu tãmu búí sã wee jí le dùndúure mu yi: «Yia kã lé 1 za na á ĩ m̄n léra. Mi wé jí a c̄n.»

³⁶ Bũn tãmu so bío vaa véenii, á 6a le mí ì loĩ ò o Yeesu ðĩn mí ðòn. A lá bũn jii wán á 6arén ó o búí yí bía bío 6a m̄n yí n̄n nùpue yi hùúu.

*O Yeesu wéera a háyónza na ó o c̄ndá wi yi
(Matiye 17.14-18; Maaki 9.14-27)*

³⁷ Mu bán tá na lée t̄n kã 6a ló le búee wán wee líi, á 6a zãamaa lée sã a Yeesu yahó.

³⁸ Ba nĩ-kúii mu t̄ahũ á n̄i búí ðĩn ðĩn ò o wãamaa yi: «Nĩ-kárãno! I wee yanka fo, loĩ 1 za bío yahó yi; lé orén mí ðòn lé yia á ĩ ton kãnaa yi.

³⁹ C̄nã búí wi o yi, á wee ðĩn ðĩn fé wo dé, ò o wé wãama kã a táara, á jinsã-khùankhúa wé lé. Mu wee wé híni o wán túntún. Hen kã mu hínon o yi á mu bío le mí ì khíi kã a ðia sùrèn lòn nĩ-hío.

⁴⁰ A ù nĩ-kenínia á ĩ yáá fèra yú á yankaa le 6a ja a lén wo yi, kã 6a màhá yí ðãrna mu.»

⁴¹ O o Yeesu bía: «Mí zuiia nùpua 6̄nt̄f̄n yí máa dé mí sia le Dónbeenĩ yi bío bon, á mí mún yí máa jí hári ðèe. Mi wee leéka le 1 k̄enĩ làa mia á wé è kárãn mia fúuu le?» Bũn m̄n ó o mún bía là a n̄i: «Bua ũ za mu á ù buen le 1 loĩ.»

⁴² Bío ó o háyónza vá wá 6ueé sùará a yi, ó o c̄nã mu t̄f̄n fó a dó ho tá yi ó o líi wee dá k̄èk̄è. O o Yeesu k̄k̄ãa o c̄nã mu yi le o lé, ò o wéera a yárónza n̄n bán maá yi.

⁴³ A bía wi b̄n búenbúen can ðĩn le Dónbeenĩ na dá mu bío búenbúen p̄nkã na 6a m̄n bío yi.

*O Yeesu wee bío mí húmú le mí véeró bío
(Matiye 17.22-23; Maaki 9.30-32)*

Bío 6a le mí nĩ-kénĩ kénĩ ðĩn wee loĩ mu bè-beera na ó o Yeesu wó kã, ó o yèrèmaa wee bío le mí nĩ-kenínia:

⁴⁴ «Hã bíoni na á ĩ ì bío ò na mia á mi jí á 6ua mi yiwa: O *Nùpue Za á 6a á dé 6a nùpua n̄i yi.»

⁴⁵ Le bíoni mu ó o nĩ-kenínia yí já jũhũ sese, le kúará á tun 6a yi, lé bũn n̄n á 6a yí zũ le 6àn ya-tente, á 6a mún hézãna mu b̄nĩ t̄uaró làa wo.

*Lée wée po bía kã?
(Matiye 18.1-5; Maaki 9.33-37)*

⁴⁶ O Yeesu nĩ-kenínia wee wãanĩ mún yi á à zũrnãa yia po 6a búenbúen.

⁴⁷ Bío ó o Yeesu zũna 6a yilera, ó o vaá fó a háyónza búí 6ueé b̄ará mí n̄s̄anĩ

⁴⁸ ò o wee bío làa ba: «Nùpue lée nùpue na 6uan o háyónza na kã sese ĩnén bío yi, se lé ĩnén á 6ãnsò mún 6uan sese. A yia 6uan mi se, se wón mún 6uan yia tonkaa Mi sese. Lé bío á yia bío jũhũ m̄a mi búenbúen t̄ahũ wón lé yia po minén na kã.»

*Yia yí máa fi làa mia se wón sã mi jii
(Maaki 9.38-40)*

⁴⁹ O o Zãn lá le bíoni ò o bía: «Núhũso, wa m̄n o n̄i búí ò o wee ja 6a c̄nãwa le ũ yèni, á wa lá wi wa h̄e o, lé bío ó o m̄a wa kuure yi.»

⁵⁰ O o Yeesu bía bío kã n̄n 6a yi: «Mí yí h̄e o, lé bío á yia yí máa fi làa mia se wón làa mia lée ðã-kénĩ.»

Ho Samarii lóhó búí nùpua yi tà a Yeesu bío

⁵¹ Bío ó o Yeesu léró ho ðĩm̄já yí pãahũ wá 6ueé sùará, ó o hã mí síi ò o le mí wãa à lén á à va ho Zeruzal̄emu.

⁵² O o fèra tonkaa 6a nùpua á 6a dú a yahó. A 6a wá vaá zon ho *Samarii lóhó búí yi le mí zoó wíoka le lùè á à kã làa wo.

⁵³ A ho lóhó mu nùpua pá le o máa làa mí wán, lé bío ó o v̄enĩ yahó sã ho Zeruzal̄emu.

⁵⁴ Bío ó o Zaaki là a Zãn m̄n mu kã, á 6a bía n̄n o Yeesu yi: «Núhũso, fo le wa bío le ho ðshũ lé ho wáayi à líi c̄fí 6a 6ue jũhũ le?»[§]

⁵⁵ O o Yeesu yèrèmaa khíi zá làa ba.*

⁵⁶ Bũn m̄n á 6a wá van ló-veere.

*Yia le mí ì bè o Yeesu bío
(Matiye 8.19-22)*

[§] 9:54 Le Dónbeenĩ bíoni v̄onna búí yi á bío kã lé bío t̄uara sã le bíoni mu jii: «Laa bío ó o Elii h̄a wórãa mu bío síi.»

* 9:55 Le Dónbeenĩ bíoni v̄onna búí yi á bío kã lé bío t̄uara sã le bíoni mu jii: «Le hác̄rĩ na wee jaã mia dé bío kã yi á mí yí zũ síi. O Nùpue Za 6uara 6a nùpua k̄n̄iló bío yi kã a yí 6uara 6a 6úeró bío yi.»

57 Páahũ na á 6a wi ho wãhũ wán, ó o nĩ 6úi vaá ló 6ueé wee bío là a Yeesu: «ĩ ì bè foñ à à varáa há lùà 6úen6úen na á ù wee va yi.»

58 O o Yeesu bíà nòn wo yi: «Ba cawanwà yú há kána wee zo, á 6a jínzàwa mún yú há lenna. Ká a *Nùpue Za wón màhá yí yú ho lahó na ó o dà à vùri yi.»

59 O o Yeesu bíniá bíà làa 6úi: «Buee bè mi.» A wón bíà làa wo: «ĩ ì bè foñ. Ká ù màhá díà le í vaa nù wàn màá vé.»

60 O o Yeesu bíà nòn wo yi: «Díà le 6a nĩ-hía à nù mí nĩ-hía, ká ùnén vaa bue le Dónbeenĩ béenĩ bío.»

61 O o 6úi pá bíniá bíà làa wo: «Núhũso, í ì bè foñ, ká ù màhá díà le í vaa dé wàn nùwá cáawése vé à ì bíni 6uen.»

62 O o Yeesu bíà làa wo: «Yia wee vá lè mí náwa sùn6úahó ká a yèrè má khii lorí lè mí món, wón yí ko lè le *Dónbeenĩ béenĩ.»

10

O Yeesu tonkaa mí nĩ-keninia 6úi

1 Bũn món ó o Núhũso pá bíniá hueekaa 6a nùpua 6úará-tĩn làa píru làa nùwá jùn* 6úi á tonkaa lè 6a nùwá jùn jùn le 6a dí mí yahó va há ló-beera lè há lùà 6úen6úen na ó orén mí beere ko ò o va dá.

2 O o bíà nòn 6a yi: «Ho ðĩnló bon ðĩn cèrèè, ká ho lárówá lè bíà yí boo. Awa. A mí flo o mǎhũ 6ànso yi le o wíoka na 6a ton-sáwá le 6a lá ho.

3 Mí lén! Ká mí jí bío ká: I wee tonka mia. Mí ka lòn piozàwa na wà vaá zo 6a dakhĩnkĩnwa tǎahũ.

4 Mí yí 6ua wári, mí yí 6ua puure, hàri nakáa. Mí yí ðĩn la 6a nùpua tènĩló yi ho wãhũ wán.

5 «Mí wé vaá zon zii lée zii, à mí fèn bío le ho héerá kerí le zii mu yi.

6 Ká nùpue na ko lè ho héerá wi le yi, á mí héerá á à dá 6ànso. Ká a 6èn yí ko làa ho, á ho máa dá a.

7 Dén zii so lé ðio à mí kéení yi, ká mí wé yí làa zii yi à bíni lé vaa làa le 6úi yi. Ba wé yú bío na nòn mia à mí dí bũn. Í bíà bũn lé bío ó o ton-sá ko lè mí jii ðĩnló.

8 «Lóhó lée lóhó na mí wé vaá zon yi, ká 6a tà 6uan mia, ká 6a wé yú bío na bàrá mí tá, à mí dí bũn.

9 A 6a vánvárowá na wi ho lóhó mu yi à mí wéé, à mí mún bío na ho nùpua yi le le *Dónbeenĩ béenĩ 6ueé 6ó 6a yi.

10 Ká lóhó na mí vaá zon yi ká ho nùpua yí tà mí bío, à mí zoo ðĩn ho lóhó mu sii yi ká mí bío bío ká na 6a yi:

11 «Mí lóhó khũnkũni na fá wa zení á wa à píuaa á à kúee mí wán,† ká mí màhá pá zũri mu le le Dónbeenĩ béenĩ 6ueé 6ó.»

12 Le í bío mu na mia: Le cítii fi nònzoñ, á hón lóhó so nùpua bío na khii sá 6a yi á à porí bío sá ho *Sodɔamu lóhósa yi.‡

(Matiye 11.20-24)

13 «Ùnén Korazén lóhó lè ùnén Betesayidaa lóhó, ho yéréké á à sá mia. Lé bío á ho yéréké bè-beera na wó minén cǎn 6àn sii lè bũn lá wó ho Tiire lè ho Sidǎn lórá§ yi, se há lórá mu nùpua lá hĩnòn hááni á khiiira há porókówá zǎ, á kúaa le sáni mí wán, á zéeníanáa le mí wi à mí khií mu bè-kora wéror yi.

14 Lé bũn nòn le cítii fi nònzoñ á ho Tiire lè ho Sidǎn lórá lònbee na à yí há á à wé làa yi minén lònbee yi.

15 Èé ká ùnén *Kapɛenayuumu, fo wee leéka le 6a khii lá fo á à yóoráa ho wáayi le? Bueé. Ho nĩ-hónbó-lóhó lè hía 6a khii líí dé fo yi.»

16 O o wee bío lè mí nĩ-keninia: «Yia wee jí mí cǎn, se 6ànso mún wee jí í cǎn. A yia pá mia se wón mún pá mí. A yia pá mí, se lé yia tonkaa mí ó o mún pá.»

Ba tonkarowá bíni 6uenló bío

17 Bíà ó o tonkaa mí 6úará-tĩn làa píru làa nùwá jùn* bíniá 6uara à 6a sía wan làa sòobéé, á 6a bíà nòn o Yeesu yi: «Núhũso, hàri 6a cínáwa ká wà von ù yèni le 6a wé bío na, à 6a wé mu.»

18 O o Yeesu bíà nòn 6a yi: «Í lá wee wé mí a *Satáni, 6a cínáwa núhũso ká a yóó kùera ho wáayi wee líi lè ho viohó na juiína bío síi.

* 10:1 Le Dónbeenĩ bíniá vǎnna 6úi yi á 6a tonkarowá mu lée 6úará-tĩn làa píru. † 10:11 Mí lorí o Matiye 10.14

‡ 10:12 Ho Sodɔamu lè há ló-beera bío jùn na le Dónbeenĩ yánkaa 6ó juihũ o Abarahaamu páahũ dá-kéni. Ho bío wee zéeni mu bè-kora mǎnló lè le Dónbeenĩ cítii bío. Mí lorí Bío juihũ 6úeenĩ vuahũ (Genése) 18.20-21; 19.24-25 § 10:13

Mí lorí Matiye vuahũ 11.21 * 10:17 Mí lorí o Luki 10.1

¹⁹ Mi lorí! I nɔn ho pánká mia, hĩa mi wé è varákaráa 6a háwá, lè 6a naawá wán, à mún pùpùuráa o zúkúso pánká búenbúen, ká dɛɛ woon máa yí mia.

²⁰ Ɛɛ ká mi máhá yí zámaka bío mí yú ho pánká 6a cínáwa wán bío yi, ká mi zámaka lé bío á mi yènnáa túara ho wáayi le Dónbeení cón.»

(Matiye 11.25-27)

²¹ Hón páahú dà-kényi so yi á le Dónbeení Hácírí wɛɛra Yeesu síi, ó o wee bío bío kà: «Éee! I Maá, únén lé ho wáayi lè ho tá Núhúso, í wee dé ù bārākà. Lé bío mu bío na fo sà mu bè-zúrímíní 6ánsowá lè le hácírí 6ánsowá yi á fo tà zééní láa bío bío pùhú mia. I Maá, mu bon. Bío mu wóráa ká lé bío sí foñ.

²² I Maá dó mu bío búenbúen í níi yi. Nii woon yí zú a Za, ká mu yínɔ́i o Maá. A nii woon mún yí zú a Maá, ká mu yínɔ́i o Za, láa bío ó o Za mu wi ò o zééní láa wo.»

(Matiye 13.16-17)

²³ Bún mɔ́n ó o yèrémáa wee bío lè mí ní-kenínía mí pùhú wán: «Minén na wee mi bío ká lè mí yí, mí púná 6èntín sí.

²⁴ Lé bío le *Dónbeení pú-cúa fɛɛrowá lè 6a bá-zàwa cɛ̀ɛ̀ɛ̀ sía hĩa vá à 6a mí bío mínén wee mi á 6a yí mɔ́n mu. Ba sía hĩa vá à jí bío minén wee jí, à 6a yí jí mu.»

O Samarii níi na wó le hii wáhiire

²⁵ Ho *lándá bío zéénílo búí wi ò o yí o Yeesu níi 6ua yi, ó o túara a yi: «Ní-kàránlo, í ko à í wé kaka à bè yi yíráa ho yírón mukáni na máa vé?»

²⁶ O o Yeesu bíá nɔn wo yi: «Lé mu yén túara wa lándá vùahú yi? Fo wee jí mu kaka?»

²⁷ O o níi bíá nɔn wo yi: «Fo ko ù warí ù Núhúso Dónbeení lé ù síi búenbúen, lè ù mánáká búenbúen, lè ù pánká búenbúen, lè ù yilera búenbúen† à ù mún warí mí nínza láa bío á fo waráa úten bío síi.‡»

²⁸ O o Yeesu bíá nɔn wo yi: «Fo bíá se. Bánbá ù wé bún, á fo ò yí le mukáni.»

²⁹ O o níi pá wi ò o cà ho túiá síni, ó o bíníá túara a yi: «Lé o yén lé wa nínza?»

³⁰ O o Yeesu bíá nɔn wo yi: «Nii búí hĩa ló ho Zeruzalɛmu yi á wee va ho Zerikoo, á 6a wá-tiwa vaá tun wo ho wáhú kuio yi á fò sía, à 6a han wo 6óóníá yi ó o yuunia díá, à 6a wá.

³¹ Mu wó fò mín à le *Dónbeení yankaro búí lá ho wáhú mu. Bío ó o 6ueé mɔ́n o níi mu ò o díá ó o hà yòò ló á khií lá mí wáhú wá.

³² O o *Levíi núwá ní-kényi búí mún lá ho wáhú mu á 6ueé mɔ́n o níi mu ò o díá, á wón mún hà yòò ló á khií wá.

³³ Bún mɔ́n ó o *Samarii níi búí mún lá ho wáhú dà-kényi mu. Bío ó o 6ueé mɔ́n o níi ó o màkárí buan wo yi.

³⁴ O o vaá 6ó a yi, á kúaa ho ðívén lè ho jílo o dokuaa wán á bá, ò o lá a yòò bò mí yà-yòonii wán á vannáa 6a ní-háni láanú zii, á vaá wee lorí wo yi ká a vaání a.

³⁵ Mu tá na lée tɔ́n yínbíi ó o léra le wén-hàani bío jún á nɔn le zii 6ánsó yi, ò o bíá: «O níi mu á ù pa bío sese, ká í khií bíníá wá 6ueé khií hen, ká bío fo wó a bío yi á po le wári na á í nɔn foñ, á í ì sáání mu.»

³⁶ O o Yeesu máhá bíníá wee túa wo yi: «Ba núwá tɔ́n mu tɔ́ahú ó o yén lé yía zééní le o núpue na 6a wá-tiwa tun lé mí nínza?»

³⁷ A ho lándá bío zéénílo bíá: «Lé yía wó le hii láa wo.» O o Yeesu bíá nɔn wo yi: «Wáa lén à wé vaa wé láa bún síi.»

O Yeesu làara a Maate là a Mari 6àn zii

³⁸ Bío ó o Yeesu lè mí ní-keníníá wi ho wáhú wán wá, ó o vaá dɔ́n ho lóhó búí, ó o zoó làara a háa búí na 6a le Maate zii.

³⁹ O háa mu 6àn hínló búí wi bún á yèni 6a le Mari. Bío ó o mɔ́n o Yeesu ó o wá 6ueé kará a tá á wee jí a bióní.

⁴⁰ Hón páahú so yi, ò o Maate wón 6èn yahó bon mí zii tonni sáró yi. Bío ó o mɔ́n mín hínló mu ò o kará, ó o wá 6ueé wee bío là a Yeesu: «Núhúso, wán hínló bío ó o kará yí máa séení mí á fo yí mɔ́n le? Bío le o híní dé mí níi mií.»

⁴¹ O o Yeesu bíá nɔn wo yi; «Héyíi, Maate. Fo wee yáa ù yilera ká ù héɛ tàmá mu bío cɛ̀ɛ̀ɛ̀ wéró yi,

⁴² ká bío dà-kényi lé bío bío here. O Mari léra bío se po mu búenbúen, bío á núpue yí dà máa fé o cón máa yí.»

11

O Yeesu wee zéeni ho floró wéró
(Matiye 6.9-13)

† 10:27 Mi lorí Levii núwá vùahú (Lévítique) 19.18

‡ 10:27 Mi lorí Lándá zéénílo vùahú (Deutéronome) 6.5

¹ Wizonle búí ó o Yeesu vaá wee wé mí floró le lùe búí. A bío ó o flora wó, ó o ní-kenínia ní-kení bia làa wo: «Núhúso, kení wɛn lè ho floró làa bío ó o Zán Batiisi keníania mí ní-kenínia.»

² O o Yeesu bíá nɔn 6a yi: «Hen ká mí wé wee flo, à mí bío kà:

Wàn Maá,

wé à 6a nùpua zúrì le fo lé le Dónbeení na 6àn síi mia.

Dí ù bɛɛní há lùe búenbúen yi.

³ Há wɛn lè mu bè-dínii na ko làa wɛn

há wizooní lè mí dà-kéní kéní yi.

⁴ Sɛn wa bè-kora díá,

làa bío á warén mún wee tà sɛn díá

à na bíá wó khon làa wɛn yi.

Pa wɛn bío wee khà wɛn dé mu bè-kohó wéro yi bío yi.»

⁵ O o pá bínia bíá nɔn 6a yi: «O búí 6àn bónlo wáa lá wi síi. Wizonle búí ó o hínɔn vaá yú a ho tá tshú á bíá nɔn yi: †1 bónlo, ke mí làa búuru bi-záwa bío tɛn,

⁶ wàn bónlo ní-kení búí ló le kúii yi á 6ueé ló 1 wán, à bè-dínii mía 1 cón máa na a yi.»

⁷ A yía zoó le zii yi 6èn bíá bío kà: †Día mi, yí búmaka mí. Ho woohú pon, á †záwa làa mí duma wó. I yí dà máa híni máa na búuru foɛ. Bónlo na á wé búen mía.»

⁸ Le í mí ho túiá na mia: Hári ká a pá le mí máa híni máa na ho búuru mu wo yi 6a bónmu bío yi, á bío ó o yí wi ò o yèni yáa, ó o pá há híni á à na bío ó o wee cà búenbúen wo yi.

(Matiye 7.7-11)

⁹ «Inén wee bío mu na mia: Mí wé flo le Dónbeení cón, á le è há mia. Mí wé cànka mu bío le Dónbeení cón, á mí i yí. Mí wé búanbúa ho woohú á le è hén ho mí i zo.

¹⁰ Lé bío á yía wee flo á le è há, yía wee cà bío le cón, ó o yí mu, yía wee búanbúa ho woohú á le è hén ho ó ò zo.

¹¹ «Minén tshú ó o búí za* flora a ceza o cón, ó o so o na háa wo yi le?

¹² Táa ká a flora le fútaale ó o so o na naa wo yi le?

¹³ Awa, á bío minén na yí seka á zú bío se naló mí záwa yi, à sònkú mìn Maá na wi ho wáyai á à wé kaka máa nanáa mí Hácírí bia wee flo le o cón yi?»

Bɛɛní na nùpua wee fi mìn yi yí dà máa va yahó

(Matiye 12.22-30; Maaki 3.20-27)

¹⁴ Wizonle búí ò o Yeesu wee na a cíná á à lén o níi búí na ó o cíná mu wó ó o yí dà máa bío yi. Bío ó o ló a yi wó, ó o níi níi dɛɛnía fá á wee bío. A 6a záamáa wó coon mu bío yi.

¹⁵ Ká 6a ní-kení kéníwá búí máhá pá wee bío: «Mu lé 6a cínáwa níhúso *Belezebuule† lé yía nɔn ho pánká wo yi, ó o dà wee panáa 6a cínáwa lén bíá 6a wi yi.»

¹⁶ Ba búí bán 6èn le mí khúaa o níi yi, á 6a bíá nɔn wo yi: «Wé ho yéréké bío búí na wee zéeni le ù dànló ló le Dónbeení cón le wa mi.»

¹⁷ Ká a Yeesu máhá zúna 6a yilera, ó o bíá nɔn 6a yi: «Kshú léé kshú na nùpua wee fi mìn yi, á à fi i vé. A zì-núhú na nùpua mún wee fi mìn yi á níhú á à búe.

¹⁸ Ká a *Satáni há bínia wee fi lè miten ó o bɛɛní á à wé kaka á kerínaa? Bío á mí máhá wee bío le mu lé o Belezebuule lé wón nɔn ho pánká mí á †i wee na lé 6a cínáwa.

¹⁹ Ká lé bún mu wóráa, á bíá làa mia lé le dà-kéní 6èn wee na 6a cínáwa mu lè ho pánká yén? Bán mí bɛɛre wee zéeni le mí bío yí bon.

²⁰ Le í mí ho túiá na mia: Lé le Dónbeení pánká lé há á †i wee na lè 6a cínáwa. Bún wee zéeni le le Dónbeení mu bɛɛní wáa 6ueé 6ó mia.

²¹ Ká a pánká 6anso búí á há sía wi ó o kará pannáa mí lùe yi, ó o níi bío á dɛɛ búí máa wé.

²² Eɛ ká yía pánká wi po a vaá ló 6uara 6ueé dáina a han, o ò fé o há sía na ó o lá dó mí síi yi, á mún n khuii o níi bío á à sanká.

²³ «Yía yí tà 1 bío se wón lé 1 zúkúso, á yía mún yí máa séeni mí ho kúeemínwánló bío yi, se wón wee saawaní.

(Matiye 12.43-45)

²⁴ «Hen ká a cíná ló a nùpue na ó o lá wi yi, ò o vaa héé vará le dùure yi, à cà ho lahó na ó ò kɛɛní á à vún yi ká a máa yí ho. Ká a wó san ò o bío mí yi: †Mu súaani á †bíni va hen na á †i ló yi.»

²⁵ Ká á bínia van bín, ò o vaa yí ho lahó mu ká ho sáara á wíokaa sesese.

* **11:11** Le Dónbeení bíoní vónna búí yi á bío ká lé bío túara sá le bíoní mu níi: Ká a za flora ho búuru o cón ó ò na le huee wo yi le. † **11:15** Mí loɛ Matiye vtauh 10.25

²⁶ Ká a mɔn mu, ò o bĩnĩ vaa fé 6a cínáwa búaa hẹ̀nun na 6èn jii po arén à 6a páanĩ 6uee zoo kɛnĩ cìcàkà ho lahó mu yi. Ká mu wó kà, à wón nùpue so bío wíoka yáa poñ bío mu fù karáa.»

²⁷ Bío ó o Yeesu òn wee bío, à bũn ò o háa búii na wi 6a zámáa t̄hahú bíá nɔn wo yi p̄np̄n̄: «O háa na ton fo á yéenia 6ènt̄n j̄húh̄ sl.»

²⁸ O o Yeesu bíá nɔn wo yi: «Bia júná sí lé bia wee jí le Dónbeenĩ bíonĩ à mún tà bè le yi.»

*Ba le o Yeesu wé yéréké bío à mí mí
(Matiye 12.38-42)*

²⁹ Páahú na 6a zámáa k̄nía o Yeesu yi wee j̄aa mín, ó o wee bío làa ba: «Ho lònbiò nùpua yiwa yí se. Ba wi à i wé yéréké bío búii à 6a mí. Ee ká 6a máa mi yéréké bío búii ká mu yín̄t̄ le *Dónbeenĩ j̄i-cúa f̄ero Zonaasi bío.

³⁰ Bío ó o Zonaasi bío háa zéenanáa ho Niniivesa,‡ lé bũn 6àn síi ó o *Nùpue Za bío mún khii zéenináa ho lònbiò nùpua.

³¹ «O bée háa na háa wi ho Sabaa k̄hú j̄húh̄ wán̄S á háa ló le lùe na d̄ání n̄ayi làa sòob̄eé á 6ueé j̄á a Salom̄n bè-zúr̄minĩ bíonĩ. A bío wi minén t̄hahú bũn 6èn po a Salom̄n. Lé bũn nɔn á le Dónbeenĩ c̄it̄ii f̄i n̄nzoñ ó o bée háa mu á à h̄nĩ i òn ho lònbiò nùpua yahó á à koonĩ 6a yi.»

³² «Ho Niniivesa khú mu bè-kora wéró yi lé bío 6a j̄á a Zonaasi bíonĩ. A bío wi minén t̄hahú bũn 6èn po a Zonaasi. Lé bũn nɔn á le Dónbeenĩ c̄it̄ii f̄i n̄nzoñ á ho Niniivesa mu á à h̄nĩ i òn ho lònbiò nùpua yahó á à koonĩ 6a yi.

*Le fl̄nt̄nĩ wáhiire
(Matiye 5.15; 6.22-23; Maaki 4.21)*

³³ «Nùpue máa dé fl̄nt̄nĩ á máa s̄anka, ó o mún máa búñ le yi làa láahó. Ba wé dé le bàrà hen na le ko le bàrà yi, à bia wee zo le z̄ii wé mi.

³⁴ «Ū ȳio lé ũ s̄anía fl̄nt̄nĩ. Ká ũ ȳio se, á ũ s̄anía búenbúen á à k̄er̄i mu khoomu yi. Ká ũ ȳio yáara á ũ s̄anía á à k̄er̄i le tibírĩ yi.

³⁵ Awa! A ũ cén pa ũten bío, à ũ khoomu à yí wé le tibírĩ.

³⁶ Ká ũnén ũ b̄ere á wi mu khoomu yi á bío búii yúii mia yi, á fo ò òn wé è mi làa bío ká fo òn le fl̄nt̄nĩ khoomu yi à ũ mináa bío síi.»

*O Yeesu wee koonĩ ho lándá j̄n̄n̄sa yi
(Matiye 23.4-36; Maaki 12.38-40)*

³⁷ Páahú na ó o Yeesu bíá vó yi, ó o *Fariz̄le búii 6ueé von wo le ho òn̄ló mí z̄ii. O o Yeesu h̄n̄n̄ á vaa zoó kará wee dí.

³⁸ O Fariz̄le mu na von wo á wó coon bío ó o wee dí ò o yí s̄ekkaa mít̄en làa bío 6a wee wé wéráa mu.

³⁹ O o N̄h̄úso bíá nɔn wo yi: «Minén Fariz̄lewa, mi ka le mu j̄umu j̄uun̄t̄i le ho òn̄ló òn̄t̄ii s̄la na máa mí òn̄t̄i wee ce wéréwéré, ká mi yiwa h̄n̄n̄ máh̄á sú lé ho k̄on̄ló le mu s̄un̄s̄umámu.

⁴⁰ Mí lé 6a b̄ónbúwá. Le Dónbeenĩ na wó bío wee mi ho kh̄uh̄á á so mún yí wó bío wi le ho yi le?

⁴¹ Mu hámu wéró se, ká mi yiwa naló le Dónbeenĩ yi à mi yí n̄nsá yi, lé bũn ò na ká mu bío búenbúen á à ce wéréwéré.

⁴² Ká minén Fariz̄lewa, ho yéréké khii sá mia, lé bío á h̄arĩ há v̄n̄-zà-w̄n̄iwá na 6a wee kúee le zéeni yi búenbúen á mi wee na 6àn cúa-pírú níi, à mu h̄uáar̄amu le le Dónbeenĩ waminĩ á mi máh̄á wee p̄n̄ díá, à bũn lé bío mi j̄n̄n̄ lá ko à mi wé wé ká mi yiwa mún yí n̄nsá bío ká wéró yi.

⁴³ «Ho d̄sh̄ú khii c̄i minén Fariz̄lewa, lé bío mi wa ho yahón lùe k̄er̄n̄ló ho k̄ar̄ánló z̄in̄i yi, á mún wa à 6a nùpua wé t̄er̄n̄i mia le le k̄on̄bii 6a zámáa f̄em̄ínló lara yi.

⁴⁴ Ho yéréké khii sá mia, lé bío mi ka lòn búráa na yí máa mi sese na 6a wee vará wán à 6a yí z̄u mu* .»

⁴⁵ Á ho *lándá bío zéeni lo n̄i-kénĩ bíá làa wo: «N̄i-kar̄ánlo, fo wee bío ká, se lé warén fo mún wee là.»

⁴⁶ O o Yeesu bíá nɔn wo yi: «Minén lándá bío zéeni lowa á ho d̄sh̄ú mún khii c̄i, lé bío á mi wee j̄i ho s̄eró na lí 6a nùpua wán, à mi máh̄á yí máa dé mi níni ho s̄eró bío yi h̄arĩ c̄in̄ú.

⁴⁷ Ho yéréké khii sá mia, lé bío á 6a j̄i-cúa f̄erowá na á m̄n̄ maáwá 6ó bán búráa lé h̄n̄n̄ á minén wee so.

‡ 11:30 Mí lorĩ Zonaasi v̄uah̄ú 2.11-3.9 § 11:31 Mí lorĩ Bá-záwa n̄n̄-yání v̄uah̄ú (1Rois) 10.1-13 * 11:44 Há búráa bío: Ho lándá bío zéeni lowa c̄n̄n̄ ká ȳia òn̄ o n̄i-hío à 6a le wón tun. Lé bũn á h̄arĩ há búráa á nùpue yáa pá yí ko ò o vará wán táá ò ò dá, bũn ká a pá òn̄t̄ia tun. Lé bũn nɔn á 6a z̄iíf̄uwa f̄u wee wé kh̄uun̄ináa mí búráa á há wé mi sese.

⁴⁸ Bɔn wee zéeni le bɔ á mɔn maáwá mu wó á mí tà á nɔn mi wee soráa ɓa ɓi-cúá fɛerowá mu na ɓa ɓó búráa.

⁴⁹ «Lé bɔn nɔn le Dónbeení bè-zúrímíní bíaráa bío ká: «I à tonka ɓa ɓi-cúá fɛerowá lè ɓa tonkarowá ɓa cɔn, á ɓa ɓúí ɓa à ɓúe ɓa ɗahú, ká ɓa ɓúí ɓa à beé lò.»

⁵⁰ Ho ɗmíjɔ́ ná ɓúhú ɗárálɔ́ páahú, á ɓa ɓi-cúá fɛerowá na ɓa ɓó ɓúenɓúen á ho zuia nùpua lé bán á le lónbee na wi ɓa húmú mɔn á à ɓi wán.

⁵¹ A lá a *Abɛɛle ɓúeró páahú à ɓuee dá a Zakari ɓúeró yi, wón na ɓa ɓó le *Dónbeení zí-beení yi mu hámu wéenu láhó lè le *sòobá-lùe páahú.† Le ɓi mí ho túiá na mia: Dén cání so na kúará ɓúenɓúen lé ho lónbío nùpua lé bán á le lónbee na wi mu mɔn á à ɓi wán.

⁵² «Minén lándá bío zéenílowa: Ho yéréké khií sá mia, lé bío le Dónbeení zúrúlo binbirí wšhú á mi tun. Minén mi ɓɛere á yí bò ho, á ɓia le mí ì bè ho á mi mún hò.»

⁵³ Bío ó o Yeesu ló le zii yi, á bío ho lándá bío zéenílowa mu lè ɓa Farizíɛwa sía wee cɔ́ a yi láa sòobɛ́, á ɓa léee wee túaka a yi mu ɓiowa lè mí síiwá dání yi.

⁵⁴ Ba le mí ì ɓi a ɓii yi ká a hía ɓia khon à ɓa yí o nii ɓua yi.

12

Mi pa miten bío

(Matiye 10.26-27, 19-20)

¹ Mu wee wé ká ɓa nùpua fò mɔn ɓɔn ɓúiríɓúiríɓúirí fúaa ɓa wee yonka mɔn zení lé ɓa booró. O o Yeesu wáa sánsáa mi ní-keninia á wee bíoráa: «Héyi! Mi pa miten ɓa *Farizíɛwa bío yi. Ba bío ɓonmín lè le ɓa-ɓini. Bío ɓa wee káran lè ɓa nùpua á ɓarén mí ɓɛere yí máa bè yi.

² Mu bío na sánkaa ɓúenɓúen khií mi, á bío sá yi ɓúenɓúen mún khií zúrú.

³ Lé bɔn nɔn á bío mi ì bío le tibirí yi, á ɓa nùpua khií mí wéréwéré. Bío mi wee húmɔnka kúee mɔn ɓikɔnna yi há zíní ɓikána á mún khií bue há lóra.

Mi wé kɔnbi le Dónbeení

(Matiye 10.28-31)

⁴ «Wán ɓónlowá, ɓi ì bío mu ù na mia. Mi wé yí zón ɓia wee ɓúe o nùpue ká ɓa máa ɓini dání mu ɓúí wé.

⁵ Yia mi ko á mi wé zón á ì ì zéeni láa mia. Mi wé zón le Dónbeení na dà á dé mia le Doŋni dšhú na máa hí yi mu húmú mɔn. Le ɓi bío mu na mia: Dén le ɗio mi ko mi wé zón.

⁶ Ba ɓínzà-wíniwá ɓúaa hònú so yi máa yèé há tòmónwá bío ɓun le? A le Dónbeení yi pá yi máa nansá bán yá-kéní ɓúí yi.

⁷ Harí mi ɓún-vání ɓúenɓúen á le Dónbeení zú ɓii. Mi wáa yí zón dèe, lé mi bío ɓúhú wi po ɓa minka ɓínzà-wíniwá.

Yia tà láa yia pɗ a Yeesu bío

(Matiye 10.19-20; 10.32-33)

⁸ «Le ɓi bío mu na mia: Yia ɗin ɓa nùpua yahó ò o ɓia wéréwéré le mí bío sá mi, ó o *Nùpue Za mún khií bío le Dónbeení wáayi tonkarowá yahó le ɓánsó bío sá mí yi.

⁹ Ká yia ɓèn ɓia wéréwéré ɓa nùpua yahó le mí yí zú mi, ó o Nùpue Za mún khií bío le Dónbeení wáayi tonkarowá yahó le mí yí zú ɓánsó.

¹⁰ Nùpue na ɓia le ɓin-kohó o Nùpue Za dání yi, á wón ɓánsó á ɓa à sɛn n día á à na yi. Ká yia khií ɓia le ɓin-kohó le Dónbeení Hácirí dání yi, á wón ɓánsó máa yí mu ɓan sɛndiaró.

¹¹ «Hen ká ɓa khií wé ɓuan mia vannáa ɓa *zúifúwa káranló zíní yi, táa ho pánká ɓánsowá yahó á bán citi mia, á mi yí le mí yiwa dè bío mi ì láráa mi ɓi-cúá láa bío mi ì bío bío yi.

¹² Lé bío á bío mí vaá bío á le Dónbeení Hácirí á à zéeni láa mia hón páahú so yi.»

O náfóró ɓánsó na lé o ɓónbú wáhiire

¹³ O nii ɓúí ɓia nɔn o Yeesu yi ɓa zámáa ɗahú: «Ní-káranlo, bío na wán za yi le o sanká wán ká ò o na ɓi bío.»

¹⁴ O o Yeesu ɓia nɔn wo yi: «Wán ɓónlo, léee wée dó mi le ɓi fáa mɔn túiáwá á mún sanká mɔn ká na mia?»

¹⁵ Bɔn mɔn ó o wee bío láa ɓia wi ɓin ɓúenɓúen: «Mi pa miten bío. Mi yí wé nùpua na yio yí máa sí láa bío, lé bío harí ò o nùpue nii bío wé boo kaka, á so o mukáni pá po mu.»

¹⁶ O o wáa wá le wáhiire na ká nɔn ɓa yi: «Nii ɓúí na náfóró wi hía ɓó ho ɗinló láa sòobɛ́ mí mɔhú yi.

† 11:51 O Abɛɛle lá a Zakari húmú bío: Le Dónbeení ɓoní vauhú láa bío ɓa zúifúwa fú túara láa ho, ó o Abɛɛle lé yia lé o yahón nùpue na ɓa ɓó, á ho vauhú mu vaa véenii ó o Zakari lé yia ɓa ɓó dú ho mɔn. Mi loŋ Bío Nuhú ɓúeenii vauhú (Genɛsé) 4.8; Wizooni bè-wénia nin-yání vauhú (1 Chroniques) 24.20-22

¹⁷ O o lon mí yi, ò o wee bío bío kà lè mí síi: «Lé mu yén á ì ko à ì wé? I ònló na á ì yú á máa zo ì náa.»

¹⁸ A bío kà lé bío ó o wáa le mí ì wé: «I ì fi ì náa búenbúen, ká ì bini ì so hía búaa ká á à khuii ì ònló le ì bío búenbúen á à kúee yi.»

¹⁹ Bún mán á ì wáa à bío ì síi yi: «Ayí, wázaa, à ù bío bèntín se. Fo ò wé há lúluo zànzàn ká ò wé búu máa fòo fòo. Wáa wé wún, wé dí, wé ò wé bío sí fòo.»

²⁰ Ká le Dónbeení máhá bía non wo yi: «Fo lé ó bónbú. Ho tinaahú na kà lé hón á ì ì fé ù mukáni yi. Awa, hón páahú so yi, ká ù bío na á ù khuiira zoó bará pan yi á bío á à sí wée yi.»

²¹ Lé ká síi á yia wee khuii ho náforó zoo pa yi ká a máa cà hía le Dónbeení cón á bío khii wéráa.»

*Mi cà le Dónbeení béenì vé
(Matiye 6.25-34)*

²² Bún mán ó o wee bío lè mí ñi-kenínia: «Lé bún non á ì wee bíoráa bío ká á à na mia: Mi wé yí yáa mi yilera mi mukáni bío yi, le mi ì yí mu bè-dínií wen á à dí, táa mi sánia bío yi, le mi ì yí há sí-zínia wen á à zì.

²³ Mu bon. Le mukáni bío po mu bè-dínií, á há sánia bío po há sí-zínia.

²⁴ Mi loí 6a khàkhonwá, 6a yí máa dí bío, á mún yí máa lá ònló. Ba náa mia, ká le Dónbeení máhá páa wee dínií 6a. A bío mínén bío ònló máhá wi po 6a jínzáwa.

²⁵ Minén tlahú á yia dà mí mukáni wizooní á à dé wán cinú mí yilera yáaró bío yi so wi le?

²⁶ A bío mí yí dà ò wé woon máa wé bío cinú bío yi, á mí wee yáa mi yilera bío ká dání yi le wé?

²⁷ Mi loí le pùilè. Le yí máa sá ò wé, á mún yí máa tí sía. Le ì bío mu na mia: hàrì ó *Saloman lè mí cùkú búenbúen ká wón pá yí zà sía na se yú lerén búu yi.

²⁸ Ká le Dónbeení wee donkhueé le jíní ká síi, dío wé kèrì ho zuia ká ho yíró à 6a cíí le, à sònkú mínén á le è wé kaka máa zíní. Mi síadéro le Dónbeení yi bèntín fòora.

²⁹ Mi wé yí yáa mi yilera à wé ònló cà bío mí ì dí làa bío mí ì ò.

³⁰ Mu bon, bía yí zù le Dónbeení ho dínií yí lé bán wee wé ònló cà bún búenbúen fèe. Ee ká mínén mán Maá Dónbeení wón zù bío ko làa mia.

³¹ Mi le mi yara sí le Dónbeení béenì bío, á bío ká á le Dónbeení á à na mia.

³² «Minén nùwá yèn zàwa na á ì pan bío, mi yí zón ò wé, lé bío á mu wó sína mán Maá Dónbeení yi à le na mí béenì mia.

(Matiye 6.19-21)

³³ «Mi yèè mí nù bío à sanká wárí na mi yú à na 6a ñi-khenia yi. Mi cà ho náforó binbirí na máa vé bará ho wáayi ká lè miten. Bín á 6a kònlowá máa ò wé ho, á búaa mún máa yáa ho.

³⁴ Mu bon, hen na mi náforó wi yi lé bín á mí sía búenbúen á à dé yi.

*Ba ton-sáwá na wee fání mí yío bío
(Matiye 24.45-51)*

³⁵ «Mí zì mí tonló sía, à zání mí fíntéena wíoka ònló.»

³⁶ Mí wé lè 6a nùpua na pan mí ònló na van mu yaamu cèenì bío. Ká a búee ònló páahú na yi, á búanbúaa ho woohú à 6a ò wé hén ho.

³⁷ Bán ton-sáwá so na á 6a ònló búee yú à 6a fánia mí yío pan wo bèntín ònló sí. Le ì mí ho tiiá na mia: O ònló mí beere á à lá mí tonló sía á à zì ká a bío le 6a kèrì, ká a lá ho ònló á à sanká à na 6a yi 6a à dí.

³⁸ Hàrì ó o ònló mu búee dá ho tá tlahú táa mu yáa dà bún wán, ká a búee yú 6a ká 6a yío fá á kará pan wo, se bán ton-sáwá so ònló bèntín sí.

³⁹ «Mí zù le ká le zii bánso lá wee wé zúrì ó kònló búenlò páahú, ó o lá máa wé è díá ó o máa zo a zii.

⁴⁰ Minén mún tni mí yío, lé bío ó o *Nùpue Za khii búen ho páahú na á mí yí máa dé le ó búen yi.»

⁴¹ O o Piere tiiara a yi: «Nùhúso, le wahiire mu á ù wá non warén wa ònló yi lée, táa lé 6a nùpua búenbúen á le wá non yi?»

⁴² O o Yeesu bía non wo yi: «O ton-sá na yí máa lé mí ònló so mán, na hácirí wi le o yén? Lé yia ó o ònló á à bará mí zii tonni ònló wán, le o wé sanká ho ònló na mí zii nùpua lé mí ñi-kéní kéní yi ho páahú na mu ko yi,

⁴³ ó o wee sá ho tonló mu ó o ònló bínia búee kúaa wán. O ton-sá mu ònló sí.

⁴⁴ Le ì mí ho tiiá na mia: O ònló á à bará a mí bío búenbúen ònló wán.

⁴⁵ «Ká a ton-sá mu díá ò o wee bío mí yi: «I ònló míana ò o máa búen.» O o wáa hínnon wee ha mí nínzáwa ton-sáwá, 6a báawa lè 6a háawa, á wee dí ká a ò wé,

⁴⁶ wón ton-sá so 6a ñúhúso khii buen le wizonle na ó o yí zū yi, lè ho pàahú na ó o yí dó yi. Ká a ñúhúso mu khii 6uee dān, ó o 6ueé beé o lò làa sóobéé, ká a pá à dé o 6a ton-sáwá na lò mí ñúhúso món òhàhú.

⁴⁷ «O ton-sá na zū mí ñúhúso sli bío, ò o yí wiokaa mítén á yí wó mu làa bío ó o lonnáa mu, wón á ho haró ò ñí.

⁴⁸ Ká yía yí zū mí ñúhúso sli bío, ò o wó há wén-kora á 6a ko 6a ha, wón haró máa tà máa ñí a làa yía so bío. Yia 6a nnon mu bío na boo yi, á 6a khii fé bío boo cón, á yia 6a kàrafáa mu bío na boo yi, á 6a khii tūa yi làa bío po bñ.

Ho kharó lè lé citti bío

⁴⁹ «Lé ho dāhú á ñí 6uan wa 6ueé dé ho tá yi, á ñí 6èntñn lá wi á ho dèení zà!

⁵⁰ Ká ñí mǎhá ko à ñí káa lònbe-beení búí yi, á ñí hácirí 6èntñn lunkaa mu bío yi, ká mu yí wó yí vó, á ñí máa yí ñten.

(Matiye 10.34-36)

⁵¹ «Mi wee leéka le ñí 6uara wà 6ueé dé hēerá ho ñímǎná yi le? Búeé. Le ñí bío mu na mia: Lé há bíoní á ñí wà 6ueé kúee á à khééráa 6a nùpua.

⁵² Bío ká wán á 6a nùpua nùwá hònú na wi le zii dà-kéní yi á à kha. Ba nùwá ñn á à fi lè 6a nùwá ñn na so, á 6a nùwá ñn á mún ñ fi lè 6a nùwá ñn mu.

⁵³ O maá máa wé sí lè mí za, ó o za mún máa wé sí lè mín maá. O nu máa wé sí lè mí hínló, ó o hínló mún máa wé sí lè mín nu. O 6uara háa máa wé sí lè mí yàró háa, ó o yàró háa mún máa wé sí lè mín 6uara háa.»

(Matiye 16.2-3)

⁵⁴ Bñ món ó o wee bío lè 6a zāamáa: «Hen ká mi mōn ká há dùndúio wee vá kúee mín wán lè le wii tēenii, à mi le ho vohó ò tē, à mu 6ēn wé làa bñ.

⁵⁵ Hen ká mi mōn ká ho pinpiró wee lé lè le wii hēenii 6ān nín-káahó á 6uen, à mi le ho wunwuró ò kēñ, à mu 6ēn wé làa bñ.*

⁵⁶ Ní-kháwa yén! Mi wee loñ ho tá lè ho wáayi à zūrnáa bío wee wé pōnna. A léee webio nnon á mu bío na wee wé lōnbíó á mí yí zū máa zēení kúará?

(Matiye 5.25-26)

⁵⁷ «Léee webio nnon á mínén mi bēere yí dà máa hueeka mu bíowa mín yi à zūrnáa bío térénná.

⁵⁸ O búí lá wó khon lè mi ninza síi, ó o von fo le cítii yi, à ünén na wó khon bánbá á ù fēn wé le ñii dà-kéní lè mi ninza mu ho wāhú wán ká mi ñn yi vaá dān. Ká bñn mia ó o vaá dé fo o cítii-ñi nñi yi, á wón 6ēn á à yèrémá khii dé o paro nñi yi, á wón ñ dé ho kásó yi.

⁵⁹ Le ñí bío mu na mia: Ho kásó mu á fo máa lé yi húuú ká ù yí wá le wáñí na fo ko á ù na búenbúen á yí tíra ñii.»

13

Le vñdēe na yi máa ha wáhiire

¹ Mu pàahú, á nùpua nùwá yēn búí ló 6ueé wee bío ho Kalileesa búí bío là a Yeesu, bío ó o *Pilaate na wi ho *Zudee kshú ñúhú wán á nnon le ñii 6a 6ó ká 6a ñn wee wé mu hámu.

² O o Yeesu bíá nnon 6a yi: «Mí wee leéka le bán nùpua so lé bíá háa wee wé mu bè-kora po ho Kalileesa na ká á nnon 6a bío wóráa ká síi le?

³ Búeé. Ká mínén mún yí khú mu bè-kora wéró yi, á mi ñí hí lè 6a bío, le ñí bío mu na mia.

⁴ Táá mí wee leéka le 6a nùpua píró hēñn na ho Silowee nōnwíohú háa tò ñá yi á 6a húrun lé bán háa wee wé mu bè-kora po ho Zeruzaleemu nùpua na ká le?

⁵ Búeé. Ká mínén mún yí khú mu bè-kora wéró yi, á mi ñí hí lè 6a bío, le ñí bío mu na mia.»

⁶ Bñn món ó o wà le wáhiire na ká nnon 6a yi: «Ñii búí háa fá le vñdēe búí na 6a le *fikiyéé mí vñsía 6uahó yi. Wizonle búí ó o le mí 6ueé loñ le mí ñí yi bío ho wán á à khòo lè, ó o 6ueé khon.

⁷ O o wáa wee bío le mí ton-sá: «Bíó ká le mu lúluúo bío ñn ká ñí sansan le ñí 6ueé khòo le vñdēe mu na ká bío, à ñí 6uee khe. Mu ñúhú mia á ñí díá le à le fé le lùe káamáa. Búe le.»

⁸ O o ton-sá bíá nnon wo yi: ñúhúso, díá lé ho dueera loñ, ká ñí ñí búnbú le ñúhú á à kúee ho duioró yi.

⁹ Nún-sí á lóhóló ká le è ha. Ká le wáa yí han làa bñ, à ù mǎhá búe le.»

O Yeesu wēera há-mónkú búí ho Sabaa zōñ

¹⁰ Mu háa wó *Sabaa búí zōñ ká a Yeesu wee káran 6a nùpua ho káranló zii yi.

* **12:55** Ba zúifúwa kshú bío síi wi mí dōn lè warén bío. Mu yámú ñumu wi lè le wii tēenii. Lé làa bñ á ho vohó wee wé lé yi 6uennáa. Ká le wii hēenii 6ān nín-káahó á ho tá hení 6uara yi. Lé làa bñ á ho wunwuró wee wé lé yi 6uennáa.

¹¹ Mu zoñ à háa búí wi bín á lò yí here yú há lúlúio píru hêtín. O éiná búí wó a là a mónkú ó o yí dà máa híni máa yóó muin.

¹² Bío ó o Yeesu mən wo, ó o von wo á ɓueé bía bío ká nən yi: «Háa mu, fo wáa yú ütən ũ vāmú nii yi.»

¹³ O o yóó hò mí níni o wán, ó o ɗɛɛniá hínnən yóó muina ɗín á wee ɓúaaani le Dónbeení.

¹⁴ Ká ho káránlò zlí púhúso máhá yí wara mu, lé bío ó o Yeesu weéra vánváro ho Sabaa zoñ, ó o bía nən ɓa zámáa yi: «Há wízoóní bío hèzín lé hínn á ho tonló ko à ho wé sá yi ho yàwá púhú yi, á mí wé ɓuen le ɓa weé mia hón páahú so yi, ká mí yí wé mu há wízoóní bío hènun nii na le ho Sabaa zoñ yi.»

¹⁵ O o Núhúso bía nən wo yi: «Nì-kháwa yén! Minén á yía yí máa fee mí nàa táá mí sùnpɛɛní à léé púúí ho Sabaa zon léé wée?»

¹⁶ O háa na ká na lé o *Abarahaamu mənmaníi búí na ó o *Satáni can há lúlúio píru hêtín yi á so lá yí ko ò o fee díá ho Sabaa zoñ le?»

¹⁷ Dén bíoní so na ó o Yeesu bía á dó há níyio bíá làa wo wee wáani yi. Ká ɓa zámáa na wi bín búenbúen bán ɓèn wee zámaka mu bè-tentewá na ó o wee wé bío yi.

Ho mútáádè ɓɛɛre le le ja-fni wáho

(Matiye 13.31-33; Maaki 4.30-32)

¹⁸ O Yeesu híniá bía bío ká: «Le *Dónbeení ɓɛɛní á ɓonmín làa webio? Léé webio á í dà à téé làa de?»

¹⁹ Le bío ɓonmín le ho mútáádè* ɓɛɛre na ó o nni búí dù mí vínsía ɓuahó yi, á le ló á hínnən yóó wó mí vɛndɛ-beeni, á ɓa pínzàwa wee tá mí lenna yi.»

²⁰ O o pá bíni bía bío ká: «Léé webio á í dà à téé le le Dónbeení ɓɛɛní?»

²¹ Le bío ɓonmín le le ja-fni na ó o háa búí zúnzúio kúaa mu dūmu kiloowa ɓóní làa hòndú yi á khaan bàrà á mu ló.»

Ho zoró le ho zúapíi na fíniá bío

(Matiye 7.13-14, 22-23)

²² O Yeesu híá tò há ló-beera le há ló-zàwa yi á wee kárán ɓa núpua ká a va le ho Zeruzaleemu cón.

²³ O o búí tùara a yi: «Núhúso, bíá á à káni yínóí ɓa à wé ɓa ní-dòndáa le?» O o bía nən ɓa yi:

²⁴ «Mí bánbá à mí zo le ho zúapíi na fíniá. Le í bío mu na mia: ʼBa núpua cèrɛɛ khíi cá ho zoró yahó ká mu yío máa lé.»

²⁵ Ká a zlí ɓánsó khíi hínnən á vá mí woohú pon á dó, á búnn minén léé wi ho khúuhú á wee ɓúanɓúaa ká mí ì bío bío ká: «Núhúso, hén le wa zo.» O ò bío o na mia: «Í yí zū mí léenii.»

²⁶ A mí ɓɛn á à bío o na a yi: «Eee! Ká wa pòñ páaniá dú á pún làa fo, á fo mún káránna ɓa núpua wa lóhó ɓonfúaa yi.»

²⁷ O o tɛn á à bío ò na mia: «Mí vá lé í nísání, bè-kora wérowá yén! Í yí zū mí léenii.»

²⁸ «Ká mí khíi mən o Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu le le Dónbeení pì-cúa fɛerowá búenbúen le Dónbeení bá-zámu yi á minén ɓa léé kúaará ho khúuhú, á mí ì wá á yiwa à vá bín.

²⁹ Ba núpua khíi lé ho ɗímíjá kùaráa búenbúen yi á ɓueé kɛɛní ká ɓa à dí ho sánú le Dónbeení ɓɛɛní ɗíiníi.

³⁰ Búnn ká bíá dú ho món ho zuia khíi wé ɓa ya-díwá, ká bíá dú ho yahó ho zuia ɓèn khíi wé ɓa món-díwá.»

O Yeesu varákaa wee va le ho Zeruzaleemu cón

³¹ Hón páahú so yí á ɓa *Farizléwa nùwá yɛn búí vá ɓueé ɓó a Yeesu yi á wee bío làa wo: «Héyíi! Híni lén hen à va lòn-veere, lé bío ó o *Heroode wi ò o ɓúe fo.»

³² O o bía nən ɓa yi: «Mí lén va à bío na wón cawan† so yi: «Í wee na ɓa éináwa á mún wee weé ɓa vánvárowá ho zuia le ho yíró, ká mu wízoóní tɛn zoñ á í tíí í tonló jii.

³³ Ká í máhá ko à í lá í wóhú lén ho zuia le ho yíró le ho yíró níi ló, lé bío mu yí se à le *Dónbeení pì-cúa fɛero hí lòn-veere ká mu yínóí ho Zeruzaleemu yi.»

(Matiye 23.37-39)

³⁴ «Eee Zeruzaleemusa! Minén na wee ɓúe le Dónbeení pì-cúa fɛerowá, á wee léeka bíá le Dónbeení wee tonka mí cón le há huua à ɓúe. Léé zen cúa-yen á í wi à í vá mia kúee mín wán làa bío ó o kùeerè wee wé veráa mí zàwa kúee mí míá tá bío síi à mí yí tá mu!

* **13:19** Ba zúúfúwa cón á ho mútáádè ɓɛɛre le ɗío ka éínú. Ba wee wé ní ho ɓán bíá kúee le zéeni yi, à le símu wíoka dé wán. † **13:32** Ba zúúfúwa cón ó o cawan lé yía ɓèn héra làa bío ó o zanká héraráa warén cón bío síi.

35 Awa! Le Dónbeení á à pǎ mia hùúú.‡ Le 1 bío mu na mia: Mi máa bíní máa mi mi fúaa nònzoñ na mi khíi wee bío bío kà: «Le le Dónbeení dúúaa yíá bò ò buen o Njúhúso yèni yíŝ.»

14

O Yeesu weéra vánváro búí ho Sabaa zoñ

1 Ho *Sabaa búí zoñ ó o Yeesu á ba *Farizléwa júhúso búí von lè ho dñlò mí zii. A bía wi bín fá mí yio wo yí le mí ì loñ bío ò ò wé.

2 A búñ ò ò nùú búí na mu vámú búí tò ó ò sánia lon á dñn o yahó.

3 O o Yeesu lá le bióní ò ò tùara ho *lándá bío zéenílowa lè 6a Farizléwa yi: «Wa lándá yí á nùpue so dà à weé vánváro ho Sabaa zoñ le?»

4 A 6a yí bía, à 6a dñn búírín. O o Yeesu wáa buan wo yí, á weéra, ò ò le o lén khífo.

5 Bún món ó ò wee bío làa bía wi bín: «Mínén á yíá za táá ò nàa tò le buii yí ò ò máa dèení máa suee wo fúafúá hárí mu wé ho Sabaa zoñ lé ò yén?»

6 O o búí mún yí dárna dèe yí bía mu dání yí.

Bío wi ho yahón lùá lè ho mósndén lùá kèenílò yí

7 Bún món á bío ó o Yeesu món à bía 6a von wee yí ho yahón lùá à kèení yí, ó ò wà le wáhiire na kà nòn 6a yi:

8 «Hen ká á búí von fo mí yaamu sánú díníí, à ù yí dèení yí vaa kèení ho yahó, lé bío mu dà a wé le o búí na júhú wi po fo á 6a mún von.

9 A fo ò kèení ù zàamu ká yíá von mia mi nùwá jun á buée wee bío làa fo: «Híní à ù na le lùe yíá ká yi.» A fo màhá à còóní ì híní lé ù nnyio á à lén khíi kèení ho món.

10 Ba wé von fo làa bún sii, à ù buee khíi líi kèení ho món, ká yíá von fo buee dñn, o ò bío ò na foñ: «Wàn bñlo, híní buee yòo kèení ho yahó.» Hón páahú so yi bún ká bía 6a von mu yaamu sánú díníí búenbúen á à mi bío 6a búaaníanaa fo.

11 Lé bío á nùpue lée nùpue na wee yòóní mítén wón à le Dónbeení á à liíní. Ká yíá wee liíní mítén wón à le è yòóní.»

12 Bún món ó o yèrémáa wee bío làa yíá von wo: «Hen ká fo wé le fo ò ve nùpua à 6a buee dí ù cñn, à mu wé wisoni yí táá ho tñnaahú, à ù yí le mu wé mín bñlowá, lè mín záwa lè mín temínlowá, táá mi ninzáwa bío ánsowá. Lé bío 6a khíi dáñ fo ò ve làa bún bío sii á à dé bío fo wó nòn 6a yi lahó yi.

13 Ká fo wíokaa ho dñlò ho sánú bío yi á le fo o ve lè 6a nùpua, à 6a nì-khenia, lè 6a mùamúawá, lè 6a lóní lè 6a muiiwá lé bán à ù ve.

14 Ká fo wó bún, á ù bío á à wé se, lé bío á bán yí dà mu sii máa wé máa na foñ. Le Dónbeení le dño khíi sáání foñ bía wó mu bè-tentewá veeró zoñ.»

Bía 6a von lè ho dñlò wáhiire (Matiye 22.1-10)

15 Bío á bía làa wo páanía wee dí nì-kéní já hñn bióní so, ó o bía nòn o Yeesu yi: «Yíá khíi kerí le *Dónbeení béení dñlò díníí 6èntñn bío se.»

16 O o Yeesu bía nòn wo yi: «Nùpue búí hía le mí ì dí sñn-beení, ó o fèra bía mu nòn 6a nùpua cèrèe yi.

17 Bío ho dñlò mu díró páahú dñn, ó o le mí ton-sá vaa bío na bía ó o von yi: «Mi híní buen, lè ho dñlò wíokaa vó pan mia.»

18 A 6a lè mí nì-kéní kéní yí bío 6a à bío máa buennáa. O nín-yání nùpue bía nòn o ton-sá yi: «Sábéré, ì 6èntñn yí dà máa buen; ì yà ho mòhú lònbío, á ì ko à ì vaa lorí ho.»

19 O o búí wón bía nòn wo yi: «Sábéré, ì yà ho varó nàwa búaa píru, lé bán á ì wi à ì dindí lorí.»

20 O o nì-kéní wón 6èn bía: «I yan lònbío á ì 6èntñn yí dà máa buen.»

21 O o ton-sá mu bínía buée bía mu búenbúen nòn mí júhúso yi, á wón sii cã, ó o bía nòn wo yi: «Wáa bánbá lén va 6a nùpua fémínlò lara yi, à zo ho lóhó fonfúaa yi, à 6a nì-khenia, 6a mùamúawá, 6a muiiwá lè 6a lóní na fo ò fèráa mín bñn à ù 6ua buennáa.»

22 Mu ù dé mí yí, ò o ton-sá bínía buée wee bío lè mí júhúso: «Bío fo le ì wé á ì wó ká há lùá búí màhá pá ká.»

23 O o bía nòn mí ton-sá yi: «Wáa hée lá há wána, à léka há manawá yi lorí, ká ù fò mín làa nùpua na, à ù bío búe 6a júná le 6a buen ì zii, bèra a na à le sí.

24 Le 1 bío mu na mia: Bía á ì von ho yahó búenbúen á nì-kéní ká á ì dñlò mu máa zo jii.»

O Yeesu bèró yi bío (Matiye 10.37-38)

25 Páahú búí ó o Yeesu lá ho wòhú á 6a zàamáa bò a yi, ó o yèrémáa wee bío làa ba:

‡ 13:35 Mi lorí Zeremíi vuahú 12.7, 22.5 § 13:35 Mi lorí Lení vuahú (Psaumes) 118.26.

²⁶ «Yia le mí ì 6uen 1 cón, ká 6ànso yí pǎ mín maá, lè mín nu, á yí pǎ mín háa lè mí zàwa, á yí pǎ mín zàwa lè mín hínni, á yáá pá yí pǎ míten mí bεεre, á 6ànso yí dà máa wé 1 ní-kenínii.

²⁷ Yia yí máa lá mí *kùrùwá pí* á beráa múi, wón 6ànso yí dà máa wé 1 ní-kenínii.

²⁸ Hen ká minén ó ó búii lá le mí ì so le zì-beeni, ó ó so máa keeni ká a máa le mí yi le wá rí na o ò dé le yi bío yi, à loí ká dío wi o cón á dà le wee so á à 6ueé le?

²⁹ Ká bñn pǎ ká á fàrá le jùhù á le yí dàrna yí 6on, jùñ-sí á bíá wee mí le wé è yáa mí jini yí á à na a yí ká 6a à bío:

³⁰ «O nñi na kà son mí zii hùinia yi ò o yí dàrna le yí 6ueéa.»

³¹ «Mu mún lée dà-kéní là a bée búii na á 6a nínza bée ló wá 6ueé tá le há há. O so máa keeni ká a máa loí le mí dásiwá muaaseé píru á dà wee sánsá mí zúkúso dásiwá muaaseé 6óni na wá 6ueé fi láa wo le?

³² Ká a zú le mí yí dà mu, o ò fèn ñ tonka 6a núpua á 6a á khèn vaá sí a yahó á à tùa wo yi láa bío ó ó ko ò o wé na a yi, à bè yi yíráa ho héérá.»

³³ O o Yeesu wáa bíá: «Mí le mí yiwa sese. Minén ó ó búii yí dà máa wé 1 ní-kenínii ká 6ànso yí pǎ bío wi o cón búenbúen.

*Mu yámú na pánká mia bío
(Maaki 9.50)*

³⁴ «Mu yámú yoo. Eε ká mu yámú yonyoró háa ló mu yi, á 6a á wé kaka á mu ù bñi ñ zoráa.†

³⁵ Mu cñnú wáa mia, mu yí dà máa yèrémá máa wé bío búii ho tá yi, á mu mún yí dà máa wé duioró. Ba wé yénni mu kúia. Yia wee jii bío, à wón jii bío bíá sese.»

15

*O pio na vñnun á bñnia yú wáhiire
(Matiye 18.12-14)*

¹ Wizonle búii á ho *lànpo féwá lè 6a bè-kora wérowá vá 6ueé kñia o Yeesu yi á wee jii á bioní.

² Bío 6a *Farizíewa lè ho *làndá bío zéeniLOWA mñ mu á 6a sía wee cí á 6a wee bío mín yi: «Mí loí, o núpue mu mána mín lè 6a bè-kora wérowá á wee dí láa ba.»

³ O o Yeesu wá le wáhiire na ká nñn 6a yi:

⁴ «Minén ó ó búii pia khímáni lá wi, ó o yà-kéní wó wó séra vñnun, ó o so máa kúia 6a khímáni yá-kéní mia na ká le dùure yi ká a máa vaá cànka yia vñnun fúaa o yú a le?

⁵ Ká a háa vaá yú a, ó o síi ñ wa wa á à lá a yóó pí á à khí6oráa.

⁶ O 6uee dēeni o ò ve mín bñnLOWA láa bíá láa wó 6ó mín yi á à bío ò na yi: «I pio yà-kéní na lá vñnun á í wáa cá yú. Mí le wa páani zámaka mu bío yi.»

⁷ Le 1 bío mu na mia: Lé ká síi á le sí-wεε mún ñ wéráa hen na le Dónbeeni lè mí tonkarowá yóó wi yi, o núpue ní-kéní na khú mu bè-kora wérowá yi bío yi, á à poñ 6a ní-tentewá khímáni ní-kéní mia na makóo mia ho yèrémálo yi.

O háa na wén-hñnló vñnun ó o cá yú bío

⁸ «Táá ká a háa búii wén-haani bío píru lá wi, ó o wó wó vñnia le dà-kéní, ó o so máa dé le fñtáni á máa sáa mí zii ká a cá le kúaráa búenbúen yi fúaa o yú le le?

⁹ Ká a yú le o ò ve mín bñnLOWA láa bíá láa wó 6ó mín yi á à bío ó na yi: «I wén-hñnló na lá vñnun á í yú. A mí le wa páani zámaka mu bío yi.»

¹⁰ Le 1 bío mu na mia: Lé ká síi á le Dónbeeni wáayi tonkarowá sía á à waráa o bè-kora wérowá ní-kéní na khú mu bè-kora wérowá yi bío yi.»

O za na van vñnun wáhiire

¹¹ Bñn mñn ó o Yeesu pa bínia bíá bío ká: «Nii búii zàwa nùwá jùn háa wi.

¹² Wizonle búii ó o fεeso bíá nñn mín maá yi: «I maá, sanká wán kía á ù na ínén bío.» O o maá 6èn sankaa mí náfòró á nñn mí zàwa nùwá jùn mu yi.

¹³ «Wizooní bío yen bñn mñn, ó o fεeso yééra bío ó o yú búenbúen á lá wá rí ò o wá van ho kshù búii na dání nàyi. Bío ó o vaá wi bñn ó o zon mu koomu yi á yáara mí wá rí búenbúen véenia.

¹⁴ Páahù na ó o wá rí mu yáara wó yi, à bñn le hñn-súmúii búii ló ho kshù mu yi, á mu bío búenbúen híni wee tè o.

¹⁵ O o vaá yú ho kshù mu núpue búii á wón le o wé vaa pa mí nñnbùeení mí mshù yi.

¹⁶ A 6a nñnbùeení dñnló ó o síi wee bñni vá yi lè ho díró ká núpue máhá yí máa na ho wo yi.

* **14:27** Mí loí Matiye vúahù 10.38 † **14:34** Hón páahù so yi ká mu yámú á yí máa ce sese. Mu bíowa búii háa lúnkaa mu yi. Lé bñn nñn á mu yonyoró háa wee wé lé mu yi ká mu búii pá ká á 6a lá lée kúia.

17 «Ó o hácirí bínía ɓuara bío ó o wó khíina wán, ó o zúna le mí wó khon, ó o wee bío mí yi: «Wán maá ton-sáwá ɓúenɓúen wee dí ho ɗínlò sa mítén, à ìnén wón ɓueé wee hí hen lè le hîni.

18 I ì bîni ì va wán maá cón á vaá bío ò na a yi: I maá, ì ɓèntfn wó khon lè le Dónbeení á mún wó khon làa fo,

19 á ì wáa yí ko à ù bîni ɓua mi lè ù kùrú za tenii bío, ká ù ɓua mi lè ù ton-sá bío síi.»

20 O o wáa hînon wá nnon mín maá zli. Bío ó o khèra yòò ló lua, á ɓàn maá fèra mnon wo, ó o màkárí ɓuan wo yi làa sòobé, ó o lùwa wee sí mí za mu yahó á vaá wîira a kùkà á wee bèéní yi. 21 O o za wee bío làa wo: «I maá, ì wó khon lè le Dónbeení á mún wó khon làa fo. I yi ko à ù bîni ɓua mi lè ù kùrú za bío síi.»

22 Ká ɓàn maá màhã bía nnon mí ton-sáwá yi: «Mi bánbá zoo lorika a mi lén ho baká beení na se po hîa ká à ɓuee lée zîini làa wo. A mi dé le nín-kizà-fbèere o nín-kiza yi, à mún zîini a lè há nakãa.

23 Mi lée lén o nnon-bòohú na jini wi à ɓúe à wà dí ho sánú à weé wa sía.

24 Lé bío, á ì za mu lá ka lòn nii na húrun ká a bínía vèera. O lá vñnun, á ì bínía yú.» A ɓa wáa cûaana ho sánú díró.

25 «Bún ɓúenɓúen wee wé ká a nii mu za kînle so van há mana. Bío ó o ló há mana yi ɓueé wee suará mín zli, ó o wee jí há sía lè ho yoró sá.

26 O o ɗín ò o von o ton-sá ɓúii túara yi làa bío wee wé ɓàn lún yi.

27 O o ton-sá bía nnon wo yi: «Lé mìn fèe bínía ɓuara, á mìn maá léra a nnon-bòohú na jini wi á ɓó, lé bío ó o za bínía ɓuara lè le lòn-heɓúee.»

28 O o kînle so ɗèenia síi cá bún wán á henɓuaa le mi máa zo. A ɓàn maá ló le mi lée yanka a ò o ɓuee zo.

29 Ká a màhã bía nnon mín maá yi: «Loñ, ìnén sá nnon foñ há lúlúio cèrèe yi, á hárí wizon-kéní á ì ɗín yí pá ù jii, ò o vio za sáani á ù yáa pá ɗín yí nnon mi lè ì dí lè ho sánú lè wán bónlowá.

30 A únén za na lá ù nii bío vaá yáara véenia ɓa há-kora wán bínía ɓuara, á ù màhã le ɓa lén o nnon-bòohú na jini wi ɓúe.»

31 A ɓàn maá bía nnon wo yi: «I za, ìnén làa fo páania wi mín wán fèee, á bío á ì te ɓúenɓúen bío sá foñ.

32 Ká wa màhã ko wa dí ho sánú à weé wa sía, lé bío á mìn fèe mu lá ka lòn nii na húrun á bínía vèera. O lá vñnun á ì bínía yú.»

16

O ton-sá kohó na hácirí wi wáhiire

1 Bún mán ó o Yeesu wee bío lè mí nî-kenínia: «Nàfòró ɓanso ɓúii hîa lá nùpue ɓúii bàrá mí tonni jùhú wán. Wizonle ɓúii á ɓa ɓueé bía nnon wo yi le o ton-sá mu wee yáa o nii bío dàkhíina.

2 O o von wo ɓueé wee bíoráa: «Bío á ì jà ù ɗáñi yi á so bon le? Wáa wa lá bío á ù wó ɓúenɓúen ɓàn cáñii, bún mán á wa à kúia mín. A ù tonló wó ì cón zuia.»

3 O o nii wee bío mí yi: «Eee! I jùhúso wáa léra mi mí tonni sáró yi á ì ì wé kaka? Bío ho vàró á ì yí dà bío, á ho hée fio mún nîyio wi miñ.

4 Awa, ì wáa zú bío á ì wé ká ì tonló yáara á ì pá à yí ɓa ɓúii na à ɓua mi.»

5 A bía ɓúenɓúen na ɓa jùhúso kení wi yi ó o von lè mí nî-kení kéní. A yía ɓuara ho yahó ó o túara yi: «I jùhúso kee na wi foñ lé le yén?»

6 A wón bía: «Lée oliivewa bía jiló bàrikónwa khimani.» O o bía nnon wo yi: «Lii keení fuafua. Fé ù kee vùahú à ù túa: Nílo bàrikónwa ɓúará-jun làa píru.»

7 O o bínía túara a ɓúii yi: «A únén ɓèn kee lé le yén? A wón bía: «Lée ɗínlò pórókówá khíá-hónú.» O o bía nnon wo yi: «Fé ù kee vùahú à ù túa: ɗínlò pórókówá khíá-náa.»

8 Bío ó o ton-sá mu yí téréna ká ɓa jùhúso màhã pá khòonia wo há hénni na ó o yú bío yi. Lé bío á ho ɗimjána na ká nùpua zú mín ɓuaró á po mu khoomu nùpua.»

9 O o Yeesu mu bínía bía: «Le ì bío mu na mia: Mi wé yú ho ɗimjána nàfòró à mi wé wé bío mi ì yíraa ɓa bónlowá làa ho, ká ho khíi wó mi cón, á ɓa à fé mia á à zóráa le mukáni na máa vé lahó yi.

10 Yía yú mu bío na cínú ó o zúna mu ɓuaró, wón ɓa nnon bío boo yi ó o mún ñ zúñ mu ɓuaró. Yía yí téréna mu bío na cínú yi, ó o mún máa téréna mu bè-beera yi.

11 Ká mi yú ho ɗimjána nàfòró á mi yí zúna hón ɓuaró, á lée wée á à tá à na ho nàfòró tente mia?

12 O nî-veere bío na ɓa kàrafáa mia á mi yí zúna ɓuaró, á mi kùrú bío á ɓa mún máa na mia.

(Matiye 6.24)

¹³ «Ton-sá woon yí dà máa sá máa na júnása nùwā jùn yi. O ò jùn o nì-kéní, ká a warí yía so. O wé è jí a nì-kéní bióní, ká yía so ó o máa kǎnbi. Mí yí dà máa sá máa na le Dónbeení yí ká mí mún pá henía le wáří càró bío.»

¹⁴ Bío 6a *Farizéwa jí há bióní mu, á 6a wee yáa mí jíní yí na a Yeesu yí, lé bío á 6a dó mí sía le wáří càró yí dàkhíina.

¹⁵ Ká a Yeesu máhá bía nǎn 6a yi: «Minén wee wé mítén lé 6a nì-tentewá 6a nùpua yahó, èè ká le Dónbeení dén zú bío wi mí yiwa, lé bío á bío 6a nùpua wee mí á wé lé mu bè-beení á le Dónbeení yí máa tà yi.

Ho làndá lè le Dónbeení béeení bío

(Matiye 11.12-13)

¹⁶ «O *Moyiize làndá lè le *Dónbeení jì-cúa fèerowá vǎnna á pǎahú wá fèèe 6ueé 6ó a Zán Batiisi 6uenló yi. Wón 6uenló jii lé bún á le *Dónbeení béeení bío bueró jùhú 6úa yi, á 6a nùpua lè mí nì-kéní kéní wee jàa mín le béeení mu zoró yi wán.

(Matiye 5.18)

¹⁷ «Ho wáayi lè ho tá véro á wayi po ho làndá bín-za dèè na òtínú víló.

(Matiye 5.32)

¹⁸ «Báa na día mín háa ò o bínía fó há-veere yan léé há-fé. A yía fó a háa na 6àn báa día wo á yan mún lé o há-fé.»

O nǎfóro 6ánsó là a Lazaare wahüre

¹⁹ Bún mǎn ó o Yeesu pá bínía bío kà: «Nùpue 6úí hía wi bín á nǎfóro wi á wee zí há sí-sení na yáwá here. Wizooní 6úen6úen léé sǎnú díró o cǎn.

²⁰ Nì-khenii 6úí na yéni 6a le Lazaare, na sǎnía 6úen6úen vó lè há dokuaa á hía wee 6uee da a nǎfóro 6ánsó mu khúhú.

²¹ O síi yáa wee wé vá a nii mu òtínú na wee kùenka líi kúia yi lè ho díró. A bè bún wán, á 6a booní wee wé 6uee òenka a dokuaa.

²² Wizone 6úí ó o nì-khenii mu húrun, á le Dónbeení wáayi tonkarowá 6ueé líí lá a yóó bàrá a *Abarahaamu nísání. Bún mǎn ó o nǎfóro 6ánsó mún húrun á 6a nùna.

²³ Bío ó o wi ho nì-hǎnbó-lóhó yi, ó o lò wee be dàkhíina. O o hoonía mí yahó le mí í loí, ó o khèra mǎn o Abarahaamu ò o Lazaare kará a nísání.

²⁴ «Ó o von wo pǎnpǎn: «Wán 6úaa Abarahaamu, loí í mǎkárí yi á ù tonka a Lazaare le o dé mí nín-kiza jùhú mu jumu yi, á 6uee weé lè í òenle, lé bío á í lò 6èntín wee be ho dǎhú na ká yi dàkhíina.»

²⁵ Ká a Abarahaamu máhá bía nǎn wo yi: «Í za, le ù yi, bío á ù yío fù lua á ù yí mu bè-sení càrèè á wèra lè ù síi, ò o Lazaare bío wó há yinyio. Ho zuia á wón yú mí lònbee cùnú á ùnén 6èn yú le lònbee.

²⁶ Bún pá níí ló, á ho kǎ-be-beení wi warén làa mia pǎahú, bèra a na ká bío le mí í lé hen á á khí mí cǎn á 6a yí òan mu. A nùpue mún yí dà máa lé hen na á ù khíi wi yi máa 6uen wa cǎn.»

²⁷ «Ó o nǎfóro 6ánsó bío nǎn wo yi: «Í pá à bíní í fio fo. Sábéré à ù tonka a Lazaare mu ò o líi wán maá zíi.

²⁸ Wán zàwa nùwá hǎnù líi wi bín, ò o líi jí 6a zeñ wán à bán wáa yí 6uee zo le lònbe-beení na ká lahó yi.»

²⁹ O o Abarahaamu bío nǎn wo yi: «O *Moyiize làndá lè le *Dónbeení jì-cúa fèerowá bióní wi bín, le mǎn zàwa mu wé jí hǎn.»

³⁰ O o nǎfóro 6ánsó bío: «Wán 6úaa Abarahaamu, bún pá máa yí 6a. Hen ká bío húrun nì-kéní 6úí lá lío líon 6a cǎn á 6a à yèremá wára.»

³¹ Ká a Abarahaamu máhá bía nǎn wo yi: «Ká 6a yí máa jí a Moyiize lè le Dónbeení jì-cúa fèerowá cǎn, á hǎrí à nì-hío 6úí vèe, á 6a pá máa tà.»»

17

Yí khá mí ninza dé bè-kohó wéroró yi

(Matiye 18.6-7; Maaki 9.42)

¹ Bún mǎn ó o Yeesu bío nǎn mí nì-kenínia yi: «Bíó wee vá a nùpue dé mu bè-kohó wéroró yi bún yí dà máa hè huúu. Èè ká yía máhá níí bò mu bío, wón á ho yéréké è sá yi.

² Hǎrí 6a ca le hue-beení o fonle yi à lèe dé ho muhú yi, bún pá à wé wayí á à poí le lònbee na á yí o ká mu lé orén nǎn á 6a háyúwá na ká nì-kéní 6úí wó mu bè-kohó.

³ Mí cén pa mítén bío sese.

Mí ninza bè-kora sèndíaró bío

(Matiye 18.21-22)

«Hen ká mi ninza búí wó khon làa fo à ù zéeni a wékheró na a yi. Ká a tà le mí ì khí mu yi, à ù sén mu día na a yi.»

⁴ Ká a wó khon làa fo le wizon-kùure yi há zen cúa-hèpun, à mu lè mí dà-kéni kéní ó o wee búee òn ù yahó le mí ì khí mu yi, à ù sén mu día na a yi.»

Le slidéro na ka le ho mutáadè beere bio

(Matiye 17.20)

⁵ Ba tonkarowá bía non wo yi: «Núhúso, dé wa slidéro wán.»

⁶ O o Núhúso bía: «Hen ká mi slidéro na khúekhúe lè ho mutáadè beere bio á mi yáá pá lá tà le mí ì wé làa bio, á mi lá dà à bio ò na * le v́indèè na ká yi: «Dè ho lahó na ù wi yi a vaa zoo fá ütèn ho muhú yi, á le è wé mu.»

O ton-sá tonló bio

⁷ «Hen ká minén ó o búí ton-sá lá wi á wee va a mǎhú táá o wee pa a sároni búaa síi, ká a ló há mana yi buara, á mi ì bio le o ò èni búee kéni ò o dí le?»

⁸ Yínóni bio ká mi ì bio ò na a yi le: «Sá ho ònlo na mi, wíoka ütèn à ù lá ho buennáa le 1 dí à ì ju. Bún món á únén mǎhá à dí ká ù ju.»

⁹ O so o t̀èni mí ton-sá mu yi bio 6a le o wé ó o wó bio yi le? Búee.

¹⁰ Minén bio làa bún mún lée dà-kéni. Bio le Dónbeení le mí wé ká mi wó mu wó, á mi bio bio ká: «Wa lée ton-sáwá na á núpue yí ko ò o na bio yi. Bio 6a le wa wé lé bún mí dòn á wa wó.»

O Yeesu weéra 6a búeréwá núwá píru

¹¹ Bio ó o Yeesu wee va ho Zeruzaléemu, ó o bò le stii na wi ho *Samaríi lè ho Kalílee páahú yi.

¹² O o vaá wee sùará ho lóhó búí yi, à *búeréwá núwá píru wee sí a yahó. A 6a khèra òn

¹³ à 6a wee wǎamaka p̀np̀n: «Yeesu! Ní-karánlo! Zúrú wa mǎkárí.»

¹⁴ Bio ó o Yeesu m̀n 6a, ó o bía non 6a yi: «Mí lén vaa zéeni mítèn lè le *Dónbeení yankarowá.»†

A bio 6a bò mín wee va bún, á 6a wán.

¹⁵ Bio 6a ní-kéni m̀n ò o wán, ó o b́nía tò mí laá yi á wee khòoni le Dónbeení p̀np̀n ká a buen,

¹⁶ á búee líí búrá a Yeesu tá, á yahó bó ho tá yi, ò o wee dé o b́aráká. O lée Samaríi níi.

¹⁷ O o Yeesu wǎa bía: «Ba mí núwá píru búenbúen yí wán le? A 6a núwá dènú na ká òn zon wen?»

¹⁸ Bán òhú ó o búí yí leékaa ò o b́nii búee búaaani le Dónbeení ká mu yínóni ho síi veere núpue na ká mí dòn le?»

¹⁹ Bún món ó o Yeesu bía non wo yi: «Lii híni lén, à ù slidéro mi weéra fo.»

O Núpue Za b́ni buenló bio

²⁰ Wizonle búí á 6a *Farízéwa túara a Yeesu yi le lé ho páahú yén á le *Dónbeení b́èni á à buen yi. O o bía non 6a yi: «Le Dónbeení b́èni búenló yínóni bio na wee mí làa yío.»

²¹ Ba máa bio le: «Mí loí, mu wi hen» táá «Lé vaá hen á mu wi yi.» Lé bio á mí ko à mí zúrú mu le le Dónbeení b́èni wi làa mia wó.»

²² Bún món ó o bía non mí ní-kenínia yi: «Pǎahú búí búee dá ó o *Núpue Za wizooni dà-kéni búí á mí slá á à vá yi lè ho mílò ká mí máa mi le.»

(Matiye 24.23-28)

²³ «Ba à bio ò na mia: «O wi hen» táá «Lé vaá làa hen ó o wi yi.» Éé ká mí yí va bún, mí yi lùwí mu bio yi.»

²⁴ Làa bio ká ho vlohó juúina ho wáyí lùe búí à mu khoomu ò èni kéri lùu búenbúen, lé bún b́an síi ó o Núpue Za b́ni búenló wizonle bio khíi wéráa.

²⁵ Éé ká a mǎhá ko ò o ló be làa sòobé vé, à ho páahú na ká núpua pí a bio.

(Matiye 24.37-41)

²⁶ «Bio wó a Nòwee páahú lé bio b́an síi khíi wé o *Núpue Za b́ni búenló páahú.»‡

²⁷ Ba núpua hía wee dí ká 6a à ju, á wee ya mín ká 6a a yéé mí záwa mín yi fúaa ǹnzon na ó o Nòwee zon ho won-beeni yi á mu jun-beeni buara búee bó 6a búenbúen.

²⁸ Mu mún khíi wé làa bio hía wó a Looote páahú. § Ba núpua hía wee dí á wee ju, á wee ya ká 6a a yéé mí biowa, á wee dí ká 6a a so.

* 17:6 Bio ó o Yeesu bía binbiri lé bio ká: «Hen ká mi slidéro lá búaa yú ho mutáadè beere na ćinú yi.» Ba zúúfúwa ćn á ho mutáadè beere lé dío ka ćinú po mu bè-díni bia búenbúen. Ba wee wé ní ho b́an bia kúee le zéeni yi, à le símu wíoka dé wán. † 17:14 Le Dónbeení yankarowá mí dòn lé bía hía wee wé bio le o núpue na mu búemu wámú lá wi yi á wán, ó o wǎa dà à zo 6a núpua òhú. Mí loí Levii núwá (Psaumes) 13.49. ‡ 17:26 Mí loí Bio Núhú B́èni v́aahú (Genèse)

²⁹ Εε κά n̄nzoñ na ó o Looete ló ho Sodoomu yi, á ho d̄shũ lè ho k̄iribĩ ló ho wáayi á tò 6a wán, á 6ó 6a véenia.

³⁰ Lé b̄n̄n 6àn síi mún kh̄ii wé n̄nzoñ na ó o Nùpue Za ko ò o mi wán.

³¹ Mu zoñ á yia wi mí z̄ii lòho yí bío le mí ì lii á zoó khuii mí s̄ia, á yia h̄a mana yi mún yí bío le mí ì b̄inĩ ì buen mí z̄ii.

³² Mi leéka a Looete 6àn h̄a bío.*

³³ Yia wi ò o fenĩ mí mukānĩ wón á à v̄inĩ le. Ká yia v̄inĩa mí mukānĩ wón á à yí le.

³⁴ «Le ì bío mu na mia: Mu zoñ t̄n̄aahũ á 6a n̄upua n̄uwá ñun na páania d̄uma le d̄amu d̄eè dà-kénĩ wán, ó o n̄i-kénĩ á à fé è lénnáa, ká yia so á à día.

³⁵ Ba h̄aawa n̄uwá ñun na páania wee ni mu bío, ó o n̄i-kénĩ á à fé è lénnáa, ká yia so á à día.

³⁶ [Ba báawa n̄uwá ñun na wi h̄a mana yi, ó o n̄i-kénĩ 6a á fé è lénnáa, ká 6a à día a n̄i-kénĩ.]

³⁷ O o n̄i-keninia t̄uara a yi: «N̄uh̄ũso, lé wen á mu ù wé yi?» O o b̄ia n̄on 6a yi: «Hen na ó o yà-h̄inii día yi, lé b̄n̄n á 6a d̄uúawá wee wé fè mín yi.»

18

O maháa là a cítĩ-fl wáhiire

¹ Bío ó o Yeesu wi ò o zéeni lè mí n̄i-keninia le 6a ko 6a wé fio f̄ééé à bàra yí t̄è h̄uúu, ó o wá le wáhiire na kà n̄on 6a yi:

² «Cítĩ-fl 6úii h̄ia wi lóhó 6úii yi. O yí máa z̄ón Dónbeenĩ, á mún yí máa k̄n̄bi n̄upue.

³ Maháa 6úii mún h̄ia wi ho ló-kénĩ mu yí á wee buen o n̄ii mu c̄ón f̄ééé à 6uee bío bío kà na a yi: «Mĩ ìn̄én le ì fiosó t̄úúá.»

⁴ O wó mu míana ò o n̄ii mu wee p̄l a bío. Ká mu mahá a va á yí, ò o sá san ó o wee bío mí yi: «Yí máa z̄ón le Dónbeenĩ, á ì mún yí máa k̄n̄bi n̄upue b̄n̄n bon,

⁵ ká a maháa na kà 6̄en̄t̄n lan m̄ii d̄akh̄iina. I ì wé bío ó o wee cà, ò o wé yí 6uee d̄n̄n séé mi.»

⁶ O o N̄uh̄ũso b̄inia b̄ia n̄on 6a yi: «Mi loñ bío ó o cítĩ-fl-kohó mu na kà wó.

⁷ Mi wee leéka le le Dónbeenĩ so máa na ho t̄úúá s̄ini b̄ia le hueekaa yi na wee ve le p̄n̄p̄n̄ le wisoni lè ho t̄n̄aahũ yi le?

⁸ Le ì bío mu na mia: Le è na ho t̄úúá s̄ini 6a yi ho p̄aahũ na mu ko yi. Εε ká a *N̄upue Za mahá kh̄ii b̄inia 6uara, ó o 6ueé yí 6a n̄upua na dó mí s̄ia le Dónbeenĩ yi ho tá wán le?»

O Fariz̄e là a l̄anpó fé wáhiire

⁹ O mún b̄inia wá le wáhiire 6úii á b̄ò b̄ia wee leéka le mí t̄erénna à 6a wee z̄uañ b̄ia ká yi wán:

¹⁰ «N̄upua n̄uwá ñun 6úii h̄ia wá yòó wé ho fioró le *Dónbeenĩ z̄i-beeni yi. O n̄i-kénĩ lée *Fariz̄e ká yia so lée *l̄anpó fé.

¹¹ O o Fariz̄e zoó f̄ará d̄n̄n ho wáayi á wee fio mí yi kà: «Dónbeenĩ, ì wee dé ù b̄aráka, lé bío á ì yi ka lè 6a n̄upua na ká bío. 'Ba wee t̄è 6a n̄upua wán, á wee ñuaa, á lé 6a h̄á-féwá, s̄n̄kú o l̄anpó fé na kà.

¹² Ìn̄én wee ì ì ñii h̄a cúa-ñun ho yáwá ñuh̄ũ dà-kénĩ yi, á bío á ì wee yí 6àn cúa-pirú ñii á ì mún wee na foñ.»

¹³ O o l̄anpó fé wón vá lii d̄n̄n le k̄uèrè yi á yáá yí wi ò o hóonĩ mí yahó ho wáayi á wee hiimika ká a bío mí ñi-káa yi kà: «Dónbeenĩ, mak̄ári m̄ii, ì lée bè-kora wéro.»

¹⁴ O o Yeesu b̄inia b̄ia bío kà: «Le ì bío mu na mia: 'Ba n̄uwá ñun mu t̄aahũ ó o l̄anpó fé lé yia b̄inia van mí z̄ii ká a t̄erénna le Dónbeenĩ yahó. Lé bío á yia wee yòonĩ mít̄en á le Dónbeenĩ á à liinĩ, ká yia wee liinĩ mít̄en á le è yòonĩ.»

Ba guan 6a háyúwá guararáa o Yeesu c̄ón

(Mat̄iye 19.13-15; Maaki 10.13-16)

¹⁵ H̄arĩ 6a háyúwá á n̄upua 6úii guan guararáa o Yeesu c̄ón le o bè mí níni 6a wán. Bío ó o n̄i-keninia m̄on mu, á 6a wee zá làa ba.

¹⁶ Ká a Yeesu mahá von 6a, ò o b̄ia: «Mĩ día le 6a háyúwá wé buen ì c̄ón, mi yí h̄è 6a, lé bío le *Dónbeenĩ b̄eñĩ bío s̄á b̄ia ka lè 6a bío síi yi.

¹⁷ Le ì mí ho t̄úúá na mia: Yia yí tà le Dónbeenĩ b̄eñĩ bío là a háyónza bío síi, á 6anso yí dà máa zo le yi h̄uúu.»

Ho n̄af̄oró 6ansowá lè le Dónbeenĩ b̄eñĩ bío

(Mat̄iye 19.16-30; Maaki 10.17-31)

* 17:32 Mi Loñ Bío N̄uh̄ũ B̄úeenĩ v̄uahũ (Gen̄ése) 19.26

¹⁸ Ba *zúífùwa núnása nĩ-kéní búí túara a Yeesu yi: «Nĩ-kàránlo tente, í ko à ì wé mu yén à yíráa le mukáni na máa vé.»

¹⁹ O o Yeesu bía nòn wo yi: «Lée webio nòn á fo wee veráa mi làa nĩ-tente? Nĩ-tente mia ká mu yínáí le Dónbeení mí dòn.

²⁰ Fo zú le Dónbeení làndáwá na ká: Yí wé há-fénlò táá bá-fénlò, yí búe nùpue, yí nuaa bío, yí fí sáberé mi ninza nii, kànbi mìn maá le mìn nu. »

²¹ O o nii bía nòn wo yi: «Bún búenbúen á ì bò yi hárí í yàrónzámu páahú.»

²² Bío ó o Yeesu náj a nĩ-cúa vó, ó o bía nòn wo yi: «Bío dà-kéní pá fòora fon. Vaa yéé bío wí ù cón búenbúen à sanká bán wáí na ba nĩ-khenia yi, bún ká fo ò yí ho náfòró ho wáayi. Bún món à ù bíní búee bè mii.»

²³ Ká a nii mu náj há bíoní mu, ó o sánia tò, lé bío ó o nii bío boo dà.

²⁴ Bío ó o Yeesu mòn ò o yahó so, ó o bía bío ká: «Ho náfòró bánsowà zoró le Dónbeení béení yi bènín á à wé here.

²⁵ O cón-núúmúktú zoró lè ho mísmí káhtú á à wé wayi á à poí o náfòró bánso zoró le Dónbeení béení yi.»

²⁶ A bía ðín wee náj a bíoní túara a yi: «Éee! A yía wáa dà à fen lée wée?»

²⁷ O o Yeesu bía nòn ba yi: «Bío yí dà máa wé ba nùpua cón á dà wee wé le Dónbeení cón.»

²⁸ Bún món ó o Piere bía nòn wo yi: «Loí, warén ló díá bío lá wí wa cón à wa bò fon.»

²⁹ O o Yeesu bía nòn ba yi: «Le í mí ho túúá na mia: Yía ló díá mí zii, táá mìn háa, lè mìn záwa, lè mìn núwá, lè mí záwa le Dónbeení béení bío yi,

³⁰ ó ò yí bío cèrèe á à poí bún ho páahú na wa wí yi, á mún pá à yí le mukáni na máa vé ho yíró na lua yi.»

O Yeesu wiokaa wee bío mí húmú lè mí vèeró bío

(Matiye 20.17-19; Maaki 10.32-34)

³¹ O Yeesu fó mí nĩ-kenínia píru nún mí nùhú wán á bía nòn ba yi: «Mí loí, wa wee yòo ho Zeruzalemu, á bío búenbúen na le *Dónbeení nĩ-cúa fèerowá túara o *Nùpue Za dání yi á nii yòó sí bín.

³² Lé bío ba à dé o bía yí zú le Dónbeení nii yi, á bán ñ zùarí yi, á à là, á à pùtíni mí jinsání ì kúee o wán.

³³ Ba à ha a lè há làbàani, á à búe o. Ká mu wizooní tìn zoñ, o ò vèe.»

³⁴ Ká a nĩ-kenínia máhá yí zúna dèe woon mu yi. Há bíoní mu bán kúará á sá ba yi á ba yi zú bío ó o Yeesu wí ò o bío nùhú.

O Yeesu héra a muíi búí yíó ho Zerikoo yi

(Matiye 20.29-34; Maaki 10.46-52)

³⁵ Bío ó o Yeesu vaá wee sùará ho Zerikoo yi, á bún ò o muíi búí kará ho wáhtú nísání wee fioka.

³⁶ Bío ó o náj ba záamáa na wee khíí sá, ó o túara bío wee wé.

³⁷ A ba bía nòn wo yi le lé o Nazareete nii Yeesu lé yía wee khíí.

³⁸ O o wee bío pónpón: «*Daviide Za, Yeesu, makáí mii!»

³⁹ A bía wí ho yahó wee námaka a yi le o wé tété. Ká a yáá wiokaa wee wáama lè mí sòobé: «Daviide Za, makáí mii!»

⁴⁰ O o Yeesu ðín ò o le ba búa a muíi mu búennáa. Bío ó o búee ðán, ó o túara a yi:

⁴¹ «Lée webio á fo le í wé na fon?» O o bía: «Núhúso, wé le í yío à wé mi.»

⁴² O o Yeesu bía nòn wo yi: «Wáa mi, bío fo dó ù síi mii lé bún á ì wéeráa fo.»

⁴³ Mí lahó yi ó o dèenía wee mi, á bò a Yeesu yi á wee khòoní le Dónbeení. A ba záamáa búenbúen mòn mu á ba mún wee khòoní le Dónbeení.

19

O Yeesu là a Zasee bío

¹ Bío ó o Yeesu vaá zon ho Zerikoo, ó o tò ho yi wee káa.

² O nii búí wí ho lóhó mu yi á yèni ba le Zasee. O lé ho *lànpo féwá nùhúso búí, á náfòró wí.

³ O wee cà ò o mi a Yeesu à zúrí, ó o wó san, lé bío ba nùpua boo dà, ò o mún lé o nĩ-búinbúí.

⁴ O o lúwa dú ho yahó á vaá yòora le vándè-beení búí na ba le sikomòore, na ðín hen na ó o Yeesu wá búee khíí yi, ò o ðán mináa wo.

⁵ Bío ó o Yeesu búee ðán le lùe mu, ó o hoonía mí yahó ò o von wo: «Zasee, búee líi fùafùu. Lé fo á ì ko à ì làa wán ho zuia.»

⁶ O o Zasee dèenía bánbáa líon, á líí fó a Yeesu vannáa mí zii lè há zámakaa.

* 18:20 Mí loí Léró vùahú (Exode) 20.12-16; Làndá zéeniló vùahú (Deutéronome) 5.16-20

⁷ A bia búenbúen na mɔn mu á mu yí sí yí á 6a wee hùahũaaka: «O nùpue mu vaá làara a bè-kora wéro wán.»

⁸ Ká a Zasee wón mahá hínɔn yòò ðín o Yeesu yahó ò o wee bío: «Núhũso, lorí, í nńi bío 6àn sanká màní á ì ì na 6a nń-khenia yí, ká í mún tò a 6úi wán mu 6úi yí, á ì ì na mu 6àn cúa-náa 6ànso yí.»

⁹ O o Yeesu bia nɔn wo yí: «Le zlí na ká nùpua wáa kánía ho zuia, lé bío ó o nńi na ká mún lé o *Abarahaamu m̀nmanńi 6úi.

¹⁰ Lé bío ó o *Nùpue Za 6uara wá 6ueé cá bia khèra lè le Dónbeení, á à fení.»

Ho sánú kùràa wahiire

(Matiye 25.14-30)

¹¹ O o Yeesu bínia wá le wahiire dà-kéní á nɔn bia ðín ja há bíoní mu yí. Lé bío ó o sùaráa lè ho Zeruzaleemu, á 6a mún wee leéka le le *Dónbeení b́eení á à ðeení ì zéení míten mí lahó yí.

¹² Bío ká lé bío ó o bío: «Nńi 6úi na sá se mún zlí á ko ò o lá le b́eení, ó o ló van ho kshũ 6úi na dání nàyi á wá vaá lá le b́in ká a b́iní ì 6uen.*

¹³ Sáni ò o lén, ó o von mí ton-sáwá nùwá píurú á sankaa ho sánú kùràa† dà-kéní kéní nɔn yí, ò o bío: «Mi bánbá duan làa ho ká í ì 6uen.»

¹⁴ Ká 6a kshũsa mahá jina a á 6a tonkaa 6a nùpua le 6a ja a m̀n à vaa bío bío ká: «Wa yí wi ò o nńi mu wé wa b́e.»

¹⁵ «Bí o b́e ó o vaá lá mí b́eení bínia 6uara mún kshũ, ó o von 6a ton-sáwá na ó o kàrafáa mí sánú yí. O wi ò o zũn bío 6a sá yú làa ho.

¹⁶ «Ó o nín-yání nùpue 6uara á bío: «Núhũso, ù sánú kùurè na á ù nɔn mĩ á ì bínia yú há kùràa bío píurú séeńia.»

¹⁷ O o b́e bío nɔn wo yí: «Fo6úa, fo wó se. Fo lée ton-sá tente, bío á fo téréńna mu bè-wńíwá yí, á ì ì bàrà fo há ló-beera bío píurú jũhũ wán.»

¹⁸ «Á yía sá 6uara 6ueé bío: «Núhũso, ù sánú kùurè na á ù nɔn mĩ á ì bínia yú há kùràa bío hònú séeńia.»

¹⁹ O o b́e bío nɔn wo yí: «A ùńen á ì ì bàrà há ló-beera bío hònú jũhũ wán.»

²⁰ «Ó o 6úi bínia 6uara 6ueé bío: «Núhũso, ù sánú kùurè na á ù nɔn mĩ, nín-ðio. Í lá dó le le nín-kéní yí bàrà,

²¹ lé bío á ì zána fo. Fo lé o nùpue na mukání jii. Fo wee lá bío á ù yí bàrà, á wee lá ho ðínló na á ù yí dù.»

²² «Ó o b́e bío nɔn wo yí: «Ton-sá kohó yén! Í ì cífi fo ù kùrú ji-cúa wán. Fo fù zũ le í jii, á wee lá bío á ì yí bàrà, á mún wee lá ho ðínló na á ì yí dù,

²³ ká b́un fo zũ, á lée webio nɔn á ù yí vaá bàrà le ho banki yí? Se bío á ì bínia 6uara, á ì lá 6ueé fé le lè le 6àn cúnú.»

²⁴ «Bún m̀n ó o bío nɔn bia wi b́in yí: «Mí fé ho sánú kùurè mu o c̀n à na há kùràa bío píurú 6ànso yí.»

²⁵ A 6a bío nɔn wo yí: «Núhũso, wón á há bío píurú wi c̀n vó.»

²⁶ O o bío nɔn 6a yí: «Le í bío mu na mia: Yía bío wí á 6a à b́iní ì na mu 6úi wo yí á à bè mu wán. Ee ká yía bío mia, á hàrí mu bè-za na wi o c̀n á 6a pá à fé.

²⁷ Ká í zúkusa na yí wí á ì wé 6a b́e á mí 6ua 6uennáa hen à 6uee 6úe í yío yí.»

²⁸ Bío ó o Yeesu bia b́un vó, ó o khĩina dú 6a yahó á jɔn ho Zeruzaleemu.

O Yeesu zoró ho Zeruzaleemu yí

(Matiye 21.1-11, 15-17; Maaki 11.1-10; Zán 12.12-16)

²⁹ Bío ó o Yeesu vaá sùaráa ho Betefazee lè ho Betanii yí, le 6úee na 6a wee ve làa Oliivewa vńsła 6úee nńsání, ó o tonkaa mí nń-kenínia nùwá jɔn á bia nɔn yí:

³⁰ «Mí lén va ho lóhó na vaá mí yahó yí, ká mí vaá d̄n, á mí ì mí sũnpè-za na á nùpue ðín yí yòora yí m̀n hũuú ká a can ðín. Mí fee wo 6ua 6uennáa.

³¹ Ká a 6úi tũara mia le lée webio nɔn mí wee feeráa wo, à mí bío na 6ànso yí: «O Núhũso màkóo wi o yí.»

³² A bia ó o tonkaa wá van, á mu búenbúen vaá wó làa bío ó o Yeesu bíaráa mu.

³³ Bío 6a wee fee o sũnpè-za mu, á bia te o wee tũa 6a yí: «Lée webio nɔn á mí wee feeráa o sũnpè-za mu?»

³⁴ A 6a bío: «O Núhũso màkóo wi o yí.»

* **19:12** Mu 6àn sńi há wó ho páahũ mu yí: Bío ó o Heroode Nń-beení hía hũrun, ó o za Heroode Aakelayuusi ló van ho Oroomu á wá va cá le b́eení á 6ueé zoráa mún maá lahó yí, á 6a zũifũwa tonkaa 6a nùpua le 6a ja a m̀n à vaa bío le mí yí tá a bío. † **19:13** Mu páahũ ká ho sánú kùurè dà-kéní á 6a yèera a ho 6àn wárí á à yí ò nùpue nń-kéní wizooni khĩmání sámú sánńi.

³⁵ Bún mǎn á 6a buan o sǔnpè-za mu buararáa o Yeesu cǎn, à bò mí kánbunwà o wán, à 6a buan wo yí ó o Yeesu yòra.

³⁶ Bío ó o lá ho wǎhǔ wà, á 6a nùpua wee bá mí kánbunwà ho wǎhǔ wán o yahó.

³⁷ Bío ó o búakáa wee birón há Oliiwewa vǐnsɩa búee á wà vaá sùarà ho Zeruzalɛmu yi, á 6a zǎamáa na lé o nǐ-kenínia búenbúen wee zámaka, á 6a búakáa wee khòoní le Dónbeení pǎnpǎn ho yéréké bè-beera na 6a mǎn bío yi:

³⁸ Ba wee bío:

«Le le Dónbeení wé mu bè-tentewá
lá a béε *Daviide na bò o buen o Núhɩso yèni yi.
Ho héérà kéri ho wáyai,
à ho cùkú lè le yèn-beení bío sí le Dónbeení
na dà mu bío búenbúen jǔhǔ wán yi.»

³⁹ A 6a *Farizɛwa búí na wi 6a zǎamáa tǎahǔ bía nǎn o Yeesu yi: «Nǐ-karánlo, bío le ũ nǐ-kenínia wé tété.»

⁴⁰ O o Yeesu bía: «Ká 6a wó tété, á há huua pá à wáamaka.»

O Yeesu wee wá ho Zeruzalɛmu bío yi

⁴¹ Bío ó o Yeesu vaá sùarà ho Zeruzalɛmu yi, á yílo mǎn ho, ó o wee wá ho nǐpomu bío yi, ⁴² ká a bío: «Éee Zeruzalɛmusa, mi yáá mún lá zǔna bío dà à na ho héérà mia ho zuia bío há. Éε ká mu màhá wáa sánkaa mia. Mí yí dà mu máa mi.

⁴³ Lé bío ho pǎahǔ búí khíi dà, á mi zúkúsa á à kéení i kǎnǐ mia, á à fífaka yi.

⁴⁴ Ba à fi mi lóhó lè minén búenbúen dúkúdúkúdúkú. Ba máa díá á hàri huee máa kéri mí nínza huee wán mi lóhó mu yi, lé bío mí yí zǔna ho pǎahǔ na le Dónbeení buara mi bío yi.»

O Yeesu nǎn 6a bè-yéerowá

(Matiye 21.12-13; Maaki 11.15-17; Zán 2.13-16)

⁴⁵ Bún mǎn ó o Yeesu zon le *Dónbeení zǐ-beení yi á zoó wee ja 6a bè-yéerowá ká a bío na 6a yi:

⁴⁶ «Le Dónbeení bía mí bióní vǎnna yi: † zǐ á à wé floró zǐ,‡ ká minén wó le lè 6a kǎnlowá lùe.»

⁴⁷ O Yeesu lá wee wé kǎrán 6a nùpua le Dónbeení zǐ-beení yi làa wizooní búenbúen. A le *Dónbeení yankarowá júnása, lè ho *lándá bío zéenílowa, lè mu nǐpomu júnása wee cá bío 6a à wé è búeráa o Yeesu.

⁴⁸ Ká bío 6a à wé è yíràa wo á 6a yí zǔ, lé bío ó o bióní jǐló sí 6a nùpua búenbúen yi.

20

Ba wi 6a zǔn hen na ó o Yeesu pǎnká ló yi

(Matiye 21.23-27; Maaki 11.27-33)

¹ Wizonle búí ká a Yeesu wee kǎrán 6a nùpua le *Dónbeení zǐ-beení yi ká a bue le bín-tente, á 6a *yankarowá júnása, lè ho *lándá bío zéenílowa, lè 6a *zúífúwa nǐ-kía

² búee wee tùa wo yi: «Zéení bío nǎn á ũ wee wéráa há wárá mu? Lée wée nǎn mu 6án níi forí?»

³ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Ínén mún ñ tùa mia, mi bío na mií:

⁴ Lée wée hía nǎn le níi le o Zán wé bátízé 6a nùpua? Lé le Dónbeení lée, tàá lé 6a nùpua?»

⁵ A 6a ñin wee bío mín yi: «Hen ká wa le lé le Dónbeení, o ò bío le lée webio nǎn á wa yí táràa o bío.

⁶ Ká wa mún le lé 6a nùpua tonkaa wo, á 6a zǎamáa á à lèeka wen lè há huua á à búe. Lé bío á 6a láa mu yi kénkén le o Zán lé le *Dónbeení jǐ-cúa fεero.»

⁷ A 6a wáa bía le mí yí zǔ yía nǎn le níi mu o Zán yi.

⁸ O o Yeesu 6èn bía nǎn 6a yi: «Áwa, ínén mún máa zéení yía nǎn le níi mií á í wee wéráa bío ká.»

Ho érézén vǐnsɩa buahó vǎrowá wáhiire

(Matiye 21.33-46; Maaki 12.1-12)

⁹ Bún mǎn ó o Yeesu wà le wáhiire na ká nǎn 6a zǎamáa yi: «Níi búí hía léra mí érézén vǐnsɩa buahó á nǎn 6a nùpua na làa wó wǎanía tò bío 6a khíi na a yi wán, le 6a wé va ho, o o wá van le khúii na náyi á wá vaá mia bín.

¹⁰ Pǎahǔ na ho érézén wee be yi, ó o tonkaa mí ton-sá nǐ-kéní le o va 6a nùpua mu cǎn le 6a khé bío bío sá mí yi á na. A 6a nùpua mu vaá han wo, á díá ó o wà lè mí nín-káamáa.

¹¹ O o mǎhǔ 6ánso bínia tonkaa mí ton-sá veere, á 6a mún vaá là wón á han jǎn, ó o wà à 6a yí nǎn dεε wo yi.

† 19:46 Mi lorí Ezayii vǎahǔ 56.7

¹² O o pá bínia tonkaa 6a núwá tɪn níi, á wón 6a mún vaá han 6óoníkkaa yi, á ɲon.

¹³ «Ó o mǎhú 6ánsò wáa bíá: «Eee í wáa à wé kaka coon? Awa, í i tonka í za na á í wa làa sòobéé, ɲún-sí á wón 6a à kǎnbi.» O o bíá ɲon mí za mu yi le o híni lén, á wón hínan wá.

¹⁴ Eé ká bío 6a nùpua mu yère dá a wán, á 6a wee bío mín yi: «Yia lua kà lé yia á ho mǎhú bío khií sí yi. Mi wa 6úe o, á ho mǎhú bío wáa à sí wen.»

¹⁵ A 6a hínan wíira á kǎra léé 6ó díá.» O o Yeesu wáa tùara 6a yi: «Àwa! Lé mu yén á ho mǎhú 6ánsò ò wé làa ba?

¹⁶ O ò 6uen 6ueé 6úe 6a nùpua mu, ká a cà nǐ-vio á à kúee mí mǎhú mu yi.» Bío 6a nùpua ɲá há bíoní mu, á 6a bíá: «Póon! Bún máa wé.»

¹⁷ Ká a Yeesu mǎhá fá mí yío 6a yi ò o bíá: «Le Dónbeení bíoní vǎahú bíoní na ká kúará lé mu yén?

«Le huee na 6a so-sowa lá pá díá, lé dío háa bínia 6ueé 6uan ho soró dǐnia.»

¹⁸ Yia lùwá le huee mu wán á 6ánsò sǎnia á à yáa.

Ká yia á le 6èn kùera lion wán, á 6ánsò á à fùfùuka.»*

¹⁹ A 6a *yankarowá ɲúnása lè ho *lándá bío zéenílowa zúna le lé 6arén á le wáhiire mu wá bò wán, á 6a dèenia wee cà a wíiró yahó, ká 6a mǎhá zána 6a nùpua.

Ho lǎnpó caló à na ho Oroomu béé yi bío

(Matiye 22.15-22; Maaki 12.13-17)

²⁰ Bún mǎn á 6a wee hùen o Yeesu. Ba tonkaa 6a ɲinbáwa 6úí na wee wé mítén lòn nùpua na téréna. Ba le bán khúaa o ɲii yi à yí o bín-kohó 6úí bè yi déraa wo yia wi ho kǎhú ɲúhú wán níi yi.

²¹ A 6a tùara a yi: «Nǐ-káranlo, wa zú le bío fo wee bío làa bío fo wee káran lé 6a nùpua á téréna. Fo yí máa ká nùpue yío. Bío le Dónbeení le 6a nùpua wé 6ua lè mítén lé bún 6án káranló binbirí á fo wee na.

²² Awa! A ũ bío na wen: Wa lándá yi á ho lǎnpó ko ho wé cà na ho Oroomu kǎhú béé yi léé, táa mu yí ko làa wéró?»

²³ O o Yeesu zúna 6a hénní bío, ó o bíá ɲon 6a yi:

²⁴ «Mi zéení le wén-hǎnló 6úí làa mi. Ho yahó lè le yèni na wi le wén-hǎnló mu wán á wé te?» A 6a bíá: «Lé o béé.»

²⁵ O o Yeesu bíá ɲon 6a yi: «Àwa. Bío sá a béé yi à mi na a yi, ká bío 6èn bío sá le Dónbeení yi à mi na mu dén yi.»

²⁶ O bíoní na ó o bíá á 6a yí mǎn bín-kohó 6úí na 6a dà a bè yi á à wíiraa wo 6a nùpua yahó. Bío ó o bíá wó 6a coon, á 6a dǐn tétété.

Ba nǐ-hía vèeró bío

(Matiye 22.23-33; Maaki 12.18-27)

²⁷ Ba *Saduséwa lé bíá le 6a nǐ-hía máa vèe. Lé bán núwá yen 6úí 6uara a Yeesu cón 6ueé tùara a yi:

²⁸ «Nǐ-káranlo, bío ó o *Moyiize tùara henía ɲon wen lé bío ká: Hen ká a 6úí yan mín háa á húrún ò o yí yú za làa wo, á 6àn za ko ò o fé 6àn háa ya, à te 6a zàwa yi mín za mu yèni yi.†

²⁹ Ka lòn nùpua núwá hẹ̀ɲun 6úí lá léé zàwa síi, ó o yahón so yan mín háa á húrún ò o yí yú za làa wo.

³⁰ O o ɲun níi so fó a maháa mu yan,

³¹ bún mǎn ó o tɪn níi so fó yan, á 6a mí núwá hẹ̀ɲun yan wo bèenia á húrunka, ò o 6úí yí yú za làa wo.

³² Mu 6àn véenii ó o háa mu mún húrún.

³³ Ayà, ɲonzoŋ na 6a nǐ-hía á à vèe yi, ó o háa mu bío ò sí a yén yi? Bío 6a mí núwá hẹ̀ɲun mǎhá yan wo bèenia.»

³⁴ O o Yeesu bíá ɲon 6a yi: «Ho dǐmǐná na lòn bío báawa lè 6a háawa wee ya mín.

³⁵ Eé ká 6a báawa lè 6a háawa na ko 6a khií vèe à yí le mukáni ho dǐmǐná na bò o 6uen yi bán máa ya mín.

³⁶ Ba yí dà máa bíni máa hí, lé bío 6a 6onmín le le Dónbeení wáayi tonkarowá. Ba le le Dónbeení zàwa lé bío 6a vèera.

³⁷ Ho lahó na bíá le vǐndè-za na ho dǎhú wi yi bío, ó o Moyiize zéenia mu wéréwéré le 6a nǐ-hía khií vèe, ò o von o Núhúso le *Abarahaamu 6án Dónbeení là a *Izaaki 6án Dónbeení là a *Zakoobu 6án Dónbeení.‡

³⁸ Le Dónbeení lé bíá yío wi lua 6án Dónbeení, ká le yínǎi nǐ-hía 6án Dónbeení. Lé bío 6a 6úen6úen yío wi lua lerén bío yi.»

* 20:18 Mi loŋ Lení vǎahú (Psaumes) 118.22 † 20:28 Mi loŋ Lándá zéeníló vǎahú (Deutéronome) 25.5 ‡ 20:37 Mi loŋ Léró vǎahú (Exode) 3.6

³⁹ A ho *lándá bïo zéenilowa nùwá yèn búii bíá nòn wo yi: «Nì-kàránlo, fo bíá se.»

⁴⁰ Lé bïo 6a yí wi à 6a bíni khà mîten tùa wo yi làa bïo búii. §

O Krista stinii zúrlo bïo

(Matiye 22.41-46; Maaki 12.35-37)

⁴¹ O Yeesu bínià tùara 6a yi: «Ba da à wé kaka à bíoráa le o *Krista lé o *Daviide m̀ǹm̀ǹǹii?»

⁴² Lé bïo ó o Daviide mí bæere bíá mu há Leni vùahú yi:

◊ Nùhúso Dónbeení bíá nòn í Nùhúso yi:

Buee kɛɛní í nín-tíání,

⁴³ fúaa ká í búrá ũ zúkúsa ũ tá,

á ũ bò ũ zení wán.*

⁴⁴ Bïo ó o Daviide wee ve o Krista lè mí Nùhúso, o ò wé o nùhúso ká a mún pá à wé o m̀ǹm̀ǹǹii kaka?»

Mi pa miten ho lándá bïo zéenilowa bïo yi

(Matiye 23.6; Maaki 12.38-40)

⁴⁵ Bïo 6a zámáa dín wee jí a bíoní, ó o bíá nòn mí nì-kenínià yi:

⁴⁶ «Mi pa miten ho *lándá bïo zéenilowa bïo yi. Ba wa há báká-beera zíló à wé héekaráa. Ba wa 6a wé tɛɛní 6a yi lè le k̀ǹnbii 6a zámáa fɛm̀ínlò lara yi. Ho k̀ránlò zíní yahón lùà, lè ho d̀ínlò d̀íníi kɛɛníníà na seka 6a wé hueeka kɛɛní yi.

⁴⁷ Ba wee khà 6a maháawa juaa bïo, á mún wa ho floró na túee wéró à 6a nùpua leéka le 6a téréna. Lé bún búenbúen nòn á 6a lónbee khíi wíoka à dérúaa wán.»

21

O mahá-khenii hámu bïo

(Maaki 12.41-44)

¹ O Yeesu hóoníà mí yahó á lora khíi fò, ó o m̀ǹǹ ho náfòrò 6̀nsowá na wee kúee mí hámu há 6̀nkoní yi le *Dónbeení zí-beení yi.

² O o mún m̀ǹǹ o mahá-khenii búii ó o wee kúee mí tɛm̀ónwá bïo jùn,

³ ó o bíá: «Le í mí ho túiá na mia: O mahá-khenii na ká bïo na ó o kúaa á boo po bíá ká búenbúen bïo.

⁴ Lé bïo le wári na 6a búenbúen wó lè mí hámu lé dïo 6a yú puuníà. O orén lè mí khemu, ò o pá kúaa bïo wi o c̀ǹ búenbúen na ó o lá wé è dí.»

Le Dónbeení zí-beení floró bïo

(Matiye 24.1-8; Maaki 13.1-8)

⁵ Bïo 6a nùpua nùwá yèn búii wee bïo le Dónbeení zí-beení bïo, le le donkhueéra lè há *hue-sení lè mu bíowa na 6a wó lè mu hámu, ó o Yeesu bíá nòn 6a yi: ⁶ «Páahú búii khíi dá ká blo mí ylo wi wán ká á à fi. Hári huee máa kɛɛní mí nínza huee wán.»

Ho yéréké biowa na khíi wé á ho d̀m̀jnd á à vérdá

⁷ A 6a tùara a yi: «Nì-kàránlo, lé ho páahú yén á bún bïo so ò wé yi, á lé mu bïo yén khíi zéeni le mu bïo mu wéró páahú d̀n?»

⁸ O o Yeesu bíá: «Mi pa miten bïo. Mi yí díá le 6a v̀íníi mia. Lé bïo á nùpua c̀èrèe khíi búen í yèni yi á à bío: «Í lé o *Krista, ho páahú d̀n.» Ká mi máhá yí bè 6a yi.

⁹ Hen ká mi khíi wee jí há hía táró, lé ho káaló bïo, á mi yí dèe mi yiwa. Lé bïo á bún biowa so ko mu wé ho yahó. Ká bún d̀ɛnía máa wé ho d̀m̀jnd véro páahú.»

¹⁰ O o bínià bíá bò mu wán: «Ho síi búii khíi wé è lé vaá fi lè ho síi veere, á ho k̀hnd búii khíi wé è lé vaá fi lè ho ká-veere.

¹¹ Ho tá d̀ékénòn sùmáa khíi wé há lùà búii yi, á le híni lè mu v̀ón-kora khíi kɛɛní lùà c̀èrèe yi. Mu bè-beera búii na bïo á à wé le záníi á à wé ho wáayi lè ho tá yi.

(Matiye 10.17-22; Maaki 13.9-13)

¹² «Èe ká sáni à bún búenbúen dá, á 6a à wíika mia á à beé lò. Ba à 6ua mia á à varáa 6a *zúifúwa k̀ránlò zíní yi á vaá cíí, á à kúee mia ho kásó yi. Ba wé è 6ua mia á vaá d̀íní há kána júnása lè 6a bá-záwa yahó bïo mi tá mií bïo yi.

¹³ Lé bún mi ì bè yi á à zéenínáa í bïo.

¹⁴ Mi bè mi hácíri bïo ká lè bïo wán: Mi yí dèe mi yiwa bïo mi vaá bío á à fénínáa miten bïo yi.

¹⁵ Inén í bæere lé yía á à na há bíoní lè mu bè-zúrminíi mia, á mi zúkúsa ó o búii máa d̀arí máa sánsá mia á mún máa kán.

¹⁶ Hãrì mìn maawà lè mìn nuwà, mìn zàwa lè mìn nùwā na ká, lè mìn bónlowà míten lé bán á à dé mia á à na, á mi cèrèe búí 6a à 6úe.

¹⁷ Ba nùpua búenbúen á à jin mia bío mi tà mĩ bío yi.

¹⁸ Èe ká hãrì mi jún-vãní dà-kéní búí máa ví.

¹⁹ Mi fàrá ðín sese, bún lé bío á à na ká mi ì yí le mukãní na máa vé.

O Yeesu wee bío ho Zeruzalæmu floró bío

(Matiye 24.15-21; Maaki 13.14-19)

²⁰ «Pãahú na mi khíi mi 6a hín-táwá lè mí kuio ká 6a kńia ho Zeruzalæmu yi, bún ká mi ì zúrì le ðínú ká ho floró yi.

²¹ Hón pãahú so yi á bia á à kerí ho *Zudee yi ko 6a lùwí yòo há 6úaa. Bia á à kerí ho Zeruzalæmu yi ko 6a lé ho yi lén, à bia wi há mana yi yí bíni 6uee zo ho yi.

²² Lé bío mu ù wé le cítíí fló wizooni na le Dónbeení bíoní vñahú bè-bíonii búenbúen á jii ì sí yi.

²³ Ho yéréké khíi sá 6a há-sèenasa lè 6a há-nàawa yi mu zón. Lé bío mu ù wé le yi-véè làa sòobéè ho kòhú mu yi, á le Dónbeení á à zéeni le le síi wee cí 6a nùpua mu yi.

²⁴ Ba à 6úe 6a búí lè há hía khàra, ká 6a búí 6a à 6ua à varáa há ká-vio yi, á bia yínorí 6a zúífúwa 6ueé fi ho Zeruzalæmu á à kèení ho yi fúaa 6a pãahú jii sú.

O Nùpue Za bíni 6uenló bío

(Matiye 24.29-35; Maaki 13.24-31)

²⁵ «Mu bíowa búí na síi yí zú khíi wé le wii le ho pñihú lè há mànáayio yi. Ho ðímíjná kánasa búenbúen á yilera à yáa mu yámú jumu na wee kúrún sá jíló bío yi.

²⁶ Ba nùpua búí yiwa á à dé dé è yuunika ká 6a leékaa bío khíi wé ho tá wán mu pãahú, lé bío á ho wáayi bío búenbúen á à déké.

²⁷ Bún ká 6a à mi á *Nùpue Za há dùndúio wán ká a yòò lua lè mí dàrúlo lè mí cùkú beení.

²⁸ Ká bún bíowa so wérò jii khíi hèra, à mi híní ðín à hóoni mi júná lé bío á mi káníló wáa sùaráa.»

O Yeesu lá ho fíkyéè bío á kàrána lè 6a nùpua

(Matiye 24.32-35; Maaki 13.28-31)

²⁹ Bún món ó o Yeesu wá le wáhiire na ká nòn 6a yi: «Mi loí ho *fíkyéè vñdèè lè há vñsía na ká.

³⁰ Ká há hía wee sá mí vñn-yórówá, se mi zú le ho viohó tèrò ðán.

³¹ Làa bún síi ká mi khíi mòn ká bún bíowa so wee wé, à mi zúrì le le *Dónbeení béení sùaráa.

³² Le 1 mí ho túiá poni na mia: Ho pãahú na ká nùpua máa hí máa vé ká bún bíowa so búenbúen yí wó.

³³ Ho wáayi lè ho tá khíi vé, ká 1 bíoní hñn ñ kerí bún féèè.

Mi wé fání mí yío

³⁴ «Hen ká mi wee pa miten bío sese, á mi máa na miten ho dàndínló lè ho ja-junló, lè ho ðímíjná bío yilera yi. Ká bún mia le wizonle mu khíi ví mia lè ho zúán bío síi.

³⁵ Lé bío le khíi yòoka ho ðímíjná nùpua búenbúen wán.

³⁶ Mi fání mí yío. Mi wé fio féèè, á mi ì yí ho pánká à fenínáa miten bío wá 6ueé wé búenbúen yi, á à dàrì ñ ðinnáa o *Nùpue Za yahó.»

³⁷ Le wisoni yi ó o Yeesu fù wee wé kàrán 6a nùpua le *Dónbeení zì-beení yi. Ká ho zñihú ò o lén yòo cáa há Olivewa vñsía 6úee wán.

³⁸ Ba nùpua búenbúen fù wee wé 6uen le Dónbeení zì-beení yi le yínbii bùiríi, à 6uee jí a cón.

22

O Yeesu dénaló bío

(Matiye 26.1-5, 14-16; Maaki 14.1-2, 10-11; Zán 11.47-53)

¹ Ho *búurú na á ja-fíni yí dó yi sánú na 6a le Paaki wá 6ueé sùará.

² A 6a *yankarowá júnása lè ho *lándá bío zéenílowa wee cá bío 6a à wé wé è 6úeráa o Yeesu, lé bío 6a zána 6a zámáa.

³ A bún ó o *Satáni dó há yile-kora ò Zúdaa na 6a wee ve làa Isikariote yi. O lé 6a nĩ-kenínia píru jún nĩ-kéní.

⁴ O o Zúdaa mu wá vaá wáania lè 6a yankarowá júnása lè le *Dónbeení zì-beení parowá júnása, à zúrínáa bío o ò wé wé è dérása o Yeesu 6a níi yi.

⁵ A bán sía wan wan le mí ì na le wárí wo yi.

⁶ O o Zúdaa wáa tà, á hínòn wee cá bío o ò ðín wán á à dérása wo 6a níi yi ká 6a zámáa yí zúrì mu.

O Yeesu le 6a wioka ho Paaki dñnló bio

(Matiye 26.17-19; Maaki 14.12-16; Zán 13.21-30)

⁷ Páahú na 6a wee dí ho búurú na á ja-fíni yí dó yi sánú yi, á le wizonle na 6a ko 6a fúaa ho Paaki piozáwa yi á wé lè mu hámu dñn,

⁸ ó o Yeesu tonkaa o Piere là a Zán á bía nòn yi: «Mi lén vaa wioka ho Paaki dñnló bio.»

⁹ A 6a túara a yi: «Lé wen á fo wi á wa wioka mu yi?»

¹⁰ O o bía nòn 6a yi: «Mi loñ! Hen ká mi hía wà lí zo ho lóhó yi, á mi ì fè mún làa nñi búu na sò mu jumu lè ho dúuhú, á mi bè o yi va le zlí na ó o vaá zo yi,

¹¹ á vaa bío na le zlí mu bánso yi: «O nì-kàránlo le wa túa foñ: Ho lahó na á ínén lè ì nì-kenínia á á dí ho Paaki dñnló yi lé ho yén?»

¹² O ò zéení la-beení búu làa mia ho nónwiohú yi na sía báraa wó. Lé bín á mi wioka ho dñnló bio yi.»

¹³ A 6a wà vaá yú mu búenbúen làa bío ó o Yeesu bíaraa mu á 6a wiokaa ho Paaki dñnló bio.

O Nuhúso dñnló

(Matiye 26.26-29; Maaki 14.22-25; 1 Korénte 11.23-25)

¹⁴ Bío ho páahú dñn, ó orén lè mí tonkarowá páania kará ho dñnló jùhú yi. ¹⁵ O o bía nòn 6a yi: «Í bèntín wee cá á ì dí ho Paaki sánú dñnló na ká làa mia á bè yi lò beráa.

¹⁶ Lé bío á ì máa bíní máa dí ho làa mia húúu, fúaa nònzoñ na á mu ù wé á jii á à sí yi le *Dónbeení béení yi, le ì bío mu na mia.»

¹⁷ O o wáa lá le juuníi dèe á buan, ò o dó le Dónbeení báraa, ò o bía: «Mi fé le juuníi dèe na ká á ju fé mún yi.

¹⁸ Le ì bío mu na mia: A lá ho zuia jii wán, á ì máa bíní máa ju dñvén húúu, ká mu yínóñ le Dónbeení béení búenlò món.»

¹⁹ Bún món ó o lá ho búurú, á dó le Dónbeení báraa, ò o cèekaa ho nòn 6a yi, ò o bía: «Hia ká lé ì sánia [na nòn mi bío yi. Mi wé wé mu á leékaráa ì bio.»

²⁰ Lé bún bán sii ó o mún láráa le juuníi dèe ho dñnló díró món, ò o bía: «Le juuníi dèe na ká lé le páanii finle na bò lè ì cáni na á à kúia mi bío yi.]

(Matiye 26.20-25; Maaki 14.17-21)

²¹ «Èe ká mi máhá loñ, yía á à dé mi ì na làa mi á páania kará ho dñnló jùhú yi hen.

²² Mu bon, o *Núpue Za á à hí làa bío le Dónbeení le mu wéráa. Ká yía máhá nñi ì bè mu á ho yéréké è zo jùhú.

²³ A 6a búakaa wee túaka mún yi le lé o yén máhá á wé mu mí tñahú coon?»

Yia po bia ká lé o yén?

(Matiye 20.25-28; Maaki 10.42-45)

²⁴ O Yeesu nì-kenínia wee wáani mún yi á zúfnáa yia po barén na ká.

²⁵ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Ho dímíjá kána bá-záwa wee wé mí pánká há wán, á bia ho pánká wi níní yi le 6a wé ve mí làa .bè-tente wérowà.

²⁶ Èe ká minén bío yí ko á mu keñ ká. Minén á yia jùhú wi po bia ká wón ko ò o wé mítén cínú bia ká yahó. A yia á ho pánká wi nñi yi wé bia ká ton-sá.

²⁷ Yia jùhú wi lée wée? Lé yia 6a wee lá ho dñnló na yi ò o dí lée, táá lé yia wee lá ho na? Yínóñ yia 6a wee lá ho na yi le? Awa! Inén wi mí tñahú lòn ton-sá bío síi.

(Matiye 19.28)

²⁸ «Bío á mi wee tà keñ làa mi fèe le lònbee na wee yí mi yi,

²⁹ le bún nòn á le béení na á ì Maá nòn mii á ì mún nòn mia.

³⁰ Mi khii dí á à ju làa mi ì béení yi, á mi mún khii keení 6a bá-záwa kanmúini wán á à cítíraa o *Isirayeele zì-júná píru jun.»

O Yeesu bia le o Piere hta pt mí bio

(Matiye 26.31-35; Maaki 14.27-31; Zán 13.36-38)

³¹ O Yeesu bía nòn o Simón Piere yi: «Simón, Simón, héyii! Loñ! O *Satáni flora ho wshú le Dónbeení cón yú á didiraa mia làa bío 6a wé didiraa mu dñmu á lén zàn-bío.

³² Èe ká ì máhá flora nòn foñ, á le sídéro yí fòo foñ. Ká ù khii tá yeremaa buara ì cón, á ù hení mìn záwa sía.»

³³ O o Piere bía nòn wo yi: «Nuhúso, hárí á mu wé kásó, á ì ì zo ho làa fo. A mu wé húmú, á ì ì hí làa fo.»

³⁴ O o Yeesu bía: «Piere, le ì bío mu na foñ: Ho zuia ó o kò-bée máa wá, ká ù pá le fo yí zú mi á dñn há cua-tín.»

Mi wé wioka miten há fio bio yi

³⁵ Bún mǎn ó o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Bío á ĩ hía tonkaa mia, á ĩ le mi yí 6ua wá rí á yí 6ua puure làa nakáa, á bío bú i cén fòora mia le?» A 6a bía: «Dèe bú i yí fòora wɛn.»

³⁶ O o wáa bía nǎn 6a yi: «Àwa! Bío ká wán ká yía wá rí wi ò o lá le 6ua, á yía puure wi mún lá le 6ua. Yia khà-tóní mia à wón yéé mí báká beení, ò o yà ho bú i.»

³⁷ Le ĩ bío mu na mia: Le Dónbeení bióní vūahú bióní na ká bío ko à mu sá mií à jii sí: «Ba mà a dó 6a bè-kora wérowá jii.» Mu bon. Bío túara ĩ dǎn yí á à wé jii ì sí.»

³⁸ O o nì-kenínia bía nǎn wo yi: «Núhúso, lé há khà-túa bío jún na.» O o Yeesu bía: «Mí wáa día ká.»

*O Yeesu flora há Oliiwewa Búee wán
(Matiye 26.36-45; Maaki 14.32-41)*

³⁹ O Yeesu ló ho lóhó yí á wá van há Oliiwewa búee wán làa bío ó o wee wé wéráa mu. O o nì-kenínia bò a yi.

⁴⁰ Bío ó o vaá dǎn ho lahó mu ó o bía nǎn 6a yi: «Mí wé flo bèra a na à mi yí zo mu bè-kora wé ró yí.»

⁴¹ Bún mǎn ó o khèra làa ba á à yí lòn hen na ó o nùpue hue-lèenii dà vaá dá yi síi, á líi fàrá mí nǎnkópúná wán ò o wee flo ká síi:

⁴² «Ĭ Maá, ká fo tà, à ũ yí le le lònbee na ká dǎ mi. Èe ká mu yí wé ĩnén síi bío ká ũnén síi bío lé bío wé.»

⁴³ [Bún mǎn á le Dónbeení tonkaro bú i 6ueé zéenia miten làa wo, á hína a síi.]

⁴⁴ O Yeesu wíokaa wee flo lé mí sòobéé, lé bío á bío wá 6ueé wé làa bío á à sá a yi 6uén6uén ó o mǎn, á mu wee beé o lò dàkhíina, ó o fèení yèrémáa ka lòn cǎni, á wee luioka líi kúia ho tá yi.]

⁴⁵ Bío ó o flora wó, ó o bínia 6uara mí nì-kenínia cǎn á 6ueé yú 6a à mu dǎmu 6ó 6a, lé bío 6a yiwa wee váráa.

⁴⁶ O o bía nǎn 6a yi: «Mí yí da. Mí hní flo à mi yí zo mu bè-kora wé ró yí.»

*Ba wíira a Yeesu
(Matiye 26.47-55; Maaki 14.43-49; Zán 18.2-11)*

⁴⁷ Bío ó o Yeesu dǎn wee bío, á bún 6a zǎamáa bú i vaá ló lua. Yia dú 6a yahó lé o Zúdaa, wón na lé o nì-kenínia píru jún nì-kéní mi bèere. O 6uee dèenii, ó o wá 6ueé 6ó a Yeesu yi, á le mí ì tǎení a yi lè le kǎnbii.

⁴⁸ A wón bía nǎn wo yi: «Èee, Zúdaa, lé le kǎnbii tǎení á fo ò bè yí á à déráa o *Nùpue Za á à na le?»

⁴⁹ Ká bía làa wo bò mín zúna bío hía á wé, á 6a túara a yi: «Núhúso, wá dà à fi le wa khà-túa le?»

⁵⁰ A 6a nì-kéní bú i dèenia há 6a *yankarowá núhúso ton-sá nín-tǎnii jikáahú kúio.

⁵¹ Ká a Yeesu màhá bía: «Héyíi! Mí día ká.» O o dǎn o nni jikáahú ó o dèenia wan.

⁵² Bún mǎn ó o Yeesu yèrémáa bía nǎn 6a yankarowá júnása, lé le *Dónbeení zì-beení parowá júnása lé 6a nì-kía na wá 6ueé wíi wo yi: «Mí buan mi khà-túa lé mi búaa buararáa ĩ wán le we? I léee nì-kǎanii le?»

⁵³ Há wizooní 6uén6uén á ĩ lá wee wé kǎn láa mia le Dónbeení zì-beení yí á mí yí wíira mí hón páahú so yi. Èe ká ho páahú na ká hón bío sá minén lè le tǎbírí pǎnká núhúso yi.»

*O Piere pǎ a Yeesu bío
(Matiye 26.57-58, 69-75; Maaki 14.53-54; Zán 18.12-18, 25-27)*

⁵⁴ Bún mǎn á 6a wáa wíira a Yeesu á buan vaá zonnáa 6a yankarowá núhúso zii. O Piere bò 6a yi ká a màhá khèra wí.

⁵⁵ Ba zoó lò ho dǎhú ho lún síi yí á 6a bú i kará kǎnia yi. O o Piere 6ueé zoó kará làa ba.

⁵⁶ O o ton-sá háa bú i mǎn wo ho dǎhú khoomu yi ò o kará, ó o fá mí yío wo yi, ò o bía: «O nii na ká mún fù wí làa wo.»

⁵⁷ O o Piere pǎ mu, ò o bía: «Héyíi! Háa mu, ĩ yáá yí zú a.»

⁵⁸ Mu ù dé mí yí ò o bú i tǎn mǎn wo, á wón bía nǎn wo yi: «Ūnén mún lé o nii mu 6àn nì-kéní bú i.» Ká a Piere màhá bía: «Nii mu, ĩ yí nǎn wo.»

⁵⁹ Bío mu dá dò mí yí lòn léèrè dà-kéní síi ó o nì-veere bú i tǎn pá bínia bía mu: «Mu bon kénkén. O nii mu fù wí làa wo, lé bío ó o mún lé o Kalilee nii.»

⁶⁰ Ká a Piere màhá bía: «Bío á ũnén yáá wee bío á ĩ yí zú.» Ho páahú dà-kéní kéní na ó o wee bío mu yí ò o kò-béé wá.

⁶¹ O o Núhúso yèrémáa fá mí yío o Piere yi. Lé bún ó o Piere hácirí màhá 6uara bío ó o Núhúso bía nǎn wo yi wán: «Ho zúia ó o kò-béé máa wá ká ũ pǎ le fo yí zú mí á dǎn há cúa-tǎn.»

* 22:37 Mí lorí Ezayii vūahú 53.12

⁶² O o Piere hñnɔn ló á léé wá búbùbù.

Ba dásiwá wee ha a Yeesu ká 6a a là a
(Matiye 26.67-68; Maaki 14.65)

⁶³ Ba núpua na pan o Yeesu yi wee yáa mí jini yi na a yi ká 6a a ha a.

⁶⁴ Ba wee pe o yahó yi ká 6a tùa wo yi: «Ká fò lé le *Dónbeení jì-cúa fεero bío bon, à ù zéeni yia vña fo.»

⁶⁵ Há bín-kora lè mí síiwá á 6a wee bío na a yi.

Ba buan o Yeesu vannáa ho làndá tuiá fεerowá cón
(Matiye 26.59-65; Maaki 14.55-65; Zán 18.19-24)

⁶⁶ Bío ho tá tñn, á 6a *zúífùwa ní-kía, lè 6a *yankarowá júnása *lè ho làndá bío zéenílowa kúaa mín wán, á 6a le 6a bua a Yeesu buennáa minén na lé ho làndá tuiá fεerowá yahó.

⁶⁷ A 6a tùara a yi: «Fò lé o *Krista à ù bío mu le wa jì.» O o bía nɔn 6a yi: «Ì bía mu nɔn mia á mi máa tà mu,

⁶⁸ ká í mún tùara mia á mi máa bío dεε.

⁶⁹ Ká há làa na ká wán, ó o *Núpue Za á à kεeni le Dónbeení na dà mu bío búenbúen nín-tiání.»†

⁷⁰ A 6a búenbúen wáa bía: «À búñ à fò lé le Dónbeení Za lon?» O o bía nɔn 6a yi: «Lé minén miten bía le í lé orén.»

⁷¹ A 6a wáa bía: «Wa màkóo wáa mia seérása yi. Warén waten wáa jà a jì-cúa.»

23

Ba buan o Yeesu buararáa o Pilaate cón
(Matiye 27.2, 11-14; Maaki 15.1-5; Zán 18.28-38)

¹ Ho làndá tuiá fεerowá búenbúen hñnɔn buan o Yeesu vannáa o *Pilaate cón.

² Bío 6a vaá dñn bín, á 6a wee bá a ká 6a a bío: «O nni na ká á wa yú ó o wee khá wa nípomu viini le 6a yí cá ho lànpó á na a bée yi. O o mún wee bío le mí lé o *Krista, o bée.»

³ O o Pilaate tùara a yi: «Lé ùnén lé 6a *zúífùwa bée le?» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Fò bía mu.»

⁴ O o Pilaate bía nɔn 6a yankarowá júnása lè 6a zámáa yi: «Bíoní na á ì ì dñn wán á à siiníaa o nni na ká jùhú á ì yí mɔn.»

⁵ Ká 6a máhá pá wiokaa wee bío lè mí pánká: «O wee káani wa nípomu lè mí káranló. O búaa mu jùhú ho Kalilee yi á tò ho *Zudee yi fεee wá buéé 6ó hen.»

⁶ Bío ó o Pilaate jà há bíoní mu, ó o tùara: «O nni mu léé Kalilee nni le?» A 6a le úuu.

⁷ A bío ó o zúna mu ká, ó o le 6a bua a varáa o *Heroode cón, lé bío ó o Heroode lé yia wi ho Kalilee jùhú wán, à wón mún wi ho Zeruzaleemu yi mu páahú.

Ba buan o Yeesu buararáa o Heroode cón

⁸ Bío ó o Heroode mɔn o Yeesu, ó o sli wan, lé bío ó o jà a sá míana, á lá wi ó o mi a wán hárí háání. O lá wi ó o mi a ká a wee wé yéréké bío 6úí.

⁹ O tùara a yi làa bío cèrèe ká a Yeesu máhá yi dó mí jii wo yi húuu.

¹⁰ Ba *yankarowá júnása lè ho *làndá bío zéenílowa dñn wee kooní a Yeesu yi lè le hεeré.

¹¹ O Heroode lè mí dásiwá wee yáa mí jini yi na a Yeesu yi ká 6a a zùarika a yi. Ba zlinia wo lè ho báká beení na se làa sòobée, á 6a bínia buan wo vannáa o Pilaate cón.

¹² Lé búñ zoñ ó o Heroode là a Pilaate bínia wó 6a bóñlowá ká 6a jnɔn lá wee fi.

Ba le o Yeesu ko ó o búe

(Matiye 27.15-26; Maaki 15.6-15; Zán 18.39-40; 19.4-16)

¹³ Búñ món ó o Pilaate von 6a yankarowá júnása, lè 6a ya-díwá lè 6a zámáa á kúaa mín wán,

¹⁴ ó o bía nɔn 6a yi: «O nni na ká á mi buan buararáa í cón, á le o wee káani mu nípomu. Awa! Í mún wáa tùara a yi mí búenbúen ylo yi, á há wén-kora na mi le o wó na dà á dé o jùhú á ì yí mɔn.»

¹⁵ O Heroode bínia buan wo buéé nɔn wɛn, lé bío á wón mún yí mɔn o wékheró. O 6èntín yi wó bío 6úí na nɔn ó o koráa lè mu húmú.

¹⁶ Í ì bío le 6a ha a lè há làbaani, ká í ì díaa wo o ò lén.»

¹⁷ [Hen ká ho Paaki sánú díró dñn, ó o Pilaate ko ó o lén o kásó nni 6úí díaa.]

¹⁸ A búñ 6a búenbúen páania wee bío pónpón: «Búe o, à ù díaa o Barabaasi!»

¹⁹ Wón Barabaasi so kásó zoró jùhú lé bío ó o hía wi ho káaló fio yi, á 6ó a nni 6úí.

²⁰ Bío ó o Pilaate wi ó o díaa a Yeesu, ó o wiokaa tùara 6a zámáa yi.

† 22:69 Mi lorí Lení vñahú (Psaumes) 110.1, Daniyele vñahú 7.13

²¹ Ká 6a máhã wee wãamaka: «Búεε wo ho *kùrùwá wán ò o hí! Búεε wo ho kùrùwá wán ò o hí!»

²² Mu cúa-tín níi ó o Pilaate bía nɔn 6a yi: «Lée webio ó o wó khon yi? I yí mɔn bío 6úí na nɔn ó o koráa lè mu húmú. I i bío le 6a ha a lè há lábaani, ká í i día wo o ò lén.»

²³ Ká 6arén bán pá lan wee wãamaka pɔnpɔn le 6a 6úεε o Yeesu ho kùrùwá wán. A 6arén wãamakaa lé hã yú ho pánká.

²⁴ O o wáa tà le mí i wé bío 6a wee cà.

²⁵ O nii na 6a le o día, wón na kera ho káaló fio yi á wó le nì-6úεε 6a dó ho kásó yi, ó o léra día, ò o nɔn o Yeesu 6a dásíwá yi le 6a wé làa bío 6a zúífúwa sía vá yi.

Ba dásíwá guan o Yeesu wárda

(Matiye 27.32-34; Maaki 15.21-23; Zán 19.17-22)

²⁶ Bío 6a guan o Yeesu wárda, á 6a vaá fò mín làa Síreena* nii 6úí na 6a le Simán, ò o ló há mana yi lua. A 6a dásíwá wiira a 6ueé séenia lè ho kùrùwá, ò o bèraa o Yeesu mɔn.

²⁷ Ba minka zãamãa bò a yi á séenia 6a háawa 6úí na wee wá kùara a bío yi.

²⁸ O o Yeesu yèrèmaa wee bío làa ba: «Zeruzaleemu háawa, mí yí wá ínén bío yi, ká mí wá minén miten lè mí zãwa bío yi.

²⁹ Lé bío há wizooni 6úí na lua yi, á 6a khii wé è bío: «Ba háawa na yí máa te làa bia ñin yi ton za yí yènia yí mɔn bán núná 6èntín sí.»

³⁰ Hón páahú so yi ká 6a à bío ò na há 6úaa yi: «Mí tē jñ wen» á mún n bío lè há dòn6úaa: «Mí pe wen»†

³¹ Lé bío ká 6a wee wé ínén na ka lòn 6ùen-siire ká síi, á minén na ka lòn 6ùen-heni bío khii dà bún wán.»

Ba 6úaa o Yeesu ho kùrùwá wán

(Matiye 27.35-44; Maaki 15.24-32; Zán 19.17-27)

³² Ba mún guan nì-wanna nùwá jùn 6úí na 6a à páani ì 6úεε là a Yeesu.

³³ Bío 6a vaá dñn ho lahó na 6a wee ve làa «Nún-6òkuee» á 6a 6úaa o Yeesu ho *kùrùwá wán bún. Ba nì-wanna nùwá jùn á 6a mún 6úaa há kùrùwáwá wán bún. O nì-kéni wi là a Yeesu nún-tiáni ká yia so wi là a nún-káahó.

³⁴ [O o Yeesu bía: «Í Maá, sèn día na 6a yi, lé bío 6a yí zú bío 6a wee wé.»] Bún mɔn á 6a dásíwá wó le jún-sini bío á sankarãa o sí-zinia.

³⁵ Ba zãamãa ñin bún á wee lorí. Ba *zúífúwa júnása bán wee yáa mí jini yi na a yi ká 6a à bío: «O fenía 6a 6úí, le orén mún fení miten ká a lé o *Krista bío bon, yia le Dónbeení mɔn léra.»

³⁶ Ba dásíwá mún wee yáa mí jini yi na a yi. Ba va 6ueé 6ó a yi, á hóonia mu bè-jia yóo nɔn wo yi

³⁷ á 6a wee bío: «Hen ká fo lé 6a zúífúwa béε, à ù fení ütén ütén.»

³⁸ Yóo o jùhú yi á bío ká lé bío 6a túara: «YIA KÁ LÉ 6A ZÚÍFÚWA BÉε.»

³⁹ Ba nì-wanna na 6a 6úaa nì-kéni wee là a ká a bío: «Fo yínorí o Krista le, á ù fení ütén ütén à ù mún fení warén lon!»

⁴⁰ Ká a nì-kéni na so wón 6èn wee zá lè mí nínza mu ká a bío: «Fo yí máa zón Dónbeení le? Yinorí le lònbee dà-kéni mu á ù wi yi le?»

⁴¹ Warén bán ko lè le lònbee, lé bío wa wékhe lé hã dó wen mu yi, ká arén wón yí wó bè-kohó.»

⁴² Bún mɔn ó o binía bía: «Yeesu, hen ká fo khii 6uara lé ù béeni, à ù pa í bío.»

⁴³ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Le í mí ho túia poni na foñ: Ho zuia ká fo ò kerí làa mí le Dónbeení cñ.»

O Yeesu húmú

(Matiye 27.45-56; Maaki 15.33-41; Zán 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Mu wó á le wii wá yóo fãrá, á ho kñhú 6úen6úen ñin ñin wó le tibiri á míana fúuu fúaa le wi-haarè. Ho pñsóró na zoó le *Dónbeení zì-beeni yi á lenkaa mín tñahú.

⁴⁶ O o Yeesu bía pñpñ: «Í Maá, í wee dé í manáká ù nii yi.» Bío ó o bía bún wó, ó o húrun.

⁴⁷ Bío ho Oroomu dásíwá kuure jùhúso mɔn bío wó, ó o khòonia le Dónbeení, ò o wee bío: «O nii na ká 6èntín lá téréna.»

⁴⁸ Ba zãamãa na 6uara 6ueé lora mu bío mu á mɔn bío wó, á 6a binía wá ká 6a yara sò làa sòobéε.

⁴⁹ O Yeesu 6àn bñnlowá 6úen6úen lè 6a háawa na bò làa wó hàri ho Kalilee yi á 6ueé khèra ñin wee lorí bío wee wé.

* **23:26** Síreena: Ho lée lóhó 6úí na wi ho Afriiki kñhú yi á suarãa yi lè ho Mediteranée yámú jumu. O Yeesu páahú á 6a zúífúwa 6úí hã wi ho lóhó mu yi. † **23:30** Mí lorí Ozee vñahú 10.8.

O Yeesu nùuló bío

(Matiye 27.57-61; Maaki 15.42-47; Zán 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Níi 6úí hía wi bín á yèni 6a le Zozεεfu. O wee lé 6a *zuífùwa lóhó na 6a le Arimatee yi. O fù léé nì-tente na térénná, á hía wee lóoni le *Dónbeení bεεnì buenlò. O fù lé 6a zuífùwa lándá tùúá fεerowá nì-kéní, ká a mähá fù yí tà bío 6a ninzáwa jini tò wán wó.

⁵² O o wá van o Pilaate cón vaá fióra a Yeesu nì-hínmu.

⁵³ Bún món ó o huera a ho *kùrùwá wán, á líí pon yi lè ho bunló, á lá vaá nùuna le búure na có ho 6úaaahó yi, na á nì-hío lá ðín yí nùuna yi yí mən.‡

⁵⁴ Mu wó ho yézútmá zoñ zúihú á ho *Sabaa jùhú 6úaráa.

⁵⁵ Ba háawa na bò là a Yeesu hári ho Kalilee yi á bò mín là a Zozεεfu vaá mən le búure, á lora bío ó o Yeesu nì-hínmu dūmanáa.

⁵⁶ Bún món á 6a bínía vaá wee wíoka ho jiló lè mu bío na sámu sí o Yeesu mu sánía bío yi. Ho Sabaa zoñ á 6a vúrína làa bío ho lándá heníanáa mu.

24

O Yeesu vèeró bío

(Matiye 28.1-9; Maaki 16.1-8; Zán 20.1-10)

¹ Ho dímaasi zoñ yinbíi búiríi á 6a háawa hínon lá ho jiló na sámu sí na 6a lá wíokaa, á guan vannáa le búure wán.

² Ba vaá yú le hue-beení na lá pon le búure jii á le bínía khíi díá. ³ A 6a yòó zon, ká 6a mähá yí zoó mən o Núhúso Yeesu sánía.

⁴ A 6a ðín yilera lúnkaa, á bún á báawa nùwá jún na sí-zínia wee juiíka ðín 6a yahó.

⁵ Bío 6a zána ðín cúiorá mí júná, á 6a núpua mu bía làa ba: «Lée webio nən á yía yío wi lua á mí 6ueé wee cá 6a nì-hía lùe yi?»

⁶ [O mía hen. O vèera.] Mi le mí yiwa bío ó o hía bía nən mia wán ká a wi ho Kalilee yi:

⁷ «O *Núpue Za ko ó o dé 6a bè-kora wérowá níi yi, á 6úεε ho *kùrùwá wán, á vèe há wizoóní ðín níi zoñ.»

⁸ A 6a hácirí mähá bínía 6uara o Yeesu bióní wán.

⁹ A 6a bínía wá vaá bía mu búenbúen nən 6a tonkarowá píru dòn làa bía ká búenbúen yi.

¹⁰ Ba lé o Makadala Mari, lá a Zaana, lá a Zaaki 6án nu Mari. Ba há-vio na lá páania wi làa ba á mún bía mu bío ðá-kéní mu nən 6a tonkarowá yi.

¹¹ εε ká 6a tonkarowá mähá lá há bióní mu lòn bín-conconwá, á 6a yí tà 6a bío.

¹² [Ká a Piere mähá pá hínon lùwa van le búure wán á vaá líí lúnlúrá ó o lora le yi. A ho nùuló ðεε lé ðío ó o mən. O o wó coon bío wó bío yi á bínía vannáa mí zii.]

O Yeesu zéenia miten lé mí nì-keninia búí

(Maaki 16.12-13)

¹³ Le wizonle mu mí bεere zoñ, ó o Yeesu nì-keninia nùwá jún 6úí bò mín jən ho lóhó na 6a le Emayuusi. Horén lè ho Zeruzalεεmu á à yí léérèwa bío jún vεεnì síi.

¹⁴ Bío wó khíina búenbúen lé bún 6án láakáwá á 6a wee tà.

¹⁵ Bío 6a wee bío ká 6a á wáani mín ká 6a wá, ó o Yeesu mí bεere 6ueé 6ó 6a yi á bò làa ba.

¹⁶ Ba jən wee mí a, ká bío 6úí mähá hó 6a á 6a yí zúna a.

¹⁷ O o Yeesu tùara 6a yi: «Lée webio á mí wee wáani wán ká mí wá?»

Á 6a ðín só mí yara.

¹⁸ A 6a nì-kéní na 6a le Keliopaasi bía nən wo yi: «Ba núpua na 6uara ho Zeruzalεεmu yi búenbúen, á únén ù dòn lé yía yí zú mu bíowa na wó há wizoóní yen na ká yi le?»

¹⁹ O o tùara 6a yi: «À bún bíowa so lè mu yén?» A 6a bía nən wo yi: «Bíó wó a Nazareete níi Yeesu yi há. O lá lé le *Dónbeení jì-cúá fεero. Le Dónbeení lè 6a núpua zúna le o pánká wi mí bè-wénia lè mí bióní yi.

²⁰ Wa *yankarowá júnása lé wa ya-díwá nən wo bía yí zú le Dónbeení yi á bán síinia jùhú á 6úé, á 6a 6úaa wo ho *kùrùwá wán.

²¹ Wa lá wee leéka le orén lè yia ko ó o káni a *Isirayεεle nípomu, ká mu yío wáa máa lé. Ho zuia lé mu bíowa mu wéró wizoóní bío ðín.

²² Wa kuure háawa nùwá yen 6úí wé wən coon. Ba fù hínon le yinbíi búiríi á van le búure wán,

²³ ká 6a mähá yí vaá yú a sánía. A 6a bínía 6ueé bía mu nən wən, á 6a mún bía le Dónbeení wáayi tonkarowá 6úí zéenia míten làa mí, á 6a bía nən mí yi wéréwéré le o yío wi lua.

‡ **23:53** Ba zuífùwa búráa: O Yeesu páahú ká 6a zuífùwa na níni se fù wee wé cé mí búráa há 6úaaar á yi. Há 6úí wee wé há bú-káni á ho zì-pùhú ðá-kéní núpua wé nùu yi. Há búráa mu 6a fù wee wé pé jini lè há hue-beera. Bia yí ðá hón búráa so síi máa cé, bán búráa fù wee wé cé ho tá káamaa yi. Ba fù wé khuuni há á há wíoka wé mí, lé bío ká yía vará há wán táá o ðán há, se 6ánsó tun.

²⁴ Wa ninzàwa nùwā yèn búi mún van le búure wán á vaá mən mu búenbúen làa bío 6a háawa bíaràa mu, ò o Yeesu wón 6a yí mən.»

²⁵ O o Yeesu màhá wáa wee bío làa ba: «Mí lé 6a bónbúwá. Mí yí máa dé mí sía le Dónbeení jì-cúá fεerowá bè-bíonii yí fùá.

²⁶ O *Krista so lá yí ko ò o lò be kà sii á yíràa mí cùkú beení le Dónbeení cǎn le?»

²⁷ Bún mǎn ó o wáa zéenia bío bíá a dǎní yí le Dónbeení bíoní vùahú yí búenbúen 6àn kúará. O búá mu jùhú là a *Moyiize vǎnna á vaá lá là le Dónbeení jì-cúá fεerowá vǎnna búenbúen.

²⁸ Bío 6a vaá 6ó ho lóhó na 6a wee va yí, ó o Yeesu wó lòn nii na le mí ì khǐ á à va làa yahó.

²⁹ Ká 6a màhá hò a le o yí wé mu, à 6a bíá nǎn wo yí: «Díá à ù cáa làa wən, ho tá wee hí.»

O o Yeesu wáa zoó làara 6a wán.

³⁰ Bío 6a wee dí, ó o lá ho búurú, á dó le Dónbeení bǎrákà, ò o cεekaa ho nǎn 6a yí.

³¹ Lé bún wán á 6a yío màhá fá, á 6a zúna a. O o dεenia jùuna vǎnun 6a yahó.

³² A 6a wee bío làa mín: «Bíó ó o fù wee bío ká a zéeni le Dónbeení bíoní kúará làa wən ho wǎhú wán á wa sía so fù yí há le?»

³³ A 6a dεenia hínnon bíniá jǎn ho Zeruzaleemu. Ba vaá yú 6a tonkarowá píurú dǎn le mí ninzàwa mín wán bín,

³⁴ á bán wee bío làa ba: «O Nùhso vèera bío bon. O Simǎn mən wo.»

³⁵ A 6arén mí bεere lá bío wó ho wǎhú wán bíá nǎn 6a yí, làa bío 6a zúnnanáa o Yeesu páahú na ó o wee cεeka ho búurú yí.

O Yeesu wiokaa zéenia miten là mí tonkarowá

(Matiye 28.16-20; Maaki 16.14-18; Zán 20.19-23; Bè-wénia 1.6-8)

³⁶ Bío 6a wi bún bíoró yí, á bún ò o Yeesu mí bεere dεenia wi 6a tǎahú [ó o bíá nǎn 6a yí: «Le ho héerá keńí làa mia.»]

³⁷ A 6a zána dǎkhíina, lé bío 6a mən wo wó làa ní-hǎnbóní.

³⁸ Ká a Yeesu màhá bíá làa ba: «Mí yilera yáara le we? Léé webio nǎn há titikaa wiráa mí sía yí?

³⁹ Mí loń í níní le í zení. Mu lé ínén í bεere. Mí buee dá mí loń, lé bío ó o ní-hǎnbóní sǎnia mía làa bío mí mən á ínén sǎnia wiráa bío síi.»

⁴⁰ [O bíá hǎn bíoní so nǎn 6a yí, ò o zéenia mí níní là mí zení làa ba.]

⁴¹ Ká 6a minka sí-wεε làa bío mu wó 6a coon bío yí, á 6a pá yí tà yí tà le o Yeesu vèera bío bon, ó o wáa bíá nǎn 6a yí: «Bè-dínii wi mí cǎn le?»

⁴² A 6a nǎn o ceza na sǎn sǎn-kéni wo yí,

⁴³ ó o fó a là 6a yío yí.

⁴⁴ Bún mǎn ó o bíá nǎn 6a yí: «Bíó ká lé bío á í bíá nǎn mia páahú na á í làa mia páania wi: Bío túara í dǎní yí búenbúen o Moyiize làndá là 6a jì-cúá fεerowá vǎnna, là há lení vùahú yí á lá ko mu wé.»

⁴⁵ Bún mǎn ó o Yeesu wó á 6a wee zúr le Dónbeení bíoní vùahú bíoní kúará,

⁴⁶ ò o bíá nǎn 6a yí: «Mu túara ká: O *Krista ko ò o lò be, bún mǎn ò o vèe há wizooní tǎn nii zǎn.

⁴⁷ Bíó ká lé bío mí bue o yèni yí à na há síiwá nùpua búenbúen yí: «Mí yèrémá mí yilera là mí wára à mí yí mu bè-kora sǎndíaró.» Mí búá mu jùhú ho Zeruzaleemu yí.

⁴⁸ Bío mí mən à mí bío na 6a nùpua yí.

⁴⁹ Inén í bεere á à tonka le Dónbeení Hácírí na le dó mí jii le mí ì na á le è lii mí wán, ká mí màhá ko mí keńí ho lóhó yí fúaa le Dónbeení pǎnká lé ho wáayi à lii mí wán.»

O Yeesu yòora le Dónbeení cǎn

(Maaki 16.19-20; Bè-wénia 1.9-11)

⁵⁰ Bún mǎn ó o Yeesu fó 6a á 6a ló ho lóhó yí wá vaá sùaràa ho Betanii yí, lé bín ó o hoonía mí níní ò o dúbuua 6a yí.

⁵¹ Páahú na ó o wee dúbuua 6a yí, ó o làa ba saawaa mín yí, [ó orén wón 6uan yòora ho wáayi.]

⁵² [Ká 6arén bán 6uanaa wo] á 6a bíniá van ho Zeruzaleemu ká 6a sía wan làa sóobεε.

⁵³ Ba yí máa khí le *Dónbeení zì-beeni yí. Ba wee buee 6uanaa le bín fεεε.

Le Dónbeeni bín-tente vūahú na ó o Zān túara

Vūahú tūaró pūhú

O Zān na hía lé o Yeesu nī-kenínia nī-kéní lé wón túara ho vūahú na kà. O sansan wee bío mítén bío, ò o le o nī-kenínii búii (18.15), táá o nī-kenínii na ó o Yeesu wa (13.23; 19.26; 20.2; 21.7, 20,41).

Bíó o Matiye là a Maaki là a Luki túara cèrèè ó orén wáa yi bínia yi tò yi mí vūahú yi. Bíó o Zān túara mí vūahú lé bíó kà:

1. O zéénia le o Yeesu lé le Dónbeeni bioní na wi fèèè, le o wó mítén là a núpue á 6ueé kará làa wèn. O zéénia bíó ó o Zān Batiisi fèèera a Yeesu tūiá poni dānī yi. O mu zéénia bíó ó o Yeesu fòráa mín lè 6a núpua lè mí síiwà (1).
2. O Zān zéénia le o Yeesu ló le Dónbeeni cón, á mún zéénia bíó o Yeesu káránna lè 6a núpua (2-12).
3. O zéénia bíó ó o Yeesu káránna lè mí nī-kenínia ho tñàahú na 6a wíira a yi (13-17).
4. O Zān bíá bíó wó a Yeesu yi bíó (18-19).
5. Ho vūahú vaa véenii, ó o mún bíá a véeró, làa bíó ó o zéénianáa mítén lè mí nī-kenínia mí véeró món bíó (20-21).

O Yeesu Krista lé le Dónbeeni Bioní

¹ Mu pūhú búèènií, á yia lé le Bioní á wi ká bíó búii ðn yi léra. O páania wi lè le Dónbeeni. Orén mí bèere lé le Dónbeeni.

² Mu bíó búenbúen pūhú búèènií, ká arén lè le Dónbeeni páania wi.

³ Lé orén á le Dónbeeni ðn wán léraráa mu bíó búenbúen. Bíó ó o nii yi kera lénló yi bñn mía.

⁴ Orén lé yia le mukānī wee lé cón. Dén mukānī so ka lòn khoomu na wee zéeni bíó le Dónbeeni karáa lè 6a núpua.

⁵ Mu khoomu mu wee dé le túbiri yi, á bia wi le túbiri mu yi wee pí mu bíó.*

⁶ Nii búii hía wi bñn á le Dónbeeni tonkaa. O yèni 6a le Zān.†

⁷ Lé orén 6uara 6ueé wó yia ka lòn khoomu seéráso, á wee mí ho tūiá o nii, bèra a na á 6a búenbúen tà le yia ka lòn khoomu á bíó bon orén pānká yi.

⁸ Orén mí bèere hía yínón yia ka lòn khoomu, ká a 6ueé wó o seéráso, á mà ho tūiá o nii.

⁹ Yia lé mu khoomu binbiri á 6uara ho ðmíjā yi á 6ueé wee dé mu khoomu 6a núpua búenbúen wán.

¹⁰ Yia lé le Bioní á wi ho ðmíjā yi, ho ðmíjā na le Dónbeeni ðn orén wán á léra. Èe ká ho ðmíjā mu núpua mahá yi zūna a.

¹¹ O 6uara mín kúru lue yi, á bia bíó sá a yi pā a bíó.

¹² Ká 6a tñahú á 6a búii mahá tà a bíó, á dó mí sía wo yi. Bán ó o wó á 6a wó le Dónbeeni zāwa.

¹³ Ba yi wó le Dónbeeni zāwa làa bíó 6a núpua wee teráa 6a zāwa bíó. Ba mún yi wó le Dónbeeni zāwa làa bíó ó o báa là a hāa wee páani á yiráa 6a zāwa bíó. Le Dónbeeni mítén lé ðio wó á 6a lé le zāwa.

¹⁴ Yia lé le Bioní á 6ueé wó a núpue, á kará làa wèn. O sāamu nii mía. Lé orén wee zéeni ho tūiá poni binbiri làa wèn. Wa fá wa yio o cukú yi, hía ó o Za kéní na ló mín Maá Dónbeeni cón wé yi.

¹⁵ O Zān na lé o seéráso á bíá bíó ká pñnpñn o dānī yi: «Yia ká lé yia á i fèra bíá bíó non mia. I bíá le o wi i món bò o 6uen, ká a mahá po mi lé bíó ó o wi i yahó hāani.»

¹⁶ Mu bè-tentewá lè mí síiwá na lé o sāamu na nii mía á wa búenbúen yú pāmaa mín wán.

¹⁷ Ho lāndá lé o *Moyiize á le Dónbeeni bò yi nōnnáa ho wèn. Ká mu sāamu lè ho tūiá poni lé orén na lé o Yeesu *Krista á le Dónbeeni bò yi zéenianáa mu làa wèn.

¹⁸ Núpue na ðn mōn le Dónbeeni wón mía. Ká arén na lé o Za kéní na lé le Dónbeeni, yia páania wi là a Maá Dónbeeni, lé wón non ó o Maá bíó zūnáa.

Bíó ó o Zān Batiisi bíá mítén dānī yi

(Matiye 3.1-12; Maaki 1.2-8; Luki 3.15-17)

* **1:5** á bia wi le túbiri mu yi wee pí mu bíó: Le Dónbeeni bioní wōnna búii yi, á mu bíá ká síi: á le túbiri mía dāt mu bíó.

† **1:6** O Zān na bíó bíá hen lé yia hāa wee bátizé 6a núpua. Mi loñ Matiye vūahú 3.1-17

19-20 Wizonle búí á 6a *zúífùwa òúnása na wi ho Zeruzaleemu yi á tonkaa 6a yankarowà là a Levii nùwà le 6a 6uee tùa o Zán yi le o lé o nùpue yén síí. O o yí sà mu, ò o mà ho tùíá wéréwéré nòn bía 6a tonkaa yi: «Inén yínòrí o Krista, yía le Dónbeení mòn léra.»

21 A 6a tùara a yi: «Á fo lé o nùpue yén síí? Fo lé le *Dónbeení òi-cúa fεero *Elii le?» O o Zán le mí yínòrí Elii. A 6a bínía tùara: «Á fo lé le *Dónbeení òi-cúa fεero na wa wee lònóní le?» O o Zán le 6ueé.

22 A 6a wáa bía nòn wo yi: «Ūnén bèn lé o nùpue yén síí? Wa ko wa vaa zéeni bío búí à na bía tonkaa wen yi. Fo lée wée?»

23 O o Zán bía: «Inén lé yía le *Dónbeení òi-cúa fεero *Ezayii bía bío:

«Nii búí wee bío pónpón le dùure yi kà síi:

Mi wíoka ho wshú ká a Nuhúso o buen.» *

24 Bía 6a tonkaa o Zán cón búí lé 6a Farizléwa.

25 A bán tùara a Zán mu yi: «Ká fo yínòrí yía le Dónbeení mòn léra, á yínòrí o Elii, á mún yínòrí le Dónbeení òi-cúa fεero na wa wee lònóní, á lée webio nòn fo wee bátizéráa 6a nùpua?»

26 O o Zán wáa bía nòn 6a yi: «Inén wee bátizé 6a nùpua lè mu òumu. Eε ká a búí wi mi tshú á mi yí zú bío.

27 Inén fèra dú wón yahó. O nakáa tenló á Inén yaá pá yí koráa.»

28 Bío ká búenbúen wó ho Betanii[†] lóhó yi, ho muhú na 6a le Zurudén món, hía ó o Zán hía wee bátizé 6a nùpua yi.

O Yeesu ka lòn muini pioza á le Dónbeení nòn

29 Mu tá na lée tñn, ó o Zán mòn ò o Yeesu mà a wee buen, ó o bía: «Yia ká ka lòn muini pioza á le Dónbeení nòn à sénnáa ho ðmíjá nùpua bè-kora díá.‡

30 Lé orén lé yía á ì bía bío kà síi: Nùpue búí wi ì món bò o buen, ká a màhá po mi lé bío ó o wi ì yahó hááni.

31 Ì lá yí zú yía lé orén, ká ì màhá 6ueé wee bátizé 6a nùpua lè mu òumu, bèra a na ò o *Isirayeele òipomu à zúñ wo.»

32 O Zán mu pá bínía bía bío ká wéréwéré: «Ì mòn le Dónbeení Hácírí á le lion o wán lòn háponi, á líí wi làa wo.

33 Ì lá ðn yí zú yía lé orén, ká le Dónbeení na tonkaa mi le ì bátizé 6a nùpua lè mu òumu màhá bía nòn mií: «Fo ó mi le Dónbeení Hácírí ká le yóó ló wee líi o nùpue búí wán. Wón lé yía á à bátizé 6a nùpua lè le Dónbeení Hácírí.»

34 Ì mòn mu, á ì wee bío mu wéréwéré le o lé le Dónbeení Za.»

O Yeesu lé yia le Dónbeení mòn léra

35 Mu tá na lée tñn, ká a Zán tñn wi ho lahó dà-kéni mu yi lè mí ñi-keninia nùwà òun,

36 ó o mòn o Yeesu ò o wee khíí, ó o bía: «Yia wee khíí ká lé le *Dónbeení Pioza.»

37 O o Zán ñi-keninia nùwà òun mu òá bío ó o bía, á 6a ðéniá bò a Yeesu yi.

38 O o Yeesu yèrèmaa khíí lora á mòn à 6a bò a yi, ó o tùara 6a yi: «Lée webio mi wee cà.» A 6a bía: «Arabii (bún kúará le: ñl-kàránlo), lé wen fo wi yí?»

39 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Mi buen, á mi vaa mi hen na á ì wi yi.» A 6a wáa bò a yi á vaá zúna bín. Mu wó le wi-háarè. A 6a wáa kará tò le wii bín làa wo.

40 O Zán ñi-keninia nùwà òun na òá a bíoní á bò a Yeesu yi ñi-kéni 6a le Andere, o Simòn Piere gàn za.

41 Yia ó o Andere mu ñin-yání van cón lé gàn za Simòn mu á vaá bía nòn wo yi: «Wa mòn o Mésii.» (Mésii lé mu heberemu. Ká mu kúará le mu kerεekimu 6a le Krista, bún kúará le yia le Dónbeení mòn léra.)

42 O o fó a buararáa o Yeesu cón. O o Yeesu lora a yi ò o bía: «Fo lé o Simòn, o Zán za. Awa! Bío ká wán á 6a wé è ve fo làa Sefaasi.» (Sefaasi lé mu heberemu. Mu kerεekimu yi 6a le Piere, bún kúará le 6úaahó.)

43 Mu tá na lée tñn, ó o Yeesu le mí ì va ho Kalilee kshú, ó o fò mín là a ñii búí na yèni 6a le Filiipu, ó o bía nòn wo yi: «Bè mií.»

44 O Filiipu mu wee lé ho Betesayidaa lóhó yi, hen na ó o Andere là a Piere wee lé yi.

‡ 1:21 Bío le Dónbeení òi-cúa fεero Elii tonló sá vó, ó o buan yòora ho wáayi. Ba búí hía wee leéka le o ko ò o bíni buen á ði yia le Dónbeení mòn léra yahó, á 6uee wíoka a buenló bío. Mi loñ Malasii 3:23 § 1:21 O òi-cúa fεero na 6a Farizléwa tùara bío lé o òi-cúa fεero na ó o Moyiize bía bío le o ka le mínén bío síi á le Dónbeení khíí tonka. Mi loñ Landá zéeniíó vuahú (Deutéronome) 18:15 * 1:23 Mi loñ Ezayii vuahú 40:3 † 1:28 Ho Betanii na 6a bía bío hen hón wi ho Zurudén muhú ñisáni. Ho wi mí ðòn làa hía wi ho Zeruzaleemu ñisáni. ‡ 1:29 Ba zúífùwa fú wee wé ya há muini lé 6a bà-kúio, á càráa mí bè-kora séndiaró. O Zán le o Yeesu ka lòn muini pioza á le Dónbeení nòn, lé bío ó o Yeesu mu á 6a á 6ue 6a nùpua bè-kora séndiaró bío yi. Mi loñ Ezayii vuahú 53.

⁴⁵ Bũn mɔn ó o Filiipu ãen vaá fò mín là a Natanayεεle, ó o bía nɔn wón yi: «Yia ó o *Mɔyjiize bía bio ho lándá v̄nna yi, wón na 6a ɲi-cúa fεerowá mún bía bio, á wa yú. O lé o Nazareεte n̄i Yeesu, o Zozεfu za.»

⁴⁶ O o Natanayεεle bía nɔn wo yi: «Bè-tente so dà a lé Nazareεte yi le?» O o Filiipu bía nɔn wo yi: «Buen á fo vaá mí a.»

⁴⁷ Bio ó o Yeesu mɔn o Natanayεεle ò o vará mà a, ó o bía bio kà o d̄ání yi: «Yia kà á k̄uaak̄uaamu mía yi. O lé o *Isirayεεle n̄i binbirí.»

⁴⁸ O o Natanayεεle t̄uara a Yeesu yi: «Fo wó kaka z̄unanáa mi?» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ī f̄era mɔn fo ká ũ kará le v̄nd̄εε na 6a le fikiyée tá, ká a Filiipu yáá ãn̄ yí von fo.»

⁴⁹ O o Natanayεεle bía nɔn wo yi: «N̄i-karánlo, fo lé le Dónbeen̄i Za. Fo lé le Isirayεεle n̄ipomu b̄εε.»

⁵⁰ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Fo dó ũ s̄i m̄i lé bio á ĩ bía le ĩ mɔn fo ho *fikiyée tá. Awa! Bè-beera búu yáá kh̄ii wé fo ò mí ká mu po bio ká.»

⁵¹ O o pá b̄ín̄ia bía: «Le ĩ m̄i ho t̄úúá na mia: Mi kh̄ii mi ho wáayi ká ho h̄era, á le Dónbeen̄i wáayi tonkarowá wee bè o *N̄upue Za yi á liiráa á b̄ín̄i yòo. S̄»

2

O Yeesu yéréké bio na ó o nin-yán̄i wó

¹ Hā wizoon̄i bio t̄n̄ z̄on̄, à b̄n̄ nu yaamu s̄án̄ú búu wee dí ho Kalilee k̄sh̄ú lóhó na 6a le *Kanaa yi. O o Yeesu b̄án̄ nu kera b̄n̄.

² Ba mún von o Yeesu lè mí n̄i-ken̄inia mu yaamu mu s̄án̄ú ãin̄i.

³ Bio ho *d̄iv̄n̄ h̄ia wó, ó o Yeesu b̄án̄ nu 6ueé bía nɔn wo yi: «Ba ãiv̄n̄ wó.»

⁴ Ká a Yeesu m̄ah̄á bía nɔn wo yi: «H̄áa mu, lé ãn̄en̄ ko ũ z̄een̄i bio á ĩ ko á ĩ wé l̄aa mi le? ĩ p̄ah̄ú ãn̄ yí ãn̄.»

⁵ O o Yeesu b̄án̄ nu w̄aa bía nɔn 6a ton-sáwá yi: «Bio búen̄b̄úen̄ na ó o h̄ia á bio le mi wé, á mí wé mu.»

⁶ Numu s̄ia bio h̄ez̄n̄ wi b̄n̄. Hā lé h̄a huua á 6a tan. Hā mí ãa-kén̄i kén̄i á liiterewa kh̄im̄ani s̄i ãa á k̄úee yi. Ba *z̄úúf̄uwa wee wé k̄úee mu ɲumu h̄a yi, à s̄εeka lè m̄iten̄ l̄aa bio 6a lándá b̄oráa mu à ceéráa m̄iten̄.

⁷ O o Yeesu bía le 6a ton-sáwá h̄a mu ɲumu s̄iin̄i h̄a s̄ia mu. A b̄án̄ s̄iin̄ia h̄a yòó 6ó mí ɲi-k̄aa yi.

⁸ O o Yeesu w̄aa bía nɔn 6a yi: «M̄i k̄i mu ãin̄ú à vaa na yia dú ho s̄án̄ú tonni yahó yi.» A 6a ká mu vaá nɔn wo yi,

⁹ ó o ãin̄ú á mu lé ho ãiv̄n̄. O o yí z̄u hen na á h̄ón̄ ãiv̄n̄ so ló yi, ká 6a ton-sáwá na h̄a mu ɲumu, b̄án̄ z̄u hen na ho ló yi. O o von o h̄a-f̄ia b̄án̄ b̄aa

¹⁰ á bía nɔn wo yi: «Ba n̄upua búen̄b̄úen̄ wee wé dá ho ãiv̄n̄ na s̄i ho yahó. Ká p̄ah̄ú na á bía 6a von yio h̄ia wee v̄i 6a, á 6a m̄ah̄á wé dá h̄ia yí tá yí s̄i. A ãn̄en̄ wón̄ ãen̄ b̄ar̄á h̄ia s̄i f̄úuu f̄úaa h̄a l̄aa na ká wán̄.»

¹¹ Bio ká lé o Yeesu nin-yán̄i yéréké bio na wee z̄een̄i le o ló le Dónbeen̄i c̄n̄ na ó o wó. Mu wó ho Kalilee k̄sh̄ú lóhó na 6a le Kanaa yi. Bio ó o wó ká lé b̄n̄ z̄een̄ia o beemu, ó o n̄i-ken̄inia w̄okaa dó mí s̄ia wo yi.

¹² Bũn mɔn ó o Yeesu lè mín nu, lè mín z̄awa, lè mí n̄i-ken̄inia á bò mín van ho *Kapeenayuumu lóhó yi. Ba kará b̄n̄ wó h̄a wizoon̄i bio yen.

O Yeesu zoó ɲon 6a ãuanlowá

(Matiye 21.12-13; Maaki 11.15-17; Luki 19.45-46)

¹³ Bio 6a *z̄úúf̄uwa s̄án̄ú na 6a le *Paaki ãir̄ó wá 6ueé s̄uará, ó o Yeesu wá yòora ho Zeruzalemu lóhó yi.

¹⁴ Bio ó o vaá zon le *Dónbeen̄i z̄i-been̄i lún yi, ó o zoó yú 6a n̄upua b̄n̄ à 6a wee yèé 6a n̄awa, lè 6a pia, lè 6a búaaáúun̄i. O mún zoó yú bía wee p̄uar̄i le wár̄i b̄n̄, à 6a karáka mí t̄ab̄áriwa ɲún̄a yi.*

¹⁵ O o w̄aa lá ho huló pá lè le l̄ab̄aan̄i, á ɲon lè 6a búen̄b̄úen̄ á 6a ló lè mí n̄awa lè mí pia. A 6a wén-p̄uar̄ilowá wár̄i ó o p̄ón̄kaa k̄uaar̄á, á líikaa 6a t̄ab̄áriwa k̄uaaka.

¹⁶ O o bía nɔn 6a búaaáb̄ú-ȳéerowa yi: «M̄i kh̄uii 6a le 6a lé. Mi yí wé ĩ Maá z̄ii l̄aa ãuanlò z̄ii.»

S̄ 1:51 Bio ó o Yeesu bía hen á bio 6onm̄in̄ lè le yoon̄i na ó o Zakoobu h̄ia m̄an̄ h̄a k̄onkór̄a yi ká ho wáayi tonkarowá wee lii á b̄ín̄i yòo l̄aa de. Mu wee z̄een̄i le o Yeesu ka l̄on̄ yoon̄i na wi le Dónbeen̄i lè 6a n̄upua p̄ah̄ú. Mi lor̄i Bio ɲuh̄ú búen̄ni v̄uah̄ú (Gen̄εe) 28.12-13 * 2:14 Le wár̄i p̄uar̄iló: Ba z̄úúf̄uwa na h̄ia wee lé h̄a k̄a-vio yi 6uen̄ á wee 6uee p̄uar̄ika h̄a k̄a-vio wár̄i na 6a 6uan lè mín k̄sh̄ú wár̄i, á ãn̄i yár̄aa 6a b̄a-k̄úio 6a muini yar̄ó bio yi, lè le Dónbeen̄i z̄i-been̄i l̄anp̄ó caló bio yi.

¹⁷ O o ni-keninia hácírí yòó ßuara le Dónbeení bióní vüahü bióní na ká wán: «Dónbeení, bío á í heníanáá ü zlí bío ßentfn hía máa ká mí?»

¹⁸ A 6a zúífüwa júnása na wi bñn tùara a yi: «Lé mu yéréké bío yén á fo dà à wé á à zéeni le bío fo wó ká ßàn wéró pánká á fo yú le Dónbeení cón?»

¹⁹ O o Yeesu bíá nòn 6a yi: «Ká le Dónbeení zí-beeni na ká mí lá fù, á ínén n bñní ì so le há wizooní bío fn yi.»

²⁰ A 6a zúífüwa júnása bíá nòn wo yi: «Le Dónbeení zí-beeni na 6a son há lúútio ßúará-jun láa bío hëzín[†] lé dén á ünén le ká 6a lá fù, á fo dà à bñní ì so há wizooní bío fn yi le?»

²¹ Éé ká le Dónbeení zí-beeni na ó o Yeesu wee bío bío lé orén mí beere sánia.

²² O Yeesu vèeró món lé hón páahü so ó o ni-keninia hácírí bñnía ßuara há bióní na ó o hía bíá wán. A 6a tà le le Dónbeení bióní vüahü bióní á bon, á mún tà le o Yeesu bióní á bon.

O Yeesu zú bío wi 6a nùpua stá yi

²³ Páahü na ó o Yeesu hía wi ho Zeruzaléemu yi ho *Paaki sántü bío yi, á 6a nùpua cèrècè mòn mu yéréké bíowa na ó o wee wé, á 6a tà a bío.

²⁴ Ká a Yeesu máhá yí dó mí síi 6a yi, lé bío ó o zú bío wi 6a nùpua ßúenßúen yi.

²⁵ O mákóo mía á 6a zéeni bío wi o nùpue yi láa wo. Orén mítén zú bío wi o nùpue síi yi.

3

O Yeesu zéenia le mukáni binbirí bío

¹ Nii ßúí hía wi bñn á yèni 6a le Nikodéemu. O lé 6a *zúífüwa jùhúso ßúí á mún lé 6a *Farizéewa kuure nùpue ßúí.

² Tínnàhü ßúí, ó o ßuara a Yeesu cón á ßueé wee bío láa wo: «Nì-kàránlo, wa zú le ünén lé yía le Dónbeení tonkaa. Lé bío á nùpue yí dà máa wé mu yéréké bíowa láa bío ünén wee wéráa mu ká le Dónbeení yí nòn mu wéró pánká ßánsó yi.»

³ O o Yeesu bíá nòn wo yi: «Le í mí ho tütía na foñ: Nùpue yí dà máa zúrú le *Dónbeení béeni bío, ká ßánsó yí bñnía yí ton.*»

⁴ O o Nikodéemu tùara a Yeesu yi: «O nùpue na yío tón dà à bñní ì te kaka? Bío ó o máhá yí dà máa bñní máa zo mín nu píohó yí á máa te.»

⁵ O o Yeesu bíá nòn o Nikodéemu yi: «Le í mí ho tütía na foñ: Nùpue yí dà máa kerí le Dónbeení béeni díiní, ká ßánsó yí ton mu jumu le le Dónbeení Hácírí yi.

⁶ Yia ton o nùpue yi, wón mu nípomu mukáni wi yi. A yia ton le Dónbeení Hácírí yi, wón le Dónbeení Hácírí na wee na le mukáni binbirí wi yi.

⁷ Awa, á bío á í bíá nòn foñ le mí ßúenßúen ko á mí bñní te, ü cén yí le mu wé fo coon.

⁸ Ho pinpiró wee wé và lúe léé lúe na bío sí ho yi. A fo ò jí ho sá, ká fo yí zú hen na ho ló yi, láa hen na ho wee va yi. Lé ká síi ó o nùpue na ton le Dónbeení Hácírí yí á bío karáa.»

⁹ O o Nikodéemu wáa bíá nòn o Yeesu yi: «Ho bñní teró mu bío á dà à wé kaka?»

¹⁰ O o Yeesu bíá nòn wo yi: «Ünén nì-kàránlo na yèni ló a *Isirayéele nípomu fñahü, á pá yí zú bñn le?»

¹¹ Le í mí ho tütía na foñ: Bío wa zú láa bío wa mòn á lé mu seérása, bñn lé bío wa wee bío bío wéréwéré. Ká mí máhá yí wi á mí tà mu yi.

¹² Hen ká í wee bío bío wee wé ho tá wán láa mia, á mí máa tà bío á í wee bío yi. A mí ßèn n wé kaka à taráa bío á í wee bío yí ká í wee bío bío wee wé ho wáayi láa mia?»

¹³ Nùpue dn yí yòora ho wáayi. O *Nùpue Za mí ðon lé yía ló ho wáayi á lion.

¹⁴ Bío ó o Isirayéele nípomu hía wi ho tá hení yi, ó o *Moyiize hía can ho hñnló háa le ßúeení yí á hóonia fará.† O Nùpue Za mún ko ò o ca le ßúeení yí á hóoni fará láa bñn síi, ¹⁵ bëra a na ká nùpue léé nùpue dó mí síi wo yi, á ßánsó yí le mukáni binbirí na máa vé.

¹⁶ Mu bon. Le Dónbeení wara ho ðímíjá nùpua dàkhíina, fúaa le nòn mí za kéní, bëra a na ká nùpue léé nùpue na dó mí síi wo yi, á ßánsó bío yí yáa, ká a yí le mukáni binbirí na máa vé.

¹⁷ Le Dónbeení yí tonkaa mí Za ho ðímíjá yí à síinináa 6a nùpua júná, ká le tonkaa wo ò o ßuee káni 6a.

¹⁸ Yia dó mí síi wo yi, wón ßánsó jùhü máa sí. Ká yia yí dó mí síi wo yi, wón jùhü sú vó. Bãnsó jùhü sú lé bío ó o yí dó mí síi le Dónbeení Za kéní yi.

† 2:17 Mí loñ Lení vüahü (Psaumes) 69.10 ‡ 2:20 Le Dónbeení zí-beeni soró jùhü ßúá yú há lúútio ßóní ó o Yeesu tonnáa. Bñn páahü ká a Heroode Ní-beeni lé yía lé ho Zudee kshü béé. O Yeesu teró món lúútio ßúará-fn láa bío náa lé bñn le zí-beeni mu son vó yi. Bñn páahü ká a Heroode Akiripaa lé yía ßèn lé o béé. * 3:3 Yí bñnía yí ton: Mu kerékimu yí á le bióní mu na yèrémáa ká ßàn kúará mún lé bío ká: Yí ton ho wáayi. † 3:14 Páahü ßúí ó o Isirayéele nípomu á 6a háwá hía wee háa ho tá hení yi, á 6a hí. Ká yia yóó lora a háa na o Moyiize wó lé ho hñnló á hóonia fará yi, á wón fen. Mí loñ Míló vüahü (Nombres) 21.9

¹⁹ Bío nɔn á 6a nùpua júná súráa lé bío kà: Yia na lé mu khoomu binbirí ló 6uara ho dímjǎná yi. Ká bío 6a nùpua wárá yí seka á 6a wara le tǐbírí á po a.

²⁰ Mu bon, nùpue lée nùpue na wee wé mu bè-kora, wón wee jin mu khoomu. O yí máa tà lée ðn mu yi ò o wén-kora à mi wéréwéré.

²¹ Εε ká yia wee bè le Dónbeení tǔiá poni yi, wón wee wé lé mu khoomu yi, à 6a mi wéréwéré le o wee bè le Dónbeení bióní yi.

Bio ó o Zan Batiisi bia a Yeesu dani yi

²² Bǔn mǎn ó o Yeesu lè mí nǐ-kenínia ló ho Zeruzalεemu yi wà van la-veere ho *Zudee kǎhǔ yi. O vaá kará bǐn á cáaka láa ba, á wee bátízé 6a nùpua.

²³ O Zán wón mún hǎa wee bátízé 6a nùpua ho lahó na 6a le Enɔn yi, ho wi ho Saliimu lóhó nǐsǎní, lé bío mu jumu boo bǐn. Ba nùpua hǎa wee buen o cǎn ò o bátízé 6a.

²⁴ Mu wee wé ká a Zán 6a ðn yí dó ho kásó yi.

²⁵ Wizonle 6úí, ó o Zán nǐ-kenínia nùwá yεn 6úí wǎania lá a zúifù nǐ 6úí bío ho làndá le 6a wé wé ceéráa mǐten wán.

²⁶ O o Zán nǐ-kenínia mu wà van o cǎn, á vaá bía nɔn wo yi: «Nǐ-karánlo, ũ hácírí so 6uara a nùpue na nɔnzoñ wi làa fo khíi ho Zurudén mǎn bío yi le? Yia fo mà ho tǔiá jii. Awa, lé o wǎa wee bátízé 6a nùpua, á 6a nùpua cèrεε mún wee va a cǎn.»

²⁷ O o Zán bía nɔn 6a yi: «Nùpue yí dà máa yí ká Dónbeení yí nɔn mu wo yi.

²⁸ Minén mi bèere jǎa ho tǔiá na á ĩ mà le ĩ yínǎn yia le Dónbeení mɔn léra, ká ĩ lée nùpue na le Dónbeení tonkaa á ĩ dǎ a yahó 6uara.

²⁹ Mu ka lòn há-fla, wón bío sǎ mǐn báa yi. Εε ká 6àn báa mu 6àn bónlo wón wee wé ðn o nǐsǎní, á wé jǎ a bióní. O síi wé wa a há-fla 6àn báa bióní yi. Lé bǔn á ínén síi mún wee waráa. Lé ĩ sí-wεε mu jii mahá wǎa sú bío ká wán.

³⁰ Yia mi bía bío ko ò o bío jǔhǔ wé, á wé dé wán, ká ínén bío ko mu tǐ yi.

³¹ «Yia ló ho wáayi lion, wón po 6a nùpua 6úen6úen. Yia bío sǎ ho tá yi, wón wee wé 6a nùpua wárá, á wee bío 6a nùpua bióní. Ká yia ló ho wáayi lion wón po 6a nùpua 6úen6úen.

³² Bío ó o mǎn làa bío ó o jǎ ho wáayi le Dónbeení cǎn, lé bǔn 6àn tǔiá ó o wee mǐ na 6a nùpua yi. Ká 6a nùpua mahá yí máa tà bío ó o wee zéeni yi.

³³ Yia tà ho tǔiá na ó o mà nɔn 6a yi, se 6ànso wee zéeni le bío le Dónbeení bía lée tǔiá poni.

³⁴ Yia le Dónbeení tonkaa wón wee fεε le jǐ-cúa, lé bío le Dónbeení wee na mí Hácírí 6ànso yi á yòo puuní.

³⁵ O Maá Dónbeení wa a Za, á bàrá a mu bío 6úen6úen jǔhǔ wán.

³⁶ Yia dó mí síi o Za yi, se 6ànso yú le mukǎnǐ binbirí na máa vé. Ká yia pá a Za mu bío, se wón yí yú dén mukǎnǐ so. Ká le Dónbeení síi pá wé è cǐ 6ànso yi fεεε.»

4

O Yeesu là a Samarii hɔnzoró fò mɔn le buii wán

¹ Ba *Farizéwa jǎa le o Yeesu mǎn nùpua á po a Zán nùpua, ó o mún wee bátízé 6a nùpua po a.

² (O Yeesu mí bèere yí máa bátízé 6a nùpua. O nǐ-kenínia lé bía wee bátízé 6a). Bío ó o Yeesu jǎa bío 6a bía a dǎnǐ yi,

³ ó o ló ho *Zudee kǎhǔ yi lé mí nǐ-kenínia á bǐnǐa jɔn ho Kalilee kǎhǔ.

⁴ Ká 6a mahá ko 6a kǎa ho *Samarii kǎhǔ yi á varáa bǐn.

⁵ Ba wá á vaá sùarǎa ho Samarii lóhó 6úí na 6a le Sikaare yi. Ho lóhó mu 6ó ho mǎhǔ na ó o *Zakoobu yánkaa nɔn mí za Zozεfu yi.*

⁶⁻⁸ Buii 6úí ó o Zakoobu yánkaa có bǐn. Bío ó o Yeesu 6ueé dǎn dén buii so jǔhǔ yi, ò o san le vεnǐ yi, ó o líi kará bǐn wee vǔnka. O o nǐ-kenínia bán wá zoó yà mu bè-dǐnii ho lóhó yi. Mu wó à le wii yòó fǎrá.

O o Samarii hɔnzoró 6úí ló wá 6ueé hà mu jumu, ó o Yeesu bía làa wo: «Hǎa mu, há mi lé mu jumu le ĩ ju.» ⁹ O o hǎa bía nɔn wo yi: «Éee! Unén zúifù nǐ wó kaka wee fio mu junn-junnii ínén na lé o Samarii hɔnzoró cǎn?» O hǎa bía bǔn lé bío 6a *zúifúwa fù yí máa páanǐ bío 6úí yi lè 6a Samariisa hùú.

¹⁰ O o Yeesu bía nɔn o hǎa mu yi: «Fo lá zǔ bío na le Dónbeení le mí ĩ há làa fo, á lá zǔ yia wee fio mu jumu ũ cǎn, únén lé fo lá á fio mu jumu, ó o lá á na mu jumu na wee na le mukǎnǐ binbirí foñ.»

¹¹ O o hǎa bía nɔn o Yeesu yi: «Nǐ-karánlo, le buii ná yi, á ũ hǔlǒ mún mía máa hàráa. A fo lá á wé kaka á à yírǎa mu jumu na wee na le mukǎnǐ binbirí mu?»

* 4:5 Mi lorí Bio jǔhǔ 6úeeníi vǔahǔ (Genèse) 33.19; 48.22; Zozue vǔahǔ 24.32

¹² Wàn òúaa Zakoobu lé yíá có le buii mu. Orén mí bæere ñun le ñumu, ó o zàwa là a sántii mún ñun mu. A ùnén so dà à bío le fo po wón le?»

¹³ O o Yeesu bíá nòn wo yi: «Nùpue léé nùpue na wee ñu le buii na kà ñumu, wón á le ñu-hání pá wé è dàí.

¹⁴ Ee ká nùpue na à ñu mu ñumu na á ï na òanso yi, wón á ñu-hání máa bíní máa dàí hùúu. Mu ñumu na á ï na a yi, á à wé lòn ñun-dání na yí máa fí hùúu òanso yi, á mu ù na le mukání binbirí.»

¹⁵ O o háa bíá nòn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, yáá wáa na bñn ñumu so mii, à le ñu-hání yí bíní yí dàí mí, à ï wáa yí bíní yí òuee hà ñumu hen.»

¹⁶ O o Yeesu bíá nòn o háa yi: «Lén zoo ve mín báa à mí òuee lé.»

¹⁷ O o háa bíá nòn wo yi: «Í yí yan.» O o Yeesu bíá nòn wo yi: «Ú tùúá sí à ù bío le fo yí yan.

¹⁸ Bío fo bíá bon. Ba báawa na fo yan yú óa nùwá hònú, á yíá làa fo páanía wi ká yínóí mín báa.»

¹⁹ O o háa wáa bíá nòn o Yeesu yi: «Wàn yàró, í wáa zú le ùnén lé le *Dónbeení ñi-cúa fεero óúí.

²⁰ Warén wàn òúaa wa á òúaaanía le Dónbeení le óúee na ká wán, ká mínén zúífúwa bán wee bío le hen na le Dónbeení ko le wé òúaaaní yí á wi ho Zeruzaleemu yi. A lé mu yén wáa bío bon?»

²¹ O o Yeesu bíá nòn wo yi: «Háa mu, tà bío á à ï bío yi. Páahú óúí khíí dà, á le Dónbeení òúaaaníló le óúee na ká wán lè ho Zeruzaleemu yi á bío ñúhú máa wé.

²² Mínén Samariisa wee òúaaaní le Dónbeení ká mí yí zú le. Warén zúífúwa bán zú le Dónbeení na wa wee òúaaaní lé bío le Dónbeení ðñ warén wán á wee káíníáa óa nùpua.

²³ Ee ká páahú óúí khíí dà, ho yáá wáa ðñ wó, á le Dónbeení òúaaanílowa binbirí á wé è òúaaaní a Maá Dónbeení lè lerén mí bæere Hácírí pánká, lè ho tùúá poni na le zééníá làa ba. Mu bon, bán òúaaanílowa so lé bíá ó o Maá síi wá yi.

²⁴ Le Dónbeení lé le hácírí, á bíá wee òúaaaní le ko óa òúaaaní le lè lerén mí bæere Hácírí pánká, lè ho tùúá poni na le zééníá làa ba.»

²⁵ O o háa bíá nòn o Yeesu yi: «Í zú mu le *Yíá le Dónbeení mòn léra yíá óa le *Krista, á wá à óuen. Ká a khíí óueé ðñ, ó o óueé zééníka mu biowa óúenóúen yara làa wen.»

²⁶ O o Yeesu bíá nòn wo yi: «Ínén na wee bío làa fo ká lé orén mí bæere.»

²⁷ Bñn páahú ò o Yeesu nì-kenínia bíníá óueé ðñ. Bío óa óueé mòn ò o Yeesu wee bío là a háa, á mu wó óa coon. Ká òarén ó o óúí màhá yí tùara a yi le mu wó kaka tàá léé webio nòn ó o wee bíoráa là a háa mu.

²⁸ O o háa wáa díá mí ñumu ðε bñn, ò o wá zon ho lóhó yi á zoó wee bío lè óa nùpua

²⁹ le óa óuee léé loí o ñii na zúrná bío á mí wó óúenóúen á bíá. Le o màhá à wé Yíá le Dónbeení mòn léra na óa le Krista léé?

³⁰ A óa nùpua ló mà a Yeesu.

³¹ Hón páahú so yi, ó o Yeesu nì-kenínia le o dí. Ba wee bío: «Nì-kàránlo, sáberé à ù dí.»

³² Ká a màhá bíá nòn óa yi: «Í bè-ðíníí á mí yí zú síí.»

³³ A óa nì-kenínia wee tùaka mín yi le o óúí màhá óuan bè-ðíníí óueé nòn wo yi léé.

³⁴ O o Yeesu bíá nòn óa yi: «Yíá tonkaa mí síi bío wéró, lè ho tonló na ó o le í sá à sííní ñii, bñn lé bío lé í ðñló.

³⁵ Mínén wee wé bío le hen làa plina bío náa ká ho ðñló láró ðñ. Ká ínén óèn wee bío na mia: Mí loí há manawá sese, ho ðñló bon ðñn á pan mí láró.

³⁶ Yíá wee lá ho ðñló ðεéníá óúakáa mí tonló á wee yí mí sááníí. Ho ðñló na ó o wee lá lé óa nùpua na à keí le mukání binbirí na máa vé yi. Lé ká síi ó o ðíro là a láro síá wee wé páaní waráa.

³⁷ Bío bíá ká bèntín bon: O ðíro wí, á yíá wee lá ho ðñló wí.

³⁸ Awa, ínén wáa tonkaa mia óa nùpua cón bèra a na à mí yí óa óuennáa làa bío ho ðñló lárówa wee láráa ho ho mòhú na á óa yí sá yi bío síí. Ní-vio lé bíá óúa ho tonló mu ñúhú, á mínén á à sá à síí ñii.»

³⁹ Ho Samariisa na wí ho lóhó mu yi cèrèe dó mí sía o Yeesu yi, lé bío ó o háa mítén bíá nòn óa yi le o Yeesu bíá mí wó óúenóúen nòn mí yi.

⁴⁰ Lé bñn nòn ká óa Samariisa óueé ðñ, á óa yankaa wo le o keení làa mí. O o Yeesu kará bñn há wízoóní bío ñun.

⁴¹ A bíá dó mí sía wo yi wiokaa dó wán há bióní na ó orén mí bæere bíá nòn óa yi bío yi.

⁴² A óa bíá nòn o háa yi: «Bíó ká wán, á wa wáa dó wa sía wo yi lé bío warén wa bæere ná a ñi-cúa, ká mu yínóí bío fo bíá nòn wen mí ðòn bío yi. Wa wáa zú le orén lé ho ðñmíáa kánílo.»

O Yeesu wéera a ya-di beení óúí za

⁴³ Bïo ó o Yeesu lè mí nî-kenínia wó há wizooní bïo ñun ho lahó mu yi, á 6a ló bín wà van ho Kalilee kòhú yi.

⁴⁴ O Yeesu mítén hía bía le *Dónbeení ñi-cúa fεero máa wé yí le kònbii mín kùrtú kòhú yi.

⁴⁵ Eε ká bïo ó o vaá dǎn ho Kalilee, á ho kòhú mu nùpua guan wo se. Lé bïo á bán mún van ho *Paaki sánú díró ho Zeruzaleemu yi, á vaá mǎn bïo búenbúen na ó o wó bín.

⁴⁶ O Yeesu bínía van ho Kalilee kòhú lóhó na 6a le *Kanaa, hen na ó o hía yèrémáa mu ñumu wó lè ho ðivén yi. Ho kòhú mu béε tonni ya-dí beení búí wi bín á za lò yí here wi ho *Kapεenayuumu yi.

⁴⁷ Bïo ó o tonni ya-dí beení mu ñá le o Yeesu ló ho *Zudee kòhú yí á 6uara ho Kalilee, ó o ló van o cǎn, á vaá yankaa wo le o buen ho Kapεenayuumu, á 6uee wéé mí za na día mu húmú ñii wán.

⁴⁸ O o Yeesu bía nǎn o ñii yi: «Yínǎn mi wé yí mǎn mu yéréké biowa na wee zéení le Dónbeení pánká, á mi máa dé mi sía mii lon?»

⁴⁹ O o béε tonni ya-dí beení bía nǎn o Yeesu yi: «Nî-káránlo, sáberé á ù wa bè mín va hen na á ï za wi yi ò o yí hí.»

⁵⁰ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Lén va, ù za á dèε búí máa wé.» O o ñii dó mí stii bïo ó o Yeesu bía nǎn wo yi ó o bínía wá.

⁵¹ Mu tá na lée tǎn, ó o ton-sáwá ló 6ueé sá a yahó, á bía nǎn wo yi le o za wáa wan.

⁵² O o tùara ho pǎahú na ó o za mu bïo díká dó yi láa ba. Á 6a bía nǎn wo yi le mu wó ho híihú ká le wii dá yenia. Lé hón pǎahú so á le tǎn ní 6úakáa ló a sánia yi.

⁵³ O o za bán maá wáa zúna le mu wó ho pǎn-kéní na ó o Yeesu bía nǎn wo yi le o za á dèε búí máa wé. O orén lè mí zii nùpua búenbúen dó mí sía o Yeesu yi.

⁵⁴ Bún lé bïo wó a Yeesu cúa-ñun ñii yéréké bïo na wee zéení le o ló le Dónbeení cǎn na ó o bínía 6ueé wó ho Kalilee kòhú yi, ká a ló ho Zudee kòhú yí 6uara bín.

5

O Yeesu wéera a mùamúa búí

¹ Wizooní bïo yen bún mǎn, á bún 6a *zúífùwa sánú búí díró dǎn, ó o Yeesu wá yòora ho Zeruzaleemu.

² Ho lóhó mu yí á síeení la-beení búí wi yi á 6a wee ve lè mu heberemu le Betezadaa. Le 6ó ho zúajii na 6a wee ve láa Pia Zúajii. Há sánsáwá bïo hònu son kǎnia le síeení la-beení mu yi.

³ Lé hón tá á 6a vǎnvárová cèrèε hía wee wé da yi. Ba vǎnvárová mu fahú á 6a muiiwá, lè 6a lóní, lè 6a mùamúawá wi yi. [Ba hía wee da bín á pa bïo mu ñumu hía á búcán.

⁴ Lé bïo á pǎnna búí, á le Dónbeení wáayi tonkaro 6uee búcán mu. Ká a vǎnváro na zon mu yi ho yahó, hǎri mu wé vǎmú lée vǎmú tò á o ò pá wa.]

⁵ Vǎnváro búí hía wi bín á vǎmú míana a wán yí há lúluúio 6óní láa píru láa bïo hǎtin.

⁶ Bïo ó o Yeesu mǎn wo ò o duma, ó o zú le o lò yí here míana, ó o tùara a yi: «Fo wi á ù wa le?»

⁷ O o ñii bía nǎn wo yi: «Nî-káránlo, nùpue na á lá mi líí dé mu ñumu yi mu búcánló pǎahú á mía. Hen ká ï dǎmákaa le ï líí zo, bún ká a búí zon vó.»

⁸ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Lii híí, lá ù dǎmu dèε á ù varáka.»

⁹ Mí lahó yi ó o ñii mu dèenía wan, á lá mí dǎmu dèε ò o wee varáka.

Eε ká bïo mu wó 6a *zúífùwa vǎrúlo wizonle na 6a le *Sabaa zòñ,

¹⁰ á 6a zúífùwa ñúnása wee bïo lá a ñii na wan: «Wa lǎndá yí, á fo yí ko á ù lá ù dǎmu dèε 6ua, lé bïo ho Sabaa lé ho zúia.»

¹¹ O o ñii bía nǎn 6a yi: «Yia wéera mi lé yia bía nǎn mii le ï lá ï dǎmu dèε á ï varáka.»

¹² Á 6a wáa tùara a yi: «Yia le ù lá ù dǎmu dèε ù varáka lée wée?»

¹³ Ká a ñii màhá yí zú yia wéera a, lé bïo ó o Yeesu vǎnun 6a nùpua na wee ñaa mín bín fahú.

¹⁴ Bún mǎn, ó o Yeesu vaá fò mín lá a ñii mu le *Dónbeení zí-beení lún yi, ó o bía nǎn wo yi: «Loñ lon. Bïo ká wán, á fo wáa wan. Awa. Ká fo yí wi á mu búí na po bïo yú fo khíina á bíní yí fo, á ù yí bíní yí wé bè-kohó.»

¹⁵ O o ñii wá vaá bía nǎn 6a zúífùwa ñúnása yi le lé o Yeesu wéera mí.

¹⁶ Lé bún nǎn á 6a zúífùwa ñúnása vǎ bǎrǎa o Yeesu yi wee seé, bïo ó o wéera a nùpue ho Sabaa zòñ bïo yi.

¹⁷ Ká a Yeesu màhá bía nǎn 6a yi: «Í Maá Dónbeení wee sá féεε, á ïnén mún wee sá.»

¹⁸ Dén bíoní so na ó o Yeesu bía bïo yi, á 6a zúífùwa ñúnása wiokaa sòobáa mítén o 6úero bïo yi. Lé bïo á mu yínǎn bïo ó o wó khon ho Sabaa bïo yi mí dòn, ká lé bïo ó o le le Dónbeení lé mín kùrú Maá. Bún wee zéení le o mània mítén lè le Dónbeení.

Le Dónbeení Za pànká

¹⁹ O Yeesu wíokaa lá le bióní ò o bía nòn 6a yi: «Le í mí ho tùíá na mia: O Za* yí máa wé bio 6úí mítén. Bío á 6àn Maá Dónbeení wee wé ò o mi, bǔn lé bio ó o wee wé. Bío á 6àn Maá wee wé 6úen6úen ó o mún wee wé.

²⁰ Mu bon, o Maá wa a Za, á bio ó orén mí beere wee wé ó o wee zéení làa wo. O pá à bǐní ì zéení a lè mu bè-beera na po bio mi mǎn á 6ueé 6ó ho zuia yi, ó o ò wé, á mu ù wé mia coon.

²¹ Làa bio síi ó o Maá wee vèenínáa 6a nǐ-hía à na le mukānī binbirī 6a yi, lé làa bǔn síi ó o Za mún wee nanáa le mukānī binbirī bio ó o wi ò o na le yi.

²² O Maá mún yí máa cítí nùpue, ká a màhá nòn le cítíi fló pànká 6úen6úen o Za yi,

²³ bèra a na à 6a nùpua 6úen6úen wé kǎnbi o Za, làa bio 6a wee kǎnbiráa o Maá. Yía yi máa kǎnbi o Za, se 6ànsò mún yí máa kǎnbi o Maá na tonkaa wo.

²⁴ Le í mí ho tùíá na mia: Yía wee tà jí í bióní, á dó mí síi í Maá na tonkaa mi yi, wón 6ànsò yú le mukānī binbirī na máa vé hā làa na ká wán. Bǎnsò á í máa cítí. O dèniáa ló mu húmú yi, á yú le mukānī binbirī.

²⁵ Le í mí ho tùíá na mia: Ho páahú 6úí khúí dǎ, ho yáá wáa dǎn wó, á bía yi yú le mukānī binbirī, na ka lòn nǐ-hía á à jí le Dónbeení Za támu. Bía á à jí mu, bán á à yí le mukānī binbirī.

²⁶ Mu bon, làa bio ó o Maá á le mukānī binbirī wee lé cǎn, lé làa bǔn síi ó o wó ó o Za á le mukānī binbirī mún wee lé cǎn.

²⁷ O nòn ho pànká wo yi ò o fínáa le cítíi, lé bio ó o lé o *Nùpue Za.

²⁸ «Mi yi le bio bía ká wé mia coon, lé bio á páahú 6úí khúí dǎ, ká 6a nǐ-hía 6úen6úen á à jí a Nùpue Za támu,

²⁹ á 6a à vèe. Á bía wó mu bè-tentewá á à yí le mukānī binbirī na máa vé. Ká bía wó mu bè-kora bán jí ná à sí.

³⁰ Inén yí dà dèe máa wé íten. I wee wé fi le cítíi à héha lè í Maá jí-cúa na ó o mà nòn mǐ. Á í cítíi fló mún téréenna, lé bio á í yí máa fi le làa bio á í síi vá yi. Í wee fi le làa bio ó o Maá na tonkaa mi síi vá yi.

³¹ «Mu lá lé inén í dòn á wee mí ho tùíá í jii, á mi lá dà a pí í tùíá.

³² Ee ká nǐ-veere lé í seérá, á í zǔ le ho tùíá na ó o wee mí í jii á bon.

³³ Minén lé bía tonkaa 6a nùpua á 6a van o Zán Batiisi cǎn, á wón vaá mà ho tùíá í jii á nòn 6a yi.

³⁴ Inén wón màkóo mia à nùpue wé í bio seéráso. Ká í màhá bía mu bèra a na à mi dàí kǎní.

³⁵ «Bío ó o Zán hía wee bio ka lòn fíntǎní na khoomu yenkeen, á mi tà zámakaa mu khoomu mu bio yi ho pǎn-za dèe yi.

³⁶ Bío 6úí wi bǐn á wee zéení bio á í bio karáa. Bǔn po ho tùíá na ó o Zán mà í jii. Mu bio mu lé mu bè-wénia na á í Maá le í wé, bio á í wee wé ká, lé bǔn wee zéení le lé í Maá tonkaa mi bio bon.

³⁷ Á í Maá na tonkaa mi wón mí beere mún wee mí ho tùíá í jii. Mi yí jí a bióní, á mi mún yí zǔ a.

³⁸ Mi yí tà a bióní yi binbirī, lé bio mi yí tà yía ó o tonkaa bio.

³⁹ Mi wee karán le Dónbeení bióní à cikon, lé bio mi wee leéka le lé lerén wee na à mi zǔí bio mí ì wé á à yíráa le mukānī binbirī na máa vé. Awa, lé dén bióní so lé dlo wee zéení bio á í bio karáa wéréwéré,

⁴⁰ à mi màhá pá yí wi à mi 6uen í cǎn á yíráa le mukānī binbirī.

⁴¹ «Inén màkóo mia à 6a nùpua khòoní mi.

⁴² Ee ká minén bán á í zǔ bio mí karáa. Le Dónbeení mi yí wa.

⁴³ Í Maá lé yia á í 6uara yèni yi, á mi pá í bio. Ká a 6úí màhá lá 6uara mí kúrú yèni yi, á mi ì tà wón bio.

⁴⁴ Minén na wi mi wé khòoní mún, à mi yí wi à mi cà à dǐo lé le Dónbeení mí dòn à khòoní mia, á à wé kaka à dérúu mi sía inén yi?

⁴⁵ Mi yí leéka le lé inén khúí kooní mia le Dónbeení yahó dé. Bùeé. O *Moyiize na mi wee lòní le o ò séení mia lé wón wee kooní mia le Dónbeení yahó.

⁴⁶ O Moyiize bio mí lá tà kénkén, se inén á mi mún lá à tà bio, lé bio á inén lé yia ó o Moyiize bía bio mí vǎnna yi.

⁴⁷ Ee ká bio ó o túara í dǎní yi á mi yí tà yi, á mi mún yí dà máa tà inén bióní yi.»

* 5:19 Hen ká a Yeesu sansan le Za táá Dónbeení Za se lé orén Yeesu mí beere wee bio miten bio.

6

*O Yeesu dñinia 6a zãamãa**(Matiye 14.13-21; Maaki 6.30-44; Luki 9.10-17)*

¹ Bñn mñn ó o Yeesu lè mí nĩ-kenínia zon ho woohũ á khú ho Kalilee vũ-beení mñn, hĩa 6a mún wee ve làa Tiberiade vũ-beení.

² A 6a minka zãamãa bò a yi, lé bío 6a vánvárowà na ó o wee weé á 6a mi á bío wee wé ho yéréké.

³ O o Yeesu wà vaá yòora le búee búí, á yòó kará bñn lè mí nĩ-kenínia.

⁴ Mu wee wé, á 6a *zúífúwa sánú na 6a le *Paaki díró sùaráa.

⁵ O o Yeesu le mí ì loń, á 6a minka zãamãa wee buen wo yi, ó o tũara a Filiipu yi: «Lé wen á wa á yí mu bè-dínií yi á à na 6a minka nùpua na ká búenbúen yi?»

⁶ O o Yeesu tũara a Filiipu yi ká, lé bío ó o wi ò o khén o kúará, ká arén wón zũ bío ó o ò wé.

⁷ O o Filiipu bía nñn o Yeesu yi: «Hãri wa lá yi le wén-hãani khĩá-jun* á vaa yà lè ho búurú búee cẽska wñíwñí, á 6a búenbúen pá máa yi.»

⁸ O o nĩ-kenínia nĩ-kéní, o Simón Piere bãn za Andere á bía nñn o Yeesu yi:

⁹ «Yarónza búí wi hen á 6a cezawa búaa jun, lè ho búurú bi-zawa bío hònú na wó lè mu bío búí na 6a le ooze† dũmu á wi csn. Ká lee webio á bñn ñ wé lè 6a minka zãamãa na ká?»

¹⁰ O o Yeesu wãa bía: «Mí bío le 6a búenbúen líi kɛɛní.» Le jñí sà le lùe mu yi boo, á lé dén 6a wãa líi kará wán. Ba báawa mí dòn á à yí muaaseé hònú sii.

¹¹ O o Yeesu fó ho búurú bi-zawa, á dó le Dónbeení báraká, ò o nñn ho le 6a sanká na bía kará bñn búenbúen yi. Lé bñn bãn sii ó o mún wó lè 6a cezawa, á 6a búenbúen dú làa bío 6a sía vá yi.

¹² Bío 6a búenbúen dú sù, ó o Yeesu bía nñn mí nĩ-kenínia yi: «Mí yí día le bío dú ká á yaa. Mí khuii mu búenbúen.»

¹³ A 6a khuiira mu, á ho ooze búurú bi-zawa bío hònú bío na là ká á sú hã sàkiwá píru jun.

¹⁴ Bío 6a nùpua mñn mu yéréké bío na ò o wó, á 6a bía: «O nñi na ká bènɛn lè le *Dónbeení jñi-cúa fɛero, yía lá ko ò o buen ho ðmíjã yi.»

¹⁵ Bío ó o Yeesu zũna le 6a nùpua búee fé mí á à wé lè mí bɛɛ lè ho pánká, ó o tñn wà yòora le búee wán mí dòn.

*O Yeesu varãkaa mu jumu wán**(Matiye 14.22-27; Maaki 6.45-52)*

¹⁶ Ho zliihũ, ó o Yeesu nĩ-kenínia wà lion ho vũ-beení jñi,

¹⁷ á líi zon ho woohũ wee khí lè ho *Kapɛɛnyayuumu lóhó csn. Ho tá hũn ká a Yeesu ðñn yi búee ðñn 6a.

¹⁸ Ho pinpiró wee và lè mí pánká, á ho vũ-beení jñumu wee yãnbónka. ¹⁹ Bío 6a vá zon á à yí lòn kilomɛɛterewa bío hònú táá bío hɛzn sii lè le bónbóore‡, á 6a mñn o Yeesu ò o wee varãka mu jumu wán wà búee sùará 6a yi, á 6a zãna.

²⁰ O o Yeesu bía nñn 6a yi: «Mu lé ñnén, mí yí zsn.»

²¹ A 6a wãa wí 6a bío le o Yeesu yòo zo ho woohũ yi, á bñn 6a ðɛɛnía ðñn hen na 6a wee va yi wó.

O Yeesu ka lòn ðñnó na wee na le mukani binbiri

²² Mu tá na lee tñn, á 6a zãamãa na khii wi lè ho vũ-beení mñn á zũna le lee woohũ dà-kéní mí dòn lá wi bñn. Ba zũna le o Yeesu yí zon ho woohũ lè mí nĩ-kenínia, ká lé baren wá mí dòn.

²³ ɛɛ ká wonna búí ló ho Tiberiade lóhó yi búee ðñn ho lahó na ó o Yeesu dó le Dónbeení báraká ò o nñn ho búurú 6a lá yi.

²⁴ Bío 6a zãamãa mñn ò o Yeesu mía bñn, ó o nĩ-kenínia mún mía bñn, á 6a yòó zon hñn wonna so yi jñn ho *Kapɛɛnyayuumu lóhó, á wá khii cá a.

²⁵ Bío 6a bñnía khii yú a Yeesu ho vũ-beení mñn, á 6a wee tũa wo yi: «Nĩ-káránlo, fo guara hen ðã?»

²⁶ O o Yeesu bía nñn 6a yi: «Le † mí ho tũía na mia: Mí wee cá mí yínóú bío mí zũna mu yéréké bío na á ï wó bãn kúará, ká lé bío mí yú ho búurú á là sù bío yi.

* **6:7** Le wén-hñnló dà-kéní wee yí o nùpue nĩ-kéní wizon-kũure sámú sááni. † **6:9** Ooze: Mu lee bè-vànií búí na 6a zúífúwa hĩa wé và á wé lè 6a nãwa ðñnó. Ho ooze mu dũmu á 6a nĩ-khenia wee é wé lè ho búurú. Horén dũmu yáwá sñ. ‡ **6:19** Ho Kalilee vũ-beení: Ho vũ-beení mu tóntómú á à yí kilomɛɛterewa bóní sii, ká ho búaaró á à yí kilomɛɛterewa píru jun sii.

27 Mi wé yí sá ho ðínló na dà wee yáa bio yi, ká mi wé sá hĩa yí máa yáa bio yi, hón na wee na le mukáni binbirí na máa vé. Hón ðínló so lé o Nùpue Za á à na ho mia, lé bio ó orén lé yía ó o Maá Dónbeení zéenia bio le mí nòn mu bio búenbúen wéró pànká yi.»

28 A 6a túara a yi: «Lé ho tonló yén á le Dónbeení wí à wa sá?»

29 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Bio le Dónbeení le mi wé, lé à mi dé mi sía yía le tonkaa yi.»

30 Bio ó o bía ká síi, á 6a bía nòn wo yi: «Únén 6èn lé mu yéréké bio yén fo dà à wé á wa à mi á à déráa wa sía fon? Wé mu búí le wa mi!

31 Páahú na á wàn 6úaaawa hĩa wi ho tá hení yi, á 6a yú ho *maane á là, làa bio mu túararáa le Dónbeení bióní vúahú yi: «O hĩa nòn ho ðínló na ló ho wáayi 6a yi á 6a dú.Š»

32 O o Yeesu 6èn bía nòn 6a yi: «Le í mí ho túiá na mia: Mu yínorí o *Moyiize lé yía hĩa nòn ho búurú na ló ho wáayi mia. Lé í Maá Dónbeení nòn ho mia. Lé orén mún wee na ho ðínló binbirí na ló ho wáayi mia.

33 Mu bon, ho ðínló binbirí na le Dónbeení wee na lé yía ló ho wáayi lion. Lé orén wee na le mukáni binbirí ho ðímjása yi.»

34 A 6a bía nòn wo yi: «Ní-kàránlo, wé na hón ðínló so wen féeé.»

35 O o Yeesu wáa bía nòn 6a yi: «Ínén lé yía lé ho ðínló na wee na le mukáni binbirí. Yia bò mií á dó mí síi mií, á hĩni làa ju-hání máa búe 6ánsò huúu.

36 I bía mu nòn mia le mi mən bio á í wó, à mi pən pá yí dó mí sía mií.

37 Bía á í Maá wee wé à 6a bio sí mií le mí ní-kéní kéní wé è bè mií. Yia bò mií, á í máa bio le o bĩni huúu.

38 Lé bio á í yí ló ho wáayi yí wá 6ueé wé í síi bio. Yia tonkaa mi lé wón síi bio á í wá 6ueé wé.

39 Yia tonkaa mi síi bio lé à í yí vĩni bía ó o kàràfáa mi ní-kéní búí, ká í vèení 6a ho ðímjása vé nònzoñ.

40 Mu bon, í Maá síi bio lé à bía búenbúen na fá mí yío o Za yi á dó mí sía wo yi, à yí le mukáni binbirí na máa vé, à í vèení 6a ho ðímjása vé nònzoñ.»

41 A 6a *zúífúwa wáa wee kší mí kíó yi, lé bio ó o bía le mínén lé ho ðínló binbirí na ló ho wáayi lion.

42 A 6a bía: «Yínorí orén lé o Zozefu za Yeesu le? Wa zú 6àn maá lè 6àn nu. O o wáa à wé kaka á à bíoráa le mí ló ho wáayi lion?»

43 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Mí yí kší mí kíó yi.

44 Nùpue woon yí dà máa bè mií, ká a Maá na tonkaa mí yí 6uan wo yí 6uararáa, á ínén á à vèení 6ánsò ho ðímjása vé nònzoñ.

45 Bio ká lé bio túara le Dónbeení jì-cúa fèerowá vónna yi: «Le Dónbeení kší kàrán 6a búenbúen. * Nùpue léee nùpue na wee jí a Maá Dónbeení támu, á wee día mítén ò o kàrán, wón á à bè mií.

46 Bún yí máa zéeni le í le nùpue búí mən o Maá. Yia ló le Dónbeení cǎn 6uara, lé wón mí dòn mən wo.

47 Le í mí ho túiá na mia: Yia dó mí síi wo yi, wón yú le mukáni binbirí na máa vé.

48 Ínén lé ho ðínló na wee na le mukáni binbirí.

49 Mìn 6úaaawa là ho *maane ho tá hení yi, èe ká bún mahá yí hò 6a húmú.

50 Ká ínén lé ho ðínló binbirí na ló ho wáayi lion. Yia dú ho, á 6ánsò ò yí le mukáni binbirí na máa vé.

51 Ínén lé ho ðínló na wee na le mukáni binbirí, hĩa ló ho wáayi lion. Yia dú ho, á 6ánsò á à yí le mukáni binbirí na máa vé. Ho ðínló na á í ì na bèra a na à ho ðímjása yí le mukáni binbirí, lé í sánia.»

52 Bio 6a *zúífúwa jía há bióní mu, á 6a wee kán mín lè mí sòobé. Ba wee bio: «O nĩi mu dà a wé kaka a nanáa mí sánia wen á wa a là?»

53 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Le í mí ho túiá na mia: Hen ká mí yí là a Nùpue Za sánia, á yí jun o cǎni, á le mukáni binbirí máa kerí mia.

54 Yia là í sánia, á jun í cǎni, wón 6ánsò yú le mukáni binbirí na máa vé. Í ì vèení 6ánsò ho ðímjása vé nònzoñ.

55 Mu bon, ínén sánia lé ho ðínló binbirí, á í cǎni lé mu bè-junui binbirí.

56 Yia là í sánia á jun í cǎni, se wón páania làa mi á ínén páania làa wo.

57 O Maá na tonkaa mí lé wón mí bɛere wee na le mukáni binbirí. A lé orén pànká yi á le mukáni binbirí mún wiráa ínén yi. Lé làa bún síi, á yia là í sánia, á 6ánsò mún ò yí le mukáni binbirí ínén pànká yi.

Š 6:31 Mi lorí Lení vúahú (Psaumes) 78.24; Léro vúahú (Exode) 16.1-15. Ba zámáa bía le bióní mu à zéeni le o Moyiize lé yia hĩa nòn ho ðínló mín 6úaaawa yi. * 6:45 Mi lorí Ezayii vúahú 54.13

⁵⁸ Inén lé ho dínló na ló ho wáyí lion, hón yí ka làa hĩa á mìn òuawa yánkaa dú bío síi. Bán dú hón à 6a pá húrun. Èé ká yía dú ho dínló na ló ho wáyí lion, á 6ánsò á à yí le mukáni binbirí na máa vé.»

⁵⁹ O Yeesu bía há bioní na ká, ká a wee kàrán 6a nùpua 6a zúífùwa kàránló zii ho *Kapèenayuumu lóhó yi.

Le mukáni binbirí na máa vé bioní

⁶⁰ Bío á bía bò a yí ná a bioní, á 6a cèrèè bía: «O nni mu bioní 6èntin hereka. Nùpue na dà à tà há yí á máa.»

⁶¹ O o Yeesu zúna le bía bò a yí wee khí mí kío yí bío ó o bía bío yi, ó o bía: «Há bioní mu 6óóní máa léé?»

⁶² Èé ká mí bèn wáa khii mən o *Nùpue Za ká a binía wee yòo hen na ó o ló yí 6uara há?

⁶³ Le Dónbeení Hácírí lé dío wee na le mukáni binbirí. O nùpue mítén yí dà dèé máa wé. Há bioní mu na á ì bía nən mia ká lé le Dónbeení Hácírí á há ló cón. Há wee na le mukáni binbirí.

⁶⁴ Èé ká 6a nùwá yen 6úí mí fahú á yí dó mí sía mii.» A mu 6èn bon, mu júhú 6úeení á bía yí dó mí sía o Yeesu yí ó o zúna bío, á mún zúna yía á à dé o ò na bío.

⁶⁵ O o Yeesu pá binía bía ká síi: «Lé bún te bío á ì bía mu nən mia le nùpue yí dà máa bè mii, ká a Maá Dónbeení yí nən mu wérò pànká 6ánsò yi.»

⁶⁶ A wáa lá bún jii wán, á bía bò a yí cèrèè binía o món, á yí máa bè làa wo.

⁶⁷ O o wáa tũara mí nĩ-kenínia píru jùn yi: «Minén mún máa biní le?»

⁶⁸ O o Simən Piere bía nən wo yi: «Núhúso, lé o yén á wa à biní vaá bè yi? Unén lé yía le mukáni binbirí na máa vé bioní wee lé cón.

⁶⁹ Warén dó wa sía foñ, á zú le ünén lé yía lé le Dónbeení nùpue yí poni 6ánsò na le tonkaa.»

⁷⁰ O o Yeesu bía nən 6a yi: «Mu so yínón Inén hueekaa minén píru jùn le? Èé ká mí nĩ-kení 6úí máhá pá lé o *Satáni nùpue.»

⁷¹ Mu lé o Simən Isikariote za Zudaa ó o wee bío bío. Mu bon, 6a píru jùn mu fahú ó orén lé yía à dé o ò na.

7

O Yeesu 6àn zàwa yí dó mí sía wo yi

¹ Bún món, ó o Yeesu tò ho Kalilee kshú yi. O yí wi ò o zoo tè ho *Zudee kshú yi, lé bío 6a *zúífùwa júnása wi 6a 6úe o.

² Bío 6a zúífùwa sánú na 6a le *Búkúwá Sánú díró wá 6ueé sàará,

³ ó o Yeesu 6àn zàwa bía nən wo yi: «Fó lá ko à ù lé hen à lén va ho Zudee kshú yi, á bía bò foñ bín mún mí mu bè-wénia na fo wee wé.

⁴ Nùpue na wi 6a zún wo, wón bè-wénia máa wé sánka wé. Mu bè-beera na fo wee wé, á fo ko à ù wé à 6a nùpua 6úen6úen mi.»

⁵ Mu bon, o Yeesu 6àn zàwa mí beere yí dó mí sía wo yi.

⁶ O o Yeesu bía nən 6a yi: «Inén á ho páahú dñ yí dñ cón, ká minén bán á ho páahú wi cón wá fèèè.

⁷ Ho dímíná nùpua yí dà máa jin mia, ká Inén wón 6a jina, lé bío á ì wee mí ho ttiá le 6a wárá yí seka.

⁸ Minén lén va ho sánú dñni. Inén wón máa va, lé bío ho páahú dñ yí dñ 1 cón.»

⁹ O Yeesu bía hñ bioní so nən 6a yi ò o kará ho Kalilee kshú yi.

O Yeesu van há bukúwá sánú dñni

¹⁰ Bío ó o Yeesu 6àn zàwa wá van ho sánú dñni, ó orén mún wá van. Ká a máhá sánkaa mítén vannáa, ó o bío yí zún.

¹¹ Ba *zúífùwa júnása wee cá a ho sánú mu dñni. Ba wee héé tũaka hen na ó o Yeesu mu wi yi.

¹² O Yeesu bío wó le wáanii làa sòobéè 6a zámáa fahú. Ba 6úí wee bío le o nni mu lée nĩ-tente. Ba 6úí bèn le o wee vñni 6a nùpua.

¹³ Ká nùpue na máhá á hení mí síi á à bío mu wéréwéré 6a nùpua yahó wón mia, lé bío 6a zána 6a zúífùwa júnása.

¹⁴ Ho sánú dú zon ho fahú lòn wizoóni bío náa síi ó o Yeesu zonnáa le *Dónbeení zĩ-beení lún yi, á zoó wee kàrán 6a nùpua.

¹⁵ Ba zúífùwa wee wé coon o bío yi, á 6a wee bío: «O nni mu kàránló jòn yí van yahó ò o pá zú le Dónbeení bioní vñhú bío ká síi le we?»

¹⁶ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Bío á ì wee kàrán làa mia á yí ló Ìnén ì bεεre cón. Yia tonkaa mi lé yia mu ló cón.

¹⁷ Yia tà wee wé le Dónbeenì sfi bío, wón 6ànso á à zūñ ká ì kàránlò ló le Dónbeenì cón, tàá ká ì wee bío ì kùrú bióní.

¹⁸ Yia wee bío mí kùrú bióní, wón wee cà le yèni. Ká yia wee cà le yèni á na yia tonkaa wo yi, wón wee mì ho tũá, o téréna.

¹⁹ O *Mòyiize so yí nòn ho làndá mia le? A yia màhá wee bè ho yi mi òhàhù wón mia. Lée webio nòn mi wi mi òúeráa mi?»

²⁰ A 6a zãamáa bía nòn wo yi: «O òná wi foñ! Yia wi ò o òúe fo lé o yén?»

²¹ O o Yeesu bíníá lá le bióní ò o bía nòn 6a yi: «Ì wó mu yéréké bío dà-kéní mí dòn wa wúrlò wizonle na lé ho *Sabaa zòñ, á mi òúenòúen wó coon mu bío yi.

²² O Mòyiize bò mu heníá nòn mia le mi wé *kúio mi zà-báawa, á mi yáa wee kúio 6a hàrì ho Sabaa zòñ. Ho làndá mu yáa yínòñ Mòyiize òúá ho òhùhù, mu lé mìn òúáawa.

²³ Awa, ká minén dà wee kúio o za báa ho Sabaa zòñ, bèra a na à mi yí wé yí khe o Mòyiize làndá dání yi, á lée webio nòn á mi sía wee ònáa mi, lé bío á ì wó ó o òñ-kùure wan cun ho Sabaa zòñ?

²⁴ Bío mi wee mi á òúñ wán cítíráa o nùpue á mi khí yi. Mi wé cítí o nùpue làa bío téréna le Dónbeenì cón.»

O Yeesu lé yia le Dónbeenì mòn léra

²⁵ A ho Zeruzaleemusa òúí wáa wee bío: «Éee! Yia ká so yínòñ o òñi na á wa òúnáa wi 6a òúe le?

²⁶ Nín-yia wee bío 6a nùpua yahó, ò o òúí yí dó mí òñi wo yi. Wa òúnáa màhá wáa zūna le lé orén lé yia le Dónbeenì mòn léra lée?

²⁷ Yia ká wón á warén zū léení. Eε ká yia le Dónbeenì mòn léra khíi òuara, á nùpue woon máa zūñ hen na ó o ló yi.»

²⁸ Bío ó o Yeesu wee kàrán 6a nùpua le *Dónbeenì zì-beenì lún yi, ó o bía bío ká òpnpón: «Mi so zū mí kénkén, á zū ì léení le? Ìnén yí òuara Ìten, ká ho tũá òñi 6ànso lé yia tonkaa mi. Mí yí zū a,

²⁹ ká Ìnén wón zū a, lé bío á mu lé orén á ì ló cón òuararáa. Orén lé yia tonkaa mi.»

³⁰ A 6a wáa wee cà a wúiró yahó, ká nùpue woon yí wúira a, lé bío ó o òáhù òúñ yí òñ.

³¹ Eε ká 6a zãamáa mu òhàhù, á 6a cèrèe òñ pá tà a bío. Ba wee bío: «*Yia le Dónbeenì mòn léra khíi òuara, ó o so òúe wé yéréké òiwa na po bío ó o òñi na ká wee wé le?»

Ba tonkaa 6a parowá le 6a vaa wíi o Yeesu

³² A 6a *Farizléwa òúí òá bío 6a zãamáa wee òhàhùáaka a Yeesu dání yi, á 6a Farizléwa mu kuure lè le *Dónbeenì yankarowá òúnáa tonkaa 6a parowá òúí le 6a vaa wíi wo.

³³ O o Yeesu bía: «Ì kerílo mi òhàhù máa wé bío na á à mia. Hen làa cínú ká ì ì bíní ì va yia tonkaa mi cón.

³⁴ Mí khíi wé è cà mi, ká mi máa yí mi, á hen na á ì ì kerí yí á mi mún yí dà máa va yi.»

³⁵ A 6a *zúifùwa wee tũaka mìn yi le lé wen o ò va ká mí máa yí o coon? Lé 6a zúifùwa na héera wika bía yínòñ 6a zúifùwa òhàhù ó o màhá wi ò o lén va cón lée? O màhá wi o ò vaa kàrán bía yínòñ 6a zúifùwa lée?

³⁶ Bío ó o bía le wa khíi wé è cà mí ká wa máa yí mí, á hen na mí ì kerí yí á wa yí dà máa va yi, òúñ kúará lée webio?

O Yeesu le bía le òu-hání dà òuen mí cón

³⁷ Ho sánú dí vé nònzòñ dén wizonle so lé òúò òhùhù wi po hía ká. Òúñ zòñ ó o Yeesu òúñ 6a zãamáa yahó ò o bía òpnpón: «Hen ká yia le òu-hání dà, á 6ànso òuen ì cón á ì ì na mu òumu wo yi ó o ò òu.

³⁸ Yia dó mí sfi mi, làa bío mu tũararáa le Dónbeenì bióní vùahù yi ká sfi: «A wón 6ànso sfi á à wé lòn òun-dání, á mu òumu na wee na le mukáni wé è tá á à lé yi.»

³⁹ Mu lé le Dónbeenì Hácírí ó o Yeesu wee bío bío ká sfi, òúá á bía dó mí sfi wo yi khíi yi. Mu òáhù ká le Dónbeenì òúñ yí nòn mí Hácírí bía dó mí sfi o Yeesu yi, lé bío le Dónbeenì òúñ yí léra a yèni.

Ba zãamáa òi-cúa wi mìn òúndá yi o Yeesu bío yi

⁴⁰ Ká 6a zãamáa na wi bín òá a Yeesu bióní mu, á 6a òúí wee bío le yia ká wón 6àntñn lé le *Dónbeenì òi-cúa fεεro.

⁴¹ Ba òúí bán 6àn le o lé *Yia le Dónbeenì mòn léra. Ba òúí 6àn le mu so bon ká yia le Dónbeenì mòn léra ko ò o lé ho Kalilee kòhù yi le.

42 Mu so yí túara le Dónbeení bióní vūahú yí le o *Daviide nɔnkáni, là a Daviide mu 6a lóhó Beteleheemu lé bín á Yía le Dónbeení mɔn léra ko ò o lé yí le?*

43 A 6a zámáa ñi-cúa wó mún ñúná yí o Yeesu mu bío yí.

44 Ba zámáa mu fahú á nūwá yen búí wí 6a wíi wo, ká núpue woon yí tūaa wo yí.

Ba zúifúwa ñúnása yí tà a Yeesu bío

45 Bío 6a parowá na le Dónbeení yankarowá ñúnása lè 6a Farizéwa tonkaa bínía 6uara, á bán túara 6a yí: «Lée webio nɔn á mi yí 6uannáa wo yí 6uaraará?»

46 A 6a parowá bía: «Hā bióní na ó o núpue mu wee bío 6àn síí á wa ðín yí ñá a búí ñii yí yí mɔn hùú.»

47 A 6a Farizéwa bía nɔn 6a yí: «Minén mún díá miten ó o khà lon?»

48 Warén ñúnása fahú lè warén Farizéwa fahú á ñi-kéní ká so tà a bío le?

49 Ká lè 6a zámáa na ká mí dòn, bán na yí zú ðe o Mɔyíize làndá bío yí, bán le Dónbeení dánkánía.»

50 A 6a Farizéwa ñi-kéní na 6a le Nikodeemu, yía van o Yeesu cón ho ðnáahú búí,

51 á bía nɔn 6a yí: «Wa làndá yí, á wa yí dà máa sííní núpue ñúhú ká wa yí ñá 6anso ñi-cúa, á yí zúna ká a wó khon.»

52 A 6a bía nɔn wo yí: «Ūnén mún wee bío lòn Kalilee ñii! Kàrán le Dónbeení bióní vūahú á cikon, á fo ò mi mu le *Dónbeení ñi-cúa fεero ñi-kéní ká yí máa lé Kalilee yí.»

[

53 Lé bŭn á 6a búenbúen wá khíson wán,

8

1 ò o Yeesu wón wá yòora le 6úee na 6a le Oliivewa 6úee wán.

O há-bá-fé na ó o Yeesu kánía

2 Mu tá na lée tɔn yɔnbii búirí, ó o bínía van le *Dónbeení zí-beení lún yí, á 6a zámáa 6ueé kńía wo yí. O o líí kará ò o wee kàrán 6a.

3 A ho *làndá bío zéenílowa lè 6a *Farizéwa 6uan o háa búí na 6a zù yí là a bá-veere 6ueé zonnáa, á zoó ðnía wo 6a núpua búenbúen yahó,

4 á 6a bía nɔn o Yeesu yí: «Ñi-kàránlo, o háa na ká 6a zù yí là a báa.

5 A wa làndá yí, ó o *Mɔyíize bò mu henía nɔn wen le ká wa wé yú bán háawa so síí, á wa lèeka 6a lè há huaa 6úe.* Awa, ūnén 6èn le we mu dání yí?»

6 Ba bía bŭn á khúaanáa o Yeesu ñii yí á yíráa wo kooní yí. Ká a Yeesu máhá líí lúnlúra, ò o wee túa ho tá púnpuró yí lè mí ñín-kíza.

7 Bío 6a ðín lan wee túa wo yí, ó o líí hínɔn yóó ðín, ò o bía nɔn 6a yí: «Yia ðín yí wó bè-kohó hùúu mi fahú, á wón wáa lée wo lè le huee ho yahó.»

8 O o Yeesu bínía líí lúnlúra, á wee túa ho tá púnpuró yí.

9 Bío ho làndá bío zéenílowa lè 6a Farizéwa mu ñá hŭn bióní so, á 6a wee lén lè mí ñi-kéní kéní, á 6úaká lè 6a ñi-kía, á ká a Yeesu là a háa ho fahú.

10 O o Yeesu wáa líí hínɔn yóó ðín ò o wee bío là a háa: «O, o, háa mu, 6a núpua mu bò làa wen? O búí mía máa sííní ū ñúhú le?»

11 O o háa bía nɔn o Yeesu yí: «Núhŭso, o búí mía máa sííní ho.» O o Yeesu wáa bía nɔn wo yí: «Áwa, á ñén mún máa sííní ū ñúhú. Fo dà a lén, ká ū 6èn yí bíní yí wé bè-kohó.»]

O Yeesu ka lòn khoomu ho ðmíñása cón

12 O Yeesu pá bínía bía bío ká nɔn 6a zámáa yí: «Īnén ka lòn khoomu ho ðmíñása cón. Yia tá bò mŭí, se 6ánso yú mu khoomu na wee na le mukáni binbirí. O máa keŭ túbirí yí hùúu.»

13 A 6a Farizéwa bía nɔn o Yeesu yí: «Ūnén wáa wee mí ho túiá ū ñii, á bŭn á bío fo wee bío á núpue yí ko ò o tà yí.»

14 O o Yeesu bía nɔn 6a yí: «Hàrí ká í wee mí ho túiá í ñii, se bío á í wee bío ó o núpue ko ò o tà yí. Lé bío á í zú hen na á í ló yí 6uaraará, á í mún zú hen na á í wee va yí. Ká minén bán yí zú í léení, á mún yí zú hen na á í wee va yí.

15 Minén wee fi 6a núpua cítii fló síí, ká ñén wón máa cítii núpue.

16 Ká í lá ko à í fi cítii, á í cítii mu ñúhú á à wé. Lé bío mu yínɔn ñén í dòn á à fi le cítii mu. Mu lé ñén lè í Maá na tonkaa mi á à páaní í fi le.

17 Mí làndá vūahú yí á mu túara le ká seérása nūwá ñun mà ho túiá mu bío dà-kéní bío yí, se bŭn bío so á núpue ko ò o tà yí.

18 ñén wee mí ho túiá í ñii. A í Maá na tonkaa mi mún wee mí ho túiá í ñii.»

* 7:42 Mí lorí Samuwele ñun ñii vūahú 7.12; Misee vūahú 5.1 17.6-7

* 8:5 Mí lorí Làndá zéeníló vūahú (Deutéronome)

¹⁹ A 6a tùara a yi: «Mìn maá mu wi wen?» O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Mi yí zū mi, á mún yí zū í Maá. Ká mi lá zū mi, se mi mún lá à zūn í Maá.»

²⁰ O Yeesu bía h́n b́oní so ká a wee kàrán 6a nùpua le *Dónbeení zì-beení lún yi, mu h́amu kúeení lahó nisání. Nùpue yí wíira a lé bío ó o páahú òn yí dón.

O Yeesu wee bío mí varó mìn Maá cón bío

²¹ O Yeesu pá b́nía b́ía bío kà nòn 6a yi: «Ínén n̄ lén á mi ì càráa mi. Èe ká mi mähá à hí lé mi bè-kora. Hen na á ínén wee va yi, á minén yí dà máa va yi.»

²² A 6a *zúifúwa wee bío mún yi: «O wi ò o búe mítén lée? Bío ó o mähá le hen na mínén wee va yi á warén yí dà máa va yi.»

²³ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Mínén ló ho tá yi. Ká ínén ló ho wáayi. Mínén bío sà ho òmíj́nà na kà yi, ká ínén wón bío yí sà ho yi.»

²⁴ Lé b́n̄ te bío á ì le mi ì h́iráa lè mi bè-kora. Mu bon, hen ká mi yí tà le ínén lé yia wi f́ééé, á mi ì hí lè mi bè-kora.»

²⁵ A 6a tùara a yi: «Únén lé o yén?» O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Í wee bío mu na mia f́ééé h́arí mu j́úhú búééní.»

²⁶ Í dà à bío bío cèrèè mi dání yi, á dà à fl le cítí mi bío cèrèè wán. Ká yia tonkaa mi lé ho t́úia poni b́anso, á bío á ì j́nà á cón, b́n̄ lé bío á ì wee bío na ho òmíj́nàsa yi.»

²⁷ Ba yí zū ká lé o Maá Dónbeení ó o wee bío bío.

²⁸ O o Yeesu wáa b́ía nòn 6a yi: «Ká a *Nùpue Za á mi can le búééní wán h́oonía f́ará, b́n̄ ká mi ì zūn ká ínén lé yia wi f́ééé. A mi ì zūn ká í yí máa wé bío woon íten. Bío á ì Maá b́ía nòn m̄i, b́n̄ lé bío á ì wee bío.»

²⁹ Í Maá na tonkaa mi á wi làa mi, o yí día mi í dón, lé bío á ì wee wé bío sí a yi f́ééé.»

³⁰ Bío ó o Yeesu wee bío kà, á 6a nùpua cèrèè dó mí sía wo yi.

Le Dónbeení t́úia poni wee wé ó o nùpue kèrí miten

³¹ O o Yeesu wáa b́ía nòn 6a zúifúwa na dó mí sía wo yi: «Ká mi wee bè í b́oní yi, se mi mähá lé í n̄-keninia bío bon.»

³² Mi ì zūn ho t́úia poni binbirí na ló le Dónbeení cón. Lé b́n̄ n̄ wé á mi ì kèrí miten.»

³³ A 6a b́ía nòn wo yi: «Warén lé o *Abarahaamu m̄n̄m̄anía. Wa yí wó a búí wobáani yí m̄n̄. A lée webio nòn á únén bíaráa le wa à kèrí waten?»

³⁴ O o Yeesu b́ía nòn 6a yi: «Le í mí ho t́úia na mia: Nùpue lée nùpue na wee wé mu bè-kora wón ka lòn wobá-nii mu bè-kohó n̄i yi.»

³⁵ A mi zū le o wobá-nii bío yí sà ho zì-j́úhú yi f́ééé. Ká a za na ton ho zì-j́úhú yi, wón bío sà ho yi f́ééé.

³⁶ Ká le Dónbeení Za wáa wó mia lè 6a nùpua na wi mítén, á mi ì wé miten binbirí.

³⁷ Í zū le mi lé o Abarahaamu m̄n̄m̄anía, èe ká mi mähá wee cà à mi búe mi, lé bío á bío á ì wee kàrán làa mia yí máa zo mia.

³⁸ Bío á ì Maá zéenia làa mi, lé b́n̄ á ì wee bío, ká minén 6èn wee wé bío á mìn maá b́ía nòn mia.»

³⁹ A 6a b́ía nòn wo yi: «Warén wán maá lé o Abarahaamu.» O o Yeesu b́ía nòn 6a yi: «Ká mi lá lé o Abarahaamu zàwa bío bon, se mi lá wee wé h́a wárá na ó o Abarahaamu wó b́an síi.»

⁴⁰ A mi yí máa wé h́n̄, à mi wi mi búe ínén na mà ho t́úia poni nòn mia, h́ia na á ì j́nà í Maá Dónbeení cón. B́n̄ ó o Abarahaamu yí wó.

⁴¹ Mi wee wé mìn maá wárá.» A 6a b́ía nòn wo yi: «Wán maá lé le Dónbeení mí dón. Wa yín̄n̄ źn̄i zàwa.»

⁴² O o Yeesu b́ía nòn 6a yi: «Ká mìn maá lá lé le Dónbeení, á mi lá à warí mi, lé bío á ínén ló le Dónbeení cón 6uara. Í yí 6uara íten. Lé lerén tonkaa mi.»

⁴³ Bío nòn á mi yí máa zúrnáa h́a b́oní na á ì wee bío na mia kúará lé mu yén? Lé bío á mi yí wi mi j́í há.

⁴⁴ Yia lé mìn maá lé o *Satáni. A mìn maá síi bío lé b́n̄ á mi wi à mi wé. O lé o n̄i-búe h́arí ho òmíj́nà lénlò páahú. O yí dà máa mí ho t́úia poni, lé bío á t́úia poni mia wo yi. Hen ká a f́a le sabéré, se lé orén mí b́eere síí ó o wee zéení, lé bío ó o lé o sabín-fútaalo. Orén lé yia á h́a sabóní wee lé yi.

⁴⁵ Èe ká ínén wee mí ho t́úia poni, lé b́n̄ nòn á mi yí tàraa í b́oní yi.

⁴⁶ Mínén f́ahú, ó o búí so dà a bío le í wó bè-kohó le? Ká í wee mí ho t́úia poni, á lée webio nòn mi yí tàraa í b́oní yi?

⁴⁷ B́ia na lé le Dónbeení zàwa binbirí wee wé j́í le Dónbeení b́oní. Èe ká minén yín̄n̄ le Dónbeení zàwa, lé b́n̄ nòn mi yí máa j́ínáa le b́oní.»

O Yeesu le minén po a Abarahaamu

⁴⁸ A 6a *zuífúwa bía nɔn wo yi: «À bɔn wa tɔ́iá sí à wa bío le fo lé o *Samaríi níí†, á wa mún tɔ́iá sí à wa bío le o cíná wí foñ.»

⁴⁹ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ínén á cíná mía yi. Í Maá lé yía á í wee kànbí. Ká mínén bán wee zùrání mii.

⁵⁰ Inén yí maa bío le nùpue dé cùkú mii. O 6úí wí á à bío le 6a dé ho mii, á lé wón mún lé o cíti-flí.

⁵¹ Le í mí ho tɔ́iá na mia: Yía tà bò í bióní yi, á 6ànsò maa hí maa cén.»

⁵² A 6a zuífúwa bía nɔn wo yi: «Hā laà na kà wán, á wa wáa láa mu yi kénkén le o cíná wí foñ. O *Abarahaamu húrun, á le *Dónbeení jì-cúa fɛerowà húrunka. A únén pá wee bío le ká yía tà bò ú bióní yi á 6ànsò maa hí maa cén.

⁵³ Unén 6èn wee leéka le ú jùhú so wí po a Abarahaamu le? Wón húrun, á le Dónbeení jì-cúa fɛerowà mún húrunka, á únén 6èn wee leéka le fo lée wée?»

⁵⁴ O o Yeesu bía: «Í lá wee dé ho cùkú íten yi, se mu jùhú mía. Yía wee dé ho cùkú mii lé í Maá, yía mii le o lé mún Dónbeení.

⁵⁵ A mii jùhú yí zú a. Ká ínén wón zú a. Í lá le í yi zú a, se í lé o sabin-fútaalo lè mii bío síi. Éé ká í zú a, á wee bè o bióní yi.

⁵⁶ Mún maá Abarahaamu hía wee leékaa le mí í mii í 6uenló, ó o zámakaa mu bío yi. O o 6èn mɔn í 6uenló, á síi wan mu bío yi.»

⁵⁷ A 6a zuífúwa bía nɔn wo yi: «Únén na lúlúio maa yí ho 6úará-jun làa píru á mɔn o Abarahaamu wen?»

⁵⁸ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Le í mí ho tɔ́iá na mia: O Abarahaamu á à bío le mí í te, á bɔn á ínén wí.»

⁵⁹ A 6a wáa sèekaa há huaa le mí í lèeka làa wo á à 6úe. O o Yeesu sà mítén ló le *Dónbeení zì-beení lún yi lée wà.

9

O Yeesu wɛéra a níi na ton ká a lé o muíi

¹ Bío ó o Yeesu lè mí ní-kenínia wee khíí, á 6a fò mín làa níi 6úí na ton ká a lé o muíi.

² O o ní-kenínia tùara a yi: «Ní-karánlo, lée webio nɔn ó o níi na kà ton ká a lé o muíi? Lé orén kùrú bè-kora bío yi lée, táá lé 6àn nùwá bè-kora bío yi?»

³ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mu yínóí orén bè-kora bío yi, á mu mún yínóí 6àn nùwá bè-kora bío yi. O níi mu ton ká a lé o muíi, lée bèra a na à bío le Dónbeení dà a wé à 6a nùpua bútenbúten mii a yi.

⁴ Bío mu khoomu wí há laà na kà wán, á wa ko wa wé le Dónbeení na tonkaa mii bè-wénia. Le túbírí hía wí, á nùpue maa dárí maa wé bío búí.

⁵ Bío á í wí ho dímjá yí há laà na kà wán, á í ka lòn khoomu ho yi.»

⁶ Bío ó o Yeesu bía hón bióní so wó, ó o pùinia mí jinsání, á khan lè le tñí, á khiira là a muíi yio,

⁷ ò o bía nɔn wo yi: «Lén vaa sɛɛ ú yahó le sùeeníi la-beení na 6a le Silowee yi.» (Ho Silowee mu kúará le «tonkaro».) O o muíi wá vaa sɛera mí yahó, á bínia wee 6uen, ò o wee mii.

⁸ A bía làa wo kará 6ó mín yi, làa bía lá wee wé mii a ká a wee fioka, á wáa wee tùaka mín yi: «Yía ká so yínóí o níi na lá wee wé kɛɛní fioka le?»

⁹ A 6a búí le mu lé orén. Ba búí 6èn le mu yí bon, le o làa wo 6onmín. O o níi le mu lé mínén.

¹⁰ A 6a tùara a yi: «Fo wó kaka wee mináa?»

¹¹ O o níi bía nɔn 6a yi: «O níi na 6a le Yeesu, lé wón khan le tñí lè mí jinsání, á khiira lè í yio, ò o le í lén vaa sɛɛ ú yahó ho Silowee yi. A í wá van bín vaa sɛera í yahó, á í wee mii.»

¹² A 6a tùara a yi le o níi mu wí wen, ó o le mí yí zú.

Ba Farizéwa wee tùaka a muíi yi là a waró bío

¹³ A 6a bò là a níi na lá lé o muíi vannáa 6a *Farizéwa cón.

¹⁴ Yaa bío ó o Yeesu khan le tñí lè mí jinsání á wɛéra a níi yio, á wó ho *Sabaá zòñ.

¹⁵ Lé bɔn nɔn á 6a Farizéwa 6èn sá wee tùa o níi yí làa bío wó wó ó o wee mináa. A wón bía nɔn 6a yi: «O khiira le tí-sio lè í yio, á í sɛera í yahó, á í wáa wee mii.»

¹⁶ A 6a Farizéwa nùwá yen 6úí wáa bía: «O níi na wó bío ká à Dónbeení yí tonkaa, lé bío ó o yí bò ho Sabaá làndá yi, ò o sá ho tonló.» Ba búí bán 6èn wee bío: «Bè-kora wéro so dà wee wé yéréké bío na wee zéeni le Dónbeení pánká na á yía ká wó 6àn síi le?» A 6arén jì-cúa bínia wí mín júná yi.

¹⁷ A 6a bínia tùara a níi yi: «Lé mu yén únén 6èn wee leéka o níi mu dání yi, bío á lé orén wɛéra ú yio?» A wón bía: «O níi mu lé le *Dónbeení jì-cúa fɛero.»

† 8:48 Samaríi níi: Ba zuífúwa cón á 6a Samariisa yí maa ce le Dónbeení yahó. Ba yí maa bè le Dónbeení làndá yi. Ba von o Yeesu lè le yéni mu hen á là làa wo.

- ¹⁸ Bío ó o nni lá lé o muui, á yïo bíníá wee mi, á 6a zúífúwa òúnáa yí tà yi.
- ¹⁹ A 6a von bàn nùwá wee tùa yi: «Yia kà lé minén te mi za le? Lé orén á mi le o ton ká a lé o muui le? A mu wó kaka ó o wee mináa?»
- ²⁰ O o nni bàn nùwá bía: «Lé warén te wa za, á ton ò o lé o muui.
- ²¹ Ká bío wó wó ó o wee mináa á wa yí zú, á yïa wééra a yïo á wa mún yí zú. Mi tùa wo yi, o yïo tñ, o dà wee bío mí bío mítén.»
- ²² Ba bía ká síi lé bío 6a zána 6a zúífúwa òúnáa. Bán wó le jii le ká nùpue bía wéréwéré 6a nùpua yahó le o Yeesu lé *Yia le Dónbeenĩ mən lera, á 6ánsó 6a à hè lè mí kàránló zii zoró.
- ²³ Lé bún nən á bàn nùwá biaráa le 6a tùa orén mí beere yi, le o yïo tñ.
- ²⁴ A 6a zúífúwa òúnáa bíníá von o nni na lá lé o muui, á bía nən wo yi: «Loñ le Dónbeenĩ yi à ñ bènfn mĩ ho tũíá. Warén bán zú le o nni mu lé o bè-kora wéro.»
- ²⁵ O o nni bía nən 6a yi: «O nni mu lé o bè-kora wéro lée, o yínɔñ o bè-kora wéro lée, bún á ínén yí zú. Bío dà-kéní lé bío á ï zú, ï lá lé o muui, ká bío ká wán á ï wee mi.»
- ²⁶ A 6a bía nən wo yi: «Lée webio ó o wó làa fo. O wó kaka á wéeraráa ù yio?»
- ²⁷ O o nni bía nən 6a yi: «Ì lá bía mu nən mia, á mi yí ò lá lè ì cñ. A lée webio nən á mi wi à ï bíní bíoráa mu na mia? Minén yaá mún wáa wi à mi wé o ñ-keninia sá?»
- ²⁸ A 6a wee là a, á 6a bía: «Ūnén lé yia lé o nni mu ñ-keninii kèe. Warén bán lé o *Moyiize ñ-keninia.
- ²⁹ Wa zú le le Dónbeenĩ bía là a Moyiize. Ká yia ká wón á wa yí zú léenii.»
- ³⁰ O o nni bía nən 6a yi: «Mu bènfn lée bè-vínikanii. Mí yí zú a léenii, èe ká arén lé yia mähá wéera ï yïo.
- ³¹ Wa zú le le Dónbeenĩ yí máa jí a bè-kora wéro floró. Ká yia wee kñnbi le, á wee wé le síi bío, wón lé yia á le wee jí floró.
- ³² Bío ho ðmíjǎ wi wi, á wa ðñ yí ò ká nùpue na ton ká a lé o muui ó o búí wéera yio.
- ³³ O nni na ká lá yí ló le Dónbeenĩ cñ, á bío ó o wó ká ó o lá máa ðañ máa wé.»
- ³⁴ A 6a bía nən wo yi: «Ūnén na ton lè mu bè-kora mí jii yí lé fo wee káran warén le?» A 6a nən wo ó o ló, á hò a lè mí kàránló zii zoró.

Bía lé 6a muuiwá binbirí

- ³⁵ Bío ó o Yeesu ò á 6a hò a nni lè mí kàránló zii zoró, ó o wá vaá yú a, á bía nən wo yi: «Fo dó ù síi o *Nùpue Za yi le?»
- ³⁶ O o nni bía: «Ñi-kàránlo, zéeni á làa mi bèra a na á ï ðañ dé ï síi wo yi.»
- ³⁷ O o Yeesu bía nən wo yi: «Fo mən wo, ínén na wee bío làa fo lé orén.»
- ³⁸ O o nni wáa bía: «Núhúso, ï dó ï síi foñ.» O o líí búrá a yahó.
- ³⁹ O o Yeesu wáa bía: «Inén guara ho ðmíjǎ yi le cítii bío yi, bèra a na à 6a muuiwá à wé mi. Ká bía wee mi, á bán wé 6a muuiwá.»
- ⁴⁰ Bío 6a *Farizéwa nùwá yén búí na wi bín jǎ hǎ bioní mu, á 6a bía nən o Yeesu yi: «Á lé warén mún lé ūnén muuiwá le?»
- ⁴¹ O o Yeesu bía nən 6a yi: «Ká mí lá lé 6a muuiwá binbirí, á bè-kohó bío lá máa mí máa léé mia. Èe ká bío mi le mi wee mi, lé bún nən á mu bè-kohó bío wee mí lééráa mia.»

10

Le pi-loore wáhiire

- ¹ O Yeesu bía nən 6a yi: «Le ï mí ho tũíá na mia: Yia yí máa zo le pi-loore yi lè le bàn zūajii, ká a wee zo le yi làa lòn-veere, wón 6ánsó lée kñnlo làa ñ-wáahú. ² Yia wee zo lè ho zūajii, wón lé o pi-pa.
- ³ Yia wee pa le pi-loore yi wee hén le jii ò o zo. A 6a pia wee jí a cñ. O wee ve mí pia lè 6a yènnáa à léráa ho khúuhú.
- ⁴ Ká a von mí pia búenbúen 6a ló, ò o dí 6a yahó lén à 6a bè món, lé bío 6a zú a tǎmu. ⁵ Ká yia 6a yí zú wón 6a máa bè món. 'Ba yaá à lùwí á à khèn làa wo, lé bío 6a yí zú a tǎmu.»
- ⁶ O Yeesu wá dén wáhiire so nən 6a yi, ká bía ó o wá le nən yi mähá yí zūna a bioní kúará.
- O Yeesu ka lòn pi-pa tente*
- ⁷ O Yeesu pá bíníá na: «Le ï mí ho tũíá na mia: Inén ka lòn pi-loore 6án zūajii.
- ⁸ Bía dú ï yahó búenbúen lée kñnlowá làa ñ-wanna. Èe ká ï pia yí ò 6a cñ.
- ⁹ Inén ka lòn zūajii. Yia zon làa ho, á wón ñ fen. 'Bànsó dà wé è zo ká a lé mítén, á mún ñ yí mí bè-dinii.
- ¹⁰ O kñnlo wón wee wé buen ho juaaló, lè ho búeró, lè ho yáaró bío yi mí dòn. Èe ká ínén wón guara, bèra a na à ï pia yí le mukáni binbirí na bàn síi mia.
- ¹¹ «Inén ka lòn pi-pa tente. O pi-pa tente wee tà dé mí mukáni na mí pia bío yi.

12 Ká yia wee pa 6a pia le wári bio yi, wón ká a mɔn o dakhínkhín ò o lùwí ká a díá 6a, á wón yí 6a búí wíika, á bíá ká kéná. O wé lùwí lé bíó 6a pia bio yí sá a yi. O yínɔ́ pi-pa binbirí.

13 O wee sá le wári bio yi, ká 6a pia bio yí ciran wo.

14 «Inén ka lòn pi-pa tente. Bíá bíó sá míi ka lòn pia. I zū 6a, á 6a mún zū mi,

15 làa bíó ó o Maá zúnáa mi á í mún zúnáa wón bíó síi. I wee dé í mukānī na í pia bíó yi.

16 I pia búí pá wi, á ðìñ yí zon le pi-loore na ká yi. Bán á í mún ko á í hē 6uennáa. Ba á jí í tāmú, á 6a á wé pi-6oohú dà-kéní, làa pi-pa ñi-kéní.

17 O Maá wa mi, lé bíó á í wee tà dé í mukānī na, á bíñí yíráa le.

18 Nùpue yí dà máa vīnī Inén mukānī làa pānká. Inén lé yia wee tà dé le na Iten. Le 6àn naló pānká wí í cón, á le 6àn bíñí yíró pānká mún wí í cón. Būñ lé bíó á í Maá nɔn le jii le í wé.»

19 Hón bíoní so bíó yi, á 6a *zúífúwa jii-cúa tñ wó mín júná yi.

20 Ba ðahú, á 6a cèrɛɛ wee bíó bíó ká: «O cíná wí o yi, o wee khée. Mí yí jí a cón.»

21 Ba búí 6èn wee bíó: «Nùpue na á cíná wí yí yí dà máa bíó há bíoní na ká 6àn síi. Cíná so dà a wéé muiiwá yío le?»

Ba zúífúwa júnáa pà a Yeesu bíó

22 Mu wó le tɛɛnī páahú, ká 6a *zúífúwa wee dí le *Dónbeení zí-beení ceéró sánú ho Zeruzalemu yi,

23 Ó o Yeesu zoó wee varáka ho sànsá na 6a le Salomɔn sànsá yi, le Dónbeení zí-beení lún yi.

24 A 6a zúífúwa wáa 6ueé kíníá wo yi, á 6a túara a yi: «Fo máhá á díá wɛn há yilera yí á vaá dá ho páahú yén coon? Hen ká fo lé *Yia le Dónbeení mɔn léra, á ù bíó mu wéréwéré na wɛn.»

25 O o Yeesu bíá nɔn 6a yi: «Í bíá mu nɔn mia, á mí yí tà mu. Há wárá na á Inén wee wé lé í Maá pānká, lé hñn wee zéení í léení.

26 Ee ká bíó nɔn á minén yí taráa mu, lé bíó á mí yí máa mí dé bíá bíó sá míi jii.

27 Bíá bíó sá míi wee jí í cón làa bíó 6a pia wee jínnáa o pi-pa cón bíó. I zū 6a, á 6a wee bè míi.

28 I wé è na le mukānī binbirí na máa vé 6a yi. Ba bíó máa yáa hùúu. O búí máa fé 6a í níi yi.

29 O Maá na kàráfáa 6a míi, wón po mu búenbúen, ó o búí máa fé 6a í Maá níi yi máa yí.

30 Inén lé í Maá léé dà-kéní.»

31 A 6a zúífúwa tñ khuiira há huua le mí ì lèeka làa wo ò 6úe.

32 O o Yeesu wáa bíá nɔn 6a yi: «Í wó mu bè-tentewá cèrɛɛ lé í Maá pānká á mí mɔn. A lé mu yén bíó yi á mí le mí ì lèekaráa mí le há huua á à 6úe?»

33 A 6a bíá nɔn wo yi: «Mu yínɔ́ ù bè-tente búí na fo wó bíó yi á wa le wa à lèekaráa fo lé há huua á à 6úe. Ká lé bíó fo wee là le Dónbeení. Unén nùpue káamáa á le fo lé le Dónbeení.»

34 O o Yeesu wáa bíá: «Mu túara mí lándá vūahú yí ká síi: «Inén Dónbeení bíá le mí lé há doffina.»*

35 A wa jɔn zū le bíó túara le Dónbeení bíoní vūahú yí á yí dà máa khíní yi. Wa mún zū le minén lándá yí á le Dónbeení bíá le 6a nùpua na le nɔn mí bíoní yí lé há doffina.

36 Ká Inén wón ó o Maá Dónbeení mɔn léra á í bíó sá a yi á tonkaa ho ðímjíná yi. A mí ì wé kaka à bíoráa le Inén wee là le Dónbeení lé bíó á í bíá le í lé le za?

37 Hen ká í yí máa wé bíó á í Maá wee wé, á mí yí tà í bíó.

38 Ká í wee wé mu, hárí ká mí le mí máa tà í bíoní yi, á mí pá wáa tà bíó á í wee wé yi, bèra na na à mí zūñ kénkén le o Maá páanía làa mi, á í páanía làa wo.»

39 A 6a tñ le mí ì wíi wo, ká a máhá porónna wá ò o díá 6a.

40 O Yeesu bíñía khú lé ho Zurudén muhú mɔn, hen na ó o Zan láa wee bátízé 6a nùpua yi, á khíi kará bíñ.

41 Nùpua cèrɛɛ 6uara a cón. Ba wee bíó: «O Zan yí wó hárí yéréké bíó dà-kéní na wee zéení le Dónbeení pānká. Ká bíó búenbúen na ó o bíá a níi mu dání yi 6èntñ léé túá.»

42 A 6a nùpua cèrɛɛ dó mí sía o Yeesu yí bíñ.

11

O Lazaare húmú làa vèèrò bíó

1 Níi búí na 6a le Lazaare háa lò yí here. O Lazaare mu le mín hñni nùwá jun, o Maate là a Marí, á wí ho Betanií lóhó yi.

* 10:34 Mi lorí Lení vūahú (Psaumes) 82.6

² O Mari mu lé yia hía kúaa ho jiló na sámu sí o Yeesu zení wán á bínía súukaa lè mí jún-vání.* Lé wón bàn za Lazaare á lò yí here.

³ O o Lazaare mu bàn hínni mí nùwá jún tonkaa o búí le o vaa bío bío ká na a Yeesu yi: «Núhúso, mìn bónlo á lò yí here.»

⁴ Bío 6a vaá bía mu non o Yeesu yi, ó o bía: «Mu vāmú mu yínorí bío na à wé o ò hí í cén. Mu ù wé á le Dónbeení yèni á à lé. Mu ù wé á le Dónbeení Za cùkú á à mi.»

⁵ O Yeesu á wa a Maate là a Mari lè bàn yàró Lazaare.

⁶ Εε ká bío ó o já a Lazaare vāmú bío, ó o bínía wó há wizoóní jún hen na ó o wi yi.

⁷ Bún món, ó o bía non mí nì-kenínia yi: «Mí bíní le wa lén va hó *Zudee kshú.»

⁸ O o nì-kenínia bía non wo yi: «Nì-kàránlo, yínorí bín á 6a còonía le mí í lèeka fo lè há huua á à búe le? A lé bín á ù pá wi à ù bíní va yi le?»

⁹ O o Yeesu bía non 6a yi: «Hā léèrèwa píru jún lé hía wi le wizon-kùure yi, táá? Ká a nùpue wee varáka le wisoní yí, ò o máa hūaa mítén, lé bío á mu khoomu wi.

¹⁰ Εε ká a nùpue wee varáka ho tñàahú, ò o wé hūaa mítén, lé bío mu khoomu mía.»

¹¹ Bío ó o Yeesu bía hñn bióní so wó, ó o pá bínía bía: «Wàn bónlo Lazaare dūma, ká í mahá vaá sñní a.»

¹² O o nì-kenínia bía: «Hen ká a dūma, se o vāmú díka wee dé, o ò wa.»

¹³ O Yeesu wi ò o bío le o Lazaare húrun. Ká a nì-kenínia bán wee leéka le lé mu dāmu binbirí ó o bía bío.

¹⁴ O o Yeesu wáa bía mu wéréwéré non 6a yi: «O Lazaare húrun.

¹⁵ Bío mu yí wó yí yú mí bín á í wee zámaka minén bío yi, lé bío á lé bún á à na á mí ì wíoka á dérää mí sía mií. Mí wáa wa lén va hen na ó o Lazaare mu wi yi.»

¹⁶ O o Toma na 6a wee ve làa Hébnéní á wáa bía non 6a nì-kenínia na ká yi: «Mí mún wa lén va, á vaa páaní hí làa wo.»

¹⁷ Bío ó o Yeesu wá vaá zo ho Betanii lóhó yi, ó o já à 6a le o Lazaare nùuna á yú há wizoóní bío náa.

¹⁸ Ho Betanii lè ho Zeruzaleemu yí ná yi mín yi. Mu máa yí kilomēterewa bío tñn sese,

¹⁹ á 6a *zúífúwa cèrèε ló ho Zeruzaleemu yi buara a Maate là á Mari cón, á wá buéé tēnñí bàn yàró yúmú.

²⁰ Bío ó o Maate já à 6a le o Yeesu bò o buen, ó o ló léé sá a yahó, ò o Mari wón kará le zii yi.

²¹ Bío ó o léé yú a, ó o bía non wo yi: «Núhúso, fo nñzon lá wi hen, se wàn yàró yí húrun.

²² Εε ká í zú le há làa na ká wán pá, á bío búenbúen na fo ò fio le Dónbeení cón, á le è wé.»

²³ O o Yeesu bía non wo yi: «Mìn yàró á à vèe.»

²⁴ O o Maate bía: «Í zú le ká le Dónbeení wee vèeni 6a nì-hía ho ñmíjá vé nñzon, ó o ò vèe.»

²⁵ O o Yeesu bía non wo yi: «Inén lé yia wee vèeni 6a nì-hía á wee na le mukānī binbirī. Yia dó mí síi mií, ó o mukānī á à kēñ, hāñí à 6ānsō hí.

²⁶ A nùpue léé nùpue na dó mí síi mií á yú le mukānī binbirī, wón máa hí máa cén. Maate, fo tá bún le?»

²⁷ O o Maate bía: «Ūuu Núhúso, í tà le fo lé *Yia le Dónbeení mñ léra, le Dónbeení Za na ko ò o buen ho ñmíjá yi.»

²⁸ Bío ó o Maate bía bún wó, ó o wá buéé von mín hínló wee hūmankarāa: «O nì-kàránlo léé wi hen. O le ù buen.»

²⁹ Bío ó o Mari já bío bía, ó o dēnía hínnon bánbáa mà a Yeesu.

³⁰ Mu páahú ò o Yeesu lá ññ yí buéé zon ho lóhó yi. O wi hen na ó o Maate léé sá a yahó yi.

³¹ Bío 6a zúífúwa na lá wi le zii yi làa Mari, á wee híí o síi mñn wo ò o hínnon bánbáa ló, á 6a bò a món. Ba wee leéka le o bò ò lé le búure wán á léé wá.

³² Bío ó o Mari vaá ññ hen na ó o Yeesu wi yi, ó o líí búrá a yahó, ò o bía non wo yi: «Núhúso, fo nñzon lá wi hen, se wàn yàró yí húrun.»

³³ Ká a Yeesu mñn ò o wee wá, á 6a nùpua na bò làa wo mún wee wá, á mu vá a yi làa sòobéε, ó o sò mí yahó.

³⁴ O o tūara 6a yi: «Lé wen á mí nùuna a yí?» A 6a bía non wo yi: «Núhúso, buen buée loñ.»

³⁵ O o Yeesu yèn-caa wee lé.

³⁶ A 6a zúífúwa na wi bín á wee bío: «Mí loñ bío ó o lá wa làa wo.»

³⁷ Ká 6a nùwá yēn búí bán 6ēn wee bío: «Orén na wééra a muñ yīo, á so mún lá yí dà máa hē o Lazaare húmú le?»

³⁸ Bío 6a wee va hen na le búure wi yi, ó o Yeesu á mu wíokaa vá yi làa sòobéε. Le búure mu léé 6ó-lechó búí kshú, á jñi pon le le hue-beenī.

* 11:2 Mí loñ Zán vūahú 12.3

³⁹ O o Yeesu bía: «Mi blíni le huee lén bín.» O o Maate na lé yía húrun bân hínló, á bía nòn o Yeesu yi: «O sámu á à wé, lé bío ó o wi le búure yi yí há wizooní bío náa.»

⁴⁰ O o Yeesu bía nòn wo yi: «Í so yí bía yí nòn fon le ká fo dó ú síi mií, á fo ò mi le Dónbeení cùkú beení le?»

⁴¹ A 6a wáa blíni le huee léra. O o Yeesu yòó dá mí yahó ho wáayi, ò o bía: «Í Maá, í wee dé ú bákà, lé bío fo tà jí á floró.

⁴² I zú le fo wee jí 1 cón fèèè, èè ká 1 wee bío làa fo bío ká wán 6a nùpua na kínía mií ká bío yi, bèra a na 6a tà le lé únén tonkaa mi bío bon.»

⁴³ Bío ó o Yeesu bía hín bioní so wó, ó o bía pónpón: «Lazaare, 6uee lé.»

⁴⁴ O o Lazaare na lá húrun 6ueé ló, ká a zení lá a níní bá lè há nín-kéníwá, á yahó pon yi. O o Yeesu bía: «Mi fee wo, á díá le o lén.»

*Ba zúifùwa júnása le mí ì na a Yeesu 6a à 6úe
(Matiye 26.1-5; Maaki 14.1-2; Luki 22.1-2)*

⁴⁵ Bío 6a *zúifùwa na 6uara a Mari cón mòn bío ó o Yeesu wó, á 6a cèrèè dó mí sía wo yi.

⁴⁶ Ká 6a tsháú á 6a nùwá yèn 6úí wá vaá yú 6a *Farizléwa, á lá bío ó o Yeesu wó á fèera nòn 6a yi.

⁴⁷ A 6a Farizléwa lè le *Dónbeení yankarowá júnása á von mí ninzáwa *lándá tùíá fèerowá na ká à 6a kúaa mín wán, á bía nòn mín yi: «Wa bèntín ko à wa wé bío 6úí. O nni mu sòobáa wee wé mu yéréké bíowa dàkhíina.

⁴⁸ Ká wa díá ó o wee wé mu, á 6a nùpua 6úen6úen hía yèremá à dé mí sía wo yi. A ho Oroomusa júnása á à híni í fi wa *Dónbeení zì-beení, á à 6úe wa nìpomu jùhú.†»

⁴⁹ A 6a nì-kéní na 6a le Kayiifu, yía lé le Dónbeení yankarowá jùhúso beení le lúlúure mu yi, á bía nòn 6a yi: «Mí yí zú bío 6úí mu yi.

⁵⁰ Mí so yí zú le warén cón á mu sdaani ò o nùpue nì-kéní hí wa nìpomu 6úen6úen bío yi á mu bè yi fennáa le?»

⁵¹ O Kayiifu mu yí bía há bioní mu mítén. Ká bío ó o lé le Dónbeení yankarowá jùhúso beení le lúlúure mu yi, lé bún nòn ó o wee fèè le Dónbeení jì-cúa ká síi, le o Yeesu ko ò o hí mín nìpomu bío yi.

⁵² Mu yínáí bán mí dòn bío yi. O mún ko ò o hí, à le Dónbeení záwa 6úen6úen na saawaa wi ho dímjá 6úen6úen yi, ò o vá kúee mín wán, á wé lè mu nìpomu dà-kéní.

⁵³ Lé bún bío yi, á 6a zúifùwa júnása bía tò mu wán mu zoñ le mí ì na a Yeesu 6a à 6úe.

⁵⁴ A lé bún nòn ó o Yeesu wáa yí máa héè 6a zúifùwa tsháú á 6a mí, ò o wá van ho lóhó 6úí na 6a le Efarayimu, hía 6ó le dùure yi, á vaá kará bín lè mí nì-kenínia.

⁵⁵ Hen ká 6a zúifùwa sánú na 6a le Paaki wá 6ueé dá, á 6a cèrèè léka à fèn va ho Zeruzalemu, á vaa céé mítén à dàí díráa ho sánú mu.

⁵⁶ Ba nùpua wee cá a Yeesu, á wee tũaka mín yi le Dónbeení zì-beení lún yi le o Yeesu mu á à yí ì buen ho sánú díinií léé, táá o máa buen.

⁵⁷ Mu ù wé à le *Dónbeení yankarowá júnása lè 6a *Farizléwa á nòn le jii le ká yía zú hen na ó o Yeesu wi yi, á 6ánsò 6uee bío mu, á mí wii wo.

12

*O Mari kúaa ho jiló na sámu sí o Yeesu zení wán
(Matiye 26.6-13; Maaki 14.3-9)*

¹ Bío á ho *Paaki sánú díró ká há wizooní bío hèzín, ó o Yeesu 6uara ho Betanii lóhó, hen na ó o Lazaare wee lé yi, yía ó o vèenia.

² Ba wee dí ho sánú o Yeesu bío yi bín, ó o Maate wee na ho dínló 6a nùpua yi. Bía lá a Yeesu páania kará ho dínló jùhú yi ó o Lazaare wi tsháú.

³ O o Mari 6uan ho jiló na sámu sí á yàwá here liitere sanká màní, hía wó lè mu bío 6úí na 6a le náarè mí jii yi, á 6ueé kúaa o Yeesu zení wán, á blíni sũukaa lè mí jún-vání. A ho jiló sámu hínnon sú le zii mu 6úen6úen.

⁴ O o Yeesu nì-kenínia nì-kéní na 6a le Zudaa Isikariote, yía á à dé wo ò na, á wáa bía:

⁵ «Lée webio nòn 6a yí yèèraráa ho jiló mu lè wén-háani khía-tín, á yí nòn 6a nì-khenia yi?»

⁶ O Zudaa bía bún yínáí bío 6a nì-khenia bío here wo yi, ká lé bío ó o lé o kònló. Ba 6un6ua-wáí na wi o cón ó o wee lén dí.

⁷ Ká a Yeesu máhá bía: «O háa mu á ù díá. Ho jiló mu ó o lá bàrá pan lè í sánia wiokaró há nùuló bío yi.

⁸ Ba nì-khenia á à keí láa mia fèèè, ká ínén wón máa keí láa mia fèèè.»

† 11:48 Ho páahú mu yi, ká ho Oroomusa pánká wi 6a zúifùwa wán.

9 Ba minka *zuífúwa ná le o Yeesu wi ho Betanii yi, á 6a wà van bín. Mu yínórí o Yeesu bío yi mí dòn 6a vannáa, 6a mún wi 6a vaa mi a Lazaare na ó o Yeesu vèenía.

10 A le *Dónbeení yankarowà núnása mún wáanía tò le mí ì na a Lazaare 6a à 6úe

11 lé bío á mu lé o Lazaare mu vèerò bío yi á 6a zuífúwa cèrèe wee yèrémá dé mí sía o Yeesu yi.

*O Yeesu zoró ho Zeruzaleemu lóhó yi bío
(Matiye 21.1-11; Maaki 11.1-11; Luki 19.28-40)*

12 Mu tá na lée tǎn, á 6a minka zámáa na 6uara ho sánú díró bío yi, á ná le o Yeesu wà 6ueé zo ho Zeruzaleemu,

13 á 6a kǎ há yúkúio vǎnna na 6a lée dérǎa ho cùkú wo yi 6uan, á 6a wà lée sá a yahó. Ba wee bío bío kǎ pǎnpǎn: «Le ho cùkú à bío sí le Dónbeení yi. Le o Nùhúso Dónbeení wé mu bè-tentwá làa yía bò o 6uen o yèni yi, o *Isirayeele bée.»

14 O Yeesu yóora a sǎnpè-bòohú 6úí, làa bío le Dónbeení bíoní vǎahú biaráa mu kǎ síi:

15 «*Sion lóhó nǐpomu, yí zǎn dèe.

Loí, lé ù bée bò o 6uen,
o yóora a sǎnpè-bòohú.»

16 Pǎahú na mu wee wé yi, ó o Yeesu nǐ-kenínia yí zúna mu kúará. Ká pǎahú na le Dónbeení lera a Yeesu yèni yi, á 6a hácirí máhá 6uara bío le Dónbeení bíoní vǎahú bíá a dǎní yi wán. A bío ho vǎahú mu bíá, lé búñ ó o bío wórǎa.

17 Bíá nǎnzòh pǎanía wí là a Yeesu pǎahú na ó o von o Lazaare á wón vèera ló le búture yi, bán 6úen6úen wee mí bío 6a mǎn tǔiá.

18 Bío mún nǎn 6a minka zámáa lée sánáa o yahó, lé bío mu yéréké bío na wee zéeni le o ló le Dónbeení cǎn tǔiá na mà á 6a ná.

19 A 6a *Farizéwa wáa wee bío mún yi: «Mí yí mǎn mu le, mí yí dà dèe 6úí máa wé. Ba nùpua 6úen6úen wee yèrémá bè o yi.»

O Yeesu wee bío mí hǔmú bío

20 Bíá wà 6ueé 6uani le Dónbeení ho Zeruzaleemu yi ho sánú díró pǎahú á bíá yínórí *zuífúwa 6úí wí fháhú.

21 Ba vǎ 6ueé 6ó a Filiipu na wee lé ho Kalilee kǎhú lóhó na 6a le Betesayidaa yi, á bíá nǎn wo yi: «Wa wí à wa mí a Yeesu wán.»

22 O o Filiipu wáa bíá mu là a Andere, á 6a mí nùwǎ nún wà vaá bíá mu là a Yeesu.

23 O o Yeesu bíá nǎn 6a yi: «Hía kǎ lé ho pǎahú na le Dónbeení á à lén o *Nùpue Za yèni yi.

24 Le í mí ho tǔiá na mía: Ká ho dǎnló beere á yí dù, á mukǎní yí hà á bío ká yí soora, á le è dǎn ká. Ká le mukǎní hà, á bío ká soora, á le è ha há bíá na boo.

25 Yía henía mí mukǎní bío, wón á à vínǐ le. Ká yía yí máa cǎtí mí mukǎní bío hùúu ho dǎmǎná na kǎ yi, wón á à yí le mukǎní binbirí na máa vé.

26 Yía wí ò o sá na mií, á wón bè mií. A hen na á í wí yi, á í ton-sá mún ñ kerí yi. Yía wee sá na mií, wón á í Maá á à dé ho cùkú yi.

27 Bío kǎ wán, á í hácirí yáara. Lé mu yén á í bío? Í bío le í Maá kǎní mi le lònbee na à yí mí há làa na kǎ wán lé? Èe kǎ lé búñ bío yi á í nǎn 6uararǎa.

28 Í Maá, zéeni ù cùkú le 6a nùpua mí.» A tǎmu 6úí sǎ ná ho wáyai á bíá: «Í zéenia í cùkú, á í pá à wíoka à zéeni ho.»

29 Ká 6a zámáa na dǎn bín ná mu, á 6a le lée viohó vǎ. Ba 6úí 6èn le lée tonkaro na ló ho wáyai bíá làa wo.

30 O o Yeesu bínia bíá: «Mu yínórí ínén bío yi á mu tǎmu sǎ nánáa. Mu lé minén bío yi.

31 Bío kǎ wán lé ho dǎmǎná na kǎ nùpua cǐtíró pǎahú. Lé bío kǎ wán á le Dónbeení lùwǎráa ho dǎmǎná na kǎ nùhúso.

32 Kǎ ínén 6a khii can le 6úeení wán hoonía yóó fǎrá, á í wé á 6a nùpua 6úen6úen á à 6uen í cǎn.»

33 O bíá kǎ síi á zéenianaa bío ó o ò híráa síi.

34 A 6a zámáa bíá nǎn wo yi: «Wa zú le le Dónbeení làndá vǎahú yí á mu bíá le *Yía le Dónbeení mǎn lera ko ò o kerí bín fée, á ù wó kaka wee bíorǎa le o *Nùpue Za 6a ko 6a ca le 6úeení wán hooní yóó fǎrá? A wón Nùpue Za so 6èn lé o yén?»

35 O o Yeesu bíá mítén bío nǎn 6a yi: «Mí yú mu khoomu, ká ho pǎahú na mu ù wé á yí túee. A bío mí yú mu khoomu, á mí wáa wé varáka mu yi, à le tǐbíri hǎa yí yóoka mí wán. Mu bon, yía wee varáka le tǐbíri yi á yí máa mí bío wí o yahó.

36 Mí tá dé mí sía yía lé mu khoomu yi, pǎahú na mí yú mu yi, à mí wé mu khoomu nùpua.»

Bío ó o Yeesu bíá hǎn bíoní so vó, ó o khèra vaá sǎ mítén 6a yi.

Ba zuífúwa cèrèe pá pá a Yeesu bío

37 Bío ó o wó mu yéréké bíowa cèrèè na wee zéení le o ló le Dónbeení cǎn 6a mǎn mí cúee, ká 6a pá yí dó mí sía wo yi.

38 Mu wó ò o *Ezayii jii-cúaa na ó o fɛera, à jii sí. O bía: «Núhúso, lé o yén yáa dó mí síi le bín-tente na wa wee bue yi?

A lé o yén ó o Núhúso zéénia lè mí pánká?»*

39 Bío nǎn 6a yí dà máa tàráa mu yí, lé bío ó o Ezayii mu pá bǐnia bía:

40 «Le Dónbeení wó á 6a ka lòn muuivá, bèra a na à 6a wé yí mi.

Le wó á 6a yiwa tunka bèra a na à 6a wé yí dàrì zǔrì bío á le wee wé.

Le wó kà síi bèra a na à 6a yí dàrì yèrèma buen le cǎn à le weé 6a.»†

41 O Ezayii bía hǎn bióni so lé bío ó o mǎn ho cùkú na le Dónbeení á à dé o Yeesu yi, ó o bía a bío yi.

42 Èe ká 6a *zúifúwa ya-díwá mí beere tǎhú, á 6a cèrèè jǎn pá dó mí sía o Yeesu yi. Ká 6a máhá yí máa tà bío mu wéréwéré, lé 6a *Farizléwa bío yi, à bán yí hè 6a lè 6a zúifúwa kàránlò zli zoró.

43 Ba wa le yèni càrò 6a nùpua cǎn á po le yèni càrò le Dónbeení cǎn.

Yia yi máa tà a Yeesu bioní bío, wón jǎhú á à sí

44 O Yeesu bía bío kà pǎnpǎn: «Yia dó mí síi mi, se yínǎn ínén í dòn á 6anso dó mí síi yi. Bǎnso dó mí síi yia tonkaa mi yi.

45 Yia mǎn mi, se lé yia tonkaa mi á 6anso mún mǎn.

46 Inén ka lòn khoomu á 6uara ho ðímíjǎ yí, bèra a na ká nùpue lée nùpue na dó mí síi mi, à 6anso yí kerí le tǐbíri yi.

47 Ká a búii jǎ í bióni ò o yí bò há yí, á mu máa wé ínén lé yia á à síini 6anso jǎhú. Mu bon, ínén yí wá 6ueé síini ho ðímíjǎ nùpua júná, ká í wá 6ueé fení 6a.

48 Yia pá í bío, á yí máa tà í bióni yi, wón jǎhú á à sí. Há bióni na á í bía lé hǎn á à síini 6anso jǎhú ho ðímíjǎ vé nǎnzon.

49 Lé bío á í yí bía lè í pánká. Ká a Maá na tonkaa mi, wón mítén lé yia nǎn le jii mi, á zéénia bío á í i bío binbirí lè 6a nùpua.

50 A í mún zú le bío ó o wee na le jii á í hení na 6a nùpua yi, bǔn wee na le mukáni binbirí na máa vé. Há bióni na á í wee bío lé hǎa ó o Maá nǎn le jii le í bío.»

13

O Yeesu seera mí ní-keninia zení

1 Sǎni ho *Paaki sǎnú díró búaká, á bío ó o Yeesu zǔna le mí léro ho ðímíjǎ yí à va mún Maá cǎn páahú dǎn, á bía bío sá yi na wi ho ðímíjǎ yí ó o wa, ó o wiokaa zéénia le bío mí wa làa ba 6àn síi máa.

2 O Yeesu lè mí ní-keninia lan wee dí ho zǐihú jii. A bǔn, ò o *Satáni wó ó o Yeesu dénaló bío wi o Zúdaa na lé o Simǎn Isikariote za síi yi vó.

3 O Yeesu zú le o Maá dó mu bío búenbúen mí níi yi. O o mún zú le mí ló le Dónbeení cǎn, á bǐnia wá à va le cǎn.

4 O o wǎa líi hǎnǎn ho ðínlò jǎhú yi, á tera mí báká beení, ò o lá le nín-kéní can lè mí kuio.

5 O o kúaa mu jumu le ðèe búii yí, ò o wee seé mí ní-keninia zení, á bǐni sùuka lè le nín-kéní na ó o can lè mí kuio.

6 Bío o 6ueé dǎn o Simǎn Piere, á wón bía nǎn wo yi: «Núhúso, lé únén wi á ù seé ínén zení le?»

7 O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Bío á ínén wee wé bío ká wán á únén yí zú kúará. Èe ká fo khíi zǔrì mu làa mǎn.»

8 O o Piere bía: «Bùee, únén máa seé í zení hùúu.» O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Ká í yí seera ù zení, á únén làa mi máa pááni bío búii yi.»

9 O o Simǎn Piere wǎa bía: «Núhúso, ká mu ka ká, á ù yí seé í zení mí dòn, ká ù seé í níni lè í jǎhú.»

10 O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Yia súaa, wón bío búenbúen wee ce. O hǎa le mí ì seé bío, se mu lé o zení. Mínén bán wee ce, èe ká mu yínǎn mi búenbúen.»

11 O Yeesu zú yia á à dé o ò na, lé bǔn te bío ó o le 6a búenbúen yí máa ce.

12 Bío ó o seera 6a zení vó, ó o lá mí báká beení zǎ ò o bǐnia líi kará ho ðínlò jǎhú yi, ò o wǎa wee bío lè mí ní-keninia: «Mí so zú bío á í wó ká kúará le?»

* 12:38 Mi loñ Ezayii vǎahú 53.1 † 12:40 Mi loñ Ezayii vǎahú 6.10

- ¹³ Mi wee ve mi làa nĩ-kàránlo, làa Nùhũso, á mi tũiá sí, í lé o nĩ-kàránlo á lé o Nùhũso.
¹⁴ Ká ìnén hĩa seera minén zení, se minén mún ko mi wé seé mín zení.
¹⁵ Í wó mu zéeniá làa mia, bèra a na, à minén mún wé wé mu làa mín, làa bío á í wóràa mu làa mia.
¹⁶ Le í mĩ ho tũiá na mia: Ton-sá na po mí nùhũso wón mia. O o tonkaro na po yia tonkaa wo, wón mún mia.
¹⁷ Bío mi zũ bũn, ká mi wee wé mu, se mi nũná sí.»

O Yeesu le mi nĩ-keninia nĩ-kéní á à dé mi ì na
(Matiye 26.20-25; Maaki 14.17-21; Luki 22.21-23)

¹⁸ O Yeesu bía: «Mu yínən mí búenbúen á í wee bío bío. Inén lé yia zũ bía á í hueekaa. Éé ká bío túara le Dónbeení bíoní vñahũ yí ko mu wé à jii sí. Mu túara ká síi: «Yia làa mi pánia dú í ðínlò á bínia wee fi làa mi.»*

¹⁹ Í wee bío mu na mia bío ká wán ká mu bío mu ðín yí ðən, bèra a na ká mu khii ðən, à mi tá le ìnén lé yia wi féeé.

²⁰ Le í mĩ ho tũiá na mia: Nùpue na khii ðuan í tonkaro sese, se lé ìnén á ðanso ðuan sese. A yia ðuan mi sese, se lé yia tonkaa mi á ðanso ðuan sese.»

²¹ Bío ó o Yeesu bía hñn bíoní so wó, ó o hácirí wíokaa yáara, ó o wáa bía wéréwéré: «Le í mĩ ho tũiá na mia: Minén nĩ-kéní lé yia á à dé mi ì na.»

²² A 6a nĩ-keninia wee lorika mín yí. Ba yí zũ yia ó o wee bío bío.

²³ Mu wee wé, ó o Yeesu nĩ-keninia nĩ-kéní, yia ó o wa, á kará 6ó a yí.

²⁴ O o Simən Piere bía làa wón lè mí nĩ le o tũa o Yeesu yí le lé o yén ó o wee bío bío.

²⁵ O o nĩ-keninii mu búera van là a Yeesu cñn, á túara a yí: «Nùhũso, lé o yén fo wee bío bío?»

²⁶ O o Yeesu bía: «Í zoó cĩ ho búurú, ká yia á í non ho yí, se wón lé orén.» O o Yeesu wáa lá ho búurú zoó cá á non o Zudaa na lé o Simən Isikariote za yí.

²⁷ O Zudaa féenií lè ho búurú, ó o Satáni ðeenía zon wo. O o Yeesu bía non o Zudaa yí: «Bio fo le fo ò wé, à ù wé fúa.»

²⁸ A 6a nĩ-keninia na ká ðahũ á nĩ-kéní woon yí zũ bío non ó o Yeesu bíaràa làa wo ká síi.

²⁹ Bío ó o Zudaa 6a ðunbua-wári wi cñn, á 6a búí wee leéka le o Yeesu wi ò o bío le o vaa yá bío 6a màkóo wi yí ho sánú bío yí. Táá ká a Yeesu wi ò o Zudaa mu na bío búí 6a nĩ-khenia yí.

³⁰ Bío ó o Zudaa wáa fó ho búurú ká síi, ò o ðeenía hñn yòó ló. Mu wee wé á ho tá hñn.

O Yeesu bín-ñinle búí na ó o bía bío henía

³¹ O Zudaa léró mónðén, ó o Yeesu bía: «Hã laa na ká wán, ó o *Nùpue Za cùkú wee mi, ó o Nùpue Za mún wee zéeni le Dónbeení cùkú.

³² [Ká a Nùpue Za wee zéeni le Dónbeení cùkú] á le mún ñ wé ó o Nùpue Za cùkú mún ñ mi, á le è wé mu hen làa cñnú.

³³ Í nĩ-keninia na á í wa làa sòobéé, ho pñahũ na á í ì wé làa mia á yí túee. Mi khii wé è cá mi. Éé ká bío á í bía non 6a *zúifúwa yí, lé bũn bàn síi á í mún ñ bío á à na minén yí: Mí yí dà máa va hen na á í wee va yí.

³⁴ Í ì bío bín-ñinle búí á à hení ñ na mia: Mí wé warí mín. Mí ko mi wé warí mín, làa bío á í waráa mia bío síi.

³⁵ Ká mi wa mín, á 6a nùpua búenbúen màhá á zũn le mi lé í nĩ-keninia.»

³⁶ O o Simən Piere túara a yí: «Nùhũso, lé wen á fo ò va yí?» O o Yeesu bía non wo yí: «Hã laa na ká wán, á fo yí dà máa bè làa mi máa va hen na á í wee va yí. Ká fo màhá khii bè làa mi làa mónðén.»

³⁷ O o Simən Piere bía non wo yí: «Nùhũso, lée webio non á í yí dà máa bè làa fo hã laa na ká wán? Í tá á í ðé í mukání na ù bío yí.»

³⁸ O o Yeesu bía: «Fo ò tá á à dé ù mukání ñ na ìnén bío yí kénkén le? Le í mĩ ho tũiá na fon: Sáni o kò-béé wá, ká fo bía le fo yí zũ mi há túa-ñn.»

14

O Yeesu lé yia lé ho wñhũ

¹ O Yeesu bía non mí nĩ-keninia yí: «Mí yí yáa mi yilera. Mí dé mi sía le Dónbeení yí, à mún dé mi sía mĩ.

² Wán Maá zii á há keeninia lùu cèrèe wi yí. Ká mu lá yí bon, se í lá yí bía le í vaá wíokaa lùe á à ká làa mia.

* 13:18 Mí lorí Lení vñahũ (Psaumes) 41.10

³ Ká le lùe vaá wíokaa vó, á ì bíní 6ueé fé mia, à mi vaa páaní keení làa mi hen na á ì ì kerí yi.

⁴ Mí zū ho wōhū na wee va hen na á ì wà à va yi.»

⁵ O o Toma bíá n̄n wo yi: «Núhūso, bío wa yí zū ũ v̄ení, á wa à zūrí ho wōhū kaka?»

⁶ O o Yeesu bíá n̄n wo yi: «Ínén lé yíá lé ho wōhū, á lé ho tūiá poni 6̄anso, lé ínén le mukānī binbirí wee lé c̄n. N̄puee yí dà máa va a Maá c̄n ká 6̄anso yí ló 1 wán.

⁷ Ká mí lá zū mí, ó o Maá á mí mún ñ zūrí. Hā làa na ká wán, ó o Maá mí zū, á m̄n wo.»

⁸ O o Filiipu bíá n̄n o Yeesu yi: «Núhūso, zéení a Maá làa wen, á b̄n wáa à yí wen.»

⁹ O o Yeesu bíá n̄n wo yi: «Éee! Filiipu, ínén wi làa mia míana, á ũ pá yí zū mí le? Yia m̄n mi, se 6̄anso m̄n o Maá. A fo t̄n le ì zéení a Maá làa fo le we?»

¹⁰ A le fo yí tà le ínén páanía là a Maá ó o Maá páanía làa mi lon? Hā bióní na á ì wee bío na mia á ínén yí te. Hā bióní mu wee lé o Maá na wi làa mi c̄n. Lé orén wee wé bío ó o s̄i vá yi.

¹¹ Mí tà bío á ì bíá n̄n mia yi le ínén páanía là a Maá ó o Maá páanía làa mi. Ká b̄n mia á mí pá wáa tà mu b̄-wénia na á ì wó á mí m̄n bío yi.

¹² Le ì mí ho tūiá na mia: Yia dó mí s̄i mí, á 6̄anso ò wé hā wárá na á ì wee wé 6̄an s̄i. O yáá à wé h̄a po h̄n, lé bío á ì wee va a Maá c̄n.

¹³ A bío 6̄uen6̄uen na mí wé è fio 1 yèni yi á ì wé, bèra a na ò o Maá yèni lé ínén na lé o Za p̄nká yi.

¹⁴ Ká mí wé flora bío 6̄ui 1 yèni yi, á ì wé mu.»

O Séenilo veere naló bío

¹⁵ «Ká mí wa mí, á mí wé è bè bío á ì heníá n̄n mia yi.

¹⁶ A ínén á à fio o Maá yi, ó o na a Séenilo veere mia, ò o wé kerí làa mia féee.

¹⁷ O Séenilo mu lé le Dónbeení Hácírí tūiá poni 6̄anso, dén na á ho 6̄m̄j̄nása yí dà máa yí, lé bío á 6̄a yí máa mí le, á yí zū le. Minén bán zū le, lé bío le wi làa mia, á kh̄i kerí mia.

¹⁸ «Í máa díá á mí máa wé lòn híiminí, ì ì bíní ì 6̄uen mí c̄n.

¹⁹ Hen làa c̄inú ká ho 6̄m̄j̄nása máa mí mí, ká minén bán ñ mí mí, lé bío á le mukānī binbirí wi mí á minén le mukānī binbirí mún ñ wé yi.

²⁰ Ká mu páahū kh̄i d̄n, á mí ì zūrí le ínén páanía lè 1 Maá, á minén páanía làa mi, á ínén páanía làa mia.

²¹ Yia wee pa 1 bióní na á ì b̄o heníá bío, á wee bè hā yi, wón lé yí wa mi. 1 Maá á à warí yí wa mi, á ínén mún ñ warí 6̄anso, á wé è zéení ūten làa wo.»

²² O o Zudaa, yíá wi mí dòn làa Zudaa Isikariote, bíá n̄n wo yi: «Fo ò wé kaka à zéení ūten làa wen ká fo máa zéení ūten lè ho 6̄m̄j̄nása?»

²³ O o Yeesu bíá n̄n wo yi: «Yíá wa mí, wón wee bè bío á ì wee bío yi. 1 Maá á à warí 6̄anso, á ì Maá làa mí á à 6̄uen 6̄anso c̄n, á 6̄ueé kerí làa wo.

²⁴ Yíá yí wa mí, wón yí máa bè 1 bióní yi. Hā bióní na á ì wee bío ká yí ló ínén 1 bèere yi. Mu lé 1 Maá na tonkaa mí á há ló yi.

²⁵ «Í bíá bío ká n̄n mia ho páahū na á ì wi làa mia.

²⁶ Ée ká a Séenilo na lé le Dónbeení Hácírí, dío ó o Maá Dónbeení á à tonka 1 yèni yi, dén wé è kení mia lè mu bío 6̄uen6̄uen, á à bíní ì leéka mia lè mu bíowa 6̄uen6̄uen na á ì bíá n̄n mia.

²⁷ «Í wee lén, ká 1 máh̄a a na ho h̄erà mia. 1 h̄erà lé h̄a á ì wee na mia. Ho wi mí dòn lè ho 6̄m̄j̄ná h̄erà. Mí yí le mí yilera yáa. Mí yí z̄n.

²⁸ Mí j̄á à ì bíá le 1 wee lén, ká 1 bíní ì 6̄uen mí c̄n. Mí lá wa mi, se bío á ì bíá le 1 va a Maá c̄n á mí s̄i lá à wa bío yi, lé bío ó o Maá po mí.

²⁹ 1 bíá mu n̄n mia há làa na ká wán, ká mu bíowa mu wéró d̄n yí d̄n, bèra a na, ká mu kh̄i d̄n, á mí wíoka dé mí s̄i mí.

³⁰ 1 máa bíní máa bío bióní c̄r̄èè làa mia, lé bío á ho 6̄m̄j̄ná na ká núhūso wá a 6̄uen. O yí yú p̄nká 1 wán.

³¹ Ée ká ho 6̄m̄j̄nása ko 6̄a zūrí le 1 wa a Maá, á bío ó o b̄o heníá n̄n mí lé b̄n á ì wee wé. Mí líi h̄n, mí wa lén hen.»

15

O Yeesu lé ho èr̄éz̄én vt̄nd̄èe binbirí

¹ O Yeesu bíá: «Ínén lé ho èr̄éz̄én vt̄nd̄èe binbirí, ká 1 Maá lé ho èr̄éz̄én vt̄nd̄èe 6̄anso.

² Ká lakahó lé lakahó na can mí à ho yí máa ha, ó o ò k̄uii ho. Ká h̄a wee ha, h̄n 6̄uen6̄uen ó o wee kí, á há wíoka wé ha lè mí s̄ob̄é.

³ Làa b̄n s̄i á minén d̄èenía wee ce vó lòn lakara na 6̄a kú 1 káránlò na á mí tà yi bío yi.

⁴ Mi páani láa mi, á ì mún ñ páani láa mia. Lakahó yí dà máa ha bia ká ho yí can le vîndèè yi. Láa bún síi, ká minén mún yí páania láa mi, á le Dónbeení Hácírí bia máa keí mia.

⁵ «Inén ka lòn vîndèè, ká minén ka lòn lakara. Yia páania láa mi, á inén páania láa wo, á wón ǵanso á le Dónbeení Hácírí bia á à keí yi cèrèè. Inén bio nii mia, á mi yí dà dèè woon máa wé. ⁶ Yia yí páania láa mi ka lòn vîndèè lakara na ǵa kúiora léè kúaará. Ká hā lakara mu hon á ǵa khuii hā bè mún wán á dé ho dshú yi cfi.

⁷ Ká mi páania láa mi, á wee bè 1 bioní yi sese, à bio mi wee cà, à mi fio, á mi ì yi mu.

⁸ Ká le Dónbeení Hácírí bia wi mia cèrèè se mu wee zéeni le mi lé 1 ni-keninia binbirí, á ǵa núpua ǵuenǵuen á à mi 1 Maá cùkú mu bio yi.

⁹ Láa bio ó o Maá waráa mi, lé bún ǵan síi á inén mún waráa mia. Mi páania láa mi, á mi ì wioka à zúrú bio á ì waráa mia.

¹⁰ Ká mi wee bè bio á ì bò henía yi, se mi páania láa mi á mi ì zúrú bio á ì waráa mia bio, láa bio inén páania láa a Maá á zú bio ó o waráa mi, lé bio á ì bò bio ó o bò henía yi.

¹¹ «Ǫ bia bún non mia, bèra a na á inén sí-wèè ǵan síi á keí mia, á mi sí-wèè jii sí.

¹² Bio á ì ì hení á à na mia lé bio ká: Mi warí mún láa bio á ì waráa mia bio síi.

¹³ Núpue na dà à warí mún bǵnlowá á à porí yia non mí mukáni ǵa bio yi wón mia.

¹⁴ Ká mi wee bè bio á ì bò henía non mia yi, á mi ì wé wán bǵnlowá.

¹⁵ I wáa máa bíni máa ve mia láa ton-sáwá, lé bio ó o ton-sá yí zú bio ǵa púhúso wee wé. Mi lé wán bǵnlowá, lé bio á bio ó o Maá bia non mí ǵuenǵuen á ì fèera non mia.

¹⁶ Minén yí léra mi. Inén lé yia hueekaa mia á tonkaa, à mi lén vaa wé hā wára na se, hā le Dónbeení Hácírí bia wee mi yi, á bio á à mia, bèra à na ká bio mi wee fio o Maá cǵn 1 yèni yi á mi yí mu.

¹⁷ Bio á ì ì wioka à hení á à na mia lé bio ká: Mi warí mún.»

Ho ðmǵáasa jina a Yeesu lè mí ni-keninia

¹⁸ «Ká ho ðmǵáasa jina mia, à mi zúrú le ǵa jina mi ló mia.

¹⁹ Ká minén lé ho ðmǵáasa lá léè dà-kéní, á ǵa lá à warí mia láa bio ǵa waráa bio bio sá ǵa yi. Bio non á ho ðmǵáasa jinanáa mia, lé bio á ì hueekaa mia á mi wi mí dǵn láa ba. Mi bio wáa yí sá ho ðmǵáa yi.

²⁰ Mi liini mí hácirí bio á ì bia non mia wán: «Ton-sá na po mí púhúso wón mia.» Ká inén á ǵa beéra lò, á minén á ǵa mún ñ beé lò. Ká ǵa bò bio á ì káranna láa ba yi, á ǵa mún ñ bè minén káránló yi.

²¹ Èé ká lé inén bio yi á ǵa wé è beéráa mi lò, lé bio ǵa yí zú yia tonkaa mi.

²² Bio á ì ǵuara á ǵueé bia láa ba á ǵa pá, lé bún non á mu bè-kohó bio wee mí léera ǵa yi. A bio ká wán, á ǵa wáa yí dà máa bio le mí yí zú mu.

²³ Yia jina mi, se wón mún jina 1 Maá.

²⁴ I lá yí wó wára na á ñi-veere yí dà máa wé hùúu ǵa tǵahú, á se bè-kohó bio máa mí máa léé ǵa yi. Èé ká bio ǵa non mu mí cúee, á ǵa pá jina inén, á jina 1 Maá.

²⁵ Èé ká bio túara ǵa lándá yí á ko mu wé à jii sí: «Ba jina mi ká mu púhúso non mia.»*

²⁶ «O Séenilo khii ǵuen. Orén lé le Dónbeení Hácírí túiá poni ǵanso. I ì tonka a, ó o ò lé 1 Maá cǵn á à ǵuen. Ká a khii ǵuara ó o ǵuee mí ho túiá 1 jii.

²⁷ A minén mún wé è mí ho túiá 1 jii, lé bio mi wi láa mi hárí 1 tonló ǵuakáro páahú.»

16

¹ «Ǫ wee bio bún na mia à mi yí bíni 1 mǵn.

² Mi káránló zíní zoró á ǵa khii wé è hè láa mia. Hárí páahú ǵui khii dá, á bia wee ǵue mia pá à leéka le mí wee sá na le Dónbeení yi ká síi.

³ Ba á wé mu lé bio ǵa yí zú a Maá Dónbeení, á mún yí zú inén

⁴ Ká 1 wee bio mu láa mia bèra a na ká ǵa khii hǵnon wee wé mu, à mi bíni leéka le 1 bia mu non mia. I tonló ǵuakáro páahú, á ì yí bia mu láa mia, lé bio á ì lá wi láa mia.»

Le Dónbeení Hácírí bè-wénia

⁵ «Hā laà na ká wán, á ì bíniá wee va yia tonkaa mi cǵn, á mi tǵahú á ñi-kéní ká yí túara míi le lé wen á ì wee va yi?

⁶ Èé ká lé bio á ì bia mu non mia lé bún wee vá mia.

⁷ Ká mu ǵèn lé ho túiá á ì mí á à na mia: Mu sǵaaní minén cǵn á ì lén. Ká 1 yí wá, ó o Séenilo máa ǵuen mi cǵn. Èé ká 1 van, á ì ì tonka a ó o ǵuen mi cǵn.

⁸ Ká a khii ǵuara, ó o ǵueé zéeni lé ho ðmǵáasa le ǵa wee vǵini míten mu bè-kora, láa bio téréna, lé le Dónbeení cítii bio dání yi.

⁹ O ò zéeni le ǵa wó mu bè-kohó, lé bio ǵa yí dó mí sla míi.

* 15:25 Mi lorí Lení vǵahú (Psaumes) 35.19; 69.5

10 O ò zéeni le 1 téréna bío á ì wee va a Maá cón á mi máa bíni máa mi mi bío yi.

11 Le Dónbeení cítii bío dání yi, o ò zéeni le le Dónbeení ðeñia cító ho ðmíjná na ká jùhúso á síinia jùhú.

12 «Bíò cèrèé á ì lá wi á ì bío na mia, ká 1 ðin máa bío mu lé bío mu here po mia.

13 Ká le Dónbeení Hácírí tuiá poni ðanso khii 6ueé ðon, á le è wé á mi ì zúr le Dónbeení tuiá poni búenbúen. Hã bíoní na le è bío máa lé lerén mi bæere cón. Ká bío le já 1 cón búenbúen lé búñ á le khii bío, á à bue bío ko à mu búen bío.

14 Le è zéeni 1 cùkú lé bío le è lá bío á ì le le zéeni á à bue è na mia.

15 Bío bío sá a Maá yi búenbúen bío sá mi, lé búñ non á ì wee bíoráa mu na mia le le è lá bío á ì le le zéeni búenbúen á à bue è na mia.»

Mi yara sèró món mi sía á à wa

16 «Hen làa cínú ká mi máa mi mi, ká cínú búñ món á mi ì bíni ì mi mi.»

17 O ò ní-kenínia nùwá yèn wee bío mín yi: «Bíò ká kúará léé webio coon? O bía: «Hen làa cínú ká mi máa mi mi, ká cínú búñ món á mi ì bíni ì mi mi» làa bío ó o bínia bía: «Bíò á ì wee va a Maá cón.»

18 Ho cínú na ó o wee bío bío kúará léé webio? Wa ðentín yi zú bío ó o wee bío.»

19 Bío ó o Yeesu zúna le 6a wí 6a túa wo yi, ó o bía non 6a yi: «Bíò á ì bía le hen làa cínú ká mi máa mi mi, ká cínú búñ món á mi ì bíni ì mi mi, lé búñ bío yi á mi wee tuakaráa mín yi le?»

20 Awa, le 1 mi ho tuiá na mia: Mi khii wé è wá ká mi ì zúnzúra ká ho ðmíjnáa bán wee zámaka. Mi yara khii sè, éé ká mi yara sèró mu máhá á à yèremá à wé le sí-wéé.

21 Hen ká a háa wee te à mu wé le lònbee o wán hón páahú so yi. Ká a ton wó, ò o síi wa, lé bío ó o yú a kúnkúza. O wé nonzá le lònbee na yú a yi.

22 Minén mún bío ka ká. Bío ká wán, á mi yara só, éé ká 1 bíni ì mi mia, hón páahú so ká mi sía á à wa. Dén sí-wéé so á nùpue máa hè yi làa mia.

23 Ká dén wizonle so khii ðon, á mi máa bíni máa túa mi láa bío búí. Le 1 mi ho tuiá na mia: Bíò búenbúen na mi khii fio o Maá cón 1 yèni yi ó o ò na mia.

24 Mi lá ðin yi flora bío búí 1 yèni yi. Mi wé fio, á mi ì yi, bèra a na à mi sí-wéé jii sí.

25 «Í wá há wáhio á bíaráa bío ká búenbúen non mia. Ká páahú búí khii dá, ká 1 máa wé è wá wáhio máa na mia. 1 khii wé è bío bío bío ciran o Maá wéréwéré á à na mia.

26 Ká hón páahú so khii ðon, á mi wé è fio o Maá Dónbeení yi 1 yèni yi. 1 máa bío máa na mia le 1 wé è fio o Maá mu yi mi bío yi.

27 Mu bon. O Maá Dónbeení mí bæere wa mia, lé bío mi wa mi á tà le 1 ló a cón bío bon á guara.

28 1 ló a cón á guara ho ðmíjná yi. Bío ká wán, á ì wee lé ho ðmíjná yi á à bíni ì va a Maá cón.»

29 O ò ní-kenínia bía non wo yi: «Ó, o! Fo máhá wáa wee bío làa wen wéréwéré ká fo máa wá wáhio.

30 Bío ká wán, á wa wáa zú le fo zú mu bío búenbúen. U makóo mia à ù pa le o búí tua foñ. Búñ lé bío non á wa tà le fo ló le Dónbeení cón bío bon.»

31 O o Yeesu bía non 6a yi: «Mi tà mu há laà na ká wán le?»

32 Éé ká ho páahú lua, ho yáá 6ueé ðon wó, ká mi ì kénná á à lén mún júná yi á à día mi 1 ðon. Éé ká 1 mia 1 ðon, o Maá Dónbeení wi làa mi.

33 1 bía búñ búenbúen non mia bèra a na à mi yi ho héerá mi páanlólàa mi bío yi. Mi lò ò be ho ðmíjná pánká-súmáa níi yi, éé ká mi hení mi sía, lé 1 dáña há.»

17

O Yeesu floró na ó o wó

1 Bío ó o Yeesu bía ká síi wó, ó o hóonia mí yahó ho wáayi, ò o bía: «Í Maá, ho páahú ðon. Wé zéeni ínén na lé ú Za cùkú, bèra a na à ínén ðèn mún wé zéeni únén cùkú.

2 Fo non ho pánká mi 6a nùpua búenbúen wán bèra a na à ì ðarí nanáa le mukáni binbirí na máa vé bíá búenbúen na fo kàráfáa mi yi.

3 Le mukáni binbirí na máa vé lé á 6a zúr únén na lé le Dónbeení binbirí na ðan síi mia, á zúr ínén Yeesu *Krista na fo tonkaa.

4 I wó á 6a nùpua mən ù cùkú ho tá wán ho tonlólàa na fo le 1 sá á ì sá á ho jii sú bío yi.

5 I Maá, bío ká wán, á ù wé le ì bíni yi ho cùkú ù nísání, hía á ì yú lé ho yahó ká bío búí ðin yi léra.»

6 «Í zéenia ù bío le 6a nùpua na fo hueekaa ho ðmíjnáa tíahtú á kàráfáa mi. Ba bío sá foñ, ká fo kàráfáa 6a mi, á 6a bò ù bíoní yi.

7 Bío ká wán á 6a zú le bío búenbúen na fo non mi á ló únén ù bæere cón.

8 Mu bon. Hã bioní na ù nòn mií lé hĩa á ï fεera nòn 6a yi. A 6a tà hã yi. A 6a zũna kénkén le ínén ló ù cón 6uara, á tà le ùnén lé yia tonkaa mi.

9 «Í yí máa fio fon ho ðímjń́ń́a búenbúen bío yi. Bía fo kàràfáa mií lé bán á ï wee fio bío yi, lé bío 6a bío sã fon.

10 Bía búenbúen na bío sã mií á bío sã fon, á bía búenbúen na bío sã fon á mún bío sã mií, á ï cùkú wee mi 6a yi.

11 Inén bń́ń́a wee buen ù cón, í wáa máa kerí ho ðímjń́ń́a yi, ká 6arén bán wi ho yi. Í Maá na 6àn sń́ sń́a, pa 6a yi lè ù pánká, hĩa fo nòn mií, bèra a na à 6a wé le dà-kéní làa bío á ùnén làa mi lé le dà-kénínáa.

12 Bío á ï hĩa wi làa ba, á ï wó á 6a bò bío á ùnén karáa yi, ù bío na fo le í zéeni. Í pan 6a bío á hãrì nĩ-kéní yí vń́nun, ká mu yínń́ yia ko ò o ví, bèra a na à bío túara le Dónbeení bioní vuahú yi à jń́i sí.

13 Hã làa na ká wán á ï bń́ń́a wee buen ù cón, ká bío á ï pá wi ho ðímjń́ń́a yi, á ï wee bío hã bioní na ká búenbúen, bèra a na à 6arén mí beere yí le sí-wee na á ï yú á le jń́i sń́ 6àn sń́.

14 Ʋ bioní á ï fεera nòn 6a yi. Ká ho ðímjń́ń́a màhá jina 6a, lé bío 6a bío yí sã ho ðímjń́ń́a yi làa bío á ínén bío yí sń́a ho yi.

15 Í yí le ù lén 6a ho ðímjń́ń́a yi, ká ù màhá kání 6a o *Satáni nń́i yi.

16 Ba bío yí sã ho ðímjń́ń́a yi làa bío á ínén bío yí sń́a ho yi.

17 Í Maá, wé á 6a bío sí fon búenbúen ù túia poni pánká yi. Mu bon, ù bioní lé ho túia poni.

18 Bío fo tonkaa làa mi ho ðímjń́ń́a yi, lé bń́n á ï mún wee tonkaráa 6arén ho yi.

19 Inén í beere nòn íten fon búenbúen 6a bío yi, bèra a na à 6arén bèn mún na míten fon búenbúen ù túia poni pánká yi.

20 «Í yí máa fio fon bía dó mí sĩa mií bío yi mí dòn. Ká bía á à dé mí sĩa mií 6a bioní pánká yi, á ï mún wee fio bío yi.

21 Í wee fio fon bèra a na à 6a búenbúen wé le dà-kéní. Í Maá, làa bío á ùnén páanía làa mi, á ínén páanía làa fo, mún wé le 6arén páaní làa wen, bèra a na à ho ðímjń́ń́a zń́r le lé ùnén tonkaa mi.

22 Bío fo wó ù cùkú wee mi mií, lé bń́n 6àn sń́i á ï mún wó ù cùkú mu wee mi 6a yi, bèra a na à 6a wé le dà-kéní làa bío á ínén làa fo lée dà-kénínáa.

23 Mu bon, ínén páanía làa ba, á ùnén páanía làa mi. Bń́n wó bèra a na à 6a páaníló làa wen jń́i sí, á ho ðímjń́ń́a zń́r le lé ùnén tonkaa mi, á fo wa 6a làa bío fo waráa mi.

24 Í Maá, bía fo kàràfáa mií á ï wi á 6a kerí hen na á ínén ñ kerí yi, bèra a na à 6a mi í cùkú, ho cùkú na fo dó mií lé bío fo wara mi ká ho ðímjń́ń́a ðń́r yí léra.

25 Í Maá na téréna, ho ðímjń́ń́a yí zń́ fo, ká ínén wón zń́ fo, á bía fo kàràfáa mií zń́ le lé ùnén tonkaa mi.

26 Í zéenia ù bío làa ba á 6a zń́ fo. Í pá à wíoka wé è zéeni mu làa ba, bèra a na à bío fo wa lè ínén, à dén wamini so mún wé mi 6arén yi, à ínén làa ba páaní.»

18

O Yeesu wĩro bío

(Matiye 26.47-56; Maaki 14.43-50; Luki 22.47-53)

1 Bío ó o Yeesu fióra wó, ó o Yeesu lè mí nĩ-keninia hĩnón ló lée wà, á vaá káa ho Sedoron bonconí. Vĩnsła 6uahó 6úí wi bń́n ó o vaá zon yi làa ba.

2 O Zudaa na à dé o ò na zń́ ho lahó mu. Lé bío ó o Yeesu lá dàn buen bń́n lè mí nĩ-keninia.

3 Ho *Oroomu dásiwá kuure lè 6a parowá na 6a yankarowá júnása lè 6a *Farizewa tonkaa, lé bán ó o Zudaa mu wáa dú yahó 6uararáa há vĩnsła 6uahó mu yi. Ba núpua mu buan há fĩntéena, lè há káaní na 6a zń́ań́, lè há fio sĩa.

4 Bío ó o Yeesu zń́ bío á à sá a yi búenbúen, ó o vá 6ueé 6ó 6a yi, ò o túara: «Lé o yén mi wee cá?»

5 A 6a bía nòn wo yi: «Lé o Yeesu, o Nazarete nń́i.» O o Yeesu le mu lé mínén. Bń́n wee wé ká a Zudaa na dó a nòn wi bń́n làa ba.

6 Bío ó o Yeesu bía le mu lé mínén, á 6a ló lè mí món á lée lùiorá.

7 O o Yeesu túara 6a yi mu cúa-jun nń́i le lé o yén á 6a wee cá. A 6a le lé o Yeesu, o Nazarete nń́i.

8 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Í mà mu nòn mia le mu lé ínén. A bío mu lé ínén mi wee cá, á mi wáa día bía ká le 6a lén.»

9 O Yeesu bía bń́n bèra a na à le bioní na ó o bía à jń́i sí: «Bía á ù kàràfáa mií, á hãrì nĩ-kéní á ï yí vĩinia.»

10 Mu wee wé ò o Simón Piere buan ho khà-tóní. O o dèenia dó ho, á hà lè le *Dónbeení yankarowá jń́húso beení ton-sá nín-flání jíkáahú kúio. O ton-sá mu yèni 6a le Malekuusi.

11 O o Yeesu bía nɔn o Piere yi: «Dé ũ khà-tóní mí lóorè yi. Fo wee leéka le í máa tà le lònbee na á í Maá le le yí mí lon?»

Ba buan o Yeesu vannáa o Aana cón
(*Matiye 26.57-58; Maaki 14.53-54; Luki 22.54*)

12 A 6a dásíwá lè mí ñúhúso, lè 6a *zúífùwa ñúnása parowá wáa wíira a Yeesu á can.

13 A yía 6a buan wo vannáa cón ho yahó lé o Aana. O Aana mu lé o Kayiifu 6àn hio báa. Wón Kayiifu so lé le *Dónbeení yankarowá ñúhúso le lúlúure mu yi.

14 Lé orén hía zéenia 6a zúífùwa ñúnása, le mu s̄taaní ò o ñupue ñi-kéní hí mu ñipomu búenbúen bío yi.

O Piere pá le mí yinɔ́n o Yeesu ñi-keninii
(*Matiye 26.58, 69-70; Maaki 14.54, 66-68; Luki 22.55-57*)

15 O Simón Piere lè mí ninza ñi-keninii búí bò a Yeesu món. O ñi-keninii mu lè 6a yankarowá ñúhúso zú mín. Lé b̄t̄n nɔn ó o dàrna yòó zonnáa 6a yankarowá ñúhúso zì-beení lún yi là a Yeesu.

16 O o Piere wón ð̄n ho khūuhū ho zūajii. Ká a ñi-keninii na so, yia lè le Dónbeení yankarowá ñúhúso zú mín, wón b̄nía yòó ló á lée bía là a ton-sá h́aa na pan ho zūajii, ò o fó a Piere zonnáa.

17 O o ton-sá h́aa na lá pan ho zūajii wáa t̄ara a Piere yi: «Ūnén so yínɔ́n o ñii mu ñi-keninii búí le?» O o Piere bía: I yínɔ́n o ñi-keninii búí.

18 Bío le t̄ɛɛn̄ wí, á 6a ton-sáwá lè 6a parowá z̄ania h́a h́a wee huee, ó o Piere mún páania wee huee làa ba.

O Aana t̄iaka a o Yeesu yi
(*Matiye 26.59-66; Maaki 14.55-64; Luki 22.66-71*)

19 Le Dónbeení yankarowá ñúhúso wee t̄a a Yeesu yi, là a ñi-keninia bío làa bío ó o wee kárán lè 6a ñupua dání yi.

20 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Í bía mu wéréwéré 6a z̄amáa yahó. Páah̄ lée páah̄, á í lá wee wé kárán 6a ñupua 6a zúífùwa káránló z̄iní yi lè le *Dónbeení zì-beení lún yi, hen na 6a zúífùwa wee wé kúee mín wán yi. I yí sà íten yi wóráa bío búí.

21 Lée webio nɔn fo wee t̄aráa m̄i? T̄a bía ñá í bióní yi. Bán zú bío á í bía.»

22 Bío ó o Yeesu bía b̄n, á 6a parowá ñi-kéní búí na ð̄n o ñisání dó a s̄ahó yi, ò o bía nɔn wo yi: «Lé làa b̄n á ũ ko á ũ bío s̄ináa le Dónbeení yankarowá ñúhúso le?»

23 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ká í bía khon, á ũ zéení hen na á í bía khon yi. Ká í 6èn bía se, á lée webio nɔn á fo v̄inanáa m̄i.»

24 O o Aana wáa le 6a bua a Yeesu varáa le Dónbeení yankarowá ñúhúso beení Kayiifu cón ká a pá can.

O Piere t̄n pá le mí yinɔ́n o Yeesu ñi-keninii
(*Matiye 26.71-75; Maaki 14.69-72; Luki 22.58-62*)

25 B̄n wee wé ká a Simón Piere pá wi ho lahó dà-kéní na ó o lá wi yi á wee huee ho d̄sh̄. O o búí bía nɔn wo yi: «Ūnén so yínɔ́n o ñii mu ñi-keninii búí le?» O o Piere pá ò o bía: «Ínén yínɔ́n o ñi-keninii.»

26 B̄n món á le *Dónbeení yankarowá ñúhúso beení ton-sá ñi-kéní na te mín làa yia ó o Piere hà ñikáah̄ kúio á bía nɔn wo yi: «Í so yi m̄on fo là a ñii mu há v̄ns̄la buahó yi le?»

27 O o Piere t̄n pá mu. Mí lahó yi ó o kò-b̄ɛ wá.

Ba buan o Yeesu vannáa o Pilaate cón
(*Matiye 27.1-2, 11-14; Maaki 15.1-5; Luki 23.1-5*)

28 Ba *zúífùwa ñúnása wáa fó a Yeesu o Kayiifu cón vannáa o *Oroomu ñii *Pilaate zì-beení yi, yia ho Oroomu b̄ɛe bàrá ho Zudee k̄sh̄ ñúh̄ wán. Mu wó há tá-t̄ia yi. Bía bò là a Yeesu mí b̄ɛere yí zon le z̄i yi. Lé bío 6a wi 6a bua mít̄en sese le Dónbeení yahó à ð̄ráa ho Paaki s̄ántú ká 6a wee ce.

29 Lé b̄n te bío ó o Pilaate lóráa 6a cón ho khūuhū á lée t̄ara 6a yi: «Lé mu yén á mí le o ñii mu wó khon bío yi?»

30 A 6a bía: «O lá yí wó yí khon se wa yí buan wo yí buararáa ũ cón.»

31 O o Pilaate bía: «Mí b̄nín lén làa wo. Mí vaa cítí o à héha lè mí làndá.» A 6a bía: «Mí yi nɔn ñii wen le wa búe ñupue.»

32 Mu wó ká s̄ii á le bióní na ó o Yeesu bía á zéeníanáa bío o ò h́íraa s̄í, á ñii sí.*

* 18:32 Hen ká 6a zúífùwa le mí ñi-keninii o ñupue, á 6a l̄eka a lè há huua. Ká ho Oroomusa le mí ñi-keninii o ñupue, á 6a búɛe wo ho kurúwá wán.

33 O o Pilaate wáa yèrèmaa yòó zon le zì-beenì yi ò o le 6a 6ua a Yeesu 6uee zoráa. Bìo ó o Yeesu 6ueé zon ó o tùara a yi: «Lé ùnén lé 6a zúífùwa bée le?»

34 O o Yeesu bía nòn wo yi: «Fo zūna mu ūten bía lée, táá lé 6a 6úí bía í bío nòn foñ?»

35 O o Pilaate bía: «Inén so lée zúífù le? Mìn sí nùpua lè mìn yankarowà júnása lé bía dó fo í nni yi. Lée webio á fo wó?»

36 O o Yeesu bía nòn wo yi: «Í béeñi bío yí sà ho ðmíjǎ na kà yi. Ká mu bío lá sà ho ðmíjǎ na kà yi, se í nùpua lá à hínì ì fi há fio à í yí yí yí zo 6a zúífùwa júnása níní. Èe ká 6ueé, Inén béeñi yínǎ ho ðmíjǎ na kà béeñi.»

37 O o Pilaate bía nòn wo yi: «Á fo lé o bée lon, táá?» O o Yeesu bía nòn wo yi: «Lé ùnén ūten bía mu, í lé o bée. Í 6ueé ton ho ðmíjǎ yi à zéeni ho tǔiá poni lè 6a nùpua. Yia bío sà ho tǔiá poni yi wón wee jí bío á í wee bío.»

38 O o Pilaate tùara a yi: «Tǔiá poni lée webio?»
(Matiye 27.15-31; Maaki 15.6-20; Luki 23.13-25)

Bìo ó o bía bǔn wó ó o ðn ló lée yú 6a zúífùwa á bía nòn 6a yi: «Inén cǎn ó o nni mu yí wó yí khon bío woon yi.

39 Hen ká ho *Paaki sánú sansan dǎn, à mi le í lén o kàsó nni 6úí día. Awa, á mi wi à 6a zúífùwa bée lé yia à í día le?»

40 Á 6a wee bío na a yi ká 6a wáamaka: «Bùeé! Yí día wón. O Barabaasi lé yia à ū lén día.» O o Barabaasi jǎn hía lé o nì-káani.

19

1 O o *Pilaate wáa nòn le jii 6a dásiwá yi le 6a 6ua a Yeesu lée ha lè há làbaani.

2 Ba dásiwá mu tá ho kírì lé há kíkara á dó a jǔhǔ yi, à 6a zǐnía wo lè ho kán6un muhǔ.*

3 Ba wee 6uee ðn o yahró ká 6a bío: «*Zúífùwa bée, Foó!» Ká 6a à dé o sáara yi.

4 O o Pilaate ðn zoó ló mí zǐ yi, á lée bía nòn 6a zúífùwa yi: «Àwa, 1 bía le 6a 6ua a 6uee léráa à mi zǔrì le Inén cǎn o nni mu yí wó yí khon bío woon yi.»

5 O Yeesu 6a wáa 6uan lóráa ho khúuhú, ká há kíkara kírì wi o jǔhǔ yi, á mún zǎ ho kán6un muhǔ. O o Pilaate bía nòn 6a zúífùwa yi: «Lé o nni mu na wáa.»

6 Bío 6a yankarowà júnása lè 6a parowà mǎn o Yeesu á 6a wee bío pǎnpǎn: «Búee wo ho *kùrùwá wán! Búee wo ho kùrùwá wán!» O o Pilaate bía nòn 6a yi: «Mínén mi béeere wáa fé o vaa 6úee ho kùrùwá wán. Inén cǎn ó o nni mu yí wó yí khon bío woon yi.»

7 A 6a zúífùwa bía nòn wo yi: «Warén làndá yi, ó o nni mu ko lè ho 6úero lé bío ó o le mí lé le Dónbeenì Za.»†

8 Bío 6a bía ká wíokaa zǎnía o Pilaate làa sòobée.

9 O o wáa bò mín là a Yeesu yòó zon le zì-beenì yi, á zoó tùara a yi: «Lée wen ùnén wee lé yi?» O o Yeesu yí dó mí jii wo yi.

10 O o Pilaate wáa bía nòn wo yi: «Éee! Lé Inén á fo le fo máa bíoráa le? Fo so yí zǔ le ū díaró táá ū 6úeeró ho kùrùwá wán 6àn pánká wi Inén cǎn le?»

11 O o Yeesu bía nòn wo yi: «Fo yí dà máa yí pánká Inén wán, ká le Dónbeenì yí nòn ho foñ. Lé bǔn nòn á yia dó mí ū nni yi wékheró 6úaa á po ùnén wékheró.»

12 A lá bǔn jii wán ó o Pilaate wáa wee cá bío ó o ò díaráa o Yeesu ó o ò lén. Ká 6a zúífùwa wíokaa wee bío pǎnpǎn: «O nni na ká á fo día ó o wà se fo yínǎn ho *Oroomu bée 6àn bǎnlo. Nùpue na le mí lée bée se wón wee penka lè ho Oroomu bée.»

13 Bío ó o Pilaate jǎ hín bioní so, ó o le 6a 6ua a Yeesu léráa ho khúuhú à vaá ðnì ho laho na 6a le «Lún na há hue-penlenwá bá yi.» Mu heberemu 6a le «Kabataa.» Lé hón laho so ó o Pilaate lée kará yi mí cití finíi.

14 Mu wó le wizonle na lée hínì ì wé 6a ho *Sabaa zoñ, ho *Paaki sánú díro pǎahǔ, ká le wii yòó fǎrá. O o Pilaate wáa bía nòn 6a zúífùwa yi: «Lé mi bée na.»

15 A 6a wee bío pǎnpǎn: «Búe o! Búe o! Búee wo ho kùrùwá wán.» O o Pilaate bía: «Mí wi à í búee mi bée ho kùrùwá wán kénkén le?» A le *Dónbeenì yankarowà júnása bía nòn wo yi: «Wa bée 6úí mía ká mu yínǎn ho Oroomu bée.»

16 O o Pilaate wáa dó a 6a níi yi le 6a 6úee ho kùrùwá wán.

O Yeesu humu
(Matiye 27.32-56; Maaki 15.21-41; Luki 23.26-39)
A 6a dásiwá wáa fó a Yeesu.

* 19:2 Ba bá-záwa lè 6a nì-beera lé bía yánkaa dà há sí-muna wee zí. Há yáwá fù here. Há kírìwá na wó lè ho sánú 6a wee wé kúee 6a bá-záwa júná yi à zéeniána 6a bá-zámu pánká bío. Ká bío 6a wi à 6a zúanka a Yeesu yi, á 6a yú ho kán6un muhǔ 6úí á 6a lá zǐnía làa wo á dó há kíkara kírì o jǔhǔ yi. † 19:7 Mí loñ Levii núwá vuahú (Lévítique) 24.16

17 Ba n̄n̄n o *kùrùwá wo yi, ó orén mí b̄εεre p̄á á lóráa ho lóhó m̄ón, ho lahó na 6a le «Nún-6ókuee» yi. Mu heberemu á 6a wee ve ho lahó mu làa «Kolokota.»

18 Lé hón lahó so 6a 6úaa wo yi ho kùrùwá wán. Ba mún 6úaa 6a n̄pua n̄wá j̄un 6úí h̄á kùrùwáwá wán làa wo. O n̄i-kéní wi là a n̄ín-t̄f̄ání, ká a n̄i-kéní wi là a n̄ín-káahó, ó orén zoó wi ho t̄f̄ah̄t̄.

19 O Pilaate n̄n̄ le j̄ii le 6a túa bío ká yòo 6úεε o Yeesu j̄uh̄t̄ yi ho kùrùwá wán: «Yeesu, NAZARÉETE N̄II, ZÚÍFŪWA B̄Éε.»

20 Ba *zúífūwa c̄ε̄r̄εε k̄áranna bío túara a Yeesu j̄uh̄t̄ yi, lé bío ho lahó na 6a 6úaa wo yi yí n̄ayi lè ho lóhó, á mu mún túara lè mu heberemu lè mu latenmu, lè mu ker̄εkimu.‡

21 A le Dónbeení yankarowá j̄únása wá 6uara a Pilaate c̄ón á 6ueé bía n̄n̄ wo yi: «Fo lá yí ko á ū túa «zúífūwa b̄éε», ká ū túa «o n̄pue mu le mí le 6a zúífūwa b̄éε.»»

22 O o Pilaate bíá: «Bíó á ĩ túara á à đ̄ín làa bío mu đ̄innáa.»

23 Bío 6a dásíwá 6úaa o Yeesu vó, á 6a n̄wá náa na 6úaa wo sankaa o s̄l-z̄l̄n̄ia á ká a báká na 6a t̄á á b̄l̄im̄iní m̄ia yi.

24 A 6a dásíwá wee bío m̄ín yi: «Mí yí le wa l̄εeka ho á sankaráa ho. Mí wa wé le j̄ún-s̄n̄i bío á z̄úr̄n̄áa ȳia ho ò s̄l̄ yi.» Mu wó ká s̄íi á le Dónbeení bíoní v̄uah̄t̄ bío na túara á wé á j̄ii sí: «Ba sankaa 1 s̄l-z̄l̄n̄ia, á wó le j̄ún-s̄n̄i bío á z̄úr̄n̄áa ȳia á ĩ d̄a-z̄l̄n̄ii d̄a-kéní 6úí s̄á yi.»§ A b̄t̄n̄ lé bío 6a dásíwá 6̄n̄ wó.

25 Bíá đ̄n̄ 6ó a Yeesu kùrùwá yí, lé 6̄n̄ nu, lè 6̄n̄ nu 6̄n̄ h̄n̄l̄ó, là a Mari, o Kolopaasi 6̄n̄ h̄áa, á séenia a Mari na wee lé ho lóhó na 6a le Makadala yi.

26 Bío ó o Yeesu m̄n̄ m̄ín nu, á m̄n̄ mí n̄i-ken̄in̄ii na ó o wa à wón đ̄n̄ 6̄n̄ nu n̄is̄n̄í, ó o Yeesu bíá n̄n̄ m̄ín nu yi: «H̄áa mu, lé ū za na.»

27 O o bíá n̄n̄ o n̄i-ken̄in̄ii mu yi: «Lé m̄ín nu na.» A w̄áa lá hón p̄ah̄t̄ so j̄ii wán, ó o n̄i-ken̄in̄ii w̄áa fó a á vaá 6uan.

28 B̄t̄n̄ m̄ón, ó o Yeesu w̄áa z̄ú le mu bío 6̄uen6̄uen j̄ii s̄ú, ó o bíá bío ká: «Nu-h̄n̄í d̄a mi»*, á s̄iin̄náa le Dónbeení bíoní v̄uah̄t̄ bíoní j̄ii.

29 Mu wee wé á đ̄εε 6úí b̄ar̄á s̄uaráa b̄n̄ á s̄ú lè ho đ̄iv̄én̄ b̄ε-j̄ia†, á 6a dásíwá lá le đ̄εε na wee k̄l̄n̄i mu j̄umu á cú le v̄nd̄ε-za 6úí na 6a le *izoopu 6̄uen̄í yí á z̄l̄ra ho đ̄iv̄én̄ b̄ε-j̄ia yi yòó dá a Yeesu yi.

30 Bío ó o Yeesu ȳεra mu, ó o bíá: «Mu bío 6̄uen6̄uen j̄ii w̄áa s̄ú.» Bío ó o bíá b̄t̄n̄, ó o 6úera mí j̄uh̄t̄ ò o h̄urun.

31 Mu wó le wizonle na lée h̄n̄i ĩ wé ho *Sabaa zoñ, á bío á hón Sabaa so lée Sabaa beení‡, á 6a zúífūwa j̄únása yí wi á 6a díá bíá 6a 6úaa há kùrùwáwá wán. A 6a 6ueé flora a Pilaate le o bío le 6a f̄i 6a zení á 6a hí f̄uaf̄uà á 6a liiní 6a.

32 A 6a dásíwá w̄áa 6ueé f̄u 6a n̄wá j̄un na 6a 6úaa o n̄is̄áa zení,

33 A 6a le mí ĩ loñ ò o Yeesu h̄urun. Lé b̄t̄n̄ te bío 6a yí f̄ur̄aa o Yeesu zení.

34 Ká 6a dásíwá n̄i-kéní m̄ah̄á pá cú a d̄òkóní lè mí c̄an̄6úa. A le c̄ani lè mu j̄umu đ̄εenia ló b̄n̄.

35 Ȳia mà mu biowa mu t̄t̄iá á m̄n̄ mu m̄iten. Bío ó o wee m̄i bon. O z̄ú k̄én̄k̄én̄ le bío mí wee m̄i lé ho t̄t̄iá poni. O wee m̄i mu t̄t̄iá b̄era a na à min̄n̄ m̄un̄ dé mí s̄ia o Yeesu yi.

36 Mu bon. Mu wó ká b̄era a na à bío túara le Dónbeení bíoní v̄uah̄t̄ yi à j̄ii sí: «H̄ari o h̄t̄ule d̄a-kéní á yí f̄u.»§

37 A mu mún pá b̄n̄ia túara: «Ba à fá mí ȳio ȳia 6a cú wán.»*

O Yeesu n̄uló bío

(Matiye 27.56-61; Maaki 15.42-47; Luki 23.50-56)

38 Bío á b̄t̄n̄ wó kh̄n̄ia, ó o Zozēfu na wee lé ho Arimatee lóhó yí á vaá flora a *Pilaate le o na le n̄ii mí yi le mí lá a Yeesu s̄án̄ia vaá n̄u. Orén mún lé o Yeesu n̄i-ken̄in̄ii 6úí, ká a m̄ah̄á lá yí wi á mu z̄úr̄n̄ lé bío ó o wee z̄ón 6a *zúífūwa j̄únása. O o Pilaate n̄n̄ mu n̄ii wo yi. O o Zozēfu w̄áa 6ueé lá a Yeesu n̄i-h̄n̄mu.

39 O o Nikodēεmu, ȳia h̄ía 6uara a Yeesu c̄ón ho t̄n̄ah̄t̄ 6úí yi, á mún 6uara. O 6uan mu bío 6úí na s̄amu s̄l̄ na wó lè ho m̄f̄ir̄é á l̄unkaa làa bío 6a le alow̄εs̄i á 6uararáa. Mu 6̄uen6̄uen yú há kiloowa 6óní làa píru.

40 O orén là a Zozēfu páan̄ia lá a Yeesu n̄i-h̄n̄mu á 6a kúaa mu bío mu ho n̄uló đ̄εε wán á bá lá a Yeesu n̄i-h̄n̄mu, làa bío 6a zúífūwa wee wé n̄un̄náa mí n̄i-h̄ia.

‡ 19:20 Mu heberemu lé 6a zúífūwa 6̄n̄ bíoní, á mu latenmu lé ho Oroomusa 6̄n̄ bíoní, ká mu ker̄εkimu đ̄én̄ lé le bíoní na 6a đ̄a wee bioráa làa m̄ín. Mu túara lè há bíoní bío t̄n̄ mu á 6a 6̄uen6̄uen đ̄ari mu wé k̄árán. § 19:24 Mí loñ Lení v̄uah̄t̄ (Psaumes) 22.18 * 19:28 Mí loñ Lení v̄uah̄t̄ (Psaumes) 69.22; 22.16 † 19:29 Ho đ̄iv̄én̄ b̄ε-j̄ia f̄u lè 6a n̄i-khen̄ia lè 6a dásíwá b̄ε-j̄un̄ii. Ho ȳawá s̄l̄. ‡ 19:31 Ho Sabaa beení: Ho Sabaa mu wi mí d̄ón̄ lè há Sabaawa na ká lé bío ho l̄u m̄ín yi lè ho Paaki s̄án̄u. § 19:36 Mí loñ Lení v̄uah̄t̄ (Psaumes) 34.20 * 19:37 Mí loñ Zakari v̄uah̄t̄ 12.10

⁴¹ Vĩnsĩa ɓuahó ɓúí wi hen na ɓa ɓúaa o Yeesu ho *kùrùwá wán nĩsání á bú-ɓĩnle ɓúí wi yi á nùpue ðĩn yí nùuna yi.

⁴² Lé ðén ɓa dó a Yeesu yi, lé ɓio mu zon á ɓa zúifùwa wee wíoka mítén á léé hĩnì ì wéráa ho Sabaa, á le búure mu mún suàráa yi ɓĩn.

20

O Yeesu vèera

(Matiye 28.1-10; Maaki 16.1-8; Luki 24.1-12)

¹ Ho dimaasi zon yĩnbíi búiríi, ó o Makadala Mari wá van le búure wán. Mu wee wé ká ho tá pá ka yúii. O o Mari mɔn á le hue-beení na lá pon le búure jii á héra.

² O o lùwa vaá yú a Simɔn Piere lá a nĩ-kenínii na ó o Yeesu wa, á bía nɔn ɓa yi: «Ba léra a Núhúso le búure yi, á wa yí zú hen na ɓa dó a yi.»

³ O o Piere lá a nĩ-kenínii na so wáa wá van le búure jii.

⁴ Ba mí nùwá jɔn wee lúwí ká a nĩ-kenínii na so màhá dàn lúwí po a Piere, ó o vaá ðɔn ló a.

⁵ O o zoó ɓúɛera lora le búure yi, ó o mɔn ho nùlúó ðɛɛ á le día, ká a màhá yí zon. ⁶ O o Simɔn Piere jɔn o mɔn ɓueé ðɔn, á wón yóó zon le búure yi, á zoó mɔn ho nùlúó ðɛɛ á le día.

⁷ O mún zoó mɔn le nín-kéní na lá pon o yahó yi á le bun sese bàrá mí ðòn, ðén yí páanía yí bàrá lé ho nùlúó ðɛɛ.

⁸ O o nĩ-kenínii na lá ɓueé ðɔn ho yahó màhá yóó zon. ɓio ó o mɔn mu ká, ó o tà le o Yeesu vèera ɓio bon.

⁹ Mu bon. Le Dónbeení bióní vùahú bía le o Yeesu ko ò o vèe, ká ɓa nĩ-kenínia lá ðĩn yí zú le bióní mu kúará.

¹⁰ Bún mɔn á ɓa nĩ-kenínia nùwá jɔn ɓínia khíɓon.

O Yeesu zéenia miten lá a Makadala Mari

(Matiye 28.9-10; Maaki 16.9-11)

¹¹ Ká a Mari wón ɓínia ɓuara ɓueé ðĩn le búure jii wee wá. O wee wá ká a ɓúɛɛ loí le búure yi.

¹² O o mɔn le Dónbeení tonkarowá na ló ho wáayi nùwá jɔn na zá há sɓi-poa. Ba kará ho lahó na ó o Yeesu nĩ-hínmu lá wi yi. O nĩ-kéní kará làa hen na ó o jùhú lá dó yi, ò o nĩ-kéní kará làa hen na ó o zení lá dó yi.

¹³ A ɓa tonkarowá mu wee tùa o Mari yi: «Háa mu, léé webio nɔn fo wee wáráa?» O o Mari bía nɔn ɓa yi: «Ba ɓueé léra í Núhúso á í yí zú hen na ɓa dó a yi.»

¹⁴ ɓio ó o Mari bía ɓún vó, ó o yèrémáa khíi mɔn o Yeesu ò o ðĩn. Ká a màhá yí zúna a.

¹⁵ O o Yeesu wee tùa wo yi: «Háa mu, léé webio nɔn fo wee wáráa? Léé wée á fo wee cá?» O o Mari wáa wee leéka le lé o vĩnsĩa ɓuahó ɓánsó wee tùa mí yi, ó o bía: «Hen ká lé únén ɓueé léra a Yeesu mu á ù zéení hen na fo dó a yi làa mi, á í vaá lá a.»

¹⁶ O o Yeesu von wo: «Mari!» O o Mari ðɛɛnía zúna a, ó o von o Yeesu lè mu heberemu: «Arabunii!» Mu kúará le: «Nĩ-kàránlo.»

¹⁷ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Día mi. Í ðĩn yí yòora í Maá cón. Lén vaa yí bía dó mí sɓa mií ɓúenɓúen, bía lé wán záwa, á ɓio na ɓa yi le í wee yóó í Maá Dónbeení na mún lé mĩn Maá Dónbeení cón.»

¹⁸ O o Makadala Mari mu wáa wá vaá bía ɓio ká nɔn ɓa nĩ-kenínia yi: «Í mɔn o Núhúso!» O o Mari lá ɓio ó o Yeesu bía á fɛera nɔn ɓa yi.

O Yeesu zéenia miten lè mí nĩ-kenínia

(Matiye 28.16-20; Maaki 16.14-18; Luki 24.36-49)

¹⁹ Ho dimaasi kéní kéní mu zon ziihú, ó o Yeesu nĩ-kenínia kúaa mĩn wán le zii ɓúí yi. Ba pon há wanna ɓúenɓúen á dóka, lé ɓio ɓa zána ɓa *zúifùwa júnása. Yio ɓueé tí, ò o Yeesu ɓueé ðĩn ɓa ṭahú, ò o bía nɔn ɓa yi: «Le ho hээрá керí làa mia.»

²⁰ ɓio ó o bía ɓún vó, ó o zéenia mí níní lè mí dòkóní làa ba. A ɓa nĩ-kenínia sɓa wan làa sòobɛɛ ɓio ɓa mɔn o Núhúso ɓio yi.

²¹ O o Yeesu tĩn ɓínia bía nɔn ɓa yi: «Le ho hээрá керí làa mia. ɓio á í Maá tonkaaráa mi ho ðimíná yi, lé ɓún ɓàn sɓi á Inén mún ñ tonkaráa mia.»

²² ɓio ó o bía ɓún vó, ó o pèera mí jii sɔnsámu kúaa ɓa wán ò o bía: «Mí yí le Dónbeení Hácíri.

²³ Hen ká mí wé tá séra nùpue léé nùpue bè-kora día nɔn wo yi, á le Dónbeení mún ñ sɛn ɓánsó bè-kora á à día. Ká mí wé pá le mí máa sɛn nùpue léé nùpue bè-kora máa día, á le Dónbeení mún máa sɛn wón ɓánsó bè-kora máa día.»

O Yeesu zéenia miten lá a Toma

²⁴ Pãahũ na ó o Yeesu ßueé zéenia míten lè mí nĩ-keninia, ká 6a nĩ-kéní lá mía bĩn. O yèni 6a le Toma, 6a mún wee ve o làa Hénbéní.

²⁵ A 6a nĩ-keninia na ká bía nòn wo yi le mí mòn o Nùhũso. O o Toma bía nòn 6a yi: «Ká Ìnén yí mòn há hĩa fáani o níní yi, á yí bò ì nín-kíza há wán, á yí bò ì níi o dòkóní fǎnló wán, á ì máa tà mu.»

²⁶ Ho dimaasi na sá bĩn, á 6a nĩ-keninia tĩn kúaa mí wán le zĩ yi ká a Toma wi làa ba. A 6a pon há wonna á dóka. O o Yeesu tĩn ßuara ßueé ðĩn 6a t̃ahũ, ò o bía nòn 6a yi: «Le ho héerà kerĩ làa mia.»

²⁷ O o bía nòn o Toma yi: «Buee bè ù nín-kíza ì níní fáani wán lorí, à bè ù níi ì dòkóní fǎnló wán. Wáa yí bĩn yí titika, ká ù tà le ì vèera bío bon.»

²⁸ O o Toma bía nòn o Yeesu yi: «Fo lé ì Nùhũso á lé ì Dónbeenĩ.»

²⁹ O o Yeesu bía nòn wo yi: «Fo dó ù sli miĩ lé bío á fo mòn mi. Ká bía màhá dó mí sĩa miĩ á 6a yí mòn mí bán òúná sĩ.»

³⁰ O Yeesu pá bĩnia wó yéréké bíowa cèrèè á 6a nĩ-keninia mòn ká mu yí túara ho vüahũ na ká yi.

³¹ Bío túara ká lée bío na à na à mi dàrĩ tà le o Yeesu lé *Yia le Dónbeenĩ mòn léra, le o lé le Dónbeenĩ Za bío bon, á bío mi ì dé mí sĩa wo yi, à mi yi le mukáni binbirĩ orén pánká yi.

21

O Yeesu wioka zéenia míten lè mí nĩ-keninia

¹ Bĩn món, ó o Yeesu bĩnia zéenia míten lè mí nĩ-keninia. Bĩn wó ho Tiberiade vü-beenĩ jii. Bío ká lé bío ó o zéenia lè míten làa ba.

² Wizonle búu, ó o Yeesu nĩ-keninia búu páania wi. Ba lé o Simòn Piere, là a Toma na 6a wee ve làa Hénbéní, là a Natanayeele na wee lé ho Kalilee k̃shũ lóhó na 6a le *Kanaa yi, là a Zebedee záwa, là a Yeesu nĩ-keninia nùwá òun búu.

³ O o Simòn Piere bía nòn bía ká yi: «Ì ì lén vaá pa 6a cewá.» A 6a le mí ì bè làa wo. A 6a wáa zon ho woohũ wá, á vaá pan fèèè ho tá t̃n à 6a yí fò harĩ ceza yá-kéní.

⁴ Bío ho tá wee t̃í, à bĩn ò o Yeesu ßueé ðĩn mu òumu jii. Ká a nĩ-keninia màhá yí zũna a.

⁵ O o Yeesu von 6a túara yi: «Wán b̃nlowá, mi yú cewá le?» A 6a bía nòn wo yi: «Wa yí fò dèè.»

⁶ O o bía nòn 6a yi: «Mi wáa lèe mi zùán dé lè ho woohũ nín-tfání á mí ì yí 6a cewá.» A 6a léera ho zùán dó á vá le mí ì hooní yòó dé ho woohũ yi, á 6a hoonía san lé bío ho sú lè 6a cewá.

⁷ O o nĩ-keninii na ó o Yeesu wa wáa bía nòn o Piere yi: «Yia ðĩn ká lé o Nùhũso.»

Bíó ó o Piere já le o lé o Nùhũso, ó o lá mí báká na ó o lá tera á z̃á ò o yéran zon mu òumu yi wee lé o Yeesu c̃n.

⁸ Ba nĩ-keninia na ká bán pá ho woohũ vá lè 6a cewá na 6a vün cèrèè ßueé lóráa. Ba lá yí náyi lè le bónóóore, 6a á yí lòn m̃eterewa khímáni s̃i làa de.

⁹ Bío 6a lée ð̃n á 6a mòn há donfúaa à 6a cezawa bò há wán, á mòn ho búurú.

¹⁰ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Mí lén 6a cewá na mí vün búaa yèn búu ßuennáa.»

¹¹ O o Simòn Piere yòó zon ho woohũ ò o vá ho zùán lè 6a cewá lée día. Ce-beera búará-hèjun làa píru làa búaa t̃n lé bía ló ho zùán mu yi, á ho pá yí fáara.

¹² O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Mí ßuee dí.» Ba búenbúen á yia henía mí sli túara a Yeesu yi le o lé o yén wón mía. Ba zũ le mu lé o Nùhũso.

¹³ O o Yeesu vá ßueé bó 6a yi, ò o lá ho búurú lè 6a cezawa sankaa nòn 6a yi.

¹⁴ Bío ká lé mu zen cúa-t̃n ká a Yeesu wee zéení míten lè mí nĩ-keninia o vèeró món.

Bíó ó o Yeesu bía nòn o Piere yi

¹⁵ Bío 6a dú vó, ó o Yeesu túara a Simòn Piere yi: «Zán za Simòn, fo wa mi po bío á bía ká waráa mi le?» O o Simòn le: «Üuu, Nùhũso, fo zũ le ì wa fo.» O o Yeesu bía nòn wo yi: «Wé pa bía bío sá miĩ bío làa bío ó o pi-pa wee wé paráa mí pia bío.»

¹⁶ O o Yeesu bĩnia túara a yi mu cúa-òun níi: «Zán za Simòn, fo wa mi le?» O o Simòn le: «Üuu, Nùhũso, fo zũ le ì wa fo.» O o Yeesu bía nòn wo yi: «Wé pa bía bío sá miĩ bío làa bío ó o pi-pa wee wé paráa mí pia bío.»

¹⁷ O o Yeesu pá bĩnia túara a yi mu cúa-t̃n níi: «Zán za Simòn, fo wa mi le?» A mu bóonia a Simòn Piere yi lé bío ó o Yeesu túara a yi mu cúa-t̃n níi le o wa mí le. O o bía nòn o Yeesu yi: «Nùhũso, fo zũ bío búenbúen. Fo zũ le ì wa fo.» O o Yeesu bía nòn wo yi: «Wé pa bía bío sá miĩ bío làa bío ó o pi-pa wee wé paráa mí pia bío.»

¹⁸ Le ì mí ho túá na foñ: Bío á fo hĩa lé o yàró ká ù wee ca ù kuio ká ù lén va hen na á ù sli vá yi. Ká fo khii k̃na po bío ká, á ù wé è ben ù bàra á nĩ-veere ßueé ca ù kuio mu á à 6ua fo ò varáa hen na á fo yi wí á ù va yi.»

¹⁹ O Yeesu bía h́n b́oní so à zéénínáa bío ó o Piere á à híráa síí á à dérása ho cùkú le Dónbeení yí. Bío ó o bía há b́oní mu wó, ó o le o Piere bè mí yí f́éé.

²⁰ O o Piere yèrèmaa khíi m̀n o ní-kenínii na ó o Yeesu wa ò o b̀ò 6a yí. O lé yíà ǹnzoñ búera van là a Yeesu c̀n ká 6a kará ho ðnló j́úh́t́ yí á túara a yí: «Núh́tso o, lé o yén á à dé fo ò na?»

²¹ Bío ó o Piere wáa m̀n o ní-kenínii mu, ó o túara a Yeesu yí: «Núh́tso o, á wón na ká bío 6̀n khíi wé kaka?»

²² O o Yeesu bía ǹn o Piere yí: «Hen ká í wi ò o kerí b́n à í b́nì 6uee yí, se b́n wáa yí ciran fo. Unén díá à ù bè mi.»

²³ Dén b́oní so bío yí, á bía tà a Yeesu bío wáa wee h́é bío le o ní-kenínii mu máa hí. O o Yeesu j́n yí bía là a Piere le o ní-kenínii mu máa hí. O bía le: «Hen ká í wi ò o kerí b́n à í b́nì 6uee yí, se b́n wáa yí ciran fo.»

²⁴ Wón ní-kenínii ní-kéní kéní so lé yíà mà bío wó ká túiá, á túara mu. Á wa mún zú le bío ó o mà, á bon.

²⁵ O Yeesu pá b́nía wó bío c̀èèé. Ká 6a lá le mí ì t̀e mu yí l̀e mí dà-kéní kéní á à túa, á há vónna na mu ù túa yí á kúeení lá máa yí lé há booró.

O Yeesu tonkarowà Bè-wénia vuahù

Vuahù tularó jùhù

Ho vùahù na kà lé o Luki vōnna bïo jùn nù na o túara.

Bïo zéenia wéréwéré ho vùahù mu yi, lé bïo 6a kèrètíewa kuure wee dérää wán ká le wà:

1. O Yeesu yòoró ho wáayi lé le Dónbeení Hácírí liiró o nì-kenínia wán bïo (1.1-2.36).
2. Ba kèrètíewa kuure jùhù búaró ho Zeruzalæemu yi o Yeesu yòoró ho wáayi mōn (2.37-7).
3. Le bín-tente bueró ho kōhù lùà na ká yi bïo (8-12).
4. Bïo le wó wó dōnnáa ho ðmíjǎ kána búenbúen yi (13-28).

Ho vùahù mu yi á wa mún ñ mí le lònbee lè mí síiwá na 6a kèrètíewa kuure káa yi.

Mu biowa na bïo bía ho vùahù mu yi, lé bün héra ho tonló na 6a kèrètíewa ko á 6a sá lén fææ jii: O Yeesu *Krista bín-tente bueró ho ðmíjǎ lè mí kúarää búenbúen yi.

O Yeesu dó mí jii nōn le le Dónbeení Hácírí á à líi

¹⁻² Tiofile,* bïo ó o Yeesu hía wee wé láa bïo búenbúen na ó o hía wee kení lè 6a nùpua mí tonló jùhù búaró páahù á vaa búe bïo le Dónbeení buan wo yòorarää ho wáayi á í bía bïo í nín-yání vùahù yi. Sáni ò o yòo ho wáayi, ó o bía mí sòobá-bióní lè le Dónbeení Hácírí pánká á nōn 6a nùpua na ó o hía hueekaa wó lè mí tonkarowá yi.

³ Bïo ó o hurun bínía véera ó o zéenikaa mítén láa ba há wízoní búará-jun yi á wó bïo cèrèè à 6a zúrú ká á yío wi lua bïo bon. Hón wízoní so yi ká 6a páanía wi mín wán, ó o wee bïo le *Dónbeení b'éeni bïo na 6a yi.

⁴ Wízonle búí ká á láa ba wee dí, ó o henía bïo ká nōn 6a yi: «Mí yí lé ho Zeruzalæemu yi. Mí k'eni bín á pa bïo á í fèra bía bïo láa mia, mu hámu na á í Maá dó mí jii le mí ì na.

⁵ O Zán hía wee bátízé lè mu jumu ká minén bán á à bátízé lè le Dónbeení Hácírí hen láa wízoní bïo yèn.»

O Yeesu buan yòora ho wáayi

⁶ A bía láa wo páanía kará túara a yi: «Núhúso, lé hón páahù so á fo ò wíoka a *Isirayeele nípomu bïo á 6a à k'eri mítén le?»

⁷ O o Yeesu bía nōn 6a yi: «Ho páahù lè le wízonle á mí yí ko mí túa zúrú. O Maá mí dòn lé yía bàrá mu mítén.

⁸ Éé ká páahù na le Dónbeení Hácírí á à líi mí wán yi, á mí ì yí ho pánká. Mí ì wé í s'èràsa á à bïo í bïo ho Zeruzalæemu yi, lè ho *Zudee lè ho *Samarii kána búenbúen yi, lè ho ðmíjǎ kúarää búenbúen yi mún.»

⁹ Bïo ó o bía hón bióní so wó, ó o buan yòó wà ho wáayi ká 6a ðn wee lorí. A le dundúure búí ló búee tun wo yi, á 6a yí máa mí a.

¹⁰ Bïo 6a ðn fá mí yío ho wáayi, hen na ó o Yeesu yòó wà yi, yío búee tí à báawa nùwá jun na zá há sí-poa á ðn 6a nísání,

¹¹ á wee bïo láa ba: «Kalileesa, mí ðn hen wee lorí ho wáayi lée webio? O Yeesu mu na le Dónbeení léra mí f'ahù á buan yòorarää ho wáayi á k'hi bíní ì buen láa bïo mí mōnnáa wo ká á yòó wà bïo síi.»

O Yeesu tonkarowà kuure

¹² Bün mōn á 6a tonkarowá ló le búee na 6a wee ve láa Oliivewa vñsla búee wán á bínía lion ho Zeruzalæemu. Le búee mu lè ho lóhó á à yí kilom'etere dà-k'eni síi.

¹³ Bïo 6a líi zon ho Zeruzalæemu yi, á 6a vaá yòora ho nōnwíohù na 6a lá wee wé kúee mín wán yi. Bía kera bín lé o Piere, o Zán, o Zaaki lá a Andere, o Filiipu lá a Toma, o Baatelemii lá a Matiye, o Alifee za Zaaki, o Simōn na 6a le Zeloote†, lá a Zaaki za Zudaa.

¹⁴ Ba búenbúen fù wó mí yilera láa dà-k'eni, á wee kúee mín wán túntún á páaní fio le Dónbeení yi lè 6a háawa búí, lá a Yeesu 6àn zàwa lè 6àn nu Mari.

Yia zon o Zudaa lahó

¹⁵ Wízonle búí, ká bía tà a *Krista bïo na kúaa mín wán á à yí lòn nùpua búará-hèzn síi, ó o Piere hínōn yòó ðn 6a f'ahù ò o bía:

* **1:1-2** Tiofile: Le yèni mu kúaré lé bïo ká «Yia le Dónbeení wa.» Yia ó o Luki von lè le yèni mu á bïo yí tà yí zú sese.
† **1:13** Mí lorí Matiye vùahù 10.4

¹⁶ «Wàn zàwa, bio le Dónbeení Hácírí bía là a *Daviide jii le Dónbeení bióní vūahú yí á lá ko à mu wé. Le fèra bía mu ho vūahú mu yí o Zúdaa dání yí, wón na dú bía wíira a Yeesu yahó.

¹⁷ O Zúdaa lá lé wa kuure núpua nì-kéní, á nii lá wi ho tonló dà-kéní yí làa wɛn.»

¹⁸⁻¹⁹ Ho Zeruzalɛmuša búenbúen zū mu le o wékheró wári na 6a sáánía làa wo, lé dío ó o yà lè ho mǎhú. Hón mǎhú so lé hía ó o lion yí lè mí yahó, á pióhó nà, á fín-sáníwà ló kúaará ho tá yí. Lé bǔn te bio 6a wee veráa ho mǎhú mu làa «Hakelidama.» Bàn bióní yí á mu kúarà le «cǎni mǎhú.»

²⁰ O o Piere bínía bía: «Bìo túara há lení vūahú yí lé bío ká: «O zii ko le dǔn coon à núpue yí zo;‡ Mu mún pá bínía túara: «O búí ko ò o zo a lahó.» §

²¹⁻²² Lé bǔn nǎn ó o núpue búí ko ó o dé wa wán à wé o Núhúso Yeesu véeró seéráso. Bía ó o núpue mu ko ò o lé tǎhú, lé bía làa wɛn páanía bò mín ho páahú búenbúen na ó o Núhúso Yeesu làa wɛn vará yí, á lá páahú na ó o Zán Batiisi bátízera wo jii wán, á vaa búe páahú na ó o buan yóora ho wáayi.»

²³ A 6a wáa zéénía 6a núpua núwá jún, o Matiasi là a Zozeɛfu na 6a wee ve làa Baasabaasi táa Zusituusi.

²⁴ Bǔn mǎn á 6a búenbúen páanía flora ká síi: «Núhúso, únén lé yía zū 6a núpua búenbúen sía. Zéeni yía á ū léra 6a núwá jún na ká tǎhú làa wɛn,

²⁵ yía á à zo a Zúdaa lahó tǎ tonkarowà tonló yí, hón na á wón ló díá ò o van hen na ó o ko ò o va yí.»

²⁶ A 6a wó le jún-sini bio à zúrínáa yía le Dónbeení léra, ó o Matiasi lé yía á mu tò wán. Le wón dó 6a tonkarowà píru dòn na ká wán.

2

Le Dónbeení Hácírí lion

¹ Ho Pántekoote zoñ, á bía tà a *Krista bio búenbúen kúaa mín wán lahó dà-kéní yí.

² Yio 6ueé tǎ á mu bío búí sá wee jí ho wáayi lòn pinpi-beení na wee vā lè mí pánká bio síi, á 6ueé líi sú le zii na 6a kará yí.

³ A 6a le mí ì loí à bio búí lòn dǎhú denní á sankaa lè mí dà-kéní kéní, á wi 6a búenbúen wán. ⁴ A 6a búenbúen sú lè le Dónbeení Hácírí, á 6a wee bio há síi-viò bióní, làa bio le Dónbeení Hácírí mu le 6a bíoráa.

⁵ Mu páahú ká 6a *zuífúwa búí na wee bè le Dónbeení yí sese á ló ho dǔmǎná kána búenbúen yí, á 6ueé kará ho Zeruzalɛmu yí.

⁶ Bio 6a jná mu bio mu sá, á 6a dɛɛnía 6ueé fò mín búirí6úirí. Bía tà a Krista bio bio na á 6a wee bio á bía wi bín lè mí nì-kéní kéní wee jí lè mín kúrú bióní, á mu sòobáa vǎnikaa 6a dà.

⁷ Mu wó 6a coon dàkhíina á 6a wee bío: «Ba núpua mu na wee bio ká búenbúen so yínóí Kalileesa le?

⁸ A mu bèn wó kaka á wa lè wa nì-kéní kéní wee jínáa bio 6a wee bio lè wán kúrú bióní?

⁹ Warén na wi hen, á 6a búí lè 6a Paatewa. Ba búí ló ho Mɛdii lè ho Elaamu lè ho Mɛzopotamii kána yí. Ba búí ló ho *Zudee, lè ho Kapadoosi, lè ho Pǎn, lè ho Azii kána yí.

¹⁰ Ba búí ló ho Firizii, lè ho Pánfilii, lè ho *Ezipite kána, lè ho Libii kǎhú sǎn-kéní na súaràa lè ho Sirɛena yí. Bía ló ho *Oroomu yí mún wí wa tǎhú.

¹¹ Ba zúífúwa binbirí làa bía yèrémáa bò 6a zúífúwa mu 6án Dónbeení yí á mún wi hen. Ho Kɛɛɛtesa lè 6a araabáa mún wi hen. Wa búenbúen á yía yí máa jí le Dónbeení bè-beera na le wó na 6a wee bio lè wán kúrú bióní wón mia.»

¹² Ba búenbúen wó coon, 6a yí zū mu síi. A 6a wee bio làa mín: «Bio ká màhá lée webio coon?»

¹³ Ká 6a búí bán bèn wee yáa mí jíní yí ká 6a à bío: «Áyí, 6a búaa jún sù wee khée.»

O Piere jì-cúa na ó o fɛera

¹⁴ O o Piere wáa hǎnɔn yóò dǔn lè mí ninzáwa tonkarowà píru dòn, ò o bía pǎnpǎn nǎn 6a zǎamáa yí: «Minén *zúífúwa lè mínén na kará ho Zeruzalɛmu yí búenbúen, mí jí bio á ì ì bio á a na mia sese: Mí ko à mí zúrú bio ká jǔhú.

¹⁵ Ba búí wee leéka le 6a núpua mu jún sú wee khée, ɛɛ ká 6ueé. Lé bio á mu lé le yǐnbii lèrèwa bio dènú nii á wa wi yí! *

¹⁶ Bio ó o jì-cúa fɛero Zowɛle hía bía lé bǔn lan wee wé há làa na ká wán.

¹⁷ Bío ká lé bio le Dónbeení bía:
«Há pǎnna vaa véení á ì ì ben í Hácírí

‡ 1:20 Mí loí Lení vūahú (Psaumes) 69.26 § 1:20 Mí loí Lení vūahú (Psaumes) 109.8 * 2:15 Ba zúífúwa fù yí máa hǎní dí bio yǐnbii hútu, ká mu yínóí 6a floró na 6a wee wé há lèrèwa bio dènú páahú wó wó.

à le è fè 6a nùpua búenbúen.
 Mi zà-báawa lè mí zà-hínni
 á wé è fεε 1 jii-cúa.
 Mi yàrón-fla á wé è mí mu bíowa búí na 6a lá yí dà máa mí.
 Mi ní-kíá á há kónkórá wé è jii yí.

18 Mu bon. Hón pónna so yí á ì ì ben 1 Hácírí
 á le è fè 6a báawa lè 6a háawa na lé 1 ton-sáwá,
 á 6a wé è fεε 1 jii-cúa.

19 Mu bíowa búí na síí yí zū
 á ì ì lén yòò ho wáayi,
 á á wé mu yéréké bíowa ho tá wán.

Le cāni, lè ho dōhū,
 lè le minka yīni á à kerí.

20 Le wii á à dé mí yuumu
 á ho píihū á à wé cūencten lòn cāni.
 Būn bíowa so búenbúen á à wé è vé
 ó o Núhúso wizon-beeni na cūkú wí á à dānaa.

21 Hón páahū so yí ká nùpue lée nùpue na tà von o Núhúso yèni
 à wón á à fen.»[†]

22 «*Isirayeelesa, mí jí bío á ì ì bío á à na mia: O Nazareete níi Yeesu fù lée nùpue na le Dónbeeni zéenia bío làa mia le mí wiráa. Mu yéréké bíowa na wee zéeni le Dónbeeni pánká na le wó lá a níi mí fhahū, lé bún wee zéeni mu. Minén miten yáá zū mu.

23 O níi mu á le Dónbeeni dó mí níni yí làa bío á le wí á mu wéráa. Le fèra zū bío mí ì wé làa wo. Minén lé bío dó a bío yí zū le Dónbeeni níi yí, á 6a búaa wo ho *kürüwá wán, ó o húrún.

24 Ká le Dónbeeni máhá fáa wo mu húmú níi yí, le vèenia wo. Mu húmú lá yí dà máa yí pánká o wán huúu.

25 O *Daviide hía bío ká o dāni yí:

I hía wee wé mí a Núhúso í yahó fεεε.
 Orén lé yía wee búaa mí bèra a na á ì yí dèdéeeka.

26 Lé bún non á ì síi wan,
 á bíoni búenbúen lée sí-wεε bíoni.

Hári á ì zūni 1 húmú bío,
 á ì síi pá à hí.

27 Lé bío á fo máa día mí
 á ì máa va hen na 6a ní-hía wee va yí.
 Fo máa tà ũ ton-sá na á ũ wa á máa soo.

28 Fo zéenia mí lè ho wōhū na wee va le mukāni lahó yí.
 Hen ká í wí ũ nīsāni á ì síi wa wa dá khīi.‡

29 «Wān zāwa, mí le 1 bío wān búaa Daviide bío wéréwéré na mia: O Daviide hía húrún á 6a nūna, á búure pá dà wee zéeni ho zuia.

30 Bío ó o hía lé le *Dónbeeni jii-cúa fεεro, á zū le le Dónbeeni hía báa á dórāa mí jii non le mí ì na a bēeni o mōnmānia ní-kéni búí yí,

31 ó o fèra zūna bío wa búee wé, ó o wāa bío a *Krista vèeró bío ká síi: Le Dónbeeni máa día ó o máa va hen na 6a ní-hía wee va yí, le máa día ó o máa soo.‡

32 «O Yeesu mu le Dónbeeni vèenia, á warén búenbúen lé mu scérāsa.

33 O búan yōora le Dónbeeni nín-flāni. Lé bún ó o yú le Hácírí yí, dío ó o Maá dó mí jii le mí ì na. O bera le fò wa ní-kéni kéní. A bún lé bío mí wee mí á wee jí lōnbío.

34 O Daviide wón yí yōora ho wáayi ká a máhá bío ká:

«O Núhúso bío non 1 Núhúso yí:

Búee kéni 1 nín-flāni,
 35 fúaa ká 1 búrá ũ zúkúsa ũ tá,
 á ũ bó ũ zení wán.»*

36 «Minén Isirayeele nípomu búenbúen ko à mí zūni mu kénkén le o Yeesu mu na mí búaa ho kürüwá wán lé wón le Dónbeeni wó lá a Núhúso lá a Krista.»

Bla tà a Krista bío nín-yāni kuure

37 Bío 6a pá há bíoni mu, á há zon 6a dākhiina, á 6a tūara a Piere lè mí ninzāwa tonkarowá yí: «Wān zāwa, á lé mu yén á wa ko à wa wé.»

† 2:21 Mi loñ Zoweele vūahū 3.1-5 ‡ 2:28 Mi loñ Lení vūahū (Psaumes) 16.8-11 § 2:31 Mi loñ Lení vūahū (Psaumes) 132.11 * 2:35 Mi loñ Lení vūahū (Psaumes) 110.1

³⁸ O o Piere bía nɔn ɔa yi: «Mi yèrèná mi yilera lè mi wára, à mi nǐ-kéní kéní bátízé o Yeesu *Krista yèni yi, á mi bè-kora á à sɛn ñ dia. Bɛn ká le Dónbeení á à na mí Hácírí mia.

³⁹ Le Dónbeení dó mí jii nɔn minén lè mi mɔnmánia yi, làa bía na dǎní nàyi, bía búenbúen na ó o Núhúso á à ve.»

⁴⁰ O Piere pá bínia bía há bióní cèrɛ á bó lè ɔa jùhú, á henía ɔa sía. O bía: «Ho lònɔn nùpua yí se, mi lé ɔa mɔn, à à ho káníló bó.»

⁴¹ Ba cèrɛ tá a Piere bióní yi á ɔa bátízera ɔa. Mu zòh à bía zon sá bía tá a *Krista bío yi jii, á à yí nùpua muaaseé tɛn síi.

⁴² Ba wee tá jí ɔa tonkarowá káranló na á bán wee na ɔa yi sese, á hácírí wó dà-kéní, á wee páaní sanká ho búurú, à páaní flo.

⁴³ Barén lè mí nǐ-kéní kéní á mu zon dà. Ba tonkarowá wee wé ho yéréké biowa na wee zéeni le Dónbeení pánká.

⁴⁴ Bía tá a Krista bío búenbúen fù ɔunɔuaa, á wee páaní kúee mí nǐ bío mín wán.

⁴⁵ Ba fù wee yéé mí manawá, lè mí zíní, lè mí biowa, à sanká wárí na mín yi làa bío ɔa nǐ-kéní kéní koráa.

⁴⁶ Làa wizooní búenbúen ká ɔa wee páaní kúee mín wán le *Dónbeení zǐ-beení lún yi á máa khí. Ba wee páaní sanká ho búurú mí zíní yi, á dí mí dǐnló lè le sí-wɛɛ ká bióní mia mu yi.

⁴⁷ Ba wee khòoní le Dónbeení, á mu nǐpomu búenbúen wee wíoka ɔa yèni. Làa wizooní búenbúen ká a Núhúso wee vá bía ó o kánia á kúee ɔa kuure nùpua wán.

3

O Piere là a Zán wéera a mùamúa

¹ Wizonle búí, ó o Piere là a Zán hɛnɔn wee yòo le *Dónbeení zǐ-beení lún yi le wi-háare fioró páahú.

² Ba yòó wee dà ò o nǐ búí na ton ká a le o mùamúa a kará le *Dónbeení zǐ-beení zǔajii na ɔa wee ve làa Zǔajii-sení* jii. Làa wizooní búenbúen ká ɔa wee lá a ɔuee dia bɛn ò o wé fioka le wárí bía wee ɔuee zo le zǐ-beení lún mu yi cɔn.

³ Bío ó o Piere là a Zán wá ɔueé zo ó o mɔn, ó o le ɔa há mí.

⁴ A bán fá mí yío wo yi, ò o Piere bía: «Loñ wɛn sese.»

⁵ O o nǐ bèn wáa wíokaa fá mí yío ɔa yi. O wee leéka le ɔa hía a na bío búí mí yi.

⁶ O o Piere wáa bía nɔn wo yi: «Wárí bèntɛn mia í cɔn máa na foñ. Bío í cɔn lé bío á ì ì na foñ. O Nazareete nǐ Yeesu *Krista pánká yi, à ù lii híní yòo varáka.»

⁷ O o ɔuan o nín-tǎní bàhó yi á wee hóoní làa wo. Mí lahó yi à bɛn ò o mùamúa mu zení là a nɔnkíkáá-yío dɛnía fá,

⁸ ó o tá yòó dǐn mí zení wán á wee varáka. O varákaa bò làa ba a zon le Dónbeení zǐ-beení lún yi, á wee yénka ká a khòoní le Dónbeení.

⁹ Ba zǎamáa búenbúen mɔn wo ò o wee varáka ká a khòoní le Dónbeení.

¹⁰ Bío ɔa zǔna le lé o nǐ na wee ɔuee kɛnǐ fioka le Dónbeení zǐ-beení Zǔajii-sení jii, á ɔa búenbúen zǎna á wó coon bío wó a yi bío yi.

O Piere wee zéeni bío nɔn ó o nǐ wanná

¹¹ Bío ó o nǐ yí máa lé o Piere là a Zán mɔn á ɔa nùpua búenbúen wee ɔuuni ɔuee zo ɔa cɔn o *Salomɔn Sànsá † yi. Ba búenbúen wó coon bío wó bío yi.

¹² Bío ó o Piere mɔn mu, ó o bía bío ká nɔn ɔa zǎamáa yi: «*Isirayɛɛlesa, léee webio nɔn ó o nǐ mu waró bío wóráa mia coon? Léee webio nɔn mí wee loínáa wɛn ká síi, ka lè mu lé warɛn waten lè wa pánká á nɔn ó o wee varákaráa, táá lé bío wa bò le Dónbeení yi bío yi.

¹³ O *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu‡ lè wán ɔuaawa na ká ɔan Dónbeení lé yía dó ho cùkú mí ton-sá Yeesu yi. Minén miten lé bía dó a ho pánká ɔansowá nǐ yi, á pá a bío o *Pilaate yahó, ká wón nɔn wáa lá tá le mí ì dia a.

¹⁴ O nǐ-térénnii na bío sí le Dónbeení yi á mí pá bío, ò o nǐ-ɔúe na ho kásó yi lén díaró á mí sía máhá vá yi á flora a Pilaate cɔn.

¹⁵ Lé bɛn mí wó bóráa yía le mukáni bío wi nǐ yi. Ká le Dónbeení máhá vènia wo. Warɛn lé mu ɔan seéràsa.

† 2:42 Ba zúifúwa fù wee wé cɛka ho búurú là vé, à bè yi díráa. Ká a Yeesu dǐnló na ó o dú lé mí nǐ-keninia mɔn, á bía tá a bío wáa wee wé mu à leékaráa o Yeesu mu bío. * 3:2 Zǔajii-sení: Ba wee leéka le ho lé le Dónbeení zǐ-beení zǔajii búí na léee wi bía yínɔf ɔa zúifúwa lahó na ɔa wee kɛrɛ yi le há lara na bío sá ɔa zúifúwa binbirí yi páahú. † 3:11 O Salomɔn Sànsá: Ho lé le Dónbeení zǐ-beení sànsá na wi le le wi hɛnǐ. Ho son á pon le zǐ-beení mu lún sɛn-kéní na á bía yínɔf ɔa zúifúwa dà wee zo yi. Lé bɛn á ho lándá bío zéeniłowa hía wee káran ɔa nùpua yi. ‡ 3:13 Mí loñ Léró vuahú (Exode) 3.6, 15

16 O Yeesu yèni pànká, làa bío wa dó wa sía o yi lé bǔn weéera a nǐi mu na mi búenbúen zǔ á yío wi wán ká. Bío wa dó wa sía o Yeesu yi lé bǔn nǎn ó o nǐi mu wan cunnáa làa bío mi búenbúen mǎn làa wo.

17 «Wán zàwa, 1 zǔ le bío minén lè mi púnása wó là a Yeesu á mi yí zǔ púhǔ.

18 Eε ká lé ká síi á le Dónbeenǐ wóráa, á bío le hía bía mí jǐ-cúa fεerowá búenbúen jǐnǐ yi á yío lé. Le bía le o *Krista ko ò o lè be.

19 A mi cén yèrémá mi yilera lè mi wára, á na miten le Dónbeenǐ yi, á dén á à sén mi bè-kora á à dia.

20 Bǔn ká le è na hǎ pǎnna na mi ì yí ho héera yi mia, á mi ì yí á à vǔrǐ yi, á mún n na a *Krista na le fèra léra mia, o Yeesu.

21 O Yeesu ko ò o kεenǐ ho wáyǐ mǎnǐ fúaa pǎahǔ na mu bío búenbúen khií yèrémáa wó mu bè-fla yi làa bío le Dónbeenǐ biaráa mu háánǐ mí jǐ-cúa fεerowá jǐnǐ yi.

22 O *Mǎyǐize bía bío ká: «Mǐ Nǐhǔtso Dónbeenǐ á à lén o jǐ-cúa fεero búí mǐn zàwa tǎahǔ na ka lè 1 bío. Bío búenbúen na ó o wé è bío á à na mia á mi wé jǐ sese.

23 Nǔpue léee nǔpue na khií yí máa jǐ á jǐ-cúa fεero mu bíonǐ, wón á à lén le Dónbeenǐ nǐpomu tǎahǔ á à búe.»^S

24 A lá a Samuwεele jǐi wán á 6a jǐ-cúa fεerowá na khiína lè mí nǐ-kénǐ kénǐ búenbúen á mún bía há wizoonǐ na ká bío.

25 «Bío le Dónbeenǐ dó mí jǐi nǎn mǐn búaaawa yi lè mí jǐ-cúa fεerowá jǐnǐ á bío sǎ mia. Mǐ nǐi mún wi le *páanǐ yi, dío le Dónbeenǐ bò lè mǐn búaaawa pǎahǔ na le bía bío ká nǎn o *Abarahaamu yi: «U mǎnmǎnǐa bío yi, á há zǐ-júná búenbúen na ho tá wán á ì ì dúgua yi.»

26 Eε ká mu nǐn-yánǐ, á lé minén lé bía le Dónbeenǐ tonkaa mí ton-sá Yeesu ó o 6uara bío yi. Le tonkaa wo ò o buee dúgua mia, á mi lè mí nǐ-kénǐ kénǐ khií mi wén-kora yi orén bío yi.»

4

O Piere là a Zǎn dǐn ho lándá túiá fεerowá yahó

1 Bío ó o Piere là a Zǎn wee bío lè 6a zǎamáa, á bǔn le *Dónbeenǐ yankarowá, lè le *Dónbeenǐ zǐ-beenǐ parowá púnása lè 6a *Sadusǐewa búee dǎn.

2 Ba sía bεntǐn yí wan 6a tonkarowá nùwá jǐn mu bío yi hútu, lé bío 6a wee kárán 6a nǔpua, á wee bío le o Yeesu véera, á bǔn bío yi á 6a nǐ-hía mún dá à vée.

3 A 6a wǐira 6a kúaa ho kásó yi á pannáa ho tá tǐlǐ, lé bío le wǐi tò wó.

4 Bǔn pá yí hò bío á bía jǎ há bíonǐ mu á cεrεε tá há yi, á bía dó mi sía a *Krista yi á dó wán á yú báawa muaaseé hǔnǐ síi.

5 Mu tá léee tǎn á 6a *zúifúwa púnása, lè 6a *nǐ-kǐa, lè ho *lándá bío zéenílowa kúaa mǐn wán ho Zeruzaleemu yi.

6 Ba nǔpua búí na wi bía kúaa mǐn wán bǐn tǎahǔ lé o Aana na lé 6a yankarowá jǐhǔtso beenǐ, là a Kayǐifu là a Zǎn là a Alekisándere, á séenǐ 6a yankarowá jǐhǔtso beenǐ zǐi nǔpua búenbúen.

7 Ba le 6a 6ua 6a tonkarowá búee dǐnǐ mí tǎahǔ. Bío 6a búee dǎn á 6a túara 6a yi: «Lé o yén pánká yi táá lé o yén yèni yi á mi weéaráa o nǐi mu?»

8 A bǔn ò o Piere wáa sú lè le Dónbeenǐ Hácírǐ, ó o wee bío làa ba: «Minén nǐpomu púnása lè mí nǐ-kǐa,

9 bío mi wee túa wεn ho zuia lè mu bè-tente na wó nǎn o múamúa yi bío, làa bío ó o wó wó wannáa.

10 Awa, mí búenbúen ko á mi zǔrǐ mu, ò o Isirayεle nǐpomu mún zǔrǐ mu. Bío nǎn ó o nǐi na ká wannáa á dǐn mí yahó lé o Nazarεete nǐi Yeesu yèni pánká yi, yía mi búaa ho *kúrúwá wán ó o húrún, na le Dónbeenǐ yéenia.

11 O Yeesu lé yía le Dónbeenǐ bíonǐ vǔahǔ bía bío le o lè le huee na á 6a sorowá pá bío, minén sorowá. Dén huee so lé dío bǐnǐa buan ho soró dǐnǐa.*

12 O Yeesu mí dòn lé yía dá wee kǎnǐ 6a nǔpua. Mu yǐnǎn orén yèni, á yèni búí na kún dá á kǎnǐ wεn á le Dónbeenǐ yí nǎn nǐi woon yi ho dǐmǐjǎ yi.»

13 A 6a zúifúwa lándá túiá fεerowá mu á mu wó coon dakhǐna, lé bío 6a mǎn ò o Piere là a Zǎn wee bío ká 6a ponǐ séra. Ba mún zǔna le 6a lé 6a nǔpua na yí káránna. Ba zǔna mu le 6arén là a Yeesu kera mǐn wán míana.

14 Ká bío 6a mún mǎn o nǐi mu ò o wan á dǐn o Piere là a Zǎn nǐsǎnǐ, á 6a wáa yí dá bío máa bío.

15 A 6a wáa le 6a tonkarowá léee dǐn ho khǔhǔ vé, á 6arén bán kará wee wáanǐ.

^S 3:23 Mǐ lorǐ Lándá zéenílǐo vǔahǔ (Deutéronome) 18.15, 18, 19 * 3:25 Mǐ lorǐ Bío jǐhǔtso búεenǐi vǔahǔ (Genèse) 22.18, 26.4 * 4:11 Mǐ lorǐ Lenǐ vǔahǔ (Psaumes) 118.22

¹⁶ Ba wee bío mín yi: «Lée webio wa yàà à wé lè 6a nùpua mu coon? Ho Zeruzalæemusa búenbúen zū mu kénkén le ho yéréké bío na wó á 6a mən lé 6arén wó mu, á warén mún yi dà máa bío le mu yí bon.

¹⁷ A mi cén wa là le hεεrè làa ba, á hè 6a à 6a yí bíní yí bío o Yeesu bío là a 6úi hùúu. Lé bún á à na ká bío wó ká máa ben máa fè 6a zámáa.»

¹⁸ Bún món á 6a bínía von o Piere là a Zān á bía henía nən yi le 6a khí á yí bío, táá á yí kārān 6a nùpua o Yeesu yèni yi hùúu.

¹⁹ Ká a Piere là a Zān máhá bía nən 6a yi: «Minén mi beere wáa loñ le mu so téréenna le Dónbeení cón á wa bè mi bíoní yi ká wa pí lerén bíoní le?

²⁰ Warén cén yi dà máa pe wa jíní ká bío wa mən làa bío wa jná á wa yí máa bío bío.»

²¹ A ho làndá tūiá fεerowá wiokaa là le hεεrè làa ba, á 6a kúará 6a. Bío 6a à dñ wán á à beéráa 6a lò á 6a yí zū, lé bío 6a zámáa búenbúen wee khòoní le Dónbeení bío wó bío yi.

²² O nii na waró bío wó ho yéréké á teró lúlúio po 6úará-jun.

Bía tà a Krista bío wee flo

²³ Bío ó o Piere là a Zān ló ho kásó yi, á 6a wà van mí kuure nùpua cón, á vaá lá bío búenbúen na 6a yankarowá júnása lé 6a nī-kla bía nən 6a yi á fεera nən mí ninzàwa mu yi.

²⁴ Bío 6a jná mu wó, á 6a búenbúen wó mí yilera làa dà-kéní á wee flo le Dónbeení yi ká síi: «Núhúso, únén lé fo léra ho wáayi lé ho tá, lé ho muhú le mu bío búenbúen na wi ho yi.

²⁵ Ünén lé fo bía lé ũ Hácírí ũ ton-sá *Daviide na lé wán 6úaa jii yi ká:

«Lée webio nən á há síi-viò nùpua wee kánkáráa?

Lée webio nən á ho dímjúnása wee lé ká mu jnhú mía?

²⁶ Ho dímjúná bá-zàwa wiokaa miten dñ há fio bío yi.

Ba júnása mún hínən von mín kúaa mín wán á 6a lò.

Ba búenbúen wó mí jii làa dà-kéní là a Núhúso làa yia o mən léra wán.»†

²⁷ A mu 6èn bon ò o *Heroode là a *Pōnsi Pilaate wó le jii dà-kéní ho lóhó yi hen, 6arén là a *Isirayeele nípomu, lé há síi-viò nùpua á 6a hínən ũ ton-sá Yeesu na bío sí foñ wán, yia fo mən léra.

²⁸ Bío fo hía fèra bía le fo ò wé á à kája lé ũ pánká lé ũ síi bío yi, bún búenbúen lé bío 6a wó ká à tíira jii.

²⁹ Núhúso, wáa loñ 6a hεεrè na 6a wee là. Na le sí-hebútee warén na lé ũ ton-sáwá yi á wa wé bue lé ũ bíoní.

³⁰ Dé ũ níi, á 6a vánvárowá waró lé mu yéréké bíowa na wa wee wé ũ ton-sá Yeesu na bío sí foñ yèni pánká yi, á zéeni ká ũ bío bon.»

³¹ Bío 6a flora wó, á ho lahó na 6a wi yi á zà kíkikí, á 6a búenbúen sú lé le Dónbeení Hácírí, á 6a hínən wee bue le Dónbeení bíoní le le sí-hebútee.

Bía tà a Krista bío wee páani sanká mí nii bío

³² Bía tà a *Krista bío búenbúen á fù 6un6úaa, á sía lé 6a hácírí wó dà-kéní. O 6úi fù yi máa bío mí níi bío á mí te mí dòn. Ba bío búenbúen na fù wi 6a cón á 6a 6un6úaa yi.

³³ Ba tonkarowá fù wee zéeni a Núhúso Yeesu vèeró bío lé ho pánká beení, á le Dónbeení wee na há dú6úaa cèrèe 6a búenbúen yi.

³⁴ Nī-khenii fù mía 6a fahú, lé bío á bía manawá lé 6a zlní wi á fù wee yéé há,

³⁵ á 6ua wárí 6uee dé 6a tonkarowá nii yi, á 6a bíní wé sí sanká na mún yi làa bío 6a nī-kéní kéní koráa.

³⁶ Mu 6àn síi ó o Zozεεfú hía wó. O lé o *Levíi nùwá nī-kéní na wee lé ho Siipere‡ yi. Ba tonkarowá wee ve o làa Baanabaasi, mu kúará le yia wee hení há sía.

³⁷ O hía yèéra mí mōhú á 6uan wárí 6ueé nən 6a tonkarowá yi.

5

O Anianisi lé mìn háa Safíraa bío

¹ Nii 6úi hía wi bñ 6a le Anianisi, ká 6àn háa 6a le Safíraa. O hía yèéra mí mōhú,

² á fá wárí sñn-kéní bará, á 6àn háa mún zū mu, á dño ká ó o 6uan vaá nən 6a tonkarowá yi.

³ O o Piere bía nən wo yi: «Anianisi, lée webio nən ó o *Satāni dóráa há yile-kora foñ, ũ fá le sabéré le Dónbeení Hácírí jii, á fá ho mōhú wárí sñn-kéní bará?

† 4:26 Mi loñ Lení vuahú (Psaumes) 2.1-2 ‡ 4:36 Siipere: Lé ho kshú 6úi na ho Mediteranée yámú jumu kñia yi. Ho wi lé mu yámú jumu mu 6àn wii hēenii. Ba tonkarowá páahú ká 6a zúifúwa na wi bñ á boó.

⁴ Bïo ho mohú mu lá ðĩn yí yèéra ká yínán fo te ho le? A bïo ho yèéra, á ho òn wári bïo sá a yén yi? Yínán fo le? A léé webio òn á fo wóráa bïo ká? Fo yí fá sabéré nùpua jii, le Dónbeení lé ðio á fo fá le sabéré jii.»

⁵ Bïo ó o Ananiasi já há bióní mu, ó o ló lùwá, á líi húrun. A bïa já mu búenbúen zána ðakhíina.

⁶ A 6a yàrówá hínon cá le ðéé pon o yi, á buan vaá nùna.

⁷ Lèèrèwa bïo òn sii bün món á òn háa wá buéé zon ká a yí zü bïo wó.

⁸ O o Piere tùara a yi: «Mí ho tùiá na mi: Mìn mohú na mi yèéra òn wári búenbúen lé ðio ká le?» O o le úuu, le ðén lé lerén.

⁹ O o Piere wáa bïa òn wo yi: «Únén lè mìn báa wó kaka wáania tòráa á wee khénnáa le Dónbeení Hácírí kúará? Lorí, bïa léé wi ho zúajii ká lé bïa vaá nùna mìn báa. Únén 6a mún ò lá á à lénnáa.»

¹⁰ Mí lahó yí ó o háa mu bèn ðéénia ló lùwá o Piere tá, á líi húrun. Bïo 6a yàrówá buéé zoó ðón ò o húrun, á 6a lá a buan vaá nùna òn wári nísání.

¹¹ Bïa tà a *Krista bïo kuure láa bïa já mu búenbúen zána ðakhíina.

Ba tonkarowá wee wé mu yéréké biowa

¹² Mu yéréké biowa cèrè na wee zéení le Dónbeení pánká á 6a tonkarowá hía wee wé mu nípomu ðahú. Bïa tà a Krista bïo búenbúen hía wee wé mí yilera láa ða-kéni á wé kúee mìn wán le *Dónbeení zì-beení lún yi o *Salomón Sànsá* yi.

¹³ Nì-vio yí máa hení mí sía zo 6a ðahú, èé ká 6a zámáa máhá pá wee wioka 6a yèni.

¹⁴ Ba báawa lè 6a háawa na wee dé mí sía o Nùhúso yí á wee wé boo ká 6a wá.

¹⁵ A 6a wáa wee bua 6a vánvárowá à buéé léé bàráka há wána nísáa há dámu sía wán, bèra a na ká a Piere hía buéé wee khíí, ò o bóni pá wáa yí kúia 6a búí wán.

¹⁶ Hári há lórá na súaráa lè ho Zeruzaleemu à nùpua mún wee búuni buen lè mí vánvárowá lè 6a nùpua na 6a cínawa wee beé ló. A 6a búenbúen wee wa.

Ba wee beé o Krista tonkarowá ló

¹⁷ A 6a yankarowá nùhúso beení láa bïa láa wo páania wi na lé 6a *Saduséwa kuure nùpua á le yandee sí 6a tonkarowá bïo yi.

¹⁸ A 6a wíikaa 6a tonkarowá á kúaa 6a zámáa kàsó yi.

¹⁹ Ká a Nùhúso wáayi tonkaro búí máhá lion ho ðínáahú à líi héra ho kàsó zii wonna, ò o lèra 6a á bïa òn yi:

²⁰ «Mí lén va le *Dónbeení zì-beení lún yi á vaa bue le mukáni binbirí na máa vé bïo búenbúen à na 6a zámáa yi.»

²¹ A 6a tonkarowá bò bïo ó o bïa yi. Le yínbii búiríi á 6a wá van le Dónbeení zì-beení lún yi á vaá zoó wee kàrán 6a nùpua.

Ba yankarowá nùhúso beení láa bïa láa wo páania wi á von o *Isirayéle nípomu *ni-kía. A ðarén na lé ho lándá tùiá féerowá búenbúen kúaa mìn wán, á 6a tonkaa 6a búí le 6a lén vaa lén 6a tonkarowá ho kàsó yi bua buennáa.

²² Ká 6a parowá máhá yí vaá yú 6a bín, á 6a wá buéé bïa bïo ká òn 6a yi:

²³ «Wa vaá yú ho kàsó zii wonna ká há pon ðĩn sese, á 6a parowá na bín búenbúen mún ðĩnka mí lara yi. Éé ká bïo wa héra à wa zon, á wa yí zoó yú nùpue.»

²⁴ Bïo le Dónbeení zì-beení parowá nùhúso lè 6a yankarowá núnása já há bióní mu, á 6a wáa yí zü hen na 6a à dé míten yi 6a tonkarowá mu víló bïo yi, á 6a wee tùa míten yi le mu yáa wó kaka wóráa coon.

²⁵ Hón páahú so yi ò o búí buéé ðón, á bïa òn 6a yi: «Mí lorí, 6a nùpua mu na mi pon jii ho kàsó yí, lé ðarén vaá wi le Dónbeení zì-beení lún yi á wee kàrán 6a nùpua.»

²⁶ A le Dónbeení zì-beení parowá nùhúso ðéénia hínon fó mí nùpua á 6a vaá buan 6a tonkarowá guararáa ká 6a máhá yí wó mu láa hèrè, lé bïo 6a zána le ká mí wó mu, á 6a nùpua á à lèeka mí lè há huua.

²⁷ Bïo 6a buéé ðón ho lándá tùiá féerowá yahó láa ba, á 6a yankarowá nùhúso beení tùara 6a yi:

²⁸ «Wa so ònzoñ yí hò mia lè le soobéé le mi yí bíní yí kàrán 6a nùpua o nù mu yèni yi le? A mí wáa lorí bïo mí wó. Ho Zeruzaleemu lóhó búenbúen á mí wó lè mi kàránlò, á mún wi á mí bàká warén yi lá a nù mu húmú bïo.»

²⁹ O o Piere lè 6a tonkarowá bïa òn 6a yi: «Wa ko à wa bè le Dónbeení bióní yi á súaaní bïo wa à bè 6a nùpua bióní yi.

³⁰ O Yeesu mu na mi búaa ho *kùrùwá wán ó o húrun, á wán búawa òn Dónbeení vèénia,

³¹ á ɓuan yóò bàrá mí nín-tíání. Le wó a là a ɓúhúso na lé o kánílo, ò o *Isirayeele nípomu bè yi á yèrémá mí yílera lè mí wárá, à yí mu bè-kora séndiáró.

³² Warén, lè le Dónbeení Hácírí na le nɔn bíá wee tà le bío yi, á lé mu bè-wénia mu ɓàn sééràsa.»

³³ Bío ho lándá tǔiá fɛerowà ɓá há bíoní mu, á ɓa yiwa cá cá, á wi ɓa ɓúe ɓa tonkarowà.

³⁴ Ɛe ká *Farizɛe ɓúí máhá kera ɓa tǔhú á yèni ɓa le Kamaliyeli. O lé ho *lándá bío zéenílowa ní-kéní na ɓa zámáa ɓúenɓúen wee kǎnbi. Wón lé yía líi hínon yóò ɗín ɓa tǔiá fɛerowà tǔhú ò o le ɓa bío le ɓa tonkarowà mu léé ɗín ho khúhú maní.

³⁵ Bún mǎn ó o bíá nɔn bíá kúaa mín wán yi: «Isirayeelesa, mi cá hácírí bío mi ì wé lè ɓa núpua na ká bío yi.

³⁶ Nii ɓúí ɓueé cǎonia hínon á yèni ɓa le Tedaasi. O hía wee wé mítén lòn núpue na bío ɓúhú wi. Núpua na ɓueé tà bò a yi á à yi báawa khía-náa sii. Bío ó o húrun, á bíá ɓúenɓúen na tà bò a yi mu pǎahú á saawaa, ó o bío ɓúhú ɓó.

³⁷ Bún mǎn á ho míló pǎahú, ó o Kalilee nii Zudaa ɓèn hínon á yú ɓa núpua cèrèe á ɓa bò a yi. A wón ɓa mún ɓó, á bíá bò a yi ɓúenɓúen saawaa.

³⁸ Awa, á mi le 1 bío mu na mi: 'Ba núpua mu á mi díá bío. Mi díá ɓa le ɓa lén. Lé bío ká ɓa tonló mu á bío ló núpue nii yi, á ho ɓúhú á à ɓúe.

³⁹ Ká ho bío ɓèn ló le Dónbeení nii yi, á mi yí dà dèe ɓúí máa wé làa ho. Mi yí wó sese á mi ì kerí lòn núpua na wee fi lè le Dónbeení.»

Bío ó o fɛera mí ɓi-cúa vó, á ho lándá tǔiá fɛerowà tà a bío.

⁴⁰ A ɓa von ɓa tonkarowà, á ɓueé han lè há lábàani, á ɓa le ɓa yí bíni yí bío bío o Yeesu yèni yi, á ɓa wáa díá ɓa á ɓa wà.

⁴¹ Ba tonkarowà ló le zii yi ká ɓa sía wan, lé bío le Dónbeení le ɓa ko lè le lònbee o Yeesu yèni bío yi.

⁴² Làa wizooní ɓúenɓúen ká ɓa wee kàrán ɓa núpua, á wee bue le bín-tente le Dónbeení zì-beení lún yi lè há zíní na ká yi le o Yeesu lé *Yia le Dónbeení mɔn léra á wó là a kánílo.

6

Ba núpua na wé è séeni ɓa tonkarowà

¹ Mu pǎahú ká ɓa ní-kenínia wee dé wán ká ɓa wà. A ɓa *zúifúwa na wi ɓa tǔhú na wee bío mu kerɛkimu sía yí wan bío á ɓàn zàwa na lé ɓa zúifúwa binbirí wee wé yi. Ba wee zà le làa wizooní ɓúenɓúen le mínén maháawa á ɓa yí máa lorí yi sese ho ɗínló sankaró pǎahú.

² A ɓa tonkarowà píru ɓun von ɓa ní-kenínia ɓúenɓúen kúaa mín wán bíá nɔn yi: «Wán zàwa, wa yí ko á wa díá le Dónbeení bíoní bueró ká wa yèrémá wa yara sí ho ɗínló bío.

³ Mi cén hueeka ɓa núpua núwà hɛɓun mi tǔhú na mi zú le ɓa téréenna, á sú lè le Dónbeení Hácírí lè mu bè-zúrminí. Bán lé bíá á wa à dé mu nii yi.

⁴ Bún ká warén ɓèn dà á na waten ho floró lè le Dónbeení bíoní bueró yi lè wa sòobɛ.»

⁵ Bío ɓa tonkarowà fɛera mí ɓi-cúa vó, á ɓa kuure núpua tà ɓa bío. Bíá ɓa hueekaa lé o Etiéna na lé o núpue na sídéró wi, na sú lè le Dónbeení Hácírí. A séení a Fillipu, là a Porokoore, là a Nikonɔore, là a Timɔn, là a Paamenaasi, là a Antiosi nii Nikolaa na hía yèrémáa bò ɓa zúifúwa mu ɓàn Dónbeení yi.

⁶ Ba ɓuan ɓa vannáa ɓa tonkarowà cǎn, á bán bò mí níni ɓa wán à ɓa flora nɔn ɓa yi.

⁷ Le Dónbeení bíoní wee ɓen fè há lara ká le wà, á ɓa ní-kenínia wee dé wán ho Zeruzaleemu yi, á ɓa yankarowà cèrèe á wee tà dé mí sía o *Krista yi.

O Etiéna ɓa wíira

⁸ O Etiéna le Dónbeení dúɓuaa nɔn ho pánká yi, ó o wee wé mu yéréké bè-beera na wee zéení le Dónbeení pánká ɓa núpua tǔhú.

⁹ A ɓa zúifúwa núwà yen ɓúí á hínon pǎ a bío. Ba ɓúí lé ɓa zúifúwa kàránló zii núpua na ɓa wee ve làa wobáani na wi mítén. Ba lé bíá ló ho Sirɛena lè ho Alekisándiri lóra yi. Ká ɓa ɓúí lé bíá ló ho Silisii lè ho Azii kána yi. Lé bán lé bíá ɓueé wee wáani là a Etiéna.

¹⁰ Ká ɓa máhá yí ɗárna a bío, lé bío le Dónbeení Hácírí bè-zúrminí na le wee na a yi lé bío ó o wee bíoráa.

¹¹ A ɓa yá ɓa núpua ɓini á ɓa le ɓa bío bío ká: «Wa ɓá ò o nii mu bíá khon o *Mɔyiize lè le Dónbeení ɗáni yi.»

¹² Lé bún ɓa bíá á súkúra lè ɓa zámáa, lè ɓa *ní-kía, lè ho *lándá bío zéenílowa. Bún mǎn á ɓa ɓueé wíira a Etiéna á ɓuan vannáa ho lándá tǔiá fɛerowà yahó.

¹³ Ba mún fó ɓa núpua ɓúí bòráa na ɓueé fúaa há sabíoní o Etiéna mu ɓii. A bán ɓueé bíá: «Féɛe ká a nii mu wee bío há bín-kora á lé le *Dónbeení zì-beení là a Mɔyiize lándá yi.

¹⁴ Wa ɓá ò o bíá le o Yeesu, wón Nazareete nii so, á à fio le Dónbeení zì-beení, á mún ñ yèrémá há lándáwá na ó o Mɔyiize nɔn wen.»

¹⁵ Ho lándá ttiá fεεrowà na wi le zii yi mu zoñ òúenòúen fá mí yïo o Etiena yi, á mən ò o yahó ònmín lè le Dónbeení wáayi tonkaro yahó.

7

O Etiena ñi-cúa na ó o fεera

¹ Ba yankarowá ñúhúso beení ttiara a Etiena yi: «Hãá! Bío 6a wee bío ũ ñii so bon le?»

² O o Etiena bía: «Minén wàn maáwà lè wàn zàwa, mí ñii bío á ñ bío á à na mia. Le Dónbeení cùkúso hía zéenia miten lè wàn òúaa *Abarahaamu ká a wi ho Mezopotamii yi á ðñ yi ló yi vaá kará ho Haran lóhó yi.

³ á bía ñon wo yi: «Lé díá mìn kǎhú lè mìn zii á lén va ho kǎhú òúii na á ñ zéeni làa fo yi.»

⁴ O o Abarahaamu wáa hñon díá ho Kalidee kǎhú á vaá kará ho Haran yi. Bío ó o Abarahaamu òan maá húrún á le sá léra a ho Haran yi á guararáa ho kǎhú mu na mi wi yi ho zuia.

⁵ Dónbeení á yi ñon tá wo yi bín. Hàri hía lè le nín-táahú bío ó o yi yú. Ká le Dónbeení máhá ñon le ñii le mí ñ na ho kǎhú mu na ká wo yi, orén lè mí mǎnmánia na à hñi o mǎn. A ho páahú na le Dónbeení wee bío mu yi làa wo ká za woon mia o cǎn.

⁶ Bío ká lé bío á le bía ñon wo yi: «Ũ mǎnmánia khii keñ ká-veere yi, á á wé 6a wobáani bín. Ba á beé 6a lò há lúluo khíá-náa yi.

⁷ É ká ho síi na á wé 6a lè mí wobáani á ñén Dónbeení máhá á cíti. Bún mǎn á 6a à lé bín á à lén wé òúé òúaaní mi ho lahó na ká yi.*

⁸ Bún mǎn á le bò le *páanii là a Abarahaamu. Bío wee zéeni le páanii mu bío lé ho *kúiiro. Lé bún ñon ó o Abarahaamu za *Izaaki teró wizooni bío hēñn níi yi ó o *kúio wo. Lé bún ó o Izaaki mún kúio o *Zakoobu, á wón òúen kúioora mí zàwa píru ñun na lé wa zí-ñúná òan òúaa.

⁹ «O zàwa mu dú le yandee lè mìn fεeso Zozeefu†, á yèera a ó o wó a wobá-nii ho *Ezipite yi. Ká le Dónbeení máhá kera làa wo.

¹⁰ Le léra a mí lónbee òúenòúen yi. Le wó ó o dàrina ðñ ho Ezipite béε yahó á zéenia mí bè-zúrmini, ó o bío wó sina a yi. A wón bàrá a mí zii biowa lè ho Ezipite kǎhú biowa òúenòúen ñúhú wán.

¹¹ «Mu páahú á le hñi ló ho Ezipite kǎhú òúenòúen yi lè ho Kanan kǎhú yi mún. Mu wó lónbee làa sòobéε, á wàn òúaa mu yi máa yi bío 6a à dí.

¹² Bío ó o Zakoobu ñá à 6a le ho ðñló wi ho Ezipite yi, ó o nín-yání tonkaa wàn òúaa wa le 6a va bín.

¹³ Mu cúa-ñun níi na 6a bínia van bín, ó o Zozeefu wáa zéenia miten lè mìn zàwa. Lé bún ó o béε bò yi zúrnanáa hen na ó o Zozeefu ònkaní can yi.

¹⁴ O o Zozeefu wáa tonkaa mìn zàwa le 6a vaa fé mìn maá lè mìn zii nùpua òúenòúen. Ba á yi nùpua óúará-náa hònú mia.

¹⁵ O o Zakoobu wáa óúara ho Ezipite. Lé bún ó o òúé húrún yi, á wàn òúaa mún húrún bín.

¹⁶ Ba óuan 6a ñi-hñmu vannáa ho Sisεemu yi, á vaá nùna le búure na ó o Abarahaamu hía yá a Hamóore zàwa cǎn.

¹⁷ «Bío ho páahú na le Dónbeení ko à le tíi bío le hía dó mí ñii ñon o Abarahaamu yi ñii wá òúé sùará, á bún wa ñipomu boo, á wee dé wán ho Ezipite yi.

¹⁸ Bún mǎn ó o béε òúii na yi zúna a Zozeefu á kará ho Ezipite kǎhú ñúhú wán.

¹⁹ O khá wa ñipomu, á beéra wàn òúaa lò, á kíkáa 6a yi le 6a pí mí zàwa kúia á 6a hí.

²⁰ Lé bún páahú ó o *Móyiize ton yi. O hía léé kúnkúza na se, na bío sí le Dónbeení yi. Piina bío ðñ ká a wi mìn zii á òan nu wee yèni.

²¹ Ba díá a yi máa loñ yi, ó o béε hñló lé yia lá a óuan á hñn lè mí kùrú za bío.

²² Lé o béε zii á 6a kení o Móyiize yi lè ho Ezipitesa bío na 6a zú òúenòúen, ó o wó a nùpue na pánká wi mí bioni lè mí wára yi.

²³ «Bío ó o Móyiize lúluo yú ho óúará-ñun, ó o kará lon mí yi, ó o hñon le mí vaá loñ mìn zàwa na lé o *Isirayεele ñipomu.

²⁴ O o vaá mən o Ezipite níi òúii ò o wee ha òan za ñi-kéní, ó o tà mìn za na 6a wee ha ñii, ò o óó a Ezipite níi.

²⁵ O lá wee leéka le o Isirayεele ñipomu na lé òan zàwa á à zúr le le Dónbeení le mí ñ ðñ orén wán à lénnáa 6a ñúná, yaa 6a yi zúna mu.

²⁶ Mu tá na léé tǎn, ó o Móyiize fò mìn lè mìn síi nùpua nùwá ñun ká 6a wee fi. O o le mí ñ yanka 6a, ó o bía bío ká: «Wán zàwa, minén na lé lè dà-kéní á bínia wee fi mìn yi le?»

* 7:7 Mi loñ Bío ñúhú òúeení vuahú (Genése) 15.13-14, Léro vuahú (Exode) 12.40 † 7:9 Mi loñ Bío ñúhú òúeení vuahú (Genése) 37-50

²⁷ A yía dà mí ninza na so á lío o Mòyíize ò o bíá nòn wo yi: «Lé o yén bàrá fo wa jùhú wán le ù wé cítí wèn?»

²⁸ Fo wi á ù búte mi làa bío á fo híihú 6óráa o Ezipite nìi bío síi le?»[‡]

²⁹ Bío ó o Mòyíize jà h́n bíoní so, ó o lùwa á vaá kará ho Madía ḱhú yi. Lé b́n ó o yú 6a zàwa nùwá jùn yi.

³⁰ «Lúlúio búará-jùn b́n ḿn, á le Dónbeení wáayi tonkaro 6úí zéénia míten làa wo le v́ndè-za d́hú na wee ći yi, ho tá hení yi, ho Sinayii 6úee nísání. §

³¹ B́n bè-minii so wó a Mòyíize coon. A bío ó o wi ò o vaa sùará mu yi á wíoka loń sese, ó o jà a Nùhúso t́mu na bíá làa wo:

³² «O *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu na lé ḿn 6úaaawa 6àn Dónbeení lé mi.* O o Mòyíize zána, á wee zà wàwàwà, á yí wi ò o loń mu yi.

³³ O o Nùhúso wáa bíá làa wo: «Tèn ù nakáa, lé bío á ho lahó na á ù wi yi léee tá na bío sá mií.

³⁴ Le lonbee na á ì nípomu wi yi ho Ezipite yí á ì ḿn. I jà 6a wéé sá, á ì lion wà líí kání 6a. Wáa buen. I ì tonka fo ho *Ezipite yi.»[†]

³⁵ «O Mòyíize nì-kéní mu na ó o *Isirayeele nípomu fù pá bío le lé o yén dó a le o wé mí jùhúso le mí cítí f́.‡ wón lé yía le Dónbeení tonkaa ò o wé o jùhúso làa yía wee lén há júná. Le wó mu ho wáayi tonkaro pánká yi, yía h́a zéénia míten làa a Mòyíize le v́ndè-za na wee ći yi.

³⁶ O Mòyíize lé yía léra a Isirayeele nípomu ho *Ezipite yi. O wó mu yéréké biowa na wee zéeni le Dónbeení pánká ho ḱhú yi, le ho muhú na 6a wee ve làa muhú na múia yi, le ho tá hení yi há lúlúio búará-jùn páahú.

³⁷ Lé o Mòyíize mu lé yía pá bíá bío kà nòn o Isirayeele nípomu yi: «Le Dónbeení á à lén o jì-cúa f́ero 6úí ḿn zàwa t́ahú na ka le ì bío síi á à tonka mi ćn. §

³⁸ Bío mu nípomu h́a kúaa ḿn wán ho tá hení yi, á lé orén pá h́a wee vará wán 6úaaawa le le Dónbeení wáayi tonkaro páahú, yía h́a wee bío làa wo ho Sinayii 6úee wán. Lé orén á le Dónbeení bíoní na wee na le mukání á nòn yi, ò o 6úee líi na wèn.

³⁹ Ká wán 6úaaawa màhá yí tà ká 6a á bè há bíoní mu yi. Ba pá a bío, á wi 6a b́nì va ho Ezipite yi.

⁴⁰ Ba bíá nòn o *Aaron yi: «Cà há wónna 6úí na wèn na à dí wa yahó, lé bío á wa yí zú bío wó a Mòyíize mu na léra wèn ho Ezipite yi.»*

⁴¹ A 6a wáa pá a nòn-za kansí á wee wé mu hámu na yi, á dú ho śn-beení bío 6arén míten dàrna wó bío yi.

⁴² Ká le Dónbeení màhá b́nía 6a ḿn, á día 6a á 6a wee 6úaaní ho wáayi biowa, làa bío mu túararáa 6a jì-cúa f́erowá v́ahú yi:

«Isirayeele nípomu,

há lúlúio búará-jùn na mi wó ho tá hení yi,

á 6a bà-kúio na mi f́taana le mu hámu na mi wó,

lé ínén á mi so wó mu nòn yi le?»

⁴³ Bùee. Mu lé mi Mòlooki wáahú búkú za

le mi Erefán[†] wáahú mànaayiire á mi 6uan,

h́n na á mi wó miten á wee 6úaaní,

lé b́n nòn á ì ì sèráa mia á à dàráa ho *Babiloona wán.»^{*}

⁴⁴ «Há pónsoní búkú na h́a wi wán 6úaaawa ćn ho tá hení yi lé hón á há penminí na le Dónbeení làndá túara wán wi yi. Lé h́n pónsoní búkú so h́a wee zéeni le le Dónbeení wi 6a t́ahú. O *Mòyíize h́a wó ho làa bío le Dónbeení zéenia le o wé làa ho. Le h́a le o wé ho làa h́a ó o ḿn bío síi. ⁴⁵ B́n ḿn á há pónsoní búkú mu á wán 6úaaawa le mí m̀nmánia na sá ḿn á mún 6uan. Páahú na le Dónbeení jòn há kána nùpua á fó táwá nòn 6a yi ká a Zozue dú 6a yahó ká lé horén 6a 6uan. A ho 6èn wi b́n f́uuu f́iaa o *Daviide páahú.

⁴⁶ O Daviide bío h́a wó sína le Dónbeení yi, ó o f́iora le níi le ćn, à soráa ho lahó 6úí à na a *Zakoobu 6àn Dónbeení yi.

⁴⁷ Ká a *Salomón lé yía màhá son le zìi mu nòn le Dónbeení yi.

⁴⁸ Èe ká le Dónbeení na dà mu bío 6úen6úen wán màhá yí máa zo zoo kèení 6a nùpua zì-sonia yi làa bío ó o jì-cúa f́ero bíaráa mu.

[‡] 7:28 Mi loń Léro v́ahú (Exode) 2.14 § 7:30 Mi loń Léro v́ahú (Exode) 3.2 * 7:32 Mi loń Léro v́ahú (Exode) 3.6 † 7:34 Mi loń Léro v́ahú (Exode) 3.7, 8, 10 ‡ 7:35 Mi loń Léro v́ahú (Exode) 2.14 § 7:37 Mi loń Làndá zéenílò v́ahú (Deutéronome) 18.15 * 7:40 Mi loń Léro v́ahú (Exode) 32.1, 23 † 7:43 Mòlooki: Lé ho Kanan ḱhú haání nùpua wáahú na 6a fù wee há. Erefán: Lé le mànaayiire 6úí na ho Ezipitesa fù pá síi, á wó le mí wáahú á wee há.

[‡] 7:43 Mi loń Amòsi v́ahú 5.25-27

49 Ho wáayi lé 1 béení kanmúiní,
ká ho tá lé 1 zení bēení.
Lé le zii yén síí á mí dà à so á à na mii.
Lé ho lahó yén á í dà a kēení yi?

50 Būn biowa so búenbúen so yinai mí wó mu íten le?⁵

51 «Búí! Isirayēlesa, mí yiwa tunka dà, mí yí máa tà hén mí sía lè mí jikōnna le Dónbeení veró yi. Minén lè mìn búaawa lée dà-kéní.

52 Lé o jii-cúá fēero yén á mìn búaawa mu á yí beéra lò? Bía buera yía mí dòn na wee wé le Dónbeení síí bío búenlò bío, bán à mìn búaawa bó. Bío ká wán, lé orén ní-kéní mu á minén ló món á mún bó.

53 Minén na le Dónbeení wáayi tonkarowá dó ho lándá níi yi, lé minén miten yí bō ho lándá mu bè-biónii yi.»

O Etiena búeró bío

54 Bío ho lándá tíiá fēerowá ná há bíoní mu á 6a sía ka le há à fáa o Etiena bío yi lè le sí-clíle.

55 Ká arén wón sú lè le Dónbeení Hácírí, ó o hoonía mí yahó á lora ho wáayi, ó o mōn le Dónbeení cùkú lá a Yeesu ó o wi le Dónbeení nín-tiání,

56 ó o bía: «Mí tántá mí jikōnna, ho wáayi jii héra, á í mōn o *Nùpue Za ká a ñin le Dónbeení nín-tiání.»

57 A 6a wee wáama pōnpōn à 6a tun mí jikōnna.

58 Būn món á 6a búenbúen ðēenía kúaaaka a wán á wíira lóráa ho donkíahú á lée wee lēeka lè há huua á à búe. Bía wee wé mu á tenkaa mí sía bārà a yārónza búí na 6a le Soole tá le o pa yi.

59 Bío 6a wee lēeka a Etiena lè há huua, ó o wee fio ká síi: «Núhúso Yeesu, tà fé 1 mánáká.»

60 Būn món ó o ló lion mí nōnkōjúná wán, ó o wáamaa pōnpōn: «Núhúso, yí bè mu bè-kohó na ká 6a wán.» Bío ó o bía hōn bíoní so wó, ó o húrun.

8

1 O Etiena búeró ó o Soole tà.

O Soole wee beé bíá tà a Krista bío lò

Mu nōnzoñ mí beere, á bíá tà a *Krista bío na ho Zeruzalēmu yi, á 6a búakáa wee beé lò láa sòobē. Ba tonkarowá níi ló, ká bíá ká búenbúen saawaa zon ho *Zudee lè ho *Samaríi kána yi.

2 Ba nùpua búí na wee bè le Dónbeení yi sese lé bíá lá a Etiena vaá nùuna, à 6a wá wá a bío yi.

3 O Soole wón bèn lé bíá tà a Krista bío núhú búeró ó o hīnōn can mí kuio bío yi. O wee hēe wíika 6a báawa lè 6a háawa há zíní yi, á 6a vaa kúee ho kásó yi.

O Filiipu wee bue le bín-tente ho Samaríi yi

4 Bía saawaa wá bán tò há kána yi, á wee bue le bín-tente.

5 O Filiipu wá van ho Samaríi káshú ló-beení yi, á vaá wee bue o Krista bío à na ho nùpua yi.

6 Bío 6a zámáa ná bío ó o Filiipu wee bío, á mún mōn mu yéréké bíowa na wee zéení le Dónbeení pánká na ó o wee wé, á 6a wíokaa wee tántá mí jikōnna sese bío ó o wee bío yi.

7 Ba nùpua cērēe na 6a cínáwa wí yi, á 6a wee fáara lé yi ká 6a à wáamaka pōnpōn. A 6a mūamúawá lè 6a lóní cērēe mún wee wa.

8 A mu wó sí-we-beení ho lóhó mu yi.

9 Níi búí na 6a le Simōn à hía wí ho lóhó mu yi, á wó mí níi símú bín míana. Ho Samaríi nùpua búenbúen wee wé coon bío ó o wee wé bío yi. O lá wee wé mítēn lōn nùpue na bío núhú wí.

10 Ba nùpua búenbúen hía wee jí a cōn sese, à lá 6a háyúwá yi à yòo búe 6a ní-kía yi. Ba wee bío: «O níi na ká á le Dónbeení pánká na 6a wee ve láa pánká beení á wí cōn.»

11 Bío nōn 6a wee ñin jínáa o cōn sese ká síi, lé bío ó o wee wé 6a coon lè mí níi símú bíowa mu míana.

12 Ká bío 6a yèrémáa dó mí sía le bín-tente na ó o Filiipu buera nōn 6a yi le *Dónbeení béení lá a Yeesu *Krista bío yi, á 6a báawa lè 6a háawa á 6a bátízera.

13 O Simōn mí beere mún dó mí síi le yi, á 6a bátízera a. Būn jii wán, ó o wáa yí máa tà lé o Filiipu món. Mu yéréké bíowa na wee zéení le Dónbeení pánká na ó o wee mí, ó o wee wé coon bío yi.

14 Bìo 6a tonkarowà na ho Zeruzaleemu yi já le ho Samariisa 6úi tà le Dónbeení bioní bío, á 6a tonkaa o Piere là a Zán 6a cón.

15 Bìo 6a vaá dón á 6a flora non 6a nì-keninia nì-fla yi bèra a na á 6a yí le Dónbeení Hácírí.

16 Le Dónbeení Hácírí mu lá ðín yí lion 6arén 6úi wán: 'Ba bátízera 6a o Nùhúso Yeesu yèni yi mí dòn.

17 O o Piere là a Zán wáa bò mí níní 6a wán á 6a yí le Dónbeení Hácírí.

18 Bìo ó o Simón mən à bia dó mí sía o Krista yi yú le Dónbeení Hácírí pàahú na á 6a tonkarowà bò mí níní 6a wán yi,

19 ó o bía non o Piere là a Zán yi: «Mí fé le wárí à mi na ho ðarílo mu 6àn síi mi, bèra a na ká í wé bò í níi núpue wán à wón yí le Dónbeení Hácírí.»

20 O o Piere bía non wo yi: «Le ünén lè ù wárí 6úen6úen páani cɛ, lé bío fo wee leéka le le Dónbeení bè-hānii á dà a yà.

21 Mu bío mu á ù níi yí túee yi, á fo mún yí ko làa bún, lé bío á le Dónbeení cón á fo yínón húaara.

22 Bìo wi ù síi yi yínón bío na se. Cén día mu à ù fio o Nùhúso yi ká mu dà a wé, ò o sén día na fon hā yile-kora na wi fon bío yi.

23 Í mən à mu koomu zon fo ðakhína ù yí dà máa fé ütē mu bè-kora níi yi.»

24 O o Simón wáa bía non o Piere là a Zán yi: «Minén miten fio o Nùhúso yi á na mi, bèra a na à bío mí bía ká 6úi yí yí mi.»

25 O Piere là a Zán wee zéeni bío 6a zū a Nùhúso dání yi lè 6a núpua, á wee bue o bioní. Bún món á 6a bínía non ho Zeruzaleemu, á wee bue le bín-tente ho Samarii lóra cèrèe yi ká 6a wà.

O Filiipu buera le bín-tente non o Etiopii níi yi

26 Mu pàahú ó o Nùhúso wáayi tonkaro 6úi bía non o Filiipu yi: «Híní dé ù yahó lè le wii hēenii 6àn nín-káahó. Lá ho wōhú na ló ho Zeruzaleemu yi á lion ho Kazaa, ho bèrowà yí boo lònbió.»

27 O o Filiipu ðēnia hínon wà. Ho wōhú na ó o lá, á Etiopii níi 6úi bò. O lè ho Etiopii kōhú bēe hāa Kandaasi ton-sá beení na wi o nāfōrō jūhú wán. O 6uara ho Zeruzaleemu 6ueé 6uaania le Dónbeení

28 á bínía wee 6o. Le *Dónbeení jì-cúa fεero *Ezayii vūahú lé hā ó o kará mí wōtóró yi wee kàrán.

29 A le Dónbeení Hácírí bía non o Filiipu yi: «Bánbá vaa 6úe ho wōtóró na kà yi à bí ho lén.»

30 O o Filiipu lúwa vaá 6ó ho yi, á já ò o Etiopii níi wee kàrán o jì-cúa fεero Ezayii vūahú, ó o tūara a yi: «Bìo fo wee kàrán ká á fo zū kúará le?»

31 O o níi bía: «Í ì wé kaka á à zúrínáa mu ká á 6úi yí zéenia mu làa mi.» O o wáa le o Filiipu 6uee yòo kēení mí nísání.

32 Ho vūahú bío na ó o níi wee kàrán lé bío kà:

O bío 6onmín là a pio
na 6a 6uan wà vaá 6úe,
O bío 6onmín là a pioza
na 6a wee khè vará,
ká a ðín cèkè yí máa wá.

33 Ba zírira a jūhú,
yíà dà a fεe ho tūiá o jii á yí ló.

Ba vínía o mukānì ho tá wán,
á lé o yén á à ðarí n bío
6a zàwa bío á a léé wo yi?*

34 O o Etiopii níi tūara a Filiipu yi: «Lée wée ó o jì-cúa fεero mu wee bío bío kà? Lé orén mítēn bío ó o wee bío lée táá léé nì-veere?»

35 O o Filiipu wáa ðín ho vūahú bío na ó o níi kàráanna wán á láráa le bioní, ò o buera a Yeesu *Krista bín-tente non wo yi.

36 Bìo 6a wi ho wōhú wán wà, cúa-yen à 6a vaá dón ho saahó 6úi na mu jumu wi yi. O o Etiopii níi bía: «Lé mu jumu na. Bío á à hē mí á í máa bátízé lé mu yén.»

37 [O o Filiipu bía non wo yi: «Ká fo tà a Krista bío lè ù síi 6úen6úen á fo dà à bátízé.» O o níi bía non wo yi: «Úuu, í tà le o Yeesu Krista lé le Dónbeení Za.»]

38 O o ðēnia le 6a ðíní ho wōtóró. O orén là a Filiipu lion líí zon mu jumu yi, á wón bátízera a.

39 Bìo 6a ló mu jumu yi, á le Dónbeení Hácírí lá a Filiipu wàráa, ó o Etiopii níi yí bínía yí non wo. O o wáa lá mí wōhú wà ká a síi wan làa sòobéé.

* 8:33 Mí loñ Ezayii vūahú 53.7-8

⁴⁰ O Filiipu le mí ì loŋ ò o wi ho Azoote lóhó yi. Lé bín ó o ðín yi á wee héε bue le bín-tente há lórá búenbúen na ó o wee káa yi, fúaa bío ó o vaá ðŋn ho *Sezaaree.

9

Bío wó a Soole yi ho Damaasi wóhú wán

¹ Hón páahú so yi á bío ó o Soole pá can mí kuio bío yi, lé bía tà a *Krista bío lò beéró lè 6a búeró. O o wá van 6a yankarowá ñúhúso cŋn,

² á wón na ho vúahú wo yi, ò o 6ua varáa ho Damaasi lóhó yi, á vaa zéeni lè 6a *zúifúwa kàránlò zíní ñúnása. Hón vúahú so lé hía á à zéeni le ká a yú 6a báawa lè 6a háawa na bò a Krista wóhú, ò o wíika 6a 6ua varáa ho Zeruzaleemu.

³ Bío ó o lá ho Damaasi wóhú á wá vaá súarà ho yí, yío 6ueé tí à khoodu 6úi ló ho wáayi líi kúará a wán.

⁴ O o ló lùwá ho tá yi, á mu támu 6úi wee bío làa wo: «Soole, Soole. Fo wee beé 1 lò ká sii lé we?»

⁵ O o tùara: «Ñúhúso, fo léε wée?» Á mu támu bía ñon wo yi: «Í lé o Yeesu na á fo wee beé lò.

⁶ Wáa líi híní vaa zo ho lóhó yi. Ká fo zoó ðŋn, á 6a à zéeni bío fo ko à ù wé.»

⁷ Á 6a ñupua na bò là a Soole á ðín coon yí dà máa bío. Ba wee jí mu támu sá ká 6a yí ñon ñupue.

⁸ O o Soole líi hínon á héra mí yío, ká a máhá yí máa mí bío. Á 6a fù a ní yi á zonnáa ho Damaasi lóhó yi.

⁹ Wizooní bío tŋn ká a yí máa mí. O yí máa dí, á yí máa ñu.

¹⁰ Ní-keníní 6úi hía wi ho Damaasi lóhó yi á yèni 6a le Ananiasi. O Ñúhúso zéenia mítén láa wo á von wo: «Ananiasi.» O o tà: «Ñúhúso, lé mi na.»

¹¹ O o Ñúhúso bía ñon wo yi: «Ðèni lén vaa lá ho wóhú na 6a le «Wóhú na muina», á vaa a Zudaá zíi, á vaa tùa o Taasi níi na 6a le Soole bío. Bío ká wán ó o lan wee fio.

¹² Á bío 6úi zéenia mítén láa wo. O ñon níi 6úi na 6a le Ananiasi na 6ueé wee bè mí níni o wán, ò o yío dàni bíní mi.»

¹³ O o Ananiasi bía: «Ñúhúso, ñupua cèrèε bía a níi mu bío ñon míi, á mún zéenia mu bè-kora búenbúen na ó o wó lè ù ñupua na ho Zeruzaleemu yi ñon míi.

¹⁴ Ba yankarowá ñúnása á ñon ho pánkà wo yi ò o 6uee wíikaráa bía búenbúen na wee ve ù yèni hen.»

¹⁵ Ká a Ñúhúso máhá bía ñon wo yi: «Lén va, lé bío ó o níi mu á í léra le o sá 1 tonló. Orén lé yía á à zéeni 1 bío á a na há síi-vió lè mí bá-zàwa là a *Isirayεle ñipomu yi.

¹⁶ Le lònbee búenbúen na a yí o Inén bío yi á ì zéeni láa wo.»

¹⁷ O o Ananiasi wáa hínon wá, á vaá zon le zii yi, á zoó bò mí níni o Soole wán ò o bía ñon wo yi: «Wán za Soole, o Ñúhúso Yeesu na zéenia mítén láa fo ho wóhú na fo lá wee 6uennáa wán lé wón tonkaa mí ù cŋn, á ù bíní wé mi, á ù mún sí lè le Dónbeení Hácírí.»

¹⁸ Mí lahó yi, á bío 6úi lòn donkuaa á ló a yío yi, á kùenkaa líi kúará ó o wáa wee mi. O o hínon á 6a bátizéra a.

¹⁹ Bún món ó o dú ó o bínía yú ho pánkà.

O Soole wó a Yeesu Krista seéràso

O Soole wó há wizooní bío yèn lè 6a ní-kenínía na wi ho Damaasi yi.

²⁰ Mí lahó yi ó o ðènia wee zéeni le Dónbeení bío 6a *zúifúwa kàránlò zíní yi, á wee bue le o Yeesu lé le Dónbeení Za.

²¹ Bía búenbúen na ñá a bióní á mu wá, á 6a wee bío: «Bía wee ve o Yeesu yèni ho Zeruzaleemu yi ó o níi na ká so hía yí máa beé lò lè mí soobéε le? Á yínóni 6arén ó o so ló bío yí 6uara á wá 6ueé wíika hen á vaá na 6a yankarowá ñúnása yi le?»

²² Ká a Soole yáá wíokaa wee zéeni le Dónbeení bío lè mí pánkà fεεε. Bío ó o wáa wee zéeni mu wéréwéré le o Yeesu lé o *Krista, á 6a zúifúwa na ho Damaasi yi wáa yí zú bío 6a á bío á à na a yi.

²³ Wizooní bío yèn bún món, á 6a zúifúwa wáania tò à 6a le mí ì 6úe o Soole.

²⁴ Ká a 6úi máhá ñá a zeñ wán. Ho lóhó zúajíní á 6a wee pa yi le wisoni lè ho tŋnaahú á dàni yíraa wo 6úe.

²⁵ Hón páahú so yi ó o Soole ní-kenínía fó a ho tŋnaahú á dó ho lío-beeni yi, á léε liinía lè ho dándá na 6a son kòonia ho lóhó yi món.

²⁶ O Soole wá vaá ðŋn ho Zeruzaleemu, ó o wi ò o zo 6a ní-kenínía tŋahú, ká 6a búenbúen máhá zána a lé bío 6a yí láa mu yi le o léε ní-keníníi binbirí.

²⁷ O o Baanabaasi lé yía wáa fó a á dú yahó á vannáa 6a tonkarowá cŋn, á vaá lá bío ó o Soole ñonnáa o Ñúhúso ho wóhú wán láa bío á wón bíaráa láa wo á fεera ñon 6a yi. O mún

fɛɛra bío ó o Soole poní séraráa á zéénia lè le Dónbeení bío o Yeesu yèni yi ho Damaasi yi á nɔn 6a yi.

²⁸ A lá hón pàahú so yi ó o Soole wáa wi làa ba, á wee bue le Dónbeení bióní à tè ho Zeruzalemu yi yòó lé ká a poní séra.

²⁹ O mún wee bío lè 6a zúífúwa na wee bío mu kerɛɛkimu, á wee wáani làa ba. Ká bán mahá wee cá bío 6a à yíráa wo ò búe.

³⁰ Bío á bía tà a Krista bío zúna mu, á 6a lèénia o Soole vannáa ho *Sezaaree, á día á bín ó o nɔn ho Taasi.

³¹ Mu pàahú á bía tà a Krista bío wi ho héerá yi ho *Zudee, lè ho Kalilee, lè ho *Samaríi kána yi. Ba pánká wee dé wán, á wee 6ua mítén là a Núhúso kònbii, á le Dónbeení Hácírí wee dé mí nni 6a yi á 6a wee jin.

O Piere weéra a Enɛɛ

³² O Piere hínɔn tò ho kshú búenbúen yi. Wizonle búí ó o wá van bía tà a *Krista bío yi csn ho Lidaa lóhó yi.

³³ O vaá yú nni búí bín na yèni 6a le Enɛɛ. O lé o mùamúa, á wi le dǎmu dɛɛ yi yú há lúlúio bío hɛtín.

³⁴ O o Piere bía nɔn wo yi: «Enɛɛ, o Yeesu Krista wee wéé fo. Híní hóóní ù dǎmu dɛɛ.» O o Enɛɛ dɛénia líí hínɔn.

³⁵ Ho Lidaa lóhó lè há lórá na wi ho Saaron kshú tá pèrùt yi núpua búenbúen mɔn wo, á 6a tà nɔn mítén o Núhúso yi.

O Piere vèenta o Tabita

³⁶ Háa búí na tà a Krista bío na yèni 6a le Tabita á hía wi ho Zopee lóhó yi. Le yèni mu lè mu kerɛɛkimu á 6a le Dookaasi. Mu kúará le «há-woní.» O hía wee wé mu bè-tentewá fɛɛɛ, á wee séení 6a nì-khenia.

³⁷ Mu pàahú ò o tò mu vǎmú á húrun. Bío 6a súeenia wo vó, á 6a yòó bàrà a ho nónwíohú yi.

³⁸ Ho Lidaa lè ho Zopee sùaráa mín yi. Bío 6a nì-keninia já ò o Piere wi ho Lidaa yi, á 6a léra 6a núpua nùwǎ jun tonkaa á bía bío kà nɔn yi: «Wa wee fio fo, bánbá à ù buen wa csn fúa fúa.»

³⁹ A 6a vaá bía mu nɔn wo yi, ó o dɛénia hínɔn bò làa ba. Bío ó o 6ueé dɔn, á 6a fó a yòoraráa ho nónwíohú na ó o nì-hío wi yi. A 6a maháawa búenbúen wee vá 6uee búe o yi ká 6a á wá. Há sí-zinia na ó o Dookaasi mu bá ká a òn yí húrun á 6a wee le zéení làa wo.

⁴⁰ O o Piere le 6a búenbúen lé, ò o líí fǎrá mí nonkójuná wán, ò o fíora. Bún món ó o yèrémáa sánsáa o nì-hío ò o bía: «Tabita, líí híní.» O o héra mí yío. Bío ó o mɔn o Piere, ó o líí hínɔn yòó kará.

⁴¹ O o Piere buan o nni yi, á séénia wo ó o líí hínɔn yòó òn. Bún món ó o von bía tà a Krista bío, lè 6a maháawa, á 6ueé zéénia wo làa ba ká a yío wi lua.

⁴² Ho Zopee núpua búenbúen já mu, á 6a cǎrɛɛ tà a Núhúso bío.

⁴³ Bún món ó o Piere dá cákaa ho Zopee yi o sǎn-fi búí na yèni 6a le Simɔn csn.

10

O Piere veró bía ylnɔt 6a zúífúwa csn

¹ Nni búí hía wi ho *Sezaaree lóhó yi á yèni 6a le Koronɛɛye. O hía lé ho Oroomu dásíwá ku-beení búí kuure júnúhúso, dío 6a wee ve làa Italií dásíwá kuure.

² O núpue mu hía wee bè le Dónbeení lándá yi sese, orén lè mí zii núpua búenbúen wee kónbi le Dónbeení. Ba *zúífúwa nì-khenia ó o hía wee séení lè mí sòobɛɛ, á wee fio le Dónbeení yí máa kshí.

³ Wizonle búí wi-háarè yi, á bío búí zéénia mítén làa wo. O mɔn le Dónbeení wáyai tonkaro wéréwéré ò o 6ueé zoó wee bío làa wo: «Koronɛɛye.»

⁴ O o yòó lora wo yi lè le zǎnii ò o bía: «Núhúso, mu wan le?» A ho wáyai tonkaro bía: «Le Dónbeení tà já ù fíoró, á mún mɔn le séení na fo wee wé na 6a nì-khenia yi, á le leékaa ù bío.»

⁵ Awa, wáa tonka 6a núpua bío ká wán le 6a va ho Zopee lóhó à vaa fé o nni búí na 6a le Simɔn buennáa, yía 6a mún wee ve le Piere.

⁶ O láara a nni búí na wee fi há sǎnna wán. O yèni 6a le Simɔn, á zii wi mu yámú jumu jii.»

⁷ Bío ho wáyai tonkaro na bía làa wo wá, ó o Koronɛɛye von mí ton-sáwá nùwǎ jun lè mí dásíwá nì-kéní na sá a csn míana á wa le Dónbeení,

⁸ á bía bío wó búenbúen nɔn 6a yi, ò o tonkaa 6a le 6a va ho Zopee.

⁹ A 6a wà. Ho tá t̄n yí 6a ká 6a pá wi ho w̄shú wán. Le wii á a bío le mí yòó fàrá à ð̄n, à 6a s̄aràa ho Zopee. Lé hón p̄ahú so yi ó o Piere yòora le z̄i lòho á wà yòó wé mí fióró.

¹⁰ B̄io ó o yòó wi b̄n, á le híni dà a, ó o le mí ì dí. B̄io 6a lan wee sí ho ð̄nlo, á b̄io búti 6ueé zéenia m̄iten làa wo.

¹¹ O m̄on ho wáayi à ho héra. A ð̄e búti lòn p̄nsò-beeni á 6a buan j̄i-káa bío náa yi, á yòó ló wee líi, á wà líi búti ho tá yi.

¹² Le ð̄e mu yi á naŋuwá laà náa náa sowa, làa b̄ia wee vará mí píora wán, lè 6a j̄inzawa lè mí síwá búenbúen wi yi. ¹³ A t̄amu búti b̄ia n̄on wo yi: «Piere, líi híni búti 6a à là.»

¹⁴ O o Piere b̄ia: «Ébé, N̄uh̄so, í máa wé mu. Ð̄nlo na ū hò yi, làa h̄ia tun á í ð̄n yi dú yi m̄on h̄úu.»

¹⁵ A mu t̄amu b̄inía s̄á j̄á á b̄ia n̄on wo yi: «B̄io na le Ðónbeeni le mu wee ce vó à ùnén yi wé làa bío na tun.»

¹⁶ Mu wó làa b̄n á ð̄n h̄a zen cúa-t̄n. B̄n m̄on á le ð̄e mu ð̄enia buan yòora ho wáayi.

¹⁷ O o Piere w̄a wee túa m̄iten yi lè mu bío na ó o m̄on b̄an kúará. Hón p̄ahú so yi, ò o Koroneeye n̄upua na ó o tonkaa le 6a buen o Sim̄on z̄i á tuakaa 6ueé ð̄n le b̄an z̄uaj̄ii.

¹⁸ A 6a von à 6a túara: «Lé hen k̄á ó o Sim̄on na 6a le Piere à làara yi le?»

¹⁹ B̄io ó o Piere pá lan wee le mí yi mí bè-minii b̄an kúará wán, à b̄n le Ðónbeeni Háciri wee bío làa wo: «Loí, 6a n̄upua n̄uwá t̄n wi hen á wee cá fo.

²⁰ Yi titika bío, híni líi bè làa ba, ínén lé ȳia tonkaa 6a.»

²¹ O o Piere w̄a hínon lion 6a n̄upua mu c̄n, á líi b̄ia n̄on 6a yi: «Yia mi wee cá lé ínén í beere, léé webio n̄on mi buararàa hen?»

²² A 6a b̄ia: «Ba dásiwá j̄uh̄so búti na 6a le Koroneeye lé ȳia tonkaa wen ū c̄n. O léé n̄i-tente á wee k̄nbi le Ðónbeeni, á 6a *z̄uíf̄uwa búenbúen wee wioka a yèni. Le Ðónbeeni wáayi tonkaro búti b̄ia n̄on wo yi le o bío le 6a 6uee ve fo buennáa mí c̄n, ò o j̄i bío fo ò bío á à na a yi.»

²³ O o Piere fó 6a, á 6a zoó c̄ana làa wo.

B̄io wó a Koroneeye z̄i

Mu tá na léé t̄n, ó o Piere làa ba páania lá ho w̄shú, á b̄ia tà a *Krista yi n̄uwá yen búti ló ho Zopee yi á l̄enia 6a.

²⁴ Ba vará c̄ana á tá léé t̄n vaá ð̄nnáa ho Sezaaree. B̄n ñ wé ò o Koroneeye, lè m̄in z̄i n̄upua, lè m̄in b̄nlowá binbiri na ó o von á kará pan wo b̄n.

²⁵ P̄ahú na ó o Piere wà 6ueé zo yi, ó o Koroneeye hínon s̄á a yahó, á vaá líi búra á tá, ò o t̄enia wo yi lè le k̄nbi.

²⁶ Ká a Piere mahá f̄u a yi á h̄onia ò o b̄ia n̄on wo yi: «Lii híni, ínén m̄in lé o n̄upue lè ū bio síi.»

²⁷ B̄n m̄on ó o pá lan wee bío làa wo á vaá zonnáa le z̄i yi, á zoó yú 6a n̄upua c̄erèe ká 6a kúaa m̄in wán,

²⁸ ó o b̄ia n̄on 6a yi: «Mi z̄u le 6a z̄uíf̄uwa c̄n, á ho va ho síi veere n̄upue c̄n, tàà à páani k̄eni làa wo léé bio na yí ko à mu wé, ká le Ðónbeeni mahá zéenia mu n̄on m̄i le í yí ko à í lá n̄upue woon lòn n̄i-tinii na á n̄upue yí ko ò o wé va c̄n.

²⁹ Lé b̄n n̄on á í yí pá mi veró à í ð̄enia buara. Awa, á mi w̄a zéeni í veró j̄uh̄.»

³⁰ O o Koroneeye b̄ia: «Mu wizooni t̄n léé zuia, ho p̄ahú dà-kéni k̄eni na ká yi, le wi-háare, á í wee fio í z̄i. Ȳio 6ueé t̄i à n̄upue búti na dà-z̄inii wee j̄uika á ð̄n í yahó,

³¹ ò o b̄ia: «Le Ðónbeeni tá j̄á ū fióró, á m̄in m̄on le séeni na fo wee wé à na 6a n̄i-khenia yi, á le leékaa ū bío.

³² W̄a tonka 6a n̄upua ho Zopee yi le 6a vaa bío le o Sim̄on na 6a le Piere à buen. O làara a Sim̄on wán, ȳia wee fi h̄a s̄onna, na z̄i wi mu yámú j̄umu j̄ii.»

³³ A í ð̄enia tonkaa 6a n̄upua le 6a vaa ve fo, á fo tá buara b̄n se. H̄a laà na ká wán, á wa búenbúen wi le Ðónbeeni yahó hen à j̄ináa bío búenbúen na ó o N̄uh̄so dó ū j̄ii yi le ū bío.»

³⁴ O o Piere w̄a lá le b̄ioni á b̄ia: «B̄io ká wán á í w̄a z̄u k̄enk̄en le le Ðónbeeni yí máa hueeka 6a n̄upua m̄in yi.

³⁵ N̄upue léé n̄upue, ò o lé k̄h̄ léé k̄h̄ yi, ká a wee k̄nbi le, á wee wé le síi bío, se wón bío sí le yi.

³⁶ Mi z̄u bío le Ðónbeeni b̄ia n̄on o *Isirayele n̄ipomu yi ká le n̄on ho héerá b̄in-tente 6a yi, ð̄io ó o Yeesu *Krista buararàa, wón na lé 6a n̄upua búenbúen N̄uh̄so.

³⁷ B̄io ó o Z̄an b̄ia le Ðónbeeni bío lè 6a n̄upua á bátizera 6a, á bío búakáa wó ho Kalilee yi, á lá bío wó ho Zudee yi búenbúen á mí m̄in z̄u.

³⁸ Mi mən bío le Dónbeení liinánáa mí Hácírí pánká o Nazaréete nīi Yeesu wán. Mi mún zú bío ó o Yeesu mu varáa ho kshú yi, á wee wé mu bè-tente ká a wéé bíá ó o *Satáni pánká wi wán búenbúen, lé bío le Dónbeení hía wi làa wo.

³⁹ Bío búenbúen na ó o wó 6a zúífúwa kshú lé ho Zeruzaléemu yi á wa mən, á lé mu seérása. Ba búaa wo ho *kùrúwá wán ó o húrun.

⁴⁰ Ká le Dónbeení máhá vènia wo mu wizooní tñ nīi zoñ á 6a núpua mən.

⁴¹ Mu yínór 6a núpua búenbúen mən wo. Warén na lé fèra hueekaa wó lé 6a seérása lé warén mən wo. Bío le Dónbeení vènia wo mōndén, á warén làa wo páanía dú á pūn.

⁴² O henía mu nən wən le wa zéeni le Dónbeení bío, á mún bue na 6a núpua yi le orén lé yia le Dónbeení bàrá ò o cíti 6a yèn-vèniása lé 6a nī-hía.

⁴³ Le *Dónbeení jī-cúa fèerowá búenbúen bíá a bío, le núpue léee núpue na dó mí sli o yi, ó o ò yí mu bè-kora séndiaró o yèni pánká yi.»

⁴⁴ Páahú na ó o Piere lan wee bío yi, á le Dónbeení Hácírí lion bíá wee jí a bioní wán.

⁴⁵ Bíá tà a *Krista bío na lé 6a *zúífúwa binbirí na bō là a Piere buararáa á wó coon dakhíina le Dónbeení Hácírí na le nən á le bera fò bíá yínór 6a zúífúwa bío yi.

⁴⁶ Lé bío 6a wee jí á 6a wee bío há síi-viò bioní na 6a yí zū, á wee khòoni le Dónbeení le bè-beera na le wó bío yi. O o Piere bíá:

⁴⁷ «Ba núpua na ká á 6a dà á hē le 6a yí bátizé 6a le mu pumu, ká 6a pñ yú le Dónbeení Hácírí le wa bío síi le?»

⁴⁸ O o nən le pñ le 6a bátizé 6a o Yeesu Krista yèni yi. Bún mōn á 6a fíora a Piere le o wé há wizooní bío yèn làa mí.

11

O Piere fèra bío wó a Koronéeye zii

¹ Ba tonkarowá làa bíá tà a *Krista bío na wi ho *Zudee yi á pñ le bíá yínór 6a *zúífúwa á mún tà le Dónbeení bío.

² Bío ó o Piere binía van ho Zeruzaléemu, á bíá tà a Krista bío na lé 6a zúífúwa binbirí á wee zá làa wo:

³ «Lée webio nən á fo vannáa bíá yínór 6a zúífúwa cōn á páanía dú làa ba?»

⁴ O o Piere wáa líi lá bío mu wóráa le mí dà-kéni kéni búenbúen á fèera nən 6a yi ká síi:

⁵ «Mu wee wé ká 1 wi ho Zopee lóhó yi á wee wé 1 fíoró. Yio 6ueé tí á bío búii zéeniá mítén làa mí. Mu lée dèe búii lòn pōnsó-beení á 6a buan jī-káa bío náa yi, na yóó ló ho wáayi á 6ueé líi 6ó míi.

⁶ A í lora le yi sese, á mən 6a nájuwá làa náa náa sowa, bíá ho lóhó yi làa bíá há mana yi, làa bíá wee vará mí píora wán, lé 6a jínzáwa.

⁷ A í pñ támu búii sá na wee bío làa mí: «Piere, líi híni 6úe 6a á là.»

⁸ Ká 1 máhá bíá: «Ebé, Núhúso, 1 máa wé mu. Dínló na ū hò yi, làa hía tun á í dñ yi dú yi mən hūúu.»

⁹ A mu támu tñ pá binía sá pñ á bíá nən míi: «Bío na le Dónbeení le mu wee ce vó únén yi wé làa bío na tun.»

¹⁰ Mu wó làa bún á dñ há zen cúa-tñ. Bún mōn á le dèe mu dèeniá binía buan yòora ho wáayi.

¹¹ Hón páahú dà-kéni so yi, á bún 6a núpua núwá tñ búii na 6a tonkaa á ló ho *Sezaaree yi á 6ueé dñ le zii na á í wi yi.

¹² A le Dónbeení Hácírí bíá le 1 yí titika, le 1 híni bè làa ba. Wán záwa núwá hēzín na bō làa mí guara hen, lé bán lèeniá mí vannáa ho Sezaaree, á wa vaá páanía zon o Koronéeye zii.

¹³ A wón lá bío ó o wó wó mōnnáa ho wáayi tonkaro mí zii ká a dñ wee bío làa wo ká síi: «Tonka 6a núpua le 6a va ho Zopee á vaa ve o Simōn na 6a le Piere le o buen.

¹⁴ Há bioní na á à kñi únén le ū zii núpua búenbúen lé hñ ò o bío á a na foñ.»

¹⁵ «Bíó á í guákáa wee bíó á bún le Dónbeení Hácírí lion 6a wán, làa bío le hía lionnáa warén wán mu pñhú búeenii bío síi.

¹⁶ A í hácírí máhá guara bío ó o Núhúso hía bíá wán: «O Zán hía wee bátizé le mu pumu, èé ká minén bán á à bátizé le le Dónbeení Hácírí.»

¹⁷ Bío le Dónbeení hía hñ làa wən, páahú na wa tà a Núhúso Yeesu Krista yi, lé bún á le mún hñ le barén. A ínén léee wée á à pí bío le Dónbeení le mí i wé.»

¹⁸ Bío 6a pñ hñ bioní so, á 6a yóó wan tēen, á wee khòoni le Dónbeení ká síi: «Mu bèntñ bon. Le Dónbeení mún tà nən ho wshú bíá yínór 6a zúífúwa yi á 6a dàr yèremá mí yilera le mí wárá, á yí le mukñi binbirí na máa vé.»

¹⁹ Bía tà a *Krista bío lò beéró na búakáa o Etiéna búeró páahú lé bún nɔn á 6a saawaaráa. Ba búú wà fúaa ho Fenisii lè ho Siipere kána, lè ho Antiosi lóhó yi. Ká 6a máhá vaá yí máa bue le Dónbeení bíoní à na ní-vio yi, ká mu yínórí 6a *zúífùwa.

²⁰ Ɛ ká bía tà a Krista bío núwá yɛn búú na wee lé ho Siipere lè ho Siréena yi, á ló van ho Antiosi, á mún vaá wee bue le Dónbeení bín-tente na bío ciran o Núhúso Yeesu à na bía yínórí 6a zúífùwa yi.

²¹ O Núhúso dàrló fù wi làa ba, á núpua cèrɛɛ á tà yèrémáa bò a Núhúso yi.

²² Ho Zeruzalɛmu kèrɛtɛwa kuure ná mu bío mu, á 6a wáa tonkaa o Baanabaasi le o va ho Antiosi.

²³ Bío ó o vaá dɔn bín ó o mɔn bío le Dónbeení dúbuaaráa bía tà a Krista bío yi, ó o zámakaa mu bío yi, ò o heníá 6a búenbúen sía, á 6a yí lé o Núhúso mɔn, ká 6a tà a bío mí sía yi.

²⁴ Mu bon, o Baanabaasi bɛntɛn fù lée núpue na se, á sú lè le Dónbeení Hácírí, á dó mí síi o Núhúso yi. Núpua cèrɛɛ tá nɔn mítɛn o Núhúso yi.

²⁵ Bún mɔn ó o Baanabaasi wà van ho Taasi lóhó, á wà vaá cà a Soole.

²⁶ Bío ó o vaá yú a, ó o bò mín làa wo búara ho Antiosi yi. Ba mí núwá ñun á wó le lúlú-kúure ká 6a wee páaní kúee mín wán lè ho Antiosi kèrɛtɛwa, á káránna núpua cèrɛɛ. Lé ho Antiosi yi á 6a búakáa wee veráa bía tà a Krista bío làa kèrɛtɛwa.

²⁷ Mu páahú á le *Dónbeení ñi-cúa fɛerowá búú ló ho Zeruzalɛmu yi á van ho Antiosi.

²⁸ Ba ní-kéní na 6a le Akabuusi á le Dónbeení Hácírí bía nɔn yi, ó o hínɔn yòó ðín ò o bía le hen làa cínú ká le hín-súmúí á à lé ho tá búenbúen wán. A le bɛn ló páahú na ó o Koloode wó ho *Oroomu bá-zàwa bɛɛ yi.

²⁹ A 6a ní-kenínia wánia tò, le mí ní-kéní kéní á a na bío na mí dà a na á à wé lè le séeníí á à toní ì na bía tà a Krista bío ho *Zudee yi.

³⁰ A bún lé bío 6a wó, á 6a tonkaa o Baanabaasi là a Soole le 6a búaa mu vaa na ho Zudee kòhú kèrɛtɛwa kuio ya-díwá yi.

12

O Piere léró ho kàsó yi bío

¹ Mu páahú ká a bɛɛ *Heroode* wee beé 6a kèrɛtɛwa núwá yɛn búú sánia lò.

² O 6ó a Zán bán kɛnle Zaaki lè ho khà-toní.

³ Bún mɔn, á bío ó o mɔn à mu sí 6a *zúífùwa yi, ó o mún wíira a Piere. Bún wó ho *búurú na á ña-ñini yí dó yi sánú díró páahú.

⁴ Bío ó o Piere 6a wíira, ó o Heroode nɔn le ñii le 6a dé o ho kàsó yi, ò o bàrá 6a dásíwá núwá náa náa kuio bío náa le 6a pa a yi. O lá wee leéka le ká ho *Paaki sánú dú khíina, o ò cítí o 6a núpua yío yi.

⁵ O Piere wón 6a wáa pan yi ho kàsó yi, ká 6a kèrɛtɛwa kuure bɛn wee fio le Dónbeení yi na a yi lè mí sòobɛɛ.

⁶ Ho tɛnàahú na tá lée tí ó o Heroode á à cítí o 6a núpua yío yi, ká a Piere 6a can lè há zúakúariwá bío ñun ó o duma 6a dásíwá núwá ñun páahú. A 6a parowá mún ðín mí lara yi ho kàsó zlí zúajii.

⁷ Yío 6ueé tí á wáayi tonkaro búú ðín, á mu khoomu búú ñuiina zoó ho kàsó zlí. O o Núhúso wáayi tonkaro líí búanbúaa o Piere dòkóní, á sɛnía wo, ò o bía nɔn wo yi: «Lii hɛn fúafúaa.» Hón páahú so yi á há zúakúariwá feera a níni yi líí kúaará.

⁸ A ho wáayi tonkaro bía nɔn wo yi: «Ca ú kírí á ú zí ú nakáa.» O o Piere wó bún. O o bía nɔn wo yi: «Lá ú kánɔun zí á ú bɛ mii.»

⁹ O o Piere wó bún ò o ló lée bò a yi. O yí máa leéka le bío ho wáayi tonkaro wee wé á bon. O wee leéka le há lée kònkórá.

¹⁰ Ba lée khíina 6a nín-yání parowá, á bínía vaá khíina bía sá, á wà vaá 6ó ho hɛnló woohú na sánsáa ho lóhó yi, á hón héra mítɛn á 6a yòó ló. Bío 6a lá ho wòhú wà, yío 6ueé tí á ho wáayi tonkaro wà ò o díá a Piere.

¹¹ O o Piere wáa zúna le bío wó ká bon, ó o bía: «Há làa na ká wán á í wáa zú mu kénkén le o Núhúso lé yía tonkaa mí tonkaro na ló ho wáayi ó o 6ueé líí kánia mí o Heroode níi yi, á mún kánia mí le lònbee búenbúen na 6a zúífùwa lá wee fan le le yí mí yi.»

¹² Bío ó o lon mí yí wó, ó o wà van o Zán na 6a le Maaki bán nu Mari zii. Ba núpua cèrɛɛ kúaa mín wán bín á wee fio.

¹³ O vaá búanbúaa ho zúajii woohú, ó o ton-sá háa búú na 6a le Oroode á hínɔn wà 6ueé hén ho.

* 12:1 O Heroode na 6a wee bío bío hen lé o Heroode Akiripaa nín-yániso.

¹⁴ Bío ó o ɓueé zūna a Piere tãmu, ó o sli wan wan á yí héra ho woohũ ò o bínia lùwa zoó bía le o Piere léé wi ho zūajii.

¹⁵ A 6a bía non wo yi: «Fo yáá wee khée.» Ká a màhá wee bío le mu bon kénkén. A 6a wáa bía: «Áyi! Mu lé o ní-hǎnbómu.»

¹⁶ O o Piere pá ðin wee úanúá ho woohũ. Bío 6a wó san héra ho, á 6a mɔn wo á mu wó 6a coon.

¹⁷ O o lá mí nǎ dá 6a yi le 6a wé tété, ò o zéenia bío ó o Nǎhũso wó wó léraráa wo ho kásó yi láa ba, ò o pá bínia bía: «Mí bío mu na a Zaaki lé wán zàwa na so yi.» Bǎn mɔn ó o ló á wá van lòn-veere.

¹⁸ Bío ho tá tǎn á 6a dásiwá úenúen kánkáa, á wee cá á 6a zǎn bío ó o Piere bío wóráa.

¹⁹ O o Heroode le 6a cá a, á 6a cá a san 6a yí yú a, ó o tuakaa bía lá pan wo yi, ò o non le jii le 6a úe 6a. Bǎn mɔn ó o Piere ló ho *Zudee yi á vaá kará dóka mí yi ho *Sezaaree yi.

O bée Heroode húmu bío

²⁰ O Heroode sli hía wee cí ho Tiire le ho Sidǎn lórása yi dàkhǎna. A bío 6a bè-dinii wee lé o Heroode mu 6án kǎhũ yi, á 6a wó le jii dà-kéní á 6a le mí ì va a cǎn. A 6a ɓueé ðin o Bilasutuusi wán, yía wi o Heroode mu zii tonni jǎhũ wán. Ba wá zoó yanka a ò o le mí véeni há bióní.

²¹ Bío le wizonle na 6a bàrá ðǎn, ó o Heroode lá mí bá-zámu sǎa zǎ, ò o kará mí béeni kanmúini wán, ò o lá le bióní 6a zámáa yahó.

²² A mu nǎpomu úenúen bía pǎnpǎn: «Mu yí non nǎpue wee bío, mu léé dofiní ɓúu.»

²³ Pǎahũ na 6a wee bío mu yi, á bǎn le Dónbeení wáayi tonkaro ɓúu vǎna a Heroode, lé bío ho cùkú na bío sá le Dónbeení yi ó o fó bò mítén wán. A 6a súnɓowa zon wo ó o húrun.

²⁴ Le Dónbeení bióní wee bɛn fè há lùu ká le wá.

²⁵ Bío ó o Baanabaasi lá a Soole tonló wó ho Zeruzalɛmu yi, á 6a fó a Zǎn na 6a le Maaki á wáráa.

13

Ba hueekaa o Baanabaasi lá a Soole á tonkaa

¹ Ho Antiosi kèrètɛwa kuure yi á 6a jii-cúa fɛrowá le 6a ní-karánlowá hía wi yi. Ba lé o Baanabaasi lá a Soole, lá a Simiɔn na 6a wee ve làa Nǎ-bírí, lá a Sireena nii Lisiyuusi, lá a Manajɛe na páania ðǎn lá a bée *Heroode.*

² Wizonle ɓúu, ká 6a wee úaaní a Nǎhũso, á lù mí jini, á le Dónbeení Hácírí bía non 6a yi: «Mí lén o Baanabaasi lá a Soole mí ðon á 6a sá ho tonló na á ì von 6a bío yi.»

³ A bío 6a lù mí jini á 6a flora wó, á 6a bò mí níni 6a wán á 6a non ho wǎhũ 6a yi á 6a wá.

⁴ Bío ó o Baanabaasi lá a Soole á le Dónbeení Hácírí wáa von ká síi, á 6a wá van ho Selesii lóhó. Lé bǎn á 6a zon ho won-beeni yi vannáa ho Siipere kǎhũ na wi mu jumu tǎahũ.

⁵ Bío 6a vaá ðǎn ho Siipere kǎhũ lóhó na 6a le Salamiina á 6a wáa wee bue le Dónbeení bióní 6a *zúifúwa káranló zini yi. Yia kera bǎn láa ba á wee séeni 6a lé o Zǎn Maaki.

⁶ Ho kǎhũ úenúen 6a tò yi yóo ló, á vaá ɓó ho Pafóosi lóhó yi. Lé bǎn á 6a fò mín lá a zúifú nǎi ɓúu na wee wé mu nín-símú na 6a le Bara-Yeesu yi. O lá wee lá mítén lòn jii-cúa fɛero.

⁷ O hía wi ho kǎhũ mu jǎhũso na 6a le Seziyuusi Poluusi cǎn. O nǎi mu fù léé nǎpue na hácírí wi. O wi ò o jii le Dónbeení bióní. O o von o Baanabaasi lá a Soole le 6a buen mí cǎn.

⁸ Ká a nín-símú ɓanso Elimaasi á yi wi á ho kǎhũ mu jǎhũso á tà a *Krista bío ó o wi ò o hè 6a. (Ba *Kerɛsisa wee ve o Bara-Yeesu mu làa Elimaasi.)

⁹ Hón pǎahũ so yi, ó o Soole na 6a mún wee ve làa Poole† á le Dónbeení Hácírí wáa sú ó o fá mí yio wo yi,

¹⁰ ò o bía: «Únén *Satáni za sabín-fútaalo yén. Fo wee vǎini 6a nǎpua. Mu bío na se úenúen fo wee firáa. O Nǎhũso sli bío bǎn téréna, á únén wón wee báaráka láa bũ. Cén khí mu yi.

¹¹ Awa, wáa loñ mu. O Nǎhũso á á ɓóoni foñ. Fo ò wé o muui, á á cǎaka ká ũ máa mi le wii khoomu.» Mí lahó yi ó o Elimaasi yio ðenia coora, á wó mí tǎbírí. O o wee hée vǎná, á wee cá yía á á tè o nǎi yi ì lénnáa.

¹² Bío ho kǎhũ jǎhũso mɔn bío wó, ó o tà dó mí sli o Krista yi. O Nǎhũso bío na ó o wee jii á zon wo dá.

O Baanabaasi lá a Poole van ho Antiosi

* **13:1** O Heroode na 6a wee bío bío hen lé o Heroode Antipaasi na wi ho Kalilee jǎhũ yi. † **13:9** Bío non ó o Soole 6a yerémáa wee ve lá a Poole: Ba zúifúwa na bío sá ho Oroomu yi á yènnáa fù lé mu bío jii jii. Ba zúifúmu yèni wee kerí. Ká yía bío sá ho Oroomu yi, á wón 6a bǎni cé le ɓúu na yi. Ho Soole lé 6a zúifúwa yèni. Ká ho Poole lé bío ó o bío sá ho Oroomu yi.

13 O Poole lè mí ninzàwa á zon ho won-beení ho Pafooosi yi á van ho Pánfilii kǎhǎ lóhó na 6a le Pεεze. Bío 6a vaá dǎn bín, ó o Zán Maaki díá 6a, ò o bíníá van ho Zeruzaleemu.

14 Barén bán dǎn ho Pεεze yi á 6a lá ho won-beení, á vaa dǎn ho Pizidii kǎhǎ lóhó na 6a le Antiosi. Ho *Sabaá zoñ, á 6a zon ho kàránlò zii yi á zoó kará.

15 Bío 6a kàránna ho làndá vǎahǎ lè le *Dónbeení jii-cúa fεerowà vǎahǎ wó, á ho kàránlò zii jǎhǎso le 6a bío bío kà na 6a yi: «Wàn zàwa, hen ká bióní wi mi cǎn á mi le mí ì hǎí lè 6a nǔpua sía se mi wáa dà á bío.»

16 O o Poole líí hǎnǎn yóó dǎn ò o dá mí níi le 6a wé tété, ò o bía: «Minén *Isirayεεlesa, lè minén na wee kǎnbi le Dónbeení búenbúen, mí jí bío á ì ì bío:

17 O Isirayεεle nǐpomu na ká bán Dónbeení lé dén hueekaa wàn 6úaawa. Le wó á mu nǐpomu na ká jina ho *Ezipite yi páahǎ na 6a wi mu ní-hámu yi bín. Bún mǎn á le léra 6a bín lè mí pánká.

18 Le buan 6a há mana tá hení yi á yú lòn lúlúio búará-jun síi.

19 Ho Kanan kǎhǎ yi á há síiwá bío hǎjǎn nǔpua á le bó jǎhǎ, á fó táwá nǎn mí nǐpomu yi, á há bío sí 6a yi.

20 Mu búenbúen wó á míana yú há lúlúio kǎhǎ-náa làa búará-jun làa pírtú síi.

«Bún mǎn á le Dónbeení hueekaa 6a búí wàn 6úaawa tǎahǎ á wó lè 6a júnása, á bán wé fáa 6a túiáwá. A mu wó làa bún fεεé á buéé bó a jii-cúa fεero Samuwεεle páahǎ yi.

21 Bún mǎn á 6a fiara á bεε le Dónbeení cǎn á le nǎn o Kiisi za Sayuule 6a yi. Wón na wee lé o Bēnzamεεe zǐ-jǎhǎ yi. A wón kera 6a jǎhǎ wán á dǎn há lúlúio búará-jun.

22 Bío le hǎa pá a Sayuule díá á le nǎn o *Daviide 6a yi á wó lè 6a bεε. Wón Daviide so á le bía bío ká dǎn yi: † síi nǔpue á ì wáa yú, o lé o Zesee za Daviide‡ wón lé yía á à wé bío búenbúen na á ì bío le o wé á à tí jii.»

23 O Daviide mǎnmǎnii ní-kéní búí lé o Yeesu. Lé wón le Dónbeení wó là a Isirayεεle nǐpomu kǎnlio, làa bío á le hǎa dóráa mí jii le mí ì wé làa bú.

24 Sáni ò o Yeesu buen, á bún ó o Zán buera nǎn o Isirayεεle nǐpomu búenbúen yi le 6a yerémá mí yilera lè mí wárá á 6a bátizé 6a.

25 Páahǎ na ó o Zán mukǎnǐ véró wá buéé dá, ó o wee bío: †Mi wee leéka le ì léé wée? Yia mí wee lóní wi mí dòn le ínén. Eε ká mí mahǎ loñ, 6ánsó wi ì mǎn lú. Hǎrí o nakáa tenló á ì pá yí korá.»

26 «Wàn zàwa, minén na lé o *Abaraahaamu mǎnmǎnía làa bía mí tǎahǎ na wee kǎnbi le Dónbeení, lé warén á ho fenlò bióní na ká á buera nǎn yi.

27 Ho Zeruzaleemusa lè mí júnása á yí zúna a Yeesu bío bán jǎhǎ á mún yí zúna 6a jii-cúa fεerowá bióní na wee kàrán ho *Sabaá wizoóní lè mí dá-kéní kéní yi kúará. O Yeesu mu á 6a síinía jǎhǎ á tíraráa 6a jii-cúa fεerowá bióní jii.

28 Bío 6a á dǎn wán á à búeráa wo á 6a yí yú, á 6a le o *Pilaate bío le 6a búe o.

29 Bío á bío búenbúen na le Dónbeení bióní vǎahǎ bía a Yeesu dǎn yi á 6a wó á mu jii tun á 6a líinía wo ho *kúrúwá wán á líí núnua.

30 Ká le Dónbeení mahǎ vènia wo.

31 Há wizoóní cǎrεε yi ó o Yeesu zéenia mǐten làa bía na hǎa lènia wo ho Kalilee yí fúaa ho Zeruzaleemu. Lé bán wáa wó a sεérása á wee bío o bío á na a Isirayεεle nǐpomu yi.

32 «Warén lé bía wee bue le Dónbeení bín-tente à na mia: Le Dónbeení jii na le dó nǎn wàn 6úaawa yi

33 á bío jii sú. Le vènia o Yeesu á tíraráa mu jii bío ká wán á nǎn warén na lé 6a mǎnmǎnía yi, làa bío mu túararáa há Lení vǎahǎ lení bío jǎn níi yi: †Fo lé ì Za. Ho zuia jii wán á ì lé mǎn Maá. §

34 Le Dónbeení hǎa bía mu le mí ì vèní a ó o máa bíní máa hí. Bío ká lé bío le hǎa bía: † ì dúbua mia lè há dúbuaa na láayi wi. Hǎa á ì dó ì jii nǎn o Daviide yi le ì na.*

35 Lé bún nǎn ó o pá wiokaa bía mu le Dónbeení bióní vǎahǎ lahó búí yi: †Fo máa díá á yía bío sá foñ máa soo le búure yi. †

36 O Daviide páahǎ, ó o hǎa tá sá ho tonló na le Dónbeení le o sá. Bún mǎn ó o húrun á 6a núnua a bán 6úaawa nísání ó o soora.

37 Ká yía le Dónbeení vènia wón yí soora.

38-39 «Wàn zàwa, mí ko mí zǎn mu le lé o Yeesu bío yi á mu bè-kora séndiaró bío á bueraráa nǎn mia. Orén lé yía á nǔpue lé nǔpue dó mí síi yi, ó o ò fen mí bè-kora búenbúen yi, bío ó o *Mǎyziie làndá lá yí dà máa fení mia yi.

40 A mí cén pa mǐten bío, á bío 6a jii-cúa fεerowá bía á yí yí mia, mu bía ká síi:

‡ 13:22 Mi loñ Samuwεεle nǎn-yání vǎahǎ 13.14 § 13:33 Mi loñ Lení vǎahǎ (Psaumes) 2.7 * 13:34 Mi loñ Ezayii vǎahǎ 55.3 † 13:35 Mi loñ Lení vǎahǎ (Psaumes) 16.10

⁴¹ «Minén khònlòwà, mi loí. Mi bío á à vńńka mia. Mi ì hí á à lé bń. Bío mi yío wi lua, á ì ì wé yéréké bío búí na 6a bío bío nńn mia, á mi máa dé mi sńa mu yi.»[‡]

⁴² Bío ó o bío búń wó, ó orén là a Baanabaasi ló 6a *zúífúwa káranló zńi yi. A bío wi bń flora 6a le 6a bńń búen ho *Sabaa wizonle na sá yi, á wíoka 6uee bío mu bío dà-kéní mu dání yi.

⁴³ Ho kúeemínwánló mńndén á 6a zúífúwa cèrèè, lè 6a nń-vio na yèrémáa zon 6a yi, á tà bò a Poole là a Baanabaasi yi. A bán wee bío làa ba ká 6a à hení 6a sńa à 6a ca tńn le Dónbeení sáamu yi.

⁴⁴ Ho Sabaa na sá zon, lee cńnú ká, ká ho lóhó núpua búenbúen á lá à lé è vé, á 6ueé jí a Nńhńso bíoní.

⁴⁵ Bío 6a zúífúwa mńn 6a zámáa, á le yandee sú 6a, á 6a wee kán o Poole ká 6a à là a.

⁴⁶ O o Poole là a Baanabaasi wáa wee bío bío ká làa ba ká 6a poní séra: «Le Dónbeení bíoní á lá ko à le bue na minén yi vé. Ká bío mi pá le, á wee leéka le mi yí ko le le mukání binbirí na máa vé, á wa wáa a yèrémá à va bío yínń 6a zúífúwa cńn.

⁴⁷ Bío ká lé bío le Dónbeení bío nńn wen: «Í bára fo á wó lè há kána búenbúen nípomu khoomu, bera a na à ù bue ho fenló bío ho ðmńńá kúaráa búenbúen yi.»

⁴⁸ Bío á bío yínń 6a zúífúwa jí hńn bíoní so, á 6a wee zámaka ká 6a à khòoní a Nńhńso bíoní. Bío búenbúen na bío sá le mukání binbirí na máa vé yi, á tà nńn mńten.

⁴⁹ O Nńhńso bíoní wee ben fè ho kńhń búenbúen nípomu.

⁵⁰ Ká 6a zúífúwa máhá hńn sńna 6a háawa na nńń se na wee kńnbi le Dónbeení, lè ho lóhó ya-điwá, á wó le jí dá-kéní làa ba, á 6a wee beé o Poole là a Baanabaasi ló, á nńn 6a léra mńn kńhń yi.

⁵¹ A 6a báawa nńwá nńn mu púaara mí zení khńnkńhńń á kúaa 6a wán,[§] á 6a wá van ho Ikoniyyumu lóhó.

⁵² Ba nń-kenńńia á sńa wan làa sòobèè, á sú lè le Dónbeení Hácírí.

14

O Poole là a Baanabaasi van ho Ikoniyyumu

¹ Bío ó o Poole là a Baanabaasi vaá dńn ho Ikoniyyumu lóhó yi, á 6a vaá zon 6a *zúífúwa káranló zńi. A bío 6a zoó bío á wó, á 6a zúífúwa làa bío yínń 6a zúífúwa cèrèè á tà a *Krista bío.

² Ká 6a zúífúwa na pá a Krista bío á súkúra bío yínń 6a zúífúwa, fúaa 6a wee leéka mu bè-kora làa bío tá a Krista bío.

³ Bńn lé bío nńn o o Poole là a Baanabaasi á kará mńana ho Ikoniyyumu yi. Ba wee bío ká 6a poní séra, á dó mí sńa o Nńhńso yi. O Nńhńso wee na mí pńnká 6a yi á 6a wéráa mu yéréké 6iowa na wee zéeni le Dónbeení pńnká, á zéeni le bío 6a wee bío o sáamu dání yi lée túú.

⁴ A ho lóhó núpua sankaa lè há kuio bío nńn. Ba sńn-kéní tà 6a zúífúwa níi, ká bío so 6èn tà 6a tonkarowá níi.

⁵ Ba zúífúwa làa bío yínń 6a zúífúwa lè mí nńńasa wee wíoka mńten ká 6a à beé o Poole là a Baanabaasi ló, á à léeka 6a lè há huua á à búe.

⁶ Bío 6a mí nńwá nńn zńna mu, á 6a lúwa, á dó mí yara lè ho Lisitere lè ho Dèebe na lé ho Likawonii kńhń lórá cńn, lè há lórá na bámakaa há.

⁷ Bío 6a vaá dńn á 6a lan wee bue le bńn-tente bńn.

O Poole là a Baanabaasi wi ho Lisitere lè ho Dèebe yi

⁸ Nńi búí wi ho Lisitere yi á zení hńrun kará. O ton ká a lé o mùamúa, á ðńn yí varákaa yí mńn hńúu.

⁹ O kará wee jí bío ó o Poole wee bío. O o Poole fá mí yío wo yi, á mńn à bío ó o dó mí sí o *Krista yi á dà à wee weé,

¹⁰ O o wáa bío nńn wo yi pńńpń: «Líi hńń yòo muin ðńn ù zení wán.» O o nńi yéran fára mí zení wán á varákaa wá.

¹¹ Bío 6a zámáa mńn bío ó o Poole wó, á 6a bío pńńpń lè ho Likawonii kńhńsa bíoní: «Éee! Há dońńa búí lá a núpue síí á 6ueé líí bó wen.»

¹² O Baanabaasi 6a wee ve làa Zeesi, ká a Poole 6a wee ve làa Hèemèesi, lè bío ká mu lée bío na ò o Poole lé yńa bío.*

¹³ Ho Zeesi na lé 6a dońńí búí á zńi hńa wi ho lóhó níi. Dén dońńí so yankaro lé yńa 6uan 6a dńanı na 6a donkhueera lè le pńńlè á 6ueé ðńńńa ho lóhó dándá na son kòonia ho zńajńń níi. O wí ò orén lè 6a zámáa á wé mu hámu à na a Poole là a Baanabaasi yi.

[‡] 13:41 Mi loń Habakuuki vńahń 1.5 [§] 13:51 Mi loń Matíye vńahń 10.14 * 14:12 Ho Kèeesisa lè ho Oroomusa dońńa boo. Dío 6a le Zeesi lé dńn wi há búenbúen nńhń wán. Ká dío 6a le Hèemèesi dńn lè há tonkaró.

¹⁴ Bío 6a tonkarowá mí nùwā jùn zūna mu, á 6a lèekaa mí sí-zǐnia à zéeni ká 6a yí wa bío 6a le mí ì wé, à 6a fáara yóó zon 6a zāamáa t̄lahú,

¹⁵ ká 6a à bío p̄snp̄s̄n: «Éee! Minén nùpua mu, léee webio n̄on á mi wee wéráa bío ká? Warén mún lé 6a nùpua lè mí bío síi, á wee bue le bín-tente na mia le mi ko à mi díá h̄n̄n w̄n̄n-kāamāawa so, ká mi yèrémá sánsá le Dónbeení na wi f̄éé, dío léra ho wáayi, lè ho tá, lè mu yámú jumu láa bío wi mu yi búenbúen.

¹⁶ Hā p̄nna na kh̄l̄na yi, á le Dónbeení díá hā síl̄wā nùpua búenbúen á 6a bò mí síi wána.

¹⁷ Ká le j̄n̄n wee zéeni mít̄en lè mu bè-tentewá na le wee wé: Láa l̄l̄l̄úio ká le wee na ho v̄iohó mia, à ho d̄n̄l̄ó be wé se, à mi wé dí sí à sía wa.»

¹⁸ Hārī hā b̄ioní na ó o Poole là a Baanabaasi b̄ia ká à h̄eráa 6a zāamáa mu h̄amu na 6a le mí ì wé á à na 6a yi bío yi, á pá wó le l̄onbee.

¹⁹ Mu p̄āhú, à 6a z̄uíf̄uwa búii ló ho Antiosi lè ho Ikoniyuumu lórá yi á 6uara ho Lisitere yi. Lé bán lè 6a zāamáa wó le j̄ii à 6a lèekaa o Poole lè hā huua, á várá wo lóráa ho donk̄lahú, lé bío 6a wee leéka le o h̄urun.

²⁰ Bío 6a n̄i-ken̄inia ló léee d̄n̄ k̄n̄ia wo yi, ó o líi h̄n̄n, á zon ho lóhó yi. Mu tá na léee t̄n, ó or̄n à a Baanabaasi bò mín van ho D̄eebe.

O Poole là a Baanabaasi b̄n̄ia 6uara ho Antiosi

²¹ O Poole là a Baanabaasi buera le bín-tente ho D̄eebe yi, á 6a nùpua c̄èr̄èe tà wó 6a n̄i-ken̄inia. B̄n̄ m̄n, á 6a yèrémáa van ho Lisitere lè ho Ikoniyuumu yi, lè ho Antiosi na wi ho Pizidii k̄sh̄ yi.

²² Ba wee hení b̄ia tà a *Krista bío sía, á wee hení mu na 6a yi le 6a f̄ará d̄n̄, à dé mí sía o Krista yi. Ba wee bío bío ká na 6a yi: «Wa ko wa káa l̄onbee c̄èr̄èe yi à bè yi zoráa le *Dónbeení b̄éeni yi.»

²³ Ba hueekaa 6a nùpua búii 6a k̄èr̄èf̄ewa kuio lè mí dà-kéní kéní yi á wó lè 6a ya-d̄iwá. B̄n̄ m̄n á 6a l̄ù mí j̄iní à 6a fiara, á dó 6a bío o N̄h̄t̄so na 6a tà n̄on mít̄en yi níi yi.

²⁴ B̄n̄ m̄n á 6a káa ho Pizidii k̄sh̄ yi á vaá d̄n̄ ho P̄anf̄ilii k̄sh̄.

²⁵ Ba buera le Dónbeení b̄ioní ho P̄eeze lóhó yi à 6a wá j̄n̄n ho Atalii lóhó.

²⁶ Lé b̄n̄ á 6a d̄n̄ yi láráa ho won-beeni á van ho Antiosi. Lé h̄on lóhó so yi á 6a h̄ia dó 6a bío le Dónbeení s̄āmu b̄ānsō níi yi, à le s̄éeni 6a ho tonl̄ó na 6a vaá sá á ho j̄ii s̄ú bío yi.

²⁷ Bío 6a vaá d̄n̄ ho Antiosi, á 6a von 6a k̄èr̄èf̄ewa k̄úaa mín wán, á lá bío búenbúen na le Dónbeení láa ba páania wó á f̄era n̄on 6a yi, láa bío á le mín h̄eráráa ho w̄sh̄ á n̄on b̄ia ȳn̄n̄ 6a z̄uíf̄uwa yi, à bán mún d̄n̄ tà a Krista bío.

²⁸ A 6a kará dá míana b̄n̄ láa b̄ia tà a Yeesu bío lè 6a n̄i-ken̄inia.

15

Ba k̄èr̄èf̄ewa ya-d̄iwá k̄úaa mín wán

¹ Nùpua nùwā ȳn̄ búii ló ho *Zudee yi á 6uara ho Antiosi yi, á 6ueé wee k̄ar̄án b̄ia tà a *Krista bío láa b̄io ká: «Mí yí dà máa fen ká mi yí k̄úiora láa bío mu b̄oráa o *M̄oyiize l̄andá yi.»

² O o Poole là a Baanabaasi pá 6a bío, á w̄ania láa ba lè mí s̄ob̄éee mu bío yi. Mu véeni, á 6a le o Poole là a Baanabaasi, lè ho Antiosi nùpua nùwā ȳn̄ búii ko 6a va ho Zeruzal̄eemu, á vaá f̄ee ho túiá mu na a Krista tonkarowá lè 6a k̄èr̄èf̄ewa ya-d̄iwá yi.

³ A 6a k̄èr̄èf̄ewa kuure n̄on bío 6a m̄akóo wi yi le v̄éni mu bío yi 6a yi. Ba káa ho Fenisii lè ho *Samar̄ii k̄ana yi ká 6a à bío b̄io á b̄ia ȳn̄n̄ 6a *z̄uíf̄uwa wó wo yèrémáa t̄aráa le Dónbeení bío lè mí dà-kéní kéní. A mu wó sí-w̄e-beeni b̄ia búenbúen na tà a Krista bío c̄n̄.

⁴ Ba vaá d̄éeni ho Zeruzal̄eemu yi á 6a wá van 6a k̄èr̄èf̄ewa c̄n̄ á bán lè 6a tonkarowá, lè 6a ya-d̄iwá, á b̄éniá 6a yi. A bar̄én b̄en lá bío búenbúen na 6a wó lè le Dónbeení p̄anká á f̄era n̄on 6a yi.

⁵ Ká 6a *Fariz̄l̄ewa kuure nùpua nùwā ȳn̄ búii na tà a *Krista bío á h̄n̄n b̄ia: «B̄ia ȳn̄n̄ 6a z̄uíf̄uwa na tà a Krista bío ko 6a *k̄úio. O o M̄oyiize l̄andá bèr̄ó bío mún hení na 6a yi.»

⁶ A 6a tonkarowá lè 6a ya-d̄iwá k̄úaa mín wán, à loináa le b̄ioní mu yahó yi.

⁷ Ba kára mín míana. B̄n̄ m̄n ó o P̄iere líi h̄n̄n lá le b̄ioní ò o b̄ia n̄on 6a yi: «Wàn z̄awa, mí z̄ú le le Dónbeení m̄n mi léra mi t̄lahú mu míana à ì bue le bín-tente à na b̄ia ȳn̄n̄ 6a z̄uíf̄uwa yi, bèra a na à 6a j̄í le, à tà le bío.

⁸ Le Dónbeení z̄ú bío wi 6a nùpua sía yi. Le n̄on mí Hácírí 6a yi láa bío warén ȳr̄áa le bío síi, à zéeni le le tà 6a bío.

⁹ Le yí wó bío woon na wee zéeni le warén láa ba wi mín j̄úná yi. Le ceéra 6a sía, lé bío 6a tà le bío.

¹⁰ A léee webio n̄on á mi wáa wi à mi s̄éeni 6a lè ho s̄er̄ó na á wàn 6uawa lè warén wa b̄ere á yí d̄ar̄na yí s̄ó, á à kh̄uaanáa le Dónbeení j̄ii yi?

¹¹ Bùeé dé. Bío warén kánia o Nùhũso Yeesu sãamu bío yi, lé bũn òarén bío mún wórãa.»

¹² A bío wi bĩn búenbúen wó tété. Bũn mún á 6a wee jí á Baanabaasi là a Poole cón. Ba wee bío mu yéréké biowa na wee zéeni le Dónbeenĩ pánkã na le wó lè 6a níni bío yínorĩ 6a zúifũwa cón.

¹³ Bío á 6a bío vó, ó o Zaaki hĩnɔn lá le bíoni ò o bío: «Wàn zàwa, mi jí bío á ì bío.

¹⁴ Bío le Dónbeenĩ tà lora bío yínorĩ 6a zúifũwa bío hãri mu jũhũ búeéni, á lérarãa mu nĩpomu na bío sã le yi 6a tãhũ, ó o Simon* zéenia.

¹⁵ «Mu fò mín lè le *Dónbeenĩ jĩ-cúa fɛerowà bíoni, lé bío mu túara le Dónbeenĩ bíoni vũahũ yi kã síi:

¹⁶ O Nùhũso bío: «Bũn mórdén á ì bíni ì buen

á 6ueé so a *Daviide zĩi na lá tò.

Le soni na fũ á ì bíni ì hóoni,

á le è fãrá á à òn.

¹⁷ Hón pãahũ so yi á 6a nũpua na kã búenbúen,

lè hã kãna búenbúen na á ì von á hã bío sĩ miĩ á à cà a Nùhũso.†

«Hĩa kã lé o Nùhũso jĩ-cúa,

yĩa nɔn á mu biowa mu

¹⁸ bío zũrĩnanãa hãani.»

¹⁹ O Zaaki pá bíni bío: «Lé bũn nɔn á ì le mu sũaanĩ á bío yínorĩ 6a zúifũwa na yèrẽmãa bò le Dónbeenĩ yi á 6a yĩ sɛé.

²⁰ Kã mí mãhá wa túa 6a yi, á bío na 6a yi le 6a wé yĩ là le muini taa, lé bío hã tun. A pa míten ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwã yi. A yĩ là bùaa na yĩ fũaana taa. A yĩ dí cãni.‡

²¹ Hãani bĩn kã 6a nũpua wee kãrán o Mɔyĩize landá làa mín hã lórã lè mí dà-kéni kénĩ yi, á kãrán ho 6a zúifũwa kãránlò zĩni yi hã *Sabaawa búenbúen zoñ.»

Ba kèrɛtɛwa na yínorĩ 6a zúifũwa vũahũ bío

²² A 6a tonkarowà, lè 6a ya-díwã, lè 6a kèrɛtɛwa kuure wãania tò le mí ì hueeka 6a búni mí tãhũ á à dé o Poole là a Baanabaasi wán, á à tonka ho Antiosi yi. A 6a hueekaa o Silaasi là a Zude na 6a wee ve làa Baasabaasi. Ba mí nũwã jũn á bío tà a *Krista bío wee kãnbĩ.

²³ Bío kã lé bío túara ho vũahũ na 6a a bua á à varãa yi:

«Warén tonkarowà lè 6a kèrɛtɛwa ya-díwã wee tɛni minén na lé wàn zàwa na yínorĩ 6a *zúifũwa yi, bío ho Antiosi lóhó yi lè ho Siirii lè ho Silisii kãna yi.

²⁴ Wa jí á 6a nũpua búni ló wa cón, kã warén jũn yĩ tonkaa 6a, á 6ueé lũnkaa mi yilera lè mí bíoni, á mi yĩ zũ bío mi ì wé.

²⁵ Lé bũn nɔn á wa wãania tò á wa le wa à hueeka 6a búni á à tonka mi cón. Ba à bè là a Baanabaasi là a Poole na lé wàn bĩnlowà na wa wa làa sòobé,

²⁶ bán na zãania mí mukãni wa Nùhũso Yeesu *Krista tonlò bío yi.

²⁷ O o Zude là a Silaasi lé bío wa wã tonkaa mi cón, á bán míten 6uee wĩoka fɛe bío túara ho vũahũ yi á na mia.

²⁸ Warén á tò mu wán á le Dónbeenĩ Háciri mún tà mu le wa mãa jĩ sèrò mi wán mãa dà mãa khĩ. Hã landãwã na bío henia nɔn mia na mi ko mi bè yi lé hĩa kã:

²⁹ Mi wé yĩ là le muini taa. Mi yĩ dí cãni. Mi yĩ là bùaa na yĩ fũaana taa. Mi pa miten ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwã yi. Kã mi wee òn pa miten bío bũn búenbúen yi, se mu se.

Kã mi foó.»

³⁰ Bũn mún á 6a nɔn ho wõhũ bío 6a le mí ì tonka yi á 6a wã van ho Antiosi. Bío 6a vaá òn bĩn, á 6a von bío búenbúen na tà a Krista bío á kúaa mín wán, á 6a nɔn ho vũahũ mu 6a yi.

³¹ Bío 6a kãrãna ho, á 6a búenbúen zãmakaa ho bãn bíoni na henia 6a sã bío yi.

³² Bío ó o Zude là a Silaasi hĩa lé 6a jĩ-cúa fɛerowà búni, á 6a karã bĩn mãna lè mín zàwa kèrɛtɛwa, á henia 6a sã, á 6a wĩoka yĩ ho pánkã.

³³ Ba dá dóka mí yi ho Antiosi yi. Bũn mún á 6a dó 6a cãawése, á bán le 6a bè wã-tente, á 6a díã 6a á 6a yèrẽmãa van bío tonkaa 6a cón,

³⁴ [S]

³⁵ ò o Poole là a Baanabaasi karã ho Antiosi yi. A 6arén làa bío tà a Krista bío cèrɛe búni wee kãrán 6a nũpua, á wee bue o Nùhũso bíoni.

O Poole là a Baanabaasi saawaa mín yi

* 15:14 Simon: Le lé o Piere zúifũmu yèni na có nɔn wo yi. Kã dío 6a le Piere dén lé o Yeesu có le. † 15:17 Mi lorĩ Amosi vũahũ 9.11-12 ‡ 15:20 Mi lorĩ Lérò vũahũ (Exode) 34.15-16; Levii nũwã vũahũ (Lévítique) 18.6-23; 17.10-16 § 15:34 Le Dónbeenĩ bíoni vɛnna búni yi á bío kã lé bío túara sã le bíoni mu jii: «Kã a Silaasi wón le mí ì kèni bĩn.»

³⁶ Wizoóni bío yɛn bɛn mɔ́n, ó o Poole bíá nɔn o Baanabaasi yi: «Wa bɛnì tɛ há lórá búenbúen na wa buera le Dónbeenì bíonì yi, à búɛkí wán zàwa kèrɛ́tɛwa à lorì le 6a bío wó kaka.»

³⁷ O Baanabaasi lá wi ò o fé o Zán na 6a le Maaki à bèráa.

³⁸ Ká a Poole màhá yí tà a féro, lé bío ó o bɛnía 6a mɔn ho Pánfilii kòhɛ́ yi, á yi bɛnía yí sá tonló làa ba.*

³⁹ Wáaní na here kɛra 6a páahú mu bío yi, fúaa 6a saawaa. O o Baanabaasi fó a Maaki á 6a lá ho won-beenì à 6a nɔn ho Siipere kòhɛ́.

⁴⁰ O o Poole wón 6èn léra a Silaasi. Sáni ò o lén, á 6àn zàwa kèrɛ́tɛwa kàràfáa wo o Nùhɛ́so yi.

⁴¹ O káa ho Siirii lè ho Silisii kána yi, á wee séení 6a kèrɛ́tɛwa kuio à 6a sladéro o Krista wíoka fàrá tɛn.

16

O Poole fó a Timotee á 6a bò mɛn

¹ Bɛn mɔ́n ó o Poole wá van ho Dɛɛbe lóhó, á ðɛn bɛn vannáa ho Lisitere lóhó. Nii 6úí na 6a le Timotee na tà a *Krista bío á wi ho lóhó mu yi. O lé o zúífú hɛnzoró na lé o kèrɛ́tɛ háa á te mí za. Ká 6àn maá lé o *Kɛɛɛkí nii.

² Ba kèrɛ́tɛwa na wi ho Lisitere lè ho Ikoniyuumu lórá yi á wee wíoka a yèni.

³ O Poole lá wi ò o fé o à 6a wé páani bè mɛn. O o le 6a kúii wo 6a *zúífúwa na wi bɛn bío yi, lé bío 6a búenbúen zú mu le 6àn maá lé o Kɛɛɛkí nii.

⁴ Há lórá búenbúen na 6a wee káa yi, á 6a wee bío bío 6a tonkarowá lè 6a kèrɛ́tɛwa ya-ðiwá wáania tò wán ho Zeruzalɛmu yi á na bíá tà a Krista bío yi, ká 6a à bío na 6a yi le 6a wé bè mu yi.

⁵ Ba kèrɛ́tɛwa kuio wíokaa fàrá ðɛn, á sladéro o Krista yi wi, á bíá tà a Krista mu bío wee dé wán làa wizoóni.

Le Dónbeenì le o Poole lén va ho Maseduana

⁶ Le Dónbeenì Hácíri hò 6a le 6a yí vaá bue le Dónbeenì bíonì ho Azii kòhɛ́ yi. A 6a káa ho Firizii lè ho Kalasii kána yi á wá.

⁷ Bío 6a vaá ðɛn ho Mizii kòhɛ́ jii á 6a le mí i va ho Bitinii kòhɛ́ yi á à lorì. Ká a Yeesu Hácíri màhá yí nɔn mu wòhú 6a yi.

⁸ A 6a wáa káa ho Mizii kòhɛ́ yi á lion ho Torowaasi lóhó wonna ðɛnnii.

⁹ Ho tɛnàahú á bío 6úí zéenia mɛten là a Poole. O mɔn ho Maseduana kòhɛ́ nùpue 6úí ò o muina ðɛn á wee fio wo ká síi: «Buen ho Maseduana yi á 6uee séení wen.»

¹⁰ Mí lahó yi á wa ðɛnia wee cá bío wa á wé wé á à varáa ho Maseduana, lé bío wa wáa zú le lé bɛn á le Dónbeenì von wen le wa vaa bue mí bɛn-tente à na ho kòhɛ́ mu nùpua yi.

Ho Filipu yi, ó o háa na 6a le Lidi tà a Nùhɛ́so bío

¹¹ Wa zon ho won-beenì ho Torowaasi yi á téréna van ho Samotaraasi kòhɛ́ na mu nɔmu kɛnía yi. Mu 6àn tá na lée tɛn, á wa van ho Niapoliisi lóhó.

¹² Lé bɛn á wa ðɛn yi vannáa ho Maseduana kòhɛ́ sɛn-kéni na bío sá ho Oroomu yi 6àn ló-beenì na 6a le Filipu. Ho Oroomusa cèrɛɛ hla kará ho lóhó mu yi. Hón lóhó so á wa wó wizoóni bío yɛn yi.

¹³ Ho *Sabaa zon, á wa hɛnɔn ló ho donkɛ́ahú á wá lion ho vùhú jii, le nún-sí á wa líí yí 6a *zúífúwa fioró lahó bɛn. Wa líí yí 6a háawa 6úí à 6a kúaa mɛn wán, á wa kará tà há láakáwá làa ba.

¹⁴ Ba háawa mu nì-kéni 6a le Lidi. O wee lé ho Tiatiire lóhó yi, á wee duan lè há pɛnsò-muna na yáwá here. O wee kɛnbi le Dónbeenì. O kará wee tántá mí jikɛ́nna wa bíonì yi, ó o Nùhɛ́so wó ó o wíokaa wee jí bío ó o Poole wee bío sese.

¹⁵ Orén lè mí zii nùpua á 6a bátízera. Bɛn mɔ́n ó o bíá bío ká á vonnáa wen: «Ká mi wee leéka le 1 tà a Nùhɛ́so yi bío bon, á mí 6uee làa 1 zii.» O o ðɛn lan wen fúuu á wa tà van.

Blo wó ho Filipu kásó zii yi

¹⁶ Wizonle 6úí, ká wá wee va ho fioró lahó yi, á ton-sá háa 6úí na lé o tɛhánii 6uee sá wa yahó. O wee yí wári cèrɛɛ ho tɛnlo mu bío yi á na mí júnása yi.

¹⁷ O bò warén là a Poole mɔ́n, á wee bío pɛnɔn ká síi: «Ba nùpua na ká lé le Dónbeenì na dà mu bío búenbúen wán ton-sáwá. Ho wòhú na wee káni 6a nùpua lé hón bío 6a wee bue à na mia.»

* 15:38 Mi lorì Bè-wénia 13.13

¹⁸ Wizooni cèrèe yi ká lé bñn ó o háa mu wee wé. Fúaa o Poole síi cá cá, á yèrémáa bía nñn o cíná na ó o wee sáráa yi: «Le ì bío mu na foñ: O Yeesu yèni pánká yi, à ù lén día a háa mu lònbió.» Mí lahó yi ó o cíná dèenía wá día a háa.

¹⁹ Bío ó o háa mu núnáa mñn à bío ó o lá wee yi na 6a yi á nùhù wáa 6ó, á 6a wiira a Poole là a Silaasi vannáa ho pánká 6ansowá cón 6a zámáa femínló lahó yi.

²⁰ Ba 6uan 6a vannáa bán na lé ho *Oroomusa tiiá fèerowá cón, á 6a bía: «Ba nùpua na kà ñn wee kánká wa lóhó. Barén lé 6a *zúífùwa,

²¹ à warén na lé ho Oroomusa á 6a máhá wee kárán lè mu bè-wénia 6úii na wa làndá le wa yi wé.»

²² A 6a zámáa mún sía cá a Poole là a Silaasi yi. A 6a tiiá fèerowá le 6a ten 6a sía, á 6a le 6a ha 6a lè há finfoóní.

²³ Bío 6a han 6a vó, á 6a kúaa 6a ho kásó yi, á 6a henía mu nñn o paro yi le o pa 6a yi sese.

²⁴ Bío ó o paro já bñn ká síi, ó o 6uan 6a zoó kúaa ho kásó zii fíkshù, á kúaa há súrukúwa 6a zení yi.

²⁵ Bío ho tá wá waá sanká à mání, ó o Poole là a Silaasi wee fio ká 6a à khòoní le Dónbeení. A 6a kásósa na ká wee jí 6a cón.

²⁶ Yio 6ueé tí à ho tá zà lè mí sòobéé, á dèkio ho kásó zii. Há wonna 6úen6úen dèenía hénkaa, á 6a kásósa 6úen6úen zúakuaríwá feera.

²⁷ O o paro sína. Bío ó o mñn à ho kásó zii zúapíní hénkaa, ó o wee leéka le 6a kásósa 6úen6úen lùwa, ó o dò mí khà-tóní le mí ì 6úte lè mítén.

²⁸ O o Poole wáamaa pánpón o wán: «Yí yáa ùten. Wa 6úen6úen wi hen.»

²⁹ O o paro le 6a 6uen lè mu khoomu. A 6a 6uan mu 6uararáa ó o fó ó o bánbáa waá zon le zí-za yi ká a wee zà lé le zánii, á zoó búrá a Poole là a Silaasi tá.

³⁰ Bñn món ó o fó 6a lóráa ò o tùara 6a yi: «Minén nùpua mu, lé mu yén á ì ko à ì wé à fennáa?»

³¹ A bán bía nñn wo yi: «Tà a Nùhùso Yeesu bío, á ùnén lè ù zii nùpua á à fen.»

³² A 6a bía a Nùhùso bío nñn orén là a zii nùpua 6úen6úen yi.

³³ Ho tñnahù mu yi, ho pàahù dà-kéní kéní mu yi, ó o nii fó 6a waá seera dokuaa. O orén lè mí zii nùpua 6úen6úen á 6a dèenía bátízera.

³⁴ Bñn món ó o fó a Poole là a Silaasi yòoraráa mí zii, á yòò nñn mu bè-díni 6a yi. O nii mu lè mí zii nùpua 6úen6úen sía wan, lé bío 6a tà le Dónbeení bío.

³⁵ Bío ho tá tñn, á ho Oroomu tiiá fèerowá tonkaa 6a nùpua le 6a vaa bío le yia wee pa ho kásó zii yi à kúia 6a nùpua mu le 6a lén.

³⁶ O o paro 6ueé bía mu nñn o Poole yi ká síi: «Ba tiiá fèerowá á nñn le jii le 6a kúia mia. Mí wáa dà a lé á à lén làa héerá»

³⁷ Ká a Poole máhá bía nñn bíi 6a tonkaa yi: «Warén na bío sá ho Oroomu yi á 6a han 6a zámáa yio yi á 6a yí cífio wen làa bío mu lá ko mu wéráa, á 6uan wen waá kúaa ho kásó yi. A 6a wáa ñn ñn le mí ì kúia wen ká mu sá máa jí. Bñn leeé bío na yí dà máa wé. Mí vaa bío le 6arén mítén 6uen 6uee kúia wen.»

³⁸ A bán bínía waá bía mu nñn ho Oroomu tiiá fèerowá yi. Bío 6a já le o Poole là a Silaasi á bío sá ho Oroomu yi, á 6a zónkaa.

³⁹ A 6a wáa 6uara 6ueé bía nñn 6a yi le mí wó khon. Bñn món á 6a kúaará 6a, á 6a yankaa 6a le 6a lé ho lóhó yi à lén.

⁴⁰ Bío ó o Poole là a Silaasi ló ho kásó yi, á 6a wá van o Lidi zii. Ba mñnka mín záwa kèrétléwa wán, á henía 6a sía. Bñn món á 6a wá.

17

O Poole là a Silaasi wá van ho Tesaloniiiki lóhó

¹ O Poole là a Silaasi ló le ho Anfipoliisi le ho Apolonii lórá yi á waá ðannáa ho Tesaloniiiki. Ho lóhó mu á 6a *zúífùwa káránló zii wi yi.

² O o Poole wá van bñn làa bío ó o lá wee wé wéráa mu. Orén lè 6a nùpua na bñn wáanía le Dónbeení bioní vùahù bioní wán há *Sabaawa bío tñn na sá mín yi.

³ O wee zéeni há bioní mu yara làa ba, le mu tiiara ho vùahù mu yi le yia le Dónbeení mñn léra ko ò o lò be, á hí, á vée. O wee bío na 6a yi: «O Yeesu mu na á ì wee bío bío làa mia, wón lé *Yia le Dónbeení mñn léra.»

⁴ Ba nùwá yèn 6úii tà mu yi, á léera là a Poole là a Silaasi. Ho *Kerèesisá cèrèe na wee kónbi le Dónbeení á mún tà 6a bío á wee bè làa ba, le 6a háawa cèrèe 6úii na níni se mún.

⁵ Ká 6a zúífùwa á le yandee máhá sú mu bío yi. A 6a hínñn cónkaa 6a ní-kora nùwá yèn 6úii há 6onfúaa yi á kúaa mín wán, á súkúra 6a zámáa séenía, á kánkáa lè ho lóhó ñnía. Ba fiira van o Zasñn zii á wá waá zoó cá a Poole là a Silaasi á à léráa ho lóhó nùpua na kúaa mín wán yahó.

⁶ A bío 6a zoó khon 6a yi, á 6a fó a Zasñn làa bíá tà a *Krista bío nùwā yen 6úi á lóráa ho lóhó tũíá fεεrowà cǎn, á 6a wee bío pǎnpǎn: «Ba nùpua na ká hεera kánkáa 6a nùpua há lùá 6úen6úen yi lè mí káranló. Ba mún wáa 6ueé dñn hen,

⁷ ó o Zasñn tà á 6a làara a wán. Ba 6úen6úen yí máa tà bè 6a bá-zàwa bεε Sezaare làndá yi. Ba le bεε 6úi wi á yèni 6a le Yeesu.»

⁸ Há bíoní mu á cǎna 6a zāamáa lè ho lóhó tũíá fεεrowà sía.

⁹ O Zasñn làa bíá tà a Krista bío á saánia le wári na 6a ko 6a saáni á 6a díá 6a.

O Poole là a Silaasi wá van ho Beeree

¹⁰ Ho tá hǎnǎi, á 6a kèrètíewa na bǎn dεénia le o Poole là a Silaasi lé à lén va ho Beeree lóhó. Bío 6a vaá dñn bǎn á 6a wá van 6a zúifúwa káranló zii yi.

¹¹ Ba zúifúwa na 6a vaá yú bǎn á wee tà hén mí yiwa á po bíá ho Tesaloniiki lóhó yi. Ba tà ná le Dónbeení bíoní sese. Làa wizooní ká 6a wee káran le Dónbeení bíoní sese, á lorí le bío ó o Poole wee bío so bon le.

¹² Bíá tà a Krista bío 6a tǎhú á boo. Ho Kerεεsisa tǎhú, á 6a háawa na nǎni se cèrèe lè 6a báawa cèrèe á mún tà a Nùhúso bío.

¹³ Ká bío ho Tesaloniiki zúifúwa ná ó o Poole wee bue le Dónbeení bíoní ho Beeree yi, á 6a wá 6uara bǎn á tǎn 6ueé kánkáa hón lóhó so nùpua, á lúnkaa 6a yilera.

¹⁴ A 6a kèrètíewa dεénia le o Poole hǎni lén à dé mí yahó lè mu yámú jumu cǎn. O o Silaasi là a Timotee bǎn kará ho Beeree yi.

¹⁵ Bíá bò là a Poole á lεénia wo fúuu fúaa ho Ateena lóhó. Bío 6a le mí i bíni á à va ho Beeree, ó o Poole háanía 6a le 6a vaa bío le o Silaasi là a Timotee bǎnbá ná mí món 6uen fúafúa.

O Poole ni-cúa na ó o fεera ho Ateena yi

¹⁶ Páahú na ó o Poole wi ho Ateena yi á pan o Silaasi là a Timotee, ó o mǎn à ho lóhó mu sú lè há dofi-kansiwá, á mu wee vá a yi.

¹⁷ O wee wáani lè 6a *zúifúwa làa bíá yǎnǎi 6a *zúifúwa na wee 6úaaní le Dónbeení na ó o wee yí 6a káranló zii yi. Làa wizooní ká a wee wáani lè 6a nùpua na ó o wee yí 6a fεmǎnlo lahó yi.

¹⁸ Ba Epikuríewa* lè 6a Sitoyisíewa† nùwā yen mún wee 6uee wáani làa wo. Ba 6úi wee tũaka mún yi ká sǎi: «O dǎn bíoro mu, lée webio ó o yáá dñn wee bío ká.» Ba 6úi bǎn bèn le: «Mu ka lón dofi-vio bío ó o wee bue.» Ba wee bío bǎn lé bío ó o Poole wee bío o Yeesu bío, lè ho vèeró bío.

¹⁹ A 6a 6uan wo vannáa ho lóhó tũíá fεεrowà cǎn, á 6a bíá nǎn wo yi: «Mu bè-finle na á ũ wee káran lè 6a nùpua á fo dá a zéeni yahó làa wen le?»

²⁰ Bío wa wee ní ká lée bè-fla wa cǎn, á wa wi á wa zúri mu kúará.»

²¹ A bío ho Ateenasá 6úen6úen lè mí káyáwá 6èn wa lè mí sòobéε lè mu bè-fla na wee wé 6án ná lè mu láakáwá tǎrò.

²² O o Poole wáa líi hǎnǎn yòó dñn ho lóhó tũíá fεεrowà yahó ó o bíá: «Ateenasá, i mǎn mu le há dofiina 6úaaníló bío 6εntǎn wi mia làa sòobéε.

²³ Lé bío á i hεεkaa mí lóhó yi á mǎn mu bíowa na mí sonka mí dofiina 6úaaníló bío yi. I yáá pá mǎn le muini yeení lahó 6úi á bío ká lé bío túara le wán: «Dofini na á nùpue yí zú.» Awa! A bío mí wee 6úaaní ká mí yí zú mu, lé bǎn á lnén 6uara wá 6ueé zéeni làa mia.

²⁴ Le Dónbeení na léra ho dímǎná lè mu bíowa na wi ho yi 6úen6úen, na lé ho wáayi lè ho tá Nùhúso, á yi máa zoo kεeni há zǎni na 6a nùpua wee so mítén na le yi.

²⁵ Le mǎkóó mia á nùpue wé bío 6úi na le yi. Lerén lé dío wee na le mukǎni 6a nùpua yi, lè mu bío 6úen6úen.

²⁶ Le dñn o nùpue ni-kéni wán á léraráa há síiwá nùpua 6úen6úen hεera bǎraka ho tá wán, á wáana 6a kána súa, á fúuana há pǎnna jǎni dñnia.

²⁷ Le Dónbeení wó ká sǎi bèra a na á 6a nùpua cǎnka le. Hǎri ká 6a wee hεe vǎn cáraa le, jǎn-sí 6a á yi le. Tũíá poni, le Dónbeení yí khèra lè wa ni-kéni kéní.

²⁸ «Lé bío wa mukǎni ló lerén lé dío níi yi. Lé lerén nǎn wa wee dǎn varákaráa.» Mí len-béwá 6úi yáá mún bíá mu wéréwéré ká sǎi: «Wa lé le zàwa.»

²⁹ A bío wa lé le zàwa, á wa yí ko á wa tée le Dónbeení làa sǎnú táá wári táá huua kansiwá hùtu, bǎn na 6a nùpua kará lon mí yiwa á wó mítén.

* **17:18** Epikuríewa: Ba lé ho Kerεεsi kǎhú bè-zúrílo 6úi na lé o Epikuure ni-keninia. Ba wee cá bío 6a a wé ká le lónbee máa yí 6a. Ba wee leéka le ho dímǎná bío 6úen6úen lè ho wé fεraa mín. † **17:18** Sitoyisíewa: Ba lé ho Kerεεsi kǎhú bè-zúrílo 6úi na 6a le Zenǎn ni-keninia. Ba wi 6a zúri bío ho dímǎná bíowa wee wérrá, á wi 6a yí le sí-hebúee á sǎnsá le lónbee lè mí síiwá 6úen6úen.

³⁰ Hã p̄nna na 6a nùpua fù yí zū mu b̄io yi, b̄in le Dónbeenĩ w̄aa yí máa lorí yi ho zuia. B̄io ká wán á 6a nùpua 6úen6úen lé b̄ia le wee ve hã lùà 6úen6úen yi, le 6a yèrè má mí yilera lè mí wárá.

³¹ Wizonle dà-kéní 6úí lé ðio le Dónbeenĩ bàrá, ò o nùpue na le lera à cítí ho ðim̄j̄ná 6úen6úen lè ho térénló. Le vèenia o nùpue mu, à zéení lè 6a nùpua le orén lé yia le lera ò o f̄i le cítí mu.»

³² B̄io 6a j̄á ò o Poole wee b̄io ho vèeró b̄io, á 6a 6úí wee yáa mí j̄iní yi na a yi. Ba 6úí 6èn wee b̄io: «À ù b̄ioní mu j̄iló á wa à pa làa p̄n-veere.»

³³ Lé b̄in wán ó o Poole 6èn wà ò o ðia 6a.

³⁴ Ká 6a nùwá yèn 6úí bán pá bò a Poole yi, á tà a *Krista b̄io. O 6úí lé 6a t̄iá f̄erowá n̄i-kéní na 6a le Denii, là a hã 6úí na 6a le Damariisi, à pá b̄iní séení 6a 6úí.

18

O Poole van ho Korente

¹ B̄in m̄ón ó o Poole ló ho Ateena yi á van ho Korente* lóhó yi.

² O vaá fò mín làa zúifù n̄i 6úí na 6a le Akilaasi b̄in. O n̄i mu ton ho k̄sh̄ na 6a le P̄n yi. Orén lè mín hã Pirisiye ló ho Italii k̄sh̄ yi á 6uara ho Korente yi yí miana, lé b̄io ho *Oroomu bá-zàwa b̄é Koloodo n̄on le j̄ii le 6a *zúifùwa 6úen6úen lé ho Oroomu lóhó yi. O o Poole wá van 6a c̄n.

³ A b̄io ó orén làa ba tonló lée dà-kéní, á 6a w̄aa páania kará wee b̄i hã s̄onna na wee tá lè hã b̄ukúwá.

⁴ Hã *Sabaawa lè mí dà-kéní kéní yi ó o Poole wee wé lá le b̄ioní 6a zúifùwa k̄aránló z̄i yi, á wee cà ò o b̄io 6úe 6a zúifùwa lè ho *Ker̄esisa j̄úná.

⁵ B̄io ó o Silaasi là a Timotee ló ho Maseduana yi 6ueé ðn, ó o Poole yahó w̄aa sá le Dónbeenĩ b̄io zéeníló mí ðon, á wee b̄io mu wéréwéré na 6a zúifùwa yi le o Yeesu lé *Yia le Dónbeenĩ m̄on lera.

⁶ Ká 6a zúifùwa mu mahá pá a b̄io á 6a wee là a, ó o Poole p̄ur̄inna mí s̄-z̄inia kh̄nkh̄n̄i kúaa 6a wán† ò o b̄ia n̄on 6a yi: «Hen ká mí v̄nun, se mu lé minén mí b̄ere á mu ló yi. Nùpue máa túa mí b̄io làa mí. B̄io ká wán á ī w̄aa à va bla ȳn̄ar̄ 6a zúifùwa c̄n.»

⁷ O o ló b̄in á wá van n̄i 6úí na 6a le Titiyuusi Zusituusi c̄n. O n̄i mu wee k̄nbi le Dónbeenĩ, á z̄i w̄i 6a zúifùwa k̄aránló z̄i n̄s̄aní.

⁸ Ba zúifùwa k̄aránló z̄i j̄uh̄so na 6a le Kirisipuusi lè mí z̄i nùpua 6úen6úen á tà a N̄uh̄so b̄io. A ho Kor̄entesa c̄er̄e na j̄á a Poole b̄ioní á mún tà a N̄uh̄so b̄io á 6a b̄átizera.

⁹ Ho t̄naah̄ 6úí yi, ó o N̄uh̄so zéenia m̄iten là a Poole, á b̄ia n̄on wo yi: «Yí z̄n̄ b̄io 6úí. Yí wé t̄t̄é, wé b̄io ká ũ wá.

¹⁰ Inén w̄i làa fo á nùpue na dà a s̄ansá fo á à 6̄ooní yi wón m̄ia, lé b̄io 6a nùpua na b̄io s̄a m̄i á boo ho lóhó na ká yi.»

¹¹ O Poole wó le l̄ulú-kùure lè mí sanká ho Korente yi, á k̄arána 6a nùpua b̄in lè le Dónbeenĩ b̄io.

¹² B̄in m̄ón á ho Oroomu n̄i Kaliyon á 6a bàrá ho Akayii k̄sh̄ j̄uh̄ wán. Lé b̄in páah̄ á 6a zúifùwa lò a Poole wán. Ba w̄iira a 6uan vannáa le cítí f̄iní,

¹³ à 6a wee b̄io: «B̄io ó o n̄i na ká le 6a nùpua wé 6uainánáa le Dónbeenĩ á w̄i mí ðon làa b̄io á wa làndá le mu wéráa.»

¹⁴ B̄io ó o Poole le mí zoó b̄io, ó o Kaliyon kúio o j̄ii ò o wee b̄io lè 6a zúifùwa: «Minén zúifùwa, mu lá lée wékhe 6úí na 6úaa táá bè-vio 6úí na wa làndá hò á ī lá à tà á à j̄i mí c̄n làa b̄io mu lá ko mu wéráa.

¹⁵ Ká b̄io mu lé hã b̄ioní, lè hã yènnáa, lè mí k̄urú làndá b̄io, á lé minén m̄iten ko à mi lorí mu yahó yi. Inén máa f̄i h̄n̄ t̄iáwá so s̄i 6án cítí.»

¹⁶ O o le 6a lén.

¹⁷ A 6a 6úen6úen w̄aa w̄iira a Sositeena na lé 6a k̄aránló z̄i j̄uh̄so á wee ha le cítí f̄iní. O o Kaliyon c̄èk̄è ò o yí dó mí j̄ii 6a yi.

O Poole b̄inla van ho Antiosi

¹⁸ O Poole pá kará dá dóka mí yi ho Korente yi. B̄in m̄ón ó o ðia mín zàwa k̄er̄t̄ewa ò o wá van ho Sankeree lóhó wonna ðinní. S̄áni ò o zo ho won-beení ó o n̄on mí j̄uh̄ á 6a

* **18:1** Korente: Ho lé ho Akayii k̄sh̄ ló-beení. O Poole páah̄ ká ho n̄ipomu boo làa s̄òob̄é. Ho yèni h̄ta wee lé ho há-fénlò lè ho bá-fénlò lè mí s̄iwa na wee wé ho yi b̄io yi. † **18:6** Mi lorí Matiye vuah̄ 10.14

leera, lé bío ó o lá dó mí jii nòn le Dónbeení yí bío búí dání yí.[‡] O orén là a Pirisiye lè mín báa Akilaasi á zon ho won-beení á vannáa ho Siirii kǎhú.

¹⁹⁻²¹ Bío 6a vaá dǎn ho Efɛɛze yí, ó o Poole wà van 6a *zúífùwa kàránlò zlí yí, á vaá zoó wee wǎaní làa ba. Ba flora a le o cáaka cúa-yen, ó o yí tà. O o bía bío kà nòn 6a yí á wà díaràa 6a: «Ká le Dónbeení tà á ì ì va ká ì ì biní ì buen mí cǎn.» O o Poole zon ho won-beení ho Efɛɛze yí á wà ò o día a Pirisiye là a Akilaasi.

²² Bío 6a vaá dǎn ho *Sezaaree lóhó, ó o ló van ho Zeruzaleemu, á vaá tɛnía 6a kèrɛtɛwa kuure yí. Bún mǎn ó o wà van ho Antiosi.

²³ O cáakaa yú bín á bò yí wàráa. O káa ho Kalasii lè ho Firizii kána yí, á wee hení 6a kèrɛtɛwa búenbúen sía le Dónbeení bío yí.

O Apoloosi van ho Efɛɛze lè ho Korente

²⁴ Zúífù búí na 6a le Apoloosi á 6uara ho Efɛɛze yí. O wee lé ho Alekisándiri lóhó yí. O lé o núpue na zú há bióní. O mún zú le Dónbeení bióní vùahú bióní làa sòobɛɛ.

²⁵ Ba kàránna a là a Nùhúso wǎhú bío. O nòn mítén á wee bue ká a zéení bío ó o Yeesu bío wóràa binbirí à na 6a núpua yí. Ho *bátɛɛmù bío dání yí, ó o Zán bátɛɛmù bío na 6a kàránna làa wo lé bún mí dòn ó o zú.

²⁶ O wee bío 6a *zúífùwa kàránlò zlí yí ká a poní séra. Bío ó o Pirisiye là a Akilaasi ná a bióní, á 6a fó a, á wiokaa zéenia le Dónbeení wǎhú bío binbirí á nòn wo yí.

²⁷ Bún mǎn ó o Apoloosi wi ò o va ho Akayii kǎhú, á 6àn zàwa kèrɛtɛwa henía o síi mu bío yí. Ba yáá túara ho vùahú tonía nòn bíá tà a *Krista bío na wi ho kǎhú mu yí, le ká a Apoloosi mu vaá dǎn 6a, á 6a 6ua a sese. Bío ó o vaá dǎn bín á le Dónbeení sáamu wó ó o séeenia bíá tà a Krista bío làa sòobɛɛ.

²⁸ O jii-cúá na ó o wee lá búenbúen á 6a zúífùwa yí máa dání bío bío búí dání yí. O wee ðín le Dónbeení bióní vùahú bióní wán á zéenináa mu wéréwéré na 6a yí le o Yeesu lé *Yía le Dónbeení mon léra.

19

O Poole van ho Efɛɛze

¹ Páahú na ó o Apoloosi wi ho Korente yí, ó o Poole lá ho wǎhú na ló há 6útaa yí á van ho Efɛɛze. Kèrɛtɛwa núwá yen búí ó o vaá yú bín,

² ó o túara 6a yí: «Páahú na mi tà a *Krista bío á mi so yú le Dónbeení Hácírí le?» A 6a bíá nòn wo yí: «Wa yáá ðín yí ná Dónbeení Hácírí bío yí mǎn.»

³ O o Poole bínía túara 6a yí: «Ó, o, á lé ho *bátɛɛmù yén á mi yú?» A 6a bíá: «Lé o Zán bátɛɛmù.»

⁴ O o Poole wáa bíá: «O Zán hía wee bátízé bíá wee tà yèrémá mí yilera lè mí wárá, á wee bío là a *Isirayɛle nípomu le 6a tà yíá wà a buen orén mǎn bío, o Yeesu.»

⁵ Bío 6a ná hǎn bióní so vó, á 6a tà ó o bátízéra 6a o Nùhúso Yeesu yèni yí.

⁶ O o Poole bò mí níní 6a wán, á le Dónbeení Hácírí lion 6a wán. A 6a wee bío há síi-vió bióní, á wee fɛɛ le Dónbeení jii-cúá.

⁷ Ba núpua mu búenbúen á á yí píró jún síi.

⁸ O Poole yí máa khí 6a zúífùwa kàránlò zlí yí. Píina bío tǎn ká lé bín ó o wee 6uee bío yí ká a poní séra. O wee bue le *Dónbeení béeení bío, á wee cà á bíá wee jí a cǎn á tà mu yí.

⁹ Ká 6a búí mahá tun mí yiwa, á pá le mí máa tà a Yeesu bío, á wee zúatka a Nùhúso wǎhú yí 6a zámáa yí yí. O o Poole fó bíá tà a Krista bío á wàráa ò o día 6a. Làa wizooní búenbúen ká a wee 6uee wáaní lè 6a núpua o Tiranuusi kàránlò zlí yí.

¹⁰ O wó mu á dǎn há lúluúo bío jún. Lé bún nòn á 6a zúífùwa làa bíá yínórí 6a zúífùwa na wi ho Azii kǎhú yí búenbúen á jánána o Nùhúso bío.

O Sevaa zàwa núwá hɛjun bío

¹¹ Le Dónbeení wee wé mu yéréké bè-beera là a Poole níi.

¹² Hári há sí-zínía lè há nín-kéníwá na dǎn o Poole sánía á 6a wee bè 6a vánvárowá wán á 6a wa, á 6a cínáwa lé bíá 6a wi yí.

¹³ *Zúífùwa núwá yen búí na wee hɛɛ léka há lùá yí á ná 6a cínáwa lén bíá 6a wi yí, á mún le mí ì wé è lon ká mí dá a ná 6a là a Yeesu yèni pánká. Ba wee bío lè 6a cínáwa ká síi: «Mí lé là a Yeesu yèni pánká, yíá ó o Poole wee bue bío.»

¹⁴ Bíá wee wé mu lé o zúífù níi na 6a le Sevaa na lé 6a yankarowá nùhúso beení zàwa núwá hɛjun.

[‡] **18:18** Mi loní Miló vùahú (Nombres) 6.1-21. Ba zúífùwa cǎn ká yíá fù wé dó mí jii le mí ì wé bío búí á à na le Dónbeení yí, á 6ánsò jùhú á fohú máa bíní bè wán. Ká ho páahú na ó o wee leéka bío á jii sú, ò o mahá lɛɛ mí jùhú.

¹⁵ Ká a cíná màhá bíá nɔn 6a yi: «O Yeeseu á ĩ zū, á mún zū a Poole. Ká minén bèn lé 6a yén?»

¹⁶ O o nni na ó o cíná wi yi á zon 6a wán, á dàrina 6a, á han lè mí sòobéé 6óoníkkaa yi á 6a lùwa ló le zii yi mí káamáa.

¹⁷ Ho Efeze zúífúwa làa bíá yínɔn 6a zúífúwa 6úen6úen jíá bío wó, á 6a 6úen6úen zána, á wiokaa wee kɔnbi o Núhúso Yeeseu yèni.

¹⁸ Bíá tà a *Krista bío cèrèe 6úíí wee 6uee bío á zéeni bío 6a wó ká mu yí se wéréwéré 6a zámáa yío yi.

¹⁹ Mu nín-símú wérowà cèrèe á 6uan mí vónna á 6ueé cíná 6a núpua 6úen6úen yahó. Ba catio há vónna mu yáamu, á mu yú wén-hāani* muaaseé 6úarà-jun làa píru.

²⁰ Lé ká sii ó o Núhúso bíoníí wee ben fèráa há lùà ká le wá. Le 6àn pánká á 6a núpua wee mi.

O Demtiriyuusi bioní na ó o kánkáa ho Efeze yi

²¹ Ká bñn bíowa so 6úen6úen wó khfina, ó o Poole le mí í káa ho Maseduana lè ho Akayii kána yi á à va ho Zeruzalemu. O wee bío bío ká mí yi: «Hen ká ĩ vaá dñn bñn, á ĩ mún ko á ĩ dà ho *Oroomu.»

²² O o tonkaa o Timotee là a Erasiite na làa wo wee séení mín le 6a va ho Maseduana, ó orén mí beere wón kará dóka mí yi ho Azii kshú yi.

²³ Mu páahú ò o Núhúso wshú bío á kánkáa 6a núpua dàkhfina ho Efeze yi.

²⁴ O donkhue-sí-pá 6úí na 6a le Demtiriyuusi á hía wi ho Efeze yi. Orén lé yia wee pá a dofiní há-nii Aatemiisi† zí-beení 6àn bè-záwa lè le wén-hāani. Bíá wee sá a cón á wee yi le wári na boo mu bío yi.

²⁵ Wizonle 6úíí ó o nni mu von mí ton-sáwá làa bíá làa ba tonló le mí í wé dà-kéní á kúaa mín wán, ò o bíá nɔn 6a yi: «Minén núpua mu, mí zū mu kénkén le lé ho tonló na ká bío yi á wa nii bío wee déráa wán.

²⁶ Háya! O o nni mu na 6a le Poole bío na ó o wee wé á mi wee mi, á wee jí. O wee bío le há dofi-kansiwa na 6a núpua wó mítén á yínɔn dofiina. A 6a núpua cèrèe tà a bío ho Efeze yi. Hári ho Azii kshú núpua ó o vó ká cínú.

²⁷ Mu wá làa bñn, á wa tonló yèni á à yáa. Mu yínɔn bñn mí dòn. Wa dofiní há-nii Aatemiisi zí-beení na 6a son nɔn wo yi á bío júhú mún máa kéf. Orén mí beere á bío mún máa bñn máa wé here 6a núpua yi. Wón na á ho Azii kshúsa lè ho dñmíná núpua 6úen6úen wee 6úaaní.»

²⁸ Bío 6a jíá há bíoní mu, á 6a sía cá, á wee wāamaka ká 6a a bío: «Ho Efezeses Aatemiisi léé dofiní há-beení!»

²⁹ Ho lóhó núpua 6úen6úen kánkáa. Ho Maseduana kshú núpua nùwá jun 6úí na là a Poole lá wee bè mín va há khúio, á 6a wíikaa á 6úunia bò yi 6uararáa le wāanii la-beení yi. Ba lé o Kayuusi là a Arisitaaki.

³⁰ O Poole lá wi ò o va a zoo dñn 6a núpua yahó, ká 6a kèrètíewa hò a.

³¹ Ho pánká ton-sáwá 6úí na wi ho Azii kshú yi na lé o Poole mu 6àn bñnlowà le 6a bío na a yi le o wé mí sáberé ò o yí va bñn.

³² Hón páahú so yi, á 6a zámáa yí máa jí mín yi. Ba wee héé bío mín júná yí fúaa 6a cèrèe 6úí yáa wáa yí zú mí kúeemínwánló júhú.

³³ Ba zúífúwa jàana a núpue 6úí na 6a le Alekisándere á léé dñnia 6a núpua yahó. A 6a 6úíí ló 6a tshú á zéenia bío ó o ko ò o bío na 6a zámáa yi. O o Alekisándere wáa hoonia mí nii dá 6a zámáa yi le 6a wé tété, ò o wi ò o lá le bíoní 6a zámáa yahó ká a zéeni le orén le mín záwa á níni máa mu yi.

³⁴ Ká bío 6a núpua zúna mu le o lé o zúífú, á mu bío dà-kéní na ká lé bío á 6a 6úen6úen páania wee wāama á yú há léèrèwa bío jun síi: «Ho Efezeses Aatemiisi léé dofiní há-beení!»

³⁵ Mu véenii, á ho lóhó pánká ton-sá vñn-túaro beení lé yia dàrina bíá lè 6a zámáa á 6a wó tété, ò o bíá nɔn 6a yi: «Efezeses, 6a núpua 6úen6úen zú le ho Efeze lóhó lé hía pan wa dofiní há-nii Aatemiisi zí-beení yi, á pan o 6àn kansí na ló ho wáayi líon yi.

³⁶ Núpue yí dá máa kán mu. Éé ká mí màhá ko à mí wé wayi, ò o 6úíí hía yí wé bío ká 6ánsó á yí lon mí yi.

³⁷ Ba núpua na ká á mí 6uan 6uararáa hen à 6a jun yí yáara bío 6úí wa dofiní há-nii zii, á mún yí bíá yí khon yí nɔn wo yi.

* **19:19** Wén-hānló: Hón páahú so yi, ká le wén-hānló dà-kéní lé o núpue ní-kéní wizon-kùure sámú saánii. † **19:24** Aatemiisi: O lé le dofiní há-nii 6úí. Ho Efeze yi, á 6a wee bío le orén lé yia á ho tá le mí bío 6úen6úen sá yi. Orén lé yia 6a wee wé fio yi á 6úeráa ho dñnó, à sánín mún jinnáa. Ba zí-beení na 6a hía son o dofiní há-nii mu bío yi 6àn síwá hía yí boo mu páahú.

³⁸Hen ká a Demetiriyuusi lè mí ton-sáwá le o búti wó khon làa mí, á le cítíi flól wizonle wi, á bía wee fl le mún wi. Le 6a va bán cón.

³⁹Ká bíoni pá bínía wi mí cón bío búti dání yi, á bía wee kúee mún wán à lorí ho làndá bío, á dà à lorí mu yahó yi.

⁴⁰Wa yi wó sese, á 6a hía bío le lé warén wee káani 6a nùpua bío wó ho zuia ká bío yi. Lé bío ho kúeemínwánló na ká á jùhũ mía máa zéeni.» Bío ó o bía hñn bíoni so wó, ó o le 6a zámáa saawaa.

20

O Poole van ho Maseduana lè ho Keressi

¹Bíu mu bío na lá wee kánká ho lóhó yóó khíina, ó o Poole von bía tà a *Krista bío kúaa mún wán, á henía 6a sía. Bún mún ó o dó 6a cāawése ò o wá jón ho Maseduana.

²O káa hón kshũ so yi á bía bío cèrèe á henianáa bía tà a Krista bío sía, ò o ló bín wá van ho *Keressi kshũ.

³O kará bín á dñn há píina bío tñn. Bún mún ó o wi ò o lá ho won-beení á va ho Siirii kshũ yi. Lé hón páahũ so yi á 6a bía nñn wo yi le 6a *zúifúwa lò a wán. O o díá ò o yèrémáa káa ho Maseduana.

⁴Bía lèenía wo lé o Beeree nñi Sopateere na lé o Piruusi za, là a Arisitaaki, là a Sekũnduusi na páania wee lé ho Tesalonii ki yi, là a Dèebe nñi Kayuusi, là a Timotee. A séení ho Azii kshũsa Tisiiki, là a Torofiimu.

⁵Ba dú wa yahó á vaá pan wen ho Torowaasi yi.

⁶Warén bán lá ho won-beení ho Filiipu yi ho *búurú na á ja-fini yí dó yi sánú díró mún á wó há wizooní bío hònú á bó yi vaá dñnnáa. Bún mún á wa vaá yú 6a ho Torowaasi yi. Lée yáwá jùhũ dà-kéní á wa wó bín.

Bíu wó ho Torowaasi yi

⁷Ho tóbíri zòñ ká le wii wá líi zo, á wa kúaa mún wán le wa à sanká ho búurú* á à là. A bío ó o Poole lée sñn á à lén, ó o tà há láakáwá lè 6a nùpua fúuu fúaa ho tá sanká mání.

⁸Lé há nónwíora bío jùn nii yi á wa yóó kúaa mún wán yi. Há flntéena cèrèe á 6a zánía bín.

⁹Yárónza fèe búti na 6a le Etiisi á kará le bonkèe jii. Bío ó o Poole wee bío ká a wá fèee, á mu dāmu 6ó a yárónza fèe mu. O o yóó kùera há nónwíora bío jùn nii yi, á líi lúwá. A 6a le mí 6ueé hoonía a ò o húrun.

¹⁰O o Poole yóó lion, á líi bánbáa vaá lá a 6uan mí bàra yi ò o bía: «Mí yí dèé mí yiwa, lé o yío wi lua.»

¹¹O o bínía wá yóora, á yóó cèekaa ho búurú là. Bún mún ó o pá bínía bía fúuu fúaa ho tá tñn á wii há, ó o mähá wá.

¹²O yárónza fèe 6a 6uan wáráa ká a yío wi lua. A 6a búenbúen á mu wó sí-híilè cón làa sòobé.

O Poole dñn ho Torowaasi yi á vannáa ho Milee

¹³Bíu ó o Poole lon, lé ho bè ho wshũ á varáa ho Asoosi lóhó, hen na á wa ko wa vaa yí o yi á wa páani zo ho won-beení. A warén zon ho won-beení dú a yahó jónnáa bín.

¹⁴Bíu ó o 6ueé yú wen ho Asoosi yi, ó o páania zon làa wen á wa wá van ho Mitileena lóhó.

¹⁵Wa dñn bín vaá ló ho Siyoo kshũ na mu jumu kñnia yi mu tá na lée tñn. Bún 6àn tá na kún bínía lée tñn, á wa vaá dñn ho Samoosi kshũ na mu jumu kñnia yi. Mu 6àn tá na 6èn bínía lée tñn lé bío wa vaá dñnnáa ho Milee lóhó.

¹⁶O Poole yí wi ò o dñn búumáa míten ho Azii kshũ yi. Lé bío ó o wi ò o bánbá vaa dá ho Zeruzalemu á ho Pántekoote dí yí bín ká mu dá a wé. Lé bñn nñn ó o yí ló lè ho Efeze cón.

O Poole bía lè ho Efeze kèrètíewa kuure ya-díwá

¹⁷O Poole tonkaa 6a nùpua ho Milee yi le 6a va ho Efeze, á vaa ve 6a kèrètíewa kuure ya-díwá na bín le 6a 6uen.

¹⁸Bíu 6a 6ueé dñn, ó o bía nñn 6a yi: «À lá 1 6uen-nónzon ho Azii kshũ yi jii, á bío á 1 6uan lè 1ten ho páahũ búenbúen na á 1 làa mia kará mún wán á mí zú.

¹⁹1 liinia 1ten á sá a jùhũso tonló lè le wé lè le lònbee na yú mí, bío 6a *zúifúwa lò 1 wán bío yi.

²⁰Mí zú mu le bío dá a séení mia 6àn dèe woon á 1 yí sánkaa mia. Mu búenbúen á 1 buera, á káránna làa mia 6a zámáa yahó lè mí zíní yi.

²¹Ba zúifúwa làa bía yínóñ 6a zúifúwa á 1 henía mu nñn yi le 6a yèrémá mí yilera lè mí wárá, á tà wa jùhũso Yeesu bío.

* 20:7 Mí lorí Bè-wénia vñahũ 2.42

²² Bío kà wán lé mi tɪn wee ɲa ho Zeruzalɛmu làa bío le Dónbeenĩ Hácírí le ɪ wéráa mu konloon, ká ɪ mún yí zú bío wá waá yí mi bɪn.

²³ Hã lórá lè mí dà-kéní kéní yí á le Dónbeenĩ Hácírí wee fèn ɲí ɪ zeñ wán le ho kàsò zoró, lè le lònbee lè mí síwà á pan mi bɪn. Bɪn mí dòn lé bío á ɪ zú.

²⁴ ɪnén cɪn á ɪ mukáni bío ɲúhú mía, díkà à bío le Dónbeenĩ tonkaa mi bío yí à yío lé, à le Dónbeenĩ sãamu bɪn-tente bío zééníló tonló na ó o ɲúhúso Yeesu kàrafáa mi á ɪ sá à tíí ɲí.

²⁵ ɪ hɛra buera le *Dónbeenĩ bɛni bío mi búenbúen tɪhú, ká bío kà wán á ɪ wáa zú le minén ó o búí máa bɪnĩ máa mi mí.

²⁶ Lé bɪn nɔn á ɪ wee bíoráa bío ká á à na mia ho zuia: Mí nĩ-kéní búí vɪnía mítén á ɛnsò bío máa túa làa mi.

²⁷ Lé bío le Dónbeenĩ bío na á lé le mí ɪ wé búenbúen á ɪ zéénía làa mia á yí ká dɛ.

²⁸ Minén miten pa miten bío, à mún pa ɛa kèrɛtɛwa kuure bío làa bío ó o pi-pa wee wé paráa mí pia yí bío síi bíi le Dónbeenĩ Hácírí kàrafáa mia le mi pa yí. Ba kèrɛtɛwa kuure á mi wé loñ bío sese. Lé le Dónbeenĩ kùrú Za cãni kúaará ɛa bío yí á ɛa bío sá le yí.

²⁹ ɪ zú mu le ɪ lénló mɔn ká ɛa núpua búí na ɛonmín lòn dakhɪnkɪnwa na zãní wi á à zo mi tɪhú. Ba à dé le ɛóníi ho pi-ɛoohtú yí.

³⁰ Hárí minén tɪhú á ɛa núpua búí ɪ lé yí, á à hɪnĩ wé è fúaa há sabóní á à khàráa bíi tà a *Krista bío à bán bè ɛa yí.

³¹ Mí cɛn tɪnĩ mí yío, à zúrú mu le ɪ ɲá mi zeñ wán há lúlúio bío tɪn yí, há wisonáa lè mí tɪnɔnna yí ká ɪ wee wá.

³² «Hã làa na ká wán, á ɪ wáa à dé mí bío le Dónbeenĩ lè mí sãamu bíonĩ níi yí. Dén bíonĩ so lé dío pánká á à na ká mi siadéro á à fàrá à tɪn. Lè è na ho nãfóró mia, hia le b̄ará ká làa bíi bío sá le Dónbeenĩ yí.

³³ ɪ síi yí vá núpue búí wárí là a sãnú, là a sí-zɪnía yí yí mɔn.

³⁴ Minén mi bɛere zú le ɪ níní na ká lé hã á ɪ sáráa, á ɲíánanãa ɪnén làa bíi làa mi lá páanía wi màkóo.

³⁵ Lé bɪn á ɪ wó á zéénía làa mia à mi wé sá làa bɪn à séenínãa ɛa nĩ-khenia. Mí wa bíni leéka le o ɲúhúso mí bɛere á bíi bío ká: Yia wee há mu bío wón cɪnú na ó o yú á búaa po yía ɛa wee na mu yí.»

³⁶ Bío ó o bíi làa ba wó, ó orén làa ba búenbúen líi fàrá mí nɔnkóɲúná wán, ò o flora.

³⁷ Ba búenbúen wee wá, á wee wii o Poole ɛua yí à yɛé kíó à dérãa o cãawése.

³⁸ Ba yara sò dàkhɪna, lé bío ó o Poole bíi le ɛa máa bɪnĩ máa mi mí. Bɪn mɔn á ɛa lɛnía wo vannãa ho won-beenĩ lahó yí.

21

O Poole wá van ho Zeruzalɛmu

¹ Bɪn mɔn á wa saawaa mɪn yí. Wa zon ho won-beenĩ térénnã van ho Koosi lóhó. Mu tá na lée tɔn lé bío wa waá dɔnnãa ho Oroode lóhó, á dɪn bɪn vannãa ho Pataraa lóhó.

² Wa yú ho won-beenĩ búí bɪn na wá a va ho Fenisii kɔhú, á wa zon hɔn wárãa.

³ Bío wa waá sùarãa ho Siipere kɔhú, á wee mi ho, á wa há ho dó lè wa nín-kãara. Wa dó wa yara lè ho Siirii kɔhú cɪn á vannãa ho Tiire lóhó. Lé bɪn á ho won-beenĩ sèró ko ho búen yí.

⁴ Wa yú ɛa kèrɛtɛwa búí bɪn á wa wó ho yáwá ɲúhú dà-kéní làa ba. Le Dónbeenĩ Hácírí ɲá ɛa zeñ wán, á ɛa bíi làa a Poole le o yí va ho Zeruzalɛmu.

⁵ Ká bío ho páahú na wa ko à wa wé bɪn wó, á wa lá wa wɔhú wá. A ɛa kèrɛtɛwa lè mí háawa lè mí háyúwá búenbúen ló á lɛnía wen lée cúa ló ho lóhó yí. Bío wa líi dɔn mu yámú ɲumu ɲii á wa líi fàrá wa nɔnkóɲúná wán à wa flora.

⁶ Bɪn mɔn á wa dó mɪn cãawése, á tɛnĩkaa mɪn yí, á wa yóó zon ho won-beenĩ, à ɛarén ɛɛn bíniãa khíson.

⁷ Wa dɪn ho Tiire yí á vannãa ho Pitolemayiisi lóhó, á tɛnía wán zãwa kèrɛtɛwa na bɪn yí, á wa kará làa ba le wizon-kùure. Lé bɪn á wa vɛnĩ mu yámú ɲumu wán wó yí.

⁸ Mu tá na lée tɔn á wa ló wá á van ho *Sezaaree. Le Dónbeenĩ bɪn-buero búí wi bɪn á yèni ɛa le Filiipu. Lé wón á wa làara zii. O lé ɛa núpua núwã hɛɲun na ɛa hueekaa ho Zeruzalɛmu yí nĩ-kéní.*

⁹ O hɪnni núwã náa wi á yí yan, á wee fɛɛ le Dónbeenĩ ɲi-cúa na ɛa núpua yí.

¹⁰ Wa wó há wizoonĩ cɛɛɛ bɪn, á le *Dónbeenĩ ɲi-cúa fɛero búí na ɛa le Akabuusi ló ho *Zudee yí á ɛueé yú wen bɪn.

* 21:8 Mí loñ Bè-wénia vtahtú 6.1-6

11 O o wá ɓuara wà c̄s̄n, á ɓueé fó a Poole ku-ɕɛ̀n̄n̄i, ò o can mí zení lè mí níní ò o bía: «Bìo kà lé b̄io le Dónbeení Hácírí bía: «Lé kà síí á 6a *zúífùwa á à ca làa yia te le ku-ɕɛ̀n̄n̄i na kà ho Zeruzalɛmu yi, á à dé bía yí zú le Dónbeení n̄i yi.»

12 B̄io wa j̄á h̄á b̄ioní mu, á warén lè wàn zàwa na ho Sezaaree yi á yankaa o Poole le o yí wa ho Zeruzalɛmu.

13 Ká a màhá bía non wɛn: «Mí wee wá á wí à mí yáa í yilera le we? I wíokaa íten vó í caró b̄io yi ho Zeruzalɛmu yi. Hári í ɓúeró b̄in o j̄uh̄úso Yeesu b̄io yi á í pá wíokaa íten vó b̄io yi.»

14 B̄io wa hò a san làa b̄io ó o le mí ì wé, á wa khú a yankaró yi á wa bía: «O N̄uh̄úso lé yia síi b̄io wé.»

15 Wa wó h̄á wizoóní b̄io yɛn b̄in. B̄in m̄ón á wa wíokaa waten á wa j̄on ho Zeruzalɛmu.

16 Ho Sezaaree k̄er̄ɛ̀t̄ɛwa ɓúí l̄ɛ̀n̄ia wɛn. Ba dú wa yahó vannáa Siipere n̄i ɓúí na 6a le Munas̄n c̄s̄n. O lé o k̄er̄ɛ̀t̄ɛ miana. Lé wón zii á wa làara yi.

O Poole van o Zaaki c̄s̄n

17 B̄io wa vaá d̄s̄n ho Zeruzalɛmu, á wàn zàwa k̄er̄ɛ̀t̄ɛwa na b̄in á sá wa yahó lè h̄á z̄amaka.

18 Mu tá na lée t̄s̄n, ó o Poole làa wɛn bò mín van o Zaaki c̄s̄n. Lé b̄in á 6a k̄er̄ɛ̀t̄ɛwa kuure ya-díwá ɓúenɓúen kúaa mín wán yi.

19 O o Poole t̄ɛ̀n̄ia 6a yi, ò o lá b̄io le Dónbeení dóráa mí n̄i wo yi ho tonló na ó o sá bía yín̄n̄í 6a *zúífùwa t̄lahú á f̄ɛra lè mí dà-kéní kéní n̄on 6a yi.

20 B̄io 6a j̄á à c̄s̄n vó, á 6a wee khòóní le Dónbeení, á 6a bía n̄on wo yi: «Wàn za Poole, wáa loñ b̄io 6a k̄er̄ɛ̀t̄ɛwa na lé 6a zúífùwa booráa. Ba ɓúenɓúen s̄oobáa o *M̄oyiize lándá b̄io d̄akhíina.

21 Ba bía n̄on 6a yi le 6a zúífùwa ɓúenɓúen na wí h̄á síí-vìo n̄upua t̄lahú á fo wee k̄arán le 6a pí ho lándá mu. Le fo wee b̄io le 6a wé yí *kúio mí zàwa, le o ɓúí yáa yí b̄iní yí bè 6a zúífùwa lándá yi h̄úúu.

22 H̄aya! A mu wáa à wé kaka? B̄io 6a màhá à j̄í mu k̄én̄k̄én̄ le fo wí hen.

23 Awa! A b̄io wa à b̄io á à na foñ lé b̄io à ù wé. N̄upua n̄uwá náa ɓúí wí hen á dó mí j̄iní le mí ì wé b̄io ɓúí á à na le Dónbeení yi.

24 Wáa fé bán bèráa à 6a ceeró lándá à ù páaní wé làa ba, á b̄io 6a ko 6a lén mu b̄io yi à ù s̄áaní, á 6a bè yi à d̄arí l̄ɛ̀r̄áa mí j̄uná.† Ká mu wó kà síí á 6a n̄upua ɓúenɓúen á à z̄urí le b̄io 6a wee b̄io ù j̄iní yí bon.

25 Ká mu lé bía yín̄n̄í 6a zúífùwa na tà a *Krista b̄io, bán wa túara ho v̄uahú n̄on yi á z̄éenia b̄io wa wí à 6a ɓua lè mít̄en: Ba yí ko 6a là le muiní taa, á yí dí c̄áni, á yí là ɓuaa na yí f̄laana taa, á mún pa mít̄en ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí sííwá yi.»

26 O o Poole wáa fó 6a n̄upua n̄uwá náa mu, á mu tá na lée t̄s̄n ó o làa ba páania wó 6a ceeró lándá. B̄in m̄ón ó o wá zon le *Dónbeení z̄i-beení lún yi, ò o bía le mí ceeró lándá á à vé h̄á wizoóní b̄io h̄ɛ̀n̄un yi. B̄in wee z̄éeni le lé ho p̄ahú na á 6a à wé mu h̄amu yi 6a n̄i-kéní kéní b̄io yi.

O Poole 6a w̄ira le Dónbeení z̄i-beení lún yi

27 H̄á wizoóní b̄io h̄ɛ̀n̄un mu wáa lá ká véró, á b̄in á ho Azii k̄sh̄ú *zúífùwa ɓúí m̄on o Poole le Dónbeení z̄i-beení lún yi. A 6a h̄in̄on s̄úkúra 6a z̄aamáa ɓúenɓúen, á 6a w̄ira a Poole.

28 A 6a wee b̄io p̄np̄n̄: «*Isirayɛlesa, mí ɓuen wɛn, yia kà lé o n̄i na wee h̄ɛɛ k̄arán 6a n̄upua le 6a yí k̄n̄bi o Isirayɛle n̄ipomu ɓúenɓúen là a M̄oyiize lándá, lè le Dónbeení z̄i-beení na kà. H̄á làa na kà wán ó o yáá bò mín làa bía yín̄n̄í 6a zúífùwa á zonnáa le Dónbeení z̄i-beení lún na b̄io s̄á 6a zúífùwa yi á zoó tíra d̄én s̄oobá-l̄ue so.»

29 Ba wee b̄io b̄in, lé b̄io ó o Ef̄ɛze n̄i Torofimu á 6a lá m̄on ò orén là a Poole páania bò mín ho lóhó yi. A 6a wee leéka le lé o Poole ɓuan wo zonnáa le Dónbeení z̄i-beení lún na b̄io s̄á 6a zúífùwa yi.

30 Ho lóhó ɓúenɓúen kánkáa yòó ló, á 6a n̄upua wee lé l̄ua ɓúenɓúen à l̄uwí ɓuen. Ba ɓueé w̄ira a Poole le Dónbeení z̄i-beení lún yi á ɓuan lóráa ho kh̄uh̄u, á 6a d̄ɛ̀n̄ia pon h̄á wonna.

31 Ba wí 6a ɓúe ó Poole à b̄in 6a ɓueé bía á n̄on ho *Oroomu dásíwá kuure j̄uh̄úso yi le ho Zeruzalɛmu ɓúenɓúen kánkáa.

32 Mí lahó yi ó o d̄ɛ̀n̄ia fó 6a dásíwá ɓúí lè mí j̄unáa, á 6a l̄uwa mà 6a z̄aamáa. B̄io á bán m̄on 6a dásíwá kuure le mí j̄uh̄úso á 6a día a Poole haró.

33 A 6a dásíwá j̄uh̄úso vá vaá fó a Poole yi ò o n̄on lé j̄iní le 6a w̄i wo à ca lè h̄á z̄úakuaríwá b̄io j̄un. B̄in m̄ón ó o túara a l̄énií làa b̄io ó o wó.

† 21:24 Mí loñ Bè-wénia vuahú 18.18

³⁴ Ká 6a zãamãa mãhã wee hée wãamaka ká 6a a bío mín júná yi, á 6a dásíwá jùhúso yáa wáa yí máa jí bío 6a wee bío sese. O o nòn le jùí le 6a 6ua a Poole vaa dé 6a dásíwá lún yi.

³⁵ Bío ó o Poole á 6a dásíwá 6uan vaá dõnnãa ho lún zũajii, á bán sã san lá à 6uan lé bío 6a zãamãa wee jãa 6uennãa o wán lè le hɛɛɛrɛ.

³⁶ Ba 6uén6uén 6ura bò a yi ká 6a a bío p̄snp̄s̄n: «O ò 6úe.»

O Poole wee fɛɛ ho tũid m̄jii

³⁷ Pãahũ na ó o Poole vaá wee zo 6a dásíwá lún yi ó o bíá lè 6a dásíwá jùhúso lè mu kerɛɛkimu: «Fo dà a na le níi m̄í á ì ì bío bío 6úí làa fo le?» A wón bíá nòn wo yi: «Éee! Yaa fo wee jí kerɛɛkimu.

³⁸ I lá m̄n le lé fo lé o *Ezipite nii na cõnía kãa á fõ 6a ní-6úewá muaaseé náa zonnãa le ðũre yi.»

³⁹ O o Poole bíá nòn wo yi: «Ìnén lée zúífũ nii. I wee lé ho Silisii k̄hũ ló-beenĩ 6úí na 6a le Taasi na yèni ló yi. Sábéré á ù na le níi m̄í le ì bío lè 6a zãamãa.»

⁴⁰ A 6a dásíwá jùhúso nòn mu níi wo yi. O o Poole wãa ðĩn ho lún zũajii ò o dá mí níi 6a zãamãa yi á 6a 6uén6uén wó tétété, ò o lá le bíonĩ ò o wee bío làa ba lè mu zúífũmu.

22

¹ «Wán maáwá lè wán zãwa, m̄í jí bío á ì bío há laa na ká wán, á a lénnãa j̄jùhũ.»

² Bío 6a jã ò o wee bío mu zúífũmu, á 6a wíokaa wan tétété. O o Poole wíokaa lá le bíonĩ ò o bíá:

³ «Ìnén lée zúífũ nii. I ton ho Silisii k̄hũ lóhó na 6a le Taasi yi, ká ì mãhã d̄n ho Zeruzalɛmu yi hen. O Kamaliyeĩ lé yia kenía m̄í lè wán 6uaawa lãndá sesese. Inén mún lá can ì kuio le Dónbeenĩ bío yi làa bío minén wee wérãa mu ho zuia bío s̄i.

⁴ Bia wee bè o Núhúso w̄hũ 6úí á ì beera lò á bó, á wíikaa 6a báawa lè 6a háawa 6úí kúaa ho kàsó yi.

⁵ Le *Dónbeenĩ yankarowá jùhúso beenĩ lè 6a *ní-k̄la 6uén6uén á zũ le bío á ì wee bío bon. Bán lé bíá á ì fõ há v̄nna c̄n, na á ì ì 6ua á à varãa wán zãwa *zúífũwa na ho Damaasi yi c̄n, hãa wee zéeni le ì dá vaá wíika bíá tà a *Kриста bío ðĩn á à 6ua à 6uennãa ho Zeruzalɛmu yi á 6ueé beé lò.

⁶ «Bíó á ì w̄i ho w̄hũ wán á wá vaá s̄arã ho Damaasi yi, ká le wii yóó fãrá, yio 6ueé t̄i à khon-beenĩ 6úí ló ho wáayi líi kúaarã ì wán á k̄nía m̄í.

⁷ A ì ló lúwá ho tá yi, á tãmu 6úí wee bío làa mi: «Soole! Soole! Lée webio nòn á fo wee beérãa ì lò.»

⁸ A ì tũara: «Núhúso, fo lée wée?» A mu tãmu bíá: «Ìnén lé o Nazarɛete nii Yeesu na á fo wee beé lò.»

⁹ Bíá làa m̄í bò mín á m̄n mu khoomu ká 6a mãhã yí jã bío bíá.

¹⁰ A ì tũara: «Núhúso, lée webio á ì ko á ì wé?» O o Núhúso bíá nòn m̄í: «Lii h̄nĩ vaa zo ho Damaasi yi. Bío le Dónbeenĩ w̄i á ù wé 6uén6uén á 6a zoó bío á à na foñ.»

¹¹ Ká bío mu khoomu cueéra ì yio á ì yí máa mi, á bíá làa m̄í bò mín tò ì níi yi á zonnãa ho Damaasi yi.

¹² «Níi 6úí na yèni 6a le Ananiasi w̄i ðĩn. O wee k̄nbi le Dónbeenĩ á wee bè wa lãndá yi sese. Ba zúífũwa 6uén6uén na ho Damaasi yi wa a bío.

¹³ Wón lé yia 6uara 6ueé yú m̄í á bíá nòn yi: «Wán za Soole, ðĩn wé mi.» M̄í lahó yi á ì yio héra á m̄n wo.

¹⁴ O pá ðĩnía bíá: «Wán 6uaawa bán Dónbeenĩ fèra léra fo bèra a na à ù zũí le s̄i bío, á ðãní m̄i a Yeesu, o ní-térènni, à jí a bíonĩ.

¹⁵ A ùnén lé fo á à wé o seérãso á à zéeni bío fo m̄n làa bío fo jã á à na 6a nùpua 6uén6uén yi.

¹⁶ Fo ðĩn pan mu yén? H̄nĩ ve o Núhúso le 6a bátízé fo, à ù bè-kora à s̄n dia.»

¹⁷ «Bíó á ì ðĩnía van ho Zeruzalɛmu, á wizonle 6úí ká ì wee wé ì fioró le *Dónbeenĩ z̄i-beenĩ lún yi,

¹⁸ ó o Núhúso zéenia m̄iten làa m̄í á bíá nòn m̄í: «H̄nĩ f̄uaf̄ua lé ho Zeruzalɛmu yi, lé bío á 6a nùpua máa tà ho tũá na á fo wee m̄í ðãní yi bío.»

¹⁹ A ì bíá nòn wo yi: «Núhúso, 6a zũ mu k̄n̄k̄n̄ le Ìnén Ìten lá wé va 6a k̄arãnló z̄ín yi, à ha bíá tà ù bío, á fé 6a vaa kúee ho kàsó yi.

²⁰ A pãahũ na á ù seérãso Etiãna 6a bó yi ká a Ìnén Ì beere w̄i ðĩn, á tà mu wéró á pan 6a s̄i-z̄ínia yi.»

²¹ O o Núhúso wãa bíá nòn m̄í: «Dia à ù lén va, ì ì tonka fo á fo ò khèn ñ va làa bíá yinã 6a zúífũwa c̄n.»»

O Poole bío sã ho Oroomu yi

22 Ba zàamáa ñà mí yiwa á ñá a Poole cǎn fúuu á vaá bó dén bíoní so yi, á 6a wee bío pǎnpǎn: «Wón núpue so síi á ko ò o búe. O mukáni ko le vǎ.»

23 Ba wee wàamaka á wee ten mí sí-zǎnia yòo dáka ká 6a a wé le tǎni yòo mù ho wáayi.

24 A 6a dásíwá kuure ñúhúso nǎn le ñii le 6a 6ua a Poole zoo dé 6a dásíwá lún yi, á 6a ha a lè há lábàani ò o zéeni bío ó o wó á nǎn 6a zàamáa wee wàamakaráa o wán ká síi.

25 Bío 6a wee ca a Poole lè há hǔni á à ha, ó o bíá nǎn o dásí ñii na wi bǎn yi: «Ñii so nǎn mia á mi ha núpue na bío sá ho *Oroomu yi ká mi yí cǐtfo wo le?»

26 Bío 6a dásíwá ñúhúso ñá mu ó o wá vaá bíá mu lè mí kuure ñúhúso: «Páa! Loñ bío fo lá à wé. O ñii mu bío sá ho Oroomu yi.»

27 A 6a kuure ñúhúso wá van o Poole cǎn, á vaá tũara a yi: «À ù bío sá ho Oroomu yi kǎnkǎn á ù bío mu làa mi.» O o Poole le «Ūuu.»

28 A 6a dásíwá kuure ñúhúso bíá: «Ínén léra le wén-kúii á bó yi yúrása mu.» O o Poole bèn bíá: «Ínén wón ton làa bũ.»

29 A bíá lá ko 6a ha a dǎenia dí a. Ba dásíwá kuure ñúhúso mí bæere á zǎna bío ó o le 6a ca yía bío sá ho Oroomu yi bío yi.

O Poole dǎn 6a zúifùwa tũia fǎerowá yahó

30 Lé bǎn nǎn á mu bǎn tá na lée tǎn á bío 6a dásíwá kuure ñúhúso wi ò o zǔri bío nǎn á 6a zúifùwa le o Poole wó khonnáa, ó o feera a, ò o bíá le 6a yankarowá ñúnása lè 6a tũia fǎerowá búenbúen kúee mín wán. Bǎn mǎn ó o guan o Poole vannáa 6a yahó.

23

1 O o Poole wáa fá mí yío ho lándá tũia fǎerowá yi ò o bíá: «Wàn zàwa, í yi yí máa dè. Inén í bæere zǔ le í bó le Dónbeení yi sese á 6ueé bó ho zuia yi.»

2 A le *Dónbeení yankarowá ñúhúso beení Ananiasi nǎn le ñii bíá dǎn bó à Poole yi le 6a vǎaa o ñii.

3 Ká a Poole màhá bíá nǎn wo yi: «Fo la lòn soró na 6a khũunia. * Le Dónbeení á à vǎaa fo. Fo dǎn ho lándá wán á kará wee cǐtráa mi, á ù màhá le 6a vǎaa mi ká ho lándá ñǎn ho mu.»

4 A bíá bó a Poole yi bíá nǎn wo yi: «Cáa, yaa fo yáa wáa wee là le Dónbeení yankarowá ñúhúso beení.»

5 O o Poole bíá: «Wàn zàwa, í lá yí zǔ ká a lée Dónbeení yankarowá ñúhúso beení. Bío á í màhá zǔ le le Dónbeení bíoní bíá bío ká: «Yí mí bǎn-kohó à léé mí ñipomu ñúhúso yi.»†»

6 O Poole zǔ mu le ho lándá tũia fǎerowá sǎn-kéní lé 6a *Sadusǎewa, ká 6a sǎn-kéní lé 6a *Farizǎewa, lé bǎn nǎn ó o biaráa bío ká pǎnpǎn 6a yahó: «Wàn zàwa, wàn maáwá lé 6a Farizǎewa, á Inén mún lé o Farizǎe. Bío á í dó í síi 6a ñí-hía vèeró bío yi, lé bǎn nǎn 6a wee cǐtráa mi.»

7 Bío ó o bíá hǎn bíoní so vó á 6a Farizǎewa lè 6a *Sadusǎewa wee kán mín, á 6a khaan, á sankaa mín lè há kuio bío ñun.

8 Ba Sadusǎewa bǎn wee bío le ñí-hía máa vèe. Le wáayi tonkarowá míá, á bè-vio búii na yi dá máa mí mún mia. A 6a Farizǎewa bèn tá bǎn búenbúen bío.

9 Há wàamakaa wee dé wán ká há wá, á ho *lándá bío zéeni lowa na lè 6a Farizǎewa lé le kuure á hǎn pǎ, á wee là mí hæeré ká 6a a bío: «Wa yí mǎn bè-kohó o ñii na ká yi. Mu ù wé bío búii zéenia mítén là wo, táa wáayi tonkaro búii bíá làa wo.»

10 Le wǎaní wó herera dá fúaa 6a dásíwá kuure ñúhúso zǎna le 6a hǎa lèeka a Poole. O o le mí dásíwá búii líi fé o Poole 6a zàamáa tǎhú á zoráa 6a dásíwá lún yi.

11 Mu zòñ tǎnǎhú, ó o Ñúhúso zéenia mítén là a Poole á bíá nǎn wo yi: «Hení ù síi. Fo zéenia í bío ho Zeruzalæemu yi hen, fo mún ko à ù zéeni í bío ho Oroomu yi.»

Ba lò a Poole wán le mí ì búe

12 Mu tá na lée tǎn yǎnbíi, á 6a *zúifùwa lò. Ba dó mí ñini nǎn le Dónbeení yi á le mí máa dí, á máa ñu ká mí yí yú a Poole yí bó.

13 Bíá lò há lío mu á po núpua búará-ñun.

14 Ba wá vaá yú 6a yankarowá ñúnása lè 6a ya-díwá á bíá nǎn yi: «Wa dó wa ñini nǎn le Dónbeení yi lè le soobé le wa máa dí, á máa ñu ká wá yí yú a Poole yí bó.

15 Minén lè ho lándá tũia fǎerowá búenbúen, mí wáa fio mu 6a dásíwá kuure ñúhúso cǎn le o bío le 6a 6ua a Poole 6ueunnáa mí cǎn, á wé le mí wá à mí wíoka loñ o bío yahó yi sese. Warén bǎn wáa wíokaa waten vó dǎn pan, á à búe o ká a dǎn yí 6ueé dǎn hen.»

16 Ká a Poole bǎn hǎn-za màhá dǎn ñá há lío mu. O o wá zon 6a dásíwá lún yi, á zoó bíá mu nǎn o Poole yi.

* 23:3 Ho pǎahú mu yi ká há soni 6a wee wé khũuni á há flani wé yí mi. † 23:5 Mi loñ Léro vǎahú (Exode) 22.27

17 O o Poole von 6a dásíwá jùhúso nǐ-kéní, á 6ueé bía nɔn yi: «Bè là a yàronza na kà varáa mí kuure jùhúso cǎn. O bioní wi làa wo.»

18 A wón fò a vannáa mí jùhúso cǎn, ò o bía: «O kàsó nii Poole le í 6ua a yàronza na kà buennáa ù cǎn, le o bioní wi làa fo.»

19 A 6a dásíwá kuure jùhúso fù a yàronza nii yi, á 6a khèra vaá ðín ò o tùara a yi: «Lée webio á fo le fo ò bío á à na mi.»

20 A wón bía: «Ba zúífùwa wó lè jii dà-kéní á 6a le mí ì fio fo, á ho yíró, á ù bio le 6a 6ua a Poole á varáa ho lándá tǔiá fɛerowá yahó, le lé bio á 6a wi 6a wíoka loí o bio yahó yi sese.

21 Eɛ yí jí mu. Ba búí wíokaa mítén wó, á wi 6a párá wíi wo. Ba po nùpua búará-jun. Ba dó mí jini nɔn le Dónbeení yi, á le mí máa dí, á máa ju ká mu yínɔ́ o Poole á 6a yú 6ó. Ba wíokaa mítén wó, á pan á ùnén lé yia jii.»

22 A 6a dásíwá kuure jùhúso henía mu nɔn o yàronza mu yi le bio ó o bía nɔn mí yi ò o yí bio le nùpue jí. O o día á ó o wà.

Ba 6uan o Poole vannáa o kuvɛɛɛɛre Felikisi cǎn

23 Bǔn mǎn á 6a dásíwá kuure jùhúso von mí dásíwá júnáa nùwá jun á bía nɔn yi: «Mí ve 6a dásíwá khíá-jun á kúee mín wán, á bè 6a cǎn-yóorowá búará-tín làa píru wán, á séení 6a nùpua khíá-jun na 6uan há cǎnbúawá, á mí wíoka mítén ho *Sezaaree varó bio yi ho tǔnàahú lèrèwá bío dènú páahú.

24 Mí mún cá 6a cúawa na mí ì lá là a Poole, á 6ua vaa dé o kuvɛɛɛɛre Felikisi nii yi ká mí yi le dɛɛ búí wé o.»

25 O o tùara há bioní na kà ho vùahú yi á nɔn 6a yi:

26 «Ínén Koloode Liziasi á wee tɛɛní ùnén Felikisi na lé o kuvɛɛɛɛre yi.

27 Ba *zúífùwa lá wíira a nii na kà, á lá wi 6a 6úe o. Ká í zǔna mu le o bío sá ho *Oroomu yi, á Inén dásíwá á kánia wo.

28 I wí à í zǔn bío nɔn 6a zúífùwa wee koonínáa wo yi, lé bǔn á í 6uan wo vannáa 6arén lándá tǔiá fɛerowá cǎn.

29 A í zǔna le lé 6arén kùrú lándá bío á nɔn 6a wee koonínáa wo yi, ká nùpue máhá yi dà máa bío le o wó khon ó o ko ò o 6úe, táá ò o dé ho kàsó yi.

30 Bǔn mǎn, á 6a jǎ í zeñ wán le 6a zúífùwa wee lè o wán, le bǔn nɔn á í dɛɛnía le 6a 6ua a varáa ù cǎn, á í mún le bía wee kooní a yi à ve o ù cǎn.»

31 A 6a dásíwá wó bio 6a jùhúso bía nɔn 6a yi. Ba fò a Poole ho tǔnàahú mu yi á 6uan wàráa fúaa ho Antipatiriisi lóhó.

32 Mu tá na lée tǎn, á 6a dásíwá na wee varáka bínia 6uara mí lún yi, á 6a día bío yòora 6a cúawa á bán bò là a Poole.

33 Ba vaa dɛɛníi ho Sezaaree yi, á 6a dó ho vùahú o kuvɛɛɛɛre nii yi, á 6a nɔn o Poole wo yi.

34 O o kuvɛɛɛɛre kàráanna ho ò o tùara a Poole yi le o wee lé ho kǎhú yén yi? O o Poole bía: «Í wee lé ho Silisii yi.» Bio ó o zǔna le o ló ho Silisii yi,

35 ó o Felikisi bía nɔn wo yi: «Bía wee kooní foñ hía 6ueé dǎn, á í máhá à tùa foñ.» O o nɔn le jii le 6a dé o o *Heroode béɛní zǐ-beení‡ yi á pa yi.

24

O Poole á 6a zúífùwa le o wó khon

1 Wizoóní bío hónú bǔn mǎn, á 6a yankarowá jùhúso beení Ananiasi, le 6a ya-díwá nùwá yɛn búí, á séení nùpue búí na zǔ ho *Oroomu lándáwá na 6ueé bío 6a jii á bò mín 6uara ho *Sezaaree. O yèní 6a le Tɛɛtuluusi. Ba wà vaá von o Poole o Felikisi na le o kuvɛɛɛɛre cǎn.

2 A 6a 6uan o Poole 6uararáa. O o Tɛɛtuluusi wáa wee zéení bío ó o wó khonnáa ká sii: «Wa jùhúso, ùnén lé yia nɔn wa yúráa ho hɛɛrà. Mu bè-yèrémákánia na wíokaa wa kǎhú lé ù bè-zǔnminí nɔn á bǔn búenbúen wóráa.

3 Mu bíowa na wa wee yí búenbúen fɛɛɛ há lua búenbúen yi á wa zǔ bío, á wa yiwa yí dà máa nɔnsá foñ hùú.

4 I yáá máa ðín máa yáa ù páahú. I wee fio fo, sáberé á ù jí í cǎn cǐnú.

5 Wa mɔn mu le o nii na kà dà à yáa bío ká mu 6úaa. Ba *zúífùwa na ho ðímjǎn yi búenbúen ó o wee kánká. Lé orén lé ho Nazarettesa kuure búí jùhúso.

6 Le *Dónbeení zǐ-beení na bío sá le yi ó o lá wi o ò tíí, le bǔn te o wíiró. Wa lá le wa à ðín [wa lándá wán á à cǐtíráa wo,

7 ká 6a dásíwá jùhúso Liziasi le yia fáa wo wa nii yi le le sí-súee,

‡ 23:35 Heroode béɛní zǐ-beení: Le lée zǐ-beení búí ó o Heroode hía son ho Sezaaree lóhó yi. Le zǐ-beení mu le ðíó á ho Oroomu kuvɛɛɛɛrewá hía wee wé keñ yi.

⁸ ò o nòn le jii bía wee kooní a yi le 6a 6uen ũ cón.] Fo tùara a nñi mu yi, á ùnén à ùten á à mi bío 6a le o wó khonnáa.»

⁹ A 6a zúífùwa bía sá a nñi mu jii le bío ó o bía lé ho tùáa.

O Poole wee fεε mí tùia o Felikisi yahó

¹⁰ O o kuvεεεεere wáa dá mí nñi o Poole yi le o bío. O o Poole lá le bioní ò o bía bío ká: «ĭ zū le fo fá le cítii ho kshú na ká yi mu míana. Lè bñn te bío á ĭ láaráa fon á à fεεráa ĭ tùia á à lénnáa ĭ jùhú ũ yahó.

¹¹ Fo dà à tùaka à loñ. ĭ 6uara ho Zeruzaleεmu yi á wá 6ueé 6uàani le Dónbeení mu wizooní á ðñn máa dà píru jùn wán.

¹² Ba yí yú mí ká ĭ wee wáani là a 6úí le Dónbeení zì-beení lún yi. Ba mún ðñn yí yú mí ká ĭ wee ká nùpua kúee mún yi 6a zúífùwa káranló zíní yi, tàá ho lóhó yi.

¹³ Ba yí dà máa zéeni le bío 6a wee bío ĭ jii á bon.

¹⁴ Bío á ĭ zū à ĭ wee wé lé bío ká: Ho wshú na á 6arén le ho bío yí bon, hón lé hía á ĭnén bò á wee sá na wán 6uàawa 6án Dónbeení yi. Bío 6úen6úen na wi ho làndá le ĭ *Dónbeení jii-cúa fεerowá vónna yí á ĭ tã bío.

¹⁵ Bío á ĭ dó ĭ sli yi, lé bñn á 6arén mún sía dó yi le 6a nì-tentewá le 6a nì-kora á khií vèe.

¹⁶ Lé bñn nòn á ĭ wee hení ĭ lò à 6ua ĭten sese le Dónbeení le 6a nùpua yahó.

¹⁷ «Mu ù yí lúluúio bío yen ká ĭ máa va ho Zeruzaleεmu. Ká ĭ bñn 6uenló bñn jùhú lé le séení wáří á ĭ 6uan 6ueé nòn wán nìpomu yi, le mu hámu na á ĭ 6ueé nòn le Dónbeení yi.

¹⁸ Bñn lé bío 6án tonló á ĭ kera yi le Dónbeení zì-beení lún yi á 6a 6ueé zoó yú, á bñn ho ceéró làndá wó vó. Nùpua na boo yí kera bñn làa mi, á wòronlè mún yí wó.

¹⁹ Ho Azii kshú zúífùwa nùwá yen 6úí lé bía nònzon wi bñn. Bán lé bía lá ko à 6a 6uee ðñn ũ yahó, à kooní mii ká 6a mòn ĭ wékheró.

²⁰ Tàá le ĭ túa 6arén na ká yi: Nònzon na á ĭ ðñn ho làndá tùia fεerowá yahó à fεera ho tùia léraráa ĭ jùhú vaá vó, ká bío 6a le ĭ wó khonnáa 6úí 6a mòn à 6a zéeni mu.

²¹ Ká yínoñ bío á ĭ bía pñnpñn 6a yahó le ĭ tã 6a nì-hía vèeró bío, á nòn 6a wee cítíraa mi ho zuia.»*

²² O Felikisi zū bío o Nùhúso wshú bío karáa sese, ó o bàrá le cítii fló pòn-veere yi, ò o bía: «Hen ká 6a dásíwá kuure jùhúso Liziasi 6uara, á ĭ màhá à fi mí cítí.»

²³ O o nòn le jii 6a dásíwá jùhúso na pan o Poole yi le o dé o ho kásó yi, ká a màhá día le o dá wé mítén, ò o mún na ho wshú 6án bñnlowá yi à 6a wé ðan 6uee 6úεékí o à yí o séení.

O Poole ðñn o Felikisi là a Durusiye yahó

²⁴ Wizooní bío yen bñn món, ó o Felikisi le mín háa zúífù hñzoró Durusiye á bò mín 6uara. O le 6a vaa ve o Poole le o 6uen, ó o 6ueé jã bío á wón bía le slidéro o *Krista yi bío yi.

²⁵ Ká bío ó o Poole hía wee bío ho téréen mítén le ho 6ua mítén sese, le le cítii na wá a 6uen bío, ó o Felikisi zána, ó o bía: «Fo wáa dà a lén. Ká ĭ yú nñi pãahú na yi, á ĭ ĭ bñn ĭ ve fo.»

²⁶ O mún lá wee cà ò o Poole na le wáří wo yi, lé bñn nòn ó o wee veráa wó tñntún à 6uee tà le há láakáwá.

²⁷ Lúluúio bío jùn bñn món, ó o Poosiyuusi Fεsitsuusi á zon o Felikisi lahó, á wó a kuvεεεεere. O Felikisi wi ò o weé 6a zúífùwa sía, ó o día a Poole ho kásó yi.

25

O Poole le 6a bá-záwa bée lé yia á à cítí mí

¹ O Fεsitsuusi 6uenló ho kshú mu yi wizooní ðñn bñn món, ó o ðñn ho *Sezaaree yi á vannáa ho Zeruzaleεmu.

² Bío ó o vaá ðñn bñn, á le *Dónbeení yankarowá júnása le 6a *zúífùwa ya-díwá á 6ueé bía a Poole wékheró bío nòn wo yi. Ba flora a Fεsitsuusi

³ le o jãá mí yi ò o na ho wshú mí yi à mí 6ua a Poole varáa ho Zeruzaleεmu. Yaa 6a lò a wán, á wi 6a 6úe o ho wshú wán.

⁴ Ká a Fεsitsuusi màhá bía nòn 6a yi: «O Poole wi ho kásó yi ho Sezaaree yi, á hen làa cítí ká ĭnén ĭ bεere á a bñn ĭ va bñn.»

⁵ O o bñnía bía: «Hen ká 6a 6úí wi mí ðahú á dà vaá zéenia a wékheró, à bán wáa le wa bé mín va.»

⁶ O Fεsitsuusi wó há wizooní bío hēñn, tàá bío píru mí ðòn làa ba, bñn món ó o bñnía van ho Sezaaree. Mu tá na lée tñn, ó o Fεsitsuusi lée kará mí cítí fliní lahó yi, ò o le 6a 6ua a Poole 6uennáa.

⁷ Ká a Poole 6ueé ðñn, á 6a zúífùwa na ló ho Zeruzaleεmu yi kñnía wo yi á wee kooní a yi làa bíowa slíwá cērèe na á 6arén mí bεere yáá yí dà máa zéeni yara.

* 24:21 Mi loñ Bè-wénia vùahú 23.6

⁸ Ká a Poole máhã pã ò o fɛera ho tũíá léraráa mi ñúhũ ká s̄i: «Í yí wó bè-kohó ɓúí 6a zúífùwa làndá lè le *Dónbeení zì-beení dání yi. I mún yí wó yí khon lè ho *Oroomu bɛɛ.»

⁹ Bío ó o Fesituusi wi ò o wɛé 6a zúífùwa s̄ia, ó o wáa tũara a Poole yi: «Fo o tà á à va ho Zeruzalɛmu á 6a vaá cítí fo í yío yi b̄n le b̄oní mu dání yi le?»

¹⁰ O o Poole bía: «Í wi o bɛɛ cítí f̄iní, á le b̄n á í ko á í cítí yi. I yí wó yí khon lè 6a zúífùwa. A ùnén ù bɛɛre yáá zũ mu.

¹¹ Ká í ɓuan khon, á wó mu ɓúí na b̄io yi á 6a ko 6a ɓúe mi, á í máa p̄l í húmú. Ká b̄io 6a ɓɛn le í wó khonnáa á yí bon, á n̄pue ɓúí ɓɛn mún yí ko ò o dé mí 6a n̄í yi. O bɛɛ lé ȳia á à fɛɛ í tũíá.»

¹² O o Fesituusi lè 6a n̄pua na wee na há yile-tentewá wo yi m̄on m̄in. B̄n m̄on ó o bía: «O bɛɛ lé ȳia á à fɛɛ ù tũíá làa b̄io fo le mu wéráa.»

O Poole ð̄n o Akiripaa là a Bereniisi yahó

¹³ Wizooní b̄io yɛn b̄n m̄on, ó o bɛɛ *Akiripaa lè m̄in h̄n̄ló Bereniisi á van ho *Sezaaree á wá vaá tɛn̄ia a Fesituusi yi.

¹⁴ Ba wó há wizooní b̄io yɛn b̄n, ó o Fesituusi yú zéenia a Poole b̄io là a bɛɛ Akiripaa ká s̄i: «N̄pue ɓúí wi hen ó o Felikisi á dó ho kásó yi díá.

¹⁵ Páahũ na á í van ho Zeruzalɛmu, á 6a yankarowá ñúnása lè 6a *zúífùwa ya-díwá ɓueé bía a n̄í mu wékheró b̄io n̄on m̄i, á 6a le í b̄io le o ko ò o ɓúe.

¹⁶ Á í bía n̄on 6a yi le ho Oroomusa yí máa tà s̄iní n̄pue ñúhũ ká s̄i, ká ɓanso làa b̄ia le o wó khon yí ð̄n m̄in yara ó o yí mà ho tũíá yí léraráa mi ñúhũ b̄io 6a le o wó khon dání yi.

¹⁷ Ba bò m̄in làa mí á ɓuara hen, á í wáa yí díá á mu yí míana, á mu ɓàn tá na lée t̄on, á í van le cítí f̄iní, á í le 6a ɓua a n̄pue mu ɓuennáa.

¹⁸ Á b̄ia le o wó khon á ɓuara. Ká há wékhewa na á ínén lá wee leéka b̄io ɓàn d̄ɛ woon á 6a yí mà a ñii.

¹⁹ Mu lé ɓarén k̄urú làndá b̄io á 6a làa wo wáania wán, là a n̄í ɓúí na 6a le Yeesu na h̄urun ó o Poole wee b̄io le o yío wi lua b̄io yi.

²⁰ Bío á í wé wé è fáaraa há tũíawá mu á í yí zũ. Lé b̄n n̄on á í tũara a Poole yi le o tà á à va ho Zeruzalɛmu á 6a vaá cítí o ho tũíá mu dání yi le?

²¹ Ká a Poole máhã cá mu le o bɛɛ lé ȳia á cítí mí. Á í wáa n̄on le ñii le 6a díá le o wé ho kásó yi f̄úaa ká í yú a n̄on o Sezaare yi.»

²² O o Akiripaa wáa bía n̄on o Fesituusi yi: «Mu mún ñ wé s̄i ínén yi á í ñí a n̄í mu b̄oní.» O o Fesituusi bía n̄on wo yi: «Ho yíró ká ù ñí há.»

²³ Mu tá na lée t̄on, ó o Akiripaa là a Bereniisi lè 6a dásíwá ñúnása lè ho lóhó ñi-beera á bò m̄in, á bán dó ho c̄ukú 6a yí l̄ɛn̄ia ɓueé zonnáa le cítí f̄iní. O o Fesituusi n̄on le ñii le 6a ɓua a Poole ɓuennáa.

²⁴ Bío ó o ɓueé ð̄n, ó o Fesituusi bía: «À ùnén bɛɛ Akiripaa, lè minén na làa wɛn páania wi hen ká ɓuénɓuén, o ñii na ð̄n mi yahó ká lé ȳia b̄io yi n̄on á 6a zúífùwa ɓuénɓuén vonnáa m̄in í c̄on hen, lè ho Zeruzalɛmu yi, á wee wáamaka le o ko ò o ɓúe.

²⁵ Inén c̄on á í yí m̄on b̄io ɓúí na n̄on ó o koráa lè mu húmú. ɛɛ ká b̄io ó orén mítɛn le 6a bá-záwa bɛɛ lé ȳia ko ò o cítí mí, á í le b̄n lé b̄io á mu wáa à wéráa.

²⁶ Bío á í tũa sese o ñii mu dání yi á à na 6a bá-záwa bɛɛ mu yi á mía. Lé b̄n n̄on á í ɓuan wo á ɓueé ð̄n̄ia mi yahó, s̄n̄kú á ùnén Akiripaa ù bɛɛre yahó. Ká fo tũara a yi, á í yí b̄io ɓúí á à tũa.

²⁷ Lé b̄io mu ñúhũ mía í c̄on á í b̄io le 6a ɓua kásó ñii varáa ho Oroomu ká í yí zéenia o wékheró.»

26

O Poole lá le b̄oní o bɛɛ Akiripaa yahó

¹ O o *Akiripaa bía n̄on o Poole yi: «Ho w̄shũ n̄on foñ, wáa fɛɛ ù tũíá à l̄ɛnnáa ù ñúhũ.» O o Poole wáa dó a Akiripaa káféré ò o wee fɛɛ ho tũíá à l̄ɛnnáa mi ñúhũ ká s̄i:

² «Bɛɛ Akiripaa, í s̄i ɓɛnt̄n wan ho w̄shũ na á í yú ho zuia b̄io yi á fɛɛ í tũíá à l̄ɛnnáa í ñúhũ ùnén yahó, làa b̄io ɓuénɓuén na 6a zúífùwa le í wó khon b̄io yi.

³ A ùnén ùten yáá zũ 6a zúífùwa làndáwá ɓuénɓuén làa b̄io 6a wee wé kán m̄in wán. Á í b̄n á wee f̄io fo á ù ñí ù yi à ñínáa í c̄on.

⁴ Ba zúífùwa ɓuénɓuén zũ b̄io á í karáa harí í yárónmu páahũ. Ba zũ b̄io á í ɓuan lè íten háání wán s̄i n̄pua f̄ahũ lè ho Zeruzalɛmu yi.

⁵ Ba zũ mi míana, á lá tá mu á 6a à b̄io mu wéréwéré le ínén mún lé wa kuure n̄pua na wee hení ho làndá b̄io ñi-kéní, bía 6a le Farizɛwa.

⁶ Ho zuia á 6a wee cítí mí lé b̄io á í dó í s̄i b̄io le Dónbeení dó mí ñii le mí ì na wán ɓuaawa yi.

⁷ Wàn sɪ́ nùpua zɪ-ɲúná pírú ɲun á mún dó mí sta le mi wé è sá máa khi á wé è ɓaanaɪ le Dónbeenɪ fúuu le wisoni lè ho tɪnáahú. Bée Akiripaa, bɪn lé bio nɔn ɓa zúifúwa wee koonínáa miɪ.

⁸ Minén zúifúwa, lée webio nɔn á mi wee leéka le le Dónbeenɪ yí dà máa vèení ɓa nì-híá?

⁹ «Inén ɪ bɛere lá wee leéka le ɪ ko á ɪ wé bio ɓúenɓúen á héráa o Nazarɛete nɪi Yeesu bio.

¹⁰ Bɪn lé bio á ɪ wó ho Zeruzalɛemu yi. Mu ɓán wéró wóhú á ɪ yú ɓa yankarowá ɲúnása cɔ́n á wiikaa le Dónbeenɪ nùpua cèrèe kúaa ho kàsó yi. Ká ɓa le mí ɪ ɓúe ɓa á ɪ mún tà bɪn.

¹¹ Pɔ́nna cèrèe yi ká ɪ wee hée léka ɓa zúifúwa kàránló zɪnɪ ɓúenɓúen yi à beé ɓa lò, á wi á ɪ kíká ɓa yi à ɓa yèrémá mí ɲinɪ à pí á Yeesu bio. ɪ lá ɲii ɓa wán dà, fúaa ɪ wee mɔ́nɔ́ lé vaa beé ɓa lò há ká-vio ɓúu lórá yi.

¹² «Wizonle ɓúu á ɪ ló ɲon ho Damaasi mu bio yi lè le *Dónbeenɪ yankarowá ɲúnása ɲii na ɓa nɔn miɪ.

¹³ Bée Akiripaa, mu wó le wisoni yi ká ɪ lá ho wóhú wá, á ɪ mɔn mu khoomu na pánká wi po le wi khoomu á mu yòó ló ho wáayi á líi kɪnɪa Inén làa ɓia làa mi bò mín yi.

¹⁴ A wa ɓúenɓúen lò lùiorá, á ɪ wee ɲí á mu tãmu ɓúu wee bio ká làa mi lè wán bionɪ: «Soole, Soole, fo wee beé ɪ lò ká sɪi le we? Fo ka lòn varó nàa na wee yén tá mín so ká wón vɪna a. Ee ká ũ máhá á wé á sa.»

¹⁵ A ɪ tũara: «Núhɔso, fo lée wée? O o ɓia: «Inén lé o Yeesu na fo wee beé lò.

¹⁶ Ee ká ũ líi hɪnɪ yòo ðɪn. ɪ wi á ũ wé ɪ ton-sá. Lé bɪn nɔn á ɪ zéeniánaa Iten làa fo. Fo ò wé ɪ seéráso á à zéeni ɪ na ɓa nùpua yi le fo mɔn mi, á mún n bio ɓio á ɪ bɪnɪ ò zéeni làa fo á à na ɓa yi.

¹⁷ Inén á à kãni fo ɓa zúifúwa làa ɓia yɪnɔɪ ɓa zúifúwa nɪi yi. ɪ wee tonka fo ɓa cɔ́n,

¹⁸ bèra a na à ũ hɛn ɓa yio, á vá ɓia wi le tɪbiri yi léráa mu khoomu yi, á mún fé ɓa o *Satãni pánká nɪi yi à na le Dónbeenɪ yi. Ká ɓa tà Inén bio yi, á ɓa bè-kora á à sɛn n díá á à na ɓa yi, á ɓa á yi ho lahó ɓia bio sá le Dónbeenɪ yi tãahú.»

¹⁹ «Bée Akiripaa, lé ká sɪi mu wóráa. ɪ yí pã mu bio na zéeniá mɪten làa mi bio.

²⁰ ɪ nɪn-yánɪ ɓia le Dónbeenɪ bio ho Damaasi yi. Bɪn mɔn á ɪ zéeniá mu ho Zeruzalɛemu yi, á lá ho *Zudee kóhú ɓúenɓúen, á zéeniá mu làa ɓia yɪnɔɪ ɓa zúifúwa. ɪ wee bio na ɓa yi le ɓa yèrémá mí yilera lè mí wárá, á sɪ mí yara lè le Dónbeenɪ, á wé wé há wárá na wee zéeni le ɓa yèrémáa bio bon.

²¹ Lé bɪn bio yi ɓa zúifúwa wɪiraráa mi ká ɪ wi le Dónbeenɪ zɪ-beeni lún yi, á le mí ɪ ɓúe.

²² Ká le Dónbeenɪ máhá pan mi fúuu á ɓueé ɓó ho zuia. A ɪ tɪn ðɪn mí yahó á wee zéeni bio á ɪ mɔn làa bio á ɪ ɲá à na ɓa nì-beera làa ɓia ká ɓúenɓúen yi. Bio á ɪ wee bio yí wi mí ðon làa bio ɓa ɲi-cúaa fɛerowá là a *Moyiize ɓia le mu ù wé.

²³ Ba ɓia le yia le Dónbeenɪ mɔn léra á lò ò be, le orɛn lé yia á à wé o nɪn-yánɪ nùpue na à vèe. Le lé orɛn lé yia á à zéeni ho kãníló bio na lé mu khoomu á à na wán ɲipomu lè há sɪf-vio yi.»

²⁴ Bio ó o Poole wee fɛe ho tũia á à lénnáa mí ɲúhú ká sɪi, ó o Fesituusi wáamaa o wán: «Eee Poole. Fo wee khee le? A ũ minka bè-zũrɪmɪnɪ lé bio wáa nɔn á ũ ɲúhú míanáa bɪn.»

²⁵ O o Poole ɓia nɔn wo yi: «Fesituusi cùkúso, ɪ yí máa khée. Há bionɪ na á ɪ wee bio ká á ɲúhú wi, á há mún bon.

²⁶ O bée Akiripaa ɲá mu ɓán tũiáwá. ɪ dà a bio o yahó ká ɪ ponɪ séra. ɪ zú mu kénkén le mu lè mí dà-kéni kénɪ ó o zú. Lé bio mu yɪnɔɪ bio na sànkáa wó kùèrèrè yi.

²⁷ Bée Akiripaa, fo dó ũ sɪi bio le *Dónbeenɪ ɲi-cúaa fɛerowá ɓia yi le? ɪ zú mu le fo dó ũ sɪi mu yi.»

²⁸ O o Akiripaa ɓia nɔn o Poole yi: «Fo wáa wi á hen làa cɪnɪ á ɪ yèrémá wé o kèrètɛe.»

²⁹ O o Poole ɓia nɔn wo yi: «A mu wé lònɓio, táá à mu mía ponɪ bɪn, á ɪ pá wee fio le Dónbeenɪ yi le mu yí kãna tɪnɛn ũ ðon yi, ká ɓia ɓúenɓúen na wee ɲí ɪ bionɪ ho zuia á wé le ɪ bio, ká há zúakuaríwá na can làa mi nɪi ló.»

³⁰ O o bée, là a Bereniisi, là a kuvɛɛɛɛere, làa ɓia ɓúenɓúen na làa ba wi mín wán á hɪnɔn yòó ðɪn,

³¹ á ɓa fó mín ɓa ló á lée wee bio làa mín: «Wékheró ɓúu na nɔn ó o nɪi na ká ko ò o ɓúe, táá ò o dé ho kàsó yi hɔn mía.»

³² O o Akiripaa ɓia nɔn o Fesituusi yi: «Mu yɪnɔɪ bio ó o nɪi mu le o bée fi mí cɪtɪi, ó o lá dà à díá.»

27

Ba ɓuan o Poole ɲonnda ho Oroomu

¹ Bio mu ɓia le wa ko wa lá ho won-beeni á varáa ho Itali ɲi kóhú yi, á ɓa nɔn o Poole lè ɓa kàsósa nùwá yɛn ɓúu ɓa dásíwá ɲúhúso na ɓa le Zuliyuusi yi. O dásí nɪi mu á ló ho *Oroomu dásíwá kuure ɓúu yi, dío ɓa wee ve làa bá-záwa bée dásíwá kuure.

² Wa zon ho Adaramiite lóhó won-beení dà-kéní na ko ho dé mí yahó lè ho Azii kshú wonna ðinnii cón á hínɔn wà. Nii búí na 6a le Arisitaaki á zon làa wɛn. O ló ho Maseduana kshú lóhó na 6a le Tesaloniiki yi.

³ Mu tá na lée tɔn, á wa vaá ðɔn ho Sidɔn lóhó. O Zuliyuusi ɔuan o Poole se, ó o nɔn le nii wo yi ò o léka mín bɔnlowà wán á 6a yí o séení.

⁴ Bɔn mɔn á wa hínɔn bín wà. Ká ho pinpiró wee sí wa yahó, á wa kun á khii tun waten yi lè ho Siipere kshú na wi mu ɔumu tshú, á bá hɔn wà.

⁵ Wa tò mu yámú ɔumu yi á ló ho Silisii lè ho Pánfilii kána nísání yi á vaá ðɔn ho Lisii kshú lóhó na 6a le Miraa.

⁶ Lé bín á 6a dásíwá ɔúhúso yú ho Alekisándiri lóhó won-beení ɔúí na wà a va ho Italii kshú. A hón lé hía ó o kúaa wɛn yi.

⁷ Wa wó wizooní ká há boo ho wshú wán. Wa wà yèrèdèdè, á lò bon làa sòobéé á bò yi vaá ðannáa ho Kniide lóhó jii. A bío ho pinpiró hò wɛn á wa yí dà máa lá dén dání so, á wa kun vaá lò lè ho Salamɔneé cón, á bá ho Kerete kshú na wi mu ɔumu tshú wà.

⁸ Wa bá ho kshú mu, ká mu máhá wó lònbee làa sòobéé. Wa vaá ðɔn ho lahó ɔúí na 6a wee ve làa «Wonna ðinnii La-seni.» Ho wí ho Lasee lóhó nísání.

⁹ Wa míana le veení mu yi dà, á 6a *zúífúwa jini líró páahú* khíina yú, á ho won-beení paró lònbee wiokaa wee wé. Lé bɔn ó o Poole jánáa 6a zeñ wán ká síi:

¹⁰ «Wán záwa, í mɔn mu le le veení na wa wi yi á á wé lònbe-beení. Ho won-beení lè mí sèró á ho yáaró na ɔúaa á à yí. A bè bɔn wán, á warén wa bèere yi bánbáa á wa mukáni á à ví mu yi.»

¹¹ Éé ká 6a dásíwá ɔúhúso máhá dó mí síi bío ho won-beení ɔúhúso làa yia te ho leékaa le mí í wé yi, á po bío ó o Poole bía.

¹² Ho keení há wonna ðinnii na ká yi yínɔr bío na se le tɛení páahú. Lé bɔn te bío á bía wi ho won-beení yi boomuso á wó le jii dà-kéní á 6a le mí í híní ho lóhó mu yi á à lén. Ba lá wi á 6a vaa dá ho Kerete kshú wonna ðinnii la-veere ɔúí na 6a le Fenikisi. Há yèrémáa wi lè lé wí tɛení. Lé bín 6a wi á 6a vaa cáaka yi, á le tɛení páahú khíi ká mu lá dà á wé.

¹³ Ho pinpi-záwa ɔúí hínɔn lè le wii hɛení bán nín-káahó á wee pèeka, á 6a wee leéka le mí dá á wé bío 6a lá le mí í wé. Ba hínɔn á vá lée bá lè ho Kerete kshú bán jii-kání á wà.

¹⁴ Cúa-yen á pinpi-beení ɔúí na 6a le Erakiyon á ló ho kshú mu wii hɛení bán nín-tíání.

¹⁵ A ho yèrémá sí ho pinpiró lée bío na yí dà máa wé. A wa sá san día waten, á ho ɔuan wàráa.

¹⁶ Ho kshú dà-za ɔúí na wi mu ɔumu tshú á yèni 6a le Koda, ká ho wi le wii hɛení bán nín-káahó, lé hón á wa khíina nísání, á ho dá tun wɛn cínú, á wa máhá wáa yú ho won-za na 6a wee wé zo fenínáa mítén ká mu here na can wa mɔn á lá yóó dó. Ká wa lò máhá bon wóráa mu.

¹⁷ Bío wa lá ho yóó dó wó, á 6a won-páwa canka há hūni á bánbáa ho won-beení á ho hía yí hɛenka. Ba zána ho hía vaa fūuní le hánlè yi ho Libii jii, á 6a lá le ðɛe na wee tí ho won-beení lúwíi yi á can ho won-beení yi lè ho húló á líí dó mu ɔumu yi, á 6a wáa día mítén á ho pinpiró lá wàráa.

¹⁸ Bío ho tá tɔn á ho pinpiró pá lan wee vínvá ho won-beení lè mí sòobéé, á 6a ɔúakáa wee ɔunen ho sèró á kúee mu ɔumu yi.

¹⁹ Mu bán tá na bínía lée tɔn, á ho won-beení biowa ɔúí á 6a rɛn lè mí nín-bia wee khúaa yénní kúee mu ɔumu yi.

²⁰ Mu yú wizooní bío yen ká núpue yère máa dá lé wii lè há mànàayio wán, á ho pinpiró pá lan wee va lè mí pánká. Mu ù va á yí, á wa yaá wáa yí máa leéka le o ɔúí í fen.

²¹ Bía wi ho won-beení yi míana á lé máa dí bío. O o Poole wáa hínɔn ðin 6a yahó ò o bía non 6a yi: «Mi nɔnzon lá zú se bío á í le mí yi le wa lè ho Kerete yi á mí tá yi. Se mu minka biowa na wee yáa ká á lá máa yí máa wé.

²² Éé ká há làa na ká wán á mí hení mí sía. O ɔúí mukáni máa ví. Ho won-beení mí ðòn lé hía á à yáa.

²³ Ho híhú tñàahú, á le Dónbeení na á í bío sá yi á wee ɔúaaní, lé dén wáayi tonkaro á ɔuara í cón,

²⁴ á ɔúee bía nɔn mii: «Poole, yí zón. Fo ko á ù vaa ðin ho Oroomu béé yahó. Le Dónbeení á à fení unén làa bíi làa fo páanía wí ɔúenɔúen.»

²⁵ Wa nùwá, mí cén hení mí sía. Í dó í síi le Dónbeení yi. Mu ù wé làa bío mu bía nɔnnáa mii.

²⁶ Ho pinpiró á à dón wɛn á à varáa ho ká-veere ɔúí yi.»

* 27:9 Ba zúífúwa jini líró: Ba zúífúwa wee wé lí mí jini há wiso-poa pihú vaa véení lè ho tá khóoré pihú ɔúakárá páahú. Ba jini mu líró mɔn lé bío á há pinpi-beera wee wé wá yi. Há wonna paró yidèèré wé kerí hón páahú so yi.

²⁷ Mu tɪnɔ̀nna píru náa yú ká ho pinpiró ɓuan wen wàráa ho *Mediteraɛɛ yámú ɓumu wán. Ho tá fɪahú, á ho won-beení ton-sáwá wee leéka le wa wá waá sàará le ɓónɓóore yi.

²⁸ A ɓa lèera ho hùlò na ho hɔ̀nló dɛɛ ɓúí na lí á can yi á dó mu ɓumu yi, á mu ɓooró yú há mɛɛterewa ɓóní làa píru làa ɓio hɛ̀jun. ɓio ɓa vá van cɪnú, á ɓa tɪn lèera ho dó, á ɓa yú mɛɛterewa ɓóní làa ɓio hɛ̀tɪn.

²⁹ Ba zána le wa won-beení hía vaá hén há hue-beera ɓúí. Lé ɓún nɔ̀n á ɓa khúana ho hɔ̀nló ɓiowa ɓio náa na lika na wee ɓua ho ɗɪní á can ho won-beení yi á kúaa mu ɓumu yi lè ho mɔ̀n, á ɓa wáa kará wee lòní ho tá tɪlò.

³⁰ Ho won-beení ton-sáwá wi ɓa lúwí, á ɓa vá ho won-za na ɓa wee wé zo fenínáa mítén ká mu here á dó mu ɓumu yi, á ɓa wee ɓio le lé mu ɓiowa na wee ɓua ho ɗɪní á mí wee kúee lè ho yahó.

³¹ O o Poole ɓia nɔ̀n ɓa dásiwá ɓúhúso lè ɓa dásiwá na ká yi: «Héyí! Ba nùpua mu á yi kará ho won-beení yi, á mí máa fen.»

³² A ɓa dásiwá wáa fáara ho won-za mu hùni á día á ho wá.

³³ ɓio ɓa wee lòní ho tá tɪlò, ó o Poole henia ɓa sia le ɓa dí mu ɓio. O ɓia làa ba ká: «ɓio ká lé mu wizooní píru náa ká mí yí máa dí ɓio hùúu.

³⁴ Mí cén cà mu ɓio dí, á mí ɓánkáwá à keɪ. Mí nì-kení woon á dɛɛ ɓúí ká máa khuee yi.»

³⁵ Hón ɓióní so ɓio vaa véení, ó o Poole lá ho búuru, á dó le Dónbeení ɓaráká, ò o cɛɛkaa ho wee là.

³⁶ A ɓa ɓúenɓúen máhá wáa yú le sí-heɓúee á wee dí.

³⁷ Warɛn na wi ho won-beení mu yi léee nùpua khía-ɓun làa ɓúará-tɪn làa píru làa nùwá hɛ̀zɪn.

³⁸ ɓio ɓa dúka sù á ɓa khúana ho ɗɪnló á kúaa mu ɓumu yi bèra a na à ho won-beení wé záyi.

³⁹ ɓio ho tá tɔ̀n, á ho won-beení ton-sáwá á yí zú ho lahó na ɓa wi yi. Lahó ɓúí na sàaráa lè le ɓónɓóore na ho pinpiró yí tá yí here yi, lé ɓín á ɓa lá wi á ɓa vaa zoo ɗɪní ho won-beení ká mu lá dà á wé.

⁴⁰ A ɓa feera mu ɓiowa na lika na wee ɓua ho ɗɪní á kúará. Ho won-beení mu ɓan pɛ̀enia á ɓa mún feera kúará, á ɓa can ho pɔ̀nsò-beení ho won-beení mu yahó, á ho pinpiró wáa dón ho à ɓanáa hón lahó so yi.

⁴¹ Ká ɓa máhá vaá ɓó le hɔ̀nlè yi. Ho won-beení mu ɓan yahó á fúunia le hɔ̀nlè yi á ho yí dà máa va lùe. Ká ho ɓan mɔ̀n á mu ɓumu na wee híní lè mí ɓánká á háakaa.

⁴² A ɓa dásiwá wi à ɓa ɓúe ɓa kásósa, ò o ɓúí hía yi wáa lén à fen.

⁴³ Ká ɓa dásiwá ɓúhúso máhá wi ò o fení a Poole, ó o pá le ɓa yí wé mu. O o ɓia nɔ̀n ɓia zú mu ɓumu yi le ɓa yénka lé ho yahó á ɓánbá ɓa le ɓónɓóore.

⁴⁴ Ká ɓia ká ɓán á à ɓuaka há penminí táá ho won-beení ɓiowa ɓúí yi á ɓanáa ɓa mɔ̀n. Lé ká síi á wa ɓúenɓúen wóráa á dáɪna lóráa mu ɓumu yi á dɛɛ woon á yí wó a ɓúí.

28

ɓio wó ho Malite yi

¹ ɓio wa mɔ̀n á wa fera wó, á wa ɓá à ɓa le ho kɔ̀hú na wa wi yi yèni ɓa le Malite.

² Ho nùpua ɓuan wen se. Mu wó á ho vohó wee tè á le tɛ̀eni wi, á ɓa lò ho dɔ̀hú á wa kará kɪnía yi.

³ O o Poole khuiira há ɓúeení le mí ì yénní á à kúee ho dɔ̀hú yi. A ɓio ho dɔ̀hú wunwuró wi, ó o díhioni lí há ɓúeení mu yi, á cúaana a Poole níi ɓuan yi wee dándu.

⁴ ɓio ho Malitesa mɔ̀n mu, á ɓa wee ɓio làa mín: «Wa nùwá, o níi na ká léee nì-ɓúe. O fera yí húrun mu ɓumu yi ká le dofiní na téréna máhá pá yí tà le o mukáni keɪ.»

⁵ Ká a Poole máhá ɓarána a fá dó ho dɔ̀hú yi. O yaá yí mɔ̀n o wía.

⁶ Ba ɓúenɓúen wáa pan le cúa-yen ká a Poole wee le, táá le o ò ɗɪn ɗɪn á à lé è lùwá líi hí. A ɓa pan san á dɛɛ ɓúí máa wé, á ɓa yèrémáa mí ɓiní á wee ɓio ɓio ká: «Yia ká léee dofiní ɓúí.»

⁷ Ho kɔ̀hú mu na wa wi yi ya-dí á lún beení wi. Ho sàaráa yi làa hen na wa wi yi. O níi mu yèni ɓa le Pubiliyuusi. O ɓuan wen sese há wizooní ɓio tɪn yi.

⁸ O níi mu ɓan maá lò yí here wi le dámu dɛɛ yi. Léee tɛ̀eni làa fin-lonloòró wámú tò a. O o Poole wá zon o cɔ̀n, á flora nɔ̀n wo yi, ò o bò mí níní o wán ó o wan.

⁹ ɓún mɔ̀n á ho kɔ̀hú mu vánvárowá na ká wee ɓuen, à ɓán mún wa.

¹⁰ Le kɔ̀nbii ɓuaró lè mí síwá á ɓa ɓuan làa wen. A ɓio wa lénló dɔ̀n, á ɓio wa makóo wi yi le véení ɓio yi á ɓa nɔ̀n wen.

11 Hā pīna tīn lé hīa wa wó bīn á bò yi wàráa. Won-beenī búi mún kera bīn làa wen á le tēenī pāahū khīina yú. Ho ló ho Alekisāndiri yi. Ba wee ve ho làa Doff-hénbéní.* Bío á ho wee lén á hón lé hīa wa zon.

12 Wa đin ho Sirakuusi yi, á wó hā wizoóni tīn bīn.

13 Lé bīn wa đin yi á bá le búee vannáa ho Erekió lóhó. Mu ǵan tá na lée tōn á ho pinpiró vā, á wee lé lè le wii hēenī ǵan nín-káahó buen. Bīn ǵan wizoóni ǵun nūi lé bío wa vaá đónnáa ho Puzoole lóhó.

14 Wa fò mín lè wàn zàwa kèrètēewa búi bīn, á ǵa flora wen le wa wé hā wizoóni bío hēǵun làa mí. Lé kà sīi á wa wà ǵonnáa ho *Oroomu.

15 Wàn zàwa na tà a *Krista bío ho lóhó mu yi na ǵá wa ǵuenlò sá, á ló ǵueé sá wa yahó ho Apiyuusi yàwá, lè ho lahó na ǵa le «Làania bío tīn» yi. Bío ó o Poole mǵn ǵa ó o dó le Dónbeenī bāraká á yú le sí-héúee.

16 Bío á wa vaá đǵn ho Oroomu, ó o Poole ǵa nǵn le zii búi yi ó o làara yi mí dǵn, á ǵa le o dási nūi búi wé pa a yi.

O Poole wee bue le Dónbeenī bēenī bío

17 Mu wizoóni tīn nīi zǵn, ó o Poole von ǵa *zúifúwa ǵúnása le ǵa le mí kúee mín wán. Bío ǵa ǵueé fò mín o zii ó o bía nǵn ǵa yi: «Wàn zàwa, ho Zeruzalēmu zúifúwa wiira mí á dó ho Oroomusa nūi yi. A ī ǵn yi wó yí khon le wàn nīpomu. I mún yí yáara wàn ǵuaawa lándá.

18 Ba tǵara mǵi á bío búi na ǵa á đin wán á à búeráa mí á ǵa yí yú, á ǵa le mí ì dia mí.

19 Ká ǵa zúifúwa bía nǵn wo yi, á ī wó san le ǵa ǵua mí ǵuennáa ho Oroomu bēe cǵn á wón fēe ī tǵiá. Ká mu yínǵn wán síi nǵpua á ī wá ǵueé koonī yi.

20 Lé bīn nǵn á ī le mí buen á ī ǵuee bío làa mia. Yā ó o *Isirayēle nīpomu dó mí síi yi lé wǵn bío yi á ho zúakǵarí na kà cannáa làa mí.»

21 A ǵa zúifúwa bía nǵn wo yi: «Warén yí yú vǵahū búi na ló ho *Zudee kǵhū yi na bía á ū bío làa wen. A nǵpuee búi mún yí ló bīn yí ǵueé bía bío búi làa wen. Wa mún yí ǵá ū yèn-kohó sá.

22 Ká wa mǵhá wi á ū zéeni bío á ū wee leéka à wa ǵí. Lé bío le kuure na á fo wi yi, dēn ǵa nǵpua pǵ bío hā lǵa búenbúen yi.»

23 A ǵa dó le wizonle nǵn o Poole yi. Ba cèrēe wee buen o cǵn hen na ó o wi yi, ò o bue le *Dónbeenī bēenī bío na ǵa yi, ká a zéenia a *Mǵyīze lándá bío lè le *Dónbeenī ǵi-cúa fēerowá bionī yara làa ba, á wee cà ò o bío búe ǵa ǵúhū o Yeesu bío đǵnī yi. Ba kúaa mín wán le yǵnbíi fúaa ho ziihū.

24 Ba búi tà bío ó o Poole wee bío yi, ǵa búi bèn yí tà mu yi.

25 Bío ǵa bionī wáa wí mín ǵúná yi wee saawaráa, ó o Poole bía hā bionī na kà á véenianáa: «Yaa hā bionī na le Dónbeenī Hácírí bía á nǵn mín ǵuaawa yi là a ǵi-cúa fēero *Ezayii ǵii á bon. Bío kà lé bío le bía:

26 Lén vaa bío na mu nīpomu na ká yi:

Mi wé è ǵí mu bío kénkén
ká mi máa zǵn mu kúará.

Mi wé è lorí lè mí yǵo,
ká mi máa mí đēe.

27 Ba nǵpua na ká yí máa ǵí đēe.

Ba tun mí ǵikǵnna
le mí máa ǵí bío.

Ba muunía mí yǵo
á yí wi ǵa mí.

Ba yí wi ǵa ǵí bío lè mí ǵikǵnna.
Ba tun mí yiwa.

Ba pǵ le mí máa yèrémá máa buen ī cǵn á ī wcé ǵa.

28 Áwa, á mí wáa zǵn mu. Le Dónbeenī wó á ho fenlò bionī mu á à bue á à na bía yínǵn zúifúwa yi. Bǵn n̄ tà á à ǵí le.»

29 [Bío ó o Poole bía hǵn bionī so wó, á ǵa zúifúwa saawaa wà ká ǵa a kán mín.]

30 Zii búi na ó o Poole wee da yi ká a saání, lé dēn ó o kará yi lǵlǵio bío ǵun. Bía wi ǵa mí a wán búenbúen wee ǵuee yí o bīn.

31 O wee bue le Dónbeenī bēenī bío, á wee kǵrán o Yeesu Krista bío lè ǵa nǵpua ká a ponī séra, á bío búi yí máa hē.

* 28:11 Doff-hénbéní: Hā dofiná mu yènnáa ǵa le Kasitoore làa Polukusi. Hā yènnáa hīa wee lé ho Kēeresisa cǵn. Lé hārén á ho won-beenī ton-sáwá na hón pāahū so yí á hīa wee kǵráfá mǵten yi á hā pa ǵa yi.

Ho vūahū na ó o Poole túara nɔn ho Oroomu kèrètíewa kuure yi

Vūahū túaró nūhū

Ho vūahū mu lé o Poole túara ho nɔn ho Oroomu kèrètíewa kuure yi.

O bía le 6a nùpua búenbúen wó khon le le Dónbeení, ká bía màhá tà dó mí sía o Yeesu *Krista yi á le Dónbeení á à wé á 6a à térén le yahó. Le è kání 6a mu bè-kora yi á à na le mukání binbirí na máa vé 6a yi (1-8).

O Poole bía le 6a *zúífúwa na wee pí a Yeesu bío le 6a yí dà máa pí le Dónbeení máa lén fě́e. (9-11).

O le há làa na ká wán á le Dónbeení sáamu na le wee wé làa bía yínɔ́ 6a zúífúwa á ko mu wé á 6a na mítén búenbúen o Yeesu yi, à bío sí le Dónbeení yi fě́e (12.1-15.13).

O mún bía le mí wi à mí va ho Oroomu, à ðín bín varáa ho Esiapaaje. O o tēnía bía ó o zū ho Oroomu lóhó yi búenbúen (15.14-16.27).

Le tēnii

¹ Inén Poole na lé o Yeesu *Krista ton-sá, lé mi wee túa ho vūahū na ká á à na mia. Le Dónbeení von mi à í wé o Yeesu Krista tonkaro. Le léra mi à í bue le Dónbeení bín-tente,

² ðío le fèra ðín mí jì-cúa fèerowá wán dóráa mí jii nɔn mí bioní vūahū yi.*

³ Le bín-tente mu bío ciran le Za Yeesu Krista. O lé o *Daviide mòmmaní mu nípomu ðání yi.

⁴ Ée ká le Dónbeení Hácírí zéénia mu le mí pánká le o lé mí za bío le vèénia wo bío yi, wón na lé wa Núhúso Yeesu Krista.

⁵ Lé o Yeesu Krista mu pánká yi á le Dónbeení sáamu wóráa mi là a tonkaro, bèra a na há kána búenbúen nùpua à dé mí sía wo yi, à wé bè o bioní yi, à déráa ho cùkú wo yi.

⁶ Minén mún lé bán nùpua so búí, minén na le Dónbeení von, á mí bío sá a Yeesu Krista yi.

⁷ Awa! I wee túa ho vūahū na ká á à na minén búenbúen na le Dónbeení wa làa sòobéé á von á mí bío sá le yi ho Oroomu lóhó yi. Le wán Maá Dónbeení le wa Núhúso Yeesu Krista wé mí sáamu làa mia, à na ho héérà mia.

O Poole wi o ò vaa búeski ho Oroomu

⁸ I ðiáká le wán Dónbeení bāráká déro mí búenbúen bío yi o Yeesu Krista pánká yi. Lé bío mí síadéro le Dónbeení yi á bío wee bío ho ðímíjá làa búenbúen yi.

⁹ Le Dónbeení na á í wee sá na yi le í síi búenbúen le bín-tente na á í wee bue bío yi, ðío bío ciran le Za, dén zū le bío á í wee mí lé ho túiá poni. Le zū le ká í wee fio à í leéka mi bío.

¹⁰ Páahū léee páahū ká í wee fio, à í le ká mu lé le Dónbeení síi bío, à le tà na mu níi, à í ðání buen mi cón.

¹¹ Mu bon, í 6èntín wi à í mi mi wán làa sòobéé, bèra a na à mu bío wéro pánká na le Dónbeení Hácírí dó míi à mí mún yi, à mí pánká wíoka kéí.

¹² A há síadéro le Dónbeení yi na wa léera yi á wa à hení mín sía bío yi.

¹³ Wán zàwa le wán hínni kèrètíewa, í wi à mí zūn le í wi à í buen mi cón ká há búmakaa màhá hò mí á í ðín yi yú mu wōhū. Í ði buen mi cón, bèra a na à í tonló cúnú kéí làa bío ho keraráa há kána na ká nùpua cón bío síi.

¹⁴ I ko à í bue le Dónbeení bín-tente na 6a nùpua búenbúen le mí sííwà yi, bía yío héra làa bía yío yí héra, bía káránna, làa bía yí káránna.

¹⁵ Lé bín te bío á í wi à í buee bue le bín-tente mu à na minén na mún wi ho Oroomu lóhó yi.

Le Dónbeení bín-tente pánká wi

¹⁶ Mu bon, le bín-tente bueró nìyio yí máa dí mi. Le bín-tente mu lé le Dónbeení pánká na le wee kánínáa bía búenbúen na wee dé mí sía le yi, à 6úaká làa bía lé 6a *zúífúwa, à ðánáa bía ká.

¹⁷ Le bín-tente mu wee zéeni le le Dónbeení wee wé à 6a nùpua térén le yahó 6a síadéro le yi mí ðòn bío yi, làa bío mu túararáa: «Yia térénna le Dónbeení yahó bío á 6ánsó dó mí síi le yi bío yi, wón á à kéí le mukání binbirí yi.»†

Ba nùpua wee wé mu bè-kora le mí sííwà

* 1:2 Mi lorí Ezayii vūahū 52.7; 61.1 † 1:17 Mi lorí Habakuuki vūahū 2.4

18 Le Dónbeenĩ wi ho wáayi, á wee zéeni le mí yi wee cí 6a núpua yi bío 6a pá le á 6a wee wé bío yi se bío yi. Ba wee tí ho túiá poni yi lè mí wén-kora.

19 Lé bío á bío ó o núpue dà à zúñ le Dónbeenĩ bío dǎñi yi á yí sà 6a yi, lerén mítén zéenia mu wéréwéré làa ba.

20 A lá ho dímjǎ́ nǎhǎ búeení, á le Dónbeenĩ pánká na jni mǎa, làa bío le karáa búñ ó o núpue yio yi mǎa mí. Ee ká mu máhá wee zúñ le bè-wénia yi. Lé búñ te bío 6a túiá yi dà mǎa wé sínáa.

21 Ba zú le le Dónbeenĩ dà, á 6a yí dó le bǎrǎkǎ làa bío mu koráa. Lé búñ wó á bío 6a wee leeka á nǎhǎ mǎanáa, á háciira mǎa, á wi le tǎbíri yi.

22 Ba le mí lé mu bè-zúñminí 6ǎnsowá, á 6a máhá wó 6a bǎnbúwá.

23 Sǎni 6a 6úaaní le Dónbeenĩ cúkúso na mǎa hí, á 6a día 6a wee 6úaaní mu bè-lénnia na 6a wee ta lòn núpue, táá jínza, táá nǎnu laà náa so, táá bíá wee várá mí píora wán, bán na búenbúen wee hí.

24 Lé búñ bío yi á le Dónbeenĩ díarǎa 6a á 6a wi mu bío na tun wéro yi, á héha lè 6a sía wǎrǎ na yí se, á wee wé há nǎyi-wǎrǎ làa mín.

25 Ba pá le Dónbeenĩ túiá poni à 6a bò há sabióní mǎn. Ba wee 6úaaní bío le Dónbeenĩ léra, á wee sá na mu yi, à lerén Dónbeenĩ na léra mu á 6a día, dén na máhá ko lè le khóoní fǎee. Amiina!

26 Lé búñ bío yi á le Dónbeenĩ díarǎa 6a á 6a wee wé há nǎyi-wǎrǎ na bío sí 6a yi. Ba háawa wee da làa mín, á 6a yí mǎa da làa báawa.

27 Lé làa búñ síi á 6a báawa mún yí mǎa da làa háawa, á 6a sía wee bíni vá mín yi làa sóobé. Lé búñ bío yi á le lònbee na ko làa ba wee yírǎa 6a bío 6a vǎnun wee wé bío yi.

28 Bío 6a pá le mí mǎa zúñ le Dónbeenĩ, á le 6èn día á 6a bò mí hácin-kora mǎn, á wee wé bío yí ko.

29 Mu bío na yí téréna lè mí síiwá búenbúen 6a wee wé: Ba wee wé mu yikomu, 6a yio wee lé mí ninzáwa bío, 6a lé 6a ní-súmáa, le yandee wi 6a yi làa sóobé. Ba lé 6a ní-búewá, á wa há wará. Ba wee khǎ 6a núpua, 6a wa mu bè-kora wéro lè 6a núpua. Ba wee fúaa há sabióní 6a núpua jini,

30 á wee yáa mín yènnáa. Ba lé le Dónbeenĩ zúkúsa. Ba wee là 6a núpua, á wee yòoní mítén. Ba wee khòn, 6a dà mu bè-kora wéro làa sóobé. Ba wee pí mín núwá bíoní.

31 Ba lé 6a bǎnbúwá. Ba dó mí jini le mí ì wé bío na, á 6a mǎa wé mu. Ba yiwa tunka, 6a yí zú mǎkǎri.

32 Ba jǎn zú le Dónbeenĩ cíti bío le bíá wee wé hǎn wǎrǎ so síi bío sǎ mu húmú yi. Ee ká 6arén mí bæere máhá pá wee wé mu, á 6a mún wee tà bíá wee wé mu jni.

2

Ba núpua cítró bío

1 Ú wé núpue lée núpue á wee cíti bíá ká, á ù jǎhǎ mǎa lé, fo wee síini ho úten. Lé bío á bíá fo wee cíti, bán wǎrǎ 6àn síi lé hía únén mún wee wé.

2 A wa 6èn zú le bíá wee wé hǎn wǎrǎ so síi á le Dónbeenĩ á á cíti làa bío téréna.

3 A únén na wee cíti 6a núpua á ù jǎn wee wé 6a wǎrǎ 6àn síi, fo so wee leeka le ù jǎhǎ á à lé le Dónbeenĩ cíti yi le?

4 Táá bío le Dónbeenĩ síi se, á wee jni mí yi, á zú mu bè-tente wéro, á fo so wee lá làa bè-kámáa le? Zúñ le lé búñ tentemu so wee jǎa fo á ù yèrémá ù yilera lè ù wǎrǎ.

5 Awa, á bío fo yí wi ù jni dèe, á yí wi ù yèrémá ù yilera lè ù wǎrǎ, á le lònbe-súmúí le dío fo 6èn ñ dé úten yi le Dónbeenĩ sí-cíflé wizonle zoñ. Búñ zoñ ká le è fl le cíti làa bío téréna.

6 Le è sǎání 6a núpua yi á à héha lè 6a bè-wénia.*

7 Bíá wee wé mu bè-tentewá làa sóobé, á wee cá ho cúkú lè le yèni le Dónbeenĩ cǎn, lè le mukǎni binbiri, bán le è na le mukǎni na mǎa vé yi.

8 Ká bíá kǎa le Dónbeenĩ yi, na pá ho túiá poni á 6a tà mu bè-kora bío, bán le è zéenináa le mí yi wee cí 6a yi làa sóobé.

9 Le lònbee lè le yi vé á à yí bíá búenbúen na wee wé mu bè-kora. Mu ù 6úaká làa bíá lé 6a *zúífúwa, á à dǎnáa bíá yínóñ 6a zúífúwa.

10 Ee ká bíá wee wé mu bè-tentewá, bán le Dónbeenĩ á à dé ho cúkú yi, le è wé á 6a á yí le kǎnbii á à kǎñ ho héerá yi. Le nín-yání ì wé mu làa bíá lé 6a zúífúwa, á bíá yínóñ 6a zúífúwa máhá á sí.

11 Mu bon, le Dónbeenĩ yí mǎa hueeka núpua mín yi.

* 2:6 Mi lorí Lení vǎahǎ (Psaumes) 62.13

¹² Lé bñn nɔn á bña búenbúen na wó mu bè-kora à 6a yí zū á *Mɔyziize lándá, bán húmú bño á lándá níi mía yi. Ká bña zū ho lándá mu à 6a wee wé mu bè-kora, bán á à cítí lè ho lándá.

¹³ Mu bon, bña térénna le Dónbeení yahó yínɔrí bña wee jí á Mɔyziize lándá mí dòn ká 6a máa bè ho yi. Bña wee wé bño ho lándá le 6a wé, bán lé bña le Dónbeení wee wé á 6a térén le yahó.

¹⁴ Hen ká bña yínɔrí 6a zúífùwa na ó o Mɔyziize lándá mía cón á wee wé bño ho lándá bò, se ho lándá mu wí 6a yiwa.

¹⁵ Bñn wee zéení le bño ho lándá le 6a wé wé á wi 6a sía yi, á 6a yiwa lé mu seéràsa. Lé bño á pàahú 6úí à 6arén miten yilera pí 6a bño, ká pàahú 6úí à há tã 6a jii.

¹⁶ Le Dónbeení cítíí fí nònzoñ, ká mu bño á à zúrí. Bñn zoñ ká le è ñin o Yeesu *Krista wán á à cítíráa 6a nùpua 6a bño búenbúen na sá yi dání yi, làa bño le Dónbeení bín-tente biaráa mu, ñio á í wee bue.

Ba zúífùwa yí máa bè ho lándá yi làa bño mu koráa

¹⁷ É ká ùnén na lé o zúífù, á zū á *Mɔyziize lándá, á le ù sli wan le Dónbeení bño yi,

¹⁸ fo zū bño sí le Dónbeení yi. Lé ho lándá nɔn á fo zúnáa bño se.

¹⁹ Fo làa mu yi le fo lé 6a muiiwá ya-ñí, á lé bña wi le tífírí yi koomu.

²⁰ Fo le fo lé bña yí zū mu bño ní-karánlo, á lé 6a háyúwá ní-karánlo. Lé bño fo zū le mu bño zúríló lè ho tũíá poni á wi ho lándá yi.

²¹ Awa, ùnén na màhá le fo lé bña ká ní-karánlo 6èn wó kaka yí máa káránnaa úten? Fo wee hení mu na 6a nùpua yi le 6a yí puua bño, à ùnén màhá wee puua le we?

²² Fo wee kárán 6a nùpua le ho há-fénló lè ho bá-fénló 6a ká yí, à ùnén màhá wee wé mu le we? Fo jina há wónna à ù màhá wee zoo puua mu bño há wónna zíní yi le we?

²³ Fo wee yòoní úten ho lándá bño yi, à le Dónbeení yèni dèn 6èn wee yáa bño fo yí máa bè ho lándá mu yi bño yi.

²⁴ Mu bon, bño ká lé bño túara le Dónbeení bióní vùahú yi: «Lé minén bño yi á bña yí zū le Dónbeení wee yáaráa le yèni.»†

²⁵ Mu bon, ká fo wee wé bño ho lándá bò, se ù *kúíiró‡ bño jùhú wi. Ká fo *kúíio à ù màhá yí máa bè bño ho lándá bò henía yi, se fo ka lòn nùpue na yí kúíio.

²⁶ Ká yia yí kúíio ò o 6èn wee bè bño ho lándá bò henía yi, á le Dónbeení so máa cáti 6anso lòn nùpue na kúíio le?

²⁷ A yia yí kúíio ò o wee bè bño ho lándá bò henía yi le wón kúíi cítí ùnén na yí máa bè ho yi, ká ùnén ho lándá mu jòñ wáa túara nɔn yi, á fo mún kúíio.

²⁸ Mu bon, mu yínɔrí o nùpue sánia wee wé 6anso là a zúífù, á mu mún yínɔrí ho kúíiró wee wé o là a zúífù.

²⁹ Ká a zúífù binbirí lé yia lé orén zoó mí sli yi. A ho kúíiró binbirí, hón lé le sli na yèrémáa. Bñn lé le Dónbeení Hácírí wee wé mu, ká yínɔrí ho kúíiró na ó o Mɔyziize lándá bò. O zúífù binbirí yí máa yí le yèni nùpua cón. Le Dónbeení lé ñio ó o wee yí le yèni cón.

3

Le Dónbeení le mi ì wé bño à le wé mu

¹ Awa, á mu zúífùmu lè ho kúíoró lée bño na cùnú wi le?

² Mu cùnú wi làa sòobéé há ñáa búenbúen yi. Barén lé bña le Dónbeení karáfáa mí bióní yi ho yahó.

³ Awa, á hárí ká 6a 6úí 6a ñahú á yí bò bño le Dónbeení le 6a wé yi, á bñn so ò hè lerén á le máa bè mí bióní yi le?

⁴ Bùéé. Wa ko wa zúrí le le Dónbeení dèn wee ñin ho tũíá poni wán, ká 6a nùpua búenbúen lé 6a sabín-fúaalowa, làa bño mu túararáa le Dónbeení bióní vùahú yi lerén miten dání yi:

«Ba nùpua ko 6a zúrí

le bño fo wee mí búenbúen lé ho tũíá poni.

A hárí 6a yáa ù yèni,

se ù bño pá bon.»*

⁵ Ká bño warén wee wé á mu yí térénna lé bñn wó á le Dónbeení térénló bño wíokaa zūnanáa, se í wáa dà à bño bño ká á à héha lè 6a nùpua leékaró: Hen ká le Dónbeení wee béé wa lò bño 6úí dání yi, bñn so wee zéení le le yí térénna le?

⁶ Bùéé dé! Bñn lé 6a nùpua leékaró. Lé bño ká le Dónbeení yí térénna, á le è cítí ho ñimíjñá nùpua kaka?

† 2:24 Mi loñ Ezayii vùahú 52.5

‡ 2:25 Mi loñ Luki vùahú 1.59

* 3:4 Mi loñ Lení vùahú (Psaumes) 51.6

⁷ Ká Inén lá fá le sabéré á le Dónbeení tũíá poni bío wíokaa zũna á dóráa ho cùkú le yi, á lé mu yén bèn wáa n̄n á ĩ n̄hũ á à siráa le ĩ lé o bè-kora wéro?

⁸ Ba búti na wee là wen á yáá wee bío le wa wee bío bío kà: Mi wé wa wé mu bè-kora à mu bè-tentewá lé yi. Bán n̄pua so n̄n̄á á à sí.

N̄pue na téréna le Dónbeení yahó á mía

⁹ Awa, á warén *zũífũwa máhà bèn wee leéka le wa bío n̄hũ so wi po bíá ká léé? Bùé dé! I zéénia mu le 6a *zũífũwa láa bíá yín̄n̄ 6a *zũífũwa búenbúen á mu bè-kohó pánká wi wán,

¹⁰ láa bío mu túararáa le Dónbeení bíoní v̄uahũ yi:

«Ba n̄pua búenbúen yi

á n̄-kéní ká yí téréna,

¹¹ hácírí 6ànso n̄-kéní ká á mía,

hári n̄-kéní ká yí máa cà le Dónbeení.

¹² Ba búenbúen díá ho wá-tente,

6a páanía wó 6a n̄pua na bío n̄hũ mía.

Bè-tente wéro n̄-kéní ká

á mía 6a t̄lahũ.

¹³ Ba n̄iní ka lòn búráa na hénkaa.

Ba wee khà 6a n̄pua.

Ba bíoní ka lòn díhioni súrú.

¹⁴ Ba wee dánkání 6a n̄pua láa sóobéé,

6a wee bío há bín-kora.

¹⁵ Ba can mí kuio le n̄-6úee bío yi.

¹⁶ Há d̄áa na 6a wee t̄e yi

búenbúen á 6a wee fi mu bío yi,

à dé há yinyio 6a n̄pua yi.

¹⁷ Ba yí zũ héerá w̄hũ.

¹⁸ Ba yèn-dání yi á Dónbeení k̄n̄bii n̄hũ mía.»[†]

¹⁹ A wa n̄n̄ zũ le ho lándá b̄o n̄n̄ bíá wee bè bío ho wee bío yi. B̄n̄ wó bèra a na à bío léenii yí k̄n̄ o búti c̄n̄, á ho dímj̄n̄á n̄pua búenbúen mún zũn̄ le mí wó khon le Dónbeení yahó.

²⁰ Nii woon yí dà máa wé bío ho lándá le o wé búenbúen á máa térénnáa le Dónbeení yahó. Mu bon, ho lándá n̄hũ, léé bèra a na à 6a n̄pua zũn̄ le mí wó khon.

Bío le Dónbeení wee k̄n̄i là a n̄pue

²¹ É ká há láa na ká wán, á bío le Dónbeení wee wé à wa wé 6a n̄pua na téréna le yahó ká ho lándá níi ló, b̄n̄ le Dónbeení mu wáa zéénia láa wen. O *M̄ȳiize lándá mí b̄ere le le Dónbeení n̄i-cúa f̄erowá zéénia mu wéréwéré.

²² Le Dónbeení wee wé à 6a n̄pua téréna le yahó 6a sladéro o Yeosu *Krista yi bío yi. Le wee wé mu láa bíá búenbúen na wee dé mí sía wo yi, hueekaró mía mu yi.

²³ Lé bío 6a n̄pua búenbúen wó mu bè-kohó, á 6a búenbúen kh̄era le le Dónbeení cùkúso.

²⁴ É ká le Dónbeení s̄amu bío yi, á le wó á 6a téréna o Yeosu Krista pánká yi, wón na wó á 6a yú míten mu bè-kohó níi yi. Le wó mu k̄amáa.

²⁵ Le Dónbeení wó a le le muiní yia. Lé b̄n̄ bío yi ó o Krista mu húmú pánká yi á bíá dó mí sía wo yi búenbúen á yúráa mu bè-kora séndiáro. Le Dónbeení wó ká síi, á zéénináa bío le wee wé à 6a n̄pua téréna le yahó. Hári ho yánkaa, á 6a n̄pua bè-kora na 6a wó

²⁶ á le há mí síi bío yi, á zéénináa bío le wee wé à 6a téréna le yahó. Hári lòn zuia ká le Dónbeení pá téréna, á wee wé à 6a n̄pua téréna le yahó 6a sladéro o Yeosu yi bío yi.

²⁷ Lé bío á mu lé le sídéro le Dónbeení yi wee wé ó o n̄pue téréna le yahó, á mu n̄hũ mía ó o yóní míten mí wárá bío yi.

²⁸ Mu bon, wa wee leéka le o n̄pue wee téréna le Dónbeení yahó o slidéro le yi bío yi, ká yín̄n̄ o M̄ȳiize lándá na ó o wee bè yi bío yi.

²⁹ Táá le Dónbeení mu so lé 6a *zũífũwa mí dòn 6àn Dónbeení le? Le so yín̄n̄ há síiwá na ká búenbúen 6àn Dónbeení le? Uuu, le mún lé há síiwá na ká 6àn Dónbeení.

³⁰ Mu bon, lerén lé le Dónbeení dà-kéní mí dòn. Lé lerén wee wé à 6a zũífũwa téréna le yahó 6a sladéro le yi bío yi, á le mún wee wé à há síiwá na ká n̄pua mún téréna le yahó 6a sladéro le yi bío yi.

³¹ A b̄n̄ so wee zéeni le lé dén slidéro so le yi bío yi ó o M̄ȳiize lándá n̄hũ wáa mianáa le? Bùé dé! Ho lándá mu bío n̄hũ k̄n̄ló á wa yáá wíokaa wee tíi n̄ii le wa sladéro le Dónbeení yi.

[†] 3:18 Mi loni Leni v̄uahũ (Psaumes) 14.1-3; 53.2-4; 5.10; 10.7; 140.4; Ezayii v̄uahũ 59.7-8

4

O Abarahaamu siidéro le Dónbeení yi bio

- 1 A bio wa wáa à bio wán 6úaa *Abarahaamu dání yi lé mu yén? Lé mu yén ó o yú?
- 2 Ká a Abarahaamu lá térénna le Dónbeení yahó bio ó o wó bio yi, se o dà à yòoní mítén, ká a màhá yí dà máa yòoní mítén le Dónbeení yahó.
- 3 Mu bon, bio kà lé bio túara le Dónbeení bioní vūahŭ yi: «O Abarahaamu dó mí sli le Dónbeení yi, lé bŭn nŭn le catío wo là a nŭpue na térénna le yahó.»*
- 4 O ton-sá wón saánii ko làa wo, ká le yínarí dèè na 6a wé hā làa wo.
- 5 Èè ká a 6úii yí máa wé dèè, à 6ànso màhá dó mí sli le Dónbeení na wee wé ò o bè-kora wéro à térén le yahó, wón le Dónbeení wee catí le o térénna mí yahó o siidéro le yi bio yi.
- 6 Lé bŭn te bio ó o nŭpue na le Dónbeení wee catí le o térénna le yahó ká mu bè-wénia nii ló ó o *Daviide wee bio jún-sini bio ká sii:
- 7 «Bia le Dónbeení séra wékheró día, á 6ó bè-kora jūhŭ, bán jūná sī.
- 8 O nŭpue na bè-kora ó o Nūhŭso yí nà a jūhŭ yi, wón jūhŭ sī.»†

9 Dén jún-sini so bio ciran bia kúiora mí dòn léé, táá bia yí kúiora á mu mún ciran? Mu bon, wa wee bio bio ká: «O Abarahaamu siidéro le Dónbeení yi lé bŭn wó a là a nŭpue na térénna le yahó.»

10 Ká lé o *kúiiro mǎndén á le wóráa wo là a nŭpue na térénna léé, táá le wó mu wó ó o kúioráa? Bùéé, le Dónbeení wó a Abarahaamu là a nŭpue na térénna wó ó o kúioráa.

11 Sáni ò o Abarahaamu kúii, à bŭn le Dónbeení wó a là a nŭpue na térénna le yahó o siidéro le yi bio yi. Ká ho kúiiro hǎn léé fīmīnī na bò a wán, à zééní le le Dónbeení wó a là a nŭpue na térénna mí yahó o siidéro le yi bio yi. Lé bŭn bio yi ó o Abarahaamu mu wóráa bia 6úen6úen na dó mí sli le Dónbeení yi à 6a yí kúiora 6án maá.

12 Èè ká a mún lé bia kúiora bán maá, bán na yí kánaa ho kúioró mí dòn yi, à 6a bò bio á wán maá Abarahaamu wó yi, wón na dó mí sli le Dónbeení yi sáni ò o kúii.

Hā kta wee yi le siidéro le Dónbeení yi pánká yi

13 Le Dónbeení dó mí jii nŭn o *Abarahaamu là a mǎnmánia yi, le mí ì na ho ðīmīnā 6a yi á ho ò wé 6a kía.‡ Ká mu màhá yínarí bio ó o Abarahaamu wee wé bio ho lándá le o wé bio yi. Le wó mu lé bio ó o térénna le yahó o siidéro le yi bio yi.

14 Ká hā kta bio lá sà a *Moyiize lándá bèrowà yi mí dòn, se le siidéro le Dónbeení yi jūhŭ mía, á bio le Dónbeení dó mí jii le mí ì na mí nŭpomu yi mún lá à khí.

15 Lé bio á bio 6a nŭpua yí máa wé bio ho lándá le 6a wé sese, lé bŭn wee cīi le Dónbeení sī. Ká lándá lá mía, se lándá yáaró 6èn mún mía.

16 Lé bŭn bio yi á hā kta bio sánáa bia dó mí sli le Dónbeení yi, bèra a na à hā wé bio na hǎn làa ba, à bio le Dónbeení dó mí jii le mí ì na à bio sī bia lé o Abarahaamu mǎnmánia 6úen6úen yi. Mu yínarí bia mí dòn na wee wé bio ho lándá le 6a wé, ká mu mún lé bia 6úen6úen na dó mí sli le Dónbeení yi.

17 Làa bio mu tuararáa le Dónbeení bioní vūahŭ yi: «Ī wó fo lè hā kána cèrèè nŭpomu 6án maá.»§ Le Dónbeení na ó o dó mí sli yi yahó, ó o lé wa maá. Dén Dónbeení so lé ðio wee dé le mukáni 6a nī-hía yi, le wee wé à bio lá mía à keñí.

18 O Abarahaamu dó mí sli lǎonía mu bio na lǎoniló do, á dó mí sli le Dónbeení yi, lé bŭn te bio ó o wóráa hā sŭiwá na boo 6án maá, làa bio le Dónbeení biaráa mu ká sii: «Ū mǎnmánia jii máa zūfí.»*

19 O lúlúio á à yí ho khímāni mu pāahŭ, á ká mu húmú, á mún zū mín hāa Sara máa teró bio, èè ká a siidéro le Dónbeení yi màhá pá fārā ðin.

20 Bio le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé ó o yí titikaa bio yi harí cīnú. Ká a siidéro le Dónbeení yi bio yi ó o wiokaa yú ho pánká, á dórāa ho cukú le yi.

21 O Abarahaamu láa mu yi binbirí le bio le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé á wéro pánká mún wi le cǎn.

22 Lé bŭn nŭn á mu túara a Abarahaamu dání yi le «le Dónbeení catío wo là a nŭpue na térénna.»†

23 Èè ká le bioní mu «le Dónbeení wó a là a nŭpue na térénna» á yí túara orén mí dòn bio yi.

* 4:3 Mi lorí Bio jūhŭ 6úeenii vūahŭ (Genèse) 15.6 † 4:8 Mi lorí Lení vūahŭ (Psaumes) 32.1-2 ‡ 4:13 Mi lorí Bio jūhŭ 6úeenii vūahŭ (Genèse) 12.2-3; 17.4-6; 22.15-18 § 4:17 Mi lorí Bio jūhŭ 6úeenii vūahŭ (Genèse) 17.5 * 4:18 Mi lorí Bio jūhŭ 6úeenii vūahŭ (Genèse) 15.5 † 4:22 Mi lorí Bio jūhŭ 6úeenii vūahŭ (Genèse) 15.6

²⁴ Le mún túara warén bío yi, warén na le Dónbeení cátió lè 6a nǐ-térénnia, warén na dó wa sía le yi, lerén na véenia wa Núhúso Yeesu 6a nǐ-hía tlahú.

²⁵ Le Dónbeení díá á 6a 6ó a wa bè-kora bío yi, á wó ó o vèera, bèra a na à wa wé 6a nùpua na téréna le yahó.

5

Le Dónbeení wó á 6a nùpua làa de bǐnǐa sí

¹ Bío le Dónbeení wó wen lè 6a nùpua na téréna wa sladéro le yi bío yi, á warén làa de á ho héerá wáa wi páahú wa Núhúso Yeesu *Krista pánká yi.

² Lé orén pánká yi á wa wee zámakaráa mu sáamu na wa wi yi wa sladéro le Dónbeení yi bío yi, á sía wan bío wa dó wa sía wee lóoni wa páaníló le Dónbeení mu cùkú yi làa de.

³ Mu yáá yínǎi bún mí dòn, wa wee zámaka le lónbee na wee yí wen bío yi, Lé bío wa zú le le wee wé à wa hí wa sía.

⁴ Ká wa há wa sía, lé bún ñ wé á wa à dàñ ñ yí le sée ho kúará khénló wán. Ká wa dáña káa ho kúará khénló mu yi, á wa à dàñ ñ dé wa sía á à lóoni bío le Dónbeení le mí ì wé.

⁵ Wa sladéro à lóoni á bío máa dé nǐyio wen, lé bío le Dónbeení zéenia le mí wa wen làa sòobéé le Hácírí na le nǎn wen pánká yi.

⁶ Mu bon, wa lá yí dà dèé búí máa wé waten. A bío ho páahú na le Dónbeení bàrá á dón, ó o Krista búéé húrun 6a bè-kora wérowá bío yi.

⁷ Ho tà à hí o nùpue na téréna bío yi lónbee wi. Nún-sí á nùpue dà à hení mí síi á à hí yía wee wé mu bè-tente bío yi.

⁸ Éé ká le Dónbeení wee zéeni le le wa wen làa bío ká: Bío wa lá lé 6a bè-kora wérowá mí cúee, ká a Krista máhá pá tà húrun wa bío yi.

⁹ Wa wó 6a nùpua na téréna le Dónbeení yahó o Krista húmú cǎni pánká yi. A léee kénkén ká wa mún khíi kǎni le Dónbeení sí-clíle yi.

¹⁰ Mu bon, bío wa lá lé le Dónbeení zúkúsa, ó o za húmú pánká yi á wa làa de wáa bǐnǐa sí. A bío wa sí làa de ká síi, á wa láa mu yi kénkén le wa à kǎni bío ó o yío wi lua pánká yi.

¹¹ Mu yáá yínǎi bún mí dòn, wa wee zámaka le Dónbeení bío yi wa Núhúso Yeesu Krista pánká yi, wón na wó á wa lè le Dónbeení mu bǐnǐa sí.

O Adama là a Yeesu Krista bío

¹² Lé o nùpue nǐ-kéni wékheró bío yi á mu bè-kohó wéro zonnáa ho dímjǎ yi. A lé mu bè-kohó wéro bèn non á mu húmú wiráa. A 6a nùpua búenbúen mún wee hí, lé bío 6a búenbúen lé 6a bè-kora wérowá.

¹³ Sǎni le Dónbeení bè o *Moyiize lándá, à bún mu bè-kohó wi ho dímjǎ yi wó. Ká bío á ho lándá lá díñ máa, á le Dónbeení bèn lá yí máa mí mu bè-kohó bío dé dèé yi.

¹⁴ A lá a Adama páahú à vaa búe o Moyiize páahú yi, á mu húmú yí le sée 6a nùpua wán. Hári bío á bán nùpua so wékheró yí ka là a Adama wékheró bío síi, wón na wó bío le Dónbeení le o yí wé, á 6a búenbúen pá húrun, o Adama na bío wee zéeni yía khíi buen bío.

¹⁵ Ká ho wékheró na wó, bún lè le Dónbeení sáamu yí dà máa téé. Lé bío ká lé o nùpue nǐ-kéni mí dòn wékheró bío yi á 6a nùpua cèrèe húrunnáa, á le Dónbeení sáamu a le wó lè 6a nùpua cèrèe o nùpue nǐ-kéni pánká yi, wón na lé o Yeesu Krista, bún sáamu so bío bèn yí dà máa bío.

¹⁶ Le Dónbeení sáamu là a nùpue nǐ-kéni wékheró á wi mín júná yi. Mu bon, o nùpue nǐ-kéni wékheró lé bún wó á le Dónbeení siinía 6a nùpua júná. Éé ká mu bè-kora cèrèe wéro món, á le wó mí sáamu lè 6a nùpua, le wó á 6a téréna le Dónbeení yahó.

¹⁷ Mu bon, o nùpue nǐ-kéni wékheró lé bío wó á mu húmú yí ho pánká. Éé ká a Yeesu *Krista mí dòn pánká yi, á 6a nùpua na wee yí mu sáamu lè mí síiwá, bío le wee wé á 6a téréni le yahó, bán yío á à wé lua, á à páani ñ dí le béení làa wo.

¹⁸ Lé ká síi ó o nùpue nǐ-kéni wékheró nǎn á 6a nùpua búenbúen júná súrúaa. Làa bún síi, ó o nùpue nǐ-kéni bè-wénii na téréna, lé bún bèn wee wé á 6a nùpua búenbúen téréni, à bè yi yírúaa le mukáni.

¹⁹ O nùpue nǐ-kéni mí dòn lé yía yí bò bío le Dónbeení bío yi, lé bún nǎn á 6a zámáa wórúaa 6a bè-kora wérowá. Làa bún síi, ó o nùpue nǐ-kéni na tà le Dónbeení bío lé yía bèn wó á 6a zámáa á à téréni le yahó.

²⁰ Bío ho lándá bò, á mu bè-kora bèn mún wee dé wán ká mu wá. Éé ká hen na mu bè-kora wee dé wán yi, lé bún á le Dónbeení sáamu bèn mún wíokaa wee dé wán yi ká mu wá.

²¹ Bún wee wé bèra a na à bío síi mu bè-kora yúrúaa ho pánká á wee wé á 6a nùpua hí, lé làa bún bèn síi á le Dónbeení sáamu bèn mún wee yírúaa ho pánká, á wé á 6a nùpua téréni le yahó, à na le mukáni binbirí na máa vé 6a nùpua yi 6a páaníló là a Núhúso Yeesu Krista bío yi.

6

Bio ho bātēemū bio wee zéeni

¹ Awa, á bio wa wáa á bio lé mu yén? Wa so ko wa wíoka wé wé mu bè-kora á le Dónbeení wé wéráa mí sáamu cèrèè làa wen léé?

² Bùeé dé! Mu bè-kora dání yi, á wa ka lòn nùpua na húrun. A wa so ko á wa bíní wé wé bè-kora le?

³ Mí so yí zú le warén búenbúen na bātízera wa páaníló là a Yeesu *Krista bio yi, á ka le wa páanía húrun làa wo le?

⁴ Awa, ho *bātēemū wó á wa ka le wa páanía húrun làa wo, á páanía nùuna làa wo, bèra a na á bio síi ó o Maá Dónbeení vèeníanáa o Krista léra 6a ní-hía fahú lé mí pánká na cùkú wí, lé làa búñ síi á warén mún wiráa le mukōn-finle yi.

⁵ Mu bon, wa ka lòn nùpua na húrun wa páaníló làa wo bio yi. Làa búñ síi á wa mún khíi vèe wa páaníló làa wo bio yi làa bio ó orén vèeraráa bio síi.

⁶ Mí wa zūn le bio wa fù karáa, búñ là a Krista páanía búaa ho *kùrùwá wán, bèra a na á mu bè-kora wéró jùhú búe wa cōn, á wa yí bíní yí wé mu 6àn wobáaní.

⁷ Mu bon, O nùpue na húrun, wón wáa jùhú ló mu bè-kora wéró yi.

⁸ Á bio wa páanía húrun làa wo, á wa láa mu yi kénkén le wa mún ñ páaní i kerí le mukānī yi làa wo.

⁹ Wa zú le bio ó o Krista wáa vèera, ó o máa bíní máa hí. Húmú máa bíní máa dání o bio,

¹⁰ lé bio ó o húrun mu bè-kora bio yi le cùekútee á mu vóráa. A le mukānī na ó o wáa wi yi ó o wi yi le Dónbeení bio yi.

¹¹ Lé làa búñ 6àn síi á minén mún zūn le mi ka le mi húrun mu bè-kora dání yi, á le mukānī na mi wi yi á mi wáa wi yi le Dónbeení bio yi mi páaníló là a Yeesu Krista bio yi.

¹² Á warén na wi le mukānī yi ho tá wán á mu bè-kora wáa yí ko mu bíní yí pánká wán.

¹³ Mí yí bíní yí día mí sánia mu bè-kora níi yi á há wé mu bio na yí téréna tonló sía, ká mí wé lòn nùpua na húrun bínia vèera bio síi, á sánia wé mu bio na téréna tonló sía, á wé sá na le Dónbeení yi.

¹⁴ Bio mi ka lòn nùpua na húrun vèera, á mí le mi sánia wé mu bio na téréna tonló sía, á wé sá na le Dónbeení yi. Lé bio ó o Mɔyíize lándá pánká wáa mía mi wán, mu lé le Dónbeení sáamu á mi wi yi.

Wa yí máa sá na mu bè-kora yi

¹⁵ Awa, á bio ó o *Mɔyíize lándá pánká wáa mía wa wán á wa wi le Dónbeení sáamu yi, á lé búñ bio yi á wa wé è wéráa mu bè-kora le? Bùeé dé!

¹⁶ Ká mí wee wé mu bè-kora, se mí lé mu bè-kora 6àn wobáaní. Búñ wee 6uen le mu húmú. Ká mí 6èn wee bè bio le Dónbeení wee bio yi, á dén ñ wé mia lé 6a nùpua na téréna le yahó.

¹⁷ Mí wa dé le Dónbeení baráká! Mí fù lé mu bè-kora wobáaní. Eε ká há laà na ká wán, á bio 6a káránna làa mia na mi tá yi, á mi bò yi lé mí sía búenbúen.

¹⁸ Mí júná ló mu bè-kora wéró yi, á wáa lé bio téréna wobáaní.

¹⁹ I wee bio làa mia làa bio 6a nùpua wee bioráa, lé bio mí yí máa wé zūn mu bio yara fúafúa. Mí fù ka lòn wobáaní, á wee dé mítén mu koomu wára lé mí síiwá yi, á káa le Dónbeení yi. Làa búñ 6àn síi á há laà na ká wán, á mí mún día mítén lòn wobáaní, á wé wé bio téréna, á bio sí le Dónbeení yi.

²⁰ Bio mí fù ka lòn wobáaní mu bè-kora wéró níi yi, á bio téréna wéró bio mía mia.

²¹ Awa, á lé ho cúnú yén mí wáa yú há wára na mí wee níyi bio yi há laà na ká wán. Bio wee lé mu mún lé mu húmú.

²² Eε ká há laà na ká wán, á le Dónbeení fáa mia mu bè-kora níi yi, á mí wáa lé le ton-sáwá. Cúnú na wi mu yi, lé bio mí bio sá le yi, á bio wee lé mu mún lé le mukānī binbirí na máa vé.

²³ Mu bon, mu bè-kora wéró sáání lé mu húmú. Eε ká le Dónbeení bio na le wee há làa wen wa páaníló là a Yeesu *Krista na lé wa Núhúso bio yi, búñ lé le mukānī binbirí na máa vé.

7

O kèrètē á ho lándá pánká wáa mía wán

¹ Wán zàwa le wán hínni, bio á í bio ò na mia á mí zú kénkén, lé bio mí zú ho lándá: O nùpue na yío wi lua, wón lé yía ho lándá pánká wi wán.

² Làa bio síi ká á háa yan o báa, á ho lándá cèé wo 6àn báa mu yi ho páahú búenbúen na á wón yío wi lua yi. Ká 6àn báa háa húrun, se o háa jùhú ló hón lándá so yi.

³ Ká òn báa mu yí húrun ò o bíníá yan bá-veere, se o lé o bá-fé. Eε ká òn báa húrun ò o bò yí yannáa, se lándá mía o wán, se o yínón bá-fé.

⁴ Lé làa bñn síi á minén bío mún karáa. Mi páaníló là a *Krista bío yí á minén mún ka lè mi húrun, á ho lándá wáa bíníá mía mi wán. Mi bío wáa sá yíà vèera ló 6a nì-hía fíahú yí, bèra na á wa wé sá ho tonló na bío sí le Dónbeení yí.

⁵ Mu bon, páahú na á mu bío na yí se poní fù yú ho pánká wa wán, á ho lándá wee wé á mu bè-kora poní búe wεn. A wa sá há ton-kora na wee búen lè mu húmú.

⁶ Eε ká há laà na ká wán, á wa ka lè wa húrun ho lándá dání yí, á wáa yú waten mu bío na á wa lá lé 6a wobáani níi yí. Wa wáa dà à sá à na le Dónbeení yí lè le hácín-finle, lerén mí bèere Hácírí pánká yí, ká wa wáa máa bñn máa bè *Mòyiize lándá yí máa sá máa nanáa le Dónbeení yí.

Bío non ho lándá bóráa

⁷ Awa, á wa wáa bío mu yén? Ho lándá lée bè-kohó le? Búeé. *Lándá lá mía se í yí zú bè-kohó. Mu bon, ká ho lándá lá yí bíá le: «Yí le ú yío lé mi ninza bío,*» á í lá máa zúrí le bñn lée bè-kohó.

⁸ Lé ho lándá á mu bè-kohó bò yí dóráa le síi bío na yí se lè mí síiwá 6àn wéró poní mií. Lándá lá mía, se bè-kohó mún mía.

⁹ Bío á í fù yí zú ho lándá, á í yío wí lua. Ká bío ho lándá bò, á mu bè-kohó 6èn yú ho pánká, ¹⁰ á í wáa ká mu húmú. Lé bñn te bío á ho lándá na lá à wé á í yí le mukání, lé hón á à dé mi mu húmú yí.

¹¹ Mu bon, mu bè-kohó bò ho lándá yí á khá mi yáara.

¹² Ká ho lándá hón wee ce, á bío bò heníá mún wee ce, á térénna, á se.

¹³ Awa, á lé mu bío na se bíníá wó ínén búero le? Búeé! Eε ká mu bè-kohó máhá dñn mu bío na se wán á 6óráa mí. Lé bñn wa zūnanáa le mu bè-kohó yí se làa sòobé, á mún zūnanáa mu bè-kohó sūnsūmámu bío le Dónbeení bò heníá pánká yí.

¹⁴ Mu bon, wa zú le ho lándá hón lé le Dónbeení bò ho le Dónbeení mu Hácírí pánká yí. Ká ínén wón lé o nùpue, pánká mía mií. I ka lòn wobá-nii na 6a yèera mu bè-kohó yí.

O nùpue á mu bè-kohó pánká wí wán

¹⁵ Ho túiá poní, bío á í wee wé á í 6èntñn yí zú nùhú: Bío á í wí à í wé á í yí máa wé, ká bío á í jina, bñn lé bío á í máhá wee wé.

¹⁶ Ká í hía wee wé bío á í yí wí à í wé, se í tà le ho lándá se.

¹⁷ Awa, se bío á í wee wé ká á yí ló mií, ká lé bío mu bè-kohó yú ho pánká í wán.

¹⁸ Mu bon, í zú le mu bío na se wéró pánká mía mií. I wee wé le í wé mu bío na se, ká ho pánká na á í wé làa bú lé hía mía.

¹⁹ Bío se na á í wí à í wé á í yí máa wé, á mu bío na yí se na á í yí wí à í wé, bñn lé bío á í máhá wee wé.

²⁰ Ká í wee wé bío á í yí wí à í wé, se bñn wáa yí ló mií. Lé mu bè-kohó na yú ho pánká í wán á mu ló yí.

²¹ Lé bñn bío yí á í zūnanáa bío ká: Hen ká í le í wé mu bío na se, á bío yí se lé bñn á í díá ká í wé.

²² Le Dónbeení lándá à ínén í bèere síi wee wa bío yí.

²³ Eε ká bè-veere 6úí máhá wí, bñn 6èn wee fi làa bío á í tà bío. Mu wee wé mi lè mu bè-kohó bío na yí mií kásó níi.

²⁴ Á hía 6èn lée yéréké wee sá mií! Yíà máhá à kání mi mu nì-hínmu mu yí lé o yén coon?

²⁵ Eε ká mi wa dé le Dónbeení bārākà o Yeesu *Krista na lé wa Nùhúso pánká yí.

Awa, í hácírí yí, á le Dónbeení lándá pánká wí í wán. Ká há sáníá dání yí, á mu bè-kohó 6èn pánká wí í wán.

8

Le Dónbeení Hácírí wee wé ò o nùpue nùhú lé

¹ Há laà na ká wán á bíá wáa páania lá a Yeesu *Krista, bán júná máa síi.

² Mu bon, le Dónbeení Hácírí, dío wee na le mukání o nùpue yí o páaníló là a Krista bío yí, á káníá mi mu bè-kohó bío lè mu húmú níi yí.

³ O *Mòyiize lándá lá yí dà máa wé bñn, lé bío 6a nùpua yídámu tun mu wéró wáhú. Eε ká le Dónbeení wó mu. Le non mí za ó o 6ueé lá há sáníá lè 6a bè-kora wérowá bío, á léraráa 6a júná mu bè-kora níi yí. Lé ká síi le Dónbeení wó á 6óráa mu bè-kora nùhú, bñn na lá wee yí ho pánká 6a nùpua wán.

⁴ Le Dónbeení wó ká síi bèra na na á wa dání wé bío ho lándá le wa wé á mu níi sí, warén na yí máa wé bío wa sía wee vá yí na yí se, á wa wee wé bío sí le Dónbeení Hácírí yí.

* 7:7 Mí lorí Léró vūahú (Exode) 20.17; Lándá zéeníló vūahú (Deutéronome) 5.21

⁵ Mu bon, bía wee 6ua mítén héha làa bío sí 6a yi na yí se, bán yilera bò bío sí 6a yi wán. Ká bía wee 6ua mítén làa bío le Dónbeení Hácírí le 6a 6uaráa mítén, bán yilera 6èn bò bío sí le Hácírí mu yi wán.

⁶ Yía wee 6ua mítén héha làa bío sí a yi, wón lá mu húmú wāhū. A yía wee bè bío le Dónbeení Hácírí le o wé yi, wón 6èn lá le mukānī na máa vé lé ho hээрá wāhū.

⁷ Lé bío á bía wee 6ua mítén héha làa bío sí 6a sánia yi, bán lé le Dónbeení zúkúsa. Ba yí máa wé bío le Dónbeení làndá le 6a wé. Ba yáá yí dà mu máa wé húúu.

⁸ Bía wee 6ua mítén héha làa bío sí 6a yi, bán bío yí dà máa wé sí le Dónbeení yi.

⁹ Εε ká minén bán yí máa 6ua mítén làa bío sí mi sánia yi. Mi wee wé bío le Dónbeení Hácírí le mi wé, lé bío le Hácírí mu wi mia. Hen ká a Krista Hácírí* mia núpue na yi, se wón 6ánsó bío yí sá a yi.

¹⁰ Εε ká a Krista wi minén yi, á mi yú le mukānī le Dónbeení Hácírí pánká yi, lé bío mi téréna le Dónbeení yahó. Mi ì hí bñn bon,

¹¹ Εε ká le Dónbeení na vènia o Yeesu á Hácírí wi mia, á lerén na vènia o Krista mu á mún ñ na le mukānī mi sánia yi le Hácírí mu na wi mia pánká yi, hñn sánia so na bío sá mu húmú yi.

¹² Wán zàwa lè wán hñni, bío lé hā kíkāa wa wán lé á wa wé bío sí le Dónbeení yi, ká yínorí á 6ua waten héha làa bío sí wen.

¹³ Ká mi wee 6ua mítén héha làa bío sí mia, á mi ì hí. Εε ká mi khú mi kùrú sñ bío wéró yi le Dónbeení Hácírí pánká yi, á mi ì kerí le mukānī yi.

¹⁴ Mu bon, bía le Dónbeení Hácírí wee dí yahó, bán 6úen6úen lé le Dónbeení zàwa.

¹⁵ Le Hácírí na mi yú máa wé mia làa wobáani, le máa dé zánii mia. Le wee wé mia lè le Dónbeení zàwa, á wa dà wee veráa le le «Abaa.» Mu kúará le: I Maá.

¹⁶ Le Dónbeení Hácírí mí 6ere yáá wee bío mu wéréwéré wa sía yi le wa lé le Dónbeení zàwa.

¹⁷ Awa, á bío wa lé le Dónbeení zàwa, á hā kía na le dó mí jñi le mí ñ na mí zàwa mu yi á bío mún sá warén yi. Wa á páani hā yi là a Krista. Mu bon, ká wa tà wee páani le lónbee yi làa wo, á wa mún khii páani a cùkú yi làa wo.

Le Dónbeení wi á 6a núpua kerí le cùkú yi

¹⁸ Le lónbee lè mí sífwa na wee yi wen ho zuia á yí dà máa tée lè ho cùkú na wa khii yi le Dónbeení cñn.

¹⁹ Mu bon, mu bío 6úen6úen na le Dónbeení léra á sñi vá làa sòobée wee lónni bío le Dónbeení khii zéénínaa bía lé le zàwa.

²⁰ Mu bon, mu bío 6úen6úen á wi ho pánká na bío jñhú mia nñi yi. Yínorí munén makóo kera mu yi, yía léra mu lé yía wó mu.† Εε ká ho dé mí sñi lónni á jñhú pá wi mu bío mu cñn.

²¹ Le Dónbeení khii fé mu bè-lénnii 6úen6úen ho yáaró pánká na mu wi nñi yi lón wobáani nñi yi, á mu ù kerí mítén, á à kerí ho cùkú yi làa bío le Dónbeení zàwa wiráa mítén bío sñi.

²² Mu bon, wa zñ le hārì lón zuia á mu wee jñnika là a hāa na sñni wee 6úe bío sñi.

²³ Ká mu máhā yínorí mu bè-lénnia mu mí dòn wee jñnika. Warén na yú le Dónbeení Hácírí wó, dén na lé le nín-yání bè-hāni, warén mún wee jñnika á pannáa bío le khii màná à lén wa jñná, à zéeni le wa lé le zàwa.

²⁴ Wa fera bñn bon. Ká wa fenló mu máhā léé bío na wa dó wa sía wee lónni. Εε ká a núpue hía mñn mu bío na ó o wee lónni, se bñn bío so ó o máa bñni máa lónni. Mu bío na ó o núpue ylo wi wán ó o so tñn bñni ì lónni le?

²⁵ Εε ká wa dó wa sía wee lónni bío wa ylo mia wán, se wa hā wa sía wee lónináa mu.

²⁶ A le Dónbeení Hácírí mún wee zéeni wen, lé bío wa lé 6a yidawa le Dónbeení bío dāni yi. Mu bon, wa yí zñ bío wa á floráa. Lé bñn te bío le Hácírí mu wee fio wa bío yi lè hā jñnikaa na bío yara yú dà máa zéeni.

²⁷ A le Dónbeení na wee mi bío khíina zoó wi hā sía yi, dén zñ bío le Hácírí wi le fio. Mu bon, le Hácírí mu wee fio bía dó mí sía le Dónbeení yi bío yi. Le wee wé mu làa bío le Dónbeení le mu koráa.

²⁸ Le Dónbeení wee wé á mu bío 6úen6úen wé ho cñnú bío bía wa le cñn, bán na le hueekaa làa bío le lon làa bñ.

²⁹ Mu bon, le Dónbeení fera hueeka 6a, á le mún fera lon à le wé à 6a 6onmín lè le za, bèra a na à wón wé 6a zà-kúii kñleso.

³⁰ Bán na le Dónbeení fera le mí wé bío ká sñi á le mún von, á bía le von á le mún wó á 6a téréna le yahó, á bía le wó á 6a téréna le yahó á le mún wó á 6a yú le cùkú.

* 8:9 O Krista Hácírí na bío bía hen dén lè le Dónbeení Hácírí 6úen6úen léé dà-kéni. † 8:20 Mi lorí Bio jñhú 6úenñi vuahú (Genèse) 3.17

Le Dónbeenĩ waminĩ bio

³¹ Bío wa yáa wáa à bĩnĩ ì bío lé mu yén? Bío le Dónbeenĩ wi làa wɛn, á yĩa dà à sánsá wɛn lé o yén?

³² Le Dónbeenĩ na yĩ pá mí za húmú, à le tà nɔn wo ó o húrun wa úenúen bío yi, á so máa na mu bío úenúen wɛn máa bè mí za mu wán le?

³³ Núpue na dà à baká bía le Dónbeenĩ hueekaa yi wón mía. Lé bío le Dónbeenĩ wó á 6a téréna le yahó.

³⁴ Núpue na wáa dà à síinĩ 6a púná wón mía. Lé bío ó o *Krista húrun. Mu yáa yínɔn bɔn mĩ dòn, o vèera, á wi le Dónbeenĩ nín-tiánĩ, á wee fio le yi wa bío yi.

³⁵ Lée wée dà à fáa wɛn o Krista na wa wɛn níi yi? Lé ho yéréké na wé sá a núpue yi lée, táá lé le yidèéré? Táá lé bío 6a núpua wee beé wa lò bío yi le? Á lé le hini le mu khemu lée, táá lé mu bío na dà wee dé le 6óonĩ. Táá lé mu húmú le?

³⁶ Mu ù wé wɛn làa bío mu túararáa le Dónbeenĩ bionĩ vüahũ yi: «Lé ünén Dónbeenĩ bío yi á wa wee zàanínáa wa mukáni làa wizoonĩ úenúen. Ba núpua wee lá wɛn lòn pia na 6a wá vaá 6úe.»[‡]

³⁷ Εε ká mu úenúen yi, á warén lé bía lé 6a san-báa binbirĩ o Krista na wa wɛn pánká yi.

³⁸ I láa mu yi binbirĩ le mu húmú, le ho kɛn le mukáni yi, le le Dónbeenĩ tonkarowá na ho wáayi, le há pánkává úenúen, làa bío há làa na ká wán, làa bío khii wé,

³⁹ le ho wáayi pánkává, làa hĩa ho tá yi, le mu bè-lénna úenúen, á ðɛ woonyi dá máa fáa wɛn le Dónbeenĩ waminĩ na le ðĩn wa Nuhũso Yeesu Krista wán zéenia làa wɛn níi yi.

9*O Isirayɛle nĩpomu bío sá le Dónbeenĩ yi*

¹ I ì mí ho tũtĩ poni, ì máa fi sabéré lé bío á ì bío sá a *Krista yi. Á le Dónbeenĩ Hácirĩ mún wee zéeni mu wéréwéré ì síi yi le bío á ì bío á bon.

² I yi wee ðé làa sòobɛé, á lò wee be mu bío yi.

³ Mu bon, ínén ì beere lá à fan le le Dónbeenĩ dánkání mi, á ì là a Krista fáa mún yi ká bɔn lá dà à séení wán záwa le wán hĩni na làa mi lé ho síi kénĩ bío yi.

⁴ Ba lé o *Isirayɛle nĩpomu. Le Dónbeenĩ wó 6a le mí záwa, á zéenia mí cùkú làa ba, á bò le páanĩ le mí síiwá làa ba. Le nɔn ho landá 6a yi, á zéenia bío 6a wé è 6úaanĩ làa de làa ba. Le dó mí jii nɔn 6a yi bío cèrɛ ðání yi.

⁵ Lé 6arén lé o *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu mɔnmánia, á mu nĩpomu ðání yi, á lé 6arén 6án síi ó o Krista mún 6ueé ton yi, wón na wi mu bío úenúen jũhũ wán, á lé le Dónbeenĩ, á le khòonĩ bío sá yi fɛɛɛ. *Amiina.

Bía lé o Isirayɛle nĩpomu binbirĩ

⁶ Bɔn wee zéeni le bío le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé á le so khú yi le? Bùeé. Εε ká bía 6a wee ve làa Isirayɛle záwa yínɔn bán úenúen lé bía lé o záwa binbirĩ.

⁷ O o Abarahaamu záwa mún yínɔn bán úenúen lé bía lé o záwa binbirĩ. Mu bon, bío ká lé bío le Dónbeenĩ bía nɔn o Abarahaamu yi: «Ba záwa na á ðó ð jii le ì na fon, lé o Izaaki á ì ðĩn wán á fo ò yírãa 6a.»^{*}

⁸ Bɔn wee zéeni le o Abarahaamu záwa na ó o ton úenúen yínɔn Dónbeenĩ záwa. Bía lé le záwa lé bía le Dónbeenĩ dó mí jii bío yi, na lé o Abarahaamu mɔnmánia.

⁹ Mu bon, há jii-cúa na ká lé hĩa le Dónbeenĩ má á dórãa mí jii: «Lóhó ló tĩká ká ì bĩnĩ ì buen ù cɔn ká mĩn háa Sara ton o za báa.»[†]

¹⁰ Bɔn pá yínɔn mu mí dòn. O Erebeekaa mún ton 6a hénbénĩ le wán maá Izaaki.

¹¹⁻¹² Páahũ na 6a yáa ðĩn yi ton yi á yi wó bío se làa bío yi se, á le Dónbeenĩ bía bío ká: «O kĩnleso á à wé o fɛɛso ton-sá.»[‡] Le Dónbeenĩ bía bɔn bèra a na à bío le le mí ì wé á wé á lén. Le wee hueeka 6a núpua làa bío sí le yi. Mu yĩ máa lé 6a núpua wára yi, ká mu wee lé lerén na wee ve 6a yi.

¹³ Làa bío mu túararáa le Dónbeenĩ bionĩ vüahũ yi ká síi: «O wara a Zakoobu ò o ðía a Ezayuu.»[§]

Le Dónbeenĩ le mí ì wee bío na à le wé mu

¹⁴ Awa, á bɔn kúará lé mu yén? Mu so wee zéeni le le Dónbeenĩ yĩ téréna le? Bùeé dé!

¹⁵ Mu bon, bío ká lé bío le bía nɔn o *Mýiize yi: «Ì le ì wé hii làa núpue na, á ì wé le le 6ánso. I le ì zũn núpue na makári á ì zũn 6ánso makári.»^{*}

[‡] 8:36 Mi loĩ Lenĩ vüahũ (Psaumes) 44.23 * 9:7 Mi loĩ Bio jũhũ 6úeenĩ vüahũ (Genèse) 21.12 † 9:9 Mi loĩ Bio jũhũ 6úeenĩ vüahũ (Genèse) 18.10, 14 ‡ 9:11-12 Mi loĩ Bio jũhũ 6úeenĩ vüahũ (Genèse) 25.23 § 9:13 Mi loĩ Malasii vüahũ 1.2-3 * 9:15 Mi loĩ Léró vüahũ (Exode) 33.19

¹⁶ Būn wee zéeni le yínǎn bío 6a nùpua wee cà mu, tàá bío 6a wee jǎ mí lò bío yí. Ká le Dónbeení na wee wé le hii lé dño mu wee lé yí.

¹⁷ Bío ká lé bío bíá le Dónbeení bíoní vūahǎ yí: «ǎ dó fo le hò *Ezipite kǎhǎ bée bèra a na à ĩ dǎnló bío zǔnǎ, à ĩ yèni mún lé hò ðímíná búenbúen yí.»[†]

¹⁸ Lé būn nǎn ká le Dónbeení le mí ì zǔn nùpue na màkǎrǎ, à le zǔn 6anso màkǎrǎ. Le le mí ì wé ò o nùpue yí tí, à le wé à 6anso yí tí.

¹⁹ Ká lé būn mu karáa, jún-sǎ ó o búú á à tùa mǐ le léee webio nǎn le Dónbeení mu pá wee zaráa le 6a nùpua? Mu bon, yía dà à pǐ bío le Dónbeení le mí ì wé wón mía.

²⁰ Nùpue so dà à pǐ bío le Dónbeení le mí ì wé le? Dà-mínii so dà à tùa yía má le yí le léee webio nǎn ó o má mí ká le?

²¹ O sǎ-mí so yí dà máa mí hò córó làa bío ó o sǎí vǎ yí le? O le mí ì mí dèe na bío jǎhǎ wi làa sòobée, tàá dño bío jǎhǎ tà mía le hò córó mu, ò o mí.

²² Awa, le Dónbeení wi le zéeni le mí sǎí wee cǎ, á wi le zéeni mí pánká. A le jǎn pá jǎ mí yí làa sòobée bíá le sǎí wee cǎ yí bío yí, na bío sǎ hò yáaró yí.

²³ Ká le màhǎ mún wi le zéeni mí cùkú beení làa bíá le zǔna màkǎrǎ, bán na le fèra wíokaa à 6a kǎrǎ le cùkú beení mu yí.

²⁴ Bán sowaso lé warén. Le von wen léra 6a *zúifùwa làa bíá yínǎn 6a zúifùwa tǎahǎ.

²⁵ Bío ká lé bío le Dónbeení bíá mí jǎ-cúa fèero Ozee vūahǎ yí:
«Bia lá yínǎn ĩ nǐpomu

á ĩ wé è ve le ĩ nǐpomu.

Mu nǐpomu na á ĩ lá yí wa,

á ĩ wǎa warǎ làa sòobée.

²⁶ Hen na 6a lá wé le:

«Mí yínǎn ĩ nǐpomu»,

á 6a wée ve mía yí le

le Dónbeení na wi fèee zàwa.»[‡]

²⁷ O jǎ-cúa fèero *Ezayii wón bèn bíá bío ká pónpón o *Isirayeele nǐpomu dǎnǐ yí: «Hǎrǐ ò o Isirayeele nǐpomu wé boo le mu yámú jumu jǎi hònlé bíá bío sǎi, á 6a sǎn-kénǐ mí dòn lé bíá á à fen.

²⁸ Mu bon, bío ó o Núhǎso bíá le mí ì wé ò wé fùafùà hò tá wán.»[§]

²⁹ Làa bío ó o Ezayii mu mún pá fèra bíarǎa bío ká:

«Le Dónbeení na dà mu bío búenbúen

lá yí ká bíá wa nǎnkǎni can yí,

se wa bío lá à kǎrǎ

le hò Sodòmú lóhó bío sǎi,

wa bío lá à 6onmín

le hò Komǎre lóhó bío sǎi.»^{*}

Le Dónbeení wee wé à 6a nùpua téréen le yahó

³⁰ Awa, á bío wa wǎa à bío lé mu yén? Bíá yínǎn 6a *zúifùwa na yí cà à 6a téréen, á le Dónbeení wó á 6a téréenna le yahó 6a stádéro le yí bío yí.

³¹ O *Isirayeele nǐpomu bán bèn lá wi 6a ðn hò làndá wán à téréennáa le Dónbeení yahó á mu yí wó yí yú.

³² Léee webio nǎn 6a yí wóráa mu yí yú? Lé bío 6a yí cà à 6a téréen le Dónbeení yahó le 6a stádéro le yí, à 6a wi 6a téréen le yahó le há wǎrá na 6a wee wé. Á 6a kákána le huee na wee wé ò o nùpue lùwá wán.

³³ Làa bío mu túararǎa le Dónbeení bíoní vūahǎ yí:

«Mí loǎ, hò Sion lóhó yí,

á ĩ bàrá le huee

na wee kǎkǎn wán,

hò búaa hó na wee lùwá a nùpue.

Èe ká yía màhǎ dó mí sǎí hò yí,

á 6anso máa nǐyí.»[†]

10

Ba zúifùwa làa bíá yínǎn 6a à bío sǎ a Núhǎso yí

¹ Wán zàwa le wán hǎnni, bío wi ĩ sǎí yí làa sòobée na á ĩ wee fio le Dónbeení cǎn 6a *zúifùwa dǎnǐ yí, le 6a kǎnló bío.

[†] 9:17 Mí loǎ Léro vūahǎ (Exode) 9.16 [‡] 9:26 Mí loǎ Ozee vūahǎ 2.1-3, 25 [§] 9:28 Mí loǎ Ezayii vūahǎ 10.22-23

^{*} 9:29 Mí loǎ Ezayii vūahǎ 1.9; Bío jǎhǎ búeení vūahǎ (Genése) 19.23-28 [†] 9:33 Mí loǎ Ezayii vūahǎ 28.16

2 Mu bon, 1 dà à bío mu 6a jii le 6a b̄ent̄n henía le Dónbeenĩ bío l̄aa sòob̄é, ée ká mu yara binbirĩ á 6a yí zū.

3 Bío le Dónbeenĩ wee wé ò o n̄pue t̄erén le yahó á 6a yí zū, á 6arén míten wi 6a cà bío 6a à wé ká 6a à t̄erén le yahó. Lé ká s̄ii á 6a p̄ánaa bío wee wé ò o n̄pue t̄erén le Dónbeenĩ yahó.

4 Mu bon, lé o *Krista non ó o *M̄oyiize l̄andá b̄eró bío jii s̄úráa, b̄era a na à b̄ia búenb̄úen na wee dé mí s̄ia o Krista mu yi, à bán t̄erén le Dónbeenĩ yahó.

5 Bío ó o M̄oyiize b̄ia ho l̄andá na wee wé ò o n̄pue t̄erén le Dónbeenĩ yahó d̄ání yi lé bío ká: «Yia wee wé bío ho l̄andá b̄ò henía wón ȳlo á à wé lua ho p̄anká yi.»*

6 Le s̄id̄eró o Krista yi d̄ání yi na wee wé ò o n̄pue t̄erén le Dónbeenĩ yahó á bío ká lé bío b̄ia: Yi bío ù s̄ii yi le «lé o ȳn á à ȳò ho wáayi?» Mu wee z̄eení le lé o ȳn á ȳò wé ó o Krista 6ueé lii.

7 Mún yi bío ù s̄ii yi le «lé o ȳn á à lii ho n̄-h̄ónbó-lóhó yi?» Mu wee z̄eení le lé o ȳn á lii v̄eení a Krista 6a n̄-hía t̄iahd̄.

8 Ká bío ká lé bío b̄ia: «Le b̄ionĩ 6ueé 6ó foñ. Dén b̄ionĩ so lé d̄io wee z̄eení le s̄id̄eró o Krista yi bío.»† Lé lerén b̄ionĩ mu á wa wee bue.

9 Ká fo tà b̄ia w̄er̄w̄eré le o Yeesu lé o N̄h̄úso, ká fo dó ù s̄ii binbirĩ le le Dónbeenĩ v̄eenía wo l̄era 6a n̄-hía t̄iahd̄, á fo ò fen.

10 Mu bon, le s̄ii na wee dé le Dónbeenĩ yi binbirĩ lé bío wee wé ò o n̄pue t̄erén le yahó. Yia b̄ia mí s̄id̄eró o *Krista yi bío w̄er̄w̄eré, wón b̄anso á le Dónbeenĩ á à fení.

11 Mu bon, bío ká lé bío túara le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahd̄ yi: «N̄pue léee n̄pue na dó mí s̄ii le Dónbeenĩ yi wón máa n̄yi.»‡

12 Ba *z̄uíf̄uwa l̄aa b̄ia ȳínorĩ 6a z̄uíf̄uwa á hueekaró mía yi. Ba búenb̄úen l̄éera o N̄h̄úso n̄-kéní yi, wón na wee wé mu tentemu l̄aa b̄ia búenb̄úen na wee flo mu o c̄sn.

13 Mu bon, bío ká lé bío túara le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahd̄ yi: «N̄pue léee n̄pue na à ve o N̄h̄úso, ó ò k̄ání.»§

14 Ée ká 6a so dà à ve o N̄h̄úso ká 6a yí dó mí s̄ia wo yi le? A 6a so dà à dé mí s̄ia wo yi ká a 6úí yí z̄eenía o bío á 6a yí j̄á le? A 6a so dà à j̄í mu ká a 6úí yí buera mu le?

15 A mu so dà à bue ká a 6úí yí tonkaa mu bío yi le? L̄aa bío mu túarar̄aa le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahd̄ yi ká s̄ii: «Bia wee 6uen l̄è h̄á b̄ín-tentewá á miló s̄i-w̄ee b̄ent̄n wi l̄aa sòob̄é.»*

16 Ká 6a búenb̄úen mah̄á yí b̄ò le Dónbeenĩ b̄ín-tente yi. Mu bon, bío ká lé bío ó o *Ezayii b̄ia: «N̄h̄úso, lé o ȳn ȳáa dó mí s̄ii le b̄ín-tente na wa wee bue yi?»†

17 Lé ká s̄ii á le s̄id̄eró le Dónbeenĩ yi wee lé le b̄ionĩ na ó o n̄pue wee j̄í yi, á le b̄ionĩ mu lé o Krista bío bueró.

18 Awa, le 1 t̄ua mia: O *Isiraȳeele n̄ipomu á yí j̄á le b̄ín-tente mu le? Ba j̄á le. Bío ká lé bío túara le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahd̄ yi:

«Le Dónbeenĩ b̄ín-tente á b̄enb̄era h̄á l̄ua búenb̄úen.

Le buera non ho d̄m̄j̄á n̄pua búenb̄úen yi.»‡

19 Le 1 w̄ioka t̄ua mia: A lé o Isiraȳeele n̄ipomu yí z̄úna mu kúará le? Awa, á bío ká lé bío ó o *M̄oyiize f̄era b̄ia mu d̄ání yi:

«Í ì wé á b̄ia ȳínorĩ 1 n̄ipomu á mi ì dí l̄è le yandee.

Ti wé á mí s̄ia á à c̄í mu n̄ipomu na h̄ac̄írí mía yi.»§

20 Le *Dónbeenĩ j̄i-cúa f̄ero Ezayii ȳáa henía mí s̄ii ò o b̄ia bío ká: «Bia lá yí máa cà mi á yú mi.

Bia lá yí máa flo d̄èe 1 c̄sn á ì z̄eenía l̄è 1ten.»*

21 Ká a Isiraȳeele n̄ipomu d̄ání yi, á le Dónbeenĩ j̄i-cúa f̄ero Ezayii pá b̄inía le le Dónbeenĩ b̄ia bío ká: «L̄aa w̄izooní búenb̄úen ká 1 wee dá 1 níi ve o Isiraȳeele n̄ipomu na yí máa b̄è 1 b̄ionĩ yi, à 6a k̄aa.»†

* 10:5 Mi loĩ Levii nuwá v̄uahd̄ (Lévitique) 18.5 † 10:8 Mi loĩ L̄andá z̄eeniló v̄uahd̄ (Deutéronome) 30.12-14 ‡ 10:11 Mi loĩ Ezayii v̄uahd̄ 28.16 § 10:13 Mi loĩ Zoweele v̄uahd̄ 3.5 * 10:15 Mi loĩ Ezayii v̄uahd̄ 52.7 † 10:16 Mi loĩ Ezayii v̄uahd̄ 53.1 ‡ 10:18 Mi loĩ Leni v̄uahd̄ (Psaumes) 19.5 § 10:19 Mi loĩ L̄andá z̄eeniló v̄uahd̄ (Deutéronome) 32.21 * 10:20 Mi loĩ Ezayii v̄uahd̄ 65.1 † 10:21 Mi loĩ Ezayii v̄uahd̄ 65.2

11

Le Dónbeení yí pǎ a Isirayεεle nǐpomu bío

¹ Awa, le 1 túa mia: Le Dónbeení pǎ a *Isirayεεle nǐpomu le? Bùèè dé! Lé bío á Ìnén mún lé 6a nǐ-kéní, á lé o *Abarahaamu m̀̀ǹm̀ǹǹí. 1 ló a Bēnzamεε nùwá b̀̀ǹ zǐ-jùhú yí.

² Le Dónbeení nǐpomu na le fèra hueekaa á le yí pǎ. Mi b̀̀ǹí leéka le Dónbeení b̀̀íoní v̀̀uahú b̀̀íoní na ká b̀̀ío, h́́a ó o j̀̀i-cúa fεεro *Elii mà ǹ̀ǹ le Dónbeení yí ká a s̀̀i yí wan o Isirayεεle nǐpomu bío na 6a wó yí. O le:

³ «Núhúso, ù j̀̀i-cúa fεεrowá á 6a 6ó. Ʋ muiní yεenii lùá á 6a fù. Lé Ìnén 1 dòn ká, á Ìnén 6a mún wí 6a 6úe.»*

⁴ A bío ká lé bío le Dónbeení b́́a ǹ̀ǹ wo yí: «Ba báawa muaaseé h̀̀j̀n un á ì ká lè Ìten. Bán yí búrá le dofíní na 6a le Baale yahó á yí 6̀̀uaanía le.»†

⁵ Mu mún ka ká s̀̀i ho zuia. Le Dónbeení sáamu bío yí, á 6a s̀̀n-kéní lé b́́a le léra.

⁶ Lé le sáamu bío yí á le hueekaráa 6a, ká yínón bío 6a wó bío yí. Ká b̀̀ǹ ḿ́a se le sáamu wáa yínón sáamu.

⁷ Léé webio á mu wee zéení? Mu wee zéení le bío ó o Isirayεεle nǐpomu lá wee cá á 6a yí yú. B́́a le Dónbeení hueekaa lé b́́a yú mu. Ká b́́a ká bán yiwa wáa tunka.

⁸ Mu bon, bío ká lé bío túara le Dónbeení b̀̀íoní v̀̀uahú yí:

«Le Dónbeení wó á 6a háciira ḿ́a.

Le wó á hári lòn zuia

à 6a yí dà máa mi,

á yí dà máa j̀̀i bío.»‡

⁹ O *Daviide mún b́́a bío ká:

«Le 6a bè-dínii wé lòn dádá,

lòn k̀̀hú na 6a à t̀̀è yí,

à bío ko làa ba á sá 6a yí.

¹⁰ Le 6a wé 6a muuiwá,

à yí b̀̀ǹí yí mi d̀̀e.

Ní le lònbee 6a j̀̀úná yí.»§

¹¹ Awa, le 1 túa mia: Mi wee leéka le lé 6a *zuífúwa lùwá á mu vóráa le? Bùèè dé! Éε ká lé 6a wékheró pánká yí á há síiwá na ká nùpua bò yí feraráa. A b̀̀ǹ lé bío dó le yandee 6a zuífúwa mu yí.

¹² Ba wékheró wó á ho dímj́́á nùpua yú mu bè-tentewá le Dónbeení bío dání yí. A bío 6a khon ho káníló yí wó á b́́a yínón 6a zuífúwa yú mu bè-tentewá le Dónbeení bío dání yí. B̀̀ǹ wee zéení le ká 6arén zuífúwa h́́a tà ho káníló bío, á mu bè-tentewá mu á à wíoka à dé wán.

Le v́́ndεε na ló miten làa d́́o 6a fá bío

¹³ Há laà na ká wán, á minén na yínón 6a *zuífúwa lé mia á ì wee bíoráa. 1 lé o Yeesu tonkaro b́́a yínón 6a zuífúwa c̀̀n, á ì s̀̀i wan ho tonló mu bío yí.

¹⁴ 1 wí á mu yandee zo wán síi nùpua na lé 6a zuífúwa á kánínáa 6a nǐ-dòndáa.

¹⁵ Mu bon, bío le Dónbeení j̀̀aana 6a bánía, á b̀̀ǹ wó á ho dímj́́ása làa de b́́nía sí. Awa, ká le Dónbeení b́́nía tà 6a bío, á b̀̀ǹ so máa kerí lè 6a húrun véera le?

¹⁶ Ká ho dínló bè-yáa bío sá le Dónbeení yí, se h́́a ká búenbúen bío mún sá le yí.* Ká le v́́ndεε naní bío sá le Dónbeení yí, se le bán lakara bío mún sá le yí.

¹⁷ O *Isirayεεle nǐpomu ka lòn oliivewa v́́ndεε na fá, á 6a kúiora lakara búí. Ünén na yínón o zuífú ka lòn oliivewa v́́ndεε na ló miten lakahó á 6a séra buée ceéra há oliivewa v́́ndεε na fá yí, á ho lakahó mu bò yí wee yíráa dén yuaamu.

¹⁸ Lé b̀̀ǹ ǹ̀ǹ á fo yí ko à ù yòoní ütén, á zuán b́́a ka lòn lakara na 6a kúiora yí. Fo ò yòoní ütén le we? Yínón ünén ǹ̀ǹ á há naní yío wi luaráa, há naní lé h́́a ǹ̀ǹ á ünén yío wi lua.

¹⁹ Nún-sí fo dà à bío: Há lakara mu kúiora bèra a na à Ìnén dàt cεé.

²⁰ Mu bon, 6a ka lòn lakara na kúiora, lé bío 6a yí dó mí sía le Dónbeení yí. Ünén 6a 6̀̀n ceéra, lé bío ù dó ù síi le Dónbeení yí. Éε ká ù máhá pa ütén bío, yí yòoní ütén mu bío yí.

²¹ Mu bon, ká le Dónbeení h́́a wee kúio le v́́ndεε na fá lakara, se le mún dà à wé mu bán síi lè ünén.

²² Awa, loí: Le Dónbeení wee wé mu tentemu lè 6a nùpua, á le mún jii. Le jii b́́a yí máa bè le Dónbeení mu b̀̀íoní yí wán, ká ünén á le è wé lè mí tentemu ká fo tà bò mu wáshú. Ká b̀̀ǹ ḿ́a á ünén á le mún ñ s̀̀n lòn lakahó.

* 11:3 Mi loí B́́a-záwa nún-yání v̀̀uahú (1 Rois) 19.10, 14 † 11:4 Mi loí B́́a-záwa nún-yání v̀̀uahú (1 Rois) 19.18 ‡ 11:8

Mi loí Lándá zéenílò v̀̀uahú (Deutéronome) 29.3; Ezayii v̀̀uahú 6.10 § 11:10 Mi loí Lení v̀̀uahú (Psaumes) 69.23-24

* 11:16 Mi loí Miló v̀̀uahú (Nombres) 15.19-21

²³ Ká 6a zúifùwa khíi bíníà tà dó mí sía le Dónbeení yi, á le è bíní ì cèé 6a hen na 6a fù wi yi lè ho yahó, mu wéro pánká wi le cón.

²⁴ Mu bon, únén wón síi binbirí ka lòn v́ndèè na ló mítén 6àn lakahó. Fo séra á 6ueé cèéra le v́ndèè na fá yi, ká hón yínóí ú síi. 'Ba zúifùwa bán lá lé le v́ndèè na fá 6àn lakara. A 6a bíní cèéro le v́ndèè na 6a ló yi á lònbee máa keñ le Dónbeení cón.

O Isirayele nípomu káníló bío

²⁵ Wán zàwa lè wán hínni, bío le Dónbeení le mí ì wé na sà yi á ì zéení làa mia, bèra a na á mi yí wé miten lè mu bè-zúrímíní 6ànsowà: O *Isirayele nípomu śn-kéní á à òn máa zúrí bío 6úí yara, fúaa ká há síi-viò núpua na le Dónbeení hueekaa 6úen6úen yú ho káníló wó.

²⁶ B́n món ó o Isirayele nípomu máhá à kání, làa bío mu túararáa le Dónbeení bíoní v́uahú yi:

«O kánílo á à lé ho Sion lóhó yi.

O *Zakoobu źi-púhú núpua

píló làa de á le è khíni yi.

²⁷ Dén lé le páanii na á Ìnén Dónbeení

á à bè làa ba ká Ì séra 6a bè-kora díá.»†

²⁸ Bío 6a zúifùwa pá le b́n-tente bío, á 6a wó le Dónbeení zúkúsa, lé b́n bío yi á minén yúráa ho káníló. Ká b́a le Dónbeení hueekaa wó lè mí nípomu, á le wa 6àn maáwá bío yi.

²⁹ Mu bon, le Dónbeení h́a h́n bío, á le máa b́n fè mu. Le h́a von núpue na, à le máa b́n pí 6ànsó.

³⁰ Bío mí yánkaa yí bò le Dónbeení bíoní yi, á há laà na ká wán á le Dónbeení wó le hii làa mia 6a *zúifùwa píló làa de bío yi.

³¹ Lé làa b́n á 6arén mún yí bò le Dónbeení bíoní yi há laà na ká wán, bèra a na à bío le Dónbeení zúrínanáa minén makárí, á le mún zúrí 6arén makárí làa b́n bío.

³² Mu bon, le Dónbeení díá á 6a núpua 6úen6úen wee pí le bíoní bío, á le bè yi b́n zúrínáa 6a 6úen6úen makárí.

Le Dónbeení dà po mu bío 6úen6úen

³³ Eee! Le Dónbeení bío 6úen6úen 6ènt́n jii sí. Le bè-zúrímíní lè le bío zúríló á jii yí zú. Bío le le mí ì wé á núpue yí dà máa zúrí. A mu wéro yara á núpue mún yí dà máa zúrí. Bío ká lé bío túara le Dónbeení bíoní v́uahú yi:

³⁴ «Lée wée dà à zúrí o Núhúso yilera?

Lée wée dà le zéení á à na a yi?

³⁵ A lée wée dà mu bío á à há làa wo

ò o bè yi h́anáa 6ànsó?»‡

³⁶ Lé bío mu bío 6úen6úen wee lé o cón. Lé orén pánká yi á mu 6úen6úen wiráa, á bío sà a yi. Le ho cúkú bío sí a yi fèèè. *Amiina!

12

Wa wi le mukón-fínle yi là a Krista

¹ Wán zàwa lè wán hínni, bío le Dónbeení wáa zéeníá mí tentemu làa wén ká síi, á ì ì hení bío ká làa sòobéé á à na mia: Mi na miten 6úen6úen le Dónbeení yi lòn muini yia ká mi yio nón wi lua, á bío sí le yi, á bío wé sí le yi. B́n lé le 6úaaní binbirí na mi ko mí 6úaaní lè le Dónbeení.

² Mi yí bè ho òmíná bíowa na yí se yi, ká mi día le le Dónbeení yèrémá mí hácírí á wé lè le hácírí dà-fínle. Lé b́n á à na ká mí ì zúrí bío le Dónbeení síi vá yi, b́n na se, á bío sí le yi, á jii tun.

³ Le Dónbeení sáamu na le wó làa mi bío yi, á ì ì bío bío ká á à na mi 6úen6úen yi: O 6úí yi leeka le mí bío púhú wi po bío ó o bío karáa. Ká mí nì-kéní kéní wé 6ua miten làa bío mi bío karáa à héha lè mí stádéro le Dónbeení yi, bío le nón pánká mia.

⁴ Mu bon, o núpue sánia lée dà-kéní, ká bío cèékaa mún yi wó há b́n lé bío boo, á mu lè mí dà-kéní kéní bè-wénia mún yi mún júná yi.

⁵ Làa b́n síi á warén mún boo, ká wa 6úen6úen lé há sánia dà-kéní wa páaníló là a *Krista bío yi. Wa 6úen6úen cèékaa mún yi, yia lè mí lahó, yia lè mí lahó, làa bío ó o núpue sánia bíowa cèékaaráa bío síi.

⁶ Mu bío wéro pánká á le Dónbeení nón wa nì-kéní kéní yi mún júná yi. Yia le Dónbeení nón mí jì-cúa fèró pánká yi, á 6ànsó wé wé mu à héha lè le slidéro le Dónbeení yi.

⁷ Yia le nón ho pánká yi ó o wé séení 6a núpua, á wón wé séení 6a. Yia le nón ho pánká yi ó o wé kàrán 6a núpua, á wón wé kàrán 6a.

⁸ Yia le non ho pànká yi ò o wé hĩ 6a nùpua sĩa, à wón wé hĩ 6a sĩa. Yia le Dónbeenĩ non ho pànká yi ò o wé hã 6a nùpua lè mu bío, à wón wé hĩn mí yi à hãndá 6a. Yia le non ho pànká yi ò o wé dí 6a nùpua yahó, à wón sòobá mítèn mu wéró yi. Yia le non ho pànká yi ò o wé zũn 6a nùpua makárí, à wón wé wé mu lè le sí-wee.

⁹ Mi le bío mi wa làa mín à bío wé ho tũtiá poni. Mi jin mu bè-kora, à ca mi kuio mu bè-tente wéró yi.

¹⁰ Mi wań mín làa sòobéé làa bío á 6a zàwa mín yi ko 6a warĩnãa mín bío sii. Mi wé kòmbi mín, à dé mí sòobéé mu yi.

¹¹ Mi ca mi kuio o Nũhũso tonló sáró yi, mi yí dí parí, à wé mu lè mí sĩa búenbúen.

¹² Mi wé zãmaka bío mi dó mi sĩa wee lònĩ bío yi. Mi wé hĩ mi sĩa le lònbee pãahũ, à wé fio le Dónbeenĩ yi féeé.

¹³ Mi wé séení mín zàwa lè mín hĩni kèrètíewa làa bío 6a makóo wi yi. Bia wee làa mi wán á mi wé 6ua sese.

¹⁴ Mi wé fan mu bè-tentewá à na bĩa wee beé mi lò yi, mi wé fan bũn, ká mi wé yí dánkání 6a.

¹⁵ Bia wé wee zãmaka, à mi zãmaka làa ba. Bia wé wee wá, à mi wá làa ba.

¹⁶ Mi wé mí yilera làa dà-kénĩ. Mi wé yí yòonĩ mítèn, ká mi wé liinĩ mítèn, à tà páanĩ lè 6a nĩ-kenia. Mi yí wé mítèn làa bè-zũrĩminĩ 6ãnsowá.

¹⁷ Yia wé wó khon làa mia, à mi yí wé yí khe lè 6ãnsó. Mi wé wé mu tentemu lè 6a nùpua búenbúen.

¹⁸ Ká mu dà wee wé, à mi sòobá mítèn, à ho hээрà keń minén lè 6a nùpua búenbúen pãahũ, ká ho 6ãn yáaró yí lé mia.

¹⁹ Minén na á i wa làa sòobéé, mi wé yí dí yúaa miten, ká mi dé mu le Dónbeenĩ nĩ yi. Mu bon, bío ká lè bío túara le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ yi: «Hã yúaa díró bío sã mi. Yia ko làa bío na, á i wé mu lè 6ãnsó, lé ínén Nũhũso Dónbeenĩ bia mu.»*

²⁰ Mu pá bĩnĩa túara: «Hen ká ũ zúkúso le hĩni wee búe, à ũ na mu bío wo yi le o dí. Ká le ju-hání dà a, à ũ na mu jummu wo yi le o ju. Ká fo wee wé ká, á mu ù keń lòn donfúaa á fo wee khá bè 6ãnsó jũhũ wán.»†

²¹ Mi yí le mu bè-kora yí pànká mi wán, ká mi wé wé mu bè-tentewá à yírãa ho pànká mu wán.

13

Ho pànká ya-díwá lé le Dónbeenĩ bàrà 6a

¹ Ba nùpua búenbúen ko 6a wé bè ho pànká ya-díwá bíonĩ yi. Pànká ya-díwá yí dà máa keń ká le Dónbeenĩ yí non mu nĩi.

² Lé bũn non ká yĩa pá 6a bío, se 6ãnsó pá le Dónbeenĩ bío na le bò. Ká yĩa wee wé bũn se o wee siinĩ mí jũhũ mítèn.

³ Yia wee wé mu bè-tente wón yí ko ò o zón ho pànká ya-díwá. Ká yĩa wee wé mu bè-kora wón ko ò o zón 6a. Hen ká fo wi à ũ wé yí zón ho pànká ya-díwá, à ũ wé wé mu bè-tentewá, á 6a wé è wíoka ũ yèni.

⁴ Mu bon, ho pànká ya-díwá lé le Dónbeenĩ ton-sáwá ũ séenílò bío yi. Ée ká ũ 6ãn wee wé mu bè-kora, à ũ zón, lé bío le Dónbeenĩ non ho wõhũ 6a yi à 6a bé bia wee wé mu bè-kora. Hen ká bío wee bé 6ãnsó, se lé le Dónbeenĩ tonló na le kàràfãa 6a yi á 6a wee sá, à zéení làa yĩa wee wé mu le le Dónbeenĩ sĩa wee cí 6ãnsó yi.

⁵ Lé bũn non ó o nùpue ko ò o wé wé bío ho pànká ya-díwá le o wé, bèra na à le Dónbeenĩ sĩa yí cí a yi, à mún wé bè mu yi lé bío ó o zũ le bũn lé bío térénna.

⁶ Lé bũn bío yi á mi mún ko mi wé saánĩna ho lànpo. Lé bío le Dónbeenĩ lé dío kàràfãa ho tonló mu 6a yi le 6a sã ho sese.

⁷ Mi ko mi na bío nùpue na yi, à mi na mu wo yi: Yia bío lée lànpo, à mi saánĩ ho wo yi. Bío ko mu saánĩ ho pànká ya-díwá yi à mi saánĩ mu. Yia mi ko mi kòmbi, à mi kòmbi o. Yia ko làa hézání, à mi hézón wo.

Yia wa 6a nùpua se 6ãnsó bò le Dónbeenĩ làndá yi

⁸ Mi yí le kee búii keń mia. Bío ko mu keń mia lòn kee féeé lé mi warĩmínlò. Yia wa mín zàwa lè mín hĩni, se wón wee wé bío ho làndá le o wé binbirĩ.

⁹ Mu bon, há làndáwá na ká á mi zũ: «Yí wé há-fé táá bá-fé. Yí 6úe nùpue. Yí juuaa bío. Yí le ũ yío lé mi ninza bío.»* Hsń làndáwá so làa hĩa ká búenbúen á jii wee sí le bíonĩ dà-kénĩ na ká yi: «Wań mi ninza làa bío á fo warãa ũten bío sĩa.»

* 12:19 Mi lorĩ Làndá zéenílò vũahũ (Deutéronome) 32.35 † 12:20 Mi lorĩ Wáhio vũahũ (Proverbes) 25.21-22 * 13:9 Mi lorĩ Léro vũahũ (Exode) 20.13-17; Làndá zéenílò vũahũ (Deutéronome) 5.17-21; Lenĩ vũahũ (Psaumes) 19.18

¹⁰ Yia wa mí nínza binbirí á máa wé bio na yí se làa wo. Yia wa mí nínzáwa se wón wee wé bio ho làndá le o wé binbirí.

Mi wa 6ua waten sese à lóonínda o Krista buenló

¹¹ Mi wa wé làa bún, sònkú bio mi yáá zú ho páahú na wa wi yi síí. Ho páahú dón à mí fání mí yíó. Mu bon, há làa na ká wán á ho káníló wáa suaráa làa wen á po páahú na wa 6úa wa sladéro o *Krista yi nùhú.

¹² Ho tá nì-kíá, hen làa cínú ká ho ò tì. Awa, á mi wáa le wa díá há wára búenbúen na wee wé le tìbírí yi. Mi wa lá mu khoomu tonló síá à sáráa.

¹³ Mi wa 6ua waten sese lòn nùpua na wi mu khoomu yi bio síí. Mi yí wa dé waten ho dándínlò lè ho ña-ñunló yi. Mi yí wa dé waten ho bá-fénlò lè ho há-fénlò yi, à yí dé waten mu koomu yi. Mi yí wa dé waten há fio lè le yandee yi.

¹⁴ Mi le o Nùhúso Yeesu Krista bio à keń míá. Mi yí díá le bio mí síá wee vá yi na yí se à yí pánká mi wán, à mi wé wé bio sí míá.

14

Mi wé yi cítí mìn dínlò bio yi

¹ Yia slidéro yí fará yí tina sese le Dónbeení yi á mi wé zúrí buaró, à wé yí wáani bio ó o wee leéka.

² Làa bio síí á 6a 6úí wee leéka le mi dà mu bè-dínii búenbúen wé è dí, èé ká 6a 6úí na sladéro le Dónbeení yi á yí fará yí tina sese bán 6èn lé ho òn-poni mí dòn 6a wee dí ká há taa níí ló.

³ A yia wee dí mu bè-dínii búenbúen yi ko ò o zùarí yia yí máa là há taa yi. Làa bún síí, á yia yí máa là há taa mún yi ko ò o cítí yia wee dí mu bè-dínii búenbúen, lé bio le Dónbeení mún tá wón bio.

⁴ Unén lé o yén á à cítíráa o nì-veere ton-sá? O wó se loo, o wó khon loo, se 6a nùhúso lé yia á à fée mu tūiá. O yáá à wé á mu ù wé se, lé bio ó o Nùhúso pánká wi dà à séeni a.

⁵ O 6úí cón á há wizooní ñuná wi po mìn. Èé Ká a 6úí cón á há wizooní búenbúen lée dà-kéni. Mi nì-kéni kéní ko mí láa bio mi wee leéka yi mu dání yi.

⁶ Yia le há wizooní ñuná wi po mìn wee wé mu o Nùhúso bio yi. Yia 6èn wee dí mu bè-dínii búenbúen wón mún wee wé mu o Nùhúso bio yi. Mu bon, o wee dé le Dónbeení bārāká mí bè-dínii bio yi. A yia wee dí ho zen-6uahó bio mí dòn wón mún wee wé mu o Nùhúso bio yi. Wón mún wee dé le Dónbeení bārāká.

⁷ Mu bon, wa tlahú á yia mukáni wi mítén bio yi wón míá, á yia á à hí mítén bio yi wa tlahú wón mún míá.

⁸ Hen ká wa yío wi lua, se lé o Nùhúso á wa yío wi lua bio yi. Ká wa húrun, se lé o Nùhúso á wa mún húrun bio yi. Awa, á hārí wa hí loo, à wa yío wé lua loo, se wa bio pá sá a Nùhúso yi.

⁹ Mu bon, o *Krista húrun á vèera bèra a na ò o wé bíá húrun làa bíá yío wi lua Nùhúso.

¹⁰ Ká únén, lée webio non á fo wee cítíráa mìn za taa mìn hínlò? A únén 6èn, lée webio non á fo wee zùarínáa mìn za taa mìn hínlò yi? Wa búenbúen khií òn Le Dónbeení yahó á le è cítí.

¹¹ Mu bon, bio ká lé bio túara le Dónbeení bioní vūahú yi:

«Inén Nùhúso á wi féeé.

Ho òmíná nùpua búenbúen

á à fará mí nònkó ñuná wán í yahó,

6a búenbúen á à bio le í lé le Dónbeení bio bon.»*

¹² Làa bún síí, á bio wa nì-kéni kéní wó á wa ko wa zéeni na le Dónbeení yi.

Yi dé mìn za taa mìn hínlò bè-kora wéro yi

¹³ A mi wáa yí le wa wé cítí mìn. Bio ká lé bio á mi le mu keń mi yiwa: Mi yí wé bio 6úí na à dé mìn za taa mìn hínlò kèrétíe mu bè-kora wéro yi.

¹⁴ I páanílò là a Nùhúso Yeesu bio yi, á í zú mu, á mún láa mu yi le mu bio búenbúen wee ce le Dónbeení yahó. Èé ká a 6úí wee leéka le mu 6úí yí máa ce, se mu 6èn yí máa ce 6ánsó cón.

¹⁵ Ká mìn za taa mìn hínlò lò hía wee be únén bè-dínii bio yi, se fo wáa yí máa zéeni le fo wa a. Yí wé bèra a na à mìn za taa mìn hínlò na ó o *Krista húrun bio yi à hía ví únén bè-dínii bio yi.

¹⁶ Bio se mínén cón á yí ko mu wé à 6a nùpua wé bíni bio mu bè-kohó bio mi dání yi.

¹⁷ Mu bon, le Dónbeení bá-zamu bio yí máa zéeni bè-dínii taa bè-ñunii bio. Mu lé ho térénlò, lè ho héezá, lè há zámakaa na le Dónbeení Hácírí wee na.

* 14:11 Mi lorí Ezayii vūahú 45.23

18 Yia wee sá a Krista tonló làa bñn bño sii wón bño á à wé sí le Dónbeenĩ yi, á 6a nùpua mún ñ tà a bño.

19 Awa, á wa ko wa ca wa kuio à wé wé bño á à dé ho héerà wa p̄ahũ, làa bio wa ñ-kéní kéní ì wé á wa siadéro le Dónbeenĩ yi á à wíoka à dé wán.

20 Yì lorĩ mu bè-dínii yi à yáaraa le Dónbeenĩ tonló. Mu bon, mu bio búenbúen dà wee dí. Eε ká mu bè-dínii na à wé á mi ninza à wé mu bè-kohó bñn yí se.

21 Bño se, lé ũ khĩ mu bño búenbúen na dà à dé mĩn za taa mĩn hĩnló mu bè-kora wéro yi. Hári mu wé taa, taa ðivén julo, taa bè-vio.

22 Le siidéro na fo yú mu bio mu dání yi ũ 6ua ũ don le Dónbeenĩ yahó. Yia sli yi máa kán wo bño á 6anso wee 6ua lè mĩten dání yi, wón jũhũ sí.

23 Ká yia sii wee kán wo o bè-dínii búĩ dání yi, se wón 6anso jũhũ sú, lé bio ó o yí máa wé mu á héha lè mí siidéro le Dónbeenĩ yi. Bio léee bño na yí máa wé héha lè le siidéro le Dónbeenĩ yi, bñn léee bè-kohó.

15

Wa ko wa wé hĩ wa sĩa

1 Warén na siadéro le Dónbeenĩ yi fára tĩna ko wa wé hĩ wa sĩa bĩa siadéro yí fára yí tĩna bño yi. Wa yí ko wa wé wé bño sí wen.

2 Wa ñ-kéní kéní ko wa wé wé bño sí wán zàwa lè wán hĩnni yi, na à séení 6a, bèra a na à 6a siadéro le Dónbeenĩ yi va lè ho yahó.

3 Mu bon, o *Krista yí wó bño sí a yi, 6ueé. Bio ká lé bio bía le Dónbeenĩ biónĩ v̄uahũ yi: «Hã bĩn-kora na 6a nùpua bía non ùnén Dónbeenĩ yi lé ñnén á hã bía non yi.»*

4 Le Dónbeenĩ biónĩ v̄onna na túara hàánĩ búenbúen túara bèra a na à hã kàrán wen, à wa dàñ hĩ wa sĩa, à sĩa wé hereka. Lé bñn wee na à wa dàñ dé wa sĩa lòonĩ bio le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé.

5 Le le Dónbeenĩ na le sí-hĩlè lè le sí-hebúee wee lé c̄n à wé à mi wé wíoka jí mĩn yi, làa bio ó o Yeesu Krista le mu wéráa.

6 Lé bñn ñ na ká mi búenbúen á à wé le jii dà-kéní, á à dérää ho cùkú le Dónbeenĩ yi, dén na lé wa Nùhũso Yeesu Krista 6an Maá.

7 Awa, á mí cén wé tã mĩn yi làa bio ó o Krista tãraa mia bio síi à dérää ho cùkú le Dónbeenĩ yi.

8 O Krista 6ueé wó 6a *zúífũwa ton-sá, á tíraráa bio le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé è na 6an maáwà yi jii à zéení le ká le Dónbeenĩ bía bio na à le máa lé mu món.

9 O Krista mún 6ueé wó á bĩa yín̄n 6a zúífũwa wee dé ho cùkú le Dónbeenĩ yi le hii bio yi, làa bio mu túararää le Dónbeenĩ biónĩ v̄uahũ yi ká síi:

«Lé bñn te bño á ì wé è sío
á à khòonínáa fo há síwà nùpua t̄ahũ.»†

10 Mu mún túara:

«Síwà nùpua,
mĩ páaní zámaka lè le Dónbeenĩ ñipomu.»‡

11 Mu mún bínía túara:

«Dímíná kãna búenbúen nùpua,
mĩ khòonĩ a Nùhũso,
síwà búenbúen nùpua,
mĩ zéení a beemu.»§

12 Le *Dónbeenĩ jii-cúa f̄ero *Ezayii mún bía bio ká:

«Nùpue búĩ á à lé o Zesee zĩ-jũhũ nùpua t̄ahũ
á à dí hã síwà ñipomu yahó,
á mu ñipomu mu mún ñ dé mí síi wo yi.»*

13 Le le Dónbeenĩ na wee wé à mí dé mí sía lòonĩ bio le dó mí jii le mí ì wé, à wé à mi kerĩ ho héerà lè hã zámakaa na jii mía yi mi siadéro le yi bio yi. Lé bñn ñ na ká le Dónbeenĩ mu Hácírĩ pánká yi, á mí ì dàñ ñ dé mí sía làa soóbéé á à lòonĩ bio le dó mí jii le mí ì wé.

O Poole lé o Krista ton-sá

14 Wán zàwa lè wán hĩnni, ñnén ñ beere láa mu yi le mu bè-tentewà wéro bio wi mia làa soóbéé. Bio mi ko mi zũn á mi zũ búenbúen, á dà wee zéení mĩn.

15 Bñn j̄on pá yí hò bio á ì bínía leékaa mia ho v̄uahũ na ká lara búĩ yi làa bio mi zũ wó, á yí titikaa mu bio yi. I wó mu lé bio le Dónbeenĩ lè mí sãamu

* 15:3 Mi lorĩ Lenĩ v̄uahũ (Psaumes) 69.10 † 15:9 Mi lorĩ Samuw̄eele ñin-yání v̄uahũ 22.50 ‡ 15:10 Mi lorĩ Lándá zéenílò v̄uahũ (Deutéronome) 32.43 § 15:11 Mi lorĩ Lenĩ v̄uahũ (Psaumes) 117.1 * 15:12 Mi lorĩ Ezayii v̄uahũ 11.10

¹⁶ á wó á ì lé o Yeesu *Krista ton-sá bía yínórí 6a *zúífùwa bío yi. Le Dónbeení tonló na á ì wee sá lé le bín-tente na á ì wee bue, bèra a na à le Hácírí pánká yi à bía yínórí 6a zúífùwa wé lòn hámu na bío sá le Dónbeení yi, á bío sí le yi.

¹⁷ I pááníló là a Krista bío yi, á ì síi wan le Dónbeení tonló na á ì wee sá bío yi.

¹⁸ Mu bon, bío á ì wee hení ì síi bío á yínórí bè-veere ká mu yínórí bío ó o Krista òn ì wán á wó. O Krista òn ì wán á ì wee wé à bía yínórí 6a zúífùwa tà le Dónbeení bío. O wó mu là ì bíoní, là ì bè-wénia,

¹⁹ là mu yéréké bíowa là mí síiwà, le Dónbeení Hácírí pánká yi. Lé làa bún á ì bueraráa o Krista bín-tente, à òn ho Zeruzalæmu lóhó yi à vaa 6úe ho Iliríi kòhú yi.[†]

²⁰ Ká há làa na ká wán á ì yi ho Zeruzalæmu, à ho Zeruzalæmu kèrètíewa na lé 6a zúífùwa máhà pá ná a Krista bío yi, bèra a na à núpue híá yi bío le ì wee so a 6úí zii níhú na ó o bàrá wán.

²¹ I wó mu á héhaa làa bío le Dónbeení bíoní vùahú bía:

«Bia na 6a òn yi buera a bío yi non yi

á à mi a,

bía òn yi ná bío 6úí o dání yi

á à zúrí o bío yara.»[‡]

O Poole wee bío mí kúúio varó bío

²² Lé bún lá wee hè mí non á ì òn yi bueraráa mí cón.

²³ Ee ká há làa na ká wán á bío á ì lá ko à ì wé bín á jii wáa tun. Mi 6úeékíró bío bènín wi mí míana.

²⁴ I wi á ì va ho Esipaape. Ká ì yú wee va bín, níún-sí á ì 6ueé 6úeékí mia. Mu bon, ì wi á ì 6uee mí mí wán à khlínáa, à mí séení mí á ì òn varáa hón kòhú so. Ká ì máhà 6ueé wé wízoní bío yèn mí cón á à khlínáa.

²⁵ Ká há làa na ká wán á ì yi ho Zeruzalæmu, á vaa séení bía bío sá le Dónbeení yi bín.

²⁶ Mu bon, ho Maseduana là ho Akayii kána kèrètíewa á mu ló sía yi le mí ì cá le wáí á à séenínaa ho Zeruzalæmu kèrètíewa kuure núpua 6úí na lé 6a ní-khenia.

²⁷ Lé 6arén míten leekaa mu. Ee ká lé ho túiá le 6a mí mí, á 6a ko 6a séení 6a. Lé bío á hín kána so kèrètíewa yínórí *zúífùwa, à ho Zeruzalæmu kèrètíewa na lé 6a zúífùwa máhà pá tà séení 6a là le Dónbeení bío. Awa, á 6arén bèn mún ko 6a séení bán là mí ní bío.

²⁸ Ká ì yú le wáí mu dó ho Zeruzalæmu kèrètíewa ní yi, á ì 6ueé lé là mí cón á à varáa ho Esipaape kòhú.

²⁹ I zú le ká ì wee 6uen mí cón, á ì 6uen là a *Krista bè-tentewá cèera na ó o wee wé là 6a núpua.

³⁰ Wán záwa là wán hínni, mí páaní ca mí kuio làa mí, á wé fio le Dónbeení yi ì bío yi. Bún lé bío á ì wee cá mí cón wa pááníló là a Níhúso Yeesu Krista, là le waminí na le Dónbeení Hácírí wee dé wen bío yi.

³¹ Mí wé fio, bèra a na à ì kání ho *Zudee kòhúsa na yínórí 6a kèrètíewa ní yi. Mí mún wé fio, bèra a na à ho Zeruzalæmu kèrètíewa vaa tà le séení na á ì ì 6ua vaa na 6a yi bío là le sí-wee.

³² Ká mu wó ká síi, ká le Dónbeení tà á ì 6uen mí cón là há zámakaa, á 6ueé vùúka mí cón.

³³ Le le Dónbeení na wee wé à wa kèrí ho hécà yi à kèrí là mí 6úen6úen. *Amiina!

16

Le tèní

¹ I wee tonka a Febe mí cón, wón na lé wán hínló mu kèrètíemu dání yi, na wee sá le Dónbeení tonló ho lóhó na 6a le Sankeree yi.

² Ká a 6ueé òn mia à mí 6ua a sese o Níhúso yèni yi. Mí 6ua a làa bío á bía dó mí sía le Dónbeení yi wee 6uaráa mín bío síi. Mí wé séení a bío léé bío na ó o mákóo wi mia yi. Orén mí beere séení 6a núpua cèrèe, sònkú ínén.

³ I wee tèní a Pirisiyye là a Akilaasi yi, bán na làa mí páanía lé o Yeesu *Krista ton-sáwá.

⁴ Ba záania mí mukání á káníanaa mí. Ì yi yí dà máa sá bún yi. A 6a kèrètíewa na yínórí 6a *zúífùwa mún yíwa máa sá mu yi.

⁵ Ba kèrètíewa na wee kúee mín wán bán zii á ì mún wee tèní yi. I wee tèní wán bónlo na 6a le Epayinæte yi. Wón lé o nín-yání núpue na dó mí síi o Krista yi ho Azii kòhú yi.

⁶ I wee tèní a háa na 6a le Mari yi, wón na séení mia làa sòobé.

⁷ I wee tèní a Andoronikuusi là a zúniasi yi. Ba làa mí léé síi kéní, á 6a mún kera ho kásó yi làa mí. Ba lé o Krista tonkarowá na bío níhú wi làa sòobé. Ba tà a Krista bío á dú ínén yahó.

[†] 15:19 Ho Iliríi: Ho lé ho Oroomu kòhú són-kéní 6úí. [‡] 15:21 Mí loí Ezayii vùahú 52.15

⁸I wee tɛɛní a Anpiliatuusi yi, wón na á ĩ wa làa sòobéé wa páaníló là a Nùhũso bïo yi.

⁹I wee tɛɛní a Uubɛn yi, wón na làa wen páanía wee sá a Krista tonló, á wee tɛɛní a Sitakiisi yi, wón na á ĩ wa làa sòobéé.

¹⁰I wee tɛɛní a Apeɛesi yi, wón zéenia le mí dó mí sii binbirí o *Krista yi. O ñi na 6a le Arisitobuule lè mí zii nùpua á ĩ wee tɛɛní yi.

¹¹O Herodion, yia lé ho sí kéní làa mí á ĩ wee tɛɛní yi. I wee tɛɛní a Naasiisi zii nùpua yi, bán na dó mí sía o *Krista yi.

¹²I wee tɛɛní a háa na 6a le Tirifɛena làa yia 6a le Tirifooze yi. Ba wee sá a Nùhũso tonló làa sòobéé. Wán bónlo háa na 6a le Pɛɛsiide á ĩ wee tɛɛní yi. Wón mún sá a Nùhũso tonló làa sòobéé.

¹³I wee tɛɛní a Urufuusi yi, wón na bïo ñúhũ wi làa sòobéé o Krista tonló sáró yi. Bàn nu á ĩ wee tɛɛní yi. O mún lé ñén wán nu.

¹⁴O Asenkiriite, là a Filekon, là a Hɛɛmɛɛsi, là a Patorobaasi, là a Hɛɛmaasi, lè wán zàwa kèrɛtɛwa na páanía wi làa ba, bán búenbúen á ĩ wee tɛɛní yi.

¹⁵O Filolooki là a Zulií á ĩ wee tɛɛní yi. I wee tɛɛní a Nɛree lè mín hínló yi, á wee tɛɛní a Olenpaasi yi, làa bía búenbúen na dó mí sía o Krista yi, na páanía wi làa ba á ĩ wee tɛɛní yi.

¹⁶Mi tɛɛní mín yi lè le kónbii tɛɛní. Ba kèrɛtɛwa kuio búenbúen wee tɛɛní mia.

Le zéeni na ó o Poole non

¹⁷Wán zàwa lè wán hínni kèrɛtɛwa, bïo á ĩ hení á à na mia lé bïo kà: Mi pa miten bïo 6a nùpua na wee dé ho sankaró 6a kèrɛtɛwa kuure yi. Ho kàránló na mi yú á 6a pã bïo, à 6a wee kàrán mia làa bè-veere á à vínínáa mia. Mí pĩ 6a bïo,

¹⁸lé bïo 6a nùpua mu síi á wa Nùhũso na lé o *Krista tonló sáró bïo yí here cón. Bïo bïo here 6a cón lé 6a dío bïo. Ba wee bío há bin-sía à vínínáa bía yí máa dàr zúr le sabéré lè ho túiá poni à hueeka mín yi.

¹⁹Mu bon, 6a nùpua búenbúen zii bïo mi wee tà bèraa bïo ó o Nùhũso wee bïo yi. Lé bún non á ĩ sli wannáa mi bïo yi. Eɛ ká í máhá wi à mi wé mu bè-zúrminí bǎnsowá binbirí à wé wéráa bïo se. I wi à mi ce, à wé yí wé mu bïo na yí se.

²⁰Hen làa cínú ká le Dónbeení na lé ho hɛɛrǎ bǎnso á à yáa o Satáni pánká, á à dé o mi zení tá.

Le o Nùhũso Yeesu wé mí sǎamu làa mia!

²¹O Timatee, yia làa mi páanía wee sá ho ton-kéní á wee tɛɛní mia. O Lisiyuusi là a Zasɔn là a Sosipatɛere, bán làa mí lé ho sí kéní á mún wee tɛɛní mia.

²²Ñén Tɛɛtiyuusi* na túara a Poole ñi-cúa á mún wee tɛɛní mia wa Nùhũso na wó á wa lé le dà-kéní yèni yi.

²³O Kayuusi, yia á ĩ làara wán mún wee tɛɛní mia. Lé wón zii á 6a kèrɛtɛwa wee kúee mín wán yi. Ho lóhó wén-bàrálo na 6a le Erasiite, wón lè wán za Kaatuusi á wee tɛɛní mia.

²⁴[Le wa Nùhũso Yeesu Krista á wé mí sǎamu lè mi búenbúen. *Amiina!]

Mi wa khòoní le Dónbeení mí dòn

²⁵Mi wa khòoní le Dónbeení. Lérén lé dío dà à wé, á mi siadéro le yí á à fǎrá à tɛn. Le è wé mu le bin-tente na bïo ciran o Yeesu Krista, dío á ĩ wee bue pánká yí. Lé dén bin-tente so á le Dónbeení wee ðɛn wán zéenináa mí bïo na lá sá yi há lúluio zǎnzàn.

²⁶Eɛ ká há làa na kà wán, á mu wǎa ló mu khoomu yi wéréwéré le Dónbeení ñi-cúa fɛɛrowá vónna na 6a yáanía túara pánká yi. Lé le Dónbeení na wi fɛɛɛ á non dén ñii so bán yi le 6a túa mu, bèra a na, à há síf-viò nùpua zúr le, à dé mí sía le yi, à wé bè le bíoní yi.

²⁷Le le Dónbeení na mí dòn lé mu bè-zúrminí bǎnso, à yí ho cùkú fɛɛɛ, o Yeesu *Krista pánká yi. *Amiina!

* 16:22 O Tɛɛtiyuusi: O Tɛɛtiyuusi hía lé o kèrɛtɛ vǎn-túaro. Lé orén ó o Poole fɛɛra mí ñi-cúa non yi ó o túara.

Ho nín-yání vūahú na ó o Poole túara nɔn ho Korénte kèrètíewa kuure yi

Vūahú túaró jùhú

Le Dónbeení tonló lé o Poole búakáa ho ho Korénte lóhó yi. O kará bín á yú le lúlu-kùure lè mí plina bio hèzín (Bè-wénia 18.11).

Ho Korénte hía lée lóhó na á mu bè-kora lè mí síiwà wee wé yi. A mu lùnkáa o Poole yilera. Lé bɔn te bio ó o túararáa há vɔnna nɔn 6a kèrètíewa kuure na wi bín yi, à 6a zúrú bio 6a à 6ua lè mítén.

O 6ua ho Korénte kèrètíewa kuure yi: Le ho sankamínló à 6a khí yi à día mu koomu wára (1-5). Ba túiáwá fɛéró làa bio 6a wé è 6ua lè mítén ó o zéenia yara làa ba (6).

Bio 6a túakaa bio làa wó ó o zéenia yara: Mu yaamu, le muini taa, o Yeesu dínló, le Dónbeení Hácírí bè-hánii na le wee na, lè 6a nì-hía vèeró bio (7-15).

O Poole vūahú vaa véenii, ó o bia ho Zeruzaléemu kèrètíewa nì-khenia séeniló bio, bɔn mɔn, ó o tɛenia 6a yi (16).

Le tɛenti

¹⁻² Inén Poole na le Dónbeení lè mí síi bio á léra à í wé o Yeesu *Krista tonkaro, á wee túa ho vūahú na ká. Inén lè wán za Sositéena á wee tɛeni minén kèrètíewa kuure na wi ho Korénte lóhó yi, minén na le Dónbeení ceéra à mi bio sí le yi mi páaniló là a Yeesu Krista bio yi. Le hueekaa minén làa bia búenbúen na wee ve wa Nùhúso Yeesu Krista mu yèni há làa búenbúen yi, à mi wé 6ua miten làa bio le Dónbeení síi vá yi. O Krista mu lé wa búenbúen Nùhúso.

³ Le wán Maá Dónbeení, là a Nùhúso Yeesu Krista à wé mu sáamu làa mia à na ho héerá mia.

O Poole wee dé le Dónbeení bāraká

⁴ I wee dé le Dónbeení bāraká fɛɛɛ mi bio yi, lé bio le wó mu sáamu làa mia mi páaniló là a *Krista Yeesu bio yi.

⁵ Mu bon. Mu lé mi páaniló là a Nùhúso á nɔn mi yúráa le Dónbeení bè-hánia lè mí síiwá búenbúen, sɔnkú le Dónbeení bíoní bueró lè le Dónbeení bio zúrúló,

⁶ lé bio ó o Krista bín-tente na zéenia nɔn mia á mi tà bio làa sòobɛɛ.

⁷ Lé bɔn te bio le Dónbeení bè-hánii búii á yí fòoraráa mia, minén na wee lòoní ho páahú na wa khíi mi wa Nùhúso Yeesu Krista yi.

⁸ Le Dónbeení lé dío á à sí mia á à díní fúaa mu véenii, à wékhe bio yí mí lɛé mia wa Nùhúso Yeesu Krista buen nɔnzòh.

⁹ Lerén mí beere von mia à mi wé le dà-kéní lè le za Yeesu Krista na lé wa Nùhúso. Hen ká le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé bio na, à le wé mu.

Ba kèrètíewa jii-cúa yi máa fè mɔn

¹⁰ Wán zàwa lè wán hínni, í wee yanka mia wa Nùhúso Yeesu *Krista yèni yi, le mi wé le jii dà-kéní. Mi yí tà le ho sankaró à zo mi páahú. Mi wé mi yilera làa dà-kéní.

¹¹ Wán zàwa lè wán hínni, í wee bio ká síi lé bio 6a nùpua búii na wi o Kulowee cɔn á buéé bíá nɔn míi le há fio wi mí páahú.

¹² Bio nɔn á í bíaráa bɔn lé bio mi búenbúen jii-cúa wi mɔn júná yi. O búii le minén bò a Poole yi, ká a búii bèn le minén bò a Apoloosi táá o Piere yi. O búii wón bèn le minén bò a Krista yi.

¹³ Minén so wee leéka le o Krista á dà wee sankaa le? Lé o Poole lé yía húrun ho *kùrúwá wán mi bio yi le? Lé o Poole yèni á 6a bátízéaráa mia le?

¹⁴ I yáá wee dé le Dónbeení bāraká, lé bio ká mu yinɔt o Kirisipuusi là a Kayuusi, á mi nì-kéní búii á Inén yi bátízera.

¹⁵ O o búii tɔn wáa à lé wen ká a bio le mí bátízera lè í yèni.

¹⁶ Mu bon, í lá le i nɔnsá. I mún bátízera o Sitefanaasi lè mí zii nùpua. Bán níi ló, á í wáa ka le í yi bínia yi bátízera a búii mi cɔn.

¹⁷ O Krista yáá yi tonkaa mi le í bátízé nùpua. Bùéé. O tonkaa mi, bèra a na à í bue le bín-tente à na 6a yi. O le í bue le ká í yi wé mu lè mu bè-zúrúminí bíoní. Ká í wó mu làa bɔn, ó o Krista húmú ho kùrúwá wán á báhéé máa kɛrɛn.

Le Dónbeení pànká lè le bè-zúrúminí bio

¹⁸ Mu bon. Bía lá mu húmú wǎhú cǎn, ó o *Krista húmú ho *kùrùwá wán bío zéenílò lé mu bǎnbúmu. ƐƐ ká warén na lá ho káníló wǎhú cǎn, á mu wee zéení le Dónbeení pánká.

¹⁹ Bío ká lé bío túara le Dónbeení bíoní vǎahú yi:

«Mu bè-zúrímíní ǎnsowá bè-zúrímíní á ì khíi ǒue jǔhú.

Bía le mí zú mu bío bío na ǎa zú á ì khíi pí bío.»*

²⁰ Ká mu wó ká síi, á léé webio á mu bè-zúrímíní ǎnsowá, làa bía zú há làndáwá, là ho ðímǎná na ká bín-zúrílowá wáa dà á bío? Le Dónbeení zéenia mu le ho ðímǎná bè-zúrímíní léé bǎnbúmu.

²¹ Ho ðímǎná núpua le mí bè-zúrímíní hácirí á yí ðáina yí zúna le Dónbeení le bè-zúrímíní wára na á le wee wé yi. Lé bǔn nǎn á warén bíoní na wa zéenia na ka lòn bǎnbúmu bío, á le Dónbeení ðín wán á káníanaa bía tà le yi.

²² Ba *zúífúwa wi á ǎa mi mu yéréké bíowa na wee zéení le Dónbeení pánká. A bía yínǎi ǎa zúífúwa bán ǎèn lé mu bè-zúrímíní á ǎa wee cá.

²³ ƐƐ ká warén bán lé o Krista na ǎa búaa ho kùrùwá wán bío á wa wee bue. Bǔn lé bío wee ǒoní ǎa zúífúwa yi, á bía ǎèn yínǎi ǎa zúífúwa cǎn, á mu lé mu bǎnbúmu.

²⁴ ƐƐ ká bán na le Dónbeení hueekaa cǎn, á ǎa wé zúífúwa táá ǎa yí wé zúífúwa, bán zú le o Krista wee zéení le Dónbeení pánká là le bè-zúrímíní.

²⁵ Mu bon. Le Dónbeení bío na ǎa núpua le mu lé mu bǎnbúmu, bǔn dà ǎarén bè-zúrímíní wán. Á bío ǎa núpua le mu lé mu yídámu le Dónbeení cǎn, bǔn dà ǎa núpua pánká wán.

²⁶ Wán zàwa le wán hínni, mi loí mu sese. Mínén na le Dónbeení hueekaa á mi wó le kuure, ká wa lá mu le ǎa núpua ðání yi, á ǎa bè-zúrímíní ǎnsowá, là ho pánká ǎnsowá, là há zǐ-júná núpua na bío se, á yí boo mi tǎahú.

²⁷ ƐƐ ká le Dónbeení máhá ðín bío ho ðímǎná le mu lé mu bǎnbúmu wán, á zéeniaa le mu bè-zúrímíní ǎnsowá bío jǔhú mía. Le ðín bío ho ðímǎná le mu lé mu yídámu wán, á zéeniaa le bía pánkáwá wi bío jǔhú mía.

²⁸ Le hueekaa bía ho ðímǎná wee loí dà wán, bía lé ǎa ní-káamáawa na bío jǔhú mía, bèra a na á bío ǎa le mu bío jǔhú wi, á bǔn wé mu bè-káamáa.

²⁹ Lé bǔn nǎn á núpue yí dà máa khòn le Dónbeení yahó.

³⁰ Le Dónbeení wó á wa páanía là a Yeesu Krista. Lé bǔn nǎn á wa yúráa mu bè-zúrímíní binbirí na ló le cǎn. Mu lé o Krista mu á wa ðín wán á wóráa ǎa núpua na téréna le Dónbeení yahó. Lé orén wó á wa bío sá le Dónbeení yi. Lé orén kánia wén.

³¹ Lé bǔn bío yí á le Dónbeení bíoní vǎahú á mu túara yí ká síi: «Yia le mí ì khòn, á wón khòn bío ó o Núhúso wó bío yi.»†

2

Bío ó o Poolé buera ho Korente yi

¹ Wán zàwa le wán hínni, bío á ìnén ì beere ǒuara mi cǎn á ǒueé zéenia le Dónbeení bío na sá yi làa mia, á ì yí bía làa mia làa bíoní na kokókaa. Mu mún yínǎi ho ðímǎná bè-zúrímíní bíoní á ì bíaráa làa mia.

² Ho páahú na á ì wi làa mia, á bío á ì lá wi á ì zéení làa mia yínǎi bè-veere ǒui ká mu yínǎi o Yeesu *Krista bío, o Yeesu na ǎa búaa ho *kùrùwá wán.

³ Ho páahú na ì ǒuara mi cǎn ká ì pánká mía, á le zánii wi yi.

⁴ Ì bíoní làa bío á ì káránna le ǎa núpua á wi mí ðòn le ho ðímǎná ðen-sía bíoní na ǎa wee bío á búeráa ǎa núpua júná. Ká mu lé le Dónbeení Hácirí pánká á zéenia mu làa mia le bío á ì bía á bon.

⁵ Lé bǔn nǎn á mi síidéro le Dónbeení yi á yí fará ǎa núpua bè-zúrímíní wán, ká ho fará le Dónbeení pánká wán.

Le Dónbeení bè-zúrímíní

⁶ Wa wee zéení mu bè-zúrímíní le ǎa kèrètlewa ǒunenǒuen na síidéro fará tína o Yeesu *Krista yi, bǔn bon. ƐƐ ká mu bè-zúrímíní mu máhá yínǎi ho ðímǎná bè-zúrímíní. Mu bè-zúrímíní mu mún yínǎi ho ðímǎná ní-beera bè-zúrímíní. Bán khíi hí ì vé.

⁷ Bío á warén wee zéení le ǎa núpua le le Dónbeení bè-zúrímíní na bío sá ho ðímǎná yi. Mu bè-zúrímíní mu bío fèra wi le Dónbeení síi yi hári ká ho ðímǎná ðín yí léra, bèra a na á wa páaní le cùkú yi làa de.

⁸ Mu bè-zúrímíní mu á ho ðímǎná ní-beera yí zú. Ká ǎa lá zúna mu, se ǎa yí búaa o Núhúso na le o cùkúso ho *kùrùwá wán.

⁹ Bío ká lé bío túara le Dónbeení bíoní vǎahú yi:

«Mu bío na ó o núpue ðín yí mǎn, á ðín yí jǎ,

* 1:19 Mi loí Ezayii vǎahú 29.14 † 1:31 Mi loí Zeremii vǎahú 9.23

bío na ó o nùpue yáá ðín yí leékaa húúu,

lé bñn le Dónbeení wíokaa á bàrá ká làa bía wa le.»*

¹⁰ Bñn bío so á le Dónbeení zéenia lé warén lé mí Hácírí. Mu bon. Le Dónbeení Hácírí wee mi mu bío búenbúen sese á zūrī, hàrī le Dónbeení mí bæere bío na khíina zoo sà yi.

¹¹ O nùpue hácírí mí ðòn lé ðío zū há yilera na wi o yi. Lé làa bñn síi á le Dónbeení Hácírí mí ðòn lé ðío 6èn mún zū le Dónbeení yilera na wi le yi.

¹² Le hácírí na warén yú á yínǎi ho ðmǎná na ká hácírí, ká ðío wa yú lé le Dónbeení Hácírí. Le Dónbeení dó mí Hácírí mu wén, á wa ðán zūrínáa mu sáamu na le wó làa wén.

¹³ Warén yí máa bío mu sáamu mu bío yi lé ho ðmǎná bè-zūrīmīnī káranló na wa yú. Bùéé. Wa wee bío mu sáamu mu bío yi lé le Dónbeení Hácírí bioní na le wee zéeni làa wén. Lé ká síi á wa wee zéenináa le Dónbeení bío yara lé le Dónbeení Hácírí mu bioní.

¹⁴ O nùpue na bò mí kūrū hácírí mǎn, wón nùpue so yí ðá máa tà bío wee lé le Dónbeení Hácírí cǎn. Mu ka lòn bñnbúmu 6ánsó cǎn. O yí ðá máa zūrī mu kúará. Lé bío le Dónbeení Hácírí mí ðòn lé ðío wee na ò o nùpue ðán cikon mu bío.

¹⁵ Ká a nùpue na le Dónbeení Hácírí wi yi, wón wee ðán cikon mu bío búenbúen, ká nī-veere yí ðá máa cikon bío wi orén yi.

¹⁶ Làa bío mu túararáa le Dónbeení bioní vūahū yi ká:

«Lée wée ðá à zūrī o Nūhūso yilera?

Lée wée ðá le zéenií á à na a yi?»†

Ɛε ká warén na le Dónbeení Hácírí wi yi, bán yilera là a *Krista yilera lée ðá-kéní.

3

Wa lé le Dónbeení ton-sáwá

¹ Wán zàwa lè wán hñni, mu bon. Mi ka lòn ðmǎnáa na le Dónbeení Hácírí mia yi. Lé bñn non á ī yí ðáina yí bía làa mia lè 6a nùpua na slidéro fárá tina bío síi, á ī bía làa mia lòn nùpua na lée kúnkúzawa mi slidéro ðání yi.

² Lé bñn te bío há bioní na á ī bía non mia ka lòn yoomu. Há yí ka lòn ðnló na li. Mu bon, ī lá bía làa mia lè há bioní na ka lòn ðnló na li á mi máa ðán máa zūrī há kúará. Hàrī há làa na ká wán, á mi pá yí ðá máa zūrī há kúará,

³ Lé bío á mi pá 6uan miten lè ho ðmǎnáa bío síi. Le yandee na mi wee dí làa mñn lè há fio na wi mi páahū á so yí máa zéeni le mi 6uan miten lè 6a bío síi, á wárá búenbúen so yínǎi 6a wárá le?

⁴ Bío ó o 6úi le mínén bò a Poole yi, ò o 6úi le o Apoloosi lé yía á mínén bò yi. A bñn 6a ðmǎnáa wárá lè mi wárá yínǎi ðá-kéní le?

⁵ Le ī yáá tùa mia. O Apoloosi lée wée? A Inén Poole lée wée? Wa so yínǎi le Dónbeení ton-sáwá na mi bò nini yí á táraa le bío le? Warén lè wa nī-kéní kéní wee sá ho tonló na ó o Nūhūso non wén le wa sá.

⁶ Inén lé yía dù, ó o Apoloosi hñn. Ká le Dónbeení lé ðío wee ðεε mu.

⁷ Bñn wee zéeni le yía dù làa yía hñn á yínǎi ðεε. Le Dónbeení mí ðòn lé ðío wee wé á mu ðá.

⁸ Yía dù làa yía hñn búenbúen lée ðá-kéní. Le Dónbeení khii sáání 6a nī-kéní kéní yi á à héha lè ho tonló na 6a sá.

⁹ Mu bon. Wa páania wee sá na le Dónbeení yi. Minén lé le Dónbeení mǎhū na le wee và. Mi mún lé le Dónbeení zii na le wee so.

¹⁰ Inén le Dónbeení non mí pánká yi, á ī ka lòn zī-so tente na wá le zii á bàrá jūhū. Há làa na ká wán á nī-vio lé bía wee so le zii jūhū na á ī bàrá wán. Ɛε ká 6a lè mí nī-kéní kéní mǎhá ko 6a yí hácírí bío 6a á soráa wán.

¹¹ Le zii jūhū ðén wáa bàrá vó, mu lé o Yeesu Krista. A nùpue na kün ðá a bàrá zii jūhū veere wón mia.

¹² Ba 6úi wee so le zii jūhū mu wán lè ho sánú, táá tǎnǎn. Ba 6úi lé há huua na yáwá here á 6a wee soráa. Ba 6úi yáá 6èn lée búení, táá pǎakáa, táá kǎani á 6a wee soráa.

¹³ Ká bío á 6a lè mí nī-kéní kéní tonló sáráa, bñn á á wé le cítii fī nǎnzǎ á mu ð zūrī yi wéréwéré. Mu zǎn ká ho ðshū lé hía á à khén wa nī-kéní kéní tonni kúará.

¹⁴ Ká yía son lè mu bío na ðá ho ðshū, á wón á à yí mu cñnú.

¹⁵ Ká yía bío na ó o sonnáa 6èn cá, á wón á à khe búenbúen. Bǎnsó á à kǎní, ká a mǎhá á kerí lòn nùpue na káa ho ðshū yi khii ló á bò yi kánianáa.

¹⁶ Mi so yí zū ká mínén lé le Dónbeení zii, á le Dónbeení Hácírí wi mia le?

¹⁷ Awa, ká a 6úi yáara mínén na lé le Dónbeení zii, á le Dónbeení á à siini wón 6ánsó jūhū, lé bío le Dónbeení zii bío sá lerén mí ðòn yi.

* 2:9 Mi lon Ezayii vūahū 64.3 † 2:16 Mi lon Ezayii vūahū 40.13

¹⁸ Héyíi! O 6úí yí khà mítén. Hen ká a 6úí wi mi tlahú á wee leéka le mí léé bè-zúrímíní 6ánsò láa bío ho ðímjńá nùpua wee leékaráa mu, à 6ánsò wé lòn bńnbú, lé bńn ñ na ká à wé mu bè-zúrímíní 6ánsò binbirí.

¹⁹ Lé bío á ho ðímjńá na ká bè-zúrímíní á lé mu bńnbúmu le Dónbeení cńn. Mu túara le Dónbeení bíoní vùahú yí ká síi: «Le Dónbeení wee ví mu bè-zúrímíní 6ánsowá lè 6a hénní na wi 6a yí.»*

²⁰ Mu mún pá bńńa túara ho vùahú mu yí: «O Nùhúso zú le mu bè-zúrímíní 6ánsowá yilera léé káamáa.»†

²¹ Bńn bío yí, ò o 6úí wáa yí yòoní mítén 6a nùpua bío yí. Bńn nùhú mía. Lé bío á mu bío 6úen6úen bío sá mía.

²² Inén Poole lá a Apoloosi lá a Piere 6úen6úen bío sá mía. Hàrí ho ðímjńá lè le mukání lè mu húmú á bío pá sá mía. Bío wee wé ho zuia láa bío yírò ò wé 6úen6úen bío sá mía.

²³ A minén bán bío sá a *Krista yí, ó o Krista bío 6èn sá le Dónbeení yí.

4

O Krista tonkarowá tonló

¹ Mí ko mi zúrí le warén lé o *Krista tonkarowá á lé o ton-sáwá na le Dónbeení kàràfáa mu bío na sá yí le wa zéení lè 6a nùpua.

² Bío 6a wee cà a ton-sá cńn lé ò o bè bío 6a le o wé yí lè mí dà-kéni kéni.

³ Hàrí mu wé minén, táá 6a ñ-vio à cítí mi í tonló na 6a dó mi dání yí, se bńn 6úen6úen léé coon. Inén í bεεre yáá yí máa cítí íten.

⁴ Í láa íten yí bńn bon, εε ká bńn máhá yí máa zéení le í téréenna. O Nùhúso lé yía á à cítí mí.

⁵ Lé bńn bío yí, à mi yí cítí nùpue ká mu páahú á yí dńn. Mí pa a Nùhúso 6uenló. Ká a khií 6ueé dńn, á bío 6a nùpua wee sá mítén le tífírí yí wé 6úen6úen ó o 6ueé dé mu khoomu wán, á bío 6a wee leéka mí yiwa ó o 6ueé benka. Hón páahú so yí, ká yía ko láa fo6úá, à le Dónbeení í dé 6ánsò fo6úá.

⁶ Wán zàwa lè wán hínni, bío á í bíá khiína wán bńn á í bíá bò inén lá a Apoloosi wán, bèra a na à mu séení mía à mí zúrínáa le bíoní na ká kúará: «Mí yí dà bío túara wán.» Minén tlahú ó o 6úí yí yòoní mítén bío ó o bò a 6úí yí á pánáa o 6úí bío.

⁷ O 6úí yí bío le mí po bíá ká. Bío wi mí cńn lé le Dónbeení nńn mu mía. Ká mu ka ká, á léé webio nńn á mí wee yoonínáa mítén ka lè mu léé bío na á mí yú mítén?

⁸ Minén bán wáa yú bío mí makóo wi yí 6úen6úen lon? Bío 6úí yí fòora mía sá? Mí wáa wee dí le béení ká warén níi ló lon? Í yáá 6èn wee fan le mu wé láa bńn à warén mún páaní dí le béení mu láa mía.

⁹ Mu bon. Í wee leéka le warén na lé o Yeesu Krista tonkarowá á le Dónbeení wó á wa ka lè wa dú 6a nùpua na ká mńn. Wa ka lòn kásósa na 6a ko 6a 6úe 6a nùpua yahó lè ho wáyí tonkarowá yahó.*

¹⁰ Warén ka lòn bńnbúwá ho ðímjńása cńn wa páaníló lá a Krista bío yí. Ká minén bán wee leéka le mí lé mu bè-zúrímíní 6ánsowá mí páaníló láa wo bío yí lon? Warén ka lòn yídáwa, ká minén bán wee leéka le mí pánkáwá wi lon? Warén 6a nùpua wee loí dà wán, ká minén bán 6a wee dé ho cúkú yí lon?

¹¹ Hàrí lòn zuia, ká warén le híni lè le nu-hání wee 6úe. Há sl-zńnia wee fòo wen. Ba wee héε ha wen. Wa lòn-kéni mía.

¹² Wa wee sá à lò be, à bè yí yíráa wa níi ðńnló. Hen ká yía lá wen, à wa dú6ua 6ánsò yí. Hen ká 6a wee beé wa lò, à wa hí wa sía.

¹³ Hen ká 6a wee yáa wa yéni, à wa bío mu sáamu bíoní láa ba. Ho ðímjńása yèn-dání yí, á hàrí lòn zuia á warén ka lòn zàn-bío na 6a wee cà léé kúia. Ba wee cáti wen lòn yíráa.

¹⁴ Bío á í túara ká á yínń bío na á í túara à déráa níyio mía. Búéé. Í wi á í zéení mía le í zàwa na á í wa láa soóbεε bío síi.

¹⁵ Mu bon. Hàrí ká bíá wee pa mí bío o Krista wshú wán á ka cεrεε, se mńn maá o Krista mu bío dání yí lé ínén í dòn. Lé bío á ínén lé yía á buera a Yeesu Krista bín-tente nńn mía, á mí tà le yí.

¹⁶ Awa, á í 6èntfn wee yanka mía, mí sáberé à mí wé bè bío á ínén wee wé yí.

* **3:19** Mí loí Zoobu vùahú 5.13 † **3:20** Mí loí Lení vùahú (Psaumes) 94.11 * **4:9** Mu páahú ká há hía táró wi, ká kshúsa na ló le mí híń-táwá vaá dàrna bíá 6a funnáa, à 6a sè 6a níi bío 6úen6úen à bíni varáa mńn kshú. Hàrí 6a zúkúsa na 6a wíikaa á 6a mún wee wé 6ua varáa le mí yèn-véeni. Ká 6a vaá dńn à 6a zámáa lé léé ðńn, à 6a wé 6uee khií yahó láa bío 6a sò. Ká mu 6úen6úen khiína vó, à 6a máhá 6úe bíá 6a wíikaa 6uan 6a zámáa yahó.

¹⁷ Lé bñn bío yí á ì ì tonka a Timotee na lé í za na á ì wa làa sòobéé, wón na bò a Nùhúso wshù lè mí sòobéé. I ì tonka a ò o òuee wíoka leéka mia làa bío á Ìnén ì bεere òuannáa Ìten o Yeesu Krista wshù wán. Lé bñn á ì mún wee kàrán lè 6a kèrètíewa kuio há lùà bùenbùen na á ì wee va dà yi.

¹⁸ Ba òúí mi òahù wáa òuákáa wee bío le í máa bíní máa káa lè mi cón, á 6a wee òuàaní mítén.

¹⁹ Eε ká a Nùhúso tà mu, á hen làa cínú ká í bíní òueé òuεkí mia. Hón páahù so yi ká mu máa wé 6a nùpua mu khòn-bíoní na 6a bíá á ì jà á mu ù kàja yi mí òòn, ká bío 6a dà wee wé á ì mún ò mí.

²⁰ Mu bon. Le Dónbeení bεení bío yí kàjaa bíoní mí òòn yi, òueé. Ba nùpua ko 6a mi le Dónbeení pánká wa wára yi.

²¹ Mi wi à ì òua òúni òuennáa mi wán léé, táá í wayíí Ìten à òuennáa, à mi zún ká í wa mia?

5

Mu koomu na wó 6a kèrètíewa kuure yi

¹ I jà á 6a le mu koomu na á bíá yí zú le Dónbeení yáá yí máa wé, á 6a òúí wee wé mínén òahù. Ba le o òúí á wee fé mín nu fεε.

² A bñn pá yí máa vá mia, à mi pá wee òuàaní mítén lon? Yia wee wé bñn bío so á ko ò o jà lén mi òahù.

³ Inén wón hàrí bío á ì míá mi òahù mi cúee, ká í hácírí dén wi làa mia. I ka le í wi mi òahù á fánáa le cítí òanso bío yi

⁴ wa Nùhúso Yeesu yèni yi. Mi kúaa mín wán, á mi zún le í wi làa mia lè í hácírí, á wa Nùhúso Yeesu pánká mún wi làa mia.

⁵ Mu zòñ, à mi lén òanso mi òahù ò o *Satáni yáa o sánia. Ká mu wó ká, á le Dónbeení á à káni a mánáká wa Nùhúso òuennó páahù.

⁶ Miten òuàanílo jùhù mia. Mi so yí zú ká le jà-fini 6a dó mu òumu yi cínú khan à mu òuennó lè le?

⁷ A mi cén ceé mítén. Bñn bè-kohó so síi na ka lòn jà-fini á mi òuee jùhù mi òahù. Ká mi wó bñn, á mi ì wé 6a nùpua na wee ce, á à keri lòn òun-khanii na á jà-fini mia yi. Mi yáa lé 6a nùpua na wee ce wó, lé bío á ho *Paaki muini *Pioza á 6a óó wa bío yi, wón Pioza so lé o *Krista mí bεere.

⁸ Lé bñn non á mi wáa yí le wa dí ho Paaki sánú lè mu bío na yí se lè mu sùnsùmámu na ka lòn jà-fini. Ká mi wa dí ho lè mu cemù lè ho túiá poni na ka lòn búurú na á jà-fini mia yi.

⁹ I mónén vùahù na á ì túara non mia á ì bíá le mi wé yí va dà bíá wee wé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà.

¹⁰ I yí bíá le mi wé yí va dà bíá yí zú le Dónbeení na wee dé mítén ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà yi, á sía wee vá mí ninzàwa bío yi, á wee juaa, á wee há há wónna. Mu lá lé làa bñn, se mi lá à lé ho òimjána yi.

¹¹ Eε ká bío á ì wi à ì bío, lé bíá màhá le mí lé 6a kèrètíewa, á 6a wee wé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà, á sía wee vá mí ninzàwa bío yi, á wee há há wónna, á wee yáa mí ninzàwa yènnáa, ká 6a a jùu khée, á lé 6a kònlòwà, bán síí lé bíá á ì le mi wé yí va dà. Mi yáa yí ko à mí wé páaní dí làa ba.

¹²⁻¹³ Ho òimjána na yí zú le Dónbeení á bío yí ciran mi. Le Dónbeení lé òio khíi cítí bán. Eε ká mínén bèn ko mi wé fí mi kuure nùpua cítí. Bío ká lé bío túara le Dónbeení bíoní vùahù yi: «Mi jà a òi-sùmúí lén mi òahù.»*

6

Ba kèrètíewa na wee ve mín le cítí yi

¹ Bío lon lon ká mínén ó o òúí lè mín za kèrètíe á há bíoní wi páahù ò o máa va le Dónbeení nùpua cón à bán fáa há, ká a va bíá yí zú le Dónbeení cón le bán wé mu léé webio?

² Mi so yí zú ká bíá bío sá le Dónbeení yi lé bán khíi cítí ho òimjána le? Ká lé mínén khíi cítí ho òimjána á se mi mún dà á cítí bío jùhù mia.

³ Mi so yí zú ká lé warén á khíi cítí ho wáyí tonkarowá le? Ká mu wó ká se ho òimjána bío á wa mún dà a cítí.

⁴ Léé webio non ká há bíoní wi mi páahù à mi lén va bíá 6a kèrètíewa kuure bío jùhù mia cón na lé ho òimjána à bán cítí mia?

* 5:12-13 Mi lorí Làndá zéenílo vùahù (Deutéronome) 17.7

⁵ Hã ñiyio so yí máa dí mia le? Bè-zúrìminí òanso so mía mi t̄ahú na dà à f̄e hã bíoní na wi bia lé 6a zàwa p̄ahú le?

⁶ Awa, bío á mi wé lén va bía yínòrí 6a k̄erèf̄ewa c̄s̄n à bán fáa mi t̄iáwá so lée bío na ko làa wéró le?

⁷ Bío mi wee 6ua mín varáa le c̄tíí yi b̄t̄n yáa wee zéení le mi bío yáara 6úen6úen. Ho wékheró so lá yí ko à ho wé kúu mia le? Mí so lá yí ko mi wé t̄á à 6a t̄è mi wán le?

⁸ Minén lé bia yáa wee wé khe lè mín zàwa lè mín hínni, á wee t̄è 6a wán.

⁹ Mí so yí z̄ú k̄énk̄én le bía wee wé mu bè-kora á níni máa k̄erí le Dónbeení b̄ééní yi le? A mi cén yí khà miten. Lé 6a n̄upua na wee dé míten ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwá yi, làa bía wee há hã w̄ónna, 6a bá-féwá lè 6a há-féwá, 6a báawa mín yi na wee da làa mín,

¹⁰ 6a k̄ónlowá, làa bía sía wee vá mí ninzàwa bío yi, làa bía wee ñu khée, làa bía wee yáa mí ninzàwa yénnáa, lè 6a ñi-wanna, bán 6úen6úen níni máa k̄erí le Dónbeení b̄ééní yi.

¹¹ Bío á ì tò yi kà 6úen6úen lé b̄t̄n 6a 6úí f̄ù wee wé mí t̄ahú. Ée ká le Dónbeení wáa ceéra mia. Mí bío sá le yi. Mí wó 6a n̄upua na t̄érinna le Dónbeení yahó. B̄t̄n 6úen6úen wó wa Núh̄so Yeesu *Krista p̄anká lè le Dónbeení Hácírí p̄anká yi.

Mi wé 6ua miten sese

¹² Ba 6úí wi mí t̄ahú wee bío le mu bío 6úen6úen wéro níi ñon mí yi, á b̄t̄n wáa bon. Ée ká mu bío 6úí wéró máhá yí máa na à mi va làa yahó. Inén dà a bío le mu bío 6úen6úen wéró níi ñon mi. Ée ká ì máhá máa día á mu bío mu 6úí máa yí p̄anká ì wán.

¹³ Mí mún wee bío le ho ð̄nló wó ho p̄iohó bío yi, á ho p̄iohó 6̄en wó ho ð̄nló bío yi. Ée ká ho p̄iohó loo, ho ð̄nló loo á le Dónbeení khíi 6úe ñúh̄. Mí cén yí hácírí, wa s̄anía yí wó ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwá bío yi. Há bío sá a Núh̄so yi, ó o Núh̄so wee pa há bío.

¹⁴ Bío á le Dónbeení v̄eeníánáa o Núh̄so lé b̄t̄n 6̄an síi ó o mún khíi v̄eeníánáa wen lè mí p̄anká.

¹⁵ Mí so yí z̄ú ká mí s̄anía lé o *Krista s̄anía bío 6úí le? O Krista s̄anía bío 6úí so ko à há páaní là a háa na wee ȳéé míten le? B̄uée dé.

¹⁶ T̄áá mí so yí z̄ú ká a báa na páanía là a háa na wee ȳéé miten á lée dà-kení làa wo le? Bío ká lé bío t̄iara le Dónbeení bíoní v̄uahú yi: «Ba mí n̄uwá ñun á à wé s̄anía dà-kení.»*

¹⁷ Ée lé b̄t̄n ká ȳia 6̄en páanía là a Núh̄so á wón 6̄anso á à wé dà-kení làa wo mí hácírí yi.

¹⁸ Mí khíi ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwá wéró yi. Mu bè-kora na ó o n̄upue dà a wé 6úen6úen á yí máa 6óonía s̄anía yi ká mu yínòrí ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwá. Yia wee dé míten ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwá wéró yi, á wee wé khe lè mí kúrú s̄anía.

¹⁹⁻²⁰ Mí so yí z̄ú ká mí s̄anía lé le Dónbeení Hácírí z̄i le? Le Dónbeení ñon mí Hácírí mia à le k̄erí mia. Le Dónbeení yá mia ho yà-ñon heb̄úee yi. Mí wáa yí t̄e miten. A mi cén wáa dé ho c̄kúu le Dónbeení yi lè mí s̄anía.

7

Mu yaamu bío

¹ Há laà na ká wán, á bío mí t̄uakaa làa mi, lé b̄t̄n á ì wáa à zéení yara làa mia. Mí wee bío le mu se ò o báa yí páaní là a háa.

² Ée ká bío ho há-fénló lè ho bá-fénló boo há laà na ká wán, á inén 6̄en le o báa ko ò o wé páaní lè mín háa, ò o háa mún wé páaní lè mín báa.

³ O báa yí ko ò o pí mín háa ká wón m̄akóo wi o yi, ó o háa mún yí ko ò o pí mín báa ká wón m̄akóo wi o yi.

⁴ O háa s̄anía bío yí sá a yi, lé 6̄an báa á há bío sá yi. O o báa s̄anía bío mún yí sá a yi, lé 6̄an háa á há bío sá yi.

⁵ O báa lè mín háa á yí ko 6a pí mín. Ká 6a háa yí máa páaní á mu ko mu wé bío na 6a bío tò wán le mí ì khíi mín yi á à dà p̄ahú 6úí, ká mí ì dé mí s̄ob̄és ho fióró wéró yi. Ká ho p̄ahú mu khíina, à 6a b̄t̄n wé páaní làa mín. Ká b̄t̄n yí wó á ñún-sí 6a háa máa d̄án míten máa 6ua yi bío ó o *Sat̄ani wee khà lè 6a n̄upua v̄íni d̄ání yi.

⁶ Bío á ì bía ñon mia ká á yí máa zéení le ì le mí wé mu konloon. Ée ká mí máhá mún dà wé è wé làa b̄t̄n.

⁷ Inén wón lá wi à 6a n̄upua 6úen6úen yí yaka lè ì bío síi. Ée ká le Dónbeení wee na mu bío wéró p̄anká wa ñi-kení kéní yi mín ñúná yi. O 6úí á à ya, ká a 6úí dà á a k̄erí máa ya.

⁸ Bío ká lé bío á ì 6̄en ñ bío ò na 6a mabáawa lè 6a maháawa yi: Mí wáa lá kará á yí yanka lè inén bío, se mu se.

⁹ Ée ká mí yí dà mu, à mi yaka. O n̄upue yan, á s̄taani bío ó o ò k̄erí á máa ya, ká a ñon yí dà mí síi máa hí.

* 6:16 Mí lorí Bío ñúh̄ 6úeeníi v̄uahú (Genése) 2.24

¹⁰ Bía lé 6a kèrètɛwá na yan mín, bán á ò bío bío ká á à na yi. Hón jì-cúá so yínórí ònén te há, lé o Nùhúso te mí jì-cúá. O háá á yí ko ò o pí mín báa díá ká á lén.

¹¹ Ká a háa wá, ò o ɛ̀n mún yí bíní vaa ya. Tàá ká a wi ò o bíní ya, ò o véení há bíoní lè mún báa, à 6a ya mín. Lé mu ó o báa mún yí ko ò o ja mín háa.

¹² Há jì-cúá na á ò ɛ̀n ò fɛɛ bío ká wán á à na bíá ká yi, hón yínórí o Nùhúso te há, lé ònén te ò jì-cúá. Ká a báa là a háa yan mín, ó o báa háa wó a kèrètɛ, à ɛ̀n háa na yínórí kèrètɛ á tà lé mí ò kɛɛnì láa wo, á ɛ̀n báa yí ko ò o ja a.

¹³ Lé làa b́n síi, ká a háa là a báa yan mín, ó o háa háa wó a kèrètɛ, à ɛ̀n báa na yínórí kèrètɛ á yí pá a, á ɛ̀n háa yí ko ò o lén díá mín báa.

¹⁴ I wee bío ká síi lé bío ó o báa na ònén yínórí o kèrètɛ á bío sá le Dónbeení yi ɛ̀n háa na lé o kèrètɛ bío yi. Mu mún lée dà-kéní là a háa na yínórí o kèrètɛ. Wón mún bío sá le Dónbeení yi ɛ̀n báa na lé o kèrètɛ bío yi. Mu lá yí ka ká, á 6a zàwa bío máa sí le Dónbeení yi. Ɛɛ ká 6a bío sá le yi.

¹⁵ Ɛɛ ká yía màhá yínórí o kèrètɛ háa wi ò o fáa mu yaamu à yía lé o kèrètɛ díá le o fáa. Ká mu wó ká, se yía lé o kèrètɛ wi mítén. Le Dónbeení von mia à mí kɛɛnì mín wán làa h́ɛrà.

¹⁶ Nún-sí, á mínén háawa na lé 6a kèrètɛwá á le Dónbeení dà à òn wán á à kánínáa mí b́rání na yínórí 6a kèrètɛwá. Tàá mínén báawa na lé 6a kèrètɛwá á le Dónbeení dà à òn wán á à kánínáa mí h́nání na yínórí 6a kèrètɛwá.

Mi díá miten làa bío mi fù karáa

¹⁷ Ká bío á ò bíá nɔn mia ká níi ló, á bío ó o Nùhúso wó á mí nì-kéní kéní bío karáa á le Dónbeení vonnáa mia, lé b́n à mí pá díá lè miten. B́n lé bío á ò wee káran lè 6a kèrètɛwá kuio há làa ɛ̀nɛ̀nɛ̀n yi.

¹⁸ O ɛ̀nì lá *kúio á le Dónbeení vonnáa wo, à ɛ̀nso yí sá mu. Tàá yía le Dónbeení von ò o òn yí kúio à wón mún yí kúii mítén.

¹⁹ Ho *kúiiro lè ho yí kúiiro bío jùhú míá. Bío bío jùhú wi lé á wé bè le Dónbeení bío na le b́o heníá yi.

²⁰ Mí nì-kéní kéní díá miten làa bío mi fù karáa á le Dónbeení vonnáa mia.

²¹ Yía lá lée wobá-níi á le Dónbeení vonnáa wo, ò o yí yáa mí yilera b́n bío yi. Ɛɛ ká bío á ɛ̀nso á à kɛɛnì miten níi kúii nɔn wo yi, ò o wáa bè b́n b́hó yi.

²² O wobá-níi na ó o Nùhúso von ó o bío sá a yi, wón wáa wi mítén o pááníló là a Nùhúso bío yi. Lé làa b́n síi ó o núpue na ó o *Krista von ká a wi mítén wón ɛ̀n lé o Krista wobá-níi.

²³ Le Dónbeení yá mia ho yà-ǹn héúee yi, á mí wáa yí díá le 6a núpua wé mia lè mí wobáaní.

²⁴ Wán zàwa lè wán h́nni, bío mi fù karáa á le Dónbeení vonnáa mia lé b́n à mí díá lè miten le Dónbeení yahó.

Bía ònén yí yan bío

²⁵ Ká bíá ònén yí yan huúu, bán bío na á ò bío 6a ònén yí na le o Nùhúso bío na ó o b́o heníá b́n míá. Ɛɛ ká bío á ò lè o núpue na á 6a dà a dé mí sía yi mu sáamu na le Dónbeení wó làa mí bío yi, á ò zééní 6a.

²⁶ Le lònbee na ho zuia ká bío yí á bío ká lé bío á ò wee leéka: Mu se à 6a díá mítén làa bío 6a bío karáa.

²⁷ Yía b́o mú fúamu à wón wáa yí cà bío o ò ɛ̀n làa b́. Ká yía ɛ̀n ònén yí b́o mu, à wón wáa díá.

²⁸ Ká yía màhá pá yan, se mu yínórí bè-kohó. O h́nzoró na ɛ̀n fúaalé wi ká a yan, se mu yínórí bè-kohó. Ká bíá yanka bán wi le lònbee yi ho ònén yí yi. A le ònén lònbee so á ò yí wi à le yí ɛ̀n.

²⁹ Wán zàwa lè wán h́nni, bío ká lé bío á ò wi à ò bío na mia. Ho páahú na ká á yí túee. A wáa lá bío ká jii wán, le bíá yan à wé le 6a yí yan.

³⁰ Le bíá wee wá à wé le 6a yí máa wá. Le bíá wee zámaka à wé le 6a yí máa zámaka. Le bíá wee yá mu bío à yí dé mí sía bío 6a yá yi.

³¹ A bíá ho ònén yí bío símu zon, á ho ònén yí bío wé lòn bè-káamáa ćn. Lé bío á ho ònén yí làa bío mí m̀n làa ho á máa míá ká ho ò vé.

³² Mí lá wi mítén, á yilera yí máa yáa, se ò wa mu. O báa na yí yan wón wee dé mí sòobé o Nùhúso tonló yi. O wee cà ò o wé bío sí a Nùhúso yi.

³³ Ká a báa na yan, wón ɛ̀n yahó sá ho ònén yí bío. O wee cà ò o wé bío sí mín háa yi.

³⁴ O wáa wi lè há sáa jún. Lé b́n mún lé o háa na yí yan táa o h́nzoró na ɛ̀n fúaalé wi. Ba wee dé mí sòobé o Nùhúso tonló yi. Ba wee cà à 6a bío ɛ̀nɛ̀nɛ̀n sí a Nùhúso yi. Ká yía yan wón yahó sá ho ònén yí bío. O wee cà ò o wé bío sí mín báa yi.

³⁵ I wee bío ká síi lé mí sèení bío yi, ká yí máa ḱká mia. Ká ò màhá wi à bío ko lè ho wéro b́n lé bío à mí wé, à na miten ɛ̀nɛ̀nɛ̀n o Nùhúso tonló yi à yí titika.

³⁶ Ká a yàrónza 6úí wee leéka le ká mí yí yan mín fúaalé se mi wó khon làa wo, ká a zú le mí yí dà mí síi máa hí hùúú, ò o wee leéka le mí ko à mí ya mín, se b́n yínóí bè-kohó. A 6a ya mín.

³⁷ Ée ká a yàrónza 6úí màhá lon mu mítén le mí máa ya mín fúaalé, á zú le mí dà à hí mí síi, ká mu ló arén mítén yi binbirí, ò o 6úí yí kíkáa wo yi, se o wó se.

³⁸ B́o wi b́n lé b́o ká: O yàrónza na fó mín fúaalé á yan á wó se. Ée ká yía le mí máa ya, wón 6èn b́o sá śaanaí.

³⁹ O háa là a báa na mu yaamu ceéra á yí dà máa fáa mín yi ká yínóí o báa húrun. Ká 6àn báa húrun, se o wi mítén, á dà a ya a báa na ó o síi vá yi. Ká a báa mu màhá ko ò o wé o kèrétíe.

⁴⁰ Ée ká a màhá kará yí yan, se o b́o á à wíoka à wé se. B́n lé b́o á ínén wee leéka. A í mún zú le le Dónbeení Hácírí wi làa mi.

8

Le muiní taa b́o

¹ Há làa na ká wán, á wa 6èn ñ loí ho túaró na sá 6a bùaa na yan lè le muiní taa b́o. Mí wee b́o le wa 6úen6úen lé 6a bè-zúrlowá, b́n bon. B́n b́o zúrló so lé b́o wee na ò o núpue 6úaanínaa mítén. Ée ká le waminí dén wee wé á wa sladéro va lè ho yahó.

² Yia wee leéka le mí lé o bè-zúrló wón 6anso ð́n yi zú mu làa b́o ó o ko ó o zúnnáa mu.

³ Ée ká yía wa le Dónbeení wón le Dónbeení zú le o b́o sá mí yi.

⁴ Awa! Ba bùaa na 6a yan lè le muiní há wónna wán taa làrò ð́n yi, á b́o ká lé b́o á í b́o: Wa 6úen6úen zú le mu b́owa na 6a núpua wee lá lòn doffina ho ð́mínjá yí á b́o nùhú mía. Warén zú le le Dónbeení léé dà-kéní mí ðón.

⁵ Há pánká-beera na yí máa mi, á 6a núpua 6úí wee ve làa doffina táá núnása, á boo. Hàrí ká h́n pánká-beera so wi ho wáyí lè ho tá wán,

⁶ se warén bán zú le le Dónbeení léé dà-kéní mí ðón. Dén lé ðío lé wa Maá na léra mu b́o 6úen6úen. Lé lerén mún léra wén à wa b́o sí le yi. Wa mún zú le o Nùhúso léé ní-kéní mí ðón. Wón lé o Yeesu *Krista, yía nòn á mu b́o 6úen6úen wiráa. Lé orén mún nòn á wa à yíráa le mukáni binbirí.

⁷ Warén zú le mu b́owa na 6a núpua wee lá lòn doffina b́o nùhú mía. Ée ká 6a kèrétíewa 6úen6úen màhá ð́n yi yú b́n b́o zúrló so. Ba 6úí na sòobáa dó mí sía há wónna háló yi á hàrí lòn zuia ká 6a wee lá le muiní taa, à kerí le 6a níni pá wi há wónna háló yi. A b́o 6a lé 6a núpua na pánkáwá mía le Dónbeení b́o ðání yi, ká 6a wee lá há taa mu, à 6a leéka le mí wó khon.

⁸ Mu yínóí ð́nló lé háa wee wé á wa b́o wé sí le Dónbeení yi. Wa dú ho loo, á b́o 6úí máa bè wa b́o wán. Wa mún yí dú ho loo, á b́o 6úí máa fá wa b́o níi.

⁹ Minén bán zú le mí dà ho ð́nló 6úen6úen wé è dí. Ée ká mí màhá le mí yiwa. Nún-sí, á yía pánká tà mía le Dónbeení b́o ðání yi á dà a va a ví b́o minén wee wé b́o yi.

¹⁰ Ká yía pánká mía le Dónbeení b́o ðání yi á m̀n únén na zú mu b́o à ù kará há wónna zii á wee lá le muiní taa, ó o so mún máa yí há làrò sí-hebútee le?

¹¹ B́n ká yía pánká mía le Dónbeení b́o ðání yi, wón na ó o Krista húrun b́o yi, á háa ví únén b́o zúrló b́o yi.

¹² Hen ká mí wee wé khe lè m̀n zàwa lè m̀n h́nni na pánkáwá mía le Dónbeení b́o ðání yi ká síi, se lé o Krista mí beere á mí wee wé kheráa.

¹³ Lé b́n nòn, ká í bè-ð́nii 6úí dà à v́iní wán za táá wán h́nló, á í máa b́nii máa là taa hùúú, bèra a na à 6a háa yí ví ínén b́o yi.

9

B́o ó o Poole b́a mí tonkaa tonló ðání yi

¹ Inén so yínóí núpue na wi íten le? I so yínóí o Yeesu tonkaro 6úí le? Inén í beere á m̀n wa Nùhúso Yeesu. Minén so yínóí ho cúnú na ló í tonló na á í sá a Nùhúso b́o yi le?

² Ba 6úí dà a pí á máa zúrlé le ínén mún lé o Yeesu tonkaro. Ká minén bán zú le í lé orén. Lé b́o mí páanlóló là a Nùhúso á wee zéeni le í lé orén tonkaro b́o bon.

³ B́o ká lé b́o á í wee b́o na b́a wee yáa í yèni yi á 6úeráa 6a nùhú.

⁴ Wa so lá yí ko làa bè-ð́nii táá bè-núni b́o wa wee sá a *Krista tonló b́o yi le?

⁵ Warén lé wa ní-kéní kéní so lá yí ko à wa ya a háa na lé o kèrétíe ò o wé bè làa wén wa tonló mu sáró yi, làa b́o ó o Nùhúso 6àn zàwa, là a Piere là a Yeesu tonkarowá na ká wee wéráa mu le?

⁶ Táá ínén là a Baanabaasi wa ðón lé wén so ko wa wé sá à bè yi yíráa wa níi ð́nló le?

⁷ Dásí nǎi na á à lén mí nǎi yí á à wéráa mu dásímu wón mía. A núpue na á à fá le vǐndɛ ká a máa wé è dí le bia wón mía. O o nòn-pa na yí máa ɲu 6a náwa na ó o wee pa yoomu wón mún mía.

⁸ Bío á ĩ wee bío ká yínǎi 6a núpua bío na 6a wee wé mí dòn á ĩ mǎn mu yí. Le Dónbeenǐ lándá na ó o *Mɔyǐize túara yí á mu pá ka ká.

⁹ Bío ká lé bío túara ho lándá mu yí: «O nàa na 6a wee sáráa ho dǐnló láró pǎahǔ á 6a yí ko 6a hè lè ho dǐnló láró.» * Bío le Dónbeenǐ bía ká sǐi so wee zéení le lé 6a náwa bío here le yí le?

¹⁰ Mu so yínǎi warén bío yí á le bíaráa ká sǐi le? Ká wɛɛɛ. Mu lé warén bío yí á le bíonǐ mu túararáa. Yíá 6a lá ó o wee wá ko ò ó dé mí sǐi bío ó o kǎhǐ yí bío yí. Yíá 6a lá ó o wee vǔaa ho dǐnló ko ò ó dé mí sǐi bío ó o ò yí bío yí.

¹¹ Le Dónbeenǐ bín-tente na wa zéeníá làa mia á ka lòn bío na wa dù. Ká mi lá wee na mi nǐi bío wɛn, se mu léee bío na so po wɛn le?

¹² Ká mi wee na mu 6a búii yí, á warén so yí ko làa bú yí po bán le? ɛɛ ká warén bán yí wí á wa bío le mi ko à mi wé na mi nǐi bío wɛn. Wa yí wí á bío búii éinú à búmaka a *Krista bín-tente bueró. Lé bǔn bío yí á wa díaráa á mu bío búenbúen wee kúu wɛn.

¹³ Mǐ so yí zǔ le bia wee sá ho tonló le *Dónbeenǐ zǐ-beenǐ yí á bè-dǐnǐi wee lé bío 6a núpua wee wé lé mu hámu yí bǐn le? A bía wee fúaa 6a búaa le muinǐ yɛnǐi bán mún wee yí bío sá 6a yí.

¹⁴ Lé làa bǔn sǐi ó o Nǔhǔso mún bǔráa mu henía le yíá wee bue le Dónbeenǐ bín-tente á ɲii dǐnló wé è lé ho tonló mu yí.

¹⁵ Bío á ĩ lá wí làa mi, á bío ko làa mi, á ĩ yí le mi na hǎri dɛɛ mi. A bío á ĩ wee túa ká sǐi, mún yí máa zéení le ĩ le mi wé mu na mi. Bǔn yí ká ĩ yáá lá húrun se mu sǔaanǐ. Dén sǐ-wɛɛ so na wí mi á núpue yí dà máa hè yí.

¹⁶ ĩ yí ko à ĩ khòonǐ ĩten le Dónbeenǐ bín-tente bueró bío yí. Mu yáá léee bío na á ĩ ko à ĩ wé konloon. Ká ĩ le ĩ máa bue le bín-tente mu, à wǎn dɛɛ suaa mi.

¹⁷ Mu lá lé ĩnén ĩten dó ĩten ho tonló mu yí, se ĩ lá le 6a wé sǎánǐ mi. ɛɛ ká ho lé dɛɛ na á ĩ ko à ĩ sá konloon, á ĩ máa pǐ ho sáró.

¹⁸ Ká ĩ sǎánǐi lé le sǐ-wɛɛ na ĩ wee yí le bín-tente na á ĩ wee bue làa káamáa bío yí ká ĩ yí máa fé bío ko làa mi.

¹⁹ Mu bon, ĩnén léee núpue na wí ĩten, á yínǎi wobá-nǐi. ɛɛ ká ĩ mǎhá wó ĩten le 6a núpua búenbúen wobá-nǐi, bèra a na à ĩ yíráa 6a boomuso à 6a tà a Krista bío.

²⁰ Hen ká ĩ wí làa bía lé 6a *zúifúwa, á ĩ wé ĩten làa zúifú, bèra a na à ĩ yí bán à 6a tà a Krista bío. O Mɔyǐize lándá á ĩnén mía yí. ɛɛ ká ĩ wí làa bía wí ho yí, á ĩ 6ua ĩten le 6a bío sǐi, ká ĩ ɲǎi mía ho lándá mu yí, bèra a na à ĩ yí bán à 6a tà a Krista bío.

²¹ Ká ĩ mún wí làa bía yí zǔ dɛɛ o Mɔyǐize lándá bío dǎnǐ yí, á ĩ 6ua ĩten le 6a bío sǐi bèra a na à ĩ yí bán à 6a tà a Krista bío. Bǔn yí máa zéení le le Dónbeenǐ lándá bío yí ciran mi. ĩ wee bè o Krista lándá yí.

²² Hen ká ĩ wí làa bía pǎnkáwá mía le Dónbeenǐ bío dǎnǐ yí, á ĩ mún wé lòn núpue na pǎnká mía, bèra a na à ĩ yí bán á 6a tà a Krista bío. Lé làa bǔn á ĩ wee wé à zoráa 6a núpua le mí sǐiwá fǎhǔ á yíráa 6a nǐ-dòndáa búii á kǎnǐ konloon.

²³ Bǔn búenbúen á ĩ wee wé bèra a na à le Dónbeenǐ bín-tente à bènbén, á ĩnén nǐi mún kerǐ mu bè-tentewá na le bín-tente mu wee zéení yí.

²⁴ Mǐ zǔ le bia wee lùwǐ khǐika mín búenbúen ó o nǐ-kénǐ na khǐina bía ká lé yíá 6a wee wé na mu bío yí. Minén mún henǐ mi lò làa bía wee lùwǐ khǐika mín bío sǐi bèra a na à mi yí mu bío.

²⁵ Bía wee wé hǎ penkaa ɲínkaa búenbúen á wee wé mǎnǐ mí sǎnǐa le le lònbee à càráa mu bío. Ká mu bío mu mǎhá dà wee yáa. Ká warén bán wee mǎnǐ wa sǎnǐa le le lònbee à càráa mu bío na yí dà máa yáa.

²⁶ Lé bǔn nǎn á ĩnén yí máa wé lòn núpue na wee lùwǐ concon. ĩ mún yí máa wé lòn núpue na wee núa concon.

²⁷ ĩ wee kǐká ĩten yí làa sóobɛɛ á wee mǎnǐ ĩ sǎnǐa le le lònbee bèra a na ká ĩ khǐi buera le Dónbeenǐ bín-tente vó à le Dónbeenǐ yí pǐ mi día.

10

Mi día há wǎnna hǎlǒ

¹ Wǎn zǎwa le wǎn hǐnni, ĩ wí á mi bǐnǐ leéka mi yiwa bío yánkaa wó wǎn pǎahǔ na á wǎn 6úaaawa bò a *Mɔyǐize yí. Le dǔndúure yánkaa pon 6a búenbúen yí. A 6a búenbúen mún kǎa ho muhǔ yí.*

* 9:9 Mi lorǐ Lándá zéeníló vǔahǔ (Deutéronome) 25.4

* 10:1 Mi lorǐ Léró vǔahǔ (Exode) 13.21-22; 14.22-29

² Ba 6úen6úen ka lè 6a yú ho *bátèèmu lè dundúure lè ho muhú yi, à 6a là a Mòyiize wé dà-kéni.

³ Ba 6úen6úen dú ho ònló dà-kéni na ló le Dónbeení cón.

⁴ A 6a 6úen6úen mún òun mu òumu dà-kéni na ló le Dónbeení cón. Bún òumu so ló ho leého na le Dónbeení non 6a yi. Ho leého mu lé o *Krista na bò làa ba.†

⁵ Èe ká 6a boomuso mahá pá bío yi wó sína le Dónbeení yi, à 6a húrún ho tá hení yi.

⁶ Bún biowa so 6úen6úen léé bío na wee zéeni wen, à wa sía yi vá mu bío na yi se yi, làa bío á 6arén wóràa mu.

⁷ Mi yi dé mi sía há wónna yi làa bío á 6arén 6úí wóràa bío síi. Mu tíara le Dónbeení bíoní vūahú yi ká síi: «Mu òipomu léé kará à 6a dú á òun, à 6a hínon wee wé há káakó-wará.»‡

⁸ Mi yi wa dé waten ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwá yi làa bío 6arén 6úí wóràa mu bío síi, à 6a núpua muaaseé 6óní làa muaaseé òin à húrúnna le wizon-kéni.§

⁹ Mi yi wa khúaa o Krista òii yi làa bío á 6arén 6úí wóràa mu á 6a háwá hàararàa 6a 6ó.

¹⁰ Mi yi bío le le Dónbeení yi wó yi se làa mia, làa bío á 6arén 6úí wóràa mu, à le Dónbeení wáyai tonkaro 6ueé 6óràa 6a.

¹¹ Bún biowa so 6úen6úen wó, à zéenináa wen. Mu tíara le Dónbeení bíoní vūahú yi à fèn òináa warén na wi ho òimíyá véro òinna yi zen wán.

¹² Lé bún non ká yia wee leéka le mí pánká wi le Dónbeení bío yi, à 6anso pa mítén bío, ò o háa yi lé lùwá.

¹³ Ho súnló na wee yi mia á mún wee yi 6a núpua na ká. Le Dónbeení na bío mu bío à le máa yèremá mí òii, á máa díá á ho súnló máa yi mia máa dà mí pánká wán. Ho súnló páahú á le Dónbeení á à wé á mí ò zún le ho ò khíí. Lé bún ò na ká mí ò dàn mi yiwa á à òii ho bío yi.

¹⁴ Wán bñlowá na á ò wa làa sòobéè, bún biowa so 6úen6úen bío yi á mí pa miten há wónna háló yi.

¹⁵ I wee bío ká síi làa mia lé bío á òin cón á mí ka lòn núpua na yío tòn. Minén mi bèere wáa loí bío á ò bío ká mu bon, táa mu yi bon.

¹⁶ Hen ká wa lá ho bārākà déro òuuní dèè 6uan à wa dó le Dónbeení bārākà á wa òun làa de, à mu so máa páani wen là a Krista cāni le? A ho búurú na wa wee cèeka ká wa wee là ho, à ho so máa páani wen là a Krista sánia le?

¹⁷ A bío ho búurú lé ho dà-kéni, á wa lè wa booró mí cúee, ká wa lé há sánia dà-kéni ho búurú mu na wa wee sanká bío yi.

¹⁸ Mi loí o *Isirayeele òipomu lon, bío wee là 6a búaa na 6a fútaana le muiní yeení na bío sá le Dónbeení yi wán bán 6úen6úen páania lè le Dónbeení.

¹⁹ Bún so wee zéeni le o yia na 6a fá ho wáahú wán, lè ho wáahú mí bèere á bío òuhú wi le? Búeé.

²⁰ I wi à ò bío le 6a búaa na 6a yan lè le muiní há wónna wán lé há pánká sūmáa 6ansowá na á núpue yi dà máa mí á mu wó non yi, ká mu yi non Dónbeení yi. A bío á òin mahá yi wi à minén lè há pánká-sūmáa 6ansowá mu à páani bío 6úí yi.

²¹ O Núhúso òuuní dèè á mí yi dà máa òuná á máa bíni máa khíi òu lè há pánká-sūmáa 6ansowá òuuní dèè. Mi mún yi dà máa dí o Núhúso ònló á máa bíni máa vaá dí há pánká sūmáa 6ansowá ònló.

²² Táa wa wi à wa wé ò o Núhúso síi cī wen wa wárá bío yi le? Wa so wee leéka le wa pánká wi po a Núhúso mu le?

Mi le mi bè-wénia à dé ho cūku le Dónbeení yi

²³ Ba 6úí wi mí òahú á wee bío le mu bío 6úen6úen dà wee wé. Mu bon. Èe ká bío 6úen6úen yínón bío na se. Bío 6úen6úen dà wee wé, èe ká mu 6úen6úen yi máa wé á 6a kèrètíewa kuure wa lè mí yahó.

²⁴ Mi òi-kéni kéní yi ko à mí leéka mí kúrú bío mí dòn. Mi mún ko à mí leéka bío mí ò wé ká mu ò séení mīn zāwa na ká.

²⁵ Mu bío 6úen6úen na wee yéé ho yáwá yi á mí dà à yá á à dí, ká mí yi lúnkaa mí yilera á òin tūa miten yi le mu ló wen,

²⁶ lé bío á bío ká lé bío tíara: «Ho tá làa bío wi ho yi 6úen6úen á bío sá a Núhúso yi.»*

²⁷ Hen ká yia yínón o kèrètíe á von mia lè ho ònló mí zii, ká mí tà van, à bío 6a à na mia 6úen6úen à mí dí, ká mí yi lúnkaa mí yilera à tūa miten yi làa hen na mu ló yi.

† 10:4 Mi loí Léro vūahú (Exode) 16.4-35; Miló vūahú (Nombres) 20.8-11 ‡ 10:7 Mi loí Léro vūahú (Exode) 32.6

§ 10:8 Mi loí Miló vūahú (Nombres) 25.1-9 * 10:26 Mi loí Lení vūahú (Psaumes) 24.1

28-29 Ká a 6úi mahá bía le há taa na kà lé 6a búaa na 6a yan le le muini taa, à mi yí là há. Hàri ká minén yilera yí lúnkaa mu bío yi, à mi pá yí là há yí bía mu non mia bío yi, à lúnkaráa wón yilera.

Bíó á ínén wee wé ká í poní séra, á so lá ko á mu lúnka a 6úi yilera le?

30 Ho dínló na á í dó le Dónbeení báraà à í dú, á 6a à yáa í yèni bío yi lée webio? I so yí dó le Dónbeení báraà yí dúráa ho le?

31 Lé bún non ká mi wé wee dí, ká mi wee ju, tàá ká mi wé wee wé bío lée bío, à mi wé mu, à dérää ho cùkú le Dónbeení yi.

32 Bía wee víní 6a *zúífùwa, tàá bía yínóí zúífùwa, tàá mìn zàwa le mìn hínni kèrètíewa na ká, á minén yí dé miten yi.

33 Lé ká sii á í wi à í wéráa. I wi à í bío 6úen6úen wé sí bía ká yi. I yí máa cà í kùrú bío. Bíó á í wé á 6a cèrèé á à kánínáa lé bún á í wee bánbá yi.

11

1 Bíó á í wee wé á mi wé bè yi, làa bíó á ínén wee bèráa bíó ó o Krista wó yi.

Bíó mi ko mi 6ua le miten ho kúeemínwánló yi

2 I yáá 6èntín wee tèení mia, mi fobúa, lé bíó á bíó á í wó non mia á mi wee leéka bíó féeé, á wa kèrètíewa káránló na á í yú á káránna làa mia á mi mún wee bè yi.

3 Ée ká í mahá pá wi à mi zún bío ká yara: O baa júhúso lé o *Krista, ó o háa júhúso lé o baa, ó o Krista júhúso lé le Dónbeení.

4 Awa. Ká a baa 6úi wee fio, tàá o wee fée le Dónbeení jì-cúa ò o pon mí júhú yi, se o wee zuañ o Krista na lé o júhú yi.

5 Ká a háa 6úi 6èn wee fio tàá o wee fée le Dónbeení jì-cúa le 6a núpua ò o yí pon mí júhú yi se o wee zuañ o baa na lé o júhú yi, se o ka lòn háa na júhú léera.*

6 Ká a háa 6úi yí máa pe mí júhú yi se o wáa dà a khè ho. Mu 6úen6úen lé dà-kéní. Ká ho júhú khèró tàá ho léro á lé há nìyio o háa cón, ò o wáa wé pe ho yi.

7 O baa yí ko ò o pe mí júhú yi, lé bíó ó o 6onmín le le Dónbeení, le Dónbeení cùkú wee mi a yi. Ée ká a háa ko ò o pe mí júhú yi, lé bíó ó o baa cùkú wee mi a yi.

8 Ho lée túiá, le Dónbeení yí léra a háa bíó 6úi á yí wó là a baa. O baa bíó 6úi lé bíó le léra á wó là a háa.

9 O baa yí léra a háa bíó yi. O háa lé yí léra a baa bíó yi.

10 Lé bún non le Dónbeení wáyí tonkarowá bíó yi, ó o háa na wee fio tàá o wee fée le Dónbeení jì-cúa á ko ò o pe mí júhú yi à zéénínáa ho pánká na o yú bíó.

11 Ée ká wa páaníló là a Núhúso bíó yi, ó o háa yí dà máa kèñ ká a baa níí ló, ó o baa mún yí dà máa kèñ ká a háa níí ló.

12 Mu bon, o háa ló a baa yi, ó o baa 6èn wee te o háa yi, ká 6a mí nùwá jun mahá lé le Dónbeení léra 6a.

13 Minén mi bèere wáa loñ mu sese. Mu so lée bíó na se ò o háa hén mí júhú yi díá ká a wee fio le?

14 Ba núpua zú le ká a baa jún-vání á túeeka, se mu lé há nìyio o wán.

15 Ée ká a háa cón á le jún-vání na túeeka so yínóí cùkú bíó le? O háa jún-vání le Dónbeení non wo yi, à le wé le nín-kéní na pon o júhú yi.

16 Ká a 6úi wi ò o pá bíní wáaní bíó á í bía, à 6ánsó zún le le bún á warén le 6a kèrètíewa kuio 6úen6úen wee wé.

O Núhúso dínló dání yi

17 Bíó á mu lé le zééní túiáwá á wa wi yi, á bíó 6úi wi bín á í yí dà máa khòoní mia bíó yi. Mu lé bíó á mi kúeemínwánló yí máa wé á mi va le ho yahó. Ho yáa wee lén mia le mí món.

18 Bíó á í cí wán lé bíó ká: I já à 6a le ká mi san san kúaa mín wán, à mi wé cùii mín. Mu ka le mu bon.

19 Mu bon, ho sankamínló ko ho wé mí tñahú, à bía lé 6a kèrètíewa binbirí bíó dàn zúrináa.

20 Lé bún te bíó ká mi kúaa mín wán, á 6a yí dà máa bíó le le o Núhúso dínló á mi wee dí.

21 Mu bon, mi ní-kéní kéní dínló na mi wee 6ua 6uennáa lé háa mi wee wé bánbá dí. Bún lé bíó wee na à 6a 6úi le híni 6úe, ká 6a 6úi jun sù wee khée.

22 Mí zíní so mía á mi máa wé é dí ká mi ì ju yi le? Tàá lé 6a kèrètíewa kuure á mi wi mi zuañ yi, à dé há nìyio bía khon yi le? Lée webio á mi yáa wáa le í bíó na mia? Mí wi à í pá dé mí fobúa le? Ée ká 6úeé. I 6èntín yí dà máa dé mí fobúa mu bíó yi.

23 Awa, ho káránló na ló a Núhúso cón na á ínén yú á 6èn yèrèmaa non mia lé háa ká: Ho tñaañú na 6a à dé o Núhúso Yeesu á à na, ó o lá ho búuru,

* 11:5 Mu páahú, ká a háa léera mí júhú se o dó há nìyio miten yi.

²⁴ á dó le Dónbeení bāráká ò o cèekaa ho ò o bía: «Hia lé í sánia na á ì n̄n mi bio yi. Mi wé wé mu, à leékaráa í bio.»

²⁵ Lé làa b̄n bio síi, ká 6a dú wó, ó o 6èn lá le juuní dèe na ho *d̄ivén wi yi ò o bía: «Bìo ká lé le páaní finle na le Dónbeení b̄o lè í c̄ani. Páah̄ lée páah̄ ká mi wé wee ju mu, à mi wé mu à leékaráa í bio.»

²⁶ Awa, á páah̄ lée páah̄ à mi wé là ho búurú mu, á ju mu bio mu, se lé o Núh̄so húmú à mi wee zéeni bio. Mi wé wé mu, fúaa ká a khii b̄nía 6uara.

²⁷ Lé b̄n n̄n ká n̄pue lée n̄pue wé là a Núh̄so búurú mu, á ju o bio mu làa bio mu yí koráa, se 6anso wó khon, lé bio ó o z̄ar̄na a Núh̄so sánia là a c̄ani yi.

²⁸ N̄pue na wé le mí ì là ho búurú mu, á à ju mu bio mu, à 6anso cén loí m̄ten sese à bè yi wéráa mu.

²⁹ Mu bon. Yia wee là ho búurú mu, á wee ju mu bio mu ò o yí máa k̄nbi o Núh̄so sánia, se 6anso wee síni mí juh̄.

³⁰ Lé b̄n te mu á mi t̄ah̄ á 6a c̄èr̄e lé 6a vánv̄arowà, 6a c̄èr̄e p̄nkáwá mia, á 6a búí húrun.

³¹ Ká wa lá wee fèn loí waten sese, se le Dónbeení lá máa wé è c̄ití w̄en.

³² È ká a Núh̄so mah̄á wee c̄ití w̄en, à bé w̄en, bèra a na à wa ju ná khii yí páani yí sí lè ho d̄im̄j̄ása.

³³ Awa, w̄an z̄awa lè w̄an hínni, mi wé kúaa mín w̄an o Núh̄so d̄nló bio yi, à mi yí dí mín ju ná yi, mi wé pa mín.

³⁴ Ká yia le híni wé dà, à 6anso dí mí z̄i à bè yi 6uennáa, bèra a na ká mi wé kúaa mín w̄an, à le Dónbeení síi yí c̄i mia. Bio ká na mi tuakaa bio, b̄n á ì ì dia ká ì khii 6uara mi c̄n, á ì 6ueé zéeni b̄n yara làa mia.

12

Le Dónbeení Hácírí bè-hánia

¹ W̄an z̄awa lè w̄an hínni, há làa na ká w̄an, á le Dónbeení Hácírí bè-wénii na wa wee mí lé bio á ì bio d̄áni yi. I wi à mi z̄ur̄ mu yara.

² Mi z̄ú le páah̄ na mi d̄n̄ yí z̄ú le Dónbeení, ká mi día m̄ten á há w̄nna na yí dà máa bio á yí ho p̄nká mi w̄an.

³ Lé b̄n te mu, á ì wi à ì zéeni mu làa mia à mi z̄ur̄ le o n̄pue na wee bio lè le Dónbeení Hácírí p̄nká, wón yí dà máa d̄ánkání Yeesu. A n̄pue mún yí dà máa bio le Yeesu lé o Núh̄so ká le Dónbeení Hácírí yí dó mu 6anso ju yi.

⁴ Mu biowa wéró p̄nká na le Dónbeení Hácírí wee na á síiwà boo, ká lé le Hácírí dà-kéní mah̄á wee na mu.

⁵ O Núh̄so tonló á ju ná boo, ká lé o Núh̄so ní-kéní á wa wee sá na yi.

⁶ Mu bè-wénia á ju ná boo, ká lé le Dónbeení dà-kéní lé d̄io wee na mu 6uén6úen wéró p̄nká 6a n̄pua 6uén6úen yi.

⁷ Le Dónbeení Hácírí wee zéeni m̄ten wa ní-kéní kéní yi lè mí bè-wénia à séenináa wa 6uén6úen.

⁸ Le Dónbeení Hácírí wee wé ò o búí wé bio mu bè-z̄ur̄m̄ni b̄ioní. O búí wón le Hácírí mu wee wé ò o wé bio mu bio z̄ur̄ló b̄ioní.

⁹ O búí wón le Hácírí mu wee wé à le sídéró na 6àn síi mia à ker̄ wo yi, ká a búí wón lé 6a vánv̄arowà wéró p̄nká á le Hácírí dà-kéní mu wee na a yi.

¹⁰ Le Dónbeení Hácírí wee na mu yéréké biowa wéró p̄nká o búí yi. O búí lé le Dónbeení ju-c̄ua f̄eró p̄nká ó o wee yi. Ká a búí wón 6èn lé le Dónbeení Hácírí lè há hácín-kora hueeka lénló mín yi 6àn p̄nká á n̄n wo yi. O búí le Dónbeení Hácírí mu wee wé ò o wé bio há b̄ioní na a n̄pue yí z̄ú, ká a búí le Hácírí mu 6èn wee wé ò o wé jí há b̄ioní mu à t̄áni na 6a n̄pua yi.

¹¹ Lé le Dónbeení Hácírí dà-kéní mu á wee wé b̄n 6uén6úen. Lé lerén wee na mu bio wéró p̄nká wa ní-kéní kéní yi mín ju ná yí làa bio á le síi vá yi.

O Krista sánia

¹² Wa z̄ú le há sánia lée dà-kéní, ká bio c̄éekaa mín yi wó há lé bio á boo. È ká b̄n mah̄á yí hó bio mu páania lé há sánia dà-kéní. Wa páaniló là a *Krista bio mún ka ká síi.

¹³ Wa 6uén6úen z̄ira le Hácírí dà-kéní yí á wóráa há sánia dà-kéní. Wa wé *z̄uíf̄uwa loo, à wa yí wé z̄uíf̄uwa loo, à wa wé wobá-n̄i, táa n̄pua na wi m̄ten, se lé le Hácírí dà-kéní mu á wa 6uén6úen yí.

¹⁴ O n̄pue sánia yín̄n bio dà-kéní mí d̄on á wó làa há, mu boo.

¹⁵ Ká le zeñ lá bía le bio mínén yín̄n le níi, á mí wáa yín̄n há sánia bio búí, se b̄n pá máa h̄e bio le can há sánia mu yi.

¹⁶ Ká ho jikáahú lá le bío mínén yínón le yèrè, á mí wáa yínón há sánia bio búí, se bñn pá máa hè bio ho can há sánia mu yi.

¹⁷ O nùpue sánia lá lé le yèrè mí dòn, á há lá wé è jí mu bío kaka? Ká há lá lé ho jikáahú mí dòn, á há lá wé è tá mu bío súii kaka?

¹⁸ Mu bon, mu biowa dà-kéní kéní na lé o nùpue sánia á le Dónbeení cɛ́kaa mín yi làa bio le síi vá yi.

¹⁹ Mu lá léee bio dà-kéní mí dòn, se há yínón sánia.

²⁰ Bio wee cɛ́kaa mín yi wé há sánia bñn lé bio boo, ká há sánia hñn léee dà-kéní.

²¹ Lé bñn nòn á le yèrè yí dà máa bio máa na le níi yi le mí màkóo mía le yi, á ho jùhú yí dà máa bio le há zení le mí màkóo mía há yi.

²² Hári há sánia biowa na ka là há jùhú mía sese wa cón á wa màkóo yáá pá wi yi.

²³ Hia bio cùkú mía wa cón lé hña wa wee pa bio. A hña bio bíoró nìyio wi, hñn lé hña á wa yáá wíokaa wee pa bio.

²⁴ Hia cùkú wi màkóo mía bñn yi. Ká le Dónbeení wíokaa o nùpue sánia biowa à hña cùkú mía ò o wé dé ho cùkú yi.

²⁵ Le Dónbeení wó mu ká síi bèra a na à mu biowa na cɛ́kaa mín yi wó há sánia à cùiiná yí kɛ́n yi, ká há lé mí dà-kéní kéní wé leéka mín bio.

²⁶ Ká há sánia bio búí yú le lònbee, á bio ká léé le yi làa bú. Ká há sánia bio búí yú ho cùkú, á bio ká léé le sí-wɛɛ yi làa bú.

²⁷ Minén mún ka lòn sánia dà-kéní na bio sá a *Krista yi, á mi le mi ní-kéní kéní lé há sánia mu bio búí.

²⁸ Lé làa bñn síi á 6a kèrɛ́tɛwa kuure yi, á le Dónbeení nin-yání wó 6a búí là a Yeesu tonkarowá. Bía sá lé le *Dónbeení jì-cúa fɛɛrowá, mu tñn níi lé bía wee kàrán le Dónbeení bio là 6a nùpua. Bía ká lé bía yú ho pánká à wéráa mu yéréké biowa, làa bía wee wéé 6a vánvárowá, làa bía wee séení 6a nùpua, làa bía dà wee dí 6a kèrɛ́tɛwa yahó, làa bía wee bio há bíoní na á nùpue yí zú.

²⁹ Ba búenbúen so lé o Yeesu tonkarowá le? Ba búenbúen so wee fɛɛ le Dónbeení jì-cúa le? Ba búenbúen so wee kàrán le Dónbeení bio là 6a nùpua le? Mu so lé 6a búenbúen á dà mu yéréké biowa wee wé le?

³⁰ Táá lé 6a búenbúen so wee wéé 6a vánvárowá le? A lé 6a búenbúen so wee bio há bíoní na á nùpue yí zú le? A lé 6a búenbúen so wee táni há le? Búeeé.

³¹ Bio le Dónbeení nòn wéró pánká wɛn, á bio jùhú wi po bio ká lé bñn á mi wé cà là mi sía búenbúen. Bñn bio yi, á ì i zéení wáhú búí na se po bio ká làa mía.

13

Le waminí bio

¹ Ká í lá dà wee bio há síi-viò bíoní, là le Dónbeení wáayi tonkarowá bíoní, ká í yí wa 6a nùpua, se í ka lòn bírinbóoní na 6a wee búá, táá hñn-dèe búí na 6a wee vúaa.

² Ká í lá dà wee fɛɛ le Dónbeení jì-cúa à na 6a nùpua yi, á zú le Dónbeení bio na sà yi, là mu bío na ká búenbúen, hári ká í lá dó í síi le Dónbeení yi á dà wee hóoní há búaa mí lara yi, ká í yí wa 6a nùpua, se í bio jùhú mía.

³ Hári ká í lá wee lá í níi bio à sanká na 6a ní-khenia yi, á dà wee khòn bio á ì tá le lònbee yi bía ká bio yi* ká í yí wa 6a nùpua, á í pá máa yí dèe búí mu yi.

⁴ Yia wa 6a nùpua wón wee wé dan mí síi hí. O wee wé mu tentemu là 6a nùpua. O yí máa dí yandee. O yí máa khòn. O yí máa dé mítén.

⁵ O yí máa wé nìyi-wará. O yí máa bàrá mí bio bía ká bio yahó. O síi yí máa cɛ́ fùafùaa. Ba wó khon làa wo ó o máa 6ua mu mí yi.

⁶ Yia wa 6a nùpua á síi máa wé wa mu bio na yí téréenna bio yi, o síi wee wé wa ho túúá poní bio yi.

⁷ Yia wa 6a nùpua á mu bio búenbúen wee wé kúu yi. Mu bio búenbúen yi, o wee tà le Dónbeení bio, á dé mí síi le yi. O wee hí mí síi mu bio búenbúen yi.

⁸ Le waminí léee dèe na máa vé máa mí. Le Dónbeení jì-cúa fɛɛrowá bio á khúí vé. Há bíoní na a nùpue yí zú á bíoró níi khúí bàrá. Mu bio zúnló á khúí vé.

⁹ Mu bon. Wa bio zúnló á níi yí sú, á le Dónbeení jì-cúa na wa wee fɛɛ á níi mún yí máa sí.

¹⁰ Eɛ ká mu bio na níi sú páahú khúí dñn, bñn ká bio níi yí sú á à vé.

¹¹ Mí loí, bio á ì fù lé o háyónza, á ì bíoní, là í yilera, làa bio á ì zú le mu bio yara, bñn búenbúen á mu háyónmu wí yi. Ká bio á ì yio yòò tñn, á í lo mu háyónmu yi.

* 13:3 «á í tá le lònbee yi bía ká bio yi» Le Dónbeení bíoní vñn-ká búí yi, á bio ká lé bio bía: «á nòn tten 6a cɛ́tina.»

¹² Hã laà na kà wán, á bïo wa wee mi ka sùiyóon. Èé ká ho pãahũ mu khíi dãn wa wé è mi mu bïo búenbúen wéréwéré. Hã laà na kà wán á ì Dónbeení zúríló jii òn yí sù. Èé ká ho pãahũ mu khíi dãn, á ì zúríló làa de jii ì sí, làa bïo lerén mí bæere zúnáa mi.

¹³ Bïowa bïo tìn wi bïn á máa vé hùutu máa mi. Bïn lé le waminí, lè le sídéro le Dónbeení yí làa bïo wa pan bïo le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé. Ká mu mí bïo tìn tãhũ á le waminí lé òo po bïo ká.

14

Le Dónbeení Hácírí bè-hánii búii bïo

¹ Awa, á mi wáa bè le waminí wõhũ na á ì zéenia làa mia, á mu bïowa wéro panká na le Dónbeení Hácírí wee na á mi wé cà lè mi sía búenbúen, sãnkú le Dónbeení jii-cúa færó.

² Yia wee bïo há bioní na á núpue yí zú, wón yí máa bïo lè 6a núpua, o wee bïo lè le Dónbeení. Núpue yí máa jii bïo ó o wee bïo. Le Dónbeení Hácírí panká wee wé ò o bïo há bioní na á núpue yí dà máa zúrín.

³ Ká yia wee fæ le Dónbeení jii-cúa, wón wee bïo lè 6a núpua. O wee wé á 6a kèrètíewa sídéro le Dónbeení yí va lè mí yahó, o wee hení 6a sía, á híi há.

⁴ Yia wee bïo há bioní na á núpue yí zú, wón wee wé ò orén mí dòn sídéro le Dónbeení yí va lè mí yahó. Ká yia wee fæ le Dónbeení jii-cúa wee wé á 6a kèrètíewa kuure sídéro va lè mí yahó.

⁵ I wee fan á mi búenbúen wé bïo há bioní na á núpue yí zú. Èé ká mi màhá wee fæ le Dónbeení jii-cúa á mu ù wé sí mí á à porí bïn. Yia wee fæ le Dónbeení jii-cúa wón bïo cúnú wi po yia wee bïo há bioní na á núpue yí zú, se o búii bèn wee dàni bíní tání há bioní mu á 6a kèrètíewa kuure sídéro le Dónbeení yí va làa yahó.

⁶ Wán zàwa lè wán hínni, ká í wáa lá 6ueé bíá há bioní na á núpue yí zú á non mia mí dòn, á ì keríló mí cón cúnú lá à wé ho yén? I yí dà máa séení mia ká mu yínón jii-búii na le Dónbeení zéenia làa mi, táa mu bïo zúríló á ì zéenia làa mia, táa le Dónbeení jii-cúa á ì færa non mia, táa kàránlò búii á ì non mia.

⁷ Mí lorí há sí-úania, ho cáahũ táa ho coohũ, ká há úaró yí bò bïo wán á 6a à zúrín bïo há wee bïo kaka?

⁸ Lé o yén á à òn òn á à lá há híia sía ká á yí jii bïo le òn-úani bíá wéréwéré?

⁹ Minén mún bïo ka ká síi. Hen ká mi wee bïo há bioní na á núpue yí zú, à núpue na dà á tání há á mia, á 6a à wé kaka á jínáa bïo mi wee bïo? Há á kerí lòn bin-conconwá.

¹⁰ Ho òmíjii yí á há síiwá boo, ká há búenbúen wi lè mín bioní á síi na 6àn bioní kúará mia hón mia.

¹¹ Ká yia wee bïo làa mi á ì híia yí máa jii bioní, bïn ká í ka lòn ní-háni o cón, ó orén mún ò kerí lòn ní-háni ínén cón.

¹² Minén mún bïo ka ká síi. Bïo mi wee cà mu bïowa na le Dónbeení Hácírí wee na wéro panká lè mi sía búenbúen, á mi cén bánbá à mi cà bïo wee wé á 6a kèrètíewa kuure sídéro le Dónbeení yí va lè mí yahó.

¹³ Awa, yia wee bïo há bioní na á núpue yí zú ko ò o fio le Dónbeení yí ò o wé dàni há tání á 6a núpua jii.

¹⁴ Hen ká í wee fio lè há bioní na á núpue yí zú, á ì hácírí dén á à kerí ho fioró wán, ká í yí máa le í yí à wéráa ho.

¹⁵ Awa, á lé mu yén á ì wé? I ì fio lè há bioní na á núpue yí zú lè í hácírí, ká í mún pá à le í yí á à fio lè le bioní na 6a núpua zú á 6a jii. I ì sío há lení lè há bioní na á núpue yí zú lè í hácírí, ká í mún pá à le í yí á à sío lè le bioní na 6a núpua zú á 6a núpua jii.

¹⁶ Ká wa yí máa wé làa bïn, ká yia wee wé ho báráká déro fioró lè há bioní na á núpue yí zú lè mí hácírí á bíá ká á à wé kaka á taráa ho «*Amiina» ho fioró mu vaa véení.

¹⁷ Hári á ù báráká déro fioró mu wé se kaka, á bíá yí jii ho máa yí cúnú ho yí.

¹⁸ I wee dé le Dónbeení báráká, lé bïo há bioní na á núpue yí zú, á ínén wee bïo po mi búenbúen.

¹⁹ Èé ká 6a kèrètíewa kúaa mín wán, á há bioní bïo hònú na á ì ì bïo làa ba lè le bioní na 6a zú á ì ì bïo á à kàrán làa ba, á ì wa á po há bioní muasee píru na á ì ì bïo làa ba na á núpue yí zú.

²⁰ Wán zàwa lè wán hínni, mi yí wé lòn háyúwá mi yilera yí. Mu bè-kora dání yí bïn mi wé lòn háyúwá. Ká mi màhá wé leéka mi yiwa lòn yèn-tinia sa.

²¹ Bïo ká lé bïo túara le Dónbeení bioní vüahũ yí:

«í ì òn há sí-viò núpua wán

á à bíoráa lè í nípomu lè há bioní na 6a yí máa jii.

Hári ká í wó bïn,

á ì nìpomu pá máa jí ì cón.»*

²² Lé b́n á há b́oní na á nùpue yí zù, h́n b́oró wee zéení làa bíá yínorí 6a kèrèṭṭewa le 6a níí míá há kèrèṭṭewa bíó yí. B́n bè-zéeníni so yahó yí sá 6a kèrèṭṭewa. Ká le Dónbeení jí-cúa h́n fèeró 6èn wee zéení là 6a kèrèṭṭewa le le Dónbeení wí làa ba. B́n yahó yí sá bíá yínorí 6a kèrèṭṭewa.

²³ Mí loń. Ká 6a kèrèṭṭewa kuure nùpua 6úen6úen lá kúaa mín wán síí, á 6a 6úen6úen wee bíó há b́oní na á nùpue yí zù, ó o 6úí na ðń yí zù 6a kèrèṭṭewa bíó yara, táá o 6úí na yínorí o kèrèṭṭe 6úee ðń, á 6a so máa bíó le mí wee khée le?

²⁴ Eé ká 6a 6úen6úen wee fèe le Dónbeení jí-cúa, ó o 6úí na yínorí o kèrèṭṭe, táá o 6úí na ðń yí zù 6a kèrèṭṭewa bíó yara 6úee ðń, á 6a so máa le mí yiwa, á máa zúrì le mí wó khon bíó 6a wee jí bíó yí le?

²⁵ Bíó wí 6a yiwa na á nùpue yí zù, á bíó ò zúrì. Hón páahú so yí, ká 6a máhá líí 6úrá á á 6úaaní le Dónbeení ká 6a á bíó: «Túá poni, le Dónbeení 6èntń wí làa míá.»

Ba kèrèṭṭewa kúeemínwánló bíó

²⁶ Wán zàwa là wán hínni, á bíó wáa ko mu wé le mu yén? Hen ká mí wé kúaa mín wán, ká yíá yú lení ò o sío le, ká yíá yú bíó o ò kàrán làa bíá ká, ò o kàrán 6a. Ká yíá le Dónbeení zéenia làa bíó 6úí ò o zéení mu, ká yíá yú há b́oní na á nùpue yí zù bíoró pánká, ò o bíó há, ká yíá 6èn yú há táníló pánká, ò o tání há. B́n 6úen6úen á á ðán ñ séení 6a kèrèṭṭewa kuure á 6a síidéro le Dónbeení yí wíoka fàrá ðń.

²⁷ Ká 6a 6úí wí mí f́ahú á wee bíó há b́oní na á nùpue yí zù, á b́n ko làa nùpua nùwá ńun, táá nùwá tń á wé mu. Ká yíá wé bíá mí bíó, á yíá so 6èn bíó mí bíó, ò o 6úí mún wé tání bíó 6a ní-kéńi kéńi wee bíó.

²⁸ Ká yíá á à tání mu míá, á 6ánsó ko ó o wé tété, ò o bíó le le Dónbeení mí yí.

²⁹ Ká mu lé 6a 6úí wee fèe le Dónbeení jí-cúa, á bán nùwá ńun táá nùwá tń á ko 6a wé bíó ká bíá ká wee wá mí yiwa bíó há jí-cúa mu wí á 6a 6úa là mún wán.

³⁰ Ká le Dónbeení zéenia bíó 6úí là a 6úí mí f́ahú, á yíá lá wee bíó ko ò o wé tété ká á ðía le b́oní na wón 6ánsó yí.

³¹ Ká mu wee wé ká, á mí 6úen6úen dà wé è fèe le Dónbeení jí-cúa, yíá wé bíá mí bíó, á yíá á à bíó mí bíó, bèra a na á mí 6úen6úen yí ho kàránló, á mún yí le sí-he6úee.

³² Yíá wee fèe le Dónbeení jí-cúa ko ò o zúrì míten ò o yí wé mu concon.

³³ Le Dónbeení yí wa bíó na lúnkaa. Bíó wee wé ho héerá b́n lé bíó le Dónbeení wa. B́n lé bíó mu wee wérá bíó sá le Dónbeení yí kuio 6úen6úen yí.

³⁴ Ká 6a kèrèṭṭewa wé kúaa mín wán, á 6a háawa ko 6a wé tété. Níí yí nòn 6a yí á 6a bíó. Ba ko 6a wé lííní míten làa bíó 6a *zúífùwa làndá bíaráa mu.

³⁵ Ká 6a wí á 6a zúrì bíó 6úí yara, á 6a túa b́n là mí b́arání mí zíní yí. Mu yí se ò o háa bíó 6a kèrèṭṭewa kúeemínwánló yí.

³⁶ Mí wee leéka le le Dónbeení b́n-tente so ló mínén cón le? Táá mu so lé mínén mí ðòn á le bíó sá yí le?

³⁷ Hen ká a 6úí wee leéka le mí lé le *Dónbeení jí-cúa fèero, táá 6ánsó wee leéka le mí yí le Dónbeení bíó wéroró pánká, á 6ánsó zúrì mu le bíó á ì túara nòn míá ká lé o Nùhúso bíó na ó o b́o henía.

³⁸ Ká yíá yí tà mu, á le Dónbeení máa tà wón bíó.

³⁹ Wán zàwa là wán hínni, á bíó mí wáa ko mí cà là mí síá 6úen6úen lé le Dónbeení jí-cúa fèeró, á bíá wee bíó há b́oní na á nùpue yí zù á mí mún yí h́e.

⁴⁰ Bíó here, lé á mu 6úen6úen wé làa bíó mu koráa, á mu yí lúnka.

15

O Krista vèeró bíó

¹ Wán zàwa là wán hínni, le Dónbeení b́n-tente na á ì buera nòn míá, lé ðén á ì b́nía wee leéka bíó làa míá. Lé lerén á mí tà bíó á b́o yí le mí sóobéé.

² Lerén lé ðío á à káńi míá ká mí wee 6úa le sese làa bíó á ì bueraráa le nòn míá. Ká b́n míá se mí tà le bíó coon.

³ Ho kàránló na bíó ńúhú wí po híá ká, híá ínén ì beere yú á nòn míá le híá ká: O *Krista húrun wa bè-kora bíó yí làa bíó mu túararáa le Dónbeení b́oní v́ahú yí.

⁴ Ba nùuna a, á mu wizooní tń zoń, ó o vèera làa bíó mu túararáa le Dónbeení b́oní v́ahú yí.

⁵ O zéenia míten là a Piere, b́n món ó o máhá zéenia míten là mí tonkarowá píru ńun.

⁶ B́n món á wán zàwa là wán hínni na po ḱhía-hónú ó o zéenia là míten làa cúekúee. Ba cèrèè pá yío wí lua hári lòn zuia. Ba nùwá yèn 6úí lé bíá húrun 6a f́ahú.

* 14:21 Mí loń Ezayii v́ahú 28.11

7 Bún món ó o zééníá mítén là a Zaaki, á màhã zééníánáá mítén là mí tonkarowà búenbúen.

8 Bío ó o zééníá mítén là 6a búenbúen wó, ó o mún zééníá mítén là Ìnén na ka lòn za na teró cú wán.

9 Mu bon, 1 lé 6a tonkarowà búenbúen món dí. Ba yàá yí ko 6a ve mi làa tonkaro, lé bío á bía bío sá le Dónbeení yí á ì beéra lò.

10 Bío á ì karáa ho zuia, lé le Dónbeení sáamu pánká yí. A le sáamu na le wó làa mi á yí tò, 6ùeé. I sá ho tonló á lò bon po 6a tonkarowà na ká búenbúen. Eé ká mu yínóí Ìnén là 1 pánká á wó mu. Lé le Dónbeení sáamu lé bío nòn á ì dárina wóráa mu.

11 Lé bún bío yí, à mu wé Ìnén loo, táá 6arén loo, se dño ká lé le bióní na wa wee bue, á lé lerén mi tà bío.

Ba nĩ-hia vèeró bío

12 Ká mu lé o *Krista vèeró bío á wa wee bue, á léé webio nòn á mi ìahũ á 6a 6úí wee bioráa le 6a nĩ-hía máa vèe?

13 Ká 6a nĩ-hía máa vèe bío bon, se o Krista mún yí vèera.

14 Ká a Krista yí vèera, se bío wa wee bue òhũ míá, á bío mi tà yí mún míá.

15 A bè bún wán, á se wa lé 6a sabín-fúaalowa, lé bío wa bía kénkén le le Dónbeení vèeníá o Krista léra 6a nĩ-hía ìahũ. Ká mu bon ká 6a nĩ-hía máa vèe, se bío á wa le le Dónbeení vèeníá o Krista mún yí bon.

16 Ká 6a nĩ-hía yí dá máa vèe, se o Krista mún yí vèera.

17 Eé ká a Krista yí vèera, se bío mi tà yí òhũ míá, á mi bè-kora pá ò mi òhũ ná yí.

18 Mu yàá po bún, mu wee zéení le bía tà a Krista bío á húrunnáa á bío yáara búenbúen.

19 Ká mu lé le mukání na wa wí yí há làa na ká wán mí dòn bío yí á wa dóráa wa sía o Krista yí, se wa miina po 6a núpua na ká búenbúen miina.

20 Eé ká a Krista 6èntín vèera bío bon. Bío á mu bè-yáa wee zéení le ho òhũ ná á à bè è wé se, lé bún bán síi ó o Krista vèeró bío mún wee zéení le 6a nĩ-hía á vèe.

21 O núpue nĩ-kéní lé yía nòn á 6a núpua wee híráa, lé bún bán síi ó o núpue nĩ-kéní lé yía mún nòn á 6a nĩ-hía wee vèera.

22 Bío 6a núpua búenbúen wee hí lé bío 6a léé síi dá-kéní là a Adáma, lé bún á 6a búenbúen mún ñ vèe, 6a páaníló là a Krista bío yí.

23 Ká ho vèeró mu màhá à wé làa bío mu sánáa mín. O Krista lé yía dú 6a búenbúen yahó lòn bè-yáa. Bún món ó o 6uénló páahũ á bía bío sá a yí màhá à vèe.

24 Hón páahũ so yí ká mu bío búenbúen òhũ á à 6úe. O Krista á à 6úe há pánká sũmáa 6ansowá là mí sílwa búenbúen na yí máa mi òhũ ná ká a bíní i na le béení o Maá Dónbeení yí.

25 Mu bon, o Krista 6ueé lá le béení fúaa bío ó o 6úrá mí zúkúsa mí tá á bò mí zeñ wán.*

26 O zúkúso na o ò yáa ho món lé mu húmú.

27 Mu bon, mu túara le Dónbeení bióní vüahũ yí le le Dónbeení dó mu bío búenbúen o tá.† Ká lé le Dónbeení dó mu bío búenbúen o tá, se mu wee zéení le le Dónbeení na dó mu dén níi ló.

28 Ká a Krista khii wi mu bío búenbúen òhũ wán, ó orén na lé o Za á 6èn ñ dé mítén le Dónbeení tá. Bún ká le Dónbeení na lá dó mu bío búenbúen o tá, á à wé mu bío búenbúen béé.

29 Ká 6a nĩ-hía yí máa vèe, á léé webio á bía wee bátizé mítén 6a bío yí á wee cá? Léé webio nòn 6a wee wéráa mu?

30 A warén 6èn léé webio nòn á wa wee zàanínáa wa mukání làa wizooní.

31 Wizonle léé wizonle ká 1 wee sánsá mu húmú. Wán zàwa là wán hínni, 1 wee bío bún lé bío á bío wa Òhũtso Yeesu Krista wee wé mi ìahũ á ì síi wan bío yí.

32 Ho Efézeze yí, á ì lò bon 6a núpua níi yí le ì san làa zín-búaa. Ká mu lé ho òhũ ná bío mí dòn bío yí á ì wóráa mu se lé ho cùnú yén á ì yú? Ká 6a nĩ-hía yí máa vèe, se le bióní na ká bío bon: «Mí wé wa dí ká wa a òhũ, lé bío wa yíró húrun se mu wó.»‡

33 Mí yí khà miten: «Lé o núpue na téréenna ò o wee bè là a bè-kora wéro á hía wé là a bío síi.»

34 A mi cén òhũ mí yío, à mi khii mu bè-kora wéró yí. Ba 6úí wi mi ìahũ á yí zú le Dónbeení. I wee bío ká síi à há níyio dí mia.

Wa sánia yèrémáló bío

35 Eé ká 6a 6úí pá wee túa le 6a nĩ-hía vèeró á à wé kaka síi. Ba sánia á à kerí kaka 6a vèeró páahũ?

* 15:25 Mí loí Lení vüahũ (Psaumes) 110.1 † 15:27 Mí loí Lení vüahũ (Psaumes) 8.6 ‡ 15:32 Mí loí Ezayíi vüahũ 22.13

³⁶ Mi 6ɛ̀ntɪn lé 6a b́nbńwá. Mi loɹí, hen ká a 6úi dù d̀ɛ 6úi b̀ɛɛɛɛ, ká le yí s̀t̀na, á yí ló b́o le lá karáa wán, á le so ò dàrɪ lé á yòó dá le?

³⁷ Mu b́o na hà yòó ló ýnɔ́rɪ b́n mi dù, mu 6àn b̀ɛɛɛɛ lé d̀io á mi dù. Mu dà á wé wɛɛ́nɪ táá b̀ɛ-d́nɪi 6úi.

³⁸ B́o á le b́o h́a wéráa, b́n sá le Dónbeení yí. Mu b̀ɛ-d́nɪi 6úen6úen b́o na mu wee lé á sáráa sí ýnɔ́rɪ dà-kéní.

³⁹ A b́a yío wi lua 6úen6úen sánia ýnɔ́rɪ dà-kéní. Ba nùpua, 6a sáron b́uaa, 6a j́nɔ́zawa lè 6a cezawa 6úen6úen sánia wi ká h́a 6úen6úen màhá wi mún j́nɔ́ná yí.

⁴⁰ Ho wáayi b́iowa semu wi mí dòn làa b́a yío wi lua na wi ho tá yí semu.

⁴¹ Le wii semu wi mí dòn, ho ṕihɹ semu wi mí dòn, á h́a mànaayio semu wi mí dòn. A h́a mànaayio mu lè mí dà-kéní kéní semu pá wi mún j́nɔ́ná yí.

⁴² Lé b́n lè 6a n̄-h́ia v̀ɛɛrò b́o lée dà-kéní. Hen ká 6a sánia h́a líí dó ho tá yí làa b́o le b̀ɛɛɛɛrɛ wee d́ŕaa b́o síi, á h́a soo. Ká h́a h́a v̀ɛɛra, á h́a síi ỳɛrɛmá á máa b́nɪ hí.

⁴³ H́a sánia na 6a nùuna, á cukú mía, h́a yí dà b́o 6úi máa wé. Ká h́a h́a v̀ɛɛra á h́a cukú wé á pánká kɛrɪ.

⁴⁴ H́a sánia na wee nùu, h́n b́o sá ho d́mɹ́ná na ká yí. Ká h́a kh́ii v̀ɛɛra, á h́a á ỳɛrɛmá á b́o ò sí ho wáayi yí. B́o h́a sánia na b́o sá ho d́mɹ́ná yí wiráa, lé b́n 6àn síi á h́a sánia na b́o sá ho wáayi yí mún wiráa.

⁴⁵ Mu so yí túara le Dónbeení b́onɹ v́uahɹ yí ká síi le? «O Adáma na lé o yahón nùpue, á le Dónbeení wó ó o yío wi lua.»[§] Ká a *Krista na lé o m̀ónɹn Adáma wón lé ho wáayi nùpue na wee na le mukání.

⁴⁶ B́o dú ho yahó ýnɔ́rɪ h́a sánia na b́o sá ho wáayi, h́a sánia na b́o sá ho d́mɹ́ná yí lé h́a dú ho yahó. Ho wáayi sánia h́n wi làa m̀n.

⁴⁷ O yahón nùpue na má lè le t́nɹ wón b́o sá ho tá yí. Ká a «j́un n̄i nùpue» b́o sá ho wáayi.

⁴⁸ B́a b́o sá ho tá yí ka làa ýa má lè le t́nɹ b́o síi. Ká b́a b́o sá ho wáayi yí, bán 6̀ɛn ka làa ýa b́o sá ho wáayi b́o síi.

⁴⁹ B́o wa láráa ho tá yí nùpue síi, lé b́n wa mún kh́ii láráa ho wáayi nùpue síi.*

⁵⁰ Wán zawa lè wán h́nɹ, b́o á í wi á í zééní làa mia, lé á mi z̄rɹ le wa yí dà máa kɛrɪ hen na le Dónbeení wee dí mí b̀ɛɛ́nɪ yí lè wa sánia na b́o sá ho d́mɹ́ná yí. Mu b́iowa na dà wee yáa n̄i yí dà máa kɛrɪ b́o yí dà máa yáa yí.

⁵¹ M̄i j́i b́o ká. I í zééní b́o 6úi na le Dónbeení lá sà yí làa mia: Mu ýnɔ́rɪ wa 6úen6úen lé b́a á hí. Ká 6a n̄-h́ia làa b́a yío wi lua lé warén 6úen6úen síi á à ỳɛrɛmá.

⁵² Mu ù wé f́ua f́ua, lè le ỳɛrɛ k̀ɛ6úenlò b́o síi, ho ṕahɹ na le b́uaanɹ sá á à j́i yí le m̀ónɹn wizonle zoñ. Ká le b́uaanɹ mu sá j́á, á 6a n̄-h́ia á à v̀ɛɛ, á sánia á ỳɛrɛmá, á wáa máa b́nɪ máa hí huúu. Ká warén na yío wi lua, á sánia à ỳɛrɛmá.

⁵³ Mu bon, h́a sánia na wee hí à soo, á ko h́a ỳɛrɛmá á wé h́a yí dà máa hí máa soo.

⁵⁴ Ká h́a sánia na wee hí à soo á kh́ii ỳɛrɛmáa á wó h́a yí dà máa hí máa soo, b́n ká b́o túara le Dónbeení b́onɹ v́uahɹ yí ká màhá wáa j́iɹ ì sí:

«Húmú, ù f́uhɹ fá á mu vóráa.†

⁵⁵ Húmú, ù pánká wi wen?

Húmú, ù h́nɹ na ù wee táaráa wi wen?»‡

⁵⁶ Mu húmú h́nɹ na mu wee táaráa lé mu b̀ɛ-kohó. A b́o 6̀ɛn wee na á mu b̀ɛ-kohó ýŕaa ho pánká wa wán lé o *M̄ȳiize lándá.

⁵⁷ Ɛɛ ká wa wee dé le Dónbeení b́arákà, lerén na wó á wa dàrɹnáa mu húmú wa Nùh̄uso Yeesu Krista pánká yí.

⁵⁸ Wán zawa lè wán h́nɹ na á í wa làa s̀oóbɛɛ, b́n lé b́o n̄n á mi f́ará t́n, á yí día le 6a d̀ɛkɛ mia. M̄i ca mi kuio o Nùh̄uso tonlò sáró yí. Lé b́o mi wáa z̄u le le lònbee na mi wee lá á Nùh̄uso b́o yí á ýnɔ́rɪ káamáa.

16

Le wárɹ na c̄n n̄n ho Zeruzalɛmu k̀ɛrɛtɛwa yí

¹ M̄i wáa le wa kh́ii zo le wárɹ na wee cá á séénínáa b́a b́o sá le Dónbeení yí na wi ho Zeruzalɛmu yí túiawá yí. I b́a b́o le wárɹ cálo mu b́o ko mu wéráa á n̄n ho Kalasii k̀ɛrɛtɛwa kuure yí wó. Minén mún wé làa b́n b́o síi.

² H́a dimaasiwa 6úen6úen á mi n̄-kéní kéní wárɹ na mi sá yú 6úi á mi b́ará mí dòn làa b́o mi dàráa mu. B̀ɛra na à mi wáa yí pa í b́uenlò mi c̄n á b́o le mi ì c̄n á wárɹ.

§ 15:45 Mi loɹí B́o j́uhɹ 6úɛnɹi v́uahɹ (Genèse) 2.7 * 15:49 Le Dónbeení b́onɹ v̄n-k̄ia 6úi yí á b́o ká lé b́o túara: Lé b́n á mí mún wa láráa ho wáayi nùpue síi. † 15:54 Mi loɹí Ezayii v́uahɹ 24.8 ‡ 15:55 Mi loɹí Ozee v́uahɹ 13.14

³I khií òueé dǎn mi cǎn, á 6a nùpua na á minén mi beere hueekaa lé bán á ì ì fé mi hāmu bío á à túa hā vǎnna à bè wán á à na yi, á 6a à 6ua à varáa ho Zeruzalemu.

⁴Ká ìnén ì beere pá ko à ì 6ua mu varáa, á 6a à bè làa mi.

Bío ó o Poole wi ò o wé

⁵I wi à ì buen mi cǎn, ká ì mǎhǎ á kǎa ho Maseduana kǎhǎ yi á à 6uennáa.

⁶Nún-sí á ì òueé cáaka làa mia cúa-yen, nún-sí á le tǎnǎ páahǎ òuenòuen á ì yáá à wé mi cǎn. Bún ká mi wǎa à yí mi á à séení á ì vaá dǎnáa hen na á ì bò ò va yi.

⁷Mu bon, ì yí wi à ì òuee mi mia làa miló ká sí ká ì khií. I wi à ì òuee cáaka làa mia ká a Nùhǎso tà mu.

⁸Bío ká wán, á ì ì kéení ho Efeze lóhó yi á ho *Pántekoote á à yí mi bín.

⁹Lé bío á ton-beení sǎró jii héra día nǎn mi bín, á bía wi 6a hè ho sǎró mún boo.

¹⁰Ká a Timotee òueé dǎn mia, à mi sǎbéré à mi wíoka a 6ua, lé bío ó o wee sá a Nùhǎso tonló lé ìnén bío.

¹¹O túi yi zuaí wo yi. Ká a khií bínía wà à buen ì cǎn, à mi séení a ò o òueé dá làa héra. I pan wo, orén lé wán zǎwa na bò làa wo.

¹²Ká mu lé wán za Apoloosi, wón á ì henía síi á à yí cúa-yen le o bè le wán zǎwa na bínía wà à buen mi cǎn à 6uennáa, ká a síi 6èntǎn yi tà le veení mu bío bío ká wán. I zú mu le páahǎ na ò o yi le níi yi, o ò buen.

O Poole bíoní véení

¹³Mi tǎnǎ mi yío, mi fárá dǎn mi síidéro le Dónbeení yi. Mi zéení le mi lé 6a nùpua na sía hereka, á pǎnkáwá wi.

¹⁴Mi bè-wénía òuenòuen á mi wé wé le le waminí.

¹⁵Wán zǎwa le wán hǎnni, le ì pá bíní hení bío dà-kéní bío na mia. Mi zú a Sitefanaasi le mún zii nùpua. Mi zú le ho Akayii kǎhǎ òuenòuen yi, á 6arén lé bía nín-yání tà a Nùhǎso bío. Mi mún zú le 6a dǎnǎa bánbáa wee séení bía bío sá le Dónbeení yi.

¹⁶Awa, bán nùpua so síi, làa bía làa ba lééra ho tonló yi, á mi wé tà día le 6a dí mi yahó.

¹⁷Bío á wán zǎwa Sitefanaasi là a Akayikuusi, là a Fótunatuusi á òueé òueekío mi á 6èntǎn léé bío na wán ì síi làa sòobé. Lé bío á bío mi yí dà máa wé máa na mi bío mi khéra làa mi bío yi, lé bún á 6arén wó mi lahó yi.

¹⁸Ba 6èntǎn hǎnǎ ì síi làa bío 6a wee wéráa mu làa mia pǎnna cèrèe yi. Ba nùpua mu síi á mi wé kǎnbi.

Le tǎnǎ

¹⁹Ba kèrètǎwa kuio na wi ho Azii kǎhǎ yi á wee tǎnǎ mia. O Akilaasi là a Pirisiye le 6a kèrètǎwa na wee òuee kúee mún wán 6a cǎn, á wee tǎnǎ mia wa Nùhǎso yèni yi.

²⁰Wán zǎwa òuenòuen wee tǎnǎ mia. Minén mún tǎnǎka mún yi sese.

²¹Lónbío lé ìnén Poole le ì nín-bia á wee túa le tǎnǎ ì na mia.

²²Ká a 6úi yi wa a Nùhǎso mi tǎhǎ, à mi lén wo mi tǎhǎ. «Maranataa», le wa Nùhǎso buen.

²³Le wa Nùhǎso Yeesu *Krista sǎamu à kerí làa mia.

²⁴I 6èntǎn wa mia le ì síi òuenòuen wa páaníló là a Yeesu Krista bío yi. *Amiina!

Ho ɲun nii vūahú na ó o Poole túara nɔn ho Korɛnte kèrètɛwa kuure yi

Vūahú túaró ɲuhú

O Poole lé yía wɔkɔaa túara ho vūahú na kà nɔn ho Korɛnte kèrètɛwa kuure yi. Sání ò o túa ho, à bɛn 6a búí 6a ñahú lá pá a Poole mu bío le o yínɔ́n o Yeesu *Krista tonkaro.

Ká a Poole mǎhá túara 6a yí, á zéenia mí bío yahó láa ba. O le mí wa 6a búenbúen, á wi á 6a bíní wé sí.

O nín-yání zéenia bío ó o lò bonnáa, láa bío le Dónbeení séeníanáa wo (1.1-11). Há bín-záwa na wi orén láa ba páahú ó o bía dání yi, á zéenia le lé o Yeesu nɔn le ɲii mí yi á mí ɲí 6a zeñ wán. O Poole vūahú búí yi ó o zá láa ba, éé ká ho vūahú na kà yi ó o le mí síi wan láa sòobéé bío 6a tà yèrémáa mi yilera le mí wára bío yi (1.12-7.16).

O Poole le ho Korɛnte kèrètɛwa wé hén mí níní á wéráa mu hámu séení ho Zeruzalɛmu kèrètɛwa na lé 6a ní-khenia (8-9).

Ho vūahú mu líi véení, ó o Poole zá láa bía le o yínɔ́n le Dónbeení tonkaro, á zéenia le 6a bío yi bon (10-13).

Le tɛɛnti

¹ Mu lé ínén Poole na le Dónbeení le mí síi bío á wó lá a Yeesu Krista tonkaro, le wán za Timotee á wee tɛɛní 6a kèrètɛwa kuure na wi ho Korɛnte lóhó yi ho Akayii kòhú yi. Wa mún wee tɛɛní bía bío sá le Dónbeení yi na wi ho kòhú mu búenbúen yi

² Le wán Maá Dónbeení le wa Nùhúso Yeesu Krista wé mu sáamu láa mia, á na ho héerá mia.

O Poole wee dé le Dónbeení bǎráká

³ Le le khòoní á bío sí wa Nùhúso Yeesu *Krista 6àn Maá yi. Wón na lé o maá na zú le mǎkǎrí, á wee hení wa sía fɛɛɛ.

⁴ O wee hení wa sía le lònbee na wee yí wɛn búenbúen yi, bèra a na à warén bèn dàrɛ ñɛn bɛn wán wán á henínáa bía lò wee be sía, á 6a yí le sí-hebúee na warén wa beere yú le Dónbeení cón.

⁵ Mu bon, láa bío síi á le lònbee wee yíráa wɛn dà khíí o Krista bío yi, lé láa bɛn síi á le sí-hebúee na wa wee yí le Dónbeení cón o Krista pǎnká yi á wa wee yí puuní.

⁶ Hen ká wa lò wee be, se léee bèra a na à mí yí le sí-hebúee, á mún kǎní. Éé ká wa yú le sí-hebúee, se léee bèra a na à minén mún yí le á bè yi dàrɛ láráa le lònbee dà-kéní kéní na warén wee lá.

⁷ Mí siadéro le Dónbeení yi á wa láa yi binbirí. Bío mí páanía le lònbee yi láa wɛn, á wa bèn mún zú le mí mún páanía le sí-hebúee na wa yú yi láa wɛn.

⁸ Mu bon, wán záwa le wán hnni kèrètɛwa, wa ko wa zéení bío sá wɛn ho Azii kòhú yi láa mia. Wa lá le lònbee bín láa sòobéé. Le lònbee mu bɛntɛn wó herera wa wán fúaa wa yáá lá máa dàrɛ le. Wa yáá lá wee leéka le le máa ká wɛn.

⁹ Wa bɛntɛn láa wee leéka le 6a à búe wɛn. Lé bɛn nɔn á wa yí dó wa sía waten yi á wa dó há le Dónbeení na wee véení 6a ní-hía yi.

¹⁰ Le Dónbeení lé dio kǎnia wɛn bɛn húmú so síi yi, á le pá à bíní ì kǎní wɛn. Mu bon, wa láa mu yi le le pá wé è kǎní wɛn.

¹¹ Minén mún séení wɛn le mí fióró. Lé bɛn á à na ká mu sáamu na wa à yí 6a cèrɛɛ fióró pǎnká yi, á 6a nùpua cèrɛɛ á à bè yi á à déráa le Dónbeení bǎráká wa bío yi.

O Poole khínia mí véení yi

¹² Bío wa sía wee zéení láa wɛn lé bɛn wa sía wee wa bío yi, mu lé bío wa wee 6ua le waten ho ñimǎná yi le mu húaaràmu, le le yi na wee ce, dio wee lé le Dónbeení cón, sǎnkú bío wa 6uan le waten minén dání yi. Mu yí wó le há sǎnia bè-zúrímíní pǎnká, ká mu wó le Dónbeení sáamu pǎnká yi.

¹³ Mu bon, wa wónna na wa wee túa na mia á wa yí máa túa bè-vio búí yi ká mu yínɔ́n bío mi wee kǎrán láa bío mi wee ɲí há yi. Í láa mu yi le mí ì ɲí bío wa túara wéréwéré.

¹⁴ Mí ñɛn yí ɲá bío ká búenbúen: Mí dà à zámaka wa bío yi, láa bío á warén mún ñ zámakaráa mí bío yi nɔnzòñ na wa Nùhúso Yeesu ù 6uen yi.

¹⁵ Í láa bɛn yi. Lé bɛn nɔn á í lá wi á í 6uee lé mí cón vé, bèra a na à mí séení mí há cúa-ɲun.

¹⁶ Mu bon, í lá wi á í 6uee ñɛn mí cón vé á 6uennáa hen ho Maseduana yi. Ká í bíní, á í ñɛn 6uee ñɛn mí cón á mí séení mí á í dàrɛ varáa ho *Zudee kòhú.

¹⁷ Bío á ĩ bía le ĩ wé ká à mu yí wó so wee zéení le ĩ láa yi mía le? Hen ká ĩ le ĩ wé bío, á ĩ so wé mu là a ĩnĩ jun òanso bío síi le, yia wee tà ho úuu ho zuia ká ho yíró ò o le òuée lòn nùpue na yí zū Dónbeenĩ le?

¹⁸ Le Dónbeenĩ na máa wé yèrémá mí ĩii lé ĩ seéràso. Hã ĩi-cúa na wa wee fεε na mia yínón úuu làa òuée.

¹⁹ Le Dónbeenĩ Za, o Yeesu Krista, yia á ĩnén là a Silivēn là a Timotee bía bío òn mia ĩi-cúa yínón úuu làa òuée. Mu bon, o ĩi-cúa lée úuu mí dòn.

²⁰ Orén lé yia lé ho úuu na wee zéení le bío òuénòuén na le Dónbeenĩ dó mí ĩii le mí ĩ wé lé ho túiá. Lé bñn òn á lé orén Yeesu *Krista mu á wa wee bè yi à tàráa wa amiina à dérää ho cùkú le Dónbeenĩ yi.

²¹ Lé lerén òn á warén làa mia wee dàñ fàrá ðñ wa páaníló là a Krista yi. Lé lerén mí beere hueekaa wēn,

²² á bò mí ĩimĩnĩ wán. Le dó mí Hácírĩ wa sía yi, à zéení le bío le dó mí ĩii le mí ĩ na wēn á le è wé máa khĩ.

²³ I wee báa mu ĩii wán le Dónbeenĩ yahó á à dé ĩ mukānĩ ĩ na mu bío yi, le bío òn á ĩ yi bĩnía yí guararää mí cñn ho Korante yi, lé bío á ĩ yí wi à ĩ òóonĩ mia.

²⁴ Wa yí wi à wa kíká mia à mí dé mí sía, lé bío wa zū le mí sfadéró o Krista yi fàrá ðña, á wa wi à wa séení mia bèra a na à mí sía wa.

2

¹ Awa! A ĩ wáa le ĩ máa òuen mí cñn lé bío á ĩ yí wi à ĩ ðñ véení mi yiwa.

² Ká ĩ véenia mi yiwa, á lé òa yēn wáa dà à wé ĩ síi, bío á bía dà à wé ĩ síi lé bán á ĩ véenia yiwa.

³ Lé bñn òn á ĩ túararää ho vūahũ mu. I lá òuara mí cñn ho páahũ mu yi, á mí bío lá à véení ĩ yi, ká minén lé bía òn lá ko mí wé ĩ síi. Mu bon, ĩ òēññn láa mu yi le ká ĩnén síi wan, á minén òuénòuén sía mún ñ wa.

⁴ Páahũ na á ĩ wee túa ho vūahũ mu, ká ĩ hácírĩ yáara fúaa ĩ yáá wá hã yēn-ca-poa. Bío á ĩ túara ho yi yínón à véení mi yiwa, ká ĩ wi à mí zūñ le ĩ wa mia làa sòobéε.

O Poole séra ðña òn bía wó khon làa wo yi

⁵ Yia wó khon làa mí mí ðahũ á yí véenia ĩnén ĩ dòn yi, mu lé mí òuénòuén á òanso véenia yiwa. Òuée yáá, ĩ bía dà ĩ níi wán, mu lé òa òúí mí ðahũ á òanso véenia yiwa.

⁶ Wón nùpue so á nùpua cèrèε mí ðahũ á zaráa, á bñn wáa à yí o.

⁷ Há làa na ká wán á mí sēn mu ðña na a yi à henĩ a síi, bñn mía ó o yi ĩ vá ðàkhĩna, á yilera à yáa.

⁸ Bñn bío yi á ĩ wee ðo mu mí cñn le mí zéení mu na a yi wéréwéré le mí wa a.

⁹ Mu bon, ĩ túara ho vūahũ mu à loñnáa le mí wee bè bío á ĩ bía òn mia yi le.

¹⁰ Awa! A ĩ wáa à bío bío ká à na mia: Hen ká mí wé séra nùpue bè-kora ðña òn wo yi, á ĩnén mún ñ sēn mu ù ðña á à na òanso yi. Ká ĩ lá ko à ĩ sēn bío òúí ðña na a òúí yi, á ĩ ñ sēn mu ù ðña á à na a yi minén bío yi o *Krista yahó.

¹¹ I wé è wé mu bèra a na ò o *Satāni yí yí sée mí wán, lé bío á bío ó o wi ò o wé á wa zū.

O Poole khon o Tiite yi ho Torowaasi yi

¹² Bío á ĩ vaá ðñn ho Torowaasi lóhó o Krista bñn-tente bueró bío yi, á ĩ mōn ò o Nùhũso héra ĩ tonló sáró wñhũ.

¹³ Ká ĩ yi pá wee ðē, lé bío á ĩ yí yú wán za Tiite bñn, á bñn lé bío òn á ĩ dórää ho Torowaasisa mu cāa wé se, à ĩ wá òuara ho Maseduana kñhũ wá òuée loñ le ĩ yí o hen le.

Wa wee fāa hã fūna o Krista pānká yi

¹⁴ εε ká mí le wa khōonĩ le Dónbeenĩ, lé bío á le wee ði wa yahó à fáarää hã fūna fεεε wa páaníló là a *Krista bío yi. Le Dónbeenĩ wee ðñn wa wán à zéenínáa o Krista à òa nùpua zūñ wo hã làa òuénòuén yi. O zūñló mu ka lòn sāmú na sí á wee bēñbēñ fē hã làa òuénòuén.

¹⁵ Mu bon, wa ka lòn bío na sāmú sí na ó o Krista wee na le Dónbeenĩ yi, bía kánía làa bía wee vñĩnĩ míten ðahũ.

¹⁶ Bía wee vñĩnĩ míten cñn á mu ka lòn sāmú na wee na mu húmú, ká bía kánía cñn á mu òēn ka lòn sāmú na wee na le mukānĩ binbirĩ. Yia yáá dà à sá hón tonló so lée wée.

¹⁷ Ba nùpua cèrèε wee bue le Dónbeenĩ bionĩ à càráa mu bío, ká warén yí máa wé làa bán bío síi. Le Dónbeenĩ tonkaa wēn, á wa wee hén wa yiwa à sárää hã tonkaa mu tonló le yahó wa páaníló là a Krista bío yi.

3

Le pāanti ðñle ton-sáwá bío

¹ Wa so wi à wa tîn zéení waten làa mia le? Taá wa so makóo wi à wa 6ua vūahđ na wee zéení làa mia le 6a tonkaa wen mi cón làa bío 6a 6úi wee wéráa mu le? Taá wa bío le mi túa ho 6úi na wen à wa 6ua vaa zéenínáa waten lòn-veere yi le?

² Minén mi beere ka le mi lé ho vūahđ na túara wa sía yi á 6a núpua 6úen6úen wee kàrán à zúrí.

³ Mu bon. Minén mi beere lé ho vūahđ na ó o *Krista túara á kàrafáa wen. Ho yí túara le de 6e na 6a wee túaráa ho vūahđ wán, ká ho túara le le Dónbeení na wi féeé Hácírí. Ho yí túara huee wán, ká ho túara 6a núpua sía yi.

⁴ Wa wee bío ká, lé bío wa láa le Dónbeení yi o Yeesu Krista pánká yi.

⁵ Wa yí máa leéka le ho tonló mu wa dà à sá le wa kùrú pánká. Lé Le Dónbeení wee na à wa dàñ wéráa mu.

⁶ Lé lerén non á wa dàrina wóráa le páanii finle ton-sáwá. Dén páanii finle so yí yú mí pánká ho lándá na túara yi. Le yú ho le Dónbeení Hácírí pánká yi. Ho lándá na túara wee wé à 6a núpua hí mu húmú binbirí, ká le Dónbeení Hácírí 6èn wee wé à 6a núpua yi le mukání binbirí.

⁷ O *Moyiize lándá hía túara há hue-penlenwá wán.* Ho páahđ mu yi á le Dónbeení cùkú juuíkaa làa sóobéé, fúaa o Moyiize yahó wee juuíka ho cùkú mu bío yi. Bío ó o Moyiize yahó juuíkaró yí máa mía mí cúee, ká a *Isirayeele záwa yí dàrina yi lora ho yi lé bío ho wee juuíka dàkhína. Ká hón lándá so na wee na ó o núpue hí á zéénia le Dónbeení cùkú beení ká síi,

⁸ á le Dónbeení cùkú beení mu bío so khíi máa porí bñn ká mu lé le Dónbeení Hácírí wee sá mí tonló le?

⁹ Wa zú le ho lándá tonló na vaa véení á dà à síini a núpue juúhđ á cùkú wi. Ká mu ka ká, á ho tonló na wee na ó o núpue térén so cùkú máa keñ máa porí bñn le?

¹⁰ Wa yáa dà à bío le ho cùkú na yánkaa wi wáa yí máa mí, lé bío á hía há làa na ká wán á 6èn po po horén.

¹¹ Mu bon, ká mu bío na hía khíi á cùkú wi, se bío wee keñ bñn féeé cùkú 6èn ñ porí bñn cùkú.

¹² A bío wa dó wa sía wee lóoní ho cùkú mu, lé bñn non wa poní sénkaa kúaará wee bíoráa.

¹³ Warén yí máa wé là a Moyiize bío, wón yánkaa pon mí yahó yi le le nín-kéní, bèra a na ó o Isirayeele nípomu yí mi ho cùkú na máa mía véró o yahó mu wán.†

¹⁴ O Isirayeele nípomu hácírí fù yí dà máa jí le páanii kínle vónna bíoní na wee kàrán na 6a yi. Hárí ho zuia á mu pá ka le 6a pon mí yara yi le le nín-kéní mu. O núpue páaníló là a *Krista le bñn mí dòn wee wé à le nín-kéní mu hén lén há yara yi.

¹⁵ Mu bon, hárí ho zuia ká a Isirayeele nípomu wee kàrán o Moyiize vónna à 6a máa zúrí há 6àn kúará. Mu ka lòn nín-kéní na pon 6a sía yi.

¹⁶ Ká yía tà a Núhúso bío à le nín-kéní mu hén lén o yahó yi.

¹⁷ O Núhúso na bío bío lé le Dónbeení Hácírí. O Núhúso Hácírí hía wi lahó na yi à hón lahó so núpua keñ mítén.

¹⁸ Warén 6úen6úen na á nín-kéní yí pon yara yi á wee loñ mi a Núhúso cùkú làa bío ó o núpue wé mináa mí yahó ho zù6alén yi bío síi. O cùkú mu wee juuíka wa wán. O Núhúso na le le Dónbeení Hácírí á wee wé à wa wé yèremá ká wa wá, à keñ là a bío síi, à cùkú wé dé wán féeé.

4

O Poole yí tèera mí bàra le Dónbeení tonló sáró yi

¹ Le Dónbeení le mí tentemu á kàrafáa ho tonló mu wen. Lé bñn non wa yí máa tée wa bàra ho sáró yi.

² Wa yí máa sà waten wéráa bío, á pã há ñiyi-wará día. Wa yínón ñi-khàwa, á wa mún yí máa dé yèremálo le Dónbeení bíoní yi. Ká wa wee zéení ho túia poni bío wéréwéré. Wa wee wé ká síi le Dónbeení yahó bèra a na à 6a núpua 6úen6úen zúrí le wa lé 6a húaaràwa.

³ Ká le bín-tente na wa wee bue á kúará sà yi, se lé bío wee ví á le kúará sà yi cón.

⁴ Bán núpua so yí zú le bín-tente kúará lé bío ó o *Satáni na wee dí mí béení ho dímjá yi, á wee wé à 6a hácíira máa dàñ mu kúará zúrí à dé mí sía le Dónbeení yi. Ba yí máa mí le bín-tente mu khoomu juuíkaró. Bñn na wee zéení a *Krista cùkú.

⁵ Mu bon, wa yí máa bío waten bío ká a Yeesu Krista na lé o Núhúso lé yía á wa wee bue bío. Warén wa beere lé mi ton-sáwá o Yeesu bío yi.

⁶ Le Dónbeení yánkaa bío: «Le mu khoomu keñ le tibirí lahó yi». Lerén lé dío mún wó á mu khoomu wi wa sía yi, à wa zúrínáa le cùkú bío na wee mi a Yeesu Krista yahó yi.

* 3:7 Mi loñ Léro vūahđ (Exode) 34.27-35 † 3:13 Mi loñ Léro vūahđ (Exode) 34.33-35

⁷ Bɔn bè-beeni so wi warén na ka lòn sɔa na má lè ho córó yi, bèra à na à 6a nɔpua zɔrɔ le ho dani ló na 6àn sii mia wee lé le Dónbeeni cón, ká ho yí máa lé warén cón.

⁸ Le lónbee lè mí síwáa wee yí wɛn, ɛɛ ká le máhá yí yú sée wa wán. Wa yiwa wee dè, ɛɛ ká wa háciira máhá pá yí yáara.

⁹ Ba nɔpua wee jini wa sánia, ɛɛ ká le Dónbeeni yí pá wɛn yí dia. Ba wee lùiorá wɛn, ɛɛ ká mu yí máa yáa wɛn.

¹⁰ Pónna 6úen6úen ká 6a wee cà wa 6úero yahó làa bío 6a wó wó 6óráa o Yeesu, bèra a na à le mukáni binbirɔ na ló a Yeesu cón à mi wɛn wéréwéré.

¹¹ Mu bon, wa wi le mukáni yi. ɛɛ ká 6a wee cà 6a 6úe wɛn pónna 6úen6úen yi o Yeesu bío yi. Bɔn wee wé bèra a na à le mukáni binbirɔ na ló a Yeesu cón à mi wa sánia na dà à hí yi.

¹² Lé ká sii á warén wee zánináa wa mukáni pónna 6úen6úen yi, bèra a na à le mukáni binbirɔ na ho pánká yi.

¹³ Wa pánia le sidiéro dà-kéni yi. Mu ka làa bío mu túararàa le Dónbeeni bíoni vùahú yi le: «*í bía lé bío á í dó í sɔi.*» * Awa, á warén mún dó wa sɔa làa bɔn sii, lé bɔn non á wa mún wee bíoráa.

¹⁴ Wa zú le yia vènia o Nùhúso Yeesu lé wón mún n vèni wɛn, lé bío wa pánia là a Yeesu. O ò pání í fé wɛn làa mia yóó bàrà mí cón.

¹⁵ Bío wee wé ká 6úen6úen lé minén bío yi, bèra a na à 6a nɔpua cèrèrè wé yí le Dónbeeni sáamu ká 6a wá. Ká mu wó ká, á 6a nɔpua na à dé le Dónbeeni bákáká á à dé ho cúkú le yi, á wé è dé wán.

Wa khi yí há sánta bè-fla

¹⁶ Lé bɔn non á wa yí máa tèeráa wa bàra. Hàrɔ ká wa sánia pánká wee tí yi ká ho wá, á wa hácirí flamu bɔn wee dé wán ká mu wá lè há wizoní.

¹⁷ Le lónbee na wee yí wɛn há làa na ká wán na khií vé á máa tèé lè ho cúkú beeni na wa khií yí, hón na máa vé máa mi.

¹⁸ Warén yí máa cà mu bío na wee mi. Bío yí máa mi lé bío wa wee cà. Lé bío á bío wee mí yí máa mia, ká mu bío na yí máa mi bɔn wi bɔn féɛɛ.

5

¹ Wa zú le ká le wizonle na wa sánia na lé wa mànákáwa zíní yáara, á le Dónbeeni ì na há sánia wa ní-kéni kéníwá yi ho wáayi. Hón mànákáwa zíní so na á nɔpue nii yí wó á à kéni bɔn féɛɛ.

² Bío ká wán á wa yiwa wee vá lé bío wa wee cà mu lè wa sòobéɛ à le Dónbeeni na há sánia bè-fla mu wɛn ho wáayi.

³ Ká wa yú hón sánia bè-fla so, á wa mànákáwa máa wé bío na wee héɛka mí bírɔ á yí yú sánia.

⁴ Mu bon, Bío wa wi há sánia na ka lòn zíní yi á wa yiwa wee vá, á lò wee be. Wa yí le le Dónbeeni fé wa sánia mí dòn, ká wa wi à le wé há làa bè-fla, bèra a na à há sánia na à kéni bɔn féɛɛ à zo há bè-ká na à hí lahó.

⁵ Le Dónbeeni mí bɛɛre lé dío wíokaa wɛn bɔn bío yi. Le non mí Hácirí wɛn à zéeni le bío le dó mí jini le mí ì na, á le è na máa khií.

⁶ Lé bɔn bío yi á wa yí máa tèé wa bàra, ká wa non zú le bío wa wi ho tá wán, á wa dání nàyi là a Nùhúso.

⁷ Mu bon, bío wa wee 6ua lè waten á wa wee wé héha làa bío wa dóràa wa sɔa le Dónbeeni yi, ká mu yínón bío wa wee mí lè wa yíó bío yi.

⁸ Wa sɔa hereka, á mu mún lá à wé sí wɛn á wa lé ho dímjá na ká yi à vaa kéni a Nùhúso nísání.

⁹ Hàrɔ à wa kéni ho dímjá yi, tàá à wa lén vaa kéni a nísání, se bío wa makóo wi yi lé ho wé bío sí a yi.

¹⁰ Lé bío wa 6úen6úen ko á wa khií vaa ðin o *Krista yahó ò o cífi. Ká wa wó mu bè-tente tàá ká wa wó mu bè-kora, ò ò sááni wɛn á à héha làa bío wa ní-kéni kéní wó ho dímjá yi.

Wa lè le Dónbeeni bínia sí o Yeesu pánká yi

¹¹ Bío wa zú a Nùhúso kónbii níhú, á wa wee bánbá à 6a nɔpua tà ho tuiá poni. Le Dónbeeni zú wɛn binbirɔ, á í wee leéka le minén mún zú mí mi sɔa yi.

¹² Wa yí máa cà á wa zéeni làa mia le mí ko mi tà wa bío. Bío mí sɔa á à waráa wa bío yi lé bɔn wa wee cà, bèra a na à mí dán bío sí bía wee yóní mítén bío 6a karáa dání yi, ká bío 6a sɔa yi á 6a yí máa lorɔ.

* 4:13 Mí lorɔ Lení vùahú (Psaumes) 116.10

¹³ Ká lé bio wa wee wé lòn khéerowá, lé le Dónbeení yahó á wa wee wéráa mu. Ká lé bio wa wee wé lòn núpua na júná wi bín, bún lé minén bio yi.

¹⁴ O *Krista waminí pánká 6úaa wa wán. Wa láa mu yi le orén lé o núpue ní-kéní na húrun 6a núpua 6úen6úen bio yi, á le Dónbeení cón á wa 6úen6úen páanía húrun láa wo.

¹⁵ O húrun 6a 6úen6úen bio yi bèra a na à bia yio wi lua wé yí wé bio sí 6a yi, ká 6a wé wé bio sí yía húrun 6a bio yi, á véera.

¹⁶ Lé bún bio yi, á wa wáa yí máa loń 6a núpua láa bio wa wee mi láa ba á héha le mu nípomu. Hári ká wa yánkaa wee loń o Yeesu yí láa bún bio, á há laa na ká wán á wa wáa yí máa loń wo yi láa bún.

¹⁷ Hen ká a núpue páanía lá a *Krista, se wón 6anso lée ní-finle. Mu bè-kía wáa khíina, mu bio 6úen6úen wáa wó bè-fla.

¹⁸ Bún 6úen6úen lé le Dónbeení wó mu. O Krista pánká yi, á le wó á warén láa de bínía sí, á ho tonló na á le le wa sá, lé ho wé á bia ká mún wé sí láa de.

¹⁹ Mu bon, o Krista pánká yi, á le Dónbeení non le níi á ho dímjáasa láa de bíní wé sí. Le wáa yí máa loń 6a núpua 6úen6úen bè-kora yi. Le le wa bio na 6a núpua na ká yi le 6a bíní wé sí láa mín.

²⁰ Awa, á wa lé o Krista tonkarowá, á wee lá le bióní o Krista yèni yi. A mu ka le mu lé le Dónbeení mí bære dín wa wán á wee bíoráa láa mia. Wa wee 6ón6óní mia o Krista yèni yi le mí día le le Dónbeení láa mia bíní wé sí.

²¹ O Krista yí wó mu bè-kohó yí mən, á le Dónbeení síinia a jũhũ lòn bè-kora wéro bio síi warén bio yi, bèra a na à wa wé 6a núpua na térénna le Dónbeení yahó wa páaníló láa wo bio yi.

6

¹ Lé ká síi á warén na le le Dónbeení páanía wee sá, á pá wíokaa wee hení mu na mia, le mí yí día le le Dónbeení sáamu na le wó láa mia bio wé káamáa.

² Lerén lé dío bía mu ká síi:

«Ho páahũ na mu ko yi,

á ĩ jĩ ũ fioró.

Ho káníló wizonle zon,

á ĩ 6ueé séení fo.»*

Awa, ho páahũ na wa wi yi lé ho pən-tente, ho zuia lé ho káníló wizonle.

³ Wa yí wi á wa wé bio 6úí na hía na ká wa à wé è khe lé 6a núpua, lé bio wa yí wi à núpue woon yáa wa tonló yèni.

⁴ Bio wa wee sá 6úen6úen yi, á wa wee zéeni le wa lé le Dónbeení ton-sáwá. Wa wee hí wa sía le lònbee le mí síwá, le le yi véé yi,

⁵ ho haró yi, ho kásó yi, le lònbee na wee yí wən 6a záamáa níi yi, há ton-he6úaa sáró yi, mu dāmu fōoró le le híni yi.

⁶ Wa 6uan waten le le yi na wee ce, á zũ le Dónbeení, á wee jĩ wa yiwa, á wayika. Le Dónbeení Hácírí wi láa wən, wa wa 6a núpua le wa sía 6úen6úen.

⁷ Wa wee wé mu le ho túiá poni bióní na wa wee bue le Dónbeení pánká yi. Wa wee wé bio térénna, bún ka lòn fio sía na wa wee firáa le wa zúkúso, á mún wee paráa waten yi.

⁸ Ba núpua 6úíi wee dé ho cùkú wən ká 6a 6úíi bán wee yáa wa yèni. Ba 6úíi wee khòoni wən, ká 6a 6úíi wee lá wən. Ba wee bio le wa lé 6a sabín-fúaalowa, ká wa jòn wee mí ho túiá poni.

⁹ Ba wee bio le núpue woon yí zũ wən, á 6a núpua jòn zũ wən. Ba núpua yèn-dání yi, á wa ka le wa húrun, á wa jòn yío wi lua. Ba wee beé wa lò, ká 6a máhá máa 6úe wən.

¹⁰ Hári bio 6a wee véení wa yiwa, ká wa sía pá wee wa fēē. Wa lé 6a ní-khenia, ká wa jòn wee wé á 6a núpua càrè wé ho náfóró 6ansowá. Wa ka lòn núpua na dèé 6úíi mia, á mu bio 6úen6úen jòn bio sá wən.

¹¹ Minén Korénte lóhó kèrètŕewa kuure, wa héra wa yiwa á bía wéréwéré non mia.

¹² Wa yí pá le wa máa wań mia, minén lé bía yí tà yí wa wən.

¹³ † wee bio láa mia ka le mí lé † záwa: Mi mún wań wən láa bio wa waráa mia.

Le tǐbiri le mu khoomu yi dá máa páani

¹⁴ Bía yí dó mí sía o Yeesu yi bè-wénia mi yí páani yi láa ba. Mu bon, mu bio na térénna le mu bio na yí térénna dá á wé kaka á páanináa? A mu khoomu le le tǐbiri so dá á páani le?

¹⁵ O Yeesu *Krista lá a *Satáni so dá á páani bio dá-kéní yi le? Yía dó mí síi o Yeesu yi láa yía dó mí síi o Satáni yi yilera so dá á wé dá-kéní le?

¹⁶ Lé le páanii yén yáa wi le *Dónbeení zǐ-beení le há wònnna páahũ? Mu bon, mi so yí zũ le warén le bía le le Dónbeení na wi fēē zǐ-beení le? Mu ka láa bio á le bíaráa mu ká síi:

* 6:2 Mi loń Ezayii vūahũ 49.8

«Ī ì kerí 6a tlahú,
 1 ì vará làa ba,
 1 ì wé 6àn Dónbeenĭ,
 á 6a à wé ĩ nĭpomu».
 17 Lé bŭn bĭo yi ó o Núhŭso bíaráa bĭo ká:
 «Mi lé 6a tlahú,
 mi yi páanĭ làa ba.
 Mi yi dá bĭo na tun hùútu,
 á ĩnén á à tà mi bĭo.
 18 ĩ wé mĭn maá,
 á minén á à wé ĩnén zà-hĭnni lè ĩ zà-báawa.
 O Núhŭso na dà mu bĭo 6úen6úen lé wón te mí ĩi-cúa.»†

7

1 Wán zàwa na á ĩ wa làa sòobéε, bŭn biowa so 6úen6úen á le Dónbeenĭ dó mi ĩii le mí ì wé. A bĭo mu ka ká, á mi le wa ceé wa sánĭa lè wa yiwa. Mí wa 6ua waten, á bĭo sí le Dónbeenĭ yi, á wé kònbĭ le.

O Poole yi véε yèrémá wó le sí-wéε

2 Mí warĭ wén! Wa yí wó yi khon làa nĭi woon, wa yí yáara a 6úí bĭo, wa mún yi tò a 6úí wán.

3 I yi bíá bŭn á síinínáa mi ĩúná. I yáá lá bíá mu le wa 6èntĭn wa mia làa sòobéε. A wa yĭo wé lua, táá à wa hí, se wa pá wa mia.

4 Ī 6èntĭn láa mia, ĩ síi wan mi bĭo yi làa sòobéε. Le lònbee na wee yi mí 6úen6úen á ĩ síi here yi, á wee zámaka.

5 Mu bon, bĭo wa 6ueé dŭn ho Maseduana, á wa yí yú vŭrĭná, le lònbee lè mí síiwá yú wén hen. Ba nŭpua wee pí wa bĭo à kán wén, wa yilera hŭn yi kará lòn-kénĭ

6 Hen ká a nŭpue bàra tò, à le Dónbeenĭ bĭnĭ henĭ a síi. O Tiite 6uenló wa cŭn lé bŭn á le dŭn wán heníanáa warén sía.

7 Mu yáá yĭnŭn bŭn mí dŭn. Bĭo ó o Tiite 6ueé bíá á mún henĭa wa sía. O bíá nŭn wén le mí henĭa mí síi, o le mí sía vá làa sòobéε á mi bĭnĭ mi mi, le bĭo mi wó làa mi khĭína á bĭnĭa yi síi mia, le mí henĭa ĩ bĭo. Bĭo á ĩ ĩá bŭn, á ĩ síi wíokaa wan.

8 Hárĭ ká ho vŭahŭ na á ĩ túara nŭn mia á véénĭa mi yiwa, á ĩnén mu yi máa vá yi. Mu lá dá à vá mĭl lé bĭo á ĩ zŭ le ĩ véénĭa mi yiwa ho pŭn-za dèε yi,

9 εε ká ĩ máhā síi wan há laà na ká wán. ĩ síi yi wan bío á ĩ véénĭa mi yiwa bío yi. ĩ wee zámaka lé bĭo mi yiwa vá há wén-kora na mi wó bío yi, á pá há día. Le yi-véε na yú mia ká, lé le Dónbeenĭ wĭ á mu wé làa bŭn, bèra a na à mí sía cí mi wén-kora mu bío yi á pí há. Ká mu wó ká, se wa vŭahŭ mu túaró yĭnŭn bío na wa wó khon làa mia.

10 Ká a nŭpue yi wee vá lé bĭo mu lé le Dónbeenĭ síi bío, á dén yi-véε so wé ó o yèrémá mí yilera lè mí wárá, lé bŭn wee na à le Dónbeenĭ kánĭ 6anso. Dén yi-véε so síi bío máa vá wén. εε ká le yi-véε na máhā ka làa bíá yi zŭ le Dónbeenĭ yi-véε bío síi, á wee 6ua a nŭpue varáa mu húmú yi.

11 Mu bon, mi yiwa na wee vá lé bĭo mu lé le Dónbeenĭ síi bío, á mi wáa loŭ bío wó mia bío ká wán. Mí loŭ bío mi nŭnnáa mĭten, á yilera 6úen6úen yèrémáa. Mí wee bío sí mĭten yi làa sòobéε. Mí wee zéénĭ bío ká wán le mí yi wa mu bè-kora. Mí wee cíi mí sía mu bío yi. Bío lá dá à yi mia mu bío yi á mí yáá zána. Mí sía vá à mí bĭnĭ mi mi, á mí wĭ à mí bĭnĭ wé le Dónbeenĭ síi bío, ká mí bé yĭa wó mu bè-kohó. Mí zéénĭa mu bío cèrèε yi le mí nínĭa míá bŭn bíowa so wéénĭi.

12 Ká ĩ túara ho vŭahŭ nŭn mia, se mu yĭnŭn yĭa wó khon bío yi, á mu mún yĭnŭn yĭa 6a wó khonnáa bío yi. ĩ túara ho bèra a na à bío mi nŭnnáa mĭten wa bío yi á bío zŭrĭ wéréwéré le Dónbeenĭ yahó.

13 Lé bŭn bío yi á wa yúráa le sí-hebúee.

Mu bon, mu yáá yĭnŭn bŭn mí dŭn á wa sía há bío yi. Wa mún wee zámaka bío ó o Tiite síi wan bío yi, lé bĭo mi 6úen6úen híina a síi.

14 ĩ khòonĭa mia o Tiite yĭo yi, á bío ó o van mi cŭn bĭnĭa, á mí 6èñ yi dó nĭyio mĭi. Bío á bío wa wee bío 6úen6úen lé ho túiá ponínáa, lé làa bŭn á bío wa khòonĭa làa mia o Tiite yĭo yi mún wóráa ho túiá.

15 Bío ó o 6uara mí cŭn á mí 6uan wo se. Mí bŭ a bíonĭ yi lè le sòobéε lè le kònbĭi. Hen ká a leékaa mu, ó o wíoka warĭ mia.

† 6:18 Mí loŭ Levĭi nŭwá vŭahŭ (Lévĭtĭque) 26.12; Ezekiyéle vŭahŭ 27.37; Ezayĭi vŭahŭ 52.11; Ezekiyéle vŭahŭ 20.34; Samuwele jun nii vŭahŭ 7.14; Ezayĭi vŭahŭ 43.6

¹⁶ I wee zãmaka lé bío á ì láa mia mu bío búenbúen yi.

8

Mu hámu caló bío

¹ Wán zàwa lè wán híní, wa wi mi zúrì bío nòn le Dónbeení wóràa mu sáamu lè ho Maseduana kèrètíewa kuio.

² Ba lò bon làa sòobéé, ká 6a sía bènfin pá wan làa sòobéé. Ba khon binbirí, èé ká 6a màhá wó mu hámu cèrèe le Dónbeení tonló sáró bío yi.

³ I lé mu bân sèéràso, 6a wó bío 6a dà wee wé, 6a wó mu miten á yòò puuníá lé bío mu sí 6a yi.

⁴ Ba flora mu wa cón á henía, le wa díá le mí dé mí níní à séenínáa ho Zeruzalemu kèrètíewa kuure.

⁵ Ba wó mu á dà bío wa lá wee leéka wán. Barén nòn miten le Dónbeení yi, á 6a díá miten nòn wen làa bío mu sínáa le Dónbeení yi.

⁶ Lé bñn bío yi á wa le ho caló tonló mu na ó o Tiite lá búakáa mi cón ò o wíoka sá à tíj jii.

⁷ Mi staderó lè mí bíoní yi, mi bío zúrìlò lè miten naló yi, lè le waminí na mi yú wa cón, bñn búenbúen á mi dó mi sòobéé yi, á wó mu sese. Lé ká síi á mi sòobáaráa miten sáráa ho caló tonló na ká.

⁸ I yí máa kíká mia. I wi à ì zéení bío 6a kèrètíewa kuio na ká wóràa làa mia, bèra a na à mi dárì zéení le mi wa bíá ká bío bon.

⁹ Lé bío mi zú wa Núhúso Yeosu *Krista sáamu na ó o wó nòn wen bío. Orén na mu bío búenbúen wi níi yi, á díá bñn búenbúen ò o tà mu khemu yi mi bío yi. O wó ká síi bèra a na ò o khemu mu wé mia lè ho náfórò bñnsowà mi sía yi.

¹⁰ I wi à ì bío bío á ì wee leéka ho caló mu dání yi: Bío mi wó á se, minén lé bíá zenín lé 6a nín-yání núpua na tà ho bío, á lé minén mún nín-yání wó ho.

¹¹ Há làa na ká wán á mi tíj ho tonló mu jii. Bío mi fù sòobáa miten á tà mu, lé làa bñn á mi pá wé sòobáráa miten á sá ho tonló mu vaa tíj jii. Mi wé mu làa bío mi dàráa mu.

¹² Lé bío ká mi sòobáa miten á nòn bío le Dónbeení yi, á le è tà á fé bío wi mi cón, ká le máa loí bío mia mi cón.

¹³ Mi yí leéka le ì wee séení bíá ká lònbee làa mia bèra a na à 6arén vúrì ká minén lò be. Bùéé, ì wi à mi màní.

¹⁴ Há làa na ká wán á mi bío wi cèrèé á mu sáaaní à mi wé há bíá khon. Ká nònzoñ na minén bèn khon à 6arén bío wi boo, á 6a à há mia. Ká mu wee wé ká, bñn ká mi máa.

¹⁵ Mu ù wé làa bío mu túararáa le Dónbeení bíoní vùahú yi: «Yia yú ho ònló cèrèé á yí yú yí puuníá, á yia yí yú bío na boo á bío búí mún yí fòora yi.»*

O Tiite lè 6a búí varó ho Korente yi bío

¹⁶ Wa wee dé le Dónbeení bārākà, dén na wó ó o Tiite sòobáa miten mi bío yi làa bío warén wó làa bñ.

¹⁷ Lé bío á bío wa le o Tiite va mi cón ó o tà. Mí lahó yi ó orén miten lé yia yáá henía mí bíoní varó mi cón bío.

¹⁸ Wa wáa à tonka a Tiite mu lè wán za na 6a kèrètíewa kuio búenbúen wee wíoka yèni le Dónbeení bñ-tente bueró bío yi.

¹⁹ Mu yínóí bñn mí dòn, 6a kèrètíewa kuio lé bíá léra wán za mu ò o wé bè làa wen wa varáa yi. O wee bè làa wen à sáráa ho caló mu tonló na wee dé ho cùkú o Núhúso mí beere yi, á mu wee zéení le wa wi wa wé bío se.

²⁰ Le minka wárì mu á wa wé è pa bío bèra a na à núpue yí bío khe na wen le 6uaró dání yi.

²¹ Lé bío wa wi à wa wé bío se o Núhúso yahó lè 6a núpua yahó.

²² Wa mún ñ páaní ì tonka wán za búí làa ba. Pñna cèrèe wa lora a, á mñn ò o wee sòobá miten le Dónbeení tonló sáró yi. Há làa na ká wán ó o yáá wíokaa wee na miten ho tonló mu yi á po bío lè ho yahó lé bío ó o láa mia.

²³ O Tiite wón làa mi léra ho tonló yi, wa páanía wee sá à séenínáa mia. Ká bíá á à bè mñn làa wo bán lé 6a kèrètíewa kuio tonkaa 6a mi cón. Ba tonló wee dé ho cùkú o *Krista yi.

²⁴ Ká 6a 6ueé ðñn mi cón, à mi zéení làa ba le mi wa 6a, à 6a kèrètíewa kuio na tonkaa 6a à zúrì le bío wa wee khòoní mia bío yi á bènfin léé túiá poni.

9

Le Dónbeení wa yia wee há mu bío lè le st-wee

* 8:15 Mi loí Léró vùahú (Exode) 16.18

¹ Mu yáa ka lè mu ñúhú míá à ì túa ho vūahú na kà na mia 6a kèrètíewa kuure séení mu dání yi.

² Lé bío á ì zū bío mi sòobáaráa miten 6a séenílò bío yi. I sli wan mi bío yi á wee bío na ho Maseduana kèrètíewa yi hen le «Ho Akayii kèrètíewa wi 6a séení 6a kèrètíewa kuure na wi ho *Zudee yi. Ba yáa 6úakáa wee wíoka miten mu bío yi hári zenín». Ká ho Maseduana kèrètíewa mún ñá mu, á 6a cèrèe wíokaa nòn miten le séení mu bío yi.

³ Ée ká í mǎhá á tonka wàn zàwa mu mi cón bera a na à bío nòn wa khòonianáa mia à yí wé káamáa. Á ì wi á mi wíoka miten làa bío á ì bíaráa mu.

⁴ Bún míá ká ínén lè ho Maseduana kèrètíewa 6ueé dñn mia ká mi ñín yí wíokaa miten ho cálo mu bío yi, á warén lé bíá há ñiyio ò dí 6a yío yi, lé bío wa láa mia. I zū le minén á há ñiyio mún ñ dí.

⁵ Lé bún nòn á ì leékaa le mu sūaaní à ì fio wàn zàwa mu à 6a dí í yahó 6uen mi cón, á 6uee loñ le séení mu bío, dén na mi dó mi ñín nòn bío yi. Ká í 6ueé dñn ká mu yío ló, á bún ñ zéení le mi héra mi yiwa wóráa mu ká kíkáa yí kera mu yi.

⁶ Mi zūñ mu! Núpue yí dù bío na boo, ó o máa lá bío na boo. Núpue na dù mu bío na boo, wón ñ lá mu bío na boo.

⁷ Mi na, á héha làa bío wi mi ñ-kéní kéníwá sía yi. Mi yí wé mu làa yi véé, á kerí lè mu lée kíkáa mi wán. Lé bío á yía wee na mu bío lè le sí-weé wón bío sí le Dónbeení yi.

⁸ Le Dónbeení dà à na bío cèrèe mia á yóó puuní bío mi mǎkóo wi yi, bera a na ká mi yú há pónna 6úen6úen yi á yóó puuní, á mi ì dǎn ñ wé bío na se cèrèe làa bú.

⁹ Mu ù kerí làa bío mu túararáa le Dónbeení bíoní vūahú yi: «O wee hén mí yi à hánáa 6a ñ-khenia, o wee wé mu tentemu fǝǝǝ.»*

¹⁰ Yia wee na mu bè-dà 6a núpua yí á wee há 6a làa bío 6a à dí, á mún ñ na mu bè-dà minén yi. O o ò wé á mu ù ñín á mí tentemu cúnú wé è dé wán.

¹¹ O o ò na bío cèrèe mia bera a na à minén 6èn hén mi yiwa à hánáa 6a núpua. Mu ù wé á 6a núpua cèrèe á à dé le Dónbeení bǎráká bío mi nòn wen á wa nòn 6a yi bío yi.

¹² Le séení na mi wee wé yínón dèe na wee séení ho Zeruzalému kèrètíewa kuure 6a mǎkóo bío yi mí dòn, le mún wee wé á 6a wíoka wé dé le Dónbeení bǎráká cèrèe.

¹³ Le séení na mi wee wé ká á à zéení le mi héra mi yiwa. Mu bon, mi wee bío o *Krista bín-tente bío, á bò le yi, á 6a núpua cèrèe wee dé ho cùkú le Dónbeení yi mu bío yi. Ba mún wé è dé ho cùkú le yi bío mi hǎraráa mi yiwa á nòn mi ñí bío 6arén lè 6a núpua 6úen6úen yi bío yi.

¹⁴ A 6a wé è fio ò na mia à zéení le mí wa mia, lé bío le Dónbeení wó mí sáamu làa mia yóó puuní.

¹⁵ Mi wa dé le Dónbeení bǎráká mu bè-tente na 6àn síi mia, na le wó nòn wen bío yi.

10

O Poole wee bío mí tonkaró tonló bío

¹ Inén Poole í beere á wee fio mia, o *Krista wayiró là a síi na se pánká yi. Ba le ká í wi làa mia à ì wé hézón, ká í khèra làa mia à ì síi wé here.

² Ká í mǎhá wee fio mia le mi yí día le ká í khíi bínía 6uara mi cón à ì yí mia zaráa. Ba núpua 6úí wi mi tǎahú á wee bío le í wee 6ua íten lòn núpue na yí zū Dónbeení. Bán sowaso á ì 6ueé mí lè sòobéé á à na yi.

³ Mu bon, wa wi ho ñímíjǎ yi, ká há fio na wa wi yi á wa yí máa fi lè ho ñímíjǎ fio bío síi. ⁴ Há fio sía na wa wee firáa yínón ho ñímíjǎ fio sía. Bùee! Warén fio sía lé le Dónbeení na pánká wi fio sía. Há pánká wi á firáa há lù na 6a zúkúsa wee sá mítén yi. Wa wee bío 6úe 6a sabín-fítaalowa ñúná.

⁵ Há yile-kora 6úen6úen na á bíá wee yóní mítén wee lá à ñín sánsaráa le Dónbeení bío zúnló á wa wee kánká kúia. Wa wee yèrémá 6a núpua hácírí à 6a bè o Krista bíoní yi.

⁶ Ká pǎahú na mi cèrèe khíi zéení le mi bò a Krista bíoní mu yi bío bon, á warén ñ bé bíá ká na yí bò le yi.

⁷ Minén wee loñ bío wee mi mí dòn. Hen ká a 6úí bíá le mí bío sá a *Krista yi, ó o ko ò o zún le ínén mún bío sá a Krista mu yi.

⁸ Hári ká í ka lè í dá khòonía íten ho pánká na ó o Núhúso nòn wen bío yi, á ñiyio máa dí mi. Hón pánká so na ó o Núhúso nòn wen, lé á wa séenínáa mí kuure, ká mu yínón mi yáaró bío yi.

⁹ I yí wi à ì kerí lè í wi à ì zání mia lè í vónna na á ì wee túa,

¹⁰ lé bío 6a 6úí le: «O Poole vónna bíoní lée bíoní na hereka làa bíoní na wee vá. Ée ká a mǎhá wi làa wen ò o pánká máa kerí, á bíoní pánká máa kerí.»

* 9:9 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 112:9

11 Bŕa wee bŕo hŕn bŕonŕi so zŕŕŕ le bŕo wa wee tŕa hŕ vŕnna yi à tonŕ na 6a yi lé bŕn mi bŕere wa à wéráa ká wa khŕi bueé dŕn 6a.

12 Ba 6úí sòobáa wee wŕoka mí yènnáa dàkhŕina. Bán á warén so yáá à tà á à mànŕ le waten le? Ba wee wé míten lòn m̀nzánŕi sŕa à m̀nzá le míten mí dòn. Ba hácirŕ so wi le?

13 Ká warén bán máa khòonŕi waten máa dà máa khŕi. Ho tonlò na le Dónbeenŕi dó wen lé hŕn wa wee káŕa yi. Lé bŕn bŕo yi wa 6uararáa mi cŕn.

14 Wa yi dà bŕo le Dónbeenŕi le wa wé wán. Mu bon, warén lé bŕa nŕn-yánŕi 6uara mi cŕn bueé buera le bŕn-tente na bŕo ciran o Krista.

15 Wa yi máa khòonŕi waten ho tonlò na á 6a 6úí sá bŕo yi. Wa láa mu yi le mi sladéro le Dónbeenŕi yi wee dé wán ká mu wá, á warén tonlò m̀n n va le mí yahó láa sòobéé mi cŕn, ká wa máa dà bŕo le Dónbeenŕi le wa wé wán.

16 Ká mu wó láa bŕn, á wa à dàŕn n va le wa yahó á vaá bue le Dónbeenŕi bŕn-tente hŕ kána na dà minén wán yi. Wa yi wŕi wa sá ho lahó na 6a 6úí 6úákáa wee sá yi à khòonŕi waten ho tonlò na 6a sá bŕo yi.

17 «Yŕa le mí ì khòn, à wón khòn bŕo ó o Nŕhŕso wó bŕo yi.»*

18 Yŕa wee khòonŕi míten yŕnŕi yŕa ó o Nŕhŕso tà bŕo, mu lé yŕa ó o Nŕhŕso mí bŕere wee khòonŕi.

11

O Poole le 6a tonkarowá na bŕo yi bon bŕo

1 I wi à mi tà à ŕ bŕo láa mia lòn khéero cùeé. Uuu! Mi tà mu yi.

2 Mŕ bŕo sŕ mŕ láa sòobéé fúaa 1 yŕi wŕi ò o 6úí tŕii mia láa bŕo le Dónbeenŕi yŕi wŕi ò o 6úí tŕiináa mia bŕo sŕi. Mu bon, ŕ bŕo mi fúamu non báa nŕ-kénŕi yi. Wón báa so lé o *Krista. I wee zéeni mia láa wo lòn hŕnzo-sŕini na yŕi zŕ báa.

3 É ká bŕo ó o háa khàráa o Éve vŕinŕa, á ŕ zána à minén m̀n yŕlera hŕa lŕnka à vŕ láa bŕn sŕi, à yŕ día míten naló le mí cemú mi páanŕlò là a Krista bŕo yi.*

4 Mu bon, ká a 6úí bueé wee bŕo Yeesu veere na warén yŕi bŕa bŕo láa mia, tàá ká a 6úí bueé veere non hácn-veere na wŕi mí dòn le le Dónbeenŕi Hácirŕ mia, tàá ká a 6úí bueé wee bue bŕn-tente veere na wŕi mí dòn láa dŕo warén buera non mia, à bŕn mi dŕenŕi tà fúafúa.

5 A ínén cŕn, á 6a nŕpua mu na mi wee páká bŕo le 6a lé o Yeesu tonkarowá binbirŕ, á yŕi po ínén.

6 Nŕhŕ sŕ á ŕ yŕi dàŕn bŕo le 6arén bŕo, ká mu bŕo zŕŕlò á ŕ po 6a. Wa zéeniá mu láa mia wéréwéré hŕ pŕnna 6úen6úen le mu bŕo 6úen6úen yi.

7 Tàá bŕo á ŕ buera le Dónbeenŕi bŕn-tente non mia hŕ káamáa yŕi, á liinŕa ŕten non mia bera a na à minén nŕná hoonŕi, á ŕ so wó khon le?

8 I tà á fó 6a kèrèŕewa kuio 6úí nŕi bŕo á sáráa ho tonlò non mia.

9 Bŕo á ŕ fù wŕi mi cŕn á màkóo wi le sèeni yŕi á ŕ bŕo yŕi wó Nŕn-sèrò o 6úí wán. Wán záwa kèrèŕewa na ló ho Maseduana yŕi lé bán 6uan bŕo á ŕ màkóo wi yŕi bueé non mŕ. Ho páahŕ mu yŕi á ŕ bŕo yŕi wó Nŕn-sèrò minén 6úí wán, á ŕ m̀n yŕi wŕi à ŕ bŕo wé sèrò o 6úí wán mi tŕahŕ.

10 I dà à khòonŕi ŕten bŕn bŕo yi, á nŕpue na à hè mi ho Akayŕi kŕhŕ yi mu wéro yŕi wón mia. O *Krista na wŕi mŕ yèni yŕi á bŕo á ŕ wee bŕo ká lé ho tŕiá poni.

11 Bŕo á ŕ bŕa ká so wee zéeni le ŕ yŕi wa mia le? Bueé! Le Dónbeenŕi zŕ le ŕ wa mia.

12 Bŕo á ŕ bŕo lá yŕnŕi nŕn-sèrò o 6úí wán, lé bŕn mu pá karáa, bera à na à bŕa le mí lé o Yeesu tonkarowá ká mu yŕi bon à yŕi bè bŕn yi khòonŕináa míten le mi wee sá láa bŕo á warén wee sáráa.

13 Ba nŕpua mu yŕnŕi Krista tonkarowá, 6a lé 6a nŕ-kháwa, á wee wé míten lòn Krista tonkarowá.

14 Mi yŕi le mu wé mia coon, lé bŕo á páahŕ 6úí ò o *Satáni m̀n yèrémá míten wé lòn Dónbeenŕi tonkaro na ló ho wáayi, à wé nŕiŕka lòn khoomu.

15 A mi yŕi le bŕo ó o Satáni ton-sáwá bŕo na 6a wee yèrémá míten wé lòn ton-sáwá na téréna wé mia coon. Mu vaa véeni á bŕo 6a wó sáani á 6a so máa yŕi le?

Le lònbee na yŕi a Poole bŕo

16 Le ŕ wŕoka bŕo mu na mia: O 6úí yŕi leéka le ŕ wee khée. É ká mi wee leéka le ŕ wee khée, à mi na le nŕi mŕ le ŕ khòonŕi ŕten láa bŕo mi lá à nanáa le o khéero yŕi.

17 Bŕo á ŕ bŕo hŕ láa na ká wán yŕnŕi bŕo ó o Nŕhŕso wi à ŕ bŕoráa, 6úeé! Bŕo á ŕ wáa lan wee khòonŕi ŕten ká, á ŕ wee bŕo lòn khéero.

18 Yŕnŕi 6a nŕpua cèrèe wáa wee khòonŕi míten ho díŕinŕá bŕo dáni yŕi le? Awa, á ínén m̀n wáa à khòonŕi ŕten.

* 10:17 Mi lorŕ Zeremii vŕahŕ 9.23

* 11:3 Mi lorŕ Bŕo nŕhŕ 6úeenŕi vŕahŕ (Genése) 3.1-6, 13

¹⁹ Minén na lé mu bè-zürimîni ãnsowá á wee tà bío 6a khéerowá wee wé yi.

²⁰ Ba núpua wee wé mia lè mí wobáani, á wé hün mia, á wé juua mi bío, á wé jin mia, á wé fio mi sáara, á mi wee díá á bún búenbúen kúu mia.

²¹ Mu ãn bíoró nÿio wi. Mi sáberé, warén sía yí wó herera yí vaá 6ó bún yi. Éε ká 1 pá á bío lòn khéero ò lén. Bío á bíá ká wee khòoní mítén bío yi, bún á ínén mún dà á khòoní íten bío yi.

²² Ba lé 6a *Heberewa le? Awa, á ínén mún lé o hebere nîi. Ba ló á *Isirayeele nípomu yí léé? Á ínén mún ló á nípomu yi. Ba ló á *Abarahaamu nònkani yí léé? Á ínén mún lé o mðnmànii.

²³ Ba lé o *Krista ton-sáwá léé? I yáá á bío lè 1 jùhú mia bún, ínén lé o Krista ton-sá po 6a. I sá lò bon po 6a, 6a dó mi ho kásó yí á po 6arén, 6a han mi po po 6arén. I zàania 1 mukáni cúa cèrèe po 6a.

²⁴ Ba *Zuífúwa han mi lè le labàani yimù cúa-úará-jun dà-kéní mia á dñn há zen cúa-hònú.

²⁵ Ba núpua vñaana mi lè le búini, á dñn há zen cúa-tfn. Cúekúee búí á 6a lèekaa mi lè há huua le mí ì búe. Ho won-beeni lú mu jumu yi làa mi dñn há zen cúa-tfn. Cúekúee búí á í wó le wizon-kùure lè mí tñnahú mu jun-beeni yi.

²⁶ Pòнна cèrèe ká 1 wi le veeni yí á í lò bon bío cèrèe bío yi: Há muna búí na sú cúa á í lò bon káaló yi. Ba kñlowá, lè wàn sí núpua, làa bíá yínorí wàn sí núpua, bán búenbúen beera 1 lò 1 veeni yi. I lò bon há ló-beera yi, há mana yi, mu jun-beeni yi. Wàn zàwa na le mí lé 6a kèrètíewa á mu jòn yí bon bán mún beera 1 lò.

²⁷ I sá lò bon dàkhíina. Há pòнна búí á í cáana yí duma, le híni lè le ju-hani beera 1 lò. Pòнна cèrèe á í máa yí bío dí. Le tēni lè ho péerú mún beera 1 lò.

²⁸ Mu yáá pá yínorí bún mí dòn. Bío á í wee léeka bío há wizooní búenbúen mún wi bún: Ba kèrètíewa kuio búenbúen á í yi wee dè bío yi.

²⁹ Hen ká á búí léeyidá, á í lò wé be mu bío yi. Ká á búí wó bè-kohó á mu vá mii làa sòobée.

³⁰ Ká 1 ko á í khòoní íten, á í wé mu 1 yidámu bío yi.

³¹ Le Dónbeeni na lé wa Núhúso Yeesu ãn Maá, dén na ko lè le ùaani fēee, á zū le 1 yí máa fi sáberé.

³² Páahú na á í 6ueé wi ho Damaasi lóhó yí, ó o Kuvεεεere na wee sá á bée Aretaasi yēni yí le 6a pe ho lóhó zūajini búenbúen, á 6a wii mi.

³³ Ká 6a mahá can ho lío-beeni lè há hūni á í zon yi á 6a léee liinia lè ho soró món, lé bún fenía mi.†

12

Bío ó o Núhúso zéenia là a Poole

¹ Iko á í khòoní íten á mu jòn jùhú mia. Éε ká 1 mahá á bío mu bè-sankania na ó o Núhúso zéenia làa mi dani yi.

² I zū á kèrètíe búí. Le Dónbeeni ãn wo yòoraráa ho wáyai jún-tñahú mu wáa á yí lúluio píru náa. O lá van ho wáyai binbirí léé, táá há léee kònkórá jà á yi léee, bún á í yí zū. Le Dónbeeni lé dío zū mu.

³ Mu bon! I zū le le Dónbeeni ãn wo yòoraráa ho wáyai. Ká á lá van ho wáyai binbirí léee táá há léee kònkórá jà á yi léee, bún á í yí zū. Le Dónbeeni lé dío zū mu.

⁴ Bío ó o vaá jà le Dónbeeni cñn ho wáyai mu yi á yí dá máa bío, á mu nii mún yí non núpue yi ò o bío mu.

⁵ I í khòoní íten bío wó á nii mu yi bío yi. Ká ínén 1 beere dani yi, á í khòoní íten 1 yidámu bío yi.

⁶ Ká 1 yáá pá lá wi á í khòoní íten, se 1 pá yínorí khéero, lé bío á í mí ho túia poni. Éε ká 1 mahá máa bío, 1 yí wi á 6a núpua cáti mi á dà bío á í wee wé làa bío á í wee bío wán.

⁷ Mi yí mən le, 1 lá dá á yòoní íten bún bè-beera so na le Dónbeeni zéenia làa mi bún bío yi. Éε lé bún non á le dó bío búí mii na wee vá 1 sánia yi. Le díá ó o *Satani tonkaro wó mu làa mi, bèra á na á í yí yòoní íten.

⁸ I flora á Núhúso dñn há zen cúa-tfn le o véeni 1 lònbee mu.

⁹ O o bíá non mii: «Í sáamu ù ká jà fo, lé bío á ho páahú na fo wee mi ū yidámu yi lé hón páahú so yi á í pánká 6èn wiokaa wee mi yi». Awa, á mu sdaani á í wé khòn bío á í lé o yidá bío yi, bèra á na ò o *Krista pánká kerí mii binbirí.

¹⁰ Lé bún bío yi, á í sli wan bío á í lé o yidá bío yi. O Krista bío yi hári 6a wé là mi, á le lònbee yí mi, hári á 6a wé jini 1 sánia, á í hácirí yáa, á í sli pá á wa. Lé bío ká 1 lé o yidá páahú na yi, á í yí ho pánká hón páahú so yi.

† 11:33 Mi lorí Bè-wénia vñahú 9.25

O Poole yilera lunkaa ho Korente kèrètèwa bio yi

¹¹ I bía lè 1 jùhú mía bín, èé ká lé minén non á ì biaráa kà. Mu bon, minén lé bía lá ko à mi mī ho tūiá 1 jii 6a núpua yahó. Hàrì ká ì yínórì dèè á bía mí wee jàkà bío le 6a lé 6a tonkarowá binbirí á yí sūanrí mi bío woon yi.

¹² Bío á Inén lé o Yeesu tonkaro, á ì jà ì yi làa sòobéé, á le Dónbeení òn 1 wán á wóráa mu yéréké bíowa lè mí síiwá.

¹³ Lé mu yén á ì wó non 6a kèrètèwa kuio na ká yi ká 1 yí wó mu yí non mia, ká mu yínórì bío á ì yí díá á mi lá 1 jún-sèró. Mi wáa sèn díá na mī bín bío yi.

¹⁴ Hen làa cínú ká 1 buen mi cón á bín wáa à wé mu cúa-tín nni. Bín á ì mún máa bío le mi na bío búú mī. Minén mi béele lé bía á ì wee cá, 1 màkóo mía mi nni bío yi. Mu yínórì 6a zàwa wee bàrà mí nni bío ká lè mún nùwá, ká 6a zàwa bàn nùwá lé bía wee bàrà mu ká làa ba.

¹⁵ Inén cón á ì nni bío búenbúen lá déró ho tonló yi mi bío yi á à wé sí mī. I yáà dà à na 1 mukání búenbúen mi bío yi. Bío á Inén wa mia lè 1 sòobéé jún-sí lé bín wee lén mu búú bío mi wa làa mi yi.

¹⁶ Mi tà à zún le 1 bío yí wó jún-sèró mi wán. Ba búú wee bío le o Poole 6èntín héra, o wee khá wen à fé nni bío.

¹⁷ Bía búenbúen na á ì tonkaa mi cón ó o búú á ì so òn wán á tò mi wán le?

¹⁸ I hía flora a Tiite, ó o buara mi cón, á wán za ní-kéní búú na mi zú á bò làa wo. O Tiite mu so buée khá mia fó bío búú le? Inén làa wo so yí wó yilera dà-kéní á yí sáráa le? Le dání na wa lá so yínórì dà-kéní le?

¹⁹ Bío wa bía ho vūahú yi buée bó hen, jún-sí mi wee leéka le wa wee bío sí waten yi. Èé ká búéé. Wa bía mu le Dónbeení yahó wa páaníló là a *Krista bío yi. Wán zàwa lè wán hínni na á ì wa làa sòobéé, wa wee bío bín búenbúen bèra a na mi jàa va lè mí yahó le Dónbeení wshú wán.

²⁰ I zána à ì buée yí mia ká mi yí ka làa bío á ì wee leéka, ká Inén 6èn yí ka làa bío á minén wee leéka. I zána le jún-sí á ì buée yí mia ká mi wi há fio yi, á wee dí le yandee làa mín, á sía wee cī mín yi, á wee penka làa mín ká mi ì là mín, á wee jùu mín ká mi ì yòoní miten, á yú bío na à mi wé.

²¹ I zána le ká 1 buara mi cón, à wán Dónbeení díá à há nnyio dí mi mi bío yi. I zána à ì buée mi mia à wá mi bío yi, lé bío á bía fù wi mu bè-kora wéró yi á yí yèrémáa mí yilera lè mí wárá, á pá wi ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwá wéró yi. I zána à ì buée yí 6a ká 6a pá wee wé mu bío na yí se lè mí síiwá búenbúen.

13

O Poole mánđen zéeni lá a tēni bío

¹ Bío á ì buen mi cón ká á wáa à wé 1 buenló cúa-tín nni. Mu túara ká síi: «Mu bío búenbúen á wa à lén yío 6a seérása nùwá jun táá nùwá tìn bè-bionii wán.»*

² Mu cúa-jun nni na á ì buara mi cón, á ì jà bía wee wé mu bè-kora làa bía ká búenbúen zeñ wán. Bío á ì wáa khèra làa mia bío ká wán, á ì wíokaa wee jii mi zeñ wán le ká 1 khii bínía buara á nni woon nni máa lé ho béró yi.

³ Mi wi à mi zún wéréwéré le o *Krista wee òn Inén wán à bíoráa. Awa! A mi zún mu le o Krista yínórì yí dà mi tshú. I wee jii mi zeñ wán, o ò zéeni mí pánká làa mia.

⁴ O 6éúéró ho *kùrúwá wán ó o zéeni le mí lé o yídá bín bon, ká há làa na ká wán ó o yío wi lua le Dónbeení pánká yi. Warén páaníló làa wo bío yi á wa mún lé 6a yidáwa bín bon. Èé ká wa máhá wee jii mi zeñ wán: Le Dónbeení pánká yi á warén làa wo yío á à wé lua mi tshú!

⁵ Mi loñ miten à dándá miten miten, à zún le mí dó mí sía o Yeesu Krista yi. Mi so yí zú le o wi mia le? Jún-sí á mi loñna miten mən à mi yí ka làa bín!

⁶ Èé ká 1 láa mu yi le mi zú le warén bán zéeni le wa dó wa sía wo yi.

⁷ Wa wee fio le Dónbeení yi bèra a na à mi wé yí wé mu bè-kora. Èé ká wa máhá yí máa wé mu à zéeni ná le warén á sée wi yi. Wa wee wé mu bèra a na à mi wé wé ho tūiá poni bío mí dòn, hári ká wa bío búenbúen ka lè mu jii yí sú.

⁸ Wa yí dà máa kán ho tūiá poni, bío bon bín mí dòn lé bío wa dà wee wé.

⁹ Mu bon, wa wee zámaka bío á warén lé 6a yidáwa, à minén pánká wi bío yi. Bío wa wee cá wa floró yi lé à mi wé 6a núpua na á wékheró bío yí máa mí léé yi.

¹⁰ Bío non á ì fèra wee túaràa ho vūahú mu ù na mia léé bèra a na ká 1 khii 6ueé dñn mia à ì yí òn ho pánká na ó o Nuhúso non mī wán à zaráa làa mia. Mu bon, le Dónbeení yí non ho mī à ì yáa mia, ká léé bèra a na à ì séni mia à mi síadéro le yi va làa yahó.

* 13:1 Mi loñ Lándá zéeni lo vūahú (Deutéronome) 19.15

¹¹ Wàn zàwa lè wàn hɛnni, mi le mi sɛa wa, à siadéro le Dónbeenɪ yi va làa yahó. Mi wé hení mɪn sɛa à ɲi-cɛa wé dà-kéni à keɪ mɪn wán làa héerà. A le Dónbeenɪ na wa wɛn á wee na ho héerà 6a nɔpua yi á à keɪ làa mia.

¹² Mi tɛɛní mɪn yi sese lòn nu zàwa. Bia bɔ sá le Dónbeenɪ yi hen 6úen6úen wee tɛɛní mia.

¹³ Le wa Nùhúso Yeesu *Krista sáamu, lè le Dónbeenɪ waminí, lè le Dónbeenɪ Hácírí páaníló làa wɛn, à keɪ lè mi 6úen6úen.

Ho vūahū na ó o Poole túara n̄n ho Kalasii kèrètɛwa kuure yi

Vūahū tūaró jūhū

Ho vūahū mu lé o Poole túara ho n̄n ho Kalasii k̄shū kèrètɛwa kuure yi. Bío ó o yánkaa buera le Dónbeení bín-tente bín, á 6a n̄pua búí dó mí s̄a o Yeesu yi (Bè-wénia 16.6).

Ba búí ló 6ueé bía le bía yín̄n 6a *zúífūwa ko 6a kúio mítén làa bío ho lándá b̄r̄aa mi. O o Poole túara ho vūahū n̄n 6a yi le 6a yí bè h̄n k̄ránl̄o so yi, lé bío ho yí héhaa là a Yeesu *Krista bín-tente. O bía le bío 6a dó mí s̄a o Yeesu yi, lé b̄n te bío 6a térénnan̄a le Dónbeení yahó, ká yín̄n bío 6a b̄o ho lándá yi. O Poole n̄n-yání zéenia bío ó o Yeesu yánkaa vonnáa wo ó o wó a tonkaro (1-2).

O Poole d̄n le Dónbeení v̄n-k̄a wán á zéenia le yía dó mí s̄i o Yeesu yi, á wón ñ k̄n̄í, ká yín̄n 6a zúífūwa lándá bèr̄o lé bío ò k̄n̄í 6̄nso (3-4).

Ho vūahū líi véenúí ó o bía le 6a ko 6a 6ua mítén l̄n n̄pua na wi mítén bío s̄i. Ba ko 6a día le le Dónbeení Hácírí dí 6a yahó, á 6a à yí le muk̄n-finle, á mún ñ warí mín (5-6).

Le t̄entí

¹ Inén Poole lé o Yeesu *Krista tonkaro. Mu yín̄n n̄pua wó mí là a tonkaro, á ñ mún yí d̄n n̄i woon wán á wór̄aa wo. Mu lé o Yeesu Krista là a Maá Dónbeení lé bía tonkaa mí, lerén Dónbeení mu na véenia wo léra 6a ñ-hía t̄ahū.

² Mu lé inén lé wán z̄awa na làa mí páania wi búenb̄uten lé warén wee túa ho vūahū na ká á à na minén kèrètɛwa kuio na wi ho Kalasii k̄shū yi.

³ Le wán Maá Dónbeení lè wa Nuh̄so Yeesu Krista á wé mí s̄amu làa mia, à na ho héer̄a mia.

⁴ O Krista tà n̄n mítén á wó wa bè-kora séndiaró muiní ȳia, á k̄n̄ian̄a w̄en ho zuia d̄m̄j̄n̄á kohó na ká n̄i yi. Lé ká s̄i ó o Krista wór̄aa wán Maá Dónbeení s̄i bío,

⁵ wón na ho c̄ukú bío s̄a yí há l̄ulúio na j̄ii mia yi. *Amiina!

Le Dónbeení bín-tente lée dà-kéní mí d̄n

⁶ Bío mí pá le Dónbeení na von mia o *Krista s̄amu p̄nká yi à mí yèr̄emáa b̄o bín-tente veere na bío yí bon yi f̄uf̄uà 6̄nt̄n̄ lée bío na v̄a mí làa s̄ob̄é.

⁷ Mu yí máa zéeni le bín-tente búí b̄inia wi, 6̄ueé! Ba n̄pua búí lé bía wee l̄unka mí yilera, á wi 6a yèr̄emá a Krista bín-tente.

⁸ Awa! Ká a búí, táa warén wa bèere, táa wáyai tonkaro búí k̄h̄i 6ueé buera bín-tente búí na wi mí d̄n làa d̄io á warén buera n̄n mia, á wón 6̄nso à há d̄ankáa yí.

⁹ Wa bía mu, á ñ pá b̄inia wee bío mu: Hen ká a búí ló 6ueé buera bín-tente na wi mí d̄n làa d̄io mí tà bío, á 6̄nso à há d̄ankáa yí.

¹⁰ Awa! A mí so wee leéka le ñ wi à 6a n̄pua tà ñ bío lée, táa lé le Dónbeení? Lé 6a n̄pua á ñ so wi à ñ bío wé s̄i yi le? Ká mu lé á wé à ñ bío wé s̄i 6a n̄pua yi, se ñ lá máa wé Krista ton-sá.

Bío ó o Nuh̄so vonnáa o Poole wó là a tonkaro

¹¹ Wán z̄awa lè wán h̄nni, le ñ bío bío ká na mia: Le Dónbeení bín-tente na á ñ buera n̄n mia á yí ló n̄pue c̄n̄.

¹² A le mún yín̄n d̄è na á ñ yí n̄pue búí c̄n̄, táa d̄è na ó o búí k̄ránna làa mi. Le bín-tente na á ñ wee bue lé o Yeesu *Krista mí bèere lé yía zéenia le làa mi.

¹³ Mí yáá j̄á bío á ñ kuio lá cannáa 6a *zúífūwa lándá bèr̄o yi. I lá wee j̄iiní le Dónbeení n̄pomu s̄ánia làa s̄ob̄é, á wi à ñ 6ue mu j̄uhū.

¹⁴ Ba zúífūwa lándá bèr̄o á ñ lá henia bío po wa n̄nz̄awa na ká. A bío á wán maáwá b̄o henia á ñ lá wee là héer̄é á po 6a n̄pua na ká.

¹⁵ Ée ká le Dónbeení máhá f̄era léra mí b̄ar̄á mí d̄n ká ñ yáá d̄n̄ yí ton. Le s̄amu na le wó làa mí lé b̄n̄ bío yi á le vonnáa mi.

¹⁶ Le zéenia mí Za Yeesu bío làa mi, á inén 6̄n̄ b̄in̄ zéeni mu làa bía yí z̄u le Dónbeení. A ñ d̄ènia h̄n̄n̄ wá á ñ yí túara n̄pue yi làa bío á ñ wé.

¹⁷ I yáá yí van ho Zeruzal̄emu á yí vaá m̄n̄ mín làa bía wó a Yeesu tonkarowá ló mi, á ñ wá van ho Arabii k̄shū, á d̄n̄ b̄in̄ b̄inia 6uarar̄aa ho Damaasi lóhó yi.

¹⁸ L̄ulúio bío t̄n̄ b̄n̄ m̄n̄ á ñ wá van ho Zeruzal̄emu á vaá z̄una a Sefaasi, á wó há wizooni píru h̄onú b̄n̄ làa wo.

¹⁹ O Yeesu tonkarowá na ká ó o búí á ñ yí m̄n̄ ká yín̄n̄ o Nuh̄so 6̄n̄ za Zaaki.

²⁰ Le Dónbeení lé ñ seér̄aso, bío á ñ wee túa á à na mia ká yín̄n̄ sabéré.

²¹ Bũn mɔn á ĩ wà van ho Siirii lè ho Silisii kána yi.

²² Ɛé ká ho *Zudee kòhũ kèrètɛwa kuio màhá lá ðĩn yí mɔn mi.

²³ Bío 6a ná mí ðòn lé bío kà: «Yia lá wee níni wá sánia lé wón wáa wee bue le siidéro bio na ó o lá wí ò o búe níhũ».

²⁴ A 6a wee khòoní le Dónbeení 1 bio yi.

2

O Poole lè 6a tonkarowà na ká

¹ Lúlúio píru náa bũn mɔn á ñén là a Baanabaasi bò mín yòora ho Zeruzalɛmu. I mún fò a Tiite bóràa.

² I tà yòora ho Zeruzalɛmu, lé bio le Dónbeení zéenia mu làa mi le 1 wé mu. I yòò ðɔn, á 6a kèrètɛwa ya-ðíwá mí ðòn lé bía á ĩ zéenia le bín-tente na á ĩ wee bue na bía yínɔn 6a *zúífúwa yi bio non yi. Lé bio á ĩ lá yí wí á ho tonló na á ĩ sá kɦíina, làa hía á ĩ lá lan wee sá há làa na ká wán à wé ton-káamáa.

³ O Tiite lé o kɛɛski ní, à 6a yáá pá yí kɦkɦa wo yi le o bè ho *kúiiro landá yi.

⁴ Ká 6a búu na le mí lé wán zàwa à mu níhũ yí bon, á sà míten zon wa ðahũ, à loñ bio ó o Yeesu *Krista wó á wa wiráa waten, bèra a na 6a yèrémá wɛn wé lè ho landá wobáani.

⁵ Ɛé ká wa màhá yí tà yí nɔn mu ní 6a yi húuu, bèra a na à le bín-tente tũia poni kɛn bín mi bio yi.

⁶ Ba kèrètɛwa kuure ya-ðíwá (bio 6a karáa bio yí ciran mi, le Dónbeení yí máa hueeka núpua mín yi), 6a ya-ðíwá mu á yí kɦkɦa mi le 1 bini bè bio búu mu wán.

⁷ Ba yáá zũna le le bín-tente bue naló bía yínɔn 6a zúífúwa yi ðán tonló á le Dónbeení karáfáa mi làa bio le karáfáaraa ho o Piere yi le o bue le na 6a zúífúwa yi.

⁸ Mu bon, yia wó ó o Piere lé o Yeesu tonkaro 6a zúífúwa cɛn, lé wón mún wó á ĩ lé o Yeesu tonkaro bía yínɔn 6a zúífúwa cɛn.

⁹ O Zaaki, là a Piere là a Zán, bán na 6a wee lá lòn bòròbòròwa na 6uan 6a kèrètɛwa búenbúen kuure ðinia á zũna le lé le Dónbeení le mí sáamu á karáfáa ho tonló mu mi. Lé bũn nɔn á 6a dá mí níni ñén là a Baanabaasi yí á wa tɛenia mín yi, à zéeni le 6a tà wa bio, le 6a léé dà-kéni làa wɛn. A wa le warén ñ wa làa bía yínɔn 6a zúífúwa cɛn, ká 6arén 6ɛn ñ wa làa bía lé 6a zúífúwa cɛn.

¹⁰ Bío 6a cá wa cɛn séenia, lé á wa wé pa 6a kèrètɛwa kuure ní-khenia bío. A ĩ 6ɛn sòobáa ñten bũn wéroyi.

¹¹ Ká páahũ na ó o Piere 6uara ho Antiosi lóhó yi, á ĩ zéenia o wékhéro làa wo 6a búenbúen yio yi.

¹² Mu bon, páahũ na 6a núpua búu na là a Zaaki zú mín ðĩn yí 6uara, ká a Piere mu wee páani dí lè wán zàwa na yínɔn 6a *zúífúwa. Ká páahũ na á bán núpua so 6ueé ðɔn yi, ó o kɦú á yí máa dí làa ba, lé bio ó o zána 6a kèrètɛwa na wee hení 6a zúífúwa landá bio.

¹³ Wán zàwa kèrètɛwa na lé 6a zúífúwa mún zon o Piere mu bio yi. Hári o Baanabaasi 6a yáá pá cá dó mu yi.

¹⁴ Ɛé ká páahũ na á ĩ mɔn à 6a varáa yí téréna à héha lè ho tũia poni na le Dónbeení bín-tente le mu koráa, á ĩ bía làa wo wán zàwa búenbúen yio yi ká síi: «Ūnén na lé o zúífú à ũ wee 6ua ūten làa bía yínɔn 6a zúífúwa bio síi à ũ dia mu zúífumu, á dà à wé kaka à kɦkɦána wán zàwa na yínɔn 6a zúífúwa yi le 6a 6ua míten lè 6a zúífúwa bio síi?»

Bía le 6a zúífúwa làa bía yínɔn 6a kániló bio

¹⁵ Warén na lé 6a *zúífúwa tonnáa, wa yí mà yí dó bán bè-kora wérowá so na yínɔn 6a zúífúwa níi.

¹⁶ Ɛé ká wa màhá zú le mu yínɔn o *Mɔyíize landá bèró wee wé ò o núpue térénnáa le Dónbeení yahó, ká lé bio á ðánsó dó mí sli o Yeesu *Krista yi. Lé bũn nɔn á wa dóràa wa sía o Yeesu Krista mu yí á à wéráa 6a núpua na téréna bio wa dó wa sía wo yi bio yi, ká mu yínɔn bio wa bò ho landá yi.

¹⁷ Ká warén wí á wa téréni le Dónbeení yahó o Yeesu Krista pánká yi, à lé bũn tĩn bĩnia wee wé wɛn lè 6a bè-kora wérowá, se bũn so wee zéeni le o Krista wee sá na mu bè-kora yi le? Búeé dé!

¹⁸ Mu bon, hen ká 1 yèrémáa bò ho landá na á ĩ pá dia yi, se bũn wee zéeni le 1 síinia 1 níhũ ñten.

¹⁹ Ho landá bio ðáni yi, á ĩ ka lòn núpue na húrun. A lé horén landá mu níhũ mún wó mu. Bũn wó bèra a na à ĩ ðán kɛn le mukáni yi le Dónbeení bio yi. I ka lòn núpue na páania 6úaa ho *kúruwá wán là a Krista.

²⁰I mukáni wi bún bon, ká i wáa yí te íten, o Krista mí beere lé yia wi mií. Le mukáni na á i wi yi há laà na kà wán á i wi yi i sídéro o Krista yi bio yi, wón na wara mi, á tà non míten i bio yi.

²¹I yí dà máa pí le Dónbeení sáamu na le wó làa mi bio. Mu bon, hen ká mu lá lé o Mòyiize làndá lé hía wee wé ò o nùpue téréen le Dónbeení yahó, se o Krista húrun káamáa.

3

Ho Kalasiisa bónbúmu bio

¹Eee! Kalasii kòhúsa, mi so léé bónbúwá le? Yia khà mia vlinía léé wée? O *Krista na búaa ho *kùrùwá wán bio ñon zéenia làa mia wéréwéré.

²I ì túa mia làa bio dà-kéni: Bio mi yú le Dónbeení Hácírí so lé bio mi tíra ho làndá jii léé? Bùéé! Mu lé bio mi dó mi sía le Dónbeení bín-tente na mi já yi.

³Mi bónbúra vaá 60 bún yi le? Mi búakáa le le Dónbeení Hácírí, á lé há laà na kà wán á mi wí mi òn mi kùrú pánká wán le?

⁴Bio sá mia búenbúen so léé káamáa le? Bùéé! Mu yí dà máa wé káamáa.

⁵Mi wa loñ lon! Hen ká le Dónbeení wee na mí Hácírí wen, á wee wé ho yéréké biowa mi òhú á le so wé mu lé bio mi wee bè o *Mòyiize làndá yi léé, táá lé bio mi dó mi sía le bín-tente na mi já yi?

Le Dónbeení wee wé ò o nùpue téréen le yahó

⁶Bio ó o *Abarahaamu bio wóráa lé bio ká: «O dó mí síi le Dónbeení yi, lé bún non le cátió wo là a nùpue na téréenna le yahó.»*

⁷Awa, mi wáa zún bio ká: Bía dó mí sía le Dónbeení yi bán lé bía lé o Abarahaamu záwa.

⁸Mu fèra túara le Dónbeení bióni vūahú yi le bía yínón 6a *zúífúwa á le Dónbeení ì wé á 6a à téréen le yahó 6a sídéro le yi bio yi. Le bín-tente fèra túara a Abarahaamu dání yi á bía non wo yi: «Le Dónbeení á à òn únén wán á à wéráa mu bè-tentewá lè há sílwa búenbúen.»†

⁹Awa, á bía dó mí sía le Dónbeení yi á le è wé lè mu tentemu là a Abarahaamu mu bio síi.

¹⁰Mu bon, bía wi 6a bè ho làndá yi á kánínáa á há dánkáa á à yi. Mu túara le Dónbeení bióni vūahú yi ká síi: «Le o nùpue na yí máa bè bio túara ho làndá vūahú yi búenbúen fèé á tí jii à dánkání.»‡

¹¹Mu léé kénkén, nùpue yí dà máa téréen le Dónbeení yahó ho làndá na á bánso bò yi bio yi, lé bio mu túara le Dónbeení bióni vūahú yi le «yia téréenna le Dónbeení yahó bio á bánso dó mí síi le yi bio yi, wón á à kéñ le mukáni binbirí yi.»§

¹²Ho làndá bèró bio yí cèera le sídéro le Dónbeení yi. Ká yia mahá wee bè bio ho làndá hò henía yi á tí jii, wón yio á à wé lua ho pánká yi.

¹³Há dánkáa na lá ña wa ñúná yi ho làndá bio yi ó o *Krista fó bò míten wán wa lahó yi, á wa wi waten. Lé bio mu túara: «Le yia búaa le búeení wán à dánkání.»*

¹⁴Bún wó bèra a na á mu bè-tentewá na le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé lá a Abarahaamu á bènben dá bía yínón 6a zúífúwa 6a páaníló là a Krista bio yi, á wa yí le Dónbeení Hácírí na le dó mí jii le mí ì na, wa sídéro le yi bio yi.

Ho làndá lè le jii déro bio

¹⁵Wán záwa lè wán hínni, mi wa héha mu lè 6a nùpua bio. Mu bio na ó o nùpue le mí ì wé na ó o túara bára, ká mu héha lè ho kòhú làndá, á nùpue yí dà máa yèrémá mu.

¹⁶Lé ká síi le Dónbeení dó mí jii non o *Abarahaamu là a nonkání yi. A mu ñon lé o Abarahaamu làa yia nonkání can wo yi á bio le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé bio sá yi. Mu yí túara le: «Làa bía nonkání can wo yi», á wáa kéñ lè há boo. Mu túara le Dónbeení bióni vūahú yi le: «Yia nonkání can foñ», wón na lé o *Krista.

¹⁷Awa! A í wáa wee bio bio ká: Le Dónbeení bio na le le mí ì wé na le dó mí jii bio yi wó á ho làndá na 6uara há lúluó kháa-náa làa bóni làa píru le jii déro mu món yi dá máa khíní yi, táá máa yèrémá le.

¹⁸Mu bon, ká há káa wee yí le Dónbeení cón ho làndá bèró pánká yi, se há bio wáa yí ló bio le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé yi. A mu ñon lé bio le dó mí jii le mí ì wé á le òn wán wóráa mí sáamu là a Abarahaamu.

Ho làndá bèró bân ñuhú

¹⁹Awa, á léé webio non le Dónbeení bóráa ho làndá? Le hò ho bèra a na 6a nùpua wé zún mí wékheró fúaa ho páahú na á yia khii te o *Abarahaamu yi 6ueé ton. Lé orén bio yi

* 3:6 Mí loñ Bio ñuhú búeení vūahú (Genèse) 12.3 † 3:8 Mí loñ Bio ñuhú búeení vūahú (Genèse) 12.3 ‡ 3:10 Mí loñ Làndá bio zéeníló vūahú (Deutéronome) 27.26 § 3:11 Mí loñ Habakuuki vūahú 2.4 * 3:13 Mí loñ Làndá zéeníló vūahú (Deutéronome) 21.23

á le Dónbeenĩ dó mí jii. Le Dónbeenĩ tonkarowà na ho wáayi lé bĩa zéeniá ho lándá. Ká a nùpue ǒúí lé yia mu ðĩn wán wóráa.

²⁰ Ká mu lée nùpue nĩ-kéni le mí ì wé mí bío, se o màkóo máa kerĩ yia o ò ðĩn wán yi. A le Dónbeenĩ dén màhá lé lerén mí ðòn, á le dó mí jii nòn.

²¹ Awa! Bũn so wee zéeni le ho lándá làa bío le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé yí máa tà mín yi le? Bùéé, hen ká lándá ǒúí lá dà wee na le mukānĩ ǒa nùpua yi, á hón lándá so pānká yi, á ǒa lá dà à téréni le Dónbeenĩ yahó.

²² Ká le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yí á mu bía le mu bè-kohó pānká wi ho ðĩmĩjā nùpua ǒúenǒúen wán, bèra a na à bío le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì na bĩa sía dó le yi à bío sí ǒa yi ǒa síadéro o Yeesu Krista yi pānká yi.

Hā kĩa na le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì na wen

²³ Sāni à le síidéro o *Krista yi pāahũ dà, à wa ka lè wa wi ho kāsó yi ho lándá nĩ yi, á pānnāa ho pāahũ na le Dónbeenĩ ì wé á wa à zūĩ dén síidéro so.

²⁴ Ho lándá lé hĩa wó wa paro fūaa o Krista ǒuenlò, bèra a na à wa téréni le Dónbeenĩ yahó wa síadéro o Krista mu yi pānká yi.

²⁵ Hā làa na ká wán á le síidéro o Krista yi pāahũ ðōn, wa bío wāa bĩnĩa mía o paro mu nĩ yi.

²⁶ Mu bon, mi ǒúenǒúen lé le Dónbeenĩ zāwa mi síadéro o Krista yi bío yi.

²⁷ Minén ǒúenǒúen na ho *bátéémũ wó á mi pāanĩa lá a Krista á wāa ka lè mi zā a Krista mu.

²⁸ Hueekaró wāa mía ǒa *zúifūwa làa bĩa yínōĩ ǒa zúifūwa pāahũ. Hueekaró mía ǒa wobāanĩ làa bĩa wi míten pāahũ, hueekaró mía báawa làa háawa pāahũ, lé bío mi ǒúenǒúen lée dà-kéni mi pāanilò lá a Yeesu Krista bío yi.

²⁹ Ká mi bío sá a Krista yi, se mi wāa lé o *Abarahaamu mōnmānĩa. A hā kĩa na le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì na a yi á bío ò sí mia.

4

Mu wobāmu lè ho kerĩ míten bío

¹ Bío ká lé bío á ĩ wi à ĩ zéeni: Pāahũ na ó o kĩa ǒanso lé o háyónza yi, ó orén là a wobā-nĩ á hueekaró mía pāahũ, hāri bío mu bío ǒúenǒúen sá a yi mí cúee.

² Eε ká ǒa nùpua ǒúí lé bĩa màhá wee loĩ orén làa bío sá a yi yi, á parāa ho pāahũ na á ǒan maá bārā.

³ Pāahũ na warén mún hĩa ka lòn háyúwá, á wa lé ho ðĩmĩjā bĩowa wobāanĩ.

⁴ Ká ho pāahũ na le Dónbeenĩ bārā á ðōn, á le tonkaa mí za ó o ǒueé ton o háa yi. O ǒuan míten làa bío ó o *Moyiize lándá bōrāa mu.

⁵ O ǒuara ǒueé wó bèra a na à bĩa lá wee bè ho lándá yi kerĩ míten, á mún wó wen lè le Dónbeenĩ zāwa.

⁶ Mu bon, mi lé le Dónbeenĩ zāwa. Lé bũn nòn le dó mí Za Háciri wa sía yi, ðio wee wé á wa ðāĩ ve le pōnpōn le: «Abaa.» Mu kúará le: I Maá.

⁷ Awa, á fo wāa yínōĩ wobā-nĩ, fo lé le Dónbeenĩ za. A bío fo lé le za, á le kĩa na bío sá le zāwa yi, á le mún ñ na foñ.

O Poole yilera lūnkaa ho Kalasiisa bío yi

⁸ Bío mi yānkaa yí zū le Dónbeenĩ, á mi wee sá lòn wobāanĩ á na hā dofiina na yínōĩ le Dónbeenĩ yi.

⁹ Eε ká hā làa na ká wán á mi zū le Dónbeenĩ. Bío yāá here lé bío le zūna le mi bío sá mí yi. Awa! A mu wó kaka á mi bĩnĩa bō bũn bĩowa so na pānkáwá mía, á bío pūhũ mía yi? Mĩ wi mi bĩnĩ wé mu bĩowa mu wobāanĩ le?

¹⁰ Hā wizoonĩ ǒúí, lè hā plina ǒúí, lè hā pōnna ǒúí, lè hā lúlúio ǒúí á mi wee henĩ bío dà.

¹¹ I zāna à ho tonlò na á ĩ sá mi bío yi à wé kāmāa.

Le bin-tente zúkusa

¹² Wán zāwa lè wán hĩni, ĩ wee fio mu mi cōn, mi wé lè ĩ bío síi. Inén so yí wó ĩten lè mi bío síi le? Mĩ yí wó bío na yí se làa mi.

¹³ Mĩ zū le mu vāmú lé bío nòn á ĩ ðĩnnāa mi cōn á nĩn-yānĩ buerarāa le bin-tente nòn mia.

¹⁴ Mĩ lò bon ĩ vāmú bío yi. Mĩ lá dà à pĩ ĩ bío, ká mi yí wó mu. Mĩ ǒuan mi lòn Dónbeenĩ wáayi tonkaro. Mĩ yāá ǒuan mi lá a *Krista Yeesu bío.

¹⁵ Mĩ sí-wεε na fũ dén bío wó kaka? Mu bon, ĩ láa mu yi le ká mi lá dà à khūaa mi yío á à na mĩ, se mi wó mu.

¹⁶ Lé ho tūiá poni na á ĩ wee mĩ na mia bío yi á ĩ wórāa mi zúkuso le?

¹⁷ Ba nùpua mu here mi sá, ká hā yilera na màhá wi ǒa yi mi ðānĩ yi á yí se. Ba wi ǒa kheé mia làa mi ká ǒa wé á mi yērēmā henĩ ǒarén bío.

¹⁸ Ká a nùpue here mu bïo na se sã, se mu se. Ká a wee wé mu há p̀nna búenbúen yi, se mu se, ká mu yí wé páahú na á í wi làa mia mí dòn.

¹⁹ Í zàwa, í wíokaa lò wee be mi bïo yi lòn háa na wee te bïo síi, fúaa bïo mi lá a Krista ferenkóomu.

²⁰ Mu b̀ntfn lá à wé sí miã à í kerí mi n̄sání, à yèrèma í bioní bïoró à bïoráa làa mia. Lé bïo á í yilera yáara mi bïo yi.

O Akaare là a Sara bïo

²¹ Mi bïo lon! Minén na wi mi bè ho làndá yi, mi yí ná bïo ho bía le?

²² Mu bon, mu túara ho *làndá v̄uahú yi le «o *Abarahaamu yú 6a zàwa búaa ñun. O yà-kéní ó o yú là a Akaare na lé o wobá-hánii, ká yia so ó o yú là mín háa Sara.»*

²³ O za na ó o wobá-hánii ton, wón ton héhaa là 6a nùpua sía bïo. Ká a za na ó o yú là mín háa wón ton le Dónbeení ñii déro p̀nká yi.

²⁴ Bïo bía ká 6àn kúará binbirí wi: Ba háawa nùwá ñun mu bïo wee zéeni le páanii cúa-ñun na le Dónbeení b̀. Le nín-yání páanii b̀ ho páahú na le Dónbeení non ho làndá yi le Sinayii búee wán. Dén páanii so zàwa lé 6a wobáanii làa bïo ó o wobá-hínzoró Akaare zàwa lé 6a wobáanii bïo síi.

²⁵ O Akaare bïo wee zéeni ho Sinayii búee na wi ho Arabii k̄shú yi bïo. O bïo mún wee zéeni ho Zeruzalɛmu na há làa na ká wán bïo, hón na là mí zàwa lé 6a wobáanii.

²⁶ Ká ho Zeruzalɛmu na ho wáayi hón wi mítén. Lé horén lé wán nu.

²⁷ Mu bon! Bïo ká lé bïo túara le Dónbeení bioní v̄uahú yi:

«Únén na yí dà máa yí za,

wéé ũ síi.

Únén na yí zúna a za teró vía,

wé zèeka là le sí-wee.

Mu bon, o háa na 6a pá día

zàwa boo po a háa na 6àn báa wi.»†

²⁸ Minén wán zàwa là wán hínni, mi lé le Dónbeení ñii déro zàwa là a *Izaaki bïo síi.

²⁹ Ká ho fù là ho yahó ó o Abarahaamu za na ton héhaa là 6a nùpua sía bïo á wee beé yia ton le Dónbeení Hácirí p̀nká yi lò. Lé b̀n mu pá karáa há làa na ká wán.

³⁰ Eε ká léee webio túara le Dónbeení bioní v̄uahú yi? «Día le o wobá-hánii lén là mí za. Lé bïo ó o wobá-hánii za yí ko ò o leé há kía yi là a háa na wi mítén za.»‡

³¹ Awa, wán zàwa là wán hínni, wa yínón wobá-hánii zàwa, ká wa lé o háa na wi mítén zàwa.

5

O Krista wó á wa wi waten

¹ O *Krista léra wa ñuná bèra a na à wa kerí waten binbirí. Á mi cén ca v̄ínv̄ín. Mi yí bíni yí día mítén mu wobámu ñii yi.

² Inén Poole wee bïo le ká mi wee *kúio mitén, se o Krista bïo ñúhú wáa bíniá mia mí c̄n.

³ I wi à í pá bíni wíoka bïo mu na mia: Nùpue léee nùpue na bíniá kúio mitén ho *làndá bïo yi ko ò o bè ho làndá mu búenbúen yi à tíí ñii.

⁴ Minén na wi à le Dónbeení wé mia là 6a ní-térénna ho làndá na mi wee bè yi bïo yi, mi là a Krista fáara mín yi. Mu sáamu na ó o wó làa mia á mi v̄íníá.

⁵ Ká warén bán wee lóoni le Dónbeení Hácirí p̀nká yi bïo wa à térén le yahó wa síadéro le yi bïo yi.

⁶ Mu bon, bía páania là a Krista c̄n, á bïo here yínón à ù kúii táá à ù yí kúii. Ká bïo here lé ù sídéro le Dónbeení yi na wee mi le waminí wára na fo wee wé yi.

⁷ Minén na lá wee va là mí yahó sese, lé o yén hò mia le mi yí bíni yí bè ho túiá poni yi?

⁸ Bïo hò mia ká yí ló le Dónbeení na von mia yi.

⁹ Mu ká le ña-ft-za d̄ɛɛ na ká le dó mu d̄mu yi k̄han à mu búenbúen lé.

¹⁰ Eε ká í láa mia, á dó í síi o Nùhúso yi le bïo mi wee leéka máa kerí mí dòn là Inén bè-leékanií. Ká yia máhá kúaa mia mín yi hári ò o kerí kaka, ó o ñúhú á à sí.

¹¹ Wán zàwa là wán hínni, ká Inén lá bíniá wee kárán 6a nùpua le ho *kúiiro léee bïo na ko, á léee webio non á 6a fn lá wé è ñiiníáa í sánía? Mu bon, ká í lá wee wé b̄n, se o Krista húmú ho *kùrúwá wán bïo lá máa kánká 6a nùpua.

¹² Awa! Le bía wee kúee mia mín yi wáa búe mí bámu ñúhú kènkèrèkè le wa lon!

Mi wé día le le Dónbeení Hácirí dí mi yahó

* 4:22 Mi lon Bïo ñúhú búeení v̄uahú (Genèse) 16.15; 21.2 † 4:27 Mi lon Ezayii v̄uahú 54.1 ‡ 4:30 Mi lon Bïo ñúhú búeení v̄uahú (Genèse) 21.10

¹³ Wàn zàwa lè wàn hínni, le Dónbeení von mia à mi keri miten, ɛɛ ká mi máhá yí bè bñn yi à wé wéráa bío mí sía wee vá yi na yí se. Mi wé sá na mín yi lè le waminí.

¹⁴ Mu bon, o *Moyiize lándá búenbúen jii tun le bíoní na ká yi: «Wañ mí ninza làa bío á ünén ũ bæere waráa ũten bío sli.»*

¹⁵ Ɛɛ ká mi wee bóoníka mín yi, á wee fi mín yi, à mi zúr mu le lé minén mi bæere wee yáa mín.

¹⁶ I wáa à bío bío ká à na mia: Mi día le le Dónbeení Hácírí dí mí bío búenbúen yahó. Lé bñn ñ na ká mi máa bè bío mí sía wee vá yi na yí se yi.

¹⁷ Bío há sánia sli wee vá yi na yí se lè le Dónbeení Hácírí wee fi. A le Dónbeení Hácírí mún yí máa tà bío ó o núpue sli wee vá yi. Mu mí bío jùn yí máa tà mín yi. Lé bñn ñon á mí yí dá máa wé bío mí le mí ì wé.

¹⁸ Ká mi wee día à le Dónbeení Hácírí dí mí yahó, se mi bío wáa mia ho lándá níi yi.

¹⁹ Bío wa sía wee vá yi na yí se á wee mí wéréwéré. Mu lé ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí sífwa, lè há ñyi-wára.

²⁰ Há wáa háló, lè mu nín-símú wéro. Ho jinimínló, há fio lè le yandee. Le sí-khúaaré, ho penka làa mín, ho máa jí mín yi à sanká mín lè há kuio.

²¹ Há yío na wee lé mí ninzáwa bío, ho ja-junló, ho dándínló, lè mu bán síiwá. Bío á ñ bía ñon mia lè ho yahó, lé bñn á ñ pá wíokaa wee bío ò na mia: Bía wee wé h́n wára so búenbúen lahó mia le Dónbeení béení díiní.

²² Bío le Dónbeení Hácírí wee wé à mu keri o núpue yi lé bío ká: Mu lé le waminí, le sí-wɛɛ, ho héerá, le yi jiló, le hii wéro, le sí na se, le sídéro le Dónbeení yi,

²³ Ho wayíró, ho dár miten ɓua yi. Bñn bíowa so búenbúen á ho lándá yí pá bío.

²⁴ Bía bío sá a *Krista yi bán ka lè ɓa ɓúaa bío ɓa sía wee vá yi lè mí sífwa na yí se ho *kúrúwá wán.

²⁵ Bío le Dónbeení Hácírí ñon á wa yío wi luaráa, à mi le wa día waten à le Hácírí mu dí wa bío búenbúen yahó.

²⁶ Mí yí le wa wé yòoní waten, à wé yí cà há bíoní làa mín, à yío wé yí lé mín bíowa.

6

Mi wé tà séení mín

¹ Wàn zàwa lè wàn hínni, ká a ɓúí mi zù yi ò o wee wé mu bío na yí se, à minén na le Dónbeení Hácírí dú yahó à bàrà a ho wá-tente wán. Ɛɛ ká mi máhá wayí miten à wéráa mu. Ká minén na wee wé mu cén pa miten bío, à yí día à minén mi bæere bíni wé mu bè-kora.

² Mí wé séení mín à láráa mín jùn-séro. Ká mi wee wé ká, à mí ì bè o *Krista lándá yí á à tíí jii.

³ Ká a ɓúí wee leéka le minén bío jùhú wí ò o yáá yínón dɛɛ, se o wee khá miten.

⁴ Le mi ñ-kéní kéní wíoka loñ bío minén mi bæere wee ɓua lè mítén, á mí ì mí bío mí dá à wéé mí sía bío yi miten dání yi, ká mí máa téé miten là a ɓúí.

⁵ Mu bon, mí lè mí ñ-kéní kéní wára na mí wee wé bío ciran mia.

⁶ Le yía ɓa wee káran lè le Dónbeení bíoní wé lén bío ó o wee yí búenbúen ɓúí à há làa yia wee káran wo.

⁷ Mí yí khá miten. Le Dónbeení yí máa zuañ yi. Bío ó o núpue dù lé bñn ó o ò lá.

⁸ Yía wee dí bío sí há sánia yi wón bío khii yáa. Ká yía wee dí bío sí le Dónbeení Hácírí yi, ó ò yí le mukáni na máa vé.

⁹ Mí yí le wa téé wa bàra mu bè-tentewá wéro yi. Mu bon, ká wa yí khú mu wéro yi, á wa khii lá bío wa dù ho páahú na mu ko yi.

¹⁰ Lé bñn te mu á páahú léé páahú na wa yú mu bán níi yi, à mí wa wé wé mu bè-tentewá lè ɓa núpua búenbúen, s̀nkú bía dó mí sía le Dónbeení yi lè warén bío.

Mónén t̀enii

¹¹ Mí loñ ho túaró na ká ɓúaaakaró. Lé ínén lè ñ nín-bia wee túa bío ká á à na mia.

¹² Bía wee kíká mia à mí *kúio miten, bán núpua so wí ɓa zéení miten à ɓa mi. Bío ɓa wee cà lé bío ɓa à wé ká ɓa núpua máa beé ɓa lò o *Krista *kúrúwá bío yi.

¹³ Ba núpua mu wee hení ho *kúiiro bío ká ɓarén mí bæere yí máa bè ho lándá yi. Ká ɓa máhá wí à mí mún kúio à ɓarén khòoní miten bío yi.

¹⁴ Inén máa khòoní íten bío ɓúí bío yi ká yínón wa Nùhúso Yeesu Krista kúrúwá bío yi. O Yeesu húmú ho kúrúwá wán bío yi, á ho dímjá ka lòn dɛɛ na húrun ínén cón. A ho dímjá bío dání yí á ñ mún ka lè ñ húrun.

¹⁵ Mu bon, fo kúio loo táá fo yí kúio loo, bñn yínón bío na here. Bío here lé bío le Dónbeení bínia wó wɛn lè ɓa ñi-fla.

* 5:14 Mí loñ Levii núwá vtahd (Lévítique) 19:18

¹⁶ Le b̄ia 6́úen6́úen na à bè ho kàránlò na á ĩ non 6a yi yi à le Dónbeenĩ wé lè mí h́éerà, à z̄urí 6a m̀akári, à le m̀un wé mu lè mí n̄ipomu 6́úen6́úen.

¹⁷ Le b̄io kà wán ò o 6́ui ẃaa yí b̄iní yí seé mi. Lé b̄io ó o Krista b̄io yi á h́ã f̄ãani wi ĩ wán.

¹⁸ Wán z̄awa lè wán h̄inni, le wa N̄uh̄uso Yeesu Krista wé mu bè-tentewà l̄aa mia.
*Amiina!

Ho vūahū na ó o Poole túara nɔn ho Efɛze kèrètíɛwa kuure yi

Vūahū túaró nūhū

O Poole lé yia túara ho vūahū na ká. Ho Efɛze lé ho Azii kōhū ló-beení lé bñn te bío ó o nɔnnáa ho vūahū mu 6a kèrètíɛwa kuure na bñn làa bia ká 6úen6úen yi. O Poole kará ho Efɛze yi yú há lúlúio bío tñn (Bè-wénia 19.1-20.1). Lé bñn mɔn ó o túararáa ho vūahū mu ká a wi ho kàsó yi (3.1; 4.1).

Ho vūahū mu yi ó o Poole dó le Dónbeení bārāká, ò o zéenia bío le hueekaarāa mí nìpomu, á sèrarāa 6a bè-kora díá o Yeesu húmú ho *kùrùwá wán pánká (1-3).

Bñn mɔn, ó o Poole wee fan à bia 6úen6úen na dó mí sía o Yeesu yi à wé dārì 6ua mítén làa bío le Dónbeení le mu korāa (4-6).

Bío le Dónbeení nìpomu wórāa le dà-kéní ó o Poole zéenia làa biowa bío tñn:

1. O le mu ka lòn nùpue sánia, ó o Yeesu lé há nūhū (1.23).
2. O le mu ka lòn zii mɔnkuúio, ó o Yeesu lé le huee na 6uan ho soró dñnia (2.20-22).
3. O le mu ka lòn háa, ó o Yeesu lé o háa 6àn báa (5.21-33).

Le tɛnñi

¹ Mu lé Ìnén Poole, yia le Dónbeení lé mí sii bío á wó á ì lé o Yeesu *Krista tonkaro, lé mi wee túa ho vūahū na ká. I wee tɛnñi minén na bío sá le Dónbeení yi [ho Efɛze lóhó yi], á páania là a Yeesu Krista, á siadéro wo yi fárá tñna.

² Le wán Maá Dónbeení, là a Nūhúso Yeesu Krista à wé mu sáamu làa mia, à na ho héerá mia.

Le Dónbeení sáamu na le wó làa wɛn bío

³ Mi wa khòoni le Dónbeení, dío lé wa Nūhúso Yeesu *Krista 6àn Dónbeení là 6àn Maá. Le wó á le Hácírí bè-tentewá là mí síiwá na wee lé le cñn á wi wɛn wa páaníló là a Krista bío yi.

⁴ Mu bon. Le Dónbeení fèra hueekaa wɛn à wa páani là a Krista ká bío 6úii dñn yí léra. Le wó bñn à wa wé 6a nùpua na wee ce le yahó, à wékhe bío yí mí lɛé yi. Bío le Dónbeení wara wɛn,

⁵ á le fèra le mí ì dñn o Yeesu Krista wán á à wérāa wɛn là mí zàwa binbirí. Bñn lé bío le síi vá yi le mí ì wé.

⁶ A wa wáa ko wa wé khòoni le Dónbeení le sáamu beení bío yi. Bñn sáamu beení so le wó làa wɛn bío le Za na le wa làa sòobɛ wó bío yi.

⁷ Bío wa páania là a Krista, wón na kúaará mí cāni húrunnāa wa bío yi, á le Dónbeení kánia wɛn á séra wa bè-kora díá. Bñn lé le sáamu na jii mia,

⁸ bío le wó á wa yú yóo puunía. Le Dónbeení là mí bè-zúrìminí na jii tun

⁹ á wó á wa dárna zūna bío le síi vá yi le mí ì wé na lá sá yi, bío le fèra le mí ì dñn o Krista wán á à wé.

¹⁰ Bñn lé á bío ho wáayi làa bío ho tá wán 6úen6úen à le vá kúee mín wán ho páahū na le le mu ko yi o nūhúso ní-kéní tá, wón na lé o Krista.

¹¹ Bío wa páania là a Krista á le Dónbeení hueeka wɛn à wa bío sí le yi. Le wó mu lé bío le fèra le mí ì wé mu. A bío le le mí ì wé 6úen6úen á le wee wé làa bío le síi vá yi.

¹² A warén na nín-yání dó wa sía o Krista bío yi wee lòoni á wáa ko wa wé khòoni le le cùkú beení bío yi.

¹³ Minén mún páania là a Krista. Mí ná le bín-tente na lé ho tūiá poni na wee káni mia á dó mí sía o Krista yi. Bío mí páania làa wo, á le Dónbeení nɔn mí Hácírí mia, dío á le dó mí jii le mí ì na. Dén Hácírí so lé le Dónbeení fìiminí na bò mí wán.

¹⁴ Bío le Dónbeení fèra nɔn dén Hácírí so wɛn, á wa wáa dà á zúrì le. Le mún ñ na há kía na le dó mí jii le mí ì na wɛn. Hón kía so á wa à yí páahū na á le khií tíi warén 6úen6úen na bío sá le yi káníló jii. A wa wáa ko wa wé khòoni le Dónbeení le cùkú beení bío yi.

O Poole fìoró na ó o wó bío

¹⁵ Lé bñn nɔn á bío á Ìnén ná bío mí dórāa mí sía o Nūhúso Yeesu yi bío, làa bío mí warāa bia 6úen6úen na bío sá le Dónbeení yi bío,

¹⁶ á ì wee dé le Dónbeení bārāká fɛɛ mi bío yi, á wee fìo mi bío yi.

¹⁷ I wee fìo wa Nūhúso Yeesu *Krista 6àn Dónbeení yi, dío lé wán Maá cùkúso, le le na mu bío zúrìlò pánká mia, à wé zéeni mu bío làa mia mí Hácírí pánká yi, bèra a na à mí wíoka zúrì le sese.

¹⁸ Le le hén mi hácírí à bío mi dó mi sía wee lònóí na le von mia bío yi à mi dàí zúrí. A mi mún dàí zúrí le Dónbeení kía na semu ɓàn síi mia bío, hía á bía bío sá le yi níni wi yi.

¹⁹ A mi mún dàí zúrí le Dónbeení pánká beení na ɓàn síi mia bío, hía le wee séení lè warén na dó wa sía le yi. Hón pánká beení so lé hía

²⁰ ó o vèenía là a Krista á yòó bàrá mí nín-tíání ho wáayi.

²¹ Le Dónbeení yónia a Krista ká síi há pánkáwá lè mí sííwá búenbúen jùhú wán, o yèni po há pánkáwá búenbúen yènnáa, hía há làa na kà wán làa hía wi lè ho món.

²² Le Dónbeení bàrá a Krista mu bío búenbúen jùhú wán, á wón na wi mu bío búenbúen jùhú wán á le wó lè 6a kèrétíewa búenbúen kuure jùhúso.

²³ Dén kuure so lé o sánia, ó o Krista mu mí kuure wi yi jii sù, ó o mún sú há làa búenbúen.

2

Le Dónbeení sáamu na kánia wen bío

¹ Minén wékhewa lè mi bè-kora na mi lá wee wé bío yi, á mi lá lé 6a nùpua na húrun mu húmú binbirí le Dónbeení cón.

² Mi lá wee ɓua miten lè ho ðmíjása na yí zú le Dónbeení bío síi, á wee wé 6a cínáwa jùhúso síi bío. Ba cínáwa jùhúso mu lé yía wee wíoka víníi bía pá le Dónbeení síi bío wéró.

³ Warén búenbúen mún lá ka lè 6a bío, á wee wé bío wa sía wee vá yi na yí se. Wa lá wee wé bío yi se na sí wa sánia lè wa yilera yi. Lé bñn nòn á le Dónbeení mún lá ko le síini warén júná làa bía ká bío.

⁴ Ee ká le Dónbeení makári ɓentín jii mia. Bío á le wa wen dàkhíina,

⁵ lé bñn te bío le nonnáa le mukáni binbirí wen wa páaníló là a *Krista bío yi, hàrí ká wa lá lé 6a nùpua na húrun mu húmú binbirí wa bè-kora bío yi. Mu bon. Lé le Dónbeení sáamu kánia mia.

⁶ A wa páaníló là a Yeesu Krista bío yi á le mún páania vèenía wen làa wo, á yòó bàrá ho wáayi.

⁷ Le Dónbeení wó mu tentemu làa wen wa páaníló là a Yeesu Krista bío yi, bèra à na à le sáamu na jii mia à le zéení lè 6a nùpua búenbúen ho yíró na lua yi.

⁸ Mu bon, mu lé le Dónbeení lè mí sáamu nòn mi kánianáa mí sáadéro le yi bío yi. Ho káníló mu bío yí ló mia, mu lé le Dónbeení wó mu làa mia làa káamáa.

⁹ Ho káníló mu bío yáá pá yí ló mi wára yi, ó o búí wáa yí ko ò o yóní miten mu bío yi.

¹⁰ Mu bon. Le Dónbeení lé ðio má wen, á nòn le mukáni binbirí wen wa páaníló là a Yeesu Krista bío yi, bèra a na à wa wé wé há wén-tentewá, hía le fèra bò le wa wé wé.

Ba zúífúwa làa bía yínón 6a zúífúwa wó le dà-kéni

¹¹ Minén na yínón 6a *zúífúwa, mi bñn leéka bío mi lá karáa bío. Ba zúífúwa le mí lé le Dónbeení nípomu bío 6a kúiora bío yi. A 6a jina mia lé bío mi yí kúiora lè 6a bío síi.

¹² Ho páahú mu yi, ká mi yí zú a Krista. Mi lá yí dà máa mí máa dé o *Isirayeele nípomu jii, bñn na le Dónbeení léra á mu bío sá le yi. Le Dónbeení páanii na le bò làa bío le dó mí jii le mí lè wé á mi níi lá mia yi. Mi lá ɓuan miten ho ðmíjáyá yi ká bío mi dó mi sía wee lònóí lá mia, mi lá yí zú le Dónbeení.

¹³ Ee ká há làa na kà wán, mi páaníló là a Yeesu *Krista bío yi, á minén na lá khèra le Dónbeení yi á wáa vá ɓueé ɓó le yi, o Krista na kúará mí cáni húrunnáa mi bío yi pánká yi.

¹⁴ Mu bon. O Krista mu miten lé yía dó ho héerá wa páahú. Há jinnmia na lá wi 6a zúífúwa làa bía yínón 6a zúífúwa páahú lòn soró, ó o ɓueé fù léra mí húmú pánká yi, á wó 6a lè mu nípomu dà-kéni.

¹⁵ Ba zúífúwa làndá làa bío 6a bò henía búenbúen ó o ɓueé ɓó jùhú, bèra a na à 6a wé le kuure dà-fñle 6a páaníló làa wo bío yi. Lé bñn ó o wó á dóráa ho héerá 6a páahú.

¹⁶ O Krista mu wó á há jinnmia na lá wi ɓarén mín yi páahú á wáa wó. O wó á 6a lè le kuure dà-kéni, á wó á 6a bñnia sí lè le Dónbeení o húmú ho *kùrúwá wán pánká yi.

¹⁷ O Krista mu ɓueé buera ho héerá bín-tente á nòn minén na lá khèra lè le Dónbeení yi, lè warén na ɓó le yi.

¹⁸ Mu bon, lé o Krista mu bío yi á wa búenbúen dà à ðñnnáa wán Maá Dónbeení yahó, le Dónbeení Hácírí dà-kéni na wa yú pánká yi.

¹⁹ Awa, á minén na yínón 6a zúífúwa, mi wáa yínón ní-hání na bío yí sá le Dónbeení nípomu yi, mi wáa wee mí dé le Dónbeení nípomu jii, mi lé le Dónbeení zii nùpua.

²⁰ Mi ka lòn zii na 6a wee so ɓàn mónkúio. Ba tonkarowá lè 6a jii-cúa fèerowá ka lòn zii jùhú. Ká a Yeesu Krista mí ɓeere ka lòn huee na ɓuan ho soró ðñnia.

²¹ Lé wa páaníló làa wo bío yi á wa ɓuannáa mín yi sese lòn zii mónkúio, á soni wee yòó, á wé le zii na bío sá a Nùhúso yi.

²² Lé mí páaníló là a Krista bío yi á minén mún làa bía ká ɓuannáa mín yi lòn zii mónkúio, á wé le zii na le Dónbeení wi yi lè mí Hácírí.

3

Ho tonló na le Dónbeení kàráfáa o Poole yi

¹ Lé bñn te bño á ñnén Poole wee fio le Dónbeení yi mi bño yi. Ba dó mi ho kàsó yi lé bño á ñ Yeesu *Krista ton-sá minén na yínóní 6a *zuífúwa bño yi.

² Ho tonló na le Dónbeení kàráfáa mií lè mí sáamu mi bño yi á mi ná bño kénkén.

³ Le Dónbeení zéenia mu bño na lá sà yi làa mi, bño á ñ tũara dání yi ñinú.

⁴ Mí kàráanna ho, á mí ñ mi bño á ñ zúnáa mu bño na lá sà yi o Krista dání yi bño.

⁵ Mu bño mu á le yí fèra yí zéenia lè 6a núpua na háání làa bño á le zéeniaána mu há làa na kà wán lè warén na lé le tonkarowá, lè le ñi-cúa fèerowá, mí Hácírí pánká yi.

⁶ Mu bño mu lé bño ká: Bía yínóní 6a zuífúwa páaníló là a Yeesu Krista bño yi, á 6a wáa kèera há kía yi làa bía lé 6a zuífúwa, 6a lé le kuure dà-kéní làa ba, á mu bè-tentewá na le Dónbeení dó mi ñii lè mí ñ wé è na mí ñipomu yi á 6a níni mún wi yi. Bñn dà wee wé le bín-tente pánká yi.

⁷ Lé dén bín-tente so á ñ wee bue lé bño le Dónbeení lè mí sáamu á nòn ho tonló mu mií á ñ wee sá lè lerén mí bæere pánká.

⁸ Bía bño sá le yi búenbúen ñahú ñnén lé yía bño ñúhú mia po 6a. Èé ká le Dónbeení lè mí sáamu máhá pá nòn ho tonló mu mií le ñ bue o Krista bè-tentewá na ñii mia bño á na bía yínóní 6a zuífúwa yi.

⁹ A le mún nòn ho tonló mií à bño le le mí ñ wé na lá sà yi wéró á ñ zéeni bño wéréwéré na 6a núpua yi. Le Dónbeení, ñio léra mu bño búenbúen, á lá sà mu yi háání.

¹⁰ Mu wó bèra a na à ho wáyí pánkáwá wáa zún le bè-zúfminí lè mí síwá bño, 6a kèrèfèwa búenbúen kuure pánká yi.

¹¹ Bñn á le Dónbeení fèra le mí ñ wé ká bño búí ññ yí léra, lé bñn le wáa tíra ñii wa Núhúso Yeesu Krista yi.

¹² Wa páaníló làa wo lè wa ñadéro wo yi bño yi, lé bñn nòn á wa dà wee ñnnáa le Dónbeení yahó ká záníi mia wén.

¹³ Lé bñn te bño á ñ ñ floráa mia à le lònbee lè mí síwá na á ñ wee lá mi bño yi à mi yí téé mi bàra bño yi. Le lònbee mu wee zéeni le mí bño ñúhú wi binbirí.

Le wamini binbirí na ó o Krista zéenia

¹⁴ Lé bñn te bño á ñ wee fàrá ñ nònkóñúná wán wán Maá Dónbeení yahó à fio,

¹⁵ dén na lé há zì-ñúná na ho wáyí làa háa ho tá wán búenbúen 6àn Maá.

¹⁶ I wee fio lerén na semu 6àn síi mia yi, le le Hácírí dé ho pánká mia

¹⁷ à mi ñadéro o *Krista yi bño yi, ò o kerí làa mia fèé. I wee fio le mi warí le Dónbeení, à minén mún warí mín. Ká mi wee wé bñn, á mi ñ kerí lòn vñdèé na naní zon ho tá yi, táá lòn zì na ñúhú fàrá se.

¹⁸ Bñn lé bño á à na á minén làa bía bño sá le Dónbeení yi búenbúen á à zúrnáa le o Krista 6èntñn wa wén làa sóobéé.

¹⁹ A bño ó o Krista wa làa wén á mi ñ zúní, hàrí ká núpue yí dà máa zúní mu máa véeni. Lé bñn ñ na ká mi ñ kerí làa bño le Dónbeení le mi kerínaa búenbúen.

²⁰ Le Dónbeení dà mu bño búenbúen. Bño wa dà à fio le cñn, hàrí bño wa yáa wee leéka, bñn búenbúen á le bè-wénia wee puuní yi lè le pánká na le wee séeni làa wén.

²¹ A mi wáa wa khòoní le Dónbeení bño le wee ññ 6a kèrèfèwa búenbúen kuure là a Yeesu Krista wán à wé bño yi. Mi wa khòoní le fèé há lúluo na ñii mia yi. *Amiina!

4

Wa lé le dà-kéní

¹ A bño á ñnén Poole na wi ho kàsó yi o Núhúso tonló na á ñ wee sá bño yi wáa wee cà mi cñn làa sóobéé lé bño ká: Minén na le Dónbeení von, mi 6ua miten làa bño mu koráa.

² Mí wé liini miten à wé wayí, à wé ñí mi yiwa. Mí wé hí mi sía mín biowa yi bño mi wa mín bño yi.

³ Le Dónbeení Hácírí wó mia lè le dà-kéní, á mi bánbá à ho hèerá kerí mi páahú, à mi wé le dà-kéní fèéé.

⁴ Wa léé dà-kéní làa bño á há sánia léé dà-kéninaa, á le Dónbeení Hácírí dà-kéní lé ñio á wa búenbúen yú, á bño wa búenbúen mún dó wa sía wee lòní léé dà-kéní, bño le Dónbeení dó mi ñii lè mí ñ na wén páahú na le von wén yi.

⁵ Wa Núhúso léé ñi-kéní, á mu bño na wa tá yi léé dà-kéní, á ho *bátèèmu na wa yú mún léé dà-kéní.

⁶ Le Dónbeení léé dà-kéní á lé wa búenbúen Maá. Le wi wa búenbúen ñúhú wán, le wee ññ wa búenbúen wán à wéráa bño le le mí ñ wé, le wi wa búenbúen yi.

⁷Ɛε ká le Dónbeení máhã hõn wa nĩ-kéní kéní lè mu biowa wéró pánká làa bio ó o *Krista le mu koráa.

⁸Bío ká lé bio túara le Dónbeení bíoní vūahũ yi:

«O wíikaa mí zúkúsa na ó o dàrina
á khèra yòoraráa.

O ñon mí bè-hãnia 6a nùpua yi.»*

⁹Bío 6a wee bio le «o yòora», bũn kúará lée webio? Bũn wee zéení le sãni ò o yòo, ó o lion ho tá wán vó.

¹⁰O orén mu na lion làa bũn bio, lé orén nĩ-kéní mu lé yia pá bĩnia yòora ho wáayi ñun-taahũ á tíraráa mu bio búenbúen ñii.

¹¹Lé orén hõn 6a nùpua lè mu biowa wéró pánká: Ba búí ó o wó lè mí tonkarowá, 6a búí ó o wó á 6a wee fεε le Dónbeení ñi-cúa, 6a búí ó o wó á 6a wee bue le Dónbeení bín-tente. Ba búí ó o wó á 6a wee pa le Dónbeení ñipomu bio á káran 6a.

¹²O ñon bũn biowa so wéró pánká á bán nùpua so wé dàñ séení bía bio sá le Dónbeení yi á 6a dàñ sá nanáa le yi, bèra a na á 6a kèrètɛwa búenbúen kuure na lé o *Krista sãnia á pánká wé dé wán.

¹³Lé bũn ñ na á wa sɔadéro le Dónbeení Za yi là a zúrilo á à wé wen lè le dà-kéní, á wé 6a kèrètɛwa na dõn vó, là a Krista na á bio búí yi fòora yi bio sii.

¹⁴Ká mu wó ká, á wa wáa máa bĩnĩ máa kerĩ lòn háyonzawa na kháro yí do, lòn woohũ na ho pinpiró lè mu ñumu yãnbónló wee héε yèrémáka. Nĩ-khãwa máa bĩnĩ máa vĩnĩ wen máa yi lè mí káranló.

¹⁵Ká wa wee mí ho túiá na mín yi bio wa wa mín bio yi, á wa kerĩló là a Krista bio sii wé dé wán ká mu wá, wón na lé ho ñúhũ.

¹⁶Lé orén wee wé ò o ñipomu wé le dà-kéní, làa bio ó o nùpue sãnia bio ceékaaráa mín yi wó a nùpue bio sii. Ká a nùpue sãnia biowa lè mí dà-kéní kéní wee sá mí tonló làa bio mu koráa, á hã dá wé se. Lé ká sii 6a kèrètɛwa búenbúen kuure bio karáa. Ká 6a lè mí nĩ-kéní kéní wa mín, á wee sá mí tonni làa bio mu koráa, à le kuure mu dá wé se.

Le mukõn-ñinle na 6a kèrètɛwa yú bio

¹⁷Awa, á bio ká lè bio á ñ ñ hení ñ na mia wa ñúhũso yèni yi: Mi wáa yi bĩnĩ yi 6ua miten làa bía yi zú le Dónbeení bio sii. Ba wee bè mí yilera mu bè-káamáa wán.

¹⁸Ba yi zú dεε le Dónbeení bio dãnĩ yi. Le mukãní binbirĩ na wee lé le Dónbeení cõn á 6a nĩ mia yi. Lé bio 6a tun mí yiwa, á le Dónbeení bio dãnĩ yi á 6a mún yi zú harĩ dεε.

¹⁹Ba yi zú ñyio. Mu koomu lè mí síiwá á 6a wee wé ká 6a wá, mu ñii flinĩ mia.

²⁰Ká páahũ na minén tà a *Krista bio yi, á yĩnõn làa bũn sii á 6a le mí 6ua lè miten.

²¹Bio bio ciran wo búenbúen á minén ñá kénkén, á mí páaníló làa wo bio yi á 6a mún káranna mia là a Yeesu Krista mu túiá poni.

²²Bũn wee zéení le mi ko mi día bio mi fù wee 6ua lè miten ká mí yĩnõn 6a kèrètɛwa. Bũn páahũ ká bio 6a nùpua sía wee vá yi na wee vĩnĩ 6a á wee yáa mia.

²³Mi día le le Dónbeení yèrémá mia á mí yilera wé hã bè-fla.

²⁴Mi yèrémá wé 6a nĩ-fla. Le Dónbeení wó mia lè 6a nĩ-fla á mí ñonmín làa de. A mí wáa 6ua miten héha làa bũn, á wé 6a nùpua na térénna á wee ce le Dónbeení yahó làa bio le túiá poni bòráa mu.

²⁵Awa, á mí wáa khĩ há sabioní fúaaló yi. Mi wé mí ho túiá na mín yi, lé bio wa lé há sãnia dà-kéní.

²⁶Ká mí sía wé cá á mí yi wé bè-kora. Mi wé yi día le le wii tè ká mí sía pá wee cĩ.

²⁷Mi yi día le o *Satãni yi pánká mí wán.

²⁸Yia lá lée kãno á ñanso yi bĩnĩ yi ñuaa bio. Ñanso wé sá ó ò yi mu bio á á ñiánáa mí màkóo, á mún ñ séenínáa 6a nĩ-khenia.

²⁹Mi wé yi mí bín-kora na mín yi. Há bín-tentewá na dà á hení 6a nùpua sía ho páahũ na mu ko yi lé hã mi wé bio bèra a na á bía wee ñi hã á há wé séení.

³⁰A le Dónbeení Hácirĩ na le ñon mia á mí yi véení yi. Dén Hácirĩ so lé le Dónbeení flimĩnĩ na bò mí wán, á zéení le mí bio sá le yi, á pan ho páahũ na le khĩ tí mí kãníló ñii.

³¹Bio 6a wó làa mia ká mu yi se, á mí yi 6ua mí yiwa yi. Mi wé yi cĩ mí sía mín wán. Mi wé yi zú làa mín, mí wé yi làa mín. Mi día mu sũnsũmámu lè mí síiwá.

³²Mi wé wé mu tentemu làa mín, á zúrĩ mín màkárĩ. Mi wé sèn día na mín yi làa bio le Dónbeení ñin o *Krista wán á séra día ñannáa mia.

5

¹A bio mi lé le Dónbeení zãwa na le wa làa sòobéε, á mí cén wé wé lè le bio sii.

* 4:8 Mi lorĩ Lení vūahũ (Psaumes) 68:19

² Mi le le waminí wé mi mi wára búenbúen yi làa bío ó o *Krista wararáa wen á húrun wa bío yi. O wara wen á non mí mukání wa bío yi. Bío ó o wó lé le muini na bío sí le Dónbeení yi.

³ Bío mi bío sá le Dónbeení yi, á mi wáa ko mi kší ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwá yi, á kší há n̄yi-wará na s̄ii m̄ia yi. Mi yí wé n̄pua na ȳio yí máa sí làa bío. B̄tn bíowa so búenbúen á yí ko á mu bío wé mí léé mia h̄úú.

⁴ Há n̄yi-bióní lè há bín-conconwá lè há k̄akó-bióní á mi yí ko mi wé bío. Bío mi ko mi wé wé lé le Dónbeení b̄aráká déró.

⁵ Mi ko mi z̄un mu sese le b̄ia wee wé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwá, làa b̄ia wee wé há n̄yi-wará na s̄ii m̄ia bán búenbúen máa dí le Dónbeení là a Krista béení h̄úú. A b̄ia yio yí máa sí lè mu bío, bán m̄un máa dí le béení mu. Lé bío á bío 6a wee cá ka lòn w̄nna na 6a dó mí sía yi.

⁶ Mi yí día le 6a n̄i-kh̄awa à v̄ini mia lè mí bióní, lé bío á b̄ia yí máa bè le Dónbeení bióní yi á 6a wee wé b̄tn bíowa so á le kší síini j̄uná.

⁷ Awa, á minén yí léé 6a wára yi làa ba.

⁸ Mu bon. Mi lá wi le t̄ibíri yi, ká mi páaníló là a Krista bío yi á mi wáa wi mu khoomu yi. A mi cén wáa 6ua m̄iten làa b̄ia wi mu khoomu yi bío.

⁹ Lé bío á b̄ia bío sá mu khoomu yi á wee wé há wára na se, na térénna, á bío lè ho t̄úia.

¹⁰ A mi cén bánbá à mi z̄un bío sí a N̄úh̄so yi,

¹¹ á há wára na c̄unú m̄ia, háa á b̄ia bío sá le t̄ibíri yi wee wé à minén yí léé yi làa ba. Mi yáá bío mu wéréwéré le bío 6a wee wé á yí se.

¹² Mu bon, bío 6a wee s̄anka m̄iten wé á bíoró n̄iyio yáá wi.

¹³ Ée ká 6a wára mu búenbúen á bío b̄ia wéréwéré, à mu k̄er̄ lòn khoomu á ló mu wán.

¹⁴ Mu bon, mu bío búenbúen na mu khoomu ló wán b̄tn bío so bío sá mu yi. Lé b̄tn non á bío ká b̄iaráa:

«Ūnén na d̄uma, s̄in.

H̄ini lé 6a n̄i-h̄ia t̄ah̄ú,

ó o Krista á à dé mí khoomu ū wán.»

¹⁵ Awa, á mi cén pa m̄iten bío bío mi i 6ua lè m̄iten dání yi sese. Mi wé mu bè-z̄ur̄mini bánsowá ká mi yí wé b̄sn̄búwá.

¹⁶ P̄ah̄ú léé p̄ah̄ú na mi dá à wé mu bè-tentewá yi á mi wé mu lé bío ho p̄ah̄ú na wa wi yi n̄pua wee wé mu bè-kora d̄akh̄ina.

¹⁷ Lé b̄tn non á mi ko à mi bánbá à mi z̄un bío ó o N̄úh̄so le mi wé wé ká mi yí wé 6a n̄pua na yí wi mi z̄un bío.

¹⁸ Mi wé yí ju ho divén dà kší, b̄tn wee yáa o n̄pue. Ká mi wé día le le Dónbeení Háciri p̄anká à k̄er̄ mi wán.

¹⁹ Mi wé sío há lení lè mí síiwá na wee lé le Dónbeení c̄n̄ à henínáa m̄in sía. Mi wé sío à kh̄oní a N̄úh̄so lè mí sía búenbúen.

²⁰ Mi wé dé wán Maá Dónbeení b̄aráká f̄éé mu bío búenbúen bío yi, wa N̄úh̄so Yeesu Krista yèni yi.

Bío 6a k̄er̄t̄ewa ko 6a wé 6ua làa m̄in

²¹ Bío mi wee k̄n̄bi o Krista, á mi wé liiní m̄iten na m̄in yi.

²² Háawa, mi wé liiní m̄iten na mi b̄arán̄i yi làa bío mi wee liinínáa m̄iten à na a *Krista yi bío síi.

²³ Mu bon, o háa j̄uh̄so lé bán báa, làa bío 6a k̄er̄t̄ewa búenbúen kuure j̄uh̄so lé o Krista bío síi. Le kuure mu lé o s̄anía na ó o k̄anía.

²⁴ Bío á 6a k̄er̄t̄ewa búenbúen kuure wee liinínáa m̄iten à na a Krista yi, lé b̄tn bán síi á 6a háawa m̄un wé liinínáa m̄iten à na mí b̄arán̄i yi mu bío búenbúen yi.

²⁵ Báawa, mi wé warí mi h̄ánán̄i làa bío ó o Krista waráa 6a k̄er̄t̄ewa búenbúen kuure bío síi, á non mí mukání le bío yi.

²⁶ O wó b̄tn bèra a na à le bío sí le Dónbeení yi. O ceéra le lè mu j̄umu lè le bióní,

²⁷ bèra a na à 6a k̄er̄t̄ewa búenbúen kuure mu wé d̄é na wee ce, á fianí m̄ia yi, á c̄ukú wi, à le d̄an̄ d̄in̄ o yahó ká bè-kohó yèni yí máa ve léé le yi.

²⁸ B̄tn búenbúen wee zéeni bío ó o báa ko ó o warínáa m̄in háa. O ko ó o warí wo làa bío ó o waráa mi k̄urú s̄anía. Báa na wa m̄in háa se o wa m̄iten.

²⁹ A n̄pue na b̄en̄ d̄in̄ j̄ina mí s̄anía wón m̄ia. O yáá wee wé diini há à pa há bío, làa bío ó o Krista wee wéráa mu lé 6a k̄er̄t̄ewa búenbúen kuure

³⁰ na lé o s̄anía bío síi. A warén so yínar̄i o s̄anía bíowa b̄úí le?

³¹ Le Dónbeení bioní vūahú yí á bío ká lé bío túara: «Lé bǔn nǎn ó o báa á à díá mǐn maá lé mǐn nu ká à léé lé mǐn háa, á 6a mí nùwá jún á à wé sǎnia dà-kéní.»*

³² Bío bíá ká léé bè-beení na sá yí. Á ínén wee bío le mu lé o Krista lé 6a kèrètíewa búenbúen kuure bío á mu wee zéení.

³³ Ká mu máhá mún wee zéení minén bío: Ba báawa lé mí nǐ-kéní kéní ko 6a warí mí hánání làa bío 6a waráa mǐten bío síí. Á 6a háawa mún ko à 6a wé kǎnbi mí bǎrání.

6

¹ Zàwa, mi wé bè mi maáwá lé mi nuwá bioní yí mi páaníló là a Nǔhúso bío yí. Lé bío á lé bǔn mi ko à mi wé wé.

² Le Dónbeení bío na le bò henía tǎahú, á bío lé nǐn-yání dó mí jii bò wán lé bío ká: «Wé kǎnbi mǐn maá lé mǐn nu,

³ á ū bío á à wé se á à yí le mukǎn-tóní ho tá wán.»*

⁴ Maáwá, mi wé yí cíí mi zàwa sía. Mi wé bé 6a sese à zéení 6a làa bío sí a Nǔhúso yí à buaráa 6a.

⁵ Wobáání, mi wé bè mi júnása na wi ho dímjá yí bioní yí. Mi wé kǎnbi 6a sese lé le yí poni. Mi wé bè 6a bioní yí làa bío mi wee bèráa o *Krista bioní yí bío síí.

⁶ Mi wé yí wé mu 6a yío yí mí dòn à càráa le yèni 6a cǎn. Ká mi wé wé bío le Dónbeení síí vǎ yí lé mí sía búenbúen lé bío mi lé o Krista wobáání.

⁷ Mi wé sá na mi júnása yí lé mí sía búenbúen, à kerí lé mu lé o Nǔhúso á mi wee sá na yí, ká mi yí máa sá na nǔpua yí.

⁸ Mi zǔr le bío mi nǐ-kéní kéní wee wé ká mu se á mi khií yí 6àn cǔnú o Nǔhúso cǎn, à mi wé wobáání táa nǔpua na wi mǐten.

⁹ Wobáání júnása, mi mún 6ua mi wobáání sese. Mi wé yí làa hēeré làa ba. Mi zǔr le minén làa ba á léera a Nǔhúso nǐ-kéní yí, wón wi ho wáayi, o yí máa hueeka nǔpua mǐn yí.

Hǎ fio sía na le Dónbeení nǎn wen bío

¹⁰ Bío á í bío ò na mia á à véenínáa lé bío ká: Bío mi páanía là a Nǔhúso, á mi cà ho pǎnká orén na pǎnká beení 6àn síí mia cǎn. ¹¹ Mi khií hǎ fio sía na le Dónbeení nǎn mia, à dǎr fǎrá dǐn sǎnsáráa o *Satǎni nǐ-khǎnló.

¹² Mu yínǎn nǔpua á wa wee firáa, 6ueé. Lé hǎ pǎnká-sǔmáa na yí máa mi, hǎa wee dí le béení ho dímjá na bío sǎ a Satǎni yí yí, lé hǎ pǎnká-sǔmáa na wi ho wáayi, lé hǎn wa wee firáa.

¹³ Lé bǔn nǎn á í le mi khiírǎa hǎ fio sía na le Dónbeení nǎn mia búenbúen, bèra a na ká páahú na mu wé here yí à mí dǎr dǐn à sǎnsá mu, á mu véení ká mí pá à fǎrá à dǐn.

¹⁴ Awa, á mi wáa wíoka mǐten. Mi dǐn le Dónbeení túiá poni wán à bǔn wé lòn ku-ceení na mí can lé mí kuio. Mi wé 6a nǐ-térénia à bǔn wé lòn hǎa hēení sía á mí pon mí kosla yí.

¹⁵ Mi ca mi kuio le Dónbeení bǐn-tente na wee na ho hēerá buero yí, à bǔn wé lòn nakáa á mí zǎ.

¹⁶ Pǎahú léé pǎahú, à mi wé wíoka dé mí sía le Dónbeení yí, à bǔn wé lòn hǎa hēení sía na mí 6uan mi yahó à hēráa o Satǎni hǎa dǎnaso.

¹⁷ Mi wíoka zǔr kǎnkǎn le le Dónbeení kǎnia mia, à bǔn wé lòn kǎnlé na mí 6úra. Mi wíoka zǔr le Dónbeení bioní sese à bǔn wé lòn khà-tóní, hǎa le Dónbeení Hácírí nǎn mia.

¹⁸ Mi wé fio le Dónbeení yí fǎe mu bío búenbúen bío yí, à wé día le le Dónbeení Hácírí dí mí yahó à mí floráa. Bǔn bío yí à mí na mǐten búenbúen le yí à yí sa ho floró tá. Mi wé fio na bíá bío sǎ le Dónbeení yí búenbúen yí fǎe.

¹⁹ Mi mún wé fio na ínén yí, bèra a na à hǎ bioní na á í ko à í bío à le Dónbeení dé í jii yí, à í dǎr zéení le bǐn-tente bío na lá sǎ yí lé le sí-hebúee.

²⁰ O Yeesu *Krista dó mí le í zéení le bǐn-tente mu lé 6a nǔpua. Lé bǔn nǎn 6a dórǎa mí ho kǎsǎ yí. Awa, á mí fio na mǐ à í dǎr zéení le bǐn-tente mu bío lé le sí-hebúee làa bío mu koráa.

Mǎndén tǎenii

²¹ Wán za Tisiiki na wa wa làa sòobé, wón na wee sá a Nǔhúso tonló sese, wón 6ueé zéení bío á í bío karáa búenbúen làa mia, à mí zǔr mu.

²² Lé bǔn bío yí á í wee tonkaráa wo mí cǎn, ò o 6uee zéení bío wa bío karáa làa mia, à hǐ mí sía.

²³ Le wán Maá Dónbeení là a Nǔhúso Yeesu *Krista à na ho hēerá minén na lé wán zàwa lé wán hǐnni kèrètíewa yí. Le 6a wé à mí warí mǐn, à wíoka dé mí sía o Yeesu yí.

* 5:31 Mi lorí Bío jǔhú búení vūahú (Genèse) 2.24

* 6:3 Mi lorí Léro vūahú (Exode) 20.12; Lándá zéeníló vūahú (Deutéronome) 5.16

²⁴ Le le Dónbeenĩ wé wé mu sãamu làa bĩa 6úen6úen na wa wa Níhũso Yeesu Krista lè le waminĩ na jii mía.

Ho vūahū na ó o Poole túara nɔn ho Filiipu kèrètíewa kuure yi

Vūahū tuaró jūhū

Ho vūahū na kà lé o Poole túara ho nɔn ho Filiipu lóhó kèrètíewa kuure yi. Lé ɓarén lé 6a nín-yání nùpua na ó o Poole buera le bín-tente nɔn yi ho Maseduana kǎhū yi (Bè-wénia 16.12-40), á 6a tà dó mí sía o Yeesu *Krista yi. Ho vūahū mu ó o Poole hía wee túa ká a wi ho kásó yi ká a máhǎ túara ho lè le sí-wɛɛ.

Ho vūahū mu jūhū ɓúɛɛníí ó o Poole zéenia le mí sli wan ho Filiipusa bio yi. Bɔn mɔn ó o zéenia bio ó o bio kará làa ba, ò o henía 6a sía. O mún bía nɔn 6a yi le 6a wé liíní mítén làa bio ó o Yeesu wórǎa mu bio sli. O zéenia le mí ì tonka a Epaforodiite là a Timotee ho Filiipu kèrètíewa cǎn (1–2).

O ná 6a zeñ wán le 6a wé yí jii ho kǎránlò na bio yi bon bio, ká 6a sòobá mítén à wé wé là arén bio sli (3).

O zéenia bio le Dónbeení wee nanáa le sí-wɛɛ lè ho h́ɛrǎ bía ɓúenɓúen na pǎanía là a Krista yi (4).

Le tɛɛní

¹ Inén Poole là a Timotee na lé o Yeesu *Krista ton-sáwá wee tɛɛní minén kèrètíewa na wi ho Filiipu lóhó yi. Wa wee tɛɛní 6a ya-díwǎ làa bía wee séení 6a yi, làa bía ká ɓúenɓúen na bio sǎ le Dónbeení yi 6a pǎaníló là a Yeesu Krista bio yi.

² Le wán Maá Dónbeení là a Nǔhúso Yeesu Krista á wé mí sǎamu làa mia, à na ho h́ɛrǎ mia.

O Poole flora ho Filiipusa bio yi

³ Pǎahū lée pǎahū ká í leékaa mi bio, à í dé wán Dónbeení bǎráká.

⁴ Pǎahū lée pǎahū ká í wee fio à í mún fio na mi ɓúenɓúen yi lè le sí-wɛɛ.

⁵ Lé bio, à lá ho pǎahū na mi dó mí sía o *Krista yi á ɓueé ɓó ho zuia yi, á mi dó mí níni mii le Dónbeení bín-tente bueró tonló yi.

⁶ Í láa mu yi le ho ton-tente na le Dónbeení ɓúa jūhū mia, á le è sǎ á à tíi jii o Yeesu Krista bini buen-nɔnzɔn.

⁷ Í túiá sí à h́n yilera so kerí mii mi ɓúenɓúen dǎní yi, lé bio á í wa mia làa sòobéɛ. Mu bon, le Dónbeení wó á mi léra le bín-tente bueró tonló yi làa mi. A pǎahū na á í wi ho kásó yi, á wee tà le Dónbeení bioní jii o citi-fi yahó, á í wee zéení mu wéréwéré le mu lé ho túiá.

⁸ Mu bon, le Dónbeení zú le mu lé ho túiá poni, le í wa mia làa sòobéɛ làa bio ó o Yeesu Krista waráa mia.

⁹ A í wee fio le Dónbeení cǎn le mi waminí wioka wé dé wán, à mi bio zúrúlo le Dónbeení bio dǎní yi, làa bio se làa bio yi se hueekaró mún yi à wioka wé dé wán.

¹⁰ Bɔn ká mi ì dǎn ñ lén bio se po bio ká bèra a na à mi ce le Dónbeení yahó à wékheró bio yi mii yí léɛ yi à vaa ɓúe o Krista bini buen-nɔnzɔn.

¹¹ A mi bè-wénia ɓúenɓúen à à téréen o Yeesu Krista pǎnká yi, á 6a nùpua á à dé ho cùkú le Dónbeení yi, á à khòoní le.

Le bín-tente bueró bio

¹² Wán zǎwa lè wán h́nni, í wi à mi zúrú le bio sǎ mii lé bɔn wó á le bín-tente bueró tonló vannáa lè mí yahó.

¹³ Mu bon, ho *Oroomu béɛ zǐ-beení parowá júnása làa bía ká ɓúenɓúen zú le lé o *Krista bio yi á í wiráa ho kásó yi.

¹⁴ Bio á í wi ho kásó yi lé bɔn mún wó á wán zǎwa lè wán h́nni boomuso wiokaa dó mí sía o Nǔhúso yi, á wiokaa henía mí sía le Dónbeení bioní bueró yi.

¹⁵ Ba ɓúí wi 6a fahū wee bue o Krista bín-tente lé bio 6a wee dí le yandee làa mi, á wi à 6a bio jūhū wé porí mi. Ɛɛ ká 6a ɓúí bán wee bue le bioní mu lè le yi na se.

¹⁶ Bǎnsowa so wee wé mu lé bio 6a wa mi, á zú le í wi hen le bín-tente jii taró bio yi.

¹⁷ Ká bía wi à 6a bio jūhū wé porí mi o Krista bín-tente bueró bio yi, bán yilera na wi 6a yi yí se. Ba wi à 6a beé í lò à bè bio á í wi ho kásó yi wán.

¹⁸ Ɛɛ ká bɔn ɓúenɓúen jūhū mia. A mu wé le yi na se loo, táá yi na yí se loo, bɔn yí here. Bio jūhū wi lè ò o Krista bio wé bue. Bio ó o Krista bio yú wee bue bɔn lée zámakaa í cǎn, á í wé è zámaka mu bio yi féɛɛ.

¹⁹ Lé bïo á ï zù le bïo wee wé kà búenbúen vaa véenlí lé ì káníló mi fioró pánká yí, lá a Yeesu Krista Hácírí* na wee séení mi pánká yí.

²⁰ Bïo á ï pan láa sòobée á dó ì síi wee lóoní lé bïo kà: I máa wé bïo búí na há níyio dà á dí mi bïo yí. Ká ì síi á à wé here á wáa wé è dé ho cùkú o Krista yí ì wára yí láa bïo á ï wee wéráa mu, à ï yílo wé lua, táá à ï hí.

²¹ Mu bon, ínén cón ká ì yílo wi lua, se lé ho cùkú déró o Krista yí bïo yí. Ká ì bèn húrun loo, á ì mún ñ yí cúnú bñn yí.

²² Ée ká bïo á ï yílo wi lua wá, á tonló cúnú wi 6a núpua cón, á bïo á ï wáa à lén á ï yí zù.

²³ I wee héhèéka mu mí bïo ñun páahú. I lá húrun á vaá wi lá a Krista, se mu lá à wé sí mii, lé bïo á bñn lé bïo 6èntfn súaani.

²⁴ Ée ká minén bïo yí á ï keríló láa mia á ñúhú 6èn wíokaa wi po bñn.

²⁵ A bïo á ï wáa láa mu yí, á ï zù le ì kerí bñn, á à kerí le mi búenbúen á wé è séení mia, à mi wíoka zúr le Dónbeení bïo, à sía wa mi sladéro o Yeesu yí bïo yí.

²⁶ Lé bñn ñ na ká ì khii bñnia 6uara mi cón, á mi ì wíoka zámaka láa sòobée ì bïo yí mi páaníló lá a Krista yí.

Bïo 6a kèrètewa ko 6a 6ua le miten

²⁷ Bïo bïo here lé bïo mi ì 6ua miten sese á à héha láa bïo ó o *Krista bñn-tente le mu koráa, bèra a na ká ì 6uara mi cón loo táá ká ì yí 6uara loo, à ï wé ñí le mi fará ñn mi sladéro o Krista yí wán le le hácírí dà-kéní, á wó le ñii dà-kéní páania lá le lònbee wee tà le Dónbeení bñn-tente ñii.

²⁸ Mí yí día le mi zúkúsa zánika mia bïo woon yí. Bñn ñ zéení láa ba le 6a à yáa, ká mu 6èn ñ zéení le minén le mi ì kání. Bñn búenbúen lé le Dónbeení wó mu.

²⁹ Mu bon, le Dónbeení wó mu sáamu láa mia: Le wó á mi dó mi sía o Krista yí á mún lò wee be o bïo yí.

³⁰ Mu bon, ínén láa mia páania wee lá le lònbee dà-kéní, dío á ï hía lá le ho yahó á mi mán. A lé dén lònbee so á ì pá lan wee lá á mi wee ñí bïo.

2

¹ Mí pánká wee wíoka kerí mi páaníló lá a *Krista bïo yí. O waminí wee hení mi sía. Mí páania le Dónbeení Hácírí pánká yí. Mí sía se á zù le makári.

² Awa, á mi cén wáa wé ñí mún yí, à wañ mín, à wé mi yilera láa dà-kéní. Mí wé bñn búenbúen á tíráa ì sí-wee ñii.

³ Mí yí wé bïo búí na wee wé à mi bïo ñúhú kerí poñ bía ká. Mí wé yí yòoní miten bía ká wán à 6a mi mia. Ká mi wé liiní miten à wé leéka le bía ká súaani mia.

⁴ Mí wé yí leéka minén mi dòn bïo, ká mi mún wé leéka bía ká bïo.

⁵ Bïo mi páania lá a Yeesu Krista, á mi 6ua miten láa bïo ó o 6uannáa miten bïo síi:

⁶ Orén na ka le le Dónbeení bïo, á yí le mí ì 6ua mí màamínló láa de konloon.

⁷ Bùeé. O tà día bñn búenbúen ò o 6ueé ton le 6a núpua bïo síi á lé o núpue binbirí, á wó miten lá a ton-sá bïo síi.

⁸ O liinia miten á tà bò le Dónbeení bioní yí fúaa o tà mu húmú yí, hàrí mu húmú ho *kùrúwá wán.

⁹ Lé bñn ñon le Dónbeení wáa yòonianáa wo ó o wi mu bïo búenbúen ñúhú wán, á wó ó o yú le yèni na po há yènnáa búenbúen.

¹⁰ A bía wi ho wáayi láa bía wi ho tá wán láa bía wi ho ñí-hónbó-lóhó yí búenbúen ñ fará mí ñonkóñná wán o yahó.

¹¹ A 6a búenbúen á à bïo wéréwéré le o Yeesu *Krista lé o Nùhúso, á à dérása ho cùkú o Maá Dónbeení yí.

Ba kèrètewa ka lòn khoomu ho dtmínd yí

¹² Minén na á ï wa láa sòobée, bïo mi wee bè le Dónbeení bioní yí, á mi wé wé bïo á bía le kánia ko 6a wé. Mí wé kónbi le Dónbeení láa sòobée à wéráa mu. Bïo mi lá wee wé mu ká ì wi láa mia, á mi pá wíoka wé wé mu hàrí bïo á ì mía láa mia.

¹³ Lé le Dónbeení wee na ho pánká mia à mi sía vá há wára na sí le yí à dàñ wéráa há.

¹⁴ Bïo léee bïo na mi wee wé, à mi yí khí mi kíyo ká mi ì zá láa mín à wéráa mu,

¹⁵ bèra a na à wékke bïo yí mí yí léé mia, à mi wé 6a núpua na wee ce le Dónbeení yahó, le Dónbeení zàwa na á flañí mia yí ho lònbbio núpua na lé 6a ñí-súmáa fíahú. Mí ka lòn khoomu 6a fíahú lòn fíntéena na dó bïo síi,

* **1:19** Yeesu Krista Hácírí: O Yeesu Krista Hácírí na bïo bía hen le le Dónbeení Hácírí léee dà-kéní.

¹⁶ minén na wee bue le bín-tente, dño wee na le mukānī binbirī. Ká mi wee wé làa bñn, á ì dà à zámaka mi bño yi o *Krista bñn òuen-nònzoñ, lé bño le lònbee na á ì lá mi bño yi yínóñ kāmáa.

¹⁷ Bño mi dó mí sía le Dónbeenī yi á mi nòn miten le yi bñn ka lòn muinī na 6a yan bño síi. A hārī ká 6a ko 6a bñe mi, á ì wé lòn hāmu na bò mu wán, á ì wee zámaka mu bño yi á zámaka lè mi búenbúen.

¹⁸ Làa bñn bño síi, á minén mún wé zámaka, à mún zámaka làa mi.

O Timotee là a Epaforodiite tonkaa bño

¹⁹ I wee leéka le hen làa cñnú ká a Nùhúso Yeesu tà, á ì tonka a Timotee mi cón bèra a na à ì jí mi sá à síi hñ mi bño yi.

²⁰ Lé bño ká mu yínóñ wón á nùpua na wee leéka mi bño làa bño á ì nén wee leékaráa mu á mía.

²¹ Bña ká búenbúen yara sá mí kùrú bño ká a Yeesu *Krista bño nñi ló.

²² Minén mi bæere zú bño ó o wó. O páanía sá le bín-tente tonló làa mi làa bño ó o za wé sáráa lè mún maá.

²³ Awa! Ká ì zúna bño á ì bño ò wéráa, ó orén lé yía á ì wee leéka à ì dèení tonka mi cón.

²⁴ I láa mu yi le hen làa cñnú ká a Nùhúso ò na ho wōhū mñ á ì nén ì bæere á à 6uen mi cón.

²⁵ Ee ká wán za Epaforodiite na mi lá tonkaa ì cón ò o 6uee na mi nñi bño na mi le mi ì séení làa mi mñ, á ì le mu ko á ì día wo ò o bñn òuen mi cón. O sá le bín-tente tonló á lá le lònbee làa mi làa sòobéé.

²⁶ O 6èntñ wi ò o mi mi wán, á mún yilera lùnkaa lé bño ó o zú le mi jí mí vánvámu bño.

²⁷ Mu bon, o lò lá yí here làa sòobéé, léé cñnú ká a yáa lá á hí. Ká le Dónbeenī mahā zúna a makárí, mu yáa yínóñ orén mí dòn, ì nén á le mún zúna makárí bèra a na à le yi-véé na wi ì wán á yí dé wán.

²⁸ Lé bñn nòn á ì wi á ì día wo ò o 6uen mi cón fùafùà, bèra a na ká mi mòn wo, à mi sía wa, à ì nén yi-véé bèn yòhó ò yi.

²⁹ Awa! A mi sí a yahò lé hā zámaka-beenī mi páaníló là a Krista bño yi. Ba nùpua na ka là a bño á mi wé kñnbi,

³⁰ Lé bño á cñnú ká ká a lá á hí o Krista tonló bño yi. Bño mi yí dà máa wé máa na mñi lé bño mi khèra làa mi, lé bñn ó orén zàanía mí mukānī á wó séeníanáa mi.

3

O Krista bño nùhú wi po bño ka

¹ Wán zàwa lè wán hñni, á bño ká wán á ì wee bño bño ká làa mia: Mi wé zámaka bño mi páanía là a Nùhúso bño yi. Mu bño na á ì túara nòn mia na á ì bñnía wee ò yi yínóñ bño na wee seé mi, ká mu lee bño na á à séení mia, à bño búí yí dàñ mia yí vñni.

² Mi pa miten bño 6a ton-sá-kora yi, 6a ka lòn booní, 6a sòobáa wee hení ho kúioró bño dàkhíina.

³ Mu bon, warén lé bña kúiora binbirī. Wa wee 6uaani le Dónbeenī lé le Háciri pánká, á wee zámaka wa páaníló là a Yeesu *Krista bño yi, á yí dó wa sía waten yi.

⁴ Ká a búí lá wee leéka le mí dà à dé mí síi miten yi, se ì nén dà à dé ì síi bñn yi á à porí wón 6anso. Mu bon, ì túiá lá à wé sí à ì dé ì síi ì ten yi,

⁵ Lé bño á ì nén 6a *kúio ì teró wizooni bño hénin zòn. Wán síi lé o *Isirayeele nñpomu, ì ton o Bènzamee zì-nùhú yi. Wán nùwá lé 6a *zúifùwa binbirī, á ì lé o zúifù binbirī. ì lé o *Farizé á henía o *Moyiize làndá bèró bño,

⁶ á ì can ì kúio làa sòobéé le Dónbeenī tonló yi fúaa ì lá wee beé 6a kèrèfèwa kuure lò. A ho *làndá mu bèró dàñi yi, á nùpue lá yí dà máa bño le ì wó khon mu búí yi hùúu.

⁷ Ee ká a Krista bño yi, á bñn biowa so na lá ka lòn cñnú bño ì cón á ì wáa wee wé lòn bè-kāmáa.

⁸ Mu bon, mu bño búenbúen ka lòn bño na nùhú mía ì cón, lé bño á ì Nùhúso Yeesu Krista zúrló bñn lé bño nùhú wi po bño ká búenbúen. Lé orén Krista mu bño yi á ì pánáa mu búenbúen, á wee wé mu lòn zàn-bio, bèra a na à ì bño wòka sí a yi binbirī

⁹ à páaní làa wo. Mu yínóñ bño á ì nén bò ho làndá yí á nòn á ì térénnanáa, ká lé bño á ì dó ì síi o Krista yi á le Dónbeenī wóráa mi là a nñ-térénni.

¹⁰ Bño á ì wee cá lé o Krista zúrló, à mún zúrì ho pánká na le Dónbeenī nòn wo yi o vèéro món. I wi á ì páaní a lònbee yi làa wo à tà mu húmú yi là a bño síi.

¹¹ Ká mu wó ká, á ì nén mún ñ láa mu yi le le Dónbeenī khíi vèení mi.

Wa ko wa bánbá vaa yi bño wa wee cá

¹² Wàn zàwa lè wàn hínni, 1 yí dà máa bío le bío á ì wee cà á ì wáa yú wó, tàá bío á ì ko á ì ké ríndá á ì jii wáa tun. Éé ká ì máhá wee hení ì lò bèra a na á ì yí mu, lé bío ó o Yeesu *Krista léra mi á ì bío sá a yi búenbúen.

¹³ Wàn zàwa lè wàn hínni, Inén yí máa leéka le 1 yú mu wó. Bío bío here mi lè bío kà: Bío á ì wó khína á ì wáa yí máa loí, bío wi ì yahó lé bún á ì wee bánbá bío yi.

¹⁴ A bío á ì wee cà lé bún á ì wáa wee lùwí bío yi, bèra a na á ì wáa yí ì veró cúnú ho wáayi le Dónbeení cón ì páaníló là a Yeesu Krista bío yi.

¹⁵ Lé hín yilera so ko à há wé keí warén kèrètíewa na dón wó le Dónbeení bío dání yi yi. Éé ká mi wee leéka bè-vio búí mu bío yi, à le Dónbeení zéeni mu yara wéréwéré làa mia.

¹⁶ Bío wi bún, á hen na wa van vaá bó yi á mi wáa le wa wíoka bánbá làa bún bío.

¹⁷ Wàn zàwa lè wàn hínni, mi wé wé bío á ì wee wé. Bia wee bè bío mi mən á wa wee wé yi lé bán á mi fá mi yio yi.

¹⁸ Mu bon, 6a núpua cèrèe wára wee zéeni le 6a lé o Krista na húrun ho *kùrùwá wán zúkusa. 1 lá wee wé bío mu na mia fèéé, á ì pá bínía wee bío mu làa mia ká ì wá.

¹⁹ Bán núpua so píorá lé 6a dofina, á há n̄yi-wára na 6a wee wé lé hín á 6a wee khòoní miten bío yi. Bío 6a wee leéka lé ho òm̄jíná bío mi dòn. Mu vaa véení ká 6a à yáa búenbúen.

²⁰ Éé ká warén kùrú lahó hón yòó wi ho wáayi. A wa kánílo Yeesu Krista na à lé bún á à búen lé wón wa wee lòoní.

²¹ Hen ká a khíi 6uara á wa sánía na cùkú mia ó o 6ueé wé á há à keí là a sánía na cùkú wi bío síi. O o ò wé mu lè ho pánká na wi o cón, hía ó o ò yíráa le sée mu bío búenbúen waí.

4

¹ Awa, wàn zàwa lè wàn hínni na 1 wa làa sòobéé, 1 sti bèntín vá à ì bíní mi mia. Mi bío wee wéé ì síi, á lé minén bío yi á ì yí ho cùkú, á mi wáa wíoka fàrá òn mi páaníló là a Nùhúso yi.

Le zéeni bío

² O Evodii là a Sèntiisi á ì wee hení bío ká á à na yi le 6a jii-cúa wé le dà-kéní 6a páaníló là a Nùhúso bío yi.

³ Éé ká ùnén na páania wee sá ho tonló làa mi lè mí yahó á ì wee bío bío ká á à na yi: Ba háawa mu mí nùwá jún á ù séení. Ba páania lá le lònbee làa mi le Dónbeení bín-tente bueró bío yi. O Kileman lè wàn zàwa na ká mún páania lá le lònbee làa mi le Dónbeení bín-tente bueró bío yi. Bán yènnáa túara bia yú le mukáni binbirí yènnáa vūahú yi.

⁴ Mi wé zámaka fèéé mi páaníló là a Nùhúso bío yi. 1 wíokaa wee bío mu, mi wé zámaka.

⁵ Mi wé 6a núpua na wayika à 6a núpua búenbúen zūn bío. Mi wé leéka le hen làa cínú ká a Nùhúso á à búen.

⁶ Mi yi le mi hácirí yáa bío woon yi. Éé ká mi mākóó wé wi bío léé bío yi, à mi zéeni mu lè le Dónbeení. Mi mún wé dé le bārākā fèéé.

⁷ Ká mi wee wé ká, á le Dónbeení á à na mí h́éerá mia, hón h́éerá so dà bío wa wee leéka búenbúen wán, ho ò wé á mi yiwa máa wé è dé, á yilera máa wé è lúnka mi páaníló là a Yeesu *Krista bío yi.

⁸ Wàn zàwa lè wàn hínni, á bío ká wán á ì ì bío bío ká làa mia: Bío ko mu wé here mia lé ho tūiá poni bío, làa bío búenbúen na ko lè le kónbii, làa bío téréenna, làa bío wee ce, làa bío ó o núpue ko ò warí, làa bío ko lè ho cùkú. Bío búenbúen na se làa sòobéé, làa bío ko lè le búaaníi lé bún bío ko mu wé here mia.

⁹ Bío á ì káránna làa mia á mi tà yi, bío mi já ì cón làa bío mi mən á ì wee wé lé bún á mi wé bè yi. Ká mi wee wé ká, á le Dónbeení na wee na ho h́éerá, á à keí làa mia.

Ho Filiipu lohó kèrètíewa bārākā déro bío

¹⁰ I wee zámaka làa sòobéé ì páaníló là a Nùhúso yi, lé bío mi máhá wáa dàrina zéenia làa mi le mi pan ì bío. Mu bon, mi pan ì bío yí khú ká lé bío mi lá òn yí yú mu wéro níi.

¹¹ Mu yíná bío búí fòora mi á nən á ì wee bíoráa ká. Hen ká ì bío ka làa bío na, á ì síi wa mu bío yi lé bío á ì mána mu búenbúen.

¹² I khon loo, á ì zū bío á ì ì 6ua lè íten. 1 bío wi loo á ì zū bío á ì ì 6ua lè íten. 1 yú bío á ì ì loo, tàá ì yí yú bío á ì ì loo, á ì yí puuní loo, tàá à bío wi ì cón fòo mi loo, mu búenbúen yi á ì zū bío á ì ì 6ua lè íten sese.

¹³ Bún bíowa so wéro pánká ó o *Krista wee na mií.

¹⁴ Éé ká bío mi séenia mi le lònbee na yú mi bío yi bèntín léé bío na se.

¹⁵ Minén Filiipusa, mi zū le páahú na á ì 6úa le Dónbeení bín-tente bueró jūhú mi cón, á lo ho Maseduana kōhú yi, á lé minén mi dòn lé 6a kèrètíewa kuure na séenia mi.

¹⁶ Páahú na á ì wi ho Tesalonii ki lé bún mi 6úa mu jūhú yi, á séenia mi làa bío á ì mākóó wi yi á ì dñ há của-jun.

¹⁷ Bɔn yi maa zeeni le 1 wee ca a mi we seeni mi laa bɔn sii fɛɛɛ, ɛɛ ka 1 mahã wi a le Dɔnbeenɪ na bio mi wee we ban cɔnɔ mia.

¹⁸ Mi hamu na mi tonkaa la a Epaforodiite ɔuee dɔn mi le mi ji-kãa, mu yaa puunia bio a i makoo wi yi buenbuen. Bio mi non mi ka lon muini ya na cina a samu si le Dɔnbeenɪ yi.

¹⁹ Wan Dɔnbeenɪ na naforo jii mia a a na bio mi makoo wi yi buenbuen mia mi paanilo la a Yeesu *Krista bio yi.

²⁰ Le ho cuku a bio si wan Maã Dɔnbeenɪ yi fɛɛɛ ha luluio na jii mia yi. *Amiina!

Le tɛɛni

²¹ Bia bio sa le Dɔnbeenɪ yi ɔa paanilo la a Yeesu *Krista bio yi a mi tɛɛni yi le mi ni-keni keni. Wan zawa le wan hinni na laa mi paania wi mun wee tɛɛni mia.

²² Bia hen na bio sa le Dɔnbeenɪ yi buenbuen wee tɛɛni mia, sɔnku bia wee sa ho *Oroomu beɛ cɔn.

²³ Le o Nuhiso Yeesu Krista we mu samu laa mia.

Ho vūahū na ó o Poole túara n̄n ho Koloosi k̄er̄èt̄ewa kuure yi

Vūahū túar̄o p̄uh̄t̄

Ho vūahū na kà lé o Poole túara ho n̄n ho Koloosi lóhó k̄er̄èt̄ewa kuure yi. Yia n̄n-yání buera le Dónbeení b̄ioní b̄in lé yia 6a le Epafaraasi, o là a Poole páanía wee sá ho tonló dà-kéní. O wee lé ho Koloosi lóhó mí beere yi (1.7; 4.12).

Pāahū na ó o Poole wi ho k̄asó yi ho Oroomu yi (4.3), ó o Epafaraasi 6ueé 6úek̄io wo á bia n̄n wo yi le 6a n̄pua b̄úí h̄in̄n wee v̄iní ho Koloosi k̄er̄èt̄ewa lè ho k̄ar̄ánló b̄úí síí.

Lé b̄ūn n̄n ó o Poole túarar̄a ho vūahū na kà n̄n 6a yi, à z̄éeni le Dónbeení t̄úá poni làa ba, bèra a na à 6a pí 6a n̄pua mu k̄ar̄ánló. O m̄un bia n̄n 6a yi le le Dónbeení ð̄n o Yeesu *Krista wán lérar̄a ho ð̄m̄j̄ná, á lé or̄én le wee ð̄n wán k̄ánin̄a 6a n̄pua (1-2).

O z̄éenia b̄io 6a wé è 6ua lè m̄iten 6a páaniló là a *Krista yi (3-4).

Lé o Tisiiki là a Onz̄iimu ó o Poole tonkaa lè ho vūahū mu á 6a vaá n̄n ho Koloosi k̄er̄èt̄ewa kuure yi.

Le t̄èni

1 Mu lé In̄én Poole, yia le Dónbeení lè mí síí b̄io á wó á í lé o Yeesu *Krista tonkaro, lé mi wee túa ho vūahū na kà. In̄én lè wán za Tim̄tee

2 á wee t̄èni min̄én wán z̄awa lè wán h̄inni na b̄io s̄a le Dónbeení yi ho Koloosi lóhó yi á páanía là a Krista, á siad̄eró wo yi f̄ar̄á t̄ina. Le wán Maá Dónbeení à wé mu s̄amu làa mia, à na ho h̄er̄à mia.

O Poole Dónbeení b̄ar̄akà ð̄eró bio

3 Hen ká wa sansan wee fio wa N̄h̄t̄so Yeesu *Krista 6̄an Maá Dónbeení yi mi b̄io yi, à wa dé le b̄ar̄akà.

4 Wa wee dé le b̄ar̄akà lé b̄io wa n̄á b̄io mí sía d̄or̄a o Yeesu Krista yi b̄io, làa b̄io mí war̄a bia 6̄uen̄6̄uen na b̄io s̄a le Dónbeení yi.

5 M̄i dó mi sía á wa m̄in, lé b̄io mí dó mi sía á wee l̄oní le Dónbeení bè-tente na le dó mí j̄ii le mí ì ká làa mia ho w̄ayi. Mu bè-tente mu á mi n̄á b̄io p̄ah̄t̄ na 6a buera le b̄in-tente n̄n mia yi, ð̄n na lé ho t̄úá poni.

6 Ho ð̄m̄j̄ná 6̄uen̄6̄uen yi, á bia wee tà le b̄in-tente mu b̄io, à wé b̄io sí le Dónbeení yi á wee dé wán ká 6a wà. Lé ká síí á mu m̄un wee w̄er̄áa min̄én c̄n̄ à lá ho p̄ah̄t̄ na mi n̄á le b̄in-tente mu yi, á z̄ūna le Dónbeení s̄amu b̄io bin̄bir̄í à 6uee 6úe ho zuia j̄ii wán.

7 Mu lé o Epafaraasi, yia wa wa làa s̄ob̄éé na làa w̄en páanía wee sá a Krista tonló, lé wón buera le b̄in-tente mu n̄n mia. O wee s̄ob̄á m̄iten à s̄ar̄a o Krista tonló wa lahó yi mi c̄n̄.

8 Lé or̄én 6ueé bia le waminí na á le Dónbeení Hácírí wó á mi wa làa m̄in b̄io làa w̄en.

9 Lé b̄ūn n̄n á p̄ah̄t̄ na wa n̄á mi b̄io yi j̄ii wán, á wa wee fio le Dónbeení yi f̄éé mi b̄io yi. Wa wee fio le le Dónbeení na mu bè-z̄ūm̄iní lè mu b̄io z̄ūnló 6̄uen̄6̄uen na wee lé ler̄én mí beere Hácírí c̄n̄ mia. Lé b̄ūn ñ na ká mi ì z̄ūn b̄io le síí vá yi á mu j̄ii ì sí.

10 B̄ūn ká mi ì ð̄ar̄ ñ 6ua m̄iten làa b̄io mu kor̄a là a N̄h̄t̄so, á mi wé è wé b̄io sí a yi 6̄uen̄6̄uen f̄éé lè h̄á w̄ar̄a na se lè mí síiw̄a 6̄uen̄6̄uen, á à w̄ioka à z̄ūn le Dónbeení.

11 B̄io le Dónbeení p̄anká j̄ii m̄ia, á wa wee fio le yi le le wé à mi p̄anká k̄er̄i bèra a na à mi wé ð̄ar̄ h̄i mi sía, à j̄i mi yiwa lè le sí-w̄éé.

12 M̄i wé dé wán Maá Dónbeení b̄ar̄akà. Le wó á mi ko à mi níi k̄er̄i h̄á k̄ia na le b̄ar̄á ká làa bia b̄io s̄a le yi mu k̄hoomu yi le c̄n̄.

13 Le k̄ánia w̄en le t̄ib̄ir̄i p̄anká níi yi, á wa w̄a wi le Za na le wa làa s̄ob̄éé ð̄éni ð̄iiní

14 Lé o Za mu p̄anká yi á le k̄ánia w̄en, á séra wa bè-kora ð̄ia.

O Krista kh̄oonl̄o leni

15 O Za mu yi á wa wee mi le Dónbeení na yí dà máa mi.

O kí mu b̄io 6̄uen̄6̄uen, á wi mu bè-l̄én̄nia 6̄uen̄6̄uen p̄uh̄t̄ wán.

16 Lé b̄io ó or̄én lé yia le Dónbeení ð̄n wán lérar̄a mu b̄io 6̄uen̄6̄uen,

b̄io ho w̄ayi, làa b̄io ho tá yi,

b̄io wee mi, làa b̄io yí máa mi,

h̄á p̄ankáwá lè mí síiw̄a 6̄uen̄6̄uen.

Le Dónbeení ð̄n or̄én wán á lérar̄a mu b̄io 6̄uen̄6̄uen,

mu b̄io 6̄uen̄6̄uen le léra or̄én b̄io yi.

17 Or̄én wi ká b̄io b̄úí ð̄in̄ yí léra.

Lé or̄én p̄anká yi á mu b̄io 6̄uen̄6̄uen wi mí lara yi sese.

¹⁸ Ba kèrèṭṭewa ɓúenɓúen kuure na ka lòn sánia ɓàn jùhú lé orén.

Lé orén le kuure mu ɓúa wán.

Lé orén lé ɓa nì-hía nin-yání so na vèera á máa bíní máa hí
bèra a na ò o dí mu ɓío ɓúenɓúen yahó.

¹⁹ Lé ɓío mu wó sína le Dónbeení yí á ɓío lerén karáa ɓúenɓúen à le Za mún keŋ láa ɓún.

²⁰ A mu mún wó sína le yí á le ɗín orén wán á ɓío ho wáyai láa ɓío ho tá yí ɓúenɓúen láa de
bíní wé sí.

Lé o Za na húrun ho *kùrúwá wán á cāni kúará pánká yí á le dóráa ho héerá lerén lè mu ɓío
ɓúenɓúen páahú.

²¹ A minén na lá lé ɓa nì-hāni le Dónbeení cón, á lá lé le zúkúsa mi yile-kora lè mí bè-kora
wéro ɓío yí,

²² á le wáa wó á mi bínia sí láa de ɓío le wó á le Za wó a nùpue á húrun pánká yí. Le wó
ká síi bèra a na á mi ɗàŋ ɗín le yahó ká mi wee ce á fianí mia yí á bè-kohó yèni yí máa ve léé
yí.

²³ Ká mi máhá ko mi wíoka dé mí sía o Za mu yí, á fará ɗín. ɓío mi dó mi sía wee lóni
ɓío le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé le bín-tente yí á mi yí khènnáa. Le bín-tente mu lé ɗio
mi jná khíina, ɗio buera non ho ɗímíjána nùpua ɓúenɓúen yí. A lé lerén bín-tente mu buero
tonló á ínén Poole mún wee sá.

O Poole lònbee na ó o wee lá ɓío

²⁴ Há láa na ká wán á le lònbee na á ì wee lá mi ɓío yí á ì wee zámaka ɓío yí. Lé ká síi
á ì sánia lò ò beráa á à tíiráa le lònbee na wa ko wa káa yí jii* o *Krista tonló sáró yí ɓa
kèrèṭṭewa ɓúenɓúen kuure na lé o sánia ɓío yí.

²⁵ Inén wáa lé ɓa kèrèṭṭewa ɓúenɓúen kuure mu ton-sá lé ɓío le Dónbeení karáfáa ho tonló
mí, á le 1 zéeni mí bióní ɓío yahó ɓúenɓúen mi séeníló ɓío yí.

²⁶ Le bióní mu lé mu ɓío na le Dónbeení lá sá ho ɗímíjána nùpua ɓúenɓúen yí hááni. Eε ká
há láa na ká wán á le wáa zéenia le bióní mu ɓío láa ɓío sá le yí.

²⁷ Le Dónbeení le mí ì zéeni láa ba le le ɓío na lá sá yí na semu ɓàn síi mia á ɓa nùpua
ɓúenɓúen níni ɗàŋ keŋ yí. ɓún ɓío so lé o Krista páaníló láa mia. Lé ɓún non á mi dó mi sía
wee lóni ho cùkú na le Dónbeení dó mí jii le mí níni ì keŋ yí.

²⁸ Lé wón Krista so á wa wee zéeni ɓío, á wee jì le Dónbeení nìpomu nì-kéni kéní zení
wán, á wee káran ɓa lè mí nì-kéni kéní mu bè-zúrímíní pánká yí. Wa wee wé ɓún bèra a na
á ɓa nì-kéni kéní ɗàŋ dá wé ɓa páaníló lá a Krista pánká yí.

²⁹ Lé ɓún te ɓío á ì wee sáráa ho tonló mu lè 1 sòobéε lá a Krista pánká beení na wee mi
ɓío á ì wee wé yí.

2

¹ I wi á mi zúr le 1 wee sá lè 1 sòobéε minén lè ho Lawodisee lóhó kèrèṭṭewa, láa ɓia ká
ɓúenɓúen na yère mún ɗín yí dá 1 wán ɓío yí.

² I wee sá lè 1 sòobéε bèra a na á mi ɓúenɓúen sía wé hereka á mi wé le dá-kéni ɓío mi wa
láa mín ɓío yí. ɓún ɓío yí á mi ì yí mu bè-tentewá lè mí síiwá ɓúenɓúen na ko láa mia ká
mi ɓàntín zúna le le Dónbeení bín-tente na mi jná lé ho túia poni. Lé ɓún ñ na ká mi ì zúr le
Dónbeení ɓío na lá sá yí, ɓún na lé o *Krista.

³ Lé orén mí ɗòn á mu ɓío zúríló lè mu bè-zúrímíní ɓúenɓúen na lé ho náfòró binbirí wee
lé cón.

⁴ I ɓia ɓún non mia bèra a na á mi yí día mítén le o ɓúí khá lè mí bín-sía vīini.

⁵ I mia mi ɗahú ɓún bon, ká 1 hácirí ɗén máhá wi láa mia. ɓío mi ɓuannáa mín sese, láa
ɓío mí sladéro o Krista yí fará ɗina á ì síi wan ɓío yí.

Wa páaníló lá a Krista ɓío

⁶ Awa, á ɓío mi tà ò o Yeesu *Krista wé mi Nùhúso, á mi wáa ɓua miten láa ɓío sí a yí mi
páaníló láa wo ɓío yí.

⁷ Mi fará mí sladéro wo yí lòn vīndèε na naní zon ho tá yí ɓío síi. Mi le mí sladéro mu wo
yí á wíoka wé dé wán. Mi wíoka fará ɗín mí sladéro wo yí. Mi wé mu ɓúenɓúen héha lè ho
káranló na mi yú, á wíoka wé dé le Dónbeení bāraká fēεε.

⁸ Mi pa miten ɓío. Mi yí día le ɓa nùpua vī mia lè mí káranló na yí bon á jùhú mia. Hón
káranló so fará ɓa nùpua lándáwá lè ho ɗímíjána pánkáwá na yí máa mi wán, ká ho yí fará
Krista wán.

⁹ Mu bon, ɓío ó o Krista wó a nùpue mí cúee á ɓío le Dónbeení karáa ɓúenɓúen ó o mún
karáa.

* 1:24 Mi loŋ Matiyε vuahú 24.3-14; Maaki vuahú 13.19-23

10 A le Dónbeení bíó dǎní yí á mi bíó búenbúen jii sù mi páaníló là a Krista yi, wón na wi há pánkáwá na yí máa mi búenbúen jùhù wán.

11 Bíó mi páanía làa wo, á mi lé 6a núpua na 6a kúiora. Ká hón kúioró so màhá yí wó mi sǎnía yi. Ho *kúiiiró na ó o *Krista wó lé mu bè-kohó pánká na ó o léra mia.

12 Páahù na mi bátízera yi, á mi ka lòn núpua na páanía nùuna là a Krista á mún páanía vèra làa wo lé bíó mi dó mi sía le Dónbeení pánká na vènia wo léra 6a ní-hía fíahù yi.

13 A minén na lá húrún le Dónbeení cǎn mu bè-kora na mí lá wee wé làa bíó mi yí kúiora bíó yi, á le wáa vènia mia mi páaníló là a Krista bíó yi. Le séra wa bè-kora búenbúen día.

14 Wa wékheró bíó na pá wa júná yi á le 6ó jùhù lòn kení vúahù bíó síi. Le 6úaa mu ho *kùrúwá wán á 6óráa mu jùhù.

15 Le fáara há pánkáwá na yí máa mi búenbúen fúna á dó há níyio há yi 6a núpua búenbúen yahó o Krista húmú ho kùrúwá wán pánká yi.

16 O o 6úii wáa yí ko ò o cítí mia bíó mi yí bò 6a *lándá yi mu bè-dínií lè mu bè-junii dǎní yi, táa bíó mi yí máa dí há sǎn-beera, táa ho píihù miló nín-yání wizonle sǎnú, táa 6a *zúifúwa vúnkaló wizonle sǎnú.

17 Bún búenbúen fù lé bíó lá wá 6ueé wé 6àn khánkhánaamu. Ká mu binbiriso wee lé o Krista yi.

18 Mí yí día le o 6úii bíó le mí yí ko lè ho cúnú le Dónbeení cǎn. I wee bíó bíá wee wé lé 6a wee líni míten á 6úaaní ho wáayi tonkarowá bíó. Ba wee bíó le mí bíó jùhù wí po bíá ká 6a bè-miní bíó yi. Lé 6arén te mí kùrú yilera. Ba wee yòoní míten mu bíó yi káama.

19 Ba yí ceéra a Krista na ka lòn sǎnía 6àn jùhù yi. Lé orén wee wé á há sǎnía bíowa na ceékaa mín yi á wé dá làa bíó le Dónbeení le mu wéraa.

Wa húmú lè wa vèeró là a Krista bíó

20 Mí páanía húrún là a Krista, á kǎnía ho ðímíná pánkáwá na yí máa mí níi yi. Alée webio non á mí pá wee día míten á 6a kíkaka yi lè mí *lándáwá, ka lè mí bíó pá sá ho ðímíná yi?

21 Ba le mí yí lá bíó ká, á yí dí bíó ká, á bíó ká mí yí dá.

22 Hón lándáwá so bíó ciran mu bíó na ká a núpue jíána mu lè mí makóo, á mu vé. Lé 6a núpua bó há á wee kǎrán làa mín.

23 Mu bon, mu ka lòn bè-zúrímíní bíó na se á wee zéeni le 6a núpua wé dé mí sòobé le Dónbeení bíó yi, á wé líni míten, á wé beé mí sǎnía lò. Ée ká mu jùhù màhá mia. Mu wee kǎna bíó 6a núpua sía wee vá yí mí dòn yi.

3

1 A bíó mi ka lè mí vèra là a *Krista, á mi wáa wé cǎnka bíó bíó sá ho wáayi, hen na ó o Krista yóó kará yi le Dónbeení nín-tání.

2 Mí wé leéka bíó bíó sá ho wáayi bíó, ká mí wé yí leéka bíó bíó sá ho ðímíná yi bíó.

3 Mu bon, mí ka lè mí húrún, á mí wáa yú le mukǎn-finle là a Krista, wón na páanía lè le Dónbeení. Bíá bíó sá ho ðímíná yi á le mukǎn-finle mu bíó sá yi.

4 O Krista lé yía lé mí mukání. Ká a Krista khíi wá 6ueé zéeni míten lè ho ðímínása, á mún n zéeni làa ba le mí bíó sá mí yi, á mí ì páaní a cukú yi làa wo.

Le mukǎn-finle lè le mukǎn-ktnle bíó

5 Awa, á bíó wí mia na bíó sá ho ðímíná yi á mí 6úe jùhù. Bún na lé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwá, lè há níyi-wára, lè mu bíó na yí se na mí sía wee vá yi, lè há yío na yí máa sí lè mu bíó. Bún na ka lòn wǎnna na mí dó mi sía yi.

6 Hón wékhewa so lé hía wee wé á le Dónbeení síi cínáa [bíá yí máa bè le bíoní yi.]

7 Lé bún 6àn síi á minén mún lá wee wé páahù na há wékhewa pánká wí mi wán.

8 Ée ká há làa na ká wán á mí khí mu búenbúen yi. Mí wé yí le mí sía cǐ, mí día le mukǎn-júilè, lè há lántáa, lè há káakó-bíoní.

9 Mí wé yí fúaa sabíoní na mín yi. Mí wé yí wé bún bíowa so, lé bíó mi wáa díá bíó mi fù wee 6ua lè míten.

10 Mí wáa yèrémáa wó 6a ní-fla. Lé le Dónbeení wó mia lè 6a ní-fla á wee yèrémá mia fée, á mí bonmín làa de, á mí zúrú le binbirí.

11 Lé bún non á 6a *zúifúwa làa bíá yíná 6a zúifúwa, làa bíá kúiora làa bíá yí kúiora, lè 6a ní-hání, làa bíá yío yí héra, lè 6a wobáaní làa bíá wí míten, bán búenbúen á hueekaró mia yi. O *Krista mí dòn lé yía bíó jùhù wí. Bíá dó mí sía wo yí búenbúen ó o páanianáa.

12 Awa, minén na le Dónbeení wa á hueekaa á mí bíó sá le yi, mí wáa wé 6a núpua na zú le makári. Mí wé wé mu tentemu. Mí wé líni míten á wé wayika. Mí wé jì mí yiwa.

13 Mí wé yí le mí sía cǐ mín yi. Ká a 6úii wé wó khon lè mí ninza, á mí sén día na mín yi. Bíó ó o Njúhúso séraráa mí wékheró día, lé bún 6àn síi á minén mún wé sén día nanáa mín yi.

¹⁴ Mi warí mìn, b̄n lé bio bio here á po bio ká búenbúen. Lé b̄n á à wé mia lè le dà-kéní binbirí.

¹⁵ Le o Krista h̄erà na ó o wee na mia à dí mi biowa búenbúen yahó. Lé hón h̄erà so á le Dónbeení hueekaa mia à mi keñ yi, à mi wé lòn s̄ania dà-kéní. Mi wé dé le b̄arákà.

¹⁶ Le o Krista b̄ioní keñ mi yiwa à j̄ii sí, à mi wé k̄arán mìn, à wé hení mìn sía lè mu bè-zúrminí na j̄ii sú. Mi wé sío h̄a lení lè mí síiwà lè mi sía búenbúen à dérãa le Dónbeení b̄arákà.

¹⁷ Bio mi wee bio làa bio mi wee wé búenbúen á mi wé wé là a Nùhúso Yeesu yèni. Mi wé dé o Maá Dónbeení b̄arákà o Yeesu mu p̄anká yi.

Bio wa ko wa bua làa mìn

¹⁸ Háawa, mi wé liiní miten na mi b̄arán yi, làa bio mi ko mi wé wé làa b̄u mi páaniló là a Nùhúso bio yi.

¹⁹ Báawa, mi warí mi h̄ánání. Mi wé yí j̄iini mi muk̄aní 6a wán.

²⁰ Z̄awa, mi wé bè mi maáwà lè mí nuwà b̄ioní yi mu bio búenbúen yi, lé bio á b̄n sí a Nùhúso yi.

²¹ Maáwà, mi wé yí dí mi z̄awa sía à t̄éé 6a bàra.

²² Wobáaní, mi wé bè mi j̄únása na wi ho d̄m̄j̄ná yi b̄ioní búenbúen yi. Mi wé yí wé mu 6a ȳo yi mí dòn à càráa le yèni 6a c̄n. Ká mi màh̄á wé sá na 6a yi lè le yi na wee ce, bio mi wee k̄nbi o Nùhúso bio yi.

²³ Mi wé wee sá tonló l̄ée tonló, à mi h̄én mi yiwa s̄aráa ho, à keñ lè mu lé o Nùhúso á mi wee sá na yi, ká mi yí máa sá na n̄pua yi.

²⁴ Lé bio mi z̄ú le o Nùhúso á à s̄ání mia, dén s̄ání so lé h̄a k̄ia na ó o b̄ará ká làa b̄ia bio sá a yi. Ȳia lé mi Nùhúso lé o Yeesu Krista, lé wón á mi wee sá na yi.

²⁵ Ká b̄ia 6̄n wee wé bio yí t̄érinna, bán ó o Nùhúso á à s̄ání yi á à héha làa b̄n, o máa hueeka n̄pua mìn yi.

4

¹ Wobáaní j̄únása, mi wé wé bio t̄érinna á héhaa lè mi wobáaní. Lé bio mi z̄ú le minén mún Nùhúso wi ho wáayi.

Le z̄eení lè le t̄eení bio

² Mi yí khí ho fioró yi. Mi dé s̄ob̄éé ho yi à wé dé le Dónbeení b̄arákà f̄éé.

³ Mi mún wé fio na warén yi bèra a na à le Dónbeení h̄én mí b̄in-tente bueró j̄ii na wen, b̄n na lé o *Krista bio na lá sá yi. Lé b̄n bio yi á ï wiráa ho k̄asó yi.

⁴ Mi fio na mi bèra a na à ï d̄án z̄eení mu w̄eréw̄eré làa bio á ï ko à ï z̄eení làa b̄u.

⁵ Mi wé z̄ún miten 6uaró b̄ia ȳiní 6a k̄er̄t̄ewa f̄ahú. P̄ahú l̄ée p̄ahú na mi dà à wé mu bè-tentewà yi à mi wé mu.

⁶ Mi wé 6a n̄pua na z̄ú h̄a b̄ioní à wé bio h̄a b̄in-tentewà, à wé d̄án bio lè 6a n̄pua làa bio mu koráa.

⁷ O Tisiiki 6ueé z̄eení bio á ï bio karáa búenbúen làa mia. Wón lé wán za mu k̄er̄t̄emu d̄án yi á ï wa làa s̄ob̄éé. O wee s̄ob̄á m̄iten à s̄aráa o Nùhúso tonló làa mi.

⁸ Bio n̄n á ï wee tonkaráa wo mi c̄n l̄ée bèra a na à mi z̄ún bio wa bio karáa, o ò h̄í mi sía.

⁹ O On̄eziimu na wee lé mi c̄n á à bè mìn làa wo. Wón mún lé wán za mu k̄er̄t̄emu d̄án yi á ï wa làa s̄ob̄éé. O síd̄eró o Krista yi f̄ará t̄na. Lé 6ar̄én mí nuwà j̄un á à bè mìn 6ueé z̄eení bio wó wa c̄n búenbúen làa mia.

¹⁰ O Arisitaaki, ȳia làa mi páanía wi ho k̄asó yi á wee t̄eení mia. O Baanabaasi 6̄n za na 6a le Maaki mún wee t̄eení mia. O buenló bio f̄era b̄ia n̄n mia. Ká a 6ueé d̄n mia, à mi 6ua a sese.

¹¹ O Yeesu, ȳia 6a mún wee ve le Zusituusi wón mún wee t̄eení mia. Ba *z̄úíf̄uwa na lé 6a k̄er̄t̄ewa f̄ahú, á bán mí dòn lé b̄ia làa mi páanía wee sá, à z̄eení le Dónbeení bá-zamu blo. Ba henía ï síi.

¹² O Epafaraasi, ȳia wee lé mí c̄n, á mún wee t̄eení mia. Wón mún lé o Yeesu Krista tonsá, á wee s̄ob̄á m̄iten à fio f̄éé mi bio yi bèra a na à mi síd̄eró le Dónbeení yi wioka f̄ará t̄n, à wé 6a k̄er̄t̄ewa na d̄n wó, á yí máa titika le Dónbeení síi bio w̄eró yi.

¹³ In̄én ï b̄ere m̄n bio ó o wee beérãa m̄iten lò làa s̄ob̄éé minén lè ho Lawodisee lè ho Hiyerapoliisi lórã k̄er̄t̄ewa bio yi.

¹⁴ O Luki na lé o d̄ok̄t̄úarán, ȳia á ï wa làa s̄ob̄éé, là a Demaasi mún wee t̄eení mia.

¹⁵ Mi t̄eení wán z̄awa lè wán h̄nni k̄er̄t̄ewa na wi ho Lawodisee lóhó yi. Mi mún t̄eení a Ninfa lè 6a k̄er̄t̄ewa na wee k̄úee mún wán o z̄ii yi.

¹⁶ Ká mi kàrána ɪ vūahɔ́ mu vó, à mi na ho ho Lawodisee kèrètɛwa kuure yi à bán mún kàrán. Ká bán mún tonía ho vūahɔ́ na nɔn ɔa yi á nɔn mia, à mi mún kàrán hón.

¹⁷ Mi hení na a Aasiipu yi le ho tonló na o Núhɔso kàráfáa wo yi ò o wé sá à ho ɲii sí.

¹⁸ Lònɔio lé ínén Poole lè ɪ nín-bia á wee túa ɔio ká à na mia. Mi yí le mi yiwa sà mii ho kàsó na á ɪ wi yi. Le le Dónbeení à wé mí sãamu làa mia.

Ho nin-yání vūahú na ó o Poole túara nɔn ho Tesaloniiki kèrètɛwa kuure yi

Vūahú túaró nūhú

Ho vūahú mu lé o Poole túara ho á nɔn ho Tesaloniiki kèrètɛwa kuure yi. Ho Tesaloniiki mu lé ho Maseduana kǎhú ló-beení. Ba kèrètɛwa kuure na ho lóhó mu yi lé orén Poole fára le. Ɛε ká a mǎhá yí dǎrina yí kará bín yí míana. Lé bío á ho kǎránlò na ó o wee na á 6a *zúfúwa 6úí yí tà bío, á 6a nɔn wo (Bè-wénia vūahú 17.1-17). Bío nɔn ó o túararáa ho vūahú mu lé ho tonlò na ó o sá húnia yi bín ó o wi ò o bíní sí jii.

Bío le kuure mu yí fára yí míana, ká bío le kèrètɛwa wee wé ká mu se úenúen ó o ná, ó o wee zámaka mu bío yi, á wee hení 6a sía le 6a bánbá à 6a kèrètɛmu wé va le ho yahó. O bía 6a nǐ-hía vèeró bío làa ba, làa bío ó o *Krista à bíní ì buen á 6ueé fé bía dó mí sía wo yi. O mún bía le 6a wé sá à yí dí parí.

Ba bè-zúflowà tò mu wán le ho vūahú mu lé hía lé o Poole nin-yání vūahú na ó o túara. O túara ho há lúúio 6úará-nun làa píru (50), le ho 6úará-nun làa píru làa dà-kéní (51) pǎahú o Yeesu teró mún.

¹ Mu lé warén, o Poole, là a Silivén là a Timotee á wee túa ho vūahú na kà á à na minén Tesaloniiki kèrètɛwa kuure yi, minén na bío sá a Maá Dónbeení là a Núhúso Yeesu *Krista yi. Le le Dónbeení wé mí sáamu làa mia à na ho hээрà mia.

Bío ho Tesaloniiki kèrètɛwa buan le mítén

² Wa wee dé le Dónbeení bǎrákǎ fεεε mi úenúen bío yi. Wa yí máa khí le Dónbeení floró yi mi bío yi.

³ Wa wee leéka mi bío fúuu wán Maá Dónbeení yahó. Lé bío á mi yí dú parí mi sladéro le Dónbeení yi. Le waminí na wi mia lé dén nɔn á mi wee wéera mu bè-tentewá. A mi sladéro wa Núhúso Yeesu *Krista yi á mún fára dín.

⁴ Wán zàwa le wán hǐnni, wa zú mu le le Dónbeení wa mia á hueekaa à mi bío sí le yi.

⁵ Wa yí buera le bín-tente yí nɔn mia le wa jini mí dòn, wa mún wó mu le le Dónbeení Hácírí pǎnká, á mún láa mu yi kénkén le le bín-tente mu bío lé ho túia. Bío wa buan le waten mi tǎhú à mi bío wé seráa á mi zú.

⁶ Lé le minén cún ó o Núhúso bíoní dín yi á sá jánáa ho Maseduana le ho Akayii yi. Mu yínɔn bǐn mí dòn. Mi Dónbeení bío tǎró á bènbéra há lùà úenúen, á mu 6àn bíoró yáa wáa nūhú mia wa cún.

⁷ Bío mi wó ká lé bǐn á bía tà a Krista bío ho Maseduana le ho Akayii kána yi úenúen lá ko 6a wé lon yi á wé.

⁸ Lé le minén cún ó o Núhúso bíoní dín yi á sá jánáa ho Maseduana le ho Akayii yi. Mu yínɔn bǐn mí dòn. Mi Dónbeení bío tǎró á bènbéra há lùà úenúen, á mu 6àn bíoró yáa wáa nūhú mia wa cún.

⁹ Ba núpua úenúen wee bío bío mi buan làa wen bío, pǎahú na wa van mi cún yi. Ba mún wee bío bío mi pá há wǎnna à mi tà le Dónbeení binbirí na wi fεεε bío, á nɔn miten le yi

¹⁰ á pannáa le Za Yeesu na à lé ho wáayi ì buen, wón na le vèenia. Orén Yeesu mu lé yia á à kǎní wen le Dónbeení sí-clíle cítí pǎahú.

2

Ho tonlò na ó o Poole sá ho Tesaloniiki lóhó yi bío

¹ Wán zàwa le wán hǐnni, minén miten mɔn wa úenlò mi cún cúnú.

² Mi zú mu le sǎni wa buen mi cún, á 6a beera wa lò, á zùarina wen ho Filiipu lóhó yi. Ká le Dónbeení mǎhá henía wa sía á wa bueraráa le Dónbeení bín-tente nɔn mia le há kánkǎa.*

³ Wa bè-bíonii yí dín bío na yí bon wán. Yílera na yí se mia wen. Wa yí máa cà à wa vǐini núpue.

⁴ Bùéé. Le Dónbeení lora wen, á mɔn à wa ko làa bú, á le kǎrafáa mí bín-tente wen á wa wee bue. Hen ká wa wee bío, se mu yínɔn núpua á wa le wa à wéé sía, ká mu lé le Dónbeení. Dén na zú bío khǐina zoó wi wa sía yi.

⁵ Mi zú mu kénkén le wa bíoní yínɔn nǐ-khènlò bíoní. Wa yí máa bío à cà bío núpue 6úí cún. Bǐn le Dónbeení mí bεεre zú.

⁶ Wa mún yí cà à minén tǎá nǐ-vio khòoní wen.

* 2:2 Mi loní Bè-wénia vūahú 16.19-24; 17.1-9

7 Wa yáá lá ko à wa wé fé bío 6úí mi cǎn lé bío wa lé o *Krista tonkarowà. Éε ká wa màhá tà wayíira waten mi tǎhú làa bío ó o há-ḡàa wé wayíira miten à loínáa mí zàwa yi bío sii.

8 Wa wa mia làa sòobéε lé bǔn nǎn á wa yí kǎḡaa le Dónbeení bín-tente bueró à na mia yi mí dǎn, à wa le wa à na waten 6úen6úen mi bío yi. Bǔn wee zéeni le mi bío 6ǎntǎn here wen dǎkhíina.

9 Wán zàwa lè wán hínni, ho tonló na wa sá, làa bío wa lò bonnáa á mi zǔ bío. Wa sá le wisoni lè ho tǎnaahú, bèra a na à wa bío yí wé sèrò mi ní-kéni 6úí wán. Lé ká sii á wa wóràa á bueraráa le Dónbeení bín-tente nǎn mia.

10 Minén na tà a Krista bío á wa 6uan waten sese yahó, á téréna waten. Bío 6a dà à bío le wa wó khon yi á mia. Minén lè le Dónbeení lé mu sèràsa.

11 Mi zǔ mu le mi ní-kéni kéní á wa 6uan làa bío ó o maá wee wé 6ua lè mí zàwa bío sii.

12 Wa nǎn há yile-tentewà mia, á híina mi sía, á bía mu henía nǎn mia le mi 6ua miten làa bío le Dónbeení sii vá yi. Dén na von mia à mi keí le bá-zámu cùkú yi.

13 Wa mún pá bǎna wee dé le Dónbeení bǎrákà bè-vio 6úí bío yi. Páahú na mi ḡá le Dónbeení bióní wa ḡini yi, á mi yí 6uan le lòn nùpue bióní, à mi 6uan le lè le Dónbeení bióní bío sii. Mu bon. Le 6ǎntǎn ló le Dónbeení cǎn làa túiá. Le bióní mu bè-wénia wee mi minén na tà a Krista bío cǎn.

14 Wán zàwa lè wán hínni, ho *Zudee kǎhú kèrètǎewa kuio na bío sá le Dónbeení yi bio na sá 6a yi lé bǔn 6án sii á minén mún káa yi. Le lònbee na yú 6a 6a *zúífúwa níi yi, lé dén lònbee so sii á mǎn zàwa mún beéra lè mí lò.

15 Lé 6arén zúífúwa yáania 6ó le *Dónbeení ḡi-cúa fεεrowà. Lé 6a zúífúwa mún 6ó a Nùhúso Yeesu. Warén wa beεre á 6a beéra lò. Le Dónbeení sii bío wéró mia 6a yi huúu. Bío bío yi 6a nùpua 6úen6úen yi á 6a tun wána.

16 Wa lá wi à wa bue le Dónbeení bióní à na bía yínǎn 6a zúífúwa yi à bǎn fen, á 6a wi 6a hè wen. Lé ká sii á 6a wó à tíraráa mí bè-kora na 6a wee wé fεεε ḡii. Éε ká mu véenii á le Dónbeení sii cǎ 6a yi.

O Poole sii vá ò o mi ho kèrètǎewa wán

17 Wán zàwa lè wán hínni, wa saawaa mún yi á yú páahú à wa máa mi mín, ká wa màhá wee leéka mi bío. A wa wee bǎnbá, á wi wa mi mí wán, lé bío á mi bío wi wen làa sòobéε.

18 Lé bǔn nǎn á wa lá wi à wa bǎni 6uee 6úεεkí mia. Inén Poole wó mu lora dǎn há zen cúa-yen. Ká a *Satáni màhá hò wen.

19 Bío nǎn á wa dóràa wa sía, á wi le sí-wεε yi, lé minén bío yi. Lé minén lé le saánii na á à wéé wa sía wa Nùhúso Yeesu yahó o khii bǎni 6uenló páahú.

20 Mu bon. Lé minén lé wa cùkú lè wa sí-wεε.

3

1 Bío wa míana wa máa ḡi mí sá, á wa ḡá wa yiwa san. Lé bǔn nǎn á wa tò mu wán le wa à kéeni ho Ateεna lóhó yi wa dǎn,

2 à wa tonkaa wán za Timotee mi cǎn, wón na wee sá le bín-tente bueró tonló lè le Dónbeení, dío bío ciran o *Krista. Wa tonkaa wo ò o 6uee wé à mi sladéro le Dónbeení yi wíoka fǎrá dǎn, ò o mún hení mi sía.

3 Lé bǔn á à na ká minén 6úí máa día mǎn á ho zuia lònbee na wee yí mia máa lúnka mi yilera. Minén miten yáá zǔ mu le warén na tà a *Krista bío ko wa káa le lònbee mu yi.

4 Bío wa hía wi mí cǎn á wa fèra bía mu nǎn mia le wa lò ò be làa sòobéε. Mi zǔ le bǔn lé bío 6èn wó.

5 Lé bǔn nǎn á ḡi ḡá 1 yi san á ḡi tonkaa o Timotee mi cǎn ò o 6uee loí bío mi sladéro le Dónbeení yi bio karáa à bǎni 6uee bío na mií. Bío dà-kéni á ḡi lá zána yi, le ḡún-sí ò o *Satáni khá mia vǎinia. Ká mu lá wó làa bǔn se wa sèera waten mi bío yi káamáa.

6 Éε ká bío ó o Timotee ló mi cǎn 6ueé dǎn, á bío ó o bía mi sladéro le Dónbeení yi lè mi waminí dǎni yi léε sí-wεε bío. O bía le ká mi san san lon wa bío à mi sía wa. O le mí wee cǎ à mí mí wa wán làa bío á warén mún wi à wa mináa mi wán bío sii.

7 Wán zàwa lè wán hínni, lé bǔn nǎn wa yúráa le sí-híilè mi sladéro le Dónbeení yi bío yi le hácirí yáaró lè le lònbee na wee yí wen yi.

8 Há laá na ká wán á bío mi can tǎna o Nùhúso yi á wee fání wa sǎnia.

9 Wa yáá yi zǔ bío wa à dé lè le Dónbeení bǎrákà le sí-wεε na wa wee yí le yahó mi bío yi.

10 Wa wee fio le Dónbeení yi lè wa sòobéε le wisoni lè ho tǎnaahú à wa làa mia bǎni mi mín, à bío fòora mia mi sladéro le Dónbeení yi bío yi à wa tíi bǔn ḡii.

11 Le wán Maá Dónbeení mí beεre lè wa Nùhúso Yeesu à wíoka ho wǎhú na wa à bè 6ueé mináa mi wán.

12 Le o Nùhúso wé à le waminí na mi wa làa mín á mún wa lè 6a nùpua 6úen6úen, à wé dé wán à yòo puuní. Le le waminí mu 6onmín làa dío á wa waráa mia.

¹³ Bún ká a Núhúso á à hení mi sía, á mi yiwa á à ce wán Maá Dónbeení yahó, wa Núhúso Yeesu làa bia búenbúen na bio sá a yi buenlò páahú.

4

Bio ba kèrètewa ko ba gua lè miten

¹ Wán zàwa lè wán hínni, wa kenía mia làa bio mi ì guaráa miten á bio á à wé sínáa le Dónbeení yi. A le làa bún mi buan lè miten. Ée ká wa máhá wee fio mu mi cón làa sóobéé á wee hení mu na mia o Núhúso Yeesu yèni yi le mi wioka dé mu wán.

² Há yile-tentewá na wa nòn mia á mi zú. Lé o Núhúso Yeesu á há ló yi.

³ Bio le Dónbeení wee cà lé à minén mi kuio bio sí le yi: Mi pa miten bio ho há-fénlò lè ho bá-fénlò lè mí síiwà yi.

⁴ Mi ní-kéní kéní zúrú bio mi ì hènínáa mi sánia yi mu bio yi à héha làa bio le Dónbeení sli vá yi.

⁵ Mi yí día miten à mu bio na yí se poní wé búe làa bio á bia yí zú le Dónbeení wee wéráa mu.

⁶ Nii woon yí wé yí khe lè mín za mu bio mu dání yi hùúu. Wa bia mu nòn mia vó á jà mi zeñ wán le bia wee wé h́n wára so síi ó o Núhúso síi á à cí yi á à cítí.

⁷ Bio bíá bon, le Dónbeení yí von wén le wa wé há-fénlò làa bá-fénlò lè mí síiwà. Le von wén à wa bio sí le yi búenbúen.

⁸ Lé bún nòn ká yía pá há bíoní na ká, se mu yínón núpua é bánso pá bio. Mu lé le Dónbeení ó o pá, dío wee na mí Hácírí mia.

⁹ Bún khíina bín, á mu jùhú mún wáa mia á ba túa vūahú na mia ba kèrètewa waminí dání yi. Bio mi ì warí làa mín á le Dónbeení zéenia làa mia vó.

¹⁰ Bún lé bio á mi yáá buan lè wán zàwa lè wán hínni búenbúen na ho Maseduana kòhú búenbúen yi. Ée ká wa pá wee fio mia le mi wioka dé mu wán.

¹¹ Mi sóobá miten à kerí mín wán ho h́erá yi. Bio bio ciran mia lé bio mi wé lorí. Mi wé sá à jía mí makóo miten làa bio wa heníanáa mu nòn mia.

¹² Lé bún á à na ká bia yínón ba kèrètewa wé è kónbi mia á mi bio mún máa wé séró o búii wán.

O Núhúso bíni buenlò bio

¹³ Wán zàwa lè wán hínni, wa wi mi zúrú bia húrun túúá. Lé bún á à na ká mi yilera máa yáa làa bia yí dó mí sía 6a ní-hía véeró bio yi bio síi.

¹⁴ Wa dó wa sía le o Yeesu húrun á véera. Lé o Yeesu mu bio yi á le Dónbeení á à ve bia húrun á à kúee mín wán làa wo.

¹⁵ O Núhúso bíoní búii dání yi, á bio ká lé bio wa à bio: Ká a Núhúso khii bínia búara, á warén na yío á à wé lua hón páahú so yí à máa dí bia húrun yahó.

¹⁶ Le zèeré á à dé, á le Dónbeení wáayi tonkarowá jùhúso támu, lè le Dónbeení búaaní támu sá á à jii. Bún ká a Núhúso mí bæere á à lé ho wáayi á à lii. A bia húrun ká 6a dó mí sía o *Krista yi á à vèe ho yahó.

¹⁷ Bún món á warén na yío wi lua á le Dónbeení á à páaní ì lá làa ba há dùndúio wán á yóó sínáa o Núhúso yahó. Bún ká wa à kerí là a Núhúso f́éé.

¹⁸ Mi wé bio há bíoní mu na mín yi à henínáa mín sía.

5

¹ Wán zàwa lè wán hínni, mu jùhú mia á ba túa vūahú na mia mu biowa mu búenbúen bán wéró páahú lè mu bán wizonle dání yi.

² Minén mi bæere yáá zú mu sese le o Núhúso buenlò á khii wé mu bè-vínikani ì làa bio ó o kónlo wee wé buennáa ho t́nàahú bio síi.

³ Ká 6a núpua khii wee bio: «Wa wi ho h́erá yi. Bio na yí se máa yí wén.» Lé hón páahú so 6a yío búeé t́ ká mu bio búenbúen fù lúnkaa mín yi 6a wán. Mu khii yòoka 6a wán làa bio ó o há-sániso sání vía wee wé yòokaráa o wán bio síi o teró páahú. Ba máa fen le wizonle mu zoñ.

⁴ Ée ká minén wán zàwa lè wán hínni, minén bán mia le t́bíri yi, á le wizonle mu máa yòoka mi wán là a kónlo bio.

⁵ Mi búenbúen bio sá mu khoomu yi, mi bio sá le wisoni yi. Mu yínón t́nàahú wa wi yi. Wa mia t́bíri yi.

⁶ Awa, á mi yí le dámu búe wén làa bia ká bio. Mi wa fání wa yío à zúrú waten guaró mu bio búenbúen yi.

⁷ Lé ho t́nàahú á 6a núpua wee wé da yi, á lé ho t́nàahú á 6a mún wee wé jù khée yi.

⁸ Εε κά warén bán bío sã le wisoni yi á wa ko wa zũn waten ɓuaró mu bío ɓúenɓúen yi. Wa sɓadéro le Dónbeení yi, lè wa waminí á ko mu wé lòn hĩa táro báká na wa à zɓ á à paráa waten yi, á wa sɓadéro ho kãníló bío yi á ko mu wé lòn hõnló kónlè na wa wé è ɓún.

⁹ Le Dónbeení yi léra wen cítí bío yi. Le wi à le kãní wen lè wa Núhũso Yeesu *Krista nii.

¹⁰ Wón lé yĩa húrun wa bío yi, bèra a na ká wa yĩo wi lua loo, táá ká wà húrun loo, à wa làa wo páaní keń mìn wán.

¹¹ Mi wé hení mìn sĩa kà sii, à wé séenika mìn à mi sɓadéro le Dónbeení yi wé dé wán làa bío mi yáá wee wéráa mu.

Hã bioní na bío hentá non ɓa kèrètɛwa yi

¹² Wán zàwa lè wán hínni, wa wee fio bío kà mi cón: Mi wé kònbi bío wee sá le Dónbeení tonló mi cón, bán na ó o Núhũso bàrá mi jũhũ wán le ɓa wé zéeni mia.

¹³ Mi wé kònbi ɓa, à wań ɓa lè mí sòobéε le Dónbeení tonló na ɓa wee sá bío yi. Mi keń mìn wán làa héerá.

¹⁴ Wán zàwa lè wán hínni, wa pá bínia wee fio mia: Mi wé bío ɓa pariwá cón. Bĩa le hézánii wi yi à mi hení bán sĩa. Mi wé sɓ ɓa yídàwa. Mi wé jĩ mi yiwa ɓa nùpua ɓúenɓúen biowa yi.

¹⁵ Mi pa miten bío, mi wé yí dī yúaa mìn wán. Minén mìn yi wé sòobá miten à wé mu bè-tentewà làa mìn fεεε, à mún wé mu làa bío ká ɓúenɓúen.

¹⁶ Mi wé le mi sĩa wa fεεε,

¹⁷ à yí khí ho floró yi.

¹⁸ Mi wé dé le Dónbeení bàráká bío ɓúenɓúen yi. Bũn lé bío le Dónbeení cà minén na lé lè dà-kéní là a Yeesu *Krista cón.

¹⁹ Mi yí hè le Dónbeení Hácírí bè-wénii.

²⁰ Le Dónbeení jĩ-cúa na lé wee fεε á mi yí pí à wé làa kàakó-bío.

²¹ Mi wé cincií mu bío ɓúenɓúen vé, à lén bío se mu yi à ɓua.

²² Mu bío na yí se lè mí síiwá á mi khènnáa.

²³ Le le Dónbeení na wee na ho héerá lé dño wé à mi keń lè lerén bío binbirí. Le minén mi kùio, mi hácírí, lè mi mànáká, lè mi sánia à le pa bío à fianí yí zo, à lònínáa wa Núhũso Yeesu Krista ɓuenló.

²⁴ Le Dónbeení na von mia wee wé bío le dó mí jii le mí ì wé. Lerén lé dño á à wé mu á à tí jii.

²⁵ Wán zàwa lè wán hínni, mi wé fio na wen.

Le tènii

²⁶ Mi tènii wán zàwa lè wán hínni kèrètɛwa ɓúenɓúen yi lè le kònbi.

²⁷ I dñn o Núhũso wán wee ɓónɓónínáa mia, le ho vũahũ na ká à mi kàrán le ɓa kèrètɛwa ɓúenɓúen jii.

²⁸ Le wa Núhũso Yeesu Krista sáamu à keń làa mia.

Ho ɲun nii v̄ahú na ó o Poole túara n̄n ho Tesaloniiki kèrètɛwa kuure yi

V̄ahú túaró ɲuhú

Ho v̄ahú mu na ká yi, ó o Poole b̄inia lá a N̄húso ɓuenlò b̄io wee zéeni yahó. Lé b̄io ɓa n̄pua ɓúí h̄ia wee b̄io wéréwéré le o ɓuara vó. A mu dó le z̄ání ɓa kèrètɛwa kuure yi. ʼBa wee b̄io le o Yeesu pá le mí máa fé mí. O Poole b̄ia le s̄ání ò o Yeesu b̄ini ɓuen, ó o ní-s̄umúí ɓúí á à h̄íní ì k̄áaní ɓa n̄pua, á ɓa à s̄ánsá le Dónbeení. ʼBa ɓúí wee leéka le b̄io ó o N̄húso ɓuenlò w̄áa s̄uáraa ká síí, á mí ì k̄eɛní máa wé è sá d̄eɛ, á ɓa n̄nzawa wé è d̄íni. O o Poole pá mu, ò o b̄ia b̄io ká n̄n ɓa yi: «Yia yí wi ò o wé sá d̄eɛ, á ɓánsò ɓ̄en mún yí ko ò o wé d̄í.»

O túara ho n̄n-yání v̄ahú á piina b̄io yen b̄un m̄ón ó o ɓ̄en túara h̄ia ká.

¹ Mu lé warén, o Poole lá a Siliv̄en là a Tim̄otee á wee túa ho v̄ahú na ká á à na minén Tesaloniiki kèrètɛwa kuure yi, minén na b̄io sá wán Maá Dónbeení là a N̄húso Yeesu *Krista yi.

² Le o Maá Dónbeení là a N̄húso Yeesu *Krista wé mí s̄áamu làa mia, à na ho h̄eérà mia.

O N̄húso Yeesu ɓueé f̄i le cítii

³ Wán z̄awa lè wán h̄íní kèrètɛwa, wa ko wa wé dé le Dónbeení b̄aráká f̄eɛɛ mi b̄io yi. Mu térénna à wa wé mu, lé b̄io mí s̄iadéro le Dónbeení yi wee va lè mí yahó làa s̄oobéɛ, á le waminí na mi ní-kéní kéní wa làa mún á wee dé wán.

⁴ Lé b̄un n̄n wa wee kh̄oonína waten ɓa kèrètɛwa kuio t̄ahú b̄io mí tà f̄ará d̄ín sese b̄io yi, làa b̄io ɓa n̄pua ɲina mia á wee beé mí lò à mí pá tà dó mí s̄ia o Yeesu *Krista yi.

⁵ Mu wee zéeni le le Dónbeení cítii fló térénna. Lé b̄un ñ na ká mí ì korí lè le Dónbeení bá-z̄amu, b̄io mí lò wee be b̄io yi.

⁶ B̄io térénna lé b̄io le Dónbeení á à wé. B̄ia wee beé mí lò á le è beé lò.

⁷ Minén na lò wee be á le Dónbeení kh̄ii na h̄á v̄únná yi làa wen páahú na ó o N̄húso Yeesu kh̄ii yóó lé ho wáayi lè mí wáayi tonkarowá na p̄ánká wi á ɓueé líí zéeni mítén.

⁸ O ò ɓuen ho d̄shú na yèkèyèkè yi, á ɓueé beé b̄ia yí wi ɓa z̄urí le Dónbeení lò, á yí máa bè wa N̄húso Yeesu b̄in-tente yi.

⁹ Lónbee na ɲii m̄ia lé d̄io á à yí ɓa. Le Dónbeení á à ɲa ɓa à ɓa á kh̄en lerén lè mí d̄aríló na c̄ukú wi yi.

¹⁰ N̄nzon̄ na o ò lé á à ɓuen yi, á b̄ia b̄io sá a yi á à dé ho c̄ukú wo yi. B̄ia dó mí s̄ia o yi á à mi a, á à z̄amaka a b̄io yi. Minén mún ñ k̄eɛ ɓa t̄ahú, lé b̄io mí tà le b̄ioní na wa buera n̄n mia b̄io.

¹¹ Lé b̄un n̄n wa wee fio f̄eɛɛ mi b̄io yi. Wa wee fio le Dónbeení yi le le wé à mí korí lè ho veró na le von làa mia. Wa wee fio le le Dónbeení d̄aríló p̄ánká yi, á mu tentemu na mi wee leéka wéro lè mí s̄iadéro le Dónbeení yi á le Dónbeení tí ɲii.

¹² Ká mu wó làa b̄un, á wa N̄húso Yeesu yèni á à yí ho c̄ukú mí b̄io yi, á minén mún ñ yí ho c̄ukú o b̄io yi. B̄un lé wán Dónbeení là a N̄húso Yeesu Krista s̄áamu.

2

B̄io zéenia le Dónbeení z̄ukúso d̄ánti yi

¹ Wán z̄awa lè wán h̄íní, hen ká mu lé b̄io ciran wa N̄húso Yeesu *Krista ɓuenlò lè wa f̄emínlò làa wo b̄io, á wa wee fio mia

² Le mí yí d̄eɛní l̄unka mi yilera á wé lè mí ɲúná m̄ia b̄in, ka lè o N̄húso ɓuara mi ɲá sá. Mu dá á wé le mu f̄eɛra n̄n mia lòn Dónbeení ɲi-cúa, táa mu b̄ia n̄n mia, táa mu zéenia le wa ka lè wa túara mu ho v̄ahú yi n̄n mia.

³ Mí yí d̄ia le n̄pue kh̄a mia làa b̄io ɓúí síí h̄uúu, lé b̄io le wizonle mu máa d̄á ká ɓa n̄pua á yí k̄áa, á yí pá le Dónbeení b̄io. A le Dónbeení z̄ukúso*, yia ɲuhú sú á yí zéenia mítén yí vó.

⁴ B̄io ɓa n̄pua wee ɓuaaní ɓuenɓuen lòn dofiina ó o ò firáa. O ò yóní mítén b̄un ɓuenɓuen wán. O kh̄ii hení mí síí á yóó zo le *Dónbeení z̄i-beeni yi á zoó k̄eɛní ká a b̄io le minén lé le Dónbeení.

⁵ B̄io á ì h̄ia d̄in yí ló mí c̄n̄, á ì b̄ia mu làa mia, táa mi yi sá mu yi le?

⁶ Mí wáa z̄ú b̄io ɓuan wo d̄nía b̄io ká wán. Lé b̄un n̄n ó o máa zéeni mítén ká mu yínorí ho páahú na f̄era bò d̄ia d̄n.

* 2:3 Dónbeení z̄ukúso: O z̄ukúso mu lé o Satání tonkaro. O pá le Dónbeení b̄io. Orén mí beere landá na ó o bò yi m̄ia. Le Dónbeení d̄ánkáa wi o wán f̄eɛɛ.

⁷ Mu bè-sùmú na bío sánkaa á dènía búakáa wee wé. Páahú na á bío pá 6uan mu díná á à khèn làa bú,

⁸ búñ ká le Dónbeení zúkúso máhá á zéení mítén. O o Núhúso Yeesu jii sònsámu pánká á à búe o. O ò yáa wo lè mí 6uenló pánká.

⁹ Le Dónbeení zúkúso mu khíi 6uen là a *Satáni dàrló, á 6ueé wé mu yéréké bíowa lè mí sífwa á à khà lè 6a nùpua.

¹⁰ Há wén-kora lè mí sífwa o ò wé á à khà làa bíá wee vīnī mítén. Ba wee vīnī mítén lè bío 6a pá ho tūiá poni na dà 6a wee kání, á yí wa ho.

¹¹ Lé búñ nòn á ho pánká na wee vīnī á le Dónbeení á à dé 6a yí, bèra a na à 6a dé mí sía bío yí bon yí.

¹² A bíá 6úen6úen na yí máa dé mí sía ho tūiá poni yí á 6a wee wéé mí sía mu bè-kora wéró yí, bán 6úen6úen júná á à sí.

Le Dónbeení hueekaa mia á kánia

¹³ Wán zàwa lè wán hínni, minén na ó o Núhúso wa, wa ko wa wé dé le Dónbeení baráká fèéé mí bío yí. Lé bío mu nín-yání, á le Dónbeení hueekaa mia le mí i kání lè mí Hácírí pánká, dío wee wé á wa bío sí le yí, á séení bío mí dó mí sía ho tūiá poni yí.

¹⁴ Lé búñ le Dónbeení von mia bío yí le bín-tente na wa buera nòn mia pánká yí. Le von mia bèra a na ò o Núhúso Yeesu *Krista cùkú á mi níi kèr yí.

¹⁵ Wán zàwa lè wán hínni, lé búñ nòn á mi cén hení mi lò, á fàrá dín. Bío wa bíá lè wa jinií nòn mia làa bío wa túara há vanna yí á kenía làa mia á mi bè yí sese.

¹⁶ Wa Núhúso Yeesu Krista mí bèere lè wán Maá Dónbeení á wó á wa yú le sí-he6úee na jii mia lè le sídéró binbirí.

¹⁷ Le 6a wíoka dé mí sí-he6úee wán, á na ho pánká mia, hía mi ì wéráa mu bío 6úen6úen na se, mi bíoní lè mí wárá yí.

3

Mi wé flo na wen

¹ Wán zàwa lè wán hínni, mu véenii á mi wé flo na wen bèra a na ò o Núhúso bíoní wíoka wé dàñ ben fè há lùa fúafúá à le yí ho cùkú há lòn-vio yí làa bío á le bío wóráa minén cón bío síi.

² Mí mún flo à le Dónbeení kání wen 6a nì-kora lè 6a nì-súmáa níní yí, bío 6a 6úen6úen yínórí nùpua na wee tà à dé mí sía le Dónbeení yí.

³ Éé ká a Núhúso wón le mí i wé bío na ò o wé mu. O ò sí mia á à pa mi bío ó o nì-sùmúí máa yí mia.

⁴ O Núhúso hína wa sía mi bío yí, o wee zéení mu na wen le bío wa henía nòn mia á mi wee wé, á mún wee wé mu ká mi wá fèéé.

⁵ Le o Núhúso séení mia mí yilera yí, á mi warí le Dónbeení, á mi mún dàñ wé jí mi yiwa làa bío ó o *Krista jánáa mí yí bío síi.

Mi wé sá làa bío á warén wórda mu

⁶ Wán zàwa lè wán hínni, wa wee hení mu ù na mia wa Núhúso Yeesu *Krista yèni yí, le bíá 6úen6úen na lé 6a paríwá mí fahú á yí máa 6ua mítén héha lè ho kàránló na wa nòn mia, á mi pa mitén bío yí.

⁷ Minén mí bèere zú bío mí ì 6ua lè mitén á à wéráa lè wa bío. Warén kera làa mia á wa yí dú parí.

⁸ Wa yí día waten ó o 6úí yí díniía káamáa. Bueé! Wa sá á lò bon làa sòobéé le wisoni lè ho fínáahú, bèra a na á wa bío yí wé séró mí nì-kéní woon wán.

⁹ Ho pánká na wa yú bío yí, á wa lá dà á bío le mí wé séení wen. Éé ká wa le wa máa bío mu. Wa wó mu ká síi á zéení láa mia le mí bè yí.

¹⁰ Páahú na wa kera mi cón á bío ká lè bío wa henía nòn mia: Yíá yí wí ò o sá dèé, á 6ánsó 6èn mún yí ko ò o wé dí.

¹¹ Wa wee bío làa mia ká síi lé bío wa wee jí le 6a 6úí wí mí fahú lè 6a paríwá. Ba yí máa sá dèé. Ba bè-wénia 6úí mia ká yínórí á dé mítén 6a nì-vio bíowa yí.

¹² Bán nùpua so á wa wee flo á à hení bío ká á à na yí o Núhúso Yeesu Krista yèni yí, le 6a ko 6a wé sá à dàrnáa mítén 6ua.

¹³ Wán zàwa lè wán hínni, minén bán yí le mí bàrà té mu bío na se wéró yí.

¹⁴ Hen ká a 6úí pá le mí máa bè bío wa bíá ho vúahú na ká yí, á mi zúr 6ánsó bío, á wé yí wa dá a, á há nyio ò dí o.

¹⁵ Éé ká mí máhá yí wé o lè mí zúkúso, ká mí wé zéení á lè mìn za bío síi.

Há dú6uaa lè le tɛɛnii

¹⁶ Le o Ɲúhúso míten, yíá lé ho h́éerà ǵànsò, à wé na ho h́éerà mia h́ã pònnà ǵúenǵúen yi f́éé. Le o Ɲúhúso kéri lè mi ǵúenǵúen.

¹⁷ Lé ínén Poole lè í nín-bia á te le t̀èní na kà b́io wee túa. Í wee wé túa mu à véenínáa í vónna. Lé b́ún le í vónna túaró sí.

¹⁸ Le o Ɲúhúso Yeesu Krista wé mí sáamu lè mi ǵúenǵúen.

Ho nín-yání vūahú na ó o Poole túara n̄n o Timotee yí

Vūahú túaró jùhú

O Timotee b̄an maá h̄a lé o *Kεεesi n̄i, ká b̄an nu h̄a lé o zúifù h̄inzoró, á lé o kèrèt̄f̄e. O Poole là a Timotee zūna mín ká a Poole mu wà waá bue le Dónbeení b̄ioní ho Lisitere lóhó yí. Mu páahú ká a Timotee lé o yàrónza f̄εε. O h̄a dó mí s̄i le Dónbeení yí làa s̄ob̄éε (Bè-wénia 16.1-3). A lá b̄un j̄ii wán, ó o Timotee w̄aa b̄o a Poole yí á 6a wee sá le Dónbeení tonló (Bè-wénia 17.14; 18.5; 19.22).

O Poole v̄onna na ó o túara n̄n o Timotee yí lé h̄a b̄io j̄un.

Ho nín-yání vūahú yí ó o b̄ia b̄iowa b̄io t̄in b̄io:

1. O j̄a 6a kèrèt̄f̄ewa zeñ wán le 6a pa mít̄en b̄ia wee k̄arán 6a le mu b̄io na yí bon b̄io yí.
2. O zéenia b̄io 6a kèrèt̄f̄ewa ko 6a wé b̄uaaníná le Dónbeení. O mún zéenia b̄io á 6a kèrèt̄f̄ewa búenb̄uen, lè 6a kuio n̄i-k̄a làa b̄ia wee séeni 6a ko 6a 6ua le mít̄en.
3. Mu véenii ó o Poole zéenia b̄io ó o Timotee ko ó o 6ua lè 6a kèrèt̄f̄ewa à dàñ sáráa le Dónbeení tonló sese.

Le t̄en̄ti

¹ Inén Poole lé o Yeesu *Krista tonkaro, lé b̄io le Dónbeení na lé wa k̄ánilo là a Yeesu Krista mu le 1 sá ho tonló mu konloon.

² Timotee, lé ún̄n á 1 wee túa ho vūahú na ká á à na yí, lé b̄io á wa siadéró o Krista yí d̄ání yí á ù lé 1 za. Le wán Maá Dónbeení là a Yeesu Krista na lé wa Nùh̄uso à wé mu bè-tentewà làa fo. Le 6a na mí waminí lè mí h̄érá mia.

Yí háct̄ri b̄ia wee v̄ini 6a n̄pua lè mí k̄aránl̄o yí

³ Làa b̄io á 1 biaráa mu n̄n foñ, díá à ù k̄en̄i ho Ef̄εεze yí. Ba n̄pua 6úí wi ho lóhó mu yí á wee v̄ini 6a n̄pua lè mí k̄aránl̄o. Cén h̄e 6a le 6a díá mu.

⁴ Mún b̄io na 6a yí le 6a yí na mít̄en h̄a w̄ahio bè-b̄ionii yí, làa b̄io á b̄an 6úaaawa b̄io wóráa b̄io b̄ioró. B̄un lé b̄io wee dé le w̄aaní na here 6a páahú, mu yí máa wé à 6a na mít̄en b̄io le Dónbeení le mí ì wé yí, á wa yí dà máa z̄un̄ b̄io le Dónbeení le mí ì wé ká wa yí dó wa s̄ia le yí.

⁵ B̄io n̄n á 1 le ù b̄ioráa mu na 6a yí lé b̄io á 6a ko 6a wañ mí n̄nzawa. Ká 6a le mí wa mí n̄nzawa á 6a ko á 6a s̄ia ce à wé le h̄a yile-tentewà, á dé mí s̄ia búenb̄uen le Dónbeení yí.

⁶ H̄s̄n wén-tentewà so búenb̄uen á 6a 6úí pá díá à 6a wee v̄ini mít̄en lè le w̄aaní-kánl̄e na j̄uhú mia.

⁷ O *M̄oyiize l̄andá k̄aránl̄o lè 6a n̄pua b̄io á 6a wee hení ká b̄io 6a wee b̄io làa b̄io 6a wee k̄arán á 6arén mí b̄εεre yí z̄ú k̄ará.

⁸ Mu bon, o M̄oyiize l̄andá se, ká wa wee bè ho yí làa b̄io á mu koráa.

⁹ Wa ko à wa z̄un̄ le ho yí b̄ará n̄pua na t̄ér̄enna b̄io yí. B̄uèe! B̄ia ho b̄ará b̄io yí lé b̄ia yí máa bè le Dónbeení b̄ioní yí, lè 6a n̄i-k̄aania lè 6a n̄i-s̄umáa, lè 6a bè-kora wérowà. Ho b̄ará b̄ia yí máa k̄n̄bi le Dónbeení, làa b̄ia wee 6ua mít̄en lè le b̄io j̄uhú mia b̄io yí, làa b̄ia wee 6úe mí maáwà táá mí nuwà b̄io yí. Ni-6úe l̄ée n̄i-6úe á ho b̄ará b̄io yí.

¹⁰ Ho mún b̄ará b̄ia wee wé ho há-fénl̄o lè ho bá-fénl̄o lè mí síf̄wá, lè 6a báawa na wee da lè mí n̄nzawa báawa, làa b̄ia wee ȳé 6a n̄pua b̄io yí. Ho l̄andá mu b̄ará 6a sab̄in-f̄uaalowa làa b̄ia wee dé mí j̄iní na ká 6a máa bè mu yí b̄io yí. Ho b̄ará b̄ia búenb̄uen na yí máa bè ho k̄aránl̄o na t̄ér̄enna yí b̄io yí.

¹¹ Hón k̄aránl̄o so héhaa lè le Dónbeení c̄ukúso b̄in-tente. Le Dónbeení na wee wé mu bè-tentewà lé dén k̄aráfáa le b̄in-tente mu mi.

O Poole wee dé o Krista b̄arákà

¹² I wee dé wa Nùh̄uso Yeesu *Krista b̄arákà lé b̄io ó o n̄n ho p̄anká mi á 1 wee sáráa o tonló. I wee dé o b̄arákà lé b̄io ó o láa mi, á l̄era mi wó lè mí ton-sá.

¹³ Inén na f̄ù wee yáa o ȳeni, á wee beé b̄ia tà a b̄io lò, á mún wee là a, εε ká ar̄én wón mahá z̄una 1 mak̄arí lé b̄io á 1 lá yí z̄ú b̄io á 1 wee wé, á 1 yí dó 1 s̄i wo yí.

¹⁴ Wa Nùh̄uso Yeesu Krista wó mu s̄aamu lè mí síf̄wá làa mi. O wó á 1 dó 1 s̄i wo yí, á wa a, á mún wa 6a n̄pua.

¹⁵ B̄io á 1 wee b̄io ká láayi wi á ko á 6a n̄pua dé mí s̄ia mu yí: O Yeesu Krista 6uara ho d̄im̄j̄a yí bèra a na à 6a bè-kora wérowà k̄aní. A inén lé yia lé o bè-kora wéro po b̄ia ká.

¹⁶ Ká a Yeesu mahá z̄una 1 mak̄arí, inén na bè-kora wi po b̄ia ká, á j̄a mí yí 1 b̄io yí. O wó mu á zéenia lè 6a n̄pua na khii tà a b̄io á à yiráa le muk̄aní binbirí na máa vé.

¹⁷ Le 6a nùpua búenbúen dé ho cùkú le Dónbeení yi à wé kònbí le, lerén na à nùpue yí dà máa mi, á wi fèèè, á wee dí le bèní fèèè. Lerén mí dòn lé le Dónbeení. *Amiina!

O Poole wee heni a Timotee síi

¹⁸ I za Timotee, bío kà lé bío á ì heni ì na fon, à héha lè há bíoní na le Dónbeení jì-cúa fèerowá yáania bíá ù dání yi, bèra a na ù síi wé here le bìn-tente tonló na fo wee sá yi.

¹⁹ Wioka dé ù síi, à sá ho lè le yi na se. Ba ní-dòndáa búí pá bún à 6a bèn yí bíníá yí dó mí sía le Dónbeení yi.

²⁰ Bán nùpua so ó o Himenèè là a Alekisandere wi tfaht. A ì díá 6a á 6a bío sá a Satáni yi, bèra a na à 6a yí bíní yí là le Dónbeení.

2

Bío á wa ko à wa wé flo bío yi

¹ Bío á à wé here mia á à dí bío ká búenbúen yahó lé bío ká: Mí wé flo le Dónbeení yi lè mí soóbéè, á bónbóní le, á dé le báraká 6a nùpua búenbúen bío yi.

² Mí wé flo na 6a bá-záwa láa bíá á ho pánká wi nú yí búenbúen yi, lé bún ñ na ká wa à keñ ho héerá yi, á à wé waten, á mún wé è wé há wára na se.

³ Ho flo à na 6a nùpua yí léé bío na se, á mu mún sí le Dónbeení na káníá wen yi.

⁴ Le wi à 6a nùpua búenbúen kání à zúrì ho túiá poni.

⁵ Mu bon, le Dónbeení léé dà-kéní. A yía wi 6a nùpua láa de páahú léé ní-kéní. Wón lé o Yeesu *Krista na gueé wó a nùpue.

⁶ O 6uara buéè non mítén á káníanáa 6a nùpua. O wó mu á zééníanáa le le Dónbeení wi le kání 6a nùpua búenbúen ho páahú na mu ko yi.

⁷ Lé bún bío yi á le Dónbeení wóráa mí lè mí bìn-buero, á tonkaa mí le 1 kàrán bíá yínorí 6a *zúfíwá, à 6a dé mí sía le yi. Bío á ì má ká léé túiá poni, sabéré mia mu yi.

Bío 6a háawa ko 6a wé 6ua lè mítén

⁸ Awa, á bún lé bío non á ì wi à há lúá búenbúen yi à 6a nùpua hóoní mí níni dá ho wáayi à floráa. Ba yí le mí sía cí mín yi, 6a mún yí zá láa mín à wéráa mu.

⁹ I mún wi à 6a háawa sía zíló à héha láa bío mu koráa 6a nùpua búenbúen cón. Ba ko 6a wé dé le kònbí mí sía zíló yi, à wé 6ua mítén sese. Le 6a jún-vání wíokaró yí wé bío na à na ká 6a nùpua wé è loñ 6a yi. Há donkhue-sía na wó lè ho sánú táá bè-vio búí na yáwá here à 6a wé yí zí. Ba yáá pá yí ko 6a wé zí há sía na yáwá here dakhína.

¹⁰ Èè ká 6a wé soobá mítén à wéráa há wára na se. Bún lé bío 6a háawa na le mí wee kònbí le Dónbeení ko 6a wé 6ua lè mítén.

¹¹ Ho kàránló páahú à 6a háawa ko 6a wé tété à bé zo à jínáa yía wee na ho kàránló cón.

¹² I yí tá le 6a háawa wé kàrán 6a báawa, táá à 6a yí pánká 6a wán. Ba ko 6a wé kèèní stúní.

¹³ Mu bon, o Adáma lé yía le Dónbeení má ho yahó á mahá bò yi mánáa o Èèè.

¹⁴ A mu mún yínorí o Adáma lé yía ó o *Satáni sùna, o háa lé yía ó o sùna, á lé wón lé yía yí bò le Dónbeení bè-bioní yi.

¹⁵ Hàrì bío mu wó ká à 6a háawa á à kání 6a hámu bío yi, ká 6a dó mí sía le Dónbeení yi, á le waminí wi 6a yi, á wee 6ua mítén sese láa bío le Dónbeení le mu koráa.

3

Ba kèrètíewa kuure ya-díwá

¹ Bío á ì mí ì na mia à láayi wi: Nùpue na wi ò o wé o ya-dí 6a kèrètíewa kuure yi, wón wi ò o sá tonló na se.

² O ya-dí ko ò o zúrì mítén 6uaró à wékheró bío yí mí léè yi. O ko ò o wé háa yà-kéní 6anso. O wára ko à há wé se, à wé o nùpue na bío búenbúen ó o wee wé káña, á 6a nùpua wee kònbí. O mún ko ò o zúrì 6a ní-hání 6uaró, à zúrì 6a nùpua kàránló.

³ O yí ko ò o wé na-ju, o mún yí ko ò o wé nùpue na wa fio, buéè. O síi ko le wé se, à wé o nùpue na yí wa bíoní. O yí ko ò o soobá dé mí síi le wári yi.

⁴ O ko ò o dàñ mí zíi nùpua 6ua, ò o záwa wé jí a cón, à wé kònbí o.

⁵ Ká a nùpue háa yí dà mí kùrú zíi nùpua máa 6ua, ó o ò wé kaka à dàñ ñ 6uaráa 6a kèrètíewa kuure?

⁶ O ya-dí yí ko ò o wé nùpue na sídéró o *Krista yi ñín yí míana, bèra a na o háa yí yòoní mítén mu bío yi, à le Dónbeení síini a jùhú láa bío le síiníanáa o Satáni jùhú bío síi.

⁷ O ko ò o wé o nùpue na wee 6ua mítén sese à bíá yínorí 6a kèrètíewa wé kònbí o o wéntentewá bío yi, bèra a na à bè-kohó bío yí mí léè wo yi, ò o Satáni háa yí yí o yi.

Ba kèrètíewa kuure ton-sáwd bío

⁸ Ba kèrètŋewa kuure ton-sáwá ko à 6a wé 6a nùpua na wee 6ua mítén sese, à yí wé jíní jún 6ànsowà. Ba yí ko 6a wé jún ho *dívén dà mí níi wán, à sòobá dé mí síi le wári càrò yí.
⁹ Le Dónbeení tùíá poni bíoní na le zééníá há siadéro le yí dání yí á 6a ko 6a wé bè yí lè le yí na wee ce.

¹⁰ Hen ká mi le mi ì lén nùpua á à wé lè 6a kèrètŋewa kuure ton-sáwá à mi lorí 6a ká fianí míá 6a yí, ká 6a dà á sá ho tonló mu, à mi wáa 6ua bán.

¹¹ Ba hánání ko à 6a 6ua mítén sese, à yí warí há ní-júà. Ba ko 6a wé 6a nùpua na bio 6úen6úen 6a wee wé káŋa, à láayi kéí mu bío 6úen6úen yí.

¹² Ba kèrètŋewa kuure ton-sá ko à bán háa wé yá-kéní, o ko ò o dàrì mí zàwa lè mín zii nùpua 6ua.

¹³ Ba kèrètŋewa kuure ton-sáwá na tonló se bán á 6a nùpua wee kòmbi, á 6a poní á à sén á à bíoráa o Yeesu na 6a dó mí sía yí bío.

Mu bío zúrìlò na wa wee yí o Krista yí cón

¹⁴ I wee leéka à ì buen ù cón hen làa cínú. Eε ká í wee túa bio ká

¹⁵ bèra a na ká í míana guararàa à ù pá zúrì bío á ù guaràa úten 6a kèrètŋewa kuure yí. Dén kuure so lé 6a kèrètŋewa zì-júhú na bio sá le Dónbeení yí. Le kuure mu lé dío sá ho tùíá poni dñíá làa bio á há bòròbòròwa wé sínáa le zii dñí bío síi, lé lerén á ho tùíá poni mu dñí wán.

¹⁶ Le Dónbeení bè-sànkanií na le zééníá làa wɛn wa siadéro o Yeesu yí dání yí 6èntfn lée bè-beení.

O Krista
 6ueé wó a nùpue,

á le Dónbeení Hácirí vèeníá wo zééníanáa le o bío bon.*

O o zééníá mítén lè le Dónbeení tonkarowà na ho wáayi.

O bío buera nɔn há sífwa 6úen6úen yí.

Ho dímjǎ yí á 6a nùpua dó mí sía wo yí.

Le Dónbeení yòonía wo á dó ho cùkú yí.

4

Le Dónbeení bè-wéníá 6úen6úen se

¹ Le Dónbeení Hácirí bíá mu wéréwéré le hen ká ho dímjǎ véro kñii dɔn á 6a nùpua 6úí wáa á kñí á máa dé mí sía le Dónbeení yí. Ba à yèrémá kñii bè mu biowa na wee kñá 6a nùpua vfiní yí, lè 6a cínáwa kàránlò yí.

² Bán nùpua so wee ti bío wi 6a yiwa yí ká 6a fúaa há sabioní à vfinínáa 6a nùpua. Ba bè-leékaniá yí, á 6a yí zú bío se làa bío yí se máa hueeka mín yí.

³ Ba wee bío le mu yaamu yí se, á wee hè mu. Ba mún wee hè 6a nùpua lè mu bè-dínia 6úí díró ká le Dónbeení jɔn lera mu ho díró bío yí, bèra a na à bíá dó mí sía o *Krista yí, na zú ho tùíá poni wé dé le Dónbeení báráká díráa mu.

⁴ Bío le Dónbeení lera 6úen6úen se, á wa ko wa wé tà mu yí à dé le báráká mu bío yí.

⁵ Mu bon, le Dónbeení bíoní lè ho fioró lé bún wee wé à mu bío 6úen6úen ce le Dónbeení yahó.

O Yeesu Krista ton-sá tente

⁶ Bún biowa so na ká 6úen6úen á ù kàrán lè 6a kèrètŋewa, bún ká fo máhá wáa à wé o Yeesu *Krista ton-sá tente na le Dónbeení bíoní wee kàrán fɛεε ù siadéro le yí bío yí, làa bío fo bóràa bío 6a kàránna làa fo yí bío yí.

⁷ Há wáho na yí máa zéení mu bè-tente là a nùpue, hía yí héhaa lè wa siadéro le Dónbeení yí á ù pí bío. Bío fo ko à ù wé lé ho kení úten làa bío á fo ò bèráa le Dónbeení yí sese.

⁸ Bío fo ò kení lè ù sánia lée bío na dà fo wé è séení. Eε ká ho sòobá úten à wé bè le Dónbeení yí sese bún cúnú wi bío 6úen6úen yí, lé bío á yia bò le Dónbeení yí wón le dó mí jii le mí ì na le mukáni binbirí yí há làa na ká wán, lè ho yiró na lua yí.

⁹ Le bíoní na ká lée bíoní na láayi wí á 6a nùpua ko 6a tà yí.

¹⁰ Mu bon, wa wee sá à lò be, à sòobá waten lé bío wa dó wa sía wee lòoní bío le Dónbeení na wi fɛεε le mí ì wé. Le lé 6a nùpua 6úen6úen kánílo, sònkú bíá dó mí sía le yí.

¹¹ Bún lé bío á fo ko à ù bè hení à wé kàrán lè 6a nùpua.

Bíó á fo ko ù 6ua lè úten

¹² Yí díá le 6a zuañ foñ lè bío á fo lé o háyónza. Eε ká ù máhá 6ua úten sese à bíá dó mí sía le Dónbeení yí mí ì bè yí: Ú bíoní yí, ù wárá yí, bío á fo wa lè 6a nùpua yí, ù siadéro yí lè ù síi na wee ce yí.

* 3:16 Mí lorí Oroomusa vùahú 1.4

¹³ Wé sòobá ütén à kàrán le Dónbeení bioní vùahú à na 6a kèrètɛwa yi. Wé hení 6a sía à kàrán 6a à paráa í 6uenlò.

¹⁴ Le Dónbeení Hácírí hāmu na fo yú á ù yí wé làa bío na jùhú mía. Fo yú mu á héhaa làa bío le Dónbeení jì-cúa fεerowá bíá páahú na á 6a kèrètɛwa kuure ya-díwá bò mí níní ù wán.

¹⁵ Bío á í zéénia làa fo 6úen6úen á ù wé sòobá ütén à wé wé. Na ütén 6úen6úen ho tonlò mu yi à 6a núpua mi bío á fo wee varáa lè ù yahó.

¹⁶ Pa ütén bío fo wee 6uaráa ütén làa bío fo wee kàrán lè 6a núpua dání yi. Fará ðín à bè le Dónbeení yi mu 6úen6úen yi. Ká fo dàrina wee wé làa bñn bío, á ünén ù bèere á à kání ütén á mún ñ kání bíá wee jí ù bioní.

5

¹ Wé yí là hεεrè làa nì-kñnle. Fo wé le fo o zéení a, à ù wé mu lè le kònbii, à kerí lè o lé mìn maá. Ba yàrowá á ù wé zéení lè mìn zàwa bío síi.

² Ba há-ká ù zūrì buaró à kerí lè 6a lé mìn nuwá. Ba há-yàrowá á ù wé zéení lè mìn hínni bío síi, ká ù mahá wé mu lè há yilera na se.

Ba maháwa na wi 6a kèrètɛwa kuure yi bío

³ Wé pa 6a maháwa bío, sònkú bíá núpua na wee loñ 6a yi mía.

⁴ Ká maháa zàwa tàà o mòmánia wí á 6a ko 6a zūrì le 6arén lé bíá ko à 6a wé loñ mìn zì-jùhú bío. Ká 6a wee wé ká se 6a wee wí bío á 6an nùwá lè 6an 6úaawa wó non 6a yi khíña. Bñn lé bío sí le Dónbeení yi.

⁵ Ká a maháa na núpue na à loñ wo yi mía, ó o kará mí dòn, wón bío 6úen6úen ó o dó le Dónbeení nù yi. O wee flo le Dónbeení yi à 6ón6óní le le wisoni lè ho ðnàahú à máa khí.

⁶ Ká maháa na 6èn wee wé bío sí a yi, wón ka lè o húrun hàrí ká a yío wi lua.

⁷ Bñn lé bío á ù hení na 6a yi, bèra à na à wékheró bío yí mí léé 6a yi.

⁸ Ká a núpue yí máa loñ bíá làa wo te mìn yi, sònkú bíá bío sá a yi binbirí, se bío ó o le mí dó mí síi o *Krista yi ó o bñnia món. O yáa sùnsùmana po yía yí dó mí síi wo yi.

⁹ O háa na lúluúo yú ho 6úará-ðín lé yia ko ò o mí dé 6a maháawa ðahú, o ko ò o wé o háa na yan le cúekúee.

¹⁰ O ko ò o wé háa na 6a núpua wee kònbii o wén-tentewá na ká bío yi: O guan mí zàwa sese, o tà á 6a nì-háni làara a wán, o sεera bíá bío sá le Dónbeení yi zení,* o séénia bíá yú le lònbee lè mí síiwá, há wén-tentewá lè mí síiwá cèrèε ó o wó.

¹¹ Ká 6a mahá-fla bán ù lén nù. Lé bío á páahú na ká mu yaamu bío wí 6a yi, à 6a sía bío wéró wé à 6a bñni a Krista món.

¹² Ká 6a wó ká, se 6a júná sú lé bío á bío 6a dó mí jini le mí máa ya á 6a yáara.

¹³ Hen ká fo mà 6a dó 6a maháawa jii á 6a wé è hée è vará 6a núpua jini ká 6a máa sá dεε. Mu yáa máa káña bñn yi mí dòn, 6a lé 6a dàn bíorowá, á wee kúee mí jini há tuiáwa na bío yí ciran 6a yi.

¹⁴ Lé bñn 6úen6úen bío yi á í wi à 6a mahá-fla à yaka à te mí zàwa wé loñ yi mí zíní yi, bèra a na à wa zúkúsa yí yí bin-kora mí léé wen.

¹⁵ I wee bío bñn lé bío á 6a 6úi yá dεénia yèrémáa bò a *Satáni yi.

¹⁶ Ká háa 6úi na lé o kèrètɛ 6an temínlowá 6úi léé maháawa, ó orén lé yia ko ò o wé séení 6a, bèra a na à bán bío wáa yí wé sèrò 6a kèrètɛwa kuure wán. Bñn ká 6a maháawa na séenílowá mía á 6a kèrètɛwa kuure á à dàní wé è séení.

¹⁷ Ha kèrètɛwa kuure ya-díwá na wee sá mí tonlò sese á ko lè le kònbii lè le séení, sònkú bíá wee dé mí sòobéε le Dónbeení bioní bueró yi à wé kàrán 6a núpua làa de.

¹⁸ Le Dónbeení bioní vùahú á bío ká túara yi: «Hen ká a nàa wee vā ho ðnló yi à ù yí ca a jii.»[†] Mu pá bñnia túara: «O ton-sá ko lè mí saánii.»[‡]

¹⁹ Hen ká 6a kèrètɛwa kuure ya-dí 6úi ó o 6úi le o wó khon bío 6úi bío yi à ù le 6anso seérása nùwá jùn tàá nùwá ðn kerí, ká bñn mía à ù yí tà mu.

²⁰ Yia wé wó khon à ù ve o à bíoráa 6a núpua yío yi. Ká fo wee wé làa bñn á mu ù zání bíá ká á 6a máa dé miten hñn wára so yi.

²¹ Bío ká lé bío á í wee hení à na fon le Dónbeení là a Yeeso Krista lè 6a tonkarowá na ho wáayi yahó: Sòobá ütén à bè mu yi, à wé yí hueeka 6a núpua mìn yi.

²² Wé yí zà ù sli wán à bè ù níní núpue wán déróa wo ho tonlò yi 6a kèrètɛwa kuure yi ká fo yí zū bío ó o karáa sese. Yí léé o 6úi bè-kora yi làa wo, le ünén ù bèere à wé o núpue na wee ce le Dónbeení yahó.

²³ Wé yí jù jumu mí dòn, ká ù wé jù ho *ðivén ðínú ù piohó na wee vā túntún bío yi.

* 5:10 Há zení seeró: Mu kúará le o tà liinia miten á sá non bíá bío sá le Dónbeení yi. † 5:18 Mí loñ Lándá zéenílo vùahú (Deutéronome) 25.4 ‡ 5:18 Mí loñ Lúki vùahú 10.7

²⁴ Ba nùpua búí bè-kora na 6a wee wé wee mi denkhéen hàrì ká 6a yáá òò yí chífíó 6a. Ká 6a búí bán 6èn bío wee zúrí làa mán.

²⁵ Lé làa búñ síí á há wén-tentewà wee mináa wéréwéré mu khoomu yi. Há yí máa sà yi hàrì ká há bío yí zúna fùà.

6

¹ Bía lé 6a wobáani búenbúen ko 6a wé kòñbi mí júnása, bèra a na à 6a nùpua yí yáa le Dónbeení yèni, à mún yí bío yí khe ho kàránlò na wa wee na dání yi.

² Ká bía júnása dó mí sía o *Krista yi à 6a yí leéka le bío 6a lé bán zàwa 6a síadéro bío yi á 6a máa wé è kòñbi 6a. 'Ba yáa ko 6a wíoka wé sá na 6a yi lé mí sòobéé, lé bío á 6a júnása mu na 6a wee sá na yi á dó mí sía le Dónbeení yi á 6a wa 6a.

Bún bíowa so á ù kàrán lè 6a nùpua à hení 6a sía mu wéro yi.

Ho kàránlò na bío yi bon lè le wárí warílò bío

³ Ká a búí wee kàrán bè-vio na wi mí dòn làa bún, á yí tà wa Núhúso Yeosu *Krista bíoni binbirí yi, á mún yí tà bío wa wee kàrán lè 6a nùpua waten buaró dání yi,

⁴ se wón bánso wee yooní miten, o yí zú hàrì dèé. Bío ò wa léé zía làa wáanii kánlò. Bún wee buen lè le yandee lè há zía lè há làntàa, lè há yile-kora.

⁵ Ba nùpua wé kán mín fèéé lé bío 6a yilera yí se, làa bío 6a yí zú ho tíiá poni. Ba wee leéka le ká mí tà bò bío sí le Dónbeení yi á mí i yí le wárí.

⁶ Mu bon, le sídéro le Dónbeení yi cúnú wi làa sòobéé ká bío fo yú á ù síi wan bío yi.

⁷ Wa wee te ká wa dèé búí mía, ká wa khií wee hí á wa mún máa 6ua dèé búí máa lénnaa.

⁸ Lé bún ká wa yú bío wa à dí, á yú há sí-zínia se bún á à yí wen.

⁹ Ká bía wi à 6a wé ho náfóro bánso wá konloon bán wee dé miten mu bè-kora wéro yi, à kerí lòn nùpua na á dáda vùn. 'Ba wa mu bío na jùhú mía, na wee bóoni a nùpue yi, á yáa wo búenbúenbúen.

¹⁰ Mu bon, le wárí warílò á wee buen lè mu bío na yí se lè mí sííwà. 'Ba nùpua búí khèra lè le Dónbeení, lé bío 6a sòobáa dó mí sía le wárí caró yi dà, á 6a lò 6èn wee be mu tá làa sòobéé.

Le zéeni na ó o Poole non o Timotee yi

¹¹ Ká únén na dó ù síi le Dónbeení yi, khèn làa bún bíowa so búenbúen. Wíoka sòobá úten à wé wé bío térénna le Dónbeení yahó. Bua úten làa bío mu sínáa le Dónbeení yi. Wé dé ù síi le yi fèéé, à warí 6a nùpua, à wé hí ù síi à mún wé wayi.

¹² Wíoka dé sòobéé ù sídéro o *Krista yi làa bío ó o dási wee dérää mí sòobéé à firáa há fio bío síi, à ù yí le mukáni na máa vé. Lé bún bío yi á le vonnáa fo, á fo bía ù sídéro le Dónbeení yi bío wéréwéré 6a seérása cèrèé yahó.

¹³ I wee hení bío ká á à na foñ le Dónbeení yahó, lerén na wee na le mukáni mu bío búenbúen yi, i mún wee hení mu ù na foñ o Krista yahó, wón na mà ho tíiá wéréwéré o Pilaate yahó.

¹⁴ Wé bè bío á í bía non foñ yi sese, wé mu le mu jii sí bèra a na à nùpue yí dàrì mí wékheró bío leé foñ fúaa wa Núhúso Yeosu Krista khií bínía 6uara.

¹⁵ O khií búen ho pàahú na le Dónbeení le mu ko yi:

Lerén Dónbeení na mu bè-tentewà lè mí sííwà wee lé cón,

na dà mu bío búenbúen, á lé le Dónbeení mí dòn.

Le lé 6a bá-zàwa búenbúen béé, á lé 6a júnása búenbúen Núhúso.

¹⁶ Lerén mí dòn lé dío wi fèéé.

Mu khoomu na le wi yi bán síi á nùpue yí dà máa sùará yi.

Nùpue òò yí mán le, ó o búí mún yí dà máa mí le.

Le ho cùkú lè ho pánká à bío sí le yi fèéé. Amiina!

Ho náfóro bánso wá zéeni

¹⁷ Hení mu na ho náfóro bánso wá yi le 6a wé yí yooní miten, le 6a yí dé mí sía ho náfóro na yí máa mía yi, à leéka le ho dà à kání 6a mu bío búenbúen yi, ká 6a dé mí sía le Dónbeení yi, dén na wee na mu bío búenbúen wen à wa sía wa bío yi.

¹⁸ Bío na 6a yi le 6a wé wé mu bè-tentewà, à wé wé mu cèrèé. Le 6a wé hén mí níni à séení 6a nùpua.

¹⁹ Ká 6a wee wé ká síi, se léé náfóro binbirí á 6a wee bàrá sese ká lè miten à khií yíráa le mukáni binbirí.

Le mán-dén zéeni

²⁰ Timotee, bío le Dónbeení kàrafáa foñ á ù wíoka pa bío sese. Há bín-conconwà làa hía bío búí yí cèéra le Dónbeení yi à ù yí tà bío. Mu bío na 6a wee ve làa bío zúrílò ká mu jón yí bon bán kàránlò á ù mún yí tà bío.

²¹ Bùn bǎo zūrló so á 6a 6úí dó mí sía yi lé bǔn te bǎo á 6a bǐnǎnǎa le Dónbeenǐ món. Le le Dónbeenǐ wé mí sáamu làa mia.

Ho jun nii vūahū na ó o Poole túara n̄n o Timotee yi

Vūahū túaró jūhū

Pāahū na ó o Poole wee túa ho vūahū na kà yi ká a wi ho kásó yi ho Oroomu yi. O lò hía wee be (2.9) à n̄pue na à séení a mún mía (4.16).

Bio ó o Poole mu wee leéka le mí húmú wà ɓueé sùará, ó o bánbáa ò o kenía o Timotee na ó o wa làa sòobéε. O Poole wee dé le Dónbeení bārākà o Timotee mu bio yi. O wee hení na a yi le o fārā ñn mí s̄idéro o *Krista yi wán, à bánbá wé sá le Dónbeení bin-tente bueró tonló, hārí ká ɓa n̄pua wee beé o lò ho tonló mu sáró bio yi (1.1–2.13).

O Poole pá b̄nía b̄ia n̄n wo yi le o hē ɓa n̄pua na wa hā b̄in-conconwā b̄ioró. Lé bio á mu yí máa na à le Dónbeení tonló va làa yahó, ò o b̄ia n̄n o Timotee yi le o wé làa bio mínén wee wéráa, à lá ho t̄iáa poni, lè le waminí, lè ho ten liiníló d̄aní. O mún b̄ia n̄n wo yi le o yí n̄nsá ho kāránló tente na ó o yú bio yi (2.14–4.5).

Ho vūahū véení ó o zéeníá bio ó orén mí beere lò bonnáa, làa bio le Dónbeení séeníanáa wo o lònbee yi (4.6-18).

Le t̄éeni

¹ Mu lé ñnén Poole, yia le Dónbeení lè mí s̄ii bio á wó á ñ lé o Yeesu *Krista tonkaro lé mi wee túa ho vūahū na kà. Le tonkaa mi le ñ bue le mukānī binbirí na máa vé bio, ñio le Dónbeení dó mí j̄ii le mí ñ na w̄en wa páaníló là a Yeesu Krista bio yi.

² I wee túa ho á à na ùnén Timotee na lé ñ za na ñ wa làa sòobéε yi. Le o Maá Dónbeení lè wa N̄h̄tso Yeesu Krista wé mu s̄amu làa fo, à z̄ur̄ ū mākárí, à na ho h̄érá foñ.

O Poole wee hent a Timotee sti

³ I wee dé le Dónbeení bārākà, dén na á ñ wee sá na yi lè le yi na wee ce làa bio á wàn maáwà fù wee sá nanáa le yi bio s̄ii. Le wisoni lè ho t̄n̄nahū ká ñ wee fio, à ñ mún wé fio na foñ.

⁴ Hen ká ñ wee leéka le wéε na fo wá bio páahū na á ñ wà día fo yi, à ñ s̄ii vá làa sòobéε à ñ b̄iní mi ū wán à z̄amaka mu bio yi.

⁵ I mún wee leéka bio á fo dórāa ū s̄ii lè ū sòobéε o Yeesu *Krista yi bio. Dén s̄idéro so na kera m̄n ɓuāa Loyiisi lè m̄n nu Eniisi yi, à ñ láa le lé dén ɓan s̄ii mún wi ùnén yi.

⁶ Lé b̄n̄ n̄n á mu bio wéró p̄nká na le Dónbeení n̄n foñ páahū na á ñ bò ñ n̄n ū wán yi, à ū wíoka dé sòobéε yi.

⁷ Mu bon, le Dónbeení Hácírí na le n̄n w̄en yín̄n z̄án̄i Hácírí, ká le mahā wee na ho p̄nká w̄en, á wee wé à wa warí ɓa n̄pua, à mún d̄an̄ waten ɓua yi.

⁸ Awa, á ū yí n̄yi o N̄h̄tso bio b̄ioró yi, à ū mún yí n̄yi bio á ñnén wi ho kásó yi bio yi. Ká ū tà à wa páaní le lònbee yi le Dónbeení bin-tente bio yi, à wé mu lè ho p̄nká na le Dónbeení n̄n foñ.

⁹ Le Dónbeení mu lé ñio k̄n̄iá w̄en á hueekaa w̄en à wa bio s̄i le yi. Mu yín̄n wa wén-tentewá bio yí á le wórāa mu. Mu lé lerén lè mí s̄amu k̄n̄iá w̄en làa bio le lon le mí ñ wérāa mu. B̄n̄ le f̄era wíokaa wa bio yi o Yeesu Krista p̄nká yi ká ho ñim̄n̄á ñn̄ yi léra.

¹⁰ Bio ká wán á mu s̄amu mu bio wáa wee mi wéréwéré, lé bio á wa k̄n̄ilo Yeesu Krista ɓuara ɓueé fá mu húmú f̄uuhū. O zéeníá le ká wa tà le Dónbeení bin-tente bio, á wa à yí le mukānī binbirí na máa vé.

¹¹ Ñnén le Dónbeení léra á wó lè mí tonkaro, á le ñ bue mí bin-tente na ɓa n̄pua yi à mún kārán ɓa làa de.

¹² Lé b̄n̄ bio yí á ñ wiráa le lònbee na kà yi, á mu n̄yio mún yí dú mi, lé bio á ñ z̄u yia á ñ dó ñ s̄ii yi, à ñ láa mu yi le le dà à pa le bin-tente na le kārāfāa m̄i bio. Mu bon, le ò pa le bio f̄uāa le wizonle na ó o kh̄ii b̄iní ñ ɓuen yi.

¹³ Ho t̄iáa poni b̄ioní na á fo ñá ñ c̄n̄ á ū ɓua, à bè le yi. Wé mu lè le s̄idéro o Yeesu Krista yi à warí ɓa n̄pua ū páaníló làa wo bio yi.

¹⁴ Mu bè-tentewá na le Dónbeení kārāfāa foñ mí Hácírí na wi làa w̄en p̄nká yi, à ū pa bio.

¹⁵ Fo z̄u le ho Azii k̄h̄h̄ n̄pua na dó mí s̄ia le Dónbeení yi c̄èr̄è p̄á mi día. O Fizele là a H̄em̄z̄eene mún wi ɓa t̄iāh̄.

¹⁶ Le o N̄h̄tso wé mí s̄amu là a On̄ezifoore z̄i-j̄uh̄h̄ n̄pua, lé bio ó o wee h̄í ñ s̄ii t̄unt̄un. Bio á ñ wi ho kásó yi ó o yí máa n̄yi bio yi ɓa n̄pua yahó.

¹⁷ Pāahū na ó o ɓuara ho Oroomu yi hen ó o bánbáa ò o c̄n̄kaa mi f̄uāa bio ó o yú mi.

¹⁸ Le o Nuhũso zũri o makári n̄n̄zon̄ na ó o khii bueé cítí 6a n̄pua yi. Fo zũ le p̄ahũ na á ĩ h̄a wi ho Ef̄eze lóh̄o yi ó o s̄enia mi l̄a s̄ob̄eé.

2

O ton-sá ko lè mí s̄anti

- ¹ Ká ũn̄n̄ na lé 1 za, wé yí ũ p̄anká mu s̄amu na ó o Yeesu *Krista wó l̄a fo yi.
- ² B̄io á ĩ k̄ar̄anna lè 6a n̄pua 6a s̄ēr̄asa c̄ēr̄ē yahó na fo j̄á 1 c̄s̄n̄, ũ b̄ini k̄ar̄an lè 6a n̄pua na láayi wi, b̄ia dà á b̄ini ĩ k̄ar̄an mu lè 6a 6̄ui.
- ³ Le l̄onbee na wee yí o Yeesu Krista ton-sáwá á ũ tà yi l̄a b̄io ó o d̄ási tente wee t̄ar̄aa le l̄onbee yi b̄io sii.
- ⁴ O d̄ási na wi ò o b̄io wé s̄i mí n̄uhũso yi wón yí máa wé d̄ia m̄iten à bè-vio 6̄ui b̄umaka.
- ⁵ O n̄pue na wi h̄a penkaa l̄uw̄i yi á mún yí dà máa yí b̄io ko l̄a wo ká a yí b̄o 6a l̄uw̄ilowá l̄andá yi.
- ⁶ O v̄aro na wee tà beé mí l̄o ho v̄aró yi lé ȳia ko ò o wé o yahón n̄pue na á à yí mí l̄onbee c̄n̄u.
- ⁷ Wé và ũ yi b̄io á ĩ wee b̄io na foñ wán, ó o Nuhũso ò wé á fo ò zũri mu 6̄uen̄6̄uen k̄uará.
- ⁸ B̄ini leéka a Yeesu Krista na v̄era b̄io, wón na lé o *Dav̄iide m̄onm̄ani. B̄in̄ lé le b̄in-tente na á ĩ wee bue.
- ⁹ Lé ler̄n̄ b̄in-tente mu b̄io yi á 6a cannáa mi d̄o ho k̄asó yi á wee beé l̄o l̄on n̄pue na wó khon. Ēe ká le Dónbeen̄i b̄ion̄i d̄en á n̄pue yi can.
- ¹⁰ Lé b̄in̄ n̄on á ĩ wee tà le l̄onbee lè mí síwá yi b̄ia le Dónbeen̄i hueekaa b̄io yi, bèra a na à bán mún k̄ani 6a p̄aniló l̄a a Yeesu Krista b̄io yi á 6a d̄an̄ zo a c̄ukú na máa vé yi.
- ¹¹ Le b̄ion̄i na ká láayi wi:
Ká wa ká l̄on n̄pua na p̄anía h̄urun l̄a wo,
á wa mún ñ yí le muk̄ani l̄a wo.
- ¹² Ká wa wee d̄an̄ h̄i wa s̄ia,
á wa à d̄i le b̄ēen̄i l̄a wo.
- Ká wa p̄á a,
ó or̄en̄ mún ñ p̄i wen.
- ¹³ Ká wa yí máa wé b̄io ó o le wa wé,
ó or̄en̄ yí máa ȳer̄emá mí j̄ii.
Mu bon, b̄io ó o karáa ó o yí dà máa lé wán.

Le Dónbeen̄i b̄ion̄i bueró na j̄ii tun

- ¹⁴ B̄io na 6a k̄er̄et̄ewa yi le 6a b̄ini leéka mu b̄iowa na ká b̄io, à hen̄i mu na 6a yi le Dónbeen̄i yahó le 6a wé yí dé m̄iten le w̄an̄ni na j̄uh̄ũ m̄ia yi. Le yí máa s̄eni b̄ia wee j̄i le ká mu ȳin̄ 6a ȳaró.
- ¹⁵ S̄ob̄á ũten à wé o n̄pue na láayi wi le Dónbeen̄i yahó. B̄ua ũten l̄a a ton-sá na yí máa niyi mí ton-s̄ani b̄io yi b̄io s̄ii, à wé bue ho t̄iia poni b̄ion̄i.
- ¹⁶ H̄a b̄in-conconwá l̄a h̄a b̄io 6̄ui yí c̄ēra le Dónbeen̄i yi á ũ yí dé ũten yi, lé b̄io á b̄ia wee dé m̄iten h̄s̄n̄ b̄ion̄i so s̄ii yi á wee w̄ioka kh̄en̄ lè le Dónbeen̄i ká 6a wá.
- ¹⁷ Bán n̄pua so b̄ion̄i ka l̄on c̄aká na wee b̄ēeni. O Himenēe l̄a a Fil̄ete wi 6a n̄pua mu t̄ah̄ũ.
- ¹⁸ Ba kh̄era lè ho t̄iia poni lé b̄io 6a wee b̄io le 6a ñ-h̄ia v̄era kh̄ina, à v̄inináa 6a n̄pua à 6a b̄inia a Yeesu m̄on.
- ¹⁹ Ēe ká le Dónbeen̄i n̄ipomu bán yí máa d̄ek̄e yi l̄on z̄ii na j̄uh̄ũ f̄ará t̄ina b̄io s̄ii. Mu túara le z̄ii mu j̄uh̄ũ na f̄ará t̄ina wán ká s̄ii: «O Nuhũso zũ b̄ia b̄io s̄a a yi». Mu mún túara le: «B̄ia le mí b̄io s̄a a Nuhũso yi lè mí ñ-k̄eni k̄eni w̄aa wé yí wé bè-kohó».
- ²⁰ O n̄af̄oró 6̄anso z̄ii yi á ho d̄in̄l̄o s̄ia lè mí síwá wi yi. H̄a 6̄ui wó lè ho s̄ant̄u, h̄a 6̄ui wó lè ho t̄j̄n̄n̄, h̄a 6̄ui má lè ho c̄oró, h̄a 6̄ui lé h̄a 6̄ūeni á 6a tan. H̄a 6̄ui 6a wee s̄ar̄aa h̄a wizon-beera yi, ká h̄a 6̄ui 6a wee s̄ar̄aa h̄a wizon-k̄am̄áawa yi.
- ²¹ Hen ká ȳia wee ceé m̄iten ho k̄ar̄anl̄o mu d̄ani yi, wón á à ker̄i l̄on d̄in̄l̄o d̄ēe na 6a wee s̄ar̄aa le wizon-beeni yi b̄io sii. O b̄io á à s̄i mí Nuhũso yi, á b̄io j̄uh̄ũ ù ker̄i o c̄s̄n̄. O w̄iokaa h̄a w̄en-tentewá w̄eró b̄io yi.
- ²² Awa, á mu b̄io na yí se na wee v̄a 6a ȳarówá dé mu bè-kohó yi á ũ kh̄ennáa. Bánbá á ũ wé o n̄pue na t̄er̄enna, à s̄id̄eró le Dónbeen̄i yi f̄ará t̄in, à war̄i 6a n̄pua, à wé à ho h̄ēr̄a ker̄i ũn̄n̄ l̄a ba p̄ah̄ũ. A b̄ia s̄ia wee ce á wee fio wa Nuhũso yi á mún wé l̄a b̄in̄ b̄io sii.
- ²³ H̄a b̄in-conconwá b̄ioró á ũ yí dé ũten yi, fo zũ le mu wee buen̄ lè h̄a wará.
- ²⁴ O o Nuhũso ton-sá j̄on̄ yí ko ò o wé tá wará. O ko ò o wé wé mu tentemu lè 6a n̄pua 6̄uen̄6̄uen, à wé d̄an̄ k̄ar̄an 6a n̄pua. O ko ò o wé o n̄pue na mu b̄io 6̄uen̄6̄uen wee k̄uu yi.

²⁵ Hârî bia yî tà a bîo ó o pá ko ò o wé wayiráa à kàrán 6a, jún-sí á le Dónbeenî ì wé á 6a sía á à yèrémá á à tà ho túiá poni bîo.

²⁶ Le è wé á 6a à zúrî bîo se, á à fee míten o *Satâni nîi yi, wón na ka lòn dáda na lá vûn 6a á 6a wee wé o síi bîo.

3

Mu biowa na khii wé á ho dtmîndá à véráa

¹ Zúrî mu, le ká mu bîo búenbúen véro khii wá 6ueé dá, á le lònbee á à kerî làa sóobée.

² Lé bîo mu páahú ká 6a núpua wé è cà mí kúrú bîo mí dòn. 'Ba à warî le wárí á à porî mu bîo búenbúen. 'Ba wé è khòonî míten, á à yòonî míten. 'Ba wé è bîo há bín-kora á à léé le Dónbeenî yi. 'Ba zàwa máa wé è jí mín nùwá bioní. 'Ba núpua á à wé 6a bè-yízúrîlowá. Bîo lé le Dónbeenî bîo á 6a máa wé è dé kònbii yi.

³ 'Ba máa warî mín núpua. 'Ba máa wé è zúrî núpue makári. 'Ba wé è yáa 6a núpua yènnáa. 'Ba máa wé è dàrî míten máa 6ua yi, 6a à wé 6a nî-súmáa, bîo se á 6a máa warî.

⁴ Bîa làa ba lé le jii á 6a wé è lé món. 'Ba máa wé è le mí yiwa máa wéráa mu bîo. 'Ba à wé 6a khònlowá, 6a à warî mí sía bîo á à porî le Dónbeenî.

⁵ 'Ba wé è 6ua míten lé 6a wee wé bîo sí le Dónbeenî yi, à le pánká 6a jòn yî tà bîo. Bán núpua so á ù khènnáa.

⁶ 'Ba núpua mu fiahú 6a búí wé è lé yi á à zo há zíní, á zoó khá 6a háawa búí na siadéro yí fàrá yí tîna, á sú le mu bè-kora, à 6a yèrémá bè 6a bioní yi. 'Ba háawa mu sía wee vá mu bîo na yí se le mí síiwá wéro yi.

⁷ 'Ba wee kenî míten fééé ká 6a máhá yí dàrina yí zûna ho túiá poni.

⁸ Bán núpua so yî tà ho túiá poni bîo làa bîo ó o Zanéesi là a Zánberéesi* hîa yí tàráa o *Moyiize bîo bîo síi. 'Ba yilera yí se, 6a yí dó mí sía sese le Dónbeenî yi.

⁹ Éé ká 6a bîo máhá máa va làa yahó lé bîo 6a núpua búenbúen zû le 6a vûnun làa bîo ó o Zanéesi là a Zánberéesi vîló bîo hîa zúnanáa bîo síi.

Bîo 6a kenta làa fo, á ù 6ua sese

¹⁰ Éé ká únén wón zû bîo á ì wee kàrán le 6a núpua, á zû bîo á ì wee 6ua le ìten. Fo zû ì tonló jùhú, á zû bîo á ì dóráa ì síi le Dónbeenî yi. Fo mún zû bîo á ì wee hínáa ì síi làa bîo á ì waráa 6a núpua. Fo zû bîo á ì wee jínáa ì yi.

¹¹ Bîo 6a núpua júnianáa ì sánia, á beéra ì lò ho Antiosi le ho Ikoniyuumu, le ho Lisitere lórâ yi, á fo zû. Mu bon, 6a bènfin beéra ì lò làa sóobée. Éé ká wa Núhúso máhá kánia mi mu búenbúen yi.

¹² Bîa búenbúen na wi 6a 6ua míten à héha làa bîo le Dónbeenî síi vá yi wa páaniló là a Yeesu *Krista bîo yi, bán 6a á beé lò.

¹³ Ká 6a nî-súmáa le 6a sabín-fúaalowá, bán súnsumámu le 6a sabioní wé è dé wán ká mu wá. 'Ba à vîiní 6a núpua, á 6a núpua mún ñ vîiní 6arén.

¹⁴ Ká únén, bánbá à ù wé bè bîo á fo kenía yi, à tà mu yi le ù síi búenbúen. Unén ù beere zû bîa kenía mu làa fo.

¹⁵ Le Dónbeenî bioní vūahú á fo zū bîo hârî ù háyónmu yi. Lé lerén dà à na mu bè-zúrîminî binbirî foñ, bîo á fo dà à bè yi á à dérâa ù síi o Yeesu Krista yi á à kánínáa.

¹⁶ Le Dónbeenî bioní vūahú á túara le lerén mí beere Hácírî pánká. Le bioní mu bîo jùhú wi làa sóobée. Lé lerén wee kàrán o núpue, á wee wé ò o pí bîo yí bon, lé lerén wee bé o núpue, le mún wee wé ò o wé wé bîo téréna.

¹⁷ Lé búñ ñ na ká le Dónbeenî núpue á à dàrî wé è wé há wára na se.

4

O Poole mándén bîo na ó o henia

¹ Bîo ká lé bîo á ì wee hení ñ na fon le le sóobée le Dónbeenî yahó, là a Yeesu *Krista yahó, wón na khii búen 6ueé cíti 6a yèn-véeniáa le 6a nî-hía á mún 6ueé dí mí béenî.

² Hârî ho páahú wé se loo, á ho yí wé se loo, á ù wé wé le Dónbeenî bioní. Bîa wé wó khon à ù zéeni 6a wékheró bîo na 6a yi, à hení mu na 6a yi le 6a día mu bè-kora wéro. Wé hení 6a sía. Búñ búenbúen á ù wé jí ù yi á wé kàrán 6a.

³ Lé bîo á páahú búí khii dá ká 6a núpua máa wé è jí bîa wee kàrán 6a le ho túiá poni cón, ká 6a wé è wé bîo sí 6a yi, á wé è jí 6a nî-kàránlowá càrèe na bîo yí bon cón.

⁴ 'Ba à pí ho túiá poni bîo ká 6a à bè há sabioní món.

⁵ Éé ká únén wón zúrî úten 6uaró mu bîo búenbúen yi, tà le lònbee yi. Wé bue le Dónbeenî bín-tente na 6a núpua yi. Sá ho tonló mu sese làa bîo mu koráa.

⁶ Ká ñnén wón húmú suaráa, ñ ka lòn yía na 6a yan le le muiní vó.

* 3:8 Mi loñ Léró vūahú (Exode) 7.11-12

⁷I sá a Yeesu Krista tonlò lè 1 sli búenbúen lòn núpue na san ho saró lè mí sòobéε. Bío le Dónbeení le 1 wé á 1 wó á mu jii sú lòn núpue na lùwa vaá dñn hen na ó o ko ó o vaa dá yi. 1 sli dèró o Yeesu Krista yi á 1 yi díá.

⁸Bío ká wán á ho cùnú na ko làa mi bío á 1 wó bío téréna bío yi, á bàrá pan mi ho wáayi. O Núhúso na lé o cíti fi na téréna á à na ho cùnú mu mií pàahú na ó o khúí cíti 6a núpua yi. Mu máa wé ñn 1 dòn ò ò na ho cùnú yi, ká bía búenbúen na wee lóoní a bíní buenlò ó o mún ñ na ho yi.

O Poole wi ò o Timotee buen o cón

⁹Bánbá à ù buen 1 cón fùafù.

¹⁰Lé bío ó o Demaasi wà ò o díá mi á van ho Tesaloniiki lóhó ho ðmíjǎ bíowa na ó o wa bío yi. O Keresān wón wà van ho Kalasii kǎhú, ò o Tiite bèn van ho Dalamatii kǎhú.

¹¹O Luki mí dòn lé yia wi hen làa mi. Hen ká fo bò o buen à ù fé o Maaki buennáa, lé bío ó o dà wee séení mi ho tonlò yi.

¹²O Tisiiki wón á 1 tonkaa ó o van ho Efεεze.

¹³Fo bò o buen à ù buee lé ho Torowaasi yi à ù lá 1 báká beení na á 1 díá o Kaapuusi cón 6ua buennáa. Fo bò o buen à ù mún khuii 1 vónna, sǎnkú 1 sǎnna na ho túaró wi wán. ¹⁴O Alekisāndere na lé o kháa-liki bēntñn wó khon làa mi dǎkhína. Le Dónbeení á à sáání a yi á à héha làa bío ó o wó.

¹⁵Ūnén mún pa úten bío lé bío á bío wa wee kárán lè 6a núpua ó o yí tà bío hùú.

¹⁶Bío 6a nín-yání buan mi vannáa le cíti finíi, á hàri núpue yí buéé tà 1 jii, 6a búenbúen pǎ mi díá. Le le Dónbeení sǎn mu díá na 6a yi.

¹⁷Ɛε ká a Núhúso wón pan 1 bío á nǎn ho pǎnká mií á 1 bueráa o bioní a bía yí zú le Dónbeení cεfε jǎ le. Lé orén kǎnia mi 6a kúdenwà yi.

¹⁸O Núhúso á à kǎní mi mu bē-sūmáa búenbúen yi. O ò kǎní mi á 1 kerí ho wáayi o bá-zámu yi. Le ho cùkú à bío sǎ a yi fεεε há lúlúio na jii mǎa yi. *Amiina!

Le mónđen tēnti

¹⁹I wee tēní a Pirisiye là a Akilaasi yi. I mún wee tēní a Onzifoore zǐ-júhú núpua yi.

²⁰O Erasiite wón kará ho Korēnte yi, ká a Torofimu wón á 1 díá ho Milee yi lé bío ó o lò yí here.

²¹Bánbá à ù buen ká le tēní ðñn yí hñn.

O Ebuluusi, là a Pudēnsi là a Linuusi là a Kolodia lè wán zàwa lè wán hñni kéréfēwa na wi hen búenbúen wee tēní foñ.

²²Le wa Núhúso kerí làa fo, le o wé mí sáamu làa mia.

Ho vūahū na ó o Poole túara n̄n o Tiite yi

Vūahū tūaró pūhū

O Tiite hāa lé o Poole n̄-kenin̄i. O yín̄n̄ zúifū (Kalasiisa 2.1-3). O hāa wee bè là a Poole à 6a sá le Dónbeen̄i b̄n-tente bueró tonló.

Pāahū na ó o Poole wee túa ho vūahū na kà á à na a yi, ká a wi ho Ker̄ete yi á wee lor̄i 6a ker̄t̄ewa kuio na wi hāa lor̄a na b̄n yi bio, à hāa wé va lè mí yahó (1.5).

Mu n̄n-yán̄i ó o Poole zéenia bio á 6a ker̄t̄ewa kuure ya-díwá ko 6a 6ua lè mít̄en (1.5-16).

B̄n m̄n̄ ó o Poole zéenia o Tiite lāa b̄io ó o ko ò o wé kārán lè 6a ker̄t̄ewa kuio. H̄n̄ kuio so lé 6a n̄-k̄ia kuure, lè 6a h̄-k̄ia kuure, lè 6a yārówá kuure, lè 6a wobáani kuure (2).

O mún zéenia bio 6a ker̄t̄ewa ko 6a 6ua lè mít̄en à d̄n̄i k̄en̄ináa mún wán lè ho h̄erá, ká hāa zia lè hāa b̄n-zāwa lè ho sankaró mía 6a pāahū. B̄n m̄n̄ ó o t̄enia 6a yi (3).

Le t̄en̄i

¹ Mu lé in̄n̄ Poole á túara ho vūahū na kà. I lé le Dónbeen̄i ton-sá là a Yeesu *Krista tonkaró, b̄era a na à b̄ia le hueekaa à 6a s̄adéró wíoka f̄ará t̄in à 6a zūn̄ ho t̄úia poni na à wé á 6a à 6ua mít̄en á à h̄eha lāa b̄io sí le Dónbeen̄i yi.

² Lé b̄n̄ n̄ na á 6a d̄a à dé mí s̄ia wé è l̄on̄i le muk̄ani binbir̄i na máa vé, d̄io le Dónbeen̄i dó mí j̄ii le mí ì na b̄ia b̄io sá le yi yi ká bio 6úí d̄n̄ yi léra. Wa lāa mu yi lé bio wa zū le le Dónbeen̄i máa wé f̄i sabéré.

³ Ká bio le le mí ì wé pāahū d̄n̄, á le zéenia bio le dó mí j̄ii le mí ì wé wéréwéré lè 6a n̄pua lāa b̄ia le tonkaa le 6a bue mí b̄n-tente j̄in̄i. Lé h̄on̄ tonló so á wa k̄an̄ilo Dónbeen̄i k̄aráfáa m̄i.

⁴ Mu lé in̄n̄ Poole á túara ho vūahū mu n̄n̄ ūn̄n̄ Tiite yi. Fo lé 1 za binbir̄i wa s̄adéró le Dónbeen̄i yi bio yi. Le wán Maá Dónbeen̄i lè wa k̄an̄ilo Yeesu *Krista à wé mí s̄amu lāa fo à na ho h̄erá foñ.

Ho tonló na ó o Tiite ko ò o sá ho Ker̄ete yi

⁵ I wá à ì d̄ia fo ho Ker̄ete k̄ohū yi, à ū wíoka bio á in̄n̄ lāa fo 6úa j̄uhū à véeni, à mún hueeka 6a n̄pua b̄araka hāa lor̄a lè mí d̄a-kén̄i kén̄i na 6a ker̄t̄ewa wi yi à 6a dí 6a yahó. Liin̄i ū hác̄iri bio á ì h̄enia n̄n̄ foñ wán.

⁶ O ya-dí ko ò o wé n̄pue na á bè-kohó yèni yí máa ve leé yi. O ya-dí ko ò o h̄aa yà-kén̄i na ó o yan lé wón mí d̄on̄ ò o k̄aj̄a yi à yí lé m̄n̄. O zāwa ko à 6a dé mí s̄ia o Yeesu *Krista yi, 6a mún ko à 6a zūn̄ mít̄en 6uaró, b̄era a na à bè-kohó bio yí mí leé 6a yi, à 6a mún yí wé 6a zà-kāania.

⁷ Lé bio 6a ker̄t̄ewa kuure ya-dí lé le Dónbeen̄i ton-sá, lé b̄n̄ bio yi ó o yí ko à bè-kohó yèni ve leé wo yi. O yí ko ò o wé n̄pue na yí máa t̄a j̄i b̄ia ká c̄n̄, á s̄i s̄uwa. O yí ko ò o wé o n̄pue na wee j̄u ho *div̄n̄ d̄akh̄ina, á wa hāa b̄ion̄i. O yí ko ò o wé o n̄pue na s̄obáa dó mí s̄i le wár̄i yi, á wee c̄a le lāa bio yín̄n̄ mu.

⁸ Ēe ká a máh̄a ko ò o wé o n̄pue na wee h̄én̄ mí yahó sí 6a n̄pua. O ko ò o war̄i mu bè-tente wéró. O ko ò o wé o bè-zūn̄imin̄i 6anso, á t̄erén̄na, á wee wé bio sí le Dónbeen̄i yi, á d̄a wee 6ua mít̄en sese.

⁹ Le Dónbeen̄i b̄n-tente, d̄io lé ho t̄úia poni na k̄aranna lāa wo ó o ko ò o wíoka 6ua sese. Ká a wee wé ká s̄i, o ò d̄an̄ wé è h̄en̄i b̄ia ká s̄ia á 6a à bè ho k̄aránl̄o na bio bon yi, á mún n̄ d̄an̄ ñ zéeni wéréwéré lāa b̄ia le ho k̄aránl̄o mu bio yi bon le 6a wee v̄iin̄i mít̄en.

¹⁰ Mu bon, 6a ker̄t̄ewa c̄er̄e, s̄n̄kú b̄ia wee bè ho *k̄iúiró lāndá yi f̄ahū, á yí máa j̄i d̄e, á wee bio hāa b̄n-conconwá à kh̄arāa 6a n̄pua v̄iin̄i.

¹¹ Yí d̄ia le b̄ansowa so wé kārán 6a n̄pua lé bio 6a kāránl̄o mu yí bon, ho wee yāa hāa z̄i-n̄n̄-k̄uio. Mu yāa yín̄n̄ b̄n̄ mí d̄on̄, 6a wee wé mu à c̄arāa le wár̄i.

¹² Ho Ker̄ete k̄sh̄usa n̄-kén̄i 6úni na bar̄n̄ wee lá lāa j̄i-cúa f̄ero á b̄ia bio ká: «Ho Ker̄etes̄a lé 6a sab̄in-f̄ūaalowa, 6a s̄uns̄umána l̄on̄ z̄in̄-b̄uaa, 6a lé 6a par̄iwá, bio 6a wa lé ho dará 6a dí.»

¹³ A mu 6̄en̄ bon, o n̄i mu t̄úia sí. Lé b̄n̄ n̄n̄, á ū zá lāa ba à m̄i le s̄ob̄é̄e na 6a yi à 6a yeremá dé mí s̄ia bio bon yi

¹⁴ à yí t̄a 6a *zúif̄uwa hác̄in̄-b̄ion̄i, lāa b̄ia p̄a ho t̄úia poni lāndáwá yi.

¹⁵ Yia wee ce le Dónbeen̄i yahó, á lāndá yí máa h̄e lāa bio 6úí d̄iró. Ká yia yí máa ce le Dónbeen̄i yahó, á yí dó mí s̄i o Yeesu yi, wón wará 6̄uen̄6̄uen̄ yí máa ce. H̄ari o yilera yāa yí máa ce. O wó bio yí se à mu n̄yio máa dí o.

¹⁶ O wee bío wéréwéré le mí zú le Dónbeení ɛɛ ká a wára h́n wee zéení le mu yí bon. O bío súii ló, o yí máa bè le Dónbeení bíoní yí, o yí dà bío na se máa wé.

2

Bío 6a kèrétɛwa ko à 6a 6ua lè míten

¹ ɛɛ ká únén wón wé kàrán 6a nùpua lè ho kàránlò na bío bon.

² Bío na 6a nì-kíá yi le 6a wé 6ua míten yi mu bío búenbúen yi. Le bío 6a à 6ua lè míten à wé à 6a nùpua k̀nbi 6a. Ba ko à 6a wé mu bè-zúrímíní 6̀nsowà, à wé 6a nùpua na fàrá t́na mí s̀adéro le Dónbeení yi, à wé warí 6a nùpua làa s̀obɛɛ, à wé ɲí mí yiwa.

³ A ù mún bío na 6a há-kíá yi le bío 6a wee 6ua lè míten à héha làa bío le Dónbeení síi vá yi. Ba yí ko 6a wé yáa bíá ká yènnáa, à yí s̀obá yí dé míten ho *dìvén ɲuló yi. Ba ko à 6a wé zéení 6a nùpua làa bío se.

⁴ Ká 6a wee wé ká síi á 6a à dàń wé è kàrán 6a há-fla làa bío 6a ko 6a warínáa mí b́arání le mí źawa,

⁵ á à wé mu bè-zúrímíní 6̀nsowà, á wé è k̀ɲa mí b́arání mí dòn yi, á wé è lorí mí źíní tonni yi sese, á à wé 6a há-tentewà, á wé è liíní míten á à na mí b́arání yi. Ká 6a wee 6ua míten ká síi, á 6a nùpua máa wé è bío há b́ín-kora máa leɛ le Dónbeení bíoní yi.

⁶ Mún hení na 6a yàrówá yi le 6a wé mu bè-zúrímíní 6̀nsowà

⁷ mu bío búenbúen yi. Unén ù b̀ere ko à ù wé wé há wára na se à bíá ká mi, à bè yi. Dé s̀obɛɛ ù kàránlò yí á wé wé ho lè le yi na p̀aara día.

⁸ Wé mí ho t́úíá poni, h́a á nùpue yí dà máa kán, bèra a na à há ñyio dí bíá yí tà ù bío lè bío 6a máa dàń máa bío b́ín-kohó wa d́ání yi.

⁹ Ba wobáání b́án á ù bío na yi le 6a wé liíní míten na mí ɲúnása yi mu bío búenbúen yi, à wé wé bío sí 6a yi, à wé yí kán 6a,

¹⁰ à wé yí k̀nbtúní 6a nùí bío. Ba yáa ko à 6a wé zéení le mí láayi wi binbirí mu bío búenbúen yi. Ká 6a wee wé ká síi, á 6a wára búenbúen á à wé á 6a nùpua wé è k̀nbi ho kàránlò wa kánílo Dónbeení d́ání yi.

¹¹ Mu bon, le wó mí s̀amu á h́eraráa ho kánílo ẃhú ǹn 6a nùpua búenbúen yi.

¹² Mu s̀amu mu bío yi, á le Dónbeení wee kàrán wen á wa ɲí bío yí sí le yi le ho d́ímíj́a bío na wa sía wee vá yi, bèra a na à wa wé mu bè-zúrímíní 6̀nsowà, lè 6a nì-térénnia, lè 6a nùpua na wee wé bío sí le Dónbeení yi há làa na ká wán.

¹³ B́ún lè bío wa ko wa wé à déŕaa wa sía l̀oní le wizon-tente na ó o Yeesu *Krista na lé wa Dónbe-beení á lé wa kánílo khíi 6ueé zéení míten mí cukú yi.

¹⁴ O tà húrun wa bío yi, bèra a na ò o kání wen ho p̀ánká na wee ɲ́aa wen dé mu bè-kora lè mí síwá búenbúen nùí yi, à wa wé 6a nùpua na wee ce o yahó, à bío sí a yi, à há wára na se wéro bío kerí yi f́ɛɛ.

¹⁵ Bío á í bíá ǹn foń á ù wé kàrán lè 6a kèrétɛwa lè ho p̀ánká búenbúen na fo yú. Wé hení 6a sía le 6a bè mu yi. Ká bíá yí máa bè mu yi b́án à ù wé źaráa. Yí tà le nùpue źuàń foń.

3

¹ B́íní leéka 6a kèrétɛwa le 6a ko à 6a wé liíní míten 6a bá-źawa lè ho p̀ánká ya-díwá yahó à wé bè 6a bíoní yi, à há wára na se wéro bío kerí 6a yi.

² Bío na 6a yi le 6a wé yí bío yí khe na nùpue yi, à wé yí fi lè 6a nùpua, à wé 6a nùpua na wayika, à wé yí źuàń 6a nùpua yi.

³ Mu bon, warén mún lá yí máa ɲí d̀ɛɛ, á lé 6a nì-ḱania, á dó wa sía mu bío na yí bon yi. Bío wa sía wee vá yi búenbúen lé b́ún á wa h́a wee wé á yí dà máa día. Wa lá lé 6a yi-kora 6̀nsowà á wee dí le yandee. Wa lá wee wé á 6a nùpua ɲín wen, à warén mún ɲín 6a.

⁴ ɛɛ ká wa kánílo Dónbeení á zéénia mí tentemu, làa bío le wa lè 6a nùpua.

⁵ Le kánia wen lè bío á le źúna wa m̀akári, ká mu yínorí wa wára na térénnia na wa dàrna wó bío yi. Le kánia wen á ceéra wen lè mí Hácírí p̀ánká, á wa yú le muk̀n-finle.

⁶ Le Hácírí mu á le Dónbeení ǹn wen á le wí wen wa kánílo Yeesu *Krista p̀ánká yi.

⁷ Lé b́ún bío yi á wa dà à yí le muk̀ní binbirí na máa ve, dío wa dó wa sía wee l̀oní. Mu búenbúen dà á wé lè bío le Dónbeení wó wen lè 6a nì-térénnia le s̀amu p̀ánká yi.

⁸ Há bíoní na á í bíá ǹn foń ká á láayi wi.

I wí à ù hení há bío làa s̀obɛɛ á na 6a nùpua yi bèra a na à bíá dó mí sía le Dónbeení yi wíoka ca mí kuio mu bío na se wéro yi. Ho kàránlò mu se á ɲ́hú wí 6a búenbúen ćn.

⁹ Ká 6a nùpua na wa le ẃaaní na ɲ́hú ḿa, làa bíá wa le ǹnkáni ẃaaní, làa bíá wa há źía, làa bíá wa a *M̀oyiize lándá bío ẃaaní, b́án búenbúen à ù khènnáa. B́ún búenbúen ɲ́hú ḿa, mu yí máa séení nùpue.

¹⁰ Ýia wee khéé 6a kèrétɛwa à ù ve o bíoráa. Ká a yí tà à ù wíoka ve o há cúa-ɲun níi bíoráa. Ká a pá yí ɲ́a mu, à ù wé ɲ́aa wo b́ání.

¹¹ Mún zūn mu kénkén le wón núpue so sii á díá ho wā-tente. Mu bè-kora na ó o wee wé wee zéeni le o ɲúhú sú.

Le mǎndén tɛɛni

¹² I ì tonka a Aatemaasi táá o Tisiiki mi cón. Ká ɓarén á yīa ɓueé dǎn mia, á únén ɓèn bǎnbá à ù ɓuee yí mi ho Nikopoliisi lóhó yi. I wi à ì ɓuee kɛɛní bín le tɛɛní pǎahú.

¹³ O Zenaasi na lé ho *lándá zūflo là a Apoloosi, à ù bǎnbá à ù séeni mí vɛɛni yi. Yí le dɛɛ ɓúú fòo ɓa yi.

¹⁴ Bía dó mí sía le Dónbeení yi lè wa ɓio sii mún ko ɓa ca mí kuio mu ɓio na se wéró yi, à wé séeni ɓa núpua làa ɓio ɓa mǎkóo wi yi, bèra a na à ɓa ɓio ɲúhú kɛɛ.

¹⁵ Bía wi hen làa mi ɓúenɓúen wee tɛɛní foñ. Bía wa wen mí ɓadéro le Dónbeení yi ɓio yi á únén mún tɛɛní yi. Le le Dónbeení wé mí sáamu lè mi ɓúenɓúen.

Ho vūahú na ó o Poole túara nɔn o Filemɔn yi

Vūahú tuaró jūhú

Ho vūahú na kà lé o Poole túara ho á nɔn o Filemɔn yi. O Filemɔn lé o Poole òn b́nlo. O fù lé o nùpue na bio jūhú wi 6a nùpua ćn l̀a s̀obéé, á lé ho Koloosi k̀er̀t̀ewa kuure ǹ-keǹi. O Filemɔn wobá-ǹi 6úí fù wi á l̀wa ò o díá a. O ỳni 6a le Oneziimu.

Ho vūahú mu yi ó o Poole t̀eǹiá o Filemɔn l̀a b́a l̀a wo páańa wi yi (1-3). O Poole dó le Dónbeeǹi b́arákà o Filemɔn síd̀eró o Yeesu *Krista yi bio yi, l̀a bio ó o wa l̀e m̀n z̀awa l̀e m̀n h́nni k̀er̀t̀ewa bio yi (4-7).

Bio ó o Oneziimu wá díá mí jūhúso, ó o f̀ò m̀n l̀a a Poole ká wón wi ho kásó yi, ó o Poole mu wó ó o tà a Yeesu bio, á lé o k̀er̀t̀e. Bio mu wó ká, ó o Poole le o b́ńi ỳeremá va mí jūhúso Filemɔn ćn. Lé b́n te bio ó o túara ho vūahú nɔn o Filemɔn mu yi, á flora a le ká a Oneziimu b́ńiá 6uara a ćn, ò o tà s̀n bio ó o wó 6́en6́en díá à na a yi, á 6ua a sese bio ó o wáa lé 6àn za mu k̀er̀t̀emu d́ńi yi bio yi (8-22).

Le t̀eǹi

¹ Mu lé Inén Poole, ýa wi ho kásó yi o Yeesu *Krista tonló sáró bio yi, lé mi wee túa ho vūahú na ká á na únén Filemɔn yi. O Timotee na lé wán za, wón l̀a mí páańa wee t̀eǹi foñ, únén na l̀a wən páańa wee sá, na wa wa l̀a s̀obéé.

² Wa mún wee t̀eǹi wán h́nló Apia yi, l̀a a Aasiipu, wón mún l̀a wən páańa wee l̀a le lónbee l̀e mí síwá. Ba k̀er̀t̀ewa kuure na wee kúee m̀n wán ũ z̀i á wa mún wee t̀eǹi yi.

³ Le wán Maá Dónbeeǹi l̀a a Njúhúso Yeesu *Krista á wé mí sáamu l̀a mia, á na ho h́erá mia.

O Poole sí wán o Filemɔn bio yi

⁴ Hen ká 1 sansan wee fio le Dónbeeǹi yi, á 1 dé le b́arákà ũ bio yi.

⁵ Lé bio á ũ síd̀eró o Yeesu *Krista yi á 1 wee jí bio, á mún wee jí bio fo wa l̀a b́a 6́en6́en na bio sá le Dónbeeǹi yi.

⁶ I wee fio le b́a dó mí sía o Krista yi l̀a fo páańi á p̀nká wíoka k̀r̀i á wíoka z̀r̀i mu bè-tentewá 6́en6́en, bio le Dónbeeǹi wee wé l̀a wən wa páańiló l̀a a Krista bio yi.

⁷ Lé bio á bio fo wa l̀e wán z̀awa l̀e wán h́nni á 1 pá, á 1 sí 6̀nt́n wán, á sí h́ l̀a s̀obéé mu bio yi. Mu bon, b́a bio sá le Dónbeeǹi yi á fo h́na sía.

O Poole wee fio o Filemɔn o Oneziimu d́ńi yi

⁸⁻⁹ Lé b́n te bio á 1 wee floráa fo le ũ wé bio fo ko á ũ wé. Wa páańiló l̀a a *Krista bio yi, á 1 lá dà á na le j́i á à bio le ũ wé mu. Ee ká 1 máh́ pá à fio fo bio wa wa l̀a m̀n bio yi. Awa, á Inén ǹ-kinle Poole, ýa wi ho kásó yi o Yeesu Krista tonló sáró bio yi á pá wee fio fo bio wa wa l̀a m̀n bio yi,

¹⁰ le ũ sáberé à ũ wé bio á 1 bio ò na foñ o Oneziimu d́ńi yi, wón na á 1 wó ó o lé 1 za mu k̀er̀t̀emu d́ńi yi ho kásó yi.

¹¹ O bio jūhú l̀a míá ũ ćn b́n bon, ee ká h́ laà na ká wán á Inén l̀a fo ó o bio jūhú wáa wi ćn.*

¹² Awa, á 1 wáa à bio le o Oneziimu mu b́ńi 6uen ũ ćn, o bio 6̀nt́n here m̀i l̀a s̀obéé.

¹³ Bio á 1 wi ho kásó yi le b́n-tente bio yi, á 1 yáa l̀a wi á 1 díá wo 1 nísání, ò o wé séení mí ũ lahó yi.

¹⁴ Ee ká 1 máh́ yi wi á 1 wé bio 6úí o d́ńi yi ká 1 l̀a fo yi j́a m̀n yi. Lé bio á 1 yi wí à mu tentemu na fo ò wé á à na m̀i á wé l̀e 1 wee ḱká foñ l̀e mu wéró, ká mu lé únén ũ beere yi.

¹⁵ Nún-sí á le Dónbeeǹi yáa wó ó o Oneziimu kh̀era l̀a fo ho p̀n-zá d̀e yi, b́era a na ká a b́ńiá 6uara ũ ćn, á mí wáa páańi k̀eńi f́e.

¹⁶ H́ laà na ká wán ó o ýnón wobá-ǹi mí dòn, o bio jūhú wi po b́n. O wáa lé m̀n za k̀er̀t̀e, á fo ko á ũ wíoka warí wo l̀a s̀obéé. O lé wán za k̀er̀t̀e na á 1 6̀nt́n wa l̀a s̀obéé. Á 1 mún l̀a mu yi le fo ò wíoka á warí wo á yáa a porí Inén, bio ó o bio sá foñ bio yi, l̀a bio mí páańi l̀a a Njúhúso bio yi.

¹⁷ Awa, ká fo z̀u le warén lé 6a b́nlowá binbirí, ká a b́ńiá 6uara ũ ćn, á ũ 6ua a sese, á k̀r̀i l̀e lé Inén 1 beere.

¹⁸ Ká a wó khon l̀a fo bio 6úí yi, táa ká a ko ò o wí bio 6úí foñ síi, á ũ j́i mu Inén jūhú yi.

* 1:11 Oneziimu: Le ỳni mu kúará le 6mu jūhú wí.

¹⁹ Hã jii-cúa na á ï wee túa lè ï nín-bia lé hĩa ká: «Ínén Poole á à wí ù kení na wi o yi». I yí máa bío le fo ko à ù wí bío búii mií, ká fo màhá ko à ù zúú lé ínén lé yia zéénia o Yeesu bío làa fo á fo yúráa le mukānī binbirī.

²⁰ Awa, wàn za Filemōn, á ï wee fio fo o Núhúso yèni yi le ù wé bío á ï wee fio fo le ù wé. Wa páaníló là a *Krista bío yi, ù yí díá le ï yilera lúnka mu bío yi.

²¹ I láa mu yi le bío á ï túara ho vūahū yi le ù wé á fo ò wé kénkén. I yáá zū le fo ò wé yóó puuní bío á ï le ù wé yi.

²² Mún cà le zii búii ká làa mi. Ho fioró na mi wee wé l bío yi, á ï láa mu yi le hen làa cínú ká ï yí iten búeé búεεkí mia.

Le mōndén tēēni

²³ O Epafaraasi na làa mi páanía wi ho kásó yi o Yeesu *Krista tonló sáró bío yi wee tēēní foñ.

²⁴ O Maaki, là a Arisitaaki, là a Demaasi, là a Luki, bán búenbúen na làa wen páanía wee sá ho tonló dà-kéní á mún wee tēēní foñ.

²⁵ Le wa Núhúso Yeesu *Krista à wé mí sáamu làa mia.

Hebere vūahú

Vūahú túaró jūhú

Yia túara ho vūahú mu á wa yí zū. Bānsò túara ho nɔn bía tà a Yeesu yi na le lònbee lè mí síiwá yú. O túara ho nɔn 6a yi bera a na à 6a yí pì le Dónbeení bío, ká 6a hení mí sía à fàrá ðn, à zúrì le bío ó o Yeesu wó á po mu bío búenbúen.

Ho vūahú mu wee zéení le le Dónbeení ðn mí Za Yeesu wán zéeníanáa miten lè 6a núpua á mu voráa. Le *Dónbeení jì-cúa fɛerowà ó orén bío jūhú wi po. O po ho wáayi tonkarowà, á po a *Moyiize là a Zozue (1-3).

O Yeesu mu bío jūhú wi po le *Dónbeení yankarowà na yánkaa wi. Orén lé yia lé le Dónbeení yankarò binbirí. Lé bñn te bío le Dónbeení mu wee sɛn 6a núpua bè-kora ðía à kánínáa 6a mu húmú yi o pánká yi. Bío ó o *Isirayɛle nípomu fù wee ya há muini lè 6a bà-kúio na le Dónbeení yi, lé bñn fù wee zéení a Yeesu *Krista na 6ueé hí bío (4-10).

Ho vūahú líi véeníi wee hení 6a kèrètɛwa sía à 6a wíoka ca mí kuio le Dónbeení bío yi. Bío le Dónbeení nípomu fù fàrá ðnnáa mí sɛadéro le Dónbeení yi á ho vūahú mu bía bío. Ho mún wee kàrán 6a núpua à 6a kàráfá miten o Yeesu mí ðon yi. Le 6a fá mí yío wo yi, à hí mí sía le lònbee lè mí síiwá yi, á fàrá ðn fúaa mu véeníi (11-13).

Le Dónbeení ðn mí Za wán wee bíoráa

¹ Le Dónbeení yánkaa ðn 6a jì-cúa fɛerowà wán á bíaráa lè wán 6úaawa. Le wó mu pònna cèrɛe yi, á le bíoró làa ba mún síiwá boo.

² Eɛ ká há làa na ká wán há pònna vaa véeníi, á le ðn mí Za wán wee bíoráa làa wɛn. Lé le Za mu le ðn wán á léraráa mu bío búenbúen. Lé orén le wáa dó mu bío búenbúen níi yi.

³ Orén lé yia le Dónbeení cùkú beení wee mí yi. Bío á le Dónbeení karáa lé bñn ó orén mún karáa. O 6uan mu bíowa búenbúen ðnía lè mí bíoní na pánká wi. Lé orén le Dónbeení ðn wán á sɛraráa 6a núpua bè-kora ðía, á 6a wee ce le yahó. Bñn mún ó o yóó kará ho wáayi le Dónbeení nín-tíání, ðén na po mu bío búenbúen.

Le Dónbeení Za po ho wáayi tonkarowà

⁴ Làa bío le Dónbeení Za po poráa ho wáayi tonkarowà, lé ká síi á le yèni na le wee ve làa wo mún po poráa 6a yèni.

⁵ Le Dónbeení ðn yí bía làa wáayi tonkaro 6úí le:

«Fo lé í Za.

Ho zúia jūi wán á í lé mún Maá.»*

Le mún ðn yí bía bío ká là a 6úí:

«Ínén á à wé bān Maá,

ó orén á à wé í Za.»†

⁶ Ká páahú na le Dónbeení tonkaa mí Za kínseso ho ðimjíná yi, á le bía bío ká:

«Ho wáayi tonkarowà búenbúen ko 6a wé 6úaaní a.»‡

⁷ A le 6èn bía ho wáayi tonkarowà ðání yi le:

«Le Dónbeení wee wé à le tonkarowà kerí lòn pinpiró,

le wee wé à le ton-sáwá mu kerí lòn dōhú ðenní.»§

⁸ Ká le máhá bía bío ká mí Za ðání yi:

«Ūnén Dónbeení, ū béení ðíró jūi máa fí máa mí.

Fo ò pa ū nípomu bío lè ho térénló.

⁹ Fo wa bío téréna, fo jina mu bè-kora.

Lé bñn nɔn á ínén na lé ū Dónbeení á kúaa ho jiló ū jūhú wán

à zéení le í tà ū bío.

Lé bñn weéra ū síi.

I dó ho cùkú foñ á po mí ninzawa na ká.»*

¹⁰ Le pá bínía bía bío ká mí Za mu ðání yi:

«Mu jūhú 6úakáníi ká bío 6úí ðn yí léra, á ūnén Nūhúso lé fo léra ho tá,

á lé fo mún léra ho wáayi.

¹¹ Bñn bè-lénnia so búenbúen khíi vé, ká ūnén á à kerí bín fɛɛɛ.

Ho wáayi lè ho tá wé è khè lòn sí-zínia.

¹² Fo ò bí mu lòn báká beení á à bàrá,

mu à yèrémá lòn sí-zínia,

* 1:5 Mí lorí Lení vūahú (Psaumes) 2.7 † 1:5 Mí lorí Samuwɛle cúa-jun níi vūahú 7.14 ‡ 1:6 Mí lorí Lándá zéenílú vūahú (Deutéronome) 32.43 § 1:7 Mí lorí Lení vūahú (Psaumes) 104.4 * 1:9 Mí lorí Lení vūahú (Psaumes) 45.7-8

ká ünén á à ðīn làa bío fo karáa, fo ò kerí bīn fēēē.»†

13 Le Dónbeenī ðīn yí bía làa wáayi tonkaró búí le:

«Buee keēní í nín-ḡánī,
fúaa ká í búrá ū zúkúsa ū tá
á ū bò ū zení wán.»‡

14 A 6a tonkarowà na wee lé ho wáayi 6èn lé 6a yén? Ba lé le Dónbeenī ton-sáwá. Le wee tonka 6a à 6a 6uee séení bía á à yí ho káníló le Dónbeenī cón.

2

Mi wa dé ho káníló bío le sòobéē yi

1 Lé bīn nən á bío wa já á wa ko wa 6ua lè wa sòobéē, bèra a na wa yí vī.

2 Le Dónbeenī jī-cúa na ho wáayi tonkarowà mà á bío lé ho tūiá, á nùpue lée nùpue na 6èn yí bò hā yi, wón yú mu 6àn lònbee na ko làa wo.*

3 Awa, ká warén mún yí dó ho káníló na kà 6àn sī bío le sòobéē yi, á wa so dà à kání waten le lònbee na ko làa wen yi le? Ho káníló mu bío lé o Nùhḡso mīten á nín-yání buera mu. A bía já mu á zéenia lè warén le ho bío bon.

4 A le Dónbeenī zéenia le bío 6a bía bon. Le zéenia mu lè mu yéréké bíowa lè mí síwà na wee zéeni le pánká, lè mu bíowa wéró pánká na lerén mí beere Hácírí wee na 6a nùpua yí làa bío le sīi vá yi.

Le Dónbeenī ðīn o Yeesu wán wee kánínda 6a nùpua

5 Le Dónbeenī yí dó ho yīrón ðīmíjá na wa wee bío ho wáayi tonkarowà níi yi.

6 Le Dónbeenī bíonī vūahḡ yi, ó o búí yáá túara bío ká:

«Éēē Dónbeenī! O nùpue lée wée á fo ò leékaráa o bío?

O nùpue lée wée á fo ò paráa o bío?

7 Fo wó á ho wáayi tonkarowà bío jūhḡ wi á po a ho pñn-za dèē yi.

Bīn mún á fo bīnía wó ó o yú ho cùkú lè le yèni,

8 fo bàrá a mu bío 6úen6úen jūhḡ wán.»†

Bīn wee zéeni le le Dónbeenī wó ó o wí mu bío 6úen6úen jūhḡ wán, á dèē búí yí ká. Éē ká hā làa na ká wán á wa ðīn yí máa mi mu.

9 Éē ká bío ká lé bío wa zū: Le Dónbeenī wó á ho wáayi tonkarowà bío jūhḡ wi á po a Yeesu ho pñn-za dèē yi. A hā làa na ká wán á le bīnía wó ó o yú ho cùkú lè le yèni le lònbee na ó o lá á húrunnáa bío yi. Le wó mu ká sīi bèra a na à le sáamu pánká yi, ó o húmú bío séení 6a nùpua 6úen6úen.

10 Mu bon, mu se à le Dónbeenī na léra mu bío 6úen6úen, ðīo guan mu 6úen6úen ðīnía á wé ò o Yeesu káa le lònbee yi bèra a na ò o bío jīi sí làa bío mu lá ko mu wéráa. Le wó ká sīi bèra a na à 6a nùpua cèrèē páaní le cùkú yi làa de. Lé o Yeesu wó á 6a nùpua cèrèē wé è yíráa ho káníló.

11 O Yeesu lé yīa wee wé à 6a nùpua ce le Dónbeenī yahó. A bía ó o wee wé à 6a ce bán 6úen6úen làa wo wáa lée Maá ní-kéní zàwa. Lé bīn te bío ó o Yeesu wee veráa 6a lè mún zàwa lè mún hínni ká mu nýio mía wo yi.

12 Bío ká lé bío ó o bía:

«Dónbeenī, í ì zéeni ū bío lè wán zàwa lè wán hínni.

Í ì khòoní fo ū nípomu 6úen6úen ḡahḡ.»‡

13 O mún bía le:

«Ínén á à dé í sīi le Dónbeenī yi.»

O pá bīnía bía le:

«Lé wen na páanía wi, ínén lè 6a zàwa na fo nən mīi.»§

14 Awa, á bío á bán zàwa so lé 6a nùpua binbirí, ó o Yeesu mí beere mún lá 6a síi, bèra a na ò orén mí beere húmú pánká yi ò o yí ho pánká o *Satáni wán, yia wee wé à 6a nùpua hí,

15 ò o mún kání bía 6úen6úen na mu húmú zónló lá can lòn wobáani 6a síi wizooní 6úen6úen yi.

16 O Yeesu mu cén yí 6uara wáayi tonkarowà séeníló bío yi. Lé o *Abaraamu mñnmánía ó o wà 6ueé séení.

† 1:12 Mi lorí Lení vūahḡ (Psaumes) 102.26-28 ‡ 1:13 Mi lorí Lení vūahḡ (Psaumes) 110.1 * 2:2 Le Dónbeenī jī-cúa na le tonkarowà mà: Mu wee bío o Mòyiize lándá bío dání yi. Ba zúifúwa cón á le Dónbeenī ðīn ho wáayi tonkarowà wán á bíaráa là a Mòyiize. † 2:8 Mi lorí Lení vūahḡ (Psaumes) 8.5-7 ‡ 2:12 Mi lorí Lení vūahḡ (Psaumes) 22.23 § 2:13 Mi lorí Ezayi vūahḡ 8.18

¹⁷ Lé bñn nɔn ó o ko ò o láráa mín zàwa là mín hínni síí binbirí, bèra a na ò o dàrí wé mín zàwa là mín hínni mu yankarowà jùhúso, á zū 6a nùpua màkàrí, á láayi wi le Dónbeení cón, à le Dónbeení wé sèn 6a nùpua bè-kora díá.

¹⁸ A bío ó o Yeesu mí bèere káa le lònbee yi á kúará khéra, lé bñn nɔn ó o dà wee séenináa bia búenbúen na ho kúará khénlò wee yí.

3

O Yeesu bío jùhú wi po a Mòyiize

¹ Lé bñn nɔn á mínén wán zàwa là wán hínni na bío sá le Dónbeení yi, mínén na le mín hueekaa à mi níni kerí le bío yi, mi le mi yilera kerí o Yeesu bío wán. Lé orén le Dónbeení tonkaa ó o bué wó bío wa dó wa sía yi wee bío wéréwéré yankarowà jùhúso.

² Le Dónbeení lera á ò o sá ho tonlò mu, ó o mún bò bío búenbúen na le le o wé yi, làa bío ó o *Mòyiize yánkaa wóráa mu là le Dónbeení nìpomu.

³ Èé ká a Yeesu màhá ko là ho cùkú á po a Mòyiize, làa bío á yíá son le zíi koráa là ho cùkú á po le zíi mí bèere bío síi.

⁴ Mu bon, zli na wi à nùpue yí son le dén mía. Ká le Dónbeení lé ðio 6èn wó á mu bío búenbúen wi làa bío mu karáa.

⁵ O Mòyiize yánkaa bò bío le Dónbeení le o wé yi le zíi nìpomu búenbúen ðahú. Wón lé le Dónbeení ton-sá, á bío ó o wee wé ko mu zéeni le Dónbeení jii-cúa na le è fèè.

⁶ O *Krista mún bò bío le Dónbeení le o wé yi ká wón 6èn lé le Za, á le bàrà mí zii nìpomu jùhú wán. Bñn nìpomu so lé warén, ká wa wíokaa hení wa sía wee lòní bío wa dó wa sía yi.

Bía dó mi sía le Dónbeení yi khi kerí le vùrnà yi

⁷ Lé bñn nɔn le Dónbeení Hácírí bía bío kà:

«Ho zuia, ká le Dónbeení wee bío làa mia,

⁸ à mi yí wé lòn nùpua na yí wi 6a jí ðèè
làa bío á mi wóráa mu ho pàahú na mi káa á khúaaana le Dónbeení jii yi ho tá hení yi bío síi.

⁹ A le bía le mín 6úaaawa yánkaa khúaaana mí jii yi ho tá hení yi á khéaráa mí kúará

à 6a jón mɔn bío mi wó há lúlúio 6úará-jun yi.

¹⁰ Lé bñn te bío á le síi cánáa 6a yi, á bía bío kà:

Ba nùpua na ká wee pí í bío fèèè, le dání na á í wi à 6a lá á 6a díá.

¹¹ Bío le síi cá 6a yi, á le báa

le ho lahó na á le wíokaa à 6a vùrú yi á 6a wáa máa zo yi hùúu.»*

¹² Wán zàwa là wán hínni, mi pa miten bío, ò o búí hía yí wé sí-kohó 6ánsò mi ðahú á káa pí le Dónbeení díá, ðio wi fèèè.

¹³ Mi wé hení mín sía làa wizoóní búenbúen, pàahú na wa wi «ho zuia» na le Dónbeení bía bío. Ká mi wé wé mu bèra a na à mi ní-kéní woon yí díá miten le mu bè-kohó khá víní, á wé lòn nùpua na yí wi 6a jí ðèè bío síi.

¹⁴ Ká wa fàrá ðin bío wa dó wa sía yi wán mu jùhú búèènií fúaa wa mukáni véro, se wa màhá páania sá là a Krista.

¹⁵ Làa bío mu bíaráa ká síi:

«Ho zuia, ká le Dónbeení wee bío làa mia,

à mi yí wé lòn nùpua na yí wi à 6a jí ðèè

làa bío á mi wóráa mu ho pàahú na mi káa á khúaaana le Dónbeení jii yi bío síi.»†

¹⁶ Bía jí le Dónbeení bíoní à 6a «káa á khúaaana le jii yi» lé 6a yén? Mu so yínón bía búenbúen na ó o Mòyiize fó lóráa ho *Ezipite káhú yi le?

¹⁷ Bía «le Dónbeení síi cá yi há lúlúio 6úará-jun yi» lé 6a yén? Mu so yínón bía wó mu bè-kora ho tá hení yi á húrún bín le?

¹⁸ A bía le «báa le ho lahó na á le wíokaa à 6a vùrú yi á 6a wáa máa zo hùúu» lé 6a yén? Mu so yínón bía pá á yí hò bío le bía yi le?

¹⁹ Wa 6èn mɔn le 6a yí dàrina yí zon há vùrnà lahó mu yi, lé bío 6a yí tá yí dó mí sía le Dónbeení yi.

4

¹ Awa, á bío le Dónbeení jii na le dó le wa à zo há vùrnà lahó na le wíokaa ká làa wen pá wi bñn wa bío yi, á mi cén wa pa waten bío à wa yí khe ho lahó mu yi.

* 3:11 Mi lorí Lení vùahú (Psaumes) 95.7-11 † 3:15 Mi lorí Lení vùahú (Psaumes) 95.7-8

² Mu bon, dén bín-tente so á wa ɲá làa bío á wán ɓúaawa yánkaa ɲánáa le bío síi. Ká le bioní mu máhá yí séeníá 6a, lé bío 6a dó mí sía le bioní mu yí.

³ Ká warén bán ñ zo há vúríná laho mu yí, lé bío wa dó wa sía le bioní mu yí. Ho laho mu na le bía bío ká dání yí:

«Bíó á í síi cá 6a yí, á í báa

le ho laho na á í wíokaa à 6a vúrí yí á 6a wáa máa yí húúu.»*

Páahú le le Dónbeení bía mu yí, à bñn le léra mu bío ɓúenɓúen wó.

⁴ Le Dónbeení bioní vūahú ɓúí yí á bío ká lé bío bía há wízoní bío hɛ̀ɲun níi dání yí: «Bíó le Dónbeení sá mí tonló ɓúenɓúen wó, á le vúrína há wízoní bío hɛ̀ɲun níi zoñ.»†

⁵ A bío ká pá bínía bía: «Ho laho na á í wíokaa à 6a vúrí yí á 6a wáa máa yí húúu.»

⁶ Bía le Dónbeení nín-yání bía le bín-tente mu nɔn yí bán yí zon há vúríná laho mu yí, lé bío 6a yí tá yí dó mí sía le yí. Lé bñn te bío á 6a ɓúí dà à zoráa ho laho mu yí.

⁷ Lé bñn te bío le Dónbeení bínía dó le wizonle ɓúí, á wee ve làa «zuia». Le wizonle mu ó o *Davuide bía dání yí lúluúo cɛ̀ɛɛ bñn mán lè há bioní na ká, hía wa ló wán:

«Ho zuia, ká le Dónbeení wee bío làa mia,

à mí yí wé lòn nùpua na yí wí 6a jí dɛ̀ɛ.»‡

⁸ Ká a Zozue lá dú mu nìpomu yahó á 6a zon há vúríná mu laho yí, se le Dónbeení wáa lá máa bíní máa bío wizonle ɓúí bío.

⁹ Lé bñn nɔn á há vúríná na ká lè há wízoní bío hɛ̀ɲun níi vúríná bío á le Dónbeení wíokaa bío ká lè mí nìpomu.

¹⁰ Mu bon, yía zon le Dónbeení vúríná yí, wón mún sá wó wee vúrí làa bío le Dónbeení sá à le vúrínanáa bío síi.

¹¹ Awa, á mí cén wa dé sòobɛ̀ɛ à wa dání zo há vúríná mu yí. Mí wa pa waten bío à wa hía yí pí le Dónbeení bío, làa bío á wán ɓúaawa pánáa le bío bío síi.

¹² Le Dónbeení bioní wee na le mukání binbirí, le pánká wí làa sòobɛ̀ɛ po ho khà-tóní na yara lé há bío ɲun. Le wee zo 6a nùpua khíí zoo ɓúe 6a sía yí. Le ká lòn khà-tóní, á wee fútaa há hñn-ɲúná khíí zoo ɓúe ho sánbáɲiló yí. Bío ó o nùpue síi wee vá yí, là a yilera á le bioní mu wee zúrí wéréwéré.

¹³ Mu bè-lénna yí á dɛ̀ɛ woon yí sà le Dónbeení yí. Mu ɓúenɓúen dñn dɛ̀nkheɛn á le wee mí. Dén Dónbeení so lé dño wa ɓúenɓúen lè wa nì-kéní kéní ko wa khíí zéení bío wa wó á na yí.

O Yeesu lé 6a yankarowà ɲúhúso beení

¹⁴ Wa yú le *Dónbeení yankarowà ɲúhúso beení. Wón khíina zoó ɓó le Dónbeení mí bæere yí yáá. Ba yankarowà ɲúhúso beení mu lé o Yeesu, le Dónbeení Za. Awa, á bío wa dó wa sía yí á mí cén wáa le wa wíoka pa bío làa sòobɛ̀ɛ.

¹⁵ Ba yankarowà ɲúhúso beení na wa yú yíná nùpue na yí dà máa séení wɛn wa yídámu yí. Orén mí bæere á ho kúará khénló lè mí sííwá yáá yú làa bío warén kúará wee khénnaa, ká arén máhá yí wó bè-kohó yí mɔn.

¹⁶ A mí wáa wa vá vaa ɓúe le Dónbeení na wee wé mu sáamu yí ká zánii mía wɛn. Ká wa wó bñn, á le è zúrí wa makári, á à sɛn wa bè-kora à día. Le è wé mu ho páahú na mu ko yí.

5

¹ Ba yankarowà ɲúhúso á le Dónbeení léra 6a nùpua fñahú, ò o wé sá le tonló 6a bío yí. Orén lé yía wee na 6a nùpua mu hāmu le Dónbeení yí, á wee ya 6a bè-kora sɛndiároró muini.

² Ba nùpua na yí zú mu bío yara, na wee va ví, bán ó o yankaro mu zú bío, lé bío ó orén mí bæere mún lé o yídá.

³ Lé bñn bío yí ó o ko ò o wé ya orén lé 6a zāamāa bè-kora sɛndiároró muini.

⁴ Nùpue yí dà máa dé mítɛn làa yankarowà ɲúhúso mítɛn. Le Dónbeení lé dío wee ve o nùpue á dé ho tonló mu yí, làa bío le vonnáa o *Aaron á dó ho yí bío síi.

⁵ O *Krista bío mún ka ká síi. O yí wó mítɛn làa yankarowà ɲúhúso. Lé le Dónbeení dó á ho tonló mu yí, á bía bío ká nɔn wo yí:

«Fo lé í Za.

Ho zuia ɲii wán á í lé mñn Maá.»*

⁶ Le Dónbeení pá bínía bía bío ká:

«Fo lé o yankaro fɛ̀ɛɛ

là a Melekisedɛ̀ɛki bío síi.»†

* 4:3 Mí loñ Lení vūahú (Psaumes) 95.11 † 4:4 Mí loñ Bío ɲúhú ɓúenɓúen vūahú (Genèse) 2.2 ‡ 4:7 Mí loñ Lení vūahú (Psaumes) 95.7-8 * 5:5 Mí loñ Lení vūahú (Psaumes) 2.7 † 5:6 Mí loñ Lení vūahú (Psaumes) 110.4

⁷ Páahú na ó o *Krista hía wi ho tá wán, ó o fióra á ónónía le Dónbeení lè mí pánká, lè há yèn-caa, dío lá dà wee kání a mu húmú yi. A bío ó o liinia mítén, á tà mu úenúen yi, á le Dónbeení ná a fióró.

⁸ Bío ó o lé le Dónbeení Za mí cúee, ò o pá tà le lónbee úenúen na yú a yi á keníaná mítén láa bío ò ò bèráa le Dónbeení bíoní yi.

⁹ Lé búñ tíira a bío úenúen jii, á non á bia wee bè o bíoní yi úenúen wé è yíráa ho káníló na lé le mukání na máa vé.

¹⁰ Le Dónbeení dó a wó lè 6a yankarowá jùhúso lá a Melekisedeeki bío síi.

Héyii! Mi yi pt le Dónbeení bío

¹¹ Bío cêrêe wi wa cón wa dà á bío o Melekisedeeki mu bío dání yi, ká mu yara zéenlò lónbee máhá wi, lé bío mi yí máa wé jí mu bío á zúñ yara fuafúa.

¹² Mi wáa lá ko mi wé 6a ní-karánlowá, á hàrí lón zuia mi màkóo pá wi 6a wíoka kàrán mia lè le Dónbeení bío na nín-yání kàránna láa mia. Mi màkóo pá wi mu yoomu yi, mi yí dà máa dí dínló na lí.

¹³ Yia màkóo wi mu yoomu yi wón ka lón kúnkúza. O yí zú bío se láa bío yí se hueekaró mín yi.

¹⁴ Ée ká ho dínló na lí hón lé bia dñn wó te mí dínló. Bán fá, á zú bío se láa bío yí se hueekaró mín yi.

6

¹ Lé búñ non ó o *Krista nín-yání bío na 6a kàránna láa wen á mi wa dà wán, ká wa va láa yahó o bío zúñlò yi lón núpua na dñn wó. Bío wa zú wó á mi yí wa bíni 6úa kàránlò jùhú: Mu lé á pí há wára na yí se, á dé ù síi le Dónbeení yi,

² láa bío 6a wee wé á ceéráa mítén le Dónbeení yahó,* lè le níi bèrò 6a núpua wán, láa bío 6a ní-hía á à vèeráa, lè le mónđen cítii bío.

³ Búñ lé bío wa à wé, ká le Dónbeení tà.

⁴ Mí loí. Ba núpua 6úi wi bíñ á yú mu khoomu, le Dónbeení hñn 6a lè mu bè-tentewá cêrêe, 6a mún yú le Dónbeení Hácirí,

⁵ á zú le le Dónbeení bíoní se láa sóobé. Ho dímjá na ho yíró á 6a zú pánká bío.

⁶ Búñ úenúen món, á 6a pá bínia wee wé mí bè-ká, á bío wáa bíni ì wé á 6a à yèrémánáa mí yilera lè mí wára búñ mía. Bán núpua so síi ka lè 6a bínia wee 6úee le Dónbeení Za ho *kúrúwá wán, á wee zúarí wo yi 6a núpua yío yi.

⁷ Hen ká ho vlohó wee tè wé se ho tá wán ò o váro dínló be wé se, à le Dónbeení dú6ua ho tá mu yi.

⁸ Ká lé há kíkara lè le jí-kora wee sà ho wán, se ho tá mu cúnú mía. Le Dónbeení há dánkání ho, á mu véenii ká ho ò cíí.

⁹ Wán zàwa lè wán hínni na wa wa láa sóobé, hàrí ká wa wee bío ká síi, á wa pá láa mu yi le mí bò ho wá-tente, hía wee va ho káníló lahó yi.

¹⁰ Le Dónbeení térenna, le yi máa sà mí bè-wénia yi, láa bío mí zéeníanáa le mí wa láa de. Le séenii na mí wó, láa dío mi pá lan wee wé 6a kèrétewa dání yi á le zú.

¹¹ Ká wa máhá wi à mí ní-kéní kéní ca mí kuio fúaa mu véenii, bèra a na à bío mí dó mí sía wee lòoní à wé à jii sí.

¹² Mí cén wáa yí dí parí, ká mi wé lè 6a núpua na wee dé mí sía le Dónbeení yi féeé bío síi, á yíráa bío le dó mí jii le mí ì na.

Le Dónbeení dó mí jii à le máa yèrémá le

¹³ Bío le Dónbeení háa dó mí jii non o *Abarahaamu yi, á le báa lè mí yèni, lé bío á núpue na po le á le è báaráa yèni á mía.

¹⁴ Bío ká lé bío le bíá: «Úuu, ì ì wé mu bè-tentewá cêrêe láa fo, ì ì wé á ù mònmanía á à wé boo láa sóobé.»†

¹⁵ O o Abarahaamu 6èn há mi síi pannáa bío le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé, á le wó mu non wo yi.

¹⁶ Ká 6a núpua le mí ì báa, á 6a báa lá a 6úi na po 6a yèni, á núpue mún máa wé bíni kán bío 6a báa jii wán.

¹⁷ Láa búñ síi á le Dónbeení mún wi à bia le dó mí jii le mí ì wé lè mu bè-tentewá à zúñ kénkén le le è wé mu. Lé búñ te bío le báa á bò bío le dó mí jii le mí ì wé wán.

¹⁸ Mu bon, mu bíowa bío jùn mu na yí máa yèrémá á le Dónbeení yí máa fi sabéré yi. Awa, á warén na pá mu bío úenúen á sía há láa sóobé wíokaa wee dé wa sía lòoní bío le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé.

* 6:2 Le Dónbeení bíoní vónna 6úi yi á mu bíá le: Lè há bátéemùwa. † 6:14 Mí loí Bío jùhú 6úeenii vüahú (Genèse) 22.16-17

¹⁹ Bío wa dó wa sía wee lóoní lé bñn buan wen dñña vñvñ le Dónbeení yahó, á wó á wa dàña cúaa ho pñnsó-beení na sankaa há pñnsòni bùkú là há cúa-ñun, á yòó zon le *sòobá-lùe gân binbiríso yi.

²⁰ Dén sòobá-lùe gân binbiríso so ó o Yeesu zon yi dú wa yahó warén wa beere bío yi. Mu bon, lé orén lé 6a yankarowá ñúhúso féeé là a ñii na 6a le Melekisedeeki bío síi.

7

O Melekisedeeki lé o béé, á lé le Dónbeení yankaro

¹ O Melekisedeeki mu lé ho lóhó na 6a le Saleemu béé, á mún lé le Dónbeení na wi mu bío búenbúen ñúhú wán yankaro. Páahú na ó o *Abarahaamu hía tá há hía là 6a bá-záwa á dàña 6a, á bío ó o bñña wee buen, ó o Melekisedeeki lée sá a yahó, á dúbuua wo yí.*

² A bío ó o *Abarahaamu yú há hía téenii bán cúa-pírú ñii ó o ñon o Melekisedeeki yi. Le yèni mu kúará le «térenló béé». A bío ó o lé ho Saleemu béé, bñn kúará le o lé ho «héerá béé».

³ Bán maá lé bán nu á núpue yí zú. Núpue yí zú a ñonkání ceenii. O teró bío yí bíá yí mán, ó o húmú bío mún yí bíá yí mán. O bío ñonmún là le Dónbeení Za bío: O lé o yankaro féeé.

⁴ Mí lorí bío ó o Melekisedeeki mu bío ñúhú wiráa. Hári wán búaa Abarahaamu bío na ó o yú há há téenii bán cúa-pírú ñii á wón ñon wo yi.

⁵ O ñii na 6a le *Levíi mòmmanía na lé 6a yankarowá ó o Mòyiize lándá ñon le ñii yi le 6a wé fé o *Isirayeéle ñipomu bío na 6a wee yí bán cúa-pírú ñii. O o Isirayeéle ñipomu mu ñáñ lé bán záwa, lé bío á bán ñonkání mún can o Abarahaamu yi.

⁶ Ká a Melekisedeeki wón ñonkání yí can Levii yi, ò o Abarahaamu máhá pá ñon bío ó o yú bán cúa-pírú ñii wo yi. O Melekisedeeki mu dúbuua o Abarahaamu na le Dónbeení dó mí ñii ñon yi.

⁷ A wa zú kénkén le yía wee dúbuua wón bío ñúhú wi po yía 6a wee dúbuua yi.

⁸ O Levii ñuwá, bíá ó o Isirayeéle ñipomu wee na bío 6a wee yí bán cúa-pírú ñii yi, bán lée núpua, 6a wee hí. Ká a Melekisedeeki na ó o Abarahaamu ñon mí bío bán cúa-pírú ñii yi, wón yío wi lua làa bío le Dónbeení bíoní vúahú bíaráa mu.

⁹ O Levii ñuwá lé bíá á mu bío bán cúa-pírú ñii wee na yi. Ée ká bío ó o Abarahaamu na lé bán búaa á léra mu, bñn wee zéeni le orén Levii mún wáa léra mu.

¹⁰ Mu bon, páahú na ó o Melekisedeeki sá a Abarahaamu yahó yi, ká a Levii ñn yí ton. Ée ká mu páahú ká a wi mún búaa mu yi.

¹¹ O Isirayeéle ñipomu *lándá yi, ó o Levii zí-ñúhú lé hía ho yankaró tonló bío sá yi. Ba lé 6a yankarowá là a *Aaron bío síi. Ée Ká 6a yankaró tonló ñii máhá yí sú. Lé bñn ñon á yankaro veere búii ló na ka là a Melekisedeeki bío, wón yí ló Aaron ñonkání yi.

¹² Ká ho yankaro tonló hía yèrémáa, se ho lándá mún ko ho yèrémá.

¹³ Yía há bíoní mu bíá dání yi bán zí-ñúhú núpua yí wó yankarowá yí mán.

¹⁴ Wa zú le wón na lé wa Núhúso á ton o *Zúdaa zí-ñúhú yi. A bío ó o Mòyiize wee bío 6a yankarowá bío, ó o bèn mún yí bíá bío búii ho zí-ñúhú mu dání yi.

O Yeesu lé o yankaro là a Melekisedeeki bío síi

¹⁵ A bío wáa wíokaa ñon ó o yankaro mu bío wee ceráa lé bío ká: O yankaro búii ló á ka là a Melekisedeeki bío síi.

¹⁶ O yí wó yankaro làa bío 6a núpua bòráa mu bío síi. O wó a yankaro le mukání na wi o yi na máa vé máa mí bío yi.

¹⁷ Bío ká lé bío le Dónbeení bíoní vúahú bíá:

«Fo lé o yankaro féeé là a Melekisedeeki bío síi.»[†]

¹⁸ Le Dónbeení khíña ho nín-yání lándá yi, lé bío ho pánká mía, ho bío ñúhú mía.

¹⁹ Ho lándá mu lá yí dà máa wé á núpue máa téren le Dónbeení yahó. Ká há làa na ká wán á bío wa dó wa sía yi wee lóoní bñn bèn wíokaa sñaani. Lé bñn pánká yí á wa wee dàni vaa vaa búeraa le Dónbeení yi.

²⁰ Mu yínáí bñn mí dòn. Le Dónbeení báa mu ñii wán. Bíá ká bán wó 6a yankarowá le yí báa bío.

²¹ Ká a Yeesu wón le Dónbeení wó là a yankaro, á báa bò mu wán làa bío ká:

«O Núhúso á báa mu ñii wán, á máa bíni máa yèrémá mí ñii. Fo lé o yankaro féeé.»[‡]

²² Lé bñn ñon á le pánáni na ó o Yeesu wó á le wi warén là le Dónbeení páahú á sñaani dío là ho yahó.

* 7:1 Mí lorí Bío ñúhú búeenii vúahú (Genése) 14.18-20 † 7:17 Mí lorí Lení vúahú (Psaumes) 110.4 ‡ 7:21 Mí lorí Lení vúahú (Psaumes) 110.4

²³ Bío pá bínía wee sanká mu mín yi lé bío kà: Ba yankaro cèrèè khíina, lé bío mu húmú yí máa díá à 6a sá lén.

²⁴ Εε ká bío ó o Yeesu ù kerí bín fέεε, á nǐ-veere máa lá a lahé o yankaró tonló yi.

²⁵ Lé bǔn nǎn ó o dà wee kánínáa bía wee vá 6úee 6úe le Dónbeenǐ yi orén pánká yi. Mu bon, o Yeesu mu wi fέεε, á wee fio le Dónbeenǐ yi 6a bío yi.

²⁶ Á wón yankarowá púhúso so na lé o Yeesu lé yía á ko làa wɛn. O wee ce le Dónbeenǐ yahó, o bè-yáanii mía, fianǐ mía wo yi, o yí máa páanii làa bè-kora wérowà. Le Dónbeenǐ bàrá a mu bío 6úen6úen púhú wán.

²⁷ O màkóo mía ò o ya muini làa wizoonǐ mí bè-kora bío yi lé 6a zámáa bè-kora bío yi làa bío 6a yankarowá púnása na ká wee wéráa mu bío síi. Le muini ó o yan cùekútee mí dòn á mu vóráa, á le orén mítén mún wó le muini mu yía.

²⁸ Ba yankarowá púnása na 6a wee ðin o *Mɔyize lándá wán à kúeeráa, bán dà á va à vɪ. Ká ho *lándá bèrò mǎn á le Dónbeenǐ baa á bàrá mí za wó là a yankaro, wón na bío 6úen6úen jii sù fέεε.

8

O Yeesu lé 6a yankarowá púhúso

¹ Bío wa le wa à bío 6úen6úen á bío púhú wi po bío ká lé bío kà: Ba yankarowá púhúso na bío bía ká lé yía á warén yú. O yòò kará ho wáayi le Dónbeenǐ na dá mu bío 6úen6úen nǐn-tíani.

² O wee sá mí yankaró tonló mu le *sòobá-lùe yi há pǎnsòni bùkú binbirǐ yi, hía á nùpue yí tá, lé o Núhúso Dónbeenǐ mítén tá ho. Nùpue yí tá hón.

³ Yankarowá púhúso léee yankarowá púhúso á léra, bèra a na ò o wé wé mu hámu, á ya há muini na le Dónbeenǐ yi. Awa, á warén yankarowá púhúso 6èn mún ko ò o yí bío 6úii á há lé le Dónbeenǐ.

⁴ O lá wi ho tá wán, se o yáá lá máa wé yankaro. Lé bío 6a 6úii wi wó á wee há le Dónbeenǐ làa bío ó o *Mɔyize lándá bóráa mu.

⁵ Bán yankarowá púnása so tonló na 6a wee sá lé ho binbirǐ so na wi ho wáayi 6án khánkhánáamu. Mu bon, páahú na ó o Mɔyize hía ko ò o 6úáká tá há pǎnsòni bùkú yi, á le Dónbeenǐ bía nǎn wo yi: «Loí, wé mu 6úen6úen làa bío á ï zéeníanáa mu nǎn foñ le 6úee wán.»*

⁶ Ká há làa na ká wán ó o Yeesu wón le Dónbeenǐ kàráfáa ho tonló yi. Ho bío púhú wi làa sòobéε, lé bío le páanii na ó o bò le Dónbeenǐ lé 6a nùpua páahú á súaani súaani ðio lá wi lé ho yahó, lé bío á bío le Dónbeenǐ dó mí jii le mí ì wé è na wɛn le páanii mu yi bǔn súaani bío lé ho yahó.

Le Dónbeenǐ dó mi jii le mi ì bè le pdanti finle

⁷ Ká le *páanii na le Dónbeenǐ bò lé ho yahó á fianǐ lá mía yi se le lá máa bini máa bè páanii 6úii.

⁸ Εε ká lé bío le Dónbeenǐ nípomu wó khon làa de á nǎn le biaráa bío kà:

«Mi loí, lé ínén Núhúso Dónbeenǐ bía bío kà:

Páahú 6úii khíi dá, ká ï bè le páanii finle

là a *Isirayεle nípomu, là a *Zudaa zǐ-púhú nípomu.

⁹ Dén páanii so á à wé mí dòn làa ðio á ï bò lé 6án 6úaaawa

páahú na á ï tò 6a níi wán lóráa ho *Ezipite kǎhú yi.

Bán yí bò bío wa bía tò wán yi.

Lé bǔn te bío á ï 6èn mún pá 6a díá, lé ínén Núhúso bía mu.

¹⁰ Bío ká mǎn le páanii na á ínén Núhúso á à bè là a *Isirayεle nípomu lé ðio kà:

Ï ì wé á 6a wé è leéka ï lándáwá bío,

Ï ì dé há 6a sía yi. Lé ínén Núhúso bía mu.

Ï ì wé 6án Dónbeenǐ,

á 6arén ñ wé ï nípomu.

¹¹ Nùpue máa bini máa kàrán mín za tàá mí ninza le 6a tà ínén Núhúso bío,

lé bío 6a 6úen6úen á à tà ï bío,

à lá 6a ní-ká yi líi 6úe 6a háyúwá yi.

¹² Ï ì sén 6a bè-kora á à díá,

á máa bini máa leéka 6a wékheró bío hútu.»†

¹³ Bío le Dónbeenǐ wee bío le páanii finle bío, bǔn wee zéeni le le càtio le páanii na bò lé ho yahó làa dà-kǐnle. A bío léee bío 6èn hía kǐna, se mu ká ho vɪlò.

* 8:5 Mi loí Lérò vùahú (Exode) 25.40 † 8:12 Mi loí Zeremii vùahú 31.31-34

9

Le nín-yání páanii bèró

¹ Le páanii na bò lè ho yahó á lándáwá wi wee kárán 6a nùpua láa bío le Dónbeení wee 6úaanínaa. A 6a nùpua lè le Dónbeení mu fémínló lahó mún wi ho tá wán.

² Mu bon, há pònsòni bùkú á tá mu bío yi, á káana lè há cúa-ḡun. A ho nín-yání lahó na 6a wee ve láa sòobá-lùe lé bín á le flntá-cúaa, lè le tabárí na ho búurú na bío sá le Dónbeení yi wí wán, á zoó wi yi. ³ A ho ḡun níi lahó lé hía 6a le *sòobá-lùe 6án binbiriso.

⁴ Lé hón lahó so á mu bío na sámu sí cíníi dèe na wó lè ho sánú bío cèéra yi, á le páanii 6onkoní na mání lè le yahó wó lè ho sánú zoó wi yi. Dén 6onkoní so á le dèe 6úí wi yi á mu bío na 6a le *maanɛ wi yi. O ó *Aaron búin-za na sà há wónna mún wi le 6onkoní mu yi, á séení há hue-penlenwá, hía le páanii lándáwá na le Dónbeení nɔn o *Mòyiize yi á túara wán.

⁵ Le 6onkoní mu 6án ḡúhú á ho wáyí tonkarowá na 6a le Serubɛnwa wi yi, á wee zéení le Dónbeení cùkú. Ba mía tàró pon le 6onkoní mu ḡi-pɛɛ yi, bín na 6a nùpua bè-kora wee sɛn día yi. Eɛ ká bín bíoró páahú yínorí hía ká.

⁶ Lé láa bín á há sía mu bàrakaráa. A le *sòobá-lùe lé bín le *Dónbeení yankarowá wee zoo sá mí tonló yi láa wizooní.

⁷ Ká le sòobá-lùe 6án binbiriso dén lé 6a yankarowá ḡúhúso mí dòn wee zo le yi. O wee zo bín le cùekúee le lùlùure yi lè 6a bùaa na ó o fútaana cání, á zoo na le Dónbeení yi orén mí bèere bè-kora sɛndiaró bío yi, lè le Dónbeení nìpomu na ká bè-kora sɛndiaró bío yi.

⁸ Le Dónbeení Hácírí wee zéení mu le ká le sòobá-lùe wi bín wá, á se le sòobá-lùe 6án binbiriso ḡii yí dà máa hén.

⁹ Bún bíowa so wee zéení bío wee wé há laa na ká wán bío. Mu wee zéení le mu hámu na 6a nùpua wee wé, lè há muini na 6a wee ya yí dà máa wé á 6a máa téréen le Dónbeení yahó.

¹⁰ Mu lé 6a nùpua mí dòn *lándáwá na 6a bò ho dínló, lè mu bè-ḡunii, láa bío 6a wee sɛɛka lè miten dání yi. Há lándáwá mu kera bín fúaa páahú na le Dónbeení yèrémáa mu bíowa yi.

O Krista lé mu bè-kora sɛndiaró muini yia

¹¹ O *Krista 6uara 6ueé wó 6a yankarowá ḡúhúso bèra a na wa yí mu bè-tentewá. Le lùe na ó o sá mí yankaró tonló yi dén ḡii mún sú po há pònsòni bùkú na yáania tá ho tá hení yi. Le yínorí dèe na á nùpua tá. Le bío yí sá ho dímíjáyá yi.

¹² O Krista zon le Dónbeení *sòobá-lùe 6án binbiriso yi le cùekúee mí dòn á mu vóráa. Mu yínorí bà-kùio cání ó o zonnáa, lé o kùrú cání lé dío ó o zonnáa, á wee kánínáa 6a nùpua fèɛɛ.

¹³ O nòn-zúnle na 6a wee cíi sáni na 6a wee kúee mu ḡumu yi à wáa lè 6a nùpua na yí máa ce à héha là a *Mòyiize lándá, lè 6a kókówá lè 6a dāání cání, lé bín wee ceé 6a à héha lè ho lándá mu.

¹⁴ Ká bín wee wé ká síi, se o Krista cání dén bío 6èn wíokaa yóó po bín. Le Dónbeení Hácírí pánká yi ó o Krista mu tà nòn mítén á wó a muini yia na á fianí mía yi. O cání lé dén á à ceé wa yiwa há wárá na wee 6ua wen varáa mu húmú lahó yi yi, bèra a na à wa dāní sá na le Dónbeení na wi fèɛɛ yi.

Le cání lé le páanii na bò ftimíi

¹⁵ Lé bín nɔn o *Krista bórāa le *páanii finle le Dónbeení lè 6a nùpua páahú. O húrun á fenánāa 6a nùpua mu bè-kora na 6a wó le nín-yání páanii páahú, á bíā na le Dónbeení von dāní yí há ká na máa vé, hía bío fèra bíā díā.

¹⁶ Nùpue mǒndén ḡi-cúa bío hía wee bío, se 6ánsò húrun.

¹⁷ Mu bon, hen ká yia má há ḡi-cúa mu húrun, á há bío máhá wé le sòobéɛ. Lé bío ká a yío wi lua, á há ḡi-cúa mu bío máa wé here.

¹⁸ Lé bín yáá nɔn le cání kúaará á bórāa le nín-yání páanii.

¹⁹ Bío ó o *Mòyiize kárāanna há lándáwá á nɔn o *Isirayɛle nìpomu 6úen6úen yi wó, ó o lá 6a nòn-záwa lè 6a kókówá cání na ó o cǎn, á bò mu ḡumu wán. O o lá le vǐndɛ-za na 6a le *izoopu lakahó, lè ho yènsé muhú, ó o wee wáa há lándáwá vúahú, lè 6a nùpua 6úen6úen

²⁰ ká a bío bío ká: «Dio ká lé le páanii na le Dónbeení bò nɔn mia 6án cání.»*

²¹ Láa bín síi, ó o mún wāana há pònsòni bùkú lè há sía na wi ho yi 6úen6úen.

²² Ho lándá vúahú yi á mu yáá bíā le mu bío 6úen6úen wee ceé lè le cání, le ká cání yi kúaará á bè-kora yí dà máa sɛn máa díā.

O Krista nɔn miten le cùekúee mu vóráa

* 9:20 Mi lorí Léro vúahú (Exode) 24.3-8

²³ Awa, Ká bío wi ho wáayi bân khânkhânaamu wee ceé là a *Moyiize lândáwá, á mu bân binbiriso ko mu ceé làa bío s̄taani s̄taani b̄n̄.

²⁴ O *Krista yí zon há p̄nsóni búkú na 6a n̄pua tá yi. Hón búkú so lé hen na le Dónbeení wi yi bân khânkhânaamu, ká ho yín̄n̄ horén mí beere. Lé ho wáayi ó o Krista yòora á yòó ð̄n̄ le Dónbeení yahó wee yanka le wa bío yi.

²⁵ Làa lúliúio á le *Dónbeení yankarowá n̄h̄t̄so beení wé zo le s̄obá-lùe bân binbiriso yi lé 6a búaa na 6a f̄taana c̄ani. Ká a Krista wón yí máa wé zoo ya mít̄en làa muiní f̄éé.

²⁶ Ká a lá wee wé b̄n̄ f̄éé, se o lò lá wé è be f̄éé à lá ho ð̄m̄j̄ná lénló p̄ah̄t̄ 6uee 6úe ho zuia yi. Éé ká há p̄onna vaa véenii, ó o Krista 6uara le cúekúee mí ð̄n̄ á 6ueé wó mít̄en le le muiní yia á 6óráa mu bè-kohó n̄h̄t̄.

²⁷ N̄puee léé n̄pue á à hí le cúekúee mí ð̄n̄. B̄n̄ m̄n̄ á le Dónbeení ì c̄iti o.

²⁸ Lé làa b̄n̄ ó o Krista wóráa mít̄en le le muiní yia le cúekúee mí ð̄n̄ á 6óráa 6a minka n̄pua bè-kora n̄h̄t̄. O kh̄ii b̄ni ì 6uen, ká b̄n̄ máhá máa wé bè-kora ó o 6ueé 6úe n̄h̄t̄. O 6ueé k̄ani b̄ia pan o 6uenlò.

10

O Krista 6ueé 6ó há muiní yaró n̄h̄t̄

¹ Bío ó o *Moyiize lândá wee zéeni yín̄n̄ b̄io wi bân binbiriso mí beere. Mu lé mu bân khânkhânaamu. Hón lândá so wee zéeni le há muiní ð̄a-kéni kéní mu ko há wé ya làa lúliúio f̄éé. Lé b̄n̄ n̄n̄ á b̄ia 6a wee ya há b̄io yi á há yí ð̄a máa wé á 6a máa t̄erén le Dónbeení yahó.

² Ká b̄n̄ m̄ia se b̄ia 6a wee ya há muiní mu b̄io yi á bè-kora wáa lá à s̄én á à díá làa cúekúee, á lá máa b̄ni máa leéka mí bè-kora mu b̄io, á máa ya muiní mu b̄io yi.

³ Éé ká 6ueé. Làa lúliúio ká há muiní mu wee wé á 6a b̄ni leéka mí bè-kora b̄io.

⁴ Mu bon, 6a n̄n̄-záwa le 6a kókówá c̄ani yí ð̄a máa 6úe mu bè-kora n̄h̄t̄.

⁵ Lé b̄n̄ n̄n̄ á b̄io ó o *Krista 6uara ho ð̄m̄j̄ná yi, ó o b̄ia n̄n̄ le Dónbeení yi:

«Fo yí tà há muiní lé mu bè-h̄anii b̄io,

à ù wó á ì s̄anía wi.

⁶ Ba búaa na 6a f̄taana á c̄fina le muiní ȳen̄ii ð̄é wán

lè há muiní mu b̄ii na 6a wee ya mu bè-kora s̄éndiáro b̄io yi 6úen6úen b̄io yi wó s̄ina foñ.

⁷ A ì wáa b̄ia: Lé mi na wá à 6uen

6ueé wé ù s̄ii b̄io.

B̄n̄ lé b̄io túara ì ð̄ani yi le Dónbeení b̄ioní v̄uah̄t̄ yi.»*

⁸ B̄io ká lé b̄io ó o Krista b̄ia le ho yahó: «Fo yí tà há muiní le mu bè-h̄anii b̄io. Fo mún yí tà 6a búaa na 6a wee f̄taa á c̄fí le muiní ȳen̄ii ð̄é wán, le le muiní na 6a wee ya mu bè-kora s̄éndiáro b̄io yi b̄io. B̄n̄ 6úen6úen yí máa wa ù s̄ii.» A há muiní mu n̄n̄ wee ya à héha làa b̄io ho *lândá b̄oráa mu.

⁹ O Krista ð̄n̄ b̄niá b̄ia: «Lé mi na wá à 6uen 6ueé wé ù s̄ii b̄io.» O Krista 6ó ho háani muiní n̄h̄t̄ ð̄ orén mí beere wó mít̄en là a muiní yia dó há lahó yi.

¹⁰ O Yeesu Krista wó le Dónbeení s̄ii b̄io. B̄io ó o Krista n̄n̄ mít̄en á h̄urun le cúekúee á mu vóráa, lé b̄n̄ wó á wa b̄io s̄a le Dónbeení yi.

¹¹ Ba yankarowá 6úen6úen wee ð̄n̄ ya há muiní ð̄a-kéni kéní mu làa wizooní, à há n̄n̄ yí ð̄a máa s̄én bè-kora máa díá huúu. ¹² Éé ká a Krista yan mu bè-kora s̄éndiáro muiní le cúekúee, ð̄ o yòó kará le Dónbeení n̄n̄-ð̄ani f̄éé,

¹³ á pan b̄io le Dónbeení á à ð̄é o zúkúsa o tá ó ð̄ bè mí zení wán.

¹⁴ Le muiní ð̄a-kéni mí ð̄n̄ na ó o Yeesu mu yan lé ð̄én wó á b̄ia b̄io s̄a le Dónbeení yi t̄eréna le yahó.

¹⁵ Lé b̄n̄ le Dónbeení Háciri mún b̄ia. Le b̄ia b̄io ká le ho yahó:

¹⁶ «B̄io ká lé b̄io ó o N̄h̄t̄so b̄ia:

Há wizooní mu kh̄iló m̄ónð̄én

á ð̄io ká le le p̄aanii na á ì ì bè làa ba.

Ì ì ð̄é ì lândáwá 6a s̄ia yi,

Ì ì wé á 6a wé è leéka há b̄io,

¹⁷ Ì máa b̄ni máa leéka 6a bè-kora le 6a wékheró b̄io huúu.»†

¹⁸ Hen ká mu bè-kora h̄ia s̄era díá, se muiní yaró wáa m̄ia b̄n̄ bè-kora so s̄éndiáro b̄io yi.

O Krista h̄era ho w̄sh̄i n̄n̄ w̄en

¹⁹ Awa, wán záwa le wán h̄nni, lé o Yeesu c̄ani p̄anká yi á wa láa mu yi le wa à zo le *s̄obá-lùe bân binbiriso yi.

²⁰ O có ho w̄a-f̄inle na lé ho w̄a-binbirí á n̄n̄ w̄en. O h̄era ho p̄nsó-beeni na ka le ho le ó s̄anía á wa wee ð̄an̄ yòo zo le s̄obá-lùe bân binbiriso yi.

* 10:7 Mi loñ Lení v̄uah̄t̄ (Psaumes) 40.7-9 † 10:17 Mi loñ Zeremii v̄uah̄t̄ 31.33-34

- 21 A wa yú 6a yankarowá nùhúso na wi le *Dónbeení zì-beení nùhú yi.
- 22 Mi wáa wa vá vaa 6úte le Dónbeení yi lè le yi na púara díá, lè le sídéro binbirí. Mu bio na wa wó à mu yí se á mi wa lén wa sía yi á há ce, á mún $\epsilon\epsilon\epsilon$ wa sánía lè mu jumu na wee ce.
- 23 Bio wa dó wa sía yi wee lóní á mi le wa wé zéení bio wéréwéré, á yí tée wa bàra. Mu bon, le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé bio na, á le wé mu.
- 24 Mi wa pa mín bio, á wé hení mín sía le waminí lè há wára na se dání yi.
- 25 Mí yí wa khi á wé yí guen wa kuure fémínló làa bio 6a nì-dòndáa 6úí khú yí máa guennáa bio síi, ká mi máhá wa wé hení mín sía, sònkú bio wa zú le o Nùhúso wizonle jàana lua.
- 26 Bio wa zú ho túiá vó ká wa wó bè-kora làa cànii, se muini wáa kún mia máa ya bún bè-kora so séndiaró bio yi.
- 27 Bio ká, lé ho lóní le cítii lè ho dà-súmú na á cíí le Dónbeení zúkúsa.
- 28 Hen ká á 6úí yáara a *Móyize làndá, ká mu 6án séérása nùwá jùn táá nùwá tìn wi, á 6ánsò ko ò o 6úte, màkárí zúrúlo mia mu yi.
- 29 Sònkú yía zùarína le Dónbeení Za yi, á wó le páanii cání na ceéra 6ánsò lè mu kàakó-bio, á là le Dónbeení Hácírí sáamusò, wón lònbee so máa porí bún le.
- 30 Yia bía bio ká á wa zú: «Hā yúaa díró bio sá mií. Yia ko làa bio na, á ì wé mu lè 6ánsò». O mún pá bía bio ká: «O Nùhúso á à fí le cítii mí nípomu wán.»[‡]
- 31 Le Dónbeení na wi f $\epsilon\epsilon\epsilon$ á núpue hía zon ní, bún zánii wi làa sòobé.
- 32 Mí bíní leéka bio wó khiína, le páahú na le Dónbeení dó mí khoomu mi wán, á le lònbee yú mia làa sòobé.
- 33 Ba là mia, á beéra mi lò 6a núpua 6úen6úen yío yi, táá bía 6a beéra lò làa bún síi á mi tà jii.
- 34 Mu bon, mi lò páania bon làa bía wi ho kásò yi. Hári mi ní bio 6a fó á mi yáá pá tà mu lè le sí-w $\epsilon\epsilon$, lé bio mí zú le bio sá mia á sáaani sáaani mu, bún á à kerí bín f $\epsilon\epsilon\epsilon$.
- 35 Awa, á mí wáa yí titika bio mí láa yi. Lé lerén sídéro mu bio yi á mí ì yíráa le sáanii na bio nùhú wi làa sòobé.
- 36 Mí ko mí hí mí sía bèra a na á mí dàt wé bio le Dónbeení le mí wé. Lé bún ñ na ká mí ì yí bio le dó mí jii le mí ì na mia.
- 37 Le Dónbeení bioní vúahú yi á bio ká bía:
«Hen làa cínú tente
ká yía lua á 6ueé dá.
O máa mia.
- 38 O núpue na téréna wón ñ kerí le mukáni binbirí na máa vé yi o sídéro le Dónbeení yi pánká yi.
- $\epsilon\epsilon$ ká 6ánsò bínía ló lè mí món, á ì síi máa wa a bio yi.»^S
- 39 $\epsilon\epsilon$ ká bán na wee lé lè mí món á ví lén á warén mia tlahú. Warén bán dó wa sía le Dónbeení yi, á wi ho káníló wóhú wán.

11

Wán 6uaawa sídéro le Dónbeení yi bio

- 1 O núpue sídéro le Dónbeení yi wee zéení le mu bio na á 6ánsò dó mí síi wee lóní yíró ó o láa yi. Mu wee zéení le bio á 6ánsò yío yí máa mi ó o láa yi le mu bio bon binbirí.
- 2 Lé wán maáwá sídéro le Dónbeení yi nòn á le táráa 6a bio.
- 3 Lé bio wa dó wa sía le Dónbeení yi á nòn wa zúnáa le le léra ho dímjáa lè mí bioní. Lé ká síi wa zúnáa le bio yí máa mi lé bún le díñ wán léraráa bio wa wee mi.
- 4 O *Ab $\epsilon\epsilon$ le dó mí síi le Dónbeení yi, lé bún nòn le muini na ó o yan á sáaani a *Kaj $\epsilon\epsilon$ muini. Lé o sídéro mu nòn le Dónbeení tá fóráa o hámu, á bía le o téréna. O Ab $\epsilon\epsilon$ le húrun, $\epsilon\epsilon$ ká a sídéro le Dónbeení yi bio yi, á bio ó o wó á 6a núpua pá wee bio bio.*
- 5 Lé o En α ki sídéro le Dónbeení yi bio yi ó o buan yóoraráa ho wáayi lè mí yèn-vèení «á núpue yí bínía yí mòn, lé bio le Dónbeení buan wo yóoraráa ho wáayi.» Sáni ò o bua yòo ho wáayi, á le Dónbeení bioní vúahú zéenia mu le «o bio wó sína le Dónbeení yi.»[†]
- 6 A bún jòn 6ueé wé ká mu yínón le sídéro le Dónbeení yi bio yi, á núpue bio yí dá máa wé sí Dónbeení yi huúu. Yia wee vá vaá 6úte le Dónbeení yi ko ó o láa mu yi le le wi binbirí, á bía wee cá 6a zún le á le mún wee sáani yi.
- 7 Lé o N ω wee sídéro le Dónbeení yi bio yi á le zéeníánaa bio wá 6ueé wé láa wo. O o N ω wee dó mu le sòobé yi, ó o wíokaa ho won-beení ó orén là a zii núpua káníánaa. Lé o

[‡] 10:30 Mí loñ Làndá zéeníló vúahú (Deutéronome) 32.35-36 ^S 10:38 Mí loñ Habakuuki vúahú 2.3-4 * 11:4 Mí loñ Bio nùhú 6úeení vúahú (Genése) 4.3-10 † 11:5 Mí loñ Bio nùhú 6úeení vúahú (Genése) 5.21.24

slidéro mu le Dónbeení yi á siinia ho ðimíjǎ jǎhǎ. A lé o slidéro mu bio yi á le Dónbeení le o térénnána.

⁸ Lé o *Abarahaamu slidéro le Dónbeení yi bio yi ó o tǎráa le veró á wà van ho kǎhǎ na le Dónbeení le mí i na a yi, á ho bio sí a yi. O yáá hǎnǎn wà ká a yí zǔ hen na ó o wee va yi.

⁹ O dó mí síi le Dónbeení yi, ó o wà vaá káyáa ho kǎhǎ na le Dónbeení dó mí jii le mí i na a yi yi, á kǎra há pǎnsóni búkúwá yi bǎn là a *Izaaki là a *Zakoobu, bǎn na á há kǎa dà-kéní kéní mu bio mún sá yi.

¹⁰ O Abarahaamu mu lá wee lònǎ ho lóhó na jǎhǎ fǎrá tǎna. Hón lóhó só le le Dónbeení zéenia bio ho fǎráráa, á le lerén mún fǎrá ho.

¹¹ Lé o Sara slidéro le Dónbeení yi á nǎn le wó ó o yúráa o za ká a jǎhǎ hǎana yí máa te, ò o mún kǎna. Ee ká a máhá láa le ká le Dónbeení dó mí jii le mí i wé bio na, á le wé mu.

¹² Lé bǎn nǎn á wǎn óuaawa ní-kéní mí dòn, o Abarahaamu, á wó óa zǎamáa àn maá, ká a húmú yáa lá súarǎa. Mu nípomu na sá a mǎn á boo le há manáayio bio síi, táa le le hǎnlé na mu yámú jumu jii bia bio síi. Nùpue yáa yí dá máa mí óa máa zǔn jii.

¹³ Bǎn óuenóuen dó mí sía le Dónbeení yi á húrun à bio le dó mí jii le mí i wé yí kúaa óa wán. Ee ká óa máhá pá khǎra mǎn mu, á óa sía wan mu bio yi, á óa bía wéréwéré le mí le óa káyáwá ho tá wán.

¹⁴ Bio óa bía bǎn ká síi wee zéeni le óa makóo wi maá zii yi ho wáayi.

¹⁵ Hen ká óa lá leékaa ho kǎhǎ na óa ló día bǎn varó bio binbirí, se óa lá à dàt ñ bǎn i va ho.

¹⁶ Ee ká lé bio le maá zii na bio sǎaaní, ðio wi ho wáayi, lé dén óa makóo wi yi. Lé bǎn nǎn le Dónbeení yí máa níyi bio óa wee ve le le mún Dónbeení bio yi, dén na son ho lóhó ká láa ba.

¹⁷ Lé o Abarahaamu slidéro le Dónbeení yi bio yi ó o tà le mí i ya mí za Izaaki le le muini á à na le yi páahǎ na le le mí i khén o kúarǎa yi, ká a jǎhǎ zǔ kénkén le le Dónbeení mu dó mí jii nǎn wo yi.

¹⁸ Mu bon, le Dónbeení hǎa bía nǎn wo yi: «Ba zàwa na á ð dó 1 jii le 1 na foñ, lé o Izaaki á ð ð ðn wán á fo ò yíráa óa.»[‡]

¹⁹ Ee ká a Abarahaamu lon mí yi, ó o le le Dónbeení dà óa ní-hǎa wee vèeni. Lé bǎn nǎn á le Dónbeení mu díarǎa o za nǎn wo yi, ó o ka lòn yía na vèera.

²⁰ Lé o Izaaki slidéro le Dónbeení yi bio yi ó o dúóuaarǎa o Zakoobu là a Ezayuu yi bio wà óueé wé dǎn yi.

²¹ Lé o Zakoobu slidéro le Dónbeení yi nǎn á bio ó o húmú dǎn, ó o dúóuaarǎa o Zozeefu zàwa le mí ní-kéní kéní yi, ò o buan mí búni yi á líí búrá ó o óuaania le Dónbeení.

²² Lé o Zozeefu slidéro le Dónbeení yi nǎn ó o húmú páahǎ ó o bíarǎa o *Isirayeele nípomu léro ho *Ezipite yi bio, á zéenia bio óa á wé là a ní-hǎnmu.

²³ Lé o *Moyiize àn nùwǎ sladóro le Dónbeení yi bio yi á óa sǎnkaarǎa wo há piina tǎn. Bio óa mǎn o za semu, ó o bée bíoni óa yí zǎna.

²⁴ Lé o Moyiize slidéro le Dónbeení yi nǎn á bio ó o hǎa dǎn, ó o pá le óa wé yí ve mí làa Ezipite bée hǎnló za.

²⁵ O tà lá le lònbee le le Dónbeení nípomu, á bio lá dà á wée o síi ho pǎn-za yi, bǎn na le mu bē-kora ó o pá día.

²⁶ Ho Ezipite kǎhǎ náforó wi bǎn bon. Ee ká a Moyiize cǎn, á há lǎntǎa na à là làa wo làa bio óa wee là làa yía le Dónbeení mǎn léra bio síi á bio jǎhǎ wi o cǎn làa sòobée, lé bio ó o khǎra mǎn ho cǎn na pan wo ho yíró.

²⁷ Lé o Moyiize slidéro le Dónbeení yi nǎn ó o lóráa ho Ezipite kǎhǎ yi wà ò o yí zǎna bio ho kǎhǎ mu bée síi á à cǎ a yi. O ka le o ylo wi le Dónbeení na yí máa mí wán, lé bǎn te bio ó o fǎrá tǎnǎa.

²⁸ Lé o slidéro le Dónbeení yi nǎn ó o dúráa óa *zúífúwa sǎnú na óa le Paaki, á nǎn le jii le óa khii o Isirayeele nípomu zǎn zǎjǎn le le cǎni bèra a na à ho wáayi tonkaro na wee bue óa nùpua à yí bue óa hǎnbii zàwa.

²⁹ Lé o Isirayeele nípomu sladóro le Dónbeení yi nǎn óa dàrǎna kǎanǎa mu yámú jumu bè-muhǎ yi le mí làa lòn tá hení bio síi. Ee ká ho Ezipitesa jǎhǎ óa mǎn óueé zon, á mu jumu óo óa óuenóuen.

³⁰ Lé o *Isirayeele nípomu sladóro le Dónbeení yi nǎn óa bǎnbǎa ho Zerikoo lóhó há wizooní bio hǎjǎn, á ho dǎndá beení na son kǎnia ho lóhó mu yi á tò.

³¹ Lé o háa na lá wee yéé mǎten, yía óa le Arahaabu slidéro le Dónbeení yi nǎn ó o kǎnǎnǎa, ò o yí páania yí húrun le le Dónbeení zúkúsa. Lé bio óa cǎiilowǎ na ló óa Isirayeelesa cǎn ó o buan se.

[‡] 11:18 Mí lon Bio jǎhǎ óueníi vǎahǎ (Genése) 21.12

³² Bío á ĩ yáá wáa à bíní ì bío lé mu yén. O Zedion, là a Baraaki, là a Samusòn, là a Zefítee, là a *Daviide, là a Samuwεεle lè 6a jɔ-cúta fεεrowà bío na 6a wó á ĩ yí dà máa tè yi úenúen máa véení.

³³ Lé 6a siadéro le Dónbeení yi bío yi non 6a dàrna 6a bá-zàwa, á wó bío téréna, á yú bío le Dónbeení dó mí jii le mí ì na 6a yi, á mún dàrna tunnáa 6a kúdenwà jini.

³⁴ Lé le siadéro mu le Dónbeení yi bío yi non 6a dàrna 6óràa há ã-súmáa, á kánia miten ho khà-tóní úeró yi. Ba buεεkaa á lò bínía fá. Ba henía mí sia táràa há hía, á dàrna jɔn mí zúkúsa hín-táwá.

³⁵ Lé 6a háawa 6úí siadéro le Dónbeení yi non 6a bínía mɔnnáa mín núpua na lá húrun lé bío 6a véera.

Ba núpua 6úí 6a jínínía sánía 6a siadéro le Dónbeení yi bío yi, á 6a pá le mí máa kání miten á 6a húrun. Bèra a na à 6a bíní vée à kerí le mukání binbirí yi.

³⁶ Ba 6úí jà mí yiwa á há làntàa kúio 6a yi. Ba han 6a, á can le há zúakuaríwá kúaa ho kasó yi.

³⁷ Ba 6úí 6a lèekaa lè há huua 6ó, 6a 6úí 6a kúiora lè há kàràkàráwá, ká 6a 6úí bán 6a 6ó lè ho khà-tóní. Ba 6úí bán yí zú hen na 6a á zo, á wee zí 6a pia lè 6a via sɔnna. Mu bío úenúen fòora 6a yi. Ba beéra 6a lò làa sòobéε.

³⁸ Ho ãmíjá yí ko làa ba, lé bío 6a súaani ho. Ba wee héε víná ho tá hení lè há 6úaa yi, á wee héε zo há hue-beera pánna lè há kána yi.

³⁹ Le Dónbeení tà bán úenúen bío 6a siadéro le yi bío yi. Éε ká bío le Dónbeení mu dó mí jii non le mí ì na 6a yi á 6a máhá pá yí yú,

⁴⁰ Lé bío Le Dónbeení lá wíokaa bío súaani bún á ká lè wa úenúen. Lé bún non 6arén mí ðòn yí ko 6a bío jii sí ká warén na ká níí ló.

12

Mi wa hí wa sia le lònbee lè mí siwà yi

¹ Awa, bío á bán séérà-kúii so kínfa wen, á minén mún wa pí bío úenúen na wee hè wen wa máa va lè ho yahó, á mu bè-kora na wee búmaka wen á wa pí díá, ká mi wa lúwí lè wa sòobéε vaa dá hen na wa ko wa vaa dá.

² Mi wa fá wa yío o Yeesu yi. Wón lé yia wee wé à wa ðàí dé wa sia le Dónbeení yi. Lé orén wee tíí wa siadéro mu jii. O tá á 6a 6úaa wo ho *kùrùwá wán ó o húrun, á tà mu 6àn nǐyio yi, lé bío ó o fèra mɔn le sí-weε na wi mu món. A há làa na ká wán, ó o 6èn kará le Dónbeení nín-ñáni.

³ Mi léeka a Yeesu bío. Ba bè-kora wérowà hínɔn o wán, ká a máhá jà mí yi mu úenúen yi. A mí wáa yí le mí bàra tèró à yí pánká mí wán.

⁴ Mi wee fi lè mu bè-kora, éε ká mí ðín yí fun làa bún yí vaá 6ó mu húmú yi.

⁵ Mí so yiwa sà le zéení na le Dónbeení non mia yí lè le zàwa bío síí le?

«Ī za, hen ká a Nùhúso wee bé fo, á ù yí pí.

Hen ká a wee zá làa fo, á ù yí tée ù bàra.

⁶ Mu bon, o Nùhúso wee wé bé bíá ó o wa.

Bíá ó o zú le 6a bío sá a yi bán úenúen lé bíá ó o wee wé ha.»*

⁷ A lé mí béró bío yi non mí lò wee beráa. Le Dónbeení guan mia lè mí kùrú zàwa bío síí. Lé o za yén á 6àn maá máa wé bé?

⁸ Ká le Dónbeení yí máa bé mia lè mí zàwa na ká úenúen bío, se mí lé le zíi zàwa, ká mí yínɔrí le zàwa binbirí.

⁹ Wa maáwá fù wee bé wen á wa mún fù wee kònbí 6a. A mu so yí súaani á wa wé kònbí o Maá Dónbeení porí bún bèra a na wa yí le mukání le?

¹⁰ Wa maáwá wee bé wen ho pòn-za yi héha lè 6a kùrú yilera. Ká le Dónbeení dén wee bé wen bèra a na wa bío wé se. Le wí á wa ce làa bío lerén wee ceráa.

¹¹ Wa béró páahú á mu máa wé wé sí wen, mu wee wé beé wa lò. Éε ká mu véení á bíá bó bán lé bíá wee wé 6a núpua na téréna, bán wee wé kerí ho héérá yi mu bío yi.

¹² A mí cén hení mí bàra na tò, mí zení na wee túmaka à mí fàrá ðíní.

¹³ Mí bè ho wáhtú na muina, bèra a na á yía lé o lóní bío yí dé wán, ká a veení ðàí téréni.

¹⁴ Mí wé á ho héérà kerí minén lè 6a núpua úenúen páahú, á ceé miten le Dónbeení yahó, ká bún mia á núpue woon máa mí a Nùhúso Dónbeení.

¹⁵ O 6úí yí ví ví á pí le Dónbeení sáamu na le wee wé na a yi. Mí pa miten bío, mí yí díá le bío 6úí na yí se á lé mí tñahú lòn vɔndè-heεre á ðéé bíá ká.

* 12:6 Mí lorí Wáhio vuahú (Proverbs) 3.11-12

16 Mi pa miten bïo mu koomu lè mí síiwà wéró yi. Mi wé yí zuàñ bïo bïo sã le Dónbeenĩ yi làa bïo á yã 6a le Ezayuu wórãa mu bïo síi. Wón mən ho ðĩnló yi á pánãa mí ñi-kĩnu nən mín fɛɛ yi.

17 A mu vaa véenĩ ó o wi á bàn maá dúfua a yi, ká wón màhã yi wó mu. O o wá hã yèn-ca-poa san á mu yí ðãrĩna yí yèrémãa.

18 Bïo ho fù làa yahó nùpua vã vãá 6órãa le 6úee na 6a le Sinayii yi, bũn na ó o nùpue dà wee túii yi, na lé ho ðãhũ, lè le tíbĩ-cúaa, lè ho pinpi-beenĩ, á minén yí vã yí vãá 6órãa laho 6úii yi làa bũn 6ãn síi.

19 Ba ñã le bũaanĩ wíló, lè mu tɔn-beenĩ sã, á 6a yí ðãrĩna mu. A 6a le le Dónbeenĩ yí bĩnĩ yí bïo làa mí míten.

20 Lé bïo á bïo mà nən 6a yi po 6a. Bïo ká lé bïo mu tãmu bía: «Nùpue léee nùpue tãaa le 6úee mu yi, hàrĩ ò o wé zàn-yã, á wón ñ lèeka lè hã huua á à 6úe.»†

21 Bïo á bán mən á zánia 6a làa sòobɛɛ, fúaa o *Mɔyĩize bía bïo ká: I zãna zãna á wee zà.

22 Ɛɛ ká minén bán vã vãá 6ó le 6úee na 6a le Sion yi, lè le Dónbeenĩ na wi fɛɛɛ 6a lóhó yi, hón na lé ho Zeruzãemu na wi ho wáayi. Mi vã vãá 6ó 6a nùpua cɛrɛɛ na wee ði ho sánú yi, bán na lé ho wáayi tonkarowã, lè le Dónbeenĩ hĩnbĩ zãwa na yènnãa túara le cɔn ho wáayi.

23 Mi vã vãá 6ó le Dónbeenĩ hĩnbĩ zãwa na yènnãa túara le cɔn ho wáayi yi. Le Dónbeenĩ na wee fĩ le cítii 6a nùpua 6úen6úen wán lé ðio mi vã vãá 6ó yi, á vã vãá 6ó 6a nùpua na téréna á bïo ñii sú yi.

24 O Yeesu, yã kúaarã mí cãni ceérarãa wɛn lé wón mi vã vãá 6ó yi. Lé orén le Dónbeenĩ ðĩn wán bórãa le pãanĩ finle làa wɛn. O o cãni mún bïo ñũhũ wi po a *Abɛɛle bïo.

25 A mi cén wé ñi yãa wee bïo làa mia cɔn sese. O *Isirayɛle ñipomu yãania yí ñã yã ñã 6a zeñ wán cɔn, á le lònbee 6èn yú 6a. Ká warén bán lé le Dónbeenĩ wee bïo làa wɛn ho wáayi. Ká wa tun wa ñikɔnna le wa máa ñi le cɔn, á le lònbee mún ñ yí wɛn léee kɛnkɛn.

26 Le Dónbeenĩ yánkaa wee bïo á ho tá 6úen6úen ðéké. A ho zuia á bïo ká lé bïo le dó mi ñii nən wɛn le mí i wé: «I pá à bĩnĩ i wioka à ðéké ho tá, á mún ñ ðéké ho wáayi.»‡

27 Bũn kúarã le bïo lera na dà wee ðéké á khii vé. Ká bïo yí dà máa ðéké bũn ñ kɛrĩ bĩn.

28 Lé bũn nən á warén bá-zãmu na wa yú á yí dà máa ðéké. Bũn bïo yi à mi wa zũri le Dónbeenĩ sãamu na le wó làa wɛn bïo, á sã na le yi à héha làa bïo le síi vã yi, lè le kònbii, lè le ya-hézãni.

29 Mu bon, wán Dónbeenĩ ka lòn ðãhũ na wee yãa mu bïo.

13

Bïo le Dónbeenĩ ñipomu ko 6a 6ua lè miten

1 Mi warĩ mín làa bïo 6a nuzãwa warãa mín bïo síi.

2 Nĩ-hãni wé huera mi wán à mi 6ua a sese, mi yí le mi yiwa sã bũn yi. Ba ñi-ðòndãa 6úii wó mu, á 6a 6uan ho wáayi tonkarowã ká 6a yí zũ mu.

3 Mi wé leéka bía wi ho kásó yi bïo, á kɛrĩ lè mi pãania wi ho yi làa ba. Mi mún wé leéka bía 6a wee beé lò bïo, á kɛrĩ lè minén 6a mún wee beé lò.

4 Báawa lè mí hãnání, mi wé bè bïo le Dónbeenĩ bía yi mu yaamu ðãni yi. O báa táa o hãa á yí ko ò o wé há-fénló táa bá-fénló. Mi zũri le le Dónbeenĩ khii síini 6a há-féwã lè 6a bá-féwã ñúnã.

5 Mi yí le mí sía sòobá wé vã le wári yi dà khii. Mi le bïo wi mi cɔn à mi sía wa bïo yi. Le Dónbeenĩ mí bɛɛre yãá bía bïo ká: «Loñ, i máa ðia fo ù ðòn, i máa pí fo huúu.»*

6 Lé bũn te bïo wa sía hereka á dà à bïorãa bïo ká:

«O Ñũhũso Dónbeenĩ wee séeni wɛn fɛɛɛ,

á wa máa zón ðɛɛ.

Nùpua yí dà ðɛɛ 6úii máa wé làa mi»†

7 Bía zéenia le Dónbeenĩ bïo làa mia á mi tà le yi á mi wé leéka bïo. Mi loñ bïo 6a 6uan lè miten le Dónbeenĩ bïo ðãni yí vãá húrunnãa. Minén mún 6ua miten lè 6a bïo síi.

8 Bïo ó o Yeesu *Krista karãa ho hĩihũ lé bũn ó o mún karãa ho zuia. Lé bũn ó o ò ðĩnnãa fɛɛɛ máa yèrémã huúu.

9 Mi pa miten bïo, à yí ðia le 6a khã mia vĩini lè ho kãránló síiwã na yí se. Bïo se lé á wa yí ho pãnká le Dónbeenĩ sãamu na le wee wé bïo yi, Ká yínorĩ há làndãwã na bò ho ðĩnló wán bïo yi.

† 12:20 Mi loñ Léró vuhũt (Exode) 19.12-13 ‡ 12:26 Mi loñ Aazee vuhũt 2.6 * 13:5 Le bionĩ mu bía bò bïo túara ho Làndã zéeniló vuhũt (Deutéronome) 31.6, 8 yi là a Zozue vuhũt 1.5 yi. † 13:6 Mi loñ Lenĩ vuhũt (Psaumes) 118.6

¹⁰ Warén muini yeenii dɛɛ wi. A ɓa yankarowà na wee sà ɓa *zúífùwa pãnsòni bùkú yi á yi ko ɓa wé dí bïo wi le wán.

¹¹ Ba yankarowà núhúso wee ɓua ɓa bùaa na ɓa fútaana cãni à zoráa le *sòobá-lùe yi mu bè-kora sɛndíaró bïo yi. Ká ɓa bùaa mu bán ɓa wee lée cíí ho donkíahú.

¹² Lé làa bɔ́n sii ɓa mún ɓuan o Yeesu lóráa ho Zeruzalɛmu lóhó donkíahú á lée ɓó. O bïo wó ká sii bèra a na ò o cãni pánká yi, à ɓa nùpua bè-kora sɛn día.

¹³ A mi wáa wa lée sí a Yeesu mu yahó ho donkíahú, à hã làntàa na là làa wo ɓan sii à wa mún tà yi.

¹⁴ Ho lahó na wa wi yi ho ðímíjá yi á máa keŋ bɔ́n fɛɛɛ. Lé bɔ́n te bïo wa wee càráa hía wa khíi keɛní yi ho yíró na lua yi.

¹⁵ Mi wé wa khòoni le Dónbeení fɛɛɛ o Yeesu pánká yi, à bɔ́n wé lòn muini na wa yan non le yi. Dén muini so lé wa jini bè-bíonii na wa wé è khòonínáa le.

¹⁶ Mi wíoka wé wé mu bè-tentewá lè ɓa nùpua, à wé séeni mún lè mí níi bïo. Bɔ́n ka lòn muini, mu bïo sí le Dónbeení yi. Mi yí le mi yiwa sà bɔ́n yi.

¹⁷ Bía wi mi núhú wán á mi wé bè bíoní yi. Ba wee pa mi bïo, á lé ɓarén mún khíi zéeni bïo mi bío karáa lè le Dónbeení. Ká mi wee bè ɓa bíoní yi, á ɓa wé è sà mí tonló lè le sí-weɛ. Ká mi yí máa wé bɔ́n, á ɓa wé è sà ho ká ɓa sía yí wan, bɔ́n á cùnú mía yi.

¹⁸ Mí wé fio na wen. Wa láa waten yi, á zú le wa yí wó yí khon bïo ɓúí yi. A wa mún wi à wa wé wé bïo se fɛɛɛ.

¹⁹ I wee hení mu á à na mia le mi fio le Dónbeení yi bèra a na à í yí ho wáhú bíni ɓuen mi cón fúafúa.

Hã fará

²⁰⁻²¹ Le le Dónbeení wé à mi dàŋ wé bïo se á le síi vá yi. Lé lerén lé ho héerá ɓanso. Le bó le páanii làa wen fɛɛɛ lè wa Núhúso Yeesu cãni. Lé lerén vèniá wo léra mu húmú yi á wó lè mí nìpomu paro binbirí. Le o Yeesu *Krista pánká yi à le Dónbeení mu wé à wa dàŋ wé bïo le síi vá yi. Le ho cùkú bïo sí a Yeesu Krista yi fɛɛɛ. *Amiina!

Móndén bíoní làa tɛɛnti

²² Wán zàwa lè wán hínni, hã bíoní bïo yen na á í túara ká á mi pa bïo sese, í túara hã non mia à henínáa mi sía.

²³ Wán za Timótee á ɓa wáa léra ho kásó yi día. Ká a yú ɓueé ðɛn fúafúa, á wa à bè mún ɓueé ɓúɛkí mia.

²⁴ Mi tɛɛní mi ya-ðíwá ɓúenɓúen yi, làa bía bïo sá le Dónbeení yi ɓúenɓúen. Wán zàwa lè wán hínni na wi ho Italií káhú yi wee tɛɛní mia.

²⁵ Le le Dónbeení wé mí sãamu lè mi ɓúenɓúen.

Ho vūahú na ó o Zaaki túara

Vūahú túaró jūhú

O Zaaki na lé o Yeesu òn za, lé yia túara ho vūahú na kà. O Yeesu húmú là a vèeró món lé bío ó o tārāa o bío, á wó a nì-keninii. O o bío zéenia le o wó ho Zeruzalēmu kèrètēwa kuure ya-dí (Bè-wénia 15). O bíoní yahó sá 6a *zúifúwa na lé 6a kèrètēwa, na saawaa wi há ká-vio yi (1.1).

Bío 6a kèrètēwa ko 6a 6ua lè mítén lé b́n ó o Zaaki bía bío mí vūahú yi. O bía le mu bè-zúrímíní wee lé le Dónbeení ćn. O mún bía ho náfóró, lè mu khemu, lè ho kúará khénló bío (1.2-2.13).

O Zaaki bía le le sídéró le Dónbeení yi lè há wárá á léra (2.14-26). O bía le wa jíní paa ko há kēí (3.1-13). O mún bía mu bè-zúrímíní binbirí bío (3.13-18). Bía wee kúee 6a núpua mún yi, làa bía wee nùu mín, lè ho náfóró ònsowà bán 6úen6úen ó o ná zeñ wán (4.1-5.6). O Zaaki vūahú líi véení, ó o ná 6a kèrètēwa zeñ wán le 6a wé hí mí sía, á wé fio le Dónbeení yi na mún yi.

Le tēnti

1 Mu lé ínén Zaaki na lé le Dónbeení là a Yeesu *Krista ton-sá á túara ho vūahú na kà. I wee tēní a *Isirayēle zí-júná pírtú jún nípomu yi, bía tà a Krista bío, na saawaa wi ho òmíjǎ yi.

Mi hí mí sía le lònbee páahú

2 Wán zàwa lè wán hínni kèrètēwa, ká le lònbee lè mí síiwá wé yú mia, á mí zúrí le mí júná sí làa sòobéé.

3 Hen ká mí sídéró le Dónbeení yi fàrá tina le lònbee páahú, lé b́n n na ká mí ì wíoka á òn le lònbee mu.

4 Mi ko mí wíoka ca mí kuio á sánsá le lònbee fúaa mu vaa véení. Lé b́n n na ká mí ì wé 6a núpua na bío 6úen6úen se, á bè-kohó bío yí máa mí léé yi, á òe 6úí yí fòora yi.

Mi wé dé mí sía le Dónbeení yi á flóraa

5 Ká a 6úí wi mí tǎhú á mu bè-zúrímíní fòora yi, á ònsó fio mu le Dónbeení ćn, á le è na mu wo yi. Le Dónbeení híi wí, le wee há 6a núpua 6úen6úen, le yí máa wé héhèéka bío 6úí yi.

6 Ée ká ònsó máhà ko ò o dé mí síi binbirí le Dónbeení yi á flóraa, á yí titika. Yia wee fio ká a titika bío ònmín lòn òe 6úí na ho pinpiró wee yèrémáka làa bío ho síi vá yi.

7 Bànsó yí ko ò o léeka le mí ì yí bío le Dónbeení ćn.

8 O yí zú bío ó o ò dé mí síi yi. O yí ò máa bè bío òa-kéní món.

O kèrètē na khon làa yia náfóró wi bío

9 O kèrètē na khon á bío jūhú mía ò o le mí síi wa, lé bío le Dónbeení ćn ó o bío jūhú wi.

10 O o kèrètē na lé o náfóró ònsó síi mún òa á wa, lé bío le Dónbeení zéenia làa wo le ká mínén bío níi mía, se o bío jūhú mía. O bío 6úen6úen á á vé lè le púílè 6úí síi na máa wé mía ká le òi bío síi.

11 Ká le wíi há á yó wee jí lè mí sòobéé, á le jíní he, á púílè òi, á semu 6úen6úen òe níi ví. Lé ká síi ó o náfóró ònsó bío khíi wéráa. O bío 6úen6úen khíi òn òn á á vé làa cútékúee.

Mu bè-kora wéró yilera wee lé o núpue yi

12 Yia káa le lònbee lè mí síiwá yi, ò o sídéró le Dónbeení yi pá fàrá òn wón ònsó jūhú sí. Mu bon. Yia há mí síi fúaa mu vaa véení, á le Dónbeení ì na le mukání binbirí na máa vé ònsó yi. Òn lé le sáání na le òó mí jii le mí ì na bía wa le yi.

13 Yia síi wé vá mu bè-kora wéró yi, á ònsó yí bío le lé le Dónbeení mu ló yi. Mu bon. Le Dónbeení síi yí òa máa vá bè-kora wéró yi, á lerén mí beere mún yí máa dé mu wéró yilera o núpue yi.

14 Ée ká mu lé wa sía váró mu bè-kora wéró yi, lé b́n wee khà wen v́nii.

15 Ká yia máhà síi vá mu bío na yí se yi á tà wó mu, á b́n lé bío wé mu bè-kohó. Ká mu bè-kohó hía fàrá mí naní ònsó yi á vivio tina, á mu wé mu húmú.

16 Wán zàwa lè wán hínni na á i wa làa sòobéé, mí yí khà mítén.

17 Mu bè-tentewá 6úen6úen wee lé le Dónbeení ćn, òn mí òn na léra mu khoomu. Le Dónbeení òn mí ònníi, le yí máa yèrémáka lòn tāró.

18 Le Dónbeení lè mí sli bío á yáá nòn mí mukáni wen lè mí bíoní na lé ho tùtiá poni, á wa wáa dú mu bè-lénna búenbúen yahó lè mu bè-yáa bío síi.

Mi wé wé bío le Dónbeení bíoní bíá

19 Wàn zàwa lè wàn hínni na á i wa làa sòobéé, mi zúr bío ká: Mi nì-kéní kéní ko á mi wé tá mi jikónna sese. Mi wé yí cí bíoní wán. Mi mún wé yí le mi sía cí fuafula.

20 Mu bon, o núpue na sli wee cí á yí dà máa wé bío téréna le Dónbeení cón.

21 Lé búñ nòn á bío wee tíí o núpue yí búenbúen, lè mu sùnsúmámu á mi díá. Mi liiní miten á tà le Dónbeení bíoní bío, díio le dù mí yiwa. Dén dà á kání mia.

22 Ká mi máhá wé yí jí le bíoní mu mí dòn. Mi wé wé bío le bíoní mu le mi wé. Ká mi yí máa wé búñ, se mi wee khà miten.

23 Mu bon. Yía wee jí le bíoní mí dòn ò o yí máa wé bío le bíoní mu le o wé, wón bânso ka lòn núpue na lá ho zùbálén ò o lora mí yahó.

24 Bío ó o lora míten wó ò o wá, ó o yí dèéniá sà bío ó o karáa yi.

25 Ká yía bèn wee cúii le Dónbeení lándá, ho lándá tente na wee wé ò o núpue wé míten, á wee tà bè ho yi, wón bânso jùhú á à wé sí mu bío yi. Bânso yí máa jí ho lándá mu á bíni nònsá yi. O wee bè ho yi.

26 Hen ká á búii wee leéka le bío mí wee wé lé bío sí le Dónbeení yi, á bânso máhá jii pèé mia, se o wee khà míten, se bío ó o le mí wee wé bío sí le Dónbeení yí jùhú mia.

27 Wàn Maá Dónbeení yahó á bío sí le yi binbirí lé á wa séení 6a híimíní lè 6a maháawa na lò wee be, á mún yí díá le ho díimíná bío wá wen dé mu bè-kohó yi.

2

Mi wé yi hueeka 6a núpua mín yi

1 Wàn zàwa lè wàn hínni, bío mí dò mí sía wa Núhúso Yeesu *Krista na lé o cùkúso yi, á mi wáa wé yí hueeka 6a núpua mín yi.

2 Hen ká á búii lá buara mí kúeemínwánlò lùe yi síi, á zá mí nín-kíza fibeere na wó lè ho sánú lè mí sí-sení. Mu páahú á nì-khenii búii mún vaá lò buara ho kúeemínwánlò dà-kéní kéní mu yi lè mí sí-lèna.

3 A mí kónbio há sí-sení bânso á bíá nòn wo yi: «Ūnén, 6uee keení le kanmúini wán.» A mí bèn bíá nòn o sí-lèna bânso yi: «Ūnén dín ho wáayi», búñ mia á «ú 6uee keení ho tá yi í nisání.»

4 Ká mi wee wé búñ, se mi so yí máa hueeka mín le? Ká mi wee wé ká, se lé há yile-kora lé hía mí buan á wee cítiraa mín.

5 Wàn zàwa lè wàn hínni na á i wa làa sòobéé, mi jí bío ká: Mu so yínón le Dónbeení hueekaa bíá lé 6a nì-khenia ho díimínáa cón, á 6a dé mí sía le yi le? Dén síidéro so lé díio lé 6a náfóro binbirí. Ba níni ì kerí le Dónbeení béení na le dó mí jii le mí na bíá wa le yi.

6 Éé ká mínén bán máhá wee zúáí 6a nì-khenia yi. A bíá wee beé mi lò, á wee bua mia varáa le cítii fliníi lara yi so yínón ho náfóro bânso wá le?

7 Ho náfóro bânso wá mu mí beere lé bán mún wee yáa o Yeesu na mi bío sá yi yèni.

8 Le Dónbeení bá-zámu lándá na túara le Dónbeení bíoní vuahú yi lé hía ká: «Wañ mi nínza láa bío ūnén ū beere waráa ūten bío síi.»* Ká mi wee bè ho lándá mu yi binbirí, se mu se.

9 Éé ká mi wee hueeka 6a núpua mín yi, se mi wee wé mu bè-kora. Mi júná á à sí, lé bío mi yí bò ho lándá mu yi.

10 Mu bon, ká á búii vñun bío le Dónbeení bò henía dà-kéní búii wán, hàrí ká á bò bío ká búenbúen yi, se lé mu búenbúen ó o pá vñun wán.

11 Mu bon. Le Dónbeení na bíá le ū yí fé báa táá háa,† lé dén mún bíá le ū yí 6úe núpue.‡ Awa! A ka le fo yí fó háa táá fo yí fó báa, á fo máhá 6ó á núpue, se fo pá vñun le Dónbeení lándá wán.

12 Mi zúr le le Dónbeení á à cítí mia lè ho lándá tente na wee wé ò o núpue wé míten. Lé búñ nòn á mí ko mi bè ho lándá mu yi mi bíoní lè mi wára yi.

13 Mu bon, páahú na le Dónbeení khii cítí 6a núpua yi, á bíá yí zúna mí nínzàwa mákárí á yí wó le hii láa ba, á le Dónbeení mún khii máa zúr 6a mákárí á máa wé le hii láa ba. Ká yia wee zúr mí nínzàwa mákárí á wé le hii láa ba, wón poní á à sén le cítii fl nònzò.

Le síidéro le Dónbeení yi ko mu wé mi há wára yi

14 Wàn zàwa lè wàn hínni, ká á búii bíá le mí tá a *Krista bío ò o wára á mu máhá yí máa mi yi, se mu jùhú so wi le? Búñ so dà á kání a le?

15 Ka le mñn za táá mñn hínló na lé o kèrètíe á sí-zínia tà mia, á bè-dínii wee fòo wo yi síi,

* 2:8 Mi loñ Levii núwá vuahú (Lévitique) 19.18 † 2:11 Mi loñ Léró vuahú (Exode) 20.13 ‡ 2:11 Mi loñ Léró vuahú (Exode) 20.14

¹⁶ Ó o búii ló mi t̄ahũ bíá n̄on wo yi: «Lén làa héerà, vaa lá ũ t̄eení d̄èe z̄í, à vaa yí ho d̄inló dí sí.» A ãnsò màhá yí h̄on wo làa bíó ó o màkóo wi yi, se mu ñúhũ so wi le?

¹⁷ Lé b̄un á yíá le mí tà a Krista bíó à mu yí máa mi a wárá yi, se mu ñúhũ míá.

¹⁸ Mu dà a wé le o búii bíá bíó kà: «Ba búii tà a Krista bíó mí dòn, à 6a búii ãn̄ wee wé há wárá na se mí dòn.» Awa! A ũ wáa z̄eení ũ Krista bíó t̄aró binbirí na há wárá míá yi làa mi, á ãn̄n ãn̄ z̄eení làa foh̄ lè Ì wárá na se le Ì tà a Krista bíó binbirí.

¹⁹ Fo tà le le Dónbeení lée dà-kéní mí dòn le? A b̄un se lon. A 6a ãn̄wáa mún tà mu yi á wee zà le yahó lè le z̄ánii.

²⁰ Fo lée b̄nbú le? Fo wi à Ì z̄eení làa fo le o Krista bíó t̄aró na yí máa mi há wárá yi ñúhũ míá le?

²¹ Mi loñ w̄an ãnaa *Abarahaamu. Lée webio n̄on á le Dónbeení le o lé o ñupue na t̄erénna? Mu so yín̄n bíó ó o wó bíó yi le? O tà h̄on mí za *Izaaki lè le Dónbeení le muinī ȳeení d̄èe wán.

²² Fo yí m̄on le? O siid̄eró le Dónbeení yi á l̄éera là a wárá. Lé b̄un ó o siid̄eró mu ñii s̄uráa há wárá na ó o wó bíó yi.

²³ B̄un lé bíó n̄on á bíó túara le Dónbeení bíoní v̄uahũ yi o d̄ání yi á ñii s̄uráa: «O *Abarahaamu dó mí sí le Dónbeení yi, lé b̄un n̄on le cátió wo là a ñupue na t̄erénna le yahó.»^S Á le dú mu b̄nmu làa wo.*

²⁴ Mi yí m̄on le? O ñupue wárá lé h̄ia wee wé ò o wé o ñupue na t̄erénna, ká mu yín̄n o Krista bíó t̄aró mí dòn.

²⁵ Lé b̄un ó o h̄aa búii na h̄ia wee ȳèé mít̄en bíó h̄ia wóráa. O ȳeni 6a le Arahaabu.[†] O h̄ia t̄erénna le Dónbeení yahó bíó ó o wó bíó yi. O h̄ia tà ó o *Isirayee le ñipomu tonkarowá làara a wán, á séenia 6a á 6a ló ho lohó yi à ñupue yí m̄on 6a.

²⁶ Mu bon, ñupue mànáká h̄ia ló a yi ò o hí. Lé b̄un ó o Krista bíó t̄aró na yí máa mi há wárá yi á mún ka lòn bíó na h̄urun.

3

O ñupue ko ò o ñii p̄èè wé

¹ W̄an z̄awa lè w̄an h̄inni, mi búenbúen yí cá à mí wé ñi-karánlowá. Mi z̄ú le warén ñi-karánlowá á le cítii khii wé here wán á à porí 6a ñupua na ká.

² Mu bon, wa búenbúen wee wé khe bíó c̄èr̄èe yi. Ñupue búii lá yí máa bíó khe síi, se wón ãnsò lée ñupue na ñii tun á dà mí s̄anía wee 6ua yi.

³ Hen ká wa wi ò o cúa wé bè bíó wa le o wé yi, à wa dé ho k̄ar̄afi o ñii yi. Lé b̄un wa wee wé à d̄ar̄n̄aa o bíó.

⁴ Mí mún loñ ho won-beení na 6a wee ca ho p̄nsò-beení yi à ho pinpi-beení wé ñaa. Lée dà-za d̄èe búii p̄np̄p̄r̄ék̄é na c̄éera ho m̄on yi, lé d̄én á yíá wee p̄à ho won-beení mu wee wé kí làa ho, à ho wa làa hen na ó o le ho wa yi. ⁵ O ñupue ñii mún ka ká síi. Le ka ãinú, ká le màhá wee khòoní mít̄en mu bè-beera na le dà wee wé bíó yi. Mi loñ, yín̄n ho dà-za wee cí le dùu-beení le?

⁶ O ñupue ñii mún ka lòn d̄shũ. Wa s̄anía bíowa búenbúen t̄ahũ á le ñii le d̄io sú lè mu bè-kora á wee d̄èe wé s̄anía búenbúen. Lé lerén wee yáa wa bíó búenbúen lè ho d̄shũ bíó síi. B̄un bè-yáanii so búenbúen wee lé o *Satani yi.

⁷ O ñupue dà wee m̄aní 6a ñajuwá lè mí síiwá, lè mu ñumu búaa, lè 6a ñinzáwa, ó o mún m̄anía 6a.

⁸ Ká le ñii d̄én á ñupue yí dà máa h̄è yi. Le yí se. Le yí dà máa wé t̄été. Le ka lòn s̄uró na wi le yi, á wee búe 6a ñupua.

⁹ Lé le ñii mu á wa wee khòonííá o Ñúhũso Dónbeení na lé wa Maá. A lé lerén ñii dà-kéní kéní mu á wa mún wee d̄ánkání lè 6a ñupua, bán na le Dónbeení lera à 6a bonmín làa de.

¹⁰ Le khòoníí lè há d̄ánkáa wee lé le ñii dà-kéní mu yi. W̄an z̄awa lè w̄an h̄inni, mu lá yi ko mu wé wé ká síi.

¹¹ Mí so d̄in̄ m̄on à ñumu na sí làa bíó yí sí á p̄aaníá wee lé buii dà-kéní yi le?

¹² W̄an z̄awa lè w̄an h̄inni, m̄ónkòrò v̄ind̄èe so dà a ha ñia le? A ñinna so dà a ha m̄ónkòrò le? Làa b̄un síi, á mu ñumu na sí yí dà máa lé le buii na ñumu yí sí yi.

Mu bè-z̄ur̄miníí wee lé le Dónbeení c̄ón

¹³ W̄an z̄awa lè w̄an h̄inni, ñupue na bè-z̄ur̄miníí binbirí wi á wi mí t̄ahũ le? A ãnsò wáa z̄eení mu làa bíó ó o wee buaráa mít̄en sese, lè há wárá na ó o wee liini mít̄en wé. Lé b̄un á à z̄eení le o bè-z̄ur̄miníí binbirí wi.

^S 2:23 Mi loñ Bíó Ñúhũ Búeeníí v̄uahũ (Genèse) 15.6 * 2:23 Mi loñ Ezayii v̄uahũ 41.8 † 2:25 Arahaabu: Mi loñ Zozue v̄uahũ 2.1-21; 6.22-25

¹⁴ Ɛε ká lé le yande-sũmúí wi mia, á wee penka làa mín, à mi yí yòoní miten bío mi le mi lé mu bè-zũrĩmĩnĩ ãnsowà bío yi. Ká bũn wi mia, se mi pá ho tũíá poni.

¹⁵ Mu bè-zũrĩmĩnĩ mu lé ho ãmĩjĩnása bè-zũrĩmĩnĩ. Mu yí ló le Dónbeenĩ Hácírĩ cǎn. Mu yáá ló a Satãni cǎn.

¹⁶ Hen ká le yandee lè hà penkaa wi lùe na yi, à dén lùe so bío lũnka. Hà wén-kora lè mí sííwà wee wé kerĩ bĩn.

¹⁷ Ɛε ká yia le Dónbeenĩ bè-zũrĩmĩnĩ wi yi, wón yi wee ce. O mún wee wé à ho hээрà kerĩ 6a nũpua páahũ, o wayi, o bionĩ mĩa. Bãnsò zũ mí nĩnzàwa màkárĩ. O hii wi á wárá búenbúen se. O yí máa hueeka nũpua mín yi, o lé o húaarà.

¹⁸ Bán wee wé à ho hээрà kerĩ 6a nũpua páahũ, 6a wárá ka lòn bè-dĩnii, bío wee lé mu mǎn lee bío na sí le Dónbeenĩ yi.

4

Bío á mi sĩa wee vá wéró yi na yi se á mi khi yi

¹ Wán zàwa lè wán hĩnni, mu wó kaka á mi wee firáa làa mín? Mu so yínǎn mi sĩa bío na yí se càrò bǎn poni na wee búe mia fεεε bío yi á mu wee wéráa le?

² Mi sĩa wee vá mu bío búí yi ká mi màhá yí dá máa yí mu à mi wáa wé búe mín. Le yandee wi mia á bío mi yí máa yí bío mi sĩa vá yi, à mi wáa wé fi làa mín. Mí yí máa yí bío mi sĩa vá yi, lé bío mi yí máa fio mu le Dónbeenĩ cǎn.

³ Tàá ká mi flora le Dónbeenĩ cǎn á mi máa yí mu, lé bío á bío mi leékaa wee floráa yí se. Mi floró jũhũ lé à mi yí mu bío à weéráa mi sĩa cùeée.

⁴ Mi ka lòn háa na bǎn báa wi ò o wee fé 6a bá-vio. Mí so yí zũ le yĩa wa ho ãmĩjĩná bío se wón jĩna le Dónbeenĩ le? Yia wi ò o wań ho ãmĩjĩná bío, á ãnsò bèn ñ wé le Dónbeenĩ zúkúso.

⁵ Mi so wee leéka le le Dónbeenĩ bionĩ vũahũ yi á hà bionĩ na ká bía kãamáa le? «Le Dónbeenĩ Hácírĩ na le dó wɛn á le yí wi à le leé yi lá a búí huúu.»

⁶ Ɛε ká le sãamu na le màhá wee wé làa wɛn á po bũn. Bío ká lé bío bía le Dónbeenĩ bionĩ vũahũ yi: «Bia wee yòoní miten á le Dónbeenĩ pá bío, ká le màhá wee wé mí sãamu làa bia wee liinĩ miten.»*

⁷ A mi cén wé liinĩ miten le Dónbeenĩ yahó. Mí ãn sãnsá a Satãni, ó o ò lùwí ká à día mia.

⁸ Mí lén va lè le Dónbeenĩ cǎn á lerén bèn ñ sí mí yahó. Minén bè-kora wérówá, mi khi mu bè-kora wéró yi. Minén na yí máa bè mu bío dà-kénĩ mǎn, mí día miten búenbúen na le Dónbeenĩ yi.

⁹ Mí sè mí yara, à mi wá. Mí día hà konsĩnĩ à mi wá. Mí día le sí-wεε à mi sè mí yara.

¹⁰ Mí liinĩ miten o Nũhũso yahó ó o ò yòoní mia.

Mi wé yí citĩ mĩn

¹¹ Wán zàwa lè wán hĩnni, mi wé yí jũu mín. Yia jũuna mĩn za tàá mĩn hĩnló, tàá á citío wo, se ãnsò bía khon le Dónbeenĩ làndá ãnĩ yi, o wee cití ho. Ká fo hĩa wee fi le citíi ho làndá wán, se fo wáa yí máa bè ho yi. Fo wee wé úten lè le Dónbeenĩ làndá cití-fi.

¹² Le Dónbeenĩ mí ãn lè dío bàrà ho làndá á lé lerén mún lé o cití-fi. Lé lerén dà à kǎnĩ a nũpue, á mún dà à wé ó o bío á à yáa. A ùnén bèn lé o yén á wee citírãa mĩn za?

Minén nãfòró ãnsowá, hýyĩ!

¹³ Awa, mí le 1 bío bío dà-kénĩ na mia. Mí wee wé bío le ho zuia tàá ho yĩró ká mi ì va ho lóhó na ká, á vaá ãn le lúlú-kùure, á à yí ho cúnú.

¹⁴ Mí wee wé bío bũn ká mi jũn yí zũ bío pan mia ho yĩró. Mí ka lòn 6ó-khũumu na wé fá à ãnĩnĩ bĩnĩ khiĩ fũafũa.

¹⁵ Mí lá ko mí wé bío bío ká: «Ká le Dónbeenĩ tà, á wa yĩo wi lua ho yĩró á sèenĩ wɛn á wa á wé bío ká làa bío ká.»

¹⁶ Ɛε á bũn mí yí máa wé à mi wee yòoní miten lè mí khòn-bionĩ. Bũn síi yí se.

¹⁷ Lé bũn nǎn, ká yia zũ bío ó o ko ò o wé ká mu se ò o yí wó mu, se ãnsò wó khon.

5

¹ Awa, bío ká wán lé minén nãfòró ãnsowá á ï wiráa. Mí wá, à wãamaka mu bè-sũmáa na khiĩ yí mia bío yi.

² Mí nãfòró wee yáa. Mí sí-zĩnia á ho bénlò wee là.

³ Mí sãnú lè mí tǎjũn semu wee yáa. Lé bũn wee zéeni le mí wó khon. Lé bũn nǎn le Dónbeenĩ citíi fi nǎnzõn, ká mí bío á à yáa búenbúen làa bío ho ãhũ wé cĩnãa mu bío bío síi. Cĩnú ká, ká ho ãmĩjĩná á à vé, à minén pá pan mí nãfòró bío á 6ó6ókaa ho yi lee webio?

* 4:6 Mí lorĩ Wãhio vũahũ (Proverbs) 3.34

⁴ Mi loŕí, 6a nùpua na wee sá mi manawà yí á mi máa wé dèení saání yi. Lé bŭn lé mi wékheró, á nòn 6a wee záràa làa mia. Á 6a zía mu á le Dónbeení na dà mu bío 6úen6úen jíá.

⁵ Ho tá wán, á bío 6úí yí fòora mia. Mi wee wé bío mi sía vá yi. Mi wee wéé mi sía. Mi wee ɔ́iní miten lòn bùaa na 6a wee há ho 6úeró bío yi ká le cífíí fló wizonle dén 6èn jíàana lua.

⁶ Bía yí wó yí khon, á mi síinia jíúná á 6ó, á 6a yáá yí tàmáa hàrì cínú.

Mi wé hí mi sía à pa a Nùhúso

⁷ Wán zàwa lè wán hínni, lé bŭn nòn, á mi hí mi sía fúaa ká a Nùhúso bínía 6uara. Mi loŕí o váro. O wee wé hí mi síi pa há vi-yaa na ó o ò ò dī mí bío, á mún hí mí síi pa há viora na á dēé o bē-dínii, á bè yi láràa mí dīnló.

⁸ Minén mún wé hí mi sía, mi hení mi sía, lé bío ó o Nùhúso ò 6uen hen làa cínú.

⁹ Wán zàwa lè wán hínni, mi wé yí le mi sía cí mún yi á jíuu mín, ó o Nùhúso máa cífí mia. Hen làa cínú ká a Nùhúso na lé o cífí-flí á à 6uen.

¹⁰ Wán zàwa lè wán hínni, le Dónbeení jí-cúa fεerowá na bía a Nùhúso Dónbeení yèni yi, á lò bon ká 6a pá há mí sía. Minén mún hí mi sía le lònbee yi lè 6a bío síi.

¹¹ Mi loŕí, wa wee bío le bán na tà le lònbee yi, á jíúná sí. Á mu 6èn bon, mi jíá a Zoobu bío. O híá há mí síi á mu bío 6úen6úen kúio wo yi, á mi 6èn mòn bío ó o Nùhúso wó nòn wo yi mu va á véenii. Túiá poni, o Nùhúso zú le mákárí làa sóobéé.

Mi wé le jí-kéni 6ànsowá

¹² Wán zàwa lè wán hínni, bío yáá pá wi bŭn á í hení ì na mia lé bío ká: Mi yí vī vī yí dé dēε. Mi yí dé ho tá, táá ho wáayi, táá bè-vio 6úí. Mi wé le úuu, á mi dŭn bŭn wán. Ká mi le 6úéé, á mi dŭn bŭn wán. Bŭn lé bío ò na ká le Dónbeení máa síini mí jíúná.

Mi wé séeni mún ho floró yi

¹³ Hen ká minén ó o 6úí lò wee be ò o flo le Dónbeení yi. Ká a 6úí síi wan, ò o sío á khòoní a Nùhúso.

¹⁴ Hen ká minén ó o 6úí lò yí here, ò o ve 6a kèrètŭewa kuure ya-díwá à bán 6uee khii ho jííló làa wo o Nùhúso yèni yi, ká 6a fio na a yi.

¹⁵ Ká 6a dó mí síi binbirí á floraráa, á yia lò yí here á à wa. O Nùhúso á à wéé wo. Ká 6ànsò wó bè-kora 6úí, ó o Nùhúso ò sèn mu ù dia.

¹⁶ Awa! Á mi wáa wé bío mi wékheró làa mín. Mi wé fio na mín yi, bèra a na à mi wa. O nùpue na téréenna wón floró pánká wi.

¹⁷ Mi loŕí, le *Dónbeení jí-cúa fεero *Elii híá lé o nùpue lè warén bío síi. Á bío ó o flora lé mí sóobéε bèra a na à ho vlohó yí tē, á ho 6èn yí tò á dŭn há lúlúio bío tŭn lè mí banka.*

¹⁸ Bŭn món ó o bínía flora á ho vlohó tò á ho tá bío na dà wee ha á han mí bia.

Yia vŭnun bŭni 6uenló

¹⁹ Wán zàwa lè wán hínni, hen ká a 6úí vŭnun dia le Dónbeení túiá poni mi fŭahŭ, ó o 6úí 6uan 6ueé bàrá ho wá-tente wán,

²⁰ à mi zúrí le yia fó a bè-kora wéro ho wá-kohó na ó o lá wi wán, wón kánía wo mu húmú yi. Lé bŭn ñ na ká le Dónbeení máa bíní máa leéka 6ànsò bè-kora na ó o wó 6úen6úen bío.

* 5:17 Mi loŕí Bâ-zàwa nín-yání vuahŭ (1 Rois) 17-18

Ho nín-yání vūahū na ó o Piere túara

Vūahū túaró jūhū

O Piere nín-yání vūahū ó o túara non 6a kèrètíewa na saawaa wi ho Azii Minere kana 6úú yi. Nún-sí lé o Poole, táá bíá làa wo páania sá á zéenia le Dónbeení bío làa ba, á 6a táráa mu yi. Ba nùpua fù wee baká 6a yi, á wee beé 6a lò bío 6a dó mí sía o Yeesu yi bío yi. Lé bñn te bío ó o Piere túararáa ho vūahū na kà non 6a yi, á henía 6a sía, á 6a yara sí a Yeesu *Krista, á wé fará tñn le lònbee páahū, làa bío ó o Yeesu na bío non 6a kánianáa á wóráa mu. O Piere leékaa 6a làa bío le Dónbeení kánianáa 6a, làa bío le wó á 6a yúráa le slidéro o Yeesu Krista húmú là a vèeró pánká yi, á dó mí sía wee lóoní binbirí. O henía 6a sía bèra a na, á 6a wíoka fání mí yío, á 6ua mítén sese 6a páaníló là a Krista bío yi. Bío ó o Yeesu 6uannáa mítén le lònbee lè mí síiwá na yú a yi, lé bñn 6àn síí á 6arén mún ko 6a bè yi. O Piere non le zéeníí lè mí síiwá 6a yi, bèra a na á 6a zúrí mín 6uaró mu bío 6úen6úen yi, á bíá yí zú le Dónbeení wé mí mu, á bán mún tà le Dónbeení bío, á wé 6úaaní le.

Le tèenti

¹ Inén Piere na lé o Yeesu *Krista tonkaro lé mí wee túa ho vūahū na kà. I wee túa ho á à na bíá le Dónbeení hueekaa wó lè mí nípomu yi, na saawaa wi mu ní-hámu yi ho Pñn, lè ho Kalasii, lè ho Kapadoosi, lè ho *Azii, lè ho Bitinii kana yi.

² O Maá Dónbeení hueekaa mia á héhaa làa bío le fèra le mí ì wé làa bñ, á wó mia lè mu nípomu na bío sá le yi mí Hácírí pánká yi. Le wó mu bèra a na ò o húmú ho *kùrúwá wán pánká yi, á mí wé 6a nùpua na wee ce le Dónbeení yahó, á wé wé bío ó o Yeesu Krista le mí wé. Le le Dónbeení wíoka wé mí sáamu làa mia, á wíoka wé na mí hээрá mia.

Wa sladéro à lóoní ho káníló bío

³ Mí wa 6úaaní le Dónbeení, dén lé wa Nuhúso Yeesu *Krista 6àn Maá. Le minka tentemu bío yi, á le wó á wa yú le mukñn-finle o Yeesu Krista na lá húrun na á le vèenia pánká yi. Lé bñn bío yi á wa dó wa sía wee lóoní làa sòobée,

⁴ á pannáa bío bío sá le nípomu yi na le bàrá ho wáayi ká làa mia. Bñn bío so yí máa yáa, timu mia mu yi, mu yí máa yèrémá.

⁵ Bío mí dó mí sía le Dónbeení yi, á le dànló pan mia, bèra a na à mí yí ho káníló, hía bío wíokaa vó díá pan mí zéeníló ho dímjná vé nñnzòh.

⁶ Lé bñn bío yi, á mí wee zámakaráa làa sòobée, hàrì ká le lònbee lè mí síiwá wee yí mia hà làa na kà wán ho pñn-za yi.

⁷ Ho sánú yáá lé mu bío na wee yáa. Ee ká ho màhá pá wee wé pá ho dñhū yi, á zúrínáa le ho lé ho sánú binbirí. Lé ká síí á minén sladéro le Dónbeení yi na bío jūhū wi làa sòobée po ho sánú 6àn kúará mún ko lè ho khénló, á zúrínáa le mí dó mí sía binbirí le yi. Ká mí sladéro le Dónbeení yi fará tñna, á páahū na ó o Yeesu Krista khií 6ueé zéení mítén yi, á mí ì yí le khòoní, lè ho cùkú, lè le kñnbii.

⁸ O Yeesu mu á mí yí mñn, á mí jññ pá wa a. Hàrì bío mí pá ññn yí máa mí a mí cúee, á mí dó mí sía wo yi. Lé bñn non á mí wiráa le sí-wee yi làa sòobée. Dén sí-wee so bío á yí dà máa bío.

⁹ Mí wi le sí-wee yi, lé bío mí dó mí sía o Yeesu yi ó o kánia mia.

¹⁰ Le Dónbeení jñ-cúa fèerowá yánkaa cinciíra ho káníló mu bío làa sòobée, á fèera há jñ-cúa na bío ciran mu sáamu na le Dónbeení le mí ì wé làa mia.

¹¹ O Krista Hácírí* kera lè 6a jñ-cúa fèerowá mu, á le lònbee na ó o ò káa yi, lè ho cùkú na ó o ò yí mu 6àn mñn, á le Hácírí mu fèra zéenia bío làa ba. A 6a cà lè mí sòobée á zúrì mu wéro páahū, làa bío mu ù wéráa síí.

¹² A mu zéenia làa ba le mu bíowa mu 6àn jñ-cúa na 6a wee fèe á bío yí ciran 6arén mí beere, ká mu lé minén á mu ciran. A lé bñn á bíá wee bue le bñn-tente hà làa na kà wán á zéenia làa mia lè le Dónbeení Hácírí na ló ho wáayi pánká. Ho wáayi tonkarowá yáá mún sía vá á 6a zúrì mu bío mu.

Bío le Dónbeení nípomu ko 6a 6ua lè mítén

¹³ Lé bñn non, á mí wáa fání mí yío le Dónbeení tonló sáró bío yi, á zúrì mítén 6uaró. Mí dé mí sía làa sòobée à lóoní mu sáamu na le è wé làa mia o Yeesu *Krista bñn bío 6uennñnzòh.

* 1:11 Krista Hácírí: O Krista Hácírí na bío bíá hen lè le Dónbeení Hácírí lée dà-kéní

¹⁴ Bío mi lá ðĩn yí zú le Dónbeenĩ bío yara á bío mi sía lá wé vá wéró yi na yí se á mi wáa ðía, ká mi wé wé bío le Dónbeenĩ le mí wé.

¹⁵ Le Dónbeenĩ na von mia á wee ce, á minén mún wé 6a núpua na wee ce le yahó mi bío búenbúen yi.

¹⁶ Mu bon, mu túara le Dónbeenĩ bióni vūahũ yi ká sii: «Mi keĩ mu cemuyi, lé bío á ínén wee ce.»†

¹⁷ Bío ká mi wee flo, à mi ve le Dónbeenĩ lè mĩn Maá, ðén na yí máa hueeka 6a núpua mún yi, le wee cíti 6a búenbúen à héha làa bío 6a nĩ-kénĩ kénĩ wó. Le yí máa hueeka 6a mún yi. Awa, á mi 6ua miten à zéeni le mi wee kǎnbi le Dónbeenĩ ho páahũ na mi ì wé ho tá wán yi.

¹⁸ Le Dónbeenĩ léra mi ñúná bío mi lá wee 6ua lè miten yi, bũn na mí kenía mĩn maáwá cǎn na ñúhũ mia. Mi zú le mu yínǎn le wári táá ho sánú na wee yáa á le wó làa bú.

¹⁹ Bueé, o Yeesu Krista, yía ka lòn muini pioza na á ñani woon mia yi, lé wón cǎni na bío ñúhũ wi binbirĩ pánká yi á le léraráa mi ñúná.

²⁰ Le Dónbeenĩ fèra léra a mu bío yi, ká bío búii ðĩn yí léra, á há pǎnna véenii na ká yi, ó o *Krista mu wáa zéenia miten minén bío yi.

²¹ Lé o Krista bío yi á mi dóráa mi sía le Dónbeenĩ yi, ðén na véenia wo á dó ho cùkú yi. Lé bũn wó á mi dóráa mi sía le Dónbeenĩ yi wee lòoní bío le le mí ì wé.

²² Ho túiá poni bíoní na mi bõ yi lé ðén nǎn á mi wee ceráa le Dónbeenĩ yahó, bèra a na à le waminí binbirĩ keĩ mia. Awa, á mi cén waĩ mún làa sòobéé lè há yiwa na wee ce.

²³ Mu bon, mi wáa binía ton, ká mi máhá yínǎn núpua na ton à bío sɪ mu húmú yi. Lé le Dónbeenĩ bíoní na wi bĩn fèéé pánká yi á mi tonnáa, ðén na wee na le mukǎnĩ binbirĩ.

²⁴ Mu bon, mu túara le Dónbeenĩ bióni vūahũ yi ká sii:

«Ba núpua búenbúen ka lè le ñini bío sii,
á ho cùkú na 6a wee yí ka lè le púilè bío sii.

Le ñini wé he, á le púilè di,

²⁵ ká a Núhũso bíoní ðén wi bĩn fèéé há lúlúio na ñii mia yi.»‡

Ðén bíoní so lé le bĩn-tente na buera nǎn mia.

2

¹ Awa, á mi khí mu sũnsũmámu lè mí síiwá yi. Mi wé yí fúaa sabióni húúu, mi yí wé nĩ-kháwa, mi wé yí dí yandee húúu, mi wé yí ñuu núpua à yáa 6a yènnáa.

² Mi waĩ le Dónbeenĩ bíoní mí ðòn làa bío 6a kúnkúzawa waráa mi nuwá yoomu bío sii, bèra a na à mí dá le Dónbeenĩ bío dǎni yi mi kǎníló bío yi.

³ Mu bon, mi zũna bío ó o Núhũso seráa.

Bía dó mí sía le Dónbeenĩ yi lé le ñipomu

⁴ Mí vá 6uee búe o Yeesu yi, wón na lé le mukǎnĩ 6ánsó, na ka lòn huee na 6a núpua pá ðía, ká lé lerén á le Dónbeenĩ máhá léra, le bío ñúhũ wi le cǎn làa sòobéé.

⁵ Minén mún le mukǎnĩ wi yi, á mi mún ka lòn huua. Awa, á mi ðía le le Dónbeenĩ khuii mia soráa le zii na le Dónbeenĩ Hácírí wi yi, á wé le *Dónbeenĩ yankarowá na wé è ya há muini làa bío le Dónbeenĩ Hácírí mi le mu koráa, hía le wé è tá bío o Yeesu *Krista bío yi.

⁶ Mu bon, bío ká lé bío túara le Dónbeenĩ bíoní vūahũ yi: «Mí loĩ, í léra le huee na wee 6ua ho soró ðĩn, ðio bío ñúhũ wi làa sòobéé, á à bàrà ho lóhó na 6a le *Sion yi. Yía á à dé mí sii le yi á ñyio máa dí húúu.»*

⁷ Awa, á minén na wáa dó mí sía o Yeesu yi, minén á à yí le kǎnbii. Ká bía yí dó mí sía wo yi, á mu túara: «Le huee na 6a so-sowa lá pá ðía lé ðio hía binía 6ueé 6uan ho soró ðĩnia.»†

⁸ A mu mún túara: «Le lé le huee na wee kǎkǎn wán, ho búaaahó na wee lùwá a núpue»‡. Bán wee kǎkǎn le wán lé bío 6a pá le Dónbeenĩ bíoní bío. A bũn lé bío mún sá 6a yi.

⁹ Éé ká minén bán lé mu ñipomu na léra, á lé 6a yankarowá na bío sá a bée yi. Mí lé ho síi na wee ce le Dónbeenĩ yahó. Le Dónbeenĩ wó mia lè mí ñipomu, bèra a na à mí bue le bè-beera na le wó bío, ðén na léra mia le tibírí yi á dó mí khoomu na 6án síi mia yi.

¹⁰ Mí yánkaa lá yínǎn Dónbeenĩ ñipomu, ká há laa na ká wán á mí wáa lé le ñipomu. Le Dónbeenĩ lá yí máa wé le hii làa mia, ká há laa na ká wán á le wee wé le làa mia.

Mí 6ua miten sese bía yí zú le Dónbeenĩ ttaht

¹¹ Minén na á ï wa làa sòobéé, mí lé 6a nĩ-hǎnĩ ho tá wán na khii lé á à lén. A ï wee hení mu ù na mia, á bío 6a núpua sía wee vá yi na yí se, bío wee yáa o núpue mukǎnĩ binbirĩ bío à mí khènnáa.

† 1:16 Mí loĩ Levii nuwá vūahũ (Lévítique) 19.2 ‡ 1:25 Mí loĩ Ezayii vūahũ 24.25 * 2:6 Mí loĩ Ezayii vūahũ 28.16
† 2:7 Mí loĩ Lení vūahũ (Psaumes) 118.22 ‡ 2:8 Mí loĩ Ezayii vūahũ 8.14

¹² Mi ɓua miten sese bía yí zú le Dónbeení t̄ahú. Mi ɓua miten làa b̄n, bèra a na ká ɓa wee yáa mi yèni le mi lé ɓa bè-kora wérowà, à ɓa mi mi wén-tentewà, à dé ho cùkú le Dónbeení yi p̄ahú na á dén ñ zéení miten làa ba yi.

Le k̄nbi na ko lè ho p̄anká ya-díwá

¹³ Mi wé liiní miten na ho p̄anká ya-díwá ɓúenɓúen yi mi páanílò là a Nùhɗo bío yi. Mi wé liiní miten na a b̄ɛɛ yi, wón á wi ɓa ɓúenɓúen p̄uhú wán,

¹⁴ à mún wé liiní miten na ɓa p̄únása yi, bán na ó o wee tonka à ɓa beé bía wee wé mu bè-kora lò, ká ɓa wíoka bía wee wé mu bío na se yènnáa.

¹⁵ Mu bon, bío sí le Dónbeení yi lé à mi wén-tentewà bío yi, à bía wee bío h̄a bín-conconwà na yí zú le d̄ɛɛ à yí d̄aní bío bío ɓúí mi d̄aní yi.

¹⁶ Mi ɓua miten lè ɓa nùpua na wi miten bío síi. Ká mi m̄ah̄á yí bè b̄n yi à wé wéráa mu bè-kora. Mi wé le Dónbeení ton-sáwá binbirí.

¹⁷ Mi wé k̄nbi ɓa nùpua ɓúenɓúen, à wañ m̄n zàwa lè m̄n h̄nni kèrèt̄ɛwa. Mi wé h̄ézón le Dónbeení, à wé k̄nbi o b̄ɛɛ.

Mi ko mi wé tà le lònbee yi là a Krista bío síi

¹⁸ Minén ton-sáwá, mi wé bè mi p̄únása bióní yi lè le k̄nbii binbirí. Mi wé yí wé mu làa bía sía se á wayika mí dòn, ká mi mún wé wé mu làa bía lònbee wi.

¹⁹ Mu bon, ká a nùpue wee h̄í mí síi le lònbee na lá yí ko le yí o yi le Dónbeení k̄nbii bío yi, se mu léé bío na se.

²⁰ Ká ɓa wee ha mia mu bè-kora na mi wó bío yi á mi h̄a mi sía, se b̄n so cùkú wi le? ɛɛ ká ɓa wee beé mi lò mu bè-tentewà na mi wee wé bío yi à mi h̄a mi sía, se b̄n léé bío na se le Dónbeení yahó.

²¹ Lé b̄n wéró bío yi le Dónbeení vonnáa mia, lé bío ó o *Krista mí b̄ɛɛre mún lò bon mi bío yi. O wó mu zéení làa mia, bèra a na à mi bè mu yi.

²² O yí wó bè-kohó yí m̄n, o yí f̄a sabéré yí m̄n.

²³ Ba nùpua là a, ká arén yí là nùpue. Bía beéra a lò ó o yí là làa h̄ɛɛrè, ká a m̄ah̄á dó mí bío le Dónbeení n̄ii yi, dén wee cíí ɓa nùpua làa bío térénnáa.

²⁴ Orén mí b̄ɛɛre lò bon wa bè-kora bío yi ho *kùrùwá wán, bèra a na à mu bè-kora d̄aní yi à wa wé lòn nùpua na h̄urun, ká wa ker̄ le muk̄n̄i yi bío térénnáa wéró bío yi. Le lònbee na ó o lá lé dén w̄ɛra mia.

²⁵ Mu bon, mi lá ka lòn pia na v̄nun, ɛɛ ká h̄a làa na kà wán á mi w̄a yèrémáa ɓuara mi paro c̄n, yía wee pa mi muk̄n̄i bío.

3

Bío ɓa h̄áwa lè mi b̄aráni ko ɓa wé ɓua làa m̄n

¹ Làa b̄n síi á minén h̄áwa mún wé liiní miten na mi b̄aráni yi, bèra a na, ká mi b̄aráni ɓúí na p̄á yí dó mí sía le Dónbeení bióní yi á m̄n bío mi wee ɓua lè miten, à bán dé mí sía le yí ká bióní yí bía yí n̄n ɓa yi,

² lé bío ɓa wee mi bío mi wee ɓua lè miten sese, làa bío mi wee k̄nbiráa ɓa.

³ Mi yí le miten wiokaró à wé mi s̄anía wiokaró, lòn p̄úná p̄aró, lè mu bè-z̄nia na wó lè ho s̄anú, lè h̄a sí-sení z̄lò.

⁴ Ká mi le miten wiokaró à wé mi yiwa wiokaró, b̄n na lé le síi na máa yáa, na wayi, na wi ho h̄ɛɛrà yi. B̄n lé bío bío p̄uhú wi le Dónbeení c̄n làa sòobé.

⁵ Lé làa b̄n á ɓa h̄áwa na dó mí sía le Dónbeení yi, na bío sá le yi yánkaa wee wiokaráa miten, ɓa yánkaa wee liiní miten na mí b̄aráni yi,

⁶ là a h̄a na ɓa le Sara bío síi. Wón yánkaa wee bè bío á ɓan b̄aa *Abarahaamu le o wé yi, á wee ve o le mí p̄uhúso. Minén á à wé wón Sara so m̄nman̄ia mu tentemu na mi wé è wé bío yi, ká z̄n̄ii woon yí l̄nka mi yilera.

⁷ Minén báawa ɓèn mún z̄r̄ le mi h̄ánání na mi wiráa á p̄ankáwá tà mía. Mi wé ɓua ɓa sese, à wé k̄nbi ɓa, lé bío ɓarén làa mia á à páaní ì yí mu h̄amu na lé le muk̄n̄i binbirí. Mi wé wé ká síi bèra a na à bío ɓúí yí b̄maka mi floró.

Mi ko mi wé wé bío térénnáa

⁸ Awa, á mí ɓúenɓúen le mi yilera wé dà-kéní, à z̄r̄ m̄n m̄akári, à wañ m̄n. Mi wé ɓa nùpua na sía se, à wé liiní miten na m̄n yi.

⁹ Yía wé wó khon làa mia à mi yí wí mu kee. Yía wé là mia à mi yí là ɓanso. Mu bè-tentewà lé bío á mi wé fan na m̄n yi. Mu bon, le Dónbeení von mia b̄n bío yi, bèra à na à mi yí mu bè-tentewà na le dó mí p̄ii le mí ì na mia.

¹⁰ «Mu bon, yía wa ò o ker̄ le muk̄n̄i yi, à síi wizooní wé se,

Bla lò wee be o Krista bïo yi jún-sni bïo

¹² Minén na á ï wa làa sòobée, mi yi le le lònbe-sümü na wee yi mia à bïo wé mia coon, à kerí le le lá yi ko à le yi mia.

¹³ Mi yáá wée mi sïa bïo mi lò wee be bïo yi làa bïo ó o *Krista lò bonnáa bïo, bèra a na ká a khii zéenía miten mí cùkú yi, á mi sïa mún ñ wa, á à zámaka làa sòobée.

¹⁴ Hen ká á nùpua wee là mia o Krista bïo yi, se mi júná sí, lé bïo le Dónbeení Hácírí cùkúso á wi làa mia.

¹⁵ O búí mi ñahú lònbee jùhú á yi ko à mu wé bïo á ànsò lé o ñ-búe, tàá kòno, tàá bè-kora wéro, tàá bïo á ànsò wee hée dé mí jii há tuiáwà na yi ciran wo yi bïo yi.

¹⁶ Ee ká a búí màhá lò wee be bïo ó o lé o kèrètíe bïo yi, à ànsò yi ñyi mu bïo yi. Ànsò yáá dé le Dónbeení báraáká bïo áa wee ve o là a kèrètíe bïo yi.

¹⁷ Mu bon, le cítii fló páahú ðán, á le ñán ñ búáká le le Dónbeení ñpomu. Ká le wee búáká le warén na le le ñpomu, á bïa pá yi dó mí sïa le Dónbeení bín-tente yi bán bïo óèn ñ wé kaka coon?

¹⁸ «Ká bïa wee wé bïo térénaa wee káa le lònbee le mí síwá yi à fennáa, á bïa yi bò le Dónbeení yi le áa bè-kora wérowà bán bïo óèn ñ wé kaka coon?»†

¹⁹ Awa, á bïa lò wee be à héha le le Dónbeení sïi bïo wíoka wé wé bïo se. Ba wáa díá mí bïo le ñii yi, ðén na léra mu bïo búenbúen. Hen ká le dó mí jii le mí ñ wé bïo na, à le wé mu.

5

Ba ya-díwá zéenti na ñan ba yi bïo

¹ Há laa na ká wán á ï bíoní yahó óèn ñ sí ba ya-díwá na wi mi kuure yi. Inén mún lé o ya-dí le áa bïo sii. I lé o seéràso le lònbee na yú a *Krista dání yi, ó o cùkú na le Dónbeení khii zéení á áa nùpua á à mí á ï ñ kerí yi.

² Le Dónbeení ñpomu na le kàràfáa mia na ka lòn pi-6ooht á mi wé pa bïo sese. Mi wé yi wé mu lòn bïo na áa kíkáa mia le mí wé, ká mi wé wé mu le bïo mu ló mí sïa yi, á wé wé mu làa bïo le Dónbeení le mu koráa. Mi mún wé yi wé mu le wári càró bïo yi, ká mi wé wé mu le mí sïa búenbúen.

³ Bïa le Dónbeení kàràfáa mia á mí wé yi wé pánká wán lòn bá-zàwa, ká mi wé wé bïo se, á áa wé mí à bè yi.

⁴ Ká mi wee wé ká sii, ká yía ka lòn pi-pa na wee pa wa búenbúen bïo khii buara, á mí ñ yi le sáánii na cùkú wi, dío máa yáa.

Le zéenti na yahó sá áa kèrètíewa kuure bïo

⁵ Minén yàrówá mún wé bè áa ya-díwá bíoní yi, mí búenbúen wé liíní miten na mín yi. Mu bon. «Bia wee yooní miten á le Dónbeení pá bïo, ká le màhá wee wé mí sáamu làa bïa wee liíní miten.»*

⁶ Á mí cén liíní miten le Dónbeení na dá mu bïo búenbúen yahó, bèra a na à le yooní mia ho páahú na mu ko yi.

⁷ Mu bïo búenbúen na mí yilera wee lúnka bïo yi á mí dé bïo le Dónbeení ñii yi, lé bïo le wee pa mí bïo.

⁸ Mí zurí miten, á fání mí yïo, mí zúkúso na lé o *Satáni na ka lòn kúden na wé hée wunwún ká a muù, á wee cà yía ó o ò yí á à là.

⁹ Mí wíoka fàrá mí siadéro le Dónbeení yi tñí, á sánsá a. Mí zú le mún zàwa le mún hínni kèrètíewa na wi ho dímjá yi mún lò wee be le mí bïo sii.

¹⁰ Mí lò á à be ho pân-za ðee yi. Ee ká le Dónbeení ñ wé á mí bïo búenbúen bínní ñ wé se, á mí siadéro á à wíoka à fàrá à tñí, le è dé ho pánká mia, le è wé á bïo búí máa ðéké mia máa yi. Lé lerén wee wé mu bè-tentewá le mí síwá. Le von mia bèra a na à mí ñíní kerí le cùkú na jii mia yi mí páaníló là a *Krista bïo yi.

¹¹ Ho pánká á bïo sá le yi fée. *Amiina!

Le mândén tēenti

¹² O Silivēn, yia lé wán za kèrètíe na á ï láa yi, lé wón séeníá mí túararáa ho vōn-za na ká. I túara ho à henínáa mí sïa, à zéení làa mia le le Dónbeení sáamu binbirí búnn lé bïo mí wi yi.

¹³ Ba kèrètíewa kuure na wi ho *Babiloona yi hen, bïa le Dónbeení hueekaa le mí bïo sii á wee tēení mia. I za Maaki mún wee tēení mia.

¹⁴ Mí tēení mín yi sese. Le ho hērá à kerí le mí búenbúen na páanía là a Krista!

† 4:18 Mí loñ Wáhio vūahú (Proverbs) 11.31

* 5:5 Mí loñ Wáhio vūahú (Proverbs) 3.34

Ho jun nîi vüahü na ó o Piere tüara

Vüahü tüaró nühtü

Ho vüahü na ká lé o Piere tüara ho non bíá búenbúen na dó mí sía o Yeesu *Krista yi. Ba núpua búí zon 6a kèrètíewa kuio yi, á wee vîní 6a lè ho kàránló na wi mí dòn lè le Dónbeení bín-tente. Á 6a kèrètíewa mu dó mítén há wára lè mí síwá na yí se yi. Lé bán núpua so bío yi non ó o Piere tüararáa ho vüahü mu.

O Piere le 6a ko 6a wé 6ua mítén làa bío le Dónbeení le mu koráa, á fará ðín ho túiá poni wán, hía ó o Yeesu tonkarowá káránna làa ba (1).

O bíá le 6a pa mítén 6a nî-kàránlowá kàránló na bío yí bon yi (2).

O Piere le bíá le o Yeesu máa bíní máa 6uen á lé 6a sabín-fúaalowa. O le o Yeesu mu há mí síi ó o máa 6uen fúa, lé 6a núpua bío yi, á wi á hàrí nî-kéní ká á yí vî, ká 6a búenbúen ðánt yí ho páahü á yèrémá mí yilera lè mí wára, á le Dónbeení káni 6a (3).

Le t̄enli

¹ Mu lé ínén Simón Piere na lé o Yeesu *Krista ton-sá là a tonkaro á wee túa ho vüahü na ká. I wee túa ho á à na minén na sladéro o Yeesu yi léé dà-kéní lè warén sladéro wo yi. Bún ðárna wó o Yeesu Krista na lé wán Dónbeení lè wa kánílo térénló pánká yi.

² Le le Dónbeení lè wa Núhtso Yeesu zúrúlo bío yi, á le Dónbeení wé mu sáamu cèrèe làa mia, á na ho h́erá cèrèe mia.

Bío 6a kèrètíewa ko 6a guaráa miten

³ Le Dónbeení pánká wó á wa yú bío ko làa wen búenbúen na á séení wen á wa á kerí le mukáni yi, á à wéráa bío sí le yi. Mu bon, le wó á wa zúna yíá von wen á wa níni kerí o cùkú là a tentemu yi.

⁴ Lé làa bún á le Dónbeení dó mí níi wó mu bè-beera na bío nühtü wi làa sòobéé á non wen, bèra a na à mí káni ho ðímíjá bío na 6a núpua sía wee vá yi na yí se yi, á páani wé le dà-kéní lè le Dónbeení.

⁵ Lé bún bío yi à mí dé sòobéé miten yi, á wé 6ua mítén sese, á bè bío mí dó mí sía le Dónbeení yi wán. Mí wíoka zún le Dónbeení, á bè bío mí wee 6ua mítén sese wán,

⁶ á wé ðánt mítén 6ua mu bío búenbúen yi á bè bío mí zú le Dónbeení wán. Mí yí t̄éé mí bàra á bè bío mí dá mítén wee 6ua mu bío búenbúen yi wán, á wíoka ca t̄in le Dónbeení yi á bè bío mí yí máa t̄éé mí bàra wán.

⁷ Mí le mí bío wé sí mín yi á bè bío mí wee ca t̄in le Dónbeení yi wán, á warí mín bè bío mí bío sí mín yi wán.

⁸ Mu bon, ká bún búenbúen wi mia làa sòobéé, á wa Núhtso Yeesu *Krista zúrúlo mí c̄n c̄nú á à kerí, á mí wé è wé mu bío na se.

⁹ Ká bíá á bún bíowa so mia yi, bán yí máa mí bío sese, 6a ka lòn muiwá. Bío le Dónbeení séra 6a bè-kora na 6a wó khíina díá á 6a yíwa sá yi.

¹⁰ Awa, á minén wán zàwa lè wán hínni, mí wíoka ca mí kuio, bèra a na à bío le Dónbeení von mia á hueekaa bío yi á mí ðín wán. Ká mí 6uan mítén làa bún, á mí máa vî ho w̄hü yi máa mí h̄útu.

¹¹ Lé bún ñ na ká a Yeesu Krista, wa Núhtso na lé wa kánílo béení na wi f̄éé díro á mí níni á à kerí yi binbirí.

¹² Lé bún bío yi á í pá wé è leéka mia f̄éé lè mu bíowa mu bío, hàrí bío á í zú le mu bíowa mu á mí zú wó, á mí mún dó mí sía làa sòobéé ho túiá poni bíoni na káránna làa mia yi.

¹³ I wee leéka le ká í yío wi lua, á mu se à í wé bíni leéka mia lè mu bíowa mu á mí hácrí kerí mu wán.

¹⁴ Mu bon, í zú le hen làa c̄inú ká í hí làa bío wa Núhtso Yeesu Krista zéénianáa mu làa mí.

¹⁵ Éé ká í mahá á bánbá, bèra a na à í húmú mónðén, á mí pá wé leéka mu bíowa mu bío f̄éé.

O Yeesu Krista cùkú beení na wa m̄n bío

¹⁶ Mu bon, bío wa Núhtso Yeesu *Krista 6uara lè mí pánká, á wa yí bíá bío làa mia lè 6a núpua hácín-bíoni, búéé. Warén wa bèere m̄n wo lè mí cùkú beení.

¹⁷ Mu bon, o Yeesu Krista yú a Maá Dónbeení cùkú beení. O cùkú beení 6ánsó Dónbeení bíá làa wo ká síi: «Yia ká lé í Za na á í bò í taká wán, o bío sí míi làa sòobéé».*

* 1:17 Mí loñ Matiye vüahü 3.17

¹⁸ Warén wa beere já mu tãmu mu sã ho wãayi ká wa là a Yeesu mu pãanía wi le búee na bio sã le Dónbeení yi wán.[†]

¹⁹ Lé bún te bio le Dónbeení jì-cúa fεerowà bióní láayi wíokaa wiráa wa cón, à mi cén wé pa há bio sese. Mu bon, há jì-cúa mu ka lòn flntání na dó hen na mu yuumu wi yi, á pan ò o Yeesu na ka lòn tá-fla mànàayire à zéení mítén mi sía yi.

²⁰ Mi yáá ko mi zún le le Dónbeení jì-cúa na wi le Dónbeení bióní vüahú yi á nùpue yí dá máa zéení bio yara wéréwéré mítén.

²¹ Mu bon, le Dónbeení jì-cúa fεerowà jì-cúa na 6a fεera á yí ló 6arén mí beere yi. Lé le Dónbeení Hácírí dó há bióní mu 6a jíní yi á 6a bia le yèni yi.

2

Ba ní-kàránlowà na bio yi bon bio

¹ Bia le mí lé le Dónbeení jì-cúa fεerowà à mu yí bon á há wi o *Isirayεle nìpomu tñahú. Làa bún síi á 6a ní-kàránlowà na bio yi bon á mún ñ kεí mí tñahú. 'Ba wé è kàrán 6a nùpua làa bio yi bon á à yáaráa 6a. Hári o Nùhúso na séra 6a bè-kora díá á kánía 6a á 6a à pì ì díá. Lé bún te bio á 6a à dñdñ ñ yáa.

² Nùpua cèrεε á à tà 6a bio á wé è wé mu koomu lè mí sííwà na 6a wee wé. Lé 6arén bio yi á 6a nùpua wé è yáaráa le Dónbeení tñiá poni wòhú yèni.

³ Le wári caró làa poní bio yi á 6a ní-kàránlowà mu wé è khà mia lè há bín-sía. εε ká 6a júná síiníló bio máhá wíokaa vó díá míana, le Dónbeení á à yáa 6a máa khí.

⁴ Hári ho wãayi tonkarowà na yánkaa wó mu bè-kora á le Dónbeení yáá pá yí díá coon, ká le máhá dó 6a le lònbee lahó yi, á can 6a lè há zúakuariwà le tìbì-cúaa yi pannáa le cítíi flíló wizonle.

⁵ Hári ho háání nùpua na yí bò bio le Dónbeení bíá yi á le yí díá coon, le dúee be-beení 6ó 6a jùhú. Yia le kánía lé o ñii na 6a le Nòwee, wón na fù wee bíó lè 6a nùpua le 6a wé wé bio téréna, lé wón lè 6a nùpua nùwá hεjun á le Dónbeení kánía.

⁶ Ho *Sodóomu lè ho *Komóore lórása á le Dónbeení mún síinía júná, á há lórá mu lè mí nùpua cá búkúbúkúbúkú. Lé ká síi á le wóráa, á zéení le bíá yí máa bè bio le wee bíó yi á le mún khíi síiní júná làa bún bio.

⁷ εε ká a ñii na 6a le Loote, yia téréna, wón á le kánía. O ñii mu pãahú nùpua bè-wénia na fù yí se á véenía o yi.

⁸ Mu bon, o ní-térénnii mu yi fù wee vá làa sòobée, lé bio ó o fù wi làa ba, á wee mí bio 6a wee wé, á wee jì bio 6a wee bíó na yí se làa wizooni búenbúen.

⁹ Lé làa bún ó o Nùhúso wee kánínáa bíá can tñna a yi le lònbee yi, ká a 6èn wee 6ua bíá wee wé mu bè-kora, á pannáa le cítíi fl ñnzon á à beéráa bán lò.

¹⁰ Bíá ó o Nùhúso mànáa á à beé lò lé bíá wee zúan le Dónbeení jùhúsomu yi á 6a wee wé mí sía bio na yí se.

'Ba ní-kàránlowà mu làa mítén yi làa sòobée, 6a wee yòoní mítén, á yí máa kònbi ho wãayi bùaa na cùkú wi. 'Ba yáa wee là 6a.

¹¹ Hári ho wãayi tonkarowà na pánkáwá yáá wi po po 6arén pá yí máa bíó bín-kora léé ho wãayi bùaa mu yi o Nùhúso yahó.

¹² Ba nùpua mu ka lòn najuwá á hácíira mía, na bio sã ho wíi búeró yi. 'Ba wee là bio 6a yí zú, á 6a 6èn ñ búe 6a làa bíó 6a wee búeráa 6a najuwá bio síi.

¹³ Lé hón yéréké so ò sá 6a yi há wén-kora na 6a wee wé bio yi. Bio 6a wee wéé mí sía yi lé há ñiyi-wará na 6a wee wé, hári le wisoni yi yáa. Hen ká 6a pãanía wee dí làa mia, á mi yèni wé yáa, á há ñiyio dí mia, lé bio 6a wa mí wará mu.

¹⁴ Ho há-fénló á 6a dó mí sía yi làa sòobée. 'Ba yí máa sa bè-kora wéró tá, á bíá pánkáwá mía lé bán 6a wee khà dé mítén yi. 'Ba yíó yí máa síi làa bio huúu, á há dánkáa 6èn wi 6a wán.

¹⁵ Ba vùnun díá ho wòhú á 6a bò a ñii na 6a le Bozoore za *Balaamu wárá yi, wón na 6a yá jii lè le wári le o wé mu bè-kora, ó o mún tá fó le.

¹⁶ εε ká a wékheró mu máhá bio mà non wo yi. O sùnnpèení na yí máa bíó, á bíá làa wo lòn nùpue, á hòráa o jì-cúa fεero Balaamu mu o sáá-wará na o ló lá le mí ì wé yi.

¹⁷ Ba ní-kàránlowà mu ka lòn jun-dáa na á jumu mía yi, á mún ka lòn viðohó na wee kán lè mí pánká ká ho máa tè. Le Dónbeení á à kúee 6a le tìbì-cúaa lahó yi.

¹⁸ Há bín-hebúaa na júná mía lè há ñiyi-wará na 6a wee wé lé bún 6a wee hée khà lè 6a nùpua na cónía díá bio na lá vùnun wee wé, á bán mún bíni wé wé lè 6arén bio síi.

[†] 1:18 Mi loñ Matiye vüahú 17.1-5; Maaki vüahú 9.2-7; Luki vüahú 9.28-35

¹⁹ Ba wee bío na 6a yi le ká 6a tà á 6a à kerí miten, á 6arén mí beere ñon lé 6a wobáani 6a sía bío na wee yáa 6a níi yi. Mu bon, bío léé bío hía yú pánká núpue wán, á 6anso wé mu bío mu wobá-níi.

²⁰ Ba 6úí zú a Yeesu Krista, yía lé wa Núhúso á lé wa kánílo, lé bñn bío yi á bán wáa díá ho ðímíjǎ bío na wee vñini 6a núpua. Ee ká 6a máhǎ bínía díá miten á ho ðímíjǎ bío mu yú pánká 6a wán, á 6a bío wioka yáa à poñ bío mu fù karáa.

²¹ Mu bon, 6a yáa lá yí zúna bío le Dónbeení le 6a 6ua le miten s̄taani bío 6a zú mu à 6a yí máa bè le Dónbeení mu lándáwá na káránna láa ba yi.

²² Mu bè-zúrímíni bíoní na ká lé hía bío sá 6a yi: Bío ó o buenza lá támaa lé bñn ó o bínía vaá wee dí, ó o ñonbùeení na 6a lá seera á bínía wee zo ho fāncínló yi.

3

O Núhúso bñni buenló bío

¹ Minén na á í wa láa sòobéé, bío ká wáa lé mu cúa-ñun níi ká 1 wee túa mia. Hā vñna mu mí bío ñun yi á í wee leéka mia, á wee dé pánká há hácín-tentewá na wi mia yi.

² Mí le mí hácírí kerí le *Dónbeení ñi-cúa feerowá ñi-cúa na 6a fèra mà wán. Mí mún bñni leéka a Yeesu tonkarowá bío na 6a káránna láa mia bío, bñn na lé wa Núhúso le wa kánílo bío na ó o bò henía.

³ Bío mí ko mí zúrí ho yahó lé bío ká: Ho páahǔ vaa véení ká 6a núpua 6úí á à hñí wé è wé bío 6a sía vá yi na yí se. Ba wé è yáa mí ñini yi á à na mia,

⁴ á wé è bío bío ká: «Bíó ó o Yeesu wáa dó mí ñii le mí í buen, ó o wen? Wán 6úaaawa húmú ñii wán, á mu bío búenbúen pá ðín láa bío mu lá karáa hārí ho ðímíjǎ ñúhǔ 6úeení.»

⁵ Ba wé è bío bñn lé bío 6a wee wé le cānií à kerí lé 6a yí zú bío wó khíina, le le Dónbeení yánkaa léra ho wáayi le ho tá, ká mu ñumu fù wi há lùa búenbúen yi, á le bíá á ho tá ló mu ñumu yi.

⁶ Lé mu ñumu á le Dónbeení mún pá bínía véenia le ho ðímíjǎ bío mu na le fù léra.

⁷ Láa bñn síi, á le Dónbeení mún bíá le ho wáayi le ho tá na ho zuia à kerí bñn á pa bío le khíi cíti 6a núpua yi, á à síini bíá pá le Dónbeení ñúná. Mu zoñ ká ho wáayi le ho tá á à cí búkúbúkúbúkú.

⁸ Minén na á í wa láa sòobéé, bío dà-kéní na mí yáa yí ko á mí ñonsá yi lé bío ká: O Núhúso cñn á le wizonle dà-kéní ka lòn lúlúio khíá-pírú, á há lúlúio khíá-pírú ka lòn wizonle dà-kéní.

⁹ Ba núpua 6úí wee leéka le o Núhúso wee míá á à wéráa bío ó o dó mí ñii le mí í wé. Ee ká 6úeé. O há mí síi mí bío yi, á yí wi á hārí ñi-kéní vǐ, ká mí búenbúen yèrémá mí yilera le mí wárá.

¹⁰ Ee ká a Núhúso bñni buenló wizonle dén pá khíi cí 6a núpua wán lá a kñnlo bío síi. Mu zoñ ká ho wáayi bíowa á à yáa, ho ñuùvǐló sá á à ñi pñpñn. Ho tá láa bío wi ho yi búenbúen á à vǐ.

¹¹ Bío á bñn bíowa so búenbúen khíi wé, á mí cén zúrí bío mí í 6ua le miten. Mí 6ua miten láa bío sí le Dónbeení yi, á ca tñn le yi.

¹² Mí lòoní le wizonle na le Dónbeení ñi wé ó o *Krista á à bñni ñi buen yi, á 6ua miten sese bèra a na à le wizonle mu dá fúafúu. Mu zoñ le Dónbeení á à búte ho wáayi ñúhǔ le ho dñhǔ. Á mu bíowa na wi ho yi búenbúen á à ñuu.

¹³ Le Dónbeení dó mí ñii le mí í wé ho tá le ho wáayi bè-fla, á bío téréna wé è wé yi. Bñn lé bío wa wee lòoní.

Mí ko mí zúrí miten buaró

¹⁴ Awa, minén na á í wa láa sòobéé, á bío mí wee lòoní le wizonle mu, á mí bánbá térénn miten, á wékhe bío yí mí leé mia, á mí kerí ho héerá yi.

¹⁵ Mí zúrí le bío ó o Núhúso ñáná mí yi ò o máa buen ñúhǔ léé bèra a na à 6a núpua fen, láa bío á wán za Poole na wa wa láa sòobéé túararáa mu ñon mia. O túara mu á héhaa le mu bè-zúrímíni na le Dónbeení ñon wo yi.

¹⁶ Lé bñn ó o Poole wee túa mí vñna búenbúen yi ká a wee bío mu bío. Hā bíoní 6úí wi há vñna mu yi á ñiló do. Lé bñn te bío 6a núpua 6úí na yí zú mu bío yara, na s̄ladéro le Dónbeení yi yí fárá yí tñna, á wee yèrémá há bíoní mu kúará. Ba wee yèrémá há kúará láa bío 6a wee yèrémánáa le Dónbeení bíoní vúahǔ bíoní 6úí bán kúará. Lé ká síi 6a wee wé á yáaraa miten.

¹⁷ Ee ká minén na á í wa láa sòobéé, í ña mí zeñ wán vó. Mí yí díá le bíá yí téréna à vñini mia, mí fárá tñn mí s̄ladéro le Dónbeení yi.

¹⁸ Mí wa wé á wa wioka kerí wa Núhúso Yeesu *Krista na lé wa kánílo s̄amu yi, á wa zúríló láa wo á wioka wé dé wán. Le ho cùkú á bío sí a yi há laa na ká wán le há lúlúio na ñii mia yi. *Amiina!

Ho nin-yani vūahū na ó o Zán túara

Vūahū túaró jūhū

O Zán, yia lé o Yeesu ni-keninia ni-kéní, lé wón túara ho vūahū na kà. O túara ho à jínáa 6a kèrètíewa zeñ wán 6a ni-khàwa bío yi. O bíá mí vūahū mu yi le o Yeesu lé le Dónbeení Za bío bon á 6ueé wó a núpue binbirí. O mún zéenia le 6a kèrètíewa lé le Dónbeení zàwa, á 6a ko 6a wé 6ua mítén làa bíá wi mu khoomu yi bío, à mún warí mín. Lé bío le Dónbeení lé le waminí 6ánsó, á mún ka wéréwéré lòn khoomu.

Le Dónbeení bioní wee na le mukání binbirí

¹ Bío á í wee túa á à na mia lé bío bío ciran yia lé le Bioní na wee na le mukání binbirí. Mu jūhū 6úeení ká bío 6úí ðñ yi léra ká arén wi féeé. Ká bío ká wán wa jà a tãmu, á mɔn wo, á fá wa yílo wo yi, á 6uan wo yi.

² Yia wee na le mukání binbirí á zéenia mítén làa wɛn. Wa mɔn wo á wee mí ho túiá o jii. Wa wee bue le orén na wee na le mukání binbirí á wi féeé. O páania wi là a Maá Dónbeení. Ká há làa na ká wán á le Dónbeení wó á wa mɔn wo.

³ Mu bon. Bío wa mɔn làa bío wa jà lé bún wa wee bue bío á mún ñ na mia, bèra a na à mínén làa wén mún páaní. Warén páania là a Maá Dónbeení lè mí Za Yeesu *Krista.

⁴ I wee túa mu á à na mia bèra a na à wa sí-wɛɛ jii à sí bío wa páania bío yi.

Mi 6ua miten làa bíá wi mu khoomu yi bío síi

⁵ Dño ká lé le bioní na wa jà o Yeesu *Krista cón, ðio wa à bue á a na mia: Le Dónbeení ka wéréwéré lòn khoomu. Hári bío 6úí yúii lòn tibirí á mia le yi.

⁶ Ká wa le wa páania làa de à wa pá wee 6ua waten làa bíá wi le tibirí yi bío síi, se wa lé 6a sabín-fúaalowa, á yí máa bè le Dónbeení túiá yi.

⁷ Éé ká wa wee 6ua waten làa bíá wi mu khoomu yi bío, làa bío le Dónbeení mí bæere karáa wéréwéré lòn khoomu, se wa wáa páania, á le Dónbeení Za Yeesu cáni á wé è ceé wɛn wa bè-kora 6úen6úen yi.

⁸ Ká wa le wa yí máa wé bè-kora, se wa wee vliní waten, á yí tà le Dónbeení túiá poni bío.

⁹ Éé ká wa wee tà bío wéréwéré le wa wó khon, á le Dónbeení na téréna á yí máa yèrémá mí jii, dén á à sɛn wa bè-kora á à ðía, á à ceé wɛn bío wa wó khon yi 6úen6úen.

¹⁰ Ká wa le wa yínɔrí bè-kora wérowà, se wa wee lá le Dónbeení lòn sabín-fúaaloo, se wa yí tà bío le bíá yi.

2

Wa séenilo lé o Yeesu Krista

¹ I zàwa, í túara bío ká, bèra a na à mí yí wé mu bè-kora. Ká a 6úí pá khií vǎ vǎ wó bè-kohó, á wa séenilo wi o Maá Dónbeení nísání. Wón lé o Yeesu Krista, wón na téréna.

² Mu bon, o Yeesu *Krista wó wa bè-kora sɛndiaró muini yia. O yí wó mu warén wa ðòn bío yi. O mún wó mu ho ðímjínáa 6úen6úen bè-kora bío yi.

³ Hen ká wa wee bè bío le Dónbeení bò henía yi, se wa wáa zū le wa zū le Dónbeení binbirí.

⁴ Ká a 6úí le mí zū le, ò o yí máa bè bío á le bò henía yi, se wón léé sabín-fúaaloo á yí tà le Dónbeení túiá poni bío.

⁵ Ká yia máhá wee bè le bioní yi, wón wee zéeni le mí wa le Dónbeení bío bon. Lé ká síi á wa à zúñnáa le wa páania làa de.

⁶ Yia le mínén lè le Dónbeení páania, á 6ánsó 6èn mún ko ò o 6ua mítén làa bío ó o Yeesu 6uannáa mítén bío síi.

Mu bè-flnle na le Dónbeení bò henía

⁷ Minén na á í wa làa sòobéé, bío ká yínɔrí bè-flnle na le Dónbeení bò henía á í wee túa á à na mia, 6úeé. Mu léé bè-kínle na mí jà páahū na 6a 6ueé buera le Dónbeení bín-tente nɔn mia yi. Bún bè-kínle so lé le bioní na mí jà mu páahū.

⁸ Éé ká mu mún léé bè-flnle á í wee túa á à na mia. Mu bè-flnle mu bío bon binbirí. Mu wee mí a Yeesu *Krista lè mínén mí bæere yi. Lé bío á bío yúii lòn tibirí 6úakáa wee vǎ, á le Dónbeení túiá poni na ka lòn khoomu á 6a núpua ðɛnia wee mí.

⁹ Yia le mí wi bún khoomu so yi ò o jina mín za táá mín hínló kèrètíe, se 6ánsó pá wi le tibirí yi.

¹⁰ Yia wa mín zàwa lè mín hínni kèrètɛwa, wón wi mu khoomu yi. Wón òanso á bío na dà wee v́íní míá yi.

¹¹ Ká yia jina mín za tàá mín hínló kèrètɛ, wón wi le t́íbírí yi. O wee varáka le yi, ó o yí zú hen na ó o wee va. Lé bío le t́íbírí wó a là a muíi.

¹² I zàwa, í túara míá lé bío mi bè-kora séra díá o Yeesu Krista pànká yi.

¹³ Minén nì-kía, í túara míá lé bío á yia wi b́ín ká bío búí òn yí léra á mí zú.

Minén yàrówá, í túara míá lé bío ó o Satáni fúuhú á mí fá.

¹⁴ I zàwa, í túara míá lé bío ó o Maá Dónbeení á mí zú.

Minén nì-kía, í túara míá lé bío á yia wi b́ín ká mu bío búí òn yí léra á mí zú.

Minén yàrówá, í túara míá lé bío mi sladéro o Yeesu yi pànká wi, á pan le Dónbeení b́ioní bío, ó o *Satáni fúuhú á mí fá.

¹⁵ Awa, lé mi búenb́úen á í wee bío bío ká á à na yi: Mí yí waí mu bíowa na bío sá ho òḿíná yi. Ká a búí wa ho òḿíná bío, se òanso yí wa a Maá.

¹⁶ Lé bío le síi na wé vá mu bío na yí se yi, làa bío há yí wé lé òn yíró poni, lè ho náfòró yíró na wee wé ò o núpue yòoní míten, b́ún búenb́úen yí ló a Maá yi, mu bío sá ho òḿíná yi.

¹⁷ A hón òḿíná so lè ho bíowa na yí se na óa núpua sía wee vá yi á òn wee khíí. Ká yia wee wé bío le Dónbeení síi vá yi, wón á à kɛ́n b́ín f́éé.

O Krista zúkúsa á wi

¹⁸ I zàwa, hen làa òn ká hón òḿíná so á à vé. Mí j́ná le o *Krista zúkúso á à zéeni míten. É ká há làa na ká wán yáá, ó o Krista zúkúsa á wi. Lé b́ún òn á wa zúnáa le hen làa òn ká hón òḿíná so á à vé.

¹⁹ O Krista zúkúsa mu lá wi wa f́ahú ká óa òn ĺn lá yí tà a bío, lé b́ún òn óa lóráa wa f́ahú. Mu bon, ká óa òn ĺn lá tà a bío, se óa yí ló wa f́ahú á yí wá. É ká bío óa ló wa f́ahú wá, b́ún wee zéeni le óa òn ĺn lá yí tà a Krista bío.

²⁰ É ká minén bán ó o Yeesu Krista wó á mí yú le Dónbeení Hácírí, á mí búenb́úen mún zú ho t́úíá poni bío.

²¹ I wee túa míá yínó bío mí yí zú ho t́úíá poni, búéé. Ho t́úíá poni á mí zú, á zú le ho t́úíá poni á sabéré míá yi.

²² Awa, á yia wáa lé o sabín-f́útaalo lé o yén? Mu so yínó yia le o Yeesu yínó *Yia le Dónbeení òn léra le? Mu bon, yia wee bío b́ún wón lé yia lé o Krista zúkúso. Wón ṕá a Maá Dónbeení lè mí Za Yeesu bío.

²³ Núpue lée núpue na ṕá le Dónbeení Za Yeesu bío, se òanso yí páanía là a Maá Dónbeení. Núpue lée núpue na tà le Dónbeení Za Yeesu bío, se òanso páanía là a Maá Dónbeení.

²⁴ Lé b́ún òn á bío mí j́ná páahú na óa búéé buera le Dónbeení b́ín-tente òn míá yi á mí pan bío lè mí sòobéé. Ká mí pan bío mí j́ná bío páahú na óa búéé buera le Dónbeení b́ín-tente òn míá yi, á minén mún ò páaní lè le Dónbeení Za Yeesu là a Maá Dónbeení.

²⁵ Ká wa páanía ká síí, á wa á yí le mukáni binbirí na máa vé, òn ó o Yeesu dó mí j́nii le mí ò na wén.

²⁶ Bío òn á í túararáa b́ún bíowa so òn míá, lé óa núpua na wí óa wé khá míá v́íní bío yi.

²⁷ É ká minén bán ó o Yeesu wó á mí yú le Dónbeení Hácírí á le wí làa míá. A mí màkóo yáá wáa b́íná míá nì-kàránlo veere yi. Mu bon, le Dónbeení Hácírí wé è kàrán míá lè mu búenb́úen. Bío le Hácírí mu wé è kàrán làa míá lé ho t́úíá poni, le yí máa f́i sabéré. A mí cén páaní là a Yeesu Krista làa bío le Hácírí mu kàránnaa mu làa míá.

Yia páanía là a Yeesu yí ko ò o wé bè-kora

²⁸ Awa, í zàwa, mí cén páaní là a Yeesu Krista bèra a na ká a khíi lua, á wa sí a yahó ká wa yiwa yí máa ò, á nýio yí dí wén.

²⁹ Mí zú le o Yeesu *Krista á téréna. B́ún bío yi á mí mún zún le núpue lée núpue na wee wé bío téréna le Dónbeení yahó, se wón òanso mún lé le Dónbeení Za.

3

¹ Eee! Mí lorí bío ó o Maá Dónbeení waráa wén! O Maá Dónbeení wa wén làa sòobéé, ó o wee ve wén le mí zàwa, á wa òn lé le zàwa bío bon. É ká ho òḿínáa bán yí zú le wa lé le Dónbeení zàwa lé bío á óa yí zú le.

² Awa, minén na á í wa làa sòobéé, wa wáa lé le Dónbeení zàwa wó. Ká bío wa khíi kɛ́rnáa b́ún á le Dónbeení òn yí zéeni làa wén. Bío á wa zú lé bío ká: Hen ká a Yeesu *Krista khíi lua, á wa á mí a làa bío ó o karáa, á warén mún ò yèrémá à kɛ́n là a bío.

³ B́ía búenb́úen na dó mí sía wee lóoní b́ún ko óa wé céé míten làa bío ó orén mí bèere wee ceráa bío síi.

⁴ Nùpue lée nùpue na wee wé mu bè-kora, se òanso pá le Dónbeení lándá. Mu bè-kora wéro lé le Dónbeení lándá píló.

⁵ A mi jón zū le o Yeesu Krista òuara à sán òa nùpua bè-kora díá. A mi mún zū le o yí máa wé bè-kohó hùúu.

⁶ Lé bñn òn à yía páanía làa wo á mún yí ko ò o wé bè-kora. A yía wee wé mu bè-kora wón yí mòn wo á mún yí zū a.

⁷ I zàwa, mi yí díá miten le nùpue khà vīnī. O nùpue na wee wé mu bío na téréna le Dónbeení yahó, wón téréna làa bío o Yeesu Krista térénnanáa.

⁸ Ká yía wee wé mu bè-kora, wón bío sá a *Satāni yi. Lé bío ó o Satāni wee wé mu bè-kora hārī ho ðīmīná jūhū òúenī. Lé bñn òn le Dónbeení Za Yeesu Krista òuara bèra a na ò o òuee yáa o Satāni bè-wénia.

⁹ Yía wó le Dónbeení za wón òanso yí ko ò o wé bè-kora. Mu bon, le mukāni binbirī na wee lé le Dónbeení cñn á wi òanso yi. O yí dà máa wé è wé bè-kora, lé bío ó o lé le Dónbeení za.

¹⁰ Lé ká sīi á le Dónbeení zàwa lè le Satāni zàwa wee hueekarāa mín yi: Yía yí máa wé bío téréna le Dónbeení yahó á yí wa mín za tàá mín hñnló kèrètē, wón bío yí sá le Dónbeení yi.

Bío bía òa kèrètēwa mīn yi waminī dānī yi

¹¹ Dño ká lé le bionī na mi jā páahū na òa òueé buera le Dónbeení bñn-tente òn mia yi: Mī wa wān mīn.

¹² Minén tñahū ò o òúí yí bè bío ó o *Kajēē wó òan sīi yi, wón bío sá a Satāni yi, á òn ó o òórāa mín fēē. A lée webio òn ó o òórāa wo? Lé bío ó orén lé o nī-sūmūi à òan fēē wó bío téréna le Dónbeení yahó.

¹³ Wān zàwa lè wān hñni, lé bñn òn ká ho ðīmīnása jina mia, à mi yí le mu wé mia coon.

¹⁴ Warén zū le wa bío wāa yí sá mu hūmú yi, le wa yí le mukāni binbirī. Wa zū mu lé bío wa wa wān zàwa lè wān hñni kèrètēwa. Yía yí wa mín za tàá mín hñnló, wón bío sá mu hūmú yi.

¹⁵ Mu bon. Yía jina mín za tàá mín hñnló kèrètē wón ka lòn nī-òúe. A mi zū le o nī-òúe nī-kénī ká á máa yí le mukāni binbirī na máa vé.

¹⁶ Bío ká lé bío wa zūnáa le waminī: O Yeesu *Krista wa wen, á dó mí mukāni òn wa bío yi. Lé làa bñn sīi á warén mún ko wa dérāa wa mukāni na wān zàwa lè wān hñni kèrètēwa bío yi.

¹⁷ Hen ká a òúí á bío wi cñn sīi, à òan za tàá òan hñnló kèrètē òúí òen khon, ó o yí zūna a makārī, á yí séenia wo, se bño le Dónbeení le o warī lè òa nùpua ó o so wa làa ba le?

¹⁸ I zàwa, mi yí lè wa wān mín lè hā bionī na wa wee bío na mín yi mí òn. Mī lè wa waminī á wé mī wa wárā yi. Bñn lé bío á à zéeni le wa wa mín binbirī.

¹⁹ Lé ká sīi wa à zūrnāa le wa bío sá ho tūiá poni yi. A wa sía á à kēñ ho hēerā yi le Dónbeení yahó.

²⁰ Hārī ká wa sía le wa wó khon kaka, á le Dónbeení dén pá dà po wa sía. Le zū mu bío òúenòúen.

²¹ Minén na á i wa làa sòobēē, hen ká wa sía yí le wa wó khon, se wa ponī séra kúaarā le Dónbeení yahó.

²² Bñn ká wa flora bío lée bío le cñn á le è na mu òúenòúen wen, lé bío wa bò le bionī yi, á wee wé bío sī le yi.

²³ Bío ká lé bío á le bò henia: Le wa dé wa sía mí Za Yeesu *Krista yi, à mún warī mín làa bío ó orén mí bēere bòráa mu henia.

²⁴ Yía bò le Dónbeení bionī yi wón páanía làa de, á le mún páanía lè òanso. Le Dónbeení òn mí Hácírī wen. Lé bñn òn á wa zūnáa le le páanía làa wen.

4

Yía le Dónbeení Hácírī wi yi á wee zūñ kaka

¹ Minén na á i wa làa sòobēē, mi pa miten bño. Bía òúenòúen na le le Dónbeení Hácírī wi làa mí á mi wé yí ðeenī dé mī sía yi. O òúí le mí wee bío lè le Dónbeení Hácírī pánká, à mi cñii òanso bionī à khénnáa o kúarā lorī le mu so bon le. Lé bío á bía le mí lé le Dónbeení jñ-cúa fēerowā à mu yí bon á wi ho ðīmīná lùà òúenòúen yi.

² Mī dà a zūñ bía le le Dónbeení Hácírī wi làa mí làa bío ká: Yía bía wéréwéré le o Yeesu *Krista òueé wó a nùpue bío bon, se wón le Dónbeení Hácírī wirāa.

³ Ká yía yí tà le mí i bío wéréwéré le o Yeesu Krista òueé wó a nùpue, se Dónbeení Hácírī mīa làa wón òanso. Lé o Krista zúkúso hácírī wi làa wo, ðño òuenló bío á mi jā. Awa, á lé dén hácírī so wāa wi ho ðīmīná yi há làa na ká wān.

⁴ Εε κά minén na lé 1 zàwa, minén bïo sà le Dónbeení yi á bán na le mí lé le *Dónbeení jì-cúa fεεrowà à mu yí bon á mì dàrina á fáara fúna. Mi dàrina 6a lé bïo á le Hácírí na wi lè minén pànká wi po ðïo wi ho ðmíjná yi.

⁵ Ba jì-cúa fεεrowà mu bïo sà ho ðmíjná yi, lé bñn nòn 6a wee bïoráa ho ðmíjnása bióni, á bán mún wee jí 6a cñn.

⁶ Ká warén 6èn bïo sà le Dónbeení yi, á bïa zù le wee jí wa cñn. Ká yía bïo yí sà le Dónbeení yi wón yí máa jí wa cñn. Lé làa bñn á wa dà a hueekaráa yía le Dónbeení Hácírí na lé ho tñiá poni wi yí á à lèn mún yi làa yía ó o Satáni na lé o sabín-fútaalo hácírí wi yi.

Le waminí ló le Dónbeení yi

⁷ Minén na á ĩ wa làa sòobéε, mi le wa warí mún, lé bïo le waminí ló le Dónbeení yi. Ká mi wa mún se mu wee zéeni le mi lé le Dónbeení zàwa, á zù le Dónbeení.

⁸ Bïa yí wa mún, bán yí zù le Dónbeení, lé bïo le Dónbeení lé le waminí 6ànso.

⁹ Bïo ká lé bïo le Dónbeení zéenia le mí wa làa wen: Le tonkaa mí Za kéní ó o 6uara ho ðmíjná yi, à wa dàr yí le mukáni binbirí o pànká yi.

¹⁰ Bïo ká lé bïo wee na à wa zúrínáa le waminí bïo: Mu yínorí bïo warén wa lè le Dónbeení. Ká lé bïo lerén wa làa wen, á tonkaa mí Za ó o 6ueé wó wa bè-kora séndiaró muini yía.

¹¹ Minén na ĩ wa làa sòobéε, á bïo á le Dónbeení wara wen lè mí sòobéε kà sñi, á warén mún ko à wa warí mún.

¹² Nùpue na ðñn mòn le Dónbeení wón mía. Εε ká wa wa mún, á le è kerí làa wen, á bïo le Dónbeení wa lè 6a nùpua á à mi wéréwéré wa fñahù.

¹³ Bïo nòn wa zù le warén páania làa de á lerén mún páania làa wen, lé bïo le nòn mí Hácírí wen.

¹⁴ O Maá Dónbeení tonkaa mí Za ó o 6uee káni ho ðmíjnása. Warén mòn mu á lé mu seérása.

¹⁵ Nùpue na bïa wéréwéré le o Yeesu lé le Dónbeení Za, wón 6ànso le Dónbeení páanianáa, ó o mún páania lè le Dónbeení.

¹⁶ Warén bán zù bïo le Dónbeení wa làa wen, á mún dó wa sía mu yi. Le Dónbeení lé le waminí 6ànso. O nùpue na wa le Dónbeení á wa 6a nùpua, wón páania lè le Dónbeení, á le Dónbeení mún páania làa wo.

¹⁷ Bïo nòn wa poní á à sénnáa le cítíi fñ nñzonò lé bïo wa zù le bïo le Dónbeení wa làa wen á wee mi wéréwéré wa fñahù. Wa poní á à sèn le Dónbeení yahó lé bïo wa páania làa de ho ðmíjná yi làa bïo ó o Yeesu *Krista páanianáa làa de ho yi.

¹⁸ Yia zù le le Dónbeení wa mí, wón á zánii mía yi. Mu bon, yia zù le le Dónbeení wa mí binbirí, wón á zánii yí dà máa kerí yi huúu. O nùpue na zána lé yia wee leéka le le Dónbeení á à sñini mí jñhù. Lé bñn nòn á yia le zánii wi yí yí máa mi bïo le Dónbeení wa làa wo wéréwéré.

¹⁹ Warén wa mún lé bïo le Dónbeení nin-yání wara wen.

²⁰ O búí lá le minén wa le Dónbeení ó o jina mún za táa mín hñnló kèrètñε, se 6ànso lé o sabín-fútaalo. Mu bon, 6àn za táa 6àn hñnló na ó o wee mi ó o yí wa, ó o 6èn ñ wé kaka á warínáa le Dónbeení, ðïo ó o yí máa mi?

²¹ Le Dónbeení mún bò mu henía le yia wa minén Dónbeení, á 6ànso mún ko ó o warí mún za táa mín hñnló kèrètñε.

5

Le Dónbeení zàwa yú le sée ho ðmíjná wán

¹ Nùpue léee nùpue na tà le o Yeesu lé *Yia le Dónbeení mòn léra bïo bon, se wón 6ànso á le Dónbeení wó lè mí za. A nùpue léee nùpue na wa yía lé o maá, ó o mún ñ warí o maá mu zàwa.

² Ká warén wa bæere wa le Dónbeení á wee bè bïo le bò henía yi, lé bñn wa à zúrínáa le wa wa le Dónbeení zàwa.

³ Mu bon, ká wa wa le Dónbeení, á wa wé è bè bïo le bò henía yi. A bïo le Dónbeení bò henía á máa wé sèrò na jñ wen,

⁴ Lé bïo á bïa lé le Dónbeení zàwa 6úen6úen á yú le sée ho ðmíjná wán. A bïo nòn wa yúráa le sée ho ðmíjná wán lé wa síadéro o Yeesu yi bïo yi.

⁵ Yia yú le sée ho ðmíjná wán léee wée? Mu lé yia tà le o Yeesu *Krista lé le Dónbeení Za bïo bon.

Ho tñiá na mà o Yeesu Krista dàni yi

⁶ O Yeesu *Krista mu lé yia 6ueé káa ho *bátéèmu jumu yi, á kúaará mí cáni húrunnáa. O yí káa ho bátéèmu jumu yi mí dòn, o káa ho bátéèmu jumu yi ó o mún kúaará mí cáni

húrunnáa. A yia wee mǐ mu tǔiá lé le Dónbeenǐ Hácírí, lé bǐo le Hácírí mu lé ho tǔiá poni ǎnsó.

⁷ Bǐo wee zéeni le mu bon léé bǐowa bǐo tǐn:

⁸ Le Dónbeenǐ Hácírí, lè mu ɲumu, lè le cǎni. A mu mǐ bǐo tǐn wee zéeni mu bǐo dà-kéni mu.

⁹ Hen ká wa wee tà ho tǔiá na ǎa nǔpua wee mǐ yi, á le Dónbeenǐ tǔiá na le wee mǐ po ǎa nǔpua tǔiá, hón wa mún ko wa tà yi. Ho tǔiá na le wee mǐ lé hǐa bǐo ciran le Za.

¹⁰ Yia tà le o Yeesu lé le Dónbeenǐ Za, wón láa ho tǔiá mu yi. Yia yí tà ho tǔiá mu bǐo, wón wee wé le Dónbeenǐ láa sabín-fǔaalo. Lé bǐo ó o yí tà le ho tǔiá na le Dónbeenǐ wee mǐ mǐ Za dǎni yi á bon.

¹¹ Ho tǔiá mu lé hǐa kà: Le Dónbeenǐ nǎn le mukǎni binbirǐ na máa vé wɛn. Lé le Za á le dǐn wǎn á nǎnnáa le.

¹² Yia páania lè le Dónbeenǐ Za, se wón yú le mukǎni binbirǐ na máa vé. Yia yí páania lè le Dónbeenǐ Za, se wón yí yú dén mukǎni so.

Le mukǎni binbirǐ na máa vé bǐo

¹³ Bǐo kà ǎúenǎúen á í túara nǎn minén na tà le Dónbeenǐ Za Yeesu yèni pǎnká bǐo, bèra na à mǐ zǔn le mǐ yú le mukǎni binbirǐ na máa vé.

¹⁴ Bǐo nǎn wa poni séraráa le Dónbeenǐ yahó lé bǐo kà: Hen ká wa flora le Dónbeenǐ yi bǐo ǎúí dǎni yi ká mu lé le sǐi bǐo, à le ɲí wa cǎn.

¹⁵ A bǐo wa zǔ le le wee ɲí wa cǎn, á wa mún zǔ le bǐo wa flora bǐo yi á le wó wó.

¹⁶ Hen ká a ǎúí mǎn mún za táa mún hǐnló kèrètɛ ǎúí ò o wee wé mu bè-kohó na yí máa wé ò o hí mu húmú binbirǐ, á ǎnsó ko ò o flo le Dónbeenǐ yi na a yi, á le è na le mukǎni binbirǐ wo yi. Le bióni mu bǐo ciran bǐa wee wé mu bè-kohó na yí máa wé à ǎa hí mu húmú binbirǐ. Ɛɛ ká mu bè-kohó ǎúí wee wé ò o nǔpue hí mu húmú binbirǐ. Yínǎn bǔn á í le mǐ flo bǐo yi.

¹⁷ Wékheró léé wékheró ǎúenǎúen léé bè-kohó bǔn bon. Ɛɛ ká bè-kora ǎúenǎúen máhǎ yí máa wé ò o nǔpue hí mu húmú binbirǐ.

¹⁸ Wa zǔ le yia wó le Dónbeenǐ za á máa wé è wé mu bè-kora, lé bǐo le Dónbeenǐ Za Yeesu wee kǎni a mu wéró yi. O o *Satáni mún yí dà máa wé o láa dɛɛ woon.

¹⁹ Warén bán zǔ le wa bǐo sǎ le Dónbeenǐ yi. Ká ho dǐmǐǎsa na yí zǔ le Dónbeenǐ bán ǎúenǎúen ó o Satáni pǎnká wi wǎn.

²⁰ Wa mún zǔ le le Dónbeenǐ Za Yeesu lé yia ǎueé wó á wa zǔnǎa le Dónbeenǐ binbirǐ. A wa páania lè le Dónbeenǐ binbirǐ wa páaniló lè le Za Yeesu *Krista bǐo yi. Lerén lé le Dónbeenǐ binbirǐ, á lerén mǐ dòn lé dǐo mún wee na le mukǎni binbirǐ na máa vé.

²¹ I zǎwa, mǐ pa miten bǐo à mǐ yí ǎuaani há doflina na yínǎn le Dónbeenǐ binbirǐ.

Ho ɲun nɪi vūahɔ na ó o Zān túara

Vūahɔ tɔaró ɲɪhɔ

O Zān, yɪa lé o Yeesu nɪ-kenɪnia nɪ-kenɪ, lé wón túara ho vūahɔ na kà. Ho vūahɔ mu yɪ, ó o von mɪten làa nɪ-kɪnle. O túara ho nɔn 6a kèrètɛwa kuure 6úí yɪ.

Ba kèrètɛwa kuure mu ó o wee ve làa háa lè mí zàwa. O wíokaa bía 6a nɪ-khàwa lè le waminí bío, á mún bía le 6a sòobá mɪten á wé bè le Dónbeení tɔúá poni yɪ.

Vūahɔ nɪn-yání bioní

¹⁻² Inén na lé o nɪ-kɪnle, lé mi wee túa ho vūahɔ na kà. I wee túa ho á à na a háa na le Dónbeení lera yɪ, orén lè mí zàwa. I wa mi 6úen6úen làa sòobé, lé bío le Dónbeení tɔúá poni na le zéenia làa wɛn á wa tà yɪ á ho wi wa yɪwa yɪ fɛɛɛ. Mu yɪnɔf Inén 1 dòn wa mia. Bía 6úen6úen na tà ho tɔúá mu bío á mún wa mia.

³ Le o Maá Dónbeení lè mí Za Yeesu *Krista à wé mu sãamu lè le hii làa wɛn, à 6a na ho héerá warén na tà ho tɔúá poni bío á wa mún yɪ.

Mi wa warí mɪn à pl ho kàránlò na yɪ bon bío

⁴ Ú zàwa 6úí á ɪ ɲá bío le 6a tà bò le Dónbeení tɔúá poni yɪ làa bío ó o Maá Dónbeení henánáa mu nɔn wɛn, á ɪ sɪi 6ɛntɪn wan mu bío yɪ làa sòobé.

⁵ Háa mu, há laà na kà wán, á bío á ɪ hení ì na fon lé bío kà: Mi wa warí mɪn. Le bioní mu yɪnɔf bɪn-finle na bò henía á ɪ túara nɔn mia, 6úeé. Le bío mà nɔn wɛn ho pàahɔ na wa 6úakáa á ɲá le Dónbeení bioní yɪ.

⁶ Hen ká wa wee bè bío le Dónbeení bò henía yɪ, lé bɪn á à zéení le wa wa le Dónbeení. Bío le Dónbeení bò henía pàahɔ na wa 6úakáa ɲá le Dónbeení bioní yɪ lé bío kà: Mi warí mɪn.

⁷ I wee bío kà sɪi lé bío 6a nɪ-khàwa wáa bera fò há lùà 6úen6úen. Ba wee bío le bío ó o Yeesu *Krista 6úeé wó a nùpue á yɪ bon. Ba lé 6a nɪ-khàwa, 6a lé o Krista zúkúsa.

⁸ A mi cén pa mɪten bío, à bío mi wó 6úen6úen le Dónbeení bío yɪ á mi yɪ tɛ yɪ, ká mi yɪ mu cɪnú à ho ɲii sí.

⁹ Yɪa yɪ máa tà bè ho kàránlò na bío ciran o Krista yɪ, ká a báará díá ho, se wón yɪ zú le Dónbeení. Ká yɪa wee tà bè ho yɪ, wón páanía là a Maá Dónbeení lè mí Za.

¹⁰ Ká nùpue 6úí na yɪ máa tà bè ho kàránlò na bío ciran o Krista yɪ wé 6uara mi cɪn, á wi ò o kàrán mia, à mi yɪ tà le o làa mi wán. Mi yɪ hén mi yara sí 6ánsò.

¹¹ Yɪa héra mí yahó sá a nùpue mu sɪi, se 6ánsò làa wo lééra há wén-kora na ó o wee wé yɪ.

Vūahɔ mónɛn bioní

¹² Bío cɛrɛɛ á ɪ wi à ɪ bío làa mia, ká 1 mähá yɪ wi à ɪ túa mu vūahɔ yɪ. I wi à ɪ 6uen mi cɪn ɪten á wa 6úeé páaní ì tà há láakáwá. Ká bɪn wó, á wa sí-wɛɛ ɲii mähá à sí.

¹³ Mɪn hɪnlò na le Dónbeení mún lera, wón lè mí zàwa wee tɛɛnɪ mia.

Ho tin nii vūahū na ó o Zan túara

Vūahū túaró jūhū

O Zan, yia lé o Yeesu ni-keninia ni-kéni, lé wón túara ho vūahū na kà. Ho vūahū mu yi, ó o von míten làa ni-kinle. O túara ho non 6a kèrètɛwa kuure ya-dí búí na 6a le Kayuusi yi. O wiokaa o Kayuusi là a Demetiriyuusi yènnáa bío 6a wó bío yi.

Ká a Dioterɛfu wára h́n ó o yí wa, ó o le 6a kèrètɛwa yi bè há yi.

Le tɛnli

¹ Kayuusi, mu lé ínén na lé o ni-kinle á wee túa ho vūahū na kà á a na foñ. I wa fo làa sòobéɛ.

² Unén na á i wa làa sòobéɛ, i wee fan à ù bío búenbúen wé se. Bío á únén lè le Dónbeení guannáa mín sese, lé bún bàn síi à ù sánia lò mún wé hereráa.

³ Wán zàwa kèrètɛwa 6ueé bíá non mii le le Dónbeení túiá poni bío á fo henía, á fo mún wee bè ho yi. Bío á i ná mu, á i síi wan làa sòobéɛ.

⁴ Bío á i síi á à b́nii i wa yi á à porí bío á i ná à 6a le Dónbeení túiá yi, bún mía.

O Kayuusi bò le Dónbeení yi sese

⁵ Unén na á i wa làa sòobéɛ, wán zàwa kèrètɛwa á fo wee 6ua sese, h́rì bíá lé 6a ni-hání á fo pá wee 6ua sese. Bún lé bío wee zéeni le fo 6èntín bò le Dónbeení yi.

⁶ Bío fo wa làa ba á 6a mà túiá non 6a kèrètɛwa kuure yi. Ká bán nùpua so síi fo wee séeni 6a varáa yi làa bío le Dónbeení le mu koráa, se mu se.

⁷ Mu bon, mu lé o *Krista tonló bío yi á 6a lóráa, à 6a yí fó h́rì dèɛ bíá yí zú le Dónbeení cón.

⁸ Awa, á mu sá warén yi à wa wé séeni bán nùpua so síi. Ká wa wee séeni 6a, bún ká wa mún páanía làa ba á wee zéeni le Dónbeení túiá poni bío.

O Dioterɛfu là a Demetiriyuusi bío

⁹ I túara ho vón-za non mi kèrètɛwa kuure yi. Eɛ ká a Dioterɛfu na wa ó o wé dí mu bío búenbúen yahó á yí máa càtí i bíoni.

¹⁰ Ká i 6uara, á há wén-kora na ó o wó, lè há sabioní na ó o fūaana i jui á i 6ueé bío bío làa mia. Bío ó o b́nia wee wé yáá po bún. O yí máa tà à wán zàwa kèrètɛwa làa o wán. A bíá mún tà le 6a wé làa mí wán ó o hò. A bíá 6a wee làa wán ó o wee jà lén 6a kèrètɛwa kuure yi.

¹¹ Unén na á i wa làa sòobéɛ, fo wé mɔn 6a nùpua na wee wé bío yi se à ù yí bè 6a wára yi. Eɛ ká fo wé mɔn 6a nùpua na wee wé bío se à ù bè bán wára yi. Yia wee wé bío se wón bío sá le Dónbeení yi. Yia wee wé bío yi se wón yí zú Dónbeení.

¹² O Demetiriyuusi wón 6a nùpua búenbúen 6èn wee wioka yèni. Bío ó o wee 6ua míten héha lè le Dónbeení túiá poni lé bún wee zéeni le o lé o ni-tente. Inén mún wee wioka a yèni, á ù zú le bío á i wee mii búenbúen lé ho túiá.

Le mɔndén tɛnli

¹³ Bío cèrèɛ á i wi à i bío làa fo, ká i mahá máa túa mu vūahū yi.

¹⁴ I wi à i buen ù cón hen làa cínú, á wa 6ueé páaní i tà há láakáwa.

¹⁵ Le ho h́erá à kɛñ làa fo. Mín b́nlowá na làa wɛn páanía wi á wee tɛni foñ. Mún tɛni wán b́nlowá na làa fo páanía wi yi lè mí ni-kéni kéní.

Ho vūahú na ó o Zude túara

Vūahú túaró nūhú

O Zude lé yia túara ho vūahú na kà á nɔn le Dónbeení nípomu búenbúen yi. Ho vūahú mu bióní ló mín là a Piere jun ní vūahú na á wón túara. Hã vɔnna mu mí bío jun wee ní 6a kèrètɛwa zeñ wán le 6a pa míten bío 6a ní-kàránlowà na bío yi bon bío yi, bán na wee wé hã wára na 6a sía wee vá yi na yí se.

O Zude mu bía le 6a ní-kàránlowà mu wee wé mu bío na yí se làa sòobéé. O bía le le Dónbeení á à síiní 6a júná. O mún bía le 6a kèrètɛwa wioka wé bánbá à wé le dà-kéní là a Yeesu, á dé mí sòobéé le Dónbeení bío yi le Dónbeení mu Hácírí pánká yi, á wañ mín, bèra a na ò o Yeesu *Krista pánká yi á 6a yí le mukānī binbirī na máa vé.

Le tɛɛnti

¹ Mu lé ínén Zude, o Yeesu *Krista ton-sá, 1nén na lé o Zaaki bān za, lé mi wee túa ho vūahú na kà. I wee túa ho á à na bía ó o Maá Dónbeení hueeka yi, á wa, bía ó o Yeesu Krista wee pa bío.

² Le o Núhúso wé mu tentemu cèrèé làa mia, à na mí hээрà mia, á wioka wañ mia.

Ba ní-kàránlowà na wee vīnī 6a nūpua bío

³ Minén na á i wa làa sòobéé, 1 síi bɛntn lá vá làa sòobéé á i túa mia ho káníló na bío ciran wa búenbúen dání yi. Hã laa na kà wán á mu wáa léé konloon á i wé mu, bèra a na á i hení mí sía á mi fàrá tɛn mu bío na mi tà yi, bío le Dónbeení nɔn bía bío sá le yi le cùkéé á mu vóráa.

⁴ I wee túa mia lé bío 6a nūpua búí na pá le Dónbeení, á tun míten yi zonnáa mi tɛahú. Ba wee yèrémá wán Dónbeení sáamu bióní kúará à dàñ wéráa mí sía wára na yí se. Lé bɛn 6a wee wé á pínáa o Yeesu Krista, wón mí dòn na lé wa ya-dí lè wa jūhúso. Mu fèra túara le le Dónbeení á à síiní 6a júná.

⁵ I zū le bío á i bío ò na mia ká búenbúen á mi zū, ká 1 mǎhǎ pá bínia wee leéka mia làa bú. Mí zū bío ó o Núhúso káníanáa o *Isirayéele nípomu ho *Ezipite kǎhú yi. Ká bía pá yí dó mí sía le yi bán le wó á 6a húrun.

⁶ Mí bíní leéka ho wáayi tonkarowá búí bío, bán na yío yí sù ho pánká na le Dónbeení nɔn 6a yí á 6a ló hen na 6a lá wi yi. Lé bɛn te bío le Dónbeení can 6a kúaaráa le tibi-cúaa yi á pannáa le wizonle na le kúii fi le cítii yi.

⁷ Mí mún bíní leéka ho *Sodɔɔmu lè ho *Komɔɔre lórása bío, lè hã lórá na sùarákaa yi làa ba bío. Hã lórá mu nūpua dó míten mu koomu wára lè mí síiwá yi, á wi 6a wé da lè 6a zàn-búaa. A bío kà wán 6a wi ho dǎhú na wee cí fèéé yi. Mu wó ká à júnáa 6a nūpua zeñ wán.

⁸ Lè hǎn wára so síi lè hǎ á 6a nūpua mu na wi mi tɛahú á mún wee wé. Ba hácíra bò mu biowa na yí bon wán, á mu bío na sí 6a yi na yí se lé bɛn 6a wee wé. Le Dónbeení jūhúsumo 6a wee zúarí yi, á wee là ho wáayi búaa na cùkú wi.

⁹ Hári ho wáayi tonkarowá jūhúso na yèni 6a le Mísele yáá pá yí henía mí síi yi wó bɛn. Wón jún lá a *Satáni khon mín yi o *Moyiize ní-hínmu wán, ká a mǎhǎ yí là a. Bío ká lé bío ó o bía: «Le o Núhúso beé ũ ló».

¹⁰ Éé ká bārén nūpua mu bán wee là bío 6a yí zū, 6a yí máa le mí yiwa wéráa mu bío lòn na jūwá, lé bɛn yáá wee yáa 6a.

¹¹ Ho yéréké á à sá 6a yi. Ba wee wé là a níi na 6a le *Kajéé bío síi. Le wári càró bío yi á 6a wó khon làa bío ó o níi na 6a le *Balaamu wóráa mu bío síi. Ba bío yáara, lé bío 6a káa là a níi na 6a le Koree bío síi.

¹² Hen ká mí búnɔua-dínló á 6a páania wee dí làa mia, á mí dínló díró yíráa kéí. Ba wee dí búubaa ká mu nýio máa dí 6a, 6a wee leéka míten bío mí dòn. Ba ka lòn viohó na wee kán lè mí pánká ká ho máa tè. Ba ka lòn vɛnsía na yí máa ha mí haró páahú, na 6a dɛera kúará á hã húrun.

¹³ Ba nýi-wára wee mi làa bío ho mu-beení jumu yánbónló khùankhúaa wee léé kúia mináa bío síi. Ba ka lòn mànáyio na la-kéní mia, á le Dónbeení bɛn ká ho lahó làa ba le tibi-cúaa yi, á 6a kúii kéí yi fèéé.

¹⁴ O Enɔkí, yia lé wán maáwá nùwá hɛjun níi à lá a Adáma jii wán, á yánkaa fèera le Dónbeení ji-cúaa bārén dání yi mún ká síi: «Mí loñ, lé o Núhúso na bò ò buen lè ho wáayi tonkarowá cèrécèrécéré,

¹⁵ á 6ueé cítí 6a nùpua 6úen6úen. Ba bè-kora wérowà 6úen6úen na kãa á pá le Dónbeení ó ò siiní júná 6a bè-kora na 6a wó lè há bín-kora na 6a bía le Dónbeení dání yi bío yi».

¹⁶ Ba nùpua mu sía yí máa wa mi. Ba wee wírí míten bío yi làa wizoóní 6úen6úen. Ba sía bío na yí se lé b́n 6a wee wé. Ba wee khòn lè mí bióní, á wee wíoka 6a nùpua yèni à càráa mu b́o.

Le zéeni na non 6a kèrèttéwa bío yi

¹⁷ Éé ká minén na á ĩ wa làa sòobéé, mi b́n leéka wa Núhúso Yeesu *Krista tonkarowà jì-cúa b́o.

¹⁸ Ba bía le: «Hã pónna vaa véení, ká 6a nùpua wé è yáa mí j́n yi á à na mia. Ba wé è wé mí sía bío na yí se, á à pí le Dónbeení b́o».

¹⁹ Lé 6arén wee kheé 6a nùpua. Ba leékaa bío na, à 6a wé. Dónbeení Hácírí mía 6a yi.

²⁰ Éé ká minén na á ĩ wa làa sòobéé, mi đ́n mi sladéro le Dónbeení yi wán à séenínáa mín, à mi wíoka va làa yahó. Mi wé fio lè le Dónbeení Hácírí pánká.

²¹ Mi 6ua mín làa bío le Dónbeení wa làa mia, à dé mi sía lòoní le mukānī na máa vé, đ́o wa Núhúso Yeesu *Krista á à na mia o tentemu bío yi.

²² Bía sladéro yi f́ará yí t́na sese le Dónbeení yi á mi zúrí màkárí.

²³ Mi kání 6a há j́uná siiníló yi. Mi mún zúrí bía ká màkárí, ká mi màhá pa miten b́o. Mi j́n 6a wárá, hàrì 6a sí-źnia á mi yáa pá yí t́ii yi 6a wén-kora bío yi.

Móndén jì-cúa

²⁴⁻²⁵ Le Dónbeení dà, le è pa mia á mi máa día ho wóhú, le è wé á mi ì đ́n le yahó ká bè-kohó bío máa mí máa léé mia. Le è wé á mi ì zámaka le yahó le cùkú beení yi. Mí wa khòoní le Dónbeení na lé le dà-kéní, le lé wa kánilo wa páaníló là a Yeesu *Krista bío yi, wón na lé wa Núhúso. Le ho cùkú, lè mu beemu, lè ho pánká 6úen6úen na bío sã a yi f́éé à bío pá sí a yi há laà na ká wán à lén f́éé. *Amiina!

Le Dónbeení Bè-sànkanií na le zéenia là a Zán

Vūahū tūaró jūhū

Yía tūara mu bè-sànkanií vūahū lé o Zán na lé o *Krista tonkaro. Pāahū na ó o wee túa ho yi ká bia tà a Krista bio á ho Oroomu béε wee beé lò làa sòobéε. O tūara ho pāahū na 6a hā wīra a buan zoó díá ho kōhū na wi mu jumu t̄ahū, hā 6a le Patimɔɔsi yi. O tūara ho á heníanáa bia tà a Krista bio sía. O le 6a wíoka dé mí sía o Yeesu yi lé bio ó o dàrna mu bio búenbúen. O vūahū mu yi á le Dónbeení páaní k̄inle vūahū bio c̄ērεε wee mi yi.

O Zán bia mí vūahū yi le o Yeesu zéenia míten làa mí. A lé o Yeesu mu mún bia le o túa bio ó o m̄an búenbúen (1). O o Zán 6en tūara hā v̄onna bio h̄ejun á n̄onka 6a k̄er̄t̄ewa kuio bio h̄ejun na wi ho Azii k̄ōhū yi (2-3). O zéenia bio ó o m̄an ho wáayi, l̄e ho sò-mánu firó, l̄e hā búaaní bio h̄ejun, l̄e mu biowa bio h̄ejun, l̄e hā lánporá bio h̄ejun bio (4-16). Ho ló-beení *Babiloona cl̄ló là a Satáni l̄e mí ton-sáwá yáaró bio (17-20). B̄un m̄ón ó o m̄an ho ðm̄j̄ná finle na le Dónbeení léra. O bia le hen làa c̄inú ká a Yeesu á á b̄iní ì buen (21-22).

Bio ho vūahū wee zéeni

¹ Bio wi ho vūahū na ká yi lé le Dónbeení bè-sànkanií na le zéenia là a Yeesu *Krista á wón zéeni na mí ton-sáwá yi, á 6a zūn bio ò wé hen làa c̄inú. O o Yeesu tonkaa mí tonkaro na ló ho wáayi n̄i-kéní, ò o 6uee lii zéeni mu l̄e mí ton-sá na 6a le Zán.

² Bio ó o Zán mu m̄an búenbúen ó o mà t̄úá. O zū le mu l̄e le Dónbeení j̄i-cúa, á zū le lé o Yeesu Krista zéenia mu.

³ Bia wee k̄arán le Dónbeení j̄i-cúa na tūara ho vūahū na ká yi, làa bia wee j̄i hā á pa hā bio bán j̄uná 6̄ent̄n sí, lé bio mu biowa mu wéró á s̄uaraá.

O Zán t̄enia 6a k̄er̄t̄ewa kuio bio h̄ejun yi

⁴ Ho vūahū mu lé ín̄en Zán wee túa ho á à na ho Azii k̄ōhū lórá bio h̄ejun k̄er̄t̄ewa kuio bio h̄ejun yi. Le le Dónbeení, ðio wi f̄εεε, na wi ká bio 6úí ð̄in yí léra na b̄ò ò 6uen, á wé mu s̄aamu làa mia, á na ho h̄éerá mia. Le hā háciira mí bio h̄ejun,* hā ð̄in le Dónbeení bá-zámu kanm̄úiní yahó á mún wé mu s̄aamu làa mia, á na ho h̄éerá mia.

⁵ Le o Yeesu Krista, yia wee mí ho t̄úá le Dónbeení j̄ii, yia láayi wi, yia n̄in-yání v̄eera ló 6a n̄i-hía t̄ahū, yia wi 6a bá-záwa búenbúen j̄uhū wán á mún wé mu s̄aamu làa mia, á na ho h̄éerá mia.

Lé or̄en wa wen, á h̄urun c̄ani k̄uaraá k̄ánianáa wen wa bè-kora yi,

⁶ á wó á wa lé le *Dónbeení yankarowá n̄ipomu na wee sá bán Maá Dónbeení tonló. Le ho c̄ukú l̄e ho p̄anká á bio sí a yi f̄εεε hā l̄ulúio na j̄ii mía yi. *Amiina!

⁷ Mi loñ! N̄in-yia hā ð̄undúio yi b̄ò ò 6uen. Ba n̄upua búenbúen á á mi a, h̄ari bia cú a. Ho ð̄m̄j̄ná k̄ana síwá búenbúen á á tà le w̄éε o bio yi. Lé b̄un mu ù wéráa. *Amiina!

⁸ O N̄uh̄t̄so Dónbeení, ðio wi f̄εεε, na wi ká bio 6úí ð̄in yí léra, na b̄ò ò 6uen, ðio dà mu bio búenbúen á wee bio: «Lé ín̄en á 6ua mu bio búenbúen j̄uhū, á lé ín̄en mún ñ véení mu bio búenbúen.»

O Zán m̄an o Krista l̄e mí c̄ukú beení

⁹ In̄en lé o Zán na lé m̄in za wa páaníló là a Yeesu bio yi. I làa mia páania le Dónbeení bá-zámu yi, á léera mi lò beéró làa bio mi wee h̄n̄áa mi sía yi làa mia. Lé ín̄en 6a hā wīra á buan zoó díá ho k̄ōhū na wi mu jumu t̄ahū, hā 6a le Patimɔɔsi yi. Ba zoó díá mi b̄in lé bio á i buera le Dónbeení b̄ioní á zéenia ho t̄úá na ó o Yeesu má.

¹⁰ O N̄uh̄t̄so wizonle zoñ,† á le Dónbeení Háciri p̄anká k̄era í wán, á í j̄ná támu 6úí sá p̄np̄n̄ lòn búaaní támu í m̄ón.

¹¹ Á mu támu mu bia làa mi: «Bio fo wee mi á ù túa ho vūahū yi na hā lórá bio h̄ejun na ká k̄er̄t̄ewa kuio bio h̄ejun yi: Ho Efeze, ho Simiina, ho P̄εεkaamu, ho Tiatiiire, ho Saade, ho Filadelifií, l̄e ho Lawodisee.»

¹² Bio á í j̄ná mu támu mu sá, á í ȳer̄máa le í kh̄ii loñ yia bia làa mi, á í kh̄ii m̄on f̄int̄-cúaawa bio h̄ejun na wó l̄e ho s̄anú. ¹³ O o 6úí lòn n̄upue‡ á zoó wi hā t̄ahū. B̄anso zā ho baká tóní, á can míten l̄e le n̄in-kéní na t̄á l̄e ho s̄anú.

* **1:4** Hā háciira mí bio h̄ejun: Mu bio h̄ejun wee zéeni mu bio na j̄ii sí bio. Hen ká á há háciira bio h̄ejun lé le Dónbeení Háciri á mu wee zéeni bio. † **1:10** O N̄uh̄t̄so wizonle: Le wizonle mu lé o Yeesu véeró wizonle. Le lé ho dimaasi.

‡ **1:13** Mu k̄er̄ekimu yi á mu bia: «Lòn n̄upue za». Mu bio wee zéeni yia ó o Daniyele m̄on (Daniyele vūahū 7.13-14; 10.5-6). Ba zúif̄uwa c̄ón ó o n̄upue za mu lé Yia le Dónbeení m̄on léra.

14 O jún-vání ka púaptia lòn yènsé. O yio ka lòn dshú ðenle,

15 á zeni wee juiika kúikúia lòn tòn n na 6a pá á wiokaa. O támu sá wee jí lòn jún-beení vánaló.

16 Há mànàayio bío hẹ̀jún ó o 6uan lè mí nín-tiání. Ho khà-tóní yara júnso na jia wi á wee lé o jii yi. O yahó ka cécén lòn wiso-hádshú.

17 Bío á í mən wo kà, á í lùwá á tá díá, á yí máa kànkán lòn núpue na húrun. O o líí bò mí nín-tiání í wán ò o bíá: «Yí zón wá. Lé ínén á 6úa mu bío 6úen6úen jùhú, á lé ínén mún khii véení mu bío 6úen6úen.

18 Inén lé yia le mukáni binbirí wi cón. Í lá húrun, á lé mi na wáa wi le mukáni yi fεεε há lúlúio na jii mia yi. Mu húmú á í pánká wi wán, á ho ní-hónbó-lóhó á í pánká mún wi wán.

19 Awa, á bío fo wee mi, bío wi láa bío 6ueé wé mu món, bñn 6úen6úen á ù túa.

20 Ká mu lé há mànàayio bío hẹ̀jún na á í 6uan lè í nín-tiání, lè há fíntá-cúaawa bío hẹ̀jún na wó lè ho sánú, bñn 6án kúará á í zéení láa fo: Há mànàayio bío hẹ̀jún hñn bío wee zéení le Dónbeení tonkarowá na wee pa 6a kèrètɛwa kuio bío hẹ̀jún yi bío. Ká há fíntá-cúaawa bío hẹ̀jún, hñn bío 6èn wee zéení 6a kèrètɛwa kuio bío hẹ̀jún bío.»

2

Bío mà nən ho Efεεze kèrètɛwa kuure yi

1 «Há jí-cúa na ká á ù túa á na le Dónbeení tonkaro yi, yia wee pa ho Efεεze lóhó kèrètɛwa kuure yi:

«Yia 6uan há mànàayio bío hẹ̀jún lè mí nín-tiání, na wee varáka há fíntá-cúaawa bío hẹ̀jún na wó lè ho sánú tiahú, lé wón wee bío bío ká:

2 Í zú bío mi wee wé, mi tá le lònbee yi mu bío yi, á mún wee hí mi sía mu yi. Í zú le bia lé 6a ní-súmáa á mi pá bío. Ba 6úí na le mí lé o *Krista tonkarowá á mu yí bon, á mi khéra kúará, á zú le 6a lé 6a sabín-fúaalowa.

3 Mi wee tá hí mi sía, á tà le lònbee yi í bío yi, mi yí máa tée mi bára.

4 Éé ká í máhá á zá láa mia bío 6úí na á í mən mia á mu yí se bío yi. Bío mi wa láa mi páahú na mi 6úakáa dó mi sía mi á mí díá.

5 Awa! A mi cén và mi yiwa bío mi fù karáa wán, á zūr le mí ló lè ho món. Mi cén yèrémá mí yilera lè mí wára á wé láa bío mi fù karáa bío. Ká mi yí yèrémáa, á í 6ueé lá mí fíntá-cúaa á à lén bñn.

6 Ká í máhá mún wee 6úa mia. Lé bío á bío 6a Nikolayitewa wee wé á mí jina, láa bío á ínén mún jinanáa mu.

7 «Yia wee jí bío, á 6ánsó jí bío le Dónbeení Hácírí wee bío na 6a kèrètɛwa kuio yi. Yia dárina ho fúuhú fá, á le Dónbeení vñsía 6uahó vñdεε na wee na le mukáni 6a núpua yi, á 6ánsó á í na dén 6án bεεre díró níi yi.»

Bío mà nən ho Simiina kèrètɛwa kuure yi

8 «Há jí-cúa na ká á ù túa á na le Dónbeení tonkaro yi, yia wee pa ho Simiina lóhó kèrètɛwa kuure yi:

«Yia 6úa mu bío 6úen6úen jùhú, á mún khii véení mu bío 6úen6úen, yia lá húrun á vèra, lé wón wee bío bío ká:

9 Í zú mí lò beéró bío, á zú mí khemu bío, á ho náfóró binbirí jón wi mí cón. A bíá le mí lé 6a *zúífúwa á 6a yínón 6a zúífúwa binbirí bío 6a wee yáa lè mí yèni á í mún zú. Ba núpua mu kuure bío sá a *Satáni yi.

10 Le lònbee na á yí mia á mí yí zón. Mí loń, o Satáni á à wé á mí 6úí 6a á kúee ho kásó yi á à khénnáa mí kúará. Le lònbee á à yí mia há wizoóní bío píró yi.* Mí fará đñn mí sladéro mi wán, hárí 6a 6úe mia, á í na le mukáni binbirí mia.

11 «Yia wee jí bío, á 6ánsó jí bío le Dónbeení Hácírí wee bío na 6a kèrètɛwa kuio yi. Yia dárina ho fúuhú fá, wón 6ánsó á mu húmú cúa-jún níi máa yí.»

Bíoní mà nən ho Pεεkaamu kèrètɛwa kuure yi

12 «Há jí-cúa na ká á ù túa á na le Dónbeení tonkaro yi, yia wee pa ho Pεεkaamu kèrètɛwa kuure yi:

«Yia ho khà-tóní yara júnso na jia wi á wee lé jii yi, lé wón wee bío bío ká:

13 Í zú le ho lóhó na fo wi yi lé o *Satáni béení díiníi. Mí yí bñnía í món á mí fará đñn mí sladéro mi wán. Hárí páahú na 6a 6ó a níi na 6a le Antipaasi yi mí cón hen na ó o Satáni mu wí yi, á mí pá wiokaa dó mí sía mi. O Antipaasi mu lé wón mà ho túá í jii binbirí.

* 2:10 Há wizoóní bío píró: Bñn wee zéení le le lònbee mu máa mia.

14 *Ɛ* ká í mǎhá à zá làa mia cínú bío á ĩ mǎn mia à mu yí se bío yi. Ba ǒúí wi làa mia na bò a nǐ na ǒa le *Balaamu kàránló yi. Wón na zéenia o *Isirayɛle nǐpomu khà vǐnǐlò là a nǐ na lé o bɛɛ, yía ǒa le Balaaki† á bán là há wǎnna taa, á wó ho há-fénlò lè ho bá-fénlò lè mí síwà.

15 Lé kà sii ǒa ǒúí mún wi làa mia á bòráa ǒa Nikolayiitewa kàránló yi.

16 A mi cén yèrèma mi yilera lè mi wára. Ká mi yí yèrèmaa, á hen làa cínú ká í ǒuen, á ǒueé fi làa bán nǔpua so lè ho khà-tóní na wee lé í nǐi yi.

17 «Yia wee jí bío, à ǒanso jí bío le Dónbeení Hácírí wee bío na ǒa kèrètɛwa kuio yi. Yia dǎrna ho fúuhú fá, á ho *maane na ǒa sánkaa á ĩ ì na a yi ó o ò là. I mún ñ na le hue-poni ǒanso yi. Le huee mu á ĩ wóncí le yèn-finle wán á à na ǒanso yi. Ní-veere yí dà máa zǔrǐ le yèni mu ká yínǒ yía le hue-poni mu nǎn yi.»

Bío mà nǎn ho Tiatiiire kèrètɛwa kuure yi

18 «Hǎ jí-cúa na ká á ũ túa à na le Dónbeení tonkaro yi, yía wee pa ho Tiatiiire lóhó kèrètɛwa kuure yi:

«Yia lé le Dónbeení Za, na yǐo ka lòn dǎhú denle, á zení wee nǐiika lòn tǎnǎn, lé wón wee bío bío kà:

19 Bío mi wee wé á ĩ zú. A le waminí na wee mi mia, làa bío mi yí máa bíní í mǎn, làa bío mi wee wé na ǒa nǔpua yi, làa bío mi wee hǎnáa mi sía, mu ǒuenǒuen á ĩ zú. I mún zú le há làa na ká wán, á bío mi wee wé á po bío mi wó páahú na mi ǒúakáa dó mí sía o Yeesu yi.

20 *Ɛ* ká í mǎhá à zá làa mia bío ǒúí na í mǎn mia à mu yí se bío yi. O háa Zezabɛle‡, yía le mí lé le *Dónbeení jí-cúa fɛero à mu yí bon á mi wee día ò o khà í ton-sáwá vǐnǐ. O wee nǎa ǒa dé ho bá-fénlò lè ho há-fénlò lè mí síwà wéró yi, lè há wǎnna taa làró yi.

21 A ĩ nǎn ho páahú wo yi, ò o yèrèma mí yilera lè mí wára, ká a mǎhá yí tà le mí ì día mí koomu wára.

22 Awa! I ì wé ó o ò tɛ mu wámú á bía làa wo wee páaní ǒuenǒuen á ĩ beé lò làa sòobɛɛ, se ǒa ǒèn yèrèmaa, á día a koomu wára.

23 Bía bò a yi ǒuenǒuen á ĩ ì ǒúe. Ká mu wó ká, á ǒa kèrètɛwa kuio ǒuenǒuen á à zǔrǐ le ínén lé yía á zú a nǔpue yilera, làa bío ó o síi vá yi. I ì sǎání mi ní-kéní kéní yi á à héha làa bío mi wee wé.

24 «Ká minén Tiatiiire kèrètɛwa kuure nǔpua na ká, na yí tà yí bò ho kàránló mu yi, á mún yí wi mí zǔrǐ bío ǒa wee ve là a *Satáni bío na sà yi, bán á ĩ ì bío bío ká á à na yi: I máa bíní máa hení bío ǒúí wéró máa na mia,

25 ká bío mí dó mí sía mǐl lé bǔn mí fǎrá ðin wán làa bío mi wee wéráa mu fúaa í bíní ǒuenlò.

26-28 «Yia dǎrna fá ho fúuhú, á bò bío á ĩ wee zéeni yi fúaa mu véenii, wón á ĩ ì na ho pánká yi ó o ò wé há síwà ǒuenǒuen nǐhú wán làa bío á ínén mún yúráa ho pánká í Maá cǎn bío síi. O o ò súwaní mí pánká ǒa wán làa sòobɛɛ, á wé é fi ǒa lòn sía na má làa córó. Bǎnsó á ĩ ì na há tá-tía mǎnǎayiire yi.‡

29 «Yia wee jí bío, à ǒanso jí bío le Dónbeení Hácírí wee bío na ǒa kèrètɛwa kuio yi.»

3

Bío mà nǎn ho Saade kèrètɛwa kuure yi

1 «Hǎ jí-cúa na ká á ũ túa à na le Dónbeení tonkaro, yía wee pa ho Saade lóhó kèrètɛwa kuure yi:

«Yia há hácíira bío hɛjun na bío sǎ le Dónbeení yi wiráa, na há mǎnǎayio bío hɛjun wi nǐi yi, lé wón wee bío bío kà: Bío mi wee wé á ĩ zú. Ba nǔpua wee leéka le mi yú le mukáni binbirí, á mi nǎn húrún le Dónbeení yahó.

2 Awa, á mi cén fání mí yǐo, á dé pánká miten yi, á bío ká mia nǐhú háa yí ǒúe. Mu bon. I zú le bío mi wee wé á nǐi yí sú í Maá Dónbeení yahó.

3 Awa, á mi bíní leéka mí yiwa bío mí ná lè le Dónbeení bíoní á tà le yi bío. Mí yèrèma mí yilera lè mí wára, á wé bè le bíoní mu yi. Ká mi yí fánia mí yǐo, á ĩ ǒueé yòoka mí wán là a kǎnlo bío. Mí máa dǎn máa zǔrǐ í ǒuenlò mí cǎn páahú.

4 *Ɛ* ká ǒa ǒúí mǎhá wi mí cǎn ho Saade mu lóhó kèrètɛwa kuure tǎhú á ǒuan mítén sese le Dónbeení yahó lòn nǔpua na sí-zǐnia wee ce wéréwéré. Bán á à bè làa mí ká ǒa zá há sí-poa, lé bío ǒa ko làa bú.

† 2:14 Balaamu làa Balaaki: Mí loŕí Miló vǎahú (Nombres) 22-24; 25.1-3; 31.16 ‡ 2:20 Zezabɛle: Mí loŕí Bá-zàwa nín-yání vǎahú (1 Rois) 16.31; 19.1-2 § 2:26-28 Tá-ta mǎnǎayiire: Le mǎnǎayiire mu wee zéeni le sée yǐró bío. Le mún wee zéeni a Krista bá-zàmu ǒúaká ró bío. Mí loŕí Lení vǎahú (Psaumes) 2.8-9; Miló vǎahú (Nombres) 24.17; Bè-sànkani vǎahú 22.16

⁵ «Làa bñn sñi á yía dàrná ho fũuhũ fá, á wón ñ zĩnĩ lè hã sñ-poa. O yèni á ñ máa lén bía yú le mukání binbirí yènnáa vũahũ yí huũu. I ñ ðñ 1 Maá lè mí tonkarowá yahó á à bño le ðánsò bño sã miĩ.

⁶ «Yía wee jí bño, à ðánsò jí bño le Dónbeenĩ Hácírí wee bño na ða kèrèttèwa kuio yí sese.»

Bño mà nòn ho Filadèlifii kèrèttèwa kuure yi

⁷ «Hã jí-cúa na ká á ù túa à na le Dónbeenĩ tonkaro na wee pa ho Filadèlifii lóhó kèrèttèwa kuure yi:

«Yía na ðàn sñi mía, na lé ho tũiá poni ðánsò, yía ó o *Daviide béenĩ díró níi naló pánká wí níi yí lòn woohũ won-za, yía héra mu bño jíi à nùpue máa ðàn pe mu jíi, na mún pon mu bño jíi à nùpue máa ðàn hén mu jíi, lé wón wee bño bño ká:

⁸ Bño mi wee wé á ñ zũ. I zũ le ða nùpua yí máa kònbi mia sese, èè ká mi máhá pá wee bè ñ bioní yí, mi yí pá ñ bño ða nùpua yahó. Awa, ñ héra ho zũajii nòn mia. A nùpue na mún dá à biní ñ pe ho á mia.

⁹ Mi lorí, bño ká lé bño á ñ ñ wé làa bña bño sã a Satáni yí, bán na wee fũaa hã sabioní le mí lé ða *zũífũwa à mu ðàn yí bon. I ñ wé á ða ðueé fárá mí ñonkórúná wán mi yahó, á ða à zũn le ñ wa mia.

¹⁰ Bño á ñ henía nòn mia le mí hí mi sña á mí tà bò yí. Lé bñn nòn á le lònbee na ðueé khén ho ðímíjã nùpua ðúenðúen kúará á ñnén èn mún ñ kání mia yí.

¹¹ Hen làa ðinú ká ñ ðuen. Bño mi dó mi sña miĩ lé bñn mí fárá ðñ wán làa bño mi wee wéráa mu, bèra a na ò o búii hña yí fé mi bño na wee zéeni le mí fá ho fũuhũ.

¹² «Yía dàrná ho fũuhũ fá, wón ñ kèrĩ lòn bòròbòrò ñ Maá *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yí fèèè. Bãnsò ò kèrĩ le zĩ mu yí fèèè. I Maá Dónbeenĩ yèni, lè le lóhó yèni á ñ ñ túa ðánsò wán. Hón lóhó so lè ho Zeruzalèmu finle na à lé ho wáayi le Dónbeenĩ cñn á à lii. ñnén yèn-finle á ñ mún ñ túa ðánsò wán.

¹³ «Yía wee jí bño, à ðánsò jí bño le Dónbeenĩ Hácírí wee bño na ða kèrèttèwa kuio yí sese.»

Bño mà nòn ho Lawodisee kèrèttèwa kuure yi

¹⁴ «Hã jí-cúa na ká á ù túa à na le Dónbeenĩ tonkaro yí, yía wee pa ho Lawodisee lóhó kèrèttèwa kuure yi:

«Yía yèni ða le *Amiina, yía wee mí ho tũiá poni le Dónbeenĩ jíi, yía láayi wí, yía lé ho tũiá poni ðánsò, na le Dónbeenĩ ðñ wán léraráa mu bño ðúenðúen, lé wón wee bño bño ká:

¹⁵ Bño mi wee wé á ñ zũ. Le Dónbeenĩ bño yí, á mí yí sùwa, á mí mún yí wan. Mi lá ka le mí sùwa táa mí lá wan, se bñn pá wáa sñaaní.

¹⁶ Ká bño mí yí sùwa á mí mún yí wan, à mí ka tñn, á ñ ñ kún mia á à kúia.

¹⁷ Mi wee bño le mí níi bño wí, le mí bò miten mí náfòró wán, bño búii yí fòora mia, táa. A mí yí zũ ká mí lé ða yinyio ðánsowá á bño màkárí wí. Mi lé ða ñi-khenia. Mi lé ða muuivá á wee vará mí bño.

¹⁸ Awa, á mí ðia le ñ zéeni mia: Ho sánú binbirí na ceéra ho ðãhũ yí á mí wáa ðuee yá ñ cñn. Lé bñn ñ na ká mí ñ wé mu bño ðánsowá binbirí. Mi ðuee yá hã sñ-poa ñ cñn á zĩ sàráa mí nyio. Mi mún ðuee yá hã yío tñn ñ cñn á váani lè mí yío à mí wé mi.

¹⁹ Bña á ñnén wa ká ða wó khon, á ñ zã làa ba, à bé ða. Mi cén biní dé sòobèè miten yí, à yèrémá mí yilera lè mí wárá.

²⁰ Mi lorí, ñ ðñ ho zũajii á wee tènĩ. Ká yía jí ñ sã á tà le ñ ðuee zo, á ñ ñ zo ðánsò cñn á wa à páani ñ ði.

²¹ «Yía dàrná ho fũuhũ fá, á ñ wé á ðánsò ò kèèní mu bá-zàmu kanmúini wán ñ nisání, làa bño á ñnén mún fá ho fũuhũ á karáráa ñ bá-zàmu kanmúini wán ñ Maá nisání.

²² «Yía wee jí bño, à ðánsò jí bño le Dónbeenĩ Hácírí wee bño na ða kèrèttèwa kuio yí sese.»

4

Le khònti na le Dónbeenĩ wee yí ho wáayi

¹ Bñn món, á ñ binía mòn á ho wáayi jíi héra. A mu tãmu na lá bña làa mí lè ho yahó, na sã wee jí lòn búaañ, lé bñn ðñ wee bño làa mí: «Buee yòo hen, á ñ ñ zéeni bño ðueé wé làa fo.»

² Mí lahó yí, á le Dónbeenĩ Hácírí pánká kera ñ wán, á ñ mòn mu bá-zàmu kanmúini búii ho wáayi ò o búii kará le wán.

³ Bãnsò semu ka lé hã *hue-seni búii na ða le zasipu làa saaduana cíaçakaró bño sñi, á wee jíiika kúia kúia. Le bon-khónle mún ló kñnia mu bá-zàmu kanmúini mu yí á wee jíiika lòn *hue-seni na ða le emeroodé.

⁴ Mu bá-zàmu kanmúiní mu bàn sɪi bóni làa bío náa kíniá le yi, á 6a ní-kíá bóni làa nùwá náa kará wán. Ba búenbúen zǎ há sɪ-poá, á búra mu bá-zàmu khònlúaa na wó lè ho sánú.

⁵ Mu bá-zàmu kanmúiní mu á ho viohó juiikaró wee lé yi, á ho námakaró sá mún wee jí le yi. Há fɪntá-cúawa bío hɛɲun zǎniá yɛɛn bàrá le yahó. Hón lé há háciira bío hɛɲun na bío sá le Dónbeení yi.

⁶ Bío búí lòn saahó na ɲumu wee ce wéréwéré lòn máká dũuhú á mún wi mu bá-zàmu kanmúiní mu yahó.

Búaa búaa náa búí mún dɪn kíniá le kanmúiní mu yi. Ba yara lè 6a máa búenbúen lée yió.

⁷ O nín-yání yía ka lòn kúden. O ɲun níi yía ka lòn dǎa-za. O tɪn níi yía yahó ka lòn nùpue yahó. O náa níi yía wón ka lòn duío na déera wá.

⁸ Ba mí búaa náa búenbúen á mía bío hɛzɪn hɛzɪn wi. Há búenbúen vó lè há yió. Bío ká lè bío 6a wee bío le wisoni lè ho tɪnàahú fɛɛɛ:

«O Nùhúso Dónbeení bàn sɪi mía.

O dá mu bío búenbúen.

O wi ká bío búí dɪn yí lera.

O wi fɛɛɛ, o bò ò búen.»

⁹ Hen ká 6a búaa mu sansan wee bío yía kará mu bá-zàmu kanmúiní wán beemu bío á wee khòoní a, á wee dé o bǎráká, wón na wi fɛɛɛ há lúlúio na ɲii mía yi,

¹⁰ á 6a ní-kíá bóni làa nùwá náa líi búrá yía kará mu bá-zàmu kanmúiní wán na wi fɛɛɛ há lúlúio na ɲii mía yahó á búaaní a. Ba wee wé hén mí sánú khònlúaa líi kúia mu bá-zàmu kanmúiní yahó ká 6a á bío bío ká:

¹¹ «Nùhúso, wa Dónbeení,

fo ko lè ho cùkú.

Fo ko lè le khòoní.

Ho pànká búenbúen bío sá foñ.

Lé bío únén lé yía lera mu bío búenbúen.

Únén lé yía le mu kɛɪ,

á mu bèn wi.»

5

O Pioza mí dòn lé yía ko lè ho vùahú benló

¹ Bɪnía le l loɪ, á i mɔn á yía kará mu bá-zàmu kanmúiní wán ɲuan vùahú búí lè mí nín-tiání. Ho vùahú mu yahó lè ho mání búenbúen á ho túaró wi wán, á bun. Ho ɲii lan lè ho sò-mánu há zen cúa-hɛɲun.

² I mún mɔn wáayi tonkaro búí na pànká wi, ò o wee bío bío ká pɔnpɔn: «Yía ko lè ho sò-mánu na lan lè ho vùahú mu ɲii firó á ben ho lé o yén?»

³ Ká yía máhá ko lè ho benló á kǎrán ho á yí ló. Bǎnsó mía ho wáayi, o mún mía ho tá wán, á ho tá fɪkɔhú ó o mún mía yi.

⁴ A i bɛntɪn wá mu bío yi làa sòobɛɛ, lé bío á yía ko lè ho benló á kǎrán ho á yí ló.

⁵ A 6a ní-kíá bóni làa nùwá náa ní-kéní búí á wee bío làa mí: «Yí wá bío. Loɪ, yía 6a wee ve làa Zúdaa zɪ-ɲúhú nùpua kúden, o bɛɛ *Daviide mɔnmání, á fá ho fúuhú.* Wón lé yía ko lè ho sò-mánu na lan lè ho vùahú mu ɲii firó, á ben ho.»

⁶ Bɪnía le l loɪ, á i mɔn Pioza búí na ka lòn yía na 6a fá yan làa muiní, ká a dɪn le bɛɛnɪ kanmúiní sɪi yi, 6a búaa búaa náa, lè 6a ní-kíá bóni làa nùwá náa tɪahú. O Pioza mu wáa là a yío lè mu bío hɛɲun hɛɲun. Hón yío so lé há háciira bío hɛɲun na le Dónbeení tonkaa ho dɪmɪjá kùarǎa búenbúen yi.

⁷ O Pioza mu vǎ vǎá bó yía kará mu bá-zàmu kanmúiní wán, ò o fó ho vùahú na á wón ɲuan lè mí nín-tiání.

⁸ Bío ó o fó ho ɲuan, á 6a búaa búaa náa lè 6a ní-kíá bóni làa nùwá náa á 6ueé búrá a Pioza mu yahó. Ba búenbúen ɲuan há kòncówá, á mún ɲuan há lánpórá na wó lè ho sánú, na mu bío búí na sámu sɪ sǎ á wee cɪ yi. Bɪn bío so wee zéeni bío bío sá le Dónbeení yi floró bío.

⁹ A 6a búaa búaa náa lè 6a ní-kíá bóni làa nùwá náa wee sío le len-finle na ká:

«Únén lé fo ko lè ho vùahú mu féró.

Fo ko lè ho vùahú mu féró á fi ho sò-mánu na lan ho ɲii.

Lé bío únén lé fo 6a yan lè le muiní.

Ú cǎni lé dɪo yà 6a nùpua á 6a bío sá le Dónbeení yi.

Ba ló ho dɪmɪjá kǎna nùpua lè mí síwǎ búenbúen yi,

hǎrí 6a wé lùe lée lùe,

* 5:5 Zúdaa zɪ-ɲúhú nùpua kúden là a bɛɛ Daviide mɔnmání: Mí loɪ Bío Nùhú Búeení vùahú (Genése) 49:9; Ezayii vùahú 11.1, 10

hàrí 6a bío bíoní lée bíoní.

¹⁰ Fo wó á 6a lé wàn *Dónbeení yankarowá nìpomu,
à 6a wé sá na le yi.

Ba à dí le béenì ho tá wán.»

¹¹ I bíniá le í loí, á í ná ho wáayi tonkarowá sá. Ba ka cèrécèrécèré, á kíniá mu bá-zámu kanmúini, lè 6a bùaa bùaa náa, lè 6a ní-kíá 6óní làa nùwá náa yi.†

¹² Bio kà lé bío 6a wee bío pónpón:

«O Pioza na 6a lá fá

á ho dànló, lè ho náfóró, lè mu bè-zúrminí, lè ho pánká á bío sá yi.

O ko lè le kònbii.

O ko lè ho cùkú.

O ko lè le khòoní.»

¹³ A mu bè-lénniá búenbúen, bío wi ho wáayi làa bío wi ho tá yi, bío wi ho tá fíkshú, làa bío wi mu jumu yi, mu búenbúen na wi há kùaráa búenbúen yi, á í ná sá à mu wee bío bío ká:

«Le khòoní, lè le kònbii, lè ho cùkú, lè ho pánká

á bío sá yía kará mu bá-zámu kanmúini wán,

là a Pioza yi fèèè há lúlúio na jii mía yi.»

¹⁴ A 6a bùaa bùaa náa le: Amiina! A 6a ní-kíá 6óní làa nùwá náa bèn líí 6úrá à 6a 6úaaní 6a.

6

O Pioza fù ho sò-mánu bío hèzín

¹ I bíniá le í loí, á í mən ò o Pioza fù ho nín-yání sò-mánu na lá lan ho vūahú jii. A í ná 6a bùaa bùaa náa yá-kéní sá ò o béra lòn vlohó na ná: «Buee khíí lén!»

² A í le í loí, à lée cón-poni na. Yia yòora a á buan le tée. O búí nən mu bá-zámu khònlúee wo yi ó o búra á wàráa lòn san-bée á tìn wà vaá fá ho fúuhú.

³ O o Pioza fù ho jùn ní sò-mánu na lá lan ho vūahú jii. A í ná 6a bùaa bùaa náa jùn níiso sá ò o béra: «Buee khíí lén!»

⁴ O o cúa búí zoó ló hùèen lòn dshú. Yia kará a wán ó o búí nən ho pánká yi, ò o wé á ho héezá yí keí ho tá wán, à 6a núpua wé búe mín. O búí nən ho khà-tó-tóní wo yi ó o buan.

⁵ O o Pioza fù ho tìn ní sò-mánu na lá lan ho vūahú jii. A í ná 6a bùaa bùaa náa tìn níiso sá ó o béra: «Buee khíí lén!» A í le í loí, à lée cón-bíri na lua. Yia kará a wán á buan le dèe na 6a wee mənzá lè mu bío línlimu.

⁶ A í ná bío búí sá lòn núpue támu 6a bùaa bùaa náa síi yi à mu wee bío: «O núpue wizon-kùure sámu sáání lè há daa lánpámúarè dà-kéní yáwá. Ká mu lé há sío, se lée lánpámúarè bío tìn ho yáwá dà-kéní mu yi. Ká ho jiló lè ho *divén bún à ù díá mí yáwá yi.»

⁷ O o Pioza fù ho náa ní sò-mánu na lá lan ho vūahú jii. A í ná 6a bùaa bùaa náa níiso sá ò o béra: «Buee khíí lén!»

⁸ A í le í loí à lée cón-khūuní na lua. Yia kará a wán yèni 6a le Húmú. Ho ní-hónbó-lóhó bə a món. Ho ðmíj ná núpua búenbúen sankanòn cúa-náa níi bío dó 6a níi yi, à 6a búe 6a lè ho khà-tóní, lè le híni, lè mu vāmú, lè 6a zín-búaa.

⁹ O o Pioza fù ho hònú ní sò-mánu na lá lan ho vūahú jii, á í mən há mánákáwa búí le muini yèni tá. Bía bə le Dónbeení bíoní yi, á mà ho túiá le jii á 6a 6ó, lé bán te mí mánákáwa.

¹⁰ Bio kà lé bío há mánákáwa mu wee bío pónpón: «Núhúso Dónbeení na 6àn síi mía, yia lé ho túiá poni 6ánsò, lé ho páahú yén fo ò pa á à síiníiná ho ðmíj ná núpua júná á à ðíráa há yúaa wa búeró bío yi coon?»

¹¹ A le Dónbeení nən há síi-poa 6a ní-kéní kéní yi, à le bía nən 6a yi le 6a hí mí sía cínú à paráa 6a nínzáwa ton-sáwá, 6àn záwa lè 6àn hínni na 6a à búe lè 6arén bío síi jii síró.

¹² I bíniá le í loí, á í mən ò o Pioza fù ho hèzín níi sò-mánu na lá lan ho vūahú jii, á ho tá dèkio lè mí pánká. A le wii yèrémáa ka kúirikúirikúiri, á ho piihú hón mùia hobobo lòn cāni.

¹³ Há mánáyio wee tè líi lòn hánbíó na ho pinpi-beení wee díi.

¹⁴ Ho wáayi bun zon mín yi lòn páhú á vñun, á há 6úaa lè há táwá na mu jumu kíniá yi, bún búenbúen lóka mí lara yi á vñun.

¹⁵ Ho ðmíj ná búenbúen bá-záwa lè 6a júnása, 6a dásiwá júnása, ho náfóró 6ánsowá, bía pánkáwá wí, 6a wobáani làa bía wi mítén, 6a búenbúen héeera sá mítén há káni yi lè há 6úaa hue-beera pónna.

† 5:11 Mi loí Daniyele vūahú 7:10

¹⁶ A 6a wee bío lè há 6úaa lè mí hue-beera: «Mí jǐ wɛn, á yía kará mu bá-zàmu kanmúiní wán à yí mí wɛn, ó o Pioza siini wá júná.

¹⁷ Lé bío á yía kará mu bá-zàmu kanmúiní wán là a Pioza wizon-beeni na 6a à fl le cítí yí wáa dǎn. A yía dà à kǎní mítén le wizonle mu yí wón mía.»

7

Le Dónbeeni bò le flimini mí ton-sáwá 6uráa wán

¹ Bún mǎn, á í mǎn le Dónbeeni tonkarowá nùwá náa à 6a dǎn ho dímjǎ náa mí bío náa yí á hò ho pinpiró hen na 6a dǎnka yí, à ho yí và ho tá, lè mu jún-beera, lè há vǐnsǎ wán.

² A í bǐnía le í loí, á í mǎn le Dónbeeni tonkaro veere ó o ló lè le wii hɛɛni. Le dɛɛ na le Dónbeeni, dio lè le mukǎní 6ánsó, á wee bè lè mí flimini ó o 6uan. O o bío bío kǎ pǎnpǎn lè le Dónbeeni tonkarowá nùwá náa mu, bíá le nǎn ho pǎnká yí à 6a yáaráa ho tá lè mu jún-beera:

³ «Ho tá lè mu jún-beera lè há vǐnsǎ á mí dǎn yí yáa ká wa yí bò le flimini wán Dónbeeni ton-sáwá 6uráa wán yí wó.»

⁴ A bíá le flimini mu bò wán á 6a zéénia jii làa mi. Ba 6úen6úen wó nùpua muaaseé 6úará-hèjún làa muaaseé náa. Ba ló á *Isirayɛle nǐpomu zǐ-júná 6úen6úen yí.

⁵⁻⁸ O *Zudaa zǐ-júhú nùpua na le flimini mu bò wán lée muaaseé píru jún. O o Urubɛn, là a Kaade, là a AZɛɛre, là a Nefutalii, là a Manasee, là a Simiǎn, là a Levii, là a Izakaare, là a Zabulon, là a Zozeɛfu, là a Bɛnzamɛɛ, bán 6úen6úen zǐ-júná nùpua muaaseé píru jún jún á le flimini mu bò wán.

Ba zǎamǎ-kúii dǎn o Pioza yahó

⁹ Bún mǎn, á í le í loí, à lée mǐnka zǎamǎ-kúii na. Ba jii yí dà máa zúr. Ba ló ho dímjǎ kǎna nùpua lè mí síiwá 6úen6úen yí, hàrí 6a wé lùe lée lùe, hàrí 6a bío bíoní lée bíoní. Í mǎn 6a à 6a dǎn mu bá-zàmu kanmúiní yahó, là a Pioza yahó. Ba zǎ há sí-poa, á 6uanka há yúkúio vǎnna à zéeni le mí sía wan.

¹⁰ Bío kǎ lè bío 6a wee bío pǎnpǎn:

«Wán Dónbeeni na kará mu bá-zàmu kanmúiní wán là a Pioza, lè bán kǎnía wɛn.»

¹¹ A ho wáayi tonkarowá 6úen6úen dǎn kǎnía 6a ní-kǎa 6óní làa nùwá náa, lè 6a búaa búaa náa na dǎn kǎnía mu bá-zàmu kanmúiní yí á líi búrá le yahó, á wee 6úaaní le Dónbeeni

¹² kǎ 6a a bío:

«*Amiina!

Mu bè-zúrǐmǐnǐ lè ho dǎrǐló lè ho pǎnká á bío sǎ wán Dónbeeni yí.

Le ko lè le kǎnbii lè ho cùkú.

Wa ko wa khòoní le à dé le bǎrákǎ fɛɛɛ há lúlúio na jii mía yí.

*Amiina!»

¹³ A 6a ní-kǎa ní-kéní wáa túara mǐ: «Ba sí-poa 6ánsowá mu á fo zú le? Ba wee lè wen?»

¹⁴ A í bíá nǎn wo yí: «Wán maá, únɛn lé fo zú 6a.» O o ní-kǎnle mu bínía bíá: «Bia kǎ lè bíá kǎa le lónbe-be-beeni* yí. Ba seera mí sí-zǐnia o Pioza cǎni yí á há wee ce púiapúia.

¹⁵ Lé bún te bío 6a dǎnnáa le Dónbeeni bá-zàmu kanmúiní yahó. Ba wee sǎ na le Dónbeeni yí le wisoní lè mí tǎnàahú fɛɛɛ le zǐ-beeni na bío sǎ le yí yí. A le Dónbeeni, dio kará mu bá-zàmu kanmúiní wán á à kɛn láa ba, á à pa 6a bío.

¹⁶ Hǐni làa jǐ-hǎní máa bíní máa dǎrǐ 6a.

Wii máa bíní máa jí 6a,

á wunwuró mún máa bíní máa beé 6a lò.

¹⁷ Lé bío ó o Pioza na wí mu bá-zàmu kanmúiní síi yí á à pa 6a bío làa bío ó o pí-pa wee wé paráa mí pia bío. O wé è dí 6a yahó á à varáa le jún-dǎní yí, dio wee na le mukǎní binbirí, á le Dónbeeni á à sùuka 6a yèn-caa 6úen6úen.»

8

O Pioza fù ho hɛjún nǐi sò-mánu

¹ Bío ó o Pioza máhá fù ho hɛjún níi sò-mánu na lá lan ho vúahú jii, á bío ho wáayi 6úen6úen wó tɛtɛtɛ á dó mí yí.

² A í le í loí, á í mǎn le Dónbeeni tonkarowá nùwá hɛjún na dǎn le Dónbeeni yahó. A 6a nǎn há búaaní dà-kéní kéní 6a yí. ³ A le Dónbeeni tonkaro veere 6úii ló á 6ueé dǎn le *ánsán cǐnǐ dɛɛ nǐsǎní. O 6uan ho lánpóhó na 6a wee wé cǐ mu bío na sǎmu sí yí. Ho wó lè ho sǎnú. A 6a nǎn mu bío na sǎmu sí cɛɛɛ wo yí ó o cǐ mu ho yí ho *ánsán cǐnǐ dɛɛ na wó lè

* 7:14 Le lónbe-be-beeni: Mí Loí Matiyé vúahú 24.21; Maaki vúahú 13.19

ho sánú wán, dño wi mu bá-zàmu kanmúini yahó. A mu bio mu laa bia bio sa le Dónbeení yi floró ò o páani na le Dónbeení yi.

⁴A mu bio na sámu sí na wee cí ho lánpóhó na ó o buan yi yiini laa bia bio sa le Dónbeení yi floró á páania yòó dñn le Dónbeení.

⁵Bñn món ó o wáayi tonkaró mu khá há donfúaa ho *ánsán cínií á kúaa ho lánpóhó mu yi á kónkúaa kúaa ho tá wán le mí pánká. Bio ó o kónkúaa há kúaa ká síi, á ho vlohó juiikaa á namakaa, á ho tá dèkio le mí pánká.

Há búaani bio nda na nin-yáni wá

⁶A ho wáayi tonkarowá nùwá hẹjun na buan há búaani wáa wiokaa míten há wíló bio yi.

⁷O o nín-yáni tonkaró wáa wá mí búaani. Bio ó o wá le, á ho vlohó mànàayio, le ho dñhú, le le cání lunkaa mín yi á dñdñn tò ho tá yi. A ho tá le mí vñsía le mí jíní bio na cáka búenbúen á à yí mu gân sankanòn cúa-tñn.

⁸O o jun níi tonkaró á wá mí búaani. A bio búii lòn búe-beeni na zá, á 6a lèera dó mu yámú jumu yi, á bio yèrémáa wó le cání á à yí mu gân sankanòn cúa-tñn.

⁹A 6a búaa na wi le cání mu yi á húrun. A há wonna na wi le yi mún fú.

¹⁰O o cúa-tñn níi tonkaró wá mí búaani. A le mànàayi-be-beeni búii zá wó ho dñhú kùera lion há vùna le há jun-dáa gân sankanòn cúa-tñn tñn wán.

¹¹Le mànàayiire mu yèni 6a le Henheró. A há vùna le há jun-dáa jumu, á bio yèrémáa wó mu jun-hia á à yí mu sankanòn cúa-tñn. A 6a nùpua cèrèe húrun lé bio 6a jun mu jun-hia mu.

¹²O o cúa-náa níi tonkaró wá mí búaani. A le wii, le ho piihú, le há mànàayio sankanòn cúa-tñn tñn níi á bóonia yi, á mu gân koomu sankanòn cúa-tñn tñn níi á wó. A le wisoni le ho tñnàahú sankanòn cúa-tñn tñn níi wó le tìbíri cíkoon.

¹³A í le í loí, á í mən duio búii ò o yòó wee dèe ho wáayi firiciríi á wee bio bio ká pónpón: «Yéréké loo! Yéréké! Ho yéréké á à sá ho ñmíjá nùpua yi lé bio le Dónbeení tonkarowá nùwá tñn na ká á à wí mí búaani.»

9

Bio wó há búaani bio hònú níi wíló món

¹O o cúa-hònú níi tonkaró wá mí búaani. A í mən mànàayiire búii na kùera lion ho tá yi. Ho kshú na náyiló jii mía jii won-za á 6a non le yi.

²A le 6ueé héra ho kshú na náyiló jii mía jii, á le minka yiini ló ho yi kúntuun, á pon ho tá búenbúen yi á mu wó le tìbíri á le wii yi máa mi.

³A 6a kòoyówá ló le yiini mu yi á bera fò ho tá. Ba non ho pánká 6a yi á 6a wé táa 6a nùpua le 6a naawá bio síi.

⁴A 6a bia non 6a yi le le jíní, le há vñsía, laa bio léee bio na wee sá há vónna á 6a yí túii yi. Ká 6a nùpua na le Dónbeení fiimini mía wán lé bán mí dòn á 6a wé táa.

⁵Ba yí non le níi 6a yi le 6a búe 6a nùpua mu, ká 6a màhá á beé 6a lò laa sòobée á à dā há piina bio hònú. Bio 6a wee beé lá a nùpue lò á ka lòn naa táró vía bio síi.

⁶Páahú na á bñn ñ wé yi ká 6a nùpua wé è bio le mí lá húrun se mu súaani. Èe ká 6a màhá máa hí. Ba sía wé è vá mu húmú yi. Èe ká 6a máa yí mu.

⁷Ba kòoyówá mu ka lòn cúaawa na 6a wiokaa há hía táró bio yi. Ba búenbúen júná á mu bio búii ponka yi lòn bá-zàmu khñnlúaa na wó le ho sánú. Ba yara ka lòn nùpua yara,

⁸á jún-váni túeeka lòn háawa jún-váni. Ba jia ka lòn kúdenwá jia.

⁹Ba kosía ka le há ponka yi láa hñnló biowa búii. Ba mía sá wee jí wùrúwári wùrúwári lòn wòtórówa le mí cúaawa na lùwa bò ò va há hía.

¹⁰Ba zúaa wi á ka lòn naawá zúaa. Lé hñn zúaa so á 6a á beé le 6a nùpua lò há piina bio hònú yi.

¹¹Ba kòoyówá mu bée lé o tonkaró na pan ho kshú na náyiló jii mía yi. O yèni le mu heberemu 6a le Abadon, ká mu kerεkimu á 6a wee ve o láa Apoliyon, mu kúará le «Bè-yáaro.»

¹²Bñn lé ho nín-yáni yéréké na wó khúina. Yérékéwá bio jun á pá á bñni i wé á à sí bñn yi.

Bio wó há búaani bio hẹzn níi wíló món

¹³Bñn món ó o cúa-hẹzn níi tonkaró á wá mí búaani. A ho *ánsán cínií dèe na wó le ho sánú, dño wi le Dónbeení yahó á támu búii ló kónbúaa mí bio náa yi á í já sá.

¹⁴Mu támu mu bia non o tonkaró cúa-hẹzn níi na buan mí búaani yi: «Ba tonkarowá na ló ho wáayi nùwá náa na 6a can ho muhú na 6a le Efaraate jii á ù fee kúia.»

¹⁵O o feera 6a kúaará á 6a búe ho ñmíjá nùpua sankanòn cúa-tñn níi jùhú. Ba lá wiokaa 6a díá á pannáa déan lùlúure so, hón piihú so, dén wizonle so, hón pñn-kéni kéní so.

¹⁶ Barén hĩn-táwá na yòora 6a cúawa á 6a zéenia jii làa mi. Ba le 6a lé ho muaaseé khíá-pírú píru júná khíá-jun.

¹⁷ Bío á ĩ mən lé 6a síí lé bío kà: Ba búenbúen mu bïowa ponka kosía yi. Mu 6úí ka hùeɛn lòn dshú. Mu 6úí lé mu bè-búrán. Mu 6úí lé mu bè-dondó. Ba cúawa júná ka lòn kúdenwá júná. Ho dshú lé le yiini lé ho kiribi wee lé lé 6a jini.

¹⁸ Mu bè-súmáa bío tɪn mu, ho dshú lé le yiini lé ho kiribi na wee lé lé 6a jini lé bío 6óka ho dímjɪná núpua. Bía mu 6ó búenbúen á à yí 6a sankanən cúatɪn.

¹⁹ Ba cúawa mu pánkáwá wi 6a jini lé 6a zúaa yi. Mu bon, 6a zúaa júná wi á ka lòn háwá, lé hśn 6a wee 6óonínáa 6a núpua yi.

²⁰ Ká 6a núpua na mu bè-súmáa á yí yú yí 6ó, bán pá yí yèrémáa yí díá mí wǒnna háló. Ba pá wee 6úaaní 6a cínáwa. Há wǒnna na wó lé ho sánú, làa hía wó lé le wén-hǒnló, làa hía wó lé ho tǒjǒn, làa hía wó lé há huua lé há 6ùeɛní, bɪn na yí máa mi mu bío, á yí máa jɪ mu bío, á yí dá máa wé dɛɛ, lé bɪn á bán pá wee 6úaaní.

²¹ Ba núpua 6úeró, lé mu nín-símú wéró, lé ho há-fénló lé ho bá-fénló lé mí síwá, lé ho kǒnló, bɪn búenbúen á 6a pá yí yèrémáa á yí díá wéró.

10

Ho vǒn-za na á ho wáyí tonkaró 6uan

¹ A ĩ bínía le ĩ loń, á ĩ mən le Dónbeení tonkaró 6úí na pánká wi, ò o ló ho wáyí wee lii. Le dundúure pon wo yi lòn dà-zɪni. A le bon-khǒnle bánbáa o júhú. O yahó wee juiika lòn wii, á zení ka lòn dshú bòròbòròwa.

² Vǒn-za 6úí na héra ó o 6uan. O nín-tiánin zeń ó o bô mu yámú jumu wán, ká a nín-káahón zeń ó o bô ho tá wán,

³ ò o béra pǒnpǒn lòn kúden. Bío ó o béra ká síí, á ho vlohó nàmakaró bía há zen cúahèjun.

⁴ Bío á hón vlohó so nàmakaa khíina, á ĩ wi á ĩ túa bío ho nàmakaró mu bía, á ĩ pá támu 6úí sá ho wáyí á mu bía: «Ho vlohó mu nàmakaró bán jɪ-cúá á ũ 6ua ũ dòn. Yí túa há.»

⁵ O o tonkaró na á ĩ mən ò o dɪn mu yámú jumu lé ho tá wán, á hǒonía mí nín-tiánin níi dá ho wáyí,

⁶ ò o báa lé le Dónbeení yèni, dɪo wi bɪn fɛɛɛ há lúlúio na jii mía yi, na léra ho wáyí làa bío wi ho yi búenbúen, lé ho tá làa bío wi ho yi búenbúen, lé mu yámú jumu, làa bío wi mu yi búenbúen. O bía: «Mu wáa máa bini máa mía.

⁷ Nǒnzoń na ó o hèjun níi tonkaró á á wí mí búaaní yi, bɪn zoń ká le Dónbeení bío na le lá le mí ì wé na sá yí á á wé á jii ì sí, làa bío le mánáa mu nǒn mí ton-sáwá na lé le jɪ-cúá fɛerowá yi.»

⁸ A mu támu na á ĩ lá já sá ho wáyí á tɪn bínía bía bío ká nǒn mi: «Vaa fé ho vúahú na ó o tonkaró na dɪn mu yámú jumu lé ho tá wán 6uan.»

⁹ A ĩ 6èn vaá 6ó a yi, á flora a le o na ho vǒn-za mu mi. O o bía nǒn mi: «Nín-hia, wáa fé ho là. Ho líi wé hɛɛ ũ píohó yi hàrì ká ho lá ka lòn sòrò ũ jii yi.»

¹⁰ A ĩ fó ho vǒn-za mu á là. Ho yoo 6ó6ò lòn sòrò. Bío á ĩ là ho wó, á ho wó mu bè-hia ĩ píohó yi.

¹¹ A 6a bía bío ká nǒn mi: «Fo ko á ũ pá bini bue bío le Dónbeení le mí ì wé lé ho dímjɪná kána núpua lé mí síwá cɛrɛɛ, hàrì 6a bío bíoní léé bíoní, lé 6a bá-záwa cɛrɛɛ.»

11

Ba nùwá jun na wee mí ho tǔiá le Dónbeení jii

¹ O o 6úí nǒn le káani na 6a wee mǒnzá lé mu bío mi, ò o bía làa mi: «Vaa mǒnzá le *Dónbeení zɪ-beeni, á mǒnzá ho *ánsán cɪni dɛɛ. Ba núpua na wi le Dónbeení zɪ-beeni mu yi á wee 6úaaní le, á ũ mí á zúń jii.

² Ká le zɪ-beeni mu bán lún á ũ yí mǒnzá. Hón díá nǒn bía yí zú le Dónbeení yi. Ba á yonka ho lóhó na bío sá le Dónbeení yi há pɪna 6úará-jun làa bío jun yi.

³ Ba nùwá jun na wee mí ho tǔiá ĩ jii á ĩ ĩ tonka á 6a 6ueé fɛɛ ĩ jɪ-cúá. Ba á zɪ há sɪa na wee zéeni le mu yúmú wó 6a wán á á fɛeráa ĩ jɪ-cúá mu há wizooní khíá-pírú jun làa 6úará-tɪn yi.»

⁴ Bán nùwá jun so lé há Oliivewa vɪnsɪa bío jun lé há fɪntá-cúawa bío jun, hía bío bía háani. * Ba dɪn o Núhúso na wi ho dímjɪná búenbúen júhú wán yahó.

⁵ Ká a 6úí le mí ì wé 6a làa bè-kohó, á ho dshú ù lé lé 6a jini léé cɪí 6a zúkúsa á à 6úe. Lé ká síí á yla le mí ì wé 6a làa bè-kohó á à híraa.

* 11:4 Mí loń Zakari vúahú 4.3, 11-14

⁶ Ba yú ho pànká á à hèráa ho viohó á ho máa tè, pàahú na 6a wee fée le Dónbeení jì-cúa yi. Ba dà à yèrémá mu jumu á mu ù wé le cāni. Ba dà à wé á mu bè-súmáa lè mí sílwa wé è sá ho ðímjǎ yi túntún ho pàahú na sí 6a yi.

⁷ Ká há jì-cúa na 6a ko 6a fée á fèera vó, ó o yia búí á à lé ho kǎhú na nàyiló jii mǎa yi á lée fi làa ba. O ò dàr 6a, á à búe 6a.

⁸ A 6a nǐ-hínmu 6a à kúia 6a núpua fémínló lahó yi, ho ló-beení na 6a búaa 6a Núhúso yi ho *kùrúwá wán á 6ó. Ho ló-beení mu yèn-wáahú 6a le *Sodòmú tàà *Ezipite.

⁹ Ba núpua na ló ho ðímjǎ kána núpua lè mí sílwa búenbúen yi, hàrì 6a wé lùe lée lùe, hàrì 6a bío bíoní lée bíoní, tǎhú á búee ðín á à loŋ 6a nùwá jùn mu nǐ-hínmu há wizooní bío tǐn lè mí canko yi, á à pí le 6a máa nùu.

¹⁰ Ba núpua na ho ðímjǎ yi sía á à wa bío 6a húrun bío yi. Ba à dí mu sánú á à há mín lè mu bío, lè bío 6a jì-cúa fèerowá nùwá jùn mu á beéraráa 6a lò làa sòobé.

¹¹ Ká há wizooní bío tǐn lè mí canko mu khǐna, á le Dónbeení kúaa mí sǎnsámu na wee na le mukání 6a yi á 6a vèera hǐn. A bia mu wó yio yi búenbúen zǎna làa sòobé.

¹² A 6a nùwá jùn mu jǎ tǎmu búí sǎ pǎnpǎn ho wáayi á mu wee bío làa ba: «Mí búee yòo hen.» A 6a hǐn yòo wá há dùndúio wán ká 6a zúkúsa ðín wee loŋ.

¹³ Ho pǎn-kéní mu yi à bún ho tá dèkíio lè mí pànká, á fù ho lóhó sankanòn cúa-pírú nǐ. Núpua na húrun mu yi lée muasee hẹjùn. Bia fera yi húrun bán zǎnkaa, á 6a búaanía le Dónbeení na wi ho wáayi.

¹⁴ Ho cúa-jùn nǐ yéréké khǐna, á hen làa ðíntú ká ho cúa-tǐn nǐ i 6uen.

Bío wó há búaaní bío hẹjùn nǐ wǐló mǎn

¹⁵ O o hẹjùn nǐ tonkaro wǎ mí búaaní, á tǎmu cèrèe bíá pǎnpǎn ho wáayi:

«Wa Núhúso Dónbeení làa *Yia ó o mǎn léra á ho ðímjǎ béení bío máhá wáa sǎ yi binbirí, á le Dónbeení á à dí le béení fèee há lúlúio na jii mǎa yi.»

¹⁶ A 6a nǐ-ká 6óní làa nùwá náa na kará mí bá-zámu kanmúiní wán le Dónbeení yahó á líí búrá à 6a wee búaaní le Dónbeení

¹⁷ ká 6a à bío:

«Núhúso Dónbeení,
 únén na dà mu bío búenbúen,
 na wi fèee á wi ká bío búí ðín yí léra,
 wa wee ðé ù bǎráka,

lé bío á ù pànká na jii mǎa lé hǐn fo lá lè ù béení.

¹⁸ Ho ðímjǎ kána núpua sía cá foŋ,
 èe ká únén lé yia síi wáa wee cǐ 6a yi.

Ho pàahú ðǎn à ù fi le cítii bíá húrun búenbúen wán.

Ho pàahú ðǎn à ù sǎání ù ton-sáwá na lé ù jì-cúa fèerowá,

làa bia bío sǎ foŋ yi, bán na wee kǎnbi fo,

bíá bío jǐhú wi làa bia bío jǐhú mǎa.

Ho pàahú ðǎn à ù yáa bíá wee yáa ho ðímjǎ núpua.»

¹⁹ Bío 6a bíá vó, á le *Dónbeení zǐ-beení na wi ho wáayi jii héra. A le pǎaní 6onkoní díá wee mí. A ho viohó juiúkaa á námakaa. Ho tá dèkíio lè mí pànká á ho viohó mǎnàayio tò cèrèe.

12

Bío ó o háa là a yia wó làa mǎn

¹ Bún mǎn á yéréké bè-beení búí zéenia míten ho wáayi. O lée háa, á le wii pon yi lòn dà-zǐnii á bò mí zení ho píihú wán. O búra mu bá-zámu khǎnlúee na wó lè há mǎnàayio píru jùn.

² O sǎní ðǎn á wee búe, ó o wee wá pǎnpǎn.

³ A yéréké bè-veere búí bínia zéenia míten ho wáayi. Mi loŋ, o lée jia be-beení búí síí á ka hùee lòn dǎhú. O júná lée bío hẹjùn, ká a wáa lée bío píru. O júná mí bío hẹjùn á mu bá-zámu khǎnlúee-záwa búra yi.

⁴ O sǎara há mǎnàayio sankanòn cúa-tǐn nǐ lè mí zǐnǐ á kúaa ho tá yi. O jia be-beení mu ðín o háa na sǎní wee búe yahó. O wi ká a ton ò o lá a za ví.

⁵ O o háa mu ton mí za báa. O za mu khǐi súwaní mí pànká ho ðímjǎ kána núpua búenbúen wán. Bío ó o ton, ó o za ðeenía fó bún wán á buan yòora le Dónbeení lè mí bá-zámu kanmúiní cǎn.

⁶ Ká a háa wón lùwa van ho lahó na le Dónbeení wíokaa ká làa wo yi le dùure yi. Lé bún 6a à pa a bío yi há wizooní khǐá-pírú jùn làa búará-tǐn pàahú.

⁷ A hã fio wãa cûaana ho wáayi. Le Dónbeení tonkarowà lè mí jùhũso Misèele á fun là a jĩa be-beení mu lè mí tonkarowà,

⁸ á dàrĩna 6a á 6a lahó wãa mía ho wáayi.

⁹ Ba jɔn wo lè mí tonkarowà léra bín. O jĩa be-beení mu lé o háa na wi bín háání.* Ba wee ve o làa Nĩ-bakálo tãá Satãni. Lé orén wee khã ho ðĩmĩná nùpua búenbúen vĩni. Ba jɔn orén lè mí tonkarowà búenbúen kúaa ho tá yi.

¹⁰ A ĩ jã tãmu búí sã ho wáayi à mu wee bío bío kà pɔnpɔn:

«Le Dónbeení wãa kãnia wɛn há laà na kà wán.

Le zéenia le mí dà mu bío búenbúen,

le mí lé o bɛɛ.

Le zéenia le yĩa le mɔn léra á ho pãnká búenbúen nɔn yi.

Lé bío á yĩa lá wee ðĩn wán Dónbeení yahó á baká wán zãwa lè wán hínni yi

le wisoni lè ho ðĩnãhũ le 6a wó khon á 6a jɔn léra ho wáayi.

¹¹ Wán zãwa lè wán hínni á dàrĩna a o Pioza cãni pãnká yi,

làa bío 6a mà le le Dónbeení bíoní lé ho tũia poni pãnká yi.

Ba mukãní bío yí here 6a yi, á 6a yí zãna mu húmú.

¹² Lé búñ nɔn á minén na wi ho wáayi búenbúen wãa zãmaka.

Ɛ kã minén na wi ho tá wán làa bío wi mu jumu yi á ho yéréké èn nì sã yi.

Lé bío ó o Satãni lion mi cɔn. O sii cã lè mí sòobɛɛ lé bío ó o zũ le ho pãahũ na ká a yi ka ðĩnũ.»

¹³ Bío ó o jĩa be-beení zũna le 6a jɔn wo dó ho tá yi wó, ó o bò a háa na ton o za báa yi wee jã.

¹⁴ A 6a nɔn há mía búí o háa mu yi lòn duio be-beení mía, ó o ðɛera vannãa le ðũure yi, ho lahó na le Dónbeení wíokaa kã láa wo yi. Lé bín 6a á pa a bío yi há lúlúio bío ðĩn lè mí sankã pãahũ. O o jĩa be-beení na mún lé o háa mu na wi bín háání máa yí o máa wé làa ðɛɛ.

¹⁵ O o háa mu kũna mu jumu á mu vãnã lòn muhũ jumu á bò a háa mɔn wã vaá lá a.

¹⁶ Kã ho tá mãhá sɛenia o háa á héra mí jii á ho ðɛenia vã mu jumu mu búenbúen véenia.

¹⁷ Bío mu wó kã, ó o jĩa be-beení mu sii cã a háa yi, ó o bĩnia wã vaá wee fi là a zãwa na kã. Bán zãwa só lé 6a nùpua na wee bè bío le Dónbeení bò henia yi, á bò ho tũia poni na ó o Yeesu zéenia làa ba yi.

¹⁸ O jĩa be-beení mu wã vaá ðĩn mu yámú jumu jii.

13

O yĩa na ló mu yámú jumu yi bío

¹ A ĩ bĩnia le ĩ loĩ á ĩ mɔn yĩa búí ò o ló mu yámú jumu yi. O júnã lée bío hɛjɔn, á wãa lée bío píru. Há wãa mu mí bío píru zĩnia lè mu bá-zãmu khõnlúe-zãwa. Há júnã mu á 6a túara há yènnãa wán á là lè le Dónbeení.

² O yĩa mu ka lòn manɔn mũindaã. O nĩn-khonna ka lòn búe-khá nĩn-khonna, á jii ka lòn kúden jii. O o jĩa be-beení á nɔn mí pãnká 6ãn sii wo yi, á nɔn mí bá-zãmu 6ãn sii wo yi.

³ O yĩa mu jùhũ dà-kéní ka lè 6a hà ho ó o lá à hí. Ɛ kã ho mãhá bĩnia wan. Bío mu wó kã á ho ðĩmĩná nĩpomu búenbúen wó coon mu bío yi, á 6a tà a yĩa mu bío.

⁴ A 6a wee búaaní a jĩa be-beení lé bío ó o nɔn mí pãnká 6ãn sii wo yi. Ba mún wee búaaní a yĩa mu kã 6a à bío: «Yĩa á à tɛɛ là a yĩa mu wón mía. Yĩa dà a mía.»

⁵ O yú le níi ò o wé yãa mí jii yi kã a là le Dónbeení. Búñ 6ãn wéró níi nɔn wo yi há pĩna búarã-jun làa bío jɔn yi.

⁶ O o wee bío há bín-kora léé le Dónbeení yi kã a là le yèni, làa hen na le wi yi, làa bío wi ho wáayi.

⁷ O yú le níi ò ò fi làa bío sã le Dónbeení yi á dàrĩ 6a. O yú ho pãnká ho ðĩmĩná kãna nùpua lè mí siiwã búenbúen wán, hàrĩ 6a kerĩ lùe lée lùe, hàrĩ 6a bío bíoní lée bíoní.

⁸ Ho ðĩmĩná nùpua búenbúen á à búaaní a. Bán na yènnãa yí túara hàrĩ ho ðĩmĩná jùhũ búeení bío yú le mukãní binbirí yènnãa vũahũ yi, hĩa ó o Pioza na 6a bó te, lé bán á à búaaní a.

⁹ Yĩa wee jí bío, à 6ãnsó jí bío á à bío:

¹⁰ Yĩa ho kãsó zoró sã yi, wón nì zo ho. A yĩa ho khã-tóní húmú sã yi, wón 6a à búe làa ho. Lé búñ á bío bío sã le Dónbeení yi ko 6a hí mí sĩa yi, á wíokã dé mí sĩa le Dónbeení yi.

O yĩa na ló ho tá yi bío

¹¹ A ĩ bĩnia le ĩ loĩ á ĩ ðĩn mɔn yĩa búí ò o líi ló ho tá yi. O wãa lé mu bío jɔn á ka lòn Pioza wãa. Kã a mãhá wee bío là a jĩa be-beení bío sii.

* 12:9 Mí Loĩ Bío Nùhũ Búeení vũahũ (Genèse) 3.1-15

¹² O nín-yání yía pànká ɓàn sɪi ó o yú bèra a na ò o wé sá a yahó. O wee kíká ho ðímj́ná nùpua ɓúenɓúen yi à ɓàaani a nín-yání yía na ɓa hà ò o lá à hí ká a màhá bínia wán.

¹³ O wee wé mu yéréké bè-beera. O yáá wee wé à ho d̄sh̄ lè ho wáayi lii à ɓa nùpua ɓúenɓúen mi.

¹⁴ O wee v̄ini ho ðímj́ná nùpua lè ɓio ó o yú le nii à wéráa b̄n yéréké ɓiowa so o yía na ló mu yámú ɓumu yi yahó. O wee ɓio le o yía na ɓa hà lè ho khà-tóni ó o yí húrun, à ɓa mí ɓàn kansi à déráa ho cùkú wo yi.

¹⁵ O yú ho pànká ò o dé le mukáni o kansi mu yi ò o wé dàrɪ ɓio, ò o mún dàrɪ ɓúe ɓia ɓúenɓúen na le mí máa ɓàaani a kansi mu.

¹⁶ ɓia ɓio p̄h̄ wi làa ɓia ɓio p̄h̄ mía, ho náf̄òrò ɓànsowà lè ɓa n̄-khenia, ɓa nùpua na wi míten lè ɓa wobáani, bán ɓúenɓúen ó o yía mu wee kíká yi à ɓa bè le f̄imini mí nín-t̄áni n̄ini wán tàá mí ɓuráa wán.

¹⁷ Ká le f̄imini mu mía nùpue wán, á ɓànsò yí dà ɓio máa yà, ó o mún yí dà ɓio máa yéé. Le f̄imini mu lè o nín-yání yía yèni, tàá ho ml̄l̄ j̄ii na màa lè le yèni mu.

¹⁸ Ba nùpua ko ɓa le mí yiwa hen sese: Yía z̄u mu ɓio, á ɓànsò dà à z̄ur̄ o yía mu yèni ml̄l̄ j̄ii ɓàn kúará. Mu wee zéeni a nùpue ɓio. Há j̄ii lée 666.

14

O Pioza làa ɓia le Dónbeeni yà ɓio

¹ A ï b̄inia le ï loñ à lée Pioza na le ɓúee na ɓa le Sion ɓúee wán. Ba nùpua muaaseé ɓúará-hèjun, làa muaaseé náa páania wi le wán làa wo. Ba nùpua mu ó o Pioza lè mín maá yènnáa túara ɓuráa wán.

² A ï ná t̄amu ɓúii sá ho wáayi lòn ɓun-beeni v̄análó. Mu s̄a mún wee jí lòn v̄iohó na wee n̄amaka lè mí p̄nká. Mu s̄a wee jí lòn k̄oncówá na ɓa wee ɓúá.

³ Ba nùpua mu ɓúenɓúen ðin mu bá-z̄amu kanm̄úini, lè ɓa ɓúaa ɓúaa náa, lè ɓa n̄-kia yahó à ɓa wee s̄io le len-f̄inle. Nùpue na dà le leni mu á à s̄io mía ká mu ȳin̄r̄i ɓa nùpua muaaseé ɓúará-hèjun làa muaaseé náa mu na le Dónbeeni yà ho ðímj́ná nùpua f̄iaht̄.

⁴ Bán á yí páania làa háawa yí m̄n̄ h̄úúu á ɓa wee ce le Dónbeeni yahó. Ba wee bè o Pioza yi à varáa há l̄ua ɓúenɓúen na á wón wee va yi. Ho ðímj́ná nùpua f̄iaht̄ á ɓarén lè ɓia le Dónbeeni yà á ɓa ɓio sá lerén là a Pioza yi lòn bè-yáa ɓio s̄ii.

⁵ Ba yi f̄a sabéré yí m̄n̄ h̄ar̄i lòn wizon-kéni. Wékherò ɓio yí dà máa mí máa l̄éé ɓa yi.

Ho wáayi tonkaro ɓúii wee ɓio le Dónbeeni c̄itii ɓio

⁶ A ï b̄inia le ï loñ á ï m̄n̄ wáayi tonkaro ɓúii ò o yóó wee dée ho wáayi fir̄ic̄ir̄ii. O wá ɓueé bue le b̄in-tente na wi b̄n̄ f̄éé á j̄ii mía á à na ho ðímj́ná k̄ana nùpua lè mí s̄iwwá ɓúenɓúen yi, h̄ar̄i ɓa k̄er̄i l̄ue lée l̄ue, h̄ar̄i ɓa ɓio b̄ion̄i lée b̄ion̄i.

⁷ O wee ɓio ɓio ká p̄n̄p̄n̄: «Mí wé k̄n̄bi le Dónbeeni à lén le yèni. Lè ɓio le Dónbeeni c̄itii f̄il̄l̄ páah̄ ð̄n̄. Mí wé ɓàaani le Dónbeeni na lera ho wáayi, lè ho tá, lè mu ɓumu ɓúenɓúen.»

⁸ O o ɓun̄ nii wáayi tonkaro na bò a nín-yání tonkaro m̄n̄, á wee ɓio ɓio ká: «Ho *Babiloona beeni ɓio yáara loo! Ho ɓio yáara! Ho d̄éera ho ðímj́ná nùpua ɓúenɓúen lè ho bá-f̄enl̄ó lè ho há-f̄enl̄ó lè mí s̄iwwá làa s̄ob̄éé lòn *d̄iv̄én na ho j̄uina làa ba.»

⁹ B̄n̄ m̄n̄ ó o t̄in̄ nii wáayi tonkaro na bò a ɓun̄ ní m̄n̄, á ɓia ɓio ká p̄n̄p̄n̄: «Yia wé è ɓàaani a yía na ló mu yámú ɓumu yi lè mí kansi, ká ɓànsò ó o yía mu f̄imini wi ɓuure tàá o nii wán,

¹⁰ á wón le Dónbeeni s̄ii á à c̄i yi làa s̄ob̄éé. Mu ù wé lòn d̄iv̄én na here á le Dónbeeni j̄uina lè ɓànsò. O l̄ó á à be làa s̄ob̄éé ho k̄ir̄ib̄i na wee c̄i yi ɓa tonkarowá na ɓio sá le Dónbeeni yi là a Pioza yahó.

¹¹ A ho d̄sh̄ na wee beé o l̄ó á máa hí máa mi. Ho ȳini wé è l̄é f̄éé há l̄ul̄úio na j̄ii mía yi. Mu bon, bán na wé è ɓàaani a yia lè mí kansi, na ɓa à bè o yía mu f̄imini wán, bán l̄ó kh̄ii wé è be le wisoni lè ho t̄n̄aht̄ f̄éé.»

¹² Lè b̄n̄ á ɓia ɓio sá le Dónbeeni yi, ɓia wee bè ɓio le bò henia yi á yí b̄inia o Yeesu m̄n̄, á ko ɓa hí mí s̄ia yi.

¹³ I j̄á t̄amu ɓúii sá ho wáayi, à mu ɓia: «Túa ɓio ká: ɓia wee hí ká ɓa páania là a N̄h̄t̄so bán ɓun̄á s̄i ɓio ká wán.» A le Dónbeeni Hácir̄i le ūuu le bán ɓun̄á s̄i. Le ɓa à v̄ur̄i le l̄onbee na ɓa lá ɓio yi. Ba bè-wénia wee zéeni le ɓa tonl̄ó sá se.

Lé mu ɓio kh̄er̄o páah̄t̄ w̄a ð̄n̄

¹⁴ A ï b̄inia le ï loñ à lée d̄und̄uure dà-poni na, ò o ɓúii lòn nùpue kará le wán. O ɓúra mu bá-z̄amu kh̄n̄l̄uee na wó lè ho s̄an̄ú, á ɓuan le kh̄n̄le na j̄ia wi.

¹⁵ O o tonkaro ɓúii zoó l̄ó le *Dónbeeni z̄i-beeni na ho wáayi yi á wee ɓio p̄n̄p̄n̄ làa yia kará le d̄und̄uure wán: «Lá ū kh̄n̄le à ū kh̄e mu ɓio ho tá wán, mu kh̄er̄o páah̄t̄ ð̄n̄.»

¹⁶ A yia kará le d̄und̄uure wán w̄a kh̄ò mu ɓio ho tá wán ɓúenɓúen véenia.

¹⁷ O o tonkarò búí bíníá zoó ló le Dónbeení zì-beení yi ho wáayi, á mún ɓuan le khónle na jía wi.

¹⁸ O o tonkarò búí na wee loŋ le muini yɛnɛni dǎhú bío á zoó ló ho *ánsán cíníni lùe yi. O wee bío bío ká pǎnpǎn làa yía ɓuan le khónle na jía wi: «Lá ũ khónle á ũ lii khé ho érézén na ho tá wán búenbúen, ho wáa bon.»

¹⁹⁻²⁰ O o wáayi tonkarò mu líi khó ho érézén búenbúen á léee kúaa le dà-beení na ɓa wee jaa ho yi ho donkrahú. Le dà-beení na ho érézén wee jaa yi á wee zéeni le Dónbeení sí-clíle bío. Ba léee jaaana ho érézén mu, á mu wó le cāni vānāa yú hā kilomēeterewa khíá-fín sii, ká le booró wee dé o cūa à ká a jǎhú.

15

Le Dónbeení tonkarowá lè mu bè-sūmáa bío

¹ A í bíníá le í loŋ á í mǎn yéréké bè-beení búí ho wáayi na wó mi coon. I mǎn Dónbeení tonkarowá nùwá hɛɲun, á ɓuanka mu bè-sūmáa bío hɛɲun. Bǎn bè-sūmáa so lé bío á à tíi le Dónbeení sí-clíle jii.

² A í bíníá le í loŋ á í mǎn bío búí lòn saahó na jumu wee ce wéréwéré lòn máká dduhú á ho dǎhú mún wi yi. Bía dǎrina a yía lè mi kansí lè ho míló jii na maa là a yèni, lé bǎn dǎn ho saahó mu wán. Ba ɓuan hā kǎncowá na le Dónbeení nǎn ɓa yi,

³ á wee sío le Dónbeení ton-sá *Moyiize là a Pioza leni:

«Núhúso Dónbeení na dà mu bío búenbúen,

bío fo wee wé búenbúen lé mu bè-beera, mu wee wé ɓa nùpua coon.

Dímíjǎ kǎna búenbúen bɛɛ,

bío fo wee wé búenbúen á téréenna, mu dǎn ho túiá poni wán.

⁴ Yía maa kǎnbi fo

wón mía.

Yía á à pí maa ɓuaaní fo

wón mía.

Fo lé le Dónbeení ũ dòn, ũ sii mía.

Ho dímíjǎ kǎna nùpua búenbúen á ɓueé ɓuaaní fo

lé bío á ũ wee wé bío téréenna à ɓa mi.»

⁵ Bǎn mǎn á í mǎn à le zì-beení na ho wáayi jii héra. A hā pǎnsóni búkú na wee zéeni le le Dónbeení wi lè mí nípomu á zoó díá wee mi.

⁶ A le Dónbeení tonkarowá nùwá hɛɲun mu na ɓuan mu bè-sūmáa bío hɛɲun á zoó ló le zì-beení mu yi. Ba zǎ hā báká túa bè-poa píiapúia, á canka mítén lè hā nín-kéníwá na tá lè ho sánú.

⁷ A ɓa ɓuaa ɓuaa náa na kǎnía mu bá-zàm kanmúini yi yà-kéni á nǎn hā lánpóra bío hɛɲun na wó lè ho sánú ho wáayi tonkarowá nùwá hɛɲun mu yi. Hā lánpóra mu sú lè le Dónbeení na wi fɛɛ hā lúlúo na jii mía yi sí-clíle.

⁸ A le *Dónbeení zì-beení wáa sú lè le yíini. Le yíini mu wee zéeni le Dónbeení cùkú lè le dǎriló bío. A nùpue yí dà maa bíní maa zo le, ká mu bè-sūmáa bío hɛɲun na ɓa tonkarowá mu ɓuan á yí khíina.

16

Mu bè-sūmáa bío hɛɲun bío

¹ A í jǎ támu búí sǎ pǎnpǎn zoó le *Dónbeení zì-beení yi á mu bía bío ká nǎn ɓa tonkarowá nùwá hɛɲun mu yi: «Le Dónbeení sí-clíle na wi hā lánpóra mu yi á mi kǎnkó kúia ho tá wán.»

² O o nín-yání tonkarò kónkúaa mí lánpóhó yi bío kúaaará. A mu hínɔn wó hā cāká-sūmáa bía búenbúen na ó o yía fíimíni wi wán, bía wee ɓuaaní a yía mu kansí.

³ O o jun níi tonkarò kónkúaa mí lánpóhó yi bío kúaa mu yámú jumu yi, á mu yèrémáa ka lòn ní-hío cāni. A ɓa ɓuaa na wi mu yi búenbúen húrun.

⁴ O o fín níi tonkarò kónkúaa mí lánpóhó yi bío kúaa hā vūna lè hā jun-dǎa yi, á hā jumu yèrémáa wó le cāni.

⁵ A í jǎ ó o tonkarò na mu jumu bío wi níi yi á bía:

«Ūnén na wi fɛɛ á wi ká bío búí dǎn yi léra, ũ síi mía.

Bío fo fà lè ũ cǐtíi á téréenna.

⁶ Ba nùpua kúaaará ũ jii-cúa fɛɛrowá cāni làa bía bío sǎ foŋ na ká cāni,

á fo fèn nǎn le cāni ɓa yi le ɓa ju. Mu yú ɓa.»

⁷ A támu búí ló ho *ánsán cíníni, á í jǎ. Mu bía: «Mu bon, Núhúso Dónbeení na dà mu bío búenbúen, bío fo wee fí lè ũ cǐtíi á téréenna, mu dǎn ho túiá poni wán.»

⁸ O o náa níi tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yí bío kúaaará le wii wán. A le wii yú le níi wee cíikaráa 6a núpua lè mí dshù,

⁹ á le cíikaa 6a láa sòobée. A 6a wee là le Dónbeení, dén na pánká wí mu bè-súmáa mu wán. Ba yí tà à yèrémá mí yilera lè mí wára à dérää ho cùkú le Dónbeení yí.

¹⁰ O o hònu níi tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yí bío kúaaará à yía bá-zàmu kanmúiní wán. A há kána na ó o wí jùhù wán á le tíbì-cúaa dó wán. A 6a núpua wee cúaaka mí dènní lè bío 6a lò wee beráa.

¹¹ A 6a wee là le Dónbeení lè bío há cákáwá wee beéráa 6a lò à 6a pá yí tà yí yèrémáa yí día mí wén-kora wéró.

¹² O o hèzín níi tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yí bío kúaa ho muhù na 6a le Efaaraate yí, á ho jumu vá bèra a na à 6a bá-zàwa na lò lè le wii hèníi 6uee dàn khíi.

¹³ A í bínía le í loń á í mən cínáwa búaa tìn 6úí à 6a wee lé 6a búaa búaa tìn jíní yí. Ba ka lòn béewa. O yà-kéní wee lé o jia be-beení jii yí, ká a 6úí wee lé o yia na lò mu jumu yí jii yí, ká a yà-kéní wee lé yia na wee fée há jì-cúa na yí bon jii yí.

¹⁴ Ba lé o *Satáni tonkarowá na wee wé mu yéréké bíowa. Ba à híní ì tē ho ñmíjná búenbúen bá-zàwa yí á à ve, à 6a 6uee tá há hía lè le Dónbeení, dén na dà mu bío búenbúen, le Dónbeení mu wizon-beení zoń.

¹⁵ O o Nùhúso bía: «Mí loń! Í 6ueé yòoka mí wán là a k̀nlo bío. Yía fáníá mí yío, á wee zí mí sía fée bèra a na ò o yí vará mí bírì í búenlò páahù á há n̄yio dí, wón 6̀anso jùhù sí.»

¹⁶ Ba cínáwa mu von ho ñmíjná bá-zàwa búenbúen kúaa mín wán ho lahó na 6a le Haamakedon lè mu heberemu yí.

¹⁷ O o hẹ̀jùn níi tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yí bío kúaa ho pinpiró yí. A támu 6úí ló mu bá-zàmu kanmúiní yí zoń le *Dónbeení zí-beení yí, á bía p̀nsp̀n: «Mu wáa vó.»

¹⁸ Ho vlohó juiíkaa á nàmakaa, á ho tá dèkíó lè mí pánká. A lá 6a núpua lénlò jii wán 6uee búe ho páahù mu yí á ho tá dèkéro mu 6̀an síi ñ̄n yí wó yí mən.

¹⁹ A ho ló-beení bénkaa lè há cúa-tín, á ho ñmíjná kána lórá búenbúen fù. Le Dónbeení yí céra ho ló-beení *Babiloona yí día. A ho ñvén na wee zéení le le Dónbeení síi cá lè mí sòobée bío á le kíkaa ho yí á ho jùn.

²⁰ Há kána na mu jumu kíníá yí lè há búaa búenbúen v̄n̄un, á núpue yí máa mí.

²¹ Ho vlohó mánáayi-beera tò lion 6a núpua wán. Le mánáayiire dà-kéní líró dà à yí kiloowa úará-jun láa píru síi. A 6a núpua là le Dónbeení le minka lònbee na yú 6a há mánáayio mu bío yí. Le lònbee mu 6̀an síi mía.

17

O háa na sòobda wee yéé m̄iten bío

¹ B̄n̄ m̄ón á 6a tonkarowá n̄wá hẹ̀jùn na buan há lánpórá ní-kéní vá 6ueé 6ó mī ò o bía: «Buen le í zéení bío á ì ì sínínáa o háa na sòobáa wee yéé m̄iten dàkhíina jùhù làa fo, yia kará mu jùn-beera jii.

² Ho ñmíjná kána bá-zàwa wee fé o. Ho ñmíjná núpua mún wee fé o làa sòobée, ó o bío wee khéení 6a lòn *ñvén na 6a jùn.»

³ A le Dónbeení Hácírí pánká kera í wán, ó o tonkaro mu buan mí vannáa le dùure yí. A í mən háa 6úí le dùure mu yí ká a kará a yía yá-muhù 6úí wán. O yía mu júná lè há bío hẹ̀jùn á wáa lè há bío píru. O sáníá búenbúen vó lè há yènnáa na wee là le Dónbeení.

⁴ O háa mu na kará a wán zá le dà-muhù c̄en̄c̄en̄. O bè-zíníá á wó lè ho sánú, lè há *hue-sení lè mí síiwá na yáwá here. O buan le j̄uuníi d̄ēe na wó lè ho sánú. Le sú lè mu bío na wee zéení a yírá-wára lá a bá-fénlò na ó o wee wé.

⁵ Le yèni 6úí na kúará sá yí á túara a 6uure wán, le

«Babiloona BEENÍ,

HÁAWA NA WEE YÉÉ MITEN LÈ HO ñMÍJNÁ YÍRÁ-WÁRÁ 6̀AN NU.»

⁶ Í mən o háa mu ò o jùn le c̄áni á sù wee khée. Bía bío sá le Dónbeení yí, bía mà ho túiá o Yeesu jii lè bán te mí c̄áni.

Bíó á í mən wo ká, ó o bío wó mí coon làa sòobée.

⁷ O o tonkaro mu bía le léee webio n̄n̄n ó o háa mu bío wóráa mí coon. O bía: «Bíó ó o háa mu, lá a yía na ó o kará wán bío karáa á ì ì benka à na foń. O yía mu lé o yía na júná lè há bío hẹ̀jùn, á wáa lè há bío píru.

⁸ O yía mu na fo mən á yío lá wí lua, ká bío ká wán ó o húrun. O ko ò o vèe lè ho k̄h̄h̄ na n̄yíilò jii mía yí, á bío léee yáa búenbúenbúen. Ba núpua na yènnáa yí tíara hárí ho ñmíjná jùhù búe-eníi bía na yú le mukáni binbirí yènnáa v̄uahù yí á à mí a ká 6a à wé coon. Ba à wé coon lè bío ó o yío lá wí lua, á húrun, á b̄n̄íá mən wán.

⁹ «Ba nùpua ko 6a le mí yiwa hen sese à zúrínáa mu biowa mu àn kúará. Hã júná bio hẹjun wee zéeni há 6úaa bio hẹjun na ó o háa na bio bíá á kará wán. Hã mún lé 6a bá-zàwa nùwá hẹjun.

¹⁰ Ba bá-zàwa mu fahú á 6a nùwá hõnú béeñí wó. Ká a ñí-kéni wee dí mí béeñí, ká yía so béeñí díró wi làa món. O khii lá le, ó o máa dí le máa mía.

¹¹ Ká a yía na yío lá wi lua ká bio ká wán ó o húrún, wón mí bẹere lé 6a bá-zàwa nùwá hẹtin ní. O mún ló 6a nùwá hẹjun fahú. Wón bio á à yáa 6úen6úen6úen.

¹² «Hã wáa bio píru na fo món hõn bèn lé 6a bá-zàwa nùwá píru na òn yí lá mí béeñí. Ba á yí ho pánká á à dí le béeñí là a yía ho pòn-za dèe cínú mí dòn yí.

¹³ Ba à wé le jii dà-kéni á à sá à nanáa o yía mu yí le mí pánká 6úen6úen.

¹⁴ Ba à fi là a Pioza, ká wón màhá à dàí 6a, lé bio ó o wi 6a júnáa 6úen6úen jùhú wán, á wi 6a bá-zàwa 6úen6úen jùhú wán. Bia ó o von á hueekaa, bia siadéro wo yí fàrá òn, lé bán là a Pioza mu á à páani í fá ho fúhú.»

¹⁵ O tonkaro mu pá bíniá bia bio ká làa mi: «Mu jùn-beera mu na fo món, bio ó o háa na wee yéé mítén kará jii, bñn lé ho òmíjná kána minka nùpua, hàri 6a wé lùe lée lùe, hàri 6a bio bíoni lée bíoni.

¹⁶ Ká há wáa bio píru na fo món là a yía mí bẹere bán á à jin o háa mu. Bio wi o cón 6úen6úen 6a à 6úe jùhú ká 6a à día wo mí káamáa. Ba à là a taa ká bio ká 6a à cí.

¹⁷ Mu bon. Le Dónbeení dó bio le le mí í wé wéró 6a sía yí á 6a à wé le jii dà-kéni á à sá à nanáa o yía mu yí le mí pánká 6úen6úen fúaa bio le bíá à jii sí.

¹⁸ Ká a háa na fo món, wón lé ho ló-beeni, hia yú ho pánká ho òmíjná kána bá-zàwa 6úen6úen wán.»

18

Ho Babiloona lóhó clló bio

¹ Bñn món á í bíniá món le Dónbeení tonkaro 6úí ò o yòó ló wee lii. O yú ho pánká beení á cùkú khon-beeni líi kúaráa ho òmíjná kúaráa 6úen6úen yí.

² O tonkaro mu bíá bio ká pónpón: «Ho *Babiloona beení bio yáara loo! Ho bío yáara! Ho wáa lé 6a cínáwa lóhó. Ba cínáwa le mí síiwá kará ho yí. Ba júnzáwa na yí máa lá* na 6a nùpua jina, bán 6úen6úen wi ho yí.

³ Ho dèéra ho òmíjná nùpua 6úen6úen le ho bá-fénló le ho há-fénló le mí síiwá làa sòobéè lòn òwén na ho juiina làa ba. Ho ka lòn háa na wee yéé mítén á ho òmíjná bá-zàwa wee fé. Ba duanlowá wó ho náforó 6ánsowá mu minka bio na á ho lóhó mu sa sía wee vá yí bio yí.»

⁴ A í bíniá jná támu 6úí sá ho wáayi à mu bíá: «Minén na lé 1 òpomu, mí lé ho lóhó mu yí, bèra a na à mí níni yí kéri mu bè-kora na ho wee wé yí, à mu bè-súmáa na à yí ho à yí yí mia.

⁵ Mu bè-súmáa á à yí ho lé bio mu minka bè-kora na ho wee wé á jà mín wán yòó bó le Dónbeení yí, á le yí céra ho yí díá.

⁶ Há wén-kora na ho wó le 6a nùpua lé hõn 6àn síi à mí mún wé làa ho. Bio á ho wó lé bñn bán síi cúa-jun à mí wé làa ho. Ho wén-kora na ka lòn *òwén á ho juiina le 6a nùpua lé hõn hereló bán síi cúa-jun à mí mún juií làa ho.

⁷ Hen na ho 6úaaníá mítén vaá bó yí, le mu minka bè-seni na ho wéera le mí síi, le ká síi à mí mún beé le ho lò à véeni ho yí. Ho wee bio mí yí le mí lé o bée, le mí yínóí maháa à mí yí máa vá máa mí hùtu.

⁸ Lé bñn non á wizon-kéni 6úí ká mu bè-súmáa á à yí ho. Bñn lé mu húmú, le le yí véé, le le hín-súmú. Horén mí bẹere á à cí ho òhú yí dúkú dúkú dúkú. Lé bio ó o Nùhúto Dónbeení na síniá ho jùhú á pánká wi.»

⁹ Mu nònzón á ho òmíjná kána bá-zàwa na le ho lóhó mu léera ho bá-fénló le ho há-fénló le mí síiwá le ho minka bè-seni na wéera ho síi yí á à mí ho clló yíni. Ká 6a món le á 6a à wá à kúaráa ho bio yí.

¹⁰ Mu zòn ká 6a à khèn á à òn lé le zání bio wee wé ho yí bio yí, ká 6a à bio bio ká: «Yéréké loo, yéréké!

Ho *Babiloona beení na lá yí máa sí yí, nín-hia jùhú dèeniá sú ho pòn-za dèe yí.»

¹¹ Ba duanlowá 6úen6úen mún ò tà le wéè lòn yúmú wó 6a wán lé bio á yía wé è yá 6a bio á wáa mía. ¹² Bñn biowa so lé ho sánú, le ho tòn, le há *hue-seni le mí síiwá na yáwá here, le há pònsò-seni bè-poa, le há pònsò-muna na yáwá here le há súiina, le há 6úeni 6úí síiwá na yáwá here. Ba mún wee yéé há donkhue-sia le mí síiwá. Há 6úí wó le 6a sámáwá jina, há

* 18:2 Ba júnzáwa na yí máa lá: Mi loí ho Làndá zéenióló wúahú (Deutéronome) 14.12-18

6úi lé hā 6úení 6úi síwà na yàwá here, hā 6úi lé ho hānló, hā 6úi lé ho t̃ɔ̀n, hā 6úi lé hā *hue-sení 6úi sí.

¹³ Ba mún wee yéé mu b̃iowa na s̃amu sí á yàwá here. B̃ɔ̀n lé le ṽɔ̀nd̃ɛ 6úi donkuua, lè hā ṽɔ̀n-zàwa 6úi, lè ho j̃iló na s̃amu sí, lè ho m̃firè. Ba mún wee yéé ho ðiṽén lè ho j̃iló, lè mu ðumu lè ho ð̃nló lè mí síwà. Ba mún wee yéé 6a nàwa, 6a pia, 6a cúawa lè mí wòtórówa. Ba mún wee yéé 6a ñpua.

¹⁴ Ba wé è wá ká 6a à b̃io b̃io ká: «Mu minka bè-sení na ũ ỹio lá wee lé á yáara vó 6úen6úen. ũ ñf̃óró lè ũ semu 6úen6úen vó. Fo máa b̃íní máa yí mu h̃úú.»

¹⁵ Ba ðuanlowà na ðuara ho yí wóràa ho ñf̃óró 6ànsowà á à khèn á à ð̃n lé le z̃áñti bio wee wé ho yí b̃io yí. Ba à tà le w̃éè lòn yúmú wó 6a wán

¹⁶ ká 6a à b̃io b̃io ká:

«Yééréké loo, yééréké!

Ho ló-beení yáara vó!

Ho lá ka lòn h̃aa na wee ní hā p̃nsò-sení bè-poa,

lè hā p̃nsò-muna na yàwá here,

á wee z̃l mu b̃iowa na wó lè ho s̃ánú,

lè hā *hue-sení lè mí síwà na yàwá here.

¹⁷⁻¹⁸ Ho ló-beení mu ñf̃óró 6úen6úen ð̃enía yáara vó ho p̃ñ-za ð̃èe yi.»

Hā won-beera j̃únása, làa b̃ia wee pà hā, làa b̃ia wee zo hā, làa b̃ia wee yí mí j̃ii ð̃nló mu yámú j̃umu wán, b̃án 6úen6úen ká 6a m̃on ho ló-beení mu c̃ló ỹiini á 6a à khèn á à ð̃n, á à b̃io b̃io ká p̃ñp̃ñ: «Ho ló-beení mu 6àn s̃ii lá mía.»

¹⁹ Ba à tà le w̃éè á wé è khuii le ð̃ñí á à k̃úee mí wán lòn yúmú wó 6a wán, ká 6a à b̃io bio ká p̃ñp̃ñ:

«Yééréké loo, yééréké!

Lé ho ló-beení mu minka ñf̃óró b̃io yí á hā won-beera 6ànsowà á ñf̃óró wiráa.

Lé b̃ɔ̀n 6úen6úen ð̃enía yáara vó ho p̃ñ-za ð̃èe yi.»

²⁰ Minén na wí ho wáayi, mí z̃ámaka ho yáaró b̃io yí.

Minén na b̃io s̃á le Dónbeení yi,

là a Yeesu tonkarowà lè le Dónbeení j̃i-cúa f̃erowà, minén mún z̃ámaka.

Lé bio le Dónbeení s̃iinía ho j̃úh̃ú b̃io ho wó làa mia b̃io yí.

²¹ A ho wáayi tonkaro 6úi na p̃anká wí wáa lá le hue-be-beení 6úi á lèeráa dó mu yámú j̃umu yí ò o b̃ia: «Lé ká s̃ii á 6a khii lèeráa ho ló-beení *Babiloona lè mí p̃anká c̃úekúee wán, á ñpue yère máa b̃íní máa dá ho wán.

²² ũ k̃oncó 6úawá, lè ũ len-béwá, lè ũ p̃oròp̃i-wíwa, lè ũ b̃úaa-wíwa á s̃á máa b̃íní máa j̃i h̃úú. ũ níi ton-sáwá á ñpue yère máa b̃íní máa dá wán. ũ b̃io ñiló s̃á máa b̃íní máa j̃i.

²³ Khoomu máa b̃íní máa dé fon. Yaamu máa b̃íní máa ca fon. B̃ɔ̀n 6úen6úen á à wé fon, lè b̃io á ũ ðuanlowà b̃io wí po ho ð̃im̃j̃á ðuanlowà 6úen6úen. Fo mún kh̃á ho ð̃im̃j̃á ñpua 6úen6úen ṽinía lè ũ ñn-símú wárá.

²⁴ Le Dónbeení j̃i-cúa f̃erowà, làa b̃ia ká na b̃io s̃á le yi na 6a 6ó, lè 6a ñpua na 6a 6ó 6úen6úen, b̃ɔ̀n 6úen6úen j̃á ho ló-beení mu j̃úh̃ú yi. Lé b̃ɔ̀n te b̃io le Dónbeení á à s̃iinínáa ho j̃úh̃ú.»

19

¹ B̃ɔ̀n m̃ón, á ï j̃á t̃amu 6úi s̃á ho wáayi lòn z̃ámá-kúii na wee b̃io:

«Mi khòoní le Dónbeení.

Lerén lé ð̃io wee fení 6a ñpua.

Ho c̃úkú lè ho p̃anká á b̃io s̃á wán Dónbeení yi.

² B̃io le wee f̃i lè le c̃it̃í á t̃érénna, mu ð̃ñ ho t̃úia poni wán.

Mu bon, lerén lé ð̃io s̃iinía a h̃aa mu na s̃òobáa wee yéé m̃iten j̃úh̃ú,

ỹia wó á ho ð̃im̃j̃á ñpua p̃aanía làa wo á yáararáa 6a.

Le Dónbeení ton-sáwá na h̃úmú b̃io ló a níi yi á le ð̃ú yúaa.»

³ Mu t̃amu pá b̃inía b̃ia:

«Mi khòoní le Dónbeení!

Ho ló-beení mu c̃ló ð̃sh̃ú máa hí máa mi.

Ho ỹiini á à lè f̃éé h̃á l̃úh̃úo na j̃ii mía yi!»

⁴ A 6a ní-k̃ia 6óní làa ñwá náa, lè 6a b̃úaa b̃úaa náa á líí 6úrá le Dónbeení na kará mí bá-zàmú kanm̃úini wán yahó, á 6a wee b̃io:

«*Amiina! Mi khòoní le Dónbeení!»

O Pioza yaamu s̃ánú ð̃tró bio

⁵ A ï j̃á t̃amu 6úi s̃á lè mu bá-zàmú kanm̃úini c̃ón à mu b̃ia:

«Minén na lé le Dónbeení ton-sáwá na wee kònbí le,

bía bío jùhú wí làa bía bío jùhú míá, mí khòóní wàn Dónbeení.»

⁶ A í bíníá jà támu búí sá ho wáayi lòn zámá-kúúí támu. Mu sá jà lòn jùn-beení vǎnáló, mu sá jà lòn viðó na ná là mí pánká bío síí, á bía bío ká:

«Mí khòóní le Dónbeení

lé bío á wa Núhúso Dónbeení na dà mu bío úénúén á wí mí béení yí.

⁷ Mí le wa síá wa, mí wa zámaka, mí wa dé ho cùkú le yí,

lé bío ó o Pioza yaamu sánú díró á dòn.

Bàn fúaalè wón wíokaa mítén vó.

⁸ Le Dónbeení nòn há sí-zínia bè-sení bè-poa púiapúia wo yí.»

Hǎn sí-poa so bío wee zéení bío téréna na á bía bío sá le Dónbeení yí wó.

⁹ A le Dónbeení tonkaro wáa bía nòn míí: «Túá bío ká: Bía 6a von o Pioza yaamu sánú dííníí bènín júná sí.» O o bíníá bía: «Bíó bíó lé le Dónbeení túiá na á le mà.»

¹⁰ A í wáa líí búrá a tá le í búaaaní a, ká a màhá bía nòn míí: «Ébé! Yí wé búñ. Inén wee sá le Dónbeení tonló le únén là mín zàwa là mín hínní bío síí, mínén na bò ho túiá poni na ó o Yeesu zéeníá yí. Le Dónbeení lé díó á ù búaaaní. Mu bon, ho túiá poni na ó o Yeesu zéeníá, lé hón á le Dónbeení jí-cúá fèrowá jí-cúá fàrá wán.»

Bíó á yía yòora a cón-poni á à wé

¹¹ A í bíníá le í loí, á í mǎn à ho wáayi jii héra. A í le í loí á lée cón-poni na. Yía yòora a yèni 6a le «Yía láayi wí á lé ho túiá poni bánso.» O wee sííní 6a núpua júná, á tá há híá làa bío téréna.

¹² O yío ka lòn dshú denle. Mu bá-zámu khònlúe-záwa cèrèé á búra a jùhú yí. Yèni búí á túara a wán. Núpue yí zú le ká mu yínáí orén mí dòn.

¹³ O kánbun na ó o zǎ á zǎra le cǎni yí. O yèni búí 6a le «Dónbeení bíoní.»

¹⁴ Ba híñ-táwá na ló ho wáayi á yòora 6a cón-poa bò a yí. Ba zǎ há sí-poa bè-sení púiapúia.

¹⁵ Khà-tóní yara júnso na jía wí á wee lé o jii yí. Hón khà-tóní so lé híá ó o ò firáa là ho dímjá kána núpua, á à dǎí 6a. O o ò sùwaní mí pánká 6a wán làa sòobé. O ò fí 6a làa bío 6a wee firáa ho Erezén bía á jaa bío síí, á zéeníáa le Dónbeení na dà mu bío úénúén sí-cíílé.

¹⁶ Bío ká lé bío túara a kánbun là a buzòohú wán:

«Bá-záwa úénúén béé, Núnása úénúén Núhúso.»

¹⁷ A í bíníá le í loí, á í mǎn le Dónbeení tonkaro búí ò o zoó díñ le wii yí, á wee bío bío ká pónpón lé 6a júnzáwa na wee khíí yòó déé firíçíríí ho wáayi: «Mí 6uee kúee mín wán á mí dí ho sánú, híá le Dónbeení wíokaa bío.

¹⁸ Bía úénúén na húrun á mí 6uee dí sánía: Ba bá-záwa, 6a dásíwá júnása, 6a cúawa làa bía wee yòó 6a, 6a núpua na wí mítén là 6a wobáaní, bía bío jùhú míá làa bía bío jùhú wí.»

¹⁹ A í bíníá le í loí á í mǎn o yía, là ho dímjá bá-záwa là mí híñ-táwá, á 6a kúaa mín wán á firáa làa yía yòora a cón-poni là mí híñ-táwá.

²⁰ A 6a wíira a yía mu, á wíira yía fèera há jí-cúá na yí bon na wó mu yéréké bíowa o yía mu yahó. O wó ká síí á khàráa 6a núpua víníá, bán na ó o yía mu fíimíní bò wán, bán na búaaaní o kansí. O yía mu là a jí-cúá fèero mu á 6a kúaa ho kíribí dá-be-beení yí là mí yèn-vèení.

²¹ O o yía mu híñ-táwá na ká bán á yía yòora a cón-poni 6ó là ho khà-tóní na wee lé o jii yí, á 6a júnzáwa úénúén 6ueé dú 6a sánía, á sù.

20

Bíó wó há lúluío khía-pírú pǎahú

¹ A í bíníá le í loí á í mǎn le Dónbeení tonkaro ò o ló ho wáayi wee líí. O 6uan ho kshú na náyiló jii míá bán zúajii won-za, á 6uan ho zúakúarí na 6úaa.

² O tonkaro mu wíira a jía be-beení. O jía mu lé o háa na wí bíñ háání. Ba wee ve o làa Ní-bakálo táá Satáni. O wíira a can là ho zúakúarí ò o míá dá há lúluío khía-pírú.

³ O can wo lío dó ho kshú na náyiló jii míá yí, á dó jii, á bò le Dónbeení fíimíní wán. O wó búñ bèra a na, ò o wáa yí bíñí yí dǎñ khá 6a núpua víní ká há lúluío khía-pírú mu yí khíina. Ká híñ khíí khíina, ó o ko ò o lén lée fee díá o ò wé ho pǎn-za dèé.

⁴ A í bíníá le í loí á í mǎn bá-zámu kanmúíní. Bía kará há wán á le béení díró pánká nòn yí. I mún mǎn bía 6a kúiora júná mànakáwa. Ba kúiora 6a júná lé bío 6a zéeníá ho túiá na ó o Yeesu mà, á buera le Dónbeení bíoní. Bán yí búaaaní o yía, á yí búaaaní o kansí. O fíimíní mún míá 6a búráa là 6a níni wán. Ba vèera á à páaní ì dí le béení làa yía le Dónbeení mǎn léra á à dá há lúluío khía-pírú.

⁵ Bɔ́n lé ho nín-yání vèeró. Ba nǐ-hía na ká bán máa vèe ká hā lúlúio khlá-pírú jii á yí sú.

⁶ Bǐa nín-yání vèera bán núná sí, 6a bío sǎ le Dónbeení yi. Mu cúa-jun níi húmú máa yí pánká bán wán. Ba à wé le Dónbeení làa yǐa le mɔn léra yankarowá. Ba à dí le bɛ́ni làa wo á à dǎ hā lúlúio khlá-pírú.

O Satáni bio yáara

⁷ Ká hā lúlúio khlá-pírú mu khlína, á 6a à lén o Satáni á léee fee á à día

⁸ Ó o tɔ́n ì híní wé è khà ho ðímjǎná kǎna búenbúen nùpua á à vǐníní. Hsǎn kǎna so 6a wee ve làa Kooki làa Makooki* O o ò ve 6a à kúee mín wán hā hǐa táró bío yi. Ba à wé boo lòn yámú jumu jii hǎnlè bia bío síi.

⁹ I mɔn 6a à 6a ló ho ðímjǎná kùarǎa búenbúen yi jàana lua á 6ueé dó kǎnǐa ho lóhó na le Dónbeení wa làa sòobɛɛ yi, hǐa le nǐpomu wi yi. Ká ðǎhú búii mahá ló ho wáayi á líí 6ó 6a jùhú.

¹⁰ O Satáni na lá wee khà 6a vǐníní wón 6a wǐira dó ho kírǐbǐ dǎ-be-beení yi, hen na á 6a kúaa o yǐa làa yǐa fɛera hǎ jii-cúa na yí bon yi. Ba lò á à be bǐn fɛɛɛ le wisoni lè ho tɔ́nǎahú hā lúlúio na jii mía yi.

Le Dónbeení cítio ho ðímjǎná nùpua búenbúen

¹¹ A ì bǐnǐa le 1 lorí á ì mɔn bá-zàmú kanmúí-beení dǎ-poni làa yǐa kará le wán. Ho tá le ho wáayi jiuuna vǔnun o yahó, á máa bǐnǐa mía mi.

¹² A ì bǐnǐa le 1 lorí á ì mɔn 6a nǐ-hía, bǐa bío jùhú wi làa bǐa bío jùhú mía, á 6a ðǐn mu bá-zàmú kanmúíni mu yahó. O o búii hénkaa hǎ vǔnna na 6a nùpua bè-wénia túara yi. O o búii mún lá ho vǔahú búii héra. Hón á bǐa yú le mukǎnǐ binbirí yènnáa túara yi. A le Dónbeení fá le cítii 6a nǐ-hía wán á héhaa lè 6a bè-wénia na túara hā vǔnna mu yi.

¹³ Bǐa húrun mu jumu yi céra á mu jumu díá á 6a ló. Hǎri mu húmú lè ho nǐ-hǎnbó-lóhó á día mí nǐ-hía á 6a ló. A le Dónbeení cítio 6a nǐ-hía búenbúen á héhaa làa bío 6a nǐ-kéní kéní wó.

¹⁴ A mu húmú lè ho nǐ-hǎnbó-lóhó á 6a dóra kúaa ho dǎ-be-beení yi. Hón dǎ-be-beení so lè mu húmú cúa-jun níi.

¹⁵ Nùpue léee nùpue na yèni mía ho vǔahú na á bǐa yú le mukǎnǐ binbirí yènnáa túara yi, bán búenbúen 6a mún dóra kúaa ho dǎ-be-beení mu yi.

21

Ho wáayi finle le ho tá finle

¹ A ì bǐnǐa le 1 lorí á ì mɔn ho wáayi finle lè ho tá finle. Ho wáayi lè ho tá na lá wi lè ho yahó á jiuuna vǔnun. Mu yámú jumu wǎa mía.

² A ì mɔn ho Zeruzalɛmu lóhó dǎ-finle, hǐa bío sǎ le Dónbeení yi. Ho ló ho wáayi le Dónbeení cǎn wee líi. Ho se làa sòobɛɛ lòn hǎ-fla na wíokaa mítén mí yaamu bío yi.

³ A mu tǎn-beení búii sǎ jǎ lè mu bá-zàmú kanmúíni cǎn á bǐa: «Mí lorí, bío ká wán á le Dónbeení páanía kará lè 6a nùpua. Le páanía kará làa ba, á 6a lé le nǐpomu. Le Dónbeení mí bɛere wi làa ba.

⁴ Le sùukaa 6a yèn-caa búenbúen. Mu húmú lè le yi véɛ lè le wɛɛ, lè le lònbee á wǎa vó, lé bío á mu bè-kǐa búenbúen vó.»

⁵ A yǐa kará mu bá-zàmú kanmúíni wán wǎa bǐa: «Mí lorí, 1 wó mu bío búenbúen lè mu bè-fla.» O bǐa: «Túa bío á ì bǐa, lé bío hǎ bióní mu lé ho túia poni á láayi wi.»

⁶ O o bǐnǐa bǐa: «Mu jii wǎa sú. Lé 1nén á búa mu bío búenbúen jùhú, á lé 1nén mún ñ véení mu bío búenbúen. 1 lè mu bío búenbúen jùhú búɛɛnǐ, á mún lé mu véení. Ya le jiu-hǎní dà, á mu jumu na wee lé le mukǎnǐ binbirí jun-dǎní yi á 1nén ñ na bánso yi làa kǎamǎa ó o ò jiu.

⁷ Bɔ́n búenbúen lé hǎ kǐa na bío á à sí yǐa fá ho fúuhú yi. A ì wǎa à wé bánso bán Dónbeení, á bánso wǎa à wé 1 za.

⁸ Ká 6a zǎnlowá, làa bǐa pǎ le Dónbeení bío, lè hǎ yǐrá-wará wérowá, lè 6a nǐ-búewá, làa bǐa wee wé ho hǎ-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwá, lè 6a nǐ-clwa, lè 6a wǎn-hǎwá, lè 6a sabín-fúaalowa, bán búenbúen á à kúee ho kírǐbǐ dǎ-be-beení yi á bɔ́n bèn ñ wé bán bío na sǎ 6a yi. Bɔ́n lè mu húmú cúa-jun níi.»

Ho Zeruzalɛmu lóhó dǎ-finle

⁹ A le Dónbeení tonkarowá núwá hɛ́jun na 6uan hǎ lánporá bío hɛ́jun na mu bè-súmǎa wi yi nǐ-kéní á 6ueé bǐa non múi: «Buen le 1 zéení á Pioza bán hǎ-fla làa fo.»

* 20:8 Kooki làa Makooki: Hǎ bío wee zéení bío lè le Dónbeení zúkúsa bío ho pǎahú vaa véení. Lorí Ezekiyeele vǔahú 38-39

¹⁰ A le Dónbeení Hácírí pànká kera í wán ó o tonkaro mu lá mi yòoraráa le búee búii na òúaa á dñn làa sòobée wán. O zéeniá ho Zeruzalemu lóhó na bío sá le Dónbeení yi làa mi ká ho ló ho wáyí le Dónbeení cñn wee líi.

¹¹ Ho lóhó mu wee ñuúka kúíakúúá là le hue-sení na yáwá here na 6a le zasipu bío síi. Ho wee ce wéréwéré lòn máká dũuhũ. Bio ho wee ñuúkaráa wee zéeni le Dónbeení cùkú.

¹² Ho lóhó mu dándá na bánbáa ho á òúaa, á mún dñn. Hã zũajiní na wi ho dándá mu yi á léee píru ñun. A há là mí dá-kéni kéní á le Dónbeení tonkarowá ñi-kéni kéní pan yi. O o *Isirayeele zĩ-ñúná píru ñun yènnáa túara há zũajiní mu mí dá-kéni kéní wán.

¹³ Hã zũajiní bío òñ wi là le wii hèníi, bío òñ wi là le wii hèníi òàn nín-òfání, bío òñ wi là le wii hèníi òàn nín-káahó, ká há bío òñ wi là le wii téenii.

¹⁴ Ho dándá mu ñúhũ bàrá há hue-be-beera píru ñun wán. O Pioza tonkarowá píru ñun yènnáa túara há hue-be-beera mu dá-kéni kéní wán.

¹⁵ O o tonkaro mu na wee bío làa mi á òuan le ðee búii na wee mǎnzá là mu bío. Le wó là ho sánú. Dén lé ðio ó o ò mǎnzá là ho lóhó, là ho zũajiní, là ho dándá.

¹⁶ Ho lóhó mu sáa léee bío náa, á maa mín. O o tonkaro mu wáa mǎnzáa ho lóhó mu á ho yú mu bío mǎnzánii cúa-muaaseé píru ñun na à yí há kilomēterewa muaaseé ñun làa kñhá-náa síi. Ho ðaamu á mún maa mín là ho sánú dá-kéni tóntómú.

¹⁷ O mún mǎnzáa ho lóhó mu dándá làa bío 6a ñupua wee mǎnzá là mu bío á ho yú nín-kókóni cúa-búará-hèñun làa bío náa.

¹⁸ Ho dándá mu son là há *hue-sení búii na 6a le zasipu. Ho lóhó mí bæere hón son là ho sánú binbirí, á wee ce wéréwéré lòn máká dũuhũ.

¹⁹ Hã hue-be-beera píru ñun na ho dándá ñúhũ bàrá wán á donkhueékaa là há hue-sení píru ñun.

Le nín-yání hue-be-beeni á donkhueéra là le hue-sení na 6a le zasipu.

Le ñun níi donkhueéra là le hue-sení na 6a le safiire.

Le òñ níi donkhueéra làa ðio 6a le kaliseduana.

Le náa níi donkhueéra làa ðio 6a le emeroode.

²⁰ Le hònú níi donkhueéra làa ðio 6a le saaduana.

Le hèzn níi donkhueéra làa ðio 6a le koronaliina.

Le hèñun níi donkhueéra làa ðio 6a le korisoliite.

Le hẽfñ níi donkhueéra làa ðio 6a le beeriile.

Le ðènú níi donkhueéra làa ðio 6a le topaae.

Le píru níi donkhueéra làa ðio 6a le korizoparaze.

Le píru ðòn níi donkhueéra làa ðio 6a le turikuaaze.

Le píru ñun níi donkhueéra làa ðio 6a le amitisiite.

²¹ Hã zũajiní píru ñun na lénkaa ho lóhó mu dándá yi wanna là mí dá-kéni kéní á wó là há hue-poa búii síi bè-sení dá-kéni kéní na yáwá here. Ho lóhó mu wá-beeni hón wó là ho sánú, á wee ce wéréwéré lòn máká dũuhũ.

²² Ho lóhó mu á í yí mǎn *Dónbeení zĩ-beeni yi. Ho màkóo mía le yi, lé bío ó o Núhũso Dónbeení na dà mu bío búenbúen lá a Pioza lé bán mí bæere á wi bñn.

²³ Ho lóhó mu màkóo mía le wii là ho pñhũ khoomu yi. Le Dónbeení cùkú ka lòn khon-be-beeni á dó ho wán. O o Pioza mún dó mí khoomu ho wán.

²⁴ Lé bñn khoomu so á ho ðmíñá kána ñupua á à kerí yi. A ho ðmíñá bá-záwa á à 6ua mí níi bío ò buennáa ho yi.

²⁵ Ho lóhó mu dándá zũajiní á maa bíni maa pe le wisoni yi. Mu bon. Hã maa bíni maa pe, lé bío á tá maa bíni maa hí.

²⁶ Ho ðmíñá cùkú là ho bè-sení búenbúen á 6a wé è 6ua á buennáa ho lóhó mu yi.

²⁷ Bio na yí maa ce le Dónbeení yahó maa zo ho lóhó mu huúu. Hã yírá-wará wérowá là 6a sabín-fúaalowa mún maa zo ho lóhó mu huúu. Bía yènnáa túara bía yú le mukáni binbirí yènnáa vñahũ yi, hía ó o Pioza te, lé bán mí ðòn zoó kèni ho lóhó mu yi.

22

¹ O o tonkaro mu zéeniá ho muhũ búii làa mi. Ho ñumu wee na le mukáni binbirí 6a ñupua yi. Mu wee ñuúka lòn máká dũuhũ. Mu wee lé le Dónbeení là a Pioza bá-zámu kanmúini cñn,

² á vána ho lóhó mu wá-beeni síi yi. A le vñdèe na wee na le mukáni binbirí á wi ho muhũ mu sáa mí bío ñun yi. Le wee há há cúa-píru ñun le lúluure yi. Pñhũ léee pñhũ á le há. Le òàn vñnna lé le òñi á ho ðmíñá kána ñupua wee váani là mítén.

³ Bio búii na le Dónbeení ðánkánía á maa bíni maa kerí ho lóhó mu yi. Le Dónbeení là a Pioza bá-zámu kanmúini wi ho yi, á le Dónbeení ton-sáwá wé è òuani le Dónbeení.

⁴ Ba á mi le Dónbeení yahó, le yèni á à túa 6a òuráa wán.

⁵ Ho tá máa bíni máa hí. Nùpua màkóo máa bíni máa kerí fíntání làa wii khoomu yi, lé bío ó o Nùhúso Dónbeení á à dé mí khoomu 6a wán. Ba à dí le béeñí féeé há lúluo na jii máa.

O Yeesu le hen làa cfinú ká mí ì bíni ì buen

⁶ Bún mán, ó o tonkaro mu bíniá bíniá nòn mii: «Hā bíoní na fo já lé ho ttiá poni á láayi wi. O Nùhúso Dónbeení lé yia wee dé mí Hácírí mí jii-cúa fεerowá yi. Orén lé yia tonkaa mí tonkaro ó o buee zéeni bío á à wé hen làa cfinú lè mí ton-sáwá.»

⁷ O Yeesu bíniá: «Loí, í ì bíni ì buen hen làa cfinú. Yia wee tà bè le Dónbeení jii-cúa na fεera ho vūahú na ká yi 6èntin jūhú sí.»

⁸ Lé Inén Zán á mən mu biowa mu, á já bío bíniá búenbúen. Bío á í mən mu á já mu wó, á í líí fúrá o wáayi tonkaro mu tá le í búaaní a.

⁹ Ká a máhá bíniá nòn mii: «Ébé! Yi wé bún. Inén wee sá le Dónbeení tonló lè únén lè mìn zàwa lè mìn hínni bío síi, minén na lé le *Dónbeení jii-cúa fεerowá làa bíniá wee tà bè ho vūahú na ká bíoní yi. Le Dónbeení lé dío á ù búaaní.»

¹⁰ O o pá bíniá bíniá: «Hā jii-cúa na fεera ho vūahú na ká yi á ù yí 6ua ù dòn. Mu bon, bíniá há zéeniá wéró á sàaráa.

¹¹ Yia yi téréna, à wón wé wé bío yi téréna. Yia yi máa ce le Dónbeení yahó, à wón wé wé bío yi máa ce le Dónbeení yahó. Yia téréna, à wón wé wé bío téréna. Yia bío sá le Dónbeení yi, à wón wé wé bío sí le Dónbeení yi.»

¹² O Yeesu bíniá bíniá: «Loí, í ì bíni ì buen hen làa cfinú. Bíni wó se làa bíniá yi wó yi se lè mí ní-kéni kéní á í buan bíniá na ko làa ba wá buée na yi.

¹³ Lé Inén á búniá mu bíniá búenbúen jūhú, á lé Inén mún ñ véeni mu bíniá búenbúen. Í lé mu bíniá búenbúen jūhú búeení, á mún lé mu véení.

¹⁴ «Bia sεera mí sí-zíniá á há wee ce wéréwéré bán júná sí. Ba à dàni ñ zo ho lóhó mu yi á zoó dí le vīndεε na wee na le mukāni binbirí bia.

¹⁵ Ká bíniá lé 6a booní* lè 6a ní-clwa, làa bíniá wee wé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwá, lè 6a ní-búewá, lè 6a wòn-hāwá, làa bíniá wa há sabioní, bán búenbúen á à kerí ho khūhū.

¹⁶ «Inén Yeesu lé mí tonkaa í tonkaro na ló ho wáayi ó o buee zéeni mu biowa mu bíniá lè minén kèrètíewa mi kuio yi. Í lé o bée *Daviide mōnmāni, í ka lòn tá-tia mánāyire† na wee jūiika.»

¹⁷ Le Dónbeení Hácírí là a há-fla páaniá wee bíniá le: «Buen.» Bíniá búenbúen já bíniá bíniá á bán mún bíniá le: «Buen.» Bíniá le jii-hāni dá, à bán buen. Bíniá wí á 6a jii mu jii mu na wee na le mukāni binbirí á 6a buee jii mu làa kāmāa.

¹⁸ Minén búenbúen na wee jii le Dónbeení jii-cúa na fεera ho vūahú na ká yi á Inén Zán wee mí bíniá ká làa sòobée á à na yi: Hen ká nùpue bò bíniá ho vūahú mu jii-cúa na fεera wán, á le Dónbeení ì wé á mu bè-sūmāa na bíniá ho vūahú mu yi á à yí 6ānsó.

¹⁹ Ká yia 6èn mún léra bíniá bíniá ho vūahú mu jii-cúa na fεera yi, á le Dónbeení á à lén 6ānsó níi le vīndεε na wee na le mukāni binbirí bia diiní, lè ho lóhó mu zoró yi, làa bíniá mu zéeniánaa ho vūahú mu yi.

²⁰ A yia na zéeniá bíniá ho vūahú na ká yi bíniá le: «Hen làa cfinú ká í bíni ì buen léé kénkén.»

«*Amiina! Nùhúso Yeesu, buen!»

²¹ Le o Nùhúso Yeesu wé mí sáamu lè 6a búenbúen.

* 22:15 Ba booní: Ba zúfúwa cón á 6a booní bíniá wee zéeni 6a nùpua na yí máa ce le Dónbeení yahó. † 22:16 Tá-tia mánāyire: Mí lorí 2.26-28